

Odabrani dokumenti

AKCIJA „TUŠKANAC” – NEPRIJATELJSKI I NACIONALISTIČKI ISTUPI STUDENATA I DRUGIH OSOBA IZ VREMENA „MASOVNOG POKRETA” 1971. G. U SR HRVATSKOJ (šifra 016.1/4)⁴⁴

1.

Obrada „Tuškanac”, plan operativnih mjera i sredstava službe DS⁴⁵ u 1971. godini (šifra 016.1/4-1)⁴⁶

1.1.

PREDMET: Obrada „Tuškanac”, plan operativnih mjera i sredstava službe DS u 1971. godini. -

Obradu ČIČAK-ZVONIMIR IVANA (PI)⁴⁷ vodili smo do 2. 2. 1971. godine u sklopu grupne obrade „Klek”, ali se u toku obrade pokazalo da se metode rada Čička i njegovih istomišljenika nakon njegova izbora za studenta-prorektora Zagrebačkog sveučilišta razlikuju od metoda rada ostalih lica iz obrade „Klek”, pa smo obradu nad Čičkom izdvojili iz obrade „Klek” i obrazovali novu obradu pod nazivom „Tuškanac”, u koju smo, pored Čička, uvrstili još 17 lica koja su pružila podršku Čičku na položaju studenta-prorektora nakon što su zvanični predstavnici Saveza studenata pokrenuli akciju za njegov opoziv. Većina

⁴⁴ Nazivi predmeta i pripadajućih dokumenata preuzeti su iz izvornoga primopredajnog popisa gradiva dostupnog za korištenje u čitaonici Hrvatskoga državnog arhiva (HDA).

⁴⁵ DS – državne sigurnosti.

⁴⁶ Signatura dodijeljena u HDA-u jest HR-HDA-1561.1.8.2.3.4.1. Tekst je pisan strojem, uz mjestimične rukopisne dopune. Dio teksta ručno dopisan u ovom je izdanju otisnut u kurzivu.

⁴⁷ PI – „početna informacija”, dokument koji odgovara prvoj fazi rada Službe državne sigurnosti, tj. provjeravanju prvih podataka o mogućoj neprijateljskoj djelatnosti. U slučaju da se tijekom provjeravanja koje traje do nekoliko mjeseci utvrdi da podatci nisu točni, ili se njihova točnost ne može provjeriti, početna se informacija uništava, a radnje Službe samo se statistički evidentiraju. Ako su podatci dovoljno osnovani za daljnju aktivnost Službe, početna informacija postaje osnova za formiranje predmeta u prethodnom radu, dosjea osobe („dosje za lice” koje neprijateljski djeluje) ili dosjea objekta. Vidjeti opširnije: HR-HDA-1561. SDS RSUP SRH, 3. Rad Službe, Uputstvo Saveznog sekretarijata za unutrašnje poslove za klasifikaciju u prikupljanju, evidentiranju i dokumentalističkoj obradi podataka i u izvještavanju u Službi državne sigurnosti, Beograd, Str. pov. br. 1471 od 13. veljače 1969., šifra 31/31; Sistem informacija i dokumentacije u Službi državne sigurnosti, Beograd, 1975., šifra 31/32; Klasifikacijska shema i kodeks za obradu informacija SDS RSUP-a SRH, Zagreb, 1969., šifra 31/79.

tih lica istupala je protiv zvaničnih organa Saveza studenata na godišnjim skupštinama studenata fakulteta ili na skupovima stanara stud.⁴⁸ domova, onemogućila održavanje god.⁴⁹ skupština na Medicinskom i Pravnom fakultetu i uticala na delegate Skupštine Sveučilišta da se u izboru za studenta-prorektora opredjele za Čička, a ne predstavnika Saveza studenata Grubišu.⁵⁰

Čičak je za održanje na položaju prorektora tražio i dobio podršku od većeg dijela najviših funkcionera katoličkog klera u Hrvatskoj i jednog djela lica koja su već od ranije poznata kao nacionalisti i šovinisti.

Budući je intenzitet njegove neprijateljske aktivnosti dosegao takav stepen da prelazi stadij za obradu kroz PI, to smo RSUP SRH uputili prijedlog za obradu kroz DL.⁵¹

1. ČIČAK-ZVONIMIR IVAN (PI)

U cilju utvrđivanja neprijateljske djelatnosti poduzet ćemo slijedeće mjere:

- Saradnika „Branka“ koristit ćemo za utvrđivanje sprege Čička i njegovih istomišljenika sa predstavnicima klera i emigracije;
- saradnika „Putnika“ instruirati da svoje odnose s Čičkom dovede u takav položaj da može s njime ponovno kontaktirati;
- vezu Topić Borisa, studenta medicine, koristit ćemo i dalje za utvrđivanje kontakata i aktivnosti njegovih istomišljenika na Medicinskom fakultetu;
- ozvučenje „Zvijezda“ koristit ćemo za praćenje kontakata Čička sa predstavnicima klera;
- razmotriti mogućnosti ozvučenja prostorije namjenjene Čičku u Rektoratu Sveučilišta;
- koristiti i dalje kontrolu telefona u Radićevom šetalištu br. 2, gdje Čičak češće boravi i održava kontakte sa svojim istomišljenicima;
- koristiti i dalje kontrolu telefona njegove djevojke Putanec Tihomire radi saznanja o njegovu kretanju;
- i dalje ćemo koristiti kontrolu tuzemne i inozemne pošte Čička;
- pratnju ćemo i dalje koristiti za utvrđivanje kontakata Čička sa licima koja neprijateljski djeluju;
- prikupiti podatke za Sučić Stjepana, studenta elektrotehnike, člana uredničkog vijeća „Strictuma“, glasila studenata Bogoslovnog fakulteta u kojem se nalazi i Čičak i nakon toga odlučiti se za informativni razgovor sa ciljem angažiranja;
- prikupiti podatke za Djakula Miroslava, studenta medicine, koji je ranije bio protiv Čička, a sada je uočen da često kontaktira s njime i nakon toga odlučiti da li ići s njime na informativni razgovor i angažiranje.

⁴⁸ Studentskih.

⁴⁹ Godišnjih.

⁵⁰ Damir Grubiša.

⁵¹ DL – „dosje za lice“ (dosje osobe).

2. ANUŠIĆ ANTE, zv.⁵² „Baja” (*PI*), student agronomije, javno je pružio podršku Čičku na skupu stanara stud. doma „N. Maraković”.⁵³
 - Na osnovu provjere u evidencijama SDS i prikupljenih podataka iz mjesta rođenja, te provjere preko saradnika „Dominika” o grupi lica s kojima kontaktira, odlučiti se da li nakon toga ići s njime na razgovor i angažiranje.
3. BUDIŠA DRAŽEN (*PI*), student filozofije, na godišnjoj skupštini studenata filozofije i na skupu stanara stud. doma „N. Maraković”, podržao je Čička i na osnovu takvog stava predložen je od Čičkovih pristalica za predsjednika Saveza studenata Zagreba.
 - Izvršena je provjera podataka u evidencijama SDS i u mjestu rođenja;
 - na osnovu podataka iz mjesta rođenja odlučili smo da obavimo inf.⁵⁴ razgovor sa njegovim stricem Budiša Jozom iz Zagreba, kako bi utjecao na Dražena da ublaži svoj ekstreman stav u odnosu na zvanične organe Saveza studenata;
 - obaviti ćemo informativni razgovor sa Mandić Srećkom, studentom filozofije, te ga uključiti na obradu Budiše.
4. BURIĆ JURE (*PI*), student medicine, podržao je Čička na zboru studenata stud. doma „N. Maraković” 8. 1. 1971. godine i fizički onemogućio da istupi na god. skupštini studenata medicine jednog studenta, koji se dotada istakao svojim stavovima protiv Čička:
 - Za praćenje njegove aktivnosti koristit ćemo i dalje veze Topić Borisa i Gnjidić Živka;
 - u stud. domu „N. Maraković” preko sar.⁵⁵ „Dominika” provjeriti krug njegovih veza, te nakon provjere istih odlučiti se za druge mjere.
5. ČEPULIĆ EGIDIO⁵⁶ zv. „Đidi” (*PI*), liječnik, kao student medicine bio je kreator aktivnosti nacional-šovinista na fakultetu, svojim istomišljenicima davao je uputnice u st.⁵⁷ domovima sa pečatom „Hrvatsko potporno društvo”, izbor Čička za prorektora-studenta s ushićenjem je primio.
 - Prikupiti podatke iz mjesta rođenja i mjesta rada;
 - njegove aktivnosti na Medicinskom fakultetu i dalje ćemo pratiti preko veza Topića i Gnjidić Živka.
6. ĐEREK VELJKO (*PI*), zvani „Jerko”, student filozofije, predložio je Čička za studenta-prorektora na godišnjoj skupštini Sveučilišta, te podržao istog na skupu stanara st. doma „N. Maraković” 8. 1. 1971. godine i na godišnjoj skupštini studenata filozofije.

⁵² Zvani.

⁵³ Današnje Studentsko naselje „Dr. Ante Starčević”. Tada nosilo naziv po Nikoli (Nini) Marakoviću (Hrvatska Kostajnica, 3. listopada 1912. – Miljevin, 13. lipnja 1943.), sudioniku narodnooslobodilačkoga rata i narodnome heroju Jugoslavije.

⁵⁴ Informativni.

⁵⁵ Suradnik.

⁵⁶ Egidio Čepulić, hrvatski liječnik (Zagreb, 1946. – Zagreb, 26. siječnja 2021.). Vidjeti opširnije: „In memoriam prim. mr. sc. Egidio Čepulić, dr. med.”, Hrvatska liječnička komora, pristupljeno 29. rujna 2021., <https://www.hlk.hr/in-memoriam-prim-mr-sc-egidio-cepulich-dr-med.aspx>.

⁵⁷ Studentski.

- Na osnovu podataka iz mjesta rođenja prihvatili bi sugestiju da se povežemo s Đerek Nedeljkom, bratom Veljkovim, kojeg bi koristili za praćenje aktivnosti grupe oko Čička i Đerek Veljka.
7. ĐURKOVIĆ PETAR (*PI*), student prava, dočekivao je delegate god. skupštine Sveučilišta i utjecao na njih da se u izboru studenta prorektora opredijele za Čička.
 - Njegovu aktivnost u stud. domu pratit ćemo preko upravitelja doma, a na fakultetu preko veze Vekić Nikole.
 8. ERCEG MARINKO (*PI*), student medicine, sa još nekoliko studenata pokušao je organizirati zbor studenata stud. doma „I. L. Ribar”,⁵⁸ na kome bi se pružila podrška Čičku, ali je održavanje zbora onemogućeno.
 - U cilju praćenja njegove daljnje aktivnosti obaviti ćemo informativni razgovor sa Rakić Mladenom i usmjeriti na Ercega.
 9. GUDELJ ANTE (*PI*), student medicine, pokušao je s još nekoliko studenata organizirati skup stanara stud. doma „I. L. Ribar”, na kome bi se pružila podrška Čičku na položaju prorektora.
 - Na osnovu podataka iz mjesta rođenja odlučili smo da sa njime obavimo informativni razgovor u cilju angažiranja i korištenja u obradi ostalih lica sa medicine.
 10. IKICA ANTE (*PI*), student filozofije, dočekivao je delegate god. skupštine Sveučilišta i vršio na njih utjecaj da se u izboru studenta prorektora opredijele za Čička.
 - Za praćenje njegove djelatnosti koristit ćemo studenta Mandić Srećka s kojim ćemo obaviti informativni razgovor.
 11. MANDIĆ SREĆKO (*PI*), student filozofije, potiče iz partizanske porodice, koja je i danas veoma pozitivna.
 - Obavili bi informativni razgovor i angažiranje te ga usmjerili na studente filozofije koje vodimo u obradi „Tuškanac”.
 12. MARJANOVIĆ MATO (*PI*), apsolvent filozofije.
 - Zatražili smo podatke iz mjesta rođenja;
 - izvršili provjeru u stud. domu gdje stanuje;
 - za provjeru njegove aktivnosti koristit ćemo Mandić Srećka, ukoliko pristane na saradnju.
 13. PARADŽIK ANTE (*PI*), apsolvent prava, na zboru studenata stud. doma „N. Maraković” 8. 1. 1971. godine prijetio je jednom studentu da ne smije govoriti protiv Čička, jer da će ga u protivnom izbaciti iz doma i fakulteta. Po njemu, svaki onaj koji nije Hrvat, nema mjesta u Hrvatskoj.
 - Njegovu aktivnost na fakultetu pratit ćemo preko veze Vekić Nikole;

⁵⁸ Današnje Studentsko naselje „Laščina”. Tada je nosilo naziv po Ivi Loli Ribaru (Zagreb, 23. travnja 1916. – Glamušićko polje, 27. studenoga 1943.), sudioniku narodnooslobodilačkoga rata i narodnom heroju Jugoslavije.

- a na mjestu stanovanja preko studenta Džidić Ivana, za koga nam je iz mjesta rođenja u podacima sugerirano da se povežemo i da ga koristimo za praćenje lica koja neprijateljski djeluju.
14. PETRAŠIĆ ILIJA (*PI*), student medicine, prilikom održavanja god. skupštine studenata medicine 8. 1. 1971. godine fizički je onemogućio Slobodana LANGA,⁵⁹ predsjednika Saveza studenata Zagreba, da stupi na govornicu.
- Obavit ćemo informativni razgovor sa Gudelj Antom i Rakić Mladenom, studentima medicine, te ih usmjeriti na praćenje aktivnosti Petrašića (ukoliko oni pristanu na saradnju).
15. RADIČEVIĆ ZLATA (*PI*), student VDS,⁶⁰ jedan je od inicijatora održavanja skupa studenata stud. doma „I. L. Ribar“, koji nije održan zbog reagiranja uprave doma.
- U toku je prikupljanje podataka u mjestu rođenja;
 - njezinu aktivnost u domu i na fakultetu pratiti ćemo preko studenta Rakić Mladena za kojeg smo dobili pozitivne podatke iz mjesta rođenja i na osnovu njih se odlučili da obavimo informativni razgovor u cilju angažiranja.
16. RAKIĆ MLADEN (*PI*), student medicine, sa grupom studenata pokušao je održati zbor studenata stanara stud. doma „I. L. Ribar“, koji zbog protivljenja uprave doma nije održan.
- U podacima iz mjesta rođenja stoji da potiče iz pozitivne familije, da je član SK⁶¹ i na osnovu toga smo se odlučili da vodimo informativni razgovor i da ga angažiramo.
17. TUREK STJEPAN-VLADO (*PI*), direktor Medicinske naklade, protivnike Ivana-Zvonimira Čička ocijenio je kao unitariste koji ne shvaćaju interese hrvatskog naroda. Grupi Jerak-Mašina⁶² pružao je izvjesne usluge pa je tada i vodjen krivični postupak protiv njega.
- Uspostavili smo kontrolu telefona na mjestu rada radi utvrđivanja veza s ostalim licima iz obrade „Tuškanac“;
 - razmotriti mogućnost ozvučenja radne prostorije, jer smo utvrdili da se tu povremeno okupljaju lica nacionalistički orijentirani;
 - i dalje ćemo koristiti vezu Topić Borisa;
 - uspostaviti ćemo kontrolu korespondencije.

⁵⁹ Slobodan Lang, hrvatski liječnik i humanitarni djelatnik (Zagreb, 8. listopada 1945. – Zagreb, 23. veljače 2016.). Vidjeti opširnije: „Lang, Slobodan“, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.), pristupljeno 23. ožujka 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=35331>.

⁶⁰ Visoka defektološka škola.

⁶¹ Savez komunista.

⁶² Rudolf (Rudi) Jerak i Ivo Mašina. Protiv njih i Krune Gregova (suprug Ivine sestre) pokrenut je u studenome 1959. godine sudski proces pod optužbom da su stupili u kontakt s emigrantima kako bi ih obavijestili o stanju u Jugoslaviji te dobili pomoć u organiziranju revolucije u zemlji. Vidjeti npr. Maja Runje, „Fra Rudi Jerak (1923 – 1994) i prijatelji“, *Hrvatska revija* 1 (2020), pristupljeno 23. kolovoza 2021., <https://www.matica.hr/hr/608/otpor-jugoslavenskom-totalitarizmu-30325/>; Hrvoje Njavro, „Nacionalna i vjerska uvjerenja kao pokretači djelovanja Ive Mašine“ (diplomski rad, Sveučilište u Zadru: Teološko-katehetski odjel, Zadar, 2020), pristupljeno 23. kolovoza 2021., <https://zir.nsk.hr/islandora/object/unizd%3A4160/datastream/PDF/view>.

18. VUKNIĆ MILAN (PI), student filozofije, član SK, okupljao studente nacionaliste, pristalice I. Z. Čička.

- Provjerom na mjestu stanovanja u stud. domu „Sava”⁶³ ustanovilo se da je član SK, pa ćemo s njim obaviti informativni razgovor o njegovim saznanjima za lica koja pružaju podršku Čičku.

Zagreb, 10. 3. 1971.

Mihić Ivica
Domjanić Franjo

1.2.

Akcija „Zagreb 71”

OBRADA „TUŠKANAC”

1. ČIČAK IVAN – ZVONIMIR /PI/

Obuhvaćen kontrolom preko saradnika „Putnik”, „Mile” i „Tomo”, te operativno-tehničkim sredstvima. Ukoliko se ukaže potreba predviđena kontrola kretanja putem pratnje.

2. ĐEREK JERKO – VELJKO /PI/

Predviđena kontrola kretanja putem pratnje.

Zagreb, 27. 8. 1971.

⁶³ Studentsko naselje „Stjepan Radić”.

2.

Zapisnik s radnog sastanka po „Tuškancu” (šifra 016.1/4-2)⁶⁴

2.1.

U grupni dosije „Tuškanac”

Z A P I S N I K

sa sastanka⁶⁵ održanog dana 26. 11. 1971. godine u prostorijama SDS Centar Zagreb, Zrinjevac 7.

DRPIĆ:⁶⁶

Drugovi sastali smo se na ovom sastanku da razmotrimo problematiku oko novonastale studentske akcije u okviru Zagrebačkog sveučilišta.

Vi ste dobili određena zaduženja tj. da pokrijete određene punktove. Cilj ovog sastanka je da pokušamo zajedničkim snagama odgovoriti na neka trenutno najvažnija pitanja i zadatke koji se pred nas postavljaju. Vi bi u svojim pojedinačnim izlaganjima trebali uglavnom reći sljedeće:

- Da li smo i koliko upoznali objekt s kojim smo zaduženi?
- Pristup objektu, kako smo primljeni, da li je bilo otpora i suprotstavljanja.
- Operativni prodor, stvaranje kvalitetnih veza prema nosiocima i žarištima aktivnosti.
- U kojoj su se mjeri šovinisti, IB-ovci,⁶⁷ unitaristi i ostali priljepili uz taj studentski pokret.

Molio bi da kratko, depešno i jasno kažemo svaki o svom zaduženju.

VIDOVIĆ:⁶⁸

Mislim da je drug Joža⁶⁹ dao bitna pitanja na koja bi trebalo nešto da kažemo. Molim vas da idemo redom onako kako smo dobili zaduženja i referiramo ukratko o situaciji na određenom punktu i na taj način dobijemo pregled studentske aktivnosti u cijelom gradu.

⁶⁴ Signatura dodijeljena u HDA-u jest HR-HDA-1561.1.8.2.3.4.2. Tekst je pisan strojem, uz mjestimične rukopisne dopune. Dio teksta pisan ručno u ovom je izdanju otisnut u kurzivu.

⁶⁵ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *sastanke*.

⁶⁶ Josip Drpić. Vidjeti opširnije: Radelić, *Obavještajni centri, Ozna i Udba u Hrvatskoj (1942. – 1954.): Kadrovi*, str. 245.

⁶⁷ Informbiro (skraćeno od Informacijski biro komunističkih i radničkih partija), nazivan i Kominformom, savjetodavnim i koordinacijskim tijeloom devet komunističkih i radničkih partija, osnovanim u rujnu 1947. godine u Varšavi. Od 1948. godine SSSR se koristio Informbiroom u sukobu s državno-partijskim vodstvom Jugoslavije nakon političkog razlaza Josipa Broza Tita s Josifom Visarionovičem Staljinom. Osobe koje su u sukobu podržale SSSR nazivalo se IB-ovcima.

⁶⁸ Slobodan Vidović.

⁶⁹ Misli se na Josipa Drpića.

AJDUKOVIĆ – nije prisutan.⁷⁰

RADAKOVIĆ:⁷¹

Ja imam dva fakulteta i to Elektrotehnički fakultet i Prirodoslovno-matematski fakultet.

Na Elektrotehničkom fakultetu u utorak 23. 11. o. g. je održan jedan zbor, na kojem nije bilo nikakvih izgreda. Jedan diskutant pokušao je da diskutira izvan teme zbog koje su oni obustavili rad, međutim bio je prekinut i kazano mu je da nedaju da se diskutira o bilo čemu osim o deviznom režimu.⁷² Kasnije se više nisu sastajali, osim što je na Fakultetu uvedeno dežurstvo da se ne dozvoli pristup nikome u fakultet tko ne predloži indeks ili ličnu legitimaciju. Održao sam danas sastanak sa jednim čovjekom koji mi je rekao da po svemu izgleda da bi se 3. 12. obustava rada mogla prekinuti.

Na Prirodoslovno-matematskom fakultetu situacija je približno ista kao i na Elektrotehničkom.

DRPIĆ:

U kojoj mjeri stranci atakiraju na ovo društvo po fakultetima.

RADAKOVIĆ:

Stranac u fakultet ne može ući, jedino ne znam koliko se oni s njima susreću na ulici, postoji niz drugih mogućnosti. Na fakultet ne može ući nitko osim da predloži dokument.

VIDOVIĆ:

Skrenuo bi pažnju Radakoviću da mu je na Elektrotehničkom fakultetu Sučić Stjepan,⁷³ koji je inače u obradi, a na Prirodoslovno matematskom fakultetu je Ganza Krešo.

ČEKO:⁷⁴

Na Fakultetu strojarstva i brodogradnje održan je u utorak 23. 11. o. g. jedan zajednički zbor, koji je prošao u jednom mirnom tonu i bez nekih posebnih ekscesa. Bilo je prisutno oko 300 studenata. Prema podacima s kojima raspoložemo najglatiji u tim skupovima i istupima bio je student Car.⁷⁵ To je jedini skup koji je održan i uočen, gdje je data podrška zahtjevima za obustavu nastave. Odmah sutradan održan je savjet sveučilišta na kojem je doneseno nekoliko zaključaka i to:

- Da se bez obzira na obustavu izađe u susretim svim onim studentima koji su prethodno prijavili ispite, kako bi istima mogli pristupiti.
- Da se od zimskih ferija uzme jedan tjedan i da se tako nadoknadi predavanja koja će obustavom biti izgubljena za one studente koji su time pogodeni.

⁷⁰ Stevo Ajduković.

⁷¹ Nikica Radaković.

⁷² Ručno podcrtano. Ta se napomena odnosi i na druge podcrtane dijelove teksta u nastavku dokumenta.

⁷³ Vidjeti opširnije: „Stjepan Sučić (1948)”, *Ogranak Matice hrvatske u Križevcima*, pristupljeno 29. rujna 2021., <https://mhkriževci.files.wordpress.com/2015/03/cv-s-suc48dic487-2015.pdf>.

⁷⁴ Dušan Čeko.

⁷⁵ Ivan Car.

- Da Fakultet strojarstva i brodogradnje kroz praznike bude zatvoren.

Važno je spomenuti da svakodnevno na Fakultetu strojarstva i brodogradnje izlazi njihov list /studentata strojarstva i brodogradnje/ „Naša stvarnost” odnosno „Naša tribina”. Na zadnjoj strani su odredili dužnost dežurnih – gdje se vidi kako trebaju postupati ako dođu organi u uniformi, organi SDS. Jučer se na Fakultet nije moglo ući. Danas sam ušao na Fakultet bez ikakve smetnje i to uz pomoć Bilušića⁷⁶ preko jedne ranije veze.

Prvi dan bili smo prisutni samo periferno. Danas smo već uspjeli toliko da smo imali na fakultetu dva studenta, jednog studenta strojarstva i jednog brodogradnje, bili su cijelo dopodne na fakultetu, a poslije smo imali s njima sastanak. Donjeli su nam studentske biltene i rekli da je dosta mali broj studenata, jer da ih je puno otputovalo, da nema nikakvog okupljanja, a što je potvrđeno i kroz razgovor sa tajnikom.

Imajući u vidu da će Fakultet biti zatvoren kroz ova četiri dana, orijentirali smo naše veze – sada već imamo četiri – da u srijedu u 9 sati budu na Fakultetu, da budu s nama stalno u vezi i da nas obavještavaju o svim zapažanjima.

U ponedjeljak se vraća jedan napušten Bilušićev saradnik, koji će u toku sutrašnjeg dana biti instruiran, održat će se sastanak i orijentirati ga na zadatke koji nas interesiraju poslije praznika.

VIDOVIĆ:

Uočio si, a i praćenjem drugih izvora, uočili smo Car Ivana. Treba se za njega izvršiti provjera. Ima brata koji je aktivan na Medicinskom fakultetu. Stanuje u Raketama.⁷⁷ Kod njega se kod kuće skupljaju grupe studenata. Jučer u pola jedan je također bio jedan sastanak kod njega.

DRPIĆ:

Koji su nam glavni aktivisti na Strojarsstvu?

ČEKO:

Jedino sam uočio istup studenta Cara.

DRPIĆ:

Za Cara i njemu slične koje ćemo sada spominjati trebamo sa terena tražiti podatke, tko su, šta su i kakvi su, naravno ako ih nemamo.

Slobodane ja bi podjelio ove PI, pa da ti kažeš odmah koje da uvedu, samo da nademo formulaciju radi čega ih uvodimo. Mislim da bi mogla biti napomena „organizator obustave nastave i ispita na strojarstvu”.

⁷⁶ Sveto Bilušić.

⁷⁷ Richterovi neboderi, poznati i pod nazivom Rakete, tri su stambene zgrade u zagrebačkoj četvrti Trnje na Slavonskoj aveniji.

VIDOVIĆ:

Znači, mogli bi Cara da uvedemo. Ona dvojica od Radakovića jesu u obradi. Duško, obrati pažnju i na Kovačić Nikolu, ja ti imam podatke i možeš ih uzeti od mene. Uočen je da istupa s istih pozicija kao i ovo društvo.

DRNDELIĆ:⁷⁸

Tehnološki i rudarski fakultet su u istoj zgradi. To je prije bio jedan fakultet, a sada su razdvojeni. Naše⁷⁹ prisustvo tamo je u stvari od jučer, jer ne znam da li je prije toga netko od drugova imao zadatak da to prati.

Na prvom sastanku 23. 11. o. g. koji je održan zajednički, a to zbog toga što je bio mali odaziv, oko 50 % studenata je bilo uopće protiv bilo kakovog štrajka, a 50 % posto onako – idemo podržati naše kolege pa da li bilo dobro ili ne. Konačni dogovor je pao da se podrži, što se u stvari nije izvršavalo, jer su pohađali i vježbe i bili na diplomskim ispitima, kao i na raznim drugim ispitima.

Odvojak u Sisku nije prihvatio nikakovu obustavu i svi su normalno radili.

Nastavno i pomoćno osoblje na fakultetima, govorim o jednom i drugom – identična je situacija, od prvog dana su normalno na svojim radnim mjestima, nije se osjetio nikakav nerad ili slično. Zatvorili su sva vrata – sporedne ulaze, na glavni ulaz su postavili dežurstvo, ali ne formalno, nego dežurstvo da ne dozvoli ulazak bilo kakvim drugim studentima – iz drugih fakulteta, na njihov fakultet, kao i drugim licima – radi čuvanja od provokatora.

U četvrtak u jutro 25. 11. o. g. pojavile su se dvije parole o Baltiću. Ja ih nisam vidio pa ne znam kakove su bile, uglavnom bilo je nešto protiv Milutina Baltića.⁸⁰ Parole su bile štampane na plakatu. Parole su ubrzo bile skinute, ali se ne zna tko ih je skinuo.

Nakon ovog sastanka održan je sastanak sa kolegijem i Odbor SS⁸¹ fakulteta, gdje je zaključeno da je studentski sastanak održan prije toga nelegalan i da se odluke toga ne poštvaju, iako se solidariziraju sa njihovim zahtjevima, ali ne podržavaju način i da odluka koja je donesena za Tehnološki i rudarski fakultet ne važi, znači ne važi štrajk službeno. U vezi toga izdat je jedan proglas kojeg sam ja dao Sveti. Oni su ga štampali i dijelili na ulazu u fakultet.

DRPIĆ:

Kada si dao taj proglas.

DRNDELIĆ:

Jučer.

⁷⁸ Tomislav Drndelić.

⁷⁹ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *naša*.

⁸⁰ Milutin Baltić, hrvatski političar (Donje Selište pokraj Gline, 2. prosinca 1920. – Zagreb, 27. listopada 2013.). Na studentskim je skupovima često istican kao glavni protivnik studentskih težnji te su postavljani zahtjevi za njegovom smjenom. Vidjeti opširnije: „Baltić, Milutin“, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021), pristupljeno 23. kolovoza 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=5596>.

⁸¹ Savez studenata.

DRPIĆ:

Da se ne saglašuju sa ovim odborom Saveza studenata o prekidu rada. Dobro, a prekidaju rad.

DRNDELIĆ:

Ne prekidaju rad i danas su normalno radili.

Danas je osvanula jedna parola na plakatu pisana rukom „studenti ne dolazite na fakultet za vrijeme praznika, dogovorit ćemo se poslije praznika”.

Danas je bilo svega oko tridesetak studenata na fakultetu, a to sigurno radi toga što mnogi odlaze van Zagreba, pa danas dežurni nisu legitimirali ulaznike i moglo se ući.

Jedna od važnih stvari na tom Fakultetu je da su studenti – taj studentski odbor koji je legalno izabran na prošlogodišnjoj skupštini, znači nije neki novi akcioni odbor, nije nešto novo, nego je taj stari odbor stalno u kontaktu sa nastavnicima, bilo sa nastavničkim vijećem ili sa partijskom organizacijom, i da sve poduzimaju u dogovoru sa njima.

Dobio sam obećanje od jednog našeg bivšeg saradnika koji je stalno tamo prisutan, partijski je radnik, profesor, ima jednu katedru, da ćemo o eventualnim novim stvarima biti odmah upoznati.

Koriste se dva saradnika i tri veze.

ĐUKIĆ:⁸²

Poslije sastanka išao sam na Geodetski fakultet i ušao sam bez ikakvih problema i pitanja. Bio sam kod tajnika i s njime razgovarao, u to vrijeme studenti su bili na sastanku. Tu je Geodetski, arhitektonski⁸³ i građevinski fakultet. Oni su se svi suglasili za obustavu rada, međutim među njima nema nikakvih izgreda i koliko nam je tajnik mogao reći, pojedinci se nisu isticali, da bi bio ekstreman ili da bi zauzimao nekakve ekstremne stavove. Sutra imam sastanak sa tajnikom i obavijestit će nas o događajima koji su se događali tokom prijepodneva danas i sinoć kasno.

Oformili su dežurstvo za cijeli dan i moglo se slobodno ulaziti, ali poslije 22 sata su legitimirali one koji ulaze, navodno su takvu direktivu dobili od Sveučilišta grada Zagreba.

U dom u Tvrtkovu⁸⁴ upućivali smo jučer i danas dvojicu studenata koji ne stanuju u domu, ali su posjećivali svoje kolege koji tamo stanuju. Isti studenti su izjavili da nemaju zapažanja o nekakvom sakupljanju, sastancima ili da bi se dogovarali za izlazak van, te da je normalno kao da se odvija nastava.

HALILIĆ:⁸⁵

Ne bi imao nešto posebno za reći. Danas sam razgovarao sa jednim koji studira na tom Građevinskom fakultetu, ali on nije bio ni na jednom zboru. Rekao bi isto što i Boško, da

⁸² Boško Đukić (Djukić).

⁸³ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *arhektonski*.

⁸⁴ Tadašnji Studentski dom „Đuro Salaj”. Nosio je naziv po Đuri Salaju (Valpovo, 10. travnja 1889. – Lovran, 20. svibnja 1958.), revolucionaru i hrvatskome komunističkome političaru.

⁸⁵ Asim Halilić.

su oni zajedno u jednoj zgradi, procedura je ista. Jedino bi tom studentu mogao sada dati dalje zadatak šta da radi.

Trebalo bi se suglasiti, jer nas ima trojica i mogao bi to jedan obavljati za sva tri fakulteta, da neidemo sva trojica k istom čovjeku. Ja doduše neidem kod tajnika, ali idu Stevo i Đukić. To bi mogao jedan čovjek da radi, jer je to sve u jednoj zgradi, u istoj sali održavaju sastanke, jedan proglas imaju, jedne redare, jedna vrata.

DRPIĆ:

Dobro. Uzmi ti i Ajduković, a Đukić se neka zadrži na domu.

LALIĆ:⁸⁶

Na Stomatološkom fakultetu je 23. 11. održana redovna godišnja skupština i vjerojatno bi ta skupština prošla u normalnom toku, da nisu došla dvojica studenata /do sada još ne znamo kako se zovu, samo znamo da je jedan sa⁸⁷ Filozofije, a jedan sa⁸⁸ Medicine/ koji su se predstavili da dolaze u ime SS Zagreb. U samom početku oni su tu skupštinu htjeli okrenuti u svom toku i nametnuti ovaj problem da se raspravlja o obustavi rada i pozivanje na obustavu rada. U početku su većina studenata, a i nastavnika bili protiv toga i skupština je nastavila rad po svom redovnom planu. Na kraju su ipak uspjeli nametnuti ovaj problem skupštini, tako drsko i bezobrazno da su se jednostavno njih dvojica izmjenjivali na govornici. Neki poseban rezultat nisu postigli i fakultet radi cijelo ovo vrijeme. Naime u samom početku kad su ovi inzistirali na tome, nastavnici su rekli, predavanje će biti i tko hoće neka dođe, a prisiliti ne mogu nikoga, i tako je i bilo, samo su predavanja bila posjećena u mnogo manjoj mjeri.

24. 11. održan je sastanak fakultetskog odbora studenata Stomatološkog fakulteta na kojem su raspravljali o obustavi nastave. Glasanjem 12 je za obustavu nastave, a 4 glasa su bila protiv obustave nastave. Nakon ovog sastanka fakultetskog odbora pojavio se oglas ispisanim rukom i naljepljen na vrata učionice „predavanja nema“. I pored ovog oglasa nastava je redovno održavana, naravno uz manji broj prisutnih studenata. Upornim zalaganjem ove dvojice studenata koji su došli na skupštinu i uz podršku nekolicine studenata Stomatološkog fakulteta među kojima se naročito isticao Lončar Ante i Kujundžić,⁸⁹ čije ime još ne znamo, pa ćemo naknadno provjeriti i utvrditi o kome se radi. Nametnuli su skupštini problem raspravljanja o obustavi rada. Međutim, jednoglasnost nije postignuta niti za obustavu niti za održavanje predavanja. Oko 40 % bilo ih je za obustavu, oko 40 % za održavanje, a ostalih 20 % su se uzdržali od glasanja.

Lončar Ante i Kujundžić bili su najglasniji i to ne sada od ovog momenta, već su zapazeni od ranije da istupaju na, moglo bi se reći na šovinističkoj osnovi i vjerni pratioci i istomišljenici Ivana Zvonimira Čička od njegovih prvih dana izbijanja na pozornicu. Sma-

⁸⁶ Špiro Lalić.

⁸⁷ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *za*.

⁸⁸ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *za*.

⁸⁹ Ivan Kujundžić.

tram da treba nastaviti rad na identifikaciji ove dvojice studenata, jedan sa Medicinskog, a drugi sa Filozofskog fakulteta i identifikacije u potpunosti Kujundžića i drugih lica koja su ih u tome podržala. Interesantno je da u fakultetskom odboru koji je i donio odluku da se obustavi rad, nema ni jednog člana SK-a. Kako vidite sam izbor fakultetskog odbora i njegov sastav je veoma interesantan, jer u njemu nema članova SK-a.

DRPIĆ:

Ovo je interesantno što je Špiro iznesao da u fakultetskom odboru nema članova SK-a i da bi inače trebali vidjeti kako to da ih nema u ovim forumima i kako su se oni ponašali u ovom slučaju. Čisto informacije radi.

LALIĆ:

Zapaženo je, da je Kujundžić bio vrlo ekstreman pa je čak kazao „nas studenata ima 50.000, pa ako bude potrebno ići ćemo i na tenkove. Mi izvršavamo naloge naših vođa”. Na koje vođe misli nije se još izjasnio do kraja, ali najvjerojatnije na Čička i grupu oko njega. Ovaj Fakultet normalno radi, obustave predavanja nije bilo. Mislim da nije ni mogao biti zatvoren, jer se ovaj Fakultet smatra kao radni fakultet i on pruža pored nastave i usluge građanima, preglede i td. Na fakultetu nema nikakvih vanjskih obilježja, nema straže, nema ni plakata, već čisto normalna atmosfera.

VIDOVIĆ:

Molim te, obrati pažnju na Kujundžića, jer se on još od ranije spominje da je aktivan i da se vrzma oko ovog društva, pa ga obuhvati u obradu kroz PI.

MAJETIĆ:⁹⁰

Za vinovnika događaja na Medicinskom fakultetu smatraju Boras Ivana, zastupnika studenata u Saboru. Osim njega koji je najgrlatiji, spomenuo bi Dodig Gorana, za kojeg neki govore da je desna ruka Budiše, Burić Juru, Božikov Veljka, Erceg Marinka, Gudelj Antu, Jelača Zlatka, Jukić Petra, Mičiju Josipa, Petrašić Iliju i Rakić Mladena. Osim dva zbora koja su održana, dosta je važan, on je nešto govorio, i na njega bi se osvrnuo tj. na zbor od 24. 11. na kojem je zaključeno da naprave obustavu rada, odnosno štrajk na Medicinskom fakultetu. Na tom zboru uz masu prisutnih studenata Medicinskog fakulteta koji su govorili, a bilo je prisutno oko 1.000 studenata, na govornicu je pristupio i Čičak, koji je dobio velik aplauz. Međutim, za razliku od Čička – poslije Čička govorio je Šibl – Šibl je gotovo ostao bez pljeska, a što bi trebalo značiti da se sa izlaganjem Šibla studenti nisu složili. Usvojeno je da se obustavi nastava – odnosno kako to oni zovu, da se uspostavi štrajk. Jučer – 25. 11. fakultet je štrajkao i nije bilo nastave. Za 23. 11. ne bi mogao tvrditi, a 24. 11. bio je taj zbor. Pristup je na fakultet bio slobodan, dok za razliku od jučer, danas ne. Danas su studente u jutro koji su pokušali doći na nastavu dočekala zaključana vrata sa redarima, koji su im odgovorili⁹¹ da do 4. 12. nema nastave, a 4. 12. da će se odr-

⁹⁰ Josip Majetić.

⁹¹ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *dogovorili*.

žati zbor u zgradi Medicinskog fakulteta u biološkoj sali i da će se na tom zboru odlučiti o štrajku. Međutim, situacija se nešto izmijenila. Danas 26. 11. je zasjedao glavni fakultetski odbor na kojem je došlo do konfrontacije dviju struja. Jedna je bila za obustavu štrajka, dok je druga bila za prekid. Prema sadašnjim podacima koje sam ja dobio, izgleda da je pobijedila struja koja je tražila prekid štrajka. Za vrijeme zasjedanja odbora u zgradu se nije moglo ući. Na glavnim vratima preko napisa koji je pozivao studente na štrajk uz objašnjenje zbog čega se pozivaju na štrajk, bila je velika, odnsono veliki natpis priljepljen, tako da se taj tekst ispod nije vidio i s upozorenjem da se na Fakultet može ući na stražnja vrata. Međutim, stražnja vrata su bila zaključana i s unutrašnje strane su stajala dva mladića i nisu nikoga puštali. Na upit zbog čega ne puštaju unutra, rekli su da im je dekan tako naredio. Sutra nije radni dan na Fakultetu pa je normalno da nema nastave.

Ja ću pokušati još utvrditi da li će poslije praznika tj. u srijedu početi nastava ili ne, pa ću sutra kad to utvrdim detaljnije obavijestiti.

DRPIĆ:

Šta je Joža s ovom radio-vijesti da je obustava prekinuta?

MAJETIĆ:

Kao što sam rekao, nisam u potpunosti raščistio. Ja sam isto informiran o tome, samo ne kao 100 %.

VIDOVIĆ:

Koliko ja znam, to se radi o odluci jednog 6-7 ljudi tog fakultetskog odbora, a to sve u okviru ove polarizacije koja se vrši u tom cijelom pokretu.

DRPIĆ:

Navodno je tu Turek na čelu.⁹²

VIDOVIĆ:

Navodno je tu Turek, Mičija,⁹³ Boras, taj zastupnik, a s obzirom na praćenje političke aktivnosti tih lica od prije i sad taj nagli preokret možda ne bi bilo loše istražiti te motive šta ih je rukovodilo za to.

DRPIĆ:

Mislim da je važna stvar, da se mi agenturno, možda jedno od najvažnijih, probijemo oko ovog društva na Medicinskom fakultetu – to su Dodig i društvo, Mičija itd. To su nosioci organizacije ovih izgreda. Mislim da sva ova lica trebaju ući u našu obradu i moramo ići na probijanje prema tim licima, na stvaranje naših uporišta i da ono što mi angaži-

⁹² Stjepan Turek, direktor „Medicinske naklade“.

⁹³ Josip Mičija, student medicine, tajnik Saveza studenata Hrvatske. S te je dužnosti smijenjen zbog poziva za obustavu štrajka na Sveučilištu u Zagrebu koji je uputio sa skupinom članova Fakultetskog odbora Medicinskog fakulteta u Zagrebu 26. studenoga 1971.

ramo bude nama i korektno, da se ne zaletavamo. Neka oni, i naša objašnjenja mogu biti na liniji X, XXII sjednice, i tu političku i ideološku materiju možemo da koristimo.

VIDOVIĆ:

Predložio bi da od lica od gore koja ispoljavaju tu aktivnost, uđu u PI: Boras, Gudelj⁹⁴ i Petrašić⁹⁵ i Dodig.

DRPIĆ:

Sugerirao bi da se mi probijemo u Medicinsku nakladu.

VIDOVIĆ:

Turek ti je tamo direktor. Po mom mišljenju on je jako nejasna ličnost.

DRPIĆ:

To je stari problem. To je pravi šoven. Mi tu imamo raznih tendencija u ovom pokretu. Jedan od predstavnika onih ekstremnih nacionalista i šovinstina je Turek.

SOVILJ:⁹⁶

Jučer 25. 11. o. g. je na Fakultetu ekonomskih nauka održano jedno predavanje u 10 sati o deviznom sistemu. U 17 sati održan je sastanak SK-a na kojem je donjet zaključak da se prekine obustava nastave i da se sa takvim zaključkom danas ide na zbor studenata u 10 sati. Iz ovog sastanka koji je sinoć završen bilo je nekih reagiranja – pozivanje rukovodstva da dođe danas u 10 sati. – Sa Pavlovićem⁹⁷ koji je ranije imao fakultet dogovorili smo se i poslali dvije veze, jednog asistenta i jednog studenta. Kad su došli tamo, bilo je nekoliko desetaka studenata, nikakav javni skup nije održan. Izvješeno je jedno upozorenje da se na Fakultetu više ne okupljaju, nego da se okupljaju u Studentskom centru. Večeras sam razgovarao sa jednom vezom koja radi tamo i kazala mi je da sutra 27. 11. normalno ne rade. Na pitanje šta je sa prekidom obustave, kazala je da je čula preko radio-vijesti da je danas u 15 sati prekinuta obustava. Međutim, iz onoga što sam dobio od veze danas između 11 i 12 sati, drugovi sa radia donjeli su obavještenje što je osnovna organizacija SK zaključila. Zbor nije održan.

Sada sam u izučavanju jednog lica koje stalno boravi u Fakultetu, kreće se nesmetano.

DRPIĆ:⁹⁸

Šta je bilo danas? Nešto je Čičak bio tamo?

SOVILJ:

Nisam doznao da je bio danas tamo Čičak.

⁹⁴ Ante Gudelj, student medicine.

⁹⁵ Ilija Petrašić, student medicine.

⁹⁶ Lazo Sovilj.

⁹⁷ Mišo Pavlović.

⁹⁸ Napisano malim (pisanim) slovima u izvorniku. Ta se napomena odnosi i na druga imena napisana na taj način u nastavku dokumenta.

VIDOVIĆ:

Od lica koja se ističu trebalo bi PI-om obuhvatiti Vedriš Mladena, Jukić Miju. Na Visokoj školi za vanjsku trgovinu Đerek Nedeljka.

ZMIJAREVIĆ:⁹⁹

Što se tiče Filozofskog¹⁰⁰ fakulteta ja sam sve iznio u informaciji.

Moje informacije su zasnovane su uglavnom na ličnom uviđaju. Što se tiče organizatora, tko vodi i diktira obustavom na Filozofskom fakultetu, to je štrajkaški komitet, sastavljen prvog dana poslije odluke Predsjedništva SS Zagreba da se stupa u štrajk. Taj štrajkaški komitet formiran je u utorak 23. 11. na prvom zboru u 9 sati, a sastavljen je od komisije za zaključke tog zbora, koja je taj isti dan formirana i od koordinacionog odbora. Taj komitet je rukovodio zborom prvi dan. Drugi dan je taj komitet u jednom momentu bio došao u pitanje – trebalo je izglasati nepovjerenje, međutim, na koncu je taj isti komitet dobio podršku od prisutnih studenata. Komitet je donosio zaključke koji su bili objavljeni u „Tjedniku“ Hrvatskog sveučilišta.

Danas sam bio na Filozofskom fakultetu i vidio sam upozorenje, kojim se obavještavaju studenti Filozofskog fakulteta da se cjelokupna aktivnost sa Filozofskog fakulteta prenosi na zajedničku aktivnost Studentskom centru, gdje će u subotu u 7 sati navečer biti predavanje. To je već od jučer zaključeno.

Što se tiče broja studenata, čuo sam da je velika sala Filozofskog fakulteta bila uvijek puna u početku, normalno kasnije se stanje osipalo.

Kad sam došao prvih dana na Fakultet zaista je bilo puno studenata.

Što se tiče mojih zapažanja, kažem da su sve moje informacije i izvještaji zasnovani prvenstveno na mojoj ocjeni diskusija.

Mogao sam uočiti, ako se ideološki pristupa tematici diskusije, dvije osnovne struje – dvije koncepcije. Jedna je, i dvije osnovne, odnosno mogu se govoriti tri, ako bi se jedna od njih pokušala deducirati odnosno razložiti u sve osnovne voditelje. Jedna struja je koja podržava odluku Predsjedništva SS Zagreba, da se ide u štrajk radi rješenja deviznog sistema. Druga struja jesu lica okupljena oko Dušana Čizmića-Marovića¹⁰¹ i Žarka Puhovskog,¹⁰² a koja polazi sa pozicija julske demonstracije 1968. godine. Jedni i drugi dobivaju aplauze, samo su ovi drugi malobrojniji. Ja sam prisutan na Fakultetu na slijedeći način:

⁹⁹ Mate Zmijarević.

¹⁰⁰ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *Filozofskom*.

¹⁰¹ Duško Čizmić Marović, hrvatski novinar i filozof (9. svibnja 1946. – 25. siječnja 2020.). Vidjeti opširnije: „Pozdrav mentoru. Čovjek koji je volio Sveučilište“, *Universitas: hrvatske sveučilišne novine* 12, br. 124 (24. veljače 2020.), pristupljeno 29. rujna 2021., https://www.hrstud.unizg.hr/_news/39163/Universitas_124.pdf.

¹⁰² Žarko Puhovski, hrvatski filozof i politolog (Zagreb, 15. prosinca 1946.). Vidjeti opširnije: „Puhovski, Žarko“, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021), pristupljeno 29. rujna 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=51058>.

upućen sam na dvije, tri veze. Međutim, jedna veza je odsutna. Druga veza je jedan pukovnik KOS-a,¹⁰³ prijatelj Kralja.¹⁰⁴ Teće lice je ono lice sa spiska kojeg je dao drug Drpić.

DRPIĆ:

Samo nemoj ti ta lica uzimati zdravo za gotovo.

ZMIJAREVIĆ:

Upućen sam i na Previšić Vladka.¹⁰⁵ Neki drugovi iz VI odjela i Slobodan su ga koristili, ali meni se čini da nije najpogodniji. Ja na njega ne bi išao.

Inače diskusije na Fakultetu se odvijaju tolerantno, slušaju jedne i druge. Nema ekscesa. Ulaz na Fakultet je otežan. Na zidu su izvješene parole „Studenti srpske nacionalnosti pridružite nam se, jer su nam interesi zajednički”.

DRPIĆ:

Da li ima ekstremističkih parola.

ZMIJAREVIĆ:

Nema.

DRPIĆ:

Dakle da rezimiramo. Štrajk traje. Zborovi se održavaju.

Tamo nam je Vukovička.¹⁰⁶ Ti tamo uspostavi sa malo poštenijima kontakt i idi na informativne razgovore. To nisu nikakve klasične vrbovke. To ti je sada prilika da se malo uvježbaš. Nemoj samo ići na svoja vlastita zapažanja, nego idi i na stvaranje vezica.

VIDOVIĆ:

Samo da vidimo šta ćemo sa Čizmićem i Marovićem,¹⁰⁷ te Puhovskim.

DRPIĆ:

Čizmić je u obradi kod Šijana.¹⁰⁸ Za Puhovskog treba da se Šijan i Zelembaba¹⁰⁹ dogovore.

¹⁰³ Kontraobavještajna služba.

¹⁰⁴ Albert Kralj.

¹⁰⁵ Vjerojatno se misli na Vlatka Previšića, hrvatskoga pedagoga (Cerna pokraj Županje, 20. listopada 1945.). Vidjeti opširnije: „Previšić, Vlatko”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021), pristupljeno 29. rujna 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=50266>.

¹⁰⁶ Miljenka Vuković.

¹⁰⁷ Riječ je o Dušanu Čizmiću-Maroviću, a ne o dvjema osobama s prezimenima Čizmić i Marović, kako bi se moglo zaključiti iz načina kako je napisano u izvorniku.

¹⁰⁸ Dmitar Šijan.

¹⁰⁹ Vid Zelembaba.

Marijan Božo

Na Veterinarskom fakultetu za sada crpimo informacije od dva lica i to jednog studenta i jednog saradnika od ranije kojeg drži drug Budimir.¹¹⁰ Također smo preko tog saradnika utanačili razgovor kako bi prikupili informacije o događajima na tom Fakultetu preko kojeg također želimo nešto više doznati. Sa njim je zakazan sastanak u 17 sati, ali ga nije bilo, jer je bio poslovno spriječen. Jučer 25. 11. su studenti Veterinarskog fakulteta oko 12,30 održali sastanak. Najprije je govorio docent Pajtl dr Mirko. Njegov govor bio je usmjeren na to da se prekine sa štrajkom i da počme redovna nastava. Bio je izviždan. Na istom sastanku bio je i student – prorektor Ivan Zvonimir Čičak, koji je prilikom ulaska u dvoranu doživio veliki aplauz i ovacije Čičak, Čičak. Istom sastanku prisustvovao je i drug Bobetko.¹¹¹ Nije bilo većih izgreda, osim onih uobičajenih zahtjeva koje je proklamiralo studentsko rukovodstvo. Jedino je jedan od prisutnih studenata, kojeg za sada nismo identifikirali, rekao da Hrvatsku treba odmah primiti u Ujedinjene nacije i da pošalje tamo svog predstavnika, kao i to da admiralitet treba odmah iz Beograda preseliti u Split.

Domjanić Franjo

Pravni Fakultet je prihvatio zaključak skupa, koji je održan u utorak 23. 11. i od 9 sati toga dana permanentno postoje straže u obje zgrade Fakulteta. Ulaz studentima nije dozvoljen, jer dežurni studenti ne puštaju nikoga osim osoblja Fakulteta. Danas je npr. bila zakazana promocija u 12 sati studentima Pravnog fakulteta koji su diplomirali, a već u 9 sati stigla je ekipa novinara TV Zagreb, ali im pristup nije bio dozvoljen. Oni su se nakon toga razišli. Promocija je održana. Pustili su samo studente koji su promovirali i njihove najbliže rođake i znance. Na zgradama je bilo izvješeno nekoliko parola: „Dohodak radniku“, „Živjelo bratstvo“, „Devize onome tko ih ostvaruje“, zatim obavijesti pisane na velikim plakatima o zaključku onog skupa u utorak 23. 11. s kojim se oni solidariziraju i prekidaju nastavu i ispite. – Nemam nikakvih obavijesti da je u međuvremenu od utorka u 9 sati do danas održan bilo kakav skup studenata. Ja sam inače na tom Fakultetu prisutan sa dva dobra lica – jednim asistentom i jednim kojeg sam dobio sa Slobodanovog spiska, a imam i dosta svojih ličnih veza. Možda da napomenem da ja većinu ovih informacija dobivam ličnim zapažanjem. Tako sam npr. danas 26. 11. primijetio da je u 12,15 došao Gabelica¹¹² i zadržao se oko pola sata u razgovoru s dežurnim studentima. Čitavo vrijeme pogledava na sat kao da želi pokazati da nekog očekuje, jer je promocija bila upravo započela. Međutim, nakon pola sata tog zadržavanja i razgovora s njima, on je otišao. Slijedio sam ga da vidim da li će se sastati sa nekim, meni poznatim studentom sa prava. Vidio sam ga da je ostao sa jednim studentom¹¹³ u razgovoru skoro sat vremena, ali ja nisam više imao vremena da vidim šta će se dogoditi, ali sam prolazeći mimo njih čuo da je bilo riječi o događajima na Sveučilištu.

¹¹⁰ Slobodan Budimir.

¹¹¹ Janko Bobetko, hrvatski general i političar (Crcni pokraj Siska, 10. siječnja 1919. – Zagreb, 29. travnja 2003.). Vidjeti opširnije: „Bobetko, Janko“, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021), pristupljeno 29. rujna 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=8275>.

¹¹² Ivan Gabelica, tada odvjetnički vježbenik u Zagrebu.

¹¹³ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *studen*.

Dežurstvo je trajalo danas do 18 sati, a za sutra su predvidjeli da bi bila jedna i druga zgrada zatvorena. Ja ću sutra razgovarati sa svojim ličnim vezama da vidim šta će se u međuvremenu događati dok bude zgrada zatvorena.

Vidović Slobodan

Od lica koja su svojom aktivnošću zapažena na Pravnom fakultetu, mislim da bi trebalo obuhvatiti: Mičić Tomislava, Žužul Antu,¹¹⁴ Mintas Ljerku i Žnidarčić Zvezdanu, kćerku od Lava Žnidarčića.¹¹⁵

Budimir Slobodan

Poljoprivredni i Šumarski fakultet su u istim zgradama. To su dva odvojena fakulteta. Već 23. 11. održan je zajednički zbor za studente jednog i drugog fakulteta. Bilo je prisutnih oko 300. Formiran je štrajkaški komitet i odmah su se pojavile parole. Ja mislim da su ta dva fakulteta među prvima koji su objavili da nema nastave do 6. 12. Na skupu nije prisustvovao nitko sa drugih fakulteta. Nije bilo nikakvih posebnih izgreda. Tražili su samo da se sprovede direktiva studentskog rukovodstva – da se stupi u štrajk. Taj zbor je trajao vrlo kratko, nešto oko pola sata.

Drugi dan (24. 11) opet su održali zbor. Prisustvovalo je vrlo malo studenata, nešto oko 80, tako da su malo govorili. Ni na tom skupu nije ništa posebno uočeno. Nastavno osoblje obaju fakulteta održali su sastanak organizacije SK, drugi dan, jer prvi dan nije bio dovoljan broj članova i na tom sastanku nisu dali podršku studentima. Dana 24. 11. štrajkaški komitet je htjeo da zatvori Fakultet i ne dozvoli ni osoblju fakulteta i ostalom personalu, kao i restoran društvene prehrane. Na molbu i inzistiranje upravnika tog restorana dozvolili su mu ipak da radi. Tu odluku nisu sproveli da zatvore Fakultet, nego nastavnici i asistenti dolaze na Fakultet. Ispiti se održavaju, ali nastava ne. Manji broj studenata je izrazio želju da se nastava održava, ali je na sastanku organizacije SK dogovoreno da bi bilo nezgodno da taj manji broj studenata dolazi na predavanje, jer bi moglo doći i do incidenata među samim studentima. Posebnih ekscesa na tim fakultetima nije uočeno. – Odmah drugog dana zavedeno je dežurstvo. Studenti dežuraju, imaju crvene trake. Ispisano je nekoliko parola: „Štrajk, proglas, dokle je štrajk”.

Na Farmaceutskom fakultetu istog dana (23. 11) u 9 sati održan je zbor. Tome zboru bio je prisutan i Čičak. Održao je kratak govor. Pozvao je studente da ne vjeruju sredstvima javnog informiranja, da se služe dezinformacijama. Rekao je da je na tom zboru u Studentskom centru bilo prisutno oko 2.500 studenta, a ne onoliko koliko piše u štampi. Zatražio je od studenata da budu ustrajni u svojim nastojanjima, da ne odustanu od štrajka. U ime

¹¹⁴ Ante Žužul, hrvatski nakladnik (Grubine pokraj Imotskog, 4. ožujka 1947.). Vidjeti opširnije: „Žužul, Ante”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.), pristupljeno 4. listopada 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=67883>.

¹¹⁵ Lav Žnidarčić, hrvatski pravnik (Split, 14. kolovoza 1918. – Zagreb, 23. prosinca 2001.). Vidjeti opširnije: „Žnidarčić, Lav”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.), pristupljeno 4. listopada 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=67358>.

prisutnih zahvalio se dvojici nastavnika, imenujući ih, koji su dali podršku studentima.¹¹⁶ To znači da se nastavno osoblje Farmaceutskog fakulteta solidariziralo sa studentima toga fakulteta, na čelu sa dekanom. Istog dana održan je sastanak nastavnog osoblja i ostalog personala Fakulteta. Dekan je tražio na tom sastanku da vidi stav čitavog personala, da li su oni uz njega, rekavši: „Vi ste me izabrali i da vidim da li ste uz mene i da li ćemo dati studentima podršku ili ne“? Saglasili su se da daju studentima podršku. Ispiti se ne vrše, nastava se također ne održava. Manji dio studenata, slično kao i na Poljoprivrednom i Šumarском fakultetu, su tražili da se nastava održava, ali je sam dekan odgovorio da nije zgodno da se održava nastava za manji dio studenata, obzirom da je to fakultet gdje se održavaju vježbe pa da to ne bi morali ponavljati za druge i zbog toga da ne bi došlo do incidenata.

Već prvog dana 23. 11. kod njih je zavedeno dežurstvo. Na Fakultet ne može ući nepoznato lice. Svaki puta se mora legitimirati.

Čičak je u svom govoru rekao da imaju podršku i od ostalih studenata Jugoslavije, da su dobili telegrame iz Prištine, Maribora i podrške od privrednih organizacija, spomenuvši tvornicu „Rade Končar“ i poduzeće „Čistoća“, za koje je rekao da su im pružili materijalnu pomoć za „Studentski list“ (200.000 s. dinara),¹¹⁷ zbog toga što su objavili članak o Milutinu Baltiću. Na samom ulazu stoji parola o štrajku, o Baltiću.

Dana 24. 11. netko je ušao na Farmaceutski fakultet i poskidao parole. Navodno da je uočeno da je to bio milicioner. Studenti su protiv toga negodovali i isticali da nema nitko pravo ulaziti na Fakultet. – Nije nitko posebno uočen da se ističe po nacionalističkim istupima.

Istog dana (24. 11.) na zboru studenata uzeo je riječ sekretar Fakultetskog komiteta inž. Dugalić i rekao da govori po uputstvima i direktivama Sveučilišnog komiteta SK i tražio od studenata da se prekine štrajk i nastavi sa nastavom. Bio je izviždan i onemogućen u daljnjem govoru. Dvije studentice su pokušale nešto reći, ali su također bile onemogućene.

Ja za sada imam na vezi sedam lica, a drugih posebnih zapažanja nemam.

Vidović Slobodan

Molim te da na Poljoprivrednom fakultetu obratiš pažnju na prisustvo Majstorović Zlatka, koji je već u obradi.

Budimir Slobodan

Ja sam se već interesirao, ali ne mogu doći do njega. Netko mi kaže da je u prvoj godini, netko u drugoj, pa još ništa ne znam. Inače nije uočen u štrajkaškom komitetu, niti se pojavljivao.

Drpić Josip

Budimo precizni oko utvrđivanja naziva štrajkaški komitet, štrajkaška komisija, akcioni odbor i da sasvim tačno te naslove znamo i da znamo sastav – tko su ti ljudi.

¹¹⁶ Uz tu rečenicu na desnoj margini izvornika ručno su napisana tri upitnika (???)

¹¹⁷ Stari dinar.

Hećimović Željko

Prvi dan po početku naše akcije, radi informiranja o događajima na fakultetu, bio sam zadužen za Visoku školu za vanjsku trgovinu i Fakultet ekonomskih nauka. Radi uvida u događaje na zboru studenata na Ekonomskom fakultetu angažirao sam jednu vezu, koji je bio prisutan cijelom toku zbora i o njemu me informirao. Kraće vrijeme bio sam lično u prostorijama fakulteta i u to vrijeme primjetio sam da se na fakultetu nalazi oko 200 studenata, što je broj koji je bio tek na početku, kasnije se taj broj povećao tako da je fakultet bio potpuno popunjen, kako dvorana, tako i svi katovi.

Negdje oko pola 11 23. 11. u dvoranu su ušli predstavnici štrajkaškog odbora, mislim da su se tako zvali, zatim Marko Veselica, prof. Hanžeković,¹¹⁸ asistent dr Savke-Dabčević Kučar, Dominković,¹¹⁹ Blašković,¹²⁰ Marijan Arambašin iz Gradskog komiteta SK i Baletić¹²¹ iz „Vjesnika” i Čičak.

Marko Veselica doživio je veliko odobravanje prisutnih, govorio je o deviznom režimu i uopće o rješavanju tog problema i za svoje stavove također je dobio podršku. Poslije njega govorio je Baletić, bolje reći pokušavao je, ali od zvižduka prisutnih to nije mogao. On je pokušavao u svom istupu neke stvari objasniti i utjecati razumno na studente, ali iz mase se čulo „nisi ti ovdje da objašnjavaš, već da odgovaraš na pitanja”. Prisutni na zboru, nakon toga, zahtjevali su da sutradan – u četvrtak ili u petak, kada inače ima redovno predavanje na fakultetu, održi na studentskom zboru, koji bi bio predviđen za 10 sati u petak, predavanje studentima na aktuelnu temu, devizni režim, vanjsko-trg. sistem itd. Nakon tog zahtjeva studenata govorio je Dominković, asistent drugarice Savke, koji je pokušao na miran način obrazložiti studentima da je drugarica Savka zauzeta, da to neće biti lako realizirati, da bi trebalo trezveno razmisliti o sadašnjoj situaciji i pokušao je na neki način, u svom istupu da eventualno utječe na studente Ekonomskog fakulteta, kako bi eventualno došlo do daljnjeg normalnog odvijanja nastave, tj. prekida obustave. Do tada su ga studenti pažljivo slušali, jer su očekivali da će on možda ih informirati kako će drugarica Savka održati predavanje, međutim kada to nisu čuli i kada su osjetili tendenciju njegovog izlaganja, počelo je neodobravanje i žviždanje. – Poslije njega bio interesantan istup sadašnjeg dekana Fakulteta ekonomskih nauka Alfreda Roka, koji je istupio vrlo konstruktivno i, kako mi je veza rekla, na svaki način pokušao da umiri studente i pokušao da situaciju obrazloži na

¹¹⁸ Marijan Hanžeković, hrvatski pravnik i ekonomist (Požega, 15. travnja 1915. – Zagreb, 22. rujna 1993.). Vidjeti opširnije: „Hanžeković, Marijan”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021), pristupljeno 23. kolovoza 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=24351>.

¹¹⁹ Vidjeti opširnije: *Dvadeset godina ekonomskog i organizacijsko-informatičkog studija u Varaždinu 1962-1982*, ur. Teodor Abramić (Varaždin: Fakultet organizacije i informatike Varaždin, 1982), str. 193, pristupljeno 16. srpnja 2021., <https://library.foi.hr/m3/s/1/X00563/FOI%20U%20VARA%C5%BDDINU%201962-1982.pdf>.

¹²⁰ Vladimir Blašković, hrvatski geograf i prirodoslovac (Karlovac, 22. travnja 1901. – Zagreb, 1. siječnja 1990.). Vidjeti opširnije: „Blašković, Vladimir”, *Proleksis enciklopedija online* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, ažurirano 4. ožujka 2014.), pristupljeno 23. kolovoza 2021., <https://proleksis.lzmk.hr/12561/>.

¹²¹ Milovan Baletić, hrvatski novinar i publicist (Zaostrog, 17. srpnja 1930. – Zagreb, 13. srpnja 2005.). Vidjeti opširnije: „Baletić, Milovan”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.), pristupljeno 23. kolovoza 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=5499>.

način kako je to učinjeno na hitno sazvanom skupu gradskih društveno-političkih organizacija u povodu studentskih nemira, koristeći se govorima drugova Pirkera i Bijelića, ali taj njegov istup nije bio prihvaćen, iako su ga saslušali. To je ukratko opis događaja na zboru studenata Fakulteta ekonomskih nauka, koji je održan prvog dana obustave nastave na fakultetu, koji sam dobio veze.

Na Fakultetu političkih nauka situacija je tekla ovako: Poslije zбора u Studentskom centru došli su predstavnici Fakultetskog odbora S.¹²² studenata na Fakultet političkih nauka kod dekana Pažanin Ante,¹²³ s namjerom da se s njim dogovore da li se odlučiti na štrajk ili ne. Dekan je član Partije i mislim da on drži situaciju u svojim rukama koliko može i on je uspio da se dogovori sa članovima Fakultetskog odbora da se sutradan – 23. 11. održi zbor na kojem bi se odlučilo šta će i kako postupiti. Oni su to prihvatili. Uz to napominjem da je, možda interesantno da su članovi Fakultetskog odbora na Fakultetu političkih nauka većinom srpske narodnosti, a to možda nešto znači. Zbor je održan 23. 11. o. g. sutradan, na kom je bilo prisutno oko 150 studenata. To je otprilike 30 % ukupnog broja studenata tog fakulteta. Do zбора u 11 sati normalno je održavana nastava, kao i poslije zбора. Na zboru je odlučeno sa 124 x 85 prisutnih za obustavu nastave, tako da nije bila naročito izražena želja za obustavu nastave.¹²⁴ Na fakultetu nema nikakvih štrajkaških odbora, parola ni incidenata. Ulaz na fakultet je od prvog dana do danas slobodan. Ja sam se po zgradi kretao i nitko me nije ništa pitao. Na referendumu je dogovoreno za slijedeći dan, tj. 25. 11. predavanje, sa temom „Aktuelna u našoj socijalističkoj zajednici“. Predavanje je održao prof. Rendić, koji je na neki način iskoristio kao redovan sat i samo što je malo opširnije ušao u temu. Bilo je prisutno oko 100-tinjak studenata, dakle još manji broj od prvog dana i bila je diskusija, zahvaljujući profesoru, uglavnom na temu predavanja. Nakon predavanja studenti su se razišli i na Fakultetu nije ostalo svega par studenata, koji su obavljali neke svoje formalnosti sa upravom fakulteta. Danas, 26. 11. o. g. kao zadnji dan predavanja u tjednu, jer subotu imaju slobodnu, fakultet je bio otvoren za sve koji su htjeli doći. Nije bilo zborova ni predavanja. Bio je prisutan jedan dio nastavnika i službeno osoblje fakulteta. Radno vrijeme im je bilo, radi praznika, do 12 sati i domar fakulteta, kao i obično do sada, je nakon radnog vremena zaključao fakultet.

Veza mi je rekla da su dekani danas bili kod predsjednika IV-a¹²⁵ Haramije (dekan¹²⁶ sa Fakulteta pol. nauka) i da su oni interno razgovarali da će nastavu nastaviti 1. 12., znači odmah poslije praznika, bez obzira na prisutan broj studenata. – Sa vezom sam dogovorio kontakt i vidjet ću kako će se stvari odvijati.

¹²² Saveza.

¹²³ Ante Pažanin, hrvatski filozof (Vinišće pokraj Trogira, 1. siječnja 1930. – Zagreb, 28. ožujka 2015.). Vidjeti opširnije: „Pažanin, Ante“, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.), pristupljeno 23. kolovoza 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=47207>.

¹²⁴ Uz tu rečenicu na lijevoj margini stranice ručno je napisan tekst *Referendum 24. 11. o. g.*

¹²⁵ Izvršno vijeće Sabora SRH.

¹²⁶ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *denak*.

Voglaš Franjo

Za Farmaceutski fakultet je iznio podatke drug Budimir Slobodan.

Na Fakultetu biokemije koristim jednu vezu koja radi u Javnoj sigurnosti, a pri kraju je studija. – To je fakultet sa malim brojem studenata. Imaju samo jednog predstavnika u Fakultetskom odboru, koji nije član Partije. Na zboru 23. 11., po pričanju¹²⁷ veze, nije bilo niti 20-tak studenata biokemije prisutno. Na Fakultet ulaze s predočenjem indeksa, a mogu se normalno koristiti u knjižnici Fakulteta koja radi.

Tu vezu koristim, a u izgledu je još jedna veza, mlađi student, koji češće dolazi na Fakultet i ukoliko me ovaj uspije spojiti, ako nije otputovao iz Zagreba, onda ću možda moći nešto više saznati.

Nastave se ne održava, ali se studenti služe slobodno knjižnicom i laboratorijem za vježbe. Što se tiče Biokemije, prema pričanju veze, kod njih problema nema. Oni su bili općenito protiv obustave nastave, međutim to je malen broj studenata i na zboru na PMF gdje je bilo prisutno oko 400 studenata njih je bilo svega 20-tak.

Pelaić Rade

Na Visokoj školi za fizičku kulturu koristim tri veze. U početku studenti Visoke škole su odbili zahtjev rukovodstva SS za obustavu nastave, ali po odobrenju dekanata nastava je ipak obustavljena do 6. 12. Jedino se još održava nastava za izvanredne studente u jednom odjeljenju (40 studenata). Oni su se protivili radi svojih specifičnih uvjeta nastave – gube kondiciju i kontinuitet rada. Obustava nastave je oglašena jednim plakatom 1x1 metar, dok drugih plakata nema na zgradi fakulteta. U početku se govorilo da bi iskoristili njihovu veliku dvoranu za zborove studenata, međutim veza me je informirala da to nikako ne dolazi u obzir, jer se ona može samo upotrebljavati za vježbe. Preko praznika Škola neće raditi, jedino neki profesori koji normalno rade u svojim kabinetima. Nikakvih posebnih štrajkaških odbora ne postoji, osim redovne dežurne osobe na porti koja inače vrši svoj posao. Na Školi studira jedno lice iz obrade „Una” – Čan Ratomir. Veza me je informirala da nije zapažena njegova aktivnost, niti bilo kojeg studenta, jer su odmah kako je obustavljena nastava otputovali kućama, tako da ni jedan redovni student ne dolazi na fakultet, niti će dolaziti do 6. 12. dok ne počme nastava.

Za Akademiju likovnih umjetnosti još za sada nemam šta reći, jer se u roku od 12 sati nisam uspio sa nikim povezati sa dvije veze koje smo zvali na fakultet, pa mislim da bi o tome mogao nešto više reći drug Lazo.

Vidović Slobodan

Na Akademiji likovnih umjetnosti treba ubuduće imati u vidu lice Hološ Rene (DL),¹²⁸ prilično se tamo zadržava.

¹²⁷ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *pričaju*.

¹²⁸ René Hollós, hrvatski akademski kipar i slikar (Zagreb, 9. rujna 1944. – Zagreb, 6. rujna 2016.).

Sovilj Lazo

Na Akademiji likovnih umjetnosti studenti nisu rad ni prekidali. Oni su normalno i kontinuirano održavali vježbe, samo nisu imali nastavu.¹²⁹ Ja sam razgovarao sa jednim asistentom, koji mi se obećao javiti, ali za sada još nema ništa.

Ostojić Miloš

U razgovoru sa Stazić Matom, tajnik Visoke defektološke i Više grafičke škole, bivši naš službenik, rekao mi je da 24. 11. oko 11 sati su došla dvojica mladića i nalijepili tri parole u predvorje Škole i nakon toga otišli. Dva sata nakon toga došlo je do spontanog skupa u blagovaonici škole (zajedno se nalaze dom i škola) na kojem su javnim ovacijama tražili solidarnost sa studentima i obustavu nastave. Nakon toga došao je Stazić sa još dvojicom profesora i obrazložio im je da je to Čičkova politika, kojoj ne bi trebalo dati podršku među njima i da ne bi trebalo ići na obustavu nastave. Međutim, aplaudiranjem tražila se obustava nastave.

Istog dana u 19 sati održan je sastanak savjeta škole na kojem je ipak donešena odluka, radi smirivanja situacije, da se nastava obustavi do 4. 12. o. g. Ta odluka je jučer napisana i obješena na oglasnu ploču, te da nije bilo nikakvih reagiranja. Uvjerava me da oni ipak drže situaciju u svojim rukama. Kaže da tu ima svega oko 150 studenata.

Na Višoj grafičkoj školi nastava traje redovito. Nije bilo nikakvih incidenata ni parola. Direktor Šarić¹³⁰ je rekao da su to studenti – stipendisti raznih poduzeća s područja cijele Jugoslavije, koji imaju prilično dobre stipendije (oko 200.000.- s. dinara) i da samim tim što su stipendisti obavezni su prema poduzeću, tako da tu nije bilo nikakvih incidenata, a on smatra da ih neće ni biti. Dežurstva su osnovana normalno od studenata, a imaju dežurstva od „Sigurnosti“, radi nekih instrumenata koji bi se mogli polupati, ako dođe do kakvog haosa.

Vidović Slobodan

Na Visokoj defektološkoj imaš Radičević Zlatu.¹³¹

Ostojić Miloš

Ja sam pitao Stazića za Radičević Zlatu i oni mi kaže da je uopće ne poznaje, da će se raspitati, ali da ne zna da ona uopće postoji kod njih.

Vidović Slobodan

Sada ćemo preći na studentske domove. Dom „Nova Sava“, zadužen Velisavljević Duško. (Nije prisutan sastanku).

Dom „Ante Starčević“¹³² i Trg žrtava fašizma¹³³ – zadužen Olić Đ.

¹²⁹ Dodana točka.

¹³⁰ Ljubomir Šarić, direktor Više grafičke škole od 1963. do 1976. godine.

¹³¹ U izvorniku je započet i potom prekrizhen dio rečenice *Ja sam pitao*.

¹³² Ručno uokvireno. Prema izlaganju u nastavku dokumenta, može se zaključiti da se ne misli na Studentski dom „Ante Starčević“, kako je tu navedeno, već na Studentski dom „Cvjetno naselje“ koji se nalazi u njegovoj blizini.

¹³³ Studentski dom „Moša Pijade“, kasnije Studentski dom „Ivan Meštrović“, prestao funkcionirati 2010. godine.

Olić Đorđe

Ovom domu je službeni naziv Cvjetno naselje.¹³⁴ U jednom i drugom domu je bilo parola u kojima je bilo riječi: „Dohodci radnicima”, „Živjelo bratstvo naroda”, „Dolje unitaristički puć Milutina Baltića” i „ Mi smo na pozicijama XXII plenuma”. To su parole. Dežurstvo je bilo od 23. ujutro, ali dežurni nisu nikog zaustavljali ni legitimirali, kako me je obavijestila veza, nego su bili zaduženi da sprečavaju sve radnje koje bi se pojavile a nisu po direktivi Predsjedništva Saveza studenata.

23. 11. u 20 sati bio je izvanredni zbor stanara doma i prema dopodnevrim zbivanjima očekivala se življa diskusija. Međutim, veza je bila prisutna i kaže da je dosta kratko trajao, da su podržali obustavu nastave i da nije bilo nikakvih drugih incidenata.

24. 11. dežurstvo je obustavljeno i sada više ne postoji i pristup je normalno kao do sada.

Dogovoreno je sa vezama (dvije) da više prate i koliko su u mogućnosti doznaju, da li se vode po sobama u domovima kakvi razgovori i u tom smislu obavještavati o interesantnim licima.

Prema riječima ove veze, ista je situacija u domu „Moša Pijade”, samo ja tamo nemam direktan pristup.

Drpić Josip

Sasvim je normalno da se stvari odvijaju na fakultetima. Naša istraživanja trebaju ići u pravcu aktivnosti koje ovi fireri, koji stanuju u domu, tamo čine. Domovi su perfektna sastajališta gdje se mogu voditi razni dogovori.

Vidović Slobodan

U Domu „Moša Pijade” trebalo bi obratiti pažnju na Ganza Krešu, Paradžik Antu i Milasa.¹³⁵

Žegarac Nikola

Dom „Nino Maraković”, Šarengadska, primio sam jučer od Miše Pavlovića. On je o ranijim zbivanjima pisao¹³⁶ izvještaje i predao drugu Slobodanu.

Moja prisutnost u domu Šarengadska za sada je nikakva. Postoji jedan saradnik, kojeg drži drug Mišo na vezi po nekoj svojoj obradi. Dogovorili smo se da ga instruiira prema ovim licima koja tamo stanuju: Budiša, Burić, Đaja Branko, Kovačević Nikola, Primorac Ante, Dodig, Slišковиć.¹³⁷

Danas sam indirektno doznao, ukoliko je to tačno, da Budiša namjerava otputovati u Osijek radi pokušaja organiziranja studenata da se priključe štrajku.

¹³⁴ Uz tu rečenicu na desnoj su margini izvornika ručno napisana tri upitnika (???)

¹³⁵ Najvjerojatnije se misli na tadašnjeg upravitelja doma Cvitana Milasa. Vidjeti u ovom izdanju prilog 8.7.

¹³⁶ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *posao*.

¹³⁷ Jure Burić, Goran Dodig, Ante Slišковиć.

Drpić Josip

Nikola stvori direktan kontakt, pa da se ne mučimo.

Vidović Slobodan

Nikola, moj prijedlog je da se kroz PI obrađuju: Primorac Ante, Slišković Ante i Đaja Branko.

Žegarac Nikola

U ovom domu inače je dežurstvo i pristup je jedino uz predočenje indeksa.

Dimitrijević Vojo

U Studentski dom na Lašćinu išao sam radi identifikacije ekstremista i pronalaženje veza. Od ekstremista našao sam, do sada preko ovih veza, 11 lica. Sastanci se održavaju kod Gudelj Vesne. Tu se dogovaraju o akcijama koje će provoditi. Za sada ima tri pozitivna lica preko kojih sam upućen u aktivnost. Međutim, ta aktivnost se ne odvija u domu nego na fakultetima i svi su oni tamo aktivni. Do sada nije bilo nikakvih aktivnosti, osim pjevanja pjesama kada se vrate u dom, a to uz kapric upravitelju doma koji je Srbin i kojeg hoće smijeniti. Imam u planu, ako se ukaže mogućnost, ozvučiti sobu Gudelj Vesne.

Vidović Slobodan

Gudelj Vesnu treba staviti u PI. Bilo bi dobro da ti koordiniraš sa Majetićem jer je velika većina tih studenata na Medicini i da se o tome dogovarate.

– Studentski centar – Nožinić.¹³⁸

Nožinić

Nema nikakvog posebnog dežurstva u Studentskom centru, nego samo redari koji su bili i do sada, samo su ih pojačali za dva više da kontroliraju da se ne bi dogodio kakav incident. Uprava studentskog centra pazi da ne bi došla u sukob sa rukovodstvom Sveučilišnog odbora, jer im svaku sitnicu stavljaju u Studentski list. Oglasili su jučer da će im zauzeti jednu dvoranu jednu za predavanja navečer, za što nisu ni pitali upravitelja Studentskog centra, nego su samo svoj plakat unijeli u program da je od 19 sati dvorana zauzeta.

Dana 24. 11. izvjesili su parole po dvorani Centra u kojem se vrši prehrana. Parole sadrže 10-tak sadržaja, većina je o deviznom sistemu i Baltiću. Na dvjema je pisalo da se studenti – Srbi priključe pokretu, međutim te su parole nestale i ne zna se tko ih je skinuo – da li oni sami ili netko kome nije odgovarala parola, a govori se o Baltiću da koristi staljinističke metode u rukovođenju sindikatom i da ga treba smijeniti. Štampane su, po pretpostavci ovih ljudi iz Centra, u studentskoj štampariji. Od sinoć održavaju se predavanja, koja će trajati svaku večer. Sinoć je bio predavač Hanžeković, „Devizni sistem SFRJ”, večeras Šošić Hrvoje o „Hrvatskoj državi”. Pretpostavljaju da bi moglo biti malo više gužve, jer će on nastojati da malo zapali studentske mase. Sinoć je predavanje proteklo u mirnom

¹³⁸ Duško Nožinić.

tonu. Prof. Hanžeković je od 1945. obradio 10-15 deviznih sistema i promjena i u dva sata pripovijedanja nije ih nastojao zapaljavati. Kad i kad je konstatirao da je Hrvatska bila malo oštećena u pojedinim fazama deviznog sistema, ali je smirivao situaciju čak dotle da im je sugerirao kroz svoje odgovore da devizni sistem ne može riješiti nitko preko noći i ako oni budu štrajkali i čekali da se devizni sistem riješi, sigurno će izgubiti pola godine. Predavanje je održao u takvom tonu da će ga moći takvo održati i na katedri – ništa posebno ni izazovno. *Budiša je rukovodio sastankom. Za neka pitanja je rekao da se ponavljaju*, (pitanja su pismeno postavljena, pa se ne zna tko ih je postavljao) pa ih nije ni čitao, možda su čak i provokativna, pa radi prisustva novinara, jer je pristup bio svima dozvoljen, ih vjerojatno nije htio čitati. Jedino pitanje koje se čulo, a bilo je najprovokativnije izraženo bilo je gdje student pita da li je tačna informacija da Beograd kamionima, posebno priređenim, otprema devize¹³⁹ iz turističkih mjesta iz Hrvatske. Na to se profesor nasmijao, rekavši da nije baš naročito pitanje, ali pokušat ću odgovoriti. Nije bitno čime su se otpremale, ali postoji nekakva devizna kvota, pa nisu odvežene sve nego 30 ili 50 % je ostajalo njima, takav je propis, a ostatak se slao u Saveznu banku. Drugo pitanje je bilo da IV Hrvatske¹⁴⁰ može donijeti odluku da obustavi sve devize, da se ne šalju nikome, da ostaju u Hrvatskoj dok se ne riješi devizni sistem. On je odgovorio da bi to bilo kršenje pozitivnih zakona, jer su savezni amandmani usvojeni, prema tome to je stvar međurepubličkog dogovaranja, a bilo bi apsurdno govoriti o tome da IV napravi takav potez. Na to je bilo malo zvižduka od dvojice – trojice, ali su ubrzo prestali. Jedan od prisutnih je tražio da nastavi govoriti Šentija,¹⁴¹ koji je bio prisutan. Predavač je objavio da Šentija neće govoriti na ovom predavanju.

Drpić Josip

Koliko je bilo prisutnih na ovom skupu.

Nožinić Duško

Prisutno je bilo oko 250-300, jer je dvorana mala.

Drpić Josip

Meni se čini da je ogromna većina – rekao bih čak 90 % zagrebačkih studenata nije učestvovalo u odluci o prekidu, odnosno obustavi nastave i ispita. Mislim da ta činjenica dosta govori. Prema ovim našim informacijama, možda 10-15 % studenata ukupno, možda negdje više – na filozofiji i ekonomiji i dr. ogromna većina studenata, a čak na ovim fakultetima niti 50 %, dok je na svim drugim fakultetima i visokim školama učestvovao vrlo mali broj studenata u odluci. Odluka im je natovarena emisarenjem. Prema tome održavanje skupova i zborova po fakultetima, kao što su oni zamislili uz stražare i nekakve režime ulaska je neodrživo i zbog toga su išli na okupljanje u Studentski centar. U samom Student-

¹³⁹ Riječi *otprema devize* u izvorniku su napisane dvaput. To ponavljanje u prijepisu je izostavljeno.

¹⁴⁰ Izvršno vijeće Sabora SR Hrvatske.

¹⁴¹ Josip Šentija, hrvatski novinar i leksikograf (Brnaze, 15. ožujka 1931. – Zagreb, 29. studenoga 2020.). Vidjeti opširnije: „Šentija, Josip”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.), pristupljeno 23. kolovoza 2021., <https://enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=59447>.

skom centru svaku večer omogućava se da se napravi i nekakav izgred, ako to, jasno, rukovodstvo odluči. Zbog toga je, Duško, naše prisustvo tamo važno dok to traje, pa vjerovatno i iza toga, da uočimo i na vrijeme saznamo i prethodno saznamo moguće izgrede, izlaske na ulicu ili moguće ubacivanje „drugih vrsta“ ljudi u čitavu akciju. Pred Dan Republike mislim da nam posebno prijete opasnost da ovi neredi studenata u gradu mogu biti iskorišteni od svakoga i zbog toga bi mi morali biti večeras, sutra i preksutra na nogama da čim više stanje utvrdimo, bez obzira da li na fakultetima ili u domovima. Naročito treba podvući naš interes za moguće aktivnosti onih lica koja smo uočili kao organizatore. Čitavu organizaciju mislim da je organiziralo niti 50 lica. Mislim da je to isto bitan podatak. Svi ovi aktivisti su „rođeni“ od prekučer do danas. Evo to je ukratko o tome. Ovaj zapisnik treba prepisati i uz informaciju poslati u Savsku.

Vidović Slobodan

O primjeni operativno-tehničkih mjera bilo fiksnih, bilo letećih dogovoriti ćemo se pojedinačno i prodiskutirati o tome.

2.2.

Rezime sastanka

26. 11. 71.

1. Na Elektrotehničkom fakultetu 23. 11. 1971. godine održan je jedan zbor, na kojem je traženo da se diskutira samo o deviznom sistemu.
2. Na Fakultetu strojarstva i brodogradnje 23. 11. 1971. održan je zajednički sastanak, na kojem je bilo prisutno oko 300 studenata. Na tom sastanku data je podrška zahtjevima¹⁴² za obustavu nastave. U diskusiji najviše se isticao student Car Ivan.
3. Na tehničkom i rudarskom fakultetu održana su do sada dva sastanka. Prvi sastanak bio je zajednički i to zbog toga što je bio prisutan mali broj studenata. Tada je 50 % za obustavu nastave. U Sisku nisu prihvatili nikakvu obustavu nastave i svi su normalno radili. Nastavno i ostalo osoblje radilo je normalno.
Dana 25. 11. 1971. godine pojavile su se dvije parole o Baltiću,¹⁴³ koje su štampane na plakatu. Parole su odmah nakon postavljanja skinute i ne zna se tko ih je skinuo. Poslije toga održan je sastanak kolegija i odbora SS fakulteta na kojem je zaključeno¹⁴⁴ da je studentski sastanak nelegalan i da se odluke toga ne poštivaju, iako su se solidarizirali sa njihovim zahtjevima. U vezi s tim izdat je jedan proglas kojeg su oni štamkali i dijelili na ulazu u Fakultet.

¹⁴² Riječ *zahtjevima* u izvorniku je napisana dvaput i potom ručno prekrížena. To je ponavljanje u ovom prijepisu izostavljeno.

¹⁴³ U izvorniku je napisano *Bltiću*.

¹⁴⁴ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *zaključeno*.

26. 11. 1971. godine na fakultetu ujutro pojavila se jedna parola pisana rukom „Studenti ne dolazite na fakultet” za vrijeme praznika. Dogovorit ćemo se poslije praznika”. Studentski odbor koji je legalno izabran prošle godine stalno je u kontaktu sa nastavnicima i partijskom organizacijom.
4. Studenti Geodetskog, arhitektonskog i Gradjevinskog fakulteta su se suglasili sa obustavom rada.
 5. Na Stomatološkom fakultetu održana je 23. 11. 1971. godine redovna godišnja skupština. Tada su došla dvojica studenata Lončar Ante i Kujundžić i na kraju skupštine nametnuli su diskusiju o obustavi nastave.
24. 11. 1971. godine održan je sastanak odbora SS fakulteta na kojem je odlučeno 12:4 glasa da se obustavlja nastava.¹⁴⁵ I pored ove odluke nastava je održavana ali uz manji broj prisutnih studenata. Lončar i Kujundžić od ranije su zaduženi za Stomatološki fakultet i istomišljenici su Ivana Zvonimira Čička. Kujundžić je bio veoma ekstreman, pa je izjavio: „Nas studenata ima oko 5.000, pa ako bude potrebno ići ćemo i na tenkove. Mi izvršavamo naloge svojih vodja”.
 6. Na sastanku studenata Medicinskog fakulteta 24. 11. 1971. godine zaključeno je da se obustavi nastava. Sastanku je bilo prisutno oko 1.000 studenata i govorio je Čičak. Najaktivniji¹⁴⁶ su Boras Ivan, zastupnik studenata u Saboru i Dodig Goran.
 7. 25.1971.¹⁴⁷ godine na Fakultetu političkih nauka održano je jedno predavanje o deviznom sistemu. U 17,00 sati održan je sastanak organizacije SK-a da se prekine obustava nastave i da se ide sa takvim prijedlogom 26. 11. na zbor studenata.
 8. Na Filozofskom fakultetu formiran je štrajkaški komitet koji rukovodi štrajkom. Komitet je formiran 23. 11. 1971. Odmah poslije odluke Predsjedništva SS Zagreba da se stupi u štrajk i Filozofski fakultet je održao zbor studenata na kojem je prihvatio štrajk. Na fakultetu postoje dvije struje. Jedna koja podržava odluku SS¹⁴⁸ Zagreba da se ide u štrajk¹⁴⁹ radi rješavanja deviznog sistema. Druga koja polazi sa pozicija lipanjskih demonstracija iz 1968. godine i¹⁵⁰ njeni nosioci su: Dušan Čizmić Marović i Žarko Puhovski. Na¹⁵¹ fakultetima su izvjesene parole medju kojima i „Studenti srpske nacionalnosti pridružite nam se jer su nam interesi zajednički”.
 9. 25. 11. 1971. godine studenti Veterinarskog fakulteta održali su sastanak. Sastanku je prisustvovao Čičak. Jedan neidentificirani student izjavio je u diskusiji da Hrvatsku treba primiti odmah u Ujedinjene nacije i Hrvatska da pošalje svog predstavnika. Admiralit¹⁵² JRM¹⁵³ treba odmah iz Beograda preseliti u Split.

¹⁴⁵ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *nastavlja*.

¹⁴⁶ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *Najakativniji*.

¹⁴⁷ Ispravno bi bilo 25. 11. 1971.

¹⁴⁸ U izvorniku je napisano *SSS*.

¹⁴⁹ U izvorniku je napisano *štrajka*.

¹⁵⁰ U izvorniku je napisano *is*.

¹⁵¹ U izvorniku je napisana i potom ručno prekrížena riječ *zborovima*.

¹⁵² Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *Adminaritet*.

¹⁵³ Jugoslavenska ratna mornarica.

10. Na zgradi Pravnog fakulteta 23. 11. 1971. godine bile su izvještene parole: „Dohodak radniku“, „Živjelo bratstvo i devize onima tko ih zaradjuje“. Također su bile izvještene parole kojima se studenti solidariziraju sa stavom SS Zagreba o obustavi nastave. Oko 12 sati na fakultet je došao Gabelica i razgovarao sa dežurnim studentom.
11. Na Poljoprivredno-Šumarskom fakultetu dana 23. 11. održan je sastanak studenata kome je prisustvovalo oko 300 studenata i formiran je štrajkaški komitet. Objavili su da nema nastave do 6. 12. 1971. godine. Dana 24. 11. 1971. godine ponovo su održali sastanak.¹⁵⁴ Na tom sastanku je prisustvovalo oko 80 studenata.
12. Dana 23. 11. 1971. godine održan je sastanak studenata na Farmaceutskom fakultetu. Sastanku je bio prisutan Čičak. Čičak je pozvao studente da ne vjeruju sredstvima javnog informiranja, jer da se služe dezinformacijama. Zatražio je od studenata da budu ustrajni u svojim zahtjevima. Čičak ih je obavijestio da imaju podršku iz Prištine, Maribora i podrške od privrednih organizacija. Spomenuo je „Radu Končara“ i „Čistoću“, za koju je kazao da¹⁵⁵ su im dali materijalnu pomoć. Za Studentski list 200.000.- dinara, zbog toga što su objavili članak o Milutinu Baltiću.¹⁵⁶
13. Na Ekonomskom fakultetu formiran je štrajkaški odbor.¹⁵⁷ Dana 23. 11. 1971. godine na sastanku sa studentima bili su Marko Veselica, Hanžeković, Dominiković,¹⁵⁸ Blašković, Marijan Arambašin iz Gradskog komiteta SK-a, Milovan Baletić i Čičak. Veselica je govorio o deviznom sistemu i dobio je za svoje stavove apsolutnu podršku. Asistent Dominiković pokušao je utjecati na studente da se donose odluke o prekidu obustave nastave, ali poslije toga bio je izviždan.
14. Dana 23. 11. 1971. godine na sastanku Fakulteta pol. nauka¹⁵⁹ zaključeno je da se obustavi nastava. Na ovom fakultetu nije formiran nikakav odbor,¹⁶⁰ a niti je bilo kakvih incidenata.
15. U Visokoj defektološkoj školi, dana 24. 11. 1971. godine oko 11,00 sati došla su dvojica mladića¹⁶¹ i naljepili tri parole u predvorju škole i otišli. Dva sata nakon toga došlo je do spontanog sastanka na kojem su javnim ovacijama studenti tražili solidarnost sa ostalim studentima i obustavu nastave. Istog dana oko 19,00¹⁶² sati održan je sastanak savjeta škole i odlučeno radi smirivanja studenata da se nastava obustavlja do 4. 12. 1971. godine.
16. U domovima Cvjetno naselje i „Moša Pijade“ 23. 11. 1971. godine održan je sastanak stanara. Podržali su obustave nastave. U oba ova doma izvješeno je više parola: „Doho-

¹⁵⁴ Dodana točka.

¹⁵⁵ U izvorniku je napisano i zatim prekríženo *će im*.

¹⁵⁶ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *Blatiću*.

¹⁵⁷ Dodana točka.

¹⁵⁸ Ispravno je Ivan Dominković.

¹⁵⁹ Fakultet političkih nauka.

¹⁶⁰ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *odobr*.

¹⁶¹ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *mladća*.

¹⁶² Dodan zarez. U izvorniku je napisano *1900*.

dak radnicima”, „Živjelo bratstvo naroda”, „Dolje unitaristički puč¹⁶³ Milutina Baltića” i „Mi smo na pozicijama 22 plenuma”.

17. U domu na Lašćini ima nekoliko ekstremista¹⁶⁴ i sastanke održavaju u sobi kod Gudelj Vesne. Tu se dogovaraju o akcijama koje će poduzeti.
18. U Studentskom centru u dvorani izvjesili su parole. Parole sadrže oko 10. sadržaja i većina su o deviznom režimu i Baltiću. Na dvema je pisalo da se studenti Srbi priključe pokretu. Za Baltića se govori da koristi staljinističke metode u rukovodjenju sindikata i da ga treba smijeniti. 25. 11. 1971. godine Hanžeković je održao predavanje „Devizni sistem SFRJ”,¹⁶⁵ a 26. 11. 1971. godine predavanje će imati Šošić Hrvoje o „Hrvatskoj državi”. Predavanju Hanžekovića bilo je prisutno oko 250 – 300 studenata. Skupom je rukovodio Dražen Budiša.

¹⁶³ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *put*.

¹⁶⁴ Dodan razmak. U izvorniku je napisano *ekstremistai*.

¹⁶⁵ Dodani navodnici.

3.

Operativni plan za 1972. godinu (šifra 016.1/4-3)¹⁶⁶

Operativni plan rada za obradu „Tuškanac“ – 7. 1. 72

S obzirom na do sada uočenu nacionalističko-šovinističko-separatističku djelatnost u proteklom periodu za operativni rad kroz obradu predviđena su slijedeća lica:

1. Anušić Ante „Baja“, student poljoprivrede, stanuje u „Novoj Savi“.
2. Boras Ivan, student medicine, stanuje u „I. Lola Ribar“.
3. Baotić Lucija, student filozofije, stanuje u „N. Savi“.
4. Buj Branko, student medicine, neprijavljen.
5. Burić Jure, student medicine, stanuje u „I. Lola Ribar“.
6. Božikov Veljko, student medicine, stanuje u Valjavčevoj 10.
7. Brkić Ivica, predsjednik Zavičajnog kluba studenata Đakovštine.
8. Blažević Željko, student stomatologije, stanuje u „Nina Maraković“.
9. Čuvalo Milan, student strojarstva, stanuje u „N. Maraković“.
10. Došen Danijel, student medicine, stanuje u Ul. socijalističke revolucije 26.¹⁶⁷
11. Džaja Branko, student Visoke škole za vanjsku trgovinu, stanuje u „N. Maraković“.
12. Đurković Pero, student prava, stanuje u „N. Savi“,
13. Đerek Marijan, student stomatologije, stanuje u „N. Savi“.
14. Elezović Mustafa, student PMF, stanuje u „N. Maraković“
15. Franković Jozo, student veterine,¹⁶⁸ stanuje u „N. Maraković“
16. Gmaz Berislav, student veterine, neprijavljen.
17. Ivanković Jerko, student filozofije, stanuje u „N. Maraković“.¹⁶⁹
18. Juras Jure, tajnik¹⁷⁰ „Enciklopedije moderne“, stanuje u Draškovićevoj 27.
19. Jelinčić Stipe, stanuje u „N. Maraković“.
20. Jukić Mijo, student ekonomije, stanuje u „N. Savi“.
21. Kovačić Nikola, student strojarstva, stanuje u „N. Maraković“.
22. Kolobarić Ivan, student ekonomije, stanuje u „N. Maraković“.
23. Kujundžić Ivica, student stomatologije, stanuje u „Moša Pijade“.
24. Karamarko Ante, student veterine, stanuje u „N. Savi“.

¹⁶⁶ Signatura dodijeljena u HDA-u jest HR-HDA-1561.1.8.2.3.4.3. Tekst je pisan strojem, uz mjestimične rukopisne dopune. Dio teksta pisan ručno u ovom je izdanju otisnut u kurzivu.

¹⁶⁷ Današnja Ulica kralja Zvonimira u Zagrebu.

¹⁶⁸ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *vezerine*.

¹⁶⁹ Dodani navodnici.

¹⁷⁰ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *stajnik*.

25. Lončar Ante, student stomatologije, stanuje u „N. Savi”.
26. Lončar Ivan, student strojarstva, stanuje u „N. Maraković”.
27. Landeka Mirko, student strojarstva, stanuje u „N. Maraković”.
28. Matić Ivan, student filozofije, stanuje „N. Maraković”
29. Marjanović Mato, profesor u gimnaziji „V. Vitasović”,¹⁷¹ stanuje stud. dom Cvjetno n.
30. Marohnić Ivan, student poljoprivrede, stanuje u „I. Lola Ribar”.
31. Mandić Drago, student prava, stanuje u „N. Maraković”.
32. Mintas Ljerka, student prava, stanuje u Ul. 8. maja 29.¹⁷²
33. Mišević Marijan, student prava, stanuje u „N. Savi”.
34. Marušić Vidoslav, student građevine, stanuje u „Nina Maraković”.
35. Odžak Jakov, student ekonomije, stanuje u „N. Maraković”.
36. Petrašić Ilija, asistent na Medicinskom fakultetu, stanuje u „I. Lola Ribar”.
37. Prelas Anđelko, student filozofije, stanuje u „N. Maraković”.
38. Putanec Tihana, učenik III raz. klasične gimnazije, stanuje Šubićeva 25.
39. Raljević Miroslav, stanuje u „N. Maraković”.
40. Rančić Ante, student prava, stanuje u „N. Maraković”.
41. Slišković Ante, student rudarstva, stanuje u „M. Pijade”.
42. Sever Zdravko, stanuje u stud. dom Cvjetno n.
43. Sesar Ivan, student filozofije, stanuje u „I. Lola Ribar”.
44. Sesar Branko, student filozofije, stanuje u „N. Maraković”.
45. Škaro Miljenko, stanuje u „N. Savi”.
46. Turek Stjepan, direktor „Medicinske naklade”, stanuje Dolčić 48.
47. Vuknić Milan, student filozofije, stanuje u „N. Savi”.
48. Veljak Lino, student filozofije, stanuje u Gajevoj 18.
49. Vuković Nikola „Nidžo”, stanuje u „N. Maraković”.
50. Zaninović Nada, student poljoprivrede, stanuje u „N. Maraković”
51. Žužul Ante, student prava, stanuje u „N. Savi”.

Za operativnu obradu gore navedenih lica koristit će se postojeći saradnici „Dominik”, „Pop”, „Miki”, te veze „Oto”, „Vlado”, „Vlatko”, „Mijo”, „Suljo”, „Živko”, „Toni”, „K. V.”, „M. I.”, „N. K.”, „Ing.”, „I. M.” i „B. J.”

Osim toga koristit će se novoangažirane veze iz kruga lica predviđenih za informativni razgovor.

¹⁷¹ Današnja III. gimnazija Zagreb nosila je od 1961. do 1978. godine ime Vladimira Vitasovića.

¹⁷² Ulica 8. maja bila je na mjestu današnjih ulica Pavla Hatza, Baruna Trenka, Jurja Žerjavića i Ljudevita Farkaša Vukotinića, poznatih i kao jedan od zagrebačkih tzv. zelenih valova.

Za informativni razgovor u svrhu presjecanja neprijateljske aktivnosti, raščišćavanja nejasnih detalja i angažiranja lica za saradnju predviđene su slijedeće osobe:

1. Antić Delfa, student prava, stanuje u „N. Savi”
2. Bušić Tihomir,¹⁷³ student medicine, stanuje u „N. Savi”.
3. Bach Ivan, profesor na Tehnološkom fakultetu.
4. Bedenko Ljiljana, student Tehnološkog fakulteta.
5. Bračić Miro, student medicine, stanuje u „I. Lola Ribar”.
6. Bucić Nada, stanuje u „N. Maraković”.
7. Begović Damir, student strojarstva.
8. Batišić Ante, student Tehnološ. fakulteta, stanuje na Goljaku 21.
9. Bakota Ivan, student veterine, stanuje u „N. Savi”
10. Belec Đuro, student PMF.
11. Cikatić Zoran, student medicine.
12. Car Ivan, student strojarstva, stanuje u Leskovačkoj br. 20.
13. Čarapina Pero, stanuje u „N. Maraković”
14. Čović Dinko, student medicine, stanuje u Ul. Dinka Šimunovića 15.
15. Čepulić Egidio, liječnik, stanuje u Kačićevoj 15-a
16. Dukić Jakov, stanuje u „N. Maraković”.
17. Dumančić Tihomir, student filozofije, stanuje Ul. Moše Pijade 2.¹⁷⁴
18. Duvnjak Božo, stanuje u „N. Sava”.
19. Duvnjak Marko, stanuje u „N. Sava”.
20. Dunder Luka, student poljoprivrede, stanuje u „M. Pijade”
21. Džakula Miroslav, student medicine.
22. Erceg Marinko, student medicine, stanuje u I. Lola Ribar.
23. Frua Ranko, asistent na Ekonomskom fakultetu.
24. Glavaš Nino, stanuje u N. Maraković.
25. Horvat Dražen, student tehnologije, stanuje u Mlinarskoj 12.
26. Jelača Zlatko, student medicine, stanuje Kaptol 23.
27. Knežević Ana, stanuje u „Nina Maraković”.
28. Krušić Vlado, student filozofije.
29. Kusić Ante, student prava, stanuje u „N. Maraković”.
30. Kostanić Slobodan, student ekonomije, stanuje u „N. Sava”
31. Kukavica Jozo, stanuje u „Nina Maraković”
32. Ljubičić Milan, stanuje u „N. Sava”.
33. Ljubić Zlatko, stanuje u „N. Sava”.

¹⁷³ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *Tohomir*.

¹⁷⁴ Današnja ulica Ribnjak.

34. Marić Zdenka, stanuje u „Nina Maraković”.
35. Marić Anka, stanuje u „N. Maraković”.
36. Marković Zdenka, student šumarstva, stanuje u „Nina Maraković”.
37. Martinko Vjekoslav, student strojarstva, stanuje u „N. Maraković”.
38. Mičija Josip, student medicine, stanuje u „N. Sava”.
39. Mokrović Jasmina, student tehnologije, stanuje u Črnomercu 121.
40. Modrušan Dragomir, stanuje u Rusanovoj 3.
41. Mihanović Ante, student građevine, stanuje u „N. Sava”.
42. Mijić Srećko, student medicine, stanuje u Palmotićevoj br. 37.
43. Milanović Ante „Cia”, stanuje u „N. Maraković”, student filozofije.
44. Majić Mile, student strojarstva, stanuje u „N. Maraković”.
45. Pažanin Jure, student prava, stanuje u „N. Maraković”.
46. Prpić Zora, stanuje u „N. Maraković”.
47. Pažin Kata, student defektologije, stanuje u „I. Lola Ribar”.
48. Radičević Zlata, student defektologije, stanuje u „Ivo L. Ribar”.
49. Raos Predrag, student PMF, stanuje Proleterskih brigada 52.¹⁷⁵
50. Rebac Ivo, student filozofije.
51. Rakić Mladen, student medicine, stanuje u „I. L. Ribar”.
52. Senta Zoran, stanuje u I. L. Ribar.
53. Sinković Franjo, student filozofije, stanuje u Kušlanovoj 16.
54. Skendžić Velimira, student veterine, stanuje u Stančićevoj 9.
55. Šimunović Danica „Poljaruša”, student Više upravne škole, stanuje u „N. Maraković”.
56. Šoš Tomica, student filozofije, stanuje u „N. Maraković”.
57. Tomaš Marijan, student elektrotehnike, stanuje – Tuškanova 17.
58. Tomašević Ivica, student građevine, stanuje u „N. Maraković”.
59. Topolko Ivica, stanuje u „N. Sava”.
60. Višnjic Ivan, student ekonomije, stanuje u stud. dom „Cvjetno”.
61. Vulić Zdravko, stanuje u stud. dom. Cvjetno.
62. Vuković Ivan, student poljoprivrede, stanuje u „N. Maraković”.
63. Vedriš Mladen, student ekonomije, stanuje Trg žrtava fašizma 3.
64. Zmajević Dubravka, zaposlena u Republičkoj zajednici za usmjereno obrazovanje, stanuje – Maslarićevoj 1.¹⁷⁶
65. Zvonarek Krešo, student stomatologije.

¹⁷⁵ Današnja Ulica grada Vukovara u Zagrebu.

¹⁷⁶ Današnja Ulica Vincenta iz Kastva u Zagrebu.

Planira se primjena operativno-tehničkih sredstava prema radnim i stambenim prostorijama slijedećih lica:

1. Burić Jure, stud. dom „Ivo L. Ribar”.
2. Juras Jure, „Enciklopedija moderna”, Marulićev trg 19.
3. Kraljević Elza, stud. dom „N. Maraković”
4. Kujundžić Ivica, stud. dom „M. Pijade”.
5. Matić Ivan, stud. dom „N. Maraković”.
6. Slišković Ante, stud. dom „M. Pijade”.
7. Turek Stjepan, „Medicinska naklada” Šalata 3.
8. Vuknić Milan, stud. dom „N. Sava”.
9. Zaninović Nada, stud. dom „N. Maraković”.

Kontrola telefona bit će primjenjivana prema Putanec Tihani, Turek Stjepanu, i Mintas Ljerki, a do daljnjega i prema Martinec Kreši, Hološ Reneu i Čičak Ivan Zvonimiru, koji se sada nalaze u istražnom zatvoru.

Kontrolom pošte obuhvaćeni su: Juras Jure, Hološ Rene i Čičak Ivan Zvonimir.
Zagreb, 7. 1. 1972.

Vidović Slobodan
Žegarac Nikola
Hećimović Željko
Olić Đorđe
Majetić Josip

4.

Plan operativno-preventivno-represivnih mjera uoči 10. 4. 1972. godine
 (šifra 016.1/4-4)¹⁷⁷

4.1.¹⁷⁸

Kraf. Ista 49-374.

GRAD ZAGREB
 SEKRETARIJAT JAVNE SIGURNOSTI
 Sektor za suzbijanje kriminaliteta 444-467

Broj: II-3912/72.

PLAN AKCIJE

Dana 8.4.1972. godine izvršit će se pretrage stanova i privođenja kod niže navedenih osoba:

I Iz studentskog doma "Nina Maraković" J. Dugandžića bb.

1. KRASNIQI MUJE - paviljon "B", soba 22o PH (K)
 Ekipa: Radaković Nikica DS ✓
 Srbljanin Dragan JS ✓ I-21-376
 milicionar

djevoja

2. MATIĆ IVAN - paviljon "A", soba 221 PH (P)
 Ekipa: Žegarac Nikola DS ✓
 Laušić Mato JS ✓ I-26-332

3. SLIŠKOVIĆ ANTE - paviljon "C" PH (P)
 Najčešće spava kod svoje djevojke Plazibat Ljubice, a za boravak je prijavljen u domu "Moša Pijade", Trg žrtava fašizma (u jednoj od soba 500-505).
 Ekipa: Sovilj Lazo DS ✓
 Marčeta Relja JS ✓ I-27-690
 milicionar

4. KOLOBARIĆ IVAN - paviljon "A", soba 236 PH (P)
 Ekipa: Marijan Božo DS ✓
 Budalić Mirko JS ✓ I-29(30)-322(31)
 milicionar

na kosov

5. GAŠI ZUMBER - paviljon "B", soba 204 PH (P-K)
 Ekipa: Trbojević Milanko JS ✓
 milicionar I-35-377

¹⁷⁷ Signatura dodijeljena u HDA-u jest HR-HDA-1561.1.8.2.3.4.4. Tekst je pisan strojem, uz mjestimične rukopisne dopune. Dio teksta pisan ručno u ovom je izdanju otisnut u kurzivu.

¹⁷⁸ Zbog znatnoga broja ručno dopisanih bilježaka koje bi pri prijepisu bilo nemoguće cjelovito prenijeti, dokument se objavljuje u obliku reprodukcije.

IT

2.-

Justici

6. MUHAMED TAFILAT - paviljon "B", soba 409 PH (P-K)
 7. BEKAJ AVDI - " " " " " "

Ekipa: Smajlović Idriz DS ✓ I-18-364
 Lužajić Pero JS ✓
 Bazmenjak Josip JS I-16-368
 milicionar
Radaković Miloš

II IZ STUDENTSKOG DOMA "IVO LOLA RIBAR", LAŠČINSKA 32

*dijesa
Ljiljana*

8. BURIĆ JURE - paviljon VI PH (K)
 Češće spava kod svoje djevojke Štefanec Ljiljane, paviljon IV, soba 16.

Ekipa: Majetić Joža DS ✓
 Miškulin Berislav JS ✓ II-57-358
 milicionar

9. BORAS IVAN - paviljon IV, soba 21 P (K)
Ne hapsiti

Ekipa: Djukić Boško DS ✓ I-106-465
~~Radaković Miloš JS~~
Lužajić Pero

III STUDENTSKI DOM "CVJETNO NASELJE", LJ. GEROVAC 2o

10. DUVANČIĆ VLADO - paviljon III, soba 9 PH (P)

Ekipa: Hećimović Željko DS ✓
 Miljević Branko JS ✓ II-53-336
 milicionar

IV STUDENTSKI DOM "STJEPAN RADIĆ", HORVAČANSKA BB PH (P)

11. VLAHOVIĆ LUKA
 Ekipa: Vidović Slobodan DS ✓ I-56-369
 Višek Slobodan JS ✓
 milicionar

JZ

3.-

V PRIVATNI STANOVI

12. RAOB PREDRAG, Proleterskih brigada br.52/I PH (K)

Ekipa: Šijan Dmitar i ✓
 Zmijarević Mate DS ✓
 Munjas Nikola JS ✓
 milicionar

17-61-625

13.j MINTAS LJERKA, 8. Maja br.29

PH (P)

Ekipa: Mihić Ivica DS ✓
 Djukić Luka JS ✓
 milicionar

17-108-505
uvrta zgrade

Akcija počinje dana 8.4.1972. godine u 5,30 sati.

Sve osobe privadajat će se u Sektor za suzbijanje kriminaliteta Djordjićeva 4, radi razgovora u sobama prema rasporedu.

Akcijom rukovodi Kralj Albert.

Za obavljanje razgovora sačinjavanje krivičnih i prekršajnih prijava određuju se:

1. Vukelić Dane i
2. Pospiš Tomislav

Stručno-tehničke poslove vršit će Gruić Mersija

Koordinaciju rada vršit će Martinković Mijo.

NAČELNIK SEKTORA

Josip Lojna

4

4.2.

Plan represivnih mjera prema pojedinim pripadnicima „studentskog masovnog pokreta“.¹⁷⁹

Zbog pojačane nacionalističko-šovinističke i separatističke djelatnosti pojedinih lica iz studentskih domova u posljednje vrijeme potrebno je izvršiti privođenje i pretragu stambenih prostorija, te podneti krivične i prekršajne prijave protiv¹⁸⁰ *nosilaca takvih akcija. Posebno značajna je takva mjera radi suzbijanja eventualnih izgređa u vrijeme 8-10. 4. 72 kada šovinisti priređuju akcije u „čast osnivanja NDH 10. 4. 1941“.*

Ad. 1 Predlaže se podnošenje krivičnih prijava protiv:

1. Burić Jure
2. Boras Ivan
3. Jukić Mijo
4. Kolobarić Ivan
5. Krasnići Muje¹⁸¹
6. Mintas Ljerka
7. Raos Predrag

(O tome opširnije u priloženoj informaciji.)

Ad 2. Predlaže se podnošenje prekršajnih prijava protiv:

1. Duvančić Vlado, sin pok. Marka i majke Marije, rođ. 5. 9. 1950. u Šibeniku, student II godine Fakulteta ekonomskih nauka, stanuje u studentskom domu „Cvjetno naselje“, ulica Ljubice Gerovac, soba broj 9/III.

Za vrijeme studentskog štrajka bio je stražar na Fakultetu ekonomskih nauka. Dana 25. 11. 1971. godine bio zajedno sa Pamić Davorom (sada u pritvoru) u pod.¹⁸² „Čistoća“ s ciljem pridobijanja radnika za štrajk. Dana 27. 11. 1971. godine rasparčavao u Drnišu letke štampane u vezi sa studentskim štrajkom. Dana 12. 1. 1972. godine zajedno sa grupom studenata djelovao na razbijanju zbora koji je imao zadatak izabrati nove studentske fakultetske organe.

Gore navedene okolnosti Duvančić Vlade je u informativnom razgovoru potvrdio u cijelosti.

2. Matić Ivan, sin Stojana, rođen 4. 7. 1948. u Studencima – Ljubuški, absolvent filozofije, Hrvat, drž. SFRJ, stanuje u studentskom domu „Nina Maraković“ 221-A.
Kao član komisije sudjelovao je u izradi i potpisao „Zaključke sa rasprave o amandmanima“ održane 16. studenog 1971. godine u studentskom domu „Nina Maraković“.

¹⁷⁹ U izvorniku je ručno napisano i potom prekríženo u vezi suzbijanja.

¹⁸⁰ U izvorniku je napisano strojem i potom ručno prekríženo *slijedećih lica*.

¹⁸¹ Muje Krasniqi.

¹⁸² Poduzeću.

Dana 22. 11. 1971. godine u 19 sati prisustvovao je Plenumu saveza studenata Zagreba gdje je u ime Savjeta stanara doma i Zavičajnog kluba studenata Hercegovine podržao štrajk. Isto tako podržao je štrajk vlastoručnim potpisom koji je objavljen pod rednim brojem 44 u „Studentskom listu” izvanredni broj od 26. 11. 1971. godine.

Dana 12. 12. 1971. godine u krugu studentskog doma „Nina Maraković” izvikivao je parole: „Živjela slobodna Hrvatska”, „Dolje režim”, „Hoćemo referendum”, „Dolje Tito” i „Vratite nam Savku i Tripala”.

3. Slišković Ante, sin Bože, rođen 30. 10. 1949. godine u Trnu – Lištica, student IV godine rudarstva, stanuje u studentskom domu „Nina Maraković”.

Učestvovao u pripremi godišnje skupštine Saveza studenata dana 4. 4. 1971. godine izjavljujući da će „naše snage” (misleći na nacionalistički opredjeljene studente tzv. studentskog pokreta) na zborovima studenata reći svoje. U vezi s tim bio je povezan sa Čičkom, Budišom, Dodigom, Paradžikom, Jerkom Đerekom, Srećkom Mandićem i Antom Primorcem.

Kao tajnik odbora za standard pri predsjedništvu SS Zagreba i predsjednik Vijeća za životni standard studenata pri rektoratu onemogućavao studentima koji su imali sve uvjete za smještaj u studentskom domu, a bili su protivnici Budiše i Čička, da dobiju sobu.

U prostorijama Predsjedništva SS Zagreba dana 21. 11. 1971. godine razgovarao je sa Antom Paradžikom, koji ga je obavijestio da će na zboru studenata 22. 11. 1971. godine biti predložen štrajk.

Na zboru studenata Rudarskog fakulteta dana 23. 11. 71. godine, gdje se donijela odluka o štrajku u svojoj diskusiji podržao je štrajk govoreći „o potrebi bržeg rješavanja deviznog sistema kod nas kao osnovnog preduvjeta za efikasnije rješavanje standarda studenata” i izrazio podršku politici predsjedništva SS Zagreba.

Bio je član štrajkaškog odbora na tom fakultetu.

Dana 22. 11. 1971. na Plenumu SS Zagreba koji je održan u ABK kabinetu Slišković¹⁸³ je u ime studenata Rudarskog fakulteta i dao podršku studentskom štrajku.

Početak veljače 1972. godine u studentskom domu „Nina Maraković” u sobi Pejdo Marije grupa studenata u kojoj su bili Kolobarić Ivan, Slišković Ante i Marinović Gradimir, pjevala je nacionalističke pjesme, te svirali gramofonsku ploču „Još Hrvatska ni propala”.

4. Vlahović Luka, sin Luke, rođen 15. 2. 1945. u Kominu – općina Metković, Hrvat, drž. SFRJ, student elektrotehnike III godine, neprijavljen u Prijavnom uredu.

Dana 22. 11. 1971. godine na Plenumu SS Zagreba dao je u ime Zavičajnog kluba studenata Makarske, Metkovića, Vrgorca i Ploča podršku studentskom štrajku.

Dana 25. 11. 1971. godine na zboru studenata Zavičajnog kluba formulirao zaključke kojima se daje podrška studentskom štrajku, odnio ih na umnožavanje u prostorije

¹⁸³ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *Slišković*.

Predsjedništva SS Zagreba. Nakon toga predao 50 letaka – zaključaka Gašpar Josipu koji ih je trebao rasparčati u Vrgorcu s namjerom da se i radnici tamošnje tvornice „Braća Rakić“ uključe u štrajk.

Sada živi ilegalno u studentskom domu „Stjepan Radić“ 341/II.

4.3.

Plan primjene mjera i sredstava SDS u vezi godišnjice osnivanja NDH-a dana 10. 4. 1972. godine.

S obzirom na dosada uočenu pojačanu nacionalističko-šovinističku djelatnost pojedinih lica iz redova studenata potrebno je planirati neke operativno-preventivne, te represivne mjere prema pojedincima i određenim punktevima, kako bi se pravovremeno spriječilo eventualno neprijateljsko istupanje sa neželjenim posljedicama.

Realno je za pretpostaviti da će studentski domovi gdje je nacionalističko djelovanje pojedinaca eskaliralo biti ishodišna tačka neprijateljske djelatnosti na što neke operativne informacije već ukazuju.

Predviđeno je operativno pokrivanje 6 studentskih domova saradničkom mrežom i ličnim vezama, te se u tom pravcu već obavljaju određene instrukcije.

1. Studentski dom „Nina Maraković“ – bit će korišteni suradnici „Bato“, „Vito“, „Edo“, te veze „Vlado“, „Vlatko“,¹⁸⁴ „I. M.“.
2. Studentski dom „Stjepan Radić“¹⁸⁵ – bit će korištene veze „Ivo“, „Crni“, „Slobodan“, „Kotlar“ i „M. J.“.
3. Studentski dom „Ivo Lola Ribar“ – bit će korištene veze „Economist“, „K. Lj.“ i „B. I.“.
4. Studentski dom „Djuro Salaj“ – bit će korišten suradnik „Pop“, te veze „Francika“, „Mijo“ i „Djoni“.
5. Studentski dom „Moša Pijade“ – bit će korištena veza „X“.
6. Studentski dom „Cvjetno naselje“ – bit će korištene veze „Viktor“, „Pero“, „Nešo“ i „P. A.“.

Dio veza kojim Služba raspolaže bit će korišteno za prikupljanje određenih saznanja na fakultetima i javnim mjestima.

1. Arhitektonski fakultet – bit će korištena veza „Suljo“. *Nije to ništa za studente.*
2. Elektrotehnički fakultet – bit će korištena veza „M. J.“.
3. Fakultet ekonomskih nauka – bit će korišten suradnik „Pop“, te veze „V. I.“, „F. R.“ i „G. B.“.
4. Fakultet političkih nauka – bit će korištena veza „Politolog“.
5. Fakultet strojarstva i brodogradnje – bit će korištene veze „D. R.“ i „Ing“.

¹⁸⁴ Dodan zarez.

¹⁸⁵ U izvorniku je ručno dopisan upitnik (?).

6. Farmaceutsko – biokemijski fakultet – bit će korištena veza „Mira”.
7. Filozofski fakultet – bit će korištene veze „Vlatko”, „Branko” i „B. Š.”.
8. Geodetski i Gradjevinski fakultet – bit će korišten suradnik „Vito” i veza „Branka”.
9. Medicinski fakultet – bit će korišten suradnik „Joško” i veze „Braco”, „M. J.” i „Ju. M.”.
10. Poljoprivredni fakultet – bit će korišteni suradnici „Bato” i „Darko”.
11. Pravni fakultet – bit će korištena veza „M. S.”.
12. Prirodoslovno-matematski fakultet – bit će korištene veze „Danica”, „Nešo”, „Nataša” i „Suzana”.
13. Stomatološki fakultet – bit će korištene veze „Ć. M.”, „D. S.” i „B. J.”.
14. Tehnološki fakultet – bit će korištena veza „Službenik”. *??? ako se radi o tajniku nije to ništa za studente. –*
15. Veterinarski fakultet – bit će korišten suradnik „Kastro” i veza „Paša”.
16. Visoka defektološka škola – bit će korištene veze „L. Lj.” i „S. M.”.
17. Viša upravna škola – bit će korištene veze „O. D.” i „M. I.”.
18. Studentski centar – bit će korištene veze „G. S.”, „P. M.” i „Po. M.”.

Osim operativnog pokrivanja planirano je obavljanje informativnih razgovora dana 10. 4. 1972. godine sa licima koja su bila eksponirana u studentskom štrajku, a sada ponovo djeluju sa neprijateljskih pozicija. S tim u vezi predviđeni su:¹⁸⁶

1. ČIČIN-ŠAIN BUDIMIR, student filozofije, stanuje u studentskom domu „Stjepan Radić”. *N. Sava*
Bio je član štrajkaškog odbora na Filozofskom fakultetu. Pobornik ideja Šime Djodana i Marka Veselice. U diskusijama sa studentima izražava tezu o eksploataciji SR Hrvatske od strane drugih republika.
2. DUVNJAK BOŽO, student elektrotehnike, stanuje u studentskom domu „Stjepan Radić”. *N. Sava*
Za vrijeme studentskog štrajka na zboru studenata Elektrotehnike on je rekao: „Što se borci NOB-a¹⁸⁷ toliko veličaju, kad oni nisu vrijedni koliko su vrijedne muhe koje su prhale oko konja bana Jelačića”.
3. DUJMIĆ MIRKO, student prava, stanuje u studentskom domu „Stjepan Radić”. *N. Sava*
Bio aktivni učesnik (stražar) u studentskom štrajku. Nacionalističke snage na fakultetu ga eksponiraju kao kandidata pri izboru studentskih foruma. U kontaktima sa studentima svojim diskusijama vrši negativan utjecaj na njih. Ne prihvaća ocijene date na XXI sjednici Predsjedništva SKJ.

¹⁸⁶ Uz osobe navedene pod brojevima 1 – 11, 14 i 16 na desnoj je margini izvornika ručno napisana kvačica (✓).

¹⁸⁷ NOB – narodnooslobodilačka borba.

4. DŽAKULA MIROSLAV, student medicine, stanuje privatno.
Zajedno sa Burić Jurom, Boras Ivanom i Buj Brankom jedan je od najaktivnijih učesnika studentskog štrajka na Medicinskom fakultetu. Svoje neprijateljsko shvaćanje ispoljava i u novije vrijeme na javnim zborovima.
5. EMER EDO, student medicine, stanuje privatno.
Dana 12. 5. 1971. godine u studentskom domu „Nina Maraković“ gdje se održavala rasprava o amandmanima na Ustav SFRJ, inzistirao je da se umjesto Titove slike u dvoranu stavi hrvatski grb. U posljednje vrijeme uočeno je da se često nalazi u društvu Mintas Ljerke i Matka Bradarića, jednog od ideologa „maspoka“.
6. FRANJKOVIĆ TANJA, student medicine, stanuje privatno.
Često se kreće u društvu ekstremnih nacionalista Burić Jure i Buj Branka. Zbog svojih neprijateljskih istupa, za vrijeme studentskog štrajka i poslije dobila je nadimak „Ustašica“.
7. GALIĆ HRVOJE, student Prirodoslovno-matematskog fakulteta, stanuje privatno.
Bio je jedan od organizatora straže na fakultetu za vrijeme štrajka zajedno sa Hodžić Milanom (sada u pritvoru). Dana 21. 3. 1972. godine na zboru studenata predlagao je u novi Fakultetski odbor studente koji su se kompromitirali zbog svojih neprijateljskih istupa u proteklom periodu.
8. HRKAČ NIKOLA, student, stanuje u studentskom domu „Nina Maraković“.
Dana 12. 12. 1971. godine u krugu studentskom doma izvikivao parole: „Živjela slobodna Hrvatska“, „Dolje Tito“, „Dolje režim“, „Vratite nam Savku i Miku“, radi čega je kažnjen po sucu za prekršaje sa 40 dana zatvora. U posljednje vrijeme zajedno sa Slišković Antom organizira neredu u domu za vrijeme TV programa.
9. MATKO BRADARIĆ, zaposlen u Enciklopediji modernoj, neprijavljen u Prijavnom uredu. *Marulićev trg 19.*-
Prisustvovao sastancima u Enciklopediji modernoj zajedno sa Djodanom, Jurasom, Čičkom, Sučićem i drugima, gdje se razradjivala taktika i strategija nastupa studentskih lidera. Održavao česte kontakte sa Budiša Draženom, Veselica Markom, Ivičević Jozom i Božikov Veljkom. U novije vrijeme održava stalne kontakte sa Mintas Ljerkom i Emer Edom i tada analiziraju situaciju na Zagrebačkom sveučilištu, te pripremaju nove načine nastupanja.
10. MANDAC BRANKO, student veterine, stanuje u studentskom domu „Nina Maraković“.
U vremenu od 20. do 24. 7. 1971. godine u okviru akcije „Hrvatski sveučilištarci Istri“ zajedno sa Budišom, Čičkom i ostalima pjevao nacionalističke pjesme, te skandirao: „Živio Djodan“, „Živio Veselica“. Sada pripada grupi Slišković Ante i Djerek Nedjeljka, te se pretpostavlja da dio svojih sastanaka održavaju tajno.
11. MANDIĆ DRAGO, student prava, živi neprijavljen u studentskom domu „Nina Maraković“.

Dana 12. 12. 1971. godine u krugu studentskog doma izvikivao parole: „Živjela slobodna Hrvatska”, „Dolje Tito”, „Dolje režim” i „Hoćemo referendum”, radi čega je po sucu za prekršaje kažnjen sa 20 dana zatvora. Postoje podaci da sa grupom studenata namjerava razbiti održavanje godišnje skupštine Saveza studenata Zagreba.

12. OLUJIĆ KRUNOSLAV, student prava.

Bio je aktivni učesnik studentskog štrajka na fakultetu. Svoje stavove nije do sada izmijenio. Zbog podrške dobivene od nacionalističkih snaga izabran je za predsjednika Fakultetskog odbora Saveza studenata Pravnog fakulteta.

13. PAVIĆ MIJO, student filozofije, neprijavljen u Prijavnom uredu.

Za vrijeme obustave nastave na Zagrebačkom sveučilištu Pavić je kontaktirao sa Čičkom, Budišom, Paradžikom, Božikovim i Ganzom,¹⁸⁸ te kao njihov izaslanik dana 25. 11. 1971. godine govorio na općem saboru studenata Splita o situaciji u Zagrebu.

14. REBAC IVO, student filozofije, stanuje u studentskom domu „Nina Maraković”.

Bio je član štrajkaškog odbora na Filozofskom fakultetu. U posljednje vrijeme ističe da sa grupom istomišljenika ima namjeru razbiti održavanje godišnje skupštine Saveza studenata Filozofskog fakulteta.

15. RENDULIĆ KREŠIMIR, student prava.

Bio je aktivni učesnik u studentskom štrajku. Nacionalističke snage na fakultetu ga eksponiraju kao kandidata pri izboru studentskih foruma. Svojom diskusijom javno brani stavove i shvaćanja Čička i Budiše.

16. VUKNIĆ MILAN, student filozofije, stanuje u studentskom domu „Stjepan Radić”.
N. Sava

Na osnivačkoj skupštini Kluba duvanjskih studenata održanoj u travnju 1971. godine, Vuknić je rekao da su vrata Partije bila zatvorena pred omladinom hrvatske nacionalnosti, te da su „mali” propusti doveli do propasti hrvatskog naroda. Vuknić je pripadao grupi studenata koja je nosila transparente iz Zagreba u Imotski za vrijeme štrajka. Dana 15. 12. 1971. godine u studentskom domu grupa studenata u kojoj je bio i Vuknić razbijala je vrata i prozore od čega je pravila palice kojima su udarali po željeznim predmetima i tako stvarali veliku buku.

¹⁸⁸ Ante Paradžik, Veljko Božikov i Krešo Ganz.

5.

*Akcija „Split-2” (šifra 016.1/4-5)*¹⁸⁹

5.1.

STROGO POVJERLJIVO¹⁹⁰

Socijalistička Republika Hrvatska
REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
CENTAR ZAGREB

Broj Sp. 1325

Datum 19. 10. 1971.¹⁹¹

PREDMET: Akcija „Split 2”, prijedlog za realizaciju.

Primjenom metoda, mjera i sredstava predviđenih Pravilnikom SDS, došlo se do saznanja da je dio aktivnosti Paradžik Ante i Budiša Dražena suprotan programu Saveza komunista SRH, te da je u toj aktivnosti prisutna šovinistička djelatnost. Ovaj dio aktivnosti prezentiran je u tendenciji da se utječe na studente u Zagrebu ali i drugim gradovima SRH na šovinističkoj liniji.

Na osnovi dosadašnjih saznanja pretpostavljamo da se dogovori o programu i njegove razrade za realizaciju na tom dijelu aktivnosti ostvaruju u radnim prostorijama na Savskoj cesti br. 25.

Uočen je velik interes stranih novinara i televizijskih komentatora za obojicu, pa se upriličuju razgovori u tim prostorijama.

Da bi se dobila potpunija saznanja o sadržaju razgovora koji se vode u tim prostorijama predložemo primjenu mjere ozvučenja predviđene Pravilima SDS.

Na temelju prethodnih radnji utvrdili smo da se predmetne radne prostorije nalaze na I katu (desno krilo zgrade Studentskog centra) Savska cesta 25. Ozvučenje bi izveli tako da se VF¹⁹² sonda ugradi u zid ispod relejne kutije sekretarskog uredjaja i spoji na slobodnu paricu kućne telefonske instalacije. Sonda bi se u ATC¹⁹³ Studentski centar prespojila

¹⁸⁹ Signatura dodijeljena u HDA-u jest HR-HDA-1561.1.8.2.3.4.5. Riječ je o akciji ozvučenja prostorija u Studentskom centru u Zagrebu koju je u listopadu 1971. godine proveo Centar Službe državne sigurnosti Zagreb. Tekst je pisan strojem, uz mjestimične rukopisne dopune. Dio teksta pisan ručno u ovom je izdanju otisnut u kurzivu. Zbog sadržaja koji bi pri prijepisu bilo nemoguće cjelovito prenijeti, pojedine se stranice objavljuju u obliku reprodukcija.

¹⁹⁰ Otisnuto pečatom.

¹⁹¹ Otisnuto pečatom uz ručno napisan broj predmeta i datum.

¹⁹² Visokofrekvencijska.

¹⁹³ Automatska telefonska centrala.

na jednu od linija koje je korisnik RSUP SRH, a nalazi se u neposrednoj blizini ATC. Ovakav sistem priključenja omogućuje prosljedjivanje VF signala do prislušnog centra Zrinjevac br. 7 po „mrtvim” linijama i izvan mreže PTT,¹⁹⁴ a to osigurava krajnje moguću konspirativnost.

Na osnovi raspoloživih informacija postoji realna pretpostavka da se u vremenu od 20. X do 23. X 1971. g. Paradžik i Budiša neće nalaziti u Zagrebu, već će biti na nekim sastancima izvan Zagreba.

Njihovu odsutnost iskoristili bi, ukoliko dobijemo saglasnost, za prodor u radne prostori-rije i realizaciju ozvučenja.

Radovi na ozvučenju obavljali bi se kroz noć, tj. od oko 01,00 sat dalje. Radi osiguranja mogućnosti izvodjenja akcije putem pratnje utvrdit će se vrijeme odlaska Paradžika i Budiše, kao i nekih drugih lica koja bi mogla biti od interesa za sigurno izvodjenje akcije, kako nebi došlo do mogućnosti provale.

Ulazak u objekt omogućit će nam naša veza „Vlado”, koja je kroz ranije i slične akcije provjerena. Između pratnje i ekipe za izvodjenje akcije ozvučenja planirana je UKV¹⁹⁵ veza.

Detaljni tehnički podaci dostavit će se naknadno, ako se u načelu odobrava ovaj prijedlog.

Obzirom na povoljne uvjete (za koje ne vjerujemo da će se uskoro vremenski ponoviti) predlažemo da se odobri realizacija ozvučenja.

Za tehničku realizaciju akcije potrebno je osigurati jednu VF sondu, a u dogovoru sa tehničarima Centra SDS Zagreb, kao i adaptacija VF sonde skinute sa objekta „Tigar”.

U pripremnim radovima i prijedlogu učestvovali su radnici Centra SDS Vidović Slobodan, Pešut Djuro, Božović Miljko, Preglej Ivo i Ajzenhamer Jovo.

Tehnička sredstva, osim VF sonde, osigurana su u Centru SDS Zagreb.

Baza za eksploataciju nalazila bi se u prostorijama ovog Centra.

NAČELNIK CENTRA DS ZGB.

(potpis)
Edo Perše

(potpis)
Milan Rukavina

(potpis)
Josip Drpić

¹⁹⁴ Pošta, telegraf i telefon.

¹⁹⁵ Ultrakratki val.

5.2.

STROGO POVJERLJIVO¹⁹⁶

Socijalistička Republika Hrvatska
REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
CENTAR ZAGREB

Broj 1325

Datum 3. 11. 1971.¹⁹⁷

PREDMET: Akcija „Split 2”, plan za realizaciju.-

Na osnovu odobrenja RSUP SRH br. sp.¹⁹⁸ 155 od 21. X 1971. g. razradjen je program za realizaciju akcije „Split 2”.

Programom su obuhvaćene sve operativno-tehničke radnje predviđjene u prijedlogu akcije.

Ukoliko budu ispunjeni uvjeti koji su prijedlogom i planom predviđjeni, akcija bi otpočela 23. X 1971. g. u 01,00 sati.

Pratnja je utvrdila da su Paradžik i Budiša dana 16. X u 10,00 sati sa „Karavanom prijateljstva” napustili Zagreb. Njihov povratak očekuje se 23. ili 24. X. Ovo je bila pretpostavka da bi akcija mogla otpočeti u predviđeno vrijeme, jer su nosioci obrade odsutni iz Zagreba, a time je ujedno osiguran objekt od njihove eventualne prisutnosti u vrijeme izvodjenja radova. Operativnom obradom došlo se do saznanja o mogućnosti da u objekt navrate Sučić Stjepan, Hološ Rene i Martinec Krešo. U cilju osiguranja predviđeno je praćenje pomenutih lica 23. X 1971. godine od 06,30 do završetka akcije.

Da bi bili upoznati sa situacijom na objektu i utvrdili vrijeme kada je isti slobodan, od 16,30 do završetka akcije postavila bi se zasjeda radi vizuelnog osmatranja i javljanja u bazu o svim promjenama koje su interesantne za izvodjenje akcije.

Nakon utvrđivanja od strane zasjede da su u objektu pogašena svijetla, u vremenu od 23,00 do 01,00 sati izvršilo bi se pozivanje tel. brojeva 35-178, 423-271 i 39-418, koji se nalaze u objektu i na taj način izvršila još jedna provjera da li je objekt slobodan.

Ukoliko se nitko ne javi, naša veza „Vlado” običi će prostorije objekta sa čuvarom i vatrogascem, a zatim ako su prostorije slobodne, sa njima izvršiti obilazak vanjskog prostora i na taj način ih odstraniti od objekta u vrijeme izvodjenja akcije.

Na porti će se nalaziti radnik SDS u milicionarskoj uniformi, koji će spriječiti eventualnu namjeru ulaska nepoželjnih lica u objekt.

¹⁹⁶ Otišnuto pečatom.

¹⁹⁷ Otišnuto pečatom uz ručno dopisan broj predmeta i datum.

¹⁹⁸ Broj strogo povjerljivo.

Ako se kroz sve ove provjere utvrdi da u objektu ozvučenja nema stranih lica, tehnička ekipa od 3 člana pristupila bi otvaranju prostorije Paradžika i ugradnji VF sonde, kako je to predviđeno u prijedlogu.

Za vrijeme trajanja akcije preko UKV veze pratnja će javljati kretanje lica koja se nalaze pod praćenjem, dok će zasjede ispred objekta preko lokalne UKV veze obavještavati tehničku ekipu i nakon procjene situacije ispred objekta o eventualnoj potrebi povlačenja.

Da bi se osigurali od iznenadnog povratka Budiše i Paradžika, na cesti Zagreb-Beograd kod Novske u 16,00 postavlja se zasjeda koja će preko UKV veze javljati nailazak „Karavane prijateljstva” u čijem se sastavu nalaze autobusi RI 156-63, RI 153-02, RI 164-72 i kombi ZG 103-682.

Realizacija akcije ozvučenja „Split 2” izvršena je 24. X 1971. g. u vremenu od 02,50 do 03,53. Do vremenskog odstupanja od plana došlo je zbog novonastale situacije. Planiranim provjerama utvrđeno je da u 20,37 sati u objektu nema stranih lica, ali se neposredno ispred objekta u vremenu od 21,00 do 01,00 sati kretalo nepoznato lice koje je parkiralo kola „Zastava 750” ZG 769-84. Provjerom preko SJS¹⁹⁹ utvrđeno je da je vlasnik pomenutih kola Jeličić Tomo iz Zaprudja broj 19.

U 01,00 sati pomenuta osoba napustila je parkiralište ispred objekta i kolima se odvezla u Zaprudje.

U međjuvremenu zasjeda iz Novske javila je nailazak kombija ZG-103-682 i autobusa RI 156-63, koji su dopraćeni u Zagreb.

Nakon što je utvrđeno da su putnici iskrcani u Stud. domu „Nova Sava” i „Nina Maraković”, a kombi parkiran na Trgu žrtava fašizma 13, u 02,50 sati pristupilo se realizaciji akcije.

U 03,03 sati otvorena je brava na prostoriji broj 1. Odmah se pristupilo skidanju relejne kutije ispod koje se nalazi bergman doza sa kućnom instalacijom i kabelom sekretarskog uređjaja. Kabel i linija kućne instalacije prolaze kroz centralni dio bergman doze, (vidi skicu) te nije bilo moguće VF sondu smjestiti ispod iste. Na udaljenosti 2 cm od bočne strane bergman kutije VF sonda je ukopana i zagipsana u zid. Mikrofon je ugrađen također u zid neposredno kraj sonde, što je vidljivo na priloženoj skici. Spojni vod od VF sonde do linije provučen je ispod bergman kutije i spojen na mrtvu kućnu liniju unutar cijevi, a ostatak PVC linije od spojnog mjesta sonde nakon presjecanja ostao je visiti u prvobitnom položaju.

Nakon završenih radova ugradnje i spajanja, površina je premazana mokrim kistom, tako da je zamazivanje postojeće boje potpuno zamaskiralo mjesto ugrađenog sredstva.

Po završetku radova relejna kutija vraćena je na svoje mjesto i na taj način pokrivena je cijela površina na kojoj je ugrađeno sredstvo.

U toku ugradnje i nakon završetka u VF centru Zrinjevac 7 vršena je kontrola signala.

¹⁹⁹ Služba javne sigurnosti.

Po završetku radova u prostoriji br. 1 izvršeno je otvaranje prostorije br. 2 radi izvidjanja situacije za eventualno ozvučenje, ukoliko se ukaže potreba.

Radovi na ozvučenju i izvidjanju prostorije br. 2 vršeni su u 03,53 sati, nakon čega se ekipa povukla iz objekta.

Za ozvučenje je korišten kabel RSUP-a koji završava u blizini kućne ATC na koju je vezan objekt ozvučenja. Prespajanje u ATC izvršili su naša veza iz PTT „Zvonko” i naš op.²⁰⁰ tehničar Ivo Preglej.

Provjerom nakon realizacije utvrđeno je da nije bilo nikakvih tragova koji bi izazvali podozrenje²⁰¹ korisnika prostorija na naše prisustvo.

Sa akcijom od stranih lica upoznate su naše veze „Vlado” i „Zvonko”. Od radnika SDS centar Zagreb upoznati su: Pešut Djuro, Vidović Slobodan, Zmijarević Mate, Opačić Mladen, Munjas Milan, Plazibat Zvonko, Šuica Nikola, Zlabnik Damir, Perše Edo, Ajzenhamer Jovo, Perišić Marko, Božović Miljko, Preglej Ivo i Petraković Odesa, te radnik SSUP-a²⁰² Vučinić Luka.

XII/MB²⁰³

(potpis)
Perše Edo

²⁰⁰ Operativni.

²⁰¹ Dvojba, sumnja, sumnjičavost.

²⁰² Savezni sekretarijat za unutrašnje poslove.

²⁰³ Oznaka odjela i inicijali operativnog radnika Centra SDS-a Zagreb. Vjerojatno je riječ o Miljku Božoviću.

5.3.

CENTAR SDS ZAGREB

19. 10. 1971.

(datum zavođenja obrade)

STROGO POVJERLJIVO²⁰⁴Vidović Slobodan

(operativni radnik)

(broj evidencije)

(šifra obrade)

(vrsta obrade)

PREDMET: OPERATIVNI DNEVNIK ZA OBRADU „Split 2”

(DL, PPR, PI, obradu objekta, grupe lica, nepoznatog počinioca krivičnog djela)

Datum	Informacije o poduzetim operativnim mjerama, korištenju sredstava Službe, ocjena mjera i sredstava, primopredaji i ostalim radnjama u obradi
19. 10.	1971. Prijedlog za realizaciju akcija „Split 2” upućen u SDS RSUP SRH na odobrenje republičkom sekretaru Huzjak Valentu i načelniku SDS Ugrčić Jovi.
20. 10.	Putem pratnje utvrdit će se da li Paradžik i Budiša, te druga lica od operativnog interesa napuštaju Zagreb u „Karavani prijateljstva”.
21. 10.	Republički sekretar Huzjak Valent i načelnik SDS Ugrčić Jovo dali pismeno odobrenje br. Str. pov 155 za izvodjenje akcije „Split 2”.
-	Upućen zahtjev XI odjelu da ostvari kontrolu kretanja Sučić Stjepana, jer je u periodu pojačane kontrole nad upr. zgradom Stud. centra uočeno njegovo često i dugo zadržavanje u radnim prostorijama, koje su u planu napada.
-	Operativni radnici Pešut Djuro i Vidović Slobodan upoznali načelnika Centra SDS Zagreb druga Rukavina Milu s planom izvodjenja akcije i zadacima pojedinih učesnika u provodjenju iste.
-	Održan sastanak operativnih radnika Pešut Djure, Vidović Slobodana i Kralj Alberta sa načelnikom XII odjela Perše Edom, te izvodjačima operativno-tehničkih radnji u akciji Božović Miljkom, Ajzehamer Jovom, Preglej Ivom i Perišić Markom o konkretnim zadacima svakog učesnika u akciji.
	Zadatak grupe za praćenje je da u dane 22. i 23. 10. 71. osigura kontrolu kretanja Hološ Renea, Martinec Kreše i Sučić Stjepana. Dana 22. 10. 71. od 17 sati pa do završetka akcije vršit će se iz „Kombija” osmatranje upr. zgrade Stud. centra u Savskoj cesti br. 25. Također će biti osmatran i ulaz u daščaru na istom broju, te vršiti registracija izlazaka i ulazaka lica u te prostorije.

²⁰⁴ Dokument je napisan na jednom od standardnih obrazaca Službe državne sigurnosti.

Datum	Informacije o poduzetim operativnim mjerama, korištenju sredstava Službe, ocjena mjera i sredstava, primopredaji i ostalim radnjama u obradi
	<p>Da bi se osigurali od iznenadnog povratka Budiše i Paradžika iz Beograda na cesti Beograd-Zagreb kod Novske bi se 22. 10. u 16 sati postavila zasjeda, koja će UKW sistemom obavještavati o nailasku spomenutih. Osim toga, provest će kontrola poslovnog vlaka iz Beograda, koji stiže u Zagreb u 20 sati, te aviona iz Beograda koji slijeće u Zagreb u 20,45 sati. Ukoliko se Paradžik i Budiša vrate predviđeno je da poslove praćenja nad tim licima obave kao pojačanje operativni radnici: Mustač, Olić, Vogleš, Vugrinec i Zmijarević.²⁰⁵</p> <p>Nesmetan ulaz u upr. zgradu Stud. centra ekipi za izvodjenje akcije obezbjedit će veza „Vlado” na taj način što će se neposredno prije same realizacije nalaziti u krugu Centra tj. na porti zajedno sa portirima i dežurnim vatrogascem. Nakon toga u krug Centra trebali bi doći uniformisani operativni radnici Mihić Ivica i Domjanić Franjo, sa legendom da postoje saznanja da će se u noći 23. 10. izvršiti provala u skladište „NA-ME” u krugu Stud. centra. Portir i vatrogasac bi trebali zajedno sa „milicionerom” Domjanić Franjom otići u obilazak kruga Stud. centra, dok bi veza „Vlado” i „milicioner”²⁰⁶ Mihić Ivica ostali kod portirnice i otvorili kolni ulaz ekipi za izvodjenje akcije. U ekipi bi se nalazili Vučinić Luka oper. tehničar iz SDS SSUP sa zadatkom da otvori bravu prostorije koja se „napada”, te Božović Miljko i Perišić Marko. Prije neposrednog ulaska ekipe za realizaciju akcije u prostoriju koja se „napada” izvršila bi se telefonska provjera pozivom aparata koji su pod kontrolom, a veza „Vlado” bi izvršila obilazak prostorije da bi se utvrdilo eventualno prisustvo lica.</p> <p>Zadatak grupe za praćenje je da u dane 22. i 23. 10. 71. osigura kontrolu kretanja Hološ Renea, Martinec Kreše i Sučić Stjepana. Dana 22. 10. 71. od 17 sati pa do završetka akcije vršit će se iz „Kombija” osmatranje upr. zgrade Stud. centra u Savskoj cesti br. 25. Također će biti osmatran i ulaz u daščaru na istom broju, te vršiti registracija izlazaka i ulazaka lica u te prostorije.</p> <p>Da bi se osigurali od iznenadnog povratka Budiše i Paradžika iz Beograda na cesti Beograd-Zagreb kod Novske bi se 22. 10. u 16 sati postavila zasjeda, koja će UKW sistemom obavještavati o nailasku spomenutih. Osim toga, provest će kontrola poslovnog vlaka iz Beograda, koji stiže u Zagreb u 20 sati, te aviona iz Beograda koji slijeće u Zagreb u 20,45 sati. Ukoliko se Paradžik i Budiša vrate predviđeno je da poslove praćenja nad tim licima obave kao pojačanje operativni radnici: Mustač, Olić, Vogleš, Vugrinec i Zmijarević.²⁰⁵</p>

²⁰⁵ Zdravko Mustač, Đorđe Olić, Franjo Vogleš, Franjo Vugrinec, Mate Zmijarević.

²⁰⁶ Dodani navodnici.

Datum	Informacije o poduzetim operativnim mjerama, korištenju sredstava Službe, ocjena mjera i sredstava, primopredaji i ostalim radnjama u obradi
22. 10.	<p>Nesmetan ulaz u upr. zgradu Stud. centra ekipi za izvodjenje akcije obezbjedit će veza „Vlado” na taj način što će se neposredno prije same realizacije nalaziti u krugu Centra tj. na porti zajedno sa portirrom i dežurnim vatrogascem. Nakon toga u krug Centra trebali bi doći uniformisani operativni radnici Mihić Ivica i Domjanić Franjo, sa legendom da postoje saznanja da će se u noći 23. 10. izvršiti provala u skladište „NA-ME” u krugu Stud. centra. Portir i vatrogasac bi trebali zajedno sa „milicionerom” Domjanić Franjom otići u obilazak kruga Stud. centra, dok bi veza „Vlado” i „milicioner”²⁰⁶ Mihić Ivica ostali kod portirnice i otvorili kolni ulaz ekipi za izvodjenje akcije. U ekipi bi se nalazili Vučinić Luka oper. tehničar iz SDS SSUP sa zadatkom da otvori bravu prostorije koja se „napada”, te Božović Miljko i Perišić Marko. Prije neposrednog ulaska ekipe za realizaciju akcije u prostoriju koja se „napada” izvršila bi se telefonska provjera pozivom aparata koji su pod kontrolom, a veza „Vlado” bi izvršila obilazak prostorije da bi se utvrdilo eventualno prisustvo lica.</p> <p>Rukovodilac akcije Pešut Djuro, tehnička ekipa i baze pratnje bit će povezani lokalnom UKW vezom.</p> <p>Početak akcije je predviđen za 23. 10. 71. u 1 sat.</p> <p>U 20,37 sati objekt je napustio nepoznati muškarac koji je otpraćen u Ul. Kate Dumbović br. 7²⁰⁷ i nalazio se pod kontrolom do 1,00 sati dana 24. 10. Prema zapažanjima lica iz zasede, to je bio zadnji čovjek prisutan u objektu.</p> <p>U vremenu od 21 sat, pa do 01 sati 23. 10. ispred objekta se kretalo nepoznato lice koje je parkiralo kola „Zastava” 750, reg. br. ZG-769-84. Provjerom preko SJS utvrđen je kao vlasnik spomenutih kola Jeličić Tomo iz Zaprudja br. 19, po zanimanju tehničar.</p>
23. 10.	<p>U 01.00 sati Jeličić Tomo je kolima napustio parkiralište ispred objekta i odvezao se u Zaprudje.</p> <p>U 00,30 sati zaseda iz Novske je javila nailazak „Kombija” reg. br. ZG 103-682 i autobusa RI 156-63, koji su dopraćeni u Zagreb. Putnici iz autobusa iskrcani su pred stud. domove „N. Sava” i „N. Maraković”, a „Kombi” je parkiran na Trgu žrtava fašizma ispred br. 11 oko 02,30 sati. Nije uočen dolazak Budiše i Paradžika.</p> <p>U 02,00 sati na vrata objekta došao je Slavić Tomo i interesirao se da li je „Karavana” stigla u Stud. centar. Nakon što je dobio negativan odgovor od „milicionara” Mihića spomenuti se udaljio.</p> <p>U 02,30 sati Hološ, Sučić i Martinec su se nalazili kod kuće.</p> <p>U 02,50 sati ekipa za realizaciju je prema predviđenom planu ušla u prostorije „napada”.</p> <p>U 03,53 sati ekipa se povukla iz objekta.</p> <p>Sa akcijom „Split 2” upoznati su operativni radnici Vidović Slobodan, Pešut Djuro i Zmijarević Mato.</p>

²⁰⁷ Današnja Ulica Božidara Adžije.

5.4.

CENTAR SDS ZAGREB
II ODJELSTROGO POVJERLJIVO²⁰⁸

29. IX 1971. _____

(datum zavođenja obrade)

DOSTAVLJENO:

1 pr. RSUP SRH IV Sektor²⁰⁹

1 pr. operativa SDS Zgb.

1 pr. op. tehnika SDS Zgb.

Božović Miljko

Preglej Ivo _____

(operativni radnik)

503/71

(broj evidencije)

izvidjanje za ozvuč.

„SPLIT 2” _____

(šifra obrade)

(vrsta obrade)

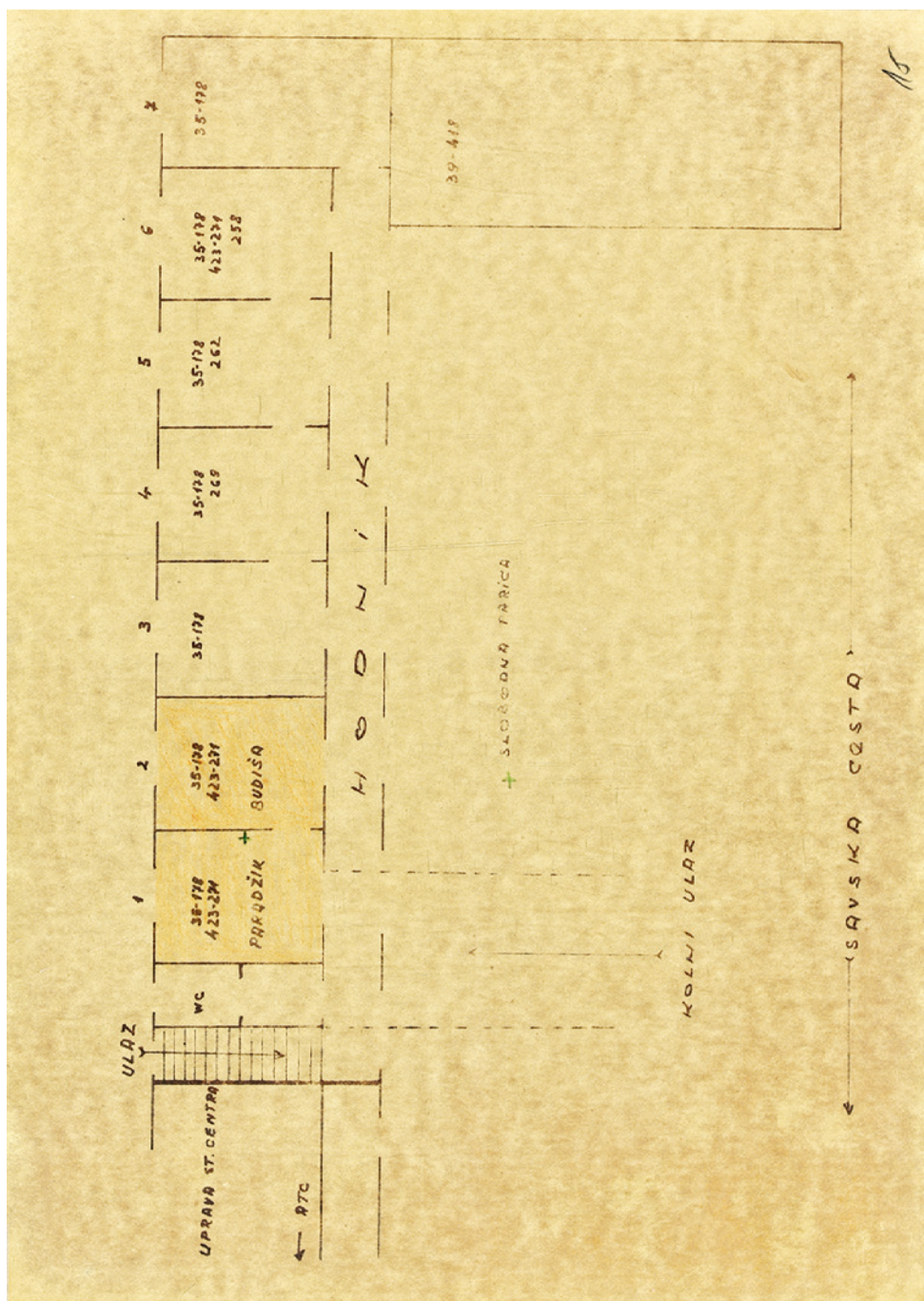
PREDMET: OPERATIVNI DNEVNIK ZA OBRADU PARADJIK – BUDIŠA, Sav-
ska cesta 25

(DL, PPR, PI, obradu objekta, grupe lica, nepoznatog počinioca krivičnog djela)

Datum	Informacije o poduzetim operativnim mjerama, korištenju sredstava Službe, ocjena mjera i sredstava, primopredaji i ostalim radnjama u obradi
18. 8. 71.	<p>U cilju iznalaženja mogućnosti za ozvučenje prostorija u kojima borave Paradjik i Budiša, Savska cesta 25, ispitali smo preko naše veze „Zvonko” postojeće stanje telefonskih instalacija u Savskoj 25. U prizemlju lijevog krila čeone zgrade smještena je ATC tipa „Siemens 10/100. Sadašnji kapacitet ATC je 8/96. Izlaz sa kućnog broja prema gradskoj telefonskoj mreži je moguć samo preko posredničkog stola koji se nalazi u neposrednoj blizini automata. Pored osam ulaza prema kućnoj ATC u Savskoj cesti 25, postoji 10 direktnih brojeva gradske telefonske mreže koji su međusobno spojeni preko sekretarskih uređaja ili prevrstača.</p> <p>Nasuprot automatu, preko puta hodnika, smještena je PTT kablovska glava 20x2, čije su parice u potpunosti iskorištene. Odmah do nje nalazi se kablovska glava 5x2 vlasništvo RSUP SRH. Svih pet parica je slobodno.</p> <p>Između poduzeća PTT i uprave Studentskog centra postoji paušalni ugovor o održavanju kućne centrale i ostalih telefonskih uređaja.</p> <p>Utvrđeno je da se predmetne prostorije nalaze na krajnjem desnom krilu čeone zgrade prema Savskoj ulici u I katu. U iste se ulazi stepeništem sa desne strane kolnog ulaza. U prvoj prostoriji (vidi skicu) nalazi se Paradjik, u drugoj je Budiša, dok su u ostalim smješteni drugi članovi Savjeta studenata. Savjet studenata raspolaže i sa prostorijama u isturenom (nadogradjenom) dijelu zgrade prema Savskoj ulici, a prema informaciji tu su smještene razne sekcije, a među kojima sekcija za kazalište i poeziju.</p>

²⁰⁸ Dokument je napisan na jednom od standardnih obrazaca Službe državne sigurnosti.²⁰⁹ Napisano strojem i potom ručno prekrizišeno.

Datum	Informacije o poduzetim operativnim mjerama, korištenju sredstava Službe, ocjena mjera i sredstava, primopredaji i ostalim radnjama u obradi
24. 9. 71.	<p>Savjet raspolaže sa tri direktna telefona i to 423-271, 35-178 i 39-418, kao i tri kućna 269, 262 i 258. Telefon 423-271 preko sekretarskog uredjaja koriste Paradžik, Budiša i blagajnica, a telefon 35-178 ostali članovi Savjeta također preko sekretarskog uredjaja. Telefon 39-418 pripada sekcijama Studentskog savjeta. Kućni telefoni 269, 262 i 258 nalaze se u sobi 4, 5 i 6, kako je prikazano na skici.</p> <p>Savez studenata i PTT nemaju ugovor za paušalno održavanje telefonskih uredjaja i instalacija, već se to vrši po njihovom pozivu uz naplatu izvršenog rada i utrošenog materijala.</p> <p>Glavni ulaz kao i prostorije Studentskog saveza redovno se zaključavaju cilindrom bravom i nije nam poznato tko je za to zadužen i kod koga se nalaze ključevi.</p> <p>Na glavnom kolnom ulazu kroz koji se prolazi prema prostorijama Paradžika i Budiše u toku 24 sata dežura čuvarska služba od poduzeća „Sigurnost“.</p> <p>Na zahtjev Saveza studenata PTT-u da se izvrši privremeno prebacivanje telefona 39-418 iz prostorije sa I kata u prizemlje, kao i popravak nekih sekretarskih uredjaja, upućena je naša veza na mehaničara kao i naš operativni tehničar. Ova prilika iskorištena je za detaljnije utvrđivanje situacije na objektu u cilju stvaranja povoljnih uvjeta za primjenu operativno tehničkih sredstava.</p> <p>Direktno linije telefona 423-271 i 35-178 po kućnoj instalaciji dolaze na sekretarski uredjaj soba 6. Uredjaji su međusobno serijski spojeni kablom po rubu zida ispod kutne letve. U radnoj sobi Paradžika smještena je relejna kutija ispod koje se nalazi slobodna PVC parica koja ide prema kućnoj ATC. Ista je ispitana i može se iskoristiti za potrebe ozvučenja. Telefon 39-418 po završetku Festivala u Studentskom centru vratit će se u prvobitnu prostoriju na I katu. Spojen je prema gradskoj mreži preko rozete.</p> <p>Soba br. 2 u kojoj se nalazi Budiša nije ispitana, jer je u vrijeme otklanjanja kvarova bila zaključana.</p> <p>Dosadašnja operativno tehnička izvidjanja pokazala su da postoje objektivni tehnički uvjeti za ozvučenje prostorije Paradžika.</p> <p>Za konačnu realizaciju treba operativno pripremiti uvjete za prodiranje u objekt, radi ugradnje sredstava ozvučenja.</p> <p style="text-align: right;">(potpis) Perše Edo</p>

5.5.

CENTAR SDS ZAGREB
II ODJEL

STROGO POVJERLJIVO²¹⁰

1. X 1971. g.
(datum zavođenja obrade)

DOSTAVLJENO:
1 pr. SDS RSUP IV Sektor
1 pr. operativa SDS Zgb.
1 pr. op. tehnika SDS Zgb.

AJZENHAMER JOVO
(operativni radnik)

502/71
(broj evidencije)

„TUŠKANAC”
(šifra obrade)

Ozvučenje UHF
(vrsta obrade)

PREDMET: OPERATIVNI DNEVNIK ZA OBRADU Obrada „TUŠKANAC”,
ozvučenje UHF²¹¹

(DL, PPR, PI, obradu objekta, grupe lica, nepoznatog počinioca krivičnog djela)

Datum	Informacije o poduzetim operativnim mjerama, korištenju sredstava Službe, ocjena mjera i sredstava, primopredaji i ostalim radnjama u obradi
	<p>Na zahtjev operative ovog Centra dana 19. 9. 1971. g. izvršeno je ozvučenje dvorane ABH Studentskog centra u Savskoj cesti za zvučno snimanje Sabora zavičajnog kluba studenata Hercegovine.</p> <p>Ulazak u dvoranu, ugradnju i povlačenje UHF davača omogućio je operativni radnik Zmijarević Mato. Davač br. 3 adaptiran u letvi ugradjen je ispod radne plohe drvenog stola smještenog pored katedre predavača. Dvorana je kapaciteta 150 sjedala koja su za slušaocce stepenasto povišena (dvorana za predavanja).</p> <p>Baza za snimanje nalazila se u parkiranom vagonu na sporednom kolosjeku. Udaljenost baze od dvorane iznosila je cca 30 m. Emisiju UHF davača u bazi nismo mogli registrirati – nema prijema. U toku probe tri puta smo mijenjali lokaciju baze, ali signale s našeg davača nismo mogli identificirati. Primjećeno je da na UHF području ima relativno jakih emisija drugih davača i to nekoliko njih.</p> <p>Kada je sredstvo povučeno u službenim prostorijama, ništa ne mjenjajući na UHF davaču, primana je normalna emisija.</p> <p>XII/AJ²¹²</p> <p style="text-align: right;">(potpis) Perše Edo</p>

²¹⁰ Dokument je napisan na jednom od standardnih obrazaca Službe državne sigurnosti.

²¹¹ Engl. *Ultra high frequency* (ultravisoka frekvencija).

²¹² Oznaka odjela i inicijali operativnog radnika Centra SDS-a Zagreb Jove Ajzenhamera.

5.6.

CENTAR SDS ZAGREB

STROGO POVJERLJIVO²¹³

II ODJEL

16. 9. 1971. _____

DOSTAVLJENO:

BOŽOVIĆ MILJKO

(datum zavodenja obrade)

1 pr. SDS RSUP IV Sektor

(operativni radnik)

1 pr. operativa SDS Zgb.

1 pr. op. tehnika SDS Zgb.

ozvučenje UHF²¹⁴

(broj evidencije)

„MUDRAC”494/71

(šifra obrade)

(vrsta obrade)

PREDMET: OPERATIVNI DNEVNIK ZA OBRADU SABOR ZAVIČAJNOG
KLUBA IMOČANA

(DL, PPR, PI, obradu objekta, grupe lica, nepoznatog počinioca krivičnog djela)

Datum	Informacije o poduzetim operativnim mjerama, korištenju sredstava Službe, ocjena mjera i sredstava, primopredaji i ostalim radnjama u obradi
16. 9. 71.	<p>U okviru akcije „Tuškanac” 16. 9. 1971. godine izvršena je ugradnja sredstava za prisluškivanje u Šenoinoj 26 – dvorište. Korišten je UHF odašiljač br. 5.</p> <p>Baza za registriranje razgovora bila je smještena u kolima Fiat 850, koja su parkirana u krugu VP 1823, Branimirova 3, od 19,00 do 21,30 sati.</p> <p>Jačina i razumljivost signala je vrlo dobra. Snimljeno je 2 magnetofonske trake, koje su dostavljene operativnom radniku na korištenje.</p> <p>Sa ugradnjom sredstava upoznat je Latin Nikola bivši radnik SDS Zagreb, sada u mirovini, koji je ujedno i omogućio izvodjenje ove akcije. Sa osiguranjem baze upoznat je i omogućio kapetan I klase Djaković Krsto, oficir VB.²¹⁵²¹⁵</p> <p>XII/MB²¹⁶²¹⁶</p> <p style="text-align: right;">(potpis) Perše Edo</p>

²¹³ Dokument je napisan na jednom od standardnih obrazaca Službe državne sigurnosti.²¹⁴ U izvorniku su u pogrešne rubrike upisani broj evidencije i vrsta obrade.²¹⁵ Vojna bezbednost.²¹⁶ Oznaka odjela i inicijali operativnog radnika Centra SDS-a Zagreb Miljka Božovića.

5.7.

CENTAR SDS ZAGREB

10. XII 1971.

(datum zavođenja obrade)

„TUŠKANAC”

(šifra obrade)

STROGO POVJERLJIVO²¹⁷Božović Miljko

(operativni radnik)

426/71

(broj evidencije)

nacional-šovinizam

(vrsta obrade)

PREDMET: OPERATIVNI DNEVNIK ZA OBRADU „TUŠKANAC”, leteća ozvučenja (ČIČAK i dr.)

(DL, PPR, PI, obradu objekta, grupe lica, nepoznatog počinioca krivičnog djela)

Datum	Informacije o poduzetim operativnim mjerama, korištenju sredstava Službe, ocjena mjera i sredstava, primopredaji i ostalim radnjama u obradi
22. 11. 71.	<p>U okviru grupne obrade u akciji „Tuškanac”, a na zahtjev operative SDS Centar Zagreb, poduzete su mjere za leteća ozvučenja prostorija u Studentskom centru, Savska 25, gdje su održavani skupovi studenata u vremenu od 22. XI do 11. XII 1971. g. Obzirom na operativno tehničke uvjete, korištena su najprikladnija sredstva sa kojima raspoložemo. Način primjene i vrijeme ozvučenja, kao i zvučnog snimanja prikazan je u nastavku kako slijedi:</p> <p>U velikoj kino dvorani održan je prošireni plen²¹⁸²¹⁸ studenata, na kojem je prihvaćena obustava nastave na Sveučilištu Zagreba. Za zvučno snimanje ovoga skupa korištena su četiri magnetofona tipa „Philips” i „Memocord”, koje su sa sobom nosili radnici SDS Centar Zagreb. Snimanje je, prema međusobnom dogovoru vršeno sinhronizovano, tako da je svaki sa svojim sredstvom snimao određeno vrijeme bez promjene magnetofonske trake, jer za to nije bilo uvjeta.</p> <p>Snimljen je cijeli rad skupa, a materijal nakon reprodukcije prosledjen operativi. Kvaliteta je, pored nepovoljnih tehničkih uvjeta i primjene manualnog sinhroniziranja snimanja na više magnetofona, zadovoljavajuća.</p>
23. 11. 71.	<p>U vremenu od 12,00 do 15,00 sati iskorištena je mogućnost za postavljanje UHF odašiljača br. 4 i 6 u ABH dvorani Studentskog centra u kojoj je zakazan skup studenata za 19,00 sati istog dana.</p> <p>Odašiljač 4 napojen je živinom baterijom 6,5 V, a odašiljač 6 sa 6 V domaće proizvodnje. Na obadva odašiljača priključeni su mikrofoni MC-30. Odašiljač 4 postavljen je na zidnu ploču iza katedre, a odašiljač 6 sa lijeve strane na viseći pano oko sredine sale. Baza za snimanje smještena je u Vodnikovoj 1, II kat. Na terasi iste zgrade postavljena je mrežna antena, nakon čega je izvršeno ispitivanje prijemnih signala. Pokazalo se da su signali dosta jaki, ali kvalitetu nije moguće ispitati, jer je u to vrijeme dvorana bila prazna.</p>

²¹⁷ Dokument je napisan na jednom od standardnih obrazaca SDS-a.²¹⁸ Plenum.

Datum	Informacije o poduzetim operativnim mjerama, korištenju sredstava Službe, ocjena mjera i sredstava, primopredaji i ostalim radnjama u obradi
25. 11. 71.	<p>Skup je počeo u 19,00 sati i trajao je do 22,00 sati. U toku snimanja pokazalo se da su signali dovoljno jaki, ali je modulacija istih slaba. Konstatirano je da zbog razglasa koji se nalazi u dvorani dolazi do <u>ferceranja</u> i prigušenja modulacije kod odašiljača. Ispitivanje tehničkih uvjeta u dvorani nije bilo moguće prije ozvučenja, jer je za isto bilo obezbeđeno 2-3 minute vremena.</p> <p>Odašiljači su povučeni 24. XI 1971. g. u vremenu od 10,00 do 11,30 sati.</p> <p>Snimljeno je ukupno 3 magnetofonske trake, kvaliteta dosta loša.</p> <p>Obzirom da je za ovaj dan zakazano predavanje, trebalo je ponovo ozvučiti ABH dvoranu. Kako operativni uvjeti ulaska u dvoranu nisu osigurani, nije bilo moguće izvršiti ozvučenje. Pokušalo se sa odašiljačem ugrađenim u tašku, koju je u dvoranu unio radnik SDS Zagreb, ali su signali bili nestabilni i slabi, jer je dvorana bila puna studenata, pa se osoba sa taškom nalazila na ulaznim vratima dvorane, koja su 1,5 m ispod nivoa sjedišta. Snimljeni materijal je loše kvalitete i u cjelosti teško ga je reproducirati.</p>
26. 11. 71.	<p>Za ozvučenje je adaptiran odašiljač br. 6 sa ugradnjom mikrofona MM 630 i prigušenjem otpora 630 OMA.²¹⁹ Sredstvo je postavljeno u ABH dvoranu u vremenu od 14,30 do 15,00 sati. Napajanje odašiljača ostalo je 6 V. Postavljen je također na viseći pano oko sredine sale. Baza za snimanje ostala je u Vodnikovoj 1/II.</p> <p>Predavanje je održano u vremenu od 19,00 do 21,30 sati, na kojem je govorio Hrvoje Šošić studentima Zagrebačkog sveučilišta. Nakon predavanja odgovarao je na pitanja studenata. Snimljeno je 3 magnetofonske trake, koje nisu reproducirane, te su pohranjene kao dokumentacija u op. tehnicu Centra SDS Zagreb. kvaliteta vrlo dobra.</p>
27. 11. 71.	<p>Uvjeti ozvučenja su isti kao prethodnog dana, jer izvor napajanja nije istrošen.</p> <p>Predavanje studentima održao je Grga Gamulin na temu „Studentski pokret prije II Svjetskog rata“. Nakon predavanja odgovarao je na postavljena pitanja studenata. Predavanje je trajalo od 19,00 do 21,30 sati. Snimljene 3 magnetofonske trake, kako jačine, tako i razumljivosti je vrlo dobra. Reprodukacija nije izvršena. Magnetofonske trake pohranjene u op. tehnicu.</p>
28. 11. 71.	<p>U kino dvorani održan je skup studenata u čast 29. novembra – svečana akademija.</p> <p>Ozvučenje je izvršeno odašiljačem ugrađenim u tašku koju je nosio radnik SDS Zagreb.</p> <p>Baza za snimanje nalazila se u projekciranju kabini.</p>
29. 11. 71.	<p>Akademija je trajala od 11,00 do 12,00 sati. Snimljeni materijal nije reproduciran.</p> <p>Zakazano je predavanje Šime Djodana, ali je 30. 11. 1971. g. otkazano, navodno radi praznika. Dvorana ABH u kojoj je ovo predavanje zakazano bila je ozvučena.</p>
30. 11. 71.	<p>Zakazan je plenum SSH i SSZ,²²⁰ kao i predstavnik zavičajnih klubova. Očekivalo se da će se isti održati u ABH dvorani. Sastanak je zakazan u prostorijama SSH i SSZ. Petnaestak minuta prije zakazanog plenuma predstavnici sazvanog skupa sa kolima su se prevezli na Elektrotehnički fakultet i pod strogom kontrolom pri ulazu održali zatvoreni plenum, na kojem sa našim sredstvima tehnike nismo bili u mogućnosti osigurati prisutnost.</p>

²¹⁹ Om, mjerna jedinica za električni otpor

²²⁰ SSH – Savez studenata Hrvatske, SSZ – Savez studenata Zagreba.

Datum	Informacije o poduzetim operativnim mjerama, korištenju sredstava Službe, ocjena mjera i sredstava, primopredaji i ostalim radnjama u obradi
1. 12. 71.	<p>U ABH dvorani predavanje je održao Ladan Tomislav²²¹ na temu „Kultura u prosjeku političke prakse i teorije“. Nakon predavanja odgovarao je na postavljena pitanja. Predavanje je trajalo od 18,30 do 22,10 sati. Snimljene 3 vrpce, koje su pohranjene u op. tehničar SDS Zagreb. Vrpce nisu reproducirane.</p> <p>Kod snimanja korišten odašiljač br. 6, a kvalitet snimljenog materijala vrlo dobar.</p>
2. 12. 71.	<p>Pod istim tehničkim uvjetima ozvučenja predavanje je održano na temu: „Moralno ozračje političke situacije na sveučilištu Hrvatske“, a predavač je bio prof Vukaso- vić.²²² Nakon predavanja odgovarao je na postavljena pitanja. Snimljene su 3 magne- tofonske trake, koje su pohranjene u op. tehničar SDS Zagreb. Nisu reproducirane.</p> <p>Kvaliteta snimljenog materijala vrlo dobra.</p> <p>U toku akcija, obzirom na nesigurnost veza u Studentskom centru, napravljena je kopija ključeva za ulaz u ABH dvoranu.</p> <p>Konstatirano je da je dvorana ozvučena sa razglasom, a zvučnici postavljeni na boč- nim ploham. Dvoranu uglavnom koristi NO i studenti. Za raspored korištenja za- dužena je jedna osoba, na koju se do sada nismo mogli obratiti iz opravdanih opera- tivnih razloga. Pomenuta osoba ima kancelariju neposredno pri ulazu u dvoranu.</p> <p>Sjedala u dvorani su u konusu prema katedri sa kapacitetom 100-120 sjedala. Ulaz je iz hodnika, a izlaz prema vanjskom prostoru. Pribavljen je duplikat ključeva od jednih i drugih vrata.</p> <p>Za čitavo vrijeme ozvučenja kod izmjene odašiljača ili zamjene baterija korištena je legenda razgledavanja dvorane, koju bi kao organizacija trebali iznajmiti za neka pre- davanja. Za to vrijeme osoba koja je zadužena za održavanje iste, zagovarana u hodni- ku. Prema tome, to je vrlo kratko vrijeme za solidno ozvučenje i prozaično za višekrat- no korištenje.</p> <p>Iz tih razloga napravljen je duplikat ključeva koji omogućuju bez problema daljnje ozvučenje iza 22,00 sati, kada se u Studentskom centru zatvara glavni ulaz.</p> <p>XII/MB²²³</p> <p style="text-align: right;">(potpis) Perše Edo</p>

²²¹ Tomislav Ladan, hrvatski književnik, jezikoslovac, prevoditelj i leksikograf (Ivanjica, Srbija, 25. lipnja 1932. – Zagreb, 12. rujna 2008.). Vidjeti opširnije: „Ladan, Tomislav“, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.), pristupljeno 6. listopada 2021., <https://enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=35052>.

²²² Ante Vukasović, hrvatski pedagog (Osijek, 9. siječnja 1929. – Zagreb, 26. siječnja 2021.). Vidjeti opširnije: „Vukasović, Ante“, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.), pristupljeno 23. kolovoza 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=65619>

²²³ Oznaka odjela i inicijali operativnog radnika Centra SDS-a Zagreb Miljka Božovića.

6.

*Dopisi (šifra 016.1/4-6)*²²⁴

6.1.

TELEPRINTEROM
DX

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
KABINET REPUBLIČKOG SEKRETARA
Depeša br: 89/2 1971.
Zagreb, 11. XII 1971.

CENTRIMA JAVNE SIGURNOSTI

SVIMA

SEKRETARIJATIMA JAVNE SIGURNOSTI

ZAGREB, RIJEKA, UMAG

CENTRIMA DRŽAVNE SIGURNOSTI

SVIMA

Dana 12. prosinca 1971. godine u 9 sati održat će se 23 plenarna sjednica CK SKH-a u Zagrebu u zgradi društveno-političkih organizacija. Obzirom na dnevni red može se očekivati njen nastavak i u ponedjeljak.

U povodu toga naročitu pažnju treba obratiti onim sredinama i područjima gdje je ranije i u toku najnovijih događaja dolazilo do grubih izraza nacionalističkog i šovinističkog djelovanja, pa čak i grubljih ispada u tom smislu. Također treba obratiti pažnju na pojedince koji su bili inicijatori takvih ispada ili čije je istupanje u javnosti pogodovalo da do takvih ekcesa dodje. S tim u vezi imajte u vidu i osobe koje su u raspravama o materijalima sa 21 sjednice Predsjedništva SKJ na javnim skupovima posebno kao nosioci takvih aktivnosti apostrofirani.

U vezi ovih događaja ne treba isključiti mogućnost pojačane aktivnosti unutrašnjeg neprijatelja i ekstremne emigracije iz inostranstva, a na što također treba odmah reagirati, u duhu zakonskih ovlaštenja.

Na području onih organa gdje su do sada bili evidentni ispadi i razni ekcesi, obratite posebnu pažnju na nosioce tih aktivnosti kako ne bi došlo do njihove ponovne aktivnosti.

Organi na čijem se području nalaze fakulteti i visoke školske ustanove posebnu pažnju treba posvetiti na zbivanja u redovima studenata.

²²⁴ Signatura dodijeljena u HDA-u jest HR-HDA-1561.1.8.2.3.4.6.

Sve ostale operativno preventivne mjere na terenu organizirati na način kako je određeno našom depešom broj Str. pov. 89/71. od 3. XII 1971. godine,²²⁵ pri čemu posebno naglašavamo da treba ostvariti punu saradnju i kontakt sa čuvarskom službom u radnim i drugim organizacijama, kako bi se ostvarila efikasna zaštita tih organizacija.

Posebno obratiti pažnju na objekte u kojima se nalazi smješten eksploziv i oružje (skladišta trgovačkih organizacija, naoružanje streljačkih družina, omladinskih i radnih jedinica, te naoružanje jedinica teritorijalne obrane).

Pojačana dežurstva i dalje zadržati, a isto tako cjelokupnu službu držati do daljnjeg u mobilnosti, kako bi mogli u datom momentu pravovremeno reagirati.

Ponovno naglašavamo potrebu hitnog izvještavanja RSUP o svim zapažanjima, pojavama i događajima na terenu, kako bi bili u kursu događaja i mogli zajednički donositi odluke o poduzimanju daljnjih mjera.

REPUBLIČKI SEKRETAR
Valent Huzjak
(potpis)

Dostavljeno:

- Službi DS ovdje,
- Inspektoratu javne sigurnosti ovdje,
- VI Sektoru Službe državne sigurnosti ovdje,
- Dežurnom RSUP-a i
- Arhivi – ovdje.

6.2.

„DX” Šifrirano

RSUP SR Hrvatske

Broj: Str. pov. 89

Zgb, 3. 12. 1971.

CENTRIMA DRŽAVNE I JAVNE SIGURNOSTI – S V I M A

SEKRETARIJATIMA I STANICAMA JAVNE SIGURNOSTI – S V I M A

Polazeći od zaključaka XXI sjednice Predsjedništva SKJ i govora Predsjednika Republike od 2. 12. 1971. godine, pred sve naše organe postavljaju se veoma hitni, opsežni i permanentni zadaci u borbi protiv neprijateljskih, antisocijalističkih elemenata. Bilo da ti elementi ispoljavaju svoju protuustavnu djelatnost javno ili tajno, opravdano se može očekivati njihovo odgovarajuće reagiranje i prilagodjavanje novonastaloj situaciji, prijelaz sa legalnih

²²⁵ Prilog 6.2. u ovom izdanju.

na ilegalne metode rada, u nekim slučajevima privremeno povlačenje, u drugim oštrije ispoljavanje, pogotovu ako pri tome računaju na moguću podršku određenih sredina (ekstremnih studentskih grupa) i neke intelektualne krugove, korištenje eventualnog nezadovoljstva radnika u pojedinim kolektivima ili radnika privremeno zaposlenih u inozemstvu.

Shodno tome u sadašnjoj se situaciji može očekivati da će neprijateljski elementi svih mogućih opredjeljenja ojačati svoju aktivnost. Stoga treba poduzeti potrebne mjere pokrivanja svih ovakovih neprijateljskih struktura, kako onih koje su već poznate, tako i onih čija će se djelatnost ispoljiti u toku sprovođenja zauzetih stavova na održanoj sjednici Predsjedništva SKJ.

Ne isključujemo mogućnost da razne neprijateljske strukture iskoriste zaključke Predsjedništva SKJ da bi pokušale zloupotrijebiti same zaključke kao i izjave druga Tita, čemu se treba također energično suprotstaviti. Obratite pažnju da pojedini neprijateljski elementi ne iskoriste sredstva javnog informiranja za širenje ovakovog raspoloženja kao i za druge vidove neprijateljske djelatnosti.

U sklopu svih gornjih mogućnosti neprijateljske djelatnosti potrebno je da:

- organi unutrašnjih poslova, a državna sigurnost posebno, pojačaju svoju mobilnost za efikasno djelovanje i da ostvare punu aktivizaciju službe na svim sektorima njene djelatnosti,
- posebnu pažnju obratiti identificiranim pojedincima i grupama kako bi se stvorio što bolji uvid nad njihovom aktivnošću te eventualnim vezama koje ostvaruju u zemlji i inozemstvu,
- intenzivnije pratiti aktivnost grupe osudjene na IV plenumu SKJ, kao i svih onih koji djeluju sa birokratsko-etastičkih pozicija,
- pojačati obradu stranih obavještajnih službi, a u sklopu toga pratiti aktivnost DK²²⁶ predstavnika, drugih stranih predstavnika u SFRJ kao i drugih stranaca interesantnih u cilju što potpunijeg praćenja njihovog interesiranja, eventualnog povezivanja sa neprijateljskim elementima,
- efikasnije pratiti aktivnost neprijateljske emigracije, njenog ekstremističkog dijela, kao i njene veze i puteve u zemlji, radi efikasnijeg spriječavanja mogućih diverzija, unošenja i rasturanja propagandnog materijala, raznih provokacija te hvatanja veza sa neprijateljskim otkrivenim osobama u zemlji i pojedinim sredina,
- mjere predostrožnosti koje su poduzete povodom Dana Republike radi osiguranja određenih objekata i ličnosti treba da i dalje ostanu na snazi. Stalno dežurstvo u svim organima ostaje i dalje.
- pooštriti mjere kontrole na granici, s obzirom na dolazak većeg broja naših građana iz inozemstva. Naročitu pažnju posvetiti propagandnom materijalu i oružju. Intenzivirati kontakte sa nosiocima putnih isprava i ostvarivati punu suradnju sa carinskim organima i društveno-političkim organizacijama radi pravilnog prihvata radnika u okviru akcije „Odmor“,

²²⁶ Diplomatsko-konzularnih.

- prema raznim zaključcima i odlukama Saveza studenata Hrvatske, predstavnici Saveza studenata imaju namjeru obilaziti srednje škole, privredna poduzeća i razne ustanove u SRH u cilju objašnjavanja odluke Zbora Saveza studenata SRH o obustavi nastave na Hrvatskom sveučilištu. Također im je namjera da se preko zavičajnih klubova saveza studenata organiziraju sastanci s našim radnicima koji su privremeno zaposleni u inozemstvu, čiji se dolazak uslijed praznika, očekuje u većem broju, na kojima bi se i njima objasnili razlozi o obustavi nastave na sveučilištu. Ukoliko do ovih akcija Saveza studenata dodje, ne isključuje se mogućnost rasturanja plakata, proglasa ili letaka koji su već štampani, kao i mogućnost stampanja novih te pisanja parola. Stoga je potrebno da svi organi na terenu prate ovakve skupove i akcije i da ostvare pun uvid tko ih organizira, šta se sve na skupovima govori i kakvi se zaključci donose, a u pogledu eventualnog rasturanja letaka i parola treba pravovremeno obavjestiti nadležnog javnog tužioca radi zabrane i poduzimanja drugih mjera u njegovoj nadležnosti,
- posebnu pažnju treba pokloniti mobilnosti i osposobljavanju milicije za spriječavanje narušavanja javnog reda i mira. Vodite računa da intervencija u slučaju potrebe bude brza i efikasna, da se ne nasjeda neprijateljskim provokacijama, kao i da prilikom intervencije ne dodje do ljudskih žrtava, što bi neprijatelj mogao iskoristiti u svoje svrhe. U eventualnim konfliktnim situacijama kada je potrebno intervenirati, treba ostvariti punu suglasnost društveno-političkih faktora,
- pojačajte suradnju sa organima gonjenja (tužilaštva, sudovi, sudije za prekršaje) radi eventualnog bržeg i efikasnijeg podnošenja prijava o neprijateljskoj djelatnosti pojedinaca ili grupa protiv kojih ovi organi trebaju poduzeti mjere gonjenja.

Radi pravovremenog saznanja o svim gore navedenim pojavama, neprijateljskim istupima pojedinaca ili grupa te radi koordiniranja eventualnih naših protumjera, obavezno je da nas stalno i hitno izvještavate.

REPUBLIČKI SEKRETAR
Valent Huzjak

7.

Razne informacije vezane za neprijateljsku nacionalističku djelatnost na zagrebačkom sveučilištu i studentskim štrajkom (šifra 016.1/4-17)²²⁷

7.1.

SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE SRH
SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
CENTAR ZAGREB

Dana, 19. 1. 1971. god.

Dostavljeno:

SDS RSUP SRH – I sektor

SDS RSUP SRH – V sektor

Centar Zagreb – načelnik

Centar Zagreb – II odjel arhiva

Centar Zagreb – II odjel obradivači²²⁸

I N F O R M A C I J A

Broj: 19 Obrada „~~Klet~~” *Tuškanac*

PREDMET: Daljnja aktivnost ČIČAK ZVONIMIR IVANA (PI) i njegovih istomišljenika.-

Čičak Zvonimir Ivan, sin Antuna i Marije r. Supin, r. 10. 8. 1947. godine u Zagrebu, Hrvat, drž. SFRJ, student filozofije II godine, sa stanom u Zagrebu, Kuhačeva 15.

U prikazu o političkim problemima koje iniciraju neka lica na Zagrebačkom sveučilištu iznesena je aktivnost Čička i njegovih istomišljenika na Skupštini i neposredno nakon toga na Medicinskom i Pravnom fakultetu, te na skupu stanara studentskog doma „N. Maraković”, a sada iznosimo daljnju aktivnost, istupe i komentare.

Posjedujemo informacije da je Čičak pohranio pismo na jednom konzulatu u Zagrebu, naslovljeno na Papu Pavla VI-tog²²⁹ u kojem izražava zabrinutost za svoju ličnost. Isti izvor navodi, da prilikom svog kretanja nosi pištolj, a povremeno i nož u rukavu, a majci ostavlja

²²⁷ Signatura dodijeljena u HDA-u jest HR-HDA-1561.1.8.2.3.4.17.

²²⁸ Ispred riječi *Centar* ručno je napisana kvačica (✓), što najvjerojatnije označuje organizacijsku jedinicu kojoj je *Informacija* dostavljena.

²²⁹ Pavao VI. (pravo ime Giovanni Battista Enrico Maria Montini), papa od 1963. do 1978. godine (Concesio u Lombardiji, 26. rujna 1897. – Castel Gandolfo, 6. kolovoza 1978.). Vidjeti opširnije: „Pavao VI.”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021), pristupljeno 29. rujna 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=47088>.

poruke da će u slučaju smrti na njegovom grobu biti prisutna braća Hercegovci. Prilikom kretanja na ulici je veoma oprezan, što potvrđuje i podatak naše veze koja je bila očevidac kada je 27. 12. 1970. godine u Ul. soc. revolucije, nedaleko Doma JNA, prišao jednom čovjeku i pitao ga zašto ga prati.

Čičkov brat Neno je mišljenja da bi njegovi politički protivnici trebali voditi računa o utjecajnim vezama koje on ima u visokim krugovima talijanskog klera.

Čičkova želja je da razgovara jedino sa predsjednikom CK-a SKH o dvije stvari koje su, po njegovom mišljenju, od vitalnog interesa za Hrvatsku. Namjera mu je da u svom političkom programu vodi borbu za državnost naroda, a ne republike. U kontekstu toga, smatra da problem Hrvata u Hercegovini treba riješiti organiziranjem referenduma na kome bi se trebali izjasniti o pripojenju Hrvatskoj.

Čičak je prisustvovao godišnjim skupštinama studenata na nekoliko fakulteta u Zagrebu. Tako je dana 14. 1. 1971. godine bio na godišnjoj skupštini studenata Fakulteta ekonomskih nauka. Nije učestvovao u diskusiji, ali je većina prisutnih istupila u prilog podrške Čičku i na kraju je izglasana rezolucija u kojoj se traži da svi izabrani organi na Skupštini sveučilišta budu važeći, a da podnesu ostavku predsjedništvo Saveza studenata Zagreba i urednički kolegij „Studentskog lista”, zatim da se izmijeni Statut Saveza studenata Jugoslavije.

Istog dana održana je godišnja skupština na Filozofskom fakultetu na kojoj je Čičak dobio podršku od gotovo polovine prisutnih, a posebno od istomišljenika Djerek Veljka i Budiše Dražena. Njegovi istomišljenici su pokušali proturiti parolu da je drugarica Derossi Ema na zboru studenata u stud. domu „N. Maraković” podržala Čička u funkciji prorektora, što bi trebalo da znači da je onaj tko je protiv Čička i protiv CK-a SKH-a. Skupština je završena bez donošenja određenih zaključaka.

Godišnja skupština studenata Strojarskog fakulteta završena je sa zaključkom da Čičak ne može zastupati interese studenata strojarstva.

Čičak je predmet komentara mnogih studenata i gradjana, a iznosimo neke najkarakterističnije od lica koja su pod obradom SDS-a.

ŠNAJDER SLOBODAN,²³⁰ smatra da je put i način reagiranja grupice oko Čička neprihvatljiv, te da ih ni u jednom momentu ne želi podržati, jer je mišljenja da još nije nastupilo vrijeme i momenat za promjene izražene u lipanjskim događajima 1968. godine. Njihove ideje, kako reče Šnajder, nisu i njegove.

„LASTA” (DL), interesirao se preko Šegedin Petra²³¹ da li Čičak namjerava podnijeti ostavku. Uslijedio je odgovor da ne misli, jer želi da se prethodno ispune neki njegovi zahtjevi.

²³⁰ Slobodan Šnajder, hrvatski književnik (Zagreb, 8. srpnja 1948.). Vidjeti opširnije: „Šnajder, Slobodan”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021), pristupljeno 29. rujna 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=59761>.

²³¹ Petar Šegedin, hrvatski književnik i kulturni djelatnik (Žrnovo na Korčuli, 8. srpnja 1909. – Zagreb, 1. rujna 1998.). Vidjeti opširnije: „Šegedin, Petar”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021), pristupljeno 29. rujna 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=59410>.

Dekan Bogoslovnog fakulteta u Zagrebu dr Tomislav J. Šagi-Bunić²³² i predstojnik Instituta za teološku kulturu laika dr Josip Turčinović²³³ u glasilu „Kršćanske sadašnjosti“ „Aksa“ od 9. 1. 1971.²³⁴ godine donijeli su izjavu u kojoj prigovaraju našoj štampi koja Čičku pridjeva naslove kao na pr. „vodja klerikalne grupe“, „ekstremni nacionalist“, „crkvenjak“, „kleronacionalist“ i sl. Smatraju da „ovo izvlačenje starih optužbi protiv novih ljudi pruža samo šansu onim snagama u hrvatskom narodu koje – kako se iz svega mora zaključiti – još nisu umrle i koje nam svima mogu samo nanijeti neprocjenjive i nedogledne štete“. Ovo je politička izjava Šagija i Turčinovića vezana za izbor Čička.

Pored već navedenih njegovih pristalica Djerek Veljka i Budiše Dražena, uočeno je, da su u prilog istog istupali na godišnjim skupštinama i skupovima i slijedeći studenti:

- Petrušić Ilija
- Vuknić Milan
- Mandić Srećko
- Sučić Stipe
- Šalinović Marko
- Bušić Ferdo
- Džidić Ivan
- Jukić Petar
- Došen Danijel
- Gudelj Ante
- Paradjik Ante
- Anušić Ante

te će se kao takovi obradivati kroz PI.

Mjere i sredstva:

- Saradniku „Putnik“ data je instrukcija za kontakt sa Čičkom.
- Saradnik „Dominik“ je instruiran u pogledu praćenja situacije oko Čička.
- Izvršena je identifikacija nekih lica, a u toku je daljnja za sva lica koja su stavljena u PI. Zatraženi su podaci iz mjesta rođenja.
- Uspostavljena je kontrola putem praćenja radi utvrđivanja veza, zalazišta i prikupljanja drugih saznanja.

²³² Tomislav Janko Šagi-Bunić, hrvatski teolog (Brodarovec pokraj Ivanca, 2. veljače 1923. – Zagreb, 21. srpnja 1999.). Vidjeti opširnije: „Šagi-Bunić, Tomislav Janko“, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.), pristupljeno 23. ožujka 2021., <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=59288>.

²³³ Josip Turčinović, hrvatski teolog, kulturni djelatnik i nakladnik (Sveti Petar u Šumi, 30. rujna 1933. – Zagreb, 3. listopada 1990.). Vidjeti opširnije: „Turčinović, Josip“, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.), pristupljeno 23. ožujka 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=62742>.

²³⁴ U izvorniku je strojem napisano 1917., te ručno ispravljeno u 1971.

Izvor:

- Informativni razgovori s gradjanima
- Izvještaji veza
- Kontrola telefona

II/ Domjanić Franjo

Olić Djordje

Jurlina Ante

Josip Drpić
(potpis)

7.2.

DB ZAGREB²³⁵

Izvor Inform. br. 20 / „Zvijezda”

Donosilac Drpić Josip

Služba i datum primitka II/20, 1. 71.

Obradio Čogurić Bosa

Datum obrade _____

Uložiti u dosje Obrada „Tuškanac”

Dana 13. 1. 1971. godine zagrebački nadbiskup Kuharić Franjo primio je na razgovor studenta prorektora Čičak Ivana. Čičak je tražio prijem.

Čičak se interesirao za razgovor kojeg je Kuharić vodio sa predsjednikom komisije za vjerska pitanja Frid Zlatkom i Lazić Ivanom. Kuharić ga je informirao o tom razgovoru kao i o primjedbama koje su njemu tj. Kuhariću upućene. Kuharić mu je rekao da mu je saopćeno da se Čičak ponašao kao „firer” i da okuplja vjernike u svom mjestu oko sebe. To da je bila primjedba Lazić Ivana. Frid Zlatko da je primjetio da se previše angažira, bez obzira na tok izbora i način kako je izabran.

Čičak je rekao da je nastala takva situacija da ga ljudi pozdravljaju na ulici i u tramvaju, te javno uzvikuju „Hoćemo Čička”.

Kuharić ga je upozorio da za sve ovo treba imati smisla i neka se previše ne angažira, da bi ne postao instrument pojedinaca, nego da sve to što čini treba da se shvati kao normalno. Kuharić je rekao da je upoznao predsjednika Haramiju kako je Čičak dobar vjernik i katolik. Dodao je, da to ipak nije dovoljno i upitao Čička što misli o povlačenju sa dužnosti studenta prorektora. Čičak je odgovorio da je odlučeno da se makne on i Grubiša, a da se izabere Padjen.²³⁶

²³⁵ Dokument je pisan strojem na Obrascu br. 14 – IX 1962.

²³⁶ Ivica Pađen.

Kuharić je upozorio Čička da saopći svojim rukovodiocima, a to da je primjetio, pa o tome da je pisao i „Studentski list“, da ne barataju sa proizvoljnim informacijama.

Dana 15. 1. 1971. godine Kuharić Franjo primio je na razgovor neidentificiranog muškarca.²³⁷ Razgovor su započeli o nekom listu za kojeg bi Kuharić trebao napisati uvodnik. Sagovornik mu je rekao da bi naslov „političari“ stavio pod navodnike, a Kuharić je dodao da podnaslov glasi „Čičak i tema“. Nastavio je da je to delikatno i da Centralni komitet za njih još misli da se nisu odrekli sektaških principa.

Nadalje je informirao sugovornika o razgovoru s Čičkom i iznio mišljenje Čička koji je zastupao stav da se jedino na ovaj način može doći do potpunog oslobođenja. Kuharić je rekao da je pokušao uvjeriti Čička da je sposoban dobar, stručan, ali da mora biti savršeno slobodan kao katolik, te oslobođen od kojekakvih napada. Sagovornik je kazao da se njih ne tiče ako bi na mjesto Čička došao netko drugi, ali da se crkva bori za ono što oni sami traže i žele. Kuharić je odgovorio da je čuo da je Čičak protiv Saveza studenata, ali da Čičak nije takav, već Lang. Dodao je, da mu je rekao Čičak, a to da je isto rekao jedan prof. na medicini, da će se katolici morati probuditi. Dodao je, da je čuo kako je Čičak došao na neku skupštinu sa svojih nekoliko jačih ljudi i ponašao se kao „firer“.

Sagovornik je upitao da li će unitarističke snage izvesti gužvu oko Čička. Kuharić je kazao da slučaj Čičak ne može savršeno ništa uspjeti na Plenumu, jer oni imaju silu u rukama i „naši“ će njih ostaviti po strani. Sagovornik je rekao da mu je to jasno, ali se boji komunista i strah ga je od velike buke i da nešto ne izvedu unitaristi i da se ne umiješaju kakve druge struje. Kuharić je kazao da tu ima jedna formula koja bi trebala njima baciti prašinu u oči, ali treba šutjeti, a što se tiče komunista, oni imaju veću gužvu sa intelektualcima, što je za njih daleko teže. Sagovornik je rekao da su Haramija i Savka Dabčević na toj liniji (nije jasno rečeno kojoj liniji) i to su činjenice, ali da ih treba razlikovati, jer da su u pitanju dvije struje, pa mali potres ili kakva igra mogla bi dovesti do pada cijelog Centralnog komiteta. Kuharić je dodao da Centralni komitet neće pasti zbog njihovih reakcija, jer se ne radi o katolicima, nego se radi o reakciji u Hrvatskoj.

Kada bi se pojavile demonstracije i Čička moglo osuditi zbog ilegalne djelatnosti, a na temelju njegovih govora i istupa, on onda gubi sve i cijela stvar propada. Kuharić je dodao da je savjetovao Čička da zbog toga mora biti promišljen u svakoj izjavi i na svakom mjestu, pa mu je zbog toga rekao primjedbu Lazića da nastupa kao „firer“. Zbog svega ovoga Čičak bi trebao postupati mirno, otvoreno, javno, ali ne opet tako da se sve greške pripisuju njemu. Sagovornik je kazao da bi se trebalo preko njega tj. Kuharića odnosno preko dekana, biskupa Škvorca ili preko Šagija porazgovarati sa Čičkom i pokušati ga usmjeriti i opametiti da se vidi da preko crkvenih ljudi to dolazi. Jurak²³⁸ da je dolazio biskupu Škvorcu tra-

²³⁷ Usporedi priloge 8.3. i 17.2. u ovom izdanju. Prema sadržaju tih dokumenata, taj je sugovornik bio pomoćni biskup zagrebački Josip Salač.

²³⁸ Usporedi priloge 8.3. i 17.2. u ovome izdanju. Prema sadržaju tih dokumenata, nije riječ o Juraku, nego o Juri Jurasu. Ta se napomena odnosi i na druge navode o Juraku u nastavku dokumenta.

žiti dozvolu da se umjesto Čička postavi Padjen Ivica, koji je isto tako katolik, a nalazi se u savjetu i uredništvu „Studentskog lista”, tako da se oslobodi Čička.

Kuharić je rekao da je Padjen posjetio biskupa Škvorca u tom pitanju, pa je sagovornik dodao da bi ipak bilo dobro da Čičak podnese ostavku. Kuharić je dodao da je savjetovao Čičku da ne podnese ostavku i to je ovaj poručio Savki Dabčević. Sagovornik je kazao da je poručio glupost jer da ne bi bilo zgorog da podnese ostavku i tako dokaže da katolici podržavaju politiku Savke Dabčević. To da bi značilo da poručuju upravo ono što mu se ne vjeruje, pa da bi to što je katolik bila drugorazredna stvar.

Kuharić je kazao da je Čičak napadnut upravo zato što je katolik, a sagovornik je rekao da je to osobna stvar i da ne može nastupati na fakultetu kao takav, jer da to znači izigravanje nekakve političke stranke koja ne postoji.

Kuharić je kazao da Haramija nije tražio ništa načelno, nego je rekao da ne može takav čovjek koji je vjernik zauzimati takav položaj tj. studenta prorektora.

Sagovornik je dodao da ako Haramija podupire takvu politiku i ako traži nešto posebno, onda potvrđuje ono što se prigovara Čičku.

Kuharić je nastavio da je eventualna Čičkova ostavka jako porazna i da su to strašne stvari. Jučer da je Šagija nazvao Supek i potpredsjednik Sabora Rukavina Milivoj. Oni da su tražili da nagovore Čička da podnese ostavku, a to da bi značilo da su oni ti (funkcioneri nadbiskupije) koji sa tim stvarima manipuliraju.

Govorili su da ne znaju koliko ima istine u informaciji da bi isključivanjem Čička moglo se desiti da i padne štampa, a Kuharić je dodao da sada ima oko toga raznih ucjenjivanja. Sagovornik se ne slaže da su to ucjenjivanja, jer da su uz Čička „praksisovci”, a poznato je da su oni unitaristička grupacija i za vrijeme izbora da nisu bili uz njega.

Razgovarali su o Juraku (nije identificiran) da je u početku bio protiv Čička, a sada mu je glavni savjetnik i menadžer i pravi nemire i škandale. Zatim su razgovarali o studentu Ergiću koji je pokušao izvršiti samoubojstvo. Dotični da je ostavio nekakvo pismo gdje stoji da se gube građanska prava, a to pismo da nije nitko vidio. To da je napravio samo zato da se skrene pažnja javnosti kako Srbi gube građanska prava i ravnopravnost, međutim Čičak ne dozvoljava takvo tumačenje, jer da je taj student došao u nekakav sukob i zato da je skočio kroz prozor. Medjutim unitaristi na taj slučaj da gledaju na svoj način.

Nastavili su da je Jurak lisac i da sada kruži oko Supeka samo da bi mogao napraviti neku makinaciju, umjesto da smiruje stvar. Supek da je to sve taktički izveo, ali da Jurak opet mota na drugoj strani. Jurak hoće da ga prime u partiju, što su odbili, jer partija projevava koga prima, a htio bi u političare, pa i tu vrši manevre.

7.3.

SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE SRH
SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
CENTAR ZAGREB

Dana, 21. 1. 1971.

Dostavljeno:

SDS RSUP SRH – I sektor

SDS RSUP SRH – V sektor

Centar Zagreb – načelnik

Centar Zagreb – II odjel arhiva

Centar Zagreb – II odjel obrađivači²³⁹

I N F O R M A C I J A

Br. 24 Obrada „~~Klek~~” TUŠKANAC

PREDMET: ČIČAK ZVONIMIR IVAN (PI), reagiranja na izbor za prorektora.-

Veza informacije br. 19, 20 i 21 od 19. i 20. 1. 1971.

Pomoćni biskup Zagrebačke nadbiskupije Mijo Škvorc populariše Čičak Zvonimir Ivana kao dobrog Hrvata i katolika. U tim pohvalama posebno ističe njegovu namjeru da se založi za izgradnju 4 studentska doma i poboljšanje životnog standarda studenata.

Svećenik Bajsić Tomislav, profesor Bogoslovnog fakulteta u Zagrebu, suprotstavio se izboru Čička za prorektora, jer je po njegovom mišljenju u sadašnjem momentu Čičak kao katolik i kao Hrvat kočnica daljnjeg razvoja političkog sistema u Jugoslaviji, a naročito u razrješavanju problema koji ekonomski i politički pritišću Hrvatsku.

On je rekao da je informiran da će u Rim otputovati delegacija katolika koja bi od Pape zahtjevala zaštitu Čička kao katolika i Hrvata. Svećenici smatraju da je to inicijativa dekana Bogoslovnog fakulteta Šagi Tomislava i predstojnika Instituta za teološku kulturu laika Turčinović Josipa, koji su i javno uzeli u zaštitu Čička (preko glasila „Aksa”). Nadbiskup Franjo Kuharić se ne slaže s takvom inicijativom i navodno onemogućio organizaciju i odlazak delegacije u Rim.

U zauzimanju za Čička prije izbora, a i u podršci nakon toga posebno su se istakli Đurković Petar, student prava i Ikica Ante, student filozofije. Oni su dočekivali delegate skupštine Sveučilišta iz Dubrovnika, Splita, Zadra, Rijeke i Osijeka već na kolodvoru prilikom njihova dolaska u Zagreb i vršili propagandu u korist Čička. Đurković je upravitelju studentskog doma „Cvjetno naselje” rekao da su protiv Čička samo Srbi i unitaristi i zamjerio mu

²³⁹ Ispred riječi *Centar* ručno je napisana kvačica (✓), što najvjerojatnije označuje organizacijsku jedinicu kojoj je *Informacija* dostavljena.

zašto je protiv Čička koji da ima potpise drugarice Savke, Krleže,²⁴⁰ Supeka i Maksa Baće,²⁴¹ dakle ličnosti koje ne može nitko potcjenjivati. Na to mu je upravitelj predbacio zašto u svojoj sobi ne drži sliku Savke ili kojeg drugog člana CK, već bana Jelačića, a on je dodao da Slobodan Lang u svojoj sobi drži sliku Radića, veličine pola metra. Upozoravao je upravitelja da je vidio njegov dosje, a da i sam lično vodi za njega dosje u svom dnevniku i da je prikupio materijala za 20 stranica. Upravitelju je poznato da Đurković ima dnevnik i primjetio je da ima zapisano ime Hitlera i drugih istaknutih ličnosti iz tog vremena. Tvrdio je upravitelju da je na skupu stanara studentskog doma „Nina Maraković” 8. 1. 1971. bilo 15 radnika organa Unutrašnjih poslova koje mu je pokazao njegov prijatelj koji radi u SUP-u.²⁴²

Upravitelj studentskog doma „Sava” više puta u posljednje vrijeme dobivao je informacije od studenata da je ovih dana učestalo u domu pjevanje pjesama slijedećeg sadržaja: „Na vrh gore Romanije stoji bure od rakije, a na kojem piše da partije nema više”, zatim „Oni koji nose „U” neka ostanu tu”, „Druže Tito pljunem ti u čelo što ne obučeš ustaško odijelo”, a mogu se čuti i verbalne parole „Srbi u Srbiju”, „Rusi u Rusiju”, „Živjela bratska mladež”, „Živio Čičak”, „Padaju komunisti, pobjeda je na vidiku”.

Nisu poznati autori, ali je u cilju njihovog otkrivanja i identificiranja JS²⁴³ poduzela odgovarajuće mjere.

Isto tako učestala je pojava kod jednog dijela omladine da na kapi ili na rukavu zimskog kaputa nosi dio grba SR Hrvatske (šahovska polja bijele i crvene boje), a naročito ona lica koja prate i podržavaju Čička.

Kada je 20. 1. o. g. u TV dnevniku komentator Luka Mitrović govorio o sjednici Sveučilišnog komiteta SKH Zagrebačkog sveučilišta, više studenata studentskog doma „Nina Maraković”, koji su u sali pratili program, bučno je reagiralo predbacujući komentatoru da su to „govnarije” i da Čičku sada više nitko ništa ne može. Nakon toga u kasno doba noći neidentificirana osoba prodorno je uzvikivala u nekoliko navrata ime Čička.

Đurkovića i Ikicu stavit ćemo u obradu kroz PI.

Izvor: Saradnici: „Vlado” i „Dominik”, JS i razgovor s licem koje nije u saradničkom odnosu, a daje podatke.

II/ Domjanić F.

Đukić B.

Jurlina A.

Josip Drpić
(potpis)

²⁴⁰ Miroslav Krleža, hrvatski književnik (Zagreb, 7. srpnja 1893. – Zagreb, 29. prosinca 1981.). Vidjeti opširnije: „Krleža, Miroslav”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.), pristupljeno 29. rujna 2021., <https://enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=34113>.

²⁴¹ Maksimilijan Baće, hrvatski političar (Pakoštane, Zadar, 12. prosinca 1914. – Split, 4. prosinca 2005.). Vidjeti opširnije: „Baće, Maksimilijan (Maks, Milić)”, *Hrvatski biografski leksikon, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2009. – 2020.), pristupljeno 29. rujna 2021., <https://hbl.lzmk.hr/clanak.aspx?id=1024>.

²⁴² Sekretarijat unutrašnjih poslova.

²⁴³ Javna sigurnost.

7.4.

SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE SRH
SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
CENTAR ZAGREB

Dana, 2. 2. 1971.

Dostavljeno:

SDS RSUP SRH – I sektor

SDS RSUP SRH – V sektor

Centar Zagreb – načelnik

Centar Zagreb – II odjel arhiva

Centar Zagreb – II odjel obrađivači²⁴⁴

Obrada „Tuškanac”

I N F O R M A C I J A

Broj: 40

PREDMET: ČIČAK ZVONIMIR-IVAN /PI/, javni istup u Oštarijama i druga saznanja o reagiranjima za izbor.-

Veza informacije br. 19, 20, 21. i 24 od siječnja 1971. godine

Neprijateljsku djelatnost Čičak Zvonimir Ivan /PI/ nastavio je nakon izbora za prorektora. Podršku je dobio od većeg broja lica među kojima se posebno ističu studenti filozofije i medicine. Pretežno su ta lica sa područja Hercegovine i Dalmacije.

Budući smo Čička obradivali u grupnoj obradi „Klek”, to smo i sva lica koja su se isticala u pružanju podrške uvrstili u tu obradu /PI/. Kada smo uočili da se metode rada Čička i njegovih istomišljenika razlikuju od metoda rada lica iz obrade „Klek”, to smo za sve njih obrazovali novu obradu pod nazivom „Tuškanac”. Za Čička ćemo predložiti daljnju obradu kroz DL.

Od Centra SDS Karlovac primili smo izvještaj o boravku Čička 23. i 24. siječnja u Oštarijama, gdje je boravilo i 30 srednjoškolaca iz Zagreba i jedan neidentificirani svećenik iz crkve „Sv. Petra”. Srednjoškolci su svirali na orguljama u mjesnoj crkvi, a Čičak je držao propovjedi. Zalagao se u propovjedima da se prije svake mise otpjeva hrvatska himna, da se u obred unese više pjesama, govorio je da danas u crkvu idu i neki članovi SK i da i među visokim državnim funkcionerima ima ljudi koji idu u crkvu. Isticao je da se crkva treba založiti na sprečavanju odlaska naših radnika na rad u inozemstvo. Na povratku sa izleta u Modrušu grupa je pjevala razne hrvatske pjesme i uzvikivala parole „Živjela Hrvatska”.

²⁴⁴ Ispred riječi Centar ručno je napisana kvačica (✓), što najvjerojatnije označuje organizacijsku jedinicu kojoj je *Informacija* dostavljena.

Kroz Josipdol pjevali su „Oj ti vilo, vilo Velebita”, „Još Hrvatska nije propala” i druge. O tome se vrši ispitivanje i nakon toga SJS Ogulin podnijet će prijavu sucu za prekršaje.

Karakteristično je da se oko slučaja Čičak politizirao dio studenata medicine, a naročito direktor Medicinske naklade Turek Stjepan. On se 1960. godine nalazio u pritvoru zbog povezanosti sa grupom Jerak – Mašina. Za protivnike Čička kaže da su „unitaristi i da ne shvaćaju interese hrvatskog naroda”. Našem izvoru izjavio je da vodi dosje o tim licima i pohvalio se da je obišao Nadbiskupski duhovni stol i o svemu ih u vezi s Čičkom obavijestio i da znade čovjeka koji mu daje instrukcije kako će djelovati.²⁴⁵

Studenti medicine, stanari doma „I. L. Ribar” Gudelj Ante, Rakić Mladen, Erceg Marinko i Radičević Zlata, uporno su od upravitelja doma zahtijevali da im odobri održavanje zbora na kome bi dali podršku Čičku. Na zboru su pozvali Čička i njegove istomišljenike, ali je upravitelj uspio spriječiti održavanje zbora.

Medju reagiranjima na izbor Čička od lica koja vodimo u obradi, ističemo izjavu Gabelice Ivana /obrada „Klek”/ i Grgičević prof. Andrije /obrada „Sava”/.

Gabelica je svoj stav iznio u razgovoru sa liječnikom Mladenom Marićem koji se nalazi u Zenici, a prije kraćeg vremena radio je u Hitnoj pomoći u Zagrebu. Čitavu ovu situaciju oko Čička, Gabelica je ocijenio kao „pozitivnu pojavu koju apsolutno treba pozdraviti”. Po njegovom mišljenju uz Čička su studenti i rektorat, dok „one treće snage” nisu za njega. Ove „treće snage” treba da razmisle što im je oportunije, rušiti ga ili ga ostaviti, jer je Čičak osoba, „koja im ne miriše”. U nastavku je izjavio da ga pozna lično i dao slijedeću ocjenu: „Vrlo je inteligentan, ima hrvatsku surku, oblači se u hrvatsku narodnu nošnju i tako hoda po Zagrebu. Osvojio je prvu nagradu u govorništvu natječući se na Sveučilištu – jedan vrlo prodoran mladić”. Dajući ocjenu rada Sveučilišta danas, Gabelica je izjavio: „Bio on ili ne bio, to neće utjecati na politiku Sveučilišta i ukoliko ga svrgnu neće doći do nacionalne katastrofe, ali je pozitivno da ljudi mogu isticati svoje kandidate i da se mogu okupiti oko njega u svako doba, te da je to jedini indikator raspoloženja, da mi /Hrvati op. p./ nismo bezblična masa, koja se može ovako ili onako vući. U tome se vidi pozitivna strana, bez obzira bio to Čičak ili netko drugi”. Marić se u svemu složio s Gabelicom. U nastavku razgovora, Marićev brat advokat Vlado, predložio je Mladenu da ga pretplati na časopis „Kritika”, ali su na kraju konstatirali da bi bilo „nezgodno” da „Kritika” dolazi poštom u bolnicu ili na kućnu adresu Mladena.²⁴⁶

Prof. povijesti na Bogoslovnom fakultetu Andrija Grgičević izjavio je da se u momentu izbora Čička nalazio na Hvaru i da mu je odmah poslao telegramske čestitke povodom izbora za studenta prorektora. Napisao je više članaka o svojoj podršci koje je uputio između ostalih Matici hrvatskoj, beogradskim studentima, Peroš Veljku /IB-ovac/ i većem broju institucija. Izjavio je da je izbor Čička forsirao Ivan Supek, a reagiranje Sveučilišnog komiteta SK nazvao je reakcijom rulje.

²⁴⁵ Uz taj odlomak na lijevoj je margini izvornika ručno napisano *Turek*.

²⁴⁶ Uz taj odlomak na lijevoj je margini izvornika ručno napisano *Gabelica*.

Od SDS Rijeka informirani smo da grupa studenata iz Rijeke okupljena oko Instituta za teološku kulturu laika ima stalnu vezu sa svojim istomišljenicima iz Zagreba. Žele da budu informirani sa previranjima na Zagrebačkom sveučilištu.

Darko Deković student Pedagoške akademije u Rijeci u stalnom je kontaktu s grupom oko Čička i vjerskim institucijama u Zagrebu. Svakih par dana šalje studente u Zagreb da se informiraju o raspoloženju studenata, zagrebačkih književnika, teologa i crkvene hijerarhije.

U cilju saznanja sadržaja razgovora na koje je Deković pozvan u Zagreb 30. 1. 1971. godine poduzete su tehničke mjere na mjestu gdje je razgovor zakazan.

Do sada smo obradom PI obuhvatili 12 lica, a ostale ćemo obuhvatiti nakon što utvrdimo generalijske i druge podatke.

Izvor:

- Provjere
- Kontrola telefona
- Saradnik „Ivo“
- Centri SDS Rijeka i Karlovac

II/ Mihić I.

Domjanić F.

Josip Drpić
(potpis)

7.5.

SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE SRH
SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
CENTAR ZAGREB

Dana, 6. 4. 1971. god. _

Dostavljeno:

SDS RSUP SRH – I sektor

SDS RSUP SRH – V sektor

Centar Zagreb – načelnik

Centar Zagreb – II odjel arhiva

Centar Zagreb – II odjel obrađivači²⁴⁷

I N F O R M A C I J A

Broj: 100

²⁴⁷ Ispred riječi Centar ručno je napisana kvačica (✓), što najvjerojatnije označuje organizacijsku jedinicu kojoj je *Informacija* dostavljena.

Obrada „Tuškanac”

PREDMET: Aktivnost TUREK STJEPANA /PI/ u vezi skupa studenata održanog 27. 3. 1971.-

Veza informacije br. 40 od 20. 2. 1971. godine.

Turek Stjepan u nekim razgovorima istupao je povodom skupa studenata održanog 27. 3. 1971. godine.

Dana 18. 3. Turek Stjepan upozorava Milas Ivana, zv. „Žan”, zaposlenog u „Sljemenu”, da su „uz pomoć Marka Veselice eliminirali Jurasovu grupu koja je gotovo uništila pokret”. Po Tureku „oni su htjeli stvoriti nekakvu frakciju izvan Partije – demokratskih ruku s idejom političke stranke”. Milas smatra „da su to sve budalaštine, jer se Partija neće u ovom trenu odreći vodeće uloge”, dodajući „mi ne smijemo razbijati naše snage, a oni to hoće, kao i studentski pokret u cjelini”. Komentirajući sadržaj zadnjeg broja „Ekonomске politike”, Milas smatra da je isti posvećen „napadu na hrvatsko rukovodstvo”, koji po njemu „ipak nije bitku, čak relativno uspješno”. U daljnjem razgovoru Turek upozorava Milasa, da su uspješni onemogućiti u radu, odnosno njihove ekstremne stavove – Čička /PI/, Budišu i Jurasu, „ide se normalno planski sa studentima, a ne sa nekim bolesnim liderima, već sa masom, sada nije vrijeme za lidere, a kad masa dobije bitku lako se na površinu izbaci čovjek”. Po Tureku, Juras je 17. 3. u 17 sati sazvaio studentske delegate i fakultetski odbor, oko 60 ljudi sa svih fakulteta. Sa tom grupom htio se ubaciti kao lider i opozicionar u Hrvatskoj itd. To je bilo, prema Tureku, „prilično precizno organizirana akcija, ali je neutralizirana”. S tim u vezi Turek konstatira da je u londonskom „Times-u” na tri mjesta citirano kako je Juras lider hrvatske opozicije, kojoj je u Jugoslaviji ugrožena egzistencija.²⁴⁸

Dana 19. 3. Turek obavještava Veselicu da je u nekoliko navrata pokušao stupiti s njim u kontakt, ali da mu je to tek sada uspjelo. Upozoravajući Veselicu da se 20. 3. u 9 sati održava drugi sastanak /onaj prvi od 17. 3., prema Tureku, neutralizirao je Djodan Šime, PR/ studenata na Šalati na kojem će Juras, Budiša i Čičak – „jedan mali štab” ponovno pokušati izboriti svoje stavove, mišljenja je da bi na ovom skupu trebao prisustvovati Djodan ili Veselica. Obadvojica se slažu da bi na navedenom skupu prisustvovao Djodan, jer je on dobar govornik i da je bio zadnji put izvanredno prihvaćen, tako da se „grupa nije osipala i da su ostali izbačeni iz stroja”.²⁴⁹

Obzirom da spomenuta „grupa ide dalje” i štampa izvanredni broj časopisa „Kritika”, Veselica obavještava Tureka da je razgovarao s Bradarić Matkom, jer nije uspio kontaktirati Jurasu i da mu je tom prilikom vrlo oštro poručio „da shvate situaciju i ako budu išli dalje ovako, da ćemo mi javno ustati protiv njih u drugoj fazi”. Veselica dalje upozorava Tureka da je „tvoja ideja prihvaćena, da idemo na zbor /opaska op. radnika – zbor od 27. 3. u Studentskom centru/, da odbori i delegati naših fakulteta budu kičma organizirane akcije. Dominković i ja /Veselica/ ćemo u nedjelju ujutro imati s Androić Milanom dogovor, tako

²⁴⁸ Uz taj odlomak na lijevoj je margini izvornika ručno napisano *Juras – Čičak*.

²⁴⁹ Uz taj odlomak na lijevoj je margini izvornika ručno napisano *Dodan*.

da blokiramo negativne snage u Komitetu”. Prema Veselici „važno je da ih sada neutraliziramo, jer je sada ova naša grupa opasna, ona je tobože naša – ona nije naša”. Turek smatra „oni hoće uloviti dio naivnih studenata, koji ne vide suštinu političke bitke”. Obadvojica se slažu da bi na spomenuti skup trebalo pozvati Bana Nikolu i Androića i da bi bilo jako poželjno da skupa prisustvuju „naši profesori, pa da i oni govore, tako da do kraja razvijemo bilo kakve tendencije, da idemo svim konzervativnim snagama”, a prema Tureku „mi bi izašli sa jednom deklaracijom, koja bi se morala usvojiti na zboru”.

Razgovarajući ponovno o izlaženju izvanrednog broja „Kritike” za kojeg je Juras napisao jedan predgovor, koji je, prema Tureku, „politički štetan i traži afirmaciju katolika i zaobilaznje svega ostalog ...”. S tim u vezi Turek je uspio utjecati na Pavletić Vlatka, koji se složio „sa mojim mišljenjem o Jurasu i Čičku, te je povukao taj pogovor da ne može ulaziti u „Kritiku”. Veselica smatra da je to „velika glupost, samo nam oduzimaju ovu našu vitalnu energiju, podržavajući ove najprogresivnije stavove CK Hrvatske, promjene Ustava i afirmaciju hrvatskog bića i gotovo”, a Turek dodaje: „Mi moramo ići s masom studenata, frontalno, bez ikakvih ...”.²⁵⁰

Dana 19. 3. Čičak Zvonimir Ivan obavještava Jurasu da je dana 18. 3. navečer došlo do neželjenih incidenata u Petrovoj crkvi, da je stotinu mladih katolika i pet roditelja došlo na sastanak, te da je tom prilikom Šalić Ivan, svećenik, istjerao Čička i još nekoliko starijih, sa obrazloženjem da je to sastanak mladih gimnazijalaca. Čičak dalje upozorava Jurasu da je o tome odmah obavijestio Pavlinić Vladimira, urednika „Glasa koncila”, koji je odmah došao, ali nije poboljšao situaciju. Tom prilikom došlo je do oštre svadje između Šalića i Čička, kao i njegovog oca, koji je rekao „da je on zbog ove crkve zatvaran i mučen, da su oni u Hercegovini uspjeli sazidati crkvu, pa mogu i još jednu crkvu „Sv. Petra”. Čičak je „optuživao Šalića da je izdajica, da je izdao Stepinca²⁵¹ i da nije čudo što hoće i njih”. Nakon toga Čičak je sa drugima otišao pred katedralu u želji da razgovara s Kuharić Franjom /DL/, ali ih ovaj nije primio, a domar Pukljak Rudolf izbacio ih je van iz katedrale, našto su oni vikali: „Vi postupate kao naše policijske vlasti”. Za vrijeme čitavog razgovora Juras je govorio: „Odlično, tako treba, sve je sada na nogama, Tito je kod Pape za koji dan, pa je to za nas o.k.”.²⁵²

Dana 23. 3. Milas Ivan se u razgovoru s Turekom interesirao da li ima povjerljivu sekretaricu koja bi mu mogla nešto prepisati. Na potvrđan odgovor Tureka dogovorili su se za sastanak.

Dana 25. 3. Juras je obavijestio Tureka da je dogovoreno s predstavnicima Studentskog centra i da je dvorana osigurana za subotu 27. 3. u 9 sati.

26. 3. Turek se u razgovoru s Čičkom interesirao za osnivanje poduzeća „Univerzitas”, a kojeg je osnovalo Predsjedništvo Saveza studenata. Obzirom da Čičak o tome nije imao

²⁵⁰ Uz taj odlomak na lijevoj je margini izvornika ručno napisano *Juras*.

²⁵¹ Alojzije Stepinac, zagrebački nadbiskup i kardinal (Brezarić pokraj Krašića, 8. svibnja 1898. – Krašić, 10. veljače 1960.).

²⁵² Uz taj odlomak na lijevoj je margini izvornika ručno napisano Čičak – Juras.

pouzdanih informacija Turek je u razgovoru sa jednim od službenika Privrednog suda informiran, da je poduzeće registrirano 24. 2., našto je Turek izjavio „da će oni, studenti staviti prigovor, jer je poduzeće osnovano bez njihovog znanja, a to kompromitirano Predsjedništvo će oni smijeniti”.²⁵³

Izvor: – kontrola telefona

II/ Šijan D.

Mihić I.

Domjanić F.

Josip Drpić
(potpis)

7.6.

STROGO POVJERLJIVO

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
REPUBLICKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
CENTAR ZAGREB
13. 4. 1971.

Dostavljeno

I sektoru SDS 1 primjerak

V sektoru SDS 1 primjerak

Centar Zagreb – načelnik

Centar Zagreb – II odjel arhiva

CENTAR Zagreb – II odjel obradivači²⁵⁴

I N F O R M A C I J A broj 113

VEZA: INFORMACIJA broj 100 od 6. 4. 1971. god.

Obrada „Tuškanac”

Izvori: Kontrola telefona

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:
3. Predmet: Aktivnost TUREK STJEPANA (PI), ČIČAK ZVONIMIR IVANA (PI) i drugih nakon izbora novog Predsjedništva SSZ.-

²⁵³ Uz taj odlomak na lijevoj je margini izvornika ručno napisano Čičak.

²⁵⁴ Ispred riječi Centar ručno je napisana kvačica (✓), što najvjerojatnije označuje organizacijsku jedinicu kojoj je *Informacija* dostavljena.

SADRŽAJ:

Drugi dan po održanoj godišnjoj skupštini Saveza studenata Zagreba Čičak se preko Tureka interesirao o situaciji nastaloj nakon nasilnog upada novog rukovodstva SS Zagreba u redakciju „Studentskog lista“ i konstatirali su obojica da se situacija sada smirila i da je sve u redu, ali je Turek napomenuo Čičku da „ne smije gledati samo sebe, nego opću stvar i da nema smisla da se sada svadjaju kao – pravi Hrvati“.

Dana 6. 4. JURE JURAS izrazio je svoje zadovoljstvo Tureku u pogledu rada novog Predsjedništva SSZ koje je prethodnu cijelu noć radilo „kao jedan“. Turek je dao primjedbu na posebno izdanje „Kritike“ što po njegovom mišljenju predstavlja važnu stvar, ali je ispalilo kao sporedno, pa je na kraju konstatirao da je glavno to da su „oni počeli raditi i mi ćemo im pomagati“.

Istog dana Turek se dogovorio za sastanak s novinarom VUS-a²⁵⁵ Dragom Tovićem u njegovoj redakciji. Tom prilikom Turek je pitao Tovića, „da li je istina da je u glavnom gradu izvršen puč“. Tović o tome ništa nije znao, pa je rekao da će o tome razgovarati kad se vide. Interesirao se odakle Tureku ova vijest, ali mu ovaj nije odgovorio.

Dana 6. 4. advokat Marić dr Vlado, kod kojega je zaposlen Gabelica (DL), informirao je jednog svog kolegu da će se održati tajna sjednica CK SKH tog dana u 9,00 sati. Prema Mariću, Tito je lično otkrio neke unitarističke grupe i da će sada biti likvidirani neki političari, koji su postavljali pitanje amandmana, odnosno kočili ovaj novi kurs. Navodno su htjeli kompromitirati Tripala i Savku zbog veza s Jelićem,²⁵⁶ što je Marić nazvao glupostima. Na kraju je zaključio, da je sve to prema govoru Tita u Zenici i po ovoj tajnoj sjednici moguće shvatiti kao istinu.

Putanec Tihomira, djevojka Ivana Zvonimira Čička, u razgovoru s jednom kolegicom ispričala joj je da su organizaciju god. skupštine Saveza studenata Zagreba vodili Čičak i Jure Juras, koji su uspjeli da izbace na površinu nekoliko studenata među kojima se posebno afirmirao Josip Mićija, koji je uspio da se nametne svima, pa i samom Čičku i Jurasu koje su na god. skupštini onemogućili da govore. Zbog svega toga Čičak je revoltiran, te namjerava podnijeti ostavku.

II/ Domjanić Franjo

Mihić Ivica

Josip Drpić
(potpis)

²⁵⁵ Vjesnik u srijedu.

²⁵⁶ Radi kompromitacije hrvatskoga političkog vodstva konstruirana je obavještajna afera, u kojoj se tvrdilo da postoje njihove veze s jednim od čelnika hrvatske emigracije Branimirom Jelićem (Donji Dolac kod Omiša, 28. veljače 1905. – Berlin, 31. svibnja 1972.), osnivačem Hrvatskoga narodnog odbora i izdavačem novina *Hrvatska Država*. O Jeliću vidjeti opširnije: „Jelić, Branimir“, u *Leksikon hrvatskoga iseljeničtva i manjina*, ur. Ljiljana Dobrovšak i Vlado Šakić (Zagreb: Institut društvenih znanosti Ivo Pilar – Hrvatska matica iseljenika, 2020), str. 562-563., pristupljeno 29. rujna 2021., <https://matis.hr/wp-content/uploads/2020/12/ELEKTRONI%C4%8CKO-IZDANJE-LEKSIKONA.pdf>.

7.7.

STROGO POVJERLJIVO
 SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
 REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
 SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
 CENTAR Z A G R E B
29. 6. 1971.

Dostavljeno
 I sektoru SDS 1 primjerak
 V sektoru SDS 1 primjerak
Centar Zagreb – načelnik
Centar Zagreb – II arhiva
 Centar Zagreb – II obra.²⁵⁷

I N F O R M A C I J A broj 186
 VEZA: INFORMACIJA broj 113 od 13. 4. 71.

Obrada „Tuškanac”

Izvori:

- Kontrola telefona.
- Informacija Centra JS Zagreb.
- Saradnik „Branko”.

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:
3. Predmet: Aktivnost ČIČAK IVANA i drugih, nakon godišnje skupštine Saveza studenata Zagreba i Saveza studenata Hrvatske.-

SADRŽAJ:

Nakon izbora novog rukovodstva Saveza studenata Zagreba, Čičak je isticao svoje zasluge oko izbora novog predsjedništva, a posebno predsjednika Budiša Dražena. Na primjedbu saradnika da mu je njegovo (Čičkovo) ponašanje čudno, jer se svakako deklarira, a posebno „zaklinjanju u komunističke principe”, ovaj je odgovorio da u njih ne treba sumnjati, već da to treba – svatiti kao „taktiku kojom treba ići iza ledja SKJ da bi se zauzele određene pozicije i da je to jedina njihova mogućnost da pročiste redove komunista.”

Pod uticajem Marka Veselice, Šime Đodana, Stjepana Tureka i drugih, došlo je do distanciranja dijela studentskih rukovodilaca i pojedinih „pristalica” Čička, a što je naročito došlo do izražaja prilikom održavanja godišnjeg sastanka Saveza studenata Hrvatske.

²⁵⁷ Obradivači. Ispred riječi Centar ručno je napisana kvačica (✓), što najvjerojatnije označuje organizacijsku jedinicu kojoj je *Informacija* dostavljena.

Tada su se neki izričito suprotstavili izboru Čička za člana predsjedništva SSH po položaju studenata-prorektora.

Ovaj neuspjeh, kao i sukob sa dijelom klera (o čemu smo ranije informirali), a posebno sa „Glasom koncila“ doveo ga je u situaciju da se opija, dolazi u stanje nervnog rastrojstva, a često daje izjave da će podnijeti ostavku na položaj studenta-prorektora. Posebno je bio revoltiran što nije bio pozvan na razgovor što su ga vodili sa političkim rukovodstvom SR Hrvatske. U razgovoru sa „Žukovim“ (na čijoj identifikaciji radimo), Čičak je s ogorčenjem konstatirao da mu je to „priredio Stjepan Turek“ i da „Nikakovog pomirenja nema“. – „Žukov“ je na kraju konstatirao da „cijela zemlja visi na koncu i da nije crno samo za njega (Čička), već za sve“.

Izvjescu političku rehabilitaciju pokušao je postići govorom na svečanoj akademiji u povodu stote obljetnice rođenja Stjepana Radića, koju je 19. 6. 1971. godine u Studentskom centru priredio Savez studenata. Čičak je u govoru rekao da sa žaljenjem konstatira da na akademiji nema političkih predstavnika, te da iz toga izvlači zaključak da „im takovi predstavnici naroda ne trebaju, jer nisu uz svoj narod“. Citatima Radića u kojima se govori o „slobodi i državnosti Hrvatske“, dodao je da „jedino slobodu i budućnost Hrvatske može doživjeti u Savezu država – konfederaciji Južnih Slavena, u socijalističkoj, Titoističkoj Jugoslaviji“.

Predložio je izbor predsjednika Hrvatske, izbor hrvatske vlade i tražio „smjenu političara“. Uputio je apel studentima da se „pripreme za štrajkove, nemire, batine, zatvore, razbijanje i demonstriranje u burnoj jeseni“ koju je najavio. Osim toga – obratio se starijim učesnicima Akademije za koje je rekao, da su „preplašeni“ da im pruže „pasivnu podršku“. Apelirao je na studente da stavove i ideje sa ove Akademije za vrijeme ljetnih praznika propagiraju u svim mjestima gdje se budu odmarali. Na kraju je pozvao prisutne da u povorci odu na Radićev grob na Mirogoju i održe komemorativni skup, što je bilo i prihvaćeno.

Na putu do groblja povorka je pjevala pjesme „Ustaj Bane“, „Vilo Velebita“, „Vezak vezla Hrvatica majka“, „Kad je Stjepan Radić umirao“ i „Marijane, Marjane“. Čičak je na grobu Radića održao kraći govor i između ostalog naglasio, da je napokon došlo vrijeme da se može slobodno isticati nacionalni osjećaj, jer da je prebrodjen strah, koji je do sada bio najveći neprijatelj hrvatskog naroda.

U emigrantskom listu „Hrvatska država“ (glasilo Jelićevog HNO, svibanj 1971. godine) objavljen je članak pod naslovom „Nesmijljena karavana“, a potpisan je imenom i prezimenom Čička. U članku se obraća studentima pitanjem, da li su „davali ovom narodu ono što je od njih doista očekivao“. Zatim napominje, da „prečesto oni što trebaju biti vodjama ovog naroda, ostavljahu ga, izdavahu iz osobnih probitaka“. Zamjera onima što napuštaju zemlju u potrazi za zaradom, ali i oni koji su ostali u zemlji bili su „popljuvani, proganjani, prepušteni na milost i nemilost prekvalificiranih intelektualnih šustera, grubih nedozrelih ovčara, što u rasprodaji ideala unovčiše i posljednji djelić svoje ljudskosti“.

Zbog remećenja javnog reda i mira u Oštarijama – (o čemu smo informirali ranije) vodi se postupak kod suca za prekršaje u Zagrebu. Čičak je po primitku poziva inzistirao od suca da mu pročita sadržaj prijave i kad je čuo da je posrijedi pjesma „Vilo Velebita“, s odušev-

ljenjem je izjavio da će za tu pjesmu uvijek rado odgovarati i da će mu biti posebno čast za to platiti globu iako, navodno, nije bio prisutan kad se je pjevala.

II/ Mihić I.

Domjanić F.

Josip Drpić
(potpis)

7.8.

STROGO POVJERLJIVO

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
REPUBLICKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
CENTAR ZAGREB
30. 6. 1971.

Dostavljeno
I sektoru SDS 1 primjerak
V sektoru SDS 1 primjerak
Centar Zagreb – načelnik
Centar Zagreb – II arhiva
Centar Zagreb – II obradj.²⁵⁸

I N F O R M A C I J A broj 192

VEZA: INFORMACIJA broj 186 od 29. 6. 71.

Obrada „Tuškanac”

Izvori:

Kontrola telefona.

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:
3. Predmet: ČIČAK IVAN (PI) i JURAS JURE (PI), reagiranje na govor druga Bakarića²⁵⁹ održanog u Sisku 23. 6. 1971. godine.-

SADRŽAJ:

Nakon publiciranja govora što ga je drug Bakarić održao povodom 30. obljetnice sindikalnog pokreta u Željezari Sisak, Juras Jure nazvao je Čička da ga upozori na taj govor. Preporučio je Čičku da pročita izlaganje objavljeno u „Vjesniku” ili „Borbi”, jer o tome

²⁵⁸ Ispred riječi Centar ručno je napisana kvačica (✓), što najvjerojatnije označuje organizacijsku jedinicu kojoj je *Informacija* dostavljena.

²⁵⁹ Vladimir Bakarić, hrvatski političar (Velika Gorica, 8. ožujka 1912. – Zagreb, 16. siječnja 1983.). Vidjeti opširnije: „Bakarić, Vladimir”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.), pristupljeno 24. kolovoza 2021., <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=5351>.

treba voditi računa kad bude boravio u Splitu. Iz izlaganja Juras je izveo zaključak da „postoji jedna oštra konfrontacija prema „Matici Hrvatskoj“, da je situacija „vrlo ozbiljna“, – jer se „sada vidi da je to jedna cjelina“.

Nadalje je Juras informirao Čička da su se poslije govora druga Bakarića sastali pred „Gradskom kavanom“: Berković Zvonimir,²⁶⁰ Bradarić Matko, Gotovac Vlado (PR), Škrabalo Ivo,²⁶¹ Vuković Vladimir²⁶² i on. O njihovom reagiranju Juras je rekao: „Mogu ti reći, da su ljudi dosta zabrinuti. Ima dosta ofenzivnih interpretacija koje oni ne osjećaju da bi s njima trebali biti pogodjeni, – jer su oni zbilja jednu konstruktivnu saradnju imali kroz taj cijeli „Hrvatski tjednik“ i sada je ispalo da su oni najgori“.

Razgovor se vodio i o govoru što ga je Čičak održao 19. 6. o. g. u Studentskom centru, povodom 100. obljetnice rođenja Stjepana Radića. Čičak je rekao da upravo radi na njegovoj rekonstrukciji, jer je zamoljen od Ive Rukavine da mu dade tekst tog govora, koji će upotrijebiti u nekom svom izlaganju. Juras je taj govor ocijenio ovim riječima: „To je stvarno bilo jako dobro. Taj način je fantastičan. Mnoge stvari oštro, a jednostavno, ali ih stalno kompenziraš sa drugim oštrinama i dobivaš uravnoteženu cjelinu. Na kraju dobivaš jednu širinu programa, koji ne zanemari ni jednu bitnu stvar: „ni Srbe u Hrvatskoj, ni Jugoslaviju, ni Hrvatsku, ni samoupravljanje, ni socijalizam, ni radnog čovjeka, ni hrvatsku državnost, ni hrvatski narod sa svim njegovim tradicijama. To je stvarno povijesni govor“.

Čičak se interesirao da li ga zbog tog govora netko napada. Juras mu je rekao, da će mu onaj koji ga bude pokušao napadati predbaciti da je izlaganje bilo „nacionalističko ili šovinističko“, ali smatra da je povorka (vidi informaciju 186) „bila jedan provokantan momenat za jedan oprez, koji sada nastupa prema ovima koji su daleko poznatiji, kao jedan F. Tadjman, M. Veselica i P. Šegedin“.

Na kraju su razgovarali o usvajanju amandmana.-

Čičak je konstatirao da se u Saboru vodi „bitka“, jer se „svi bore za svoje stolice“. Juras se suglasio da je to „Veliki momenat“ i dodao: „Momenat je također i situacija u Beogradu i opće u Jugoslaviji, a naročito ruski pritisak. Ti Rusi – su zaista veliki problem. To je pokušaj sredjivanja redova zbog konfuzije“.

II/ Domjanić F.

Mihić I.

Josip Drpić
(potpis)

²⁶⁰ Zvonimir Berković, hrvatski filmski redatelj, scenarist i publicist (Beograd, 1. kolovoza 1928. – Zagreb, 9. lipnja 2009.). Vidjeti opširnije: „Berković, Zvonimir“, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.), pristupljeno 29. rujna 2021., <https://enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=7110>.

²⁶¹ Ivo Škrabalo, hrvatski povjesničar filma, filmski redatelj i političar (Sombor, 19. veljače 1934. – Zagreb, 18. rujna 2011.). Vidjeti opširnije: „Škrabalo, Ivo“, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.), pristupljeno 29. rujna 2021., <https://enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=59681>.

²⁶² Vladimir Vuković, hrvatski filmski kritičar (Đurđenovac, 3. listopada 1930. – Zagreb, 24. rujna 1991.). Vidjeti opširnije: „Vuković, Vladimir“, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.), pristupljeno 29. rujna 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=65659>.

7.9.

STROGO POVJERLJIVO

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
 REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
 SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
 CENTAR ZAGREB
5. 8. 1971.

Dostavljeno
 I sektoru SDS 1 primjerak
 V sektoru SDS 1 primjerak
Centar Zgb. – načelnik
Centar Zgb. – II odjel arhiva
Centar Zgb. – II odjel obradivači²⁶³

I N F O R M A C I J A broj 237VEZA: INFORMACIJA broj 192 od 30. 6. 1971.

Obrada „Tuškanac”

Izvori:

- Kontrola telefona

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:
3. Predmet: Aktivnost nekih lica na Zagrebačkom sveučilištu.-

SADRŽAJ:

U mjesecu srpnju 1971. godine nastavljena je intenzivna politička aktivnost Predsjedništva Saveza studenata Hrvatske, Zagreba, Splita, Osijeka i Rijeke. Posebno je zapažena aktivnost predsjednika SSH Paradžik Ante, predsjednika SS Zagreba Budiša Dražena, predsjednika SS Splita Štambuk Ante, te članova Predsjedništva Saveza studenata Hrvatske i Saveza studenata Zagreba: Mičija Josipa, Petrić Damira, Hološ Renea, Majstorović Zlatka, Mladineo Nenada, Jelača Zlatka, te Đerek Veljka i studenta prorektora Ivana Zvonimira Čička koji nisu članovi pomenutih tijela. Posebno je pojačana aktivnost ovih lica nakon Gradske konferencije SKH – Zagreba, na koju nisu bili pozvani predstavnici Saveza studenata Hrvatske i Zagreba.

Obzirom da razdoblje od 1. do 27. srpnja, na koje se odnosi ova informacija, karakterizira živa politička aktivnost pomenutih studentskih rukovodilaca, ovu informaciju dajemo na način kako bi se vidio kronološki slijed događaja aktivnosti i kontakata.

²⁶³ Ručno podcrtano.

14. 7. 1971. godine. Revoltirani nepozivanjem na IV Konferenciju SK Hrvatske, studentski rukovodioci iz Predsjedništva Saveza studenata Hrvatske u Zagrebu na čelu sa Antom Paradžik i Budiša Draženom sazvali su plenum Saveza studenata Hrvatske i Saveza studenata Zagreba 14. 7. 1971. u 10,00 sati u ABH kabinetu u Studentskom centru. Prema riječima Turek Stjepan Vladimira, koji je prisustvovao plenumu, neki diskutanti su napali politiku CK SKH i u toku same sjednice uputili telegram Općinskom komitetu SK Drniš u kojem su izrazili podršku njihovom stavu u slučaju Zvonimira Jurišića.

Zaključci s ovog plenuma i protest upućen IV Konferenciji SKH zbog onemogućavanja prisustva studentskih predstavnika, objavljeni su u „Hrvatskom tjedniku“ od 16. i 23. 7. 1971. godine.

15. 7. 1971. godine. U Vukovaru je održan sastanak zavičajnog kluba studenata sa Zagrebačkog sveučilišta. Sastanku su prisustvovali Ivan Zvonimir Čičak prorektor Zagrebačkog sveučilišta i Dražen Budiša predsjednik Saveza studenata Zagrebačkog sveučilišta. Premda je svrha sastanka bila upoznavanje budućih studenata o uvjetima studiranja na Zagrebačkom sveučilištu – Čičak i Budiša iskoristili su ovaj skup za političku propagandu. Tako je Čičak isticao potrebu brže zamjene nesposobnih kadrova optužujući ih za neuspjeh naše privrede i društvenog kretanja. Istakao je kako je Đuro Kladarin kritikovan u studentskoj štampi radi pogrešne koncepcije oko reforme i razvoja visokog školstva. Naglasio je kako neki rukovodeći kadrovi u privredi i na drugim mjestima raskošno žive i imaju uloženi novac u stranim bankama, a da pet hiljada studenata u Zagrebu gladuje. Istakao je da podržava Đodana, Veselicu i druge u Matici hrvatskoj, jer da po svemu imaju ispravne stavove. Istakao je da će studenti u jesen poduzeti nekakve akcije na planu svojih rješenja, između ostalog će preispitati postojanje Studentskog centra, Servisa i slično. Dajući objašnjenje o korištenju studentskog kredita, smještaju u studentske domove i slično, Čičak, kao i Budiša, objasnili su kakvim se bod sistemom to rješava i da svaki student pored ostalih bodova dobiva i 5 bodova ako je Hrvat. Govorili su da na Zagrebačkom sveučilištu ima 50 % studenata iz inozemstva, što nije slučaj ni za jedno sveučilište u svijetu. Upitani na što to misle, odgovorili su: „Na studente iz drugih republika“. Naglašavao je kako se sredstva u privredi dobivena kroz izvoz robe i turizam „prelijevaju na istok“. Upitani na koga to misle, odgovorili su: „Na Beograd“.

21. 7. 1971. godine. U vezi rasprave o prisustvu delegacije Saveza omladine Hrvatske na plenumu Saveza studenata Hrvatske i Zagreba održanog 14. 7. Paradžik je izjavio novinaru Tanjuga da je Vrkić Ivica²⁶⁴ prisustvovao početku rada plenuma sa još dvojicom, ali su nakon pola sata otišli.

- Kujundžić – jedan od članova ekipe SSH koja je boravila u Istri, informirao je Đereka u Predsjedništvu SSH o lošem prijemu njihove grupe u Istri. Između ostalog,

²⁶⁴ Ivan (Ivica) Vrkić, hrvatski političar (Moslavački Krčeničnik kod Donjega Miholjca, 10. siječnja 1947.), u vrijeme hrvatskoga proljeća bio je predsjednik Saveza omladine Hrvatske. Vidjeti opširnije: „Vrkić, Ivan (Ivica)“, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.), pristupljeno 29. rujna 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=65506>.

rekao je da je to najveća unitarna tvrdnja na Jadranu, te da je u Rovinju /čije su društveno-političke organizacije odbile da ih prime/, „užasna situacija”.

22. 7. 1971. godine. Turek Stjepan razgovarao je s Dominković Ivanom o daljem ponašanju prema Predsjedništvu SSH nakon saopćenja Saveza omladine Hrvatske. Namjeravaju javno objaviti da se studenti Medicinskog fakulteta ograđuju od saopćenja Saveza studenata Hrvatske koje je donijeto na plenumu od 14. 7. o. g.

Zbog prisustva delegata SOH,²⁶⁵ Turek na tom plenumu nije istupio, ali je na kraju imao namjeru napasti Paradžika i Budišu za koje kaže: „S Paradžikom sigurno netko manipulira, a Budiša je balav”. Turek nije zadovoljan sa saopćenjem SSH o formiranju studentskih jedinica i okarakterizirao je nastup Predsjedništva SSH kao čudan i neprihvatljiv. Konstatira da je čitava situacija u studentskom rukovodstvu napeta i nastavlja: „To je plod našeg rada, ali mi nismo mislili da će se ovakovi stavovi zauzeti”.

- Predsjednik Saveza studenata Splita – Štambuk Ante tražio je kontakt s Budišom ili Sučićem – urednikom „Studentskog lista” radi konzultacije nakon saopćenja Saveza omladine Hrvatske u kojem se protive manipuliranju „s nazočnošću njihovih predstavnika i donošenju stavova koje oni osuđuju”. /Odnosi se na saopćenje SSH od 14. 7. o. g./

U odsutnosti ove dvojice Majstorović Zlatka objasnio je Štambuku stav Predsjedništva SSH, koji se sastoji u slijedećem:

- da treba biti maksimalno oštar u osudi Saveza omladine Hrvatske, „jer oni nisu započeli studentski pokret niti su inicirali neke radikalne političke akcije”,
- da se Savez omladine Hrvatske „upetljao naknadno u akciju sa nekim svojim stavovima, pokretima i td.”,
- da će Savez omladine Hrvatske kod njih bilo kada morati doći na dnevni red.

23. 7. 1971. godine. Majstorović Zlatko, koji je dežurao u Predsjedništvu Saveza studenata Hrvatske, obavijestio je Mičiju Josipa u Trpnju o održavanju konferencije SK Zagreba na kojoj će biti „kritizirani stavovi i ljudi za koje smo se mi zalagali”. U vezi toga Majstorović je nastavio da je Androić²⁶⁶ iz Sveučilišnog komiteta SK bio kod njih i rekao im da je Sveučilišni komitet protiv stava Gradske konferencije. Na pitanje Mičije da li je Androić s njima Majstorović je odgovorio potvrdno. Mičija je bio revoltiran što Predsjedništvo studenata nije dobilo poziv za konferenciju i rekao: „Onda ćemo mi poslije njihovog sastanka dati proglas, pa ćemo mi njih napasti”.

- Emer Edo, obavijestio je Ivičevića iz Matice hrvatske da ih ponovo nisu pustili na sjednicu, a rasprava o Đodanu i Veselici da je u toku. Takodjer ga obaviještava da su zaveli dežurstvo u Predsjedništvu Saveza studenata u Zagrebu, Splitu, Rijeci, Zadru i Osijeku.

²⁶⁵ Savez omladine Hrvatske.

²⁶⁶ Milan Androić, hrvatski šumarski stručnjak (Gračac, 17. studenoga 1913. – Zagreb, 25. lipnja 1999.). Vidjeti opširnije: „Androić, Milan”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.), pristupljeno 4. listopada 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=2654>.

- Čičak Zvonimir u razgovoru sa ocem, rekao je da se iz Istre vratio on sam, jer se „izvršila podjela na vojne oblasti. Ja sam komandant za Sjevernu Hrvatsku – Zagreb, Osijek” – nastavio je Čičak. Situaciju sa Đodanom i Veselicom ne smatra tragičnom. On će se s njima naći idući tjedan u Dubrovniku i tamo „uzbudjivati duhove”. Najavljeni govor druga Mike Tripala u Drnišu, ocijenio je kao vrlo važan.
- Majstorović Zlatko iz Predsjedništva SSH upoznao je Paradžik Antu koji se nalazio u Ljubuškom, sa održavanjem sjednice Predsjedništva Gradske konferencije SK na kojoj je bio razmatran prijedlog o isključenju Đodana i Veselice iz SK. Saopćio mu je da je u Predsjedništvu SSH bio Androić i rekao im da se s isključenjem iz SK ove dvojice ne slaže Sveučilišni komitet. Majstorović je upoznao Paradžika sa „Zajedničkim prosvjedom Saveza studenata Hrvatske i Saveza studenata Zagreba” /objavljeno u „Hrvatskom tjedniku” br. 14 od 16. 7. 1971./ s kojim se Paradžik u potpunosti složio i rekao da ako i budu izbačeni /Veselica i Đodan/ ponovo će biti primljeni u svojim organizacijama najesen, te da ih isključuju sada, kada nema studentskih rukovodilaca u Zagrebu. Paradžik je iz Ljubuškog otišao u odmaralište u Trpanj, gdje se nalazio i Mičija Josip.
- U drugom kontaktu s Paradžikom, Majstorović ga je upoznao sa saopćenjem studenata Rijeke u kojem se ogradjuju od saopćenja SS Hrvatske i SS Zagreba od 14. 7. o. g. i traže da se utvrdi odgovornost rukovodstva SSH. Paradžik mu je rekao da pozove na odgovornost Rubeša²⁶⁷ – predsjednika SS Rijeka. Majstorović je Paradžiku takodjer saopćio da je situacija u Splitu loša i da su tamo uspostavili stalno dežurstvo.

Majstorović je Paradžiku saopćio da ga Stjepan Ivić poziva na sastanak kadrovske komisije, našto je Paradžik odgovorio da on ne može, da je on na odmoru i da tamo pošalje bilo koga. Na vijest o isključenju Đodana i Veselice iz SK, Paradžik je rekao da ne treba stvarati buku od toga i da će nešto poduzeti kada se konsolidiraju. „Važno je da se mi spasimo”, rekao je Paradžik. On je inače mrzovoljno primao Majstorovićeve poruke i bio nezadovoljan što ga se ometa na odmoru. U nastavku razgovora Majstorović je rekao: „Mičija se slaže s tim da je situacija kritična i da bi trebalo voditi računa da se to ne proširi dalje, jer u isto vrijeme se desilo ono u Vukovaru, ova konferencija, sa Đodanom i ovim i ovo sa nama, Rijekom”. Paradžik je rekao da je to sve planirano. Radi objašnjavanja stavova Predsjedništva SSH – Majstorović u Osijek šalje Hološ Renea.

- Brunčić, predsjednik Zavičajnog kluba iz Osijeka, obavijestio je Predsjedništvo SSH da će oni 24. 7. održati sastanak u vezi saopćenja SSH od 14. 7. i napomenuo da se oni ne slažu sa dijelom saopćenja u kojem se govori da ne postoji opasnost od šovinista.
- Majstorović Zlatko poručio je Mladineo Nenadu u Split da će mu po jednom čovjeku poslati umnoženi materijal kojeg je ovaj tražio.
- Mladineo Nenad iz Splita tražio je od Đerek Veljka, dežurnog u Predsjedništvu SSH da „dodje do teksta cirkularnog pisma koje je upućeno općinskim komitetima, a upereno je protiv Saveza studenata”.

²⁶⁷ Alenko Rubeša.

- Budiša Dražen interesirao se iz Pule za novosti u Zagrebu. Na vijest o isključenju Veselice i Đodana nije reagirao. Majstorović ga je upoznao sa saopćenjem Riječkih studenata u kojem se suprotstavljaju saopćenju Saveza studenata Hrvatske i Saveza studenata Zagreba od 14. srpnja.
- Hološ Rene ostavio je poruku u Predsjedništvu Saveza studenata Split u kojoj navodi da se „saopćenjem od 14. 7. Saveza studenata Hrvatske nije suprotstavio politici CK SKH i SKJ, a napadi na studente su neosnovani i zlonamjerni”. Hološ kaže da Predsjedništvo Saveza studenata Hrvatske smatra „da su unitaristi sada najbolje organizirani, da su pomahnitali, dok su šovinisti i nacionalisti ostali u grupicama i nisu od nikakve opasnosti za politiku usvojenu od X do XX sjednice CKH”. Hološ je također poručio da studentsko rukovodstvo Splita bude stalno na okupu, da za sada ne sazivaju nikakve sastanke sa studentima.

U vezi studentskih zahtjeva za formiranje sveučilišnih vojnih odreda za teritorijalnu obranu, Hološ je dao instrukciju slijedećeg sadržaja: „Budući smatramo da se teritorijalna obrana ne može vršiti bez poznavanja oružništva, onda svaka akcija usmjerena na obranu određenog teritorija mora se sprovesti sa poznavanjem vojnih vještina i prema tome istovremeno je i vojna akcija. Neki su nam ljudi dali prigovor zbog naziva vojno”. Hološ je dalje upoznao Split da je Androić uz Predsjedništvo SSH. Hološ kaže da su „dali prosvjedi protiv ovakvog postupanja sa nastavnicima našeg Sveučilišta. Smatramo da se oni nisu ogriješili o politiku CK i SK i mi ih podržavamo u potpunosti i smatramo da su to insinuacije, što se protiv njih sada čini.

- Hološ Rene saopćio je Damiru Petriću iz Predsjedništva Saveza studenata Split da isključenjem Veselice i Đodana „pokušavaju diskreditirati studentsko rukovodstvo”. Rene smatra da CK hoće prisiliti studentsko rukovodstvo da se izjasni za javnost jer „mi /studentsko rukovodstvo/ smo možda suviše šutjeli o politici SK, pozivali smo se na razne sjednice, a ništa nismo rekli o pojedinim stavovima i tjerali smo svoje. No, mi ćemo im dati priliku i izjasniti se javno. Mi nećemo šutjeti”.

Rene je također rekao da će vjerojatno Čičak Zvonimir posjetiti Predsjedništvo Saveza studenata Split. Damir je Hološa upoznao sa posjetom sekretara Općinskog komiteta SK Split, Predsjedništvu Saveza studenata u Splitu, a koji je prema Damiru „vršio psihološko-politički pritisak na njih da se izjasne povodom isključenja Veselice i Đodana iz SK”. Studenti nisu dali nikakav odgovor. Hološ je saopćio Damiru da su u IV konferenciju SK Zagreba uspjeli ugurati jedino Božikov Veljka.

24. 7. 1971. godine. Hološ Rene nalazio se u Osijeku radi utjecanja na studentske rukovodioce Osijeka da se izjasne u prilog politici Saveza studenata Hrvatske.

Majstorović je obavijestio Mladinea u Splitu da su sa Rijekom uspostavili kontakt preko Maslača,²⁶⁸ člana Predsjedništva Saveza studenata Hrvatske iz Rijeke. Po Maslaču saopćenje studenata Rijeke donijela je grupica unitarista. U Predsjedništvu SSH smatraju da će morati poduzeti određene mjere protiv ove grupe.

²⁶⁸ Ante Maslač.

Petriću iz Splita, Majstorović savjetuje da se drže kao do sada, a oni u Zagrebu zajedno sa Budišom donijet će neke odluke. Na pitanje Petrića tko je od najglavnijih kreatora politike prisutan u Zagrebu, Majstorović je odgovorio: „Jedino Hološ koji je momentalno u Osijeku”.

- Davor – student iz Osijeka obavijestio je Majstorovića da je Hološ Rene prisustvovao njihovom sastanku i da je između Saveza studenata Osijeka i „njih u Zagrebu”, nema nikakvih disproporcija u mišljenju. Smatraju da se u Osijeku kao i u Rijeci omladina suprotstavlja studentskim stajalištima.
- Predsjednik Saveza studenata Osijeka saopćio je Mandić Srećku, dežurnom u Zagrebu da su na njih u Osijeku počeli pritisci „jer oni vide da u Zagrebu neće uspjeti nego su počeli prvo loviti sa strane”. Predsjednik iz Osijeka upoznao je dežurnog u Zagrebu sa izjavom pojedinaca o mogućem smjenjivanju s položaja nekih ljudi iz Predsjedništva Saveza studenata Hrvatske i pitao ga da li imaju studente u Zagrebu. Mandić je odgovorio da su „oni izabrali pravi trenutak kada će to učiniti. To je učinjeno u mrtvoj sezoni i baš zato ne možemo se sada toliko suprotstavljati”.
- Čičak Zvonimir i Bradarić Matko vodili su razgovor u kojemu je Čičak saopćio da zajedno s Budišom ide u Italiju /mjesto Urbino/ gdje će ostati čitav kolovoz, što je Bradarića neugodno iznenadilo. Pitao je Čička što će oni bez njih dvojice u ovim „vrućim i neizvjesnim danima”. U vezi Bradarićeve primjedbe da oni dežuraju dok Čičak sa društvom ide na ljetovanje, ovaj mu je odgovorio: „Ti i tvoji dežurali ste 25 godina i niste ništa oddežurali, a mi smo za pola godine dežurstva napravili mnogo”. Čičak je dalje rekao da ga napadaju i da je „na zahtjev Jakova Blaževića²⁶⁹ Javno tužilaštvo pokrenulo postupak protiv prorektora /Čička/”. Čičak je pitao da li su Đodan i Veselica u Zagrebu, kako bi se na njih mogli osloniti oni koji ostaju. Primjetio je „da se oni, a naročito Đodan nemaju zašto uzrujavati jer će i tako za godinu dana rektor postati Sveučilišta”.
- Božikov Veljko, član Predsjedništva Saveza studenata Zagreba u razgovoru sa ocem od Dražena Budiše izjavio je u vezi Đodana i Veselice da „ne vjeruje da će se ići dalje, da su Đodana i Marka srušili kako bi se pod isprikom lupilo Radu Bulata i druge”.

25. 7. 1971. godine. Damir Petrić iz Splita obavijestio je Hološa da u Splitu toga dana održavaju sastanak: Budiša Dražen, Bušić Ferdo, Martinec Krešo i drugi koji su putovali u Istru.

26. 7. 1971. godine. Turek Stjepan pitao je Jelaču²⁷⁰ Zlatka da li su se povukli Budiša i Paradžik ili još rovere, pitajući se da li su oni ljudi. Jelača ga je obavijestio da će se Predsjedništvo Saveza studenata Hrvatske sastati u Splitu 27. 7. o. g. u 21,00 sati.

²⁶⁹ Jakov Blažević, hrvatski političar (Bužim pokraj Gospića, 24. ožujka 1912. – Zagreb, 10. prosinca 1996.). Vidjeti opširnije: „Blažević, Jakov”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.), pristupljeno 24. kolovoza 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=8132>.

²⁷⁰ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *Jalaču*.

- Čičak je informirao Budišu o incidentu kojeg je imao u CK sa Stjepanom Ivićem, naime, Čičak, Božikov i Jelača otišli su na sjednicu koordinacionog odbora za kadrovska pitanja umjesto za to delegiranih predstavnika studenata Paradžika i Budiše.

U daljnjem razgovoru Budiša je obavijestio Čička o sutrašnjem sastanku Predsjedništva Saveza studenata u Splitu. Rekao mu je da on nikako ne dolazi dolje, ali da bude u 14 sati u Predsjedništvu zajedno sa svim ostalim članovima koji se nalaze u Zagrebu, kako bi se mogli konzultirati u vezi saopćenja.

Čičak se interesirao da li studenti idu u Tučepe na Blaževićev govor. U vezi toga rekao je: „Trebalo bi fučkati, fučkati”.

- U vezi održavanja sastanka Predsjedništva SSH u Splitu 27. 7. o. g. u 21,00 sat u prostorijama Saveza studenata Splita – Kraj Sv. Ivana 7 iz Predsjedništva u Zagrebu upućeni su telegrami studentima: Boras Ivanu u Vitini kod Mostara, Pamić Davoru, Zagreb Novomarofska 43 i Vuleta Petru u Zadar. Budiša je Čičku saopćio da su na sjednicu pozvani Đerek Jerko, Srećko Mandić, Božikov, Jelača, Hološ, Đaja, Vedriš i Miljenka Vuković. Neidentificirano lice Čičak je u ličnom kontaktu saopćio slijedeće: „Doći će 100 vojnika iz Imotskog, a zatim studenti iz Đakova, valjda će pasti Bakarić i Blažević” Nije nam poznato u vezi čega je ovo izjavio.

II/ Mataić D.
Vidović S.
Zmijarević M.

Josip Drpić
(u. z. potpis)

7.10.

STROGO POVJERLJIVO
SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
CENTAR ZAGREB
16. 8. 1971.

Dostavljeno
I sektoru SDS 1 primjerak
V sektoru SDS 1 primjerak
Centar Zagreb – načelnik
Centar Zagreb – II odjel arhiva
Centar Zagreb – II odjel obradj.²⁷¹

²⁷¹ Obradj. – obrađivači. Ručno podcrtano.

I N F O R M A C I J A broj 239

VEZA: INFORMACIJA broj _____

Obrada „Tuškanac”

Izvori:

- kontrola telefona

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:
3. Predmet: Interes ekipe SR²⁷² Njemačke televizije za snimanje intervjua sa Budiša Draženom.-

SADRŽAJ:

Dana 14. 8. 1971. godine u nepoznato vrijeme Šembera (neidentificiran) obavijestio Budiša Dražena da se u Zagrebu nalazi ekipa Njemačke televizije sa direktorom Biroa za jugo-istok, koja snima film o Marijanskom – Mariološkom kongresu.²⁷³ S obzirom da je Čičak otputovao na Hvar oni bi željeli da naprave intervju za televiziju sa Budišom o najnovijoj političkoj situaciji i stavovima studenata. Budiša se interesirao da li je to ona ista ekipa koja je bila u Zagrebu prije izvjesnog vremena, a Šembera je odgovorio da se radi o drugoj ekipi, ali ista televizija.

Intervju bi se obavio na „slobodnom prostoru”. Na Šemberino pitanje – kada će biti slobodan – Budiša je odgovorio da će se nalaziti u Predsjedništvu SS zagreba u 16,30 sati i da je spreman za intervju.

II/ Mataić D.

Vidović S.

Zmijarević M.

Josip Drpić
(u. z. potpis)

7.11.

STROGO POVJERLJIVO
SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
CENTAR Z A G R E B
16. 8. 1971.

²⁷² Savezna republika.

²⁷³ Riječ je o 6. mariološkom i 13. marijanskom međunarodnom kongresu koji su održani u Zagrebu i Mariji Bistrici od 6. do 15. kolovoza 1971.

Dostavljeno
 I sektoru SDS 1 primjerak
 V sektoru SDS 1 primjerak
Centar Zgb. – načelnik
Centar Zgb. – II – obrađivači²⁷⁴
 Centar Zgb. – II – arhiva

I N F O R M A C I J A broj 240

VEZA: INFORMACIJA broj 237 od 6. 8. 1971.

Obrada „Tuškanac”

Izvori:

- Kontrola telefona

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:
3. Predmet: Aktivnost nekih lica na Zagrebačkom sveučilištu od 27. 7. do 9. 8. 1971.

SADRŽAJ:

Živa politička aktivnost grupe studenata iz Predsjedništva Saveza studenata Hrvatske, zatim Saveza studenata Zagreba, Splita, Zadra, Rijeke, Osijeka i Karlovca nastavlja se i dalje. Permanentno održavanje ličnih i telefonskih kontakata studentskih rukovodilaca iz Zagreba i njihovih istomišljenika u Studentskim centrima u Republici u cilju očuvanja monolitnosti i izglasavanja jedinstvenih stavova u vezi saopćenja Predsjedništva Saveza studenata Splita izdanog u Splitu 27. 7. 1971. i suprotstavljanje studentskim i omladinskim rukovodstvima koji ih ne podržavaju – osnovna je karakteristika daljnje političke angažiranosti ove grupe studenata.

28. 7. 1971. Hološ Rene je iz Splita nazvao svoju suprugu i obavještava je da pismo koje će dobiti odnese hitno u redakciju „Hrvatskog tjednika”, jer se u pismu nalaze saopćenja Predsjedništva Saveza studenata Hrvatske, Zagreba i Splita, sa zajedničke sjednice održane u Splitu 27. 7. 71. U saopćenju se ne prihvaćaju stavovi i zaključci Gradske konferencije SKH Zagreba o isključenju dr Šime Đodana i Marka Veselice iz SK.

29. 7. 1971. Hološ Rene je u razgovoru sa Majstorović Zlatkom rekao da je bio sa Turek Stjepanom za kojeg kaže da mu se „ne sviđa jer da nije njihov istomišljenik nego režimlja koji se okreće kako vjetar puše”. Osim toga Turek je naglasio kako bi sve studente usijane glave trebalo pohapsiti.

- Predsjednik Saveza studenata Osijeka – Markota²⁷⁵ u razgovoru sa Đerekom kaže da je Hološ odigrao pozitivnu ulogu u tumačenju stava studenata osječkoj omladini. Izmijenili su mišljenje, da u slučaju potrebe protestiraju i na klasičan način.

²⁷⁴ Ručno podcrtano.

²⁷⁵ Martin Markota.

Markota je dao podršku stavovima predsjedništva saveza studenata Hrvatske, Zagreba i Splita, izražavajući također mogućnost da i oni izdaju takovo saopćenje. Nakon toga Đerek je pročitao Markoti nekoliko stupaca članka u kojem se kritikuje Jakov Blažević i dr Vladimir Bakarić.

- Razgovor su nastavili Topić Stanko koji je bio prisutan sastanku u Splitu i Markota. Topić kaže da je odluka Predsjedništva u Splitu bila jednoglasna i da su Budiša Dražen i Čičak oduševljeni.
- Ganza Krešo nazvao Štambuk Antu u Split. Štambuk ga upozorava da budu oprezni jer da ih „oni“ mogu napasti za uplitanje u političku kompetentnost SK. Štambuk napominje da će im oni u tom slučaju hitno poslati u Zagreb „njihove dokumente“.

30. 7. 1971. Ganza Krešo razgovarao sa Pulićem iz Predsjedništva Saveza studenata Splita. U razgovoru su naglasili potrebu da netko iz studentskog rukovodstva Hrvatske treba otići u Sisak s ciljem vršenja pritiska na tamošnju studentsku organizaciju, da izmijeni svoje saopćenje, koje nije u skladu sa saopćenjem Predsjedništva Saveza studenata Hrvatske, Zagreba i Splita.

- Sučić Stjepan razgovarao je iz Predsjedništva Saveza studenata u Zagrebu sa Budišom u Splitu. Budiša ga izvještava, da Čičak ide u Italiju, ali da bi i on htio ići. Sučić se nije složio sa Budišinim odlaskom, jer smatra da će se u Splitu sigurno dogoditi „značajne stvari“ pa je potrebno njegovo prisustvo. Budišu je obavijestio o svom odlasku u Osijek kod Markote koji je tražio 30. 7. 1971. da netko dođe radi izdavanja njihovog saopćenja.
- Razgovor su nastavili Ganza Krešo i Martinec Krešo, koji je donio u Split 500 komada zabranjenog „Hrvatskog tjednika“, te je isti potpuno rasprodan.

31. 7. 1971. Ferdo /vjerojatno Bušić/ koji se nalazi trenutno u Imotskom, razgovarao sa Đerek Nedeljkom u Predsjedništvu Saveza studenata u Zagrebu, te ga savjetuje da bi o nedavnim zbivanjima trebalo razgovarati s Androvićem, a također i čuti mišljenje druga Tripala.

- Sanja Vrsalović iz Splita obavijestila Hološ Renea da je Udba upala u njihovo Predsjedništvo i pokupila preostale primjerke „Hrvatskog tjednika“.

2. 8. 1971. Kodrić Miroslav – predsjednik kluba studenata iz Karlovca /telefon 29-51/ nazvao je Martinec Krešu u Predsjedništvu Saveza studenata u Zagrebu i napomenuo mu da se 2. 8. u 19 sati održava sastanak koji je sazvala Općinska konferencija Saveza omladine i na koji su pozvani članovi Upravnog odbora kluba studenata i svi studenti članovi SK iz Karlovca. On moli da dođe netko iz Predsjedništva saveza studenata pa da pokušaju oboriti stav Saveza omladine Karlovca koji je suprotan saopćenju Predsjedništva saveza studenata Hrvatske, Zagreba i Splita o zaključcima Gradske konferencije SKH Zagreba.

Na gore spomenutom sastanku izdano je saopćenje u kojem se daje podrška zaključcima Gradske konferencije SK Zagreba, ali su se članovi Upravnog odbora kluba studenata uzdržali od glasanja.

3. 8. 1971. Hološ Rene je nazvao Vrsalović Sanju u Split i ispričao joj tok događaja sa sastanka u Karlovcu. Napomenuo je da su u Karlovcu otvoreno iznošene četničke koncepcije.

- Martinec Krešo nazvao Hološa i pitao ga što da napravi sa onim „Philipsom”. Hološ mu je odgovorio da rastavi donji dio telefona, a zvučnik sa žnorom i pojačalom uzme sa sobom.
- Špika Jozo iz Trogira zvao Dodig Gorana koji je rekao da na adresu Predsjedništva Saveza studenata u Zagrebu stižu anonimna pisma iz kojih se vidi da su „studenti strašno uz nas”.

4. 8. 1971. Ganza Krešo se interesirao kod Martinec Kreše o razvoju događaja u Karlovcu. Martinec ga obavještava da je jedan mladi čovjek iz Karlovca /kojeg on naziva „njihov Vladimir Bakarić”/ pročitao uvodni referat, pa se poslije razvila diskusija. Članovi studentskog kluba su se kod glasanja za zaključke sastanka uzdržali. Dogovorili su se da se sutra sastanu u Rijeci na sastanku u Predsjedništvu Saveza studenata.

- Markota iz Predsjedništva Saveza studenata iz Osijeka razgovarao sa Đerekom, koji ga je obavijestio o novostima. Kaže da su iz Koordinacionog odbora Saveza studenata u Zadru poslali dopis Gradskoj konferenciji SKH Zagreba, kojim protestiraju protiv odluke o isključenju dr Šime Đodana i dr Marka Veselice iz SK. Markota smatra da je neprisustvo Budiše i Čička u ovom momentu neodgovoran postupak. Đerek kaže: „Rujan je mjesec na pragu, pa će doći studenti, a tada bi i vi trebali uraditi nešto slično”.
- Štambuk Ante iz Splita nazvao Mandić Srećka. Srećko ga je zamolio da zove Maslača i Meštovića u Predsjedništvu Saveza studenata Rijeke i da pokuša utjecati na njih da promjene svoje saopćenje kojim su podržali zaključke Gradske konferencije SKH Zagreb. Štambuka i Mandića ne zabrinjava mnogo činjenica da su se Savez studenata Siska i Savez studenata Karlovca ogradili od njihovih saopćenja.
- Horo²⁷⁶ Zlatko iz Predsjedništva Saveza studenata Rijeke nazvao je Martinec Krešu i zamolio da netko iz Predsjedništva Saveza studenata Hrvatske ili Zagreba dođe kod njih na sastanak, kako bi se otklonili postojeći nesporazumi, odnosno da se izmijeni prvobitno saopćenje, koje je donešeno bez kvoruma, te da se ta greška s njihove strane ispravi. Dogovorili su se da na sastanak u Rijeku dođu Martinec Krešo i Hološ Rene.
- U razgovoru između Jelače Zlatka, člana Predsjedništva Saveza studenata Zagreba /student medicine/ i Đaje – zadarskog studenta, bilo je riječi o saopćenju Medicinskog fakulteta u Zagrebu kojim se odbacuju stavovi Predsjedništva Saveza studenata Hrvatske, Zagreba, i Splita. Na pitanje Đaje zašto ste vi protiv, Jelača je odgovorio da „mi nismo protiv same akcije, nego protiv vremena u kojem se ona provodi”.
- Razgovor sa Đajom nastavio je Dodig Goran, koji kaže da saopćenje Koordinacionog odbora Saveza studenata Zadra kojim osuđuju zaključke Gradske konferencije

²⁷⁶ Ispravno je Houra.

SKH Zagreba, odlično, izvanredno. Rekao mu je da objasni studentima u Zadru, da se iza saopćenja Medicinskog fakulteta u Zagrebu krije 5 – 6 ljudi, a ne kompletna studentska organizacija. Dodig ponovno naglašava da im u anonimnim pismima koja dobivaju javnost daje punu podršku.

- Urednik iz redakcije „Politike“ nazvao Predsjedništvo Saveza studenata u Zagrebu i zamolio da do 13 sati dostave saopćenje Koordinacionog odbora Saveza studenata Zadra kako bi moglo izaći u prvom izdanju. Iz Predsjedništva su obećali da će nastojati to svakako učiniti.
- Martinec Krešo nazvao Dubrovnik i razgovarao s nekim Đurom na telefon br. 25-916 a koji kaže da imaju strahovitu podršku studenata i svih političara u gradu. Đuro je rekao da se par političara iz grada ne slaže sa omladinskim rukovodstvom u Dubrovniku, te da će ih studenti uz njihovu pomoć smijeniti i postaviti svoje ljude. Osim toga Đuro kaže da je sekretar Komiteta /misli se na Kriste Peru/ na strani studentskog rukovodstva.

5. 8. 1971. U 13,35 sati obavljen je telefonski razgovor sa Budišom koji se nalazi u Urbinu u Italiji – Univerzitario – Colle dei Capucini, telefon 26-43. Najprije je razgovarao Đerek Jerko, koji je obavijestio Budišu o najnovijim događajima u studentskim organizacijama. Razgovor je nastavio Sučić Stjepan koji smatra da je potrebno da se Budiša odmah vrati iz Italije. Treba razgovarati o svemu, ali ne moraju ići na nekakve javne poteze i akcije, jer za to ima vremena. Osim toga treba ispitati situaciju i razgovarati sa ljudima iz svih gradova. Zatim su komentirali govor dr Savke Dabčević Kučar, koji je održala predsjednicima i sekretarima Međuopćinskih konferencija, a koji je dobio veliki publicitet, te im kao takav mnogo šteti. Budiša se interesirao kako Ante Paradžik reagira na cjelokupnu situaciju i studentska saopćenja, ali mu je rečeno da on nije uopće u Zagrebu.

- Čičak je obavijestio Predsjedništvo Saveza studenata u Zagrebu, da je dobio u svom stanu u Kuhačevoj 15 telefon br. 647-966 i vjeruje „da će ga imati tako dugo dok Udba bude htjela da ga on ima“.

9. 8. 1971. Vuleta²⁷⁷ iz Zadra nazvao Predsjedništvo Saveza studenata u Zagrebu i obavio razgovor sa Budišom u kojem ga obavještava da će se 10. 8. o. g. u 18 sati održati zajednički sastanak Zavičajnog kluba i Koordinacionog odbora Filozofskog fakulteta u Zadru u prostorijama omladinskog kluba „Zoranić Petar“. Budiša i Čičak su pozvani na taj sastanak i dali su svoj pristanak.

- Čičak rezervirao u JAT-u²⁷⁸ dvije avionske karte za Zadar dana 10. 8. o. g. u 12,35 sati. Istovremeno se interesirao kada uveče stiže avion iz Splita. Rečeno mu je da dolazi u Zagreb u 18,15. /Tim avionom treba stići dr Marko Veselica op. op./
- Markota iz Osijeka obavijestio je Jelača Zlatka u Predsjedništvu Saveza studenata u Zagrebu da su Zavičajni klubovi Đakovštine i Imotskog dali pismeno saopćenje u kojem daju podršku Predsjedništvu Saveza studenata Hrvatske, Zagreba i Splita.

²⁷⁷ Petar Vuleta.

²⁷⁸ Jugoslavenski aerotransport.

- Đerek Jerko, Čičak i Budiša otišli su zajedno na ručak u Čičkov stan u Kuhačevoj br. 15.
- Budiša Dražen je razgovarao sa svojim ocem. Otac mu poručuje da ima neku obavijest za njega od dr Marka Veselice, te ga upućuje da ga posjeti kući. Isto tako otac ima poruku za Dražena od Dragovića²⁷⁹ /predsjednik Međuopćinske konferencije SKH za Dalmaciju/, kojem je žao što nije mogao razgovarati s njim. Otac kaže da je Dragović razgovarao o Budiši sa političkim rukovodstvom SRH i da „hoće da ga spase”. Međutim, Budiša kaže da od toga neće biti ništa jer ne pristaje da bude na njihovoj liniji. Na očevo pitanje da li ga prate, Budiša je odgovorio negativno.

II/ Mataić D.
Vidović S.
Zmijarević M.

Josip Drpić
(u. z. potpis)

7.12.

STROGO POVJERLJIVO
SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
CENTAR Z A G R E B
17. 8. 1971.

Dostavljeno
I sektoru SDS 1 primjerak
V sektoru SDS 1 primjerak
Centar Zgb. – načelnik
Centar Zgb. – II odjel arhiva
Centar Zgb. – II odjel obradivaci²⁸⁰

I N F O R M A C I J A broj 241
VEZA: INFORMACIJA broj 12 od 12. 1. 1971.

Obrada „Astra”

„*Tuškanac*”²⁸¹

²⁷⁹ Mirko Dragović.

²⁸⁰ Ručno podcrtano.

²⁸¹ Napisano i uokvireno ručno.

Izvori:

- Kontrola pošte,
- mgt.²⁸² snimak Hološeva izlaganja na svečanoj akademiji 19. 6. 1971. g.

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:
3. Predmet: HOLOŠ RENO /DL/, zapažanja o djelatnosti i prijedlog za dalje vođenje obrade kroz obradu „Tuškanac”.-

SADRŽAJ:

Obradom nad Hološ Renom utvrđeni su kontakti s vezama emigranta Jure Petričevića /DL/,²⁸³ Bošnjak Mladenom /DL/ i Bohutinski Emilom /DL/ utvrđenim aktivnim učesnicima u organiziranom ilegalnom i neprijateljskom radu. Naročito je vezan s Bohutinskim kojemu se povjerava i o svemu ga konzultira.

Nasuprot tome, simptomatično je Hološevu angažiranje u radu Saveza studenata Hrvatske i zauzimanje određenih rukovodećih pozicija /predsjednik odbora za kulturu SSH/, ističe se na oživotvorenju ideja HSS²⁸⁴ i glorificiranju lika Stjepana Radića.

U vezi s tim organizirao je svečanu akademiju povodom sto godišnjice rođenja Stjepana Radića 19. lipnja 1971. godine u Studentskom centru. U uvodnoj riječi na akademiji izražava zaprepašćenje što je Hrvatska historiografija propustila da upozna mlade naraštaje sa ličnosti i djelom Stjepana Radića, pa konstatira da su mladi zaprepašteni i u dubini duše povrijedjeni saznajući da su: „U narodu imali tako zaslužne sinove i svjetla djela”. Ističe da je Stjepan Radić dao najsvjetlije stranice hrvatske povijesti koje danas s oduševljenjem proučavaju i iz kojih crpe snagu. Radića poistovjećuje s hrvatskim narodom i ističe, da će najveći spomenik imati u njegovom djelu: „Ako uredimo svoju hrvatsku domovinu tako kakvu je i on zamišljao”.

Na tom planu oživotvorenja Radića intenzivira kontakte s Kulundžić Zvonimirom /DL/ i angažirao se na otkrivanju spomen ploče 8. 8. 1971. na kući u Hercegovačkoj 131, u kojoj je živio Radić. Uz to organizira prodaju značaka, medalja i fotografija s Radićevim likom, što za dan otvorenja prepusta Đerek Jerko – Veljku /PI/, a za rasparčavanje istog materijala prilikom crkvenih manifestacija dogovorio s ekonomom Bogoslovnog fakulteta Korpanom.

Povezavši Hološev rad na tom planu s angažiranjem u Predsjedništvu SSH i djelovanju na degradiranju zaključaka Gradske konferencije SKH Zagreba, o čemu smo informirali informacijama u okviru obrade „Tuškanac”, predlažemo da se radi jedinstvenog vođenja

²⁸² Magnetofonski.

²⁸³ Jure Petričević, inženjer agronomije i publicist (Stari Grad, 6. listopada 1912. – Brugg, Švicarska, 24. veljače 1997.). Vidjeti opširnije: „Petričević, Jure”, u *Leksikon hrvatskoga iseljenništva i manjina*, str. 837-838., pristupljeno 30. rujna 2021., https://www.pilar.hr/wp-content/uploads/2020/10/Leksikon_hrvatskoga_iseljenništva_i_manjina_full.pdf.

²⁸⁴ Hrvatska seljačka stranka.

obrade i sve obuhvatnijeg praćenja aktivnosti Hološa, obrada nad njim dalje vodi u okviru grupne obrade „Tuškanac”.

II/ Majetić J.

Josip Drpić
(u. z. potpis)

7.13.

STROGO POVJERLJIVO

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
REPUBLICKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
CENTAR Z A G R E B
1. 9. 1971.

Dostavljeno
I sektoru SDS 1 primjerak
V sektoru SDS 1 primjerak
Centar Zagreb – načelnik
Centar Zagreb – II arhiva
Centar Zagreb – II obradj.²⁸⁵

I N F O R M A C I J A broj 252.

VEZA: INFORMACIJA broj _____

Obrada „Tuškanac”²⁸⁶

Izvori:

Saradnik „Mali”

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:
3. Predmet: MARTINEC KREŠO (PI), politička aktivnost.-

SADRŽAJ:

Martinec Krešo, sin Martina, rođen 22. 5. 1946. godine u Zagrebu, student I godine lingvistike na Filozofskom fakultetu (već je 5 godina na I godini), stanuje u Zagrebu, Hercegovačka 82, član je Predsjedništva Saveza studenata Hrvatske.

²⁸⁵ Obradivači. Ispred riječi Centar ručno je napisana kvačica (✓), što najvjerojatnije označuje organizacijsku jedinicu kojoj je *Informacija* dostavljena.

²⁸⁶ Ručno podcrtano.

Saradnik ga poznaje još iz gimnazijskih dana i o njegovim velikohrvatskim i šovinističkim svatanjima već je ranije izvještavao.

Martinec je posjetio saradnika 17. 8. o. g. u stanu njegove djevojke. Došao je na dogovor u vezi sa IFSK (Internacionalni festival studentskih kazališta), koji će se ove godine održati u Zagrebu krajem mjeseca rujna. Za vrijeme trajanja festivala, izlaziti će bilten čiji će glavni i odgovorni urednik biti Martinec, a za tajnika – predlaže saradnika. Martinec nastoji na festivalu sprovesti selekciju prijavljenih domaćih kazališnih djela, tj. želi da na festivalu učestvuju što više studentskih kazališnih grupa, koje će izvoditi djela sa hrvatskom nacionalnom tematikom i to sa što većim prizvukom hrvatstva.

Pohvalio se pred saradnikom da je primljen u članstvo SKJ iako je nekoliko glasova bilo protiv. Revoltiran je zabranom rasturanja „Hrvatskog tjednika”,²⁸⁷ pa je obećao saradniku donijeti jedan zabranjeni primjerak.

Martinec Krešo i njegov otac poznati su po svojim idejama i stavovima „da Srbi gospodare Hrvatskom”. Oštro je osudio nedavni slučaj kod Rijeke, gdje se održavao crkveni praznik i tom prilikom su vjernici pjevali hrvatske nacionalne pjesme „Vilo Velebita”, „Ustaj Bane Jelačiću” i druge, a zatim su „pohvatani i sprebijani”, tako da se još danas liječe u bolnicama.

U vezi otkrivanja spomen ploče Stjepanu Radiću u Hercegovačkoj ulici br. 131 u Zagrebu, Martinec je bio organizator. Naglasio je, da su sadašnji studentski predstavnici na Sveučilištu u Zagrebu jedini uspjeli od oslobodjenja do danas organizirati ovakvu svečanost u spomen Radiću, ali su bili „spriječeni i ometani od UDB-e, zbog tobožnjeg ometanja javnog reda i mira” u vezi čega su dobili rješenje o zabrani održavanja skupa. Martinec – kaže, da je sadašnje studentsko rukovodstvo uglavnom sastavljeno od studenata iz Hercegovine i Slavonije i da su studenti iz tih krajeva njihova osnovna baza i podrška u sprovođenju ideja i akcija.

Njegov prisni prijatelj i istomišljenik u političkoj aktivnosti, između ostalih, je i Hološ Rene (DL), student likovne akademije, poznat u studentskim krugovima. Hološ je predsjednik Odbora za kulturu pri Predsjedništvu SSH. Njih dvoje se prije odlaska na sastanak Predsjedništva dogovaraju o čemu će diskutirati, koje će prijedloge iznositi, međusobno se podržavaju, a da to ostali ne primjete, te na taj način nastoje da se usvoje oni prijedlozi koji njima idu u prilog.

Martinec je rekao, da je poslije odluke Gradske konferencije SKH Zagreba o isključenju Đodana i Veselice iz SK stalno bio na službenom putu obilazeći sveučilišne centre u Republici.

U proljeće o. g. njegov otac je organizirao izlet u Mađarsku sa cijelom familijom, gdje su se sastali sa Krešinim bratom Martinec Tomislavom i njegovom ženom Švedskom državljanicom, a koji se već 6-7 godina nalazi u Švedskoj. Tomislav je član Upravnog odbora

²⁸⁷ Dodani navodnici.

društva „Matija Gubec” u Švedskoj,²⁸⁸ koje je bilo spominjano u našoj štampi u vezi sa emigrantskim ispadima u Göteborgu. Prema Krešinom pričanju, Tomislav nije odslužio vojni rok, pa se boji doći u Jugoslaviju. Isto tako se boji doći u donju Austriju, jer smatra da tamo postoji mogućnost kidnapiranja od strane jugoslavenskih vlasti. Prošle godine žena od Tomislava je sama došla u Jugoslaviju i ljetovala na moru, zajedno sa Krešom.

Krešin ujak se nekoliko godina nalazi na radu u SR Njemačkoj. Za vrijeme rata bio je kontraobavještajac UNS-a,²⁸⁹ radi čega je bio sudjen na više godina zatvora.

II/ Vidović S.

Zmijarević M.

u. z. Josip Drpić
(potpis)

7.14.

STROGO POVJERLJIVO
SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
CENTAR ZAGREB
1. 10. 1971.

Dostavljeno
I sektoru SDS 1 primjerak
V sektoru SDS 1 primjerak
Centar Zagreb – načelnik
Centar Zagreb – II odj. arh.²⁹⁰
Centar Zagreb – II odj. obr.²⁹¹

I N F O R M A C I J A broj 273

VEZA: INFORMACIJA broj _____

Obrada „Tuškanac”

Izvori:

- Kontrola telefona,

²⁸⁸ Vidjeti opširnije: „Društvo prijatelja Matice hrvatske Matija Gubec”, u *Leksikon hrvatskoga iseljenništva i manjina*, str. 250-251., pristupljeno 4. listopada 2021., https://www.pilar.hr/wp-content/uploads/2020/10/Leksikon_hrvatskoga_iseljenistva_i_manjina_full.pdf.

²⁸⁹ Ustaška nadzorna služba.

²⁹⁰ Odjel arhiva.

²⁹¹ Odjel obrađivači. Ispred riječi Centar ručno je napisana kvačica (✓), što najvjerojatnije označuje organizacijsku jedinicu kojoj je *Informacija* dostavljena.

- izvještaj pratnje,
- informacija operativno-preventivnog sektora SJS Zagreb i
- saradnik „Mali“.

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:
3. Predmet: Politička aktivnost nekih lica na Zagrebačkom sveučilištu od 9. 8. do 22. 9. 1971. godine.-
Veza informacija br. 240 od 16. 8. 1971.

SADRŽAJ:

Protekli period karakterizira nešto slabija politička aktivnost grupe studenata, koja je proteklih mjeseci bila itekako živa. To je i razumljivo s obzirom da je ovo period u kojem studenti imaju ispitne rokove, te su se i najaktivniji pojedinci prihvatili učenja. Jedna nova dimenzija političke aktivnosti poprima po svemu sudeći pravac daljnje političke akcije. To je orijentacija na zavičajne klubove, formiranje organizacije SK u njima, te na taj način osiguranje „političkih stavova“ za koje se zalažu pojedinci, kao npr. Budiša Dražen, Paradžik Ante, Čičak Ivan i drugi.

Isto tako novi element je i pojačano i često interesiranje stranih novinara za situaciju u „studentskom pokretu Hrvatske“. Ti su interesi za kontaktima i razgovorima pretežno usmjereni na Budišu Dražena i Ivana Zvonimira Čička.

Budišu Dražena je nazvala službenica Sekretarijata za informacije Vujasin i obavijestila ga da novinar „Manchester Guardian“ Jonathan Steele želi razgovarati s njim. Budiša je pristao na razgovor, dogovoreno je da novinar sa prevodiocem dodje 14. 9. u 16 sati u Studentski centar. Razgovor je obavljen i Budiša je izrazio svoje zadovoljstvo zbog održanog kontakta.

Iz razgovora koji je vodjen između Čičak Nenada, brata Ivana-Zvonimira i Callaveya,²⁹² zamjenika direktora USIS-a²⁹³ pri Američkom konzulatu u Zagrebu, saznali smo da su dogovarali sastanak u Konzulatu za 27. 9. 1971. godine. Nenad je trebao preuzeti neke knjige koje mu je Kallavey nabavio. Isto tako sastanku je trebao prisustvovati i Ivan-Zvonimir, s kojim je Kallavey razgovarao ranije i obećao mu pružiti pomoć za održavanje nekih sastanaka „tamo“.

Poslijednje vrijeme dolaze do izražaja i kontakti sa licima iz obrade „Klek“ i „Zagreb“.²⁹⁴ U restauraciji „Vinodol“ u Zagrebu sastali su se Bušić Bruno,²⁹⁵ Kuić Branko, glavni ured-

²⁹² Gilbert R. Callaway, službenik USIS-a u Zagrebu od 1970. do 1974. godine.

²⁹³ *United States Information Service* (Informativna služba Sjedinjenih Američkih Država).

²⁹⁴ Dodani navodnici.

²⁹⁵ Bruno Bušić, hrvatski političar i publicist (Donji Vinjani pokraj Imotskog, 6. listopada 1939. – Pariz, 16. listopada 1978.). Vidjeti opširnije: „Bušić, Bruno“, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.), pristupljeno 4. listopada 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=10351>.; „Bušić, Bruno Ante“, u *Leksikon hrvatskoga iseljenštva i manjina*, str. 160-161., pristupljeno 4. listopada 2021., https://www.pilar.hr/wp-content/uploads/2020/10/Leksikon_hrvatskoga_iseljenstva_i_manjina_full.pdf.

nik „Studentskog lista” i još 5 neidentificiranih mladića. Razgovor se uglavnom vodio o aktualnim političkim događajima. Govoreći o slučaju u Karinu, prisutni su ga prikazivali kao sukob pripadnika hrvatske i srpske nacionalnosti. Kuić je rekao: „Naši su dobili batine, a većina ih je zatvorena. Jadni narod će se povući u sebe, ali to je povlačenje pred eksploziju. Kad mi budemo odlučivali onda će svatko biti gospodar u svojoj kući”. Nakon toga nazvao je Radu Bulata četnikom, te vrijedjao druga Dušana Dragosavca pitajući prisutne: „Tko je on da vodi politiku”. Govoreći o njihovoj akciji jedan od prisutnih je rekao: „Ne smijemo stati na pola puta, treba ići do kraja”.

Djerek Jerko izrazio je želju da u „Studentskom listu” piše o „ljetnim događajima”. Kuić ga je uputio da se poveže i razgovara sa Bušić Brunom, koji je o istoj temi sakupljao materijal za „Hrvatski tjednik”.

Martinec Krešo održao je sastanak u Predsjedništvu SS Hrvatske sa Šimac Nevenom kojem je obećao donijeti neke materijale političke naravi, koji se odnose na njihovu organizaciju.

Čičak Ivan-Zvonimir se preko dr Marka Veselice interesirao gdje bi mogao naći njegovog brata. Usput mu je napomenuo da mu je „političko zdravlje dobro”. Pokušavao je navesti Marka na razgovor za koji nije bio raspoložen, već ga savjetuje „da piše i misli, jer da je to u ovom trenutku najbolje”.

Medju studentskim liderima postoji bojazan za sudbinu studentskog pokreta što se osjeća iz razgovora Zlatka Majstorovića i Mičije Josipa početkom rujna mjeseca. Mičija se iz Trpnja interesirao kakvih novosti ima u Zagrebu. Majstorović je odgovorio: „Budiša je razgovarao sa onim „njegovim najvećim” i taj mu je rekao da „nas neće dirati i da će sve biti u redu”.

Osim toga važno je napomenuti da medju studentskim rukovodiocima nema potpunog jedinstva i da se osjeća rivalstvo. Kuić u razgovoru sa Budišom napominje, da je teško raditi zbog nervoze koja postoji kod pojedinaca, jer ne znaju tko im je šef, tj. da li trebaju slušati Ganza Krešu, Bušić Ferdu ili Budišu. Koristeći takvu situaciju Turek Stjepan sprema organizirati kontrapredsjedništvo SS Zagreba, koje bi bilo isključivo sastavljeno od studenata ekonomije i medicine. Pri tome misli dobiti podršku fakultetskog odbora studenata medicine.

Juras Jure je iz uredništva „Hrvatskog tjednika” nazvao Budišu i interesirao se zašto je odustao od štampanja govora u „Hrvatskom tjedniku” i „Hrvatskom sveučilištu”, kojeg je održao na simpoziju „Univerzitet danas” u Dubrovniku. Kao razlog Budiša navodi da taj govor ne smatra za nešto posebno, osim što mu je glavna vrijednost da je održan pred stranim studentima. Razgovor je Juras završio riječima: „Drži se dobro, uglavnom znaš kako je već. Pušemo svi na tvoju stranu”.

Nakon održanog seminara „Univerzitet danas” predsjednik Saveza studenata Jugoslavije Kalinić Dragan je podvrgao kritici Budišin govor, pa je ovaj umnožio na šapirograf odgovor na „Kalinićeve insinucije” u većim količinama i to će biti podjeljeno studentima Zagrebačkog sveučilišta. Osim toga Predsjedništvo SS Zagreba je dana 21. 9. 1971. godine štampalo u 5.000 primjeraka članak dr Šime Djodana „Ekonomska politika Hrvatske zadnjih 100 godina” koji je prepisan iz lista mladih „Zoranić” izdanog za mjesec svibanj i li-

panj. Ove primjerke namjeravaju dijeliti medju studentima u Studentskom centru, na fakultetima i domovima.

Komentirajući često isticane izjave Čička da će ova jesen biti „vruća“, Martinec Krešo je rekao saradniku „Malom“ da je fraza „vruća jesen“ njegova izmišljotina. Martinec smatra da njihov rad mora biti smišljen i miran, ne smiju dozvoliti da ih se isprovocira.

Za Darka Stuparića, autora članka „Tko potpiruje vruću studentsku jesen“, štampanog u „VUS-u“, Čičak u razgovoru sa Putanec Tihanom kaže da taj novinar piše „po narudžbi“ i da spada u red manje inteligentnih staljinističkih novinara. Dogovorili su se da će zajednički sastaviti odgovor na taj članak.

PRILOG: Budiša Dražen: „Odgovor na Kalinićeve insinucije“.

II/ Vidović S.

Zmijarević M.

Josip Drpić
(potpis)

Prijepis.-

Odgovor na Kalinićeve insinucije

Jedan od stavova i zahtjeva delegacije Saveza studenata Hrvatske na Konferenciji Saveza studenata Jugoslavije u Novom Sadu bio je zahtjev da svaki Savez studenata u republikama i pokrajinama, kao samostalne društveno-političke organizacije mogu voditi samostalnu unutrašnju i vanjsku politiku. To smo zahtjevali radi toga što Savezi studenata su društveno-političke, a ne državne organizacije, pa prema tome za njih državni ili pak državotvorni kriterij ne mogu biti relevantni. Upravo radi toga ja sam si dao za pravo da u Dubrovniku na Seminaru „Univerzitet danas“ govorim kao član Predsjedništva Saveza studenata Hrvatske o prilikama u našoj Republici i uopće u Jugoslaviji, o problemima, uvjetima i mogućnostima djelovanja našeg Saveza studenata pred stranim delegacijama. Ipak prije nego sam u Dubrovniku govorio zamolio sam predsjednika Koordinacionog odbora Udruženja Saveza studenata Jugoslavije da on ili netko drugi iz jugoslavenske delegacije kaže nešto o našim društveno-političkim prilikama, o zadacima i mjestu studenata, te o prijedlozima za reorganizaciju studentske organizacije na nivou Jugoslavije. Medjutim, on kao predsjednik, a takodjer niti jedan član jugoslavenske studentske delegacije nije našao za potrebno govoriti sudionicima Seminara o prilikama u našoj zemlji. Kada je Dragan Kalinić zajedno sa ostalim članovima jugoslavenske studentske delegacije odbio to učiniti, osjećao sam se obvezatnim pred stranim studentskim delegacijama, koje su to od nas očekivale, reći nešto o prilikama u Jugoslaviji, te o našem studentskom pokretu. Moja diskusija je sadržavala nekoliko dijelova. Najprije sam govorio o poslijeratnom razvitku Jugoslavije, zatim o samoupravljanju, o ustavnim promjenama, o položaju Socijalističke Republike Hrvatske u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji, o širokom demokratskom pokretu u Hrvatskoj, o studentskom pokretu kao dijelu tog svenarodnog pokreta i na koncu o reorganizaciji Saveza studenata Jugoslavije. Moje istupanje od stranih delegacija bilo je s pljeskom podržano,

pa mi je utoliko čudna izjava Dragana Kalinića u kojoj se kaže da moj istup „nije izazvao nikakav naročit interes stranih delegacija”. Mislim da je žalosno, ujedno i indikativno za prilike u jugoslavenskoj studentskoj organizaciji, što niti jedan delegat te organizacije nije našao za shodno govoriti o jugoslavenskom putu u socijalizam, posebno o našem samoupravljanju, o čemu su strani studenti itekako željeli nešto čuti, što mi potvrđuju razgovori koje smo s njima vodili mimo službenog dijela Seminara.

Ukoliko Dragan Kalinić misli na jugoslavensku delegaciju kada kaže da je moj istup bio „disonantan u opštem kontekstu studentskih razgovora”, onda ima pravo, ukoliko pak misli na diskusije predstavnika nacionalnih studentskih unija iz svijeta, onda nema pravo, jer moj je istup bio kritička analiza jugoslavenskog društva, ali s pozicija nedvojbeno i jasno naglašeno borbe za samoupravni koncept našeg razvitka. Na prilike u vlastitim zemljama većina predstavnika ostalih studentskih delegacija takodjer se je kritički osvrnula. Dakle, moj istup ne samo što nije bio disonantan na Seminaru, nego je bio primjeren atmosferi koja je na njemu vladala. Studenti iz Jugoslavije nažalost su se svrstali u red malobrojnih predstavnika studentskih delegacija, uglavnom iz istočnih zemalja, koji su lakirali prilike u vlastitoj zemlji. Jedni su to činili eksplicite, a drugi kao jugoslavenska delegacija šutnjom!

Apsurdno je da oni koji su nas mjesecima optuživali kao transmisionare koji „radikaliziraju teze destruktivnih grupa iznad njih”, sada se ponašaju kao do kraja poslušna djeca svojih moćnih roditelja. Što se pak tiče optužbe da je moj prikaz jugoslavenskih prilika slika „u stravičnim bojama”, molio bih kolegu Dragana Kalinića da opovrgne istinitost svih podataka koje sam u diskusiji iznio, a koji se odnose na gospodarsko-političke prilike u kojima se danas nalazi Socijalistička Republika Hrvatska. Dok Dragan Kalinić to ne učini, ostajem u uvjerenju da njegov metod političkog djelovanja ostaje kao i do sada neargumentirana politička diskvalifikacija.

U Zagrebu, 10. rujna 1971.

Dražen Budiša
Predsjednik SSZ

7.15.

STROGO POVJERLJIVO
SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
CENTAR Z A G R E B
12. 10. 1971.

Dostavljeno
I sektoru SDS 1 primjerak
V sektoru SDS 1 primjerak

Centar Zagreb – načelnik _____

Centar Zagreb – II odjel arhiva _____

Centar Zagreb – II odjel obradivači²⁹⁶

I N F O R M A C I J A broj 280

VEZA: INFORMACIJA broj 273 od 1. 10. 1971.

Obrada „Tuškanac”

Izvori:

Kontrola telefona i informacije operativno-preventivnog sektora SJS Zagreb.

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:
3. Predmet: Politička aktivnost nekih lica na Zagrebačkom sveučilištu od 22. 9. do 7. 10. 1971. godine.-

SADRŽAJ:

Aktivnost nekih lica iz najviših studentskih foruma ogleđa se u češćem održavanju službenih sastanaka na kojima se planira njihova buduća politička akcija, a osjeća se i tendencija za utjecaj na studentsku politiku u drugim gradovima SR Hrvatske. Između ostalog, održan je sastanak organizaciono-političkog odbora SS Zagreba, te plenum Predsjedništva SS Zagreba.

Budiša Dražen u svojoj diskusiji naglašava da bi trebalo organizirati sastanke po fakultetima na kojima bi se govorilo o ustavnim amandmanima, a mišljenja studenata bi se dostavljala Predsjedništvu SS Hrvatske. Na taj način bi se, kako kaže Čičak, nakon ljetne zamlrosti studentska matica ponovo politizirala. Govoreći o problemima studentskog standarda Budiša je rekao, da „Studentski centar” pljačka studente. On smatra, da „Studentski centar” treba biti pod rukovodstvom SS ili da najmanje 50 % studenata bude u njegovim organima upravljanja. Budiša je izjavio, da se on slaže sa politikom SK, ali da se ne slaže s politikom Gradskog komiteta SKH Zagreba i njegovim odlukama, misleći na isključenje dr Djodana i dr Veselice iz SK.

Zadnja dva do tri mjeseca osjećalo se prikriveno rivalstvo među studentskim liderima, a radi zadovoljenja i ličnih ambicija. Na plenumu Predsjedništva SS Zagreba, kojem je prisustvovao i studentski prorektor Ivan-Zvonimir Čičak, došlo je do otvorenog sukoba među njima. Majstorović Zlatko je uputio kritiku na rad I. Z. Čička, a zatim govorio o studentima koji nisu organizaciono vezani, odnosno svi oni koji nisu niti članovi SK i SS. Tada je Čičak upitao prisutne što će biti sa takovim studentima, tj. kako ih vezati uz „studentski pokret”. Budiša mu je upadicom odgovorio: „Takove vodi ti”.

²⁹⁶ Ispred riječi Centar ručno je napisana kvačica (✓), što najvjerojatnije označuje organizacijsku jedinicu kojoj je *Informacija* dostavljena.

Čičak je obavijestio Putanec Tihanu da je na sastanku Predsjedništva SS Zagreba bilo mučnih scena i da se oštro sukobio sa članovima tog foruma. Budiša i Sučić su ga proglasili za unitaristu, zbog toga što je smatrao da se na nekim javnim skupovima, koji se održavaju na teritoriju SR Hrvatske, pored hrvatske treba izvoditi i jugoslavenska himna. Osim toga sadašnji studentski rukovodioci na čelu sa Budišom su zamjerali svojim prethodnicima da nisu učinili ništa korisno za razrješenje bitnih studentskih problema u vrijeme trajanja njihovog mandata. Čičak se usprotivio takvoj tezi naglasivši da su baš prijašnji studentski rukovodioci izborili studentsku trećinu.

Analizirajući suštinu ovog sukoba uočava se nedosljedno u stavovima I. Z. Čička, koji je i sam za vrijeme izborne kampanje i nakon izbora za studentskog prorektora u svojim izjavama devalvirao rad i postignute rezultate prijašnjih članova Predsjedništva SS Zagreba.

S obzirom na postojeće mišljenje da je u posljednje vrijeme oslabila veza između studenata i studentskih foruma, Predsjedništvo SS Zagreba organizira od 19. 10. – 23. 10. 1971. godine besplatan odlazak studenata u „Karavani prijateljstva” u Beograd. U karavani će biti i jedan veći broj studentskih rukovodioca iz Predsjedništva.

Radi osiguranja jedinstvenih stavova svih studentskih organizacija u većim centrima SRH ističe se pojava „emisarenja studentskih ideologa”, naročito Budiša Dražena i Paradžik Ante.

Tako su Budiša Dražen, Paradžik Ante i Mićija Josip na poziv Maslač Ante iz Predsjedništva SS Rijeke došli u Rijeku 28. 9. 1971. godine na sastanak toga foruma ilegalno, bez znanja predsjednika Rubeša Alenka. Tema sastanka je trebala biti isključenje Maslača i Hore²⁹⁷ iz Predsjedništva SS Hrvatske. Obzirom da Alenko Rubeša nije imao podršku ostalih članova Predsjedništva do isključenja Maslača i Hore nije došlo, pa je to protivnička većina iskoristila i poništila odluku Predsjedništva SS Rijeke, donesenu u srpnju mjesecu kojom su se suprotstavili zaključcima Predsjedništva SS Hrvatske, Zagreba, Splita i Zadra. Osim toga Budiša i Paradžik su dobili punu podršku za vođenje studentske politike i za njihove istupe na pojedinim studentskim skupovima.

Iz razgovora sa Mladineo Nenadom iz Splita, vidi se da je Budiša informiran o „zategnutoj situaciji” i SS u Splitu i Zadru. Dražen je rezervirao avionsku kartu za Zadar za 7. 10. 1971. godine u 19,10 sati, te je telegramom obavijestio Petra Vuletu u Zadru o svom dolasku.

Studentsko rukovodstvo Hrvatske i nadalje vodi separatističku politiku u odnosu na Predsjedništvo SS Jugoslavije. S tim u vezi su ignorirali konzultativni sastanak predsjednika republičkih i pokrajinskih studentskih organizacija 3. i 4. 10. u Petrovcu na Moru.

Posljednje vrijeme učestalo je interesiranje stranih novinara za kontakt i razgovor sa Budiša Draženom o aktualnim političkim događajima i razvoju situacije u okviru „studentskog pokreta”.

Posredstvom Ante Rumore, dvojica švedskih novinara su dogovorili sastanak sa Budišom u „Studentskom centru” 29. 9. 1971. godine u 15 sati. Istog dana tražila ga je u Pred-

²⁹⁷ Ispravno je Zlatko Houra, član Predsjedništva Saveza studenata Rijeke.

sjedništvu SS drugarica Šilović (neidentificirana), koja je prije izvjesnog vremena već dolazila kod Budiše sa američkim novinarom, dopisnikom „Newsweek”-a, a sada se kod nje nalazi savjetnik kanadske vlade, koji je ujedno i savjetnik u UN²⁹⁸ i nalazi se na studijskom putovanju po Jugoslaviji pa ga, između ostalog, interesira i problem studenata. Budiše nije bilo u Predsjedništvu, pa vrijeme za razgovor nije konkretizirano, te je spomenuta sagovornica ostavila telefonski broj na koji bi se on trebao javiti.

Dne 29. 9. 1971. godine Markus Zlatko, stalni suradnik „Hrvatskog tjednika”, ostavio je poruku u Predsjedništvu SS Zagreba za Budišu, da dodje istog dana u 20 sati u „Gradski podrum”, gdje „Matica hrvatska” priređuje večeru za jednog francuskog novinara, te da sobom donese, ako ima dokumente o radu studentske organizacije na francuskom ili engleskom jeziku. Slijedeći dan Markus je ponovo tražio Budišu, a budući njega nije bilo, ostavio je poruku da dodje hitno u „Maticu hrvatsku” gdje se nalazi jedan nizozemski novinar koji želi s njim razgovarati.

Jedan muškarac iz Sekretarijata za informacije tražio je Budišu, ali je on bio odsutan, pa je ostavljena poruka Ganza Kreši da se u Zagrebu nalazi jedna ekipa drugog programa Zapadno-njemačke televizije i da bi htjeli razgovarati sa Budišom. Provizorno je dogovoreno da bi snimanje bilo u „Studentskom centru” 6. 10. oko 13 sati, pa bi Budiša trebao dati pristanak za taj prijedlog.

II/ Vidović Slobodan
Zmijarević Mate

Josip Drpić
(potpis)

7.16.

STROGO POVJERLJIVO

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
CENTAR Zagreb
8. 11. 1971.

Dostavljeno
I sektoru SDS 1 primjerak
V sektoru SDS 1 primjerak
Centar Zagreb – načelnik
Centar Zagreb – II odjel arhiva
Centar Zagreb – II odjel obradivač²⁹⁹

²⁹⁸ Ujedinjeni narodi.

²⁹⁹ Ispred riječi Centar ručno je napisana kvačica (✓), što najvjerojatnije označuje organizacijsku jedinicu kojoj je *Informacija* dostavljena.

I N F O R M A C I J A broj 303

VEZA: INFORMACIJA broj _____

Obrada „Tuškanac”

Izvori:

- kontrola telef.
- „Split 2”
- Inf. RSUP SRH
- Inf. oper. prev. sektora SJS Zgb³⁰⁰
- tajni pretres
- izvještaj pratnje
- lična zapažanja

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:
3. Predmet: Politička aktivnost nekih lica u studentskoj organizaciji na Hrvatskom sveučilištu u vremenu od 7. 10. do 2. 11. 1971. godine

SADRŽAJ:

Protekli period karakterizira intezivna politička akcija studentskih rukovodilaca koji dobivaju podršku kroz neke zavičajne klubove i sredstva javnog informiranja / „Hrvatski tjednik”, „Hrvatsko sveučilište”, „Studentski list”/, te je učestalo njihovo javno istupanje sa pozicija koje su suprotne programu SKJ i SKH i odlukama njegovih najviših tijela.

ČIČAK IVAN ZVONIMIR je informirao Putanec Tihanu o svom istupu na proširenom plenumu SS Hrvatske koji je održan u Rijeci dana 15. 10. 1971., a za koji kaže: „Bio sam jako oštar zbog toga što se u ovom prelomnom momentu nudi politička papazjanija pod ustavne amandmane. Osjećao sam strah da me ne zadesi ista sudbina kao dr Djodana i dr Veselicu, koji su se istinski borili za ustavne amandmane, ali su bili kažnjeni”. Direktno je napao političko rukovodstvo SRH i omalovažavao Sabor SRH za kojeg kaže da je nesposoban da obavlja poslove koji su mu stavljeni u nadležnost. Ponosan je što ne pripada niti jednoj društveno-političkoj organizaciji i na taj način predstavlja vanparlamentarnu opoziciju.

Predsjedništvo SS Zagreba organiziralo je dana 20. 10. trodnevni odlazak studenata „Karavanom prijateljstva” u Beograd. Na autobus s kojim su putovali, Čičak je objesio veliki hrvatski grb bez socijalističkih simbola. Dana 22. 10. studentska karavana je na povratku iz Beograda došla u Vukovar. Na čelu sa Čičkom studenti su u mjesnoj kavani pjevali pjesme „Ustani bane”, „Vezak vezla Hrvatica mlada”. Pjesmu o granama su proširili sa „Peta i šesta grana Marka i Djodana”. Jedan od prisutnih studenata je podigavši bocu pića rekao: „Ovo će platiti predsjednik općine Vukovar Miloš Popović”.

³⁰⁰ Informacije operativnog preventivnog sektora Službe javne sigurnosti Zagreb.

Grupa studenata iz Predsjedništva SS je komentirajući te događaje bila revoltirana postupkom Ivana Zvonimira Čička koji je napredvidjeno skrenuo karavanu u Vukovar i tako izazvao incident.

Poslije tog događaja Čičak je dobio prijeteće pismo iz Beograda sa potpisom Španac iz Titograda. Mjerama SDS nismo došli do originala spomenutog pisma, već je tekst telefonskim putem Čičak prenio Putanec Tihani. /Sadržaj pisma dat je u prilogu/.

Ekipe Zapadno-njemačke televizije iz Bremena na čelu sa dr Ulrichom Schillerom najavila je svoj dolazak dana 26. 10. 71. u Predsjedništvo SS radi obavljanja intervjua sa studentskim liderima o aktuelnoj političkoj situaciji i studentskom pokretu. Snimanju i razgovoru u vremenu od 19 do 21,35 sati bili su prisutni Paradžik Ante, Budiša Dražen, dr Šime Djodan, Bušić Ferdo, Sučić Stjepan, Modrušan Dragomir, kao predsjednik Odbora za međunarodnu politiku Predsjedništva, dr Baučić Ivo, docent na Prirodoslovnomatematskom fakultetu,³⁰¹ jedan neidentificirani muškarac, te dr Schiller sa još tri njemačka TV snimatelja. Schiller je dobio posjetnice od Paradžika, Djodana, Ferde Bušića i dr Ive Baučića. Osim toga, Paradžik mu je dao tekst njegove rasprave o ustavnim amandmanima održane u Rijeci 15. 10. 71., te prijedlog ustavnih amandmana, koje ustavnoj komisiji Sabora SRH nudi Predsjedništvo SR Hrvatske /U prilogu/.³⁰²

Po završetku intervjua svi zajedno su kolima otišli u izletišta Brezovicu, gdje su večerali i pjevali stare hrvatske pjesme. Zadržali su se do 0,4 sata dana 27. 10. 71.

Rješenjem Općinskog suda Zagreb odlučeno je da se 27. 10. 71. izvrši prisilna deložacija inventara SKUD „I. G. Kovačić“, Zrinjevac 15.³⁰³ Sa sadržajem sudskog naloga upoznato je Predsjedništvo SS Zagreba, koje je odlučilo da se takvoj odluci suprotstavi. Radi toga su 25. 10. 71. štampali 10.000 letaka u kojima pozivaju sve studente Zagrebačkog sveučilišta da dodju 27. 10. ispred zgrade Zrinjevac 15 i da se suprotstave deložaciji. Iako su dan ranije od strane Gradske skupštine osigurana sredstva za nove prostorije SKUD „I. G. Kovačić“ Predsjedništvo SS nije ništa poduzelo da se najavljeni skup ne održi. Na skupu je uočeno prisustvo Juras Jure, koji je kontaktirao sa Budiša Draženom i Gudelj Vesnom. Protiv Budiše, koji je potpisao letak, podnesena je od strane Stanice milicije Centar kriv.³⁰⁴ prijava Općinskom javnom tužilaštvu radi kriv. djela iz člana 291 KZ-a³⁰⁵ /pozivanje na otpor/.

Govoreći o svom boravku na narodnom zboru u Metkoviću 27. 10. Paradžik kaže da je predsjednik općine izrazio zadovoljstvo zbog njegovog prisustva. Rekao je da je poslije prijema pjevao borbene pjesme u novoj nacionalnoj verziji. Za boravak u Ljubuškom kaže: „Primljen sam od naroda kao papa. U dva sela mještani su palili vatru i klicali „Živjela Hrvatska i Predsjedništvo SS“.

³⁰¹ Ivo Baučić, hrvatski geograf (Omiš, 8. studenoga 1929. – Split, 26. rujna 2014.). Vidjeti opširnije: „Baučić, Ivo“, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.), pristupljeno 4. listopada 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=6317>.

³⁰² Prilog nije priložen uz taj dokument.

³⁰³ Studentsko kulturno-umjetničko društvo Ivan Goran Kovačić.

³⁰⁴ Krivična (kaznena) prijava.

³⁰⁵ Krivični (kazneni) zakon.

Nepoznati muškarac je 1. 11. nazvao Predsjedništvo SS Hrvatske i tražio Paradžika, predstavljajući se kao inspektor političkog kriminaliteta SJS Zagreb. Interesirao se o istupu Paradžika na skupu na Filozofskom fakultetu, ali on nije htio razgovarati već ga je pozvao da neznanac dodje u Predsjedništvo. S obzirom da je Paradžik trebao sutradan otputovati u Osijek, spomenuti muškarac mu je rekao: „Možemo mi vas i u Osijeku pronaći”.

S obzirom na stil i način vođenja razgovora smatramo da se radi o provokaciji nepoznatog sagovornika, što potvrđuje i provjera izvršena u SJS – Operativno-preventivni sektor Zagreb, gdje smo obavješteni da oni nisu vodili nikakav razgovor sa Paradžikom.

Kulundžić Zvonimir /PPR/ je u razgovoru sa Hološ Reneom izrazio želju da se 3. 11. u 17 sati sastane s njim, Paradžikom i Budišom, te da zajedno odu na Mirogoj gdje bi im on izložio jednu jako krupnu ideju koju bi trebala realizirati Hološeva generacija. S obzirom da Kulundžić želi da taj dogovor prodje što nezapaženije, misli da je Mirogoj za to najpogodnije mjesto. Hološ ga obavještava da u odnosima između Budiše i Paradžika, te Budiše i Hološa postoje neki nesporazumi pa predlaže da se Budiša ne pozove na taj sastanak. Postavljanjem zasjede u vremenu od 16-18,30 sati, nedaleko od Kulundžićeva stana, nije uočen najavljeni kontakt.

Prilog:

1. Sadržaj pisma upućenog I. Z. Čičku.
2. Prijedlog ustavnih amandmana od strane Predsjedništva SS Hrvatske.³⁰⁶

II/ Vidović S.

Zmijarević M.

Josip Drpić
(u.z. potpis)

Ivanu Zvonimiru Čučku – sturmband – fuhreru, SS prorektoru rodoljubivih nacista i nacističkih komandosa bandita.

Ivane kopilane, čitali smo o navijanju tvoje nacionalne-fašističke bande u Vukovaru od 22. oktobra 1971. godine pred Radničkim domom, koji je svetinja radničkog pokreta i Komunističke partije Jugoslavije, koja je u njemu dobila svoje slavno ime. Ti si mladi „kršćanine” /stidi se i toga/ izgleda zaboravio, da ovo nije 1941. već 1971. godina i da je KPJ još uvijek na vlasti u Jugoslaviji, osim možda u Hrvatskoj. To ti ne ćemo zaboraviti druškanne, jer mi smo uspjeli da likvidiramo njemačke nacistice i hrvatske ustaše, a kad se nakanimo, od tebe i tvoje vesele bande neće ostati ništa drugo od čičak. Upamti, da kod nas komunisti proletera kavanskih tijela i favoristička izživljavanja ne plaćaju predsjednici općina, pa makar oni bili i Srbi, već pijani banditi koji su ih napravili. Prije ili poslije odgovarat ćeš pred proleterskim sudom komunista i tada tebe i tvoje bandite na čelu sa Djodanom i Veselicom neće spasiti vaš posrani hrvatski bog, ni rimski papa. Toliko samo Ivane kopilane, da znaš što te čeka. Smrt fašizmu, sloboda narodu”.

³⁰⁶ Nije priloženo uz informaciju.

7.17.

STROGO POVJERLJIVO
SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
CENTAR Z A G R E B
23. 11. 1971.

Dostavljeno
I sektoru SDS 1 primjerak
V sektoru SDS 1 primjerak
Centar Zagreb – načelnik
Centar Zagreb – II odjel arhiva
Centar Zagreb – II odjel obradivači³⁰⁷

I N F O R M A C I J A broj 325
VEZA: INFORMACIJA broj _____

Izvori:

- kontrola telefona
- Split 2
- veza K. M.

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:
3. Predmet: Zbor studenata u Studentskom centru dne 22. 11. 1971. – zahtjev za generalnim štrajkom studenata na svim visokoškolskim ustanovama Zagrebačkog sveučilišta.-

SADRŽAJ:

Zboru koji je kao temu imao raspravu o amandmanima na Ustav SRH prisustvovalo je oko 2500 studenata Zagrebačkog sveučilišta.

Na prijedlog Dražena Budiše (PI) formirano je radno predsjedništvo u kojem su bili Martinec Krešo (PI), Burić Jure (PI), te Bušić Ferdo (PI) kao predsjedavajući. U diskusiji (u prilogu) sudjelovali su Paradžik Ante (PI), Vedriš Mladen, Raljević Miroslav, Dodig Goran, Majstorović Zlatko (PI), I. Zvonimir Čičak (PPR), Mičija Josip (PI) Žužul Ante i Sučić Stjepan (PI).

Svi govornici bili su često puta prekidani aplauzom i odobravanjem prisutnih koji su izvikivali: „Radnici – studenti” te skandirali: „Čičak, Čičak!”, te „Savka-Tripalo”.

³⁰⁷ Ispred riječi Centar ručno je napisana kvačica (✓), što najvjerojatnije označuje organizacijsku jedinicu kojoj je *Informacija* dostavljena.

Studenti prisutni na zboru jednoglasno su usvojili prijedlog Gorana Dodiga, člana predsjedništva Saveza studenata Zagreba da se na svim visokoškolskim ustanovama Zagrebačkog sveučilišta dne 23. 11. u 9 sati obustavi nastava dok se radikalnije ne riješi devizni sistem u SFRJ, odnosno onako kako to Hrvatskoj odgovara. U svojim diskusijama s ovim prijedlogom saglasili su se Budiša, Čičak, Mičija i Žužul. I. Zvonimir Čičak je predložio da se generalni štrajk odlukom Savjeta sveučilišta proširi na nastavno i pomoćno osoblje svih visokoškolskih ustanova. Odlučeno je da se 22. 11. 1971. održe sastanci svih fakultetskih odbora studenata, visokih i viših škola hrvatskog sveučilišta na kojima će biti odlučeno kako da se konkretno sprovede obustava rada.

Neposredno nakon zбора u Studentskom centru o njegovom sadržaju obavješteni su predsjedništva Saveza studenata u Splitu, Rijeci i Dubrovniku.

Paradžik je obavještavajući Savez studenata Dubrovnika rekao predsjedniku Djuri: „Zaključili smo da sutra idemo na obustavu nastave. Ja ću to objaviti za cijelu Hrvatsku, za sve fakultete, ali da ne bude nikakvog izlaska na ulice, nikakvih provokacija, a izgleda mi da će i Rektorat prihvatiti obustavu za profesore. Obustava bi trebala trajati do daljnijega, tj. dok Sabor ne donese odluku da devize ostanu Hrvatskoj. Sutra će u 19 sati predsjedavati Savez studenata Hrvatske i nastojte svakako da dodjete. To je ozbiljna stvar prijatelju. Vi Dubrovčani trebate to svakako prihvatiti, jer je Dubrovnik najviše eksploatiran postojećim deviznim sustavom. To je u interesu radničke klase Hrvatske. Ispitni rokovi se prekidaju, a sutra ćemo zaključiti koliko će to trajati”.

Pošto se u ovom razgovoru Djuro interesirao da li je na zboru bilo govora o Baltiću Paradžik je rekao: „Da napadali su ga. Udarite i vi po njemu. Morate malo udariti. Recite da je on izdao hrvatsku radničku klasu”.

O odluci zбора u Studentskom centru informirani su odmah, bilo usmeno bilo telefonom, dekani i profesori svih fakulteta. Pozvani su profesori i da im se pridruže. Studenti pritom smatraju da je važno da im se momentalno pridruže profesori s par „većih fakulteta”.

Poznato je da je ova odluka o obustavi nastave donesena nakon cjelovečernjeg sastanka koji je trajao od 21. 11. do 5,00 sati, 22. 11. Pozitivno se zna da su ovom sastanku između ostalih prisustvovali Čičak i Sučić iz „Studentskog lista”.

Nakon mitinga čitavo predsjedništvo Saveza studenata Zagreba i Hrvatske okupilo se u Studentskom centru da formuliraju zaključke zбора, pripreme plakate i upute telegrame u ostale centre Hrvatske u vezi Plenuma Saveza studenata Hrvatske koji se treba održati 23. 11. u 19 sati.

U stvaranju zaključaka sa zбора najaktivniji su bili Vedriš Mladen, Budiša Dražen i Majstorović Zlatko. Prisutan je bio i Djuro Desput koji je pokušao utjecati na njih na taj način što je ukazao na štetnost metoda pritiska koji se vrši na politička rukovodstva SRH. Predsjedništvo Saveza studenata je odlučilo da štrajk traje do 29. 11. 1971, a nakon toga slijedi ponovni dogovor da li ga produžiti ili prekinuti. (Plenum zakazan za 3. 12.). U 18

sati formulirani zaključci sa zбора su dostavljeni Radio Zagrebu, a zatim su preko Ive Bojanića direktora RTV Zagreb³⁰⁸ proslidjeni u Gradski komitet SKH Zagreba.

Jedan od zaključaka je da se u generalni štrajk uključe i gimnazijalci. Dogovoreno je da će članovi predsjedništva Saveza studenata Zagreba stalno dežurati u noći od 22. 11 na 23. 11. Iz ostalih razgovora saznaje se da su zavičajni klubovi uputili telegrame radnim organizacijama u svojim mjestima u kojima traže da ih oni podrže u njihovim zahtjevima. Tako npr. predsjednik zavičajnog kluba Djakova Ivica Brkić informirao je profesora Jurića³⁰⁹ da su uputili u Djakovo radnoj organizaciji PIK³¹⁰ i još na adrese 4 druge radne organizacije poziv da se solidariziraju sa zahtjevom studenata.

Predsjedništvo Saveza studenata Splita je iznenadjeno odlukom današnjeg zбора u Studentskom centru, jer kako kaže Štambuk oni su razgovarali o tim stvarima, ali sasvim drugačije i sada ne znaju što da rade, a smatraju da ta akcija treba biti koordinirana. Budiša im odgovara da nije moglo biti drugačije i poručuje mu da netko od njih dodje sutra na plenum Saveza studenata Hrvatske da pripreme plakate i hitno sazovu zbor – po mogućnosti odmah za srijedu.

Poslije večerašnjeg Plenuma održanog u ABH kabinetu Studentskog centra u 19 sati (diskusija u prilogu) po studentskim domovima održat će se sastanci savjeta stanara. Oko 23,30 sati Žužul Ante obavijestio je Marjana Miševića da će im za jedan sat poslati kombiem letke u studentski dom „Stjepan Radić“.

Nešto oko 23,45 sati Čičak je pozvao telefonom prof. Požara³¹¹ i obavijestio ga da će sutra doći na Rektorat delegacija Saveza studenata sa zahtjevom Savjetu sveučilišta da legalizira odluku o prekidu nastave. Kad mu je Požar odgovorio da to ne može biti, da oni sami rade i nikog ne pitaju, a traže sada da ih „blagoslove“ i da to na Savjetu ne može proći pa i da se objese, Čičak je rekao da će onda vjerojatno doći do sukoba između studenata i profesora. On se interesirao da li je rektor Ivan Supek upoznat sa predviđenom akcijom studenata. Požar je odgovorio da se rektor nalazi u Londonu. Nakon toga Čičak je zvao stan dr Supeka interesirao se za njegovu adresu u Londonu. Upućen je da tu informaciju zatraži u Rektoratu.

U ranim jutarnjim satima 23. 11. 1971. razbacani su po gradu leci sa sadržajem zaključaka studentskog zбора održanog 22. 11. 1971. u Studentskom centru.

³⁰⁸ Ivo Bojanić, hrvatski novinar i političar (Vrnisnik na Hvaru, 17. travnja 1928. – Zagreb, 17. svibnja 2016.). Vidjeti opširnije: „Bojanić, Ivo“, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.), pristupljeno 4. listopada 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=8452>.

³⁰⁹ Najvjerojatnije Dragutin Jurić, zamjenik sekretara Općinskog komiteta SKH Đakovo. Vidjeti opširnije npr.: Branimir Šutalo, „Djelatnost Matice hrvatske u Đakovu i Đakovštini za vrijeme Hrvatskog proljeća 1971.“, *Diacovensia: teološki prilozi* 15, br. 1 (2007): str. 75-102.

³¹⁰ Prehrambeno industrijski kombinat.

³¹¹ Hrvoje Požar, hrvatski inženjer elektrotehnike, prorektor Sveučilišta u Zagrebu od 1970. do 1972. godine (Knin, 5. srpnja 1916. – Zagreb, 30. lipnja 1991.). Vidjeti opširnije npr.: Miljenko Šimpraga i Petra Kraljević, „Hrvoje Požar: prorektor Sveučilišta u Zagrebu“, *Studia lexicographica: časopis za leksikografiju i enciklopedistiku* 9, br. 2 (17) (2015): str. 19-23.

S obzirom da je CK SKH preko prorektora Zagrebačkog sveučilišta prof. Požara zahtjevao da se nastava na svim fakultetima svakako održi, studentski lideri su se odlučili na protumjeru, na taj način što bi blokirali ulaze na fakultet i tako nedozvolili bilo kakav pristup studenata u prostorije fakulteta.

Prilog:

1. Matrijali sa zбора studenata održanog u Studentskom centru 22. 11. 1971.
2. Matrijali sa Plenuma SS Zagreba održanog 22. 11. 1971. u ABM kabinetu.³¹²

II/ Vidović S.

Josip Drpić
(potpis)

7.18.

STROGO POVJERLJIVO
SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
CENTAR Z A G R E B
21. 11. 1971.

Dostavljeno
I sektoru SDS 1 primjerak
V sektoru SDS 1 primjerak
Centar Zagreb – načelnik
Centar Zagreb – II arhiva
Centar Zagreb – II obradj.³¹³

I N F O R M A C I J A broj 327
VEZA: INFORMACIJA broj 327_____

Izvori:

„Split II”

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:
3. Predmet: PRIPREME ZA ŠTRAJK NA HRVATSKOM SVEUČILIŠTU.-

³¹² Prilozi nisu priloženi uz tu informaciju. Vidjeti opis predmeta br. 14 u tablici u uvodu.

³¹³ Obradivači. Ispred riječi Centar ručno je napisana kvačica (✓), što najvjerojatnije označuje organizacijsku jedinicu kojoj je *Informacija* dostavljena.

SADRŽAJ:

Dana 12. 11. 1971. godine došli smo do informacije o mogućem tzv. štrajku studenata u Zagrebu. Razgovarali su PARADŽIK ANTE i MIČIJA JOSIP u kancelariji Paradžika o pripremama za štrajk. Tom prilikom Paradžik je kazao da je Budiša mišljenja da treba „ići u sve visokoškolske centre, dogovoriti se sa sigurnim ljudima, i da se u štrajk čak Supeka može dobiti, ako se devize ne riješe”. Rekli su „ako se u narednom bliskom periodu ne bude riješio devizni režim tada bi svatko od njih išao na svoj fakultet (Paradžik na Pravo, Mičija na Medicinu, Budiša na Filozofiju) te bi molili dekane i rektore da proglašaju štrajk za profesore, dok bi oni proglasili štrajk za radnike”. Štampali bi 50.000 plakata sa parolama „Devize radnicima” koje bi razdjelili tako da bi u Zagrebu bilo podjeljeno 20.000 komada, u Splitu – 5.000, u Dubrovniku 2.000, u Osijeku 3.000, u Rijeci 5.000 i to istovremeno u 11 sati.

Kazali su, da se Budiša boji da će poslije štrajka dospjeti na Goli otok, te da priprema novu garnituru koja će zamjeniti sadašnje studentsko rukovodstvo i pripremiti drugi štrajk u drugom mjesecu.

Same pripreme da moraju biti tako organizirane da se zna kako će se i tko napadati. Zbog neriješenog deviznog režima da treba bojkotirati saveznu administraciju. Mičija je zatim dodao da treba požurivati CK i Sabor Hrvatske koji su to već tražili i od Tita tražiti da prisiljava saveznu administraciju da to napravi.

Rekli su da će štrajk izvesti između 12. i 20. a druga grupa neka govori da će štrajk biti u „drugom” mjesecu.-

II/ Vidović S.

Zmijarević M.

Josip Drpić
(potpis)

7.19.

STROGO POVJERLJIVO
SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
CENTAR Z A G R E B
23. 11. 1971.

Dostavljeno
I sektoru SDS 1 primjerak
V sektoru SDS 1 primjerak
Načelnik Centra SDS
Centar Zgb. – arhiva

Centar Zgb. – obrađivač ³¹⁴

I N F O R M A C I J A broj 328

VEZA: INFORMACIJA broj _____

Izvori:

Kontrola telefona

Informativni razgovor

Lična zapažanja operativaca.

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:
3. Predmet: OBUSTAVA NASTAVE I RADA STUDENATA ZAGREBAČKOG SVEUČILIŠTA.

SADRŽAJ:

Dana 23. 11. 1971 godine od 9 sati na gotovo svim Fakultetima i višim školama Zagrebačkog sveučilišta održavaju se zborovi o obustavi nastave i rada.

Na Fakultetu političkih nauka započeo je zbor studenata u 10 sati. Prisutni su bili pored dekana Ante Pažanina i svi profesori. Zbor se održao bez ikakvih incidenata. Trajao je sve do 14 sati. Uglavnom se diskusija vodila da li podržati ili ne zahtjeve zagrebačkih studentskih rukovodilaca. Zaključak skupa je da se 24. 11. 1971 godine održi novi zbor gdje će se referendumom odlučiti o podršci studentskom rukovodstvu Zagreba. Inače nastava je počela ujutro normalno prema rasporedu, a o tome je izvješena i obavijest dekana.

Na Pravnom fakultetu ispred ulaza u zgradu postavljeni su studenti koji ne dozvoljavaju ulaz u zgradu uz obrazloženje da je to odluka zbora studenata od 22. 11 1971 godine po kojoj se do daljnega obustavlja nastava i ispiti. Na zgradi fakulteta istaknut je oglas o prekidi nastave i ispita.

Na Prirodoslovno-matematskom fakultetu zbor studenata je zakazao obustavu nastave do 3. 12. 1971 godine. Na zgradi je obješen plakat sa slijedećim tekstom: „Studenti, štrajkamo sve dok ne budemo sigurni u uspjeh. Devize radnicima koji ih i zarađuju. Radnici mi smo s vama”.

Na Filozofskom fakultetu zboru je prisustvovalo oko 1100 studenata. Studentskom „pokretu” i obustavi nastave zaželio je pun uspjeh Tone Renc, predsjednik Saveza studenata Ljubljane.

Osim toga zagrebački studenti primili su podršku iz Ljubljane i Maribora, te jedne grupe studenata iz Beograda. Zbor nastavlja radom 24. 11. 1971 godine u 9 sati, a do tada sve akcije studenata ovog fakulteta koordinirat će štrajkaški komitet.

³¹⁴ Ispred riječi Centar ručno je napisana kvačica (✓), što najvjerojatnije označuje organizacijsku jedinicu kojoj je *Informacija* dostavljena.

Na Medicinskom fakultetu odluku o obustavi nastave potvrdio je dekan fakulteta. Zakazani zbor svih studenata za 24. 11. 1971 godine u 10 sati će odlučiti o drugim akcijama. Ulaz u zgradu nije bio blokiran.

Na Visokoj školi za fizičku kulturu održan je zbor studenata koji je trajao tri sata. Odlučeno je da se nastava održava redovno.

Na Fakultetu ekonomskih nauka održan je zbor u prisustvu oko 2.500 studenata na čelu sa dekanom. Zboru su prisustvovali Budiša i Čičak. Dekan je prisutne informirao da su neki profesori i asistenti protiv obustave nastave te će sazvati sastanak nastavničkog vijeća radi usaglašavanja stavova. Po početku zбора ulazna vrata fakulteta bila su zaključana.

Ganza Krešo je nazvao dežurnog oficira Visoke tehničke škole u Ilici br. 255 zatražio je informaciju na koji način bi predstavnici predsjedništva Saveza studenata Hrvatske mogli ući bez propusnica da prisustvuju zboru studenata koji se na toj školi održava u 15 sati. Dogovoreno je da mogu ući sa iskaznicama Saveza studenata i pozivnicima za zbor. Od predsjedništva zboru su prisustvovala njegova tri člana.

Studenti zagrebačkih fakulteta štampali su letak sa naslovom: „Studenti hrvatskog sveučilišta, sinovi ove zemlje, uzdanice njenih naroda!...“ /originalni tekst u prilogu/.

U predsjedništvo Saveza studenata Zagreba došli su članovi predsjedništva iz Rijeke Tešinski, Puljez i Krste. Tešinski je od Meštrovića³¹⁵ iz Rijeke, zatražio informaciju kakva je tamo situacija. Meštrović je odgovorio – da je situacija veoma loša jer su dobili nož u leđa pošto njihov predsjednik Alenko Rubeša odustaje od zбора i neće doći u Zagreb. Poslije toga Houra³¹⁶ iz Rijeke obavjestio je Tešinskog da u Rijeci neće biti obustave, jer će to biti spriječeno makar i silom. Odluku o tome donio je politički aktiv Rijeke i dekani riječkih fakulteta. Mole članove predsjedništva Saveza studenata Hrvatske da dođu u Rijeku i time pomognu u ostvarenju ideje koja se provodi u Zagrebu.

Nepoznati muškarac iz tvornice „Nikola Tesla“ obavjestio je predsjedništvo Saveza studenata Zagreba da će se kod njih održati u 14,30 sati zbor radnika kojem će prisustvovati Milutin Baltić. Napomenuo je da su radnici uz studente, ali se boje da Baltić tu nešto ne napravi. Na zbor radnika u „Nikolu Teslu“ predsjedništvo je uputilo delegaciju studenata.

Jedan student /nije poznato koji/ informirao je Milovana Baletića iz „Vjesnika“ o zboru održanom u tvornici „Nikola Tesla“. Kako je rekao, radnici su tražili da govore studenti ali predsjedavajući to nije dozvolio i zapisao imena svih koji su dali taj prijedlog. Nakon toga radnici su, prema njegovoj izjavi, demonstrativno napustili zbor. Predsjedništvo Saveza studenata – zadovoljni takvim reagiranjem radnika – traže od Baletića da dnevna štampa istinito prenese događaje sa tog zбора.

Iz Vinkovaca nepoznati muškarac javlja da su neke srednje škole na tom području odlučile da također provedu obustavu nastave.

³¹⁵ Slavko Meštrović.

³¹⁶ Zlatko Houra.

Stipe /prezime nepoznato/ nazvao je Velić Antu i pitao ga da li je bio u studentskom / Centru/. Ante kaže da nije, nakon čega ga Stipe obavještava o obustavi nastave na svim fakultetima. Ante se interesirao za neke proglose. Skupio je četiri komada s namjerom da ih pošalje u inostranstvo. Stipe ga ujedno obavještava da se 22 i 23. 11. održavaju plenumi studenata. Ante je zatražio od njega da ga o tome поближе informira jer treba obavjestiti Moskvu.

Danas oko 9 sati šefa studentskog Servisa Kuštra Luku posjetili su Primorac Ante i još jedan /neidentificiran/ student. Tražili su od njega da uputi zahtjev svim privrednim organizacijama u Zagrebu u kojima rade studenti da oni prekinu rad i da se solidariziraju sa ostalim studentima. Kuštra je inače poznat kao blizak Paradžiku i Budiši. Zajedno s Kuštrom radi Gudelj Vesna – Velaga. Kuštra je sa zahtjevom studenata upoznao Puharić Branka, direktora Studentskog centra koji je bio protiv upućivanja takvog dopisa radnim organizacijama.

Prilog: Prepis originalnog proglasa

S. Vidović

M. Zmijarević

Josip Drpić
(potpis)

Prijepis:

**STUDENTI HRVATSKOG SVEUČILIŠTA, SINOVI OVE ZEMLJE, UZDANICO
NJENIH NARODA!**

Kada smo se odlučili na obustavu rada, nismo to učinili iz pukog avanturizma ili želje da se žrtvujemo. Nismo to učinili u želji da iz sebe napravimo nikompotrebne mučenike. Naša je namjera bila da mirnim i nenasilnim postupkom izvršimo pritisak na faktore koji nešto mogu učiniti, da pružimo podršku snagama kojima je uistinu stalo do prosperiteta naše zajedničke domovine – CK SKH i dr. Savki Dabčević-Kučar, naša je namjera – da suzbijemo sve snage koje stoje na putu. Stoga kolege,

NE IZLAZIMO NA ULICE!

NE NASJEDAJMO PROVOKACIJAMA I PROVOKATORIMA!

NE PRETVARAJMO OVU MIRNU, AKADEMSKI DOSTOJANSTVENU OBUSTAVU RADA U NERED, U EKSCESNU SITUACIJU IZ KOJE SAMO NAŠI NEPRIJATELJI MOGU IZVUĆI KORIST!

NE DOPUSTIMO NIKOM DA PRIKAŽE NAŠ POKRET O DRUKČIJIM NEGO ŠTO ON UISTINU JEST – REVOLUCIONARAN, KLASAN I SOCIJALISTIČKI!

NE ZABORAVIMO NIKADA DA NAM JE IDEJNI VODJA KOMUNISTIČKA PARTIJA I TITO!

USTRAJMO U BORBI, ALI BEZ SUVIŠNIH ŽRTAVA!

NE Odstupajmo ni koraka dok ne dobijemo sigurna jamstva da će problem deviza biti na zadovoljavajući? socijalistički i samoupravni način riješen!

7.20.

Obrada „Tuškanac“

KONCEPT ZA INFORMACIJU

PREDMET: Politička aktivnost nekih lica u studentskoj organizaciji na Hrvatskom sveučilištu od 2. 11. do 22. 11. 1971. godine.-

Veza inf. broj 303 od 8. 11. 1971.

Izvor:

- kontrola telefona
- Split 2
- razgovori s radnicima SJS

*Vidi str. 1-a*³¹⁷

Intenzivna politička aktivnost studentskog rukovodstva u Zagrebu je i dalje nastavljena, te je čak i pojačana. Pojedinci koji su i prije igrali odlučujuću ulogu (Budiša, Paradžik, Čičak, Ferdo Bušić, Mičija i drugi) uspjeli su osigurati snažnu podršku po fakultetima i zavijačnim klubovima, te konsolidirati svoje redove prema javnosti. Osjećaju se čvrstim i sigurnim, studentski prvaci se odlučuju na konkretnije i spektakularnije korake pred javnošću.

Kod Paradžik Ante komentiran je 9. 11. 1971. godine zbor na Filozofskom fakultetu, te je Paradžik rekao za Čička da je budala. Jedan od prisutnih je rekao da je Blažević nesposoban i „da je truba, ne samo on nego i čitava garnitura” osim Mike, Savke i Haramije. „Kako ga samo nije stid reći da je predsjednik hrvatskog Sabora”, dodao je ovaj.

U razgovoru oko pisanja VUS-a komentirano je pitanje VUS-a, te je ocijenjen kao režimski list. Govoreći o ustavnim promjenama, jedan od prisutnih je rekao da „treba otići gore i maknuti ove ljude iz Sabora, da je bar maknuti jednoga bilo Bakarića, bilo Blaževića, bar jednoga od njih dvojice”. Paradžik je nadovezujući ovu misao rekao da će prvom prilikom napasti Juru Bilića, koji treba da padne.³¹⁸ Odozgo moraju otići Bulat, Baltić, Bilić, Dragosavac, pa i Bakarić, koje treba rušiti.³¹⁹

³¹⁷ Ručno dopisano. Stranica 1-a zasebni je komad papira s jednim odlomkom teksta. Prijepis tog teksta donosi se u ovom izdanju odmah iza te ručno napisane bilješke.

³¹⁸ Jure Bilić, hrvatski političar (Makarska, 12. rujna 1922. – Zagreb, 27. siječnja 2006.). Vidjeti opširnije: „Bilić, Jure”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.), pristupljeno 24. kolovoza 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=7632>.

³¹⁹ Rade Bulat, partizanski general (Vrginmost, 28. kolovoza 1920. – Zagreb, 25. siječnja 2013.); Dušan Dragosavac, hrvatski političar (Vrebac pokraj Gospića, 1. prosinca 1919. – Zagreb, 21. prosinca 2014.). Vidjeti opširnije: „Rade

Govoreći na zboru stanara Studentskog doma „Nina Maraković” Paradžik je među ostalima rekao da se radnička klasa ustavnim amandmanima i dalje obespavljuje. Pored toga on je predložio da admiralitet Narodne mornarice bude smješten u Splitu.

Na ovom istom zboru diskutirajući o ustavnim promjenama, Ante Primorac je rekao da amandmane treba odbaciti, jer se o njima nema što govoriti. Govorili su mnogi znanstvenici iza čega je slijedilo – ništa, odnosno slijedile su Grbićeve budalaštine. Kako su amandmani po njemu legalni, onda je svaki napad na njih ilegalan. Primorac je nadalje osudio ideju Čede Grbića o formiranju lista CK Hrvatske. Po njemu su amandmani bijeda jednog dijela nesposobnih i destruktivnih političara s kojima se on ne može složiti.

Ovom skupu su prisustvovali Grga Gamulin,³²⁰ Vlado Gotovac, Ante Vukasović i Ivan-Zvonimir Čičak.

U razgovoru o Čičku, Davor Pamić i nepoznati student su se složili da Čička treba savjetovati da bude malo mirniji i oprezniji, „jer će sve oči i usta biti uprte u njega”. U svakom slučaju Čičak treba biti žestok, ali i odmjeren, „jer svi oni imaju iste ciljeve – samo metode različite”.

Jedan student Visoke škole za vanjsku trgovinu je obavijestio Ferdu Bušića da poznaje jednog mladog čovjeka iz Tijesna kod Šibenika (radi se po Pavić Ivana Srećku, rođen 3. 4. 1937. sa stanom u Kikićevoj 22, Zagreb i u Tijesnom), koji ima reprezentativni hotel „Tomislav” u Tijesnu, a i stan u Zagrebu. On je spreman moralno i materijalno da potpomogne studente, pa je voljan ustupiti im stan i hotel za održavanje sastanaka i simpozija besplatno preko čitave godine.

U razgovoru Ike iz Splita i Ferde Bušića, Iko je rekao da je Bruno Bušić vrstan novinar, da ga svih hvale kao Savku i Tripala, dok je Ferdo Bušić dodao da je Bušić besprijekoran, da se ne boji nikoga i ubija UDB-u sa svojim pisanjem. Na Ikino pitanje da li se oni bore protiv ove garniture koja je sada u Saboru, Ferdo mu je odgovorio „da oni nisu protiv njih, samo traže da budu radikalniji, da čiste gore Dragosavca, Baltića, Jure Bilića i onu bandu koja je protiv ovog što se događa sada”.

U razgovoru o konkretnoj situaciji na Sveučilištu u Paradžikovoj kancelariji, Paradžik i Mičija Josip su se dogovarali o pretpostavkama i organizaciji štrajka na Hrvatskom sveučilištu. U cilju većeg uspjeha Paradžik kaže da je Budiša mišljenja da se Supeka (rektora) može pridobiti ako se devize ne riješe. U tom kontekstu Paradžik kaže da će Damir Petrić napasti Tita za 15 dana.

II/ Zmijarević M.

Vidović S.

Josip Drpić

Bulat – partizanski general”, *Srpsko narodno vijeće*, pristupljeno 4. listopada 2021., <https://snv.hr/znameniti-srbi/rade-bulat-partizanski-general/>; „Dragosavac, Dušan”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.), pristupljeno 24. kolovoza 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=16144>.

³²⁰ Grgo Gamulin, hrvatski povjesničar umjetnosti, likovni kritičar i književnik (Jelsa, 21. kolovoza 1910. – Zagreb, 2. listopada 1997.). Vidjeti opširnije: „Gamulin, Grgo”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.), pristupljeno 24. kolovoza 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=21189>.

7.21.

KONCEPT ZA INFORMACIJU

PREDMET: Strani studenti – aktivnost oko događaja na Zagrebačkom sveučilištu.-

IZVORI:

„Sergo” i
„King”.

Strani studenti uglavnom se okupljaju u Međunarodnom studentskom klubu prijateljstva, uključujući se u aktivnost Kluba kroz razne sekcije. U sadašnjim događajima na Zagrebačkom sveučilištu nije bila zapažena njihova djelatnost. Tokom proteklog tjedna rad u Klubu odvijao se normalno.

23. 11. oko 9 sati došla su u MSKP tri člana sveučilišnog odbora (Modrušan Dragomir, Mintas Ljerka i još jedan student) sa zahtjevom da se organizira skup stranih studenata na kojem bi im oni objasnili cilj obustave nastave na Hrvatskom sveučilištu. Uprava Kluba odbila je da se oni i njihovo osoblje pridružuju tome skupu, a napomenom da su oni protiv toga štrajka na Sveučilištu. Istog dana popodne pozvani su predstavnici stranih studenata tzv. Odbor stalne konferencije MSKP (5 stranih studenata), koji objedinjuje djelatnost svih stranih studenata u Zagrebu. Gore spomenuti članovi Sveučilišnog odbora objasnili su im razloge zbog kojih traže da se organizira skup stranih studenata.

Nakon jednosatne rasprave, Odbor stalne konferencije MSKP, osim jednog (Hafez Mallak), odbili su ideju za sazivanje stranih studenata da podrže štrajk. Kao glavni moto njihovih diskusija bio je: već dugo vremena vodite diskusije o amandmanima na vaš Ustav, a kod nas niste dolazili niti nam pokušali objašnjavati vaš stav u vezi s tim problemima. Obzirom na činjenicu da je službena politika vaših predstavnika društveno-političkih organizacija i same Vlade protiv obustave rada na Sveučilištu, to i mi stranci podržavamo službenu politiku i vašoj akciji u pogledu štrajka nećemo se pridružiti.

Hafez Mallak, palestinski student, bio je mišljenja da se i oni pridruže akciji štrajka i izbore takav stav na skupu stranih studenata. (Hafez podržava dobre odnose sa Mintas Ljerkom u zadnjih nekoliko mjeseci).

Istog dana došla je delegacija palestinskih studenata u MSKP sa Al Dajanijem na čelu i osudili su stav Hafeza s naglaskom da je to njegov lični stav, a ne i palestinskih studenata.

II/ Nožinić D.

Josip Drpić

7.22.

STROGO POVJERLJIVO
 SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
 REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
 SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
 CENTAR Z A G R E B
24. 11. 1971.

Dostavljeno
 I sektoru SDS 1 primjerak
 V sektoru SDS 1 primjerak
 Centar Zgb. – načelnik
 Centar Zgb. – II – arhiva
 Centar Zgb. – II – obrađ.³²¹

I N F O R M A C I J A broj 329
 VEZA: INFORMACIJA broj

Obrada „Tuškanac”

Izvori:

- Inf. razgovori
- lična zapažanja
- telefonski razgovori

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:
3. Predmet: Aktivnost dijela studentskog rukovodstva u Zagrebu na Sveučilištu i domovima.-

SADRŽAJ:

Na Fakultetu ekonomskih nauka održan je 23. 11. 1971. godine zbor studenata. Zbor je otvorio dekan Fakulteta, koji je u uvodnom izlaganju podsjetio na Ustavne amandmane, dajući podršku diskusijama studenata o amandmanima. Osnovani akcioni odbor preuzeo je daljnje vođenje zbora. Zboru je prisustvovao i student prorektor Ivan-Zvonimi Čičak i predsjednik SS Zagreba Budiša Dražen, koji su na zboru iznijeli svoje poznate stavove i pozvali studente Fakulteta da prihvate obustavu nastave do daljnjega. Zbor je prihvatio prijedloge s naglaskom da se obustavi nastave dade radni karakter i u tome smislu da se 24. 11. u 10,00 sati održi prvi radni zbor na kome će biti govora o deviznom režimu. Poslije održanog zbora ulaz u zgradu dozvoljen je samo studentima Ekonomskog fakulteta, uz

³²¹ Obradivači.

predočenje indeksa. Akcioni odbor Fakulteta ekonomskih nauka donio je posebne zaključke /tekst u prilogu/.

Na Fakultetu ekonomskih nauka održan je 24. 11. o. g. sastanak nastavničkog vijeća na kojem su podržani zaključci Saveza studenata Zagreba. U 11 sati je održan zbor studenata i nekih profesora i asistenata. Po dolasku na zbor Marka Veselice prisutni su istog pozdravili dugotrajnim aplauzom i skandiranjem „Marko, Marko“. Dana 25. 11. u 10,00 sati održati će se predavanje o deviznom režimu, a u 17,00 sati održati će sastanak članovi SK Fakulteta. Ulaz u Fakultet je dozvoljen uz predočenje indeksa.

Predsjednik studenata Kazališne akademije javio je u Predsjedništvo da su održali 23. 11. 1971. zbor studenata. Zboru je prisustvovao i dio nastavnika koji su podržali inicijativu za štrajk. Naglasio je da to ne bude pasivni štrajk, već da se sastaju svaki dan između 17 i 19 sati zbog dogovora i prenošenja informacija.

U studentskom domu „Ante Starčević“ zakazan je 23. 11. u 20 sati izvanredan zbor stanara u vezi obustave rada. U domu postoji dežurstvo studenata. Zadatak dežurnih je da sprečavaju eventualne akcije koje nisu odobrene po Predsjedništvu Saveza studenata Zagreba. Sve što se poduzima mora biti po direktivi Predsjedništva.

Na Filozofskom fakultetu su istaknute parole „Dohodak radnicima“ i „Živjelo bratstvo naroda“, dok se na samom Fakultetu u punoj dvorani odvija živa diskusija. Franjo Sinković predložio je skupu da se pozove delegacija radnika iz zagrebačkih poduzeća ili da se pošalju delegacije studenata u tvornice, radi objašnjavanja studentskih stavova. Skup je, iako svjestan nemogućnosti takvog kontakta, sa oduševljenjem prihvatio taj prijedlog. Sinković je zatim predložio izlazak na ulice i mirne demonstracije. Mali dio skupa aplaudirao je ovom prijedlogu. Nepoznati student protestirao je protiv izlaska na ulice i naglasio da studenti trebaju slušati Predsjedništvo saveza studenata Zagreba, što je zbor prihvatio.

Ivan Tomljenović predložio je da se ne ograničava štrajk već da se u studentskom centru sazove zbor studenata, te da se na taj zbor pozovu predstavnici grada, radnika, gradskog komiteta, SK, Izvršnog vijeća, Sabora, CK Hrvatske, te predsjednik Tito, iako je u inozemstvu, kako bi se svi upoznali sa studentskim stavovima.

Svi diskutanti izražavali su svoje ogorčenje prema sredstvima javnog informiranja koja krivo obavještavaju javnost. Sinković je predložio, a ostali podržali, da se uvede redarstvena služba i onemogućiti pristup nepoželjnim osobama. Pri tome mislilo se prvenstveno na novinare koji ne prikazuju objektivno situaciju. Stav zbora je, da štrajkuju svi studenti, a ne samo grupa kao što tvrde sredstva javnog informiranja.

Skup je informiran da su studenti dobili podršku među ostalima od radnika tvornice „Rade Končar“, „Nikola Tesla“, „Čistoća“ i jednog trgovačko-prehrambenog poduzeća iz Vinkovaca. Studenti su pokušali ući u poduzeće „Nikola Tesla“, te govoriti radnicima, ali im radno predsjedništvo zbora radnika nije dozvolilo da govore, zbog čega su radnici bili revoltirani pa su poslali svog predstavnika na sinoćnji Plenum saveza studenata Hrvatske.

U poduzeću „Čistoća“ radnici su se solidarizirali sa studentima. Napali su Milutina Baltića i Gradski odbor sindikata Zagreb. otkazali su daljnje plaćanje članarine sindikatu,

te odlučili da poklone listu „Hrvatsko sveučilište” 1.000 dinara umjesto da plate članarinu, isto tako 1.000 dinara listu „TLO”, a „Ligi za borbu protiv raka” 2.000 dinara, a Predsjedništvu saveza studenata Zagreb 2.000 dinara. /Točnost iznosa nije provjerena/.

Zborom i dalje rukovodi štrajkaški komitet formiran od jučer, a sastavljen od koordinacionog odbora i komisije za zaključke. Zaključci ovog zbora bit će objavljeni u listu „Hrvatsko sveučilište”.

Na Poljoprivredno-šumarskom fakultetu je uvedeno dežurstvo studenata koji ne dozvoljavaju nepoznatim licima ulazak na Fakultet. Najavili su da će 25. 11. o. g. zaključati ulazna vrata Fakulteta i na taj način zabraniti ulazak u zgradu nastavnom i administrativnom osoblju. Također je odlučeno da zatvore restoran društvene prehrane, koji se nalazi u zgradi Fakulteta.

Na Medicinskom fakultetu je 24. 11. održan zbor studenata i nastavnog osoblja, koji je trajao od 10 do 14 sati. Većina diskutiranih bila je za štrajk i njegov nastavak. Fakultetski odbor je predložio slijedeće zaključke:

1. Da studenti medicine³²² podržavaju odluku o provođenju štrajka i da se on produži do 4. 12. o. g., a tada da se odluči o produženju ili prekidu.
2. Zahtjev da se smjeni MILUTIN BALTIĆ.

Zbor je uputio telegram drugu Titu i dr. Savki Dabčević-Kučar.

Skup je završen pjevanjem „Ljepe naše”.

Na ulazu u fakultet izvještene su parole „Dohodak radnicima”, „Mi smo na liniji – 22. Plenuma CK SKH”, „Živjelo bratstvo naroda”.

Na zboru u Studentskom domu „Nina Maraković” data je sugestija da studenti koji budu putovali svojim kućama za vrijeme novembarskih praznika ponesu Proglase Saveza studenata Zagreba i Hrvatske i da se aktiviraju u tumačenju studentskih zahtjeva. Najaktivniji na zboru kojem je prisustvovalo 400 do 500 studenata bio je Primorac Ante.

Prema jednom prijedlogu obustava nastave trebala bi trajati do 6. 12. o. g., a prema drugom do 12. 12. 1971. godine.

U dvorištu studentskog centra oko 12,30 sati neki studenti su dijelili dvije vrste proglašenja. /Originali u prilogu/. Oko 13 sati 10 nepoznatih studenata prisustvovalo je spaljivanju 5 primjeraka današnjeg „Večernjeg lista”, okrenuvši ih prethodno prvu stranicu na kojoj se je nalazilo saopćenje Gradskog komiteta SKH Zagreba.

U prostorijama Visoke škole za fizičku kulturu održan je 24. 11. o. g. u 15 sati zbor studenata iz doma „Braće Radić”.

Sa Fakulteta ekonomskog, medicinskog i agronomije javljeno je u Predsjedništvo da će tokom prijepodneva 24. 11. 71. na tim fakultetima biti zborovi studenata.

³²² Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *midicine*.

Sjednica Predsjedništva SSH održana je 23. 11. 1971.³²³ godine u 19 sati. Sjednici su prisustvovali Marko Koprta, čl.³²⁴ CKSKH i Srećko Bijelić, preds.³²⁵ GK SKH Zagreb.

Vladimir Filipović³²⁶ prof. Filozofskog fakulteta obavještavajući Gortan prof. Veljka³²⁷ o toj sjednici, izjavio je da se politički forumi povlače od ocjene koja je donesena na sastanku u Gradskom komitetu 23. 11. 1971. prije podne. Osim toga izjavio je – da je Budiša Dražen na sjednici Predsjedništva SSH postavio ultimatum političarima, ukoliko žele mase moraju biti uz studente. /Izvorni tekst u prilogu/.

Paradžik Ante u Predsjedništvu SS Zagreb obavještava Tonu Renca iz Ljubljane o juče-rašnjem Plenumu SS Hrvatske. Ante kaže „da je Srećko Bijelić nastupio filozofski, tako da ga se nije moglo uhvatiti ni za što“, odnosno moglo se aplaudirati i šutjeti. Za Marka Koprta kaže da je nastupio provokativno pa su studenti zviždali. Ante je rekao da su studenti Maribora tražili da on ili Budiša dođu k njima. Renc je rekao da bi bilo bolje da dođe netko tko je manje poznat npr. Sučić ili Dodig. Osim toga on će u Beogradu izvijestiti predstavnike ostalih republičkih SS o događajima u Zagrebu.

Krešimir Ganza je razgovarao sa Židovcem iz „Vjesnika“.³²⁸ Kaže mu „da sve ono što oni donose predstavlja totalnu dezinformaciju što stvara ogorčenje kod studenata, pa su odlučili da provedu novi štrajk zbog neobjektivnog pisanja. Postoji veliki broj dokumenata, telegrama, izvještaja sa fakulteta i radnih organizacija, koji daju podršku studentskim akcijama, a to „Vjesnik“ ne objavljuje dok naprotiv „Borba“ sve to donosi. Židovec je zatražio da se dostave navedeni dokumenti kako bi o tome mogli pisati.

U Predsjedništvu saveza studenata Zagreba pišu se proglaši za radnike koje će poslati svim većim radnim organizacijama u gradu. Nepoznati muškarac iz Predsjedništva saveza studenata Zagreba napomenuo je u razgovoru s jednim studentom Ekonomskog fakulteta da bi bilo idealno kad bi 24. 11. o. g. u vremenu od 5-6 sati studenti koji napuste dežurstvo dijelili po tramvajima neke štampane materijale radnicima.

„Medicinska naklada“³²⁹ zatražila je 23. 11. o. g. od Predsjedništva saveza studenata da im što prije pošalju narudžbenicu za 1.000 plakata i 8 x 100 proglaša koji trebaju biti 24. 11. o. g. štampani.

Dana 23. 11. 1971. godine oko 15,00 sati vođen je razgovor između Kujića³³⁰ iz „Studentskog lista“ i njegovog kolege koji se nije predstavio. Kolegu je interesiralo da li su i

³²³ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano 0971.

³²⁴ Član.

³²⁵ Predsjednik.

³²⁶ Vladimir Filipović, hrvatski filozof (Ludbreg, 26. srpnja 1906. – Silba, 26. lipnja 1984.). Vidjeti opširnije: „Filipović, Vladimir“, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.), pristupljeno 4. listopada 2021., <https://enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=19584>.

³²⁷ Veljko Gortan, hrvatski klasični filolog i prevoditelj (Preko, 4. svibnja 1907. – Zagreb, 23. ožujka 1985.). Vidjeti opširnije: „Gortan, Veljko“, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.), pristupljeno 4. listopada 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=22787>.

³²⁸ Zdravko Židovec.

³²⁹ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano „Midicinska naklada“.

³³⁰ Branko Kujić.

radne organizacije primile njihove zaključke i da li se koja radna organizacija pridružila obustavom rada. Kujić je odgovorio da imaju podataka, da se u 13,30 sati održava zbor u „Čistoći” i da bi nekoga još u toku posljedpodneva trebalo poslati tamo da se vide njihovi zaključci. Nakon ovog razgovora Kujić je nazvao „Čistoću” i interesirao se da li je zbor radnika u „Čistoći” završen. Službenica mu je odgovorila da je zbor odlično posjećen i da je još u toku.

Valent iz Predsjedništva studenata informirao je Horvata da su ih podržali do sada poduzeće „Čistoća”, poduzeće „Krma” iz Vinkovaca, „Nikola Tesla”, „Rade Končar”, te da im stižu mnogobrojni telegrami, također ga informira o održavanju velikog zbora studenata u Šaregradskoj poslije Plenuma studenata.

Predsjedništvo SSH 24. 11. o. g. obavijestilo Savez studenata u Dubrovniku, da je na Plenumu 23. 11. napadnut Milutin Baltić i Čedo Grbić – zatraženo je njihovo smjenjivanje. Predloženo je da se Baltić isključi iz SK. Dubrovnik je obaviješten da se radnici „Čistoće”, „Rade Končara” i „Nikole Tesle” potpuno slažu sa studentima, čak je radnik Marko Barišić lično došao 23. 11. u Predsjedništvo i u ime kolektiva dao podršku studentima. Radnici „Čistoće” su se ispisali iz Sindikata sve dotle dok Baltić bude predsjednik Sindikata.

Đakovo, Dubrovnik, Zadar i Split poslali su telegrame da su uz hrvatske studente. Đakovo će u nedjelju 28. 11. u 10,00 sati održati zbor u prostorijama PIK-a, jer su i radnici PIK-a uz njih.

Predsjednik SS Vojvodine Baltić nazvao je Predsjedništvo SS Zagreba i razgovarao sa Primorac Antom. Baltić moli da mu pošalju proglaš, jer su nedovoljno informirani, pa se ne mogu izjasniti kako gledaju na cijelu tu akciju. Telegram koji su dobili je nedovoljno jasan o tome, a novinske informacije su potpuno odbacili.

Dekani Zagrebačkih fakulteta su sa svoje sjednice 23. 11. o. g. uputili podršku akciji studenata, te se solidarizirali sa njima da prekid nastave traje do 3. 12. 1971. godine. /U prilogu tekst zaključaka/.

Miljenka Vuković traži preko Žužul Ante pored već 20, još 20 stražara na Filozofskom fakultetu. Smatra, da bi zbog autoriteta bilo dobro da dođu Vištica, Đerek³³¹ i on. Obavještava ga „da lijeve snage na čelu sa Dušanom Čizmić-Marovićem, drže kružok u dvorani VII. Trebalo bi ih istjerati, a ne znaju kako. Skidaju Titovu sliku i pišu „Dolje Trpko” /radi se o čl. Predsjedništva SFRJ Miki Tripalu/.

Iz Vinkovaca je Ručević Andrija nazvao 24. 11. o. g. Predsjedništvo SS Zagreba. Obavijestio je Luku Kalinića da je 23. 11. o. g. bio uhapšen. Oduzeti su mu proglaš što ih je namjeravao rasparčati na Višoj poljoprivrednoj školi. Uhapšen je na korzu. Proglaš su dostavljeni Javnom tužilaštvu. Postupak je bio više nego korektan. Andrija kaže: da je razgovarao sa direktorom vinkovačkog poduzeća „Polet” koji mu je rekao da namjeravaju organizirati štrajk i time podržati studente. Poredat će preko ulice svoje autobuse i time blokirati cijeli promet u Vinkovcima. Andrija se interesirao za dolazak Čička i Budiše u Vin-

³³¹ Ante Vištica, Veljko Đerek.

kovce. Odgovoreno mu je da će to biti u petak i subotu. Budiša će sigurno doći, a Čičak je dao obećanje.

Na Elektrotehničkom fakultetu u Zagrebu 24. 11. 1971. godine nije bilo nastave.

Pred ulazom u zgradu postavljeni su studenti koji prate dolazak studenata na Fakultet. Na ulaznim vratima postavljen je pisaći stol kod kojega dežuraju trojke studenata. Prilikom ulaska obavezno je predočiti indeks, bez kojeg se ne dozvoljava ulazak.

Na ulaznim vratima izvješena je parola „Obustavljen je rad na Fakultetu“, „Radnicima devize“.

Prema podatku naše veze studenti sa ovim postupkom žele „iz³³² inertnosti pokrenuti političko rukovodstvo SRH i Jugoslavije, da se prije riješe problemi oko deviznog sustava i nezaposlenosti“. Prema shvaćanju nekih studenata „treba smijeniti neke rukovodioce“, ne imenujući koje.³³³

Dana 24. 11. 1971. godine u zgradama Pravnog fakulteta na Trgu Maršala Tita br. 3 i 14 postavljene su ekipe dežurnih studenata koje ne puštaju u zgradu studente, obrazlažući im da je do 3. 12. prekinuta nastava i ispiti. Iznad oglasa o prekidu nastave i ispita prilježene su parole „Živjelo bratstvo“ i „Dohodak radnicima“.

U studentskom domu „Nina Maraković“ postavljena je 24. 11. 1971. dežurna služba koja kontrolira, legitimira i zapisuje sve posjetioce i stanare doma koji ulaze u dom. Zapišu ime i prezime, kome ide, u koju sobu i sl. Na domu su istaknute parole slijedećeg sadržaja: „Dohodak radnicima“, „Živjelo bratstvo naroda“, „Naš program je platforma 22. sjednice CKH“.

(potpis)

II/ Kralj A.

Vidović S.

Zmijarević M.

ZAKLJUČAK SASTANKA DEKANA FAKULTETA SA SJEDIŠTEM U ZAGREBU I KOLEGIJA HRVATSKOG SVEUČILIŠTA

Dekani fakulteta sa sjedištem u Zagrebu i kolegij Hrvatskoga sveučilišta na sjednici od 23. studenoga 1971. zaključili su da se solidariziraju sa studentima u njihovu zahtjevu da odgovarajući forumi u kratkom roku donesu pravedno rješenje deviznog režima, vanjsko-trgovinskog i kreditno-monetarnog sustava jer su to pretpostavke za bitno drugačiji položaj radničke klase SR Hrvatske.

Akcija studenata, kojom se obustavlja nastava na Sveučilištu, razumljiv je izraz revolta nad nerješavanjem ovih pitanja, i u tom smislu, kao znak protesta, skup tu akciju podržava.

³³² Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *in*.

³³³ Taj je odlomak u izvorniku uokviren ručno i prekrizhen.

Međutim, skup smatra da obustava nastave, ako bi potrajala, u sadašnjim okolnostima može imati neželjenih posljedica za rješavanje onih pitanja, za čije smo rješenje svi zainteresirani i da može predstavljati opasnost za progresivni kurs CK SKH uopće.

Stoga skup preporuča studentima i nastavnicima da uzmu u obzir navedene okolnosti i da što prije nastave redovnim radom, tim prije što su predstavnici društveno-političkih organizacija grada Zagreba obavijestili ovaj skup da je u intenzivnoj razradi prijedlog SR Hrvatske za rješenje navedenih pitanja.

Zagreb, 23. studenoga 1971.

ZAKLJUČCI ZAVRŠNOG ZBORA HRVATSKIH SVEUČILIŠTARACA O PROMJENAMA HRVATSKOG USTAVA

Na završnom zboru studenata Hrvatskog sveučilišta održanom 22. studenog 1971. godine, poslije dvosatne rasprave doneseni su slijedeći zaključci:

- Mi, studenti Hrvatskog sveučilišta prihvaćamo promjene u društveno-političkom sustavu, koje Socijalističku Republiku Hrvatsku konstituiraju kao suverenu, nacionalnu državu hrvatskog naroda. Tim svojim stavom pridružujemo se zaključcima općeg Sabora grada Zagreba.
- Dajemo punu podršku stavovima izraženim u referatu dr. Savke Dabčević-Kučar podnesenom na 22. sjednici CK SKH. Mislimo da on predstavlja realnu platformu za akciju svih revolucionarnih i progresivnih snaga našeg društva.
- Osuđujemo sve pokušaje da se pojedini napuhani „ekscesi” prikažu osnovnim obilježjem i značajkom društveno-političkog trenutka Hrvatske.
- Ne slažemo se sa onima koji su svoj politički čin sveli na razračun s hrvatskom inteligencijom, hrvatskim sveučilištarcima i hrvatskim kulturnim ustanovama. Mislimo da pojedinci koji to čine nisu ni do sada bili, a niti ubuduće mogu biti garantom realnih društveno-političkih promjena.
- Ističemo da do revolucionarnih i radikalnih promjena u našem društvu ne može doći sve dotle dok se ne pristupi korjenitim kadrovskim izmjenama u svim društveno-političkim i ostalim strukturama, kako u Hrvatskoj tako i u cijeloj Jugoslaviji.
- Kako samo svojom verbalnom podrškom ne možemo iskazivati povjerenje Savezu komunista Hrvatske, Savezu komunista Jugoslavije i riječima druga Tita, odlučujemo se za konkretnu akciju – OBUSTAVU NASTAVE NA HRVATSKOM SVEUČILIŠTU.
- Ovim svojim činom se moralno i djelatno solidariziramo s interesima radničke klase Hrvatske.
- Na ovaj smo čin bili prisiljeni zbog stalnog prolongiranja rješavanja problema vezanih u socijalizmu neprimjerenog deviznog režima, te bankarskog i vanjsko-trgovinskog sustava.

- Zahtjevamo da se nastava na Hrvatskom sveučilištu obustavi sve dok nadležni organi u ovoj zemlji ne donesu radikalna rješenja deviznog režima, koji će Hrvatskoj radničkoj klasi omogućiti bitno drukčiji položaj u našem društvu.
- Predlažemo hitno sazivanje Plenuma Saveza studenata Zagreba i Plenuma Saveza studenata Hrvatske, da bi ovi studentski forumi organizirali obustavu nastave na čitavom Hrvatskom sveučilištu.
- Dajemo punu podršku predsjedniku SFRJ drugu Titu, od koga je potekla inicijativa za radikalno rješavanje deviznog režima i ostalih nagomilanih problema u našoj društvenoj zajednici.

RADNO PREDSJEDNIŠTVO ZBORA

ZAKLJUČCI AKCIONOG ODBORA FAKULTETA EKONOMSKIH NAUKA

1. U potpunosti prihvaćamo zaključke sa završne rasprave o Ustavnim amandmanima SRH, održane 22. studenog u Studentskom centru u Zagrebu.
2. Dajemo punu podršku politici CK SKH i zaključcima XXII sjednice CK SKH i ograđujemo se od svih direktnih i indirektnih napada na tu politiku.
3. Obustavu rada ovim ne smatramo kao sistem, nego oblik pomoći za rješavanje akutnih problema ovog političkog trenutka. Ujedno se obavezujemo na daljnji koordinirani rad na svim tekućim gospodarsko-društvenim i političkim pitanjima.
4. Dajemo podršku stavovima i aktivnosti druga Tita i tražimo da se to poštiva diljem cijele Jugoslavije.
5. Akcioni odbor u suradnji s profesorima Fakulteta organizirat će tribinu za znanstvenu raspravu o deviznom režimu u cilju temeljite analize problema, što obustavi daje radni karakter.
6. Zaključci se šalju: Sveučilišnom komitetu SK, Gradskoj konferenciji SK, CK SKH, rektoratu Hrvatskog sveučilišta, Predsjedništvu SS Hrvatske, Predsjedništvu SS Zagreb i dekanatu Fakulteta ekonomskih nauka Zagreb.

Prof. Vladimir Filipović u razgovoru 24. 11. popodne sa prof. Gortan Veljkom, koji radi na pripremi Filipovićeve knjige za štampanje, na pitanje prof. Gortana kakva je situacija na Fakultetu, odgovorio je:

„Sve je mirno, oni su već u kontaktu, kako mi veli Gamulin sa Savkom itd. To sad traje do trećega je sve na miru. Onda će oni završiti štrajk trećega i ići na pregovore sa CK”.

G – dakle oni će ipak ustrajati do tada?

F – je, do 3 nema ništa

G –³³⁴ slušaj to je inače bilo mirno³³⁵ sve do sada, samo su se oni okomili dosta na njih

³³⁴ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano ö.

³³⁵ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *morno*.

V – okomili su se ali je jučer već bilo povlačenja natrag, zbog toga je se vidi da su oni malo pretjerali u toj osudi

G – koji? Mladi ili stari?

V – stari

G – a stari su vidjeli

V – oni su vidjeli, tako, jučer navečer je bila jedna sjednica, navečer poslije onoga što smo vidjeli na televiziji „ono na televiziji to je bilo već zastarjelo, jer to je bilo prijepodne, a jučer navečer su već oni bili sa studentima na jednom zajedničkom sastanku. Taj neki Koprta i ovi ne znam koji. Tu su studenti zaključili za sve fakultete ne samo u Zagrebu nego i na Rijeci i ovdje da će do 3 biti štrajk.

G – da ja znam to je onaj sastanak koji je počeo u z h,³³⁶ a trajao do u noć. Tu su bili Bijelić i Koprta s njima.

V – veli mi Gamulin i jedan koji je bio prisutan, da je bilo mirno i da su ovi naši prorektori i tako bili daleko superiorni u čitavom tom dialogu.

G – ma nemoj?

V – da da. Da je Budiša rekao – slušajte to vam je sad zadnja šansa politička da možete dobiti mase, a ako se s nama sukobite onda ste izgubili kao političari zadnju šansu.

G – ma izvrno je to.

V – tako da je to bilo dosta za političare porazno.

G – pa to je sjajno. To je dugo trajalo. To je ta noćna

V – i rekli su im to vam je zadnja šansa. Oni su pokušali sa nekim tvornicama, pa su skrahirali tamo. Radništvo je na strani studenata.

G – /smije se/ To je izvrno

V – Tako da je taj pokušaj stradao

G – što su oni htjeli da bi njih navukli kontra ovih

V – da, da bi davali izjave a ovi su ih spirili van

G – dobro je Vlado, kad se ti vratiš s puta onda ćemo se dogovoriti.

Filipović odlazi na 8 dana privatno u Beč.

³³⁶ Tako je napisano u izvorniku.

7.23.

STROGO POVJERLJIVO

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
CENTAR ZAGREB
25. 11. 1971.

Dostavljeno
I sektoru SDS 1 primjerak
V sektoru SDS 1 primjerak
Centar Zagreb – načelnik
Centar Zagreb – II arhiva³³⁷
Centar Zagreb – II obradji.

I N F O R M A C I J A broj 335
VEZA: INFORMACIJA broj _____

Obrada „Tuškanac”

Izvori:

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:
3. Predmet: Obustava nastave i ispita na fakultetima u Zagrebu.-

SADRŽAJ:

Na zagrebačkim fakultetima i Visokim školama i tokom 25. 11. o. g. traje obustava nastave. U Studentskom centru počinju tzv. radni zborovi sa predavanjima pojedinih profesora. Za 26. 11. najavljeno je predavanje Hrvoja Šošića.

U Rijeci je tokom poslijepodneva 24. 11. 1971.³³⁸ godine održana skupština Predsjedništva SS Rijeke na kojoj se raspravljalo o akciji i obustave nastave i ispita i u vezi toga donesen Proglas u kojem se pruža podrška odluci Plenuma Predsjedništva SS Hrvatske o obustavi nastave na svim visokoškolskim ustanovama u Hrvatskoj do 3. 12. 1971. godine (tekst proglaša u prilogu).

U domu „Stjepan Radić” održan je izvanredan zbor 24. 11. o. g. na kojem je usvojen tekst Proglaša kojim se osudjuju sredstva javnog informiranja zbog neobjektivnog pisanja o studentima, zatim predsjednik Sindikata Hrvatske Milutin Baltić i dr. (tekst proglaša u prilogu).

³³⁷ Ispred riječi Centar ručno je napisana kvačica (✓), što najvjerojatnije označuje organizacijsku jedinicu kojoj je *Informacija* dostavljena.

³³⁸ Taj datum i datumi u nastavku tog dokumenta uokvireni su ručno, crvenom kemijskom olovkom. Uz pojedine odlomke ručno je napisana kvačica (✓).

KREŠIMIR MARTINEC dao je „Studentskom listu” informaciju 24. 11. o. g. navečer da su u Splitu stupili u štrajk, Ekonomski, pravni, gradjevinski fakultet, te Visoka pomorska škola.

Mičija Josip je poslije održanog Plenuma SS Hrvatske 23. 11. 1971. godine obavijestio prof. Androića s odlukom Plenuma o obustavi rada na fakultetima do 3. prosinca, napomenuvši da su dali manevarski prostor poslije čega će se održati ponovo Plenum koji će odlučiti o daljnjem toku akcije. Prof. Androić predlaže Mičiji „jedno elegantno rješenje (o kojem će s njim razgovarati 24. u Sveučilišnom komitetu), svako produžavanje bilo bi štetno. Studenti su dali znak protesta i sada treba naći mogućnost da vi taj svoj protest završite u jednom racionalnom roku i da se ta situacija smiri”.

Božikov je 23. 11. o. g. obavijestio Toni Renca u Ljubljani o odlukama Plenuma dajući da su studenti dobili podršku studentskih organizacija Rijeke, Dubrovnika, Splita, Zadra, kao i nekih poduzeća. Istovremeno obavijestio je Renca da su na Plenumu bili Koprtrla Marko i Bijelić Srećko. U vezi istupanja Koprtrle izjavio je „da je tražio da studenti odstupe”. Za istup Srećka Bijelića na Plenumu Božikov je izjavio – „da nije govorio o obustavi, tako da su dobili dojam da se solidarizirao sa studentima, govorio je da su studenti na liniji, te se nakon završenog Plenuma zadržao sa njima dugo vremena u prijateljskom razgovoru i na taj način davao do znanja da se želi približiti studentima”. Istovremeno Božikov je obavijestio Renca da 24. 11. Sučić putuje u Beograd i da se očekuje da će i tamo studenti nešto početi. Ista očekivanja imaju i od Skopja.

U Zagrebu se 24. 11. 1971. godine nalazio Tone Renc iz Ljubljane, te je o Plenumu SS Hrvatske obavještavao nekog (nama nepoznatog) u Ljubljani. Toni Renc izjavio je „da je štrajk počeo sa događajima na Ekonomskom i Filozofskom fakultetu na čelu sa Veselicom, dok je na Medicinskom fakultetu bilo kolebanja”.

Prema njegovim riječima štrajk će trajati do 29. 11. dok se dobiju garancije od Sabora da će Hrvatska problem deviza riješiti na nivou Federacije. Renc ima zadatak da kao član Predsjedništva SS Jugoslavije pripremi studentsku inicijativu za drugu fazu. Renc je istovremeno informirao svog sugovornika da se pojavila grupa ljevičara oko Puhovskog i Marovića koja priprema svoj program.

Božikov je tokom noći 23. na 24. 11. o. g. uputio telegrame sveučilišnim centrima u Beograd, Skopje, Maribor, Ljubljani, Rijeku, Dubrovnik, Zadar i Osijek u kojima ih je obavijestio o odluci Plenuma.

Tomislav Marić iz Splita interesirao se preko Burića, člana fakultetskog odbora SS Strojarskog i Brodogradjevnog fakulteta, o radu Plenuma i tražio instrukcije za njihove stavove. Dežurni u Predsjedništvu informirao je Burića da se radnici u tvornicama nisu mogli slobodno izjasniti, te da se štampa proglas u vezi toga i da je savjet Dekana na strani studenata.

Tokom poslijepodneva 23. 11. o. g. Biočić³³⁹ iz Rijeke obavijestio je Kujića u „Studentskom listu” da su kod njih u Rijeci počeli sa akcijom „ljevi”.

³³⁹ Ivica Biočić.

Nepoznati muškarac iz Predsjedništva SS Zagreb 24. 11. 1971. je obavijestio (nama nepoznatog sugovornika) o akciji „ljevice“ koja se počela organizirati protiv Budiše. „Ljevicu“ vode Žarko Puhovski i Marović, te će uskoro izaći sa svojim političkim programom. Predlažu koaliciju, a Dražen Budiša ne shvaćajući ozbiljnost problema spreman je prihvatiti taj dijalog. Prema indikacijama radi se o sugovorniku koji je iz Slovenije, a isto tako nepoznati muškarac je vjerojatno Toni Renc, iako se to ne može tvrditi.

Na Fakultetu političkih nauka održan je 24. 11. 1971. godine planirani referendum kojim su se studenti trebali odlučiti da li prihvaćaju odluku o obustavi nastave ili ne. Zboru je prisustvovalo 207 osoba, od toga 84 su glasali protiv obustave nastave. Treba napomenuti da broj prisutnih iznosi svega 43 % studenata tog fakulteta. Referendum je prošao bez incidenata, a odlučeno je da se ne drže straže ili zabranjuje ulaz u zgradu fakulteta.

Obustava nastave se provodi aktivno tj. profesori održavaju svakog dana po jedno predavanje o aktualnim temama. Za 25. 11. 1971. predviđena je tema – Aktualna situacija u našoj socijalističkoj zajednici.

24.11 Na Visokoj školi za vanjsku trgovinu koja je u sastavu Fakulteta ekonomskih nauka nema okupljanja studenata niti je primjećena bilo kakva aktivnost u tom smislu.

24.11 Predsjedništvo SS Zagreba, odnosno pojedini članovi u razgovorima posebno sa sugovornicima izvan Zagreba daju informacije o velikom broju telegrama i ostalih izraza podrške svojoj akciji. Međutim, Ganza je priznao svom ocu da broj izraza podrške nije tako veliki kako se izjavljuje. Ganza međutim podržava i sam sprovodi liniju uveličavanja podrške.

Djerek Nedo iz Zagreba razgovarao je kasno poslijepodne 24. 11. o. g. sa Tandara dr Brunom iz Imotskog. Tandara je izjavio – „da je u Splitu dosta mirno, da mu je žao što su preuranili ovu akciju koja je bila planirana za 6. januara 1972. godine. Napomenuo je da je u čitavoj toj akciji bila važnija istovremenost i širina, a ovako su situaciju dosta prepustili stihiji“.³⁴⁰ Djerek se složio sa Tandarom, uz napomenu da je slučaj sa devizama kao i baranjski slučaj inicirao da do toga dodje nešto ranije. Tandara je obavijestio Djereka da će „oni“ preko Općinske skupštine poduzeti akciju „zapljene deviza“.

Šuto (nije sigurno prezime)³⁴¹ 23. 11. na večer zatražio je od Šida iz redakcije „Omladinskog tjednika“ da u list koji je upravo u rotaciji „Vjesnika“ ubaci vijest o zaključku jedne tvornice o dodjeli 50.000.- dinara pomoći studentima.

U poduzeću „Nikola Tesla“ Sindikalna podružnica organizirala je 23. 11. 1971. godine sastanak kolektiva. Cilj sastanka bio je da se osudi postupak studenata Zagrebačkog sveučilišta. Nakon izlaganja rukovodioca sindikata govorio je Žufka Mate inž., koji je odmah rekao: „Što smo mi studentima dali, što smo im osigurali, a sada ih trebamo osuditi, sa tim se ne slažem“. U općoj gužvi koja je iza toga nastala pretežno su se javljali kao diskutanti mlađji ljudi i davali podršku studentima i njihovom rukovodstvu. Zbor je održan u malo

³⁴⁰ Ručno podcrtano. Ta se napomena odnosi i na druge dijelove teksta u nastavku dokumenta.

³⁴¹ U drugim se dokumentima spominje student ekonomije Krunoslav Šuto.

dvorani, tako da većina radnika nije mogla stati u dvoranu. Zbor nije donio nikakve zaključke, već je zaključeno da se sastanci održe po radnim jedinicama.

Kasno poslije podne 24. 11. o. g. jedan muškarac zatražio je od redakcije „Studentskog lista” adresu Saveza studenata Hrvatske i SS Zagreba. Predstavio se da je radnik poduzeća „Termoklima” i da želi poslati studentima pozdravni telegram. Kujić mu je dao adresu Savska br. 25.

Tokom poslijepodneva 24. 11. o. g. Djerek Nedo obavijestio je Slobodana (prezime nepoznato) o zboru u „Rade Končaru”. Djerek je izjavio: „Skinuli su s govornice Antu Kukavicu u „Rade Končaru” i izjavio da su radnici rekli – „dosta smo se crvenili, tražili ste prije par godina da osudimo Deklaraciju, a šta je danas s potpisnicima Deklaracije?, danas tražite od nas da osudimo studente, međjutim mi to nećemo”. Slobodan je izjavio da će vjerojatno za 29. 11. otići kući.

Bušić Ferdo 24. 11. o. g. tražio je od Branke (prezime nepoznato, ali je srednjoškolka) da ga informira šta poduzimaju srednjoškolci u znak podrške studentima. Ogorčen Brankinim smijehom rekao joj je: „Zemlja gori, država se trese, CK zasjeda neprestano, hvataju nas za rukave po ulicama i čekaju da s nama porazgovaraju pet riječi, a ti se zafrkavaš”.

Antiću³⁴² iz redakcije „Studentskog lista” 24. 11. o. g. Predsjedništvo SS predalo je tri telegrama koji glase:

1. Podržavamo akciju hrvatskih sveučilištaraca. Čekamo nove instrukcije. Predsjedništvo SS Više poljoprivredne škole Križevci.
2. Podržavamo vas u stavovima i metodama uz većinu nazočnih na zboru. Potpis: Studenti Više pomorske škole Rijeka.
3. S punom podrškom uz vas. Omladinska organizacija Instituta „Rudjer Bošković”. Telegrami su stigli u Predsjedništvo tokom večeri 24. 11. 1971. godine.

Burić Jure iz Predsjedništva SS na večer 24. 11. o. g. zatražio je od Cigeta Irenka iz Zagreba, stan Štosova broj nepoznat, telefon 647-328 da vozi svojim kolima studentsku delegaciju u Osijek. Irenko Cigeta voljan je da im to učini, ali nema zimske opreme.

Martinec Krešimir u noći 25. 11. o. g. uputio je u Split telegram slijedećeg sadržaja: „Pozdrav studentima ekonomije, prava, građevine, Više pomorske škole i Plenumu SS Splita. 34 zagrebačkih fakulteta visokih i viših škola, te domovi i zavičajni klubovi štrajkaju. Imamo mnoge podrške radnika i studenata – „Nikole Tesle”, „Rade Končara”, „Čistoće, radnika i studenata Graza, Columbijskog sveučilišta iz Californije. Rijeka i Dubrovnik su s nama. Toliko do sada. Novine, radio i televizija izvješćuju jednostrano. „Studentski list” izlazi. Ustrajte, budite s nama i mi smo vama”.

Ivo Čorić tajnik SS Dubrovnik i Carević Vlaho isto iz Dubrovnika nisu mogli doći u Zagreb, tako da su 24. 11. 1971. godine zatražili instrukcije za svoje akcije i izrazili podršku zagrebačkim studentima. Dežurni u Predsjedništvu SS informirao ih je da imaju podršku iz Maribora i Ljubljane.

³⁴² Ljubomir Antić.

Ante Krivalac (prezime nije sigurno), 24. 11. o. g. poslije podne obavijestio je Ganzu da su studenti Više upravne škole osudili štrajk. Ante ima magnetofonsku traku sa zborna i predat će ju „Studentskom listu“.

Predsjedništvo SS Zagreba u noći od 24. na 25. 11. obavijestilo je redakciju „Studentskog lista“ da su profesori Tehnološkog fakulteta obustavili štrajk i da će normalno raditi.

Davor iz Zagreba zatražio je 24. 11. o. g. od Antunović Tone iz Osijeka, Blok Centar 32605 informaciju o razlozima zbog čega je IPK³⁴³ Osijek osudio njihov štrajk. Tome je obrazložio da štrajk u principu nije osuđen, ali je osuđen način provodjenja. U daljnjem razgovoru Tomo podvlači „da bi se iz toga moglo izroditi svašta, jer bi se moglo shvatiti da nam Republika nije sposobna riješiti određene stvari na najpametniji način, pa bi nam koja druga republika mogla uskočiti u pomoć“. Antunović se obavezao da će prikupiti što više vijesti iz Osijeka i odmah javiti Davoru.

Paradžik Ante je 24. 11. na večer u razgovoru sa Meštrovićem iz Rijeke predložio da zboru riječkih studenata prisustvuje lično on i Mičija, budući da tamo nije situacija čista. Istovremeno Paradžik je obavijestio Meštrovića da su studenti Maribora spremni za podršku i da će se i Slovenija najvjerojatnije solidarizirati.

Božikov je 23. 11. iz Predsjedništva SS Hrvatske uputio telegram svim visokoškolskim ustanovama u Split slijedećeg sadržaja: „Molim vas da zbog izuzetne situacije na Hrvatskom sveučilištu neizostavno u punom sastavu dodjete na prošireni plenum SS Splita. Sastanak će se održati u srijedu 24. 11. u 18,00 sati u prostorijama SS Splita. Sastanak saziva predsjednik“. Drugi telegram uputio je Damiru Petriću da za 14 sati sazove sastanak Predsjedništva i najavio Antu.

Škembar Ante je na večer 24. 11. razgovarao sa glavnim urednikom lista „Student“ u Beogradu, interesirajući se šta oni znaju o zbivanjima u Zagrebu i Hrvatskoj. Vrbanić (vjerojatno glavni urednik) obavijestio ga je da su im informacije vrlo šture, samo iz štampe, radija i televizije. Zbog toga će najvjerojatnije poslati u Zagreb svog dopisnika Boška Grbića, koji će ih obavještavati.

Nepoznati student iz Predsjedništva SS Hrvatske *donio*³⁴⁴ je 24. 11. na večer parole koje treba da izadju u „Studentskom listu“ slijedećeg sadržaja: „Dohodak radniku“, „Naš program je platforma 22. sjednice CK SKH“, „Živjelo bratstvo naroda“, „Devize onima tko ih ostvaruje“, „Dolje unitaristički puč Milutina Baltića“, „Studenti srpske nacionalnosti budite s nama – interesi su nam zajednički“ i „Zahtjevamo hitno rješavanje deviznog režima i kreditno monetarnog sustava“.

24. 11. Tikulin Ante iz Zagreba, Srednjaci br. 16 tel. 567-792 u razgovoru sa Ljubom iz Splita (prezime nepoznato) upozorava ga da se članci o studentima u „Vjesniku“ i „Večernjem listu“ razlikuju i da na taj način dezinformiraju javnost.

³⁴³ Industrijsko poljoprivredni kombinat.

³⁴⁴ U izvorniku je strojem napisano *diktirao* i potom ručno ispravljeno u *donio*.

Knezović (vjerojatno novinar RTV) nalazi se u prostorijama Predsjedništva SS odakle izvještava svoju redakciju. Knezović se inače bavi sportskom rubrikom, ali je u sadašnjoj situaciji uključen u probleme oko „studentskog pokreta”. Knezović je 24. 11. 71. obavijestio redakciju aktualiteta RTV da se očekuje potvrda o odvijanju štrajka u Dubrovniku, Rijeci i ostalim centrima, jer do sada to nije potvrđeno. Izvjestio je da je Poljoprivredno industrijski kombinat Djakovo i još neke organizacije dao podršku studentima. Rukovodilac redakcije obavijestio je Knezovića da se 25. 11. trebaju naći zajedno sa Valenčićem kod njega, kako bi njih trojica dogovorili neke stvari. Kaže, da će se morati neke stvari objaviti, jer se prešućivanjem stvara samo nemoguća situacija.

Branko Kujić iz „Studentskog lista” zatražio je od Ganze 23. 11. poslije podne da sva obavještenja i sve zaključke koje prima Predsjedništvo u toku poslijepodneva sistematiziraju i kompletiraju da njegovi novinari mogu dizati materijal i koristiti ga. Kujić je istovremeno obavijestio Ganzu da su se novinari „Studentskog lista” angažirali po gradu u traženju novih događaja o kojima će pisati.

Šavarlić Miladin, predsjednik odbora SS Studentskog grada Novi Beograd je 23. 11. o. g. poslije podne zamolio Bušića, tajnika Predsjedništva SS Zagreba za informacije o zbivanjima u Zagrebu, koje bi oni koristili u emisijama na razglasu u Studentskom gradu Novi Beograd. Šavarlić je izjavio Bušiću slijedeće: „Održali smo jedan sastanak Predsjedništva odbora i članova redakcije i donijeli odluku da ne bi možda bilo najpoželjnije da prenosimo ono što je objavila naša današnja štampa „Politika”, „Expres politika” i „Novosti” nego da nam vi date podatke o zbivanjima”. Bušić ga je obavijestio da je zbor završio pozivom na obustavu rada i da je na 27 fakulteta i visokih škola u Zagrebu to realizirano. Uputio ga je na „Studentski list” koji se već prodaje, a gdje su opširni razlozi kao i detaljne informacije o zbivanjima.

Činovnica iz redakcije Enciklopedija moderna zamolila je 24. 11. oko podne redakciju „Studentskog lista” da objave jedan vrlo dobar materijal u svom izvanrednom izdanju. Činovnica je razgovarala sa Kujićem, koji je odmah uputio jednog studenta po materijal.

Emigrantski list „Hrvatska država” br. 198 od listopada 1971. godine na četvrtoj strani objavila je: „Poziv sveučilištarcima” potpisan od Hrvatskog narodnog odbora.

U „Pozivu” se najgorim riječnikom napada Predsjednik Republike drug Tito, zatim drugovi Vladimir Bakarić i Jakov Blažević. Nasuprot tome veličaju se Veselica Marko i Djodan Šime, kao „istinski borci za oslobodjenje Hrvatske”.

Člankom se pozivaju „Hrvatski sveučilištarcima” da „izadju na ulice Zagreba, Rijeke, Zadra i Splita i dadu vidljiv znak stranom svijetu, da se čaša strpljenja Hrvata počinje razlijevati”

Poziv nosi podnaslove „Zagreb treba dati primjer. Hrvatski sveučilištarcima pred najvažnijim ispitom”. (Faksimil u prilogu).

Paradžik je 24. 11. 1971. godine pred grupom od nekoliko neidentificiranih studenata u Predsjedništvu Saveza studenata Hrvatske rekao „da su studentski događaji pali u izvanredno vrijeme, baš pred Dan Republike. Tito će govoriti u Beogradu i primati čestitke, dok

će Radio Moskva, Vašington, Albanija i Španija javljati o štrajku u Hrvatskoj. Biti će to veliki udarac i bruka pred čitavim svijetom. Sigurno znam, a vama ne moram reći odakle znam, da Tito neće dopustiti štrajk preko praznika, ili ćemo biti mi ili CK SKH, to je sasvim sigurno. Ako se ne bi tako desilo došlo bi do primjene sile. Zamislite kakva je to bruka, slavi se rodjendan jedne republike, a na drugoj strani štrajk naroda u Hrvatskoj. Mi štrajkamo zato što oni ne izvršavaju svoje obaveze. Smatramo da treba štrajkati preko praznika, ali ćemo učiniti, kao što se to čini u svijetu, gdje se za praznike takve manifestacije prekidaju i nastavljaju kasnije. Čestitat ćemo radnim narodima Hrvatske i Jugoslavije praznik, zahvalit ćemo se na njihovoj podršci”.

Dopisnik United Pressa iz Beograda zatražio je 24. 11. o. g. oko podne od Ante Paradžika potvrdu da je štrajk studenata proširen iz Zagreba i na ostale studentske centre u Hrvatskoj. Isto tako tražio je potvrdu da je u štrajku oko 30.000 studenata. Paradžik je odgovorio dopisniku da može pisati slobodno o 40.000 studenata, a što se tiče štrajka u ostalim centrima potvrđeno je da se momentalno održavaju sastanci u Rijeci i Dubrovniku i da će sigurno uroditi plodom.

Odmah poslije 2 sata 24. 11. o. g. agencija United Pressa iz Beograda ponovno je zatražila od Predsjedništva SS Hrvatske informacije o toku događaja na Zagrebačkom sveučilištu. U ime redakcije – agencije govorio je Švabić Pavle, nije uspjelo da stupi u kontakt sa Paradžikom, tako da nije dobio novih informacija.

Piere Sebillan, ambasador Francuske u Beogradu, zatražio je 23. 11. 1971. godine od Marcel Martina obavještenje o obustavi nastave na Zagrebačkom sveučilištu. Marcel ga je obavijestio da je situacija za sada prilično mirna, ali će studenti nastaviti štrajk i za vrijeme državnih praznika, postavlja se samo pitanje da li će štrajkati i 3. 12. 1971. godine. Marcel kaže – da po njegovom mišljenju štrajk ne bi trebao nastaviti, ali će se možda do srijede promijeniti situacija. Marcel smatra da je situacija smiješna, jer devizni režim nije pitanje Ustava, već zakona koji se mora donijeti uz suglasnost s ostalim republikama, dodao je da je to samo izgovor kojim se želi izvršiti pritisak na vlast. Ambasador je zamolio konzula da telegramom obavijesti Pariz o nastaloj situaciji, kako tamo ne bi dramtizirali stvar. Ujedno je obavijestio generalnog konzula da je 23. 11. 1971. godine u Zagreb otputovao Romanški, dopisnik France Pressa (nalazi se u OPIN-u). Ambasador ne želi da se u Parizu stvari preuveličaju i upozorava generalnog konzula da se u Beogradu među novinarima osjeća izvjesna nervoza i komešanje.

II/ Kralj Albert
Vidović Slobodan
Zmijarević Mate

Josip Drpić
(potpis)

ZAKLJUČCI ZBORA STUDENATA FAKULTETA EKONOMSKI NAUKA

Održanog 23. studenog 1971. godine

- U potpunosti prihvaćamo zaključke sa završne rasprave o ustavnim amandmanima SR Hrvatske, održane 22. studenog u Studentskom centru Zagreb;
- Dajemo punu podršku politici CK SK Hrvatske i zaključcima XXII sjednice CK SKH i ogradjujemo se od svih direktnih i indirektnih napada na tu politiku;
- Ovim ne smatramo da je obustava rada sistem nego oblik pomoći za rješavanje akutnih problema ovog političkog trenutka. Ujedno se obavezujemo na daljnji koordinirani rad na svim tekućim gospodarsko-društvenim i političkim pitanjima;
- Dajemo podršku stavovima i aktivnostima druga Tita i tražimo da se to poštiva diljem cijele Jugoslavije;
- akcioni odbor će – u suradnji s profesorima Fakulteta – organizirati tribinu za znanstvenu raspravu o deviznom režimu u cilju temeljite analize problema, što obustavi daje radni karakter;
- zaključci se šalju Sveučilišom komitetu SK, Gradskoj konferenciji SK, CK SKH, Rektoratu Hrvatskog sveučilišta, Predsjedništvu Saveza studenata Hrvatske, Predsjedništvu Saveza studenata Zagreba i dekanatu Fakulteta ekonomskih nauka Zagreb.

AKCIONI ODBOR

FAKULTETA EKONOMSKIH NAUKA

Z a g r e b

PROGLAS IZVANREDNOG ZBORA STANARA STUDENTSKOG DOMA „STJEPAN RADIĆ ”

1. Na zboru, održanom 24. 11. 1971. godine uz nazočnost većine stanara doma, data je puna podrška SS Hrvatske i SS Zagreba da se nastava obustavi do 3. 12.
2. Osudjujemo sredstva javnog informiranja na neobjektivnom načinu informiranju javnosti o studentskim zbivanjima.
3. Tražimo da republički organi donesu rezoluciju daljnje isporuke deviza u savezne banke.
4. Zahtjevamo da se predsjednik sindikata Milutin Baltić razriješi te dužnosti i isključi iz SK.
5. dajemo punu podršku CK SKH, a posebice Dr Savki Dabčević-Kučar i drugu Titu.
6. Pozivamo sve revolucionarne snage u ovom društvu da od privrednih organizacija pa sve do republičkih foruma da nam se pridruže u ovoj dostojanstvenoj borbi.

PROGLAS PREDSJEDNIŠTVA SKUPŠTINE SAVEZA STUDENATA RIJEKE

Na Plenumu Predsjedništva Saveza studenata Hrvatske, održanom 23. 11. 1971. godine u Zagrebu, odlučeno je da na svim visoko-školskim ustanovama Hrvatskog sveučilišta obustavi se nastava do 3. 12. 1971. godine.

Obustavom nastave, kojom se moralno i djelatno solidariziramo s interesima radničke klase, traži se od nadležnih organa u ovoj zemlji da donesu radikalna rješenja deviznog sustava koji će zadovoljiti princip „devize onima koji ih zaradjuju“.

Ukoliko do 3. 12. 1971. godine ne bude vidnijeg rezultata u iznalaženju rješenja deviznog sustava, istog dana Plenum Predsjedništva Saveza studenata Hrvatske će odlučiti o daljnjim akcijama.

Predsjedništvo skupštine SS Rijeke, čiji su članovi sudjelovali u donošenju ove odluke na spomenutom plenumu, čvrstog je uvjerenja da je obustava nastave potpuni opravdani akt obzirom na nakaradni devizni sustav, koji još uvijek nije riješen – niti nakon bezbrojnih zahtjeva.

Mi nismo voditelji radničke klase, niti pak jedini element preko kojeg ona artikulira svoje biće, no, nedopustivo je interese radničke klase žrtvovati apetitu nemani savezne i republičke birokracije.

Sigurno da u ovom trenutku – kada eskalacija unitarističkih akcija u gospodarskim i političkim zbivanjima ugrožava bilo kakve radikalne promjene u suvremenoj hrvatskoj državi i u našoj široj socijalističkoj zajednici, akcija hrvatskih sveučilištaraca predstavlja snažnu podršku CK SKH i predsjednici CK SKH dr Savki Dabčević-Kučar.

Naša je namjera da mirnim i nenasilnim postupkom izvršimo pritisak na faktore koji mogu nešto učiniti i da pružimo podršku snagama kojima je u istinu stalo do prosperiteta naše domovine. Uvjereni da će te za interese radničke klase naše domovine – posebno radničke klase Hrvatske – prihvatiti poziv za opći štrajk na Hrvatskom sveučilištu.

Istovremeno time dokazujemo tradicionalnu solidarnost studenata Hrvatske kao i podršku Rektoratu našeg Sveučilišta, koji smatra opći štrajk potpuno opravdanim činom.

U Rijeci, 24. 11. 1971. godine

Poziv sveučilištarcima

ZAGREB TREBA DATI PRIMJER

HRVATSKI SVEUČILIŠTARCI PRED NAJVAŽNIJIM ISPITOM

Hrvatski sveučilištarci su velika nada ugrožene Domovine. Poznati su kod kuće i vani kao nosioci nacionalne socijalističke misli. Preko noći pretvorite se u izvanredno važnu unutarnju i vanjsko-političku polugu oslobodilačke borbe. To nesumnjivo proizlazi iz pisanja stranog novinstva i politički časopisa mnogih naroda. Hrvatsko emigrantsko novinarstvo bez izuzetka na njihovoj je strani.

Premda smo mi brojni politički emigranti riječju i perom kroz niz godina uvjerali vanjsko-politički svijet – sa znatnim uspjehom – da je Titova Jugoslavija zapravo velika Srbija i jedini preostatak kolonijalizma najgore vrsti – tisuće i tisuće naših sveučilištaraca u Zagrebu i drugim gradovima, suglasivši se otvoreno i odlučno da držanjem hrvatske političke elite, koja oštro osuđuje protuhrvatsku kimavsku politiku Bakarića i drugova; sveu-

čilištarci, izbacivši iz svog predstavništva onaj Titov ološ – pružiše svijetu najjače svjedočanstvo, kao što to učiniše i Djodan i Veselica, da Srbija radi i stalno djeluje na uništenju Hrvatske. Ovo svjedočanstvo jače je od našeg, jer Titove vlasti za svjedočanstvo naših sveučilištaraca ne mogu reći, da se tu radi o emigrantskoj promidžbi. Svjedočanstvo naše rodoljubne mladeži predstavlja zbog toga izvanrednu pomoć uspješnoj hrvatskoj promidžbi za hrvatsku po svim kontinentima. Sveučilištarci su tako u ogromnoj mjeri olakšali sve sigurnije izgleda za osamostaljenje Hrvatske. Spasili su i časnu tradiciju naše prijašnje višeškolske mladeži, koja je narodu jačala vjeru i učvršćivala mu nade u bolje i sretnije dane. Nu ne smije se zaboraviti, da su prijašnji naraštaji imali bezizgledniji poziv od naših sadanjih uzornih sveučilištaraca.

Svjесni odgovornosti svake napisane riječi, želimo hrvatskim sveučilištarcima, posebno onima u Zagrebu, da oni nisu važni samo kao svjedoci neodrživosti Jugoslavije. Oni su, gledani iz vanjsko-političkih središta, u sadanjoj sa mnogih strana životno ugroženoj Jugoslaviji – stvarno takva politička snaga u Hrvatskoj, pred kojom strahuju i oni u Beogradu i njihovi bjedni poslužnici u Zagrebu. Nikada Titov režim i država, kojom još vlada država, o kojoj se vani govori kao o umirućoj – nije se bojala toliko i manjih nemira, pa bilo to samo i na hrvatskim sveučilištima. Bakarić i Blažević upravo strepe pred mogućnošću, a mi u inozemstvu smatramo i potrebom, da tisuće sveučilištaraca izadju na ulice Zagreba, Rijeke, Zadra i Splita i dadu vidljiv znak stranom svijetu, da se čaša strpljenja Hrvata počinje razlijevati ...

Što jedna trula država, ugrožena iz nutra i iz vana, može poduzeti protiv takvog narodnog gibanja!? Prijetnje i ništa više! Ako pak posvema izgube živce, jedino što mogu, bilo bi proglasiti izvanredno stanje. Na smrt bolesnoj državi, naročito pred očima inozemstva, samo još to treba! I onako na Zapadu državnicima ustrašeni što nosi budućnost gledom na isti prostor Evrope, ne želeći dakako vanjsko-političkih zapletaja morat će dići ruke od Jugoslavije i od nepromišljeno obećanih deviza Titovoj vladi ne će biti ništa.

Ova dragocjena politička snaga hrvatskih sveučilištaraca trebala bi, ubrzo, odraziti se u najširem smislu i najjačem obliku po ulicama Zagreba za oslobodjenje Domovine, u obranu njezinih prava i života. Treba poslije velikog i važnog svjedočanstva učiniti daljnji odlučni korak. Neka znade Hrvatska sveučilišna mladež, da nije osamljena ni u narodu, ni medju milijun i pol iseljenih Hrvata.

Hrvatski narodni odbor

7.24.

STROGO POVJERLJIVO

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
CENTAR Z A G R E B
26. 11. 1971.

Dostavljeno
I sektoru SDS 1 primjerak
V sektoru SDS 1 primjerak
Centar Zagreb – načelnik
Centar Zagreb – II odjel arhiva³⁴⁵
Centar Zagreb – II odjel obradivači

I N F O R M A C I J A broj 336
VEZA: INFORMACIJA broj 335 od 25. 11. 1971.

Obrada „Tuškanac”

Izvori:

- XII odjel

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:
3. Predmet: Obustava nastave na fakultetima i djelovanje čl. Predsjedništva SSZ i SSH.-

SADRŽAJ:

Božikov Veljko je 24. 11.³⁴⁶ informirao Zmajević Dubravku da su studenti dobili podršku od komunista iz Imotskog. Dubravka smatra da bi trebalo stupiti u vezu s televizijom i sugerira da se ode kod druga Kocona,³⁴⁷ urednika aktualiteta i da se traži od njega da im se dozvoli govoriti na televiziji makar dvije minute.

U Predsjedništvu SS je 26. 11. navodno primljena vijest da je drugarica Savka Dabčević Kučar dobila srčani udar. U vezi toga prisutni u Predsjedništvu zaključili su da bi trebalo preko radia uputiti poziv studentima da obustave štrajk.

Paradžik Ante i dva člana Predsjedništva prije podne 25. 11. u prisustvu dvojice, nama nepoznatih, novinara razgovarali su o deviznom sistemu, zatim o studentskom „pokretu” i

³⁴⁵ Ispred riječi Centar ručno je napisana kvačica (✓), što najvjerojatnije označuje organizacijsku jedinicu kojoj je *Informacija* dostavljena.

³⁴⁶ Taj datum i datumi u nastavku tog dokumenta uokvireni su ručno, crvenom kemijskom olovkom. Uz pojedine odlomke ručno je napisana kvačica (✓).

³⁴⁷ Ivan Kocon, suradnik i urednik Informativnog programa Televizije Zagreb od 1967. do 1972. godine.

slično. Među inima, Paradžik je govorio i o nacionalnoj strukturi u policiji, te je rekao: „Ne može se reći da tu ima onog nacionalnog u policiji, nego postoji Rankovićevski³⁴⁸ mentalitet, koji se zadržao u policiji”.³⁴⁹ Dodao je, da se društvo ipak prije mijenja nego policijski aparat, ilustrirajući to slučajem Karina, Bjelovara i drugih, kao i napadom u Zagrebu od strane milicionera na kolportera HGG.³⁵⁰ U nastavku razgovora, Paradžik je rekao o sukobu Partije i studenata slijedeće: „Sukob je isforsiran prvenstveno zbog toga, što su naši političari napravili grešku da se nisu dobro informirali o situaciji na Sveučilištu. Poslali su ljude da vide što se događa među studentima, koji ne žele dobro ni studentima, ni hrvatskom narodu, ni svom CK-u. Mi znamo kakva je politika našeg progresivnog dijela CK i upravo zbog toga što ih mi znamo, mi ih uvijek podržavamo, bez obzira da li oni nas u određenom trenutku napadaju. Nikada u Hrvatskoj nije postojao tako jak pokret inteligencije i sveučilištaraca, koji su bili tako socijalistički orijentirani kao danas. Tu je nastao spor, što su naši političari vjerovali onima, koji ne žele dobro ni njima ni nama. Sadržajno spor ne postoji”.

U istom razgovoru Paradžik je izjavio – „da su se studenti Vojne akademije iz Zagreba poluotvorenog i poluzatvorenog tipa solidarizirali s njima. Jedan general da im je dao prostorije. Nije se ništa mješao. Nije bio za niti protiv, ali ipak im je dao prostorije i napomenuo neka ne prave ekscese i gluposti”.

Ante Paradžik i Mičija su 25. 11. 1971. godine u prisutnosti dva – tri studenta u Predsjedništvu SS Zagreb raspravljali o pisanju štampe. Smatraju da će „Hrvatski tjednik” pisati pozitivno, a isto tako misle i za „Studentski list”, dok sumnjaju u „Vjesnik”, uz napomenu da vjesnikova kuća piše protiv studentskog rukovodstva, a ne protiv studenata. U vezi vjesnikovog pisanja Paradžik tvrdi da oni pišu – „da mi nismo imali pravo donijeti ovako nešto, da smo morali pitati Gradski komitet SK”, pa nastavlja retoričkim pitanjem: „Ima li pravo CK donijeti neku odluku ako ne pita svakog člana Partije. Nama je rečeno, da možemo donijeti odluku ako nas podrže svi članovi SK, za koje su svi studenti i mi znamo šta možemo donijeti i znamo da nas vlada neće osuditi. Mi smo ocijenili, oni su se prevarili, koji su nas napadali. Sada, kad imamo podršku sa svih strana, kako taj „Vjesnik” može pisati da nemamo podrške. Sada imamo apsolutnu podršku kada se borimo za klasno. Kada smo se borili preko ljeta za bankarstvo, pa to podržava cijela progresivna Evropa. Ako nas bude ovako „Vjesnik” napadao, ja ću reći, da će čim prije biti napad na cijelu vjesnikovu kuću. Kad ustrajamo u popularnosti, onda će „Vjesnik” svaki puta izgubiti”.

³⁴⁸ Aleksandar Ranković, srpski političar (Draževac pokraj Obrenovca, 28. studenoga 1909. – Dubrovnik, 20. kolovoza 1983.). Vidjeti opširnije: „Ranković, Aleksandar”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.), pristupljeno 4. listopada 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=51805>.

³⁴⁹ Ručno podcrtano. Ta se napomena odnosi i na druge dijelove teksta u nastavku dokumenta.

³⁵⁰ *HGG: list za gospodarsko-politička pitanja*, izlazio tijekom 1971. u izdanju Društva ekonomista Hrvatske. Glavni i odgovorni urednik bio je Vladimir Veselica, hrvatski ekonomist i političar (Glavice pokraj Sinja, 23. siječnja 1938. – Zagreb, 11. prosinca 2013.). Vidjeti opširnije: „Veselica, Vladimir”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.), pristupljeno 4. listopada 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=64386>.

U daljnjem nastavku razgovora, razgovarali su da se na Ekonomskom fakultetu sutra (26. 11.) održava predavanje iz političke ekonomije i Paradžik kaže – „da je predavanje zabranjeno i od toga nema ništa“. Neki od prisutnih rekao je, da će možda doći Savka i o tome se razvila diskusija. Jedan od prisutnih izjavio je slijedeće: „Šta misliš, sutra bi pisalo – Savka razbila štrajk“. Paradžik je to prokomentirao da ona neće doći, jer će netko potaći pitanja i zviždati.

Dežurni u Predsjedništvu SS informira sve studentske centre da u Zagrebu štrajkuju sve visoko školske ustanove, osim Više upravne i Više grafičke škole, kojima su to zabranili pod prijetnjom isključenja sa studija, ne objašnjavajući tko je zabranio.

Hodžić³⁵¹ iz Fakultetskog odbora Prirodoslovno-matematskog fakulteta obavijestio je Predsjedništvo SS da među primljenim plakatima, koje im je poslalo Predsjedništvo ima onih o Baltiću. Oni misle, izjavio je Hodžić, da to ne bi trebalo izvijestiti, jer ne znaju kako „oni“ mogu to iskoristiti i preokrenuti stvar. Ne mogu to ni radi studenata, jer su oni odlučili da budu dosljedni samo na osnovu zaključaka o štrajku. Hodžić smatra da bi se trenutno parole o Baltiću trebale izbaciti, a kasnije mogu nastaviti, kad jedno dobiju, tražiti drugo.

U jutro 25. 11. obavijestila je Predsjedništvo SS Hrvatske Zmajević (žena)³⁵² iz Rajonskog komiteta (vjerojatno Trešnjevka), da se istog dana u 17 sati održava sjednica socijalističkog saveza tog područja u Nehajskoj 15 i naglasila da bi bilo poželjno da sjednici prisustvuje Veljko Božikov.

Mić Srećko iz Predsjedništva SS razgovarao je s prof. Kerosom³⁵³ htijući potvrditi istinitost informacije da će se 26. 11. u 8,15 održati jedno predavanje na fakultetu. Keros je izjavio da je predavanje predviđeno i zavisi od studenata da li će doći ili ne. Predpostavlja da će doći masu brućoša zbog listića za kolokvij. Keros je izjavio da je na strani studenata i da neće dijeliti listiće. Medjutim, da on kao profesor ne može štrajkati i ne doći na predavanje. Zbog toga, predložio je da Mić sa pet studenata blokira donja vrata i objasni studentima, koji dodju da profesor neće dijeliti listiće, niti će prije 6. 12. biti kolokvij, što će on i potvrditi.

Draženu Budiši je 24. 11. otac savjetovao da rade pametno i umjereno i rekao: „Lijepo vi i hrvatsko rukovodstvo na jednu liniju“. Dražen je na to odgovorio, da je to ovisno o hrvatskom rukovodstvu.

Budiša je razgovarao 25. 11. (21,00 sat) sa Jukićem³⁵⁴ sa Ekonomskog fakulteta i ovaj je zahtjevao da Budiša odmah neizostavno dodje na Ekonomski fakultet. Odmah zatim nazvali su ponovo Jukića i interesirali su se šta je to tamo. Budiša je otišao. Razgovor se zatim vodio između Čička i Jukića:

³⁵¹ Milan (Mile) Hodžić.

³⁵² Najvjerojatnije Dubravka Zmajević.

³⁵³ Predrag Keros, hrvatski liječnik (Zagreb, 17. rujna 1933. – Zagreb, 23. veljače 2018.). Vidjeti opširnije: Krešimir Rotim i Aleksandar Racz, „In memoriam: Professor emeritus dr. sc. Predrag Keros“, *Journal of Applied Health Sciences = Časopis za primijenjene zdravstvene znanosti* 4, br. 1 (2018): str. 125-139.

³⁵⁴ Mijo Jukić.

J. Kritično je.

Č. Ona pritišće? Traži da se vratimo. Dodjem ja dole.

J. Nemoj, molim te. Dražen je čvrst, ti nemoj stvar će se skroz upropastiti. Ja sam u koš-tracu. Nije ona tu. Nastavnici su izvršili pritisak, mene su isprovocirali, ali nisu uspjeli i po partijskoj liniji su me primorali da moram, ali ja to intimno ne prihvaćam i zato moram imati Dražena. Ti ne smiješ doći.

Č. Držite se, vi poštuju samoupravnu odluku,³⁵⁵ koju je donio zbor studenata i sa kojom su se solidarizirali profesori i dekan. Upozori, da bi takav postupak bio uvreda za rektorat i sve dekane sveučilišta. Inzistiraj na tome.

J. Nemoj dramatizirati situaciju.

Č. Je li policija dolazila?

J. Nije, jesu samo neki agenti. Molim te budite tamo i neka nitko više ne dolazi.

Puljiz³⁵⁶ iz Rijeke 25. 11. oko 6 sati obavijestio je Dražena Budišu da je situacija u Rijeci vrlo loša. Između ostaloga izjavio je da riječkim studentima treba još deset godina da stignu nivo kakav je u Zagrebu. Snage koje su na strani studentskog štrajka su u manjini. Na Višoj pedagoškoj školi je svega 80 studenata dalo podršku, a na Višoj pomorskoj nisu dozvolili pristup članovima Predsjedništva SS SR Hrvatske, tako da je glasalo svega 110 za podršku zagrebačkim studentima, a 150 protiv. Puljiz je dalje obavijestio da neki dekanati zabranjuju zborove što je Budišu iritalo.

Štambuk iz Predsjedništva SS u razgovoru sa Krešom iz Splita dne 23. na 24. 11. naglasio je da se obavezno splitski studenti trebaju povezati sa brodogradilištem. Po njegovom, radnici brodogradilišta već su postavljali slične zahtjeve, a bio bi veliki uspjeh, da i oni podrže studente, kao što su to učinili radnici „R. Končara”, „N. Tesle”, „Croatie”, „Čistoće” i jednog poduzeća iz Vinkovaca.

23/24. U Splitu je prihvaćen štrajk na svim fakultetima osim na elektrotehnici. Prema istoj informaciji, koju je dobilo Predsjedništvo SS Zagreba, Odvjetnički zbor pripravnika uputio je splitskim studentima pismenu podršku, koju je od oko 40 advokatskih pripravnika splitskog područja potpisalo njih 30. Studenti iz doma „S. Radić” u Splitu stupit će u petak u štrajk gladju uz zahtjev da se odmah pristupi izgradnji studentskog doma s oko 500 dvokrevetnih soba.

Predsjedništvo SS Zagreb obaviješteno je od Ante iz Predsjedništva SS Split da se 25. 11. priprema zbor³⁵⁷ Elektrotehničkog fakulteta u Splitu i predlaže da Predsjedništvo SS SRH pošalje telegram s apelom, da i oni realiziraju štrajk. Odmah poslije toga Tomaš Marijan je u ime Predsjedništva uputio u Split na Elektrotehnički fakultet telegram u dogovorenom smislu.

³⁵⁵ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *doluku*.

³⁵⁶ Ivan Puljiz.

³⁵⁷ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *zbog*.

Krešo Pavić (prezime nije sigurno) iz Djakova obavijestio je 24. 11. Ivicu Brkića da je bio u PIK-u, gdje je sve u redu, dvorana je osigurana za zbor u nedjelju (28. 11.). Nadalje ga je informirao da je razgovarao sa Mulićem i Ratkovčićem,³⁵⁸ koji su mu rekli da ih ne mogu spriječiti da organiziraju zbor, ali će poduzeti sve korake protiv članova SK i savjetovali mu da bi bilo bolje da se zbor ne organizira. Paveš Krešo nastavlja, da će im PIK osigurati prostorije i sigurno dati podršku. Brkić mu savjetuje da treba poslati obavijest Radio Djakovu sa pozivom građanima i gimnazijalcima. Isto tako mu savjetuje da traži od PIK-a ako mu treba novaca, jer će mu oni dati. Predsjedništvo će iz Zagreba poslati ljude koji će mu pomoći. Plakate treba izvjesiti, ali neka paze da ih nitko ne uhvati.

Nepoznati muškarac iz Djakova obavijestio je u večer 24. 11. Predsjedništvo SS da se Općinski komitet u Djakovu neslaže sa studentima, a on strahuje da će se za takvim primjerom povesti i radne organizacije.

Danko Pejković iz Predsjedništva SS Zagreba savjetovao je Kreši Paviću iz Djakova u razgovoru 24. 11. da ode u Općinski komitet i čuje njihovo mišljenje kako bi ih mogao „poklopiti” na planiranom zboru u nedjelju.

Djerek iz Predsjedništva SS u razgovoru sa prof. Vusićem iz Bjelovara, telefon 38-85 tražio je obavještenje da li je moguće 24. 11. održati zbor srednjoškolaca, koji bi podržao stav studenata. Prof. Vusić uputio je Djereka na prof. Volodera, s kojim bi se to moglo dogovoriti.

U noći 24. na 25. 11. Toni Renc iz Ljubljane obavijestio je Lištica Antu u Predsjedništvu SS da „metoda hrvatskih sveučilištaraca nije naišla na simpatije među slovenskim studentima, zbog toga što su prevladale pogrešne informacije, zbog taktike i zanemarivanja saveznika, za vrijeme njegovog izbivanja iz Ljubljane, studentima je tamo govorio Jure Bilić, koji je uspio ostaviti dojam na studente da se radi o nacionalističkoj sekci u Hrvatskoj, što se Draženu lijepi etiketa zahtjeva primitka u³⁵⁹ Ujedinjene Nacije, da je bio u Beogradu i da je iznio sve u pozitivnom smislu, ali da diskusije nije bilo”. Toni Renc podvlači da postoji opće uvjerenje da iza svega stoji Matica hrvatska. Ovo uvjerenje da postoji u svim Republikama Jugoslavije. Toni Renc savjetovao je Predsjedništvu da 26. 11. 1971. pošalje svog predstavnika na zbor studenata u Maribor i da se Bilten Predsjedništva pošalje svim centrima u Jugoslaviji radi bolje i istinske informiranosti studenata.

U Predsjedništvu SS Zagreba 25. 11. bili su novinari iz ljubljanskog „Dela” i htjeli da razgovaraju sa Šimom Djodanom o deviznom sistemu.

II/ Kralj Albert
Vidović Slobodan
Zmijarević Mate

Josip Drpić
(potpis)

³⁵⁸ Mišo Ratkovčić, predsjednik Općinske konferencije SKH Đakovo.

³⁵⁹ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *iz*.

7.25.

STROGO POVJERLJIVO
 SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
 REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
 SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
 CENTAR Zagreb
26. 11. 1971.

Dostavljeno
 I sektoru SDS 1 primjerak
 V sektoru SDS 1 primjerak
Centar Zagreb – načelnik
Centar Zagreb – II odjel arhiva
 Centar Zagreb – II odjel obradivači³⁶⁰

I N F O R M A C I J A broj 337

VEZA: INFORMACIJA broj _____

Obrada „Tuškanac”

Izvori:

- XII odjel

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:
3. Predmet: Djelovanje članova Predsjedništva SSZ i SSH.-

SADRŽAJ:

Profesor Keros sa Medicinskog fakulteta obavijestio je prije podne 26. 11. 1971. godine Jelaču u Predsjedništvu SS Zagreba da su studenti medicine odlučili da se štrajk prekine i da 1. 12. počinje nastava.

Car Ivan³⁶¹ iz Predsjedništva SS 26. 11. o. g. oko 10 sati upozorava Dodiga, koji se nalazi u fakultetskom odboru Sveučilišta, da treba prekinuti sa štrajkom, kako ih ne bi u tome pretekli medicinari, a eventualno ekonomija i poljoprivreda. Isti prijedlog davao je Predsjedništvu SS i noćas, ali se oni nisu složili. Inzistira da s njim podje Budiša Dražen na razgovor u CK. Car Ivan predlaže prekid štrajka zbog toga što je dobio direktivu od Sveučilišnog komiteta, da se u 11 sati prekine štrajk. Iz razgovora je vidljivo da se on intimno ne slaže sa prekidom.

³⁶⁰ Ispred riječi Centar ručno je napisana kvačica (✓), što najvjerojatnije označuje organizacijsku jedinicu kojoj je *Informacija* dostavljena.

³⁶¹ Ručno podcrtano. Ta se napomena odnosi i na podcrtane dijelove teksta u nastavku dokumenta.

U noći 25. na 26. 11. 1971. godine održali su sastanak Dražen Budiša, Mate Ljubičić, Ante Paradžik i Car Ivan s medicine na zahtjev Cara. Sastanak je bio zakazan u 22,45 ispred zgrade „Lesnina” u Ul. proleterskih brigada. Razgovarali su vjerojatno o informacijama kojima raspolaže Car Ivan, a to su da je Šime Djodan „nestao” i da su „u Jaski tenkovske jedinice u pripravnosti”. Budiša smatra da su to potezi za zaplašivanje i da se od štrajka ne smije odustati, jer je izgleda Car predložio obustavu.

Car /brat Ivana/ sa Medicinskog fakulteta zove 26. 11. 1971. godine u jutro Budišu da hitno dodje na Medicinski fakultet, jer se protura ideja da se štrajk obustavi, upravo je u toku sastanak fakultetskog odbora studenata.

Iz Predsjedništva SS Djerek je 26. 11. 1971. godine, prije podne, dao upute dežurnom u fakultetskom odboru SS na ekonomiji da paze, da ne dodje do izgreda prilikom predstojećeg zbora, koji se trebao održati, a na kojem se treba donijeti odluka o obustavi štrajka. Zbor je izgleda sazvan od strane partijske organizacije. Djerek kaže, da treba postaviti stražu, pa ako treba dovesti ne 200, nego 2000 ljudi, da se osigura i dalje provodjenje štrajka.

Jukić Mijo obavijestio je 26. 11. 1971. u jutro Ferdu Bušića, da Golac, Mičija, Dobrić, Turek i Dominković, pripremaju na Ekonomskom fakultetu kontra udar. Traži od Bušića da na fakultet pošalje pojačanje od deset ljudi. Inzistira da medju njima nesmije biti Čičak, jer bi on uzbudio duhove. Jukić je situaciju na Ekonomskom fakultetu ocjenio kao vrlo tešku.

Na Veterinarskom fakultetu 25. 11. 1971. godine oko podne održan je sastanak studenata na kome je sekretar osnovne organizacije SK na fakultetu Pajtl Mirko zahtjevao prekid štrajka. Bio je međjutim izviždan³⁶² po prisutnima, njih oko tri stotine, a istovremeno je Zvonimir Čičak prihvaćen sa skandiranjem. Medju prisutnima isticao se jedan, do sada neidentificirani student, koji je govorio o tome – „da Hrvatsku treba odmah primiti u Ujedinjene Nacije i da se što prije pošalje tamo predstavnik, kao i da Admiralitet treba preseliti odmah u Split”.

Branko /prezime nepoznato/ iz Fakultetskog odbora studenata Strojarskog fakulteta obavijestio je 26. 11. o. g. prije podne Primorac Antu u Predsjedništvu SS da je na strojarstvu situacija u najboljem redu. Budiša je izjavio Branku da se upravo održava sastanak Predsjedništva, a ako bude potrebno održat će se i prošireni plenum na kojem bi se donijela odluka o daljnjoj akciji. Branko je, nakon toga, upozorio Primorca da je Car 25. 11. o. g. čuo neke važne stvari zbog kojih treba biti na oprezu.

Markota, iz Osijeka zatražio je 26. 11. 1971. u ranim prijepodnevnim satima informacije od Djereka iz Predsjedništva SS Zagreba o situaciji u Zagrebu. U razgovoru Djerek mu nije mogao dati nikakvih novih podataka, već mu je obećao da će mu oko 13 sati znati reći novosti. Informirao je Markotu da se vrši jak pritisak na njih da se prestane sa štrajkom, pa su oni u nedoumici. Markota mu je iznio da je o tome trebalo ranije misliti i trebalo je biti više dogovora sa provincijom. Lično je protiv štrajka i kaže, da je umjesto zbora bio sazvan plenum sigurno do toga ne bi došlo.

³⁶² Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *izviždan*.

Jelača, iz Predsjedništva SS Zagreba je 26. 11. o. g. prije podne obavijestio Mikulića, studenta iz Djakova, da su svi „šefovi” odsutni, da je situacija zaoštrena i da su neki fakulteti počeli „razmišljati”.

Budiša je prije podne 26. 11. informirao Toni Renca u Ljubljani da traže prijem kod političkog rukovodstva.

Martiško Rudolf, konzul ČSSR³⁶³ u Zagrebu, u razgovoru je s našim izvorom tražio mišljenje o pravim razlozima studentskog štrajka. Sam je prokomentirao zbivanja, da zahtjev za rješenje deviznog sistema nije razlog štrajku, već da su razlozi politički, a to znači nacionalizam, koji je, prema njegovom, u porastu. U vezi s tim, Martiško smatra, da je Jugoslavija prezadužena u inostranstvu, što takodjer utiče na lošu ekonomsku situaciju.

Karl Hlečka, generalni konzul ČSSR u Zagrebu takodjer prikuplja informacije o Zagrebačkom sveučilištu. Od našeg izvora zatražio da mu nabavi kolekciju parola i plakata, koje su štampali studenti i istakli na fakultetima. Hlečka je u razgovoru konstatirao da u Jugoslaviji u ekonomici i politici neke stvari ne idu kako treba. Ovo je povezao i sa sadašnjom situacijom na Zagrebačkom sveučilištu. Pokazao je naročiti interes kod izvora za gledanje drugih republika na zahtjeve studenata u vezi deviznog sistema.

II/ Kralj. A.

Vuković I.

Zmijarević M.

Josip Drpić
(potpis)

7.26.

STROGO POVJERLJIVO
SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
CENTAR ZAGREB
26. 11. 1971.

Dostavljeno
I sektoru SDS 1 primjerak
V sektoru SDS 1 primjerak
Centar Zagreb – načelnik
Centar Zagreb – II odj. ar³⁶⁴

³⁶³ Čehoslovačka Socijalistička Republika.

³⁶⁴ Odjel arhiva. Ispred riječi Centar ručno je napisana kvačica (✓), što najvjerojatnije označuje organizacijsku jedinicu kojoj je *Informacija* dostavljena.

Centar Zagreb – II odj. ob ³⁶⁵

I N F O R M A C I J A broj 340

VEZA: INFORMACIJA broj _____

Obrada „Tuškanac”

Izvori:

Informativni razgovori – XII odjel c. ³⁶⁶ SDS Zagreb

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:
3. Predmet: Daljnja saznanja o djelovanju studentskog rukovodstva.-

SADRŽAJ:

Paradžik i Mičija³⁶⁷ sa još trojicom studenata 24. 11. 1971.³⁶⁸ uvečer dogovarali su odredbe o ponašanju redara na fakultetima koje treba napisati. Redari bi trebali znati što da kažu kada dodju pred policiju i da nikoga ne puštaju na fakultet, pogotovo ako je u uniformi. Smatraju da se štrajk treba okončati do 3. 12. s tim da se istakne da je ovo prvi slučaj i da oni to mogu i ponoviti.

Paradžik u jednom razgovoru 26. 11. o. g. iznosi svoje shvaćanje i sa zadovoljstvom konstatira da je dovoljna podrška nekoliko radnih organizacija i općina i da to objavi „Hrvatski tjednik” što će „biti dovoljan udarac”. Paradžik je zatim izjavio da mu je direktor Grafičkog zavoda u Zagrebu rekao da on i njegovi radnici u svakom slučaju daju podršku „pokretu”, ali da se ne žele javno izjasniti, pošto još nije vrijeme i čekaju šta će učiniti ostale radne organizacije.

Paradžik je izjavio „da se ni pod koju cijenu ne smije odustati. CK misli da smo mi neozbiljni i arogantni, a budući mi znamo što oni misle, baš zato ne trebamo popustiti. Ako žele razgovor neka dodju k nama, jer mi smo njih zvali 5 puta i nitko nije došao. Srećko Bijelić je gurnuo Koprtnu da govori i kada je vidio da stvar ne ide, povukao se ... U svakom slučaju isplatit će nam se ovo sjedenje od 5 dana. Ako ode barem 50% od svih onih koji kočće razvitak onda je stvar uspjela.” Razmatrajući mogućnost pritiska Partije izrazili su mišljenje da do toga neće doći, „jer vjerojatno vide koliko gube na javnoj sceni.” Jedan od prisutnih u prednjem razgovoru bio je 23. 11. kod Šime Djodana. Djodan se divi studentima i smatra da su napravili dobar potez i da je sada stvar na drugima da kažu za čiju su politiku, „beogradsku ili hrvatsku”.

³⁶⁵ Odjel obrađivači.

³⁶⁶ Centar.

³⁶⁷ Ručno podcrtano. Ta se napomena odnosi i na druge dijelove teksta u nastavku dokumenta.

³⁶⁸ Taj datum i datumi u nastavku tog dokumenta uokvireni su ručno, crvenom kemijskom olovkom. Uz pojedine je odlomke ručno napisana kvačica (✓).

Djodan smatra da bi trebalo vidjeti kakovo je raspoloženje u Srbiji i među generalima. Mogućnost vojnog udara su u razgovoru odbacili, jer bi to kako oni kažu „za sobom povuklo uplitanje Rusa”.

Paradžik je obavijestio nekoliko prisutnih u Predsjedništvu 24. 11. 1971. da Ekonomski fakultet zahtijeva nastavak predavanja, jer upravo sada je raspored predavanja Savke Dabčević. Znidarčić Zvezdana sugerirala je prisutnima da ne prihvate taj zahtjev uz napomenu da bi to značilo da je štrajk razbijen, što su ostali prihvatili.

Paradžik Ante je 26. 11. o. g. u razgovoru sa nekoliko studenata u Predsjedništvu SS Zagreba govoreći o situaciji na fakultetu u Osijeku rekao: „Činjenica je da Poljoprivrednom fakultetu ne smiju niti pristupiti, te da Pedagoška akademija nije visoko školski centar. Dekan na Poljoprivrednom fakultetu, član je Općinskog komiteta, dakle, sve je po vertikali Partije. Osim toga on se boji i ništa ne zna. Predsjedništvo je molilo 10 dana dekana da se održi rasprava o amandmanima i nije dozvolio dok se nije uplela Partija.”

U nastavku razgovora vodila se diskusija o Markoti iz Osijeka, za kojega je jedan od prisutnih rekao da je izdajica. Njegovi sugovornici nisu se složili sa takvom ocjenom, što ga je ponukalo da izjavi: „Štrajk se mora svugdje jednako provoditi, jer opasnost je prisutna svagdje, obzirom na činjenicu da je ovo vrijeme pitanje države i njih.”

Studenti su poslije 13 sati 26. 11. 1971. godine kada su čuli prve vijesti počeli tražiti od Predsjedništva SS Hrvatske potvrdu o tačnosti da su studenti medicine odustali od štrajka. Budiša Dražen tvrdi da su to alarmantne glasine, da su medicinari „poludjeli” i da su oni odgovorni za sve sukobe.

Ivo Pancirov s Ekonomskog fakulteta obavijestio je 25. 11. 1971. godine u 8,50 sati Predsjedništvo SS Hrvatske da se nedavno diplomirani ekonomisti spremaju da miniraju štrajk na sastanku koji će se održati u 10,00 sati.

Na Fakultetu političkih nauka održano je 25. 11. o. g. predavanje prof. Rendića koje je zaslugom profesora prošlo kao redovno predavanje. Predavanju je prisustvovalo manji broj studenata, koji su se po završetku razišli. Službenici fakulteta radili su normalno kao svaki zadnji dan prije praznika do 12 sati. Očekuje se da će Fakultet početi sa normalnim radom 4. 12. i profesori održavati predavanja bez obzira na prisutni broj studenata.

Drago Bandov 26. 11. obavijestio je Predsjedništvo SS Hrvatske da je u toku noći bila rasprava na fakultetu u Zadru i da je Predsjednik i Predsjedništvo SS Zadra odbilo da sprovede štrajk. U vezi toga Dodig iz Predsjedništva SS Hrvatske daje mu u zadatak da organiziraju grupu koja će blokirati fakultet kako bi on bio zatvoren do 3. 12. Dodig kaže da samo fakultetski odbori mogu donositi odluke kad je Predsjedništvo odustalo i da će ono biti opozvano.

Tomaš Marijan iz fakultetskog odbora Elektrotehnike obavijestio je 26. 11. u 10,30 sati Sliškovića u Predsjedništvu da je 24. 11. održan sastanak političkog sekretarijata koji je protiv štrajka. Očekuje da će se i ostali sada ponašati na toj liniji. Slišković mu savjetuje da ostanu kod odluke da sluša Predsjedništvo SS Hrvatske, ali da treba biti mir i da se ne drže zborovi.

Dumančić sa Filozofskog fakulteta 26. 11. 1971. godine zove nekog od članova Partije i članova Predsjedništva SS Hrvatske da trebaju hitno intervenirati na Filozofskom fakultetu. Prema riječima Dumančića partijska organizacija na Filozofskom fakultetu želi se ograditi od „njih” i želi prekinuti štrajk i to odmah.

Studenti i profesori Više grafičke škole u Zagrebu formalno su se solidarizirali sa nekim zahtjevima SS Zagreba, ali nisu prihvatili obustavu nastave, tako da se ona normalno odvija. Jedna grupica studenata koja ne pripada Grafičkoj školi je 24. 11. o. g. poslije podne nalijepila nekoliko parola u prostorijama Više grafičke škole. Nakon njihovog odlaska parole su skinute, a savjet škole zaključio je da se uvede dežurstvo iz redova studenata koje će onemogućiti stvaranje nereda od pridošlica.

Štambuk iz Splita je 26. 11. o. g. obavijestio Predsjedništvo SS Hrvatske da su dobili podršku Odvjetničke komore u Splitu. Osim toga pokušat će 26. 11. poslati grupu studenata da dijele letke na zboru radnika u brodogradilištu „Split.”

Tešinski iz Rijeke naredio je 26. 11. 1971. godine Puljizu u Rijeci: „Nemojte ništa poduzimati, apsolutno ništa. Zatvorite vrata i razidjite se. One zborove treba otkazali. Ništa ti drugo neću reći. Zatvarajte odmah i otidjite doma. Neka ostane onako kako je bilo kad sam ja jučer otišao. Napravite kako sam vam rekao, puštajte slušalicu i razilazite se.”

Tešinski iz Rijeke obavijestio je 25. 11. 1971. godine Ganza da u Rijeci situacija nije dobra. Istovremeno saopćio je da su im /vjerojatno se radi o Predsjedništvu studenata/ ukrali u noći 24. na 25. 11. dokumentaciju, izvještaje i spise. Ganza je napomenuo da nisu niti očekivali neku bolju situaciju. Ganza je sugerirao Tešinskom da o svemu napiše izvještaj i pošalje u „Hrvatski tjednik” koji će to objaviti. Ganza je rekao Tešinskom da će po završetku ovog štrajka stupiti tri dana u novi štrajk u znak protesta protiv neobjektivne štampe i nepotpunog informiranja.

II/ Kralj A.

Vidović S.

Zmijarević M.

Josip Drpić
(potpis)

7.27.

STROGO POVJERLJIVO

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
 REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
 SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
 CENTAR Z A G R E B
27. 11. 1971.

Dostavljeno
 I sektoru SDS 1 primjerak
 V sektoru SDS 1 primjerak
Centar Zagreb – načelnik
Centar Zagreb – II odjel arhiva³⁶⁹
 Centar Zagreb – II odjel obradivači

I N F O R M A C I J A broj 342
 VEZA: INFORMACIJA broj _____

Obrada „Tuškanac”

Izvori:

- XII odjel
- inf. razgovori

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:
3. Predmet: Obustava nastave na sveučilištu i politika djela studentskog rukovodstva.-

SADRŽAJ:

Prostorije Predsjedništva SS Zagreba su 26. 11. 1971. godine posjetili – Trevisan Born Desa, novinarka „Timesa” (utvrđena kao agent AOS-a) i Meyer Viktor dopisnik „Neue Züricher Zeitung” (veza AOS-a). Spomenuti novinari vodili su razgovor sa tamo prisutnima iz Predsjedništva SS Majstorovićem, Paradžikom, Budišom, te Mičijom. Dio razgovora vodjen je kao službena izjava studenata za novine, a dio razgovora bio je nevezan više polemičan sa intencijom od strane novinara da dodju do što preciznijih podataka o studentskim zbivanjima u Zagrebu i Hrvatskoj.

Majstorović je odmah na početku i dijelu razgovora kao službenoj izjavio rekao da je štrajk studenata sproveden u Hrvatskoj, a da imaju podršku samo iz Slovenije. U daljnjem razgovoru Majstorović ističe kao lidera – „najglavniji i najhrabriji” Dražena, koji uvijek uključuje u svoje rasprave i ideje „radničku klasu i seljaštvo”.

³⁶⁹ Ispred riječi Centar ručno je napisana kvačica (✓), što najvjerojatnije označuje organizacijsku jedinicu kojoj je *Informacija* dostavljena.

Paradžik je u razgovoru najprije govorio o nepovoljnom položaju hrvatske privrede, navodeći da brodogradilište „Split“ proizvodi brodove za SSSR³⁷⁰ pod apsolutno nepovoljnim uvjetima koji su plaćeni rubljima i za njih se kupuje „tko zna što“. I dalje tvrdi da je u štrajk uključeno u cijeloj Hrvatskoj 50.000 studenata, da štrajkaju sve zagrebačke škole i polovina škola u Rijeci. Da se vrši veliki pritisak na ljude u radnim organizacijama, da se izjašnjavaju protiv štrajka studenata, ali da usprkos toga „narod daje podršku i navodi primjer „Končara“, „Nikole Tesle“ i slavonske regije“.

Na pitanje Meyera o političkim stavovima u Hrvatskoj kroz povijest uz naglasak na Radića,³⁷¹ Paradžik je odgovorio: „Radić je kad je završio prvi svjetski rat tražio Republiku Jugoslaviju i to Republiku radnika i seljaka“. U nastavku govoreći o današnjoj situaciji izjavio je: „Hrvatska je jedna od federalnih³⁷² jedinica koja ima pravo na svoj samoupravljajući sistem, na svoj parlament, na svoje devize, svoju policiju i po mogućnosti na svoju nacionalnu gardu“.

U istom razgovoru Dražen Budiša daje definiciju unitarizma, kao derivata staljinističkog sistema i nastavlja govoreći o sadašnjem političkom trenutku, te ocjenjuje politiku Hrvatske na slijedeći način: „... bolje je reći da hrvatska politika niti je unitaristička, niti je bilo kakva druga, jer hrvatske politike danas nema, to je jedna fikcija i iluzija naših političara da oni vode hrvatsku politiku. Nema sumnje da u ovom času moramo prići jednoj integraciji hrvatskog nacionalnog prostora. Hrvatska duhovna integracija, to se odnosi ne samo na Hrvate u okviru SR Hrvatske, nego i izvan nje“.

Mičija je u razgovoru s novinarima govoreći o štrajku studenata i decidirano izjavio: „Mi upravo štrajkamo protiv hrvatskih političara, jer treba da bude interes u hrvatskom narodu i njegovoj politici“.

Iz Zadra se 26. 11. 1971. godine Tomislav Mamić interesirao kakva je situacija i tražio sugestije o daljnjem djelovanju. Predsjedništvo SS Zagreba obavijestilo ga je da su Mičija i Boras diskvalificirani, jer su napravili puč. U vezi prekida štrajka rečeno mu je: „Da štrajk može jedino atomska bomba prekinuti“. Tomislav Mamić je vjerojatno shvatio da informacije Predsjedništva SS nisu tačne, te je doslovce rekao „da će oni istupiti iz SR Hrvatske ako i dalje budu lagali“.

Paradžik je 26. 11. 1971. godine u večernjim satima poslije povratka iz rektorata obavijestio Jadranku (studentica, prezime nepoznato) iz SS Rijeke, da je odlučeno da se štrajk produži do 3. 12. Istovremeno obavijestio ju je da su svi jednoglasno osudili unitaristički puč Mičije i da će na I plenumu biti smijenjen. Napomenuo je da je Dekan bio takodjer protiv njega i da će biti vrlo rigorozni.³⁷³ Paradžik je izjavio: „Novine su unitarističke i studenti će uskoro zauzeti „Vjesnikovu kuću“. U nastavku izjavio: „ukoliko se ne riješi u roku jednog mj. devizni sistem, studenti će izaći na ulice“.

³⁷⁰ Savez Sovjetskih Socijalističkih Republika.

³⁷¹ Stjepan Radić.

³⁷² Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *federalnih*.

³⁷³ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *rigoroni*.

Predstavnici rektorata vodili su 26. 11. o. g. u Predsjedništvu SS Hrvatske razgovor o problemima sadašnje situacije. U razgovoru glavnu riječ je imao Čičak, a kasnije se pridružio i Paradžik. U svom izlaganju Čičak je dosta konfuzan, te na početku razgovora izjavljuje da ukoliko se štrajk obustavi prvoga to znači propast „studentskog pokreta”. Medjutim, u daljnjem razgovoru govori o tome da on nema ništa protiv da se štrajk obustavi i danas to znači 26. 11. 1971. godine i ujedno predlaže da Predsjedništvo SS Zagreba predloži Predsjedništvu Hrvatske da se štrajk 3. 12. obustavi. Na kraju razgovora Čičak izjavio je da je cilj „studentskog pokreta” da ovo hrvatsko rukovodstvo postane stvarno hrvatsko.

Belec Djuro student Prirodoslovno-matematskog fakulteta 26. 11. 1971. godine zatražio je od Predsjedništva SS Zagreb informacije o razvoju situacije. Ujedno je obavijestio Predsjedništvo da se Matica u Bjelovaru sastaje istog dana u 17 sati. Dobio je instrukcije da na sastanku ne govori ništa, osim o deviznom sistemu.

Božikov iz Predsjedništva SS je 26. 11. o. g. uporno tražio od sekretarice redakcije aktualnosti RTV-a da mu pročita tekst koji je o štrajku objavljen na radiu (vjerojatno je to bilo poslije 13 sati, kada su objavljene prve vijesti o obustavama štrajka na nekim fakultetima). Nakon dugog nagovora ona mu je pročitala tekst kojim je Božikov bio revoltiran i zaprijetio da će napisati demant koji se mora pročitati na radiu. Sekretarica mu je odvrtila da on nema pravo određivati šta će se na radiu čitati, a šta ne. Na kraju Božikov je zaprijetio da će tada vijest dati „Večernjim novostima” koji će to sigurno objaviti. Interesirajući se 26. 11. 1971. godine u 14,20 sati o situaciji u Predsjedništvu Martinko sa Strojarskog fakulteta dobio je podatke od Bušića da je direktiva „štrajkati i dalje”, a da Boras i Mičija ne pripadaju više pokretu.

Budiša Dražen je 26. 11. 1971. godine dao u vezi proglašenja u Zadru o sjednici komiteta slijedeći komentar: „Ovaj komitet koji je zasjedao i zaključci koji su donijeti su bedasti. To se nije smjelo istaknuti kao razlog eventualnog prekida štrajka, čak kad bi ga i bilo. Razumijete! Tako da mislim da se tu pogriješilo što se taj komitet i njegov rad naveo kao razlog eventualne obustave štrajka. Mislim da se tu trebalo iznaći i reći neke druge razloge. To je glupost što se govorilo na tom komitetu. Tu se nisu uvažavali prijedlozi Hrvatske. To je ono. Nakon tog komentara koji je Budiša dao do sada nepoznatom studentu iz Zadra, ovaj je rekao da im ne pada ni na pamet da prekidaju štrajk i da će se u Zadru ravnati samo prema direktivama Predsjedništva SS Hrvatske u Zagrebu.

Paradžik Ante je 26. 11. o. g. u razgovoru sa Čičkom (otac od Zvonimira)³⁷⁴ izjavio da je Mičija izdao „Studentski pokret”, te da se studenti spremaju da ga batinaju ukoliko se pojavi u blizini. Smatra, da je Mičija nagovoren od Tureka, a da je Boras učinio izdaju zbog toga što je smatrao da će on biti predsjednik”.

Marko Vrdoljak je 26. 11. o. g. oko 22 sata htio prenijeti Draženu Budiši u Predsjedništvu SS Zagreba neke podatke. Obzirom da Budiše nije bilo zatražio je od Djereka da se Dražen javi njemu na telefonski br. 525-798. Dražen Budiša nije došao u kontakt sa Markom Vrdoljakom do 23,10 sati, te je Vrdoljak zaprijetio Djereku koji je trebao pronaći Dražena da će snositi odgovornost zbog toga.

³⁷⁴ Ante Čičak.

Tomaš Marijan iz Fakultetskog odbora studenata elektrotehnike obavijestio je Predsjedništvo 26. 11. 1971. da je preko jednog prijatelja došao do nekih podataka iz „Rade Končara” i da će sve to skupa dostaviti Predsjedništvu poslije podne oko 18 sati.

Nepoznati student elektrotehnike 26. 11. 1971. godine na večer oko 19 sati dostavio je „Studentskom listu” zaključke sa zbora radnika „Rade Končara” radi objavljivanja. Zaključke je potpisao predsjednik zbora Antonio Brajber. Tekst zaključaka u prilogu.³⁷⁵

II/ Kralj Albert
Vidović Slobodan
Zmijarević Mate

Josip Drpić
(potpis)

7.28.

STROGO POVJERLJIVO

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
CENTAR Z A G R E B
27. 11. 1971.

Dostavljeno
I sektoru SDS 1 primjerak
V sektoru SDS 1 primjerak
Centar Zagreb – načelnik
Centar Zagreb – II odjel arhiva
Centar Zagreb – II odjel obradivači³⁷⁶

I N F O R M A C I J A broj 343
VEZA: INFORMACIJA broj _____

Obrada „Tuškanac”

Izvori:

- XII odjel

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:
3. Predmet: Politika djela studentskog rukovodstva u vođenju obustave nastave. -

³⁷⁵ Zaključci nisu priloženi uz taj dokument.

³⁷⁶ Ispred riječi Centar ručno je napisana kvačica (✓), što najvjerojatnije označuje organizacijsku jedinicu kojoj je *Informacija* dostavljena.

SADRŽAJ:

Bušić Ferdo informirao je 27. 11. 1971. godine u toku jutra svog rodjaka u Splitu Ivana Bušića o situaciji u Zagrebu i rekao: „U Zagrebu je revolucija u punom naponu, studenti su postavili rok za rješavanje deviznog sistema i ako se za dva mj. ništa ne popravi planiraju pozvati radnike iz Njemačke, a onda zna šta će biti”.

Tokom jutra 27. 11. 1971. godine razgovaraju o situaciji Budiša, Paradžik i još neki. Budiša je izjavio da sada imaju čistu situaciju, te da on i Paradžik ostaju u Zagrebu. Paradžik nadovezuje da treba obavijestiti Split da se od štrajka ne odustaje i da se kaže Splitu ukoliko šta trebaju neka se samo jave. U daljnjem razgovoru govoreći o političkim forumima, Budiša kaže: „Oni su ovaki i onaki. Pazite u tome je vic. To je prva proba i ne može se u njih sve pouzdati. Treba odgajati studente, treba odgajati društvene slojeve koji će nam davati podršku, a ne da se kao sad po nama bacaju blatom”.

Od Predsjedništva SS u Zagrebu tokom jutra 27. 11. o. g. Zadra, Rijeka, Senj i Kutina traže nove informacije. Tomaš Marijan iz Predsjedništva saopštava svima zaključke sa sinoćnjeg sastanka u Rektoratu, na kojem su ih Dekani potpuno podržali. Komentirajući sadašnju situaciju Tomaš Marijan zaključuje: „Ako je itko u stisci nisu studenti, a zna se tako je. Studenti su se pokazali jedinstvenim i donesen je sinoć jednodušni zaključak”. Isto tako Tomaš obavještava da je oštampam IV broj Biltena, kako bi se sprečile dezinformacije, i kaže da je Predsjedništvu SS stiglo pismo od radnika „Plive” koji daju studentima punu podršku.

U Predsjedništvu SS održava se 27. 11. u 12,30 sati neki nama nepoznati sastanak. Prisutni su Budiša, Čičak, Jelača, Božikov, Antić, Ferdo Bušić, Tomaš Marijan, Ireko CIGETA³⁷⁷ i Raljević. Ovom sastanku prisustvuje i Bušić Bruno iz redakcije „Hrvatskog tjednika”.

U toku noći tj. poslije jedan sat 27. 11. o. g. Zvonimir Čičak obavijestio je svog oca da je na sjednici (rektorata) došla direktiva da se ne izdaje nikakvo saopćenje. Sveučilišni komitet SK-a donio odluku da se studenti pozovu da nastave sa radom, dok su se dekani na sjednici složili da obustava traje kako je ranije zaključeno. Plenum bi se održao 3. 12. i odlučilo bi se da li doći do obustave ili će se ona produžiti do Nove godine.

Čičak Djuka obavijestio je svog oca 27. 11. o. g. u 1,15 sati u noći da se sjednica Dekana završila i dala je podršku studentima, jedino se stomatologija distancirala.

Tešinski koji boravi u Zagrebu obavijestio je Hovru³⁷⁸ u Rijeci da će Plenum biti 13. 12. o. g., a na njemu će biti vjerojatno i „skidanje glava”.

II/ Kralj Albert

Vidović Slobodan

Zmijarević Mate

Josip Drpić
(potpis)

³⁷⁷ U izvorniku je napisano ime Renko i potom ručno ispravljeno u Ireko te je dopisano prezime Cigeta.

³⁷⁸ Ispravno je Zlatko Houra, član Predsjedništva Saveza studenata Rijeke.

7.29.

STROGO POVJERLJIVO
SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
CENTAR ZAGREB
28. 11. 1971.

Dostavljeno
I sektoru SDS 1 primjerak
V sektoru SDS 1 primjerak
Centar Zagreb – načelnik³⁷⁹
Centar Zagreb – II odjel arhiva
Centar Zagreb – II odjel obradj.

I N F O R M A C I J A broj 345
VEZA: INFORMACIJA broj _____

Obrada „Tuškanac“

Izvori:

- saradnik „Leskovar“

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:
3. Predmet: ŠIRCA inž. STANISLAV, podržava studentske nemire i učestvuje u njima.-

SADRŽAJ:

Dana 26. 11. o. g. došao je u stan saradnika Širca inž. Stanislav iz Zagreba, Križanićeva 16. Nakon privatnih razgovora Širca je počeo samoinicijativno komentirati sadašnju situaciju u Zagrebu i sa oduševljenjem je pričao o studentima i njihovim akcijama na fakultetima te je u vezi toga rekao slijedeće: „Sve je počelo sa rezolucijom IB 1948. godine, kasnije nastavljeno sa Đilasom,³⁸⁰ pa Rankovićem, ali to su bile samo predigre, ali sada se uzvrtio srž hrvatskog naroda, najjača armija u Hrvatskoj od 35.000 studenata, mladića od 18 do 25 godina. To su intelektualci i djeca najpoštenija i najorganizovanija u Hrvatskoj. To je partijska avangarda koja zna što hoće. Oni hoće da smjene partijsko rukovodstvo hrvatsko, koje je nesposobno da dalje vodi narod Hrvatske, a naročito u ekonomskom pogledu. Oni

³⁷⁹ Ispred riječi Centar ručno je napisana kvačica (✓), što najvjerojatnije označuje da je taj primjerak *Informacije* dostavljen načelniku.

³⁸⁰ Milovan Đilas, crnogorski političar, književnik i publicist (Podbišće pokraj Kolašina, 12. lipnja 1911. – Beograd, 20. travnja 1995.). Vidjeti opširnije: „Đilas, Milovan“, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.), pristupljeno 4. listopada 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=16908>.

hoće da dodje vrijeme kada pojedinci neće imati dva mercedesa, a radnik nema ni kruha, a radnik nosi najveću tegobu na svojim leđima. Što će nama Anka Berus,³⁸¹ Ivan Krajačić,³⁸² Ivan Šibl i drugi, a posebno Tripalo i Savka, koji su zakuhali cijelu stvar, a sada bacaju ljagu na našu hrvatsku djecu. Da ja nisam Slovenac ja bi se borio za vlast u Hrvatskoj i tada očistio sve za 24 sata, i svima pokazao kako se može živjeti”.

U daljnjem razgovoru on je naglasio da je do ovog moralo doći, jer se mladi ljudi neda-ju lagati od strane glupih Srba, koji ekonomski iskorištavaju hrvatsko dobro. On je naglasio da ga studenti na Građevinskom fakultetu pitaju za savjet u ovim događajima, a on ih hrabri i podržava da junački ustraju. Po njegovom mišljenju vojska će morati smjeniti ru-kovodstva u Hrvatskoj i tada će situacija biti bolja.

Širca se nije dugo zadržao u stanu saradnika, jer je naglasio da mora ići na fakultet, gdje ima sastanak sa studentima.

II/ Zelembaba V.

Žegarac N.

Josip Drpić
(potpis)

7.30.

STROGO POVJERLJIVO
SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
CENTAR Z A G R E B
27. 11. 1971.

Dostavljeno
I sektoru SDS 1 primjerak
V sektoru SDS 1 primjerak
Centar Zagreb – načelnik
Centar Zagreb – II odj. arhiva
Centar Zagreb – II odj. obrađ.

I N F O R M A C I J A broj 346

VEZA: INFORMACIJA broj _____

³⁸¹ Anka Berus, hrvatska političarka (Split, 16. prosinca 1903. – Zagreb, 2. lipnja 1991.). Vidjeti opširnije: „Berus, Anka”, *Hrvatski biografski leksikon, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2009. – 2020.), pristupljeno 4. listopada 2021., <https://hbl.lzmk.hr/clanak.aspx?id=1853>.

³⁸² Ivan Krajačić, hrvatski političar (Poljane pokraj Nove Gradiške, 29. kolovoza 1906. – Zagreb, 10. rujna 1986.). Vidjeti opširnije: „Krajačić, Ivan – Stevo”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.), pristupljeno 4. listopada 2021., <https://enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=33650>.

Izvori:

- kontr. tel.³⁸³
- „Split 2”
- inf. razgovor³⁸⁴

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:
3. Predmet: Daljnja saznanja o aktivnosti lica iz Predsjedništva Saveza studenata Zagreba i Hrvatske.

SADRŽAJ:

Dana 26. 11. o. g. održan je na Medicinskom fakultetu sastanak FOS-a,³⁸⁵ na kojem je došlo do konfrontacije dviju struja. Grupa na čelu sa Mičijom, Turekom i Borasom je uspjela nadglasati svoje protivnike, te je donešena odluka prema kojoj se štrajk odmah prekida. Grupa koja je poražena je preko Koordinacionog štaba na čelu sa Božikov³⁸⁶ Veljkom, štampala letak pod naslovom: „Obavijest studentima – tisku i svim sredstvima javnog informiranja”. Leci su rasturani pred Rektoratom Sveučilišta 27. 11. o. g. (original letka u prilogu).

Na Ekonomskom fakultetu su nakon otkazivanja zakazanog Zbora studenata 26. 11. o. g. u 10,30 sati dvojica neidentificiranih studenata otvorili prozor na III katu ispred kojih su visjele državne i partijske zastave. Skinuli su državnu zastavu i zastavu SRH, dok su partijsku ostavili. Nakon 20 minuta ponovno su postavili zastavu na prvobitnom mjestu. U zgradi fakulteta se nalazi grupa od oko 15 studenata, koji naizmjenično dežuraju, iako je dekan zahtijevao da napuste zgradu, ali su oni to odbili. Od lica čija se aktivnost osjeća na Stomatološkom fakultetu ističu se Kulundžić Ivan, Lončar Ante, i Đerek Vlado.³⁸⁷ Kulundžić je izjavio da studenata ima oko 50.000 i da će, ako bude potrebno, ići i na tenkove. Istakao je da u svemu moraju ustrajati i izvršiti nalog svojih vođa, misleći na Ivana Zvonimira Čička, čiji je istomišljenik.

U studentskom domu „Nina Maraković”, gdje stanuje oko 1.200 studenata, poznati pod imenom „udarna brigada” ili „hercegovački zid”, 600 ih je otputovalo kući. Preostalih 600 studenata i 300 tzv. „ilegalaca” boravit će u domu tokom praznika Dana Republike. Jedan broj od njih je naoružan pištoljima.

Dana 25. 11. 1971. oko 23,30 sati, Budiša Dražen je telefonirao da portir toga doma uputi jednog studenta s ulaza da među studentima organizira 50 do 60 i da ih pošalje za pojačanje na Ekonomski fakultet, što je realizirano za 10 minuta. U domu je uvedeno stalno dežurstvo i pristup je omogućen nepozvanima samo uz index i osobnu kartu.

³⁸³ Kontrola telefona.

³⁸⁴ Informativni razgovor.

³⁸⁵ Fakultetski odbor studenata.

³⁸⁶ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *Božekov*.

³⁸⁷ Sva su tri imena i prezimena ručno podcrtana.

Dana 27. 11. o. g. Štambuk Ante iz Splita je nazvao Predsjedništvo SS Zagreba. Razgovarao je sa Čičkovim bratom i izdiktirao mu tekst himne splitskih štrajkaša. Tekst himne će presnimiti i poslati diljem Hrvatskog sveučilišta. Himna glasi: „Kad Savka vikne dosta, bez para Istok osta. Odluka naša je prosta, dosta je deviznog posta. Nek nitko ne shvati krivo, što tako sve teče živo, jer vrijeme došlo sada, da svatko sa svojim vlada. Nek svaki hrvatski student za štrajk se brzo sprema, jer ako ne bude tako, deviza opet nema”. Tekst je komponiran na melodiju „Kad palme njišu grane”. Brat Čičkov ga obavještava da su Ivan Zvonimir Čičak i ostali u CK, pa ćemo vam javiti u Split oko 17 sati što ima novoga.

Nakon toga razgovor sa Štambukom je preuzeo Maslač iz Predsjedništva SS Rijeka, koji je trenutno u Zagrebu. Štambuk mu predlaže da se Plenum SS Hrvatske održi u utorak 30. 11. na večer na inicijativu Rijeke, Zadra i Splita i da se zatraži početak nastave za 1. prosinac, te da se apelira na redare, da nikakvom silom ne sprečavaju odvijanje nastave tamo gdje je inicijativa za to potekla. Maslač je dao svoj pristanak za takav prijedlog.

Nepoznata žena je nazvala Predsjedništvo SS Zagreba i jednog studenta izvijestila da će 27. 11. 1971. na večer u Zagrebu izbiti nered na potezu Gornji Grad – Trg Republike – Zrinjevac, planirano je da se pale automobili i razbijaju izlozi. U neredu da će biti uključena i srednjoškolska omladina. Nije htjela otkriti izvora ove informacije, kako ga ne bi dovela u nezgodan položaj. Student je na to odgovorio da se radi o lažima, „jer nama nije do nereda i demonstracija. Mi znamo kako se trebamo ponašati”.

U razgovorima između Ferde Bušića i Tomljenovića³⁸⁸ iz SS Rijeka saznaje se, da će studenti u Zagrebu, iako angažirani u štrajku, na izvjestan način obilježiti proslavu Dana Republike. Ferdo im napominje, da su ih Riječani iznenadili svojom pasivnošću u novonastaloj situaciji, ne iskoristivši tako svoja studentska prava. Tomljenović se opravdavao na taj način što je rekao, da su kod njih zborovi zabranjeni od strane političkog aktiva. Događalo se, kada su pokušali organizirati neki skup, da su nalazili ispod Titove slike natpise: „Oprez, dolaze jezuiti”, što se odnosilo na njih kao organizatore. Govoreći o Mičiji, Bušić kaže: „Mičija je napravio diverziju i sinoć je osuđen kao izdajnik hrvatske inteligencije, učinivši to vjerojatno zbog stolice u Komitetu, gdje sada stalno sjedi. Svijesno je htio razdvojiti studentski pokret. Paradžik je u razgovoru s jednom djevojkom iz Rijeke rekao, da će na sjednici 3. 12. Mičija pasti, „jer mi u studentskom pokretu ne smijemo imati izdajica. To je dezerterstvo. Ako je danas izdao studentski pokret, sutra će izdati Partiju. Oni ga koriste da bi mogli nešto ušičariti, a mi radimo isto što i Savka i Tito i sav progresivni dio rukovodstva. Mičija je učinio unitaristički puč, isto kao i Baltić. I za Baltića ćemo tražiti isključenje iz SK”.

Bušić Ferdo obavještava Ganza Krešu koji je trenutno u Splitu, da će se „Studentski list” štampati u 100.000 primjeraka.

Poručuje mu, da stalno dobivaju podrške od radnih organizacija, a političari vrše pritisak da se obustavi štrajk. „Predlažem da poslije štrajka otiđu na odmor, a po povratku da se sastanu, dogovore i analiziraju sve što je bilo.

³⁸⁸ Marijan Tomljenović.

Grupa u kojoj su se nalazili Bušić Bruno, Budiša, Dragan (prezime nepoznato), dogovorila se da će Dan Republike biti dan ovog štrajka, ali neće biti nikakvih zborova i javnih priredbi. Na kraju razgovora pročitali su proglas u kome se pozivaju studenti, da ustraju do 3. 12., radi jedinstva svih studenata i nastavnika na čelu s radničkom klasom.

Bušić Ferdo je pred Budišom i još jednim neidentificiranim studentom rekao slijedeće: „Goran Dodig, Derek i ja smo 27. 11. og. oko 13,30 došli u Gradski komitet i oni su nam postavili uvjet da se štrajk mora obustaviti. Rekao sam da obustaviti štrajk u ovo vrijeme kad stižu podrške sa svih strana, znači lom štrajka. Konci se više ne bi mogli pohvatati, a to studenti ne bi prihvatili. Ako Savka i Miko misle da bi obustavom štrajka oni dobili podršku, onda se varaju. Otvoreno sam im rekao, da ako zaustavimo štrajk, to znači lom pokreta. Poslije mi više nemamo aduta, a mi sada sa ovim pokretom možemo u radne organizacije i za 5 dana dignuti čitavu Hrvatsku. Ako se u roku od 3 mjeseca ne riješi devizni režim i vlada ne izađe pred narod, onda mi zovemo radnike i poduzimamo nove mjere”. Prisutni student je rekao: „Hrvatska politika mora biti samostalna, a ne treba njome manipulirati Beograd”.

U nastavku razgovora koji su vodili Štambuk i Ante Maslač 26. 11. o. g. poslije podne, bilo je spomenuto slijedeće:

Štambuk kaže: „Ma čekaj Ante, kada sve radimo preko telefona, oni to mogu snimati, ali to nije dokazni materijal nigdje, pa ne može ni biti, jer tako da ti kažem”. Razgovor sa Štambukom je nastavio Goran Dodig. Štambuk je rekao: „Evo, danas se sastaje nastavničko vijeće Pravnog fakulteta”. Zaključuje, da će na inicijativu SK Pravnog fakulteta nastava na tom fakultetu u Splitu početi 1. 12. 1971. g.

„Što to znači? Kada mi kažemo da to nije samoupravno, nije demokratski, oni kažu da će oni primijeniti i dovesti onoliko milicije koliko bude trebalo. A ja nemam ni 20 ljudi koji su spremni suprotstaviti se onim 200 ovaca u SK. Jer, to su ovce osim časnih iznimaka. Samo shvati ovo, mi smo se ovdje složili i kontaktirali smo sa Zadrom. Zadar nije odustao od štrajka, rekao mi je čovjek otvoreno ovako: „Nema tog boga koji će promijeniti našu odluku da mi 1. dođemo na nastavu, osim ako to bude odluka Plenuma SS Hrvatske”.

Dalje je tekao slijedeći razgovor:

Š – E, sad pazi, ako mi ne idemo na plenum SSH, sad ću tebi sve ispričat, koji bi po našoj ideji trebao biti u utorak ujutro u Zagrebu i reći ću ti zašto baš u utorak, onda u Splitu za slijedećih 20 dana je išao u k... pokret hrvatskih sveučilištaraca, jer smo mi onda pali na ispitu. U štrajk smo ušli, ja se osobno ne mogu pomiriti pod cijenu i funkcije i položaja i utjecaja i svih p.... m..... da si od toga odstupim. Da si proglašim, sada ti govorim u svoje osobno ime, bez obzira na bilo kakve posljedice, ja ne mogu poništiti, u smislu odluke na nivou Splita, odluku SSH. Ja to ne mogu napraviti, razumiješ! Ali onda me za 15 dana nema, a nema niti jednog člana Predsjedništva u Splitu. A, naime, radi se o ovome: vidiš šta je, mi nismo dobili podršku od dekana u Splitu, niti od jednog direktora više škole ili fakulteta. Uspjeli smo štrajk zavest samo na Pravnom fakultetu. Još je jedino u štrajku Viša pomorska škola i tamo sad Nastavničko vijeće pokreće inicijativu da se štrajk obustavi. E, sad vidiš koja je naša ideja. Idemo na plenum SSH na kojem će saopćenje sa tog plenuma biti slijedeće,

među ostalim saopćenjima, jel' tako: „Delegacija iz Splita je predlagala da, o obrazloženju ćemo se dogovoriti, ako je moguće, nastava radi toga i toga počinje 1. 12.” Sad, čekaj da ti ja dorečem stvar do kraja: To mi treba radi toga jer što se tiče na nivou Splita sačuvanja ovih naših pozicija meni je potrebna podrška dr Andrije Duića i Bilića i Kriste, nego dr Savke D. K. A oni su to rezolutno tražili od mene: „Ili ćete napraviti to, ili je Partija protiv tog pokreta u Splitu ubuduće”. Jer su nas tolerirali, a to je sad razdjelba. Međutim, ja hoću njih „provozat”, jer moja je ideja ovakva i naša u Splitu, ovdje. Mi ćemo se prije plenuma SSH dogovoriti kako ćemo glasati, bez obzira što ćemo to mi predložiti. Shvati, ja sam u stanju glasati ne onako kako predložim. I dalje, možemo se postaviti tako, ako se dogovorimo, ako još toliko povjerenja imamo da možemo vjerovati, da ćemo izglasati ono što se dogovorimo. A to će biti da uvažavajući sve te argumente iznijete tu, tu i tamo, plenum SSH odlučuje da se dostojanstveno štrajk nastavi do 3. 12. U tom trenutku kada se to bude priopćavalo javnosti, onda će delegacija SS Splita zahtijevati po pravu da svoj stav iznese, slijedeće saopćenje ili nadopunu, ili da se to inkorporira u to saopćenje: „Budući da naš prijedlog na plenumu SSH nije prihvaćen, odluku koja je na tom plenumu donijeta, smatramo i svojom odlukom. S druge strane, budući da, dok su se u Splitu odvijala izjašnjavanja „za” i „protiv” štrajka, dolazilo je do suprotnih opredjeljenja. S jedne strane, delegati iz Splita na plenumu SSH apeliraju na redare da se nedaju isprovocirati u tom smislu da fizički pokušavaju spriječiti eventualni početak nastave na nekom od splitskih fakulteta ako se za to javi inicijativa. A isto tako apeliramo na dekane i direktore viših škola i fakulteta u Splitu da omogućite studentima, koji to smatraju svojim stavom, poštivanje odluke plenuma SS Splita i dvaju plenuma SSH, bez obzira da li je na njihovom fakultetu zaveden štrajk ili ne.

D – Da.

Š – U tom slučaju, budući da smo ovdje u Splitu informirani da je došlo s Mičijom do nekih nesporazuma...

D – Jeste.

Š – ... mislim da bi se na tom istom (nije dovršio misao). Ja te uvjeravam i Mladineo, i Petrić i Dulčić³⁸⁹ i ja, još smo uvijek dovoljno otvoreni i jaki da možemo na tom plenumu riješiti, ako bi se tako dogovorili, da bi to bilo uputno. Da možemo riješiti taj problem, eventualne suspenzije i tako.

D – Apsolutno! Dobra je to ideja!

Š – Jer nam se čini da ćemo na ovaj način, nećemo izgubiti ni Split, ni Zadar, ni Rijeku. A s druge strane ćemo se pokazati nepokolebljivi jer smo, ipak, izdržali do kraja – do 3. I s treće strane, budući da sam sada malo prije razgovarao tamo s nekim iz Zagreba, rekli su mi da je taj stav Mičije osudio i dekan Medicinskog fakulteta.

D – Jeste, jeste. Ja sam sinoć bio (nije dovršio misao)

Š – Onda ćemo se pokazati dovoljno jakima da sa svim pokušajima puča odmah likvidiramo.

³⁸⁹ Nenad Mladineo, Damir Petrić, Krešimir Dulčić.

D – Da.

Š – E, i to je stvarno naš stav. Ja ti kažem da ćemo zauzet ovakav stav kako se prethodno dogovorimo s ovom glavnom strujom, znaš na što sada mislim, kada bi do toga došlo. Da se ta ideja, recimo, u Zagrebu prihvati ... (nije dovršio misao)

D – Znaš šta, načelno to nije loša ideja, ali dobro bi bilo da ti nazoveš Paradžika za jedno sat i pol vremena, jer on će sigurno tada doći iz Gradske konferencije, pa da i njemu to izneseš.

Š – E, da. Jer, vidiš, Dodig, jesi li ti član SSH?

D – Nisam.

Š – U redu. Gledaj, Maslač je! Jel' tako? To je u redu. Tu mi nemamo što dvojiti oko toga. Zlatko Houra je i iz Rijeke je još jedan tip, ne znam koji. Tešinski! To je isto u redu. Nas četiri iz Splita, to ti je isto u redu, a ja mislim, bogami, da ima još ljudi, i Dražen, i svi skupa, je li? I Martinec!

D – Ma, ne, Oni su sigurni!

Š – E, pa onda možemo, da ti ne govorim sve preko telefona, možemo poslati onoliko poziva da imamo kvorum i da smo sigurni.

D – Sigurno!

Š – Eto, tako. Jer, taktika je sigurno dio opće strategije. Eto, Dodig, molim te pokušaj im to prenijeti.

Dana 27. 11. 1971. u dvorani ABK Studentski centar, prof. dr Grga Gamulin održao je predavanje studentima na temu „Period stvaranja naprednog studentskog pokreta u Jugoslaviji“. Predavanje je trajalo od 19,00 do 22,20 sati, a zatim je odgovarao na pismeno postavljena pitanja do 21,10 sati.

Prije završetka skupa, predsjedavajuća studentica, član Predsjedništva SS Zagreb, Miljenka Vuković, dala je saopćenje prisutnima:

1. Da se zbor razide u miru i dostojanstveno, da ne nasjeda provokacijama,
2. Savez studenata Hrvatske čestita praznik Dan Republike svim studentima Hrvatske,
3. da će se 28. 11. 1971. u 13,00 sati u velikoj (kinodvorani) Studentskog centra povodom praznika Dana Republike održati svečana akademija, te se tim povodom pozivaju svi studenti da prisustvuju,
4. upozoravaju se studenti da ne nasjedaju sadržaju letaka koji nisu u skladu s onima koji se nalaze u tisku, a izdaje ih³⁹⁰ Savez studenata Hrvatske, a koji se mogu dobiti u studentskim domovima i prostorijama Saveza studenata,
5. slijedeće predavanje za studente u ABK dvorani održat će se 29. 11. 1971. u 19,00 sati. Za sada predavač nije poznat, ali će blagovremeno biti saopćeno putem plakata.
6. Plenum studenata održat će se 3. 12. 1971. na kojem će se pokušati sa progresivnim političkim faktorima riješiti sadašnji problemi i donijeti odluke.

³⁹⁰ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *iz*.

Dana 27. 11. 1971. Ganza je iz Splita nazvao Predsjedništvo, te je za najnoviji broj Biltena izdiktirao slijedeće zaključke koji su doneseni na plenumu svih studenata Splita, održanog 25. 11.

1. Podržavamo PSS Zagreba i plenum SSH o odluci da obustavom nastave zahtijeva što urgentnije pravedno rješenje deviznog sustava. Prihvaćamo štrajk u trajanju do 3. 12.
2. Tražimo da hrvatski privrednici zadrže devize u svojim trezorima dok se ne riješi devizni sustav.
3. Oštro osuđujemo sva tumačenja obustave nastave na Hrvatskom sveučilištu, po kojima smo protiv progresivnih snaga našeg političkog rukovodstva. Takva tumačenja imaju za cilj stvoriti podvojenost u jedinstvenom narodnom pokretu i u svojoj biti su neprijateljska.
4. Prosvjedujemo poradi neobjektivnog izvještavanja NIP „Vjesnik”³⁹¹ i drugih izdavačkih kuća o zbivanjima na Sveučilištu.
5. Podržava se zaključak Izvršnog odbora „Čistoće” za isključenje Baltića.
6. Traži se dogovor svih dekana i direktora viših škola u Splitu, radi zauzimanja zajedničkog stava.
7. Plenum je odlučio da prije 3. 12. nema zborova, radi eventualnih nereda u Splitu.

Prilog br. 1 – Letak Koordinacionog štaba Medicinskog fakulteta,

Prilog br. 2 – Zapisnik sa sastanka održanog 26. 11. 1971. g. u Centru SDS Zagreb, Zrinjevac 7.³⁹²

II/ Vidović Slobodan
Zmijarević Mate

Drpić Josip
(potpis)

7.31.

STROGO POVJERLJIVO
SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
CENTAR ZAGREB
28. 11. 1971.

Dostavljeno
I sektoru SDS 1 primjerak
V sektoru SDS 1 primjerak

³⁹¹ Novinsko izdavačko poduzeće.

³⁹² Prilozi nisu priloženi uz taj dokument.

Centar Zagreb – načelnik _____

Centar Zagreb II odjel arhiva _____

Centar Zagreb – II odjel obrađ.

I N F O R M A C I J A broj 347

VEZA: INFORMACIJA broj _____

Izvori:

– kontrola XII odjela –

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:
3. Predmet: Paradžik Ante – saznanje o aktivnosti.-

SADRŽAJ:

Između Paradžik Ante i grupe nepoznatih studenata vodio se dana 27. 11. o. g. slijedeći dijalog:

P – „Bili smo Dražen i ja danas, nismo prihvatili i mi smo rekli da bi mi razgovarali sa Predsjedništvom da bi donijeli neke konkretne zaključke i iz ovih zaključaka da iznesemo da li bi mi to prihvatili. Mi smo to i učinili i mi smo samo nagovjestili da bi štrajk mogao biti prekinut trećega. Oni to nisu ni čuli, već samo ... Onda smo razgovarali, razgovarali. Oni su govorili i mi smo govorili – ne možemo se naći. I na pauzi donose zaključke CK. To ne valja, to je opasno. Razumijete, to je diglo sve komuniste da se solidariziraju da se sa svim snagama svojim akcijama učine... nogova,³⁹³ e, oni su tražili da mi dopustimo svim studentima koji žele da nastavu počnu prvoga, mi smo rekli ovo:

Svaki fakultet koji odluči da nastava počne prvoga, mi mu nećemo smetati. To ne znači da ako zbor medicine odluči da nastavi nastavu mi nećemo, ne možemo ništa. To automatski se gubi stvar. A oni kažu – a što vi držite stražu. Pa, držimo stražu, boga mu, jer je to zbor odlučio. A Predsjedništvo medicinskog fakulteta napiše na oglas: Mi sazivamo zbor,³⁹⁴ može svatko prisustvovati, bez obzira što je i ako je član tog Fakulteta neka odluči. Mogu sutra ići.

X – Ante, a gdje ste to postavili?

P – Danas poslije podne.

X – Sveučilišni komitet je zasjedao jedan sat tamo dolje.

P – Da, a mi smo to u šest do osam i pol bili. I to je izašlo u javnost i mi smo stvarno više rekli, ali oni i dalje pozivaju sve komuniste.

X – Mi smo rekli ili ćemo se sastati, a razgovarati sa ..

P – Stvarno staljinistički metod.

³⁹³ Tako, nejasno, napisano je u izvorniku.

³⁹⁴ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *zbog*.

X – I kompromisa više nema.

P – Što se dalo, dalo se, ali mora nešto pasti.

X – Prijatelju moj

P – Mora se progutati pilula

X – Samo jedna napomena

P – Vidjet ćete tko je u pravu, prijatelju. Sačekajte 4. 12., pa ćete nas vidjeti kad ja povučem riječ tko je u pravu. Samo, znam ja podataka, nećete mi ih otkriti, čut ćete moje uvodno izlaganje, pa ćete vidjeti vi tko je u pravu ja ili netko drugi. Garantiram, neće nikom ništa biti u studentskom pokretu, a nekome će biti.

X – A neće ni u CK nikom ništa biti, ali znam ja natjerati vašeg izdajnika.

P – Natjerati, ali 100 zborova, X sjednicu tko je to tko te usporava?

X – Sa visokog kadra

P – Ne, nije Snage koje usporavaju, šta mislite vi po vašem?

X –

P – Ali koje nama na Sveučilištu usporavaju?

X – A šta vi mislite koja struktura nema mjesta, tko je taj?

P –

X – partijske organizacije na sveučilištima E, sad mora tako biti, CK je

P – CK je najveći bacit ćemo mi njih na smeće, sigurno. Vidjet ćete.

X – No, hajde, dajte.

P – CK se ne može postaviti da dijeli lekciju studentskog pokreta, već to mora armija jel ona to odredila – nije.

X – Da, samo pazi (nije dovršio, jer mu Paradžik upada u riječ).

P – Jesu li oni radi govoriti o X sjednici? Ima 70 % partijskih organizacija koje nisu podržale X sjednicu. Jesu li krili? To su ti, ljudi u prosjeku van partije, 90 %. Ali vi to morate odrediti! (dere se iz sveg glasa). To je u interesu hrvatskog naroda i ako to ne izvojevamo CK će odlučiti prije i žrtvovati na nama. Eto, to su, to je pokret. Volite, zapamtite, moj pobro, moje izlaganje Ako to ne bude i ruku će mi satrat

X – Pazi, Ante. Prvoga je sastanak predsjedništva

P – Jest, nema tu ništa i zato oni žele da nebi bili opterećeni s time, a dobili nebi ništa. Zato oni žele pregovore da probamo sa CK.

X – Dobro je prijatelju.

P – Mi možemo razgovarati samo sa predsjednikom Jugoslavije Josipom Brozom Titom i više ni s kim. Prijatelju, zašto bi samo kazali studentski pokret. Sada bi htjeli osuditi hrvatski sveučilišni pokret, jer ja to moj gospodine ne mogu biti ja. Da može netko, a pokazala se snaga ovog naroda. Ako jedan CK i njegova se snaga iscrpljuje u tome što je štrajk polomljen

X – Onda on pliva, onda je on nitko i ništa.

P – Onda netko može hrvatskom narodu, ali neka to kaže. Ja imam novu soluciju da je snaga u hrvatskom narodu i hrvatskoj inteligenciji. Gledajte ovo. Bez obzira na te stvari Tito neće, Tito je političar, ne može on. Tko mu je u rukovodstvu političkom, samo, samo mi hrvatski narod, Nitko više garantiram to. To je teška pilula. Onda oni nisu ako se povlači. Nema, ja ću dati život, prijatelji, ja sam predsjednik Hrvatske, ako treba ja na Trgu Republike ću posjetiti. Pazite u čemu je stvar, SK, pazite kompromisa nema.

X – Ima drugih stvari

P – Kompromisa nema, mi od ovoga odstupiti ne možemo.

X – Od čega?

P – Od ovog zahtjeva, koji smo postavili, jer ako mi pokažemo slabost, ali ni to nesmiemo nikome dopustiti, nego mi moramo pokazati da smo hrvatska sveučilišna snaga, da mi imamo svoje studentsko rukovodstvo i reći im da oni moraju s nama razgovarati. Jer hrvatski narod neće više i nemože trpjeti. Mi nismo i nikada nećemo omalovažavati ono što je Partija dala i provela, ali ima onih drugih snaga koje nas osporavaju kada mi imamo pravo i kao komunisti i nekomunisti. Ako sada propustimo, onda nikada više (naročito naglašeno). A ako naše hrvatsko rukovodstvo smatra da bi moglo patiti zbog toga, to je onda samo provokacija i laž. Jer, ako će patiti, onda će patiti i bez obzira da li taj pokret postoji, ako će tako postupati. Pa ako naše političko rukovodstvo ima podršku u narodu, a činjenica je da je ima, kao i apsolutnu podršku svih studenata, onda se ono nebi moralo bojati da će ih netko drugi skinuti, već u tom slučaju to može učiniti samo hrvatski narod da skine takvo rukovodstvo ako ono ne radi u interesu hrvatskog naroda. Samo hrvatski narod može skinuti svoja rukovodstva. Mi kada se borimo da Hrvatska bude slobodna država i to pod svaku cijenu mi to moramo, ali mi ipak sebe smatramo, da smo mi vjerni socijalistički hrvatski pokret. Tko to ne vjeruje, onda taj nema sluha .. To što netko krivo interpretira, to se nas ne tiče. Samo, mi moramo javno i jasno kazati. I kad nam se kaže da mi podržavamo Savku i Tripala, onda mi možemo reći da ih mi podržavamo ne zbog toga što su oni autoriteti, već ih mi podržavao zbog toga što oni pravilno govore.

X – Tako je

P – A to što oni, ovi gluhi govore, to se nas ne tiče, mi smo ti koji smo pozvani, koji ćemo sprovesti ono što oni kažu, pa makar to bilo i pod cijenu života. Ljude ovakve kao što je Mičija treba gledati kao da ih nema. Mičija je povrijedio Budišu, time je povrijedio studentski pokret, jer je on predstavljao studente i on je bio svjestan da su studenti na pravoj strani. I zato mi najžešće protestiramo što je on još u Partiji i treba da ga odmah izbacite, a mi ćemo ga izbaciti iz Saveza studenata. Izletjet će prvi. Nema kompromisa.

X – Ante, mi moramo razmotriti. CK nije pogriješio ...

P – Znam ja to, to je velika greška kada smo mi razgovarali ... mi smo zauzeli, ja znam da se neće riješiti devizni sustav, ali mi smo zauzeli jedan stav da bismo pokazali svoju snagu, da bi rušili one strukture, birokratske strukture i mi moramo jednom reći da je dosta

toga, mi se moramo držati toga, dosta je jednog Milutina Baltića, dosta je, mora se ipak jednom reći da je dosta, da se više ne može mrdnuti.

P – Pa ljudi, ne može nitko CK Hrvatske smijeniti, Savku i Tripala, ne može smijeniti. Nije to uopće važno da li će oni doći ili neće. Nije ovo Savka stvorila nego trenutna situacija, bilo globalna bilo unutrašnje političkih snaga, je nametnula ovakovo rješenje koje trenutno diktira situacije i mi ovdje moramo reći kad netko ovako bezobrazno, takvom jednom staljinističkom podlom ophodi kao Gradski komitet se ophodi prema nama, s druge strane kada rektorat se odlučuje zajedno s profesorima i predstavnicima studenata, što je demokratski, da razgovaraju kao dvije ravnopravne stranke, tada je odmah već odluka pala i data je u javnost da je činjenica da je kraj. Ali nitko od njih nije imao slobodnih 10 mjeseci, koliko pokret traje da slobodno s nama razgovara. Jedna prava inteligencija, koja mora u javnost ići i sad oni to brane kao lijevi pokret ali samo na rukovodstvo, a mi dajemo na glas, da mi sada sprovedimo samo ono što je Tito zacrtao, ono što je X sjednica SK Hrvatske, i mi njih podržavamo utoliko koliko oni pravo govore, a ne utoliko da li će Savka i Tripalo ići ili neće ići. Ali, mi ih podržavamo jer je tako Tito rekao. Ali to što on govori, prijatelji moji, pa to ide sve u zrak. Nitko to ne provodi. Ali mi ćemo reći javnosti, jednako hrvatskoj i jugoslavenškoj: Mi smo ti družte Tito koji ćemo sprovesti ono što ti kažeš, mi smo ta nova snaga. Nije više ona stara struktura i to bez obzira jesu li u partiji ili nisu, to je ona revolucionarna snaga, revolucionarni pokret. I da kažemo javnosti: Dosta je više s tim manipulacijama i tu će morati puknuti konopac. I sad tko god dodje uvjeravati (ako ja govorim povišeno to ne znači da nisam staložen, jer kad ja glasno govorim, onda sam ja itekako staložen u sebi) i ako mi sada popustimo kad se na taj pokret 10 mjeseci spremamo i kada smo odlučili da kažemo i da pitamo — pa šta je ljudi, ima li netko da nam prizna? Ali, naprotiv, evo opet manipulacije i iza zatvorenih vrata donose odluke. A kad je bilo 1968. godine, kada je izbio onaj studentski nemir u Beogradu, onda je CK Jugoslavije pozvao tu revolucionarnu snagu na razgovor, jer su znali da se tu radi o jednoj snazi, pa ona bila i neprijateljska, s njom se razgovarati mora. A mi danas, kada se već zna, izričito se zna i mi moramo reći. Mi ćemo sa Titom razgovarati da mu kažemo što smo mi. Netko je morao imati snage da udje u to sveučilište, u to vrelo, u to usijano željezo, da primi to crveno željezo.

X – Da li je Tripalo danas poslije podne s vama razgovarao?

P – Ne, nije. Razgovarao je samo Drago Božić. Tripalo se nalazio u drugoj sobi, a mikrofon je bio postavljen tu i on je samo slušao o čemu vi razgovarate, jer je vidjen da je izašao iz Predsjedništva SK van.

X – Trebalo se dogovoriti s njim

P – Pitan, zašto Tripalo ne razgovara direktno sa Budišom i Paradžikom? Zašto Savka ne razgovara direktno sa Budišom i Paradžikom? Zašto uopće postavlja pitanje da li će oni sutra doći govoriti ili ne? Onog momenta kad se načelo to pitanje ja sam bio spreman da odem, ali su se oni još uvijek dogovarali.

X – Bilo je govora da će doći predsjednik studenata sa delegacijom i delegacija CK i da će nešto raspravljati. I tu treba paziti da ne bude Čičak

P – Treba isto tako znati da se bez Čička ne može pregovarati. Gradski komitet to zna. Gradski komitet je poslao jednu delegaciju na Sveučilište mimo nas i dobio odgovor od fakulteta da se Komitet obrati na studentsko rukovodstvo koje ima apsolutnu podršku studenata. To je za njih bilo veliko iznenađenje. Srećko Bijelić nije znao kuda će. Vidite li vi to, nije li to manipulacija?

X – Srećko Bijelić je mogao biti svjedok u utorak navečer kad je bio

P – Ja sam već rekao, više se ne smije na studente svaljivati. Ne! Energično. Mi ćemo reći, pa neka nas skine. Ja ću imati mikrofon pred sobom i govoriti sat vremena. Imat ću pravo govora, je li, pa ću reći: To je lijevi hrvatski sveučilišni pokret koji ima stav. Oni još uvijek imaju vremena da se stave na čelo štrajka. Sutra ako Savka bude govorila

X – Čekaj Ante, čekaj, budimo vrlo konkretni, da li se može što poduzeti još za štampu poslat vani. dvojica odgovaraju može. Čekaj, ja bih još nešto poduzeo, možda večeras, možda sutra bi vidjeli. Reći ću vam u kom pravcu.

P – Čekajte, da mu odgovorim: Morate poći od jedne pretpostavke, studenti dalje od onoga što su jučer rekli na Rektoratu ne mogu ići, ni pod koji cijenu!!!! To neka bude jasno i Savki i Titu i svima! To je posljednja barijera. Evo, čekajte da vam bude jasnije: Smatrajući da je dosadašnjim tokom čitave akcije dat snažan podstrek za razjašnjavanje ovih problema, skup preporuča studentima da odmah nakon praznika organiziraju svoje zborove na kojima će razmotriti uvjete i završavati pokrenute akcije i da najkasnije do 3. 12. donesu odluku o prestanku obustave nastave na čitavom Sveučilištu i otpočinu redovitim radom. Dalje od ovoga ne možemo ići!

X – Čekaj, čekaj, Ante, samo meni nije jasno na čemu su oni zasnovali izjavu.

P – Sveučilišni komitet izdao je saopćenje bez našeg znanja, bez naše konzultacije, ipak smatram da je ovdje veći posto komunista Mi smo Sveučilište i oni su Sveučilište, morali smo i mi biti na tom sastanku gdje su bili Tripalo, Savka, Pirker i oni, baš kao ravnopravni članovi, ali ne, nego su tu odluku donosili naši protivnici, studenti. Šta imamo razgovarati više?

U diskusiju upada više lica, ne može ih se prepoznati po glasu.

X – Šta možemo sad napraviti dalje?

– Dražene o čemu se radi?

– Čekamo situaciju da vidimo

– Može se napraviti Dražene jedino da se u „Vjesniku“ stornira onaj letak Sveučilišnog komiteta to onda ne valja, to je onda gore, dase poštuje odluka štrajka. Od toga se ne može odstupiti, do 3. se štrajka. To je zaključak!

– Ova formulacija je dobra!

– To je zbog bogova formulacija!

– Dobro, Milojeviću, da li je to tvoje ubjedjenje?

– Daj, idemo ljudi!

- Mi bi to uvrstili i gotovo!
- Ante je predsjednik i mislim da je on kompetentan!
- Pazi, da li bi mogli poduzeti određenu akciju? Kako bi se to moglo inicirati na jedan odgovarajući način?
- Čekajte, čekajte da mu kažem: U prvom momentu slažemo se da je ovo socijalistička uloga čovjeka, e, e, ako Zagreb i to odluči Predsjedništvo Zagreba ja mogu samo reći: „Ljudi, ponesite se vi onako što je u mogućnosti da se ponesete! Ja ću tako postupiti – Vi ćete biti tu, jel te?
- Bić ću.
- Ja sam čuo da radite do kraja, meni je žao da ovo danas nije
- Pa, čujte, to je osuda naše organizacije! ali pregovaramo i pregovaramo s CK-om. Vidite li vi apsurd? Dok se u jednoj sobi donosi odluka protiv nas, u drugoj mi pregovaramo da prekinemo štrajk, da ga obustavimo. Šta smo mi ovdje? Kakva smo mi jedna masa koju ustave i vruću vodu kao onda mi, onda nemaš para, nemaš, Ja znam da ima danas radija, magnetofona i prisluškivanja, pa ovo je moderno društvo, da oni mogu znati – i Tito ima obavijest šta se kod nas na tim zborovima i CK
- Da li postoji kakva mogućnost da se nadje neko rješenje? Čekaj, Ante, čekaj da te izdaju ovi! Ovih fatalnih objekata od štampe do pregovaranja, do svega. To su jedna politička gnijezda, naši su sveučilištarci pogriješili. Da li bi se mogla povesti neka akcija da ne bi dovela do totalnog rascjepa među studentima?
- Što vi predlažete?
- Ja ne znam, ja imam ideju, ja ću više na tim sastancima prisustvovati!
- Jedini kontakt može se postaviti, znate kako? Četvrtog ovdje u kino-dvorani, velikoj dvorani, gdje će doći svi oni i zajedno s nama završiti štrajk, podržat ćemo Tita i ostalo i sve i onda će se vidjeti konsolidacije čitavog naroda. I nitko protiv tog naroda u Jugoslaviji ne mžše onda biti! To je jedina mogućnost, šta ti kažeš.
- Ja mislim da je to malo preoptimistički. Ali miting, to je bez daljnega!
- U nastavak razgovora uključili su se Vesna Gudelj i Krešto.
- Već se pokazalo
- Štrajk je počeo
- Ja mislim da mostova ima i da bi mostova trebalo biti! Ali oko nekog kompromisa nismo, u smislu
- Neće ti pristati Predsjedništvo Zagreba na kompromis! Život dajem!
- Do trećega štrajk traje!
- jedinstvo svih progresivnih snaga u Hrvatskoj treba doći do izražaja i ovi gore i ovi dolje moraj.

X – Neka se sad oni ponašaju kako god hoće, mi dalje ne možemo ići. Prije četvrtka nema uopće razgovora, oni su pogriješili i molim neka snose posljedice. Ako oni tamo hoće na oružje da nas poubijaju neka izvole i to onda neka im je na savjesti hrvatska inteligencija.

P – Znete vi da su napadali Androića i da su rekli da su gori ljudi u SK nego van SK.

V – Jeli vama jasno zašto se situacija toliko nagomilala studenti i ovi, ekonomska situacija, devizni režim, prema tome ako će se problematizirati politička situacija ovog štrajka onda ćemo to riješiti na politički način, ako ćemo ostati samo na ekonomskim problemima onda ćemo to tako rješavati. Osim toga još jedno, tko je zadnje vrijeme šetao po Hrvatskoj i tko je rukovodio, samo Bakarić itd.

P – Ni CK nema pravo zaviriti ovdje glavom, a ne ako mi nećemo ići na predavanje.

V – Prema tome ovo je izvanredna šansa i za hrvatski gospodarski pokret i za SK Hrvatske da se zaista postavi, to je izvanredna šansa, tu su toliko nagomilani problem. Evo, vidite, šta se dešava. S jedne strane imate saopćenja, a s druge strane studentski pokret tjeraju u ćošak. Ja sam neki dan samoinicijativno predložila: „Ajmo ljudi na Sabor, svi komunisti i nekomunisti, znanstvenici i studenti i polemizirajmo, ali oni to ne osjećaju, njima trebaju šljemovi.

P – Ja sam uvijek za istinu i pravdu govorio.

X – Ti su argumenti bili u srpnju, odnosno u kolovozu.

P – Pašće Savka, pašće Tripalo.

X – U splitu govore da će pasti i Jure Bilić.

P – Ako dodje do puča, onda će nas odnijeti do djavola, onda ljudi

X – Ode Tito.

P – Ako dodje puč nećemo, odosmo onda, ode Tito, ode ljudi.

Vesna Gudelj bivša predsjednica SS obrazlaže kako je ona bila smjenjena sa svoga položaja i naglašava kako su oni sada u drugoj situaciji, jer su pogledi puno širi i jači, partija je slabija

P – Ne mogu oni prodavati samoupravljanje narodu, a ovamo pričati šta hoće.

X – Ja ne znam da to oni ne mogu shvatiti. Čudi me da oni to nisu shvatili o slučaju Čičak, da to oni nisu shvatili o našem slučaju ono u aprilu i da to još nisu shvatili.

A – To ti je to moj prijatelju.

Dijalog između Ante Paradžika i prisutnog muškarca sa upadicama Vesne odnosio se na pravo i mogućnost da može govoriti koliko tko hoće. Ante naglašava da on zahtjeva da govori jedan sat. Nepovezano sa ironijom i uz smijeh raspravljaju o sastancima, kružocima, klubovima i sl. Ante je društvu naglasio da do trećeg predavanja nema. „Sve što je drugačije to je naš poraz, a naš poraz nije samo trenutnog karaktera“.

V – „Tada pada moral, pada cijeli pokret. Mi se nismo odlučili na štrajk da glasamo, imamo, nego da pokažemo konsolidaciju naših snaga pokreta u Hrvatskoj“.

Samohvalno govore o izboru Čička za rektora i oduševljenju koje je među njima tom prilikom.

P – Ja samo kažem to. Stari nikad ništa protiv studenata reći neće.

X – Neće nitko reći.

P – Kad bi mene netko pitao u ono vrijeme hoće li Čičak proći, ja bi rekao „neće”, iako sam ja bio u pokretu ja bih kazao: „Neće proći”. Potpisujem ostavku ... u Čičkovoju sobi i ovako plaćamo svi, Savka pada, Djoko Jovanić preuzima vlast Pa i Grga (misli na „Večernji list” (truc, truc, kandidat Čičak pada). Neka oni tebi govore tridesetorica, ja sam protiv. Znae kako je uzburkano more, ti si kapetan potopit sve, još ti ostaješ ili ćeš sa brodom se potopiti ili ćeš skočiti na rivu, odluči sam ... Ja Burić, Budiša i svi mi ostali sve nas 30.

P – A kada gledam Čičak, Mičija cijelu noć i Čičak neda. Pa ni tada nebi bilo ništa. E, to je to, treba nas Čičkova odluka ohrabriti, a onda je stvarno bilo kritično. Stvarno sam mislio gotovo i već smo bili onda ja bilo kritično, kritičnije nego što je danas. Domovi su bili samoudarna snaga. Uzmi Šarengradsku.

X – Sad imaš i fakultete.

P – Imaš sada. Računaj ti da se ovdje moraju pokazati i dekani naši, koji su jučer glasali, oni ipak ljudi drže do riječi. Dekani tamo svi, jedan uzdržan. Rukavina je glasao, a uzdržao se Miše. Eto, vidite vi to, znači imamo podršku.

X – Kako imaju ulogu, recimo na primjer novine s jedne strane.

P – Ili Sabor, dobro je to. Podršku imamo, sad mi možemo, sad. Oni kažu meni danas ovako. Da smo, nama neće vjerovati. Kakvi su Dražen, ja, ti, on, on. Oni bi ipak rekli, nama je potplaćeno. Sutra kad bi bio pokret već mrtav, a studenti bi rekli šta rade lopovi, ma nećeš prijatelju.

X – A tko mi garantira da oni neće iznijeti, šta misliš ... interne grupe. Ja interpretiram već tvoje riječi, daj to.

– Onda je bila kriva informacija, ove, ova, mračne, znaš?

P – Ti (Edo?) nama ovako otvoreno reći?

E – Ja ne bih na to, ja bih htjeo da vas o tome

X – Što ćete proglasiti

P – Nama se obećava, prijatelju

X – Budići i onda.

P – Ne, ne.

X – Hološ sa Šiblom.

P – tamo gore uzet u sobi 3. Drugo se ništa ne obavezujem ja. Ako Dražen, ja ne dam potpisati.

X – Obustavu štrajka treba samo prije govora njenog.

P – Nema nikakvog saopćenja prije govora

X – Pa ja mislim da ona uopće i ne zna šta se ovdje radi. Oni su nju potpuno izolirali.

V – Djuro Desput je

P – Pazi, ali da nema ona nekoga za koga nitko ne zna da je njezin.

X – Sumnjivo. Političari normalno provjeravaju.

P – Zato bi trebalo Sučića. Treba ga odmah obavijestiti, trebalo bi da udarimo.

X – Trebalo bi reagirati na ovo.

P – Pazite ljudi, po partijskim organizacijama su zatvoreni, začahureni.

X – Ja ne znam koliko je jaka partija na sveučilištu po pojedinim fakultetima.

V – Ante, kad sam ja ovu djevojku, ovaj je mene tip pitao.

P – Ja nemam povjerenja, njemu treba film uzeti. Ja mislim da sutra

X – Gdje vam je taj čovjek od 28. 11. ili 12. tu s tobom

P – Dobar je.

X – Pa, dobar je. A ovu malu sad je mala na koncu konaca, kakve su te ženske, na koncu konaca kaže prava imena.

P – Ma čuješ, ako je naša ona.

X – Ante, dopusti, ako je čovjek naš Radi se o ženi, kako se samo predstavila Dubravki Zmajević, psihologu sa RTV.

P – Ja sam je pitao šta ovdje radi. Ona nije imala odgovor, ja nemam povjerenja u dragog boga.

X – Slažem se da nemamo povjerenja, ali ljudi mi predbacuju da si bio grub.

II/ Vidović S.

Zmijarević M.

Josip Drpić
(potpis)

7.32.

STROGO POVJERLJIVO

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
CENTAR Z A G R E B
28. 11. 1971.

Dostavljeno
I sektoru SDS 1 primjerak
V sektoru SDS 1 primjerak
Centar SDS – načelnik
Centar SDS – II odj. arhiva
Centar SDS – II odj. obrađivač³⁹⁵

³⁹⁵ Ispred riječi Centar ručno je napisana kvačica (✓), što najvjerojatnije označuje organizacijsku jedinicu kojoj je *Informacija* dostavljena.

I N F O R M A C I J A broj 349

VEZA: INFORMACIJA broj _____

Obrada „Tuškanac”

Izvori:

- kontrola telefona
- Informacija SJS
- Informacija Detašmana Varaždin

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:
3. Predmet: Daljnja saznanja o aktivnosti članova Predsjedništva Saveza studenata Zagreba i Hrvatske.

SADRŽAJ:

Dana 27. 11. Jure, nepoznat, iz Splita sugerira Predsjedništvu „da ne učine niti jedan korak natrag i neka pukne kad pukne”.

Branko, neidentificiran, je obavijestio Krunu, da su u dokumentarni film o novonastalim događajima uklopili i scenu kako Budiša ulazi u Gradski komitet, gdje ga predusreće policija i uzima mu podatke. Saznaje se da je Kruno producent toga filma.

Derek je obavijestio jedno lice u Zadru „da je sastanak u Gradskom komitetu završio. Situacija je završena, mi smo morali popustiti, jer su nam postavljeni neki uvjeti, ali se ipak nismo složili. Stvar se odgađa do plenuma. Bili su prisutni Pirker i Tripalo”. Nakon pola sata nepoznato lice iz Zadra se ponovo interesiralo o novostima u Zagrebu. Iz Predsjedništva je govorio Đaja. Rekao je da su studenti na sastanku u Gradskoj konferenciji odbili sve njihove prijedloge, pa zato mogu očekivati i miliciju u Zadru. Đaja ih hrabri i da ne popuštaju.

Mira, nepoznata, javila je Paradžiku da je organizirala sabirnu akciju i da će im poslati novac na Predsjedništvo, s napomenom da istraju do 3. 12.

U razgovoru sa Hološ Reneom, Šibl mu savjetuje da povuku (misli se na Predsjedništvo Saveza studenata) svoje uvjete, jer će u protivnom sutra drugarica Savka ili Pirker u svom javnom istupu kvalificirati protekle događaje oštrije i teže. Hološ mu je odgovorio da će biti najbolje, ukoliko u izjavama rukovodilaca ne bude napadanja, da se hajka na njih obustavi, a da se u definiranju njihove aktivnosti bude blaži, jer se radi o hrvatskoj inteligenciji.

Članovi Predsjedništva Saveza studenata obilaze i kontroliraju da li postoje straže po studentskim domovima. Uočeno je da straža uopće nema, a na fakultetima ih pojačavaju, s napomenom da pripaze, jer se može desiti da oko njih počmu šetati agenti. Dana 28. 11 od 00,15 sati vrši se kontrola svih onih koji dolaze u Predsjedništvo SS, jer su se po njihovoj procjeni, počeli pojavljivati pojedini provokatori.

Rano ujutro 28. 11. Topić, iz Križevaca, obavještava Predsjedništvo SS da je jučer kod njih bio sastanak u Općinskom komitetu i da su ga studenti demonstrativno napustili, radi

pritisaka koji je vršen na njih. Oni će postupiti po odluci plenuma Saveza studenata Hrvatske, tj. da obustava traje do 3. 12.

Budiša je iz stana Putanec Tihane, Čičkove djevojke, nazvao Đuru Despota i rekao mu slijedeće: „Ja sam razmišljao dva sata i došao do slijedećeg zaključka. Ukoliko vi budete inzistirali na vašim zahtjevima doći će do nemilih sukoba na fakultetima. To će biti dobar razlog za one koji vas žele optužiti da ne vodite dobru politiku“. Despot ga je zamolio da se smiri i neka odmah dođe do njega u Komitet, pa da u miru porazgovaraju. Budiša se odmah uputio kod Despota.

U toku noći 27/28. 11. 1971. g. na Trgu žrtava fašizma, na kiosku gdje se prodaje dnevna štampa pronađena su četiri lista na kojima je ispisana kompozicija – studentska budnica „U štrajk“, pisana u C-duru i dvočetvrtinskom taktu. Isti listići djeljeni su i u Studentskom domu „Nina Maraković“ (u prilogu dostavljamo prijepis).

Dana 24. 11. 1971. godine održan je zbor studenata na Filozofskom fakultetu. Toga dana primjećeno je da je razbijeno staklo na Titovoj slici, koja je bila izvješena u hodniku ispred dvorane 27, iznad Spomen-ploče podignute profesorima i studentima koji su poginuli tokom NOB-a. Toga dana došlo je do podjeljenosti studenata na „lijeve i desne“, pa je između njih došlo do optuživanja za razbijanje Titove slike.

Dana 28. 11. vodio se slijedeći razgovor između Budiše i Damira:

B – Sve je u redu, treba to i u javnost dati.

D – Ja ne bi to dao u javnost

B – Do 11 sati to treba biti objavljeno i na radiju.

D – Dobro, samo sam ja mislio da se mi tajno sastanemo, jer ne znam kako će reagirati ovi momci oko tebe, jer mislim da će Mile Hodžić i Sučić poludjeti.

B – Tu informaciju uputi u CK, a možeš obavijestiti partijske funkcionare. Plenum će se održati 30. i o tome poslati obavijest, samo brzo.

Nižić iz Ljubuškog obavještava Budišu da Tomislav ima neke važne obavijesti. Boji se dati Draženu Tomislavov broj telefona, jer tvrdi da se sve prisluškuje. Budiša je potvrdio da se razgovori prisluškuju, ali je ipak inzistirao da ga zapiše. Broj od Tomislava je 29-13 Zadar.

Između Dodiga i Jure Burića vodio se 28. 11. slijedeći razgovor:

B – Slušaj što ćemo mi s medicinom raditi. Banda žestoka

D – Sinoć izlazim iz Gradskog komitetu u 02,30 sati a unutra ulazi Turek, nosi plakate, s kojima pokriva naše po gradu, sa sadržajem: „Studenti, stavovi Čička nisu stavovi Saveza studenata, dolje studentski lideri“, te poziva studente medicine na nastavu i da se ograde od Predsjedništva.

B – Trebat će na medicini pod hitno napraviti sastanak i to odmah 1. 12. – jedan veliki zbor.

D – Mi to namjeravamo, ako ljudi dođu na predavanje, pretvoriti ih u zborove, pa ćemo onda vidjeti.

B – Jesi li vidio šta je Turek, šta je Mičija, da li je Boras s njima. Šta je sa ovim drugim centrima.

D – Svi su da počme 1. 12.

B – Ganza je išao u Split, ja ti kažem da je to okrenuto. Štambuk je sigurno pao pod njegov utjecaj, ali nije važno, treba držati pozicije dok se mogu.

D – Mi nećemo prije 3. 12.

B – Da li vi kanite napraviti kakav zbor ili plenum 3. 12.

D – Ja mislim zbor, demonstraciju snage i jedinstva u velikoj dvorani Studentskog centra, a možda čak u dvorištu. Interesi nacije važniji su od interesa obitelji. Neki su nas proglasili kao npr. mene, Budišu i Čička da smo direktno financirani od Jelića.

B – Čuo sam da i ovdje ljudi razgovaraju kako su studenti povezani sa inozemstvom. Ja mislim da je to sa Turekove i Mičijine strane režirano, da SUP možda i dođe, tek toliko da nas zaplaši.

Burić nastavlja razgovor sa Paradžikom:

P – Ne bojim se. Sinoć sam tek otkrio karte, našao sam glavnog krivca, sve je na Sveučilištu, ništa nije van njega.

B – Doći ću ja prije 1. 12. u Zagreb, treba sazvati zbor na medicini i treba njih sve smijeniti i cijeli upravni odbor.

Istog dana vodio se razgovor Paradžika i nepoznatog:

P – Drži se, ne boj se, u Zagrebu je odlično, izjavili smo borbu sa Sveučilišnim komitetom i sad nema, mi ili oni. Tu nema mrdanja. Znam da i na vas vrše pritisak u Zadru. U Rijeci čak izbacuju iz SK. Mi moramo pobijediti pod svaku cijenu. Mičija i Boras su napravili izdaju, a Ganza također malo.

Razgovor sa nepoznatim nastavlja Budiša:

X – Onda je dobro. Zovi hitno Zadar, jer su momci smušeni. Jesi li razgovarao s onom osobom.

B – Sve je u redu.

Iz Predsjedništva Saveza studenata Zagreba pozivaju na svečanu akademiju u Studentskom centru povodom Dana Republike dana 28. 11. slijedeće: Frangeša,³⁹⁶ Gamulina, Požara,³⁹⁷

³⁹⁶ Ivo Frangeš, hrvatski književni povjesničar, esejist i prevoditelj (Trst, 15. travnja 1920. – Zagreb, 29. prosinca 2003.). Vidjeti opširnije: „Frangeš, Ivo”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.), pristupljeno 4. listopada 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=20408>.

³⁹⁷ Grga Gamulin, Hrvoje Požar.

Muljevića,³⁹⁸ Kaleba,³⁹⁹ Gotovca,⁴⁰⁰ Šegvića,⁴⁰¹ Hanžekovića,⁴⁰² Marka Veselicu, Đodana⁴⁰³ i Vicu Vukova.⁴⁰⁴

Nakon održane akademije oko 14 sati rasturani su u Studentskom centru leci pod naslovom „Obavijest studentima povodom saopćenja Sveučilišnog komiteta od 27. 11.” (Prijepis originalnog letka u prilogu).

Dana 28. 11. u 13,15 sati Predsjedništvo je dobilo informaciju da se na Pošti 2 u Branimirovoj nalazi oko 100 neisporučenih telegrama za Savez studenata. Informirani su da je izgleda došlo do zabrane isporuke. Hodžić je odmah nazvao Slobodana Budaka⁴⁰⁵ i pitao ga za savjet što da učine. Budak nije u mogućnosti da im pomogne, našto je Hodžić rekao da će informaciju o obustavi dostave dati u sve jugoslavenske novine. Budak je mišljenja da najprije razmisle, prije nego što to učine. Hodžić ga je zamolio ime direktora pošto Jurekovića i tražio njegov telefonski broj. Budak mu je odgovorio da se zove Stjepan, a broj telefona ne zna.

Hodžić je istog dana nazvao Deana Rozencvajga i vodio s njim slijedeći razgovor:

H – Čuj, ti jasno znaš naš stav.

D – Znam. Mislim znam koliko ste ga Dadi rekli.

H – Od toga ne odustajemo i molim ne pravi nikakve gluposti.

D – Što to ima značiti?

H – To ima značiti da bi moglo biti represalija nad studentima ako ti i tvoji napravite neku glupost.

D – Što smatraš pod glupošću?

H – To da bi moglo doći do masakriranja studenata, a ja mislim da ti to ne bi želio. Poznate su nam informacije, a ja mislim da i ti to znaš da će se pokušati čak i silom prisiliti studente da ulaze u fakultet. Zato te molim, u ime humanosti, a to si ti uvijek ispoljavao

³⁹⁸ Vladimir Muljević, hrvatski inženjer elektrotehnike (Zagreb, 14. veljače 1913. – Zagreb, 26. veljače 2007.). Vidjeti opširnije: „Muljević, Vladimir”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.), pristupljeno 4. listopada 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=42399>.

³⁹⁹ Vjekoslav Kaleb, hrvatski pripovjedač (Tisno pokraj Šibenika, 27. rujna 1905. – Zagreb, 13. travnja 1996.). Vidjeti opširnije: „Kaleb, Vjekoslav”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.), pristupljeno 4. listopada 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=29883>.

⁴⁰⁰ Vlado Gotovac.

⁴⁰¹ Neven Šegvić, hrvatski arhitekt (Split, 26. siječnja 1917. – Zagreb, 13. listopada 1992.). Vidjeti opširnije: „Šegvić, Neven”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.), pristupljeno 4. listopada 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=59415>.

⁴⁰² Marijan Hanžeković.

⁴⁰³ Šime Đodan.

⁴⁰⁴ Vice Vukov, hrvatski pjevač i političar (Šibenik, 3. kolovoza 1936. – Zagreb, 24. rujna 2008.). Vidjeti opširnije: „Vukov, Vice”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.), pristupljeno 4. listopada 2021., <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=65647>.

⁴⁰⁵ Slobodan Budak, hrvatski pravnik (Perušić, 5. rujna 1930. – Zagreb, 5. svibnja 2012.). Vidjeti opširnije: „Budak, Slobodan”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.), pristupljeno 4. listopada 2021., <https://enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=9962>.

da i u ovoj situaciji budeš razuman i da ne dozvoliš, kao pravi komunist i socijalist masakriranje studenata.

Mišelić iz studentskog doma „Stjepan Radić” je javio Hodžiću da su dobili letke od Sveučilišnog komiteta i Ban Nikola im je naredio da ih podjele među studentima. Hodžić je rekao da se leci moraju zaplijeniti i zapaliti, jer treba slušati naređenje Predsjedništva Saveza studenata. Zatim je Hodžić javljao svim domovima da se zabrani raspačavanje letaka.

Rubić Goran – Bobo tražio je u Predsjedništvu Čička, jer mu je trebao pomoći sastaviti okružnicu koju će poslati radnim kolektivima. Osim toga kaže da „ovi gore igraju na pogrešnu kartu, jer svojim postupkom mogu načiniti samo puč među studentima. Trebaju se obraćati Predsjedništvu, a ne Komitetu”.

Markuš je zvao Vladu Gotovca da odmah dođe u Studentski Centar na akademiju i održi svečani govor, jer će Budiša slušati Savkin govor na TV.

Dana 28. 11. Božikov je u ime hrvatskih sveučilištaraca poslao telegrame drugu Titu i drugarici Savki u kojima im čestita Dan Republike.

Čičak je nazvao Budišu u Predsjedništvo dana 28. 11. oko 19,10 sati. Vodjen je slijedeći razgovor:

Č – Ovdje je dobro. Neboj se dok sam ja ovdje. Ovdje su svi dekani i neki prodekan, radi se o pitanju interpretacije ovih saopćenja. Naime, dekani žele staviti do znanja da oni ne štrajkaju, razumiješ;

B – Šta?

Č – Da ne štrajkaju.

B – Kako, kako to. To su gluposti! Kako to može biti kad su oni se solidarizirali! Što to znači?

Č – Oni tvrde da nisu stupili u štrajk, razumiješ?

B – To je bijeda.

Č – Pa je, čuj, a šta ćeš. Ti znaš kako je to.

B – Zašto mene nisu pustili unutra.

Č – Ne puštaju nikoga.

B – Ima li predstavnika drugih društveno-političkih organizacija?

Č – Nema nikoga. Samo je Rukavina.⁴⁰⁶ Oni tvrde da oni, štrajk kao političku metodu nisu prihvatili. Ali ja sam rekao da to nije nigdje u tekstu pisalo i da su se oni solidarizirali, prema tome da prihvaćaju, ne? Razumiješ li me?

B – Tako, reci im da će pljunuti sebi u lice ako to naprave!

Č – Pa, jasno! Pa to sam ja rekao da se ne može gaziti preko sebe.

⁴⁰⁶ Vjerojatno Milivoj Rukavina, potpredsjednik Sabora SRH.

B – Reci im da oni ne odgovaraju za demonstracije koje se mogu zbiti sutra na Dan Republike.

Č – Dobro. Reći ću im, kužim stvar.

B – Eto, tako. Ajde živ bio. Drž se dobro

Č – Zdravo.

Iz Predsjedništva SS Rijeke obavijestili su Predsjedništvo SS Zagreba da je kod njih sve gotovo, te da je bilo strašnih stvari o kojima će ih obavijestiti.

Čičak je ponovo zvao Budišu, ali ga nije bilo. Upitao je sagovornika da li on zna nešto o sutrašnjim demonstracijama. Odgovorio je da ne zna. Čičak ga je zamolio da nikom ništa ne govori.

Dana 25. 11. 1971. godine studenti Više ekonomske škole iz Varaždina došli su redovno na nastavu nezadovoljni vješću sa radija i televizije da su se oni ogradili od SS Hrvatske. Nastala je opća gužva i galama. Profesori su ih pokušali smiriti, ali bez uspjeha. Od pojedinih studenata čulo se kako je SDS do sada zatvaralo nevine ljude. Govorili su, da je Ranković dao pobiti 5.000 nevinih ljudi. Radi spomenutog stanja nastava nije održana. Istog dana oko 14 sati studentska organizacija donijela je odluku da se nastava obustavlja do 3. 12. 1971. godine. Ova odluka saopćena je studentima putem pismenog oglasa na ulaznim vratima spomenute škole. U nastavku oglasa studenti se pozivaju da 26. 11. 1971. u 10,30 sati dodju u Višu ekonomsku školu na svečanu akademiju u povodu Dana Republike. Prisustvo je moguće samo uz indeks. Prema planu studentskog rukovodstva 26. 11. 1971. održana je akademija uz prisustvo većeg broja studenata i profesora. Nije bilo incidenata niti ekscesa. Na kraju svečane akademije nastavničko vijeće VES ponovilo je svoj stav da se nastava održi 1. 12. 1971. godine. Predstavnici studentskog rukovodstva izjavili su da će preporuku razmotriti i prenjeti je svim studentima. Dana 27. 11. 1971. oko 12 sati studentsko rukovodstvo VES-a objavilo je pismeni proglas i odluku o prestanku obustave pohađanja nastave. Pozivaju sve studente da 1. 12. 1971. dodju na redovnu nastavu.

Na Pedagoškoj akademiji u Čakovcu, te Višoj geoistraživačkoj i Višoj tekstilnoj školi u Varaždinu nije do sada bilo zahtjeva za obustavu nastave.

Prilog: – Letak: „Obavijest studentima povodom saopćenja Sveučilišnog komiteta od 27. studenog”.

– Studentska budnica.

II/ Vidović S.

Zmijarević M.

Josip Drpić
(potpis)

Prijepis

OBAVIJEST STUDENTIMA POVODOM SAOPĆENJA
SVEUČILIŠNOG KOMITETA OD 27 STUDENOG

U trenutku kada su predstavnici SSZ i SSH razgovarali s predstavnicima društveno političkih organizacija grada i republike o situaciji na sveučilištu i mogućnosti zajedničkog angažiranja u razrješavanju nastalih problema i nadilaženju umjetne konfrontacije pojavio se jedan proglas Sveučilišnog komiteta kojim se konstatira i zahtjeva slijedeće:

da je na sveučilištu došlo do „nedemokratskih postupaka i militantnih akcija“, do „političkih makinacija i pritiska“ „zlonamjernih glasina“ i „dezinformacija“.

Sveučilišni komitet to čini samo zbog toga da bi mogao uputiti poziv članovima Saveza komunista bezuvjetno zahtjevajući od njih da se konfrontiraju ostalim studentima, demokratsko izglasanoj odluci plenuma SSH, te iznešenim stavovima naših nastavnika. Pozivanje studenata na puku poslušnost bez predhodne rasprave komunista sa Sveučilišta o stanju na Sveučilištu držimo nedemokratskim i nekomunističkim činom, koji je usmjeren na razbijanje hrvatskog studentskog pokreta, a objektivno služi unitarističkim kombinacijama u Hrvatskoj. Ovakav stav sveučilišnog komiteta je potpuno razumljiv kada se zna kakve stavove sveučilišni komitet je zastupao od X sjednice na ovamo. Nakon ovako jasno izrečenog stava sveučilišnog komiteta jasno nam je tko onemogućuje demokratsko konstituiranje i akciono jedinstvo naprednih snaga na Sveučilištu i izvan njega te razjedinjuje hrvatsku inteligenciju. Uvjereni smo da studenti neće nasjesti ovakvim provokacijama ustrajući u svojoj komunističnosti, slobodarstvu i demokratičnosti.

Za predsjedništvo SSZ i SSH
Dražen Budiša, v. r.
Paradžik Ante, v. r.

PrijepisU štrajk /studentska budnica/

U štrajk u štrajk u štrajk. Naš narod za tuđinu tlači.
U svom bolu pati. Pomozimo našoj braći.
Da se svome Domu vrati. U štrajk u štrajk u štrajk.
Gdje se Hrvat rodi tu živjet mora
Pjevajmo našoj slobodi
Sad kad nam sviće zora zora.

Na brzac ishitrio KREŠIMIR BRLOBUŠ
Dne subota 27. studenog 1971
ZAGREB

7.33.

STROGO POVJERLJIVO

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
CENTAR Z A G R E B
29. 11. 1971.

Dostavljeno
I sektoru SDS 1 primjerak
V sektoru SDS 1 primjerak
Centar SDS – načelnik
Centar SDS – II odjel. arh
Centar SDS – II odj. obrađ.⁴⁰⁷

I N F O R M A C I J A broj 353
VEZA: INFORMACIJA broj _____

Obrada „Tuškanac”

Izvori:

- kontrola XII odjela

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:
3. Predmet: Nova saznanja o aktivnosti nekih lica iz sveučilišnih centara Zagreba, Splita i Zadra.-

SADRŽAJ:

Dana 28. 11. 1971. g. vođen je razgovor između Mamić Tomislava i Štrajkaškog odbora Filozofskog fakulteta u Zadru i Mustafe Elezovića,⁴⁰⁸ tajnika koordinacionog odbora Saveza studenata Zagreba.

Mustafa navodi da je u Zagrebu sve u redu, a sredstva javnog informiranja da ih kao i do sada napadaju. Jučer su se dekani svih fakulteta u rektoratu složili sa štrajkom do 3. 12. Tomislav moli da ih Budiša ili Čičak čim dođu u Predsjedništvo dana 28. 11. nazovu u Zadar, na br. telefona 22-82, jer kod njih u Zadru situacija nije toliko čista, kao što je prije bila. Dalje se Tomislav interesira da li su oni u Zagrebu imali noćas neki sastanak, koji je o nečemu odlučivao. Mustafa kaže da nisu i da su to sve dezinformacije, radi toga da ne nasjedaju. Mustafa navodi: „Oni ovdje nama pričaju koje-kakve gluposti da se dešavaju u

⁴⁰⁷ Ispred riječi Centar ručno je napisana kvačica (✓), što najvjerojatnije označuje organizacijsku jedinicu kojoj je *Informacija* dostavljena.

⁴⁰⁸ Ručno podcrtano.

Zagrebu, ali mislim onako dođu oni koji to pričaju, to su njihovi ljudi, špijuni, koji hoće da ubace smutnju u naše redove. Ali mi na takve izjave ne smijemo nasjedati. Trebamo se držati. 3. 12. će biti plenum SS Zagreba, ovdje u Zagrebu. I vi ćete biti pozvani i tamo ćemo donijeti konačnu odluku. Do tada su se i dekani svih naših fakulteta složili za štrajk”.

Tomislav moli Mustafu da se zainteresiraju za situaciju u Splitu. Mustafa kaže da koliko oni znaju u Splitu je sve u redu.

Umjesto Mustafe razgovor nastavlja tajnik SS Zagreba Ferdo Bušić. Tomislav je saopćio Ferdi da je u Splitu situacija jako nezgodna i nesređena, jer izgleda da oni nastoje svim silama da Plenum SS Hrvatske bude 1. 12. i da na tom Plenumu donesemo odluku. Ja isto mislim da bi bilo bolje da taj Plenum održimo 1. 12. jer ćemo se razjediniti. Naime, oni će u Splitu morati popustiti. Mi smo oko 17 sati poslali saopćenje u javnost.

Nakon toga Bušić Ferdo je nazvao Split i razgovarao sa Štambuk Antom. Zbog operativne vrijednosti razgovora dajemo ga u cjelosti.

Ferdo se interesirao za situaciju u Splitu. Štambuk navodi: „Odgovori ti meni samo na jedno pitanje. Koliko vama u Zagrebu, studentskom rukovodstvu ili studentskim perjanicama, shvati to kako god hoćeš, znači to hoće li Split 1. 12. porazno, sramotno porazno za hrvatsku struju u studentskom pokretu u Splitu stupit na nastavu ili neće. Je li vama to ista znači? Vi kažete da se u Zagrebu poštuje odluka jedinstva studenata i profesora. U Splitu je nema. U Splitu se postavlja pitanje hoćemo li mi sramno odustati ili ćemo krvavo odstupiti”.

Ferdo na to kaže da ukoliko Split odstupa 1. 12. da je to isto tragično i za Zagreb. Zagreb će štrajkati do 3. 12. što on može izdržati, a Split ne može. Stvar nije u tome, jer po njihovoj jedinstvenoj ocjeni, ovdje u Zagrebu da ukoliko se ne izdrži do 3. 12. da će to pokazati kako studentski pokret nije jak i da će to biti jedna velika deformacija u njemu i da ga se neće moći onako monolitno okupiti, to će biti njegov početak rasula.

Štambuk na to dodaje: „Reci mi isto tako uz sve one epitete, ako ti nešto znači to povjerenje, jesi li slušao priopćenje sveučilišnog komiteta večeras? Kako ga tumačiš? Tu se poimence napada Žarko Puhovski i Dušan Čizmić-Marović na Radio-Zagrebu, koji se ocjenjuje od CK kao provokator. Kako vi to ocjenjujete? I vi sada apelirate za jedinstvo”. Ferdo odgovara: „Mi smo danas dva puta bili u Gradskom komitetu. I gdje bio Šibl, Janko Bobetko, Drago Božić, Đuro Despot i Milan Androić, članovi CK, koji su delegirani de prate studentska gibanja. Oni nisu htjeli reći, ali su bili zadovoljni sa onim što smo mi izdali. Međutim, jutros je bio sastanak CK i tu su zauzete odluke da se 1. 12. štrajk mora obustaviti. To je bilo dogovoreno na CK a onda se je išlo raspravljati na sveučilišnom. Mi smo to saopćenje ocijenili da ono ide na nož na nas i ne znamo sve, kako će se situacija odigrati. Samo smo mi jedinstveni da se mora izdržati do 3. 12. Evo, ja ću ti dati Dražena”.

Razgovor sa Štambukom nastavlja Budiša. On kaže: „Šibl se iznenadio kad je vidio priopćenje, u kojem se ne spominje ni Marović ni Puhovski. To je laž. Na Radio-Zagrebu je bilo objavljeno saopćenje fakultetskog odbora Medicine. Ja sam to saopćenje čitao. Vi ste to povezali sa sveučilišnim komitetom”.

Štambuk prepušta razgovor Petriću, koji kaže: „Jedno je evidentno. Svi vi momci u Zagrebu, a to znamo prvo po kontaktima preko telefona, a drugo što smo neke od vas vidjeli ovdje, kao što je Krešo Martinac, Ganza, Mijo Pavić i tako. Jedno je sigurno, a to je da ste svi opijeni sa ovom situacijom koja je u Zagrebu, upravo fenomenalna i fantastična. I sada ne čudim se nikome, nego Dražene tebi. Jer jedna mi stvar ne ide u glavu, a to je da li ikad možeš zaboraviti period od 4 godine u ijednome trenutku pa i sada, koliko si bio u gimnaziji u Splitu. Ja sam bio i evo me ovdje ne⁴⁰⁹ 4 godine, nego 23. I ja nikada neću zaboraviti kakav je Split. Ja ću ti sada reći ovo, mi koji smo u štabu ovdje, možemo izdržati sve. Možemo izdržati bičevanje do nesvijesti. Možemo izdržati to, ako treba. Ako ti smatraš da je potrebno da u našoj sredini ne da nađemo jednoga, nego malo više ima palaha,⁴¹⁰ koji će se spaliti na rivi i na pijaci. Mi to možemo napraviti, samo se postavlja jedno osnovno pitanje, je li to svrha, je li to rezultat što mi želimo postići ili nešto drugo. Radi se o ovome. Ovo što ti želiš iz Splita, ovaj sadržaj razgovora kojeg s nama vodiš, opet ti ponavljam nije rezultat toga, da li mi možemo izdržati ili ne možemo izdržati. Kad kažem mi, onda mislim ne štab u Splitu. To je nesporno, nego se radi o procjeni situacije u Splitu. A kad ti spomenem procjena, onda mislim na nas. Na naš razum i na to jesmo li mi razumni i pametni. A kad ti kažem situaciju u Splitu, onda se prisjećaj i razmišljaj na one svoje 4 godine što si ih proveo ovdje u gimnaziji. Evo ti jedne sličice ovdje iz Splita. Jedina visokoškolska ustanova na kojoj je izglasan štrajk u Splitu, to je Pravni fakultet. Na Građevinskom štrajk je bio samo objavljen. Drugo, što je po našoj ocjeni većina po reagiranju usput se radovala tome. Takva ista stvar je bila na Građevinskom i Ekonomskom fakultetu, koji su ekspoziture Zagrebačkog. Na Višoj pomorskoj je četrdesetak ljudi, nakon onog općeg Plenuma Splita opet izglasalo štrajk. Na svim drugim visoko-školskim ustanovama je propalo. Taj opći Plenum SS Splita je stvar naše sreće da se je našlo naših ljudi tu, a njihovi nisu došli. Na sastanku SK Pravnog fakulteta odlučeno je jednoglasno da će članovi SK 1. 12. ujutro u 8 sati doći na nastavu i da njih kao dio rukovodeće avangarde društva nitko ne može spriječiti da uđu unutra. Mi imamo osnovan štrajkaški odbor od nekih 15-20 ljudi. Možemo ga proširiti na 30 ili 40 do 1. 12. Nakon toga sastanka sastaje se radna zajednica i oni kažu, sa jednim glasan protiv, a to je naš dragi mali Ivica Škarić, asistent iz Sociologije. Svi su drugi bili zato da 1. 12. počinje nastava. Dakle, svi oni studenti, ne samo koji su protiv štrajka, nego i oni koji su za štrajk, trtaroši, a takvih ima dosta. Ti to jako dobro znaš, da se ne bi zamjerali profesorima i da ne bi padali na ispitima. 1. 12. će doći. To znači jedno s drugim najmanje 70-80 % studenata fakulteta. Mi možemo 1. 12. u 7 sati postaviti na dvojna vrata, koja ima fakultet, na ona manja 15, a na ona druga veća 35 ljudi, sa baturicama u rukama, koji će čuvati ulaz. Oni će čuvati da ne uđe netko unutra pa ako treba i mlatiti. Međutim, dekan je njima jasno rekao prije nego što su mu ukazali na tu mogućnost da će on pozvati policiju, u slučaju da mu se usprotivi održavati nastavu 1. 12. Mi smo nakon toga razgova-

⁴⁰⁹ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *na*.

⁴¹⁰ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *paraha*. Iz nastavka te rečenice može se zaključiti da se misli na Jana Palacha, studenta povijesti i političke ekonomije na Karlovu sveučilištu u Pragu koji se nakon invazije zemalja Varšavskoga pakta na Čehoslovačku spalio u Pragu 16. siječnja 1969.

rali sa Požarom, jer Supek nije tu i on nam je rekao da je autonomija objekata sveučilišta i da tu policija ne smije dolaziti. Da je to nepisano pravilo, koje zavisi samo od dobre volje policije. A kako izgleda ta dobra volja policije u Splitu, to samo možeš pretpostaviti. Nas u Splitu ni najmanje ne raduje to da nas je Dražen Budiša zvao tek nakon razgovora sa Zadróm. Jer mi smo informirani da je vas sada zvao Zadar. Nama se ni najmanje ne sviđa što si nas ubacio u ovakvu situaciju. Makar je dogovor onaj put ondje nedaleko prokuratiije, bio sasvim drugačiji s nama. Iako nam se to ne sviđa, ali ako to rečeš da mi nađemo 40 ljudi, koji će 1. 12. na vratima mlatiti komuniste i profesore Pravnog fakulteta, mi možemo i to učiniti. O tome evo sad drugi svi okolo kažu: ne, ne. Znači ne možemo niti to učiniti, ali kad bi to i učinili, tj. znaš da bi se onda dogodilo ono što najmanje želiš, a to je da ovaj štrajk ne bi prošao bez ekscesa. Ti ekscesi i tučnjava, to se neće učiniti. Kad bi ja odlučivao, učinilo bi se ali svi drugi to neće ovdje. Zato ne bi bili krivi studenti Pravnog fakulteta, jer su na svom samoupravnom zboru odlučili se za štrajk. Za to bi bilo krivo nastavničko vijeće, zato bi bili krivi članovi SK, zato bi bio kriv poglavito dekan Ivo Petrinović. Ta bi ljaga pala samo na studente. Javnost nitko ne bi uvjerio s ovim našim proglašima i glasilima, koji se tiskaju u nekoliko tisuća primjeraka, prema tiraži jednoga „Vjesnika“, VUS-a, „Slobodne Dalmacije“ i šta ja znam. Dakle, ta bi ljaga na vratima Pravnog fakulteta pala isključivo na studente, a to nam Dražene ne konvenira”.

Budiša: „Ja razumijem potpuno, reci mi što vi predlažete?”

Petrić: „Nama su sada najvažnije tri stvari, do kojih je nama stalo. Prva je ta da budući znamo kakav je Split. Da ti sada ne nabrajam kakva je to oaza, centar, kula unitarizma, oriunaštva, tulumaštva. U Splitu u kojemu je bilo nekoliko tisuća mladića, koji su 1941. s ponosom nosili kokarde na glavi, a takvih i danas ima nekoliko desetaka tisuća ljudi u Splitu. Dakle, znao si to sve skupa. Nama je prije svega stalo do toga da i ubuduće Split ima jedno studentsko rukovodstvo, elementarno hrvatski orijentirano. Jer bi se vrlo lako moglo dogoditi da već za 15-20 dana ovdje opet budemo morali gledati one četničke face, kao što su razni: Đurđe, Bojovići i što ja zna kakvi kreteni.

Drugo, što je isto toliko važno. Ovo kako sada i do sada stoje stvari, naša je velika pobjeda. Mi znamo da 1. 12. u Splitu počima nastava, bez obzira hoće li se sav štab samospaliti ili učiniti nešta drugo ili neće. I zato želimo da iz ovoga izađemo trijumfalno, a trijumfalno možemo izaći jedino na način da stav bude donesen jedinstven na nivou Republike. To znači da Predsjedništvo SS Hrvatske bude ono, koje će učiniti, bilo svojim naredjenjem, bilo svojim savjetom, bilo svojom preporukom, bilo svojim zaključkom ili kako god to hoćeš nazvati, ali da to bude Predsjedništvo SS Hrvatske, kao CK hrvatskih sveučilištaraca. Ovaj organ koji će učiniti svojom odlukom da 1. 12. bude štrajk ne prekinut, nego ovdje smo našli jedan krasan izlaz dokončan ili okončan, to je jedan lijep, blag hrvatski izlaz. U Splitu i ovako i onako 1. 12. u 8 sati ujutro stvar crkava. Mi možemo ovdje i s puškama izaći, ali stvar u Splitu crkava. U tome ti je stvar. Ako si upoznat sa stavom sveučilišnog komiteta, onda znaš dvije stvari. Prvo, da je tu ujedno stav CK, da je bila Savka, Tripalo, Pirker, Šibl, Bijelić i ekipa, to je jedna stvar. Drugo, da je Partija do sada studentski štrajk samo sadržajno podržavala, govoreći kako su naši zahtjevi potpuno opravdani, a da nas je

formalno potpuno negirala i bila kontra nas, govoreći, kako to nisu metode, koje su itd. koriste političkim stremljenjima Hrvatske, CK i da ti ih sve ne nabrajam. Međutim, ako si upoznat sa stavom Sveučilišnog komiteta, koji znači stav CK poglavito radi ovih nazočnih drugova, koji su tu bili, ovaj put tu je štrajk podržan sadržajno i formalno. Dakle, onaj u stvari ne najvažniji; devize, bankarstvo, vanjsko-trgovinski sustav i tako, ali onaj svakako jedan od najvažnijih što smo mi željeli, ovim je Dražene postignut. Postignuto je i sad jedino što se može dogoditi da izadjemo razjedinjeni više nego što jesmo. Jer Hrvatska je na studentskom nivou već sad razjedinjena. Dražene, gdje ti je Osijek, Dubrovnik i Rijeka. U Splitu je s teškom mukom, samo ustrajnosti i ogromni talenat nastojanjem ovih ljudi, koji su se oko mene okupili. Zadar je i onako bio u dobroj situaciji i prije Čička. Tu je ostalo ono staro rukovodstvo, a i onako za Zadar nije bilo problema. Mi smo već razjedinjeni, samo ta razjedinjenost još uvijek nije takve prirode da bi ju se dalo potpuno uspješno prikazati, kao razjedinjenost. Potpuno, u potpunosti javnosti. Ako pukne Split, Zagreb je onda de fakto ostao sam. Zagreb i Zadar, ne vjerujem ako padne Split da bi onda Zadar mogao dugo izdržati. Zato te molim da ti kao Dražen Budiša napraviš nešto da Republika jedinstveno doneše. Da CK hrvatskih sveučilištaraca bude taj koji će učiniti da studenti 1. 12. dođu na nastavu, a ne da to netko drugi napravi, kao što su već napravili. Kao što već u Splita jest.”

Budiša: „Damire! Ti znaš kakva su prava pojedinih studentskih organizacija po središtima, visokoškolskim, kada je u pitanju sazivanje tog CK-a studenata. Prema tome vaše je pravo koristiti se tim pravima. Ja mislim da sam bio jasan.”

Petrić: „Formu si dobro dao, sada daj sadržaj. I ja kao potpredsjednik mogu sazvati, sazva sam još jedamput Predsjedništvo, kad je bilo u vezi Marka i Šime. Mogu ja i ovaj put. Samo hoće li se ovaj zagrebački dio CK-a odazvat tome pozivu.”

Budiša: „Ko još može sazvati?”

Petrić: „To može sazvati Mićija, koji bi radje sebe spalio, nego tamo došao.”

Budiša: „Ko još?”

Petrić: „Paradžik i dva centra.”

Budiša: „Da, upravo to.”

Petrić: „Ne ide mi u glavu da sam ti to pijanstvo uspio izbiti iz glave, te se samo nadam da smo se razumjeli.”

Budiša: „Razumijeli smo se Petriću.”

Petrić: „Oko tebe su ljudi, je li, ne smiješ reći jasno. Znači Dražene da će Predsjedništvo biti sazvano za 30. 11. na večer? Ti to možeš učiniti sa zagrebačkim dijelom CK-a?”

Budiša: „To neće biti zagrebački dio. Bit će nazočan, ali ne će biti inicijator.”

Petrić: „Neće biti inicijator, ali ćeš ti učiniti da dodje kad drugi sazovu. Dobro, je li to?”

Budiša: „Da.”

Petrić: „Dobro je. Dražene! Eto samo si čuo ovo jedno. Živio mi. Ja se nadam da smo se razumjeli više nego fantastično. Nije potrebno da više razgovaramo, sve će biti u redu.

Mamić Tomislav iz Zadra je razgovarao sa Budišom. Tomislav kaže da je razgovarao sa Splitom i dobio tamo neke informacije. Zatim se interesira da li je sa njima razgovarao Budiša. Budiša mu saopćava da jeste. Tomislav traži da mu Budiša kaže u povjerenju što mogu napraviti, da taj pokret hrvatskih sveučilištaraca ostane jedinstven, da taj štrajk bude završen onako kako treba i da bude imao uspjeha. Tomislav kaže zatim da oni u Zadru nemaju riješenja. Budiša se interesira što oni iz Zadra predlažu. Tomislav na to kaže da je Budišu tražio profesor Brozović. Budiša na to kaže da on to zna, samo nije mogao biti u Predsjedništvu. Tomislav predlaže da se sastanu najdalje 1. 12. Budiša se interesira da li je to odlučio koordinacioni odbor. Tomislav mu saopćava da u Zadru koordinacionog odbora nema, nego štrajkaški odbor. Budiša se interesira kakva je situacija na filozofiji. Tomislav navodi da ih profesori još uvijek podržavaju. Ali kažu da u koliko mi to nastavimo ovako bez svrhe, da nas neće dugo podržavati. Da su kod njih bili neki profesori, uvaženi ljudi, znanstvenici i da su razgovarali sa njima. Davali im savjete. Oni da su nešto primili, nešto primali, nešto odbacivali. Uglavnom navodi da je do sada dobro. Ali da se pojavljuju neki simptomi koji ne obećavaju dobro. Tomislav navodi, ako se treba žrtvovati, ne želim ti sada govoriti, nitko se ne smije žrtvovati.” Budiša kaže: Nama do sutra u jutro u 8 sati bit će jasne neke stvari. Govori mu da pričekaju do tada, onda će im on sutra u jutro javiti.”

Prema dogovoru Budiša je nazvao SS Zadra i tražio Tomislava.

Budiša: „Ovako, ja nisam mogao govoriti, bio sam okružen ljudima. Napravite ono, što vam Split predlaže. Samo toliko i ja to nisam rekao. Razumijemo se.”

Mamić Tomislav nazvao je iz Zadra Predsjedništvo studenata dana 28. 11. oko 4,30 sati i razgovarao sa Hodžić Milanom, članom koordinacionog odbora SS Zagreba. Tomislav moli da mu Milan dade imena članova Predsjedništva SS Hrvatske iz pojedinih centara. Hodžić mu nije htio dati imena, radi toga što su odlučili da sa 1. 12. počnu sa nastavom.

Petrić Damir iz Splita je razgovarao sa Hodžićem. Nije ni njemu htio dati imena članova Predsjedništva SS Hrvatske, nego mu kaže da Budiša dolazi za dva i pol sata u Predsjedništvo i da će mu on to reći pa ako on to dade Petriću da onda i on daje.

Nakon toga Mamić Tomislav iz Zadra nazvao je Predsjedništvo i razgovarao sa Sučićem. Tomislav je tražio imena članova Predsjedništva SS Hrvatske. Sučić mu na to kaže da to zna potpredsjednik SS Damir Petrić. Sučić poručuje: „Držite se čvrsto, ostupanja nema. I nemojte se igrati. Jedinstvo pokreta je prvo pitanje. Sve ostale stvari su izmišljeni pritisci. Jedinstvo pokreta je temeljna pretpostavka uspjeha. I nemojte činiti ništa, što može narušiti to jedinstvo. Vi tražite imena radi drugih razloga. Meni je jako žao, nemojte raditi ono, što studenti ne žele. Ja imena niti ne znam. Neka imena znam a toliko znate i vi. Nemojte ništa činiti, što može upropastiti, ovo što sada imamo. Budite pozdravljeni i držite se čvrsto.”

Istog dana Petrić Damir je razgovarao sa Hodžićem. Hodžić ga moli da zbog jedinstva studentskog pokreta ne saziva ništa i kaže: „Ne pravi glupost, budi jedinstven s nama, barem nemoj ništa raditi. Petrić mu kaže da sve što on radi da radi za jedinstvo pokreta. Hodžić ga pita kako on razmišlja o tome jedinstvu i kako misli raditi.

Petrić: „Ja o tome jedinstvu ovako; da je 1917/1918. četnička orijonaška Aleksandrova Karadjordjevska djubrad proklamirala tezu po kojoj uopće ne postoji Hrvatska, u ovim granicama u kojima je, nego ja Hrvatska Zagreb i njegova bliža okolica. A ostali dijelovi navodne Hrvatske su Jugoslavenska Dalmacija, Jugoslavenska Slavonija, Jugoslavenska Lika itd, itd. A 1945. su Rankovićevske i ostale još gore ojunačili četničke snage, koje su se sada opasnije, po tome, jer su se krile iza partijskih knjižica. Oni su proklamirali još goru tezu, a to je da je čitava Hrvatska, Hrvatska osim Zagreba i bliže okolice koja nije Hrvatska, nego ustašija i ustašluk. U ovom slučaju na meni je glavni zadatak moje savjesti, moga srca i mene kompletnoga kao poštenoga Hrvata da napravim sve, kako se ne bi dogodilo da drukčije bude u Hrvatskoj, diljem Hrvatske u čitavoj njenoj širini u svim njezinim centrima, a da sasvim drukčije bude u Zagrebu. I to zato da se takvima ne bi dalo materijala da opet probude i proklamiraju te teze. Ja sam već 31 i pol sat neprestano budan. U to vrijeme ja sam radio kao konj. Znam točno situaciju kakva je u svim centrima Hrvatske. I znam da u ovome trenutku stvar izvrsno i dobro stoji jedino u Zagrebu. Ja želim samo to da se nadje, u ovome trenutku neću zvati Predsjedništvo SS Hrvatske, nego CK Hrvatskih sveučilištaraca štrajkaša, pa da na nivou Republike donesemo jedno. Ja želim da se nadje CK hrvatskih sveučilištaraca, da tu pogledamo jedni drugima u oči. I da se tu dogovorimo o svemu, jer je vrijeme da se i mi naučimo nešto od nekih, pa da počnemo postupati po principima demokratskog centralizma i da uvijek kad želimo donijeti neke sudbonosne odluke da onda tražimo da se sazove centar i da se onda u centru donese ta odluka, kakva će biti. U Splitu treba biti i svi su inzistirali na tome da se sazove Predsjedništvo SS Splita i da bude tu donesena odluka. Kakva, preko telefona ti neću govoriti, samo možeš pretpostaviti.

Jedini sam bio protiv toga u početku, a kasnije smo se svi složili da to ne valja tako i da ne želimo da Split odlučuje bez Hrvatske. Opet nam neko upada u liniju. Je.. im pas mater udbašku. U vezi toga sam učinio sve da nedopustim da Split odlučuje bez Hrvatske. Ako ti budeš zaje....., Split će donijeti odluku bez Hrvatske.”

Hodžić: „Ti znači želiš sazvati Plenum?”

Petrić: „To se mora, a ako ne padam. Ako ti sada to spriječiš sa svojom neozbiljnošću, onda ja sutra ovdje neću moći ljude uvjeriti u ništa. Onda će se oni sastati, bez obzira što ja govorim, Split će donijeti odluku.”

Hodžić: „Da li si ti to rekao Budiši?”

Petrić: „Sa Budišom se o tome nije ništa razgovaralo on je rekao da je umoran. Govorio sam mu općenito stvari i situaciju. On je govorio; da, je, razumijem itd.”

Hodžić: „Meni to još nije jasno. Možda je to dobro, a možda i nije. Pokazat će povijest. Da li to zna Paradžik?”

Petrić: „Ne zna.”

Hodžić: „Je li Mićija dolje?”

Petrić: „Nije, da i je ne bi bio u ovim prostorijama.”

Hodžić: „A Ganza?”

Petrić: „Rekli su mi ljudi da je navraćao ovdje.”

Hodžić: „Ti napravi prema svojoj savjesti. Mi smo u dekanatu borili se 7 i pol sata za 3. 12. i kako ću ti ja sad reći.”

Petrić: „Split sam neće ništa odlučiti, osim ako ti ne zaje.... Ako ti zaje..., onda će Split sam odlučiti. Ako ti ne zaje..., onda će odlučiti Hrvatska. Već zaje..... što nećeš da mi daš imena i adrese članova Predsjedništva. Tako da sam se ja morao sada dogovoriti s ljudima da oni ne bi učinili glupost. Sami se lomimo, tražimo ili da sazovemo Predsjedništvo onako kako mi znamo. I opet ako se Predsjedništvo ne bude moglo sazvat, onda će opet Split sam morati donijeti odluku.”

Hodžić: „Ja ću razmišljati o tome pola sata i onda ću ti dati konačnu odluku. I onda ti se javljam.”

Sučić je nazvao Petrića i interesirao se kako teče obustava nastave u Splitu. Petrić mu objašnjava već spomenuto. Sučić mu nato kaže da za sve daljnje akcije treba biti hladnokrvan i da su sva uzbuđivanja vrlo štetna. Petrić navodi: „U Splitu se našla jedna ekipa kamikaza, zvanih peticionari i napravila je u Splitu ono nemoguće. Uspjela je kreirati studentski forum, studentsku organizaciju na nivou grada, elementarno Hrvatske političku orijentaciju. Ta ista ekipa kad je bila na pragu toga da sama donese odluku, sama odluku ne želi donijeti, nego je želi donijeti na nivou Hrvatske. Ako nadobudni zagrebački dečki, koji zaboravljaju da je jedno Zagreb, drugo Split, a treće Rijeka, ako su oni sada toliko opijeni i drogirani zagrebačkom situacijom da uopće neće da slušaju, kako mi u Splitu patimo, onda ja više neću moći spriječavati i Split će morati donijeti odluku. I Split čini jednu prekrasnu gestu. Pošteno⁴¹¹ i ljudski čisti Hrvatsku.”

Sučić: „Ja bi htio kazati samo dvije stvari. Poštenje, čast i što još ima dalje. Mislim sve ovakve kategorije u političkom djelovanju su potpuno nevažne. Što ne znači da je nepoštenje, nečasno ponašanje imperativ nekakvog političkog djelovanja. Mene zanima jedna druga stvar; ukupnost čitavog hrvatskog pokreta, odnosno političkog gibanja, koja je strahovito krvava ali koja sa ipak može učiniti, da postoji, bez obzira što piše u talijanskim novinama „Unita”, da hrvatski studenti sad tu nešto štrajkuju, međjutim interesantno je da nema istarskih studenata. Bez obzira što su nemamo Osijeka, što Dubrovnik šuti i ostaje neizjašnjen, ovo što ima, to je daleko iznad svih mogućih granica i iznad svih očekivanja, što smo mi mogli učiniti. Pitanje razlike između Zagreba i Splita, Zadra i toga svega, pitanje je integriranja Hrvatske. Ne moj misliti da ti solim pamet. Ti sada misliš da sada nama ovdje serviraju čokoladu i sladoled. Ti misliš da nas tu neko nosi na rukama. Ovdje je psihološki rat već 7 dana. Tu niko ne spava. Isto je tako krvava situacija i ovdje.”

Petrić je 28. 11. prije podne opet nazvao Predsjedništvo i saopćio Sučiću slijedeće: „Računajući prema Hodžiću, tebi i ostaloj ekipi gore, izgleda da je tu neko čudno društvanje, koje ruši legalan rad, prema Statutu SS Hrvatske, Zadar i Split su odlučili sazvati Predsjedništvo SS Hrvatske, iz želje i razloga da republička organizacija Hrvatske donese svoj stav.

⁴¹¹ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *pošteno*.

Vi sada jedno čudno društvanje gore zahvaljujući slučajnosti da ta dva centra nemaju popis članova Predsjedništva tu stvar bojkotirate, makar dobro znate da prema Statutu dva centra mogu sazvati Predsjedništvo. Sve konsekvence toga, to gore društvanje snosi na sebe. Predsjedništvo će biti sazvano.”

Sučić: „Dobro, budući da smo mi ovim štrajkom stavili u pitanje, kako se vidi u Studentskom listu, piše Budiša da je to na neki način rušenje jednog legaliteta. Mi to nećemo priznati. Niti takav legalitet, koji radi na rušenju štrajka. Jer o ovom trenutku nikakvi Statuti i nikakve formalne proceduralne stvari takve naravi koje rade na rušenja studentskog jedinstva nećemo moći tolerirati. Prema tome ako vi to učinite, vi ćete učiniti isto što i Mićija, u „Vjesniku” će biti vrlo veliki naslov da je Predsjedništvo SS Hrvatske obustavilo štrajk. Medjutim, to neće odgovarati istini. Za političku zbilju važe svi oni realiteti koji stvarno postoje. Nas odluka takvog Plenuma neće obvezivati jer vi formalno na neki način već imate tu nekakvo pravo Statutarno, ali vi prije toga morate konzultirati ostalo. A budući da je to stvar od tako važnog značaja, vi to nemate pravo. Prema tome mi nemamo o tome što razgovarati.”

Petrić: „Stjepane, mi sve što radimo to je da Zadar i Split sazivaju Predsjedništvo SS Hrvatske. Ako Zadar i Split ne mogu to, znači da sad to čudno društvanje na čelu s tobom i to oko tebe, svode Hrvatsku na Zagreb. U Splitu je većina studenata kontra nas. Nigdje nije obustavljena nastava, nego na Pravnom fakultetu.” Zatim Petrić upoznaje Sučića sa onim što je izložio Budiši.

Sučić: „Bitna je razlika da li će se danas donijeti odluka ili će se donijeti za dva dana.”

Petrić: „Ja sam nato mislio. Zadar i Split sazivaju Predsjedništvo za 30. 11. po podne, s tim što će se ta odluka donijeti kasno uvečer, ma kakva se god donijela. Osnovni je problem, mi smo ovdje, meni je teško da ti to moram reći putem telefona, ali kad drugačije ne možeš shvatiti. Ja znam da nas slušaju, ali hrvatska struja je u Splitu umanjena. Mi smo svojevremeno znali pobjediti na zborovima iz jednog jedinog razloga, što smo imali ludu sreću da su u tom političkom trenutku naši bili zainteresiraniji od njihovih. I sada u vezi sa štrajkom. Ovo je toliko nešto veliko da su sad svi jednako žestoko preuzbudjeni i nezainteresiran. Mi sada za koji dan moramo imati prvu konstituirajuću skupštinu SS Splita, jer ovo Predsjedništvo nije izabrano kao u Zagrebu na skupštini, nego je svaka visoko školska ustanova delegirala. Nama u Splitu je sada važno, ne radi nas, nego radi Hrvatske da i dalja politički kurs Predsjedništva SS Splita bude hrvatski. Ako nam to ne uspije znaš ko je za to kriv? Stjepan Sučić, Milan Hodžić i ostali oko njih. Stjepane, molim te porazgovaraj sa svojom savješću.”

Sučić: „Štrajk nije za to počeo da bi se završio, nego za to da bi nešto uspio. Još nismo dobili dovoljne garancije za ono što se traži.”

Petrić: „Ja ti govorim s krvi, a ti meni s parolama.”

Sučić: „Nisu to parole.”

Petrić: „Meni to u ovome trenutku može biti samo parola. Shvati me da se mi u Splitu do grla gušimo u krvi.”

Sučić: „Ja ću sada inzistirati da se što prije sazove Predsjedništvo SS Zagreba i svih predstavnika SS Hrvatske, koji su u Zagrebu da razmotre u kratkom roku čitavu situaciju.”

Petrić: „Reci im da sazivaju Zadar i Split Plenum Predsjedništva SS Hrvatske za 30. 11. u 15 sati u Savskoj cesti br. 25. u Zagrebu. Računajući nato da se odluka na tome Plenumu neće donijeti 22 sata.”

Sučić: „Ja ću Paradžiku razjasniti svu ovu situaciju. Valjda će biti dovoljno pametan da shvati tebe i sve nas i da na neki način ostanemo jedinstveni i donesemo jednu pametnu odluku.”

Petrić: „Nekog uhvati tu da uzme komad papira i slijedeće mu diktiraj; nakon konzultacija provedenih između kordinacionog odbora SS Zadra i Predsjedništva SS Splita, odlučeno je: kordinacioni odbor SS Zadra i Predsjedništvo SS Splita sazivaju Plenum Predsjedništva SS Hrvatske za 30. 11. u prostorijama Predsjedništva Savska cesta 25 Zagreb, s početkom u 15 sati. Ujedno je odlučeno da se pozivi za ovaj Plenum pošalju iz Splita. Nazočnost članova Predsjedništva SS Hrvatske obvezatna. Eto, to je ta odluka. Ništa više ni dalje od toga, sve ostalo su bili razgovori preko telefona koji su bili nepotrebni, jer će se tu i onako razgovarat na tome sastanku. Ovo je bilo samo pitanje.”

Sučić: „Ali kad dodješ ovdje, budi pametan i saslušaj nas i vjerujem da nećeš sam donositi odluke. Naše je stanovište ovako, mi štrajkamo do 3. 12. Sad ti razmisli. Uzmi sve u obzir, mi od ove odluke nećemo odstupiti, ni po cijenu života. To sam ja rekao i u rektora-tu, pred svim dekanima. I oni su se s nama složili.”

Primorac je nazvao Rajhera, istoga dana prije podne i interesirao se da li Rajher zna kako se JOJA preziva op. op. Deković. Rajheru to nije poznato, ali misli da to zna Selanec Zoran, blagajnik. Rajher se interesira kakva je situacija. Primorac kaže da je prilično dobra. Malo da se zakompliciralo, ali da je dobro. Rajher nato kaže: „I kod nas i kod nas.” Primorac kaže: „Nije kod nas, nego je partija malo počela pritiskat.” Rajher: „Sve je mislim u redu do daljnje, mislim kako smo se dogovorili.”

Primorac: „Prije 1. 12. u jutro, vjerojatno ništa.” Rajher: „Mi imamo 29. 11. u Šarengradskoj dogovor kod Martinka u sobi u 4 sata.”

Gorana je zatim nazvao Primorac istog dana prije podne i razgovarali su ovo:

Primorac: „Ovdje mi nešto razmišljamo, mislim da bi jutros trebalo reagirati.”

Goran: „Ja sad idem kod Dražena, mi smo se dogovorili. Najdalje za pola sata mi ćemo biti tamo. Idem u Šarengradsku.”

Primorac: „Doći ću i ja dole kod Dražena.”

Pofuk Marijan iz Križevaca nazvao je 28. 11. prije podne Predsjedništvo i interesirao se da li imade neki novih informacija. Hodžić mu je saopćio da je u Zagrebu sve u redu. I da se u Zagrebu štrajka do 3. 12. Marijan se interesirao da li je delegacija otišla u Beograd. Hodžić kaže da nije. Zatim dodaje da do 3. 12. moraju izdržati, bez obzira na pritiske. Dalje navodi: „Mi smo toga svijesni ali ne smijemo biti izprovocirani, jer to su čiste provokacije da CK ovo i ono. Vi morate biti čvrsti, kao što smo i mi. Evo i sada smo dobili tri

brzjava iz Hrvatske od raznih organizacija iz Karlovca, Rijeke i Osijeka. I za to moramo biti dosljedni hrvatskom narodu i hrvatskom radništvu. Što mi nova kod vas?”

Marijan: „Sve je u redu. Ako će te slati kakve materijale, onda šaljite na moju adresu: Pofuk Marijan, Križevci, Supilova br. 11, telefon 043 pozivni 74-442.”

Hodžić: „Sve je u redu. Držite mi se dobro. Problema neće biti. Nemojte se bojati nika-kve milicije i nikakvih tenkova, što se priča po gradovima, ovo i ono.”

II/ Vidović S.

Zmijarević M.

Josip Drpić
(potpis)

7.34.

STROGO POVJERLJIVO

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
CENTAR ZAGREB
Zagreb, 29. XI 1971.

Dostavljeno
I sektoru SDS 1 primjerak
V sektoru SDS 1 primjerak
Centar Zgb. – Načelnik
Centar Zgb. – II Odj. arh.
Centar Zgb. – II Odj. – obrađ.⁴¹²

Obrada „TUŠKANAC”

I N F O R M A C I J A broj 354

VEZA: INFORMACIJA broj _____

Izvori:

Kontrola XII odjela

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:

⁴¹² Ispred riječi Centar ručno je napisana kvačica (✓), što najvjerojatnije označuje organizacijsku jedinicu kojoj je *Informacija* dostavljena.

3. Predmet: SCHMIDTHEUER,⁴¹³ dopisnik Zapadno-njemačkog radia za Jugoistočnu Evropu

– interes za obustavu nastave na Hrvatskom sveučilištu.

SADRŽAJ:

Dana 24. XI 1971. godine Schmidtheuer je nazvao is Beča Gründla,⁴¹⁴ konzula Generalnog konzulata SR Njemačke u Zagrebu i zamolio ga da mu ukratko kaže: Kakva je sada situacija sa studentima. Da li će se eskalirati? I da li je potrebno ipak da dođe u Zagreb u koliko se vrijeme malo poboljša?

Gründel mu je rekao da je prekjučer na studentskom skupu zaključeno da se ide na obustavu nastave. Uzrok je rješenje tj. izostanak rješenja vanjsko trgovinskog i deviznog režima.

Zbog sažetosti kojom Gründel prikazuje situaciju njegov razgovor navodi se doslovno:

G – „Čuo sam ovdje, mislim da je to bio Radio – Beč i tu je to prikazano pomalo ne-srazmerno, sa velikom pompom i ovo je povezano sa ostalim stvarima, koje su se ranije odvijale. To je bila stara materija. Dakle sada se radi samo o akciji, da se, da tako kažemo, vodstvo prisili da nešto učini sa deviznim režimom. Tito je sam tražio da se problem vanjske trgovine i deviznog režima mora riješiti do konca ove godine, ali očigledno se sada vidjelo, da je to ipak malo teško i hrvatski je prijedlog, dakle službeni hrvatski prijedlog ide na etapno rješenje, čime jedan dio politički aktivnih studenata očito nije sporazuman. Dakle ja smatram da je to ovako, da ljudi kao Čičak i Budiša koji su u posljednje vrijeme bili ponešto diskreditirani, zbog ekstremnih izjava, da tako kažem, pokušavaju, da jednom praktičnom akcijom povrate povjerenje.

Sch – Dakle medju studentima?

G – Da, ali i općenito u javnosti. Partija je tu stvar ipak uzela veoma ozbiljno i jučer se ovdje u Zagrebu sastao partijski aktiv, na kojem je učestvovala i predsjednica partije Savka Dabčević-Kučar i Srećko Bjelić, predsjednik SK-a Zagreba, zatim Pero Pirker, sekretar Izvršnog komiteta. Na toj sjednici osuđen je jedan dio studentskog rukovodstva s obrazloženjem, da je zahtjev za rješenjem deviznog režima veoma ozbiljan zahtjev i da taj zahtjev i partiji i hrvatskom rukovodstvu, dakle vladi Hrvatske, veoma na srcu, što inače odgovara istini. Osuđuje se metoda koju zastupaju krivi ljudi, ljudi koji su u posljednje vrijeme istupali s ekstremističkim zahtjevima i koji sada te legitimne zahtjeve žele učiniti svojim. Jučer navečer održana je plenarna sjednica Saveza studenata, službeno Saveza Hrvatske, na kojoj je potvrđena odluka o obustavi nastave. Premda je sjednici prisustvovao i predstavnik partijskog rukovodstva Hrvatske i Srećko Bjelić, usprkos toga je zaključeno, da obustava nastave traje do 3-eg. Rukovodstvo tu stvar razmatra kritički, jer se kaže, da akcija jednog dijela studenata, tj. ljudima koji time rukovode, pripisuju se ekstremna stremljenja. Dakle, ta akcija može dovesti do suprotnih rezultata, što nije nelogično.

Schmitheuer je na to rekao, da je čuo da je ta studentska akcija izazvala nemir.

⁴¹³ Vjerojatno Christian Schmidt-Häuer.

⁴¹⁴ Hermann Gründel, konzul u Zagrebu od 1969. do 1972. godine.

G – Nemir ne, ali zabrinutost. Ja mislim da se mora jednom vidjeti od kuda ta stvar ide. Može biti, a i moja je pretpostavka, da je to akcija određenih ljudi u studentskom rukovodstvu, koji žele da se o njima govori i da će se ta stvar stižati, jer akcija nije dobila podršku od svih, čime su oni špekulirali. Oni su i od profesora zahtjevali da se s njima solidariziraju, a profesori naravno ne misle na to da izjave da su solidarni.

S – Jučer navečer austrijski radio donio je vijest da su se neki profesori solidarizirali.

G – Dakle, možda par docenata, ali mora se sa rezervom uzimati ono što daju austrijske vijesti. Austrijanci su preko radia napravili senzaciju i to sad sve povezali sa starim pričama sa zahtjevom za ulaz u UN.

S – Tko je to dao?

G – Radio Beč, vjerujem austrijski radio. Takav zahtjev, to je bilo na zboru Filozofskog fakulteta.

S – Da, da, znam.

G – Ali to trenutno nema nikakve neposredne veze sa akcijom.

S – Dobro da ste mi to tako detaljno prikazali, tako da to mogu smjestiti u razumnije okvire.

G – Dakle, ja mislim da je zahtjev za rješanjem deviznog i vanjsko trgovinskog režima zahtjev svih snaga ovdje, dakle, ne samo jako nacionalno orijentiranih studenata, već zahtjev hrvatskog rukovodstva, partije i Izvršnog vijeća Hrvatske. Izvršno vijeće Hrvatske je točno formuliralo prijedloge kako se postepeno može postići zadovoljavajuće rješenje i to je naučno argumentirano, a ova studentska akcija je sada objektivno gledajući prije pogodna tome da šteti toj stvari. Zbog toga nije sasvim jasno šta je iza toga. Ovdje se već glasno govori i lansirano je da su određeni ljudi u toj nacionalno orijentiranoj studentskoj akciji čak oružje u rukama unitarista, centralista i staljinista. Bilo to dobro ili nedobro namjerno oružje.

S – Može biti, ali gledajući iz vana to izgleda mnogo lošije. Govori se o istupima Čička i u Rumunjskoj i Srbiji. Izgleda to sasvim drukčije nego kad čovjek dođe u Hrvatsku. U inostranstvu to pomalo strašno djeluje.

G – Znae ja pomalo imam utisak – Čičak je sam kazao tj. pretskazao vruću jesen.

S – Da, da, to sam ja jučer napisao.

G – I studentske mase momentalno nisu uz njega, on ih ne može mobilizirati. Dakle, vruća jesen kakvu si je on zamislio je izostala i ja mislim da je Čičak istupio sa svim tim ali da on više nema ono značenje koje je imao pred pola godine.

S – To je interesantno.

G – I možda je to pomalo, ja to gotovo smatram povlačenjem, ne žele se sasvim blamirati, pošto su dali u javnost velike planove i da baš ništa ne učine, učinili su sada ovo.

S – To je veoma interesantna točka razmatranja, to je naravno.

G – Ide se na barikade za stvar, koja je ovdje u Hrvatskoj pokrenuta ustvari od strane partijskog rukovodstva, preko Vlade i ima podršku svih i inteligencije, ali ide se na barikade upravo u krivoj formi.

S – Upravo tako.

G – Nešto je naravno jasno. Ima ljudi koji pokušavaju ta rješenja zavlačiti u nedogled i to djelimično zbog stvarnih razloga. Nije jednostavno jedno takovo rješenje donijeti za jedan dan, zbog toga se rok kojeg je Tito postavio na tako neoprezan način uopće ne može održati, ali naravno ima krugova, koji su zainteresirani, to su upravo ljudi kojim odgovara sadašnje rješenje, mi smo o tome već razgovarali, oni naravno pokušavaju spriječiti donošenje sistemskog rješenja.

S – Da, da, a ovi tim ljudima indirektno pomažu.

G – Indirektno pomažu. Njima pomaže studentska akcija svojim ekstremnim mjerama.

S – Dakle, gospodine Gründel, mnogo vam hvala, imam malo grižnju savjesti što sam vas zgrabio, ali smatrao sam da je bolje da od vas saznam u kojim okvirima se to kreće, da mogu dati kratku obavijest u novinama i u Frankfurtskom radiu.

G – Dakle, rekao bih, hrvatsko rukovodstvo Partije je odmah i oštro reagiralo protiv te akcije, jer se boji da bi jedna tako ekstremna akcija mogla škoditi njihovim nastojanjima. Ali da se tako izrazim ne treba dramtizirati stvar.

Kroz pola sata Gründel je nazvao Schmidtheuera:

Moram napraviti sasvim malu korekturu i to u vezi profesora. Naravno neispravno bi bilo reći da su se profesori solidarizirali, kako je to rekao austrijski radio.

S – To stoji i ovdje u izvještaju gospodje Liebel.

G – Upravo imam ovdje izjavu dekana, to još nisam bio pročitao (citira izjavu dekana).

S – Veoma interesantno.

G – Dakle, stav je veoma diferenciran. Dakle, solidariziranje sa zahtjevima. To je jedna mala niansa razlike između onog što je reklo političko rukovodstvo i onoga što su kazali dekani. Političko rukovodstvo navodi da studentska akcija znači, da političko rukovodstvo nije učinilo dovoljno, dok profesori kažu da je to razumljiv izraz protesta, što je rješenje do sada izostalo. U današnjoj štampi stoji da se u Beogradu u Saveznoj skupštini raspravljalo o saveznom budžetu i da je nadležni odbor Vijeća naroda, dakle, nacionalni savjet, predložio Saveznoj skupštini, da se odluka o budžetu ne donese tako dugo, dok god budžet ne bude odgovor za sistemsko rješenje.

S – To je veoma interesantno, to znači da to sada forsiraju.

G – Dakle, to sam htio nadopuniti.

S – Lijepo je od Vas što ste mi to javili. Upravo sam ovdje čitao štampu. Izvještaj od gospodje Liebel koji se u prvoj liniji poziva na materijal agencije Tanjug. U drugom dijelu stoji da su se profesori solidarizirali. To dakle, ne stoji.

G – To nije točno u toj formi. Solidariziraju se sa zahtjevima, ali nisu solidarni sa obustavom predavanja kao takovom. Profesori također kažu da obustava predavanja može u ovom trenutku imati negativne posljedice.

Schmitheuer vjeruje da će prije Božića doći u Zagreb. Prethodno će se Gründelu javiti kartom, da rezervira termin za razgovor.

II/ Vidović Slobodan

Drpić Josip
(potpis)

7.35.

STROGO POVJERLJIVO

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
CENTAR Z a g r e b
29. 11. 1971.

Dostavljeno
I sektoru SDS 1 primjerak
V sektoru SDS 1 primjerak
Centar Zgb. – načelnik
Centar Zgb. – II odjel arhiva
Centar Zgb. – II odjel obradivači ⁴¹⁵

I N F O R M A C I J A broj 355
VEZA: INFORMACIJA broj _____

Obrada „Tuškanac”

Izvori:

- Kontrola XII odjela
- Informativni razgovor

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:
3. Predmet: Daljnja saznanja o aktivnosti studenata Hrvatskog sveučilišta.-

SADRŽAJ:

Burić Jure se interesirao preko Hodžića za novosti u Zagrebu i pita ga da li je gledao Savkin govor. Hodžić je odgovorio da ga nije slušao. Osim toga kaže: „Kod nas je odlučeno da sve ostane po starom.” Burić je interpretirao izjavu dr Savke Dabčević Kučar. Rekao je, da ih nije osudila, ali u nekoliko navrata bila oštrija, a to se izgleda odnosilo na Čička.

⁴¹⁵ Ispred riječi Centar ručno je napisana kvačica (✓), što najvjerojatnije označuje organizacijsku jedinicu kojoj je *Informacija* dostavljena.

Nastavlja i kaže: „Savka je konačno shvatila što mi želimo. Shvatila je da mi želimo da nam ona bude na čelu. Savka je uvijek bila naš prijatelj”. Hodžić je napomenuo da će Sveučilišni komitet izgleda propasti. Razgovor je vodjen 28. 11. 1971.

Istog dana Predsjedništvo Saveza studenata je pojačalo straže na Filozofskom fakultetu.

Čičkov otac je u razgovoru sa Matkom Bradarićem napomenuo da je sve u redu, zahvaljujući prijatnji njegovog sina da bi moglo bit i demonstracija 29. 11. u Zagrebu. Nakon toga Čičak (stari) kaže: „Savka je morala u svom govoru popustiti, ali mi se nisu dopale face Bijelića i ostalih koji su gledali Savku kao da im je oca ubila. Izgleda je ozvonilo svima oko Savke (misli se na Pirkera, Haramiju i Bijelića, koji su sjedili u Studiju).”

Predsjedništvo SS je dobilo obavijest 28. 11. da će na Dan Republike Šime Djodan održati predavanje u Studentskom centru u ABH kabinet na temu „Gospodarske prilike danas u Hrvatskoj”.

Franjković Jozo,⁴¹⁶ koji je bio dežuran 27. – 28. 11. u Predsjedništvu, obavijestio je Veterinarski fakultet da odmah skinu plakate, koji najavljuju predavanje Djodana u Studentskom centru, jer tu tribinu nitko iz Predsjedništva nije najavio. Jozo kaže: „S obzirom na to da je Djodan isključen iz SK, pristanak Predsjedništva na to predavanje bila bi provokacija.”

Jedno lice sa fakulteta (nepoznatog) se interesiralo u Predsjedništvu, na čije je inzistiranje dogovoreno predavanje Djodana u ABH kabinetu. Dobili su informacija da je to Mičijino i Turekovo maslo.

Petar Čale iz Zavičajnog kluba, Petar Zoranić iz Zadra javlja da su Predsjednik općine, SK i Socijalističkog saveza uspjeli obraditi štrajkaški odbor i da im plaćaju put u Zagreb radi pregovora. Petar upozorava dežurnog da na njih ne obraćaju pažnja kad stignu, jer se sve to radilo u ilegali. Javljeno je Rijeci da će se Plenum SS Hrvatske održati 30. 11. u 15 sati u prostorijama Predsjedništva – Savska 25, Zagreb.

Bolf, dežurni na Poljoprivrednom fakultetu interesirao se za novosti, ali mu Franjković Jozo ne želi ništa reći s napomenom da policija prisluškuje razgovore.

Dana 29. 11. Hodžić Mile je u razgovoru sa profesorom Makljanićem⁴¹⁷ napomenuo, da bi se trebali dogovoriti kako da osiguraju tri zgrade njihovog fakulteta, jer se ne smije dopustiti da studenti budu masakrirani. Profesor Makljanić mu savjetuje, da bi bilo najbolje da dodju na redovnu nastavu 6. 12. Na kraju razgovora Hodžić mu je rekao, da će Predsjedništvo SS Hrvatske zasjedati u noći 30. 11. / 1. 12., pa će se tamo o tome odlučiti.

Hodžić je nazvao Juru Burića u Osijek. Obaviještava ga da je u Zagrebu sve u redu, i moli ga da obavijesti Markotu, predsjednika SS Osijeka za sutrašnji sastanak Predsjedništva SS Hrvatske u 15 sati. Osim toga Hodžić mu je napomeuo da oni to samo tako javljaju, ali

⁴¹⁶ Ručno podcrtano. Ta se napomena odnosi i na druge dijelove teksta u nastavku dokumenta.

⁴¹⁷ Najvjerojatnije Berislav Makljanić, hrvatski meteorolog i geofizičar (Zagreb, 25. studenoga 1922. – Split, 9. listopada 1988.). Vidjeti opširnije: „Makljanić, Berislav”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.), pristupljeno 24. kolovoza 2021., <https://enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=38263>.

da sastanak sigurno neće biti u to vrijeme. Razgovor sa Burićem nastavio Žužul Ante, koji se vratio iz Imotskog. Ispričao je Buriću, kako su dolje svi na njihovoj strani.

Sučić je obavijestio Hodžića u Predsjedništvu da se na PMF pojavila parola s pozivom na opći štrajk, a da se od strane nekih pojedinaca skidaju one parole koje govore o „geneksu”. Sučić smatra da treba odmah nešto poduzeti.

Čičak je razgovarao s Požarom, prorektorom Zagrebačkog sveučilišta, koji mu je pročitao saopćenje, koje će oni dati TANJUG-u.⁴¹⁸ Saopćenje se odnosi na sinoćni dogovor dekana.

Izjava je slijedeća: S obzirom na činjenice da postoje izvjesna različita tumačenja zaključak dekana Zagebačkog sveučilišta, potrebno je upozoriti na slijedeće:

- Činjenica je da se je na oba skupa govorilo o faktičnom stanju obustave nastave drugog stupnja, dok se je sav ostali nastavni rad odvijao bez prekida, a taj rad nije ni od koga bio ometan.
- Smatra se normalnim, da se na fakultetima održava nastava tamo, gdje nije bila prekinuta, kao i tamo gdje su u radu i bez ispada stvoreni uvjeti za ponovno održavanje nastave II stupnja.

Nakon što je pročitao Požar je rekao, da bi to trebalo dati, i da ne može škoditi, a da konačno prestane ova masaža.

Čičak je mišljenja, da se treba reći, da bi trebali studenti odlučiti, na što je Požar rekao, da nema smisla, da se vraćaju na sinoćnju diskusiju.

Čičak se na kraju složio, da izjava može ići za TANJUG.

Vesna Gudelj je razgovarala sa sestrom iz Rijeke. Interesirala se, kakove su to stvari, koje joj je mama napisala u pismu.

Sestra joj kaže, da mama sumnja, da on ima neke veze sa inostranstvo, jer je pronašla i neku dokumentaciju kod nje. Vesna je rekla, da je mogla naći pisma na engleskom iz Moskve i SAD, a da se Ranko dopisuje na hrvatskom.

Sestra joj sugerira, ako ikako može da te stvari prekine.

Tone Renc nazvao je iz Ljubljane Predsjedništvo SSH i tražio od Paradžika da mu hitno pošalju u Ljubljanu Studentski list, Bilten, proglase i tekstove, jer on u četvrtak ima sjednicu Univerzitetskog komiteta u Ljubljani. Oni u Ljubljani su odlučili, da 3. 12. pošalju jednu delegaciju promatrača u Zagreb. On će isto nastojati doći. Tražit će Budišu, da im govori.

U ovom razgovoru Paradžik je informirao Tonu, da je sutra zatvoreni Plenum SSH.

Paradžik je razgovarao s Vrhovnikom, predstavnikom Sveučilišnog komiteta u Rijeci, koji ga je pitao da li je u Zagrebu prekinut štrajk. Paradžik mu je negativno odgovorio. U dijalogu koji je vodio aktivniji je bio Paradžik. On je između ostaloga rekao: „Trebali past cijeli sveučilišni komitet u Rijeci. Vidjet ćeš kako će biti ovdje, tako će biti i vama, još i gore. Ovdje Sveučilišni komitet nije podržao X sjednicu. Vi ste ljuštura skinut ćemo vas.

⁴¹⁸ Telegrafska agencija nove Jugoslavije, novinska agencija osnovana 5. studenoga 1943.

Kad su bile demonstracije u luci, nitko nije osudio radnike, što je malo teži delikt nego mi koji ne idemo na nastavu. Vi osporavate ono što se želi učiniti. Treba te interese studenata braniti. Ako vi niste našli za shodno da budete s njima rame uz rame, onda ne znam što će biti. Zašto se konfrontirate studentima. Trebate ići s njima zajedno u štrajk. Kad bi štrajkali slovenski studenti, njihov komitet bi ih podržao, a vi stanete kao paravan. Neke strukture bi htjele skinuti ovaj naš CK, ali mi to nećemo dopustiti." Vrhovnik mu odgovara: „Svatko ima pravo na svoj politički čin. I studenti u Rijeci su rekli da njima štrajk ne treba." Paradžik nastavlja: „Imat ćemo mi još zborova, jer ovo nije posljednje. Ako se ne riješe naši zahtjevi, mi ćemo još 15 dana štrajkati. Samo se studentska elitnost mora sačuvati. Na Medicini je došlo do diverzije. Sutra kažnjavamo one koji su to učinili. Mićija će sutra pasti, to mu je najblaža kazna." Govoreći o Jakovu Blaževiću Paradžik je rekao slijedeće: „Nije on svemoguć. Ako on predstavlja Sabor, ne moramo njegov govor uzeti kao jednako dobro. Ima i on grešaka. Uzmimo ono što je dobro, odbacimo ono što je negativno. Moramo kritizirati, a ako nećemo onda možemo reći da će Blažević biti doživotni predsjednik Hrvatske. Ali, dobro je što će biti izbori. Mi ćemo najkvalitetnije izabrati, koji će predstavljati ovaj narod i ovaj pokret." Nakon toga Paradžik je predbacio Vrhovniku zašto ugušuje studentski pokret u Rijeci, i nastavlja: „Ja sam poručio studentima Rijeke da moraju rušiti birokraciju, a ti nisi svjestan da bi je trebalo rušiti." Komentirajući govor dr Savke Dabčević Kučar na TV Paradžik kaže: „Ona preporučuje da bi štrajk trebalo zaustaviti, da bi ga trebalo prekinuti, ali to ne znači da ona određuje datum kada ćemo ga mi prekinuti. Trebamo najprije postići svrhu štrajka. Ako smo mi tražili rješenje deviznog sustava, mi ćemo tražiti neku garanciju ili ćemo možda prekinuti štrajk. Ali, to ne znači da mi to nećemo ponoviti za 15 dana, ne bude li se sačuvala monolitnost. Mi moramo pokazati da smo snaga u ovom društvu i da na nas treba računati."

Tajnik Medicinskog fakulteta Čulig⁴¹⁹ nazvao je Predsjedništvo Saveza studenata i tražio na telefon Budišu, Ferdu Bušića ili Dodiga. Javio se Veljko Božikov. Božikov je čuvši da oni gore, imaju sastanak fakultetskog odbora rekao da ga sačekaju. Čulig ga obavještava da su gore prisutni Rakić, Erceg, Petrušić i Mićija.⁴²⁰ Trebali bi Budišu ili nekog od kreatora politike, da razgovaraju o tome, kako će se oni dalje postaviti u čitavoj toj stvari. Što se tiče postavljanja na sastanku Veljko je rekao Čuligu: „Ti znaš gdje je istina i Pravda. Mislim da ti ne trebam objašnjavati i to zastupaj po svojoj logici."

Matko Bradarić je tražio u Predsjedništvu Zorana Tadića. Iz Matkovog razgovora sa Nikolom, Stankom i Krstom saznaje se da je Branko rekao gdje se „materijal" nalazi, pa su Branko i Zoran čitav dan bili na razgovoru sa javnim tužiocem. Jučer im je po nalogu Sekretarijata unutrašnjih poslova zabranjeno daljnje snimanje i film im je zapljenjen. Bili su danas kod druga Pirkera i moći će nastaviti snimanje uz izvjesna ograničenja.

Dana 28. 11. u popodnevним satima na ulaznim vratima Ekonomskog fakulteta i Visoke škole vanjske trgovine bile su postavljene parole, koje govore o obustavi nastave i to:

⁴¹⁹ Josip Čulig.

⁴²⁰ Mladen Rakić, Marinko Erceg, Ilija Petrušić.

1. „Nedajmo da naš štrajk iskoriste neprijateljske snage prema našem narodu i našoj zemlji”.
2. „Dajmo punu podršku CK SKH”.
3. „Povjerenje u CK SKH dokazuje našu snagu”.
4. „Sudbina sveučilištaraca ne može biti u rukama trojice lidera”.

Dana 29. 11. ove parole su skinute, a postavljene su slijedeće:

1. „Dolje puč Milutina Baltića”.
2. „Radnici, studenti i seljaci na istim pozicijama”.

Dana 25. 11. 1971. neki stanari studentskog doma u Šarengradskoj su navečer pjevali uvredljive pjesme protiv druga Tita i to:

1. „Druže Tito j..... u čelo, što ne obučeš ustaško odjelo”.
2. „Druže Tito palit ćemo ti svijecu, kao što si i ti Anti Paveliću”.
3. „Druže Tito protjeraj Jovanku, Srpkinja je j..... joj majku. Dodji k nama u Zagreb da ćemo ti Savku da imamo i oca i majku”.

Mjerama SDS nastoji se identificirati lica koja su učestvovala u pjevanju pomenutih pjesama.

II/ Vidović S.

Zmijarević M.

Josip Drpić
(potpis)

7.36.

STROGO POVJERLJIVO

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
CENTAR Zagreb
30. 11. 1971.

Dostavljeno
I sektoru SDS 1 primjerak
V sektoru SDS 1 primjerak
Centar Zagreb – Načelnik
Centar Zagreb – II odjel Arhiva
Centar Zagreb – II odjel obrađivači⁴²¹

⁴²¹ Ispred riječi Centar ručno je napisana kvačica (✓), što najvjerojatnije označuje organizacijsku jedinicu kojoj je *Informacija* dostavljena.

I N F O R M A C I J A broj 357

VEZA: INFORMACIJA broj _____

Obrada „Tuškanac”

Izvori:

- kontrola XII odjela
- „Putnik”

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:
3. Predmet: Daljnja saznanja o aktivnosti studenata na Zagrebačkom sveučilištu.

SADRŽAJ:

Dana 29. 11. 1971. Tone Renc je razgovarao s Budišom i zamolio ga da mu pošalje materijale o obustavi nastave na Zagrebačkom sveučilištu, jer su slabo informirani. Interesirao se za trenutnu situaciju pa mu je odgovoreno da će štrajk trajati do 3. XII 1971. Tone žali što nije uspio uvjeriti svoje kolege u Ljubljani i Zagrebu o pravoj istini ovog studentskog pokreta. Dana 3. 12. o. g. Budiša planira da se organizira zbor koji će biti manifestacionog karaktera, pa s tim u vezi nastavlja: „U interesu nam je da svatko, pa i dekani kažu nešto na zboru, kako bi se na taj način manifestiralo jedinstvo inteligencije. Nakon toga, Tone je predložio Budiši da održi govor Ljubljanskim studentima. Budiša se pomalo boji da ga studenti nebi pitali o njegovim predlozima, da Hrvatska uđe u Ujedinjene Nacije i da ima svoju vojsku. Tone sugerira da Budiša i drugovi iznesu svoj kompletan nacionalni program, a s tim u vezi položaj Hrvatske u SFRJ. „Program postoji”, kaže Budiša, a to je referat Savke na 22. sjednici CK SKH. Tone mu čestita što u cijeloj ovoj gužvi nije bilo ni jedne antisrpske provokacije i smatra, da odlično drži situaciju u svojim rukama. Na kraju razgovora Tone je obavjestio Dražena da će ga CK SK Slovenije u četvrtak pozvati na političku odgovornost radi njegova istupa u Zagrebu.

Ante Štambuk je javio Dragi u Split da će zaključci sa plenuma 30. 11. biti prihvatljivi za njih. Nešto kasnije ponovo je vođen razgovor istih sagovornika. Spomenuli su da je Ante u Splitu imenovan načelnikom Službe sigurnosti studenata.

Mustafa Elezović daje u zadatak Dumančić Tihomiru sa Filozofskog fakulteta da nađe jednog povjerljivog čovjeka koji će otići na Medicinski fakultet i poskidati Mičijine plakate. Dumančić je sam prihvatio taj zadatak, te će s nekoliko ljudi nastojati „osvojiti zgradu” i vjeruje da će na taj način odgovoriti obustavu nastave do 3. 12.

U toku dana 29. 11. Budiša je koristio kola reg. broj ZG-463-97 (crvena tablica) vlasništvo PIK „Sljeme”. Prema dosadašnjim saznanjima ovo je treće korišćenje kola PIK „Sljeme” od strane lica iz Predsjedništva SS.

Veselica Vlado je saopćio Sučić Stjepanu da je popodne imao sastanak s Veselica Markom, Vukasović Antom i Vitezom.⁴²² Zbog toga Vlado želi da dođe u Predsjedništvo, pa da

⁴²² Ivan Vitez.

malo porazgovaraju, budući u zadnje vrijeme nije bilo mnogo kontakata „njihovih snaga“. Osim toga Vlado ima neke informacije koje bi im želio prenijeti. Interesirao se kako je Predsjedništvo ocijenilo Savkin govor i što misle poduzeti u daljnjim akcijama. Sučić smatra da je Savkin govor bio izvrstan. S obzirom da se 30. 11. održava Plenum SS Hrvatske, vjeruje da bi bilo dobro da svi zajedno malo porazgovaraju i izmjene mišljenja. Postoji mogućnost da se taj sastanak održi i u Vitezovom stanu. Prema našim saznanjima sastanak do 11 sati nije održan, ali je Sučić obećao u međuvremenu Vitezu da će svakako nastojati doći ako ih „to interesira“. Napominje mu da je 29. 11. na večer susreo Vukasović Antu.

Dana 29. 11. 1971. Srećko i Burić Jure koji se trenutno nalazi u Osijeku komentirali su saopćenje Sveučilišnog komiteta u Zagrebu o obustavi nastave. Između ostalog Srećko kaže: „Na nas se išlo djonom. Oni su htjeli napraviti podvojenost studenata komunista i ostalih i na taj način razbiti naše jedinstvo. Moramo održati zbor na Medicinskom fakultetu, zbog toga što su Mičija i ostali pozvali studente 1. 12. na nastavu. Treba sa studentima razgovarati i utjecati na njih.

Dražen Kalodjera⁴²³ poručuje Veljku Božikovu da bi bilo potrebno, od strane Predsjedništva SS dati neko zadovoljavajuće saopćenje u vezi Savkinog govora. „O tome će odlučiti Plenum SS Hrvatske dana 30. 11. 1971.“ odgovara Veljko.

Miljenka Vuković želi razgovarati sa Šimom Djodanom. S obzirom da je on odsutan, ostavljena je poruka njegovoj supruzi, da je Šime kad se vrati odmah nazove.

U noći dana 29. na 30. 11 o. g. dežurni u Predsjedništvu SS Mile Hodžić je informiran preko službenika SJS Zagreba Jelić Dragomira da su uhapšeni Čule Vjekoslav /op. op. vjerojatno se misli na studentskog prodekana Pravnog fakulteta/ Mičić Tomislav i Jukić Mijo, jer su lijepili po gradu plakate čiji bi tekst mogao izazvati uznemirenje građana.

Provjera preko Operativno-preventivnog sektora SJS Zagreba utvrđeno je da oni o tome nemaju nikakvih saznanja.

Dr Bazala⁴²⁴ i Jure Šarić su izrazili želju da nekoliko minuta porazgovore s Draženom Budišom. Ta poruka je saopćena Mili Hodžiću u Predsjedništvu SS. Jozo Ivičević iz „Hrvatskog tjednika“ obavješten je od Sučić Stjepana da će se današnji Plenum SS Hrvatske održati u 15,00 sati, ali će biti zatvorenog tipa poslije čega će se izdati službeno saopćenje.

Matko Bradarić se interesirao u razgovoru sa Budišom da li je oran za današnju borbu. „Imam svoj odredjen i jasan stav, za to ću glasati, ali mislim da to neće proći“, napomenuo je Budiša. Matko namjerava otići danas do Mičije da ga pita zašto je izdao „studentski pokret“. Budiša poziva Matka da dodje u Predsjedništvo SS i da razgovora sa delegatima, članovima Predsjedništva koji su došli iz Splita, Rijeke i Zadra.

⁴²³ Ručno podcrtano.

⁴²⁴ Aleksandar Bazala, hrvatski ekonomist (Zagreb, 30. ožujka 1928. – Zagreb, 23. ožujka 2008.). Vidjeti opširnije: „Bazala, Aleksandar“, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.), pristupljeno 4. listopada 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=6397>.

Ivičević Jozo, Bušić Bruno i Markus Zlatko sa sigurnošću tvrde da se u pozadini štrajka studenata nalaze Juras Jure i Bradarić Matko, tajnik „Enciklopedije moderne”. Matko Bradarić već duže vrijeme okuplja oko sebe studentskog rukovodstva. Prekomjernim trošenjem novca izaziva sumnju.

Bušić Bruno ima saznanja da obustava štrajka ne će uslijediti 1. 12. 1971. Bio je prisutan na sastanku Predsjedništva SS na kome je odlučeno da se štrajk produži do 6. 12. Za produženje štrajka se prema riječima Bušića zalaže Ante Paradžik. Kao razlog za produženje štrajka Bušić navodi da studentska organizacija ne želi da dodje u takav položaj po kojem bi izgledalo da su štrajk obustavili na osnovu direktiva. Na taj način žele dokazati da su njihove odluke neovisne od odluka izvršnih organa.

Jure Juras poručio je Paradžiku da prof. Muljević traži da on ili Juras prisustvuju ispred Hrvatskog sveučilišta današnjem Plenumu SS Hrvatske. Paradžik mu je objasnio da će Plenum biti zatvoren, ali će naknadno biti izdano saopćenje.

Mamić Tomislav iz delegacije SS Zadra koja se nalazi u Zagrebu, zamolio je prof. Brozovića da na fakultetu u Zadru razgovara sa studentima o prijedloga Budiše da se u Zadru i Splitu prekine štrajk 1. 12., a da se u Zagreba nastavi do 3. 12. Prof. Brozović smatra da nije najsretnije rješenje donositi različite odluke, jer je to komplicirano i raskantno. Nakon toga Brozović je prihvatio prijedlog Mamića da obavi direktan razgovor sa Budišom.

Joža /nepoznat/ se dogovorio sa Sučić Stjepanom da će on zajedno sa nekoliko momaka doći kod njega po ključ od Veterinarskog fakulteta, da ga otvore i oko pola noći postavе straže.

Nepoznati muškarac iz Predsjedništva SS traži Tepšića i interesira se kako bi mogao dobiti ključeve od Ekonomskog fakulteta, jer bi se noćas trebala postaviti straža. Tepšić je odgovorio da se ključevi mogu dobiti tek sutra ujutro.

Prema izjavi Čičak Nenada u Zagrebu je opća mobilizacija studenata, jer će Plenum SS Hrvatske izglasati trajanje štrajka do 3. 12., pa će zbog toga biti potrebno na večer čuvati sve zgrade fakulteta.

Majstorović Zlatko govori Belamariću iz Šibenika da su Mičija i njegovi istomišljenici tražili od članova Predsjedništva da im se oprostí sve ono što su učinili posljednjih dana, jer se kako on kaže „boje osude zbora od 1.500 ljudi”.

Zvone Puljić, Mladineo Nenad su kao predstavnici SS Splita stigli u Zagreb na Plenum SS Hrvatske. Mladineo poručuje u Split: „mi ostajemo pri svojim stavovima, međjutim Zagrepčani neće niti malo odstupiti, što je i za njih razumljivo, jer bi ih onda napali njihoví studenti. Mi ćemo pokušati naći neki kompromis”. O zaključcima sa Plenuma obavijestit će ih oko 20 sati.

Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu Gagro Božidar ima namjeru sazvati zbor komunistá. O tom saznanju nepoznata žena obavještava Predsjedništvo, jer se to po njenom mišljenju radi iza njihovih leđa, s obzirom da na fakultetu nema nikakvih obavijesti.

Marijan Tomaš moli da se iz Predsjedništva SS pošalje na Elektrotehnički fakultet par momaka, da za vrijeme održavanja Plenuma čuvaju stražu, kako im se ne bi infiltrirali nepozvani ljudi i ujedno da spriječe pristup novinarima.

II/ Vidović Slobodan

Josip Drpić
(potpis)

7.37.

STROGO POVJERLJIVO

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
CENTAR Zagreb
1. 12. 1971.

Dostavljeno
I sektoru SDS 1 primjerak
V sektoru SDS 1 primjerak
Centar Zagreb – načelnik⁴²⁵
Centar Zagreb – II odjel arhiv
Centar Zagreb – II odjel obradj.

I N F O R M A C I J A broj 360
VEZA: INFORMACIJA broj _____

Obrada „Tuškanac”

Izvori:

- kontrola XII odjela

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:
3. Predmet: Daljnja saznanja o aktivnosti članova Predsjedništva Saveza studenata Hrvatske i Zagreba.-

SADRŽAJ:

30. 11. 1971.

Čičak, koji ne prisustvuje Plenumu Saveza studenata Hrvatske, ima zadatak da obezbjeđi nekoliko automobila, jer će im biti potrebni u toku čitave noći za vezu.

⁴²⁵ Ispred riječi Centar ručno je napisana kvačica (✓), što najvjerojatnije označuje da je taj primjerak *Informacije* dostavljen načelniku.

Branko Ivanda,⁴²⁶ koji se nalazi u Filmskom-autorskom studiju, zakazao je za 18,00 sati sastanak sa Matkom Bradarićem i I. Z. Čičkom, jer su planirali snimati situaciju u Studentskim domovima.⁴²⁷ Matko želi prije toga da čuje odluke Plenuma Saveza studenata Hrvatske.

Čičak obavještava prof. Roko Fedora⁴²⁸ da bi htjeli oko pola noći postaviti straže na fakultet, kao mjeru predostrožnosti, jer će sigurno biti pokušaja provociranja od pojedinih grupa lica. Roko ga upućuje da navedeni problem riješe sa portirima fakulteta.

Nakon toga Čičak je o istom problemu razgovarao sa dekanom Tehnološkog fakulteta Racom,⁴²⁹ koji mu je odgovorio da bude bez brige, jer se na fakultetu ne može ništa dogoditi, a da se prije toga ne izjasni zbor studenata.

Predsjedništvo Saveza studenata je organiziralo akciju sakupljanja studenata koji bi trebali po noći 30. 11. na 1. 12. dežurati po fakultetima. S tim u vezi Marjanović Mato obavjestio je Primorca, dežurnog u Predsjedništvu da u dogovoru sa Srećkom i Jerom sakuplja ljude, ali da ih neće slati nigdje dok ne dobije poruku iz Predsjedništva.

Tone Renc je zamolio Mintas Ljerku da prenese Budiši njegovo mišljenje o novonastaloj situaciji u Zagrebu. Smatra da u ovom trenutku ne bi bilo zgodno da dodje do konflikta između studenata i Partije, jer neke indicije ukazuju na tu mogućnost. Preporuča da bi na zborovima studenata trebali naći zajedničku platformu sa SK, te zajedničkim snagama riješiti pitanje reforme Sveučilišta i socijalnih problema studenata. „Orijentirajući se na tu problematiku posjkle bi se oštrice koje postoje između Partije i inteligencije”, završio je Renc.

S obzirom da je Mintas Ljerka saznala da prema odluci dekana Pravnog fakulteta redovna nastava počinje 1. 12. interesirala se kod neke profesorice da li je taj podatak tačan. Dobila je potvrđan odgovor s napomenom da je organizacija SK na Fakultetu donijela zaključak da se obustavi štrajk, pa je na osnovu toga dekan donio pomenuto saopćenje.

Ljerka je nakon toga razgovarala sa Zvezdanom Žnidarić i dogovorile su se da sutra rano ujutro dodju zajedno na Fakultet, te traže razgovor sa dekanom i kod njega oštro protestiraju.

U 15,30 sati na Elektrotehničkom fakultetu je započeo zatvoreni izvanredni Plenum Saveza studenata Hrvatske. Trajao je do oko 22,00 sati. Po završetku Plenuma izdano je saopćenje za javnost (prepis saopćenja dajemo u prilogu). Nakon toga održan je u Savskoj 25 Plenum Predsjedništva Saveza studenata Zagreba i predstavnika Fakultetskih odbora Saveza studenata. Takodjer je donijeto saopćenje (prijepis saopćenja dajemo u prilogu).

⁴²⁶ Branko Ivanda, hrvatski filmski i televizijski redatelj i scenarist (Split, 25. prosinca 1941.). Vidjeti opširnije: „Ivanda, Branko”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.), pristupljeno 4. listopada 2021., <https://enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=28149>.

⁴²⁷ Videomaterijal se nalazi u fondu Službe državne sigurnosti SRH u Hrvatskome državnom arhivu. Usp. HR-H-DA-1561. SDS RSUP SRH. Mikrofilm i audio-video materijal, Štrajk studenata u Zagrebu 1971. godine (A4/10).

⁴²⁸ Fedor Rocco, hrvatski ekonomist (Gradac pokraj Ploča, 11. srpnja 1924. – Zagreb, 12. siječnja 2011.). Vidjeti opširnije: „Rocco, Fedor”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.), pristupljeno 24. kolovoza 2021., <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=53108>.

⁴²⁹ Marijan Rac, dekan Tehnološkog fakulteta u Zagrebu od 1968. do 1971. godine.

Matovina,⁴³⁰ novinar sisačkog lista „Jedinstvo“, traži Predsjedništvo Saveza studenata da mu, ako je moguće, dadu saopćenje sa tek završenog Plenuma Saveza studenata Hrvatske. Informirao ga je Paradžik slijedećim riječima: „Obustava nastave traje do 3. 12., ali je svim visokoškolskim centrima ostavljeno da odluče sami do kada će to trajati. Inače mi nikome eksplicitno ne govorimo da štrajk obustave, već da u okviru svojih mogućnosti izdrže“. Nekoliko minuta kasnije, Martinec Krešo mu je pročitao cijelo saopćenje donešeno na Plenumu.

Predsjedništvo Saveza studenata Hrvatske je prenijelo saopćenje s Plenuma Predsjedništvu Saveza studenata Splita. Osim toga dali su im određene smjernice za daljnji rad. Između ostalog savjetuju da se štrajkaški odbor na Pravnom fakultetu ne pojavljuje. Predsjedništvo Saveza studenata Splita ne treba izdavati nikakva saopćenja, niti davati izjave. Sve plakate na Pravnom fakultetu, koji govore o štrajku, treba skinuti. Predsjedništvo treba svakako zaključati i uzeti pečat. Treba izbjegavati provokacije, pa je zbog toga bolje ne dolaziti na predavanja. Povodom stupanja Pravnog fakulteta u štrajk, izdano je saopćenje kojeg je Zvezdana Žnidarčić diktirala dvojici nepoznatih muškaraca. Između ostalog se kaže: „Svima su dobro poznati oni koji truju našu političku klimu i pomažu eksploatatore radničke klase Hrvatske – razne banke i reeksportere, da i dalje nesmetano izrabljuju našu radničku klasu i narod Hrvatske. Unitaristi, koji su klasni neprijatelji i neprijatelji slobode hrvatskog naroda i svih naroda Jugoslavije, neprijatelji su Hrvatske i samoupravnog socijalizma, te je zbog toga neprihvatljivo njihovo daljnje toleriranje u našem javnom političkom životu. Unitaristi, kao što su Dušan Dragosavac, Josip Vrhovec, Milutin Baltić, Ema Derossi-Bjelajac, Čedo Grbić i Jure Bilić, paraliziraju progresivne akcije CK SKH na čelu sa dr Savkom Dabčević-Kučar. Neophodno je da se CK SKH ogradi od njihova djelovanja i isključi ih iz svojih redova.“ Osim toga Zvezdana je rekla: „Ovaj tekst je vidio Marko (vjerojatno Veselica) i on smatra da je dobar.

1. 12. 1971.

Na Pravnom fakultetu je od 8 – 12,00 sati održan zbor studenata, iako se pred ulazom nalazila straža. Grupi od oko 100 studenata je od strane Smiljka Sokola, asistenta na Katedri ustavnog prava otvoren sporedni ulaz na Fakultet. Stražari su odmah reagirali, tražili ključ od tih vrata, ali ipak nisu uspjeli zadržati masu. Incidenata nije bilo. Zbor je otvorio dekan Pravnog fakulteta dr Bogdan Zlatarić. Prisutni su između ostalih bili: Neda Krmpotić, Mirko Madjor, Nikola Filipović, Stjepan Pulišelić, Veljko Mratović, Šime Djodan, Čičak i Sučić. Bogdan Zlatarić je u uvodnom izlaganju sugerirao studentima da ukoliko podržavaju politiku CK SKH, prekinu štrajk. Stjepan Sučić kaže da ne prihvaća zaključke Sveučilišnog komiteta po kojem bi se nastava trebala početi održavati. Naglasio je da Predsjedništvo Saveza studenata ima snažnu podršku iz svih ostalih sveučilišnih centara u Hrvatskoj. Ante Primorac je napomenuo da ih je pratila policija. Uočio je registarski broj SI 71-48. Čičak smatra da do sada nije bilo nikakve suradnje CK i studentskih organizacija. Muje Krasniči predlaže da studenti trebaju poštovati odluku zbora održanog 22. 11. Zvezdana Žnidarčić predlaže da štrajk studenata treba trajati tako dugo dok im se ne da garan-

⁴³⁰ Miroslav Matovina.

cija da će se povoljno riješiti devizni sistem. Za vrijeme zbora Zvezdana Žnidarčić i Stjepan Sučić su u nekoliko navrata kontaktirali sa Djodan Šimom. Stiče se utisak da im je dao neke sugestije. Na kraju zbora je odlučeno da se 2. 12. održi novi skup na kojem će se odlučiti o prestanku štrajka.

Na Fakultet političkih nauka došli su svi službenici i nastavno osoblje, te jedan manji broj studenata. Odlučeno je da se na Fakultetu održi referendum koji bi trebao definitivno i na demokratski način izglasati da li da se štrajk obustavi. Referendumu su prisustvovali Veselko Velčić i Djuro Despot, kao predstavnici društveno-političkih organizacija, dekan, profesori, te oko 30 % studenata Fakulteta. Izglasan je prekid obustave nastave na Fakultetu i zaključeno da se već danas u okviru stvarnih mogućnosti nastavi redovna predavanja.

Analizirajući proteklih dana stanje na Fakultetu političkih nauka, smatramo da je odluka o obustavi nastave na tom Fakultetu, a koja je bila izglasana na prošlom referendumu bila ustvari više izraz želje studenata da u onom trenutku ne ostanu sasvim po strani od događaja na Zagrebačkom sveučilištu, nego stvarne namjere da se nastava obustavi iz nekih drugih pobuda.

Na ulaznim vratima zgrade dekanata Medicinskog fakulteta u Zagrebu, preko natpisa s pozivom na štrajk stoji obavještenje dekanata, potpisanog od dekana dr prof. Zimole,⁴³¹ da nastava počinje 1. 12. Istim obavještenjem pozvani su studenti da dogovore s profesorima naknadno izvršenje vježbi i nastavnog programa, koji su štrajkom propustili izvršiti. Gotovo svi studenti I godine došli su normalno na Fakultet. Oko 8 sati pred Kabinetom – predavaonicom kemije, bilo ih je oko 40, a u prostoriji preko 10. Tada je došao Božikov Veljko u društvu trojice studenata i počeo tjerati studente iz učionice, govoreći im da se drže donošenih odluka njihovih predstavnika. Neki studenti protestirali su negirajući legalnost odluke tih predstavnika, međutim ipak su napustili učionu i kabinet kemije, te se grupirali u hodniku. Božikov je prekinuo s ubjedjivanjem studenata, jer je pozvan da hitno dodje u zgradu anatomije zbog incidenta koji se tamo dogodio. Naime, studenti su se oduprli „redarima” i zahtjevali da ih se pusti da normalno rade, pa je Božikov trebao spor izgladiti.

Dekan Elektrotehničkog fakulteta je sazvao zbor studenata za 12,00 sati, kojom prilikom će se odlučiti da sutra definitivno počne nastava. Sakupilo se i oko 500 studenata koji podržavaju takvu odluku dekana. Članovi Fakultetskog odbora su zabrinuti zbog toga. Konzultiraju se sa Predsjedništvom Saveza studenata što da učine. Burić Jure im poručuje da pokušaju nagovoriti dekana da se odgodi zbor za 13,00 sati, jer će dotada Predsjedništvo Saveza studenata uspjeti sakupiti ljude i poslati ih da to spriječe. Sagovornik mu odgovara da će to biti nemoguće, jer je raspoloženje studenata da se štrajk odmah prekine.

Prilozi:

1. Saopćenje Predsjedništva Saveza studenata Hrvatske sa Plenuma održanog dana 30. 11. 1971. godine

⁴³¹ Anton Zimolo, dekan Medicinskog fakulteta u Zagrebu od 1970. do 1975. godine.

2. Priopćenje Predsjedništva Saveza studenata Zagreba i predstavnika Fakultetskih odbora Saveza studenata sa sjedištem u Zagrebu

II/ Vidović S.

Zmijarević M.

Josip Drpić
(potpis)

SAOPĆENJE PREDSJEDNIŠTVA SAVEZA STUDENATA HRVATSKE SA PLENUMA ODRŽANOG DANA 30. 11. 1971. GODINE

Na izvanrednoj sjednici Predsjedništva SSH, održane dana 30. studenog 1971. razmatrano je političko stanje na Hrvatskom sveučilištu nastalo obustavom nastave. Nakon iscrpne diskusije i uzajamnog obavještanja o prilikama koje vladaju u pojedinim sveučilišnim središtima bilo je vidljivo, da svi sudionici studentskog pokreta čvrsto stoje na kursu SKH i SKJ. Nakon višesatne diskusije doneseni su slijedeći zaključci:

1. Poradi našeg povjerenja u napredne snage hrvatskog političkog rukovodstva na čelu sa dr Savkom Dabčević-Kučar i SKJ u cjelini na čelu sa drugom Titom, smatramo da će se blagovremeno vanjsko-trgovinskog i deviznog monetarnog sustava riješiti⁴³² u interesu svih naroda i narodnosti naše bratske zajednice; te očekujemo njihovo još energičnije zauzimanje na razrješavanje ovih vitalnih problema. Poradi toga kao i poradi mogućnosti da se na Sveučilište u ovom trenutku, kada je obustavljena nastava uvuku neprijateljski elementi, koji mogu naškoditi ugledu hrvatskih sveučilištaraca, ugledu Hrvatskog sveučilišta, a time i hrvatskom narodu, predlažemo studentima, svim visokoškolskim središtima da do 3. prosinca obustave štrajk u svojim sredinama.
2. Oštro prosvjedujemo protiv nedemokratskih i nasilnih postupaka svih onih koji su zlorabeći svoju moć i položaj usudili se kršiti samoupravne odluke studentskih zborova. Ovim činima, ne samo da je vršen napad na slobodu studenata i time očevidno rušen ugled našeg socijalističkog društvenog uređenja, već je omogućavano i podsticano stvaranje podvojenosti unutar studentkog pokreta. Tim se dakle pokušalo rušiti jedinstvo narodnog pokreta i slabiti političku moć njegovih pravednih zahtjeva.

Suspendiran je tajnik Josip Mičija. Na njegovo mjesto postavljen je vršilac dužnosti Zlatko Majstorović.

PRIOPĆENJE PREDSJEDNIŠTVA SS ZAGREBA I PREDSTAVNIKA FAKULTETSKIH ODBORA SAVEZA STUDENATA SA SJEDIŠTEM U ZAGREBU

Na sjednici Predsjedništva SSZ sa predstavnicima fakultetskih odbora SS fakulteta sa sjedištem u Zagrebu od 30. studenog, doneseni su slijedeći zaključci:

1. Uvažavamo preporuku Izvanredne sjednice SSH od 30. studenog 1971. u kojoj se studentima svih visokoškolskih središta u Hrvatskoj preporuča da prekinu štraj do 3. pro-

⁴³² Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *riješiti*.

sinca. Uvažavajući želje najvećeg dijela hrvatskih sveučilištaraca sa zagrebačkih fakulteta, koji u ovom trenutku štrajkuju, a pridržavaju se odluke Plenuma SSH od 23. studenog, predlažemo da se štrajk na Hrvatskom sveučilištu u Zagrebu prekine 3. prosinca s velikim zborom u dvorani Studentskog centra u 11,00 sati. Na tom bismo zboru još jednom manifestirali svoje jedinstvo na progresivnom kursu SKH i SKJ, te svoju privrženost povijesnim odlukama X i XXII sjednice CK SKH.

Predlažemo da na tom zboru govore predstavnici svih fakultetskih odbora, savjeta starara studentskih domova i zavičajnih klubova, te također dekani svih fakulteta sa sjedištem u Zagrebu, predstavnici Sveučilišta i predstavnici svih društveno-političkih organizacija Grada i Republike.

Savjetujemo i apeliramo na sve studente da do 3. prosinca, kada ćemo dokončati štrajk, ne pohađaju nastavu i na taj način ostanu dosljedni svojim ranijim odlukama.

2. Predsjedništvo SSZ na sjednici s predstavnicima fakultetskih odbora SS fakulteta sa sjedištem u Zagrebu od 30. studenog 1971. podržava odluku Izvanredne sjednice SSH od 30. studenog kojom se Josip Mičija suspendira s dužnosti tajnika SSH.

Zagreb, 30. studenog 1971.

Predsjedništvo SSZ

7.38.

STROGO POVJERLJIVO

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
 REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
 SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
 CENTAR ZAGREB
2. 12. 1971.

Dostavljeno

I sektoru SDS 1 primjerak

V sektoru SDS 1 primjerak

Centar Zagreb – načelnik

Centar Zagreb – II odjel arhiv _____

Centar Zagreb – II odjel obradj.⁴³³

I N F O R M A C I J A broj 361

VEZA: INFORMACIJA broj _____

Obrada „Tuškanac”

⁴³³ Ispred riječi Centar ručno je napisana kvačica (✓), što najvjerojatnije označuje organizacijsku jedinicu kojoj je *Informacija* dostavljena.

Izvori:

- kontrola XII odjela
- inf. razgovor

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:
3. Predmet: Nastavak aktivnosti nekih lica u studentskoj organizaciji na Zagrebačkom sveučilištu.-

SADRŽAJ:

1. 12. 1971.

Budiša Dražen je govorio na zboru studenata Elektrotehničkog fakulteta. O tome obavještava svoga oca slijedećim riječima: „Kad sam došao na Fakultet, dvije trećine studenata su bile za obustavu štrajka. Nakon izlaganja člana CK SKH Peruška, odnos se poboljšao u moju korist. Poslije sam ja istupio, pa se prišlo glasanju. Rezultat glasanja je: 220 za štrajk i 90 protiv”. Otac se interesira što na cijelu situaciju u Zagrebu kaže političko rukovodstvo SRH. „Preko mjere su uplašeni. Dobro je to, očvrstnut će” odgovara Dražen. Otac ga savjetuje da pripazi kako će govoriti na velikom zboru studenata u Studentskom centru 3. 12.

Na Pedagoškoj akademiji 1. 12. počinju vježbe i hospitacije, jer je to povezano sa posjetama zagrebačkim osnovnim školama. Predavanja će započeti tek 3. 12.

S obzirom da je na Ekonomskom fakultetu zakazan zbor za 17,00 sati na kojem bi trebalo odlučiti o obustavi štrajka, Mijo Jukić traži iz Predsjedništva Saveza studenata 20 ljudi koje treba organizirati da spriječe njegovo održavanje. Sa istim zadatkom će doći u zakazano vrijeme kao pojačanje i 500 njihovih ljudi.

Dodig je informirao Paradžika da ja stanje na Medicinskom fakultetu odlično, a da je Mičija protjeran. Paradžik je oduševljen ovom vijesću. Obecao je provjeriti kakva je situacija na Ekonomskom fakultetu, pa će ako bude potrebno i on ići tamo.

Kolegij nastavnika i osnovna organizacija SK nastavnika Poljoprivrednog fakulteta, zaključili su da se otpočne s redovnom nastavom 1. 12. 1971. Ovoj odluci energično su se suprotstavili Marohnić Ivan, član odbora SS Poljoprivrednog fakulteta i Pamić Davorin, predsjednik odbora za reformu Sveučilišta u Savezu studenata Zagreba. Svoj stav oni su obrazložili činjenicom da bi se na taj način odustalo od odluka i stavova Saveza studenata Hrvatske i Zagreba. Pokušaj nastavnika da urazume Marohnića i Pamića, kao predstavnike štrajkaškog odbora ovog Fakulteta, da se otpočne s nastavom, ostali su bez uspjeha. Nakon ovog razgovora odmah je izvješten novi plakat na ulazna vrata Fakulteta, kojim se obavještavaju studenti Poljoprivrednog i Šumarskog fakulteta, da štrajk traje do 6. 12. i da će se istog dana održati Sabor studenata s početkom u 9,00 sati na kojem će se donijeti zaključci o štrajku. (Prilog: Zaključci Sabora studenata Poljoprivrednog fakulteta u Zagrebu).

Na Plenumu Saveza studenata Hrvatske na kojem je suspendiran Mičija Josip, tajnik tog foruma, 14 članova je glasalo za njegovo smjenjivanje, 4 za strogi ukor, a jedan se uzdržao.

Jedan novinar „Vjesnika” imao je namjeru da snimi zgrade AGG⁴³⁴ i Medicinskog fakulteta. O tome Dumančić Tihomir obavještava Mičić Tomislava, dežurnog u Predsjedništvu Saveza studenata, koji će obavjestiti dežurne redare na tim objektima i narediti im da ne dozvole nikakvo snimanje, a u protivnom da mu oduzmu foto-aparat, a film unište.

Ljerka Mintas je ugovorila sa književnikom Ladan Tomislavom da danas u 19,00 sati održi predavanje na tribini u Studentskom centru. Prepustila mu je da on odabere temu, koja ne mora biti politička, ali neka bude u svakom slučaju vezana za današnji trenutak Hrvatske. Dogovoreno je da će tema biti: „Hrvatska u procjepu političke teorije i prakse”.

Zmajević Dubravka iz Republičke zajednice za usmjereno obrazovanje i inž. Lukač Tomislav iz poduzeća „Dalekovod”, koji su htjeli u Predsjedništvu Saveza studenata održati razgovor sa Budišom i iznijeti mu neke prijedloge, bili su izbačeni silom od strane dežurnih redara iz njihovih prostorija, jer su smatrani za špijune. Dubravka je ogorčena i napominje Čičak Nenadu, s kojim je u dobrim odnosima, da je imala najbolje namjere pomoći im. Žao joj je što su takav postupak učinili prema inž. Lukaču, za kojeg kaže: „On je veliki Hrvat i htio je sazvati svoje ljude da dadu podršku studentima”.

Zlatko Majstorović se interesirao kakva je situacija u Dubrovniku. Dubrovčani pripremaju da trojica njihovih predstavnika dodju 3. 12. na Plenum u Zagreb. Tajnik Saveza studenata Dubrovnika informira ga da su se oni solidarizirali sa zahtjevima Zagrebačkim studenata, ali je kod njih u Dubrovniku takva situacija da su smatrali štrajk nedovoljno pripremljenim, pa bi im učestvovanje u njemu samo moglo štetiti. Osim toga saradnja sa Zagrebom je bila jako loša. Štambuk i Božikov Veljko su prekasno došli, pa se više nije moglo ništa učiniti. Dubrovčani su uvjereni, da oni koji su pokrenuli ovaj štrajk imaju najbolje namjere. Isto tako su informirani da je grupa studenata – ultra ljevičara skidala Titove slike i gazila ih. Majstorović mu objašnjava da je toga bilo, ali da su to jedini incidenti. Štrajk je po Majstorovićevom mišljenju već sada postigao svoj efekat. Preporuča Dubrovčanima da na neki način, tj. u prikladnoj formi manifestiraju solidarnost sa studentima Zagreba. Na kraju razgovora tajnik Saveza studenata Dubrovnika je pročitao njihovo saopćenje od 25. 11. koje glasi: „Predlažemo svim studentima da prihvate apel CK SKH i prekinu obustavu rada, jer je to u interesu političkog kursa SRH, a taj kurs je od početka proklamirao demokratske i samoupravne metode, rješavanja odredenih problema, pa tako i deviznog i vanjsko-trgovinskog sustava. Predsjedništvo Saveza studenata Dubrovnika apelira na sve socijalističke snage ovog društva i smatra da ovaj akt hrvatskih sveučilištaraca ne treba predimenzionirati, jer držimo da on predstavlja samo radikalni zahtjev za rješavanje navedenih problema”.

Eugen Hološ, otac Reneov iz Stuttgarta, obavještava da je Z. Njemačka⁴³⁵ televizija prikazala kako zagrebački studenti demonstriraju i traže da se iz „savezne kase” više sredstava dodijeli Hrvatskoj. Osim toga iznesen je zahtjev studenata da se Tito smijeni, ušto Eu-

⁴³⁴ Arhitektonsko-građevinsko-geodetski fakultet.

⁴³⁵ Zapadna Njemačka.

gen ne vjeruje, jer bi se, po njegovom mišljenju, grupa ljudi u Jugoslaviji, poduprta iz Moskve, dočepala vlasti. Tada bi nama Hrvatima odzvonilo, završava Eugen.

Prilog:

Zaključci Sabora studenata Poljoprivrednog fakulteta Hrvatskog sveučilišta u Zagrebu.⁴³⁶

II/ Vidović S.

Zmijarević M.

Josip Drpić
(potpis)

7.39.

STROGO POVJERLJIVO
SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
CENTAR Z A G R E B
2. 12. 1971.

Dostavljeno
I sektoru SDS 1 primjerak
V sektoru SDS 1 primjerak
Centar Zgb. – načelnik
Centar Zgb. – II odjel arhiva
Centar Zgb. – II odjel obradivači⁴³⁷

I N F O R M A C I J A broj 362
VEZA: INFORMACIJA broj _____

Obrada „Tuškanac”

Izvori:

- Kontrola XII odjela
- Informativni razgovor
- Lična zapažanja op.⁴³⁸ radnika

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:

⁴³⁶ Nije priloženo uz dokument.

⁴³⁷ Ručno podcrtano.

⁴³⁸ Operativnih.

3. Predmet: Daljnja saznanja o aktivnosti nekih lica u studentskoj organizaciji na Zagrebačkom sveučilištu.-

SADRŽAJ:

1. 12. 1971. godine

Tešinski iz Predsjedništva saveza studenata Rijeke se interesira, da li je istinita vijest saopštena preko dnevnih štampa i radia o prekidu štrajka u Zagrebu. Predsjedništvo saveza studenata u Zagrebu ga obavještava da se radi o dezinformaciji.

Oko 6 sati Čičak se već nalazio na Ekonomskom fakultetu. Kratko je informirao dežurnog u Predsjedništvu slijedećim riječima: „Na Ekonomskom fakultetu je sve u redu, pala je Vlada. Bakarić pada, a to mi je drago. Telefoni se prislušuju, ali to ipak nije važno. Pad Ekonomskog fakulteta je uvertira za pad Bakarića.

Tone Renc je zainteresiran za situaciju u Zagrebu. Poručuje da postoji velika mogućnost da studenti Ljubljane pozitivno ocijene njihov „studentski pokret”. Obavješten je da se nastava ne održava ni na jednom fakultetu, a sve što dnevna štampa informira nije tačno.

U razgovoru u kojem su sudjelovali Vesna Gudelj, Čičak, Paradžik, Majstorović i Joso (nepoznat), diskutiralo se o Vladi Gotovcu, koji je dao povoljnu ocjenu studentskom pokretu. Svrstao ga je ispred Ilirskog pokreta. Svi prisutni su uvjereni da uz studentski pokret imaju podršku radničke klase, seljaštva, inteligencije i omladine. Paradžik je rekao: „Ako je Tito na našoj strani onda ću ja lagano. Ako je naš onda idemo na drugu fazu pokreta, tako da on to odmah vidi.” Vesna Gudelj ih upozorava da se nove matrice iako uvozne nisu pokazale kao dobre, te je odlučila stupiti u vezu sa Žabecom, kako bi se ono što su planirali „izvuklo” na vrijeme. Radi se o materijalu, kojeg namjeravaju poslati u sve studentske centre SRH, kao i na sve fakultete. Izrazili su mišljenje prema kome treba raditi da rukovodstvo SRH prema Beogradu bude čvršće, jer postoji mogućnost da se sve što je do sada postignuto razbije. Smatraju, ukoliko sada ništa ne učine, ipak ne smiju dopustiti da njihova djeca budu neslobodna u svojoj domovini.

Paradžik je ogorčen zbog toga što se na pošti nalazi oko dvije hiljade njihovih telegrama, koji nisu dostavljeni adresatima. Smatra, da je to djelo policije u kojoj još uvijek ima unitarističkih snaga.

U studentskom domu „Nina Maraković” se od pojedine grupe ljudi, koji su organizatori štrajka, vrši pritisak na studente stanare ukoliko odbiju vršiti dužnost stražara u paviljonu. Prijeti im se da će biti godinu dana izbačeni iz doma.

2. 12. 1971. godine

Na Medicinskom fakultetu vježbe i nastava se redovno održava, osim izuzetaka gdje radi neobavještenosti nije došao dovoljan broj studenata. Redara na fakultetu nema, a svi plakati koji pozivaju na štrajk su skinuti.

Na Ekonomskom fakultetu je omjerom 376 : 280 glasanjem odlučeno da se štrajk nastavi do 3. 12.

Zbor studenata Fakulteta strojarstva i brodogradnje je u prisustvu Ivana – Zvonimira Čička dao punu podršku Predsjedništvu saveza studenata Zagreba i Hrvatske. Smatraju da je štrajk u potpunosti uspio. Studentima i nastavnicima predloženo je da što prije normaliziraju nastavu na fakultetima. Osudili su sredstva javnog informiranja zbog netačnog izvještavanja u toku štrajka, jer se tako otvara široka mogućnost djelovanja raznih provokatora, koji bi htjeli narušiti studentski pokret.

Studenti iz Predsjedništva saveza studenata Hrvatske pripremili su saopćenje o obustavi rada, koje su htjeli objaviti preko radio Zagreba. Obavješteni su da je trenutno na programu govor druga Tita. Ganza se interesira da li Tito napada studente, pa je dobio potvrđan odgovor.

Vršilac dužnosti direktora poduzeća „Jugomineral“ Bruno Knežević je istakao da je akcija zagrebačkih studenata vrlo uspješna. Nakon toga je naglasio slijedeće: „Služba sigurnosti prisluškuje telefone raznih lica, uključujući i Marka Veselicu. Napominjem da je baš zbog toga Marko Veselica „stradao“, jer je negativno i neugodno govorio o najvišim društveno-političkim rukovodiocima SRH, a što je sve magnetofonski snimljeno. Taj materijal je bio najjački argument za njegovu diskvalifikaciju“. Ističe da je jako dobro informiran o najaktuelnijim događajima, pomenuvši da mu to omogućavaju kontakti sa svojim prijateljima.

Bušić Ferdo predlaže sagovorniku iz Vinkovaca, da organiziraju na brzinu zbor na kojem bi trebali osuditi Savez komunista, jer je tamo pokušano razdvojiti komuniste od ostalih.

U Zagrebu se nalazi Kalinić Dragan, predsjednik Saveza studenata Jugoslavije. Budiša ga informira o situaciji u Zagrebu, a zatim mu je zamjerio što nisu reagirali na štrajk u Zagrebu. Budiša kaže: „Vaša šutnja neće pripomoći uzajamnoj suradnji studentskih organizacija.“ Kalinić se interesira kakav je odjek izazvao govor dr Savke Dabčević – Kučar. „To što je ona rekla dobro je i za mene i za nju“, iztakao je Dražen. Nakon toga Kalinić ga informira da je čuo nešto o povlačenju Budiše sa funkcije predsjednika Saveza studenata Zagreba po završetku štrajka. Dobio je negativan odgovor.

II/ Vidović S.

Josip Drpić
(potpis)

7.40.

STROGO POVJERLJIVO
 SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
 REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
 SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
 CENTAR Z A G R E B
3. 12. 1971.

Dostavljeno
 I sektoru SDS 1 primjerak
 V sektoru SDS 1 primjerak
Centar Zgb. – načelnik
Centar Zgb. – II – arhiva
 Centar Zgb. – II – obrad.⁴³⁹

I N F O R M A C I J A broj 366
 VEZA: INFORMACIJA broj _____

Obrada „Tuškanac”

Izvori:

- Kontrola XII odjela
- Informacija operativno-preventivnog sektora SJS Zagreb
- „Nešo”, „Ing.”, „Toni”

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:
3. Predmet: Daljnja saznanja o aktivnosti nekih lica u studentskoj organizaciji na Zagrebačkom sveučilištu.-

SADRŽAJ:

2. 12. 1971.

Na Fakultetu strojarstva i brodogradnje održan je zbor kojem je prisustvovalo preko 500 studenata. Organizator zbora je fakultetski odbor SS. Članovi FOS-a Car Ivan, Čuvalo Milan i Kovačić Nikola bili su najaktivniji u organiziranju štrajka na tom fakultetu. Sva trojica su članovi SK-a. Cilj održavanja zbora je vršenje priprema za veliki studentski skup u Studentskom centru 3. 12. 1971. Za vrijeme izlaganja docenta Šime Sevara, člana sveučilišnog komiteta SK-a u salu je ušao Ivan Zvonimir Čičak, dočekan, burnim aplauzom i povicima. Čičak je u svom izlaganju između ostalog rekao: „Dosta je bilo svinjarija koje se rade sa Hrvatskom”. Ekstremnom diskusijom istakao se i Kovačić Nikola, koji je govorio „o unita-

⁴³⁹ Ispred riječi Centar ručno je napisana kvačica (✓), što najvjerojatnije označuje organizacijsku jedinicu kojoj je *Informacija* dostavljena.

rističkom puču Milutina Baltića”. Rekao je da Baltić i njemu slični nisu za Hrvatsku. Prateći razne skupove studenata uočeno je da Ivan Zvonimir Čičak dolazi na njih gotovo uvijek kad su oni već u toku, te na taj način testira privrženost prisutnih prema njemu. Svi plakati, parole i napisi koji su lijepljeni na Fakultetu dobiveni su od Predsjedništva SS Zagreba.

Na Fakultetu ekonomskih nauka održan je zbor kojem je prisustvovalo oko 700 studenata. Raspravi je bio prisutan i studentski prorektor Ivan Zvonimir Čičak. Zbor studenata na tom Fakultetu vodio je student Jukić Mijo – glavni organizator štrajka. Na zboru su govorili i Vlado Veselica i Šime Đodan. Jedan student čiji identitet nije utvrđen predložio je da se sa svojih funkcija smijene dr Vladimir Bakarić, Milutin Baltić, Dušan Dragosavac i Rade Bulat.

Na Pravnom fakultetu je zboru prisustvovao oko 200 studenata, te Ante Paradžik, Šime Đodan i Vlado Veselica. Ulaz na Fakultet bio je moguć uz predočenje indeksa ili posjedovanje „Hrvatskog tjednika”. Na zboru je donesen zaključak da se 3. 12. na velikom zboru u Studentskom centru istupi sa prijedlogom za privremeni početak nastave na fakultetima, te da se uputi zahtjev za hitno⁴⁴⁰ rješavanje deviznog i bankarskog sistema, a u protivnom da će se štrajk nastaviti. Prilikom formiranja zaključaka zapaženo je da se po svim pitanjima studenti stalno konzultiraju sa prof. Šimom Đodanom.

Na tribini u Studentskom centru u 19,30 sati govorio je prof. Ante Vukasović o temi „Moralno označenje političke situacije na Sveučilištu Hrvatske”. Nakon završenog predavanja studenti su postavili između ostalih i slijedeća pitanja:

- Da li je policija u pripravnosti?
- Zašto je potrebno da CK SKJ rješava hrvatska pitanja?
- Zašto je Predsjednik Tito odbio prijem studentske delegacije Hrvatske, a prijem studentske delegacije Beograda prihvatio?
- Kakve se mjere misle poduzeti prema liderima studentskog pokreta?
- Što gospodin Vukasović misli o izjavi gospodina Predsjednika Tita povodom političke situacije u Hrvatskoj.

Profesor Vukasović uglavnom nije htio odgovarati na tako postavljena provokativna pitanja.

Ante Paradžik je u prisustvu nekoliko članova Predsjedništva rekao da se ne smije dopustiti da dođe do bilo kakvih ekscesa na zboru 3. 12., te se ograđuje od eventualnog nedosljednog ponašanja i organiziranja studenata vezanih uz akcije Ivana Zvonimira Čička koji po njegovom mišljenju mogu stvarati izvjesne negativne učinke.

Komentirajući govor „gospodina Predsjednika Josipa Brozoa Tita” Tomaš Marijan je asistentu Borčiću rekao da je zbog novonastalog studentskog pokreta Titov ugled u odnosu na ostali svijet izuzetno opao.

U diskusiji koja se vodila o deviznom sistemu sudjelovali su Mintas Ljerka, Gudelj Vesna i Zoran Vasić iz SS Jugoslavije. Smatraju da ukoliko postoje poteškoće da se donese

⁴⁴⁰ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *htino*.

savezni zakon o deviznom režimu da se onda to pitanje riješi u okviru SRH. „Hrvatski prijedlog deviznog sistema prihvaća i Bosna, jer joj se tako daje nade za život. Bosna ima šume i energetiku, ali nema snage za borbu”, rekla je Vesna Gudelj.

Franković Jozo nije očekivao da će Tito u svom govoru tako direktno napasti Maticu hrvatsku. Za sutrašnji zbor u Studentskom centru kaže da se njim treba postići jedinstvo svih snaga na Sveučilištu.

Dopisnik „Junajted Pressa” interesirao se u Predsjedništvu SS kakav je stav studenata na Titov govor. Odgovoreno mu je da će se službeni stav znati kasnije. Saznaje se da spomenuti novinar održava svaku večer razgovor sa Paradžik Antom o novostima u studentskoj organizaciji.

3. 12. 1971.

Na Prirodoslovno-matematskom fakultetu održan je zbor studenata tog Fakulteta. Zborom su rukovodili Elezović Mustafa i Hodžić Mile. Obojica su se istakli kao organizatori štrajka na tom Fakultetu, te obavljali koordinaciju sa Predsjedništvom SS. U svom izlaganju Hodžić je vjerojatno aludirajući na Titov govor rekao: „Noćas se desilo ono što je naš pokret i narod izneverilo. Važno je ipak da progresivni dio CK SKH ostaje jedinstven”.

Prema nepotvrđenoj informaciji nekolicina iz grupe studenata koja se naziva „Hercegovački zid” posjeduje pištolje. To se odnosi na Mandić Srećka, Žužulj Antu, Đerek Jerka, Boras Ivana, Sučić Stjepana, Vištica Antu, Slišćević Antu i Burić Juru. Ova grupa je imala zadatak da 1. 12. 1971. fizički spriječi eventualni početak nastave na fakultetima.

Operativni rad usmjeren je na provjeravanje ovog podatka.

Tone Renc u razgovoru sa Budišom daje svoju procjenu situacije u Zagrebu:

„Mislim da bi bilo pogrešno ići u otvorenu konfrontaciju, potrebno je vrlo eksplicitno odgovoriti na određene stavove, procjene i teze u saopćenju biroa i u govoru Tita. Mislim, da bi posebno trebalo razmisliti oko teze da je stvar bila pripremljena i tko stoji pozadi. Tu treba po mom mišljenju vrlo eksplicitno reći odnose između studentskog pokreta, predsjedništva, Matice hrvatske i „Hrvatskog tjednika”.

Predlažem da se isto tako kao što ste direktno apostrofirali sedmoricu unitarista, da to isto uradite sa domaćim separatistima, koji postoje. Samo nisu oni na koje se misli, nego treba prave pokazati, koji su to po vašoj procjeni. I uopće da se opredjelite šta je to nacionalizam, kao politički fenomen. Onda predlažem da se već danas na tom skupu dalje ekspliciraju vaši dosadašnji stavovi koji do sada nisu bili do kraja razvijeni, pa su do sada dopustili različite interpretacije. To je npr. stav oko Šošićevog zahtjeva za Ujedinjene nacije, koji se vama lijepi na leđa, zatim pitanje Narodne Armije, jedinstveno tržište i još neke stvari. Inače mislim da u globalnoj strategiji ne treba ništa da se mijenja i ostaje podrška progresivnom djelu CK. Mislim da bi trebalo insistirati na razgovoru sa Savkom i možda u jednom širem krugu, ne samo sa njom. Mislim da bi isto tako trebalo, ako se nešto tragično ne desi, insistirati na prijemu kod Predsjednika Tita. Mislim da bi ovaj skup danas vi upotrijebili kao zbor za izgradnju Hrvatskog sveučilišta, jer tu ćete svakako dobiti podršku, ne

podršku studenata, nego podršku političkog dijela. A to bi onda bilo pametno povezati s pitanjem socijalne diferencijacije i političkog sistema, i tako proširiti platformu. Na kraju predlažem da se napravi poslije svega toga, jedna kompletna informacija i možda izbor dokumenata koji bi se dostavio štampi i svim Univerzitetским centrima SS i studentskim listovima. Do sada su informacije uvijek bile nekako parcijalne, a štampa znamo kako izvještava. Da, to su neke stvari, mislim da treba na ona mjesta koja se u govoru otkrivaju da vi sasvim jasno odgovorite, jer bi svako tako i ovako taktiziranje vjerojatno pogoršalo stvar. A drugo, nemate što da krijete. Vama ne treba da se plašite da idete u sukob bilo s čim. Dobio sam u Ljubljani informaciju da se po Zagrebu rastura neki letak, koji poziva na autonomiju ovih predjela koji su naseljeni sa srpskim stanovništvom”.

Budiša mu je odgovorio da on o tome ništa ne zna.

Renc nastavlja: „Može se primetiti da dižu glave tri grupacije: unitaristi, vojska-konzervativni dio i emigracija. Sa time treba da se svakako računa”.⁴⁴¹

Ostali dio razgovora je neinteresantan.

U 11,10 sati u Studentskom centru održan je zbor studenata kojega je otvorio predsjednik SS Zagreba Dražen Budiša. Kao ukras na bini je bila spuštena baršunasta zavjesa, a s lijeve strane bine stajale su jugoslavenska, komunistička i hrvatska zastava.

Budiša je u uvodnom izlaganju pozdravio sve prisutne, studente, nastavnike, a uz ostale na koncu i političke rukovodioce. Naglasio je da moraju biti kratki jer im je odobreno za održavanje zbora svega 15-20 minuta. Pozvao je studente da ne dopuste nikome da pravi provokacije, a zbog provokatora, kojih ima u sali, i on neće dugo govoriti. Naglašava da je za Hrvatsko sveučilište nastala teška situacija i da se nad njega nadvila slabost. Međutim, poziva studente da i dalje djeluju kako su djelovali ovih 10 mjeseci, te da se nikome na svom putu ne daju smetati. S obzirom na naredbu, koja dolazi s vrha, smatra da će svaki Hrvat, svaki student i građanin Hrvatske ostati sam, što znači da je nastao trenutak kad politika „prestaje biti politička pragmatika” nego stvar vlastitog uvjerenja. Poziva na jedinstvo hrvatskih sveučilištaraca i „pozitivnog dijela” CK SKH. Daje podršku stavovima drugarice Savke Dabčević i Mike Tripala, te naglašava da CK SKH ima podršku kakovu nema niti jedan komitet u drugim republikama. Govori da studenti ne smiju izdati ideale studentskog pokreta, radničke klase i hrvatskog naroda za koje se i dalje spremaju da ih provode. Smatra da su im stavovi jasni, a viziju socijalističke Hrvatske nikad nisu bili napuštali. Ističe da je netočna ocjena da je njihov pokret negativan, a da štrajk nije pokrenut zbog dolaska dana Republike nego radi solidarnosti s radničkom klasom. Nasuprot tih optužbi njihovog pokreta Budiša naglašava da nitko ne pita za učestale ispade unitarista pred praznik, a koje on smatra glavnim neprijateljem hrvatskog naroda, te da se svi moraju protiv njih boriti. Također se ne slaže s ocjenom da u Hrvatskoj ima samo par stotina unitarista. Nasuprot tome, smatra da nacionalisti i separatisti, koje napadaju, nisu problematični, a osim toga, u pogledu njih treba reći uzrok radi kojega su oni takovi. Postavio pitanje kako

⁴⁴¹ Dodani navodnici na kraju rečenice.

to da u Hrvatskoj do prije mjesec dana nije bilo nacionalista, a danas ih ima i da su čak uhvatili bazu. Za optužbu da imaju vezu s inozemstvom priznaje da imaju vezu, ali jedino s 300.000 hrvatskih radnika. Pobija tvrdnju da radnici neće sa studentima, nego nasuprot tome ističe da oni nisu htjeli ići u radne organizacije. Na prigovore da pitanje deviznomonetarnog sistema nije njihova stvar i da im je ta problematika nerazumljiva, kaže da i radnička klasa nije znala što je profit i kapital, ali ga je osjetila na svojoj grbači.

Također napad na Hrvatsko sveučilište, kulturne ustanove i dio pozitivnih hrvatskih rukovodioca smatra da nije pravilan način rješavanja, te da je taj napad i ocjena situacije dana na osnovu krivih informacija. Međutim, nada se da to neće pokolebati hrvatsko političko rukovodstvo.

Za sebe kaže da možda zadnji put govori i ako ova generacija ode, smatra da će nastaviti nova još progresivnija i aktivnija.

Sa štrajkom je bio zadovoljan i u ocjeni istoga kaže da nije bilo nikakvih provokacija razbijanja, već da je sve bilo dostojanstveno na nivou, a da sam štrajk nije imao značaj koji mu neki žele naturiti. Naglasio da je veliki broj studenata socijalistički opredjeljen. Naglašava da nigdje niti na jednom fakultetu : učilištu, studomu i na drugom mjestu nije bila istaknuta niti jedna nacionalistička parola. Na kraju poziva studente na dostojanstvo, mir i suzdržavanje oko inačenja ako se nađu pogođeni, što nisu dobili podršku rukovodstva koju su očekivali.

Budišino izlaganje bilo je u par navrata prekidano pljeskom i ovacijama „Budiša, Budiša”.

Poslije Budiše u vrlo kratkom izlaganju prorektor Požar osvrnuo se na protekle događaje na Sveučilištu, rekavši da su studenti štrajkom ispunili svoj zadatak, te da su prilikom te akcije imali podršku cijelog Sveučilišta, svih studenata i nastavnika. Međutim smatra da je sada nastupilo vrijeme kada se trebaju vratiti svom redovnom poslu, nastavi i apelira na njih da štrajk prekinu.

Izlaganje na zboru nastavio je Paradžik Ante koji je govor imao napisan na par araka papira. U prvom dijelu izlaganja osvrnuo se na historijjat, spominjući tradicionalno idejno vodstvo studenata i intelektualaca u svim našim progresivnim pokretima. Spominje tradiciju SKOJ-a.⁴⁴² Smatra da je potreban vlastiti komunistički razvitak i interes koji je naša najveća baština. Po njegovoj ocjeni studentski pokret je progresivan i ističe da nikakav nacionalizam, šovinizam i marksizam staljinskog tipa nije imao podršku na fakultetima. Spominje citat Tita sa predavanja održanog u Subotici i izražava slaganje s njim i kaže da naša zemlja može jedino biti integralna samoupravna višenacionalna Jugoslavija sa socijalističkim društveno-političkim uredjenjem. Takodjer smatra da SS Hrvatske ima slabosti, ali treba imati na umu da je on organizacija mladih ljudi. Za optužbe da su se htjeli odvojiti od SS Jugoslavije, kaže da su neistinite, nego da su se oni zalagali i da će se zalagati za takav SS Jugoslavije koji će biti za narod, a koji neće biti normiran jednom šemom. Smatra da nema krize samoupravljanja već da postoji kriza izazvana od administrativnih i birokratskih

⁴⁴² Savez komunističke omladine Jugoslavije.

elemenata. Ističući aktivitet SS Hrvatske naglašava da su vodjene vrlo sadržajne diskusije o amandmanima na kojima su uz sudjelovanje velikog broja studenata bili prisutni i profesori. Za uzrok štrajka smatra prekid rada komisije koja je radila na pitanju deviznog režima, te studenti sudjelujući u bogatom političkom životu, smatrali su da će na taj način potaknuti na brže rješavanje tih problema.

Paradžika su često prekidali i izžviždavali zbog velike gužve i vrućine u dvorani, a i činjenice da samo čitanje nije bilo simpatično masi.

Slijedio je Stjepan Sučić koji se osvrnuo na protekle dane, kako on kaže, da su prošli bez incidenata, dostojanstveno, uz masovnu podršku svih sveučilištaraca. Uz ponavljanje ranije iznesenih stavova istakao je da su studenti dobili podršku u radnim organizacijama i naveo tvornice „N. Tesla”, „R. Končara” i komunalno poduzeće „Čistoća”.

S dosta pompe na pozornicu je izašao Čičak koji je u svom kratkom izlaganju rekao da u 300 godina „Alma Mater”⁴⁴³ u ovom trenutku ostala je sama između zemlje i neba. Kaže da neće dugo govoriti i odgovarati na napade nego će samo istaći činjenicu da je za razliku od prošle godine odlazak radnika iz Jugoslavije u inozemstvo za 13 % manji nego prošle godine, dok, je nasuprot tome iz Hrvatske odlazak radnika za 30 % veći nego prošle godine, što najbolje govori o razlozima njihovog revolta. Kao poruku ostalima izrecitirao je pjesmicu⁴⁴⁴ Babića „Ja i ostali frajeri”.

Riječ na zboru uzео je predsjednik koordinacionog odbora Fakultetskih odbora SS Zagreba, Božikov Veljko. U svom izlaganju naglasio je jedinstvo stavova svih fakultetskih odbora u provodjenju štrajka. Zahvalio se redarima koji su u vrijeme štrajka dežurali po fakultetima i predano izvršili svoju dužnost. Ponovio je neke misli prethodnika i završio izražavanjem zadovoljstva što je štrajk protekao mirno bez provokacija i gužve. Najavio je slijedećeg govornika Dodig Gorana, istakavši da je on predlagач organiziranja štrajka.

Dodig Goran u svom kratkom izlaganju napominjući kako je štrajk ispunio svoju svrhu i da je u potpunosti izvršen po planu kako je prvotno zamišljen. Naglašava da ni jedan prozor nije razbijen, da su studenti bili jedinstveni, hrabri i dostojanstveni. Predlaže da s obzirom da je na njihovu inicijativu štrajk pokrenut, da i na njihovu inicijativu bude i prekinut, te da od časa završetka zбора na fakultetima nastava normalno dalje teče.

II/ Vidović S.

Majetić J.

Josip Drpić
(potpis)

⁴⁴³ Latinski izraz koji se upotrebljuje umjesto izraza „moje sveučilište”.

⁴⁴⁴ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *pjesmicu*.

7.41.

STROGO POVJERLJIVO

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
 REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
 SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
 CENTAR ZAGREB
4. 12. 1971.

Dostavljeno
 I sektoru SDS 1 primjerak
 V sektoru SDS 1 primjerak
Centar Zagreb – načelnik
Centar Zagreb – II odjel arhiv
 Centar Zagreb – II odjel obradji.⁴⁴⁵

I N F O R M A C I J A broj 369

VEZA: INFORMACIJA broj _____

Obrada „Tuškanac”

Izvori:

- kontrola XII odjela

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:
3. Predmet: Daljnja saznanja o aktivnosti nekih studenata Zagrebačkog sveučilišta.-

SADRŽAJ:

2. 12. 1971.

Poslije završenog predavanja profesora Ante Vukasovića na Tribini u Studentskom centru, studenti su postavljali pitanja. Između ostalih postavljeno je i pitanje – što profesor misli o Matici hrvatskoj? Vukasović je odgovorio: „Ja sam član Matice hrvatske i u njenom djelovanju sam osjetio patriotizam. Šovinizam nisam doživio, pa prema tome nisam smatrao potrebnim da mu se suprotstavljam. Kad bi ga osjetio, obećajem ovdje svim Hrvatima i ostalima, da onda ne bi podržao njen program. Za⁴⁴⁶ ostajem njen član”. Ante Vukasović je svoje izlaganje završio apelom: „Sutra se svi vraćamo na svoje fakultete. Molim vas da pružite ruke jedinstvu. Ja mislim da je dužnost svih nas, pa čak i partijskih foruma, da i oni pruže ruku jedinstvu i da računaju s ovakvom snagom, kao što je pokret hrvatskih sveučilištaraca. Mišljenja sam da su CK SKH i sadašnja hrvatska vlada najbolje moguće rješenje

⁴⁴⁵ Ispred riječi Centar ručno je napisana kvačica (✓), što najvjerojatnije označuje organizacijsku jedinicu kojoj je *Informacija* dostavljena.

⁴⁴⁶ Vjerojatno bi bilo ispravno *Ja*.

u ovom trenutku. Isto tako smatram da je studentski pokret i njegovo rukovodstvo danas najbolje od svih mogućih u ovom trenutku”.

3. 12. 1971.

Tone Renc pokazuje stalnu zainteresiranost za događaje u Zagrebu. Odmah po završetku studentskog zbora u Studentskom centru, interesirao se preko Tomaš Marijana – kakva je atmosfera vladala na zboru. Informiran je da incidenata nije bilo. Jedino se zaboravilo dati potpuniju i sveobuhvatniju podršku Savki, Tripalu, Haramiji, Pirkeru, Šiblu i Bijeliću za koje kaže „da ih studenti nedaju ni pod koju cijenu”.

Novinar „United Pressa” koji je zapažen da vrlo često kontaktira s Paradžik Antom, tražio je najnoviji izvještaj sa studentskog zbora. S obzirom da je Paradžik bio trenutno odsutan, razgovor je obavio Tomaš Marijan. Na pitanje novinara da li su se osvrtni na Titov govor, on je odgovorio da će biti s njihove strane i izdano saopćenje u kojem će se naglasiti da studenti ne mogu prihvatiti Titovu kvalifikaciju studentskog pokreta.

Predsjednik Saveza studenata Jugoslavije Kalinić Dragan je zainteresiran kako je studentska organizacija u Zagrebu prihvatila Titov govor. Paradžik je odgovorio: „Govor smo primili sa izvjesnom zabrinutošću. Ja vjerujem da je Tito bio krivo informiran”. Kalinić mu saopćava da je u Beogradu govor Tita naišao na veliko oduševljenje, jer su ljudi uvjereni da je govorio vrlo iskreno. Paradžik je reagirao riječima: „Možda je o studentskom pokretu u Hrvatskoj Tito informiran baš od tih koji misle da je on iskreno govorio”.

Nakon studentskog zbora razvila se diskusija u kojoj su učestvovali: Paradžik, Majstorić, Markota, predsjednik Saveza studenata Osijeka i jedan neidentificirani student iz Rijeke. Paradžik izjavljuje da je on znao unaprijed da se štrajk na rijeci neće moći provesti. Priznaje popularnost Čičku, ali konstatira da Čičak nema „političkog mozga”. Studentu iz Rijeke grupa sugerira da moraju osvajati nove ljude, ne smiju se bojati, te misliti da se ništa ne može, jer je takvo shvaćanje pogrešno. Začudjuje ih kvalifikacija stanja u Hrvatskoj u govoru druga Tita s obzirom da je on prije mjesec dana rekao da šovinizma i nacionalizma u Hrvatskoj nema. Netko od sagovornika je napomenuo: „Nije mi jasno kako netko može mijenjati mišljenje od prije mjesec dana, pa sad i direktno napadati”.

O situaciji nakon prekida štrajka vodio se razgovor Paradžik Ante i Božikov Veljka. Između ostalog bilo je rečeno:

P – Mi imamo pravo na Sveučilištu raditi što hoćemo. Tamo je naš zakon.

B – Imamo pravo. Samo se sada postavlja pitanje, što se postiže tim pravom, te kakvu će kvalifikaciju dobiti CK SKH zbog toga. Mislim da tvoje spominjanje, tko ima na što pravo, više šteti – nego koristi. Tito sada napada CK, dakle samo onaj mali broj ljudi koji valja. Da smo se pripremali za štrajk 15 dana, onda bi ja uspio angažirati profesore i osjetiti kako pulsiraju. Ovako smo se bacili, a nismo znali kud se bacamo.

P – Na slijedećem Plenumu ćemo analizirati sve pogreške.

B – Mi smo CK SKH svojom akcijom bacili sada deset godina unazad. Hrvatsku ovog momenta ne može izvući nitko živ.

Nakon toga se u razgovor uključio još jedan sagovornik, koji kaže:

X – Bez obzira da li Mika ima pravo ili ne, on je taj koji još uvijek može dirigitirati situaciju onako kako on hoće. On je ta snaga koja je u stanju uvesti onaj tipični staljinizam i policiju, ako on smatra da je to shodno. Prema tome, postavlja se pitanje: da li se postavlja ti prema vladajućoj diktaturi tako da izazivaš njihov revolt, ili da na jedan demokratski ili drugi način usmjeravaš kompletnu politiku.

II/ Vidović S.

Josip Drpić
(potpis)

7.42.

STROGO POVJERLJIVO
SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
CENTAR Z A G R E B
7. 12. 1971.

Dostavljeno
I sektoru SDS 1 primjerak
~~V sektoru SDS 1 primjerak~~⁴⁴⁷
Centar Zagreb – načelnik
Centar Zagreb – II odjel arhiva
Centar Zagreb – II odjel obradivači⁴⁴⁸

I N F O R M A C I J A broj 373

VEZA: INFORMACIJA broj _____

Obrada „Astra” – „Tuškanac”

Izvori:

- „Branko”

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:
3. Predmet: Kontakt i razgovor našeg saradnika sa ČIČAK ZVONIMIR IVANOM u vezi štrajka studenata u Zagrebu.-

⁴⁴⁷ Ručno prekriziženo.

⁴⁴⁸ Ispred riječi Centar ručno je napisana kvačica (✓), što najvjerojatnije označuje organizacijsku jedinicu kojoj je *Informacija* dostavljena.

SADRŽAJ:

Dana 4. studenog 1971. godine saradnik „Branko” inicirao je i zakazao sastanak sa Čičak Zvonimir Ivanom. Sastanak su zakazali, na želju Čička, u kavani „Medulic”. Čim su se sastali Čičak ga je upozorio da je pod paskom policije, da ga policija progoni i prati u stopu, da je sve oko njega ozvučeno, počevši od telefona pa dalje i da se sve prisluškuje i kontrolira. Upozorio je na krajnju opreznost ovog susreta i razgovora kojeg će voditi. Radi toga predložio je da se nadju u jednom obližnjem buffetu.

Nakon što je razgovor počeo u vezi štrajka i interesa „Branka” što će se dalje poduzimati i kako će se postaviti, Čičak mu je odgovorio da je štrajk već dugo vremena priredjivan i ono što su napravili nije ništa drugo nego ono što je CK SKH htio. Po njegovom mišljenju biti će šteta što će se CK njih morati javno odreći, što će ih napasti, ističući da će se tu vidjeti tko je što i kakav je tko – „kurve će nas se odreći, a poštene ljudi se nas neće odreći” – rekao je Čičak. Ocijenio je da to nije ništa što su oni učinili, da su napravili ono što je bilo najlegalnije, izvršavajući želju CK Hrvatske.

Čičak se interesirao kako su to studenti vani primili, da li je to vani prihvaćeno i da li bi oni dobili iz vana podršku studenata, našto mu je saradnik odgovorio da strance takav problem, kao što je ovaj, ne zanima i da Evropa živi jednim drugim svojim životom. Na pitanje kako su drugi i da li ljudima prijete kakva opasnost i kako se snalaze, Čičak je odgovorio da se ne može nikome ništa dogoditi, jer da Tito već dugo vremena laje i prijete se, ali se nikome nikada nije ništa dogodilo, jer je on sam siromah u strahu. On sve to što radi, radi za to jer se jako boji i on samo više, više, ali prisluškivat će nas, napraviti će na nas teror, neka nas tuku, mi ćemo ako treba i u smrt ići, mi se ništa ne bojimo. To je sve srpska politika što se dogodilo, zaključio je Čičak.

U daljnjem razgovoru rekao je da im se stalno predbacuje da su oni u vezi sa emigracijom i Jelićem, a da s tim nemaju blage veze. On će ovih dana iskoristiti priliku, čim prvi puta pred masom bude mogao govoriti da rekne da je Jelić obični lopov, obični izdajica, koji živi na grbači ovog jadnog naroda ovdje i da će se ga tako javno odreći, kako im ne bi predbacivali tu vezu sa emigracijom. On kaže da im se to javno predbacuje, da su od njega potaknuti, (misli na Jelića) da ovako nešto naprave. Ogradio se od bilo kakve veze sa Jelićem i emigracijom.

Čičak je ispričao saradniku da je izašlo u „Kleine Zeitungu” u Grazu, prije osam dana pod velikim naslovom „Veliki mistik i mislioc vodja studenata u Zagrebu”, članak o njemu. Molio je da se to medju studentima u Münchenu rasturi da oni to čitaju. Tražio je da saradnik predloži studentima da ga pozovu da im predaje o studentskom pokretu i demokratizaciji studentskog društva kod nas kako to izgleda i da će bez straha govoriti i govoriti kako je, jer da mu mi ništa ne možemo, već da ga možemo jednostavno u zatvor strpati, a da smo onda gotovi. U vezi s tim naglasio je da će studente u vani njegovo ime zanimati.

Na kraju razgovora Čičak je rekao: „Na nas jeste hajka, ali mi boj nismo izgubili – ovo nismo izgubili. Tito je samo pokazao ponovno da je plašljivac i kukavica. Nekada je govorio protiv Staljina, napadao ga, a u isto vrijeme su se potajno paketi pakirali i slali u Moskvu.

Tako će biti i sada. Jelić, to je idiot, njega nam stalno predbacuju i gdje god budeš čuo vani da nas dovode u vezu sa Jelićem, reci im da je to nama ispočasti. Ovo što se sada dogodilo to već godinu dana počima. Odjedamput se od toga pravi problem, počelo ovo, počelo ono, a to je bila želja Centralnog komiteta. Tog nam Jelića stalno predbacuju i sad će opet oni u emigrantskoj štampi pisati o tome i onda će se reći da su nam oni to naturili”.

Saradnik je orijentiran na kontakt sa nekim drugim licima, akterima i organizatorima štrajka studenata u Zagrebu.

II/ Marković B.

Čeko D.

Josip Drpić
(potpis)

7.43.

OPERATIVNO PREVENTIVNI SEKTOR

Zagreb, 8. 12. 1971. godine

I N F O R M A C I J A

Služba sekretarijata javne sigurnosti grada Zagreba, prateći daljnja gibanja u studentskim redovima poslije završenog zbora od 3. 12. o. g., održanog u Studentskom centru, tim povodom Služba je prikupila saznanja, komentare i zapažanja, kako slijedi:

- Poslije govora Predsjednika Predsjedništva SKJ u Karadjordjevu na događaje u Hrvatskoj i zaključaka 21. sjednice Predsjedništva SKJ, u Predsjedništvu SSZ i SSH, značajno se komentiraju svi događaji i daju ocjene, koje se sastoje u slijedećem:

Oba Predsjedništva imaju identična mišljenja da je štrajk potpuno postigao svoj cilj, a taj postignuti cilj opravdava i one namjere što je SS imao namjeru poduzimati poslije štrajka. Najveći uspjeh postignutom cilju, po njima, sastoji se u tome, da će dobar dio ljudi iz CKH i SK Zagreba morati biti smjenjen /to su njihova razmišljanja i o tim komentarima postoje izvori/. U dijelu komentara i razmišljanja foruma SS tvrdi se, da će zahtjevi studenata, koji su na zborovima izloženi i za vrijeme štrajka pokazati u budućnosti da su bili pravedni, a da će ih sadašnja politika osuditi, dodajući da će ti zahtjevi i sadašnja politika, koja je osudila zahtjeve, kasnije to priznati kao svoju grešku.

U redovima studenata, a naročito u Predsjedništvu SSZ i SSH komentira se i ovo, da je drugi govor Predsjednika Republike bio daleko blaži i da se drug Tito već koleba u odnosu na prvi dio govora, tvrdeći da je sam drug Tito priznao u svom drugom govoru da su stavovi Srbije bili hegemonistički, dodajući tome, da je drug Tito rekao sve i da više ne može ništa novo dati, uz popraćeni svoj komentar ti forumi dodaju, da drug Tito ne može više ništa novo dati u našoj politici i u razvoju naše zemlje, te prema njihovom mišljenju on bi se trebao povući. Forumi SS dalje ustvrđuju da je pritisak koji je izvršen na studentsko

rukovodstvo i studente uopće apsurd s obzirom, kako to oni tvrde, na veliku podršku narodu, jer u protivnom, po njima, to može izazvati suprotne reakcije, tvrdeći da to nije samo verbalno, da je to i konkretno ustvrdivši da su forumi SSH i SSZ do sada primili oko 2 kg telegrama podrške iz raznih krajeva zemlje, kao i inostranstva.

Slijedom daljnjih komentara i razmišljanja foruma SS, daju se ocjene da je naš narod miran kao ovce, da ne smije ništa poduzimati naviknut da mu se sve servira odozgo, komentirajući tome da je to nikakva demokracija, da je na Zapadu veća demokracija nego kod nas. U organizaciji SSZ tvrdi se da je predsjednik SSZ Dražen Budiša govorio sve kontra uvodnom izlaganju Predsjednika SFRJ i da je pritom doživio ovacije, te Dražena smatraju nevjerojatno sposobnim vodjom i tvrde da bi on kroz desetak godina mogao postati predsjednik SRH i da pritom drug Tito po njihovu mišljenju mnogo griješi. U daljnjim njihovim razmišljanjima idu tako daleko da komentiraju i da često sebi postavljaju pitanje, jeli drug Tito začetnik svih reformskih ideja ili je to možda Šime Džodan, pa se pitaju kome od njih dvojice vjerovati.

Zapaženo je, a to se i komentira, da su između predsjednika SSZ Dražena Budiše i predsjednika SSH Paradžik Ante nastala izvjesna razilaženja u stavovima i da se to reflektira na organizaciju SS, dodajući tome da postoji neka bojznost predsjednika SSH od predsjednika SSZ, jer je kroz sva previranja predsjednik SSZ, po mišljenju studenata, dobio na popularnosti u cijelom organizmu SSH.

U redovima SS komentira se da je Budiša dobio poziv da preda partijsku knjižicu, ali je on to odbio jer se navodno i dalje smatra članom SKH, tim više što redovnim putem i procedurom nije isključen iz organizacije. Dražen Budiša i Ivan Z. Čičak izražavaju sumnju da su pod pratnjom policije.

Zapaženo je, a to se i komentira, da je prorektor I. Z. Čičak, nakon zбора održanog u Studentskom centru od 3. 12. 1971. godine i završetka štrajka, sada svoju aktivnost usmjerava i ostvaruje kontakte sa samostanima u Zagrebu i okolici. O njegovoj aktivnosti pri ostvarenju tih kontakata nemamo drugih saznanja.

- Postoje informacije /saznanje/ da je član Predsjedništva SSZ Ferdo Bušić raspravljao među svojim prijateljima da većina studenata iz Predsjedništva, odnosno članova Predsjedništva SSZ nije znala za vezu između Matice hrvatske i organizma SS, nego da je samo 5 ljudi iz tog organizma ostvarivao ili bio uključen u saradnju s Maticom hrvatskom, a to su: predsjednik SSZ Dražen Budiša, predsjednik SSH Ante Paradžik, prorektor I. Z. Čičak, Goran Dodig i Stjepan Sučić. Poslije govora Predsjednika SFRJ studenti su saznali pravo stanje stvari, te sada većina od njih distancira se od navedenih, a neki predsjednici fakultetskih Odbora razmatraju mogućnost da izglasaju nepovjerenje „petorki” i da sve više članova SS iz Predsjedništva okreće leđa svojim vodjama, to je učinio prvi Josip Mićija, a sada ga slijede i drugi članovi Predsjedništva.

Slijedom tih zbivanja Predsjedništvo SSZ na čelu sa predsjednikom Draženom Budišom, u najskorije vrijeme imaju namjeru organizirati zborove fakultetskih Odbora i zahtijevati da im se izglasa povjerenje, jer je predsjednik SSZ Dražen Budiša ustvrdio da neće odstupiti ni za pedalj i da će se boriti svim sredstvima do kraja.

Jedan dio članova Predsjedništva SSZ, a i SSH smatraju da je poslije govora druga Tita studentsko rukovodstvo izgubilo ugled u širokim studentskim masama, tako da se često događaju, bilo u tramvaju ili na ulici, izvjesne upadice preziranja i druge pogrdne riječi u konkretnom susretu sa Budišom i Paradžikom. To i oni sami priznaju i to je trenutak sadašnje njihove preokupacije usmjerene na razmišljanje što dalje činiti.

- Postoje nedvojbeno saznanja da je pod rukovodstvom Bratanić Huga, direktora privredno računskog sektora poduzeća „Agrotehnika” iz Zagreba, Bleiweisova 26, udružen sa Šuvar Nedeljkom, referentom nabave, Novosel Stjepanom, inženjerom i Boršić Mirom, pravnim referentom, u vrijeme studentskih štrajkova organiziran popis radnika za istupanje iz Saveza sindikata podružnice i Hrvatske. Tu peticiju potpisalo je oko 30 radnika te radne organizacije, ali su neki članovi SK intervenirali, tako da peticija nije upućena iz poduzeća. Iz informacije slijedi da je Šuvar pred nekoliko mjeseci u poduzeću pokušao osnovati ogranak Matice hrvatske i u tu svrhu već je imao izvjesne potpise, te je opet intervencijom nekih članova SK u svojoj akciji spriječen. Prilikom jednog razgovora Šuvara – Šilića, Šuvar je Šiliću predbacio i to ustvrdio, da ja tvrd kao Bakarić i dodao „On je tvrd, on je srboprofil”, a za Miku Tripala Šuvar je rekao da je okrenuo protiv naše vode i da sada trubi.

Izvor informacije od stava 1 – 2 u operativnoj razradi ne možemo koristiti, odnosno dokazivati, iako je tačna, jer se izvor nalazi u žarištu Predsjedništva.

Izvor informacije od stava 2 – 3 moguće je u operativnoj razradi dokazivati, jer je Ferdo Bušić član Predsjedništva SSZ pokazao izvjesne sklonosti.

Izvor informacije u stavu 3 uključit ćemo u razradu i prikupiti potrebna daljnja saznanja.

I N S P E K T O R
Mutić Ivan
(potpis)

7.44.

STROGO POVJERLJIVO

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
REPUBLICKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
CENTAR ZAGREB
8. 12. 1971.

Dostavljeno
I sektoru SDS 1 primjerak
V sektoru SDS 1 primjerak
Centar Zagreb – načelnik
Centar Zagreb – II odj. arh.

Centar Zagreb – II odj. obr.⁴⁴⁹

I N F O R M A C I J A broj 377

VEZA: INFORMACIJA broj _____

Obrada „Tuškanac”

Izvori:

Kontrola XII odj.

Izveštaj XII odjela.

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:
3. Predmet: Aktivnosti nekih lica u studentskoj organizaciji na Zagrebačkom sveučilištu u vremenu od 3. 12. do 6. 12. 1971.-

SADRŽAJ:

Dana 3. 12. 1971. godine u 19,30 sati uočeno je prisustvo Budiše Dražena na Prirodoslovno-matematskom fakultetu, gdje se zadržao oko 3 minute. S obzirom da se tamo nalaze razne prostorije „Enciklopedije moderne” u kojoj je zaposlen Juras Jure, pretpostavljamo da je Budiša želio s njim ostvariti kontakt. Na to upućuje činjenica da je Juras Jure u nekoliko navrata pružio Budiši podršku za njegovu aktivnost u studentskoj organizaciji. Nakon toga Budiša se sastao sa Majstorović Zlatkom, a nakon toga oboje su susreli „Notara” s kojim su se zadržali u kraćem razgovoru.

Istog dana Kaštelan iz SS Dubrovnika se interesirao kakva je situacija u Zagrebu i koje se akcije namjeravaju poduzeti. Budiša mu je odgovorio: „Vi znate nas, mi nastavljamo kao da ničega nije bilo, a dokle to se sada još ne zna. Uglavnom sa štrajkom smo definitivno prekinuli.

Dana 4. 12. 1971. Tone Renc izrazio želju da se sastane sa Budiša Draženom. Nije mogao stupiti s njim u kontakt, pa je ostavio poruku Kuić Branku da ga o tome obavijesti. Po mišljenju Renca, Budiša se nalazi pod kontrolom, pa radi toga sigurno neće dobiti njegov telegram. Dogovoreno je da se Budiša i Renc nadju istog dana u 15 sati u Čateškim toplicama.

Sučić Stjepan, odgovorni urednik „Studentskog lista” koji se štampa u „Vjesniku” obustavio je dana 6. 12. daljnju proizvodnju, obrazlažući da je to zbog Budišinog članka koji, po njegovom mišljenju, u ovom trenutku nije prihvatljiv. S tim u vezi je Kuić Branko, glavni urednik, razgovarao s Budišom, koji je naredio da list mora izaći, jer se ne slaže s ocjenom koju je o njegovom govoru dao Sučić.

Dana 6. 12. Gudelj Vesna je u razgovoru sa svojom rođakinjom, koja prebiva izvan Zagreba, napomenula da je u ovom trenutku bolje šutjeti i spremati se za ozbiljne stvari. Studenti se, po njenoj ocjeni, drže jako dobro i sigurno neće dozvoliti da se njihov pokret razbije.

⁴⁴⁹ Ispred riječi Centar ručno je napisana kvačica (✓), što najvjerojatnije označuje organizacijsku jedinicu kojoj je *Informacija* dostavljena.

Istog dana u razgovoru, kojeg je vodio sa Majstorović Zlatkom, Gudelj Vesnom, te jednim nepoznatim licem, Paradžik Ante izjavljuje da je početak štrajka bio planiran u tajnosti. S tim u vezi bilo je odlučeno da po 3 čovjeka odu u Osijek, Rijeku i druge centre i da tamo podijele 40.000 plakata kojima bi se označio početak štrajka. Nakon toga Paradžik kaže: „Ja sam štrajk proglasio, ali u ovakve avanture ja više neću ući”. Nepoznati je, govoreći o budućoj akciji studenata, rekao da se treba više angažirati na fakultetima i tamo nametati sebe i svoje ideje. Smatra, da je studentski pokret bio progresivan i opravdan, ali da im to nitko neće priznati. Po njegovom mišljenju treba ustrajati barem 5 godina i dokazati javnosti tko je bio u pravu.

II/ Vidović S.

Zmijarević M.

Josip Drpić
(potpis)

7.45.

STROGO POVJERLJIVO
SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
CENTAR Z A G R E B
10. 12. 1971.

Dostavljeno
I sektoru SDS 1 primjerak
V sektoru SDS 1 primjerak
Centar Zagreb – načelnik
Centar Zagreb – II arhiva
Centar Zagreb – II obradljiv.⁴⁵⁰

I N F O R M A C I J A broj 381

VEZA: INFORMACIJA bro _____

Obrada „Tuškanac”

Izvori:

- Kontrola XII odjela.
- Kontrola XI odjela.

⁴⁵⁰ Ispred riječi Centar ručno je napisana kvačica (✓), što najvjerojatnije označuje organizacijsku jedinicu kojoj je *Informacija* dostavljena.

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:
3. Predmet: Daljnja saznanja o političkoj aktivnosti nekih lica iz tzv. „studentskog pokreta“ u Zagrebu.-

SADRŽAJ:

IVANOV MIRO, sin Georgija, student Muzičke akademije, sa stanom u Zagrebu, Derenčinova 18, izjavio je dana 23. 11. da se solidarizira sa odlukom studenata o obustavi nastave. Smatra da je takova odluka apsolutno ispravna pa bi sada trebalo postupiti što radikalnije bez ikakvih ustupaka i bez kompromisa. Za Tita kaže da predstavlja samo figuru kojeg nitko više ne sluša, a nakon njegovog odlaska sa položaja Predsjednika – Jugoslavija će se pod utjecajem SAD i SSSR raspasti.

Georgi, otac Mire⁴⁵¹ je IB-ovac i nalazi se u obradi (PPR).

Informacija od 7. 12. 1971.

Komentirajući trenutnu političku situaciju od strane pojedinih studenata u studentskom domu Nina Maraković zapaženo je mišljenje – „da Jugoslavija postaje kruta policijska država u kojoj hrvatski narod osuđen ne iseljenje u SR Njemačku ili na genocid“. Pojednim sobama u domu organiziraju se kružoci i sastanci na kojima se razradjuju govori, koji su održani na nedavnoj sjednici Predsjedništva SKJ, te govori Jure Bilića, Josipa Kolara i drugih održavanih u Zagrebu. Radi komparacije obavezno se proučavaju i neki beogradski listovi. Najveću aktivnost su pokazali SLIŠKOVIĆ ANTE (PI), PRIMORAC ANTE (PI) i MARICA ŠARIĆ poznata pod nadimkom „Savka“. Posebno ekstremni pogledi i ideje uočavaju se kod SESAR BRANKA, student Filozofije, rodnom iz Lištice, prisni prijatelj I. Z. Čička. Vice (prezime nepoznato) smatra da nakon kritike upućene „Studentskom pokretu“ studentima jedino preostaje stvaranje ilegalne organizacije” po uzoru na KPJ prije rata.

ŠARIĆ (ime nepoznato) se interesirao preko RATKA kada će izaći novi broj „Studentskog lista“. Ratko je odgovorio da je već tri puta obustavljen njegov tisak pa definitivno pitanje njegovog izlazenja je vrlo neizvjesno. Kao razlog za obustavu tiska Ratko navodi preplašenost članova Predsjedništva saveza studenata koji su kolebljivi jer se situacija još nije rasčistila. Titu su nadjeli novo ime „Teta“. Ratko je napomenuo da je senilnost Titova glavna osobina.

U „Studentskom listu“ je među članovima redakcije došlo do konfrontacije. Nezadovoljan takvim stanjem Branko Kuić, glavni urednik dao je ostavku. Hodžić Milan, član Predsjedništva SS Zagreba se interesirao preko Raos Predraga člana redakcije da li je taj podatak točan. Raos mu je potvrdno odgovorio i napomenuo da takva informacija nije za javnost.

⁴⁵¹ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *Miere*.

Govoreći o sudbini „Hrvatskog tjednika” VESNA GUDELJ VELAGA je izjavila da će o slučaju zabrane njegovog raspačavanja redakcija „Telegrama” iz solidarnosti namjerno staviti takav uvodnik zbog kojeg će i on najvjerojatnije biti zabranjen.

BOŽIKOV VELJKO i njegov sagovornik smatraju da će se i pored zabrane rasturanja ipak uspjeti prodati 25.000 primjeraka „Hrvatskog tjednika”. Obostrano su zaključili da u studentskom pokretu nije vladalo potpuno jedinstvo, koje je pretpostavka svake ozbiljnije akcije. Po mišljenju Vesne samo kod jednog djela studenata prevladava „Poštena namjera da se pomogne hrvatskom narodu”, a drugi dio studenata je zaokupljen ličnim interesima. Kao treća grupacija pojavljuju se po njenoj ocjeni lica sa ultra koncepcijama, koja manipulira „srpska strana.”

Nenada, prijateljica Kreše Martinca se interesirala da li je netko od studentskih lidera nakon proteklih događaja uhapšen. Krešo jo začudjen njenim pitanjima odgovorio: „kad bi uhapsili i jednog člana Predsjedništva SS, onda bi morali uhapsiti čitavu Republiku”. Zamolila je da joj Krešo iskreno odgovori da li je bio stvarno za štrajk ili samo za razloge štrajka. Martinec kaže: „Da, ja sam stvarno bio za štrajk”.

S obzirom da je dr Veselica (ime se ne zna) trebao u petak dana 10. 12. o. g. na nepoznatom mjestu održati predavanje, Martinec Krešo se interesirao da li je taj dogovor definitivni. Dr Veselica je mišljenja da bi to trebalo odgovoriti, jer bi u ovoj situaciji tako nešto predstavljalo „dolijevanje ulja na vatru”.

MAROHNIĆ IVAN, član Predsjedništva SS Zagreba, student Poljoprivrednog fakulteta se interesira u razgovoru sa stricem iz Novske, da li je „kulturna organizacija” aktivna (misli vjerojatno na ogranak Matice hrvatske). Po mišljenju njegovog strica radi se o organizaciji u kojoj su se okupili bivši pripadnici ustaškog pokreta te smatra da bi je trebalo raspustiti. Stric zamjera Ivanu što je bio aktivan i uključen u akciju zagrebačkih studenata oko organiziranja obustava nastave. Ukazuje mu na mogućnost primjene administrativnih i drugih mjera koje bi imale potpuno opravdanje. Po njegovoj ocjeni studenti su svojom nesmotrenom akcijom učinili lošu uslugu političkom rukovodstvu SRH. Govoreći o SAD i Jugoslaviji Ivan je uz smijeh rekao da postoji velika razlika između njih, a koja se ogleda i u tome što Amerikanci nemaju strojobravara za Predsjednika Republike. Ivan smatra da su svi oni koji osuđuju studentski pokret pogrešno informirani.

FILIP ŠKARO je u razgovoru sa KUŠTRA LUKOM, direktorom studentskog servisa iznio svoja saznanja prema kojima su telegrami Predsjedništva SS Zagreba upućeni drugu Titu ostali na pošti neuručeni sa napomenom „Kabinet Predsjednika nepoznat”. Ogorčen je zbog toga napominje da bi cijelu tu dokumentaciju trebalo javno objaviti.

Informacija od 8. 12. o. g.

ANTE (nepoznat) se interesirao preko TOMISLAVA (nepoznat) o novostima. Prema Tomislavovim saznanjima redakcija „Hrvatskog tjednika” će dati kolektivnu ostavku i da će 9. 12. izaći posljednji broj. Osim toga Tomislav ga obavještava da je razgovarao sa jednim čovjekom koji je lično bio na sastanku u Karadjordjevu i od njega čuo da Blažević u svom

izlaganju nije bio oštar prema „okrivljenima” (misli se na Maticu hrvatsku, „Hrvatski tjednik” i studentski pokret).

LJERKA MINTAS je planirala u 16 sati otići u Američki konzulat na sastanak, čiji nam karakter nije poznat.

II/ Vidović Slobodan

Drpić Josip
(potpis)

7.46.

STROGO POVJERLJIVO
SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
CENTAR ZAGREB
12. 12. 1971.

Dostavljeno
I sektoru SDS 1 primjerak
V sektoru SDS 1 primjerak
Centar Zagreb – načelnik
Centar Zagreb – II odj. arh.
Centar Zagreb – II odj. obr.⁴⁵²

I N F O R M A C I J A broj 382
VEZA: INFORMACIJA broj _____

Obrada „Tuškanac”

Izvori:

- Izvještaj SJS,
- kontrola XII odjela,
- Izvještaj XI odj.
- „Seka”.

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:
3. Predmet: Politička aktivnost nekih lica i studentske organizacije u Zagrebu u vremenu od 8. 12. do 12. 12. o. g.

⁴⁵² Ispred riječi Centar ručno je napisana kvačica (✓), što najvjerojatnije označuje organizacijsku jedinicu kojoj je *Informacija* dostavljena.

SADRŽAJ:

Dana 8. 12. 1971. godine Bobo (nepoznat) je u razgovoru sa Božikov Veljkom rekao da namjerava zajedno sa Srećkom (nepoznat) otići u nekoliko raznih organizacija i tamo odnijeti desetak tekstova, nama nepoznatog sadržaja. Božikov mu sugerira da se u poduzeća ne ide dok se ne konzultiraju s rektoratom Sveučilišta.

Istog dana između Vesne Gudelj, Majstorović Zlatka, Paradžik Ante, Mintas Ljerke i nepoznatog muškarca vodio se razgovor o prijedlogu OOSK⁴⁵³ Pravnog fakulteta da se Paradžik isključi iz članstva SK-a. Ljerka Mintas je mišljenja da bi studenti komunisti u ovoj situaciji trebali vratiti knjižicu (partijsku) ili osnovati frakciju.

Majstorović predlaže da bi partijske knjižice trebalo spaliti. Paradžik se ne slaže s takvim predlogom. Smatra, da Savki treba dati punu podršku, a ukoliko je „sruše” studenti bi sat kasnije trebali poduzeti neku akciju. Gudelj Vesna procjenjuje da od sadašnjih članova CK SKH nema dostojnog zamjenika za Savku, te nastavlja: „Trebalo ići do kraja, te mobilizirati studente i radnike”.

Dana 9. 12. Matko Bradarić je poručio Budiši da oko 15 sati dodje u „Enciklopediju modernu” i da mu ispriča kako se odvijala situacija.

Dana 8. 12. 1971. godine razgovarao je Ante Paradžik s Vesnom Gudelj-Valagom i neidentificiranim muškarcem o prijedlogu za njegovo isključenje iz SKJ, koje je dao Sekretarijat OOSK Pravnog fakulteta. Vesna Gudelj i nepoznati muškarac su savjetovali Paradžika kako treba da istupi na zboru studenata koji treba da se održi u ponedjeljak. Kad je Paradžik rekao da će ići na Pravni fakultet kod Sokol Smiljka po informacije u vezi isključenja iz SK, Vesna je predložila da Ante povede sa sobom dva čovjeka koje bi on trebao zamoliti da mu učine uslugu da idu sa njime, ali da o tome poslije ne pričaju ništa oko. Vesna je uvjeren da Sokol na pola stvari neće htjeti odgovoriti i „da se od njega treba tražiti potpis za ono što nije odgovorio, pa će se u ponedjeljak vidjeti, kako polovica ljudi neće htjeti govoriti protiv Paradžika od straha”. Na taj će način po Vesni, Paradžik indirektno djelovati što će se odmah čuti. Savjetujući nadalje Paradžiku kako treba da istupa na zboru studenata u ponedjeljak Vesna Gudelj je rekla: „Ti ne smiješ ići na ličnosti, ti moraš ići samo pozitivno. Treba da kažeš, drugovi dragi moj program je bio takav i takav. Ja sam mislio tako i tako. Ja mislim da će se naša zajednica razvijati tako i tako. Za sada toliko. Tko ima neka pitanja neka izvoli ih postavljati. Ovako se ti moraš postaviti. Ne ići u lično razračunavanje. Oni će tebi dati riječ. Trebaš reći, radio sam to i to. Mislim to i to. Ja sam kazao u Novom Sadu to i to. Za Hrvatsku sam predlagao to i to. Da u Jugoslaviji postoje različita suprotna mišljenja o deviznom računu. Računao sam na to da su sve republike spremne. Ja sam išao na riječi druga Tita kada je rekao u Slavoniji, da će na I sjednici Predsjedništva devizni režim biti zastupljen, da će se riješiti. Za neke druge kombinacije i političke kalkulacije bilo kakve, u Hrvatskoj ja ne znam, niti mogu odgovarati. To je moje djelovanje. Ja smatram da radim na platformi SK. Ja ću ovako i dalje djelovati. Ako imate neka potpitanja

⁴⁵³ Osnovna organizacija Saveza komunista.

izvolite ih postaviti. Na njih trebaš kratko i općenito odgovarati. A ja ću tebi dati moj mali magnetofon, pa da to sve snimiš. Kaži, ja sam drugovi kao predsjednik SSH uvažavao sve prijedloge i diskusije svih sveučilišnih centara. Ja sam na izornoj funkciji, pa moram raditi ono što većina mojih delegata traži. Većina je centara tražilo to, većina se izjasnila za to i ja sam to podržao. Ti trebaš reći, dragi drugovi, meni je žao što se povodom ovakvih stvari raspravlja o Savezu studenata, ali ja sam ovdje dužan kao član SK izvijestiti vas što sam ja radio u Savezu studenata. U SSJ⁴⁵⁴ mi smo delegacija Hrvatske i ja kao član SKH i kao predsjednik SSH zastupao sam u Hrvatskoj samo ta i ta gledišta. Ja sam povodom štrajka izvršavao volju većine studenata i delegacija Hrvatske. Da si uvijek bio za demokraciju, da većina studenata i njihovih organa to zahtjeva, da si izabran, da si odgovoran tvom biračkom tijelu, ali da si smatrao, da ti to možeš uskladiti sa svojim članstvom u Partiji i da ćeš djelovati na svojoj funkciji kao član SK. Na pitanja odgovarati kratko, jer ako ideš lično na drugoga oni će tebe isprovocirati, ti ćeš još više govoriti, pa ćeš izgubiti simpatije auditorija i ideš u sekundarnu stvar. Pogotovo kad dodješ na štrajk, samo devize i Titov govor, da će se riješiti i da ima različitih mišljenja u Jugoslaviji i da mi moramo biti svjesni, da je socijalistički hrvatski interes u tome da ga moraju riješiti bez obzira na sadašnju političku situaciju. Onda ćeš vidjeti kako ćeš cijelu dvoranu imati iza sebe. Ja se jedino bojim toga, da oni tebe ne isprovociraju, pa da ti izazivaš, da počneš bilo koga gadjati, da počneš govoriti o Djodanu. Trebaš općenito nastupiti. Trebaš reći ovo. Ja sam kao član SK izabran od studenata i ja ću vas informirati. Meni je žao što do sada mi nismo imali na Pravnom fakultetu tribinu, na kojoj bi naši studenti, Čičak, Dražen Budiša, ja i drugi studentski aktivisti govorili, cijela hrvatska delegacija, kako je bilo u Novom Sadu itd. Iako ovo možda nije zgodan trenutak, ja sam vas dužan izvijestiti kakva smo mi gledišta imali. Naša delegacija imala je takav i takav stav o Jugoslaviji, takav i takav o Hrvatskoj. O štrajku to i to. O Sveučilišnom komitetu to i to. Ja smatram da sam radio zaista u duhu SKH”.

Neki Ante je 11. 12. 1971. godine razgovarao sa Stipom i rekao mu da će sutra biti plenum SS Zagreba u 18 sati u ABK kabinetu i da će biti predložen referendum da se hrvatski narod izjasni jeli za Savku i Tripala i ovaj CK na što mu je Stipe rekao da je to pametno. Prema nepotvrđenoj informaciji u Trstu se štampa „Hrvatski tjednik” koji će u toku sutrašnjeg dana biti u Zagrebu. U Tjedniku je članak Mike Tripala u kojem on otvoreno poziva studente na štrajk. U razgovoru s Hološem, Martinec mu je rekao da imaju jedan zgodan tekst, a na kraju istog teksta iz 1912. godine A. Cesarca⁴⁵⁵ „Djački pokret iz 1912. godine”. (Prilog br. 1).

Komentirajući jedan članak u VUS-u 2 jedna kolegica je Tihani Putanec (djevojka Čičak Zvonimira) rekla da je većina građanstva protiv pokreta, jer da studenti samo znaju da ništa ne vrijedi, a nemaju nikakve ideje, nikakve koncepcije kako da se to riješi. Ona je pokušala uvjeriti Tihanu da komunisti ne mogu dopustiti ovakvo ponašanje studenata.

⁴⁵⁴ Savez studenata Jugoslavije.

⁴⁵⁵ August Cesarec.

Tihana se usprotivila takvom stavu i rekla da do pokreta nebi došlo da komunisti nisu bili krivi za neke stvari. Ona je spomenula Bakarića koji, kako ona misli, vodi istu politiku već 25 godina i smatra da bi njega prvog trebalo smijeniti. Za Tita je Tihana rekla, da je prije mjesec dana govorio da nema nacionalista i šovinista, a sad je sasvim drugo rekao.

U Predsjedništvo SS je 11. 12. o. g. došao Barišić Marko, radnik tvornice „N. Tesla”, te prisutnima ispričao da su ga napali u poduzeću zbog stava prema studentima i da se boji, a naročito SUP-a, ako povede istragu protiv njega. Studenti su mu savjetovali da se preko Radničkog savjeta sazove zbor svih radnika njegova pogona, te da kaže poprilici što je tamo govorio. Ako bi to Radnički savjet odbio onda treba organizirati radnike, prijatelje da na ime peticije stavljaju potpise i da traže izvanredni zbor radnika na kome će se o tome raspravljati. A što se SUP-a tiče savjetovali su mu da kaže da su oni (studenti) njega prevarili, te da nije znao tko su oni. To je najbolje, jer on ne smije stradati zbog njih.

Ivan-Zvonimir Čičak je komentirajući sadašnju političku situaciju kazao da treba organizirati zborove po fakultetima, narod treba dizati i recitirati pjesme.

Dana 11. 12. oko 19 sati štampan je letak kojim Predsjedništvo SS Zagreba poziva studente da manifestiraju podršku dr Savki Dabčević-Kučar, Ivanu Šiblu, Miki Tripalu, Srećku Bijeliću, Peri Pirkeru, Marku Koprli i Janku Bobetku, te da se 12. 12. 1971. godine u 8,30 sati okupe ispred zgrade društveno-političkih organizacija na Šetalištu Karla Marxa. (Prilog br. 2 – fotokopija originalnog letka). Leci su rasturani u studentskim domovima, ulici, objektima gdje se održavaju plesovi i drugim mjestima. Sa sadržajem letka upoznato je Okružno javno tužilaštvo koje je donijelo rješenje o zabrani rasparčavanja istih na temelju člana 53 Zakona o štampi i drugim oblicima informacija. Ilegalna štamparija koja je bila transportirana kombijem Predsjedništva SS Zagreba, a kojim je upravljao Ganza Krešimir zaplijenjena je po radnicima SJS Zagreba.

Dana 12. 12. 1971. godine rano ujutro pritvoreni su kao nosioci neprijateljske djelatnosti Budiša Dražen, Čičak Ivan-Zvonimir i Dodig Goran, pa je protiv njih podnesena krivična prijava radi vršenja kriv. djela iz čl. 100 KZ i 118 KZ. Paradžik Ante koji je također djer trebao biti pritvoren radi istih kriv. djela, krije se i za njim se traga.

Radi učestvovanja u pisanju, umnožavanju i rasturanju letaka pritvoreni su: Čurić Jakov, student ekonomskih nauka, Djerek Nedeljko, student Više škole za vanjsku trgovinu, Petrović Josip, student, Ignjatović Ignjo, bez zanimanja i stana, Pamić Davorin, student agronomije, Hodžić Milan, student geofizike, Ganza Krešimir, student fizike, Primorac Ante, student elektrotehnike, Vučak Filip, student filozofije, Bušić Ferdo, student filozofije, Gudelj-Velaga Vesna, Bušić Bruno i Burić Jure, student medicine. Protiv njih je podnesena kriv. prijava radi vršenja kriv. djela iz čl. 118 KZ.

Sa ostalim licima iz studentskog rukovodstva obaviti će se informativni razgovor, te ako se utvrde elementi vršenja prekršaja s njihove strane, bit će podnesena prekršajna prijava Općinskom sudu za prekršaje. Predviđena su slijedeća lica: Mičija Josip, Martinec Krešo, Boras Ivan, Sučić Stjepan, Hološ Rene, Djerek Veljko, Božikov Veljko, Vuković-Bušić Miljenka, Mandić Srećko, Majstorović Zlatko, Jukić Mijo, Marohnić Ivan, Mičić Tomislav,

Mintas Ljerka, Raljević Miroslav, Slišković Ante, Turek Stjepan, Znidarčić Zvezdana, Žužul Ante, Vedriš Mladen, Vištica Ante i Tomaš Marijan.

Mijo Jukić se preko Davora Pamića interesirao da li su organi SJS zaplijenili sve postojeće letke. Pamić mu je odgovorio da je on u Predsjedništvu zabunkerisao još oko 400 komada. S obzirom da Mijo Jukić želi doći po letke, Pamić ga upozorava da pazi i da ne ulazi na glavni ulaz, već da se privuče uz željeznički nasip.

Dana 12. 12. o. g. Vanja Čičak je obavijestila svoga oca da je Ivan-Zvonimir sigurno uhapšen. Napominje, da je grad prepun policije, a studenti iz pojedinih zgrada viču: „Hoćemo Čička, hoćemo Budišu, hoćemo Savku i Tripala“.

Hološ Rene obavještava svoju suprugu da se krije od policije i da neće dolaziti kući. Poručuje joj da pozdravi Bohutinski Emila. Odmah nakon toga Neda Hološ je informirala Emila o hapšenju Budiše i ostalih. Emil želi svakako znati da li su ljudi koji traže Renea iz milicije ili iz UDB-e,⁴⁵⁶ te da li su uniformirani. Moli je da mu javi čim sazna neke nove pojedinosti.

Zvonimir Puljić je želio razgovarati sa Ivanom-Zvonimirom Čičkom. S obzirom da je Čičak uhapšen, razgovor je prihvatio njegov brat Djuka. Zvonimir ga je pitao da li su službenici SJS imali nalog za hapšenje i da li je pokrenut postupak protiv uhapšenih. Osim toga interesira ga da li su pronašli advokata koji će, eventualno, braniti Ivana-Zvonimira.

Dana 12. 12. o. g. oko 18 sati na Trgu Republike rasturani su leci pisani rukom slijedećeg sadržaja: „Pustite iz zatvora studente“ i „Sačuvajmo nadu“. Prema nepotvrđenoj informaciji studenti namjeravaju 13. 12. objaviti štrajk na fakultetima, koji će trajati sve dok iz zatvora ne izadju njihovi rukovodioci. Osim toga saznajemo da je izabrano novo privremeno studentsko rukovodstvo, koje je zasad u ilegali. Operativni rad usmjerili smo na dobivanje saznanja kojim bi potvrdili ovu informaciju.

Prilog br. 1: Fotokopija letka August Cesarec: „Djački pokret, Zagreb 1912. godine.“

Prilog br. 2: Fotokopija letka Predsjedništva SS Zagreba.

Prilog br. 3: Fotokopija letka „Pustite iz zatvora studente“ i „Sačuvajmo nadu“.⁴⁵⁷

II/ Vidović S.

Zmijarević M.

Josip Drpić
(potpis)

⁴⁵⁶ Udruženje državne bezbednosti, naziv pod kojim je do 1966. godine djelovala tadašnja Služba državne sigurnosti. Unatoč formalnoj promjeni naziva u široj javnosti nastavio se i dalje rabiti naziv Udba.

⁴⁵⁷ Prilozi nisu priloženi uz taj dokument. Vidjeti predmete br. 30 (Parole) i 32 (Letci i anonimna pisma) u tematskom dosjeu te operativne obrade.

7.47.

STROGO POVJERLJIVO
 SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
 REPUBLICKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
 SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
 CENTAR Z A G R E B
16. 12. 1971.

Dostavljeno
 I sektoru SDS 1 primjerak
 V sektoru SDS 1 primjerak
Centar SDS – načelnik
Centar SDS – II odj. arh.
 Centar SDS – II odj. obrađ.⁴⁵⁸

I N F O R M A C I J A broj 388
 VEZA: INFORMACIJA broj _____

Obrada „Tuškanac”

Izvori:

- kontrola XII odjela
- izvještaj XI odjela
- „Vlado”
- lična zapažanja op.⁴⁵⁹ radnika

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:
3. Predmet: Daljnja saznanja o aktivnosti nekih lica uključenih u tzv. „studentski pokret” u vremenu od 12. do 14. 12. 1971.

SADRŽAJ:

Informacija za 12. 12. 1971.

Obavljen je informativni razgovor sa Ganza Krešom, (PI), r. 21. 2. 1948. godine u Poreču, absolvent PMF, nastanjen u studentskom domu „M. Pijade”, član Predsjedništva SS Zagreba.

Ganza je lišen slobode zbog osnovane sumnje da je izvršio krivično djelo iz člana 118 KZ-a. Smatra da je za člana Predsjedništva SS Zagreba dana 20. 5. 1971. izabran kao jedan od boljih studenata svog fakulteta, a na prijedlog zbora studenata. U Predsjedništvu SS su

⁴⁵⁸ Ispred riječi Centar ručno je napisana kvačica (✓), što najvjerojatnije označuje organizacijsku jedinicu kojoj je *Informacija* dostavljena.

⁴⁵⁹ Operativnih.

mu povjerena zaduženja tehničke naravi. Bio je zadužen za upotrebu stroja za umnožavanje, magnetofona i kombija, kojeg je povremeno vozio. Izjavio je da su on i Boras Ivan u toku studentskog štrajka bili pokretači akcije za kontakt sa političkim rukovodstvom Zagreba. U Gradskoj konferenciji SK-a Zagreba su tražili garanciju da će se zahtjevi studenata riješiti nakon obustave štrajka, s napomenom da se to mora učiniti. Za početak štrajka je saznao 22. 11. 1971. godine, ujutro, neposredno pred održavanje velikog zbora u Studentskom centru. Toga jutra je održan sastanak najužeg rukovodstva SS Zagreba, kojem su prisustvovali Budiša, Čičak, Bušić Ferdo, Jerko Djerek i Ganza Krešo, gdje je rečeno da je štrajk planiran za 5. 1. 1972., ali s obzirom da su Sarić Jure i Veselica Marko isključeni iz Republičkog odbora Saveza sindikata Hrvatske, odlučeno je da se odmah krene u akciju. To je bio prijedlog Budiše. Od Budiše je dobio zaduženje da 11. 12. iz prostorija Predsjedništva SS Zagreba odveze stroj za umnožavanje i pribor kombijem u studentski dom „N. Maraković“. Ganza sebe smatra apolitičnim, te da je bez zlih namjera učestvovao u radu Predsjedništva. Ipak je mišljenja da je politika studentskog rukovodstva bila pravilna i da u njegovom prisustvu nije bilo nacionalističkih istupa, što potvrđuje činjenicom da se kao članovi tog foruma nalaze i jedan Srbin i Albanac. Za Ivana Zvonimira Čička je izjavio da kompromitira studentski pokret i rukovodstvo, te su ga zbog toga, pri donošenju nekoliko odluka, izolirali.

Prema našoj procjeni još ne postoje uslovi za eventualno angažiranje za saradnju, s obzirom na njegovu tvrdnju da se više ne namjerava baviti politikom, pa bi prema tome objektivne mogućnosti za njegov rad bile minimalne.

Informacija za 13. 12. 1971.

Čičkov otac je u razgovoru sa Gogom (nepoznat) rekao da su još prije hapšenja I. Z. Čička dali punomoć advokatu Glovackom.⁴⁶⁰ Osim toga, Čičkov otac je u kontakta sa advokatima Očićem i Kuntarićem.⁴⁶¹

Anić Branimir, student ekonomije, iz studentskog doma „Djuro Salaj“ je Babiću (ime nepoznato) saopćio sljedeće: „Sutra počinje štrajk. Hološ i Martinec su dali taj prijedlog. Rene je sugerirao da se obavijesti ne prenašaju telefonom“.

U studentskom domu „Djuro Salaj“ je u hodniku izvješten plakat pisan rukom sa slijedećim sadržajem: „Kolege i studenti! Dana 13. 12. počinje zbog zatvaranja studenata i nesnošljive situacije opći štrajk“. Potpisan je koordinacioni odbor SS Zagreba. Na istom plakatu se obavještavaju studenti da mirno i dostojanstveno dodju na Trg Republike u 17 sati, a u potpisu stoji – studom „Djuro Salaj“.

Kujundžić Ivan (PI), student stomatologije, koji stanuje u studentskom domu „M. Pi-jade“ došao je kao „emisar“ u studentski dom „N. Maraković“ i javno pozivao studente da ustraju u svojim zahtjevima, s napomenom da će se istodobno održati zborovi u svim ostalim domovima. Isto tako, Kujundžić je bio najaktivniji u suprotstavljanju upravnika doma,

⁴⁶⁰ Ivo Glowatzky.

⁴⁶¹ Matija Očić, Zlatko Kuntarić.

koji je dao nalog radnicima da se sa zidova zgrade izbrišu parole: „Tražimo referendum”, „Savka, Tripalo, Pirker, Čičak, Budiša”. Od ostalih lica, stanara doma ističu se Prelas Anđjelko, jedan od organizatora štrajka na Filozofskom fakultetu, te Tomašević Ivica, koji prijete pojedinim studentima fizičkim obračunavanjem. Organizatori straže u domu dana 12. 12. bili su Bucić Nada, Šoša Tomica, Knežević Ana i Zaninović Nada, djevojka od Dražena Budiše. Istog dana u paviljonu B izvješena je parola: „Bakarić je izdajica hrvatskog naroda”, a od strane nepoznatog lica je izvikivano: „Dolje srpski režim”.

Škaro Miljenko, r. 7. 4. 1949. u Mirlovićima, Drniš, stanuje u studentskom domu „Stjepan Radić”, se prilikom izbijanja studentskog štrajka solidarizirao sa studentskim rukovodstvom Zagreba, te ih aktivno podržao, što je ispoljio pisanjem parola po prozorima i vratima studentskog doma. Sa odlukom o obustavi štrajka Škaro se nije složio, pa je nastavio pisanjem parola: „Štrajk se nastavlja”, „Dolje izdajice”. Svoju podršku studentskom rukovodstvu izrazio je i u najnovijim događajima.

Informacija za 14. 12. 1971.

U studentskom domu „Stjepan Radić”, Horvaćanski zavoj bb, na vratima paviljona 2 i 3 pronađene su parole slijedećeg sadržaja: „Dolje Milka Planinc”, „Dolje staljinizam” i „Savka, Tripalo – referendum narodu”.

II/ Vidović S.

Josip Drpić
(potpis)

7.48.

STROGO POVJERLJIVO

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
REPUBLICKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
CENTAR Z A G R E B
16. 12. 1971.

Dostavljeno
I sektoru SDS 1 primjerak
V sektoru SDS 1 primjerak
Centar Zgb. – načelnik
Centar Zgb. – II – arhiva
Centar Zgb. – II – obrađ.⁴⁶²

⁴⁶² Ispred riječi Centar ručno je napisana kvačica (✓), što najvjerojatnije označuje organizacijsku jedinicu kojoj je *Informacija* dostavljena.

I N F O R M A C I J A broj 389

VEZA: INFORMACIJA broj _____

Izvori:

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:
3. Predmet: Raspačavanje letaka u Selskoj ulici.-

SADRŽAJ:

Dana 16. 12. 1971. godine oko 20.30 sati zapaženo je da su raspačani leci u Selskoj ulici broj 5 u Zagrebu. Leci su pometani po poštanskim sandučićima stanara, a primjećeni su po Čanković Nikoli, stanaru iste kuće.

Nakon primljene obavijesti na lice mjesta je izašla ekipa dežurne službe i u poštanskim sandučićima Selske broj 5 pronašla četiri letka. Leci su izrazito neprijateljskog sadržaja, gdje se građanstvo – radnici, omladinci, intelektualci i sveučilištarci pozivaju u subotu 18. prosinca u 17 sati na demonstracije na Trgu Republike.

Letak je pisan pisaćom mašinom i umnožen šapirografom.

Nemamo zapažanja o rasturačima, a putem dežurne službe skrenuto je upozorenje na pojačanu budnost.

Primjerak letka vam dostavljamo u prilogu.

II/ Z. J.

Josip Drpić
(potpis)

MOŽEMO LI PRIHVATITI OCJENU DA SU SVI ONI KOJI
SU OD X. SJEDNICE DO DANAS PODRŽAVALI SAVKU,
MIKU I SREĆKA – NACIONALISTI I ŠOVINISTI?

Radnici, omladino, intelektualci, sveučilištarci, građani Socijalističke Republike Hrvatske, naše Domovine.

U ovom teškom trenutku, kada se najbolji sinovi naše zemlje previjaju pod nogama klasnih, unitarističkih, informbirovskih protuhrvatskih i raznih oportunističkih neprijatelja, kada mnogi naši rođaci i drugovi, poznati i nepoznati, osjećaju i nose obilježja policijskih udaraca, u vrijeme dok Zagrebom slobodarskom metropolom Hrvatske, divljaju i mlate pendreci nepozvanih policajaca iz raznih krajeva države, u vrijeme kada slavimo 30-u godišnjicu Revolucije, POZIVAMO VAS NA BUDNOST.

Jesu li Savka, Miko, Srećko, Pero, Marko skinuti s položaja /na koje su ih postavili Hrvati i Srbi Hrvatske/ zato što su bili na čelu nacionalističke kontrarevolucije, ili stoga što su tražili novac koji naš radnik zaradi ostane njemu samome, odnosno sredini u kojoj djeluje?

Moramo li prihvatiti ocjenu da su 35.000 zagrebačkih sveučilištaraca – nacionalisti?

Jesu li prihvatljive riječi druga Tita na 21. sjednici SKJ kojima kaže da se naša zemlja ne može razvijati dok se u Hrvatskoj postavlja nacionalno pitanje, ili je točna Lenjinova teza da se nacionalno pitanje ne može riješiti dok u nekoj zemlji nije potpuna demokracija, odnosno dok je jedan narod eksploatiran, i dok je sam radnik toga naroda eksploatiran?

Je li politika „odozgo prema dolje” koju je u uvodnoj riječi na 21. sjednici SKJ najavio drug Tito socijalistička, samoupravna i demokratska?

Možemo li prihvatiti ocjenu predsjednika Tita da je baza Hrvatskog naroda zaražena nacionalizmom?

Kako će ovo, sadašnje unitarističko hrvatsko rukovodstvo riješiti pitanje hrvatskih deviza, eksploatacije hrvatskih radnika, i da li će ono ikad postaviti pitanje povratka stotina tisuća naših ljudi sa rada u inozemstvu?

Kako to da u svim demokratskim zemljama postoji sloboda Sveučilišta a u Socijalističkoj Hrvatskoj je nema?

Ne podliježimo unitarističkim manipulacijama i nedopustimo ocjene da su svi problemi Hrvatske na nacionalnoj osnovi, a ne i na klasnoj. Kada radnici u Hrvatskoj, bili oni Hrvati ili Srbi prestanu biti izrabljivani i manipulirani, nestat će i nacionalnih problema i tobožnje opasnosti od nacionalizma.

Zašto se govori da su se Budiša i Čičak /u vrijeme dok ovo čitate oni su zatvoreni/ povezali s antisocijalističkim, ustaškim snagama u inozemstvu, kada su oni jasno kazali da jedini ljudi u inozemstvu s kojima su se solidarizirali jesu 100-tine tisuća hrvatskih radnika u Njemačkoj i u drugim zapadnim zemljama.

Pozivamo svakog slobodoumnog čovjeka da se solidalizira s pokretom zagrebačkih sveučilištaraca i pridruži zahtjevima da se Savki Dabčević-Kučar, Miki Tripalu, Srećku Bijeliću, Peri Pirkeru te Draženu Budiši, I. Z. Čičku, Goranu Dodiku, Anti Paradžiku i stotinama zatvorenih studenata omogući sloboda kretanja i sloboda istupanja. Posebno tražimo da se hitno puste na slobodu Budiša, Čičak i drugovi, te osudi one koji su ih divljački, bati-naški uhapsili. Oštro zahtijevamo da se oslobođenje izvrši najkasnije do subote, 18. prosinca o. g. ukoliko do toga ne dođe pozivamo sve radnike, omladince, intelektualce i sveučilištarce da toga dana u 17 sati iziđu na Trg Republike.

Radni ljudi svih narodnosti u SR Hrvatskoj, sudbina ove zemlje je u vašim rukama!

Molimo vas da sa sadržajem ovoga letka upoznate svoje drugove.

1903-----1903

7.49.

Socijalistička Republika Hrvatska
Grad Zagreb
SEKRETARIJAT JAVNE SIGURNOSTI

950⁴⁶³

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
CENTAR ZAGREB

Primljeno 17. 12. 71.

Broj 1594

Org. jedinica II⁴⁶⁴

*Kralj / Vid*⁴⁶⁵

INFORMACIJA

o događajima i zapažanjima Službe javne sigurnosti
od 16/17. 12. 1971. godine⁴⁶⁶

U toku dana 16. i 17. 12. 1971. godine do 6 sati u jutro Sekretarijat javne sigurnosti grada Zagreba od značajnijih događaja na području grada registrirao je slijedeće:

- 1/ Tokom dana 16. 12. 1971. godine grupa studenata obilazila je pojedine srednje škole te govorila učenicima „kako su Srbi opljačkali Hrvate”. Istoga dana zapaženo je da su pojedine grupe studenata posjetile tvornicu „RIZ”⁴⁶⁷ i „Elku” interesirajući se za prilike u tvornicama i mogućnostima da radnici tih tvornica stupe u štrajk. U tvornici „RIZ” studenti su razgovarali s predsjednikom Radničkog savjeta. Sadržaj razgovora nije utvrdjen. U tvornici „Elka” razgovarali su sa pojedinim rukovodiocima a nakon čega su bili istjerani iz tvornice od strane radnika tog kolektiva. Nadležne stanice milicije na čijem terenu se nalaze ove tvornice dobile su zadatak o detaljnom informiranju o ovim slučajevima.
- 2/ Prema dobivenim informacijama tokom dana studenti u pojedinim domovima vrše pripreme oko provođenja demonstracija koje se pripremaju za subotu /18. 12. 1971/ i nedjelju /19. 12. 1971./ s tim da će demonstranti biti naoružani vatrenim i hladnim oružjem. Žarište ovih priprema je Studentski dom „Nina Maraković” Šarengradska b. b.

⁴⁶³ Napisano ručno unutar kruga otisnuta pečatom.

⁴⁶⁴ Otisnuto pečatom uz ručno napisane podatke o broju predmeta, datumu i organizacijskoj jedinici.

⁴⁶⁵ Napisano ručno. Odnosi se na operativne radnike Alberta Kralja i Slobodana Vidovića kojima je taj dokument dodijeljen u rad.

⁴⁶⁶ Istovjetan primjerak tog dokumenta nalazi se i u predmetu *Informacije RSUP-a SRH i ostalih centara SDS u SRH* (oznaka 016.1/4.-23).

⁴⁶⁷ Radioindustrija Zagreb.

- 3/ Tokom dana primjećeno je na više mjesta na području grada kao i u sredstvima javnog saobraćaja /tramvaj i autobus/ plakata, parola i letaka. Sadržaj ovog materijala uglavnom je kao i ranijih dana.
- 4/ Posebno ističemo proglas pod naslovom „Možemo li prihvatiti ocjenu da su svi oni koji su od X. sjednice do danas podržavali Savku, Miku i Srećka – nacionalisti i šoviniisti”, štampan na ciklostil papiru strojem za umnožavanje. Fotokopiju ovog proglašenja dostavljamo vam u prilogu. Ovakovog materijala pronađeno je 10 primjeraka koji su bačeni u Selskoj cesti i Peščanskoj ulici. Materijal je bačen na večer 16. 12. 1971. godine. Do sada nisu poznati autori a niti rasturači ovog materijala. U toku je postupak njihovog otkrivanja.

Prilog: anonimni proglas.-

Zagreb, 17. 12. 1971.

S E K R E T A R
Mato Markiš
(potpis, pečat)

7.50.

STROGO POVJERLJIVO
SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
CENTAR ZAGREB
17. 12. 1971.

Dostavljeno
I sektoru SDS 1 primjerak
V sektoru SDS 1 primjerak
Centar ZAGREB – načelnik
Centar Zagreb – II odj. arh.
Centar Zagreb – II odj. obr.⁴⁶⁸

I N F O R M A C I J A broj 391

VEZA: INFORMACIJA broj _____

Obrada „Tuškanac”

⁴⁶⁸ Ispred riječi Centar ručno je napisana kvačica (✓), što najvjerojatnije označuje organizacijsku jedinicu kojoj je *Informacija* dostavljena.

Izvori:

- Suradnici,
- XII odjel,
- SJS.-

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:
3. Predmet: Aktivnost nekih lica u studentskoj organizaciji Sveučilišta u Zagrebu.-

SADRŽAJ:

Gabor Slavica,⁴⁶⁹ rođena 1950. godine, a zaposlena u „Croatia“ zavodu za osiguranje Zagreb, je 27. 11. 1971. godine pričala Mamula Dragi u Bjelovaru, kako su studenti u pravu i da ih treba podržati. Pored ovoga, ona je rekla: „Vidjet ćete šta će se dogoditi 1. 12. o. g. u Zagrebu”, kao i to da Srbe koji su 80 % na rukovodećim položajima u Hrvatskoj treba smijeniti, ali ih ne treba istjerati iz Hrvatske.

Dana 11. 12. o. g. Kraus Zlatko je ispričao našoj vezi da o noćasnoj odluci Tripala i studentskog rukovodstva ovisi da li će sutra 12. 12. izići studenti na ulice. Kraus je napomenuo da je „Hrvatski tjednik” list Mike Tripala a oproštajni tekst za neštampani broj je pisao Vlado Gotovac prema sugestijama Tripala. Tom prilikom Kraus je pokazao letak čiji je smisao da za Hrvatsku ostaje samo svemir – „mrtvi ne govore i ova naša šutnja znači nadu”. Zbog političke situacije u zemlji Kraus je odgodio svoje putovanje u Zap. Njemačku koje je bio planirao za noćas.

Studentski dom „N. Maraković” bio je 12. 12. o. g. izljepljen parolama „Savka-Tripalo-Budiša-Čičak, mi smo uz vas, narod je uz vas”.

Suradnik „Kranj” nas je 11. 12. o. g. izvjestio da među nekim studentima u Sveučilišnoj knjižnici kola ideja da se treba snabdjeti oružjem koje se nalazi na raspolaganju svim srednjim školama.

Veza S. T. nam javlja da mu je Maleković Zlatko, student III godine Kemijsko-tehnološkog fakulteta u Zagrebu rekao, da će se studentski pokret nastaviti usprkos toga što su studentski prvaci uhapšeni. Novo rukovodstvo će voditi istu politiku u istom cilju kao i staro, ali malo bolje zakamuffirano i lukavije.

SJS nas je informirala 14. 12. o. g. da su u studentskom domu „N. Maraković” nadjene dvije parole naljepljene na ogradu balkona sa slijedećim sadržajem. „Srbi u Hrvatskoj na dozvolite da vam braća Hrvati trunu u tamnicama staljinističko-rankovićevskog režima. „Ne možemo dozvoliti da se sudbina Hrvata kroji u Karadjordjevu”. Na Trgu bratstva i jedinstva nadjena je letak sa sadržajem. „Tito ne smiješ u Zagreb, gledaš tudja posla, past ćeš od našeg metka”.

⁴⁶⁹ Ručno podcrtano. Ta se napomena odnosi i na druge dijelove teksta u nastavku dokumenta.

Student Filozofskog fakulteta Čičin Šain⁴⁷⁰ je u razgovoru s jednim oficirom JNA⁴⁷¹ istupao sa pozicija hrvatskog šovinizma, te je u razgovoru kazao, „da je sva štampa neobjektivna osim „Hrvatskog tjednika”, „da Banu Jelačiću treba podići spomenik na Ruzveltovom trgu”, „da se vršila i vrši eksploatacija Hrvatske”, „da je Ranković htio smijeniti Bakarića, ali da se tome odupro Baltić, te da sada Bakarić čini protuuslugu Baltiću štiteći ga”. Zalaže se za formiranje kluba Vodičana u Zagrebu koji bi imao za cilj uspješno suprotstavljanje unitarističkim snagama i saniranju situacije u Vodicama.

Baotić⁴⁷² Lucija, student FEN-a⁴⁷³ se istakla u organizaciji štrajka i straže na Fakultetu, kao i stud. domu „Stjepan Radić”. Skupa s Jukić Mijom tražila je i dobila je od Novak Djure (skladištara doma) u noći 11. 12. o. g. zvučnike koje je instalirala oko 24 sata u domu radi lakšeg pozivanja studenata na štrajk. Pored ovoga, ona je od istog skladištara uzela 7 uniformi civilne zaštite i podijelila ih studentima koji su držali stražu ispred doma „Stjepan Radić”.

U toku noći 11./12. 12. o. g. predsjednik savjeta stanara stud. dom Cvjetno naselje Sever Zdravko, sazvao je hitan sastanak na kojem su formirane straže po paviljonima, koje su odmah po završetku sastanka postavljene u domu. Pojedini studenti članovi savjeta razišli su se potom u stud. domove „N. Maraković” i „Stjepan Radić” da bi se dogovorili o akciji sa drugim domovima i daljnjem zajedničkom nastupu. Za 7 sati je bio zakazan drugi sastanak. Prije sastanka svjetla su bila pogašena u svim paviljonima, a zastori na prozorima pojedinih soba su bili navučeni. Kako su se studenti okupljali teško su mogli pronaći stolice, budući da se nije vidjelo. Svjetlo je bilo upaljeno tek na inzistiranje nekolicine studenata, te su uz stanare doma Cvjetno naselje Sever Zdravka, Vulić Drage, Vrljić Zdravka, Mioč Ružice i druge bili uočeni Mandić Srećko i Slišković Ante, koji nisu stanari doma, nego su došli da daju direktive prije pomenutima. Dogovor sastanka je bio da se ne ide pred CK, nego da se popne na terase I i IV paviljona i uzvikuju parole „Savka-Tripalo-Bobetko-Koprtrla-radnici-studenti-borci-studenti-Šibl”. Na pitanje jednog studenta zašto nema imena Tita, Sever Zdravko mu je odgovorio: „Tito je rekao na XXI sjednici da ne stoji iza naše politike i ne možemo ga spominjati”, a Mandić je dodao: „Bio bi sarkazam istovremeno govoriti Tito i Savka”. Oko 8 sati počelo je okupljanje i izvikivanje parola na jednom od paviljona. Međutim, na drugom paviljonu se skupljala jedna druga grupa koja je izvikivala „Tito-Partija” i pjevala pjesme iz NOB-e. Dana 12. 12. o. g. na plesu u stud. domu Cvjetno naselje Vrljić Zdravko u ime grupe članova savjeta prekida ples u znak solidariziranja s drugovima vodjama koji su u zatvoru.

Dana 15. 12. 1971. godine u stud. domu „N. Maraković” u sobi 212-c čiji su stanari Kraljević Elza i Perić Anka u vremenu od 9,30 do 11 sati održan je strogo konspirativni sastanak kojem su prisustvovali:

⁴⁷⁰ Budimir Čičin Šain.

⁴⁷¹ Jugoslavenska narodna armija.

⁴⁷² Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *Boatić*.

⁴⁷³ Fakultet ekonomskih nauka.

1. Supek Ivan, rektor Sveučilišta u Zagrebu.
2. Djerek Veljko-Jerko, student, stanar doma „I. L. Ribar“.
3. Mandić Srećko, stanar doma „I. L. Ribar“.
4. Slišković Ante, stanar doma „M. Pijade“.
5. Mintas Ljerka, student.
6. Kraljević Elza, stanar sobe 212-c.
7. Jelača⁴⁷⁴ – ime nepoznato, član Predsjedništva SS Zagreb, Kaptol 23.
8. Uković – žena, nepoznatog imena i stana, student (na sastanak je došla i donjela svoje malodobno dijete staro nepunu godinu dana).
9. Brkić Ivica, predsjednik Zavičajnog kluba Djakovo.
10. Još dvojica ili trojica nepoznatih studenata.

Dana 14. 12. o. g. u 11 sati rektor Supek je, navodno, vidjen na porti doma „N. Maraković“ kad je prema neprovjerenom podatku uslijedio dogovor za ovaj sastanak. Istog dana u 10 sati Dukić Jakov je u prisustvu Matić Ivana istomišljenika i „Vlade“ u „Vladinoj“ kancelariji izjavio: „Kolara bi trebalo objesiti na Trgu Republike“.⁴⁷⁵ Dodao je, da ga je milicionar našao kod stepenica Muzičkog centra dok je lijepio parole, ali da ga je gurnuo i uspio pobjeći.

Dana 15. 12. 1971. godine u stud. domu „Djuro Salaj“ se pričalo da će studenti 15. 12. ići ponovo u demonstracije na Trg Republike, da će ih biti oko 100.000, te da će paliti policijske automobile i bušiti gume. Isto tako se je pričalo da će se u demonstrante infiltrirati povratnici s rada iz inozemstva. Veza nam je također kazala da pojedine studente u domu kontaktira jedan čovjek zaposlen u restoranu u vlaku na relaciji Beograd-Hamburg.

U razgovoru između Mandić Tončica i Anić Branimira, Branimir kaže, da ga je „Boro tražio, ali ne može me ni polis naći, a kamo li da me nadje Boro. Da ti kažem činjenica je da ćemo ponovo u ilegalnost. Mene su najurili iz Saveza zbog toga što sam bio za štrajk. Bio sam jedan od inicijatora štrajka i proglašen sam antidržavnim elementom, kontrarevolucionarom.

Dana 15. 12. 1971. godine obavijestila nas je veza da joj je Šušnjar Ante, student prava, sa stanom u stud. domu „Stjepan Radić“ kazao da se za 15. 12. pripremaju još žešće demonstracije. Pored toga, napomenuo joj je, da će studenti ovih dana kontaktirati radnike zagrebačkih poduzeća i pozvati ih na generalni štrajk za petak 17. 12. 1971. godine. Zaključak studenata je i taj da se piše znancima i prijateljima u inozemstvu i da ih se zamoli da za praznike dodju kući i da ponesu oružje kako bi im pomogli u njihovoj akciji. Od naših radnika u inozemstvu očekuju i materijalnu pomoć.

Student Pružić Slobodan nam je samoinicijativno iznio svoja zapažanja o djelovanju nekolicine studenata u domu „Stjepan Radić“.

⁴⁷⁴ Zlatko Jelača.

⁴⁷⁵ Vjerojatno se misli na Josipa Kolara Mateka, gradonačelnika Zagreba od 1967. do 1972. godine.

Još 1967. godine u domu je osnovana „Liga lordova” čiji vodje su bili Mandić Srećko, Djerek Jerko, Zovko Pero, Jukić Mirko, Kranjc Miroslav (završio studije i otišao iz doma) i Crnogorac Miro, medicinar zaposlen negdje u Zagrebu. Crnogorac se sinoć (15. 12. o. g.) pojavio u domu i učestvovao u organiziranju demonstracija.

„Liga lordova” imala je čistu fašističku ideologiju, međusobno su se pozdravljali sa „heil Hitler” – uzdignutom rukom. U domu su vodili nacionalističku i šovinističku politiku, posebno mržnju prema Srbima i drugu Titu.

1968. ili 1969. godine bilo je isključeno svjetlo u čitavom domu i za vrijeme isključenja svjetla Mandić Srećko i Žužul Ante u dom su unijeli neka dva velika paketa. Nakon što su to spremili svjetlo je ponovno upaljeno.

Dana 15. 12. 1971. godine oko 21 sat pa dalje u domu su organizirane demonstracije, pisane neprijateljske parole, a u I paviljonu razbijeno je više vrata i prozora od čega su studenti napravili palice-batine sa kojima će se navodno braniti ukoliko se milicija pojavi u dom.

Organizatori i učesnici ovih demonstracija, odnosno najaktivniji u provođenju demonstracija i pisanju parola su: Baotić⁴⁷⁶ Lucija, soba 408/VIII, predsjednik akcionog odbora za provođenje demonstracija, Marijan Mišković, Vuknić Milan, predsjednik savjeta stanara, Ljubičić Milan 338/I, Šarujić Ljubo, 239/I, iz Zadra, sada pobjegao kući u Zadar, Topalko Ivica I paviljon, Ana Prsa, Pero iz Šibenika, Ante u crnoj vesti iz Imotskog, te neki „Baja” soba 338, rukuje televizorom u I paviljonu. On je jedan od glavnih ideologa nacionalizma i uglavnom utječe na mlade studente.

Pored ovih parole su pisali: Jukić Ana, Jukić Mijo, Zovko Pero i Krnić Nataša. Ovi se sastaju u sobama 415/IX, 404/IX i 408/VIII, gdje odlučuju o poduzimanju akcija.

Posebno su aktivni stanari sobe 222/II, koji se uglavnom kroz čitavu noć nalaze vani ili spavaju na krovu paviljona, a preko dana nalaze se u sobi i odmaraju.

Jagica ili Jakica Tomašević sa još dvije djevojke sinoć su napisale i nalijepile po domu slijedeće parole: „Tito je Rus”, „Šljem + pendrek = Tito”, „Dolje Bakarić, Karadjordjevo, Milka Planinc, Referendum narodu” i slično.

II/ Zmijarević M.

Josip Drpić
(potpis)

⁴⁷⁶ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *Boatić*.

7.51.

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
G R A D Z A G R E B
SEKRETARIJAT JAVNE SIGURNOSTI

INFORMACIJA
o događajima i zapažanjima Službe javne sigurnosti
od 17/18. 12. 1971. godine

U toku dana 17. i 18. 12. 1971. godine do 6 sati ujutro Sekretarijat javne sigurnosti grada Zagreba od značajnijih događaja na području grada registrirao je slijedeće:

1/ Proglas pod naslovom „MOŽEMO LI PRIHVATITI OCJENU DA SU SVI ONI KOJI SU OD X SJEDNICE DO DANAS PODRŽAVALI SAVKU, MIKU I SREĆKA – NACIONALISTI I ŠOVINISTI“, koji se na pojedinim djelovima grada pojavio 16. 12. 1971. godine u dosta ograničenom broju /oko desetak primjeraka/ u toku dana 17. 12. o. g. pojavio se na više mjesta i u većem broju. Tako je pronađeno 175 primjeraka u prostoriji za stranke Pošte broj I u Jurišićevoj ulici 13. Proglas istog sadržaja tokom dana pojavio se i na ostalim dijelovima grada, a naročito je zapaženo da se rastura putem poštanskih sandučića u pojedinim zgradama. Veći broj gradjana je donosio ovoj Službi te proglase ili su putem telefona obavještavali da su ih našli u svojim poštanskim sandučićima. Proglasi su se pojavili u Ugrovecčkoj, Držićevoj, Sutjeskinjoj, Flajpanovoj, Sabovoj i dr. ulicama.

Postupak oko utvrđivanja autora i rasturača ovog oglasa kao i letka „Naša konačna riječ“ /A. Cesarca/ je u toku.

2/ Narušavanja javnog reda i mira nije bilo, manjih pojedinačnih izgređa pojavljivalo se na nekoliko mjesta.

3/ Prema informacijama s kojim raspoložemo zapaženo je, da pojedinci uglavnom studenti u krugovima studenata vrše agitaciju za masovniji dolazak na demonstracije zakazane proglasom od 16. 12. za 18. 12. u 17 sati na Trgu Republike. Ovakove agitacije vršene su u studentskim domovima Cvjetno naselje i Sava.

4/ Zapaženo je na više mjesta u gradu već ranije poznatih letaka neprijateljskog sadržaja /oko 206/, kao i ispisivanje parola po zidovima, medju kojima i crtanje kukastih križeva. U više letaka se zahtjeva provođenje referenduma u SRH.

U Zagrebu, 18. 12. 1971. godine

SEKRETAR
Mato Markiš
(pečat, potpis)

7.52.

STROGO POVJERLJIVO
 SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
 REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
 SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
 CENTAR Zagreb
18. 12. 1971.

Dostavljeno
 I sektoru SDS 1 primjerak
 V sektoru SDS 1 primjerak
Centar Zagreb – načelnik
Centar Zagreb – II odjel arhiva
 Centar Zagreb – II odjel obrad. ⁴⁷⁷

I N F O R M A C I J A broj 393

VEZA: INFORMACIJA broj _____

Obrada „Tuškanac”

Izvori:

- saradnik „Oto”

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:
3. Predmet: Prikaz neprijateljske aktivnosti nekih lica u studentskom domu „Nina Maraković”.-

SADRŽAJ:

U studentskom domu „Nina Maraković”, gdje stanuje 1.200 studenata, oko 50 % lica je nacionalistički i šovinistički nastrojeno, te su kao takovi odani sljedbenici ideologije Čičak Ivana-Zvonimira i Dražena Budiše. Spomenuti dom predstavlja žarište svih neprijateljskih aktivnosti studenata. U Odboru za standard pri Predsjedništvu Saveza studenata Zagreb rade Slišković Ante i Mandić Srećko, koji su dijelili uputnice za smještaj u domu vodeći računa o tome da dotično lice ima određene zasluga za „hrvatski pokret”. Od lica koja su neposredni nosioci propagandne djelatnosti uočeni su:

1. GMAZ BERISLAV, student Veterinarskog fakulteta. U krugu svojih istomišljenika pjevao je slijedeću nacionalističku pjesmu: „Kažite nam gore Maribora, gdje su naša braća iz logora. Voda Drava ne valja za piće, jer proguta hrvatske mladiće”. U pjesmi o grana-

⁴⁷⁷ Ispred riječi Centar ručno je napisana kvačica (✓), što najvjerojatnije označuje organizacijsku jedinicu kojoj je *Informacija* dostavljena.

- ma spominje Tomislava, Frankopana, Radića, Jelačića, Holjevca, Savku, Tripala, Marka i Djodana.
2. BURIĆ JURE, student Medicine, organizator štrajka po fakultetima.
 3. RALJEVIĆ TOMISLAV, je na godišnjoj skupštini stanara doma, održanoj 15. 11. 1971. javno klevetao državne i partijske rukovodioce: Bakarića, Blaževića i Juru Bilića. Za vrijeme štrajka vršio kontrolu svih studentskih domova.
 4. MATIĆ IVAN, apsolvent filozofije. Istakao se kao inicijator i organizator akcije za izlazak studenata 12. 12. pred zgradu društveno-političkih organizacija na trgu Karla Marxa.⁴⁷⁸
 5. DJEREK JERKO-VELJKO, student filozofije. Za vrijeme štrajka vršio obilazak domova i ocjenjivao situaciju u njima. Sada se nalazi u istražnom zatvoru zbog osnovane sumnje da je počinio krivično djelo iz člana 118 KZ.
 6. ŠARIĆ MARICA – „SAVKA“, student filozofije. 12. 12. o. g. lijepila po trgu Republike⁴⁷⁹ plakate neprijateljskog sadržaja. U noći 12/13. 12. bila organizator straže u paviljonu C. Sada se nalazi u istražnom zatvoru zbog osnovane sumnje da je počinila krivično djelo iz člana 118 KZ.
 7. VUKOVIĆ NIKOLA – NIDŽO, je glavni organizator štrajka i straže u domu. U društvu nekolicine studenata je izjavio da posjeduje pištolj.
 8. ČARAPINA PERO, najbučniji u izvikivanju parola: „Savka, Tripalo, Šibl, Čičak, Budiša“ – vrši pritisak i na ostale.
 9. SLIŠKOVIĆ ANTE, posjeduje neki specijalni nož. Organizator je štrajka. Prvi započinje pjevanje šovinističkih pjesama.
 10. PRIMORAC ANTE, član Predsjedništva Saveza studenata Zagreb. Sada se nalazi u istražnom zatvoru zbog osnovane sumnje da je počinio krivično djelo iz člana 118 KZ.
 11. ZANINOVIĆ NADA, apsolvent agronomije, djevojka od Budiše Dražena, izvikivala je parole: „Savka, Tripalo, Budiša, Čičak i Paradžik.”

II/ Vidović S.

Josip Drpić
(potpis)

⁴⁷⁸ Kockica, zgrada izgrađena 1968. godine u Zagrebu za sjedište najviših tijela Saveza komunista Hrvatske, Saveza omladine Hrvatske i Socijalističkog saveza radnog naroda Hrvatske. Ulica uz zgradu nosila je naziv Šetaliste Karla Marxa. To je današnja ulica Prisavlje.

⁴⁷⁹ Od 1947. do 1990. to je bio naziv današnjeg Trga bana Josipa Jelačića, glavnoga zagrebačkog trga.

7.53.

STROGO POVJERLJIVO
 SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
 REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
 SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
 CENTAR Zagreb
18. 12. 1971.

Dostavljeno
 I sektoru SDS 1 primjerak
 V sektoru SDS 1 primjerak
Centar Zagreb – načelnik
Centar Zagreb – II odjel arhiv.
 Centar Zagreb – II odjel obradj.⁴⁸⁰

I N F O R M A C I J A broj 394
 VEZA: INFORMACIJA broj _____

Obrada „Tuškanac”

Izvori:

- informativni razgovor

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:
3. Predmet: BUDIŠA DRAŽEN i HODŽIĆ MILAN – obavljene informativni razgovori 12. 12. 1971.-

SADRŽAJ:

Obavljen je informativni razgovor sa Hodžić Milanom, sin Petra, r. 24. 1. 1948. u Kaštel Starom, Split, student PMF, potpredsjednik SS PMF i član koordinacionog odbora SS Zagreb, sa stanom u Zagrebu, Gortanova 19.

Hodžić je lišen slobode zbog osnovane sumnje da je počinio krivično djelo iz člana 118 KZ, te je cilj razgovora bio prikupljanje podataka i saznanja o organiziranju najavljenog štrajka studenata i rasturanja letaka neprijateljskog sadržaja.

U toku razgovora Hodžić je istakao da je i na sastanku Predsjedništva SS Zagreb, održanog 11. 12. o. g. ujutro u Studentskom centru, zaključeno da se 12. 12. u 18,00 sati održi plenum SS Zagreb s ciljem davanja podrške CK SKH, drugarici Dabčević-Kučar, drugovima Tripalu, Pirkeru, Bijeliću i drugima. Inicijator spomenute akcije bio je Budiša

⁴⁸⁰ Ispred riječi Centar ručno je napisana kvačica (✓), što najvjerojatnije označuje organizacijsku jedinicu kojoj je *Informacija* dostavljena.

Dražen, a prisutni članovi podržali su njegov prijedlog. U toku čitavog dana, s kratkim odsustvovanjem, u prostorijama Predsjedništva SS Zagreba u Studentskom centru nalazili su se: Budiša Dražen, Dodig Goran, Bušić Ferdo, Ganza Krešimir, Pamić Davor, Boras Ivan, Djerek Nedeljko, Čičak Zvonimir, Velaga Vesna, Vuček Filip, predstavnici studenata Filozofskog, Ekonomskog i Pravnog fakulteta, Vuković Miljenka,⁴⁸¹ Žužul Ante, Marušić Vidoslav i drugi.

Dana 11. 12. 1971. Hodžić je imao dogovoren sastanak s Bradarić Matkom, sekretarom „Enciklopedije moderne“. Prema Hodžiću razgovarali su o momentalnoj političkoj situaciji, ne navodeći ništa konkretno. U vrijeme zajedničke šetnje prema Trgu Republike, sastali su se s Budišom i Bušić Ferdom, napominjući da je do spomenutog susreta došlo slučajno.

Odluka o izlasku studenata na ulicu, odnosno o njihovom okupljanju ispred zgrade društveno-političkih organizacija na šetalištu Karl Marxa, donešena je oko 20,00 sati na sastanku Predsjedništva SS Zagreba, a na prijedlog Budiše s ciljem da se dade podršku osuđenom političkom rukovodstvu na XXIII sjednici CK SKH. Obrazlažući svoje stavove Hodžić ističe da on pledira za radnom atmosferom i nastavkom radnih tribina po fakultetima, na kojima bi se, između ostalog, raspravljala sadašnja politička situacija i da je u tom pravcu djelovao, ali se uvijek u svom radu priklanjao odluci većine.

U vezi pojave letaka, pod nazivom „August Cesarec: Djački pokret, Zagreb 1912. godine. Naša konačna riječ“, s posebnim dodatkom i upozorenjem Predsjedništva SS Zagreb, Hodžić ističe da je vidio primjerak spomenutog letka, ali da ne zna tko je dao takvu ideju i prijedlog o rasturanju. U pogledu sadržaja drugog letka, koji poziva studente na kontra-revoluciju, a pod nazivom „Kolege i kolegice“, Hodžić ističe da nije imao prilike vidjeti letak takvog sadržaja.

Iz prostorija Predsjedništva SS Zagreba oko 21,00 sati primjećeno je okupljanje službenika Milicije ispred Studentskog centra, te je prema Hodžiću zbog određenih bojazni Čičak predložio da se šapirograf, matrice, papir i ostali materijal prebace kombijem u studentski dom „Nine Marakovića“,⁴⁸² Jakše Dugandžića b. b.⁴⁸³

Tom prilikom Hodžić je s drugima pružio otpor službenicima Milicije u njihovoj namjeri da odvezu kombi s spomenutim materijalom, te je predveden i zadržan u pritvoru u Djordjićevoj br. 4.

U daljnjem razgovoru Hodžić navodi da je preko Juras Jure bio upoznat, kako je Sokol Smiljko bio inicijator i predlagač ideje o davanju kolektivnih ostavki članova Uredničkog vijeća „Hrvatsko sveučilište“. Tako je preko njega doznao da su svoje ostavke u redakciji „Hrvatsko sveučilište“ podnijeli Gamulin Grga i Baletić Zvonimir, a da je sam Juras izjavio da on neće davati ostavku, jer nije ništa nečasno učinio.

⁴⁸¹ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *Miljenko*.

⁴⁸² Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *Markovića*.

⁴⁸³ Današnja Ulica Florijana Andrašeca u Zagrebu.

Prema Hodžiću neposredni povod za donošenje odluke Predsjedništva SS Zagreba od 22. 11. o. g. o stupanju u štrajk studenata, bilo je izbacivanje Sarić Jure iz SSRN SRH.⁴⁸⁴ U tom vremenskom periodu Budiša, Bušić Ferdo, Dodig, Primorac, Božikov i drugi, intenzivno su se sastajali sa drugovima Šiblom, Androićem i Despotom u prostorijama Gradske kavane u Zagrebu.

U razgovoru Budiša je naveo da mu je poznat razlog zbog čega se nalazi u pritvoru, potvrdio je da mu je poznat sadržaj oba letka i da je kod jednog sam neposredno učestvovao u sastavljanju. Naglasio je da je cijelo Predsjedništvo bilo saglasno sa oba letka i da on stoji iza oba letka. Dodao je da su letke uspjeli rasturati u veoma maloj količini.

Interesirao se što će dalje biti s njim i da li ima pravo na status političkog zatvorenika i da li takav status uopće postoji. Dodao je da mu to iz razgovora sa prethodnim drugovima nije bilo jasno. Budišu je nadalje zanimalo da li su se studenti odazvali pozivu i okupili se na odgovarajućim mjestima, te izrazio svoje duboko uvjerenje da jesu. U potvrdu toga spomenuo je da je ujutro čuo crkvena zvona i da je vidio helikopter nad gradom.

Rekao je da je čuo dok su ga vodili hodnikom na prethodnim razgovorima glasove nekih studenata koje poznaje iz Predsjedništva. Primjetio je da to nisu oni pravi, tj. da to nisu oni koji su za organizaciju studentskih demonstracija najspremniji i najsposobniji. Uskratilo je odgovor na pitanje koji su to najsposobniji članovi.

U vezi njegovog istupa na skupu studenata Filozofskog fakulteta, održanog 29. 10. 1971. gdje se raspravljalo o ustavnim amandmanima Budiša je izjavio:

„Saznao sam pola sata prije početka zбора da ću morati održati uvodnu riječ na tu temu. Nisam, kao neki, imao pripremljen govor, ali mi tamo nismo odbacili amandmane kao takve. Odbacili smo neke amandmane i neke formulacije. Mislim da je taj skup uspio utoliko što je doprinio da se usvoje onakvi amandmani kakvi će najvjerojatnije i biti usvojeni. Posebno se to odnosi na amandman jedan, iako ja osobno držim da su i drugi amandmani isto tako značajni. Mislim da će biti usvojene formulacije kakve je dao politički aktiv Zagreba. Po tom prijedlogu u amandmanu jedan hrvatska državnost definira se sa dva aspekta, a dobro je što se hrvatska država definira kao suverena nacionalna država hrvatskog naroda.

Našem pozivu da prisustvuju zboru odazvali su se ljudi koji su se istakli u aktivnostima oko amandman. Veselica je pročitao svoj govor, a on ima nekoliko pripremljenih govora koje je čitao na raznim sličnim skupovima.

Mi smo na taj zbor pozvali Miku Tripalu, tri puta smo ga pozivali, ali je on u posljednji čas otkazao.

Veselica je u svom govoru kojeg je uglavnom čitao uz manje improvizacije, rekao nekoliko stvari koje se ne mogu prihvatiti. On je npr. rekao da se treba boriti za političku silu i da devize mimo važećih propisa treba jednostavno zadržati, pa onda „Zastava” neće proizvoditi automobile, niti „Zmaj” traktore.

Neefikasnost postojećeg političkog aparata bila je toliko evidentna, a sporost u rješavanju bitnih pitanja pokrenutih od CK SKH i X sjednice posebno deviznog i vanjsko-trgo-

⁴⁸⁴ Socijalistički savez radnog naroda Socijalističke Republike Hrvatske.

vinskog režima toliko alarmantna da je dovela u pitanje sposobnost tih organa da realiziraju vlastiti program. Otudjeni centri političke i ekonomske moći toliko su snažni da jedino dosljedno samoupravljanje može razriješiti nagomilane protivriječnosti. Da, Veseličina izjava jest nacionalistička i zlobna. Ona je i demagoška.

Vidite, postoje dvije vrste ljudi. Jedni su oni koji svoj istup pred publikom temeljito planiraju i od tog plana ne odstupaju u toku govora. Drugi su oni koji imaju samo osnovnu koncepciju govora koju nadograđuju improvizacijama, slobodnim asocijacijama u toku samog govora. Oni su osjetljivi na puls publike i ovisno o tome mogu poneseni da kažu i ono što im prvotno nije bila namjera. Ja spadam u prvu vrstu. Gotovac je na kraju onog zbora dao poetski koncipiran i veoma domišljen govor”.

Govoreći o položaju SR Hrvatske u SFRJ on je napomenuo:

„Shvaćam vaše pitanje. Za Hrvatsku nema izlaza ni na istoku ni na zapadu. Ja tako mislim. Njeno mjesto je u Jugoslaviji, ali takvoj Jugoslaviji gdje neće biti nikakve nacionalne dominacije niti hegemonije na bilo kom planu, bilo političkom, bilo gospodarskom, bilo kulturnom. Mi se borimo za afirmaciju samoupravljanja koje ne može ostati atomizirano samo po pudužecima i to u uslovima kad se najveći dio viška rada oduzima radničkoj klasi u korist središta moći izvan naše republike. Kod nas sve stagnira, privreda, politički život, a u kulturi je porazno stanje. Izvan zemlje radi 600.000 Hrvata (kod ovih riječi Budiša samo što nije zaplakao). Zadovoljan sam ipak jer mislim da je naša borba pomogla da se neke stvari sagledaju, a možda i riješe”.

Govoreći o „studentskom pokretu”, kojem je bio na čelu izjavio je sljedeće:

„Nisam nikad imao ambicija da budem politički radnik. Dogodilo se spontano da sam u jednom momentu prihvaćen, odnosno da su moji osobni stavovi naišli na velik broj istomišljenika. Liderstvo mi je bilo strano. Iz mene su napravili lidera, a to znači da su studenti gledali što ću ja reći, a onda su to bez pogovora prihvaćali. Takvo političko ponašanje meni se ne dopada, jer to znači da sljedbenici ne misle uvijek svojom glavom. Tako sam se, osjećam, pomalo počeo deformirati. Onda, tu postoji politička pragmatika, a to je da niste uvijek dosljedni sebi i svojim shvaćanjima, te ponekad postupite drugačije nego što bi intimno željeli. Bakarić je prije jednog vremena govorio da nema šovinizma kod nas, a sad najednom.. To se meni ne sviđa. Mislim da čovjek koji je na političkom vrhu dugo vremena, dvadeset i više godina mora izgubiti političko poštenje, on se otudjuje od masa. To je neminovno. Da, ja sam za princip brze rotacije. Meni mandat ističe na proljeće, ali ja sam ostavku mislio dati u veljači, baš zbog toga, zbog svoje postepene deformacije.

A postavljalo se u našim redovima i pitanje etike u politici. Mnogi su bili mišljenja da etiku treba izbaciti iz sklopa naših političkih principa. Ja sam bio protiv toga, etika i emocije moraju biti dio svake politike. Ne priznajem u politici metodu da se nešto brani danas u ime toga da bi se, navodno, sutra to lakše i bolje ostvarilo.

Politika je teška stvar. To je naporan rad. Ja već sedam mjeseci nemam nikakav intimni život. Ja sam sluga mase. Uvijek moraš nešto koordinirati, intervenirati, politički objašnjavati, utjecati.

A što se tiče nivoa informiranosti ja mislim ovako. Ako netko prima više informacija, ona prima i više dezinformacija. Moji glavni izvori bili su sami studenti, mase. Mislim da je to najsigurniji način da čovjek dobije istinsku sliku i sagleda prave odnose. Što se tiče političkih kretanja u globalu, prihvaćam mišljenje talijanskog sociologa⁴⁸⁵ V. Pareta⁴⁸⁶ da politički tijekovi idu u ciklusima, poslije vladavine jedne elite, dolazi vladavina druge elite”.

O svom stavu prema štrajku, Budiša je rekao:

„Odluka o štrajku donesena je spontano na onom skupu u Studentskom centru. Prihvaćena je jednoglasno. Lično sam bio protiv toga da štrajk traje preko Dana Republike. Međutim, meni su stvari izmakle iz ruku. U onoj aufuriji moj glas nije došao do izražaja. Štrajkom smo dokazali jedinstvo svojih redova, vrijednost svoje ideje. Mi smo štrajkom išli protiv centralističke – unitarističke koncepcije, protiv sporog razbijanja takvog sistema. Ja sam komunista. Mislim da smo mi u tome bili na liniji CK SKH i X sjednice”.

U pokušaju manipuliranja sa stud. liderima, Budiša je izjavio:

„Prije svega ja i ostali studentski vodje nikad nismo išli na konzultacije niskim, bilo po kom pitanju. A kad je o manipuliranju riječ, mislim da je taj termin ovdje neprikladan. Eventualno bih dopustio da se govori o zavodjenju, utjecaju. Ali to je ljudski. Čim dvojica razgovaraju oni već utječu jedan na drugoga. U tom smislu mogu prihvatiti to zavodjenje”.

Od Budiše je traženo da kaže kakav će biti njegov osobni politički i društveni angažman i stav kada se koncepcije SKJ i X sjednice CK realiziraju, dakako bez „pomoći” ovog nacionalističkog pokreta.

„Nisam baš previše uvjeren da će se mnogo šta realizirati. Objektivno, situacija prema mojoj spoznaji izgleda da vuče natrag. Da, mi smo na pragu staljinizma.

No ja sebe vidim samo kao pripadnika ovog društva i naroda i jasno da neću djelovati sa pozicija povrijedjene sujete, ako SK realizira ono što sam ja sa studentskim pokretom prihvatio.

Osobno sam uvijek težio da se bavim sociologijom i književnošću i mislim da ću se tome posvetiti. U ovom periodu jasno sam shvatio koje sve praznine postoje u mojem znanju. To ću popraviti.

Svoje mišljenje o Čičku izrazio je slijedećim riječima:

„Čičak se u stvari bori za istu stvar za koju i ja. U našoj borbi, a to je svakako borba za političke istomišljenike, ne može se gledati na neke razlike koje nisu bitne za opće kretanje pokreta. Mi moramo imati jedinstvo. Velim, to je borba za istomišljenike”.

II/ Vidović S.

Josip Drpić
(potpis)

⁴⁸⁵ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *sociologa*.

⁴⁸⁶ Vilfredo Federico Pareto, talijanski inženjer, ekonomist i sociolog (Pariz, 15. srpnja 1848. – Celigny, 19. kolovoza 1923.).

7.54.

STROGO POVJERLJIVO
SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
CENTAR ZAGREB
21. 12. 1971.

Dostavljeno
I sektoru SDS 1 primjerak
V sektoru SDS 1 primjerak
Centar Zagreb – načelnik
Centar Zagreb – II odjel arhiv
Centar Zagreb – II odjel obradj.⁴⁸⁷

I N F O R M A C I J A broj 399
VEZA: INFORMACIJA broj _____

Obrada „Tuškanac”

Izvori:

- XII odjel
- inform. SJS
- inform. razg.
- obavijest građana
- „Pop”

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:
3. Predmet: Daljnja saznanja o neprijateljskoj aktivnosti nekih lica iz stud. domova.-

SADRŽAJ:

Dana 11. 12. 1971. godine unutar stud. doma „Juro Salaj”⁴⁸⁸ bačeni su od nepoznatih lica sa III kata leci koji pozivaju studente na demonstracije 12. 12. 1971. pred zgradu društveno-političkih organizacija na Trgu Marxa. Isto tako nadjen je jedan snop tih letaka na stepeništu. Anić Branimir ih je stavio u podrum, a kasnije predao upravitelju doma Šetka Vjekoslavu, koji ih je spremio u ormar u svojoj kancelariji. Pretresom radne prostorije Šetka Vjekoslava od strane JS spomenuti leci su zaplijenjeni.

⁴⁸⁷ Ispred riječi Centar ručno je napisana kvačica (✓), što najvjerojatnije označuje organizacijsku jedinicu kojoj je *Informacija* dostavljena.

⁴⁸⁸ Ispravno je „Djuro Salaj”.

Iz Izvršnog odbora SS Ljubljane upućen je dana 15. 12. 71. poziv Predsjedništvu SS Zagreba u kojem pozivaju njihovu delegaciju na razgovore u Ljubljani o aktualnoj međunarodnoj politici. Osim toga, studenti Ljubljane žele biti informirani o događajima u Zagrebu, kako bi na svom zboru 16. 12. mogli zauzeti odgovarajući solidarni stav.

U informativnom razgovoru koji je vodjen sa Kraljević Elzom, rođenom 29. 11. 1949. godine u Ljubuškom, studentica defektologije II godine, stanuje u Studomu „N. Maraković” 212-c, ona izjavljuje da je 15. 11. od 9 do 10 sati bila na sastanku koji je održan u istom domu u sobi 335 ili 336 zajedno sa Supek dr Ivanom, njegovim tajnikom, Krasnići Mujom, Mintas Ljerkorn, Martinec Krešom, Štefanec Ljiljanom, Mandić Srećkom, Djerek Jerkom i Slišковиć Antom. Osim ovih, prisutna su bila još neka lica za koje ne zna imena. Nije joj poznato tko je inicijator ovog sastanka. Prisutni studenti su postavili zahtjev dr Supeku da upotrijebi svoj autoritet kako bi bili pušteni iz zatvora na slobodu uhapšeni studentski lideri. Supek je odgovorio da postoje zakonske prepreke za realizaciju tog prijedloga. Savjetovao ih je da u svojoj akciji iscrpe sve legalne metode, a sebe prikazao nemoćnim da nešto učini, jer se boji za svoj položaj. Pretresom sobe Kraljević Elze, nadjeno je 7 raznih proglašaja kojim se potiče na štrajk.

Dana 16. 12. 1971. godine Burić Jure obavještava nepoznatog sagovornika da je situacija u stud. domu „Nina Maraković” dobra, te dodaje: „Protiv svih koji su zatvoreni vodi se kriv. postupak. Svi već imaju odvjetnike. Ljudi su za njih, a Supek Ivan također. To su pošteni momci”. Burić Jure je razgovarao sa Supekom 15. 12. navečer i 16. 12. ujutro.

Od strane SJS izvršena je dana 16. 12. 1971. kontrola stud. doma „N. Maraković” gdje su na ilegalnom konačistu pronađene 163 osobe od kojih je 7 evidentirano u Kriminalističkim evidencijama. Pretragom doma pronađeno je 3 pištolja (jedan plinski i dva ubojita), te 12 ispućanih čahura plinskih metaka, zatim dva noža sa oštricom dugom 20 cm, jedan lanac na kojem se nalaze 3 željezne kuglice, koji služi isključivo za fizički obračun, jedan bokser, dvije željezne šipke duge 70 cm i veća količina letaka već poznatog⁴⁸⁹ sadržaja.

Dana 15. 12. 1971. godine oko 20 sati 200 studenata iz studentskom domu „Stjepan Radić” se u povorci kretalo u krugu doma. Na čelu kolone su dva studenta nosila veliku hrvatsku zastavu bez socijalističkih simbola, a iza njih je desetak studenata bilo naoružano sa sjekirama i vilama.

Narednog dana u istom domu su od strane studenata paljene baklje na balkonima palijona. Glavni organizatori su bili Vuknić Milan i Mičić Tomislav. O tome Vuknić Milan obavještava Nikolu Bana slijedećim riječima: „Kad se nije upalilo na Trgu Republike, onda se upalilo u domu”.

Grupe, zasad nepoznatih studenata, su posjetile tvornicu RIZ i „Elku” interesirajući se za prilike kod njih i mogućnostima da radnici tih tvornica stupe u štrajk. U tvornici RIZ su razgovarali s predsjednikom Radničkog savjeta. Sadržaj razgovora nije poznat. U tvornici-

⁴⁸⁹ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *poznato*.

ci „Elka” su razgovarali sa pojedinih rukovodiocima, a nakon toga su bili istjerani iz tvornice od strane radnika tog kolektiva.

Kolovrat Marija, djevojka od Anić Branimira, je saopćila majci da će 23. ili 24. 12. zajedno sa Branimirom i Veselica Markom stići u Imotski. Moli je da se Ratka (nepoznata) pobrine za smještaj Marka Veselice.

Dana 16. 12. prije podne u Školi „Andrija Štampar” neidentificirani student V godine medicine govorio je grupi studenata da će 18. 12. u 17,00 sati studenti izaći na Trg Republike i demonstrirati u znak protesta što je studentsko rukovodstvo zatvoreno. Rekao je, da će zajedno sa studentima biti i radnici.

Ova izjava neidentificiranog studenta je simptomatična zbog toga što on zna za pripreme studentskih demonstracija prije nego što su se pojavili leci koji na to upućuju.

Dana 17. 12. 1971. „Pop” je bio na Fakultetu ekonomskih nauka u društvu četvorice studenata koji poznaje samo iz vidjenja. Interesirao se kod prisutnih da li su čuli za raspričavanje nekih letaka dana 16. 12. 1971. s obrazloženjem da bi ih on htio vidjeti. Jedan od prisutnih, student III godine FEN-a je odgovorio da je čuo od Soldo Ante da se leci nalaze kod njegu. Osim toga Soldo mu je ispričao da su stigli i neki leci iz Zap. Njemačke. Po mišljenju „Popa” leci su možda štampani na Poljoprivrednom fakultetu, a od mogućih učinilaca spominje Marohnić Ivana.

Provjerom u Prijavnom uredu utvrđeno je da Soldo Ante, r. 4. 10. 1950. u Britvicama – Lištica stanuje u stud. domu „Stjepan Radić”.

Dana 17. 12. 1971. u VI gimnaziji na Katarinskom trgu u Zagrebu pronadjene su 4 koverte sa naslovom „Apel učenicima”. U koverti se nalazi tekst pisan nalivperom na 4 stranice sa potpisom studentska organizacija „Sloboda”. (Fotokopiju koverta i teksta dajemo u prilogu).

1. Prilog: fotokopija pisma „Apel učenicima”.⁴⁹⁰

II/ Vidović S.

Josip Drpić
(potpis)

⁴⁹⁰ Izvorno nije priloženo uz taj dokument.

7.55.

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
 GRAD ZAGREB
 SEKRETARIJAT JAVNE SIGURNOSTI

INFORMACIJA
 o događajima i zapažanjima Službe javne sigurnosti
 od 21/22. 12. 1971. god.

U toku dana 21. i 22. 12. 1971. godine do 6 sati ujutro Sekretarijat javne sigurnosti grada Zagreba od značajnijih događaja na području grada registrirao je slijedeće:

1/ Dana 21. 12. o. g., rano ujutro izvršena je kontrola osoba i pretres prostorija studentskog doma „Stjepan Radić” u Zagrebu.

Privedene su 352 osobe, od kojih 300 studenata, 3 učenika gimnazije, 6 učenika u privredi, 7 učenika ostalih škola, 14 radnika i 22 ostalih građana.

Od ukupnog broja privedenih 264 osobe nisu legalni korisnici doma, a 201 osoba nije prijavljeno za boravak u Zagrebu. Među njima pronađena je jedna osoba za kojom je raspisana potraga i 11 osoba koje su evidentirane zbog vršenja raznih krivičnih djela ili prekršaja.

Pretresom prostorija pronađeno je preko 500 komada raznih proglaša, letaka, brošura i štampe neprijateljskog sadržaja, čije je raspačavanje zabranjeno, zatim 6 komada starsinskih kubura, 104 komada metaka cal. 7,65 mm, 7 komada noževa, jedna sablja i jedan bodež u obliku štapa.

Protiv 209 osoba podnijete su prekršajne prijave, zbog izgreda na javnom mjestu, vrijeđanja patriotskih osjećaja građana, nedozvoljenog držanja i nošenja oružja, neprijavlivanja boravka i dr.

Od privedenih osoba, kod 33 pronađeni su pisani materijali neprijateljskog sadržaja / letci idr/.

Najveći broj privedenih rodom su iz: Sinja /10/, Splita /11/, Mostara /10/, Imotski /12/ itd.

Od ukupnog broja privedenih, 106 su ženske osobe.

2/ Svega na tri mjesta uočene su parole napisane na zidovima, u kojima se poziva na zbor 22. 12. u 8 sati, te nekoliko parola, sličnog sadržaja kao i ranijih dana.

3/ Drugih značajnijih informacija nije bilo.

U Zagrebu, 22. 12. 1971. godine

SEKRETAR
 Mato Markiš
 (pečat, potpis p. o.)

7.56.

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
G R A D Z A G R E B
SEKRETARIJAT JAVNE SIGURNOSTI

INFORMACIJA
o događajima i zapažanjima Službe javne sigurnosti
od 23/24. 12. 1971. god.

U toku dana 23. i 24. 12. 1971. godine do 6 sati ujutro Sekretarijat javne sigurnosti grada Zagreba od značajnijih događaja na području grada registrirao je slijedeće:

- 1/ Primljena je informacija da su četvorica neidentificiranih mladića dana 19. 12. razgovarali u vlaku Sisak – Zagreb, kako je Tito izdao Hrvate i prodao se Srbima, radi čega će srušiti njegov spomenik u Kumrovcu za Novu godinu, ili za srpski božić.
- 2/ Utvrđeno je, da je 13. i 14. 12. o. g. Nakladni⁴⁹¹ zavod Matice Hrvatske, Matičina 2. prodao poduzeću „Unija”, Kaptol 28. 6.380 kg. razne dokumentacije, radi čega je jedan dio prevežen iz privatnog stana u Jurjevskoj ulici. Od poduzeća „Unija” predstavnik Nakladnog⁴⁹² zavoda zatražio je da se papir hitno pošalje u Sloveniju i tamo u tvornici uništi. Obrada je u toku.
- 3/ Uočeno je 14 parola na užem području grada Zagreba, sličnog sadržaja kao i ranijih dana. Jedna od novih parola je: „MI HRVATI NE IMAMO PRAVA, JER NAM TU-DJIN JOŠ I DANAS VLADA”.

Zagreb, 24. 12. 1971. god.

SEKRETAR
Mato Markiš
(pečat, potpis p. o.)

⁴⁹¹ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *Nakladni*.

⁴⁹² Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *Nakladni*.

7.57.

STROGO POVJERLJIVO
 SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
 REPUBLICKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
 SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
 CENTAR Zagreb

197⁴⁹³

Dostavljeno
 I sektoru SDS 1 primjerak
 V sektoru SDS 1 primjerak
Centar Zagreb – načelnik
Centar Zagreb – II odjel obradj.
 Centar Zagreb – II odjel arhiva⁴⁹⁴

I N F O R M A C I J A broj 401

VEZA: INFORMACIJA broj _____

Obrada „Tuškanac”

Izvori:

- veza DJ. D.
- sar.⁴⁹⁵ „DR”
- „Pop”, „M. D”
- XII odjel
- SJS

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:
3. Predmet: Politička djelatnost nekih lica u studentskoj organizaciji na Hrvatskom sveučilištu u Zagrebu.-

SADRŽAJ:

Vaščić je 12. 12. o. g. informirao Djukića u GKO da se za sutra sprema štrajk o čemu ga je obavijestio jedan mladić koji stanuje u domu.

Dana 14. 12. o. g. portira Vinka u studentskom domu „Stjepan Radić” nazvao je neki Franjo i pitao ga da li je on nosio letke u Zdenčinu i Karlovac, našto je ovaj odgovorio u šali da nije lud.

⁴⁹³ Dokument nije datiran.

⁴⁹⁴ Ispred riječi Centar ručno je napisana kvačica (✓), što najvjerojatnije označuje organizacijsku jedinicu kojoj je *Informacija* dostavljena.

⁴⁹⁵ Suradnik.

Car Ivan je poslije sukoba s Budišom od 26. 11. o. g. počeo širiti razne dezinformacije kao npr. da će vojska biti upotrebljena na studente, da su dvije divizije spremne za studente, da su dvije divizije spremne u Jastrebarskom, te je osudjivao demonstracije. Pričao je da mu je Budiša kazao da je imao tajni sastanak s Tripalom, kako mu se otac ljutio što je uzeo učesća u demonstracijama.

Golac Branimir je informirao operativnog radnika SDS Zagreb da je pred oko godinu i pol dana polagao ispit kod Marka Veselice. Poslije ispita se zadržao u razgovoru s Veselicom, koji mu je rekao da bi se mogli nalaziti češće i razgovarati o aktualnim problemima. Golac je bio kod Veselice četiri puta i u tim razgovorima mu je Veselica objašnjavao kako bi on i drugi bolji studenti trebali ući u studentska rukovodstva.

U vezi pokušaja prekida štrajka Golac kaže da su on i Vedriš proveli noć s Budišom 26. na 27. 11. o. g. uvjeravajući ga da nema svrhe dalje štrajkati, već da treba poštovati odluku Sveučilišnog komiteta. Medjutim, Budiša se nije složio sa prekidom, te je njima i svima onima koji su za prekid zaprijetio fizičkim obračunom.

Odžak Jakov, sa stanom u studentskom domu „Nina Maraković“ bio je na čelu studenata koji su odlazili u neka poduzeća, tražeći solidarnost radnika sa studentima u štrajku. Po Golcu je Odžak bio jedan od studenata koji su išli u „Čistoću“ radi traženja novčane pomoći štrajkaškom odboru.

Rančić Ante, predsjednik Zavičajnog kluba studenata Djakova, skupljao je pečate i žigove fakulteta, domova i zavičajnih klubova radi slanja dopisa RSUP SRH, Saboru i za dnevni tisak. U tom dopisu odbacuju se sve negativne kvalifikacije koje su date studentskom rukovodstvu. Među ostalim negira se i veza s emigracijom, a traži se oslobodjenje studenata iz zatvora. Ovaj dopis sastavili su članovi Predsjedništva SS Zagreb koji su na slobodi na sastanku 15. ili 16. 12. o. g. kojem je prisustvovao i rektor Supek Ivan. Inicijatori ovog dopisa su Ivica Brkić, bivši predsjednik Zavičajnog kluba Djakova i Božikov Veljko. Do sada su sakupljeni pečati Filozofskog, Poljoprivrednog i Elektrotehničkog fakulteta, te Zavičajnog kluba studenata Djakovo. Rektor Supek im je obećao dati i žig rektorata.

Badurina Špiro, predsjednik Medjunarodnog kluba prijateljstva Tvrtkova 5, je za vrijeme štrajka nudio licima dežurnim u domu „Djuro Salaj“ na raspolaganje svoja kola.

Dana 17. 11. o. g. Braović Ante iz Iloka kod Vukovara, student VUŠ⁴⁹⁶ sa stanom u studentskom domu „Djuro Salaj“ je predlagao da studenti pošalju dopis u „Hrvatsku državu“ Branka Jelića u kojem bi predložili da naši radnici na radu u inozemstvu povuku svoja devizna sredstva iz naših banaka. Prema izjavi Braovića on i Jelić su u rodbinskoj vezi, a kod Jelića je u ljeto 1971. godine proveo oko mjesec dana.

Profesor Rubin ili slično je informirao Centar SDS Zagreb da će za polnoćku u crkvama biti instalirani zvučnici vani, te da će neprijateljski elementi iskoristiti ovi i govoriti preko mikrofona iz crkve, tako da će moći slušati prisutni i vani.

⁴⁹⁶ Viša upravna škola.

Malbaša Mila je razgovarala sa prijateljicom iz Splita o situaciji, te je među ostalim rekla da „nova jednadžba glasi: šaljem + pendrek = Tito”, dok joj je prijateljica ispričala da je u Sinju loša situacija, jer da su ukinuli Maticu i smjenjuju ljude. To je popratila psovkom.

Sever Zdravko, predsjednik savjeta stanara stud. dom „Cvjetno naselje” uz pomoć Bulić Drage i Višnjić Ivana organizirao sastanak savjeta stanara doma s namjerom da podijeli letke i da pozove studente na demonstracije 12. 12. za vrijeme sjednice CK SKH, te da se dade podrška Savki, Tripalu i Bijeliću, a da se Titovo ime ne smije spominjati. Vulić i Višnjić su poslije sastanka oko dva sata u noći budili stanare i održavali katne sastanke na kojima su čitali letke i poziv za demonstracije. Lansirali su parolu da je dom opkoljen milicijom, te da su Čičak i Budiša u opasnosti. Kako 12. 12. nisu mogli ići pred zgrade društveno-političkih organizacija, to su Sever Zdravko, Vulić Drago i Višnjić Ivan organizirali grupu studenata koju je s krova I paviljona skandirala: „Savka, Tripalo, Čičak, Budiša”.

Dana 15. 12. o. g. oko 10,20 sati jedna grupa studenata od oko 100 muškaraca i djevojaka kretala se oko paviljona u stud. domu „Stjepan Radić” uzvikujući parole „Savka-Tripalo-Čičak-Budiša-Ferdo”, nećemo Milku.⁴⁹⁷ Dolje Milka – gore Savka. Sidjite dolje, priključite se nama, referendum narodu”. Nakon toga pomenuta grupa otišla je na terasu IX paviljona i nastavili sa skandiranjem gore spomenutih parola. Istog dana oko 24 sati u dva navrata grupa studenata se ponovo kretala demonstrativno oko paviljona, uzvikujući i navedene parole, noseći hrvatsku zastavu i razno orudje kao npr. rogulje, štapove, bacajući petarde, trgajući kante sa smeće itd. Odlazili su na terase drugih paviljona gdje su lupali, palili baklje, metle, novine i slično. Iz nekih soba kao npr. 333, 334, 335, 338 i 135 iz IX paviljona, izvikivane su parole, paljene baklje i bacane kroz prozor kao npr. iz sobe 235/VIII. Najaktivniji studenti u ovim događajima bili su Baotić Lucija, Lončar Božo, Mikšić Ivan i neki Kovač.

SJS nas je izvjestio 12. 12. o. g. da će student stud. doma „N. Maraković” 25. 12. o. g. prirediti masovne demonstracije, da će tog dana dočekati radnike iz inozemstva, te da očekuju dolazak grupe studenata ili radnika iz Imotskog.

U razgovoru između nekog Frane i Šetka Vjeko, upravitelja stud. doma „Djuro Salaj” od 20. 12. o. g. vidi se da se njih dva boje nastale situacije, što se posebno odnosi na Vjeko. Vjeko se nada da će ga zatvoriti kao nacionalistu, što on, kako kaže, nikad nije bio i upravo zato ako bi mu se nešto desilo rekao je ženi da mu sin bude ono što on nikad nije bio. „Ja nisam nikad bio nacionalista, ali ako bi bile kakve posljedice, onda neka on to bude, nek mali bude i neka nitko ne bude okrenut na onu stranu”.

Jerković Ante, student ekonomije sa stanom u studentskom domu „Stjepan Radić” je u krugu svojih istomišljenika govorio da sadašnje (novo) rukovodstvo CK SKH mora pasti, da se socijalizam ne gradi pendrecima. Jerković je bio veoma aktivan u štrajku na Sveučilištu.

⁴⁹⁷ Milka Planinc, hrvatska političarka (Drniš, 21. studenoga 1924. – Zagreb, 7. listopada 2010.). Vidjeti opširnije: „Planinc, Milka”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža 2021.), pristupljeno 24. kolovoza 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=48593>.

Golac Branko je za vrijeme studentske turneje u Beograd u studenom o. g. u momentu kada su autobusom prolazili pored zgrade SIV-a rekao šoferu da uspori, a zatim otvorio prozor i pljunuo u pravcu zgrade SIV-a poprativši to riječima: „Pljajte na zgradu gdje se skuplja opljačkani hrvatski novac”, pored ovoga Golac je uzeo aktivnog učešća u štrajku.

II/ Zmijarević M.

Josip Drpić
(potpis)

7.58.

STROGO POVJERLJIVO
SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
CENTAR ZAGREB
27. 12. 1971.

Dostavljeno
I sektoru SDS 1 primjerak
V sektoru SDS 1 primjerak
Centar Zagreb – načelnik
Centar Zagreb – II odj. arh.
Centar Zagreb – II odj. obr.⁴⁹⁸

I N F O R M A C I J A broj 408
VEZA: INFORMACIJA broj _____

Obrada „Tuškanac”

Izvori:

- „Oto”, „Dominik”, „Vlado”, „Svijetli”, „K. B.”,
- XII odjel.-

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:
3. Predmet: Politička djelatnost nekih lica u studentskoj organizaciji na Hrvatskom sveučilištu u Zagrebu.-

⁴⁹⁸ Ispred riječi Centar ručno je napisana kvačica (✓), što najvjerojatnije označuje organizacijsku jedinicu kojoj je *Informacija* dostavljena.

SADRŽAJ:

Suradnik „Dominik” je 12. 12. 1971. godine htio sa Tikvić Ivanom posjetiti Mičić Tomislava u stud. domu. Kako ga nisu našli, to su ga potražili u sobi njegove djevojke Antić Delfe (soba br. 129/IX). Soba je bila zaključana s unutarnje strane, te su bili pušteni unutra nakon predstavljanja. U sobi se je nalazilo nekoliko lica, a među njima Delfa i predsjednik Fakultetskog odbora studenata Pravnog fakulteta Djurković Pero. Razgovor se je vodio o nastaloj situaciji, a posebno o sudbini Budiše i Čička. Djurković je bio posebno zabrinut zbog eventualnog hapšenja jer je predsjednik Fakultetskog odbora studenata. U jednom momentu Delfa je iz spremišta iznad ormara uzela spise sa imenima organizatora i redara za vrijeme štrajka na Pravnom fakultetu. Delfa i Djurković su odlučili da spiskove treba uništiti, te su ih spalili iznad jedne tave, a zatim pepeo razgrnuli, pri čemu je Djurković konstatirao da to treba učiniti iz opreza, jer se u suprotnom može određenim postupkom utvrditi tekst.

Krasnići Muje je 17. ili 18. 12. 1971. godine oko 15 sati u upravi doma „N. Maraković” izjavio da neće doći do prekida aktivnosti na Sveučilištu, nego da će se nastaviti u januaru 1972. godine, tako što će on, Slišković Ante i Sučić Vlado izvršiti reviziju svih mjesta u stud. domovima u cilju utvrđivanja tko je od članova Predsjedništva studenata na slobodi, s namjerom da se oni konsolidiraju i da ponovo nastave normalan rad. Povodom izbora Budiše za predsjednika SS Zagreb, Krasnići je rekao: „Onaj tko nije živio na Kosmetu⁴⁹⁹ ne zna kako je albanski narod bio tlačen. Na Kosmetu je izvršen genocid od strane Srba”.

Šupe Jakov je u aprilu 1971. godine prilikom nasilnog smjenjivanja ranijeg studentskog rukovodstva učestvovao na dva zbora u Studentskom centru gdje je rekao: „Tito je najgori Hrvat kojeg je ikada hrvatska majka rodila”. Šupe je takodjer prilikom diskusije o amandmanima na Savezni ustav u stud. domu „N. Maraković” klevetao druga Tita.

Još ranije, a posebno sada zapaženo je često sastajanje glavnih nosilaca studentskih aktivnosti u restauraciji „Grozđ” u Okičkoj ulici (vlasnik Janković Stjepan).

Dana 21. 12. 1971. godine neki Floyd David je razgovarao sa Sonjom Bičanić, te ga je ona upozorila da na večeri kod nje 25. 12. o. g. bude spreman ako bude nekih problema, da se ne iznenadjuje, jer da se za vrijeme božićnih praznika nešto očekuje. U svakom slučaju problemi bi trebali započeti kroz dva-tri dana.

Cihlar, inženjer (žena) zaposlena u „Merkantile” u Zagrebu, Trg Petra Svačića 6, honorarni asistent Tehničkog fakulteta u Zagrebu je za vrijeme štrajka na Sveučilištu bila rukovodilac štrajkaškog odbora navedenog fakulteta. Isticala je organiziranost studenata, a naročito pokretno štampanje i rasturanje letaka kombiem.

Stevo (student III godine medicine) je prenio Ivi Bičaniću poruku Slobodana Langa: „Sreo sam Slobodana Langa, koji ti poručuje, a to vrijedi i za mene, ako se želiš boravi⁵⁰⁰ politikom da ne pokušavaš ništa prije nego navратиš kod njega da ti on kaže tko je tko, a što je što”.

⁴⁹⁹ Kosovo i Metohija.

⁵⁰⁰ Prema sadržaju rečenice, umjesto *boravi* vjerojatno bi trebalo pisati *baviti*.

Anić Branimir se (sa slobodne teritorije Imotskoga, kako sam kaže), interesirao kod upravitelja doma „Djuro Salaj” da li je bila racija. Kako racije nije bilo, Anić je zamolio upravitelja da kaže Stipi da pretrese njegovu sobu od ormara pa nadalje i ako nadje kakav letak da ga uništi.

Jedan od najaktivnijih pobornika Budišinog i Čičkovog kursa na Tehnološkom fakultetu je Dražen Horvat. Pored niza inicijativa koje je poduzimao zalagao se za štampanje lista na Fakultetu u kojem bi dominirali politički članci. Posebno je naglašavao da u redakciji lista ne smije biti niti jedan član SK, jer da bi njihovo prisustvo onemogućilo štampanje onih članaka koji su progresivni i napredni.

Na BTO-tehnološkog fakulteta⁵⁰¹ sprema se „peticija tridesetorice”, kojom bi trebalo povrgnuti zaključke SK Tehnološkog fakulteta u kojima je izražena suglasnost sa zaključcima sjednice Predsjedništva SKJ.

Na Medicinskom fakultetu djeluje grupa studenata, a najutjecajni i najaktivniji je Turek Stjepan, direktor Medicinske naklade. Turek je jedan od inicijatora štrajka u kojem se je maksimalno angažirao. Medicinska naklada je štamkala legalne i ilegalne letke. Turek je organizatorima štrajka dao automobil Naklade na korištenje radi brže i efikasnije kontrole stanja na pojedinim fakultetima i domovima. Posjeduje veliki utjecaj na ostale studente-istomišljenike s kojima vješto manipulira. Pričao je da vodi dosje studenata Medicinskog fakulteta u kojem izdvaja svoje pristaše od ostalih, jer mu je to potrebno radi protežiranja njegovih istomišljenika i onemogućavanja da dodju na neke funkcije oni koji mu se suprotstavljaju, a koje on naziva unitaristima ili trojanskim konjima.

II/ Zmijarević M.

Josip Drpić
(potpis)

⁵⁰¹ Biotehnoški odjel Tehnološkog fakulteta.

7.59.

STROGO POVJERLJIVO

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
 REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
 SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
 CENTAR Z A G R E B
27. 12. 1971.

Dostavljeno
 I sektoru SDS 1 primjerak
 V sektoru SDS 1 primjerak
Centar Zagreb – načelnik⁵⁰²
Centar Zagreb – II odjel arhiv
 Centar Zagreb – II odjel obradivači

I N F O R M A C I J A broj 409

VEZA: INFORMACIJA broj _____

Obrada „Tuškanac”

Izvori:

- Popović I.

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:
3. Predmet: U Elektronskom računskom centru štampani leci „Himna štrajkaša”.-

SADRŽAJ:

Dana 22. 12. 1971. godine obavješteni smo preko naše veze Popović I. da je u Elektronskom računskom centru pronadjen letak pod naslovom „Himna štrajkaša” sa kojim se poziva na štrajk. Bilo je očito da je štampan u Elektroračunskom centru i to u prostoriji Sistem sala, pisan preko bušne kartice na printeru IBM sistem 360/30.

Odmah je postavljena kontrola nad licima koja rade⁵⁰³ u pomenutom centru i to:

- Peruzović Franom, inženjer, koji je u ovom Centru zaposlen posredstvom Veselica Marka,
- Perišin Miroslav, student ekonomije III godine, čuvar u Elektroračunskom centru i lični prijatelj Peruzovića,
- Matijević Ivicom, operaterom,
- Gospodarić Miljenkom, operaterom,

⁵⁰² Ispred riječi Centar ručno je napisana kvačica (✓), što najvjerojatnije označuje organizacijsku jedinicu kojoj je *Informacija* dostavljena.

⁵⁰³ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *rad*.

- Volarević Andrijom, operaterom,
- Homski Antonijom, bušačicom,
- Čulo Nadom, službenik.

Pismo je o svemu obavještena SJS grada Zagreba radi poduzimanja hitnih radnji, kako bi se spriječilo daljnje štampanje i pohvatali autori već oštampnog letka.

Dana 23. 12. 1971. SJS uhapsila je navedena lica. Izvršen je pretres njihovih stanova i prostorija Elektračunskog centra. Inženjer Peruzović Frano priznao je da je odštampao letak „Himna štrajkaša” 100-150 komada. Pronadjena je bušna kartica na kojoj je pisan letak. Na tom poslu s njim je radio Perišin Miroslav, Matijević Ivan, Čulo Nada, a bio je prisutan i Gospodarić Miljenko. Prva četvorica su uz dokazni materijal i krivičnu prijavu predani sudu, dok je Gospodarić pušten, ali će i protiv njega biti podnešena kriv. prijava zbog neprijavlivanja krivičnog djela.

Pretpostavlja se da je odštampana veća količina letaka o čemu se i nadalje vodi intenzivno ispitivanje. Inženjer Peruzović priznao je da je letke dao studentima Kovač Karmenki i Ivandić Ivi, radi raspačavanja.

Pomenuti studenti nisu pronadjeni u Hermanovoj 12, gdje su prijavljeni na stan, već su otišli u svoj rodni kraj u Dalmaciju, o čemu je poslana depeša u Split.

Oko štampanja letka umiješan je i Velić Ante, naša obrada. Izvršen je i pretres njegovog stana, ali on još do sada nije pronadjen. U njegovom stanu pronadjena je Grčić Božena, koja je ovih dana došla iz Austrije, a koja je takodjer privedena u Javnu sigurnost. Kod nje je pronadjeno mnogo adresa od emigranata, pa tako ima adresu Jelić dr Branka iz Berlina, popa Čovića⁵⁰⁴ iz Beča, kao i raznih drugih adresa iz zemlje. Pronadjena je i iskaznica HOP-a,⁵⁰⁵ kao i razna pisma i pjesmice koje je pisala, a koje su neprijateljskog sadržaja. I ona je uz krivičnu prijavu predana sudu. U ovim pretresima pronadjeno je razne neprijateljske štampe iz inozemstva, te mnogo praznih kartica za upis u Maticu hrvatsku.

Nakon što se privedu studenti koji su trebali raspačavati letke, najvjerojatnije će se otkriti stvarna količina koliko je istampano letaka.

O čitavoj ovoj akciji u kojoj se radi na utvrđivanju učesnika autora letka vrše se još radnje.

II/ Marijan B.

Čeko D.

Josip Drpić
(potpis)

⁵⁰⁴ Mirko Stjepan Čović, hrvatski folklorist i publicist (Tučepi, 26. prosinca 1908. – Beč, 8. svibnja 1980.). U Beču je 1960. godine osnovao Vjerski pastoralni centar. Vidjeti opširnije: „Čović, Mirko Stjepan”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.), pristupljeno 4. listopada 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=13471>.; „Čović, Mirko Stjepan”, u *Leksikon hrvatskoga iseljeničtva i manjina*, str. 197., pristupljeno 4. listopada 2021., https://www.pilar.hr/wp-content/uploads/2020/10/Leksikon_hrvatskoga_iseljenictva_i_manjina_full.pdf.

⁵⁰⁵ Hrvatski oslobodilački pokret.

7.60.

STROGO POVJERLJIVO
 SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
 REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
 SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
 CENTAR ZAGREB
31. 12. 1971.

Dostavljeno
 I sektoru SDS 1 primjerak
 V sektoru SDS 1 primjerak
Centar Zagreb – načelnik
Centar Zagreb – II odj. arh.
 Centar Zagreb – II odj. obr.⁵⁰⁶

I N F O R M A C I J A broj 416

VEZA: INFORMACIJA broj _____

Obrada „Tuškanac”

Izvori:

- kontrola telefona,
- informacija RSUP SRH i informacija SJS,
- veza B. A.
- sar. „Mićo”. „Segestica”, „Sergo”.

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:
3. Predmet: Politička djelatnost nekih lica u studentskoj organizaciji na Sveučilištu u Zagrebu.-

SADRŽAJ:

U gradu su dana 21. 12. na Trgu Republike ispisane parole sličnog sadržaja kao ranijih dana, s tim što je na jednom mjestu nadjena parola „NDH”,⁵⁰⁷ a na dva mjesta kukasti križ.

Krasnići Muje (član albanskih studenata i albanskih gradjana koji ga podržavaju), krije se u studentskom domu „Cvjetno naselje”, odakle je rukovodio grupom od oko 50 studenata, koja provocira i izaziva neredu u više studentskih domova.

Privedene su 352 osobe od kojih 264 osobe nisu legalni stanari doma, a 201 osoba nije prijavljena za boravak u Zagrebu. Među njima pronađena je jedna osoba za kojom je

⁵⁰⁶ Ispred riječi Centar ručno je napisana kvačica (✓), što najvjerojatnije označuje organizacijsku jedinicu kojoj je *Informacija* dostavljena.

⁵⁰⁷ Nezavisna Država Hrvatska.

raspisana potraga i 11 osoba koje su evidentirane zbog vršenja raznih krivičnih djela ili prekršaja.

Pretoresom prostorija pronadjeno je 500 komada raznih proglaša, letaka, brošura i štampe neprijateljskog sadržaja čije je rasparčavanje zabranjeno, zatim 6 starinskih kubura, 104 metka cal. 7,65, 7 noževa, jedna sablja i jedan bodež u obliku štapa.

Od privedenih osoba kod 33 pronadjeni su pisani materijali neprijateljskog sadržaja.

Na Fakultetu političkih nauka već nekoliko dana kruži jedan letak u kojem su sadržane optužbe na račun prof. Zvonimira Baletića, Ivana Babića⁵⁰⁸ i Nerkez Smailagića.⁵⁰⁹ U letku su navedena kronološki sporna javna istupanja pomenutih profesora s nacionalističkih pozicija. Pretpostavlja se da su autori ovog letka studenti SK koji su od ranije u sukobu s pomenutim profesorima.

Ovlašteni organ Službe bezbjednosti Vojne pošte 7250 Zagreb nas je informirao 23. 12. o. g. da je vojna patrola u sastavu Tucaković Ahmed, Vukas Nikola i Micković Gradimir 18. 12. o. g. srela u Držičevoj ulici pripita čovjeka, koji im je među ostalim kazao, da ima sina studenta i sina u vojsci u Skoplju. Pitao ih je da li bi oni pucali na studente, te ako bi, da bi on na njih pucao. Nadalje je kazao da su Savka i Tripalo u pravu. Preporučio im je da idu u inozemstvo, da je i on tamo bio. Na kraju im je dao vizit kartu na ime Drage Mandić, referent za pasoše i mjenjačke poslove „Generalturist“ Zagreb, poslovnica Praška 5.

Marko Pećina,⁵¹⁰ asistent na Medicinskom fakultetu je u cilju osvajanja rukovodstva u organizaciji SK na Medicinskom fakultetu, dao prijedlog da se raspusti osnovna organizacija SK. Skupa sa svojim istomišljenicima namjeravao je iskoristiti situaciju prilikom formiranja nove organizacije SK, računajući na podršku novoprilmjenih članova.

Džakula Miroslav, je istomišljenik bivših studentskih rukovodilaca. U političkom pogledu izjednačuje Rankovića i Pavelića, ali naglašava da bi se opredjelio za Pavelića, jer da je Hrvat.

Petrov Alfons i Alfire Josip (oficiri u penziji i nosioci partizanske spomenice 1941.) su ispričali da su se 25. 7. 1971. godine nalazili u Vodicama u društvu nekolicine ljudi, među kojima su bili Zore Boro i Filip Skočić. Tom prilikom Zore je izjavio:

„Borci nisu više za ništa sposobni, nego da nose samare za magarce. Došlo je naših pet minuta. Ima nas 600.000 kao ja”. Skočić Filip (zaposlen u Studentskom centru – Zagreb) je zatim prijeto Petrovu da će mu se osvetiti, s obzirom da je Filipov brat poslije rata kao križar ubijen od organa sigurnosti. Pored ovoga Skočić Filip, Vučak Filip i Španja Mijo

⁵⁰⁸ Ivan Babić, hrvatski filozof i politolog (Runovići pokraj Imotskog, 20. svibnja 1929. – Zadar, 27. travnja 1975.). Vidjeti opširnije: „Babić, Ivan”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.), pristupljeno 4. listopada 2021., <https://enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=5009>.

⁵⁰⁹ Nerkez Smailagić, bosanskohercegovački i hrvatski politolog i pravnik (Banja Luka, 16. studenoga 1927. – Zagreb, 14. prosinca 1985.). Vidjeti opširnije: „Smailagić, Nerkez”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.), pristupljeno 4. listopada 2021., <https://enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=56750>.

⁵¹⁰ Marko Pećina, hrvatski liječnik (Oborovo, 23. ožujka 1940.). Vidjeti opširnije: „Pećina, Marko”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.), pristupljeno 4. listopada 2021., <https://enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=47266>.

(student iz Vodica) su za 1. maja 1971. godine doveli u Vodice Ivana-Zvonimira Čička da govori na skupu građana u cilju razbijanja već organizirane proslave prvomajskih praznika.

Krasnići Muje je ispričao Kuić Branku 23. 12. o. g. da ih je Partija preduhitrila, jer je formirala Inicijativni odbor za izbor novog predsjedništva Saveza studenata i da je sve propalo.

Anić Branimir, je molio Katušić Stipu da pored njegove sobe izvrši kontrolu sobe i Potjine Zvonka, te da obrati pažnju ispod kreveta, jer će tamo naći neke novine u sanduku koje treba negdje spremite, ali ne i uništiti. Pored ovoga Anić je savjetovao Katušiću: „Nastojte što manje isticati se vi koji ste ranije radili”.

Nenad Pejić je Sučić Stjepanu 23. 12. o. g. rekao da je u Beograd usprkos sunčanom vremenu „hladno” i da je tamo isto tako nešto počelo kao u Zagrebu”.

Jedan neidentificirani muškarac iz Drniša je na porti studentskog doma „N. Maraković” tražio 26. 12. Mrdja Žarka. Kako Žarka nije bilo ostavio je poruku slijedećeg sadržaja: „Što je sa plakatima koje je Žarko obećao poslati”.

Na Gradjevinskom fakultetu su Mihanović Ante, Znidarčić, Marušić, Sever i Škara⁵¹¹ poslije odluke o obustavi štrajka nastavili sa svojom aktivnošću, te pozivali da se štrajk nastavi dok se studentski zahtjevi ne prihvate i riješe. Oni su također organizirali straže po fakultetima.

Bošnjak Josip, student II godine istog Fakulteta je govorio da je bitka završena, ali rat se nastavlja, te da će poslije praznika doći do krvi. Govorio je pogrdno o Titu, te je za njegov govor u Rudu kazao: „Od takvog glupana ne može se ništa očekivati”. U samim događajima na Gradjevinskom fakultetu pojavio se student Krmpotić Drago, koji se do tada nalazio na studijima u Austriji. On je često kontaktirao pomenuta lica, te je govorio da od kuda komunistima pravo da vladaju – pošto su u manjini, da je Tito devizni sustav postavio kao nacionalno pitanje, a zahtjev studenata okvalificirao kao nacionalističke i kontrarevolucionarne. Po klupama je pisao parole „Živio Čičak-Budiša”!

Bešker, student Više medicinske škole je polovinom novembra donio Glavinović Ivanu u studentskom domu „N. Maraković” – primjerak „Hrvatske revije”.

Kako kaže Miljenka Vuković-Bušić, Dumančić Tihomir joj je rekao da u Zagrebu postoji ilegalni pokret, čiji se centar nalazi negdje na Knežiji. U grupi koja pripada tom centru nalazi se nekolicina penzioniranih oficira. Produžetak te grupe je studentska organizacija pod imenom „Socijalizam”.

U toku 1970. godine u Tehničkom centru u Zagrebu, Klaićeva 7, počeli su intenzivnije i agresivnije djelovati pojedinci na nacionalističkoj i šovinističkoj platformi vezanu uz Maticu hrvatsku. Ta grupa je uspjela tokom godine zauzeti sve rukovodeće pozicije u školi i izvršiti veliki propagandni upis u Maticu hrvatsku. Među najaktivnijim istakli su se: Dolički Mladen i Danica, članovi SK, Jovan Lovro, član SK, Ilić Jura, Jelavić Filip, Rašković Vera, član SK, Jajić Luka – sekretar osnovne organizacije SK, Lovrović Anton. Poslije

⁵¹¹ Dobroslav Znidarčić, Vidoslav Marušić, Zdravko Sever, Miljenko Škaro.

čitanja materijala sa XXI sjednice Predsjedništva SKJ, zaključeno je da na školi nije bilo nacionalističko-šovinističkih pojava.

II/ Zmijarević M.

Josip Drpić
(potpis)

7.61.

Socijalistička Republika Hrvatska
REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
Broj 1463 (I)
Datum 25. 11. 71
ZAGREB⁵¹²

900⁵¹³

Socijalistička Republika Hrvatska
REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
CENTAR ZAGREB
Primljeno 26. 11. 71.
Broj 1511
Org. jedinica II⁵¹⁴
CENTRU SLUŽBE DRŽAVNE SIGURNOSTI
Z A G R E B

Dostavljamo vam na korištenje informaciju Centra SDS Osijek br. 175 koja se odnosi na pamflet što ga je napisao, umnožio i dijelio u Osijeku penzionirani pukovnik Mamula Djoko iz Zagreba. Centar SDS Osijek ustupit će materijal na ocjenu Okružnom javnom tužilaštvu.

M. V.

NAČELNIK
Melkior Baranović
(potpis, pečat)

⁵¹² Otisnuto pečatom uz ručno napisani broj predmeta i datum.

⁵¹³ Napisano ručno unutar kruga otisnuta pečatom.

⁵¹⁴ Otisnuto pečatom uz ručno napisane podatke o broju predmeta, datumu i organizacijskoj jedinici.

III/ Kralj – Vid.

*Dimitrijević*⁵¹⁵

STROGO POVJERLJIVO

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
 REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
 SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
 CENTAR O S I J E K

15. 11. 1971. ⁵¹⁶

Dostavljeno
 I sektoru SDS 1 primjerak
 V sektoru SDS 1 primjerak

I N F O R M A C I J A broj 175

VEZA: INFORMACIJA broj _____

Izvori:

SJS Osijek

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti: Neistinito prikazivanje društveno političkih prilika u zemlji radi postizavanja neprijateljskih ciljeva.
2. Metode i sredstva rada neprijatelja: 2. Pismena i usmena propaganda.
3. Predmet: 3. MAMULA DJOKO, stan: *Držičeva bb., r. 6. V. 1919. u GOMIRJE, Karlovac*, penzionirani pukovnik iz Zagreba i VIDOVIĆ DRAGAN, direktor poduzeća „Kanalizacija” iz Osijeka.

SADRŽAJ:

MAMULA DJOKO, penzionirani pukovnik iz Zagreba posjetio je svog rodjaka Bekić Dušana, milionara iz Osijeka koncem X mjeseca o. g. s kojim je u rodbinskim odnosima.

Dana 26. 10. o. g. Mamula je posjetio komandira I Odjeljenja SJS u Osijeku i s njim vodio duži razgovor. U početku razgovora Mamula je rekao komandiru, da ima u njega povjerenje, iako se ranije nisu poznavali, te da mu zbog toga daje svoj kako je rekao referat kojega je napisao, budući se ne slaže sa nekim političkim zbivanjima u SR Hrvatskoj. Po njegovim riječima u referatu su postavljena pitanja, koja želi postaviti na svojoj partijskoj organizaciji kao i CK SKH, ali da prethodno želi upoznati neke drugove i čuti njihova mišljenja napomenuvši, da je već to učinio i da se većina s njim slaže.

⁵¹⁵ Napisano ručno. Najvjerojatnije se odnosi na operativne radnike SDS-a Alberta Kralja, Slobodana Vidovića i Voju Dimitrijevića.

⁵¹⁶ Na lijevoj margini izvornika otisnut je prijemni štambilj Službe državne sigurnosti RSUP-a SRH. Informacija broj 175 zaprimljena je 24. studenoga 1971.

Komandiru je ostavio pisani materijal kojega vam dostavljamo fotokopiranog na uvid. Naknadno je utvrđeno, da je Mamula taj materijal pisao sa daktilografinjom poduzeća „Kanalizacija“ iz Osijeka Bošković Verom.

Dana 4. 11. o. g. Vidović Dragan, direktor poduzeća „Kanalizacija“ iz Osijeka, pod utjecajem alkohola formalno je napao komandira I Odjeljenja SJS Osijek i to takovim riječima na osnovu kojih se može zaključiti da Vidović polazi sa unitarističkih pozicija. Vidović je isticao kako će sadašnji SKH propasti za 5 do 6 mjeseci, da ne prihvaća partiju koju vodi Mika Tripalo i njemu slični spomenuvši i Djodana. Priznaje od rukovodioca SKH jedino druga Bakarića i Blaževića, koji se bore za stavove drugova sa Korduna i Banije i tome sl.

Na kraju razgovora Vidović je dao komandiru isti referat kojega je komandir primio i od Mamule, što potvrđuje da je to pisano u više primjeraka.

O navedenim slučajevima informirali smo društveno-političko rukovodstvo na našem području.

Borivoj Buzadžić⁵¹⁷

7.62.

STROGO POVJERLJIVO

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA

REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE

SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI

CENTAR SDS SPLIT

Split, 3. XII 1971.

Dostavljeno

I sektoru SDS 1 primjerak

V sektoru SDS 1 primjerak

SDS Centra Zagreb

I N F O R M A C I J A broj 405

VEZA: INFORMACIJA broj _____

Veza naša depeša br. 267 od 26. XI 1971.

Izvori:

- Suradnik „Pločar“

⁵¹⁷ Referat Đ. Mamule koji se spominje u tim dokumentima izvorno je odložen u predmetu *Informacije RSUP-a SRH i ostalih centara SDS u SRH* (šifra 016.1/4-23), stranice numerirane brojevima 43-48. Vidjeti u ovom izdanju prilog 11.6.

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:
3. Predmet:

- BORAVAK SURADNIKA „PLOČAR” U SAD I POVEZIVANJE ing GAŽI FRANJE I BUŠIĆ BRUNA SA EMIGRACIJOM U SAD.
- BORAVAK EMIGRANATA MAMIĆ ANTE, BOŽIĆ TOME I VRŽINA ANTE U ZAGREBU.
- ŠARIĆ ANTE, EMIGRANT IZ AUSTRALIJE, POVRATIO SE U EVROPU – ZAPAŽANJA SURADNIKA.

SADRŽAJ:

Dana 26. XI 1971. godine suradnik „Pločar” je otputovao u SAD po poslovima njegove radne organizacije. Pored ostalog, obići će turističke agencije u New Yorku, Clevelandu, Pitzburgu i Torontu. Predhodno je bilo dogovoreno, da se suradnikovo putovanje u SAD upriliči sa putovanjem i boravkom delegacije „Matice Hrvatske” i Matice iseljenika u Clevelandu (Jonke,⁵¹⁸ Gotovac, Baučić⁵¹⁹ i ing Gaži).⁵²⁰ Međutim, Jonke, Gotovac i Baučić neće putovati, jer se sa programom i putovanjem nije složio drug Josip Šentija, tako da avionske putne karte uplaćene u Clevelandu za Jonkea i Baučića tur-retur, ovi vraćaju po suradniku organizatorima. Predhodno je radi priprema u Clevelandu otputovao ing Gaži Franjo. Gaži je obećao suradniku interesantne kontakte s intelektualcima našeg podrijetla u SAD i ostavio mu adresu: Linardo Županović⁵²¹ 1275 E 59 st. ST Cleveland, gdje se imaju naći.

Pred odlazak za SAD suradnika je posjetio Bruno Bušić iz Zagreba i dao mu adresu: Vukojević Vice c/o Gabelica 30-26 43 st. Astoria Lic New York od kojega mu treba donijeti neke poruke.

Dana 13. XI og. „Pločara” je u Zagrebu posjetio Mamić Ante, koji je pred godinu dana doputovao iz Australije, a koji sada radi na aerodromu u Frankfurtu, jedan od funkcionera HRM⁵²² u Australiji. Mamić je u Zagreb doputovao radi ženidbe njegovog brata. Suradniku je pričao da je iz Australije doputovao i Šarić Ante, također jedan od funkcionera HRM u Australiji, a navodno se zaposlio u Münchenu, čiji je pozdrav Mamić izručio suradniku. Bilo je govora, kao i ranije, da su želje mnogih Hrvata, njih oko 100 da se iz Australije prebace u Evropu.

⁵¹⁸ Ljudevit Jonke, hrvatski jezikoslovac i prevoditelj (Karlovac, 29. srpnja 1907. – Zagreb, 15. ožujka 1979.). Vidjeti opširnije: „Jonke, Ljudevit”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.), pristupljeno 4. listopada 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=29308>.

⁵¹⁹ Vlado Gotovac, Ivo Baučić.

⁵²⁰ Franjo Gaži, hrvatski agronom, političar i prevoditelj (Peteranec pokraj Koprivnice, 1. travnja 1912. – Zagreb, 10. siječnja 1990.). Vidjeti opširnije: „Gaži, Franjo”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.), pristupljeno 4. listopada 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=21477>.

⁵²¹ Ručno podcrtano. Ta se napomena odnosi i na druge podcrtane dijelove teksta u nastavku dokumenta.

⁵²² Hrvatska revolucionarna mladost.

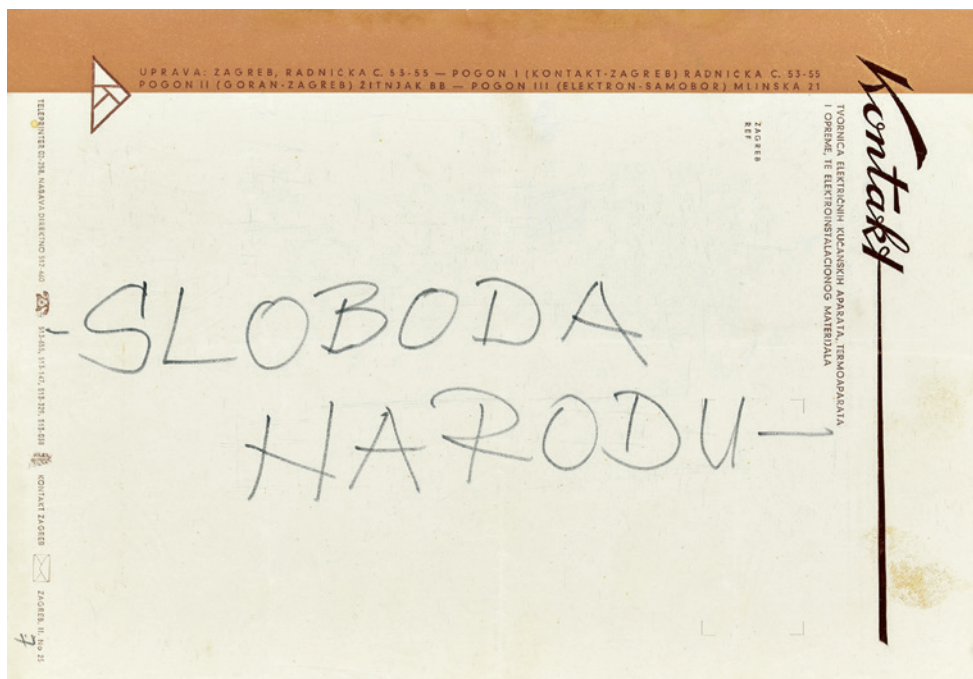
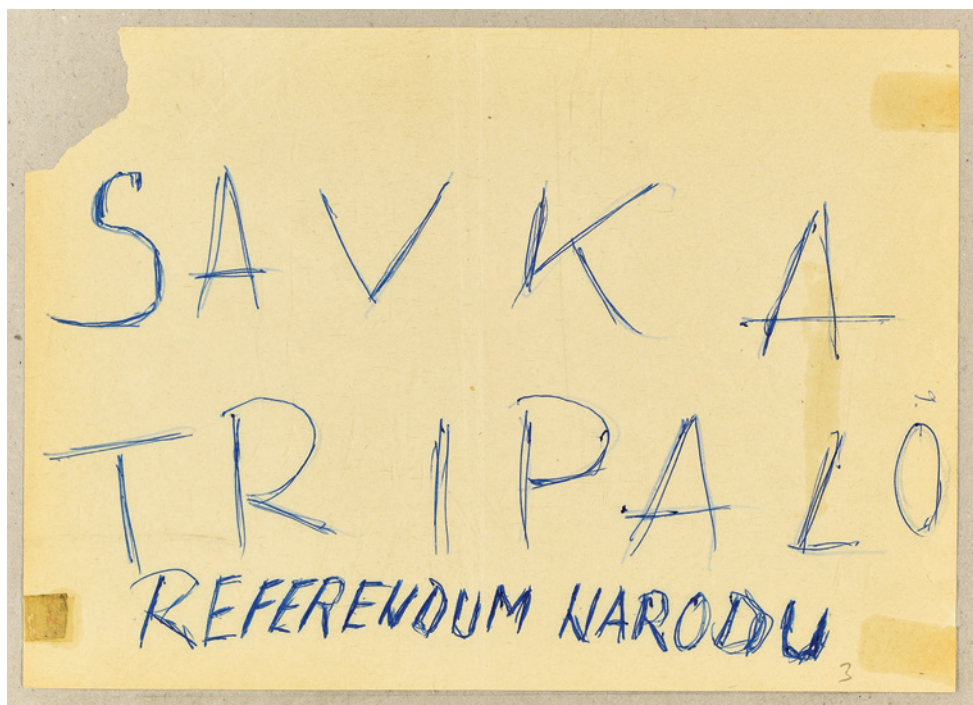
Na temu izvršene diverzije u našem turističkom predstavništvu „Adriatic” u Sydneyu, konkretnih saznanja nije dobio. Suradnik međutim pretpostavlja da bi to mogli napraviti ekstremni emigranti sa područja Šibenika, kao Koloman iz Murtera, Goreta Mate i njima slični, koji za Cala Pavla, direktora navedenog predstavništva znadu da je komunista i da je svojevremeno radio u UDB-i.

Pred nekoliko dana iz Australije u Zagreb su doputovali: Božić Tomo iz Dubice i Vržina Ante iz Splita, emigranti, bliski Hrvatskoj revolucionarnoj mladosti. Zvanično su doputovali ispred NK⁵²³ „Croacia – Sydney” radi nabavke nekih igrača, ali suradnik ukazuje na potrebu utvrđivanja njihovih veza i djelatnosti.⁵²⁴

Mate Josipović

⁵²³ Nogometni klub.

⁵²⁴ Na lijevoj su margini izvornika ručno napisana imena i prezimena osoba koja se spominju u dokumentu: *Jonke Ljudevit, Gotovac, Baučić, Gaži, Josip Šentija, Linardo Županović, Bruno Bušić, Vukojević Vice, Gabelica, Mamić Ante, Šarić Ante, Božić Tomo, Vržina Ante.*

DOĐE
MILKA
PLANINCI!

8

GORE SAVKA
I TRIPALO

u 18,15 h ispred 'GENERATURISTA'
Izgrade br. 18 na Krujaveu.

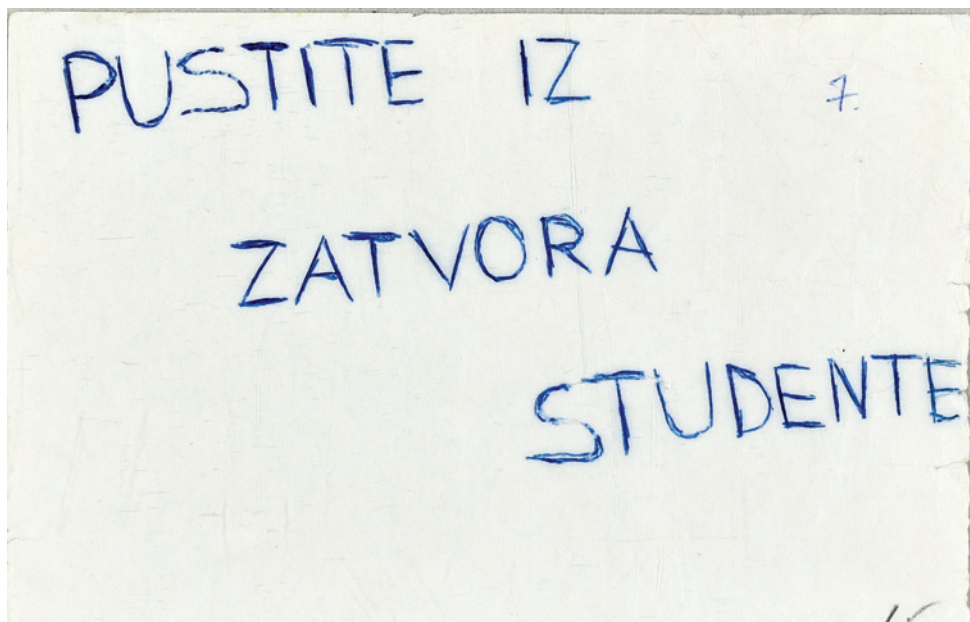
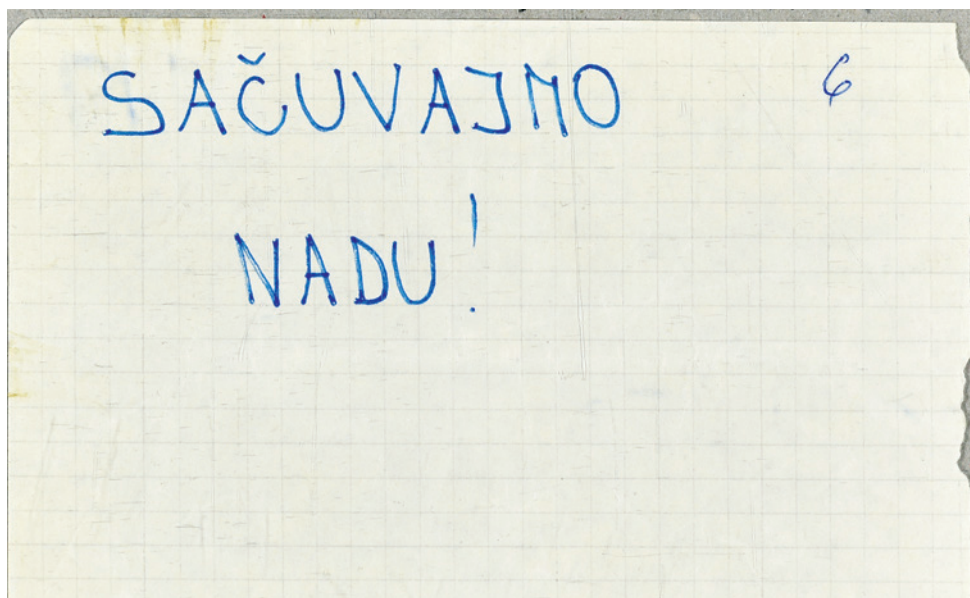
9

DOSTA
 TERORA I
 NEJEDHAKOSTI

10

DOLJE
 STA GJINIZ AM!

15
 11

Slike 9-16. Primjeri letaka raspčavanih u vrijeme štrajka na zagrebačkom sveučilištu u studenome i prosincu 1971. godine. Dio njih završio je u Službi državne sigurnosti koja je na samim letcima ili u posebnim dokumentima bilježila na kojoj su lokaciji i u koje vrijeme pronađeni. Ti su materijali korišteni u kaznenim progonima sudionika studentskoga pokreta (HR-HDA-1561. SDS RSUP SRH. Unutar-nja problematika, oznaka 016.1/4-32)

39

U štrajk /studentska buđnica/

U štrajk u štrajk u štrajk. Naš narod za tuđinu tleći.
 U svom be - lu pe - ti. Po - mo - zimo ne - šoj braći.
 Da se svome domu ----- vrati. U štrajk u štrajk u štrajk.
 Gdje se Hrvat ro - di tu živjet mo - ra
 Pje - vajmo naš šlj slo - be di re - fin
 da capó
 Sađ kad nam svi -- do - zo - ra. zo - ra.

Na brzac ishitrio KREŠIMIR BRLOBUŠ
 Dno subote 27. studenog 1971
 ZAGREB

43

Slika 17. Pjesma “U štrajk /studentska buđnica/” koju je 27. studenoga 1971. godine u prostorijama Predsjedništva Saveza studenata u Zagrebu uglazbio Krešimir Brlobuš, student Muzičke akademije (HR-HDA-1561. SDS RSUP SRH. Unutarnja problematika, oznaka 016.1/4-31)

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
GRADSKA UPRAVA — ZAGREB
Sekretarijat javne sigurnosti
Operativno preventivni sektor

Broj: II-S/6-K-2069/71.

Datum, 11. XII 1971.

OKRUŽNOM JAVNOM TUZIOCU

ZAGREB

Na osnovi člana 140. stav 3. Zakonika o krivičnom postupku podnosi se

KRIVIČNA PRIJAVA

protiv

1. ČIČAK ZVOJIMIR-IVAN, od oca Ante i majke -
(prezime i ime) (ime) (ime)
rođene -, rođenog u Zagrebu
(prezime)
općina Zagreb, SR Hrvatska, dana 10. VIII
19 47., sa prebivalištem u Zagrebu, ulica Kuhačeva broj 5
br. -, općina Zagreb, po narodnosti Hrvat
državljanina SFRJ, po zanimanju student
-, prema podacima kaznene evidencije nije osudjivan

sada na slobodi.

- 2/ BUDIŠA DRAŽEN, sin Mate, rođen 25. VII 1948. godine u Drnišu, nastanjen u Zagrebu, Jakše Dugandžića bb /Studentski dom "Nina Maraković"/, student, nije osudjivan.
- 3/ PARADŽIĆ ANTE, rođen 10. II 1943. godine u Ljubuškom, nastanjen u Zagrebu, Trg žrtava fašizma broj 11 /Studentski dom "Moša Pijade"/, student, nije osudjivan.
- 4/ DODIG GORAN, sin Milana, rođen 25. V 1947. godine u Ugljanu, nastanjen u Zagrebu, Jakše Dugandžića bb /Studentski dom "Nina Maraković"/, student, nije osudjivan.

Krivična prijava se podnosi zbog osnovane sumnje da su:

./.

4

- 2 -

ČIČAK ZVONIMIR-IVAN

1/ Dana 19. VI 1971. godine na svečanoj akademiji povodom 100-godišnjice rođenja Stjepana Radića u velikoj dvorani Studentskog centra u Zagrebu pred oko 3.000 studenata i građana u govoru što ga je održao rekao, između ostalog: "Možda će ova jesen biti burnija od proteklih ... ali moramo izdržati bez obzira na ono što nas čeka, jer mi moramo vratiti dug svome narodu, dug svima oni ma čije su oči uprte u hrvatske sveučilištarce danas. S tog razloga hrvatski sveučilištarci, kao najradikalniji dio radničke klase ... moraju izdržati ove kritične trenutke za svoj narod ... Studenti moraju biti sposobni za demonstracije, pobune i štrajkove, jer njihova mladost i njihov radikalizam jedini su garant njihovu narodu za bolju i svjetliju budućnost" - sve to u namjeri da podstakne studente i druge građane da upotrebom sile, štrajkom, neredima i demonstracijama izazovu protuustavnu promjenu društvenog i državnog uređenja, svrgavanje predstavničkih tijela i njihovih političko-izvršnih organa,

dakle govorom podsticao na nasilnu i protuustavnu promjenu društvenog i državnog uređenja, na svrgavanje predstavničkih tijela i njihovih političko-izvršnih organa,

2/ dana 29. X 1971. godine na Filozofskom fakultetu u Zagrebu pred auditorijem od oko 1.000 studenata, prilikom rasprave o ustavnim amandmanima, rekao: "Kako možemo govoriti o amandmanima kada trebamo garanciju ustavnosti, slobodu građana, ali kakvu slobodu? Da li onu koju su mnogi studenti imali u ranijem razdoblju ovog režima? Koliki su studenti tada zatvarani, a da nikada kasnije nisu bili rehabilitirani. Postavljam pitanje zašto su bili zatvarani studenti, i dok mi se na to pitanje ne odgovori, nema Ustava. Ne mogu se složiti s time da Ustav donose oni koji su ga 25 godina gazili, koji su gazili najjemenitija ljudska prava, garantirana ne samo Ustavom nego i Poveljom Ujedinjenih nacija. Takva se situacija ponavlja i danas. Nikada neću na ove i slične amandmane staviti svoj potpis, jer smatram, a to sam već rekao 15. X 1971. godine u Rijeci, da je ovaj hrvatski Sabor što ga danas imamo nesposoban da donese bilo koji zakon a kamoli ustavne amandmane. Novi hrvatski Ustav mora donijeti i novi hrvatski Sabor",

dakle govorom podsticao na svrgavanje predstavničkih tijela i zlonamjerno i neistinито prikazivao društveno-političke prilike u zemlji,

BUDIŠA DRAŽEN

3/ dana 29. X 1971. godine na Zboru studenata na Filozofskom fakultetu u Zagrebu pred oko 1.000 studenata u održanom govoru izjavio, između ostalog: "Mi studenti na hrvatskom sveučilištu prije nekoliko mjeseci raspravljali smo o Ustavu SR Hrvatske i između ostalog tražili smo da svaka republika kao suverena država ima svoju

./.

5

- 3 -

vojsku i da službeni jezik vojske bude i službeni jezik naroda gdje je jedinica stacionirana. Mi studenti tražili smo da republika kao suverena država ima pravo na svoje tržište. Hrvatska ima negativnu trgovinsku bilancu sa svim republikama, ali ima pozitivnu trgovinsku bilancu sa Zapadnom Evropom. Ona ne može prodavati svoje proizvode u druge republike, a svi očijukaju o hrvatskom tržištu. U takvoj situaciji zalagati se za jedinstveno jugoslavensko tržište znači zalagati se za reproduciranje ovog negativnog odnosa. Republika kao suverena država mora imati pravo zaštite vanjskog tržišta i o tome odlučivati sama, jer na postojećem jugoslavenskom tržištu ne mjeri se produktivnost nego se mjeri pokvarenost. Završit ću ovu interpretaciju riječima jednog našeg kolege studenta koji je rekao da su aspiracije Sparte rasle sve dotle dok je Atena bila popustljiva. Aspiraciju Sparte na račun Atene treba spriječiti, pa čak i oružanim sukobom. Hitlerova nezajažljivost i njegove aspiracije prema teritorijama drugih naroda uvijek su rasle dok je Chamberlain popuštao. Ne treba tu pameti pa da se vidi tko je u ovom trenutku Hitler i tko je u ovom trenutku Sparta",

dakle govorom podsticao na protuustavnu promjenu društvenog i državnog uređenja i na razbijanje bratstva jedinstva naroda Jugoslavije,

4/ dana 26. XI 1971. godine u "Studentskom listu" broj 26 objavio članak pod naslovom "Štrajki!" u kojem, između ostalog, navodi: "Zbiljski revolucionaran čin ne može se temeljiti na poštivanju i uvažavanju legaliteta, jer je legalitet svagda, kao takav, povijesno uvjetovano ograničenje istinski humanističkog odnosa ... Hrvatski sveučilištarci općim štrajkom na sveučilištu ne samo da ruše već i onako poljuljani legalitet u našoj sredini, nego i prije svega prestaju priznavati kao razumnu, opravdanu, moralnu i svrsishodnu jednu sramotnu političku igrariju koja se s ovim narodom i s ovim sveučilištem vodi već doista predugo, da bi se moglo mirno i poslušno to dalje podnositi ... ",

dakle napisom podsticao na otpor prema odlukama predstavničkih tijela i njihovih političko-izvršnih organa koje su od značaja za zaštitu i razvitak socijalističkih društvenih odnosa i zlonamjerno i neistinito prikazivao društveno-političke prilike u zemlji,

ČIČAK ZVONIMIR-IVAN, BUDIŠA DRAŽEN, PARADŽIK ANTE I DODIG GORAN - ZAJEDNO

5/ u vremenu od 20. XI do 3. XII 1971. godine, prema una prijed postignutom dogovoru i planu, a pod izlikom bržeg rješavanja deviznog, bankarskog i vanjskotrgovinskog sustava, organizirali štrajk svih studenata u Zagrebu, pozvali na štrajk sve studente u SR Hrvatskoj, unaprijed redigirali zaključke studentskog zbora i proglas u kojem se, između ostalog, navodi: "Ističemo da šćo revo-lucionarnih i radikalnih promjena u našem društvu ne može doći sve

./.

- 4 -

dotle dok se ne pristupi korjenitim kadrovskim izmjenama u svim društveno-političkim i ostalim strukturama, kako u Hrvatskoj tako i u cijeloj Jugoslaviji ... pozivamo sve radne ljude SR Hrvatske da se i oni pridruže nama u obustavi rada u cilju ostvarenja pravilnog rješenja deviznog, bankarskog i vanjskotrgovinskog sustava ...", organizirali štrajkaške straže sa zadatkom da fizički spriječe pohadjanje nastave i polaganje ispita svim studentima koji bi to željeli kao i da spriječe normalan rad nastavnog osoblja na svim visoko školskim ustanovama - sve to u namjeri da izazovu zastoj u proizvodnji, otpor prema zakonitim odlukama predstavničkih tijela i njihovih političko-izvršnih organa, da se nametnu kao sila iznad društva i da u krajnjoj konzekvenci nametnu protuustavnu promjenu društveno i političkog uređenja,

dakle učinili djelo upravljeno na to da se protuustavnim putem obori vlast radnog naroda i da se potkopa ekonomska osnovica socijalističke izgradnje, te na opisani način podsticali na otpor prema odlukama predstavničkih tijela i njihovih političko-izvršnih organa koje su od značaja za zaštitu i razvitak socijalističkih društvenih odnosa,

pa da su time učinili: ČIČAK ZVONIMIR-IVAN djelima pod tačkom 1/ i 2/ krivična djela neprijateljske propagande opisana i kažnjiva po čl. 118 st. 1 KZ; BUDIŠA DRAŽEN djelima pod tačkom 3/ i 4/ krivična djela neprijateljske propagande opisana i kažnjiva po čl. 118 st. 1 KZ, a svi zajedno djelo pod tačkom 5/ krivično djelo protiv naroda i države kontrarevolucionarnim napadom na državno i društveno uređenje iz čl. 100 KZ i krivično djelo neprijateljske propagande iz čl. 118 KZ.

Inkriminirana djelatnost je manje više poznata cjelokupnoj javnosti budući da je publicirana u sredstvima javnog informiranja a napose u "Hrvatskom tjedniku", "Vjesniku", "Vjesniku u srijedu", "Borbi", "Studentskom listu", "Večernjem listu", "Večernjim novostima" i dr. Kako isključivo naslov - po službenoj dužnosti - prati sve štampane materijale koji imaju karakter sredstava javnog informiranja, smatramo da nije potrebno da posebno prilažemo izводе u kojima je publicirana djelatnost prijavljenih.

U pogledu djela pod tačkom 1/ - 3/ mogu se koristiti kao svjedoci bilo tko od velikog auditorija što je prisustvovao radnjama izvršenja djela, čiji je identitet lako utvrditi. Tako na pr. mogu se kao svjedoci saslušati VUKASOVIĆ ANTE i POPOVIĆ ANTONIJE, studenti iz Zagreba. Primjerak proglasa - letka kojim se radnička klasa poziva na generalni štrajk dostavljen vam je ranije na uvid radi eventualne privremene zabrane raspacavanja. Ti su letci tiskani i umnoženi 21/22. XI 1971. godine, dakle prije nego je, tobože sponzoro, Dodig Goran predložio obustavu nastave. Ovu činjenicu mogu kao svjedoci potvrditi PANDŽA IVAN iz Ivankova, općina Vinkovci, student Više elektrotehničke škole u Zagrebu, KALINIĆ LUKA iz Vinkovaca, student Tehnološkog fakulteta u Zagrebu i RUČEVIĆ ANDRIJA, iz

./.

- 5 -

Starih Mikanovaca, općina Vinkevi, koji su od predsjedništva Saveza studenata Hrvatske dobili zadatak da raspačavaju na području Vinkovaca proglase - letke. Inkriminirani sadržaj govora Čičak Zvonimira Ivana i Budiša Dražena na Filozofskom fakultetu u Zagrebu od 29. X 1971. godine može potvrditi, između ostalih, i RADMAN BOŽO, novinar "Vjesnika" iz Zagreba.

NAČELNIK SEKTORA
Milan Rončević

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA

GRADSKA UPRAVA — ZAGREB

Sekretarijat javne sigurnosti

Operativno preventivni sektor

Broj: S/6-K-2069/71.

Datum, 13. 12. 1971.

Istražni sudac Okružnog suda

JAVNOM TUŽIOCU

Z A G R E B

Veza: naša krivična prijava — poseban izvještaj od 11. i 12. 12. 1971.

Veza: vaš br. _____

Na osnovi člana 140. stav 3. Zakonika o Krivičnom postupku podnosi se

POSEBAN IZVJEŠTAJ

kao dopuna krivične prijave i posebnog izvještaja protiv ČIČAK ZVONIMIR IVANA, BUDIŠA DRAŽENA, PARADŽIĆ ANTE, i BODIG GORANA.

ČIČAK ZVONIMIR IVAN

Dana 21. 12. 1970. izabran je za prvog studenta prorektora sveučilišta. Već prije izbora vršio je pripreme i stvarao grupu svojih političkih istomišljenika koji su ga kontinuirano pratili i podržavali na svim skupovima koji su kasnije dobili obilježje kontrarevolucionarnog djelovanja.

U emigrantskom listu koji nosi naziv "Hrvatska država" u petom mjesecu 1971. godine objavljen je članak potpisan njegovim imenom pod naslovom "Nesmiljena karavana". Članak govori o onima koji odlaze na rad u inozemstvo i proganjaju onih koji ostaju u zemlji. Faksimil ovog članka bit će dostavljen uz naknadni poseban izvještaj.

Dana 22. 10. 1971. godine nalazio se u Vukovaru sa grupom studenata od kojih je svaki iz grupe nosio po jedan primjerak "Hrvatskog tjednika" željći time pokazati da je to jedino glasilo koje izražava njegova politička uvjerenja. Grupa je, kretajući se ulicama vršila izgrede pjevajući nacionalističke pjesme u koje su ubacivana imena Veselice i Dodana.

Dana 25. 11. 1971. godine kad je Osnovna organizacija SK Ekonomskog fakulteta zaključila da se prekine štrajk i započne nastava Čičak je organizirao grupe takozvanih jurišnika koje su prodrle u prostorije fakulteta i rasturile okupljene studente. Jednu grupu predvodio je Čičak a drugu Budiša Dražen.

Organizirano kontrarevolucionarno djelovanje Čičak je izražavao na bezbroj javnih skupova. Njegova istupanja namjere i potsticanja na pobunu objavili su:

- "Vjesnik" od 31. 10. 1971. o zboru studenata na Filozofskom fakultetu na kojem je Čičak napadao Sabor SRH.

- 2 -

- "Borba" od 23. 10. 1971. o prijateljskim razgovorima studenata Zagreba, Beograda i Skoplja na kojem je Čičak napadao bratstvo i jedinstvo naroda Jugoslavije prikazujući da to bratstvo i jedinstvo čuva žandar.
- "Večernje novosti" i "Večernji list" od 23. 11. 1971. godine koji opisuju Čičkove akcije potsticanjem na štrajk.
- "Vjesnik u srijedu" broj 1010 od 8. 9. 1971. u kojem se opisuje Čičkovo predskazivanje "Vruće jeseni".
- "Hrvatsko sveučilište" br. 25 od 3. 11. 1971. u kojem je objavljen Čičkov članak pod nazivom "Za ili protiv amandmana ?" u kojem Čičak govori protiv usvajanja amandmana. /faksimil u prilogu/.

BUDIŠA DRAŽEN

Djelujući u pravcu svrgavanja postojećeg društvenog i političkog uredjenja, kao istomišljenik Čičak Zvonimir Ivana, na studentskoj tribini predsjedništva saveza studenata Splita 9. 10. 1971. djelio je prisutnima uz svoj potpis "Hrvatski tjednik" prikazujući da je to jedino glasilo koje nuđi u pogledu amandmana na ustav SFRJ ispravno rješenje.

22. 10. 1971. organizirao je akciju predsjedništva saveza studenata Zagreba u pravcu donošenja odluke za štrajk na sveučilištu. Kao organizatori učestvovali su i Čičak Zvonimir Ivan i Paradžik Antun stvarajući istovremeno posebne ekipe sastavljene od studenata za tks. straže na fakultetima putem kojih je vršeno fizičko zaprečavanje redovnog odvijanja nastave. U studentskom listu br. 26 od 26. 11. 1971. u članku pod nazivom "Štrajk" prikazuje da "Opšim štrajkom sveučilištarci ruše već ionako poljuljani legalitet u našoj sredini".

Oblike njegovog kontrarevolucionarnog djelovanja objavili su pojedini listovi između ostalih naročito:

- "Borba" od 27. 8. 1971. Prikazuje se nastup Budiše na Beogradskoj televiziji u kojem je govorio o pokretu studenata i "Izbavljenju" Hrvatskog Živilja u Hercegovini.
- "Borba" od 2. 10. 1971. prikazuje kako Budiša podržava stavove Dodana i Veselice i napada demokratski centralizam u SK.
- "Vjesnik" od 26. 10. 1971. prikazuje kako Budiša opravdava pjevanje nacionalističkih pjesama u Vukovaru.
- "Borba" od 16. 11. 1971. opisuje Budišino istupanje u kojem izražava mišljenje da Hrvatska kao samostalna država treba da postane članica Ujedinjenih naroda.
- "Večernji list" od 23. 11. 1971. donosi opis Budišina apela za štrajk studenata i njegove insinuacije na račun milicije i vojske.
- "Studentski list br. 20" od 28. 9. 1971. donosi Budišin članak pod nazivom "Studentski pokret između autohtonosti i manipulacije". / u prilogu faksimil/.
- "Studentski list" br. 26 od 26. 11. 1971. donosi Budišin članak pod naslovom "Štrajk" /faksimil u prilogu/

-/-

10

- 3 -

PARADŽJK ANTE

Kao predsjednik Saveza studenata Hrvatske osobito je djelovao na stvaranju pokreta koji je imao za cilj da nasilno promijeni državno i društveno uređenje u SFRJ.

Dana 16. 8. 1971. boravio je u Ljubuškom na skupštini pododbora Zavičajnog kluba studenata Hercegovine. Pred predsjednikom Općinske skupštine i sekretarom Općinskog komiteta u Ljubuškom izjavio je da je novi studentski pokret u Hrvatskoj tako snažan da će prisiliti rukovodstvo u Hrvatskoj na prihvatanje njihovih stavova. U agitiranju za sakupljanje studenata rekao je da bi emigranti koji dolaze iz inozemstva i miniraju objekte trebali najprije likvidirati Vladimira B karića kao unitaristu koji smeta razvoju Hrvatske, ističući istovremeno Veselica Marka i Simu Dodana kao "mozak Hrvatske".

Na skupu studenata Pedagoške akademije u Rijeci 19. 11. 1971. kojem su prisustvovali Čičak i Paradžik, najavljuvao je seriju štrajkova i nemira medju radnicima i studentima izjavljujući da radnike treba naoružati za obranu deviza.

22. 11. 1971., kao jedan od organizatora studentskog štrajka, sazvao je plenum saveza studenata Hrvatske na kojemu je donesena odluka o štrajku. Obrazlažući ciljeve štrajka rekao je da se mora beskompromisno intervenirati u društvu zbog toga što se i dalje produžuje eksploatacija Hrvatske radničke klase. Djelujući u cilju obaranja društvenog i političkog uređenja isticao se naročito i u publiciranju svojih "Ideja".

- "Hrvatsko sveučilište" br. 29 od 26. 11. 1971. u članku "Uvodno izlaganje predsjednika saveza studenata Hrvatske" objavilo je napade Paradžika na amandmane za ustav SRH i njegov zahtjev da sjedište admiraliteta bude u Splitu /faksimil članka u prilogu/

- "Studentski list" od 23. 11. 1971. objavio je Paradžikov članak u kojem se izjašnjava protiv usvajanja amandmana /faksimil članka u prilogu/.

- "Borba" i "Večernje novosti" od 17. 11. 1971. objavile su stavove Paradžika izražene na zboru studenata u studentskom domu "Nina Maraković", u kojima poziva na bojkot savezne administracije.

DODIG GORAN

Djelujući u pravcu organiziranja akcija za izmjenu postojećeg društvenog i političkog uređenja, na zboru studenata održanom 22. 11. 1971. u studentskom centru davao je prijedloge za obustavu nastave na sveučilištu i predlagao da se hitno sazove prošireni plenum saveza studenata te da se obustava nastave organizira u cijeloj Hrvatskoj. U tom smislu učestvovao je u svim akcijama koje su organizirano vršene na fakultetima. U "Večernjem listu" od 23. 11. 1971. godine o zboru studenata u studentskom centru objavljeno je kako se isticao pozivanjem na štrajk.

U prilogu ovog izvještaja dostavlja se:

1. Faksimil članka u "Hrvatskom sveučilištu" od 26. 11. 1971., koji nosi naziv "Uvodno izlaganje predsjednika saveza studenata Hrvatske na zboru od 22. 11. 1971".

2. Faksimil članka Paradžik Ante objavljen u Studentskom listu od 23. 11. 1971.

-/-

11

- 4 -

3. Faksimil članka pod nazivom "Štrajk" objavljen u Studentskom listu od 26. 11. 1971, potpisan od strane Budiša Dražena.

4. Faksimil članka Budiša Dražena pod nazivom "Studentski pokret između autohtonosti i manipulacije", objavljen u Studentskom listu od 28. 9. 1971.

5. Faksimil članka Čičak Ivana pod nazivom "Za ili protiv amandmana?" objavljen u "Hrvatskom sveučilištu od 3. 11. 1971.

6. Letak pod nazivom "Zaključci završnog zbora Hrvatskih sveučilištara o promjenama Hrvatskog ustava"

7. Zapisnik o uvidjaju od 11. 12. 1971. o uvidjaju na motornom vozilu reg. br. ZG 105-682 u prilogu kojega se nalaze dvije matrice.

8. Korespondencija Budiša Dražena pronadjena u prostorijama studentskog saveza Savska 25 sa potvrdom br. 13513 o oduzimanju i popisu dokumenata.

Rezultate naknadnih obaviještenja, do kojih ćemo doći u kriminalističkoj obradi, dostavit ćemo vam uz naredni poseban izvještaj.

NAČELNIK SEKTORA:
Rončević Milan

Slike 18-26. Kaznena prijava koju je 11. prosinca 1971. godine Sekretarijat javne sigurnosti grada Zagreba podnio Okružnom javnom tužiocu u Zagrebu protiv vođa studentskoga pokreta Dražena Budiše, Ivana Zvonimira Čička, Gorana Dodiga i Ante Paradžika. Kazneni progon protiv njih četvorice primjer je represije koja je uslijedila krajem 1971. i tijekom 1972. godine nad pripadnicima studentskoga pokreta, odnosno Hrvatskoga proljeća u cjelini. U tematskom dosjeu o operativnoj obradi "Tuškanac" sadržano je više stotina stranica preslika vezanih uz takve optužnice i kaznene prijave (HR-HDA-1561. SDS RSUP SRH. Unutarnja problematika, oznaka 016.1/4-43)

APEL SVEUČILIŠTA ZA MIR I OČUVANJE ZAKONITOSTI

Rektor, dekani zagrebačkih fakulteta i kolegij Sveučilišta održali su u utorak 14. prosinca 1971. sastanak na kojem su razmotrili trenutnu situaciju. Konstatirano je da se predavanja i znanstvena istraživanja na svim fakultetima i visokim školama odvijaju u skladu sa statutarnim i drugim propisima, i da nema narušavanja reda na fakultetima i visokim školama. Jednodušno je izraženo uvjerenje da Sveučilište nastavi takvim svojim radom i intenzivnim provođenjem reforme, za što je donošenje Statuta Hrvatskog sveučilišta na skoroj skupštini vrlo važan korak. Ovaj sveučilišni skup izrazio je također svoje uvjerenje da se samo mirnim, nenasilnim i demokratskim metodama može postići rješenje društvenih problema i dalje unaprijediti naše socijalističko samoupravljanje pa u tom smislu priopćuje svoj dogovor kao apel za mir i očuvanje zakonitosti. Sveučilište je u svojem dugom postojanju stajalo na principima legalnosti i humanizma i smatra da su ta načela bitna za sigurnost i napredak svakog građanina i čitave Socijalističke Republike Hrvatske.

U Zagrebu, 14. prosinca 1971.

Tisak Kofne tiskare Sveučilišta u Zagrebu.

18

Slika 27. Apel Sveučilišta za mir i očuvanje zakonitosti sastavljen 14. prosinca 1971. godine, nekoliko dana nakon ubičenja studentskih vođa (HR-HDA-1561. SDS RSUP SRH. Unutarnja problematika, oznaka 016.1/4-31)

8.

Rezime i prikazi o aktivnosti pripadnika „masovnog studentskog pokreta” u eskalaciji nacionalizma na Zagrebačkom sveučilištu (šifra 016.1/4-18)⁵²⁵

8.1.

Obrađ.

STROGO POVJERLJIVO⁵²⁶

CENTAR SDS ZAGREB⁵²⁶

Zagreb, 4. travnja 1972. godine.

PRIKAZ O DJELOVANJU UČESNIKA „MASOVNOG STUDENTSKOG POKRETA” NA FAKULTETIMA I STUDENTSKIM DOMOVIMA.-

INFORMACIJA BROJ 17

Pisano u 7 primjeraka

Prateći aktivnost učesnika „studentskog masovnog pokreta”, dolazi se do zaključka da su izmijenili način rada. Prelaze na rad u užim grupama, birajući pogodna mjesta za takve kontakte.

Savjeti stanara po studentskim domovima u čiju strukturu do sada nije dirano, a koji su sastavljeni od članova i simpatizera „masovnog pokreta”, predstavljaju čvrst punkt snaga „pokreta” i širenja raznih destruktivnih vijesti.

Predsjednik Savjeta stanara u studomu „Nova Sava” Vuknić Milan, zapažen je svojom aktivnošću za vrijeme studentskog štrajka, govori da će godišnja skupština Saveza studenata Zagreba biti bojkotirana. Organizirano se radi na tome da pri izboru novog Savjeta budu ponovo izabrani učesnici „maspoka”, ali oni koji su do sada manje uočeni. Za predsjednika se predlaže Ljubičić Ivan, aktivni sudionik štrajka, student FEN-a, rodom iz Imotskog.

Grupa studenata iz studentskog doma „Nina Maraković” na čelu sa Matić Ivanom, predsjednikom Savjeta stanara i Mandić Dragom (brat Mandić Srećka, koji ja sada u prtvoru) imaju namjeru izazvati nered i spriječiti rad godišnje skupštine Saveza studenata Zagreba. Smatraju da provokativno treba u novi Sveučilišni odbor predložiti studente srpske nacionalnosti, a svakog Hrvata koji bi ušao u taj forum trebalo bi pretučiti.

⁵²⁵ Signatura dodijeljena u HDA-u jest HR-HDA-1561.1.8.2.3.4.18.

⁵²⁶ Otisnuto pečatom.

Za sada se kristalizira jedna grupa studenata kompromitiranih u studentskom štrajku, a koji stanuju u studentskim domovima „Nova Sava” i „Nina Maraković”, a sačinjavaju je Mandić Drago, Slišković Ante, Šoš Tomica, Djerek Nedeljko, Mandac Srećko zv. Djendo i Grbić Pero. U sobi Grbić Pere u studentskom domu „Nina Maraković”, ta grupa je dana 2. 3. 1972. godine diskutirala o proteklim studentskim događajima i pjevala pjesme „Ustani bane” i „Marjane, Marjane” u raznim verzijama, spominjući i Antu Pavelića. Ova grupa održala je do sada, prema našim saznanjima, dva sastanka na savskom nasipu, nizvodno od sportskih terena „Mladosti”. Isto tako organizirali su izlet na „Sljeme” početkom marta mjeseca.

U studentskom domu „Nina Maraković” dosta je snažna grupa albanskih nacionalista, koji su u sprezi s hrvatskim, pa nastupaju gotovo identičnom platformom. Nakon izlaganja Marinović Ive, studenta tehnologije na konferenciji Sveučilišnog komiteta SK, a koje je štampano u „Vjesniku” od 30. 3. 1972. godine, gdje je govorio o sprezi albanskog i hrvatskog nacionalizma, našao je na vratima svoje sobe zalijepljen novinski izrezak sa podcrtanim riječima: „Bila je to sprega albanskih i hrvatskih nacionalista, a Muje Krasnići je bio nosilac”, uz napisane prijetnje. Istog dana došla su mu u sobu dva Albanca, čija imena se ne znaju i zaprijetila mu da će dobiti nož u ledja. Kasno u noć grupa od oko 20 Albanaca je udarala po njegovim vratima od sobe i prijetili mu.

U Studentskom domu „Nina Maraković” za vrijeme gledanja TV dnevnika grupa ekstremista oko Slišković Ante i braće Hrkač,⁵²⁷ pri pojavi na ekranu druga Josipa Vrhovca zviždi i viče: „izdajico”. Uočeno je da su posljednjih dana po zidovima na hodnicima ugljenom napisane parole „Savka, Tripalo”, a u WC-u na IV katu su napisane pogrдне i klevetničke riječi prema drugu Titu.

Dana 25. 3. 1972. godine grupa od oko 20 Albanaca, iz studentskog doma „Nina Maraković” medju kojima i Gaži Zuber i Sahid Šalja naoružana kratkim željeznim cijevima je blokirala sve ulaze u paviljone doma. Tom prilikom su pretukli Macan Matu, Antu Mihnovića i još jednog studenta, koji su poznati kao protivnici ideologije „masovnog pokreta”. Macanu je pružena liječnička pomoć, a glava mu se nalazi u povojima. Opravdano se pretpostavlja da je idejni začetnik ove vandalske akcije albanskih nacionalista Krasnići Muje, nekadašnji potpredsjednik SS Zagreba.

U studentskom domu „Ivo Lola Ribar” na Laščini, zapaženo je često sastajanje grupe hrvatskih nacionalista u sobi Štefanac Ljiljane, djevojke od Burić Jure. Osim njih dvoje, tamo navraćaju Boras Ivan, Vištica Ante, Kraljević Elza i Erceg Marinko, te još neki za sada neidentificirani. Radi se na utvrđivanju karaktera ovih sastanaka.

Na pojedinim visokoškolskim ustanovama postoje dosta snažni otpori nacionalističko-šovinistički orijentiranih studenata izboru novih fakultetskih tijela, što se očituje u pokušajima razbijanja studentskih zborova i naturanju na kandidacione liste lica koja su zbog aktivnog učešća u studentskom štrajku kompromitirana.

Najizrazitiji primjer predstavlja situacija na Pravnom fakultetu.

⁵²⁷ Najvjerojatnije braća Miljenko i Božo Hrkač. Vidjeti u ovom izdanju prilog 11.6.

Dana 5. 1. 1972. smijenjen je i kompromitirani FOS Pravnog fakulteta i izabran Inicijativni odbor od 5 članova. Za predsjednika Odbora izabran je student II godine Miljević Veljko. Mintas Ljerka mu je rekla da će on i njegovi istomišljenici pobjediti na godišnjoj skupštini, jedino ako budu imali podršku pendreka.

Dana 7. 3. 1972. održan je zbor studenata Pravnog fakulteta na kojem su u okviru studentske trećine predloženi kandidati za Znanstveno-nastavno vijeće i Savjet fakulteta. Prisutno je bilo oko 200 studenata, među kojima se osjećalo djelovanje dvije struje i to članova SK, koji su bili u manjini i opozicije. Prvi pokušaj razbijanja zbora potekao je od Rendulić Krešimira, aktivnog učesnika u proteklim studentskim nemirima, koji je predložio da se izglasa nepovjerenje članovima radnog predsjedništva u kojem su bila tri člana SK. Njegov prijedlog većinom glasova je prihvaćen. Pri izboru novog radnog predsjedništva opozicija je uspjela naturiti Granić Miru i Ivicu Vrkića (ne radi se o bivšem predsjedniku CK SOH), kao svoje predstavnike. Tada se pristupilo glasanju, odnosno potvrđivanju kandidacione liste. Na kandidacionu listu za Savjet fakulteta predloženi su od eksponiranih lica u studentskom štrajku čak šest i to: Mintas Ljerka, Mikšić Jadranka, Vrkić Ivica, Olujić Krunoslav, Rendulić Krešimir i Ivančić Jozo, dok su kao kandidati za Znanstveno-nastavno vijeće predloženi Mintas Ljerka i Olujić Krunoslav.

Dana 18. 3. 1972. godine održana je godišnja skupština SS Pravnog fakulteta, na kojoj su izabrani novi članovi FOSS-a i delegati za godišnju skupštinu SSZ. Već pri izboru radnog predsjedništva nacionalistički orijentirana grupa studenata je pokušala proturiti svoje kandidate Granić Miru i Ivicu Vrkića, ali zbog malog broja glasova nisu izabrani. Mirko Jelić, zamjenik sekretara SK IV godine je predložio da se Dujmić Mirko i Rendulić Krešimir skinu sa liste kandidata za FOSS, jer su bili aktivni učesnici u studentskom štrajku, te kao takovi ne mogu predstavljati studente. Nakon glasanja skinuti su sa liste. Rendulić Krešimir je u svojoj diskusiji branio stavove i shvaćanja Ivana-Zvonimira Čička. Mintas Ljerka je govorila o stvaranju elite na fakultetima, misleći na članove SK, koji ne izražavaju volju većine studenata. Takovo mišljenje zastupao je i Rančić Ante, koji je poslije 21. sjednice CK SKJ, isključen iz SK. On je napomenuo da na fakultetu vlada klika (članovi SK), koji stvaraju jaz između članova SK i nečlanova. Osim toga on se zalaže za ponovno aktiviranje zavičajnih klubova na već ranije poznatim osnovama. Na kraju zbora izabrano je pet kandidata za godišnju skupštinu SS Zagreba od toga četiri člana SK, koji se nisu kompromitirali u proteklim zbivanjima, te Žužul Josip, koji je zbog učestvovanja u studentskom štrajku kažnjen opomenom pred isključenje iz SK.

Dana 27. 3. 1972. godine održan je sastanak kojem su prisustvovali članovi inicijativnog odbora, novoizabrani članovi FOSS-a i članovi sekretarijata SK, sa zadatkom da izaberu novog predsjednika FOSS-a. Sekretarijat organizacije SK Pravnog fakulteta je na tu funkciju predložio Miljević Veljka dotadašnjeg predsjednika inicijativnog odbora. Grupa studenata na čijem čelu se nalazi Mintas Ljerka predložila je kao protukandidata studenta Olujić Krunoslava, koji je nakon glasanja, zbog većeg prisustva „opozicije“ na tom zboru definitivno izabran.

Početak siječnja 1972. godine sekretarijat organizacije SK na Fakultetu ekonomskih nauka, organizirao je odvojeno zborove studenata po godinama, koji su imali za cilj predlaganje studenata – kandidata za novi Fakultetski odbor, budući su se dosadašnji članovi svojim antisocijalističkim djelovanjem za vrijeme studentskog štrajka – kompromitirali.

Dana 12. 1. 1972. organiziran je zbor studenata II godine FEN-a. U ime sekretarijata SK, zborom su kao članovi radnog predsjedništva, trebali rukovoditi Pecotić Vedran i Hranilović Vesna. Student Duvančić Vlado je protestirao što je radno predsjedništvo unaprijed određeno i zatražio da se iz redova prisutnih izabere novo vodstvo zbora. U tom zahtjevu podržali su ga Simončić Radovan, Čolak Stanko, rodom iz Ljubuškog i Vicić Neven, rodom iz Drniša. Nakon toga u dvorani je nastalo komešanje i vika, te u takvim uslovima zbor nije mogao nastaviti radom. Predsjedavajući na zboru Pecotić Vedran je zatražio od članova SK da napuste dvoranu, što su oni jednim dijelom i učinili. Poslije toga zbor su nastavili voditi Simončić Radovan, Čolak Stanko i Ivanković Branko, koji su se zajedno sa studentima Bilušićem i Tunić Andrijom uspjeli nametnuti kao kandidati za nove članove FOSS-a.

Navedeni Vicić Neven je za vrijeme studentskog štrajka odnio u Drniš 50 letaka, u kojima stoji da studenti Drniške krajine bezrezervno podržavaju štrajk, te je posredstvom Duvančić Vlade sudjelovao u njihovom rasparčavanju.

Od strane sekretarijata organizacije SK FEN-a, pomenuti zbor studenata je proglašen nelegalnim, a zaključci zbora nevažeći, te se zbog toga morao održati novi zbor. Kao razbijači zbora Simončić Radovan, Čolak Stanko, Tunjić Andrija i Bilušić su isključeni iz članstva u SK. Nakon toga Simončić je izjavio da namjerava na organizirani način razbiti i naredni zbor.

Dana 14. 3. 1972. održana je godišnja skupština Saveza studenata FEN-a. Pojedini diskutanti su se, između ostalog, osvrnuli na dosadašnji rad i aktivnost u štrajku Kovač Josipa, nekadašnjeg tajnika FOSS-a, a sada predsjednika koordinacionog odbora Udruženja ekonomskih fakulteta Jugoslavije, te zahtjevali njegov opoziv. S tim u vezi Vujaković Branko je izjavio da je Kovač Josip bio član Akcionog odbora na FEN-u, te da se dana 1. i 2. 12. 1971. na zborovima studenata protivio prekidu štrajka. On je tražio da se Kovač Josip, zbog nacionalističkog djelovanja, opozove sa dužnosti predsjednika koordinacionog odbora. Predstavnici Ekonomskih fakulteta Niša, Rijeke i Subotice, koji su kao gosti prisustvovali godišnjoj skupštini FEN-a u Zagrebu su izjavili da će oni istupiti iz koordinacionog odbora ukoliko Kovač ostane i dalje na toj funkciji. Kovač Josip je također uzeo riječ u diskusiji. Branio se od napada, iznašajući periferne stvari, nepriznavajući svoju angažiranost u studentskom štrajku, što su prisutni primili s negodovanjem. Pri izboru kandidata za FOSS i delegata za skupštinu SSZ i novi Sveučilišni odbor SSZ, uočen je prijedlog kojim se kao kandidate pokušalo naturiti Ujević Filipa i Jerković Mladena – studente, koji su zbog aktivnog učešća u studentskom štrajku isključeni iz SK. Pri glasanju su dobili neznan broj glasova, pa tako nisu izabrani.

Pripadnici „studentskog masovnog pokreta” poduzimaju i konkretne akcije kojima se izvrgava poruzi ličnost predsjednika republike Josipa Broza Tita. U neutvrđeno vrijeme od

4. 2. do 5. 2. 1972. nepoznati učinilac je u zgradi FEN-a (bivša zgrada Visoke privredne škole), Kenedyev trg 7/I – dvorana I napisao na zidu parolu: „Tito je vol“, dok je iznad ulaznih vrata dvorane I skinuta slika druga Tita, koja je odnešena u WC, gdje je razbijeno staklo, a fotografija istrzana na komadiće i bačena u klozetsku školjku. U navedeno vrijeme održavali su se ispiti iz engleskog jezika i statistike, kojima je prisustvovalo oko 159 studenata.

Dana 21. 3. 1972. održan je zbor studenata Prirodoslovno-matematskog fakulteta, gdje je također bilo pokušaja da se pri izboru novog FOSS-a nametne dio već kompromitiranih studenata. Žestoki pobornik takvog stanja bio je Galić Hrvoje, student IV godine, organizator štrajka na tom fakultetu i bliski suradnik Hodžić Milana (sada u pritvoru). Njegovi prijedlozi su zbog protivljenja većine studenata neprihvaćeni.

Na Medicinskom fakultetu djeluje grupa studenata u kojoj su Buj⁵²⁸ Branko, Budinšćak Zdenko, Franković Tanja, Goja Veljko, Grilec i neka Arijana, a koji su se izolirali od ostalih. Oni su i dalje na pozicijama „studentskog pokreta“, što upućuje da se razgovori između njih, a koji su dosta česti vode u tom tonu. Osim toga primjećena je grupa neidentificiranih studenata Medicine, dana 28. 3. 1972. u Gračanima, kod zadnje tramvajske stanice, koji su diskutirali o planu organiziranja nove studentske organizacije. Ovaj podatak se povezuje s činjenicom da je i Buj Branko često vidjen u tom predjelu.

Organizacija SK Medicinskog fakulteta raspravljala je o dosadašnjoj političkoj aktivnosti Boras Ivana, člana kompromitiranog Predsjedništva SS Zagreba. Tom prilikom je Djakula Miroslav istupio sa svojim već poznatim nacionalističkim stavovima i pri tome branio Boras Ivana.

Dostavljeno:

1. Jovo Ugrčić	– 2	primjerka
2. Mile Rukavina	– 1	“
3. Joža Drpić	– 1	“
4. Srećko Šimurina	– 1	“
5. Arhiva	– 2	“

8.2.

PRIKAZ

Politička aktivnost nekih lica u Savezu studenata na Hrvatskom sveučilištu u Zagrebu.-

Na Hrvatskom sveučilištu u Zagrebu, pretežno kroz organizaciju SS, u srpnju i kolovozu nastavila se antipartijska i nacionalnošovinistička politička aktivnost određene grupe lica, s tendencijom uticaja na studente u Zagrebu i drugim gradovima SRH. Također bilo

⁵²⁸ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *Duj*.

je određenih pokušaja da se ti uticaji prenesu na studente BiH. Ranije izabrani funkcioneri Saveza studenata Ante Paradžik, Dražen Budiša i Ivan Čičak, bili su organizatori poduzetih političkih aktivnosti, mnogih dogovora i pojedinačnih kontakata, kao i napisa u redovnoj studentskoj i drugoj štampi. U političkoj akciji kao saučesnici pojavljivali su se neki članovi rukovodstva SS Hrvatske i Zagreba kao na pr.: Mičija Josip, Majstorović Zlatko, Djerek Veljko, Martinec Krešo, Dodig Goran i Mandić Srećko.

Dva događaja uzeli su kao okosnicu za različite političke akcije. To što je onemogućeno prisustvovanje studentskih predstavnika na IV konferenciji SKH i isključenje iz SKH Marka Veselice i Šime Djodana na sjednici Predsjedništva gradske konferencije SKH u Zagrebu. Njihove političke aktivnosti izazvale su i izjave političkih rukovodilaca SRH u kojima je izrečena osuda političkog ponašanja pojedinih studentskih foruma i nekih pojedinaca. Cijeneći da je to akcija SK koja teži za likvidacijom nacionalističkog i šovinističkog ponašanja i aktivnosti pojedinih funkcionera, pa i nekih foruma, odlučili su se da poduzmu odgovarajuće akcije preko studentskih rukovodstava, objavljujući zaključke i druge aktivnosti preko redovnih sredstava informacija /„Studentski list”, „Hrvatski tjednik” i druga/. U nizu pojedinačnih kontakata i dogovora, raspravljali su o taktici ponašanja, o daljnjim utjecajima na studente i izjavljivali da će na jesen prirediti izgrede.

Predsjednik SS Ante Paradžik i predsjednik SS Zagreba Dražen Budiša, sazvali su plenum SS Hrvatske i SS Zagreba 14. 7. 1971. godine u Studentskom centru. Diskusije su bile veoma žučne, a po riječima Turek Stjepana, neki diskutanti su napali politiku CK SKH. U toku rada plenum je uputio telegram Općinskom komitetu SK Drniš u kojem se solidalizira sa stavom Općinskog komiteta Drniša u slučaju Zvonimira Jurišića.

Dana 15. 7. 1971. u Vukovaru je održan sastanak Zavičajnog kluba studenata sa Zagrebačkog sveučilišta. Sastanku su prisustvovali Ivan Zvonimir Čičak i Budiša Dražen. Premda je svrha sastanka bila upoznavanje budućih studenata o uvjetima studiranja na Zagrebačkom sveučilištu, Čičak i Budiša su ovaj skup iskoristili za političku propagandu. Među ostalim Čičak je istakao da je studentska štampa kritizirala Djuru Kladarina, radi pogrešne koncepcije oko reforme i razvoja visokog školstva. Naglasio je kako neki rukovodeći kadrovi u privredi i na drugim mjestima raskošno žive i imaju uloženi novac u stranim bankama, a da 5000 studenata u Zagrebu gladuje. Istakao je da podržava Veselicu i Djodana i druge u Matici hrvatskoj, jer da po svemu imaju ispravne stavove. Dajući objašnjenja o korištenju studentskog kredita, smještaju u studentske domove i sl. Čičak, kao i Budiša objasnili su kakvim se bod sistemom to rješava, te da svaki student, pored ostalih bodova, dobiva i pet bodova ako je Hrvat. Govorili su da na Zagrebačkom sveučilištu ima 50 % studenata iz „inozemstva”, a to nije slučaj ni na jednom sveučilištu u svijetu. Upitani na što misle, odgovorili su: „Na studente iz drugih republika”. Naglašavali su kako se sredstva u privredi dobivena kroz izvoz i turizam preljevaju na istok – u Beograd.

Hološ Rene je prenio usmenu poruku predsjedništvu SS Split u kojoj navodi da se⁵²⁹ SS Hrvatske nije ogrešio svojim saopćenjem od 14. 7. o politiku CK SKJ i SKH, te da su na-

⁵²⁹ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *za*, što ne odgovara smislu te rečenice.

padi na SS zlonamjerni i neosnovani. U vezi studentskih zahtjeva za formiranje sveučilišnih vojnih odreda za teritorijalnu obranu, Hološ je dao instrukciju slijedećeg sadržaja: „Budući smatramo da se teritorijalna obrana ne može vršiti bez poznavanja oružništva, onda svaka akcija usmjerena na obranu određenog teritorija mora sprovesti sa poznavanjem vojnih vještina, i prema tome, istovremeno je i vojna akcija”. Rene smatra da CK SKH hoće prisiliti studentsko rukovodstvo da se izjasni za javnost jer „mi” predsjedništvo smo možda suviše šutjeli o politici SK-a, pozivali smo se na razne sjednice, a ništa nismo rekli o pojedinim stavovima i tjerali smo svoje. No, mi ćemo im dati priliku i izjasniti se javno. Mi nećemo šutjeti.

Očekujući da bi moglo doći do podvojenosti studentskog rukovodstva u Osijeku, ispred Predsjedništva SS Hrvatske je 24. 7. o. g. otputovao u Osijek Hološ Rene, da uvjeri ove u ispravnost politike koju vodi SS Hrvatske i SS Zagreba.

Daljnji značajni momenat bila je sjednica Predsjedništva Gradske konferencije SKH Zagreb. Kako je poznato na toj sjednici isključeni su iz SKH dr Šime Djodan i Marko Veselica.

Spomenuti studentski predstavnici bili su poticani zadnjih godina i istupali u prilog političkog djelovanja ove dvojice, to su se u ovom momentu željeli izjasniti i za javnost. Zbog toga su se solidarizirali i javno izjasnili za stavove Djodana i Veselice, čime su i za širu javnost došli u sukob s linijom SKJ i SKH.

Predsjedništva SS Hrvatske, SS Zagreb, SS Split, su 27. 7. 1971. godine u Splitu održali tajnu sjednicu sa koje su izdala tri identična saopćenja u kojima se suprotstavljaju zaključcima Predsjedništva Gradske konferencije SKH Zagreb o isključenju iz SKJ-u Djodana i Veselice. Kako⁵³⁰ su se neki studenti, kao i zavičajni klubovi izjasnili u prilog zaključaka Gradske⁵³¹ konferencije Zagreb, to je Predsjedništvo SS Hrvatske krenulo u široku političku akciju uvjeravanja i pridobivanja za sebe onih studenata koji su se izjasnili protivno njima. Najaktivniji nosioci i propagatori uvjeravanja bili su: Paradžik Ante, Budiša Dražen, Čičak Ivan, Hološ Rene, te predsjednik SS Split i SS Osijek. Predsjedništva SS Zagreb i SS Hrvatske karakteriziraju sada češći susreti, dogovaranja i putovanja. Tako je među ostalim zabranjeni broj „Hrvatskog tjednika” s naslovnom stranom „Dramatični trenutak Hrvatske” /500 komada/ Martinec Krešo prenio ilegalno u Split, gdje ga je skupa s Budišom uspio prodati.

Poslije Plenuma SS Hrvatske i SS Zagreb grupa studenata od 17 članova na čelu s Budiša Draženom i Čičak Ivanom krenula je na političku turneju po Istri programiranu od Predsjedništva SS Zagreb pod nazivom „Hrvatski sveučilištarci Istri”. Usprkos protivljenju društveno-političkih organizacija ova grupa od 17 studenata posjetila je sve općinske centre u Istri. U Poreču, Pazinu, Rovinju i Labinu su na automobilu imali izvješenu hrvatsku zastavu bez zvijezde. Kad su čuli za isključenje Djodana i Veselice iz SKJ, bučno su izražavali

⁵³⁰ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *Tako*, što ne odgovara smislu te rečenice.

⁵³¹ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *Gradkse*.

svoje negodovanje uzvikujući: „Živio Djodan”, „Živio Veselica”, revoltirajući pri tom prisutne građane.

Istovremeno je Čičak Ivan u razgovoru s Bradarić Matkom izrazio uvjerenje da se Djodan i Veselica nemaju zašto uzrujavati „jer će i tako za godinu dana Djodan postati rektor Sveučilišta”. Interesirajući se dalje kod Budiše da li studenti idu u Tučepe na Blaževićev govor Čičak je rekao: „Trebalo bi fučkati, fučkati”, dok je jednom licu rekao slijedeće: „Doći će 100 vojnika iz Imotskog, a zatim studenti iz Djakova, valjda će pasti Bakarić i Blažević”.

Jelača Zlatko /student medicine i član Predsjedništva SS Zagreb/ je na pitanje Džaja Branka iz Zadra zašto se je Medicinski fakultet ogradio od Predsjedništva SSH odgovorio: „Mi nismo protiv same akcije, nego protiv vremena u kojem se ona provodi”.

Za vrijeme održavanja Marijansko-Mariološkog kongresa u Zagrebu je boravila jedna ekipa zapadno-njemačke televizije na čelu s direktorom biroa za jugoistok, koja je htjela snimati intervju s Draženom Budišom o najnovijoj političkoj situaciji i stavovima studenata. Taj intervju se trebao obaviti na slobodnom prostoru. Budiša je pristao na intervju, interesirajući se istovremeno da li je to ona ista ekipa što upućuje na zaključak da je Budiša već imao kontakt sa zapadno-njemačkom televizijom. Međutim ovog puta je to bila druga ekipa iste televizije.

Dana 16. 8. 1971. u Ljubuškom je održana godišnja skupština pododbora zavičajnog kluba studenata „Hercegovac” iz Zagreba. Organizator skupštine bio je Paradžik Ante, predsjednik SS Hrvatske. Prije konferencije Paradžik je obilazio i razgovarao s rukovodionicima općine i poduzeća u Ljubuškom, prikupljajući informacije koje je onda na svoj način interpretirao na skupštini. U prisustvu predsjednika Općine, sekretara Komiteta i drugih rekao je između ostalog i slijedeće: „Novi studentski pokret u SRH je tako snažan da će prisiliti rukovodstvo SKH u prihvatanju njihovih stavova”. Njihov stav je, po njemu, „da je rukovodstvo stalo na pola puta, jer su unitarističke snage dale snažan otpor, da će jednog dana naći zajednički jezik s rukovodstvom SKH, naravno poslije smjene starih kadrova. Zatim da je dr Vladimir Bakarić židovski špijun, a kad umre da će oni dva dana slaviti njegov odlazak. Za Savku Dabčević je kazao da nije „čista” Hrvatica i da je to uzrok što se stalo na pola puta u preporodu hrvatskog naroda. Na skupštini je predložio da se pošalje protestno pismo – telegram Gradskom komitetu SKH Zagreb povodom isključenja Šime Djodana i Marka Veselice iz SKJ, pri tom govoreći „da TV i radio pogrešno informiraju javnost i da će ovo pismo – telegram biti pravi odraz narodnog raspoloženja”.

8.3.

*Podaci o Čičak Ivanu-Zvonimiru i aktivnosti klera i dr. nacionalista.*⁵³²

SR HRVATSKA
Popisnik 7 _____

Podaci i informacije o
prorektoru studentu Čičak
Zvonimir Ivanu, događaji i *aktivnost*⁵³³
klera, nekih nacionalista i drugih.-

Dana 21. prosinca 1970. godine izabran je za prvog prorektora studenta na Zagrebačkom sveučilištu student Ivan Zvonimir Čičak.

Rodjen je u Zagrebu 1947. godine, gdje je završio osnovnu školu i gimnaziju. U IV razredu gimnazije „Vladimir Vitasović“ isključen je iz škole zbog pisanja školskih zadaća koje su ocjenjene kao nacionalističke. U to vrijeme već je pripadao ekstremnoj ilegalnoj organizaciji „Hrvatski oslobodilački pokret“, kojoj je na čelu stajao bivši ustaški bojnik emigrant Biošić Josip. Ogranak organizacije u Zagrebu kome je pripadao, na vrijeme je otkriven i prekinuta je njihova aktivnost. Organizacija je imala u programu vršenje terorističkih i drugih akcija u zemlji.

Sa aktivnostima u ilegalnoj organizaciji „Hrvatski oslobodilački pokret“ bio je upoznat njegov otac i svećenik Trčak Ivan iz crkve „Sv. Petra u Vlaškoj ulici, koji je bio veliki prijatelj porodice, a Ivan je bio u to vrijeme ministrant u crkvi „Sv. Petra“. Odgajan u nacionalističko-klerikalnoj porodici uzeo je učešća tako reći u djetinjstvu u spomenutim šovinističkim aktivnostima.

Nakon završene gimnazije upisao se na Pravni fakultet, te paralelno na Filozofski fakultet, gdje je studirao književnost i francuski jezik. Školske godine 1968./69. napušta studij prava i francuskog jezika, te kao redovni studij upisuje I godinu na Filozofskom fakultetu i to komparativnu književnost i filozofiju. Na Fakultetima je pokazao dosta loš uspjeh, te njegov prosjek ocjena iznosi 2,9. Pored studija paralelno pohađa Institut za teološku kulturu laika. Od 1968. g. član je međunarodne organizacije „Pax Cristi“, u kojoj je obavljao neke dužnosti.

Iste godine 1968. bio je potpredsjednik fakultetskog odbora studenata Filozofskog fakulteta, ali je istupio iz odbora i Saveza studenata, jer se nije slagao sa programom Saveza.

⁵³² Dokument je pisan strojem sa znatnim brojem ručno dopisanih ispravaka. U ovom se izdanju donosi čistopis dokumenta, na način da su ručno dopisani ispravci u tekstu, na marginama dokumenta i umetnutim listovima otisnuti u kurzivu. Potrebna dodatna pojašnjenja navedena su u bilješkama uz tekst.

⁵³³ Napisano ručno umjesto riječi *ponašanje* koja je prekrizižena.

U toku 1969./70. g. primjećena je živa aktivnost Ivana Čička u organiziranju raznih skupova posvećenih književniku Tomičić Zlatku,⁵³⁴ kao tadašnjem uredniku „Hrvatskog književnog lista”. Pokazao je posebnu aktivnost u organiziranju studenata Zagrebačkog sveučilišta da daju političku podršku „Hrvatskom književnom listu” i da dobrovoljno organiziraju distribuciju lista.

Početak 1970. godine primjećeni su njegovi česti kontakti sa braćnim parom Tolić Benjaminom i Dubravkom, koji su se vratili iz Austrije, gdje su pripadali emigrantskoj organizaciji „Hrvatski socijalisti”, te je Benjamin zbog neprijateljskog djelovanja protiv SFRJ iste godine po svom dolasku u Zagreb osuđen na 10 mjeseci zatvora.

Iste godine mjeseca veljače Čičak je uzeo učešća u organiziranju nereda u Hrvatskom narodnom kazalištu prilikom prikazivanja drame „General i njegov lakrdijaš”. On je svojim prijateljima studentima dijelio besplatno⁵³⁵ karte i omogućavao na taj način prisustvo većeg broja svojih istomišljenika i time pridonio organiziranjem i bućnijem šovinističkom ispadu u kazalištu.

Dana 5. i 6. 12. 1970. godine u Rijeci je organiziran skup laika od strane Instituta za teološku kulturu laika, kome je prisustvovao i Čičak. Udaljujući se od teme on je skupu pokušao nametnuti diskusiju o problemu naše radne snage u inozemstvu. S jednom ekstremnom grupom isticao je potrebu efikasnijeg angažiranja katolika u raznim ekonomsko-političkim situacijama nasuprot komunistima, jer da je za to sada povoljna prilika. Pokušao je skup usmjeriti na diskusiju o ekonomskom osiromašenju Hrvatske. U tom smislu zalagao se da skup izglasa rezoluciju koja bi se poslala radnicima u inozemstvo. U njoj bi se istaklo da će katolici u ovoj zemlji stvoriti uvjete za povratak radne snage u domovinu.

Dana 19. 12. 1970. godine održana je godišnja skupština stanara studentskog doma „Nina Maraković”. Tom prilikom diskutiralo se o studentskom standardu, kao i drugim pitanjima studentskog života. Bilo je raznih prijedloga, a između ostalog i da studenti izadju na ulice i demonstriranjem ukažu na neriješene svoje probleme. Čičak se je izjasnio protiv izlaženja na ulice, jer po njegovom mišljenju, to ničemu ne vodi, a samo bi se dalo povoda „smrdljivoj policiji” da upotrijebi pendreke.

Dana 21. 12. 1970. godine održana je godišnja skupština Sveučilišta u Zagrebu. Savez studenata Hrvatske za svog kandidata predložio je Damira Grubišu, a Djerek Veljko zvani Jerko predložio je za studenta prorektora Čičak Zvonimir Ivana. Od predloženih kandidata u nominaciji za Grubišu se izjasnilo 184 delegata, a za Čička 57. U toku trajanja skupštine Čičku je omogućeno da govori i na taj način utiče na prisutne, dok ta mogućnost Grubiši nije dana zbog navodnih proceduralnih razloga. Tako je prilikom glasanja Čičak dobio 174, a Grubiša 166 glasova i na taj način izabran je za prvog studenta prorektora.

⁵³⁴ Zlatko Tomičić, hrvatski književnik (Zagreb, 26. svibnja 1930. – Zagreb, 16. lipnja 2008.). Vidjeti opširnije: „Tomičić, Zlatko”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021), pristupljeno 6. listopada 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=61699>.

⁵³⁵ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *besplatno*.

Istog i slijedećeg dana štampa, radio i televizija obavijestili su građane o izboru organa skupštine. „Vjesnik“ je donio članak pod naslovom „Studenti protiv „studentskog“ prorektora“ i objavio neslaganje Saveza studenata Zagreba sa izborom Čička.

Čičak je već slijedeći dan reagirao na pisanje „Vjesnika“, kojem je uputio protestno pismo u kojem osporava navode u članku, iznosi svoja gledišta i zahtjeva da se to objavi. Drugog dana istom uredništvu uputio je i drugo pismo u kojem navodi, da podržava reformu Sveučilišta, program „300 dana“, politiku Centralnog komiteta SKH i prema sjećanju interpretira govor što ga je održao na skupštini Sveučilišta.

Ovaj politički blef nakon izbora za prorektora je veoma karakterističan. Dosljedno tumačiti političku i idejnu platformu Čička može se jedino na osnovu njegovih šovinističkih istupa i aktivnosti (istupi u gimnaziji, učešće u radu šovinističke i nacionalističke organizacije, aktivnosti u crkvenim organizacijama, politička podrška ekstremno-nacionalističkom „Hrvatskom književnog listu“ i Tomićić Zlatku i drugo). Nije moguća politička i idejna transformacija Čička na politici i ideologiji SK koju deklarira u pismima „Vjesniku“.

Nakon izbora na nekim fakultetskim godišnjim skupštinama studenata u Zagrebu, te na skupu stanara studentskog doma „Nina Maraković“, Čičak Ivan sa grupom svojih prijatelja tražio je u svojim govorima podršku na dužnosti studenta prorektora. Sa grupom bukača obilazio je skupštine studenata i nametao se je diskusijom o političkim, ekonomskim i studentskim problemima. Dana 8. 1. 1971. u studentskom domu „Nina Maraković“ Čičak je prisustvovao sa grupom svojih pristalica skupu stanara. Skupu je, pored stanara doma, prisustvovalo i više stotina studenata iz drugih domova, tako da ih se okupilo preko hiljadu. U diskusiji koja je trajala preko šest sati više učesnika odbacilo je ocjenu studentskog rukovodstva, prema kojoj student prorektor Ivan Zvonimi Čičak na osnovu svog dosadašnjeg djelovanja ne može garantirati reformu Sveučilišta. Veoma bučnu atmosferu stvorili su prijatelji Čička skandiranjem i odobravanjem govora svojih pristalica, a negodovanjem i stvaranjem nemogućće atmosfere za vrijeme govora onih koji su podržavali ocjenu studentskog rukovodstva. Na zboru je govorio i Čičak. Iskoristio je nastalu situaciju i predložio skupu da je došao na pomisao da podnese ostavku na položaj prorektora. Njegovi su prijatelji bučno reagirali protiv podnošenja ostavke, i kada je vidio da ima većinu na svojoj strani, izjavio je da ostaje na položaju dok ima ovakvu podršku. U nastavku svog izlaganja govorio je o kretanjima u katoličkoj crkvi, iznosio sadržaj razgovora sa većim brojem kardinala Evrope s kojima je u toku prošle godine razgovarao, od kojih mu je navodno jedan dio prigovarao zbog internacionalističkog opredjeljenja. Tek na primjedbu članova predsjedništva skupa formalno je iznio neke svoje poglede na reformu Sveučilišta. Ovakvom Čičkovom izlaganju suprotstavilo se više studenata, ali je skup na kraju diskusije većinom glasova podržao njegov izbor za prorektora, a za novog predsjednika Saveza studenata Zagreba umjesto Slobodana Langa predložio je Dražena Budišu.

Isti dan Čičak je prisustvovao godišnjoj skupštini studenata Medicinskog fakulteta. Njegova grupa, iako u manjini, uspjela je svojim reagiranjem onemogućiti rad skupštine. Čičak se obratio dekanu Medicinskog fakulteta tražeći riječ, koja mu od strane predsjedniš-

tva nije dana, zbog čega je nastalo *bučno* reagiranje njegovih pristalica, tako da je skupština morala biti prekinuta. Slobodana Langa i Djakula Miroslava *oba iz Saveza studenata* fizički su onemogućili da istupe na *skupštini* studenti Burić Jure i Petrušić Ilija. Čičak je na skupštini *uspio izjaviti samo to da traži podršku svojih pristalica. Sa Medicinskog fakulteta požurio je na godišnju skupštinu studenata Pravnog fakulteta, koja se tog dana održavala nešto kasnije. Dok je stigao na Pravni fakultet sa grupom svojih pristalica, skupština je već bila prekinuta zbog toga što je jedan, do sada neidentificirani student, silom htio nametnuti da se u dnevni red unese rasprava o student prorektoru, što većina prisutnih nije podržala, pa je nastao nered kojeg su izazvali pristalice Čička.*

Čičak je *dana 14. 1. 1970⁵³⁶ godine* prisustvovao godišnjoj skupštini studenata Fakulteta ekonomskih nauka, ali nije učestvovao u diskusiji. *Na ovoj skupštini opet je bilo bučnog reagiranja u prilog Čička i izglasana je rezolucija u kojoj se daje podrška Čičku kao prorektoru, zahtjeva se ostavka predsjedništva Saveza studenata Zagreba i uredničkog kolegija „Studentskog lista”, te traži izmjena Statuta Saveza studenata Zagreba.*

Istog dana održana je godišnja skupština studenata Filozofskog fakulteta na kojoj je Čičak dobio podršku od gotovo polovine prisutnih, a posebno od istomišljenika Djerek Veljka i Budiše Dražena. Njegovi istomišljenici pokušali su proturiti parolu da je drugarica Ema Derossi na zboru studenata st. doma „Nina Maraković” podržala Čička, što bi trebalo da znači da onaj koji je protiv Čička je ujedno i protiv CK SKH. Skupština je završena bez donošenja određenih zaključaka.

Godišnja skupština studenata Strojarskog fakulteta završena je zaključkom da Čičak ne može kao prorektor zastupati interese studenata strojarstva. *Sekretara partijske organizacije poslije skupštine dočekala je grupica studenata za koju je izjavio da ga je namjeravala fizički napasti, ali je to izbjegao.*

Slijedeći dan po održanoj skupštini studenata Medicinskog fakulteta, na kojoj se student medicine Gnjidić Živko suprotstavio Čičku, našao je na vratima svoje sobe u studentskom domu „Sava” ceduljicu s natpisom: „Seli što prije iz Zagreba inače ćeš uvjetovati skraćenje vlastitog života. Dani su ti odbrojani”. Drugi dan našao je pismo poslano poštom sa slijedećim tekstom: „Ne zaboravi da si upozoren, na raspolaganju imaš jedan dan manje”. Dana 19. 1. 1971. g. ponovno je dobio prijeteće pismo slijedećeg sadržaja: „Trebao si nas odmah poslušati i nikom ništa ne pričati. Još uvijek imaš mogućnosti da nas poslušas”.

Nakon izbora Čička za prorektora, *počela⁵³⁷ je živa aktivnost Šime Djodana, Marka Veselice, Danila Pejovića, Petra Šegedina, Ive Frangeša, Ivana Supeka, Tuđman Franje⁵³⁸ i drugih. Medjusobno su se posjećivali i izmjenjivali svoja gledišta o momentalnoj situaciji, kako bi „pronašli najbolja rješenja i u javnosti istupili sa identičnim gledanjima po svim pitanjima”.*

⁵³⁶ U izvorniku je ručno napisana pogrešna godina. Spomenuta skupština studenata Ekonomskog fakulteta održana je 14. siječnja 1971.

⁵³⁷ Napisano ručno umjesto riječi *nastala* koja je prekrížena.

⁵³⁸ Ime Franje Tuđmana napisano je ručno iznad riječi „*Laste*” koja je prekrížena.

Iz razgovora Šegedina i Supeka, proizlazi njihova platforma i procjena situacije. Za njih nije bitan Čičak kao ličnost, kao ni sama funkcija prorektora – studenta. Bitno je da „buntovna omladina“ želi jednu novu Hrvatsku, da ta omladina ulaskom u Savez studenata treba faktično preuzeti određene funkcije i odgovornosti i na tom planu usmjeriti svoje akcije.

Dana 23. 12. 1970. godine Pejović Danilo i Frangeš Vera razgovarajući o Čičku kao prorektor, čude se što studenti obilaze fakultete i institucije i što negoduju. Po njihovom mišljenju Čičak je izabran na legalan način, studenti su sami izgubili bitku, a izgubili su je zbog „stvari koja nije nigdje zapisana“. Smatraju, da će Čičak imati podršku s jedne i s druge „ultraške strane“.

Razgovarajući o istoj temi s Frangeš Ivom, Pejović ga upoznaje da se o tome u „Matici hrvatskoj“ vodila „žučna diskusija“ i da sada svatko hoće da „nosi zastavu“. Obojica smatraju da „status quo nigdje ne može biti“, a Čičak im se ne sviđa, kao ni Grubiša, ni Lang.

Dana 28. 12. 1970. godine Djodan Šime *razgovarao je* sa Padjen Ivicom. Upoznao je *Padena*, da ga je Matko Bradarić informirao da jedna grupa studenata želi *Padena* kandidirati za prorektora. Odmah nakon toga nazvao ga je i Čičak.⁵³⁹ Padjen je Djodanu *rekao* da nema pretenzija za tu funkciju. Djodan je iznio da je poznato da je ideja o studentu prorektor bila njegova, ali da je na skupštini Sveučilišta konzervativna struja reagirala protiv službenog kandidata i birala onog koji nije službeno nametnut. Smatra, da je nezgoda u tome što se na sve to „naljepila“ unitaristička štampa. Zbog toga treba pustiti da se stvar smiri, a onda izaći na skupštinu i ne dozvoliti da „NIN“, „Borba“ i „Politika“ stalno „montiraju“ nekakve zavjere i nekakve nacionalizme. Djodan hvali „Studentski list“ i Padjenov doprinos u njemu i dodaje, da na fakultetu treba širiti studentsku organizaciju, jer se oko 80 % studenata nalazi van Saveza studenata i da ne treba dozvoliti da nekontrolirani ljudi prave ovakve ekscese.

Dana 8. 1. 1971. godine Djodan je preporučio Mili Borasu da razgovara sa Čičkom i da mu sugerira ostavku, a da na njegovo mjesto dodje Padjen. Smatra, da se sada događaju takve stvari koje nisu normalne, a ne zna ni da li je i Čičak normalan, jer odlazi u Petrovu crkvu i pred čitavom masom traži, „da se pomole za Savku, da joj Bog prosvjetli pamet“. U vezi godišnje skupštine studenata Pravnog fakulteta, o kojoj smo već pisali, Borasu je predložio da ako bude govorio da to čini diplomatski, jer se razbijanjem hrvatskih snaga na više frakcija ne može nikad ništa postići. Rekao mu je da je to isto *rekao* Marku Veselici u njegovom stanu pred većom grupom ljudi, dodajući da Hrvatska danas ima jednu organiziranu snagu, a to je CK SKH, koji, „kakav je da je, svaki dan je bolji“.

Dana 13. 1. 1971. godine Asija Petrović, supruga Gaje, upoznala je jednu svoju kolegicu da joj je Rudi Supek ispričao kako je njegov brat Ivo na skupštini Sveučilišta govorio protiv Damira Grubiše i glasao za Čička. Asija smatra, da je to karakteristično za njegov karakter, jer po njezinom mišljenju Ivo nije čovjek nego lopov kad se ovako ponaša. Zamjerila mu je što je govorio protiv *Grubiše*, studenta svog fakulteta i člana SK.

⁵³⁹ Ta je rečenica u izvorniku ručno prekrížena.

Dana 14. 1. 1971. godine Čičak je u razgovoru sa Šegedin Petrom istog upoznao da su mu rekli da bi on želio s njime razgovarati. Na upit Šegedina, tko mu je to rekao, Čičak odgovara: „Veliki šef” (pretpostavljamo da se radi o Supek Ivanu), dodajući da je on uvijek govorio otvoreno. Čičak je pitao Šegedina da li žele da postane Radić⁵⁴⁰ ili „Izdajnik” iz njegove priče, jer da druge solucije nema.⁵⁴¹ Šegedin mu je odgovorio da se u ovim alternativama ne može razgovarati, jer je Radić nešto drugo, a „Izdajnik” da ne smije biti već pa-metan čovjek.

Istoga dana Šegedin je upoznao Ivana Supeka o razgovoru sa Čičkom. Nakon toga Supek je informirao Šegedina o rezultatima razgovora sa Šagi-Bunić Tomislavom i Turčinović Josipom. Konstatirao je da su oni bili iznenadjeni izborom Čička, ogorčeni na njegovo držanje, a iz razgovora s njima da je stekao utisak da, prema njihovom mišljenju, Čičak nije uravnotežen čovjek.

Supek smatra, da se u sadašnjoj situaciji njegov plan sastoji u tome da „oni” moraju dati Čičku rehabilitaciju, naime da je krivo optužen i na kraju on treba izaći potpunoma častan. Kako je to sve skupa jedan nesporazum, treba raditi na sjedinjavanju studenata i u tom jedinstvu ponovo *izabrati* nove funkcionere. Sve ovo izaziva slijedeće: da Lang podnese ostavku što analogno izaziva ostavku Čička, s tim što njegova ostavka ne stupa na snagu, jer njegovu ostavku može da primi samo Skupština, koja će se održati u martu ove godine.

Supek je svojevremeno predlagao funkciju u nekim odborima i smatra da bi bilo dobro da pozove Langa i Čička i pokuša ih nagovoriti na suradnju u reformi Sveučilišta. Ostavka Langa, po njegovom mišljenju, povukla bi za sobom ostavke još nekih ljudi u SK.⁵⁴²

Šegedin se interesirao da li Turčinović i Šagi imaju neka sredstva s kojima mogu utjecati na Čička. On je svoju strategiju iznio *nekom* profesoru, koji je istu prihvatio i obećao da će utjecati na Čička. Nadalje su u razgovoru konstatirali da je u ovom momentu važno da se u Hrvatskoj održi mir, da se studenti trebaju naći na zajedničkoj platformi i *izabrati* svoje rukovodstvo nakon ostavke Langa koja bi bila realna, i Čičkove koja bi bila simbolična.

Razmatrajući ovaj problem iznijeli su mogućnost rješenja ovog problema i bez ostavki *Langa i Čička*.⁵⁴³ Šegedin smatra, da o *svemu* treba dobro razmisliti, jer on želi da iz toga „izadje nešto treće”, samo nije siguran da li je to sada moguće. Izrazio je svoje zadovoljstvo što su Turčinović i Šagi o tome razgovarali sa Supekom. *Supek* je na ovo dodao: „Mi smo njega pozvali, oni su pred nama s njim razgovarali, rekli mu priličan broj oštrih riječi. Samo „mali” *se je* postavio sada kao da je on vodja hrvatskog naroda. Iza *njega da* stoji hrvatski narod i *da* mora učiniti ono što narod od *njega* traži”. Takodjer je rekao da će se prije ubiti nego primiti ostavku. Supek smatra, da je kod njega nastupilo ludilo veličine i da, ako tako nastavi, neće se moći naći rješenje, jer tada ni Lang ne može dati ostavku. Partija, *prema*

⁵⁴⁰ Stjepan Radić.

⁵⁴¹ Misli se na roman *Izdajnik* koji je Petar Šegedin napisao 1964. godine. Pod izgovorom da nema literarnih vrijednosti, izdavači su ga odbijali tiskati, sve do 1969. godine, kada ga objavljuje Igor Zidić u časopisu *Kolo*. U obliku knjige objavljen je tek 1993. godine u izdanju Matice hrvatske.

⁵⁴² Taj je odlomak u izvorniku uokviren i prekršten ručno.

⁵⁴³ Ta je rečenica u izvorniku prekrštena ručno.

Supeku, ne smije priznati jedan takav poraz, *jer* bi *to* Partiju upropastilo u očima Srbije. Izrazio je zadovoljstvo što je imao priliku čuti stav najjače katoličke grupe u Hrvatskoj i takvo njihovo rezoniranje.

Šegedin je *izjavio Supeku*⁵⁴⁴ da do danas nije postojao jedan nacionalni, zagrebački studentski pokret sa svojim koncepcijama, već je uvijek do sada svaki studentski pokret bio refleks Beograda. Sada *da* se ovdje odprilike formira taj pokret koji ima specifičnosti ovoga ambijenta-nacionalnog. *To da* je jedna pojava koja bi se mogla u ovom momentu manifestirati na jedan negativan način, ali „u osnovi nije negativna”.

Prema *Supeku*, Čičak je govorio da će ići i do Pape, što su oni ocijenili da se kreće na relacijama koje su njima nedokučive. Šegedin je konstatirao da se ista stvar desila svojevremeno i sa Tomičić Zlatkom.

O *stanju*⁵⁴⁵ nakon izbora Čička, Šime Djodan razgovarao je i sa Markom Veselicom. Iznio mu je svoj stav da je u ovoj situaciji najbolje da Čičak podnese ostavku, nakon čega bi izgledalo kao da je sve išlo normalno. Dodao je, da se oko Daga Strpića, urednika „Studentskog lista” okupilo mnogo studenata koji su došli iz Beograda i da mu je Šime Balen rekao, da su došli sa zadatkom „da mute stvar”. „Naši dečki” – rekao je Djodan, „žele u uredništvo, a ovi im nedaju i sve ih nazivaju šovinistima”.

Na kraju su konstatirali, da je ostavka Čička stvar njega samoga, a da bi ostavka koja bi se tumačila kao kapitulacija Sveučilišne skupštine neprihvatljiva, a ostavka Čička kao čovjeka koji nije podesan za tu funkciju, da je sasvim normalna.

*Veselica je obavjestio Đodana da se je dogovorio sa Šikić Danom o tome tko koga treba da obavjesti na vrhu o situaciji na Sveučilištu. Mišljenja je da bi on „hvatao” Pirkeru, Đerđu i Savku, Šikić Miku Tripala, a da bi Đodan razgovarao sa Baćunom i Rukavinom.*⁵⁴⁶

Ljudevit Jonke, Vlatko Pavletić, Tomislav Ladan, Ivo Frangeš i još neki smatraju, da Čičak nije najpogodnija ličnost za prorektora zbog svoje neurednosti u studiju, demagogije, nekorektnosti prema Grubiši za koga smatraju da je iskreno na liniji X sjednice CK SKH. Smatraju, da je Čičak na prepad izveo ovu akciju, da je podjelio nacionalne snage, da je doveo u opasnost odnose između CK SKH i „Matice hrvatske” s jedne strane, i crkve s druge strane (boje se da to nebi njih i CK posvadilo s crkvom), iako je opće mišljenje da iza Čička nisu stajali, bar ne u početku, odgovorni crkveni faktori, osim možda kojeg starog konzervativca ili kojeg previše vatrenog mladog popa. No, ipak općenito je mišljenje da je kompromitantno i neozbiljno bilo pokrenuti kampanju protiv svršenog čina, jer *u toj* kampanji Ema Derossi na *skupu* u studentskom domu „Nina Maraković” pokazala je nedora-

⁵⁴⁴ Ručno napisano umjesto riječi *smatra*.

⁵⁴⁵ Ručno napisano umjesto riječi: *situaciji nastaloj*.

⁵⁴⁶ Pero Pirker, Josip Đerđa, Savka Dabčević-Kučar, Ivan Baćun, Milivoj Rukavina. Josip Đerđa, hrvatski političar i diplomat (Arbanasi pokraj Zadra, 18. veljače 1911. – Beograd, 18. veljače 1990.). Vidjeti opširnije: „Đerđa (Gjergja), Josip”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.), pristupljeno 4. listopada 2021., <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=16905>.

slost i na taj način izazvala studente. Većina njih smatra da bi najbolje bilo stišati stvar i pustiti Čička na miru do idućih izbora, iako nitko s njime nije zadovoljan.

Pomirenje bi u ovoj situaciji, po njihovom mišljenju, mogli da postignu Mika Tripalo ili Savka Dabčević-Kučar sa svojim autoritetom. Ako bi se to učinilo na nižem nivou, Čičak bi se mogao osiliti i ocjeniti to kao poraz Partije, a to ne zaslužuju ni Sveučilišni izbori, a ni Čičak.⁵⁴⁷

Profesor Filozofskog fakulteta Filipović Vladimir rekao je, da je izbor Čička klerikalna podvala. Čitavu tu situaciju nastalu nakon toga nazvao je cirkusom i blamažom. Za taj propust okrivljuje politički sistem u zemlji.

Šnajder Slobodan smatra, da je put i način reagiranja grupe oko Čička neprihvatljiv, te da ih on ni u jednom momentu ne želi podržati, jer smatra, da još nije nastupilo vrijeme za promjene izražene u lipanjskim događajima 1968. godine. Njihove ideje ne smatra svojim.

*Ratković prof Milan*⁵⁴⁸ *izražava podršku Čičku i naglašava potrebu da mu se u ovoj situaciji pruži pomoć kroz savjetovanje kako da se ponaša u cilju održanja.*

Slično postupaju i Žnidarić dr Lav označavajući to što se dogodilo s Čičkom „fantastičnim” a u ovom trenutku najvažnije je „pametno ga savjetovati.”

Dana 13. 1. 1971. godine zagrebački nadbiskup Kuharić Franjo razgovarao je sa⁵⁴⁹ Čičkom koji je tražio prijem.⁵⁵⁰ Čičak se interesirao za razgovor kojeg je Kuharić vodio sa predsjednikom Komisije za vjerska pitanja Frid Zlatkom i tajnikom Lazić Ivanom. Kuharić ga informirao o tom razgovoru kao i o primjedbama koje su njemu, tj. Kuhariću, upućene. Rekao mu je, da mu je *Lazić* saopćio da se Čičak ponaša kao „firer” i da okuplja oko sebe vjernike. To je bila primjedba Lazić Ivana.⁵⁵¹ Frid Zlatko da je primjetio da se previše angažira, bez obzira na tok izbora i način kako je izabran. Čičak je na to *rekao*⁵⁵² da je nastala situacija da ga ljudi pozdravljaju na ulici i tramvajima i javno uzvikuju: „Hoćemo Čička”. Kuharić ga je upozorio da za sve ovo treba imati smisla i savjetovao ga da se previše ne angažira, kako ne bi postao instrument pojedinaca. Govorio mu je, da je upoznao predsjednika IV Haramiju s time da je Čičak dobar vjernik i katolik, ali da to nije dovoljno. Pitao ga je šta misli o povlačenju s dužnosti prorektora, a ovaj mu je odgovorio da je odlučeno da se makne on i Grubiša i da se izabere Padjen Ivica.

Dana 15. 1. 1971. godine *nadbiskup* Kuharić je *razgovarao sa biskupom*⁵⁵³ Salač Josipom. Kuharić ga je upoznao da je Čičak sposoban i dobar, ali da mora biti savršeno slobodan i ne

⁵⁴⁷ Taj je odlomak u izvorniku uokviren i prekrizhen ručno.

⁵⁴⁸ Milan Ratković, hrvatski književni povjesničar (Čeglje pokraj Jastrebarskoga, 17. travnja 1906. – Zagreb, 30. srpnja 1995.). Vidjeti opširnije: „Ratković, Milan”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.), pristupljeno 4. listopada 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=51940>.

⁵⁴⁹ Ispravljeno ručno umjesto fraze: *primio je na razgovor*.

⁵⁵⁰ Dio rečenice *koji je tražio prijem* u izvorniku je ručno prekrizhen.

⁵⁵¹ Ta je rečenica u izvorniku ručno prekrizhena.

⁵⁵² Ručno napisano umjesto riječi *primjetio*.

⁵⁵³ Napisano ručno umjesto fraze: *primio jednog muškarca za koga pretpostavljamo da je Salač Josip*.

smije dozvoliti utjecaj kojekakvih napada. *Salač*⁵⁵⁴ se je složio da umjesto Čička može biti izabran i netko drugi, ali da je potrebno da se crkva bori za ono što „oni sami traže i žele”. On se je interesirao da li će unitarističke snage izvesti neku gužvu oko Čička. Kuharić je odgovorio da „oni” imaju silu u rukama i da „naši” će njih ostaviti po strani. *Salač* je rekao da mu je to jasno, ali se boji komunista i strah ga je od velike buke i unitarista koji bi, po njegovom mišljenju, mogli da se umješaju u ovu situaciju, a i neke druge struje. Kuharić je rekao da postoji jedna formula kojom bi trebalo baciti prašinu u oči, ali da treba šutjeti, jer komunisti imaju gužvu sa intelektualcima što je za njih daleko teže. *Salač* je rekao da Haramiju i *Dapčević* Savku⁵⁵⁵ treba razlikovati, jer su u pitanju dvije struje, pa mali potres ili kakva igra može dovesti do pada cijelog CK. Kuharić je dodao da CK neće pasti zbog njihovih reakcija, a *Salač* je dodao da se ne radi o katolicima, nego o reakciji u Hrvatskoj.

Kada bi se pojavile demonstracije i Čička moglo osuditi zbog ilegalne djelatnosti, a na temelju njegovih govora i istupa, on po mišljenju Kuharića, tada gubi sve i cijela stvar propada. Kuharić je dodao da je savjetovao Čička da zbog toga mora biti promišljen u svakoj izjavi i na svakom mjestu pa mu je zbog toga rekao primjedbu Lazića da se ponaša kao „firer”. Zbog svega ovoga Čičak bi morao postupati mirno, otvoreno, javno, ali ne opet tako da se sve greške pripisuju njemu. Salač je dodao da bi preko Kuharića, Šagija ili Škvorca trebalo porazgovarati sa Čičkom i pokušati ga usmjeriti i opametiti, da se vidi da to dolazi preko crkvenih ljudi. Kuharić je dodao da je savjetovao Čičku da ne podnese ostavku i to je Čičak prenio drugarici Savki Dabčević. Salač mu predbacio da je učinio glupost, jer da ne bi bilo zgorog da podnese ostavku i tako dokaže da katolici podržavaju politiku Savke Dabčević. To bi značilo da poručuju upravo ono što mu se ne vjeruje, pa da bi to što je katolik bila drugorazredna stvar. Kuharić je kazao da je Čičak napadnut upravo zato što je katolik, a Salač je rekao da je to osobna stvar i da ne može nastupati na fakultetu kao takav, jer da to znači izigravanje nekakve političke stranke koja ne postoji. Nadbiskup Kuharić je nadalje rekao da su Šagija nazivali potpredsjednik Sabora Milivoj Rukavina i Ivo Supek i tražili da nagovori Čička da podnese ostavku, što bi po njegovom mišljenju značilo da su funkcioneri nadbiskupije ti koji sa tim stvarima manipuliraju.

Juras Jure dolazio je biskupu Miji Škvorcu, tražiti dozvolu da umjesto Čička postave Padjen Ivicu, koji je dobar katolik i jedan od urednika „Studentskog lista”. Kuharić je rekao da je Padjen u vezi s tim posjetio biskupa Škvorca. Na kraju su konstatirali da ne znaju kolika je istina u informaciji da bi isključivanjem Čička mogao da padne dio štampe i da oko toga sada ima raznih ucjenjivanja. *Salač* je konstatirao da su uz Čička „praksisovci”, koji su poznati kao unitaristička grupacija i da za vrijeme izbora nisu bili uz njega.

Za Juras Juru rekli su da je u početku bio protiv Čička, a da mu je sada glavni savjetnik i menadžer i da pravi nemire i skandale.

⁵⁵⁴ Tu i poslije u dokumentu ručno je napisano prezime *Salač* umjesto riječi *sagovornik* koja je prekrížena.

⁵⁵⁵ U izvorniku je ručno prekríženo dio rečenice: *na toj liniji (nije jasno rečeno kojoj), ali da ih.*

Za studenta Ergić Ljubu, koji je pokušao samoubojstvo⁵⁵⁶ rekli su da je ostavio nekakvo pismo u kojem stoji da se gube građanska prava i da je pokušaj izvršio⁵⁵⁷ zato da skrene pažnju javnosti, kako Srbi gube građanska prava i ravnopravnost, ali da Čičak ne dozvoljava takvo tumačenje, jer da je taj student došao u nekakav sukob i da je to bio motiv za pokušaj samoubojstva. Ovaj slučaj unitaristi, prema njihovom mišljenju, tumače na svoj način.

U listu „AKSA” od 9. I 1971. godine objavljena je politička izjava Šagi-Bunić Tomislava i Turčinović Josipa dana povodom izbora Čička za prvog studenta prorektora. Oni oštro zamjeraju dnevnoj štampi koja je tome dala znatan publicitet i što je Čičku pridjevala naslove kao na pr. „član klerikalističke skupine”, „vođa klerikalne grupe”, „ekstremni nacionalist”, „crkvenjak”, „kleronacionalist” i sl. Podsjećaju na izjavu dra Ivana Supeka danu grupi studenata iz Splita da je Sveučilišna skupština na kojoj je izabran Čičak „bila potpuno legalna” te da ne shvaćaju zašto se sada vodi kampanja protiv njega kao apsolventa Instituta za teološku kulturu laika, kad je on izabran kao student i delegat Filozofskog fakulteta. Sadašnje postupanje prema Čičku ocjenjuju kao harangiranje protiv Bogoslovnog fakulteta. Doslovno izjavili: „Izvlačenje starih optužbi protiv novih ljudi pruža samo šansu onim snagama u hrvatskom narodu koje još nisu umrle i koje nam svima mogu samo nanijeti neprocjenjive i nedogledne štete”. Dodaju da „raspirivanje strasti i nekontrolirani ispadi srdžbe koji su se javili povodom Čičkova izbora moraju jako zabrinuti sve građane, pogotovo paušalno etiketirane vjernike, i u njima probuditi duboke sumnje u mogućnost njihove ravnopravnosti u ovom društvu i u šansu da im se priznaje dostojanstvo ljudske samoupravne osobe”. Na kraju izjave stoji: „Mi duboko žalimo što se takve pojave događaju i zajedno s rektorom I. Supekom pozivamo na „razum i smerenost”, smatrajući da bez uzajamne tolerancije i poštovanja svih građana ove zemlje nema nade u istinsku budućnost samoupravnog socijalizma”.

Pomoćni biskup Zagrebačke nadbiskupije Mijo Škvorc populariše Čičak Ivana kao do-brog Hrvata i katolika. U tim pohvalama posebno ističe njegovu namjeru da se založi za igradnju 4 studentska doma i poboljšanje studentskog standarda.

Svećenik Bajsić Tomislav, profesor Bogoslovnog fakulteta u Zagrebu, suprotstavio se izboru Čička za prorektora, jer je, po njegovom mišljenju, u sadašnjem momentu Čičak kao katolik i kao Hrvat kočnica daljnjeg razvoja političkog sistema u Jugoslaviji, a naročito u razrješavanju problema koji ekonomski i politički pritišću Hrvatsku. On je rekao da su ga informirali da će u Rim otputovati delegacija katolika, koja bi od pape zahtjevala zaštitu Čička kao katolika i Hrvata. Svećenici smatraju da je to inicijativa dekana Bogoslovnog fakulteta Šagi Tomislava i predstojnika Instituta za teološku kulturu laika Turčinović Josipa, koji su i javno uzeli u zaštitu Čička, objavivši izjavu o tome u listu „Aksa” od 9. 1. 1971. godine. Nadbiskup Franjo Kuharić ne slaže se s tom inicijativom i navodno onemogućuje organiziranje i odlazak delegacije u Rim.

⁵⁵⁶ Ručno napisano umjesto fraze: *se bacio sa IV kata u studentskom domu „Sava”.*

⁵⁵⁷ Ručno napisano umjesto riječi: *pokušao samoubojstvo.*

U zauzimanju za Čička prije izbora, a i u podršci nakon toga posebno su se istakli *sljedeći studenti*:⁵⁵⁸ Djerek Jerko, Budiša Dražen, Burić Jure, Djurković Petar, student prava, Ikica Ante, student filozofije, Paradžik Ante, apsolvent prava, Anušić Ante, student agronomije, Vuknić Milan, student filozofije, Mandić Srećko, student filozofije, Sučić Stipe, student elektrotehnike, Šalinović Marko, student PMF, Bušić Ferdo, student filozofije, Džida Ivan, student elektrotehnike, Bušić Jerko, student VŠVT,⁵⁵⁹ Jukić Petar, student medicine, Marjanović Mato, apsolvent filozofije i drugi. Oni su na skupštinama studenata svojih fakulteta i na zboru studenata u studentskom domu „Nina Maraković“ *bučno* podržavali Čička, a napadali Grubišu.⁵⁶⁰

Ikica Ante i Djurković Petar dočekivali su delegate skupštine Sveučilišta iz Dubrovnika, Splita, Zadra, Rijeke i Osijeka, prilikom njihova dolaska u Zagreb već na Kolodvoru i vršili propagandu u korist Čička. Djurković otvoreno *je kazao* da su protiv Čička samo Srbi i unitaristi.

Svi se oni ističu kao nacionalisti i kod većine njih u sobama vise slike bana Jelačića.⁵⁶¹

Upravitelja doma „Sava“, gdje većina od *spomenutih*⁵⁶² stanuje, studenti su *ga* više puta informirali da *je* u posljednje vrijeme učestalo *pjevanje pjesama* slijedećeg sadržaja: „Na vrh gore Romanije stoji bure od rakije, a na kojem piše da Partije nema više“, zatim „Oni koji nose „U“ neka ostanu tu“, „Druže Tito pljunem ti u čelo što ne obučesh ustaško odijelo“,⁵⁶³ a čuju se i verbalne parole: „Srbi u Srbiju“, „Rusi u Rusiju“, „Živjela bratska mladež“, „Živio Čičak“, „Padaju komunisti, pobjeda na vidiku“.

Posjedujemo informaciju da je Čičak pohranio jedno pismo u nekom konzulatu u Zagrebu, naslovljeno na papu Pavla VI, u kojem izražava zabrinutost za svoju ličnost.

Isto tako informirani smo da prilikom kretanja po gradu nosi pištolj, a ponekad i nož u rukavu, a majci ostavlja poruku da će u slučaju smrti na njegovom grobu biti prisutna braća Hercegovci.

Koliko je oprezan na ulici potvrđuje i to što je dana 27. 12. 1970. godine nedaleko doma JNA zaustavio jednog čovjeka i pitao ga zašto ga prati. Njegov brat Neno, mišljenja je da bi njegovi protivnici trebali znati i voditi računa o utjecajnim vezama koje ima u visokim krugovima talijanskog klera.⁵⁶⁴

*U posljednje vrijeme ističe da će*⁵⁶⁵ se založiti za borbu kojom bi se ostvarila državnost naroda, a ne republika. U kontekstu toga, smatra da problem Hrvata u Hercegovini treba riješiti organiziranjem referenduma na kome bi se stanovništvo izjasnilo za pripojenje Hrvatskoj.

⁵⁵⁸ Ručno napisano umjesto riječi: *pored već spomenutih*.

⁵⁵⁹ Visoka škola za vanjsku trgovinu.

⁵⁶⁰ Dio rečenice a *napadali Grubišu* ručno je prekrizhen.

⁵⁶¹ Ta je rečenica u izvorniku ručno prekrizhena.

⁵⁶² Ručno napisano umjesto riječi *njih*.

⁵⁶³ Fraza koja počinje riječima *Druže Tito* u izvorniku je ručno prekrizhena.

⁵⁶⁴ Taj je odlomak u izvorniku ručno uokviren i prekrizhen.

⁵⁶⁵ Ručno napisano umjesto fraze: *Na političkom planu ima namjeru da*.

Ladan Tomislav izjavio je da ga je posjetila delegacija studenata⁵⁶⁶ i tražila mogućnost da Čičak objavi članak u „Kritici” u kojem bi dao odgovor na sve napade koji mu se upućuju. Ladan⁵⁶⁷ je obećao da će preko Pavletić Vlatka i Šercar Tvrta utjecati da mu omoguće objavljivanje članka u „Kritici” ili u novom glasilu koje će uskoro izdavati „Matica hrvatska”.

8.4.

PREDMET: Politička aktivnost Čičak Ivana i drugih lica na Hrvatskom sveučilištu.-

U pripremama za održavanje godišnje skupštine Saveza studenata Hrvatskog sveučilišta, koja je održana 3. 4. 1971. godine u Studentskom centru, u političku aktivnost na jednoj strani uključili su se Čičak Ivan i Juras Jure, a protiv njih Veselica Marko, Djodan Šime, Turek Stjepan, Milas Ivan i dr. Akcija je pretežno uslijedila na pripremnim sastancima sa delegatima i članovima fakultetskih odbora 17. 3. 1971. na Medicinskom fakultetu i zboru studenata u Studentskom centru 27. 3. 1971. godine (vidi Studentski list br. 12-13 od 20. 4. 1971.)

Na ova dva skupa težili su Čičak i Juras, a na drugoj strani Veselica i drugi da putem svojih „pristalica” u studentsko rukovodstvo Hrvatskog sveučilišta izaberu ona lica koja će uspješno reprezentirati „hrvatski i ujedno zagrebački studentski pokret”. Nastojali su postići ličnu afirmaciju, namećući se kao „lideri hrvatskog studentskog pokreta”.

Na sastancima na Medicinskom fakultetu i u Studentskom centru došlo je do političke konfrontacije Čička i Juras s jedne strane, a Veselica Marka, Djodan Šime, Turek Stjepana i dr. s druge strane.

Političke stavove i angažiranost Čička i Juras ocijenili su Veselica i Turek kao „štetne za sadašnja studentska gibanja, naglašavajući da žele uloviti dio naivnih studenata koji ne vide suštinu političke bitke, afirmirajući katolike, a zaobilazeći sve ostale”. Zbog takve procjene javno i tajno napadali su Čička i Juras.

Veselica je na sastanak na Medicinski fakultet uputio Djodana sa zadatkom da se „na samom početku sastanka neutralizira program Jurasove grupe”.

Politička taktika Veselice, Djodana, Tureka i drugih za koju su se međjusobno dogovorili, bila je „da se planski pridje pridobivanju širokih studentskih masa za hrvatski nacionalni pokret, koji će tek u drugoj fazi izbaciti lidere koji će dalje voditi pokret”.

U tom kontekstu išli su također i na „smjenjivanje starog studentskog rukovodstva”.

Turek je neposredno pred održavanje skupa Saveza studenata 27. 3. 1971. godine upoznao Milas Ivana, pravnika u poduzeću „Sljeme” da je „uz pomoć Marka Veselice i Šime Djodana uspio eliminirati Jurasovu grupu, koja je gotovo uništila pokret”. Prema

⁵⁶⁶ Ručno napisano umjesto fraze: *Jedna delegacija studenata bila je kod „Tomosa”.*

⁵⁶⁷ Ručno napisano umjesto riječi „Tomos”.

Tureku, grupa Juras je „htjela stvoriti frakciju izvan Partije, demokratsku, s idejama i programom političke stranke, ali su na vrijeme neutralizirani“. Turek je spomenuo da je londonski „Times“ već pisao o Juras Juri kao „lideru hrvatske opozicije kojem je ugrožena egzistencija u Jugoslaviji“.

Nakon izbora novog rukovodstva Saveza studenata Čičak je isticao i svoje zasluge za izbor novog predsjedništva i predsjednika Dražena Budiše. On je npr. rekao „da ne treba u njih sumnjati, već shvatiti da je to taktika kojom se ide iza ledja Partiji, da bi se zauzele određene pozicije, jer su to jedine mogućnosti da pročiste redove Partije“.

Čičak je bio politički aktivan i izvan Zagreba. Dana 24. 3. 1971. godine održao je sastanak s jednim brojem studenata Filozofskog fakulteta u Zadru, gdje je između ostalog rekao: „Nije ovo po volji – tatinim sinovima i gospodi – koji misle da im je zagantirano da vladaju i rukovode. Dosta je andjelića u Saboru i njihove demagogije, te im neće krojiti budućnost oni sa sitim stomacima, jer je vrijeme da i gladni preuzmu vlast“.

Čičak je s pater Zovko Tihomirom voditeljem Instituta za teološku kulturu Laika u Rijeci i njihovim polaznicima pokušao uticati na smjenjivanje studentskog rukovodstva u Rijeci i izbor novog u kojem bi većina bili polaznici Instituta.

U posljednje vrijeme Čičak je došao u sukob s nekim predstavnicima klera Zagrebačke nadbiskupije i „Glasa koncila“. Ima elemenata koji ukazuju da se funkcioneri klera distanciraju od „metoda i političke djelatnosti“ Čička i Juras.

Prilikom održavanja jednog sastanka grupe srednjoškolaca u crkvi Sv. Petra, Čičak je želio prisustvovati, ali to nije dozvolio svećenik Šalić Ivan. Iritiran postupkom svećenika Šalića, pošao je nadbiskupu Franji Kuhariću, ali nije bio primljen na razgovor, već je „izbačen“ iz prostorija. Čičak je revoltirano galamio da su to metode „policijske vlasti“.

Čičak je protumačio da „Glas koncila“ u članku „Sve mantije zaista nisu samo ono što su nekad bile“, atakira na njega i Juras Juru, te ih diskreditira nazivima kao što su „jugokleikalac“, „kristomarksist“, „katolički titoist“ itd.

Pod uticajem Veselice, Djodana i drugih nastupilo je distanciranje dijela studenata i pojedinih „pristalica“, koji su podržavali Čička, a to je došlo naročito do izražaja prilikom održavanja godišnje skupštine Saveza studenata Hrvatske. Tada su se neki izričito suprostavili izboru Čička za člana predsjedništva Saveza studenata Hrvatske po položaju studenta prorektora.

Svi ovi neuspjesi dovode ga u posljednje vrijeme u situaciju da se opija, dolazi u stanje živčanog rastrojstva, pa često daje izjave da će „podnijeti ostavku na položaj studenta prorektora“.

Izvjescu „političku rehabilitaciju u pokretu“ pokušao je postići govorom na svečanoj akademiji u povodu 100 obljetnice rođenja Stjepana Radića, koju je 19. 6. 1971. godine u Studentskom centru priredio Savez studenata Hrvatske. Čičak je u govoru rekao da sa žaljenjem konstatira da na akademiji nema političkih predstavnika, te iz tog izvlači zaključak da „im takovi predstavnici naroda ne trebaju, jer nisu uz svoj narod“.

Citatima Radića u kojima se govori o „slobodi i državnosti Hrvatske”, dodao je da „jedino slobodu i budućnost Hrvatska može doživjeti u savezu država – konfederaciji Južnih Slavena, u socijalističkoj, titoističkoj Jugoslaviji”. Predložio je izbor predsjednika Hrvatske, izbor hrvatske vlade i tražio „smjenu političara”.

Uputio je apel studentima da se „pripreme za štrajkove, nemire, batine, zatvore, razbijanje i demonstriranje u burnoj jeseni” koju je najavio. Osim toga starije, za koje je kazao da su „preplašeni” pozivao je da daju „pasivnu podršku”.

Apelirao je na studente „da na odmoru u maslinicima, na rivi i drugim mjestima gdje se budu odmarali propagiraju ideje za koje se bore i neka iznose ove stavove koje su na akademiji čuli”.

U emigrantskom listu „Hrvatska država” (glasilo Jelićevog HNO – svibanj 1971. godine) objavljen je članak pod naslovom „Nesmiljena karavana”, a potpisan je imenom i prezimenom Čička. U članku se obraća studentima pitanjem da li su „davali ovom narodu ono što je od njih doista očekivao”. Zatim napominje da „prečesto oni što trebaju biti vodjama ovog naroda, ostavljahu ga, izdavahu iz osobnih probitaka”. Zamjera onima što napuštaju zemlju u potrazi za zaradom, ali i oni koji su ostali u zemlji, bili su „popljuvani, proganjani, prepušteni na milost i nemilost prekvalificiranih intelektualnih šustera, grubih nedozrelih ovčara, što u rasprodaji ideala unovčiše i posljednji djelić svoje ljudskosti”.

8.5.

OPERATIVNO PREVENTIVNI SEKTOR

Zagreb, 12. 4. 1973. godine

I N F O R M A C I J A

o zbivanjima u studentskim redovima Zagrebačkog sveučilišta tokom 1973. godine, s posebnim osvrtom na rad Sveučilišnog odbora i priprema oko predstojeće skupštine Saveza studenata Zagreba, do kojih je došla Služba javne sigurnosti operativnim praćenjem.

Tokom 1972. godine studentsko rukovodstvo u okviru svoje djelatnosti pozabavilo se je oko problema studentskog standarda. Ovo pitanje u posljednjih nekoliko godina bilo je vrlo aktualna tema o kojoj se je mnogo govorilo, ali ništa posebno nije se poduzelo. Svi zainteresirani faktori složili su se time da se mora prići ka sistemskom rješenju studentskog standarda, pa je u tu svrhu osnovana komisija u kojoj su bili zastupljeni i predstavnici studenata. Nakon dugog i iscrpnog rada komisija je izišla sa odredjenim prijedlozima sistemskog rješenja, no međjutim rukovodstvo SSZ nije bilo zadovoljno sa predloženim rješenjem, pa je u tu svrhu početkom 1973. godine prišlo ka organiziranju zborova u studentskim domovima, gdje se je isključivo raspravljalo o studentskom standardu i stanju u Studentskom centru.

Dana 30. 1. 1973. godine održan je zbor stanara studentskog doma „Cvjetno naselje“, na kojem je govorio Zoran Malenica o studentskom standardu. Između ostalog u svom izlaganju rekao je, da bi studenti koji stanuju u domu trebali primati kredit u iznosu od 1000 – 1500 dinara smatrajući da je to minimum potreban za egzistenciju svakog studenta. Kritički se je osvrnuo i na rad Studentskog centra, pa je rekao da mnogi zaposleni u Centru ne odgovaraju po kvalifikaciji niti po postignutim rezultatima, zalažući se da studenti odlučuju o koncepciji Studentskog centra.

Na zboru nije naišao na veliku podršku studenata. Pojedinci su se suprostavljali njegovim stavovima i prijedlozima, posebno na visinu kredita, rekavši kako prolaze radnici koji sa tim iznosom izdržavaju cijelu familiju.

U studentskom domu „Stjepan Radić“ održan je zbor 1. 2. 1973. godine na temu poskupljenja smještaja i prehrane, te raspravi o sistemskom rješenju studentskog standarda. I na ovom zboru uvodno izlaganje imao je Zoran Malenica.

Zapažena je diskusija studenta Visoke škole za fizičku kulturu Barta Dragutina, koji je rekao, da se oko 15 milijardi daje za podizanje raznih spomenika, a da se studentima ne može osigurati pristojno studiranje. Tog momenta u dvorani su se čuli povici „Kozara“, što je Bartu vjerojatno inspiriralo da bi dalje u diskusiji rekao, da se sada prikupljaju novčana sredstva za Spomen dom u Kumrovcu, a da se sredstva za gradnju studentskog doma vrlo nerado daju.

Na kraju zbora donešeni su zaključci, da se ove godine ne ide na poskupljenje smještaja i prehrane, te da se oformi komisija koja bi preispitala poslovanje Studentskog centra, jer je dosta studenata izrazilo sumnju u pravilan rad, naglasivši da se novac u Centru na sve više troši nego na poboljšanje studentskog standarda.

Medju studentima bilo je vrlo prisutno pitanje, za što se baš sada ide medju studente da se oni izjasne o sistemskom rješenju studentskog standarda. Uslijedili su i komentari, da je to politika Zorana Malenice i da na taj način želi steći popularnost i pridobiti studente kako bi ga podržali u njegovoj kandidaturi da ponovno bude izabran za predsjednika Sveučilišnog odbora.

Sa ovakovim radom Sveučilišnog odbora SSZ i stavovima Zorana Malenice nije bio zadovoljan Sveučilišni komitet. Vrlo često Malenica je pozivan na razgovor u komitet, te mu je ukazivano na greške koje čini, no međjutim ništa bitno se nije izmijenilo u njegovim stavovima. Ostao je dosljedan smatrajući da su njegovi postupci ispravni.

Analizirajući rad SSZ u proteklom razdoblju može se izvesti zaključak, da medju članovima nije bilo jedinstva, da nisu imali zajedničke stavove, te da nije bilo koordinacije sa Sveučilišnim komitetom, bolje rečeno vrlo često nisu se slagali sa stavovima komiteta, što je posebno došlo do izražaja kod Zorana Malenice.

Kada se počelo govoriti o godišnjoj skupštini SSZ i o izboru novog rukovodstva Zoran Malenica, svjestan svog položaja, počeo je raditi na tome da pridobije studentske mase, da ga podrže i kandidiraju za još jedan mandat.

Na Fakultetu političkih nauka održan je zbor studenata 4. 4. 1973. godine, gdje su izabrani delegati za godišnju konferenciju SSZ. Odmah u početku bilo je vidljivo da je grupa, koja je rukovođila zborom, bila pripremljena kakove stavove treba donijeti zbor i da se Zoran Malenica predloži ponovno za predsjednika Sveučilišnog odbora SSZ. Od diskutanata valja spomenuti Banjeglav Mirka, glavnog i odgovornog urednika Studentskog lista, koji je u svojoj diskusiji vrlo oštro kritikovao rad SK i njenih foruma, a posebno rad Sveučilišnog komiteta.

Zaključci donešeni na ovoj skupštini nisu odraz pravog stanja na fakultetu, već je odraz grupe okupljene oko Zorana Malenice, koja nije velika ali je glasna.

Zoran Malenica u ostvarenju svojih ciljeva naišao je na podršku i od nekih članova Sveučilišnog odbora, kao što su Lino Veljak,⁵⁶⁸ Barta i dr, a isto tako i podršku bivšeg Koordinacionog odbora SK u domovima, kojeg je raspustio Sveučilišni komitet iz poznatih razloga.

U studentskim redovima u posljednje vrijeme komentira se i upućuje kritika Sveučilišnom komitetu, zašto studenti nisu prije bili obavješteni o radu studentskog rukovodstva.

Na osnovu praćenja stanja u studentskim redovima i komentara medju studentima, prema našim zapažanjima, ishod skupštine je neizvjesan. Ako se Malenica kandidira postoji mogućnost da bude i izabran i pored toga što je Sveučilišni komitet stao na stanovište da on ne može predstavljati studente Zagrebačkog sveučilišta u slijedećem mandatu. Ovo navodimo iz razloga, što bi Malenica mogao biti podržan i od onih studenata koji se u principu ne slažu sa njegovim dosadašnjim radom, ali u znak protesta što na vrijeme nisu bili upoznati što se sve zbiva u studentskom rukovodstvu, svoj glas mogli bi dati za njega.

Prema našim saznanjima Malenica će dobiti punu podršku od studenata Filozofskog fakulteta, gdje značajan utjecaj ima član Sveučilišnog odbora Lino Veljak, koji je spreman da se u posljednji čas kandidira za predsjednika Sveučilišnog odbora ako bi Malenica iz bilo kojih razloga odustao od kandidature.

Sva fakultetska rukovodstva SS, koji su održali svoje godišnje skupštine, izabrali su i delegate za skupštinu SSZ, no medjutim do danas taj posao nije obavilo 13 visokoškolskih ustanova, pa se ne znaju ni stavovi tih fakulteta, visokih i viših škola.

Godišnja skupština SSZ održati će se 14. 4. 1973. godine u prostorijama Prirodoslovno matematskog fakulteta, a moći će joj prisustvovati samo izabrani delegati.

INSPEKTOR
Ivica Štajduhar

⁵⁶⁸ Lino Veljak, hrvatski filozof (Rijeka, 15. rujna 1950.). Vidjeti opširnije: „Veljak, Lino”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.), pristupljeno 4. listopada 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=64222>.

8.6.

*Tone Renc – Kronološki prikaz aktivnosti.*⁵⁶⁹

KONCEPT ZA INFORMACIJU⁵⁷⁰

Hitno

*Vidović*⁵⁷¹

- *nisam rekao inf., jer mislim da je već ovo ušlo u naše redovne opće informacije o Rencu i drugim prisutnim Slovencima*
- *pisati kao dopis SDS SR Slovenije ili kao „kronološki prikaz”, za poslati.*

IZVORI:

XII odjel.⁵⁷²

PREDMET: TONE RENC – *KRONOLOŠKI PRIKAZ*⁵⁷³ aktivnosti na terenu Centra SDS Zagreb.⁵⁷⁴

Na zboru studenata Filozofskog fakulteta od 23. 11. 1971. godine studentskom pokretu i štrajku zaželio je pun uspjeh Tone Renc.

Tone Renc se 23. 11. 1971. godine interesirao kod Božikov Veljka za ishod Plenuma SS. Pošto ga je Božikov informirao, Renc ga je upozorio na pisanje „Večernjih novosti”, i preporučio da se uz tekst Plenuma pošalje i demant za štampu svim centrima, jer su krivo informirani od strane tiska. Tone Renc informira da će sutra imati u Ljubljani jedan veći skup pa predlaže Božikovu da u ime Predsjedništva SS Hrvatske pošalje telegram na Sveučilišne centre u Ljubljani i Mariboru sa već postojećim tekstom: „Dragi kolege, jučer 23. 11. u 22 sata Plenum SS Hrvatske odlučio je da obustavi nastavu na Hrvatskom sveučilištu do 3. prosinca. Zatim će se sastati ponovno plenum koji će odlučiti o daljnjem”. Tone Renc predlaže proširenje teksta koji treba da bude povezan s reformom i kritikom birokratskog sistema u smislu Saveznih amandmana. Kako su studenti Maribora tražili da ih posjete Budiša i Paradžik, to je Renc mišljenja da to bude netko manje poznat, kao npr. Sučić ili Dodig.

Tone Renc je razgovarao sa Antom Višticom u Predsjedništvu SS, te mu rekao da „meda hrvatskih sveučilištaraca nije naišla na simpatičnost među slovenskim studentima, po njegovom mišljenju, zbog toga što su prevladale pogrešne informacije zbog taktike i pri tome zanemarivanje saveznika, osim toga za vrijeme njegova (Rencčevog) izbjivanja iz Ljubljane studentima je govorio Jure Bilić koji je uspio ostaviti dojam među studentima da se radi o „nacionalističkoj sekti” u Hrvatskoj, zatim što se Draženu lijepi etiketa za primitak SR

⁵⁶⁹ Dokument je pisan strojem. Rukopisni ispravci u tekstu ili na marginama dokumenta u ovom su izdanju otisnuti u kurzivu. Potrebna dodatna objašnjenja navedena su u bilješkama uz tekst.

⁵⁷⁰ Ručno prekriziženo.

⁵⁷¹ Slobodan Vidović, operativni radnik SDS-a.

⁵⁷² Ručno prekriziženo.

⁵⁷³ Napisano ručno umjesto riječi *saznanja o*.

⁵⁷⁴ Ručno podcrtano.

HRVATSKE u UN, što je izazvalo pravo negodovanje u svim republikama". Tone Renc je dodao da je u Beogradu iznio sve u pozitivnom smislu, ali da diskusije nije bilo. Osim toga da postoji mišljenje da iza toga svega stoji „Matica hrvatska". Takvo ubjedjenje postoji u svim republikama u Jugoslaviji. Zatim je Renc predložio da se „Bilten Predsjedništva SS Hrvatske" pošalje na sve centre u Jugoslaviji radi bolje i istinske informiranosti studenata.

Tone Renc obavještava 26. 11. o. g. Predsjedništvo SS da ga u Sloveniji osudjuju i da je raspoloženje protiv štrajka, što je uvjetovano pisanjem štampe. Tone traži da se u Ljubljani odmah dostavi „Studentski list" i „Sveučilište". Renc dodaje, da će Mariborčani vjerojatno dati podršku hrvatskih sveučilištarcima, dok za Ljubljani ne zna. Nadalje se interesira koliko je radnih organizacija dalo podršku kako bi informiran sutra mogao nastupiti na sastanku.

Tone Renc se je 1. 12. 1971. godine živo interesirao za događaje u Zagrebu. Pošto ga je dežurni informirao Renc je rekao „da ima neke nove nade da će se u Ljubljani na neki način pozitivno ocjeniti sve ovo". On takodjer moli da ga Budiša, Sučić ili Ljerka Mintas nazovu poslije Ladanova predavanja, pa makar i usred noći. Na kraju je zamolio da mu pošalju izvanredni broj „Hrvatskog sveučilišta" i „Bilten CK".⁵⁷⁵

Tone Renc i Budiša su 1. 12. 1971. godine razgovarali o situaciji na Hrvatskom sveučilištu, te je Renc zamolio Budišu da dodje u Ljubljani da govori studentima. Na završni zbor studenata 3. 12. 1971. godine u Studentskom centru u Zagrebu Renc je predložio da se pozovu i studentski centri, jer bi to bio dobar taktički gest. Razgovarajući nadalje o nekim Budišinih stavovima Tone Renc je rekao: „Bilo bi značajno za evoluciju (možda revoluciju?) od izvanrednog značaja, ako bi uspjeli da izadjete sa kompletnim nacionalnim programom i da iznesete položaj Hrvatske u Jugoslaviji". Tone Renc je zatim primjetio da nema izradjene platforme što je Budiša demantirao kazavši, da je to referat Savke Dabčević na XXII sjednici koji za studentske potrebe treba prepisati ljepšim riječima, na što je Tone Renc dodao: „Trebali bi imati decidirani stav do desnog nacionalizma". Na kraju Tone obavještava Budišu da je imao razgovor u CK Slovenije i da će ga pozvati na odgovornost zbog istupa u Zagrebu, pa moli Budišu da se hitno pretipka ono što je govorio, te da mu se pošalje taj tekst, jer bi ga htio imati prije njih.

Tone Renc je tražio od Paradžik Ante da mu hitno pošalje u Ljubljani „Studentski list", „Bilten", proglase i tekstove, jer u četvrtak ima sjednicu Univerzitetskog komiteta u Ljubljani. Obavijestio je Paradžika da su oni u Ljubljani odlučili da 3. 12. 1971. godine pošalju jednu delegaciju promatrača u Zagreb.

U razgovoru s Ljerkom Mintas, Tone je moli da Budiši prenese Renčevo mišljenje da studenti trebaju naći zajedničku platformu s Partijom, jer da nebi bilo zgodno da dodje do konflikta između njih i Partije, a kako se čini moglo bi da dodje. Ta bi se platforma mogla pronaći tako da se započne diskusija o izgradnji Hrvatskog sveučilišta i o socijalnim problemima, jer bi tom problematikom posjekli oštrice do kojih je došlo između Partije i inteligencije.

⁵⁷⁵ Uz taj odlomak, na desnoj margini izvornika, ručno je napisan upitnik (?).

Tone Renc je 1. 12. 1971. godine javio Budiši da će oni u Ljubljani organizirati nešto iz solidarnosti.

Tone Renc je 3. 12. 1971. godine tražio Budišu, Sučića ili Dodiga kako bi s njima mogao prokomentirati novonastale situacije. Kako nikog od navedenih nije dobio, dežurnom u Predsjedništvu SS je ostavio nekoliko poruka:

1. Najprije zahvaljuje za govor, koji su mu diktirali preko telefona poslije podne.
2. Poručuje da će doći u Zagreb.
3. Daje svoju procjenu onoga što je pročitao u novinama.

„Mislim da bi bilo pogrešno ići u otvorenu konfrontaciju, potrebno je vrlo eksplicitno odgovoriti na određene stavove, procjene, teze u saopćenju biroa i u govoru. Mislim da bi posebno trebalo razmisliti oko teze da je stvar bila pripremljena i tko stoji pozadi. Tu treba po mom mišljenju vrlo eksplicitno reći odnose između studentskog pokreta, Predsjedništva, „Matice hrvatske“ i „Hrvatskog tjednika“ (budući da dežurni to piše, Tone mu napominje da je to dvoje već pomenuto).⁵⁷⁶ Predlažem da se isto tako, kao što se direktno apostrofirali sedmoricu unitarista, da to isto uradite sa domaćim separatistima, koji postoje. Samo nisu oni na koje se misli, nego treba prave pokazati, koji su to po vašoj procjeni. Znači na prave, i uopće da se opredjeli, šta je to nacionalizam, kao politički fenomen. Onda predlažem, da se već danas na tom skupu dalje ekspliciraju vaši dosadašnji stavovi, koji do sada nisu bili do kraja razvijeni, pa su do sada dopustili različite interpretacije. To je na pr. stav oko Šošićevog zahtjeva za Ujedinjene nacije, koji se vama lijepi na ledja. *Zatim pitanje* Narodne armije, jedinstveno tržište i još neke stvari. Inače mislim da u globalnoj strategiji ne treba ništa da se mijenja i ostaje podrška progresivnom djelu CK. Mislim da bi trebalo inzistirati na razgovoru sa Savkom i možda u jednom širem krugu, ne samo sa njom. Mislim da bi isto tako trebalo, ako se nešto tragično ne desi, nešto posebno, inzistirati na prijemu kod Predsjednika. Time da se danas iz zbornu njemu pošalje jedno otvoreno pismo, ali bez ikakvog patosa, objektivno, konkretno i ništa više. Naravno, svaka provokacija u to vrijeme mogla bi puno što da mijenja. Mislim da bi ovaj skup danas vi pretvorili, upotrijebili kao zbog izgradnje Hrvatskog sveučilišta, jer tu ćete svakako dobiti podršku, ne podršku studenata, nego podršku političkog djela, a to bi onda bilo pametno povezati s pitanjem socijalne diferencijacije i političkog sistema i tako proširiti platformu. Na kraju predlažem, da se napravi poslije svega toga, jedna kompletna informacija i možda izbor dokumenata, koji bi se dostavio štampi s univerzitetskim centrima Saveza studenata i studentskih listova. Do sada su informacije uvijek bile nekako parcijalne, a štampa znamo kako izvještava, da to su neke stvari mislim da treba na ona mjesta koja se u govoru otkrivaju, da sasvim jasno odgovorite, jer bi svakako tako i ovako taktiziranje verovatno pogoršalo stvar. A drugo nemate što da krijete. Vama ne treba da se plašite da idete u sukob bilo s čim. Sve to što sam rekao to je moja lična preporuka i molim da se na taj način Draženu prenese i da on to razmatra, odnosno Predsjedništvo. Ja ću na zbor u 11,00 doći. Dobio sam u Ljubljani in-

⁵⁷⁶ Dio rečenice napisan u zagradi u izvorniku je ručno prekrižen.

formaciju, da se u Zagrebu rastura letak, koji poziva na autonomiju ovih predjela koji su naseljeni srpskim življem-stanovništvom”.

Odgovoreno *mu je*⁵⁷⁷ da oni o tome ne znaju ništa, *i da* to prvi puta čuju. Tone ga moli, da to provjere, jer mu je to rekao kolega koji je to pročitao, a letak se rasturao na Trgu Republike oko 12,00 sati. Tone je dalje rekao: „Može se primjetiti, da dižu glavu troje: unitaristi, vojska, konzervativni dio i emigracija. Sa time treba da se svakako računa. Jeste li vi obavješteni što je bilo u razgovoru s Kalinićem?”⁵⁷⁸

Odgovoreno *mu je*⁵⁷⁹ da ništa posebno nema, da je sjednica bila u Beogradu i da ništa posebno nije bilo. „Vratio se u Beograd, jedva smo ga nagovorili, da je uopće došao” – rekao je Tone.

„U Ljubljani je prekinuta sjednica po tom pitanju i nastavit će se u ponedjeljak, kada će biti zvanični stav studentskog rukovodstva, a može se očekivati taktička podrška uz određene rezerve, što nije definitivno. U vezi Tonea je akcija za opoziv i isključenje. Moli članove Predsj. SS⁵⁸⁰ da ga ne najavljuju i ne pozdravljaju posebno, jer će on sam naći mogućnosti i stupiti u kontakt s kim treba.

Tone Renc je više puta tražio da mu se pošalje tekst govora koji je održao na zboru studenata u Zagrebu 22. 11. 1971. godine. Taj govor sadržan je u prilogu br. 1.

PRILOG 1

Kolegice⁵⁸¹ i kolege ja sam ovdje u ličnoj posjeti. Nemam doduše nikakvih zvaničnih ovlaštenja da govorim, ali mislim da ovo što ću reći ne ćemo nikako slovenački studenti devalvirati i dezavuirati. Ja sam ovu vašu odluku shvatio kao akciju za radikalizaciju one politike koja se oformila kao većinski stav na završnoj sjednici XXII CK SK SRH. U tom smislu radikalizacije ja shvaćam i ovu akciju kao radikalizaciju ne samo pitanja deviznog sistema, nego ja lično je shvaćam kao radikalizaciju koncepta društveno-ekonomske reforme, koja nam je propala. Propala *je* prvi put, propala *je* drugi put i ima sve nade da propadne zbog kompromiserstva političke strukture i treći put. Zbog toga ja mislim da neće biti problema ako se taj konkretni vaš zahtjev poveže sa cjelinom društveno-ekonomskih revolucionarnih promjena koje treba da slijede prilikom usvajanja i konkretizacije usvojenih saveznih ustavnih amandmana. Mislim da u tom smislu jeste vitalni interes koliko hrvatskoga naroda, toliko i svakoga drugoga i narodnosti u Jugoslaviji, a prije svega svih onih proizvodjačkih sredina, koje su najvitalnije, koje stvaraju najveći dio viška vrijednosti i koji zbog toga imaju najviše moralno pravo da traže neposredni udio u raspodjeli toga viška vrijednosti. I devize kako se one do sada centralistički odvajaju i distribuciraju jesu samo jedan vid otudjivanja toga viška vrijednosti. Ja vama predlažem da u tom smislu vodite i da razmišlja-

⁵⁷⁷ Ručno je preformuliran dio rečenice: *Dežurni mu je odgovorio.*

⁵⁷⁸ Najvjerojatnije se misli na Dragana Kalinića, predsjednika Saveza studenata Jugoslavije.

⁵⁷⁹ Ručno je preformuliran dio rečenice: *Dežurni je odgovorio.*

⁵⁸⁰ Ručno napisano umjesto riječi *dežurnog.*

⁵⁸¹ Na početku rečenice napisano je i potom ručno prekríženo *Ganza-*.

te o svojoj strategiji, jer u jednoj globalnoj političkoj akciji svakako je od bitnog značaja sa kojim snagama može da se računati. A ja mislim da imamo snage. Prije svega sve snage, koje žele da žive od rada, a ne od manipulacije sa onima koji rade. Da ima političkih snaga u svakoj republici, u svakoj sredini koje će razumjeti taj vaš potez. Mogu svakako i da kažem, da ne mogu predvidjeti ako sam uvjeren da će biti ova osnova ideja, koju sam ja razumio kao radikalizaciju koncepta reforme, naići na razumijevanje. Ne mogu reći na kakav odjek će naići konkretan oblik borbe, ali držim da svaki revolucionarni⁵⁸² pokret, a tako i pokret hrvatskih sveučilištaraca ima pravo da bira ona sredstva, koja proizlaze kao najefikasnija, putem analize vlastite situacije i konkretnih uslova u kojima žive i rade. Naravno da uz to, da u svakom organiziranom demokratskom društvu, tako i u Jugoslaviji svako koji započinje akcije, odgovara i za krajnje efekte i time odgovara i za sredstva koja je u određenoj političkoj bitci izabrao. Ja vam predlažem da razmotrite na kakav način bi bilo najpotpunije moguće da obavijestite o suštini svoje akcije studente drugih univerzitetskih centara. Mislim da se dosta malo zna o specifičnim strukturalnim problemima hrvatskog gospodarstva pa bi bilo možda zbog toga pametno da pristupite jednom organiziranom sistemu komunikacije, možda u vidu nekog biltena ili pisma ili čak delegacije, koju ćete slati, a možda nebi bilo loše da bi u vrijeme štrajka, a mislim da to vrijeme neće biti tako kratko, vi u Zagrebu bi pozvali studente, komuniste i teoretičare da dodju tu i na licu mjesta teoretskom analizom rastave onu prljavštinu, koja nam je ostala od unitarističke Jugoslavije. Naravno time da analiziramo ostatke unitarističkoga. Mi ćemo i provocirati, mi ćemo i uspjeti da se pojave sve one snage, koje jesu ili mogu da budu centri otpora onoj Jugoslaviji za koju smo se svi zajedno odlučili, a to jeste Jugoslavija samoupravljača, proizvođača. Jugoslavija koja kreće humanističkim demokratskim putem ka oslobodjenju čovjeka.

Ganza – to je bilo sve. Kolege ja vam se zahvaljujem. Čuvajte nam Toneta Renca, on je dobar čovjek.⁵⁸³

II/ Vidović S.⁵⁸⁴

III/ Zmijarević M.

Josip Drpić

⁵⁸² Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *revolucionarni*.

⁵⁸³ Ta je rečenica u izvorniku ručno prekrížena.

⁵⁸⁴ Ručno prekríženo.

8.7.

Izvjestaj – Sar. „Pero”

*Kralj Vidović*⁵⁸⁵

KONCEPT ZA INFORMACIJU

Izvor: „Pero”

PREDMET: Odnosi između Studentskog centra i Sveučilišnog odbora SS Zagreba.-

Napadi na Sveučilišni centar javno traju negdje od februara 1971. godine. Na jednoj od sjednica Izvršnog odbora Gradske konferencije Soc. saveza Hrvatske (polovicom februara) Vlado Veselica, ekonomist zahtjevao je na tom skupu da se i Studentski centar stavi pod lupu i utvrdi nacionalni sastav ljudi koji tamo rade, s napomenom da je to sveučilišna ustanova i ne smije nam biti svejedno tko tamo radi.⁵⁸⁶

Koncem aprila 1971. godine, po izboru ovog sadašnjeg rukovodstva SS Zagreba i Hrvatske vršili su procjene o zaposlenima u Studentskom centru, osudili ih unitaristima, a kroz „Studentski list” stavljali su na tapet u prvom redu upravitelja studentskog doma „Laščina”, Krstu Ninića, upravitelja stud. doma „Cvjetno naselje”, Marka Vujasinovića i direktora za materijalno poslovanje Studentskog centra, Slavka Gajicu, kao Srbe. Za ljude koji rade po studentskim problemima poznato je da se takvih prigovora ili još težih moglo naći za svakog pojedinca. Ističu poseban primjer upravitelja stud. doma „Moša Pijade” *Cvitana* Milasa, kao rukovodioca koji je najmanje polagao na probleme ustanove, međutim on je istomišljenik ovog rukovodstva u Sveučilišnom odboru, pa njega nisu stavljali na dnevni red u „Studentskom listu”, naprotiv oni su preko svoje glasačke mašine napravili zahtjev da Milas treba doći u dom sa najviše studenata, i skupljali potpise u stud. domu „Nova Sava”, kako bi na taj način napravili pritisak na upravu Studentskog centra, te da ga ovi premjeste u navedeni dom.

Milas za protu-uslugu u VI mj. ove godine pokreće pitanje „prebrojavanja” osoblja u Studentskom centru, u čemu je dobio podršku od upravitelja Student-servisa Kuštra Luke. Međutim, sva njihova nastojanja *jedinstveno je odbila* partijska organizacija *Studentskog centra*.⁵⁸⁷

Kad je ovo studentsko rukovodstvo shvatilo da im sve inicijative u odnosu na Studentski centar propadaju, odlučili su se na drugu akciju, da smijene sadašnjeg direktora Studentskog centra Puharić Branka, kojeg su već ranije osudili kao unitaristu, a na njegovo mjesto da dovedu Culjak Vjenceslava, direktora stud. domova u Osijeku. S Culjkom su

⁵⁸⁵ Albert Kralj i Slobodan Vidović, operativni radnici SDS-a.

⁵⁸⁶ Ručno podcrtano.

⁵⁸⁷ Bez izmjena napisanih ručno, ta rečenica u izvorniku glasi: *međutim, sva njihova nastojanja partijska organizacija je odbila da na takav način raspravlja o tom problemu.*

obavili razgovor i dobili njegov pristanak za dolazak u Zagreb na ovo radno mjesto. Po mišljenju članova Sveučilišnog odbora dovodjenjem Culjka u Studentski centar bile bi im oslobodjene ruke za daljnje akcije u toj ustanovi, jer su u Culjka sigurni da je njihov isto-mišljenik.

Prema službenom dogovoru (o tome postoje i pisani dokumenti) Sveučilišni odbor trebao je propisati taksativne uvjete tko i kako se može primiti u studentski dom, a referada Studentskog centra, koja se redovito *i* bavi formalnim dijelom oko raspodjele domova, trebala je po njihovim propozicijama izdavati rješenja i uputnice za studentske domove. Sveučilišni odbor formirao je komisiju koja je mimo Studentski centar obavljala sve poslove oko prijema i smještaja u studentske domove. Vršili su masovne rošade *svojih istomišljenika* iz jednog studentskog doma u drugi (*iz lošijih u bolje* domove) i snabdjeli sa mjestima *i one koji* i po ovim njihovim propozicijama uopće *nisu imali* pravo na dom.⁵⁸⁸

⁵⁸⁸ Bez izmjena napisanih ručno i prekrštenih dijelova ta rečenica u izvorniku glasi: *Vršili su masovne rošade iz jednog studentskog doma u drugi (iz boljih u lošije domove) i snabdjevali sa mjestima sve svoje istomišljenike bez obzira što mnogi i po ovim njihovim propozicijama uopće nemaju pravo na dom.*

9.

*Razne informacije iz 1972. u vezi sa studentima (šifra 016.1/4-21)*⁵⁸⁹

9.1.

STROGO POVJERLJIVO

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
 REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
 SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
 CENTAR Z A G R E B
 18. 1. 1972.

Dostavljeno
 I sektoru SDS 1 primjerak
 V sektoru SDS 1 primjerak
Centar Zgb. – načelnik
Centar Zgb. – II – arhiva
 Centar Zgb. – II – obrad.⁵⁹⁰

I N F O R M A C I J A broj 7
 VEZA: INFORMACIJA broj _____

Obrada „Tuškanac”

Izvori:

- Informacija SJS
- Depeša Centra SDS Split

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:
3. Predmet: Nova saznanja o političkoj situaciji na fakultetima i studentskim domovima u Zagrebu.-

SADRŽAJ:

U posljednju nedjelju dana na nekoliko fakulteta Zagrebačkog sveučilišta održani su sastanci studentskih organizacija na kojima se raspravljalo o aktualnoj političkoj situaciji.

Dana 5. 1. 1972. godine na zboru studenata Pravnog fakulteta smijenjen je dosadašnji FOSS zbog učesća u štrajku, te je osnovan novi inicijativni odbor od 5 članova. Za pred-

⁵⁸⁹ Signatura dodijeljena u HDA-u jest HR-HDA-1561.1.8.2.3.4.21.

⁵⁹⁰ Ispred riječi Centar ručno je napisana kvačica (✓), što najvjerojatnije označuje organizacijsku jedinicu kojoj je *Informacija* dostavljena.

sjednika tog odbora izabran je Miljević Veljko. Nakon izbora Inicijativnog odbora Mintas Ljerka, član dosadašnjeg FOSS-a, član nekadašnjeg predsjedništva Saveza studenata Zagreba i jedan od organizatora štrajka na Pravnom fakultetu je u razgovoru s Miljevićem izjavila da on i njemu slični na godišnjoj skupštini studenata, koja je planirana za veljaču 1972., mogu pobijediti samo ako budu imali podršku pendreka.

Na Fakultetu strojarstva i brodogradnje dosadašnji FOS je podnio kolektivnu ostavku, jer njegovi članovi više nisu uživali podršku većine studenata.

Uprava studentskog doma „Ivo Lola Ribar” iselila je iz doma Vesnu Gudelj-Velagu, bez njenog prisustva. Ona se trenutno nalazi na Rijeci kod svoje majke. Prilikom iseljenja među njenim stvarima nađeno je 5 komada metaka cal 6,35 mm.

Kujić Branko, glavni urednik „Studentskog lista” je nakon hapšenja Čička, Budiše i ostalih otišao u svoje rodno mjesto Cistu Veliku. Dana 8. 1. 1972. godine se preko nepoznatog sagovornika interesirao za situaciju u Zagrebu. Kad mu je saopćeno da se Sučić Stjepan, odgovorni urednik „Studentskog lista” nalazi u pritvoru, u krugu svojih istomišljenika je izjavio: „Vidite što Srbi rade u Zagrebu od naših Hrvata”.

Dana 12. 1. 1972. godine na adresu FOSS Fakulteta ekonomskih nauka, Trg J. Kennedyja 6 stiglo je iz Čehoslovačke /žig nečitak/ pismo proibeovskog sadržaja, sa potpisom – grupa jugoslavenskih komunista. Pismo istog sadržaja stiglo je na adresu Strojarskog fakulteta u Zagrebu dan ranije. Fotokopiju originalnog pisma dajemo u prilogu.

Prilog: Fotokopija pisma koje je stiglo na adresu FEN-a.

II/ Vidović S.

Josip Drpić
(potpis)

9.2.

STROGO POVJERLJIVO

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
REPUBLICKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
CENTAR Zagreb
3. 2. 1972.

Dostavljeno
I sektoru SDS 1 primjerak
V sektoru SDS 1 primjerak
Centar Zagreb – načelnik
Centar Zagreb – II odjel arhiv

Centar Zagreb – II odjel obradiva⁵⁹¹

I N F O R M A C I J A broj 19_____

VEZA: INFORMACIJA broj _____

„Tuškanac”

Izvori:

- „Miki”
- „Joško”
- „Pop”

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:
3. Predmet: Pamić Davor /sada u istražnom zatvoru/, Mintas Ljerka i drugi, nova saznanja o neprijateljskoj aktivnosti.-

SADRŽAJ:

Krajem svibnja 1971. godine na studentskoj tribini Filozofskog fakulteta govorio je Djodan Šime o gospodarskim prilikama u SR Hrvatskoj. Djodanovom izlaganju se htio suprotstaviti Krešić Miroslav, student filozofije, nastavnik na jednoj školi izvan Zagreba, ali ga je Rebac Ivan, član FOS-a Filozofskog fakulteta, kao predsjedavajući zajedno sa redarima, udaljio iz dvorane.

Dana 25. 11. 1971. tj. za vrijeme trajanja studentskog štrajka u radnoj organizaciji „Čistoća” održan je zbor radnika, kojem su prisustvovali Pamić Davor, član Predsjedništva SS Hrvatske, te studenti ekonomije Anić Branimir i Duvančić Vlado. Nakon izlaganja direktora poduzeća i predsjednika sindikalne podružnice poduzeća prisutnim radnicima je govorio Pamić Davor. On je, između ostalog, rekao da su studenti došli u tu radnu organizaciju da radnicima neposredno objasne razloge studentskog štrajka. Nakon toga je pročitao Djodanov članak o ekonomskom razvoju Hrvatske u posljednjih 100 godina. Poslije toga je student Anić Branimir pročitao proglas Predsjedništva SS Zagreba, kojim se studenti pozivaju na štrajk. Prije početka zbora taj proglas su neposredno djelili radnicima Pamić Davor i Bušić Josip, šef javnih WC-a u „Čistoći”. Bušić Josip je 10. 1. 1972. legalno napustio SFRJ i sada privremeno boravi u Beču. Protiv njega je radna organizacija „Čistoće” podnijela krivičnu prijavu OJT⁵⁹² zbog osnovane sumnje da je učinio krivično djelo iz čl. 118 KZ-a.

Tri originalne magnetofonske vrpce sa zbora studenata na Filozofskom fakultetu 29. 10. 1971. na kojem se raspravljalo o amandmanima na Ustav SRH, a gdje su istupili, između ostalih, Veselica, Šošić, Budiša i Čičak. Po naredjenju Čička, a po Miljenki Vuković vrpce su prenesene prije početka studentskog štrajka iz prostorija FOS-a Filozofskog fakul-

⁵⁹¹ Ispred riječi Centar ručno je napisana kvačica (✓), što najvjerojatnije označuje organizacijsku jedinicu kojoj je *Informacija* dostavljena.

⁵⁹² Okružno javno tužilaštvo.

teta u stan Sečen Nevenke, stan Klaićeva 8, dvorišna zgrada. Zajedno s ovim vrpcama prenesene su i dvije magnetofonske vrpce sa sljedećim sadržajem:

1. Govor Marka Veselice na zboru studenata Filozofskog fakulteta iz travnja 1971. i
2. govor Hrvoja Šošića na zboru studenata Filozofskog fakulteta iz listopada 1971. godine.

Preko saradnika spomenutih 5 vrpce je dostavljeno operativnom radniku na korištenje. Osim toga saradnik je dao na korištenje i 5 magnetofonskih vrpce koje su bile snimljene na zboru studenata Filozofskog fakulteta 25. 3. 1971., a bile su pohranjene u prostorijama FOS-a Filozofskog fakulteta.

Na zahtjev OJT spomenute vrpce će im biti dostavljene.

Mintas Ljerka je u razgovoru sa Znidarčićem, sin Lava,⁵⁹³ spomenula da nastoji kontaktirati sa što više lica koja su pozivana u Službu sigurnosti na razgovore u vezi sa štrajkom, kako bi na taj način uspjela saznati kakva im se pitanja postavljaju, što naša služba o štrajku zna i koja lica službu interesiraju. Neka lica koja su dobila pozive je instruirala da daju odgovore koji bi sadržajno bili što uopćeniji, tj. bez konkretiziranja lica i događaja. Ona održava stalni kontakt sa uhapšenim studentima na taj način što im preko njihove rodbine i djevojaka šalje pisma. Upoznata je o iskazima okrivljenih u istrazi.

II/ Vidović S.

Josip Drpić
(potpis)

9. 3.

STROGO POVJERLJIVO

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
REPUBLICKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
CENTAR Zagreb
16. 2. 1972.

Dostavljeno
I sektoru SDS 1 primjerak
V sektoru SDS 1 primjerak
Centar Zagreb – načelnik
Centar Zagreb – II odjel arhiv
Centar Zagreb – II odjel obradživ.⁵⁹⁴

⁵⁹³ Dobroslav Znidarčić.

⁵⁹⁴ Ispred riječi Centar ručno je napisana kvačica (✓), što najvjerojatnije označuje organizacijsku jedinicu kojoj je *Informacija* dostavljena.

I N F O R M A C I J A broj 26 _____

VEZA: INFORMACIJA broj _____

Obrada „Tuškanac”

Izvori:

- „Pop”
- „Balter”
- Inf. razgovor
- Kontr. XII odjela

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:
3. Predmet: Nova saznanja o neprijateljskoj aktivnosti nekih studenata Zagrebačkog sveučilišta

SADRŽAJ:

Početakom siječnja Sekretarijat organizacije SK-a na Fakultetu ekonomskih nauka organizirao je odvojene zborove studenata po godinama, koji su imali za cilj predlaganje studenata – kandidata za novi fakultetski odbor, budući su se dosadašnji članovi svojim antisocijalističkim radom za vrijeme studentskog štrajka kompromitirali.

Dana 12. 1. 1972. godine u 14 sati organiziran je zbor studenata II godine FEN-a. U ime Sekretarijata SK-a zborom su kao članovi radnog Predsjedništva trebali rukovoditi Pecotić Vedran i Hranilović Vesna. Student Duvančić Vlado je protestirao, što je radno predsjedništvo zbora unaprijed određeno i zatražio da se iz redova prisutnih izabere novo vodstvo zbora. U tom zahtjevu podržali su ga Simončić Radovan, Čolak Josip, rodom iz Ljubuškog i Vicin Neven rodom iz Šibenika. Nakon toga u dvorani je nastalo komešanje i vika, te u takvim uslovima zbor nije mogao nastaviti radom. Predsjedavajući na zboru Pecotić Vedran je zatražio od članova SK-a da napuste dvoranu, što su oni jednim dijelom i učinili. Poslije toga zbor su nastavili voditi Simončić Radovan, Čolak Josip i Ivanković Branko, koji su se zajedno sa studentima Bilušićem i Tunjić Andrijom uspjeli nametnuti kao kandidati za nove članove FOSS-a.

Od strane Sekretarijata organizacije SK-a spomenuti zbor studenata je proglašen nelegalnim, a zaključci zbora ne važeći, te se krajem veljače namjerava organizirati novi zbor, a iz članstva SK-a su isključeni razbijači tog zbora Simončić Radovan, Čolak Josip, Tunjić Andrija i Bilušić.

Simončić Radovan je izjavio da su zapisnik i popis prisutnih studenata na nelegalnom zboru spaljeni s njegove strane. On namjerava na organizirani način razbiti i naredni zbor koji je planiran da se održi u veljači.

Obavljen je informativni razgovor sa Duvančić Vladom. Bio je aktivni učesnik u studentskom štrajku. Zapažen je kao stražar na fakultetu, te je zbog toga dana 20. 12. s Vicić

Nevenom i još osmoricom saučesnika isključen iz organizacije SK-a na fakultetu. Na osnovu gore navedenih elemenata protiv Duvančića će biti podnesena prekršajna prijava.

Mintas Ljerka je u razgovoru sa Miljević Veljkom, studentom prava, izjavila da za svoje prijatelje smatra samo ona lica koja se sada nalaze u zatvoru zbog aktivnog učešća u kontra-revolucionarnoj djelatnosti. Ona planira da zajedno sa Čičkovim ocem⁵⁹⁵ odnese u zatvor hranu za Bušić Ferdu i Vučak Filipa.

Kraljević Elza koja se nalazila u istražnom zatvoru od 12. 12. 1971. godine puštena je na slobodu, jer se u postupku nije došlo do materijalnih dokaza protiv nje. Po izlasku iz zatvora odmah je posjetila Mintas Ljerku u njenom stanu.

Marinović Gradimir, student prava, koji je zbog aktivnog učešća u studentskom štrajku kažnjen od suca za prekršaje sa 20 dana zatvora je izjavio da se jedna grupa studenata priprema emigrirati u Heidelberg, SR Njemačka.⁵⁹⁶ U toj grupi pored njega bio bi i Slišković Ante. Obojica se nadaju da će uspjeti dobiti stipendije od neke emigrantske organizacije.

Rančić Ante, predsjednik Zavičajnog kluba studenata Djakovo, smatra da bi nakon privremenog zatišja trebalo ponovo aktivirati djelatnost tih klubova. S tim u vezi povezuje se s članovima ostalih zavičajnih klubova.

Mladen Knežević, član inicijativnog odbora SS Zagreb je od Čalić Radojke, studentice farmacije, dobio informaciju o postojanju jedne grupe studenata na Prirodoslovno-matematskom fakultetu, koja je okupljena oko prof. Balenovića,⁵⁹⁷ a žele organizirati izdavanje jednog časopisa u privatnoj nakladi. Taj časopis bi bio tematski tako postavljen da na jedan organiziran način djeluje na rušenje inicijativnog odbora SS Zagreba koji priprema novu godišnju skupštinu SS Zagreba.

II/ Vidović S.

Josip Drpić
(potpis)

⁵⁹⁵ Ante Čičak.

⁵⁹⁶ Savezna Republika Njemačka.

⁵⁹⁷ Krešimir Balenović, hrvatski kemičar (Zagreb, 17. svibnja 1914. – Zagreb, 25. veljače 2003.). Vidjeti opširnije: „Balenović, Krešimir“, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.), pristupljeno 24. kolovoza 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=5492>.

9.4.

STROGO POVJERLJIVO

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
 REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
 SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
 CENTAR ZAGREB
23. 2. 1972.

Dostavljeno
 I sektoru SDS 1 primjerak
 V sektoru SDS 1 primjerak
Centar Zagreb – načelnik
Centar Zagreb – II arhiva
 Centar Zagreb – II obradljiv.⁵⁹⁸

I N F O R M A C I J A broj 32

VEZA: INFORMACIJA broj _____

Obrada „Tuškanac”

Izvori:

- Inf. raz. s M. J.
- Inf. SJS.

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:
3. Predmet: MILAN VUKNIĆ, LJERKA MINTAS – aktivnost pripadnika studentskog pokreta u cilju bojkota predstojeće skupštine SS.-

SADRŽAJ:

Savjeti stanara po studentskim domovima u čiju strukturu do sada nije dirano, a koji su sastavljeni od članova ili simpatizera „studentskog pokreta”, predstavljaju čvrst punkt snaga „pokreta” i širenja raznih destruktivnih vijesti.

U studentskom domu „Nova Sava” u Horvaćanskoj bb, predsjednik savjeta stanara Milan Vuknić, ranije zapažen svojom aktivnošću u studentskom pokretu i vezanošću uz Budišu, i svi članovi savjeta, govore da će skupštinu Saveza studenata koju u ožujku priprema održati inicijativni odbor i Sveučilišni komitet, studenti bojkotirati svojim nedolaskom na istu. Uz to ističu da će jedini učesnici toga skupa biti delegirani članovi SK, koje će na dolazak primorati partijski forumi.

⁵⁹⁸ Ispred riječi Centar ručno je napisana kvačica (✓), što najvjerojatnije označuje organizacijsku jedinicu kojoj je *Informacija* dostavljena.

Identične glasine šire i članovi savjeta stanara studentskog doma „Nina Maraković” u Šarengradskoj ulici. Ivan Matić, predsjednik savjeta stanara, Krešimir Mandić (brat od Srećka Mandića pritvorenog radi aktivnosti u studentskom pokretu), sa grupom studenata iz istog doma dogovaraju se da će otići na zbor – skupštinu na kojoj će se vršiti izbor novog studentskog Predsjedništva i da će tamo izazvati nered, s kojim planiraju sprečiti rad skupštine. Ukoliko im to ne bi uspjelo, smatraju da provokativno treba predložiti i izglasati ljude srpske nacionalnosti u Predsjedništvo, a svakog Hrvata koji bi ušao u taj forum trebalo bi pretući.

Kao jedino sposobne za idejno podstrekavanje i lansiranje spomenutih glasina i dogovora za akciju izvor smatra Ljerku Mintas, o čijoj aktivnosti izvjestili smo u našim ranijim informacijama, i Čičkova brata.⁵⁹⁹ Osim toga, Ljerka ističe da ovo stanje raščišćavanja kontrarevolucije je privremenog karaktera, te da će snage uklonjene sa političke pozornice kroz izvjesno vrijeme ponovo doći na vodeće pozicije. Izražava žaljenje što nije u zatvoru, jer smatra, da će svi zatvoreni dobiti puno na ugledu.

Izvor je upozorio da smišljeno lansiranje destruktivnih glasina ima odredjen utisak i utjecaj na mišljenje i raspoloženje studenata, pa bi se to moglo štetno odraziti prilikom održavanja studentskih skupova i formiranja novog rukovodstva. Smatra velikom greškom što novoformirani inicijativni odbori i ostali studentski forumi svoju aktivnost svode na sastanke uskih krugova, a ne idu u masu, medju studente da ih aktiviraju, tj. organiziraju za pozitivna politička stremljenja i rad.

Mjere i sredstva:

Obavit ćemo informativni razgovor s Milanom Vuknićem i Krešimirom Mandićem.

II/ Vidović S.

Majetić J.

Josip Drpić
(potpis)

⁵⁹⁹ Nenad Čičak.

9.5.

Obrada „Tuškanac”

Broj 35 od 2. 3. 72.

KONCEPT ZA INFORMACIJU

Izvor: M. J.

PREDMET: LJERKA MINTAS, podaci o zatvorenim pripadnicima studentskog pokreta i ženi iz Švicarske – vezi Ante Paradžika.-

Ljerka Mintas redovno posjećuje u zatvoru Jerka Djereka i ostale studente, pripadnike pokreta. Snabdjeva ih knjigama i drugim potrepštinama. Ljerka govori da se Budiša, Čičak, Paradžik i ostali studenti u zatvoru dobro drže. Govori da je Budiši ispod časti odgovarati, dok kaže da Čičak stvara lakrdije, što ilustrira njegovim odgovorom na pitanje da li je imao vezu sa Zapadom, koji je glasio da je prilikom Nixonovog posjeta rukovao se s njim i to mu je bila ta povezanost.⁶⁰⁰ Ističe da se o Anti Paradžiku brine „neka gospodja srednjih godina” Milva ili Milena, koja se predstavlja kao njegova tetka, a došla je iz Švicarske i odsjela u nekom od zagrebačkih hotela.

Uz ranija saznanja o paraliziranju rada zborova studenata od pripadnika studentskog pokreta o kojima smo izvjestili u ranijim informacijama, Ljerka navodi da će u novo studentsko rukovodstvo uz polovicu novih članova biti izabrano i pola pripadnika „studentskog pokreta”, a kao potvrdu toga navodi izbor na Ekonomskom fakultetu.

Osim toga izražava sumnje u pojedine studente koji su na slobodi ili su prekršajno kažnjeni, a po njezinom mišljenju zaslužili su teže sankcije. Uz ostale spominje Matka Bradarića, za kojega kaže da je „izvor informacija” Budiše i Dodiga, koji je u studentskom pokretu imao „anonimnu”, ali znatnu ulogu.

Mjere i sredstva:

- Identificirati ćemo „gospodju srednjih godina” Milvu ili Milenu koja je došla iz Švicarske.
- Planiramo obaviti informativni razgovor s Matkom Bradarićem.

II/ Majetić J.

Josip Drpić

⁶⁰⁰ Richard M. Nixon (Yorba Linda, 9. siječnja 1913. – New York, 22. travnja 1994.), prvi predsjednik Sjedinjenih Američkih Država koji je posjetio Jugoslaviju (30. rujna – 2. listopada 1970.). Za vrijeme posjeta obišao je i Zagreb i Kumrovec. O Nixonu vidjeti opširnije: „Nixon, Richard Milhous”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.), pristupljeno 4. listopada 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=43933>.

9.6.

STROGO POVJERLJIVO

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
CENTAR ZAGREB
29. 3. 1972.

Dostavljeno
I sektoru SDS 1 primjerak
V sektoru SDS 1 primjerak
Centar Zagreb – načelnik
Centar Zagreb – II arhiva
Centar Zagreb – II obradj.⁶⁰¹

I N F O R M A C I J A broj 52

VEZA: INFORMACIJA broj _____

Obrada „Tuškanac”

Izvori:

- veze „M. S.”, „M. J.”, „Danica”, „Pop”
- lična zapažanja.
- inf. SJS Zagreb.

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:
3. Predmet: MINTAS LJERKA i drugi – nova saznanja o aktivnosti učesnika „studentskog masovnog pokreta” na Zagrebačkom sveučilištu.-

SADRŽAJ:

Na gotovo svim fakultetima, visokim i višim školama Zagrebačkog sveučilišta održane su godišnje skupštine Saveza studenata sa zadatkom da se izaberu novi članovi Fakultetskih odbora (FOSS) i delegati za godišnju skupštinu Saveza studenata Zagreba, koja je predviđena za početak aprila, kada će se konstituirati novi Sveučilišni odbor SSZ.

Na pojedinim visokoškolskim ustanovama postoje dosta snažni otpori nacionalističko-šovinističkih orjentiranih studenata izboru novih fakultetskih tijela, što se očituje u pokušajima razbijanja studentskih zborova i naturanju na kandidacione liste lica, koja su zbog aktivnog učešća u studentskom štrajku kompromitirana.

⁶⁰¹ Ispred riječi Centar ručno je napisana kvačica (✓), što najvjerojatnije označuje organizacijsku jedinicu kojoj je *Informacija* dostavljena.

Najizrazitiji primjer predstavlja situacija na Pravnom fakultetu. Dana 7. 3. 1972. održan je zbor studenata na kojem su u okviru studentske trećine predloženi kandidati za Znanstveno – nastavno vijeće i Savjet fakulteta. Prisutno je bilo oko 200 studenata među kojima se osjećalo djelovanje dvije struje i to članova SK, koji su bili u manjini i opozicije. Prvi pokušaj razbijanja zbora potekao je od RENDULIĆ KREŠIMIRA, aktivnog učesnika u proteklim studentskim nemirima, koji je predložio da se izglasa nepovjerenje članovima radnog predsjedništva u kojem su bila tri člana SK. Njegov prijedlog je većinom glasova prihvaćen. Pri izboru novog radnog predsjedništva opozicija je uspjela naturiti GRANIĆ MIRU i IVICU VRKIĆA, kao svoje predstavnike. Tada se pristupilo glasanju odnosno potvrđivanju kandidacione liste. Na kandidacionom listu za Savjet fakulteta predloženi su od eksponiranih lica u studentskom štrajku čak šest i to: MINTAS LJERKA, MIKŠIĆ JADRANKA, VRKIĆ IVICA, OLUJIĆ KRUNOSLAV, RENDULIĆ KREŠO, i IVANČIĆ JOZO, dok su kao kandidati za Znanstveno-nastavno vijeće predloženi MINTAS LJERKA i OLUJIĆ KRUNOSLAV.

Dana 18. 3. 1972. godine održana je godišnja skupština SS Pravnog fakulteta, na kojoj su izabrani novi članovi FOSS-a i delegati za Godišnju skupštinu SSZ.

Već pri izboru radnog predsjedništva nacionalistički orijentirana grupa studenata je pokušala proturiti svoje kandidate GRANIĆ MIRU I VRKIĆ IVICU, ali zbog malog broja glasova nisu izabrani.

MIRKO JELIĆ, zamjenik sekretara SK IV godine je predložio da se DUJMIĆ MIRKO i RENDULIĆ KREŠIMIR skinu sa liste kandidata za FOSS, jer su bili aktivni učesnici u studentskom štrajku, te kao takovi ne mogu predstavljati studente. Nakon glasanja skinuti su sa liste.

RENDULIĆ KREŠIMIR je u svojoj diskusiji branio stavove i shvaćanja I. Z. Čička. Mintas Ljerka je govorila o stvaranju elite na fakultetu misleći na članove SK, koji ne izražavaju volju većine studenata. Takovo mišljenje zastupao je i RANČIĆ ANTE, koji je poslije 21. sjednice CK SKH isključen iz SK-a. On je napomenuo da na fakultetu vlada klika (članovi SK), koji stvaraju jaz između članova SK i nečlanova.

Na kraju zbora izabrano je pet kandidata za Godišnju skupštinu SS Zagreba od toga četiri člana SK, koji se nisu kompromitirali u proteklim zbivanjima, te ŽUŽUL JOSIP, koji je zbog učestvovanja u studentskom štrajku kažnjen opomenom pred isključenje.

Komentirajući događaje na Pravnom fakultetu BRADARIĆ MATKO, tajnik „Enciklopedije moderne”, EMER EDO, apsolvant medicine i neki GRGA ili GRGIĆ,⁶⁰² koji se svakodnevno sastaju u „Gradskoj kavani”, smatraju da je rezultat izbora na Pravnom fakultetu povoljan, jer je jedan „njihov predstavnik” ipak izabran za delegata za Godišnju skupštinu SSZ. Pri tome su mislili na Žužul Josipa.

Razradjujući taktiku nastupanja smatraju da se u buduću ne smije forsirati kao kandidate ona lica, koja su se previše eksponirala u proteklim studentskim događajima, već njihovi istomišljenici, ali manje poznati, jer tako postoji veća vjerojatnost njihovog izbora.

⁶⁰² U drugim dokumentima u ovom izdanju spominje se student Pero Grgić. Vidjeti npr. prilog 11.7.

Navedeni Grga ili Grgić (za sada neidentificiran) kontaktira, prema nekim saznanjima, sa licima iz konzulata SSSR u Zagrebu. U vrijeme pogibije ruskih astronauta došao je u prostorije Predsjedništva SSZ i tražio od članova Predsjedništva da obuku crna odijela, te odu u konzulat SSSR izraziti saučešće. Prema njegovim riječima on je autor niza pismena, koja je često slao društveno-političkim radnicima SRH.

Dana 21. 3. 1972. godine održan je zbor studenata Prirodoslovno-matematskog fakulteta gdje je također bilo pokušaja da se pri izboru novog FOSS nametne dio već kompromitiranih studenata. Žestoki pobornik takovog stava bio je GAZIĆ HRVOJE, student IV godine, organizator štrajka na tom fakultetu i bliski suradnik HODŽIĆ MILANA (sada u pritvoru). Njegovi prijedlozi su zbog protivljenja većine studenata neprihvaćeni.

Dane 14. 3. 1972. godine održana je godišnja skupština Saveza studenata FEN. Pojedini diskutanti su se, između ostalog, osvrnuli na dosadašnji rad i aktivnost u štrajku KOVAČ JOSIPA, nekadašnjeg tajnika FOSS, a sada predsjednika koordinacionog odbora Udruženja ekonomskih fakulteta Jugoslavije, te zahtjevali njegov opoziv. S tim u vezi Vučković Branko je izjavio da je Kovač Josip bio član Akcionog odbora na FEN, te da se dana 1. i 2. 12. 1971. na zborovima studenata protivio prekidu štrajka. On je tražio da se Kovač Josip, zbog nacionalističkog djelovanja, opozove sa dužnosti predsjednika Koordinacionog odbora. Predstavnici ekonomskih fakulteta Niša, Rijeke i Subotice koji su kao gosti prisustvovali godišnjoj skupštini FEN-a u Zagrebu, su izjavili, da će oni istupiti iz Koordinacionog odbora ukoliko Kovač ostane i dalje na toj funkciji.

Kovač Josip je također uzeo riječ u diskusiji. Branio se od napada, iznašajući periferne stvari, nepriznavajući svoju angažiranost u studentskom štrajku, što su prisutni primili s negodovanjem.

Pri izboru kandidata za FOSS i delegata za skupštinu SSZ i novi Sveučilišni odbor SS Zagreba, uočen je prijedlog jednog neidentificiranog studenta III godine, koji je kao kandidat pokušao naturiti UJEVIĆ FILIPA i JERKOVIĆ MLADENA – studente koji su zbog aktivnog učešća u studentskom štrajku isključeni iz SK. Pri glasanju su dobili neznatan broj glasova, pa tako nisu izabrani.

Pripadnici „Studentskog masovnog pokreta“ poduzimaju konkretne akcije kojima se izvrgava poruzi predsjednik Republike Josip Broz Tito.

U neutvrđeno vrijeme od 4. 2. do 5. 2. 1972. nepoznati učinilac je u zgradi FEN (bivša zgrada Visoke privredne škole), Kenedyjev trg 7/I – dvorana 1 napisao na zidu parolu „Tito je vol“, dok je iznad ulaznih vrata dvorane 1 skinuta slika druga Tita, koja je odnešena u WC, gdje je razbijeno staklo, a fotografija istrgana na komadiće i bačena u klozetsku školjku. U navedeno vrijeme održavali su se ispiti iz engleskog jezika i statistike, kojima je prisustvovalo ukupno 159 studenata.

Protiv nepoznatog učinioa podnešena je od strane Stanice Milicije Maksimir krivična prijava, dok je operativni rad usmjeren na otkrivanje identiteta aktera tog djela.

II/ Vidović S.

Josip Drpić
(potpis)

9.7.

STROGO POVJERLJIVO

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
 REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
 SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
 CENTAR Z A G R E B
19. 4. 1972.

Dostavljeno
 I sektoru SDS 1 primjerak
 V sektoru SDS 1 primjerak
Centar Zagreb – načelnik
Centar Zagreb – II arhiva
 Centar Zagreb – II obradj.⁶⁰³

I N F O R M A C I J A broj 65 _____

VEZA: INFORMACIJA broj _____

Obrada „Tuškanac”

Izvori:

- saradnik „Pop”
- veza „Joško”
- „M. I.”, „M. J.”, „Š. B.”
- „K. T.”

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:
3. Predmet: Nova saznanja o neprijateljskoj aktivnosti studenata – nacionalista u studentskim domovima i fakultetima.-

SADRŽAJ:

Studentski domovi u Zagrebu i dalje predstavljaju mjesta okupljanja nacionalista studenata. Uočeno je često zajedničko sastajanje grupe hrvatskih i albanskih nacionalista. Kao najekstremniji pripadnici ove grupacije su braća HRKAČ, MATIĆ IVAN, te grupa studenata rodom iz Širokog brijega – Lištica.

Matić Ivan u razgovoru sa „povjerljivim” licima iz doma napominje, da su njegovi stričevi za vrijeme rata davili partizane golim rukama. U njegovoj sobi, te u sobi braće Hrkač pjevaju se nacionalističke pjesme „Vezak vezla Hrvatica mlada” i „Vila Velebita” u raznim

⁶⁰³ Ispred riječi Centar ručno je napisana kvačica (✓), što najvjerojatnije označuje organizacijsku jedinicu kojoj je *Informacija* dostavljena.

verzijama. U svojim diskusijama najavljuju da njihove „akcije“ trebaju započeti za vrijeme ljetnih praznika.

Stanar doma LOVINČIĆ MARKO, također pripada navedenoj grupi. On je dana 5. 4. 1971. godine sudjelovao u nasilnom zauzimanju prostorija „Studentskog lista“. Za vrijeme studentskog štrajka BUDIŠA DRAŽEN je često spavao u njegovoj sobi, te pisao referate, koje mu je Marko korigirao u pogledu „novih hrvatskih riječi“. Također je korigirao pisane sastave KRASNIĆI MUJI. Sluša Radio-Köln, te informacije dobivene tim putem širi među stanare doma. Grupe njegovih istomišljenika učestalo kleveću političko rukovodstvo SRH i dr Vladimira Bakarića nazivajući ga raznim pogrdnim imenima.

Po mišljenju JANČIĆ VELJKA, sekretara II godine FEN, situacija u studentskim domovima je nepovoljna za sve studente koji su bili protivnici štrajka. Grupe nacionalista im prijetite fizičkim obračunima. S obzirom na to on radi lične sigurnosti namjerava nabaviti pištolj.

U studentskom domu „Nina Maraković“ pred već postojećih parola „Savka-Tripalo“, koje su ispisane po zidu u hodnicima, dana 3. 4. 72. godine pojavile su se nove sa slijedećim sadržajem: „Srbi – van iz doma“ i „Četnici“.

Prema izjavi VUKNIĆ MILANA, ekstremnog nacionaliste u studentskom domu „Nova Sava“ se nakon vijesti objavljene u TV dnevniku o eksploziji u predstavnštvu „Jugotursa“ u Švedskoj dvoranom prolomio pljesak od strane jedne grupe njegovih istomišljenika.

U studentskom domu „Ivo Lola Ribar“ jedan od punktova ekstremnih nacionalista je paviljon broj 10, soba 6, gdje stanuje VOKIĆ IVAN i ŠKEGRO LJILJANA, koja je već od ranije poznata po svojim nacionalističkim istupima.

Dana 13. 4. 1972. godine održana je Godišnja skupština SS Filozofskog fakulteta. Skupština je protekla u neredu i nije definitivno završila radom, jer je grupa neidentificiranih studenata – nacionalista – glasno tražila da se lista kandidata za novi Koordinacioni odbor SS Filozofskog fakulteta nadopuni novim licima, njihovim istomišljenicima. Pri svakom spominjanju Saveza komunista od strane pojedinih diskutanata grupa nacionalista je zviždala, udarala rukama po stolu i tako stvarali veliku galamu.

Na samom početku rada skupštine dogodila su se dva incidenta. Kad su Miljenka Vuković Bušić i Prelas Andjelko, oboje ekstremni nacionalisti i bivši rukovodioci Studentske organizacije na fakultetu ušli u dvoranu i sa zakašnjenjem, dobili su dugotrajni aplauz.

Na skupštini je pored Miljenke Vuković primjećena i Mintas Ljerka.

Na skupštini se osjećalo i prisustvo ultralijeve grupacije na čelu sa Dušanom ČIZMIĆ-MAROVIĆEM. U svom referatu on je između ostalog rekao da se tek sada počinje ostvarivati ono za što su se studenti borili 1968. godine.

Na Fakultetu strojarstva i brodogradnje se na Godišnjoj skupštini studenata osjetilo razbijačko djelovanje grupe kompromitiranih studenata na čelu sa ČUVALO MILANOM i ĐOJIĆ IVANOM. Oni su svojim upadicama ometali rad skupštine.

Svoju dosljednost kontrarevoluciji ispoljava i dalje student FEN-a DUVANČIĆ VLADE, kod kojeg je dana 6. 4. 1972. godine vršen pretres sobe od strane JS. On je nakon toga

posjetio saradnika u njegovom stanu i predbacio mu što ne stavi sliku Stjepana Radića iznad Titove. Na odlasku je rekao: „Sada ćemo se pritajiti, a preko ljeta vršiti pripreme za akciju”.
II/ Vidović S.

Josip Drpić
(potpis)

9.8.

STROGO POVJERLJIVO

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
REPUBLICKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
CENTAR Z A G R E B
17. 5. 1972.

Dostavljeno
I sektoru SDS 1 primjerak
V sektoru SDS 1 primjerak
Centar Zagreb – načelnik
Centar SDS – II odjel
Centar SDS – II odjel arhiva⁶⁰⁴

I N F O R M A C I J A broj 78 _____

VEZA: INFORMACIJA broj _____

Obrada „Tuškanac”

Izvori:

- „Miki”
- lična zapažanja

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:
3. Predmet: Izrečena presuda studentu poljoprivrede MAROHNIC IVANU – prisutni Zvezdana Znidarčić, Ante Rumora i dr.

SADRŽAJ:

Dana 15. 5. 1972. godine godine Veliko vijeće Okružnog suda u Zagrebu je izreklo presudu u trajanju od dvije godine i šest mjeseci strogog zatvora Ivanu Marohniću, studentu poljoprivrede zbog učinjenog kriv. djela iz člana 100 KZ-a.

⁶⁰⁴ Ispred riječi Centar ručno je napisana kvačica (✓), što najvjerojatnije označuje organizacijsku jedinicu kojoj je *Informacija* dostavljena.

Izricanju presude prisustvovalo je 30-40 osoba, među kojima su zapaženi ekstremni nacionalisti Zvezdana Znidarčić, Miljenka Vuković-Bušić, Hodžić Milan, koji je nedavno pušten iz pritvora, Čičak Nenad, Kraljević Elza, Raos Nenad brat od Predraga, koji se sada nalazi u pritvoru, Jelinčić Ksenija, otac od Martinec Kreše, otac od Marohnić Ivana, nekoliko studenata Poljoprivrednog fakulteta, te Rumora Ante.

Nakon izricanja presude čitano je obrazloženje. Pri tome se Raos Nenad ironično smijao, dok je Ante Rumora napomenuo nepoznatom studentu da je u presudi u stvari sadržana kompletna optužnica, aludirajući pritom na pristranost suda. On je cijelo vrijeme zapisivao na papir tekst presude i obrazloženja. Prilikom sučevog citiranja jednog od paragrafa, Rumora Ante je javno stavio primjedbu vjerojatno smatrajući da je to površno učinjeno i rekao: „Krasno, kakav je to sud? U propisima stoji drugačije”. Nakon toga je predsjednik sudskog vijeća zatražio od sudskog stražara da Rumoru izvede iz sudnice. U znak solidarnosti prisutni studenti su također napustili sudnicu.

Rumora Ante je predveden u stanicu milicije Centar, koja će protiv njega podnijeti prekršajnu prijavu.

Ante Rumora nalazio se u obradi „Meteor” kod ovog Centra sve do 29. 7. 1969. godine, zbog učestvovanja u studentskim demonstracijama godine 1968. u Zagrebu. Nakon toga nalazio se u duševnoj bolnici na liječenju.

Komentirajući visinu presude Kraljević Elza i otac od Martinec Kreše su konstatali, da je izrečena sankcija prilično preoštra.

II/ Vidović S.

Josip Drpić
(potpis)

9.9.

STROGO POVJERLJIVO

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
REPUBLICKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
CENTAR Z A G R E B
17. 5. 1972.

Dostavljeno
I sektoru SDS 1 primjerak
V sektoru SDS 1 primjerak
Centar SDS Zgb. – načelnik
Centar SDS – II odjel
Centar SDS – II odjel obradivači

I N F O R M A C I J A broj 79 _____

VEZA: INFORMACIJA broj _____

Obrada „Tuškanac”

Izvori:

- „Marijan”
- „Joško”
- „M. J.”
- Kontrola telefona
- Inf. SJS

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:
3. Predmet: MINTAS LJERKA i dr. – aktivnost i komentari.-

SADRŽAJ:

U toku studentskog štrajka Predsjedništvu SS Zagreba upućeno je pismo sa podrškom od strane 30-tak radnika „Plive”. Tekst pisma sastavio je Zovkić Ivo, manuelni radnik u „Plivi” i izvanredni student I godine Filozofskog fakulteta u Zagrebu, a nekadašnji student Bogoslovije. U razgovoru s organima SDS poricao je svoju angažiranost u tome. On trenutno stanuje kod Spahija Mladena, apsolutenta Filozofskog fakulteta i predavača na Franjevačkoj gimnaziji. Spahija također u svakoj prilici izražava opravdanost studentskog štrajka.

Mintas Ljerka održava i dalje stalne kontakte sa licima, koji su se eksponirali kao ekstremni nacionalisti.

Dana 10. 5. 1972. godine zakazala je sastanak u svom stanu sa Šupe Jakovom, apsolutentom Medicine, poznat po tezi izraženoj na zboru studenata u Studentskom centru dana 27. 3. 1971.: „Kolegice i kolege, težimo danu općeg izmirenja Hrvata, danu kad ćemo jedan drugome oprostiti sve bez sudskih procesa i skidanja glava – jedni drugima smo potrebni”.

Po izlasku iz pritvora dana 12. 5. 1972. godine Ante Primorac je odmah stupio u kontakt sa Ljerkom. Izrazio je želju da razgovaraju o novostima, te je dogovoren sastanak za naredni dan u „Gradskoj kavani”.

Prema izjavama prof. Pravnog fakulteta Borasa, te Miljenka Borasa, Ivan Boras, protiv kojeg je podnešena krivična prijava OJT Zagreb zbog osnovane sumnje da je učinio kriv. djelo iz čl. 100 KZ-a, nalazi se u inostranstvu.

Dana 16. 4. 1972. godine Mičiju Josipa je u studentskom domu „Nova Sava” posjetio otac od Dodig Gorana. Interesirao se da li je Mičija već pozivan na sud kao svjedok. Stekao se dojam da on od Mičije očekuje svjedočenje u Dodigovu korist, pa ga je zamolio da ostane u Zagrebu naredni period.

Profesor Vladimir Filipović je dana 22. 4. 1972. godine upoznao prof. Krstića⁶⁰⁵ o toku rada skupštine Hrvatskog filozofskog društva. Rekao je, da je ona protekla relativno mirno, jer su kako ih je on nazvao glavni sukobljači prof. Petrović, Kangrga i Bošnjak⁶⁰⁶ bili u inostranstvu, dok je Danko Grlić apstinirao. Filipović je napomenuo da su skupštini prisustvovali novinari, te smatra da je to pokušaj pridobijanja intelektualaca, koji su bili potisnuti u obračunu sa nacionalizmom.

U daljnjem razgovoru spomenuo je izvještaj osnovne organizacije SK o prodoru nacionalizma na Filozofskom fakultetu. Rekao je, da je Partija dala užasno loš sud o stanju na fakultetu. Zatim je nastavio: „Partija nas je u tom izvještaju okarakterizirala kao da smo antisrpski, antižidovski i antikomunistički nastrojeni. To je izvještaj, kao da ga je netko pisao iz džungle. Obavijestio sam prof. Cvjetičanina,⁶⁰⁷ da me izvještaj naljutio, a on mi je odgovorio: „Kako to da sada, a što prije nikad niste, uzimate partiju jako k srcu“. Time me je razoružao i nisam znao što da mu odgovorim.

U posljednje vrijeme uočeni su komentari pojedinaca kojima se vrijedja ugled i dostojanstvo Predsjednika Tita.

Zavičajni klub studenata općina Metkovića, Makarske, Ploča i Vrgorca organizirao je dana 22. 4. 1972. godine autobusom izlet u Hrvatsko Zagorje. Po dolasku u Kumrovec jedna grupa studenata je pošla razgledavati rodnu kuću druga Tita, dok je druga grupa u kojoj je bio neidentificirani student po imenu Ante ostala vani govoreći sa ironijom: „Kakvu kuću da gledamo, čiju kuću da gledamo“.

Prilikom posjete Predsjednika Tita Zagrebu, u studentskom domu „Nova Sava“ za vrijeme gledanja TV dnevnika čuli su se komentari neidentificiranih studenata, kako su djecu istjerali iz škola, da prisustvuju Titovom dočeku.

II/ Vidović S.

Josip Drpić
(potpis)

⁶⁰⁵ Kruno Krstić, hrvatski leksikograf, lingvist, filozof i psiholog (Arbanasi, 13. studenoga 1905. – Zagreb, 6. prosinca 1987.). Vidjeti opširnije: „Krstić, Kruno“, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.), pristupljeno 4. listopada 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=34209>.

⁶⁰⁶ Gajo Petrović, hrvatski filozof (Karlovac, 2. ožujka 1927. – Zagreb, 13. lipnja 1993.). Vidjeti opširnije: „Petrović, Gajo“. *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.), pristupljeno 4. listopada 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=47995>.; Milan Kangrga, hrvatski filozof (Zagreb, 1. svibnja 1923. – Zagreb, 25. travnja 2008.). Vidjeti opširnije: „Kangrga, Milan“, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.), pristupljeno 4. listopada 2021., <https://enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=30198>.; Branko Bošnjak, hrvatski filozof (Stojčinovac pokraj Osijeka, 14. siječnja 1923. – Zagreb, 18. lipnja 1996.). Vidjeti opširnije: „Bošnjak, Branko“, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.), pristupljeno 4. listopada 2021., <https://enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=8959>.

⁶⁰⁷ Veljko Cvjetičanin, hrvatski sociolog (Veliko Vukovje, 11. siječnja 1927. – Zagreb, 7. lipnja 2001.). Vidjeti opširnije: „Cvjetičanin, Veljko“, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.), pristupljeno 4. listopada 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=13070>.

9.10.

STROGO POVJERLJIVO

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
 REPUBLICKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
 SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
 CENTAR Z A G R E B
18. 5. 1972.

Dostavljeno
 I sektoru SDS 1 primjerak
 V sektoru SDS 1 primjerak
Centar Zgb. – načelnik
Centar Zgb. – II odj. arhiv.
 Centar Zgb – II odjel obrađivači⁶⁰⁸

I N F O R M A C I J A broj 80 _____

VEZA: INFORMACIJA broj _____

Obrada „Tuškanac”

Izvori:

- Informativni razgovori.-

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:
3. Predmet: Aktivnost pripadnika „masovnog studentskog pokreta” u periodu eskalacije nacionalizma na Zagrebačkom sveučilištu.-

SADRŽAJ:

U periodu od 24. 12. 1971. godine do 30. 4. 1972. godine obavljena su od strane operativnih radnika Centra SDS Zagreb 125 informativna razgovora sa licima, koja su u okviru studentskih previranja na Zagrebačkom sveučilištu posljednjih nešto više od godinu dana uočeni kao nosioci nacionalističko-šovinističko-separatističke djelatnosti, kao i sa jednim manjim brojem lica, čija aktivnost nije bila takova, ali koji su zbog svojih objektivnih mogućnosti mogli pružiti određena saznanja o proteklim događajima.

U ovoj informaciji navodimo pojedine detalje razgovora, kojima je služba došla do korisnih podataka, a ujedno proširila saznanja o krugu lica, koji su istupali sa neprijateljskih pozicija prema društveno-političkom uređenju SFRJ. Na taj način usmjeravao se rad službe. Pojednosti iz razgovora, koje predstavljaju vrijednost za provodjenje krivičnog postupka protiv okrivljenih studentskih lidera, dostavljaju se Okružnom javnom tužilaštvu Zagreb na korištenje.

⁶⁰⁸ Ispred riječi Centar ručno je napisana kvačica (✓), što najvjerojatnije označuje organizacijsku jedinicu kojoj je *Informacija* dostavljena.

Eskalacija nacionalizma na Zagrebačko sveučilište intenzivnije se javlja izborom Ivana – Zvonimira Čička za studentskog prorektora.

„Izbor Čička za studentskog prorektora imao je svoj preloman trenutak dana 8. 1. 1971. godine”, smatra Lang Slobodan ondašnji predsjednik Saveza studenata Zagreba. Studenti Medicinskog i Pravnog fakulteta su pružali snažan otpor njegovom kandidiranju. Medjutim, glasačka mašina koju su sačinjavali njegovi istomišljenici sa raznih fakulteta, došla je i na ta dva fakulteta, ostvarila većinu među prisutnima i tako provela svoju nakanu u djelo. Po sjećanju Langa, najglasniji zagovornici njegovog izbora na pojedinim fakultetima bili su Raos Predrag, Budiša Dražen, Pamić Davor, Majstorović Zlatko, a od profesora Grga Gamulin, te rektor Ivan Supek.

S tim u vezi Lapaine Damjan, član tadašnjeg Predsjedništva SS Zagreba konstatira: „Student filozofije Marjanović Mato je predložio Ivana-Zvonimira Čička za prorektora, iako je bio upozoren od radnog predsjedništva da nije dopušteno prethodno kandidiranje. Odmah zatim I. Z. Čičak je iskoristio priliku i napao SS Zagreba. Povećana grupa studenata Filozofskog, Pravnog, Medicinskog i Ekonomskog fakulteta, razmjestila se strateški po dvorani i pljeskanjem stvarali što veću buku i time davali podršku svom kandidatu”.

Taktika Čičkovih istomišljenika bila je po Lapaineu slijedeća: „Maratonske diskusije u kojima su se smjenjivali, dok broj njihovih pristalica u dvorani nije bio premoćan, prekida li diskusiju svojih protivnika dobacivanjem i stvaranjem buke, dok su frenetičnim aplauzom podržavali svoje. Služili su se napadima na prijašnje studentsko rukovodstvo i razvijali tezu o eksploataciji SR Hrvatske. Lapaine je skrenuo pažnju na veliku ulogu Juras Jure pri izboru I. Z. Čička.

O Čičkovoju ranijoj aktivnosti govorila je Supek Olga, student filozofije: „Poznajem ga još iz 1967. godine i to kao klerikalca i nestašnu osobu. Godine 1968. netko ga je na fakultetu predložio u Fakultetski odbor SS. To me je začudilo. Sjećam se da je još tada pokušavao vršiti podjelu članova u FOS-u na komuniste i one koji su njegovi istomišljenici. Ali tada on još nije imao podrške od studenata, pa je zbog toga 1969. godine samovoljno istupio iz studentske organizacije”.

Grupa nacionalista nije birala sredstva da ostvare svoje ciljeve. To potvrđuju riječi Jure Burića, studenta medicine i pripadnika tzv. „Hercegovačkog zida”. On je izjavio, da se na Godišnjoj skupštini SS Medicinskog fakulteta, održanoj 8. 1. 1971. godine fizički suprotstavio Slobodanu Langu, predsjedniku SS Zagreba, s namjerom da se kao govornik umjesto njega pojavi Dodig Goran.

Lapaine Damjan smatra, da je kamen temeljac za prevrat u zagrebačkoj studentskoj organizaciji položen dana 27. 3. 1971. godine na zboru u Studentskom centru. Organizatori zbora bili su sada pritvoreni studentski lideri Budiša Dražen, Paradžik Ante, Jure Burić, te Muje Krasnić, eksponent albanskog nacionalizma. U izradi plakata i transparenata za tu prigodu, sudjelovalo je poduzeće „Medicinska naklada”, čiji je direktor Turek Stjepan. Tada je istupio i Marko Veselica s tezom o izrabljivanju Hrvatske. Protivnicima budućeg „nacionalnog pokreta” nije bilo dozvoljeno diskutirati. U periodu do dana 4. 4. 1971. godine

kada se održala godišnja skupština SS Zagreba, vrši se agitacija od strane studenata nacionalista za pridobivanje što većeg broja delegata. Centri akcije postaju studentski domovi i zavičajni klubovi.

Da je prevrat u studentskoj organizaciji dana 4. 4. 1971. godine bio prethodno dobro planiran upućuju pojedinosti koje je naveo Turek Stjepan. On ističe, da je nekoliko dana prije održavanja godišnje skupštine SS konzultirao Dominković Ivana, asistenta na FEN-u i Veselicu Marka, koji su mu dali upute o načinu postavljanja u budućim događajima. Kaže, da je Marko Veselica prethodno razgovarao sa Perom Pirkerom, a na Sveučilišnoj konferenciji SK dana 1. i 2. 4. 1971. godine Pirker je čestitao Paradžiku na njegovoj diskusiji održanoj dana 27. 3. 1971. godine. Po mišljenju Tureka, to je bilo davanje „zelenog svjetla” za nastup studentskog rukovodstva na čelu sa Draženom Budišom.

Riječi Slobodana Langa potvrđuju Turekovo izlaganje, da su u pripremama za Godišnju skupštinu SS Zagreba dana 4. 4. 1971. godine sudjelovali Marko Veselica i Dominković Ivan.

Dana 4. 4. 1971. godine Lapaine Damjan, koji je zbog ostavke Slobodana Langa vršio dužnost predsjednika Predsjedništva SS Zagreba i bio predsjedavajući toga dana na Godišnjoj skupštini, je fizičkim putem bio prisiljen da sidje sa govornice. On kaže: „Kod predlaganja radnog predsjedništva uzeo je riječ Ivan Boras i počeo je diskutirati. Prekinuo sam ga i upozorio da iznese konkretan prijedlog. Na njegovo odbijanje pozvao sam redare da uklone Ivana Borasa, ali su njegovi redari uklonili mene. Kako sam primjetio, znak za tu akciju dao je Jure Juras”.

Ivan Boras je dao svoju verziju događaja: „Htio sam govoriti, ali mi je Lapaine pokušao uzeti mikrofon. Rekao je, da moj zahtjev za proširenjem radnog predsjedništva nije osnovan. Od svoje namjere da dam obrazloženje prijedloga nisam odustao, pa sam tražio od prisutnih delegata da mi to dopuste. Pošto iz mase nisam čuo protivljenje, zamolio sam Lapainea da se ukloni. On se nije htio ukloniti, nego me počeo gurati i pozvao redare da me uklone. Medjutim, s druge strane došlo je nekoliko mladića koje ne poznajem i uklonili su Lapainea”.

Lapaine se sjeća istupa Šime Djodana toga dana, koji je došao kao predstavnik Matice hrvatske. On je „revolucionarnim hrvatskim sveučilištarcima” prenio pozdrave te institucije.

O činjenici da godišnja skupština SS Zagreba nije bila legalna zbog toga što je veći dio delegata nakon nasilnog izbacivanja Lapainea s govornice napustio dvoranu i otišao u ABK kabinet, potvrđuju riječi Slobodana Langa. „Medjutim, prisustvo dr Supeka, Ivana Šibla, Drage Božića, kao predstavnika društveno – političkih organizacija, je izgleda bilo dovoljno da se preko kršenja Statuta olako prijedje”, smatra Šuto Krunoslav, student ekonomije, nekadašnji novinar „Studentskog lista”. On naglašava, da je čak rektor Supek javnim istupom proglasio skupštinu legalnom.

Opisujući atmosferu na godišnjoj skupštini Stuparić Darko, student – novinar je rekao: „Mene su iznenadili redari sa trakama i to sve probrani kršni momci. Imao sam dojam da će se sve to što se tamo radi i dogovora provesti silom”.

Po našoj ocjeni Krunoslav Šuto i Stuparić Darko su pripadali krugu novinara, koji su pisali „po narudžbi lidera „masovnog pokreta“. Smatramo, da su obojica zbog svojih objektivnih mogućnosti trebali u razgovoru dati više korisnih podataka, međutim, njihovo ponašanje je bilo dosta rezervirano.

Nakon nasilnog smjenjivanja studentskog rukovodstva, novoizabrani članovi SS Zagreba su dežurali po noći u svojim prostorijama, kako bi spriječili Langu i drugovima eventualni povratak. Prema izjavi Miljenke Vuković-Bušić, člana kompromitiranog Predsjedništva, ona je lično sudjelovala od dana 4. 4. 1971. do 7. 4. 1971. godine u noćnom dežurstvu. Međutim, nije navela ostala lica koja su u tome učestvovala.

Obavljen je razgovor sa Mićom Jelićem – Grnovićem, članom Budišinog Predsjedništva, a sada direktorom teatra poezije, koji je vrlo iskreno iznio svoja saznanja o proteklim događajima: „Izborom I. Z. Čička za prorektora, a još prije političkim eliminiranjem Miloša Žanka u svakodnevnicu događaja nacionalizam je sve više eskalirao na području jezika i književnosti, jer je to bilo najosjetljivije. Sjećam se sjednice Sveučilišnog komiteta SK, koja je održana 1. i 2. 4. 1971. godine. Na toj sjednici govorili su Veselica Marko i Pero Pirker. U svom govoru Pero Pirker je bio jako „pokretački“ raspoložen. U jednoj grupi studenata čuo sam da Veselica kaže, da mu je teško bilo da bude radikalniji od Pere Pirkerera. S Budišom sam prvi put došao u doticaj nešto prije održavanja godišnje skupštine SS Zagreba. Pitao sam ga, da li kao kandidat za predsjednika polazi s nacionalističkih pozicija. Bio je zbunjen takvim pitanjem, ali je rekao da se bori za nacionalno. Bio sam prisutan kad je Lapaine nasilno zbačen sa govornice na toj skupštini. Iako je u dvorani nakon toga nedostajalo 54 delegata, koji su otišli u ABK kabinet, Budiša je predložio biranje novih dodatnih kandidata na licu mjesta. Prema njima, pitanje legaliteta skupštine nije bio sporno, pogotovo što je nakon toga i sam rektor dr Ivan Supek javno podario legalitet skupštini. Nakon izjave Ivana Šibla da se nalazi među svojim istomišljenicima, pljesak prisutnih studenata trajao je nekoliko minuta. U svom govoru Šibl je spomenuo i Imotsku krajinu, govoreći da je nema nitko pravo napadati, jer je dala oko 300 španskih boraca. Studenti su tada bili ponovo oduševljeni. Izabran sam sa predsjednika Odbora sa kulturu pri Predsjedništvu SS Zagreba na prijedlog Budiše Dražena. Bila je to za mene šansa da spasim kulturu na Sveučilištu od prodora nacionalizma. Neki članovi Predsjedništva su protestirali, kako ja kao Srbin mogu voditi brigu o hrvatskoj kulturi. Na proslavi godišnjice rođenja narodnog heroja Ivana Lole Ribara u studentskom domu na Laščini, koji nosi njegovo ime, bio je pozvan i Vice Vukov. Kad se pojavio studenti su ga unjeli na ramenima. Tada je Čičak rekao: „Evo čovjeka koji je još prije X plenuma bio Hrvat“. Često puta se u prostorijama Predsjedništva SS Zagreba diskutiralo, da pod svaku cijenu treba „osvojiti“ Dubrovnik, Split i Rijeku, budući su to, po njima, unitaristička mjesta. Na dan oslobođenja Beograda, grupa zagrebačkih studenata u kojoj sam bio i ja, išla je u posjet svojim kolegama u Beograd. Prilikom upoznavanja sa beogradskim studentima, Čičak me predstavljao kao svog prevodioca, budući sam srpske nacionalnosti”.

Jedna od prvih akcija studentskog rukovodstva pod vodstvom Dražena Budiše, bilo je nasilno zauzimanje prostorija „Studentskog lista“. Svoja saznanja o tome dao je Prgomet

Ante, vršilac dužnosti glavnog urednika „Studentskog lista” u vremenu od travnja 1971. godine do 1. 6. 1971. godine, a sada novinar „Vjesnika”.

Kao neposredne izvršioce nasilnog upada u prostorije „Studentskog lista” on navodi Vesnu Gudelj-Velagu, Sučić Stjepana, Muju Krasnića, Krešimira Martinca i Ivana Borasa. Poznato mu je, da je nakon provale određeno dežurstvo u trajanju od 15 dana, s ciljem da se prijašnjim članovima redakcije zabrani ponovni dolazak u te prostorije. Dužnost v. d. glavnog urednika prihvatio je na molbu Dražena Budiše. Nakon toga, kako on kaže, na njega su vršeni pritisci od strane Budiše, Dodiga, Paradžika i Šupe Jakova, da objavljuje sve njihove javne istupe, iako su zbog toga dolazili u sukob, jer su neki od tih istupa bili politički štetni. Navodi, da je zbog takvih pritisaka i neslaganja podnio ostavku. Tada je za glavnog urednika postavljen Branko Kuić, a za odgovornog urednika Stjepan Sučić. Obojica se do tada nisu bavili novinarskim radom, smatra Prgomet, a naručivali su tekstove od vanjskih suradnika lista Bušić Brune, Šošić Hrvoja i drugih.

Prgomet Ante nalazio se u obradi ovog Centra godine 1969. zbog nacionalističkih istupanja.

Vršenje dežurstva preko noći u prostorijama „Studentskog lista” potvrdio je i Raos Predrag, koji je i sam neposredno učestvovao. Međutim, on nije htio navesti imena ostalih lica koja su također dežurala, pravdajući sa zaboravljivošću. On je u kasnijim brojevima pisao u „Studentskom listu”.

Objašnjavajući taj nasilnički akt, Dag Strpić dotadašnji glavni urednik „Studentskog lista” je rekao slijedeće: „Nakon odluke zbora studenata dana 4. 4. 1971. godine na Godišnjoj skupštini SS Zagreba u Studentskom centru, da „Studentski list” pod vodstvom tadašnje redakcije ne može više izlaziti, u prostorije „Studentskog lista” su istog dana na večer došli Boras Ivan i Čičak I. Z., koji su tražili od mene da im predam ključeve. Pošto ja to nisam htio učiniti, oni su otišli. Nakon toga pojavila se informacija da novo izabrano studentsko rukovodstvo Dražena Budiše ima namjeru silom osvojiti prostorije „Studentskog lista” u noći 4./5. 4. 1971. godine. U toku noći od strane Bošnjak Maria sam obavješten da je to stvarno i učinjeno. Po mom dolasku u prostorije, zatekao sam, kako mi se čini, Mičiju Josipa i Bušić Ferdu, međutim, oni su negirali svoje učešće u vršenju provale. U razgovoru sa studentom filozofije Jadranom Matijevićem, on mi je rekao, da je lično vidio kako Boras Ivan kritične noći izlazi iz prostorija „Studentskog lista” kroz prozor. Drugi dan u prostorije je došao Boras Ivan sa oko 60 studenata, koji su potpuno zauzeli prostorije. Htio sam obavijestiti Sveučilišni komitet SK o tome, ali me je Boras spriječio i tražio da mirno napustimo prostorije. Da bi izbjegli eventualni fizički obračun, to smo i učinili, te odnjeli sa sobom dokumentaciju za list koji je bio u pripremi. Ispitivanjem tragova koji su proizašli od primjene sile, utvrđeno je da je provala izvršena iznutra, tj. iz prostorija tajništva na hodnik”.

Ivana Borasa kao organizatora nasilnog zauzimanja prostorija „Studentskog lista” navodi i Lapaine Damjan, dok je, po njemu, Čičak I. Z. bio saučesnik.

Usprkos tim navodima Ivan Boras, zastupnik Kulturno – prosvjetnog vijeća Sabora SRH, kojem je nedavno oduzet zastupnički imunitet je u informativnom razgovoru de-

mantirao svoje učešće u toj akciji. Od svojih djela spomenuto je svoje prisustvo na proslavi 100 – godišnjice rođenja Stjepana Radića u Studentskom centru dana 19. 6. 1971. godine, gdje je predložio da se u Zagrebu ponovo podigne spomenik Banu Jelačiću, s obrazloženjem da je to učinio zbog toga kako bi učvrstio svoje pozicije u Predsjedništvu SS Zagreba.

U vremenu od maja do novembra 1971. godine na fakultetima i studentskim domovima učestalo su održavani javni skupovi, koje su ekstremni studenti nacionalisti koristili za propagiranje raznih teza i ideja, a bile su direktno uperene protiv društveno-političkog sistema SFRJ.

Jedna od teza hrvatskih nacionalista bila je i stvaranje samostalne hrvatske vojske. Takovu misao Ante Paradžika saopćio je u razgovoru Mičija Josip, nekadašnji tajnik Predsjedništva SS Hrvatske. Paradžik je na III plenumu SS Hrvatske govorio o tome kako je logično da svatko brani onaj kraj u kojem živi, primjerice spomenuvši da će Hrvat prije braniti svoj zavičaj nego da ide u Makedoniju. Mičija Josip sjeća se i izlaganja Damira Petrića, potpredsjednika SS Hrvatske na istom Plenumu, koji je govorio o potrebi stvaranja vojnih studentskih jedinica. On je tada spomenuo dobru vezu splitskog studentskog rukovodstva i tamošnjih vojnih rukovodilaca. Govorio je o nekom napuštenom garnizonu u Splitu, gdje postoji rashodovano oružje, a koji bi se mogao preurediti u poligon za logorovanje i obučavanje studentskih jedinica. On je bio određen zajedno sa Mladineo Nenadom i Car Ivanom u delegaciju SS Hrvatske, koja je o toj temi trebala razgovarati sa generalom Srećkom Manolom u Zagrebu.

S obzirom da su ovakove teze često puta lansirane na raznim skupovima, vršen je uticaj na formiranje mišljenja nekih studenata. Potvrda toga je zahtjev za preseljenjem komande mornarice iz Beograda u Split izražen od Bakota Ivana, studenta veterine na zboru studenata matičnog fakulteta dana 23. 11. 1971. godine, a što je on u razgovoru i potvrdio.

Dana 16. 11. 1971. godine u studentskom domu „N. Maraković” održana je rasprava o amandmanima na Ustav SRH, nakon čega su donešeni zaključci i to između ostalog slijedeće: „Mislimo da vlastitu republiku nitko ne može bolje braniti od njenih građana, stoga zahtjevamo da vojnu obavezu građani služe u svojoj republici”. Kao predsjednik Savjeta stanara toga doma Matić Ivan je zajedno sa Budiša Draženom sudjelovao u izradi teksta zaključaka. Matić je u razgovoru priznao svoje učešće, ali tek onda kada su mu predloženi spomenuti zaključci štampani u „Studentskom listu” sa njegovim potpisom.

U nekoliko navrata uočeno je javno istupanje Balabanić Vinka, studenta prava. U razgovoru on je ispoljio znakove paranoidne šizofrenije. Zbog svojih javnih istupa o seljačkom pitanju, dobio je nadimak Radić II. Naveo je, da zbog bolesti povremeno nije u stanju kontrolirati svoje aktivnosti, te smatra da uslijed toga proizlaze njegove diskusije koje su ocjenjene kao neprijateljske.

Brkić Ivan, student elektrotehnike je, po njegovom pričanju, bio predsjedavajući na zboru, kad su se studenti Djakova izjasnili protiv isključenja Djodana i Veselice iz SK.

„Krajem svibnja 1971. godine kaže Miljenka Vuković – Bušić, bila sam prisutna predavanju Djodan Šime na Filozofskom fakultetu, kada je govorio o gospodarskim prilikama u

Hrvatskoj. Izvanredni student Krešić Miroslav se htio suprotstaviti kontraargumentima Djodanovom izlaganju, ali je od strane Rebac Ive, dežurnog studenta udaljen iz dvorane”.

Bivši studentski lider Budiša Dražen je u proteklim zbivanjima neobična pomno pratio reagiranja prisutnih na njegovo istupanje i ličnu pojavu uopće. U tu svrhu je njegova djevojka Zanimović Nada, student agronomije, imala određeno zaduženje. O tome je rekla slijedeće: „Prisustvovala sam pojedinim javnim zborovima prije i za vrijeme studentskog štrajka. Moje prisustvo na takvim skupovima nije bilo iz političkih motiva, već sam u dogovoru sa Draženom zapažala reagiranja prisutnih studenata prilikom njegovih govora i o tome ga obavještavala”.

Pojedini studentski lideri su često prisustvovali skupovima u drugim gradovima SR Hrvatske. O Čičkovom javnom istupu na zboru građana Primoštena za vrijeme prvomajskih praznika 1971. godine Huljev Jerko, predsjednik Zavičajnog kluba kaže, da je uglavnom protekao u isticanju eksploatacije dalmatinskih mjesta od strane „Genexa” i „Inexa”. Napomenuo je, da se po završetku zbora jedan stariji čovjek obratio Čičku i rekao mu da su mnogi njegovi rođaci poginuli za vrijeme rata u partizanima, na što je Čičak odgovorio: „Bolje bi bilo da su manje ginuli”.

Nekoliko izjava pojedinih lica danih u razgovorima, nedvojbeno ukazuju da je studentski štrajk na Zagrebačkom sveučilištu organiziran tajno, a ne spontano na zboru studenata dana 22. 11. 1971. godine, kako su to studentski lideri željeli prikazati.

Govoreći o toj okolnosti, Prgomet Ante je naveo da se odluka o štrajku donjela deset dana prije njegovog zvaničnog proglašenja na neformalnom dogovoru grupe od 10 studenata u studentskom domu „N. Maraković”. U toj grupi su, između ostalih, bili Budiša Dražen, Paradžik Ante i Čičak I. Z. Prgomet kaže, da je ovaj podatak saznao od, njemu nepoznatog studenta.

O studentskom domu „Nina Maraković”, kao mjestu gdje je dogovoren štrajk, govori i Jelač Zlatko. On je od Džaja Branka, člana kompromitiranog Predsjedništva SS Zagreba čuo, da su Budiša, Dodig i Čičak definitivno dogovorili štrajk u njegovoj sobi u noći 21./22. 11. 1971. godine.

U cilju raščišćavanja tog podatka, obavljen je razgovor sa Džaja Brankom, koji je u dijalogu bio prilično neiskren, te nije potvrdio gore navedene riječi.

Prema izjavi Raos Predraga, studenta PMF, sada u pritvoru, Budiša mu je lično rekao da je studentski štrajk definitivno dogovoren u noći 21./22. 11. 1971. godine oko 2 sata, ali mu nije poznato gdje.

Sličan podatak iznio je Burić Jure slijedećim riječima: „Dana 21. 11. 1971. godine naveče, već sam bio legao, kad je Dodig Goran došao svojim kolima u studentski dom „I. L. Ribar” na Laščini, te odveo Djerek Jerka i mene u prostorije „Studentskog lista” na Trgu žrtava fašizma br. 13. Sakupilo nas se oko sedmero i to, između ostalih, Dodig Goran, Djerek Veljko, Paradžik, Čičak i Budiša. Sastanak je trajao oko pola sata i tada je zaključeno da neposredno objavljivanje štrajka obavi Dodig Goran”.

Analizirajući Plenum Predsjedništva SS Hrvatske dana 30. 11. 1971. godine Mičija Josip je naveo Budišinu diskusiju u kojoj je on rekao, da ideju štrajka na Zagrebačkom sveučilištu smatra svojom. Na tom Plenumu Budiša je rekao, da su on i Paradžik to prenjele predstavnicima splitskih studenata početkom 1971. godine. Mičija pretpostavlja da je to isto Budiša prenio i Houra Zlatku, članu Predsjedništva SS Rijeke, negdje u periodu od 18. do 21. 11. 1971. godine. S tim u vezi Mičija kaže: „Prije odlaska iz Rijeke, tj. dana 21. 11. 1971. godine, a prilikom šetnje uz obalu, Budiša mi je nabacio, da bi se radi neriješenog deviznog sistema trebalo organizirati štrajk na čitavom Hrvatskom sveučilištu. Prigovorio sam mu da o tome i Predsjedništvo treba reći svoju riječ. On se tada složio sa mnom. Međutim, on nije poštovao dogovor. Poslije proglašenja štrajka, Budiša mi je rekao da je štrajk dogovoren po povratku iz Rijeke, tj. u nedjelju dana 21. 11. 1971. godine naveče u studentskom domu „N. Maraković“ na sastanku kojom je prisustvovalo deset članova Predsjedništva koji su sačinjavali kvorum.

Kontraverznu izjavu od Mičijine, o ideji štrajka dao je Erceg Marinko, sada liječnik stažista: „Dan ranije prije proglašenja štrajka održana je konferencija SK Medicinskog fakulteta i tada sam prvi puta čuo o mogućnosti takove akcije. Tada je Mičija izjavio da je u vezi toga održan zatvoreni sastanak užeg djela Predsjedništva SS Zagreba na kome je odlučeno da se štrajka zbog neriješenog deviznog režima“.

Majstorović Zlatko, član ondašnjeg Predsjedništva je izjavio, da je preko Dodig Gorana neposredno pred održavanje zbora čuo o mogućnosti proglašenja štrajka.

Za ideju studentskog štrajka Dumančić Tihomir kaže, da je čuo u razgovoru Budiše i grupe studenata u prostorijama Predsjedništva SS Zagreba dva sata prije zvaničnog objavljivanja. Napomenuo je, da se već tada znalo da će ulogu objavljivača odigrati Goran Dodig.

O mogućnosti štrajka zagrebačkih studenata Boras Ivan spominje da je čuo još u ljeti 1971. godine kada su u prostorijama Predsjedništva SS Zagreba o tome razgovarali Miljenka Vuković-Bušić, Čičak, Budiša i Bušić Ferdo.

Na jednom od sastanaka Predsjedništva SS Zagreba prema riječima Miće Jelića -Grnovića, Budiša je Boras Ivana podsjetio na radjenje ideje o štrajku slijedećim riječima: „Da li se sjećaš kako smo se o tome dogovarali još jesenas u onoj sobi na Gornjem gradu, kada smo sjedili na podu i kada je nestalo struje“.

Prema nekim saznanjima štrajk studenata je bio planiran za siječanj 1972. godine. To potvrđuje izjava Dražena Budiše za vrijeme posjete zagrebačkih studenata Vukovaru u listopadu mjesecu 1971. godine. Milanović Ante, student tehnologije kaže, da je Budiša na pitanje: „Što Predsjedništvo misli“, odgovorio: „Strpite se do siječnja“.

Po pričanju Božikov Ante, njegov brat Veljko, sada u pritvoru, ga je još prije zbora dana 22. 11. 1971. godine obavijestio o proglašenju štrajka. Navodimo, da je Božikov Ante oženjen sa Leko Zdravkom, čiji se brat Vlado nalazi u zatvoru u Zenici, zbog toga što je ilegalno otišao u Australiju i tamo se povezao sa ustaškom organizacijom HOP.

Aktivnost nacionalista dosegla je svoju kulminaciju zvaničnim objavljivanjem štrajka na Zagrebačkom sveučilištu dana 22. 11. 1971. godine.

O svojim zadacima za vrijeme štrajka na Filozofskom fakultetu Dumančić Tihomir je izjavio: „Na samom početku štrajka Miljenka Vuković – Bušić, predsjednik FOS-a mi je dala zadatak da preuzmem na sebe organizaciju straže na Fakultetu, te sam tako ja dobio funkciju šefa straže. Odabirao sam ljude u koje sam imao apsolutno povjerenje, a imao sam i pripremljenu grupu koja je imala za zadatak da u slučaju potrebe hitno intervenira na drugim fakultetima. Na pojedinim fakultetima sam imao stalno svoje ljude, a sa svojom udarnom grupom intervenirao sam na Pravnom fakultetu, kada je asistent Smiljko Sokol uveo neke studente u zgradu na sporedan ulaz, mimo štrajkaških straža”.

„Za vrijeme štrajka organiziranost Čičkovich „jurišnika” je bila odlična”, konstatirao je Drakulić Slobodan, predstavnik „ujedinjene ljevice” na Filozofskom fakultetu. S obzirom da je između grupacija „desnih” i „lijevih” na tom Fakultetu bilo dosta verbalnog konfrontiranja, a bojeći se za svoje pozicije za vrijeme štrajka, Miljenka Vuković – Bušić pozvala je u pomoć Čička i Srećka Mandića sa oko 30 „jurišnika”, koji su se vrlo brzo pojavili, te pod prijetnjom upotrebe fizičke sile istjerali svoje političke protivnike.

Miljenka Vuković – Bušić je rekla: „Rukovodila sam štrajkaškim zborovima studenata koji su održani dana 23. i 24. 11. 1971. godine na Filozofskom fakultetu. U sprovođenju straži i dežurstva na Fakultetu, sudjelovalo je oko 40 lica. Među njima najaktivniji su bili Šoša Tomica, Žarić Marko, Zuban Josip, Dumančić Tihomir, Prelas Andjelko, Naletić Vin-ko i Rebac Ivan”.

Sever Zdravko navodi, da je on kao predsjednik Savjeta stanara stud. doma „Cvjetno naselje” organizirao štrajkaške straže u pet grupa po 5 ljudi. Potvrđuje i svoje lično učesće u njima.

Galović Ivan, podvornik na FEN je iznio, da su članovi straže i akcionog odbora za vrijeme štrajka danonoćno bili na Fakultetu, spavali po podu prostorija FOS-a, te na klupama u auli Fakulteta.

Slična zapažanja koja se odnose na atmosferu za vrijeme štrajka na Filozofskom fakultetu naveo je Drakulić Slobodan.

O organizaciji štrajka na PMF-u Mustafa Elezović iznosi: „Nakon donesenog zaključka da se štrajka na Fakultetu je izvješten jedan arak papira, na kojem su ispisivali imena studenata, koji su se javljali na dežurstvo. Straže na Fakultetu su bile postavljene od četiri sata ujutro do 18 sati naveče, a nekada i konstantno. Koliko se sjećam, Vjern Hari i Galić Hrvoje su se samoinicijativno javljali na dežurstvo. Ja sam tri puta dnevno obilazio straže, kako ne bi došlo do nereda”.

Po mišljenju Franković Joze, predsjedniku FOS-a Veterinarskog fakulteta, veoma važnu ulogu u štrajku je odigrao Božikov Veljko, kao predsjednik Koordinacionog odbora u Predsjedništvu SS Zagreba. U njegove ruke su stizali svi zaključci sa zborova studenata po fakultetima, pa je na taj način imao uvid u stanje u pojedinim sredinama, te planirao odgovarajuću akciju. Svi štampani materijali izdani po Predsjedništvu SS Zagreba su preko njega distribuirani.

S tim u vezi Lončar Ante, student stomatologije, navodi svoje prisustvo na sastancima Koordinacionog odbora, gdje je glavnu riječ vodio Božikov.

Potvrdu gore iznesenog iznaša i Mičija Josip, te kaže: „Božikov je bio na čelu Koordinacionog odbora, koji je za vrijeme štrajka dobio naziv Koordinacioni štab. Štab je organizirao straže po fakultetima i usmjeravao akciju na njima. On je raspoređivao gdje će koji od članova Predsjedništva govoriti za vrijeme štrajka. Na njegov prijedlog, usvojeno je izdavanje tjednog biltena, koji je služio obavještavanju studenata o stavovima Predsjedništva SS Zagreba za vrijeme štrajka. Predložio je, da se ti bilteni po potrebi stampaju češće. Njemu su u radu pomagali Miljenka Vuković – Bušić i Milan Hodžić”.

O aktivnosti Božikova izjasnio se i Kujundžić Ivan, student stomatologije: „Dana 25. 11. 1971. godine prisustvovao sam sastanku štrajkaškog koordinacionog odbora SS Zagreba, kojim je rukovodio Božikov. Od Božikova sam dobio letak – proglas, da sa njegovim sadržajem upoznam stanare studentskog doma „M. Pijade” gdje sam vršio dužnost predsjednika Savjeta stanara. Letak je sadržavao uputstva kako se studenti – stražari trebaju ponašati za vrijeme štrajka. Nakon toga sam organizirao stražu”.

„Glavnu ulogu u određivanju što će se za vrijeme štrajka štampati i umnožavati, imao je predsjednik koordinacionog odbora Božikov Veljko. On je vršio korekturu teksta”, kaže Filip Vučak. S tim u vezi Vučak je priznao svoju veliku angažiranost u radu na stroju za umnožavanje. Napominje, da je za pet dana rada umnožio oko 23.000 primjeraka raznih proglosa. Radio je na umnažanju letka pod nazivom „Naša posljednja riječ” iz knjige „Djački pokret” Augusta Cesarca, kojim se otvoreno poziva na kontrarevoluciju. Po Vučaku izbor teksta je izvršio Budiša Dražen, koji ga je zatim diktirao službenici Predsjedništva SS Zagreba Šutić Ani.

Ukoliko je bilo otpora prihvaćanja štrajka na pojedinim fakultetima, Božikov je lično odlazio u te sredine. O tome je govorio Bačić Miljenko, student stomatologije: „Božikov Veljko je zajedno sa Martinec Krešom vršio snažan pritisak na studente Stomatološkog fakulteta, s namjerom da prihvate štrajk. Imali su podršku Lončar Ante i Kujundžić Ivana, studenata tog Fakulteta. Bojali su se da će se studenti Stomatološkog fakulteta uspjeti odhrvati nasrtajima članova Predsjedništva SS Zagreba, poučeni iskustvom za vrijeme izbora I. Z. Čička za studentskog prorektora, kada on nije dobio podršku”.

Ove navode takodjer su potvrdili Pavlin Dubravko i Škrinjarčić Ilija, student stomatologije.

Predsjedništvo SS Zagreba na čelu sa Budišom vješto je prikrivalo i zataškavalo sve ekscese koji su se za vrijeme štrajka ispoljili.

Kolobarić Ivan, student FEN je priznao svoje lično sudjelovanje u fizičkom obračunu sa studentom istog fakulteta Palačković Miloradom. Pretučeni student Palačković Milorad objasnio je kako je do toga došlo. On kaže, da je htio sa grupom studenata ući u zgradu FEN-a, kako bi nastojao da se štrajk prekine. Nije mu uspjelo ući u zgradu kroz ulaz, pa je iskoristio mogućnost ulaska kroz prozor na prvom katu. Tamo su ga dočekali stražari. Kaže, da ga je jedan od njih kojeg zna po nadimku „Kobac” ošamario. (Odnosi se na Kolobarić Ivana).

Kuštera Jure kaže, da je bio prisutan kad su stražari vodili Palačković Milorada hodnikom, te navodi da nije dozvolio jednom filmskom snimatelju koji se tamo zatekao da to snimi, kako se ne bi pričalo o tome.

U vezi gore navedenog slučaja, Duvančić Vlade, student ekonomije je izjavio: „Dana 2. 12. 1971. godine bio sam zajedno sa još četrdesetak studenata stražar na Fakultetu. S obzirom da se jedan student prije toga kroz otvoreni prozor na prvom katu ubacio u zgradu Fakulteta, dobio sam naredjenje od štrajkaškog odbora da pazim kako se isti slučaj ne bi ponovio”.

Na pojedinim zborovima studenata uočene su i prijeteće diskusije pojedinaca. Tako je na zboru studenata medicine dana 24. 11. 1971. godine Burić Jure rekao, a u informativnom razgovoru potvrdio slijedeće riječi: „Ako netko od studenata zbog štrajka bude zatvoren, onda će 35.000 studenata Zagreba stupiti u demonstracije.

Podršku Predsjedništvu SS Zagreba za vrijeme studentskog štrajka dala je i omladinska organizacija instituta „Rudjer Bošković”, čiji je član Guberina Branko. On kaže da se složio sa sekretarom organizacije dr Etlinger Božom o slanju takvog telegrama.

U svojoj izjavi Milanović Ante, stanar stud. doma „N. Maraković” napominje, da je za vrijeme štrajka Nada Zaninović, djevojka od Budiše, organizirala prikupljanje potpisa od članova SK u svrhu davanja podrške štrajku i studentskom rukovodstvu Zagreba.

Dundjer Luka, koji je takodjer bio izabran za člana Predsjedništva SS Zagreba, dao je odmah u početku ostavku na svoj položaj, obrazloživši to u razgovoru kao neslaganje sa direktorskim stavovima Budiše i Paradžika. On se, međutim, u toku studentskog štrajka upravo ponašao kao njihov istomišljenik. Kao sekretar ogranka SK on nije poduzeo na Šumarskom fakultetu ništa, kako bi studente odvratio od te akcije, iako je to od njega traženo. Zbog toga je isključen iz SK.

Pojedine sastanke članovi Predsjedništva SS Zagreba i Hrvatske organizirali su u dubokoj konspiraciji. To se odnosi na Plenum SS Hrvatske, održan dana 30. 11. 1971. godine. O tome govori njihov istomišljenik Tomaš Marijan, student elektrotehnike: „Toga dana bio sam na straži na ulazu u Fakultet. Oko 15 sati sa više taksia dovezlo se rukovodstvo SS Zagreba i Hrvatske na čelu s Paradžikom i Budišom na Fakultet bez prethodnog dogovora. Meni koji sam se nalazio na ulaznim vratima nije ništa bilo ranije poznato da će se ta sjednica održati na našem Fakultetu. Čuvao sam stražu sve do završetka sjednice, tj. do oko 22 sata”.

Za vrijeme studentskog štrajka kompromitirani studentski lideri su neposredno odlazili na pojedine fakultete i vršili uticaj na studente.

Gmajnić Ivica smatra, da je dolazak Budiše na Tehnološki fakultet za vrijeme štrajka bio presudan za prihvaćanje istog, a obzirom da su snage protiv štrajka bile dosta snažne. Prema izjavi Bedenko Ljiljane, jednom od zborova prisustvovao je takodjer I. Z. Čičak i Ante Primorac.

Zapažen je dolazak I. Z. Čička na Poljoprivredni fakultet, gdje je, kako kaže Ivan Hodalić, utjecao na studente da ustraju u štrajku, dok je, prema kazivanju Damira Begovića, na Strojarskom fakultetu Čičak govorio o visoko izraženoj svijesti studenata u toku štrajka.

Na Rudarskom fakultetu, prema izjavi Slišković Ante, bio je prisutan Paradžik Ante, koji je apelirao na prisutne studente da solidariziraju sa odlukom o stupanju u štrajk.

Prema izjavi Dadić Mihovila i Franković Joze, studenata veterine zborovima za vrijeme štrajka prisustvovali su Čičak, Paradžik i Martinec.

U toku štrajka izdiferencirala se jedna grupa studenata oko Mičije Josipa, Boras Ivana i Car Ivana, koji su bili pobornici njegovog prekida pod utjecajem Pere Pirkerera. Oni su u stvari bili „rezervna garnitura“ koja je vjerojatno trebala zamjeniti Budišu i ostale, te nastaviti radom pod Pirkerovom komandom.

„Na inicijativu studenata strojarstva, medicine i ekonomije, održan je u noći 25./26. 11. 1971. godine u stanu braće Car, Leskovačka 20, sastanak, kojem je trebao prisustvovati i Budiša s ciljem da se donese odluka o prekidu štrajka“, kaže Josip Mičija.

Erceg Marinko navodi, da je zajedno sa Mičija Josipom, Borasom, Rakić Mladenom i Čulig Josipom bio određen u delegaciju Medicinskog fakulteta, koja je razgovarala sa dr Savkom Dabčević – Kučar, Mikom Tripalom i Ivanom Šiblom o prekidu Štrajka. Političari su im tada savjetovali da objasne studentima kako tom akcijom na pomažu, već naprotiv štete političkom rukovodstvu SRH.

S tim u vezi Car Ivan, student strojarstva napominje, da je nakon proglašenja Sveučilišnog komiteta SK odbacio štrajk kao metod za ispunjavanje studentskih zahtjeva i zbog toga napustio funkciju predsjednika FOS-a. Zbog toga su ga, kako on kaže, proglasili na Fakultetu kukavicom.

Kako izjavljuje Begović Damir, on se sukobio s Car Ivanom zbog njegovog prijedloga o prekidu štrajka, zastupajući mišljenje da bi to bilo protivno odluci većine studenata.

Na pojedinim fakultetima bilo je oštrog suprostavljanja iskrenim prijedlozima da se štrajk prekine. Na Tehnološkom fakultetu je također bilo prijedloga za prekid, ali se Mokrović Jasmina, kako ona kaže, suprotstavila jednom studentu koji je htio polagati ispit, naglasivši da nije zgodno svoj lični interes stavljati ispred interesa zajednice.

Najekstremniji stav o sudbini štrajka iznio je Raos Predrag, student PMF. Na Plenumu SS Zagreba dana 22. 11. 1971. godine on je bio protiv vremenskog ograničenja štrajka, predlažući da on traje sve dotle dok se devizni režim ne riješi u potpunosti. Takav stav je potvrdio i u informativnom razgovoru.

Jedna od težnji studentskih lidera bila je da se studentski štrajk generalno proširi i na radnike i seljake u unutrašnjosti Republike. Koristeći novembarske praznike pojedini studenti odlazili su u zavičajna mjesta upravo s tim zadatkom.

S tim u vezi zapažen je najekstremniji stav izražen od Gmajnić Ivica, predsjednika Zavičajnog kluba studenata Vukovara i Iloka, koji je u Plenumu SS Zagreba dana 22. 11. 1971. godine tražio da radnici i seljaci također stupe u štrajk. U razgovoru Gmajnić nije negirao te riječi, ali je napomenuo, da je sada svjestan koliko je to bilo nepromišljeno i štetno. Pravdao se, da je onda bio pod utjecajem alkohola.

Kao predstavnik Zavičajnog kluba studenata Drniša Duvančić Vlade je izjavio, da su on, Vicić Neven i Živković otišli u Drniš da objasne situaciju na Zagrebačkom sveučilištu

u toku štrajka. Napominje, da je s tim u vezi u Drnišu rasturao letke – zaključke Zavičajnog kluba, kojima se podržava studentski štrajk. Te letke, kako on kaže, u Drniš je donio Vicić Neven. U razgovoru sa Vicić Nevenom, on je potvrdio navode Duvančića i rekao, da je spomenute letke – zaključke u prostorijama Predsjedništva SS Zagreba na njegovo traženje umnožio Vučak Filip.

S istim ciljem u Vinkovcima je boravio Ručević Andrija. On je naveo, da je zajedno sa Kalinić Lukom i Pandža Ivanom djelio gradjanima Vinkovca proglase o štrajku na Zagrebačkom sveučilištu. Protiv Kalinić Luke pokrenut je od strane Okružnog javnog tužilaštva Osijek krivični postupak.

Gašpar Josip, kao predstavnik Zavičajnog kluba studenata Metkovića, Makarske, Vrgorca i Ploča, je imao zadatak da pridobije za štrajk radnike poduzeća „Braća Rakić” u Vrgorcu. Naveo je, da je lično tražio u Vrgorcu od predsjednika Općinske skupštine da mu dozvole, što ovaj nije, pročitati proglase Predsjedništva SS Hrvatske, Zagreba i Zavičajnog kluba o štrajku. Kaže, da je smatrao potrebnim objasniti radnicima razloge štrajka u Zagrebu. Spomenute proglase dobio je od Vlahović Luke, predsjednika Zavičajnog kluba, koji ga je i uputio na taj zadatak. Vlahović Luka je potvrdio navode Gašpar Josipa, te spomenuo svoj javni istup na Plenumu SS Zagreba dana 22. 11. 1971. godine, gdje je u ime Zavičajnog kluba dao podršku štrajku.

Pokušaja organiziranja generalnog štrajka uvlačenjem radnika, bilo je i u Zagrebu. Burić Jure je naveo odlazak u poduzeće „N. Tesla” za vrijeme štrajka. Tu okolnost potvrdio je Jelača Zlatko, te napomenuo da su sa Burićem bili još Žužul Ante, Sučić Stjepan i Martinec Krešo.

O odlasku studenata u poduzeće „Čistoća” za vrijeme štrajka u cilju pridobijanja radnika, govorio je Duvančić Vlade: „Došao sam zajedno sa Pamić Davorom i Anić Branimirom u poduzeće „Čistoća” gdje se održavao zbor radnika. Primio nas je direktor poduzeća. Pamić Davor je radnicima na zboru čitao neki članak Šime Djodana, dok je Anić pročitao proglas Predsjedništva SS Zagreba i Hrvatske o štrajku”.

Informativnim ispitivanjem demantirana je tzv. autohtonost studentske organizacije, kako je to često naglašavao Budiša Dražen. Izjavama pojedinih lica djelomično se nazire sprega studentskog rukovodstva sa pojedinim grupacijama, čija nam je politička platforma dobro poznata. To se odnosi na spregu s predstavnicima MH,⁶⁰⁹ ekstremne političke emigracije, s predstavnicima stranih diplomatskih predstavništava i kompromitiranim rukovodstvom CK SKH.

Prema sjećanju Jelače Zlatka, ondašnjeg člana Predsjedništva SS Zagreba, dana 30. 11. 1971. godine u hodniku ispred prostorija Predsjedništva SS Zagreba, sastali su se Ivičević Jozo, Vesna Gudelj, Paradžik Ante i dr Dražen Kalodjera. On se nalazi nedaleko od njih i čuo je kako se Ivičević Jozo obraća Paradžiku slijedećim riječima: „Trebao ustrajati u štrajku, jer odustati u ovom trenutku bilo bi kukavički”. Osim toga, Jelači je poznato da su se čla-

⁶⁰⁹ Matica hrvatska.

novi Predsjedništva SS Zagreba Sučić Stjepan i Božikov Veljko često sastajali u „Gradskom podrumu” sa Ivičevićem, Gotovcem i Bušić Brunom.

Majstorović Zlatko, član Predsjedništva SS Zagreba u proteklom periodu je radio na publikaciji „Reforma hrvatskog sveučilišta”. On kaže, da je o reklamiranju te knjige razgovarao sa Jozom Ivičevićem, koji mu je omogućio da se u „Hrvatskom tjedniku” objavi reklama. U znak zahvalnosti Ivičevića su, prema njegovim riječima, poklonili knjigu uz posvetni tekst: „Za suborca Ivičevića – Majstorović, Paradžik i Mičija”.

O svom kontaktu sa Jozom Ivičevićem, Miljenka Vuković – Bušić je spomenula: „Kad je Predsjedništvo SS Zagreba trebalo izdati saopćenje, kojim se protivi isključenje Djodana i Veselice iz SK, razgovarala sam prethodno sa Jozom Ivičevićem. On je organizirao štampanje tog saopćenja u „Hrvatskom tjedniku”. S njim sam kontaktirala i povodom štampanja saopćenja sa zбора studenata održanog dana 29. 10. 1971. godine na Filozofskom fakultetu. Na saopćenju stoji moj potpis, a u njemu je izraženo nepovjerenje ustavnoj komisiji pri Saboru SRH, te se traži formiranje nove komisije, koja će stručno odgovoriti tom poslu”.

Osim toga, Miljenka Vuković – Bušić kaže, da je kao predsjednik FOS-a Filozofskog fakulteta na spomenuti zbor pozvala pismenim putem Veselicu Marka, Djodan Šimu i Šošić Hrvoja. Osim toga, uputila je pozive predstavnicima radnih organizacija „Agrokombinata”, „Sljemena” i „Čistoće”, te predstavnicima „Hrvatskog tjednika”, „Omladinskog tjednika” i „Studentskog lista”.

Mičija Josip je u razgovoru napomenuo odlazak studentskih lidera Budiše, Paradžika, Sučića, Pamića, Hološa i Dodiga na osnivačku skupštinu Matice hrvatske u Trogiru. Tada je Marko Veselica svojim govorom raspirivao nacionalističke strasti služeći se uzrečicama: „Mi smo Hrvati kao zelena trava, što je više kosiš bolje raste”.

Nekoliko lica je u razgovoru napomenulo svoje članstvo u MH.

Bakota Ivan je izjavio, da je u MH učlanjen preko studenta Radatić Marka, a pristao je na to zbog toga što mu je na taj način omogućena kupnja knjiga i do 25 % jeftinije.

Iste motive radi učlanjenja naveli su Čović Andrija, student veterine i Huljev Jerko, predsjednik Zavičajnog kluba studenata Primoštena.

Ivanković Jerko, student filozofije, je također bio član MH. Kaže, da je pri upisu uzeo još deset komada pristupnica s namjerom da učlani i svoje kolege. Medjutim, ističe da to ipak nije učinio.

Karamarko Ante, student veterine je kao član MH vodio akciju za osnivanje njenog ogranka u Obrovcu, ali mu je, kako on kaže, bilo preporučeno da to ne čini radi mješanog sastava stanovništva u tom mjestu.

Na koji način su se studenti učlanjivali u MH govori i izjava Matić Ivana, studenta filozofije: „Početkom 1971. godine samoinicijativno sam pristupio u članstvo MH, tako što sam prethodno sa stola u knjižnici Filozofskog fakulteta uzeo određeni formular na kojem sam napisao svoje generalije i potom ga poštom poslao na adresu MH. Nakon toga sam od njih dobio člansku iskaznicu”.

Svoje članstvo u MH potvrdili su Rendulić Krešimir, student prava, Duvnjak Marko, student PMF-a, Duvnjak Božo, student elektrotehnike, Nada Zaninović, student agronomije i Božikov Ante, student PMF-a.

Govoreći o putu Čička i Budiše u kolovozu mjesecu 1971. godine u Urbino – Italija, kojeg su oni prikazali turističkom posjetom, Mičija zna da su posjetili neki samostan, te da su imali namjeru posjetiti nekog profesora – hrvatskog emigranta koji živi u Rimu.

S obzirom da je put delegacije SS Zagreba u Austriju lipnja mjeseca 1971. godine u vrijeme održavanja govora emigranta Branka Jelića u Münchenu, Mičija pretpostavlja da su Budiša i Paradžik bili prisutni na tom zboru.

O drugoj posjeti Austriji od strane zagrebačkih studenata u listopadu 1971. godine, izjasnio se Dumančić Tihomir, student filozofije. On kaže, da je prethodno sa Ferdom Bušićem diskutirao o potrebi povezivanja sa gradišćanskim Hrvatima. S obzirom da ga zanima propadanje Gradišćanskih sela, zamolio je Bušića da ga uključi u delegaciju. On ga je povezo sa Mintas Ljerkom, te članovima delegacije Društva književnika Hrvatske Raos Ivanom,⁶¹⁰ Budak Perom,⁶¹¹ Zane Tvrtkom⁶¹² i Jozom Laušićem.⁶¹³ Svi zajedno su prisustvovali književnoj večeri u Akademskom klubu Gradišćanskih Hrvata lociranom u Beču. Prisustvovali su također studenti teologije iz Beča, hrvatski studenti u Beču okupljeni oko novoosnovanog kulturno-umjetničkog društva „Stjepan Kotromanić”, te nekoliko svećenika i naših radnika u Beču.⁶¹⁴ Izlaganje je nastavio slijedećim riječima: „Po završetku književne večeri na kojoj je Zane Tvrtko vodio konferensu, Mintas Ljerka i ja sjeli smo u susjednu salu, a oko nas su se okupili naši studenti i Gradišćanski Hrvati. Oni su uglavnom postavljali pitanja u vezi sa studentskim pokretom i uopće o situaciji u Hrvatskoj. Uglavnom je odgovarala Ljerka Mintas. Između ostalog je rekla, da je hrvatski studentski pokret narastao u realnu snagu društva, te se kao takav želi baviti svim pitanjima društvenog života. Napomenula je, da je pokret osvojio fakultete i izvršio prodor u SK, koji sada dozvoljava pluralizam i rekla da je slijedeći korak zauzimanje rukovodećih pozicija. Nadalje je govorila, da bi se svi Hrvati trebali ujediniti bez obzira na dosadašnja politička ili druga razmimoilaženja pod jedinstvenu zastavu pokreta, jer takvim zajedničkim nastupom moguće je osloboditi od tereta

⁶¹⁰ Ivan Raos, hrvatski književnik (Medov Dolac pokraj Imotskoga, 1. siječnja 1921. – Split, 7. srpnja 1987.). Vidjeti opširnije: „Raos, Ivan”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.), pristupljeno 4. listopada 2021., <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=51820>.

⁶¹¹ Pero Budak, hrvatski književnik i kazališni djelatnik (Trebinje, BiH, 21. lipnja 1917. – Zagreb, 4. prosinca 2008.). Vidjeti opširnije: „Budak, Pero”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.), pristupljeno 4. listopada 2021., <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=9961>.

⁶¹² Pravo ime Branimira Donata, hrvatskoga književnog povjesničara i kritičara (Zagreb, 5. rujna 1934. – Zagreb, 15. travnja 2010.). Vidjeti opširnije: „Donat, Branimir”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.), pristupljeno 4. listopada 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=15897>.

⁶¹³ Jozo Laušić, hrvatski književnik (Kreševo pokraj Šestanovca, 16. siječnja 1936. – Zagreb, 29. travnja 2002.). Vidjeti opširnije: „Laušić, Jozo”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021.), pristupljeno 4. listopada 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=35629>.

⁶¹⁴ Hrvatsko studentsko i kulturno društvo Kotromanić osnovano je u Beču 1971. godine. Vidjeti opširnije: „Hrvatska društva u Austriji”, u *Leksikon hrvatskoga iseljenništva i manjina*, str. 376., pristupljeno 4. listopada 2021., https://www.pilar.hr/wp-content/uploads/2020/10/Leksikon_hrvatskoga_iseljenistva_i_manjina_full.pdf.

Federacije i povećati nacionalni dohodak. Naglašavala je da su se pokretu pridružili i radnici u Hrvatskoj. Ja sam govorio da u Hrvatskoj još postoji policijski režim, tj. sistem „progutao ga mrak”, te neki studenti umjesto da uče i danas kucaju kamen na Golom otoku. Moram reći da sam se tamo lažno predstavio, tj. kazao sam da mi je ime Pamić Davor. Slijedeće jutro Ljerku i mene posjetila je u hotelu jedna grupa studenata, zajedno sa nekolicinom teologa, a među njima je bio i emigrant Mirko Čović. Govorili smo o borbi hrvatskog naroda za slobodu i učešću pojedinih kategorija u borbi. Čović nam je kao potvrdu njihovog učešća u borbi za „slobodnu Hrvatsku” pokazivao „Hrvatsku reviju”, gdje je na prvoj strani bio potpis uredništva, među ostalima i njegovo ime. Ja sam na to primjetio da bi on i njemu slični trebali doći u Jugoslaviju i boriti se, a ne to činiti samo iz vana. Čović inače ima veći uticaj na studente teologe, nego na naše studente, iako pokušava i na njih djelovati”.

Strani novinari su također pokazivali interes za kontaktima sa studentskim liderima. O tome govori Modrušan Dragomir, koji je prije Ljerke Mintas bio predsjednik odbora za međunarodne odnose pri Predsjedništvu SSH: „Krajem listopada 1971. godine jedan njemački novinar (op. op. Urlich Schiler) je obavio intervju sa Paradžikom, Budišom, Bušić Ferdom i Djodan Šimom na temu „Ustavne promjene u SRH”. Nakon intervjua, svi zajedno smo otišli na večeru u Brezovicu, gdje se razgovor djelomično nastavio na istu temu.

Tajnim pretresom sobe Urlicha Schilera, između ostalog, je nadjena posjetnica Ante Paradžika i tekst amandmana na Ustav SRH predložen od strane Predsjedništva SS Zagreba.

Kontakt sa predstavnikom Generalnog konzulata USA u Zagrebu Calaweyem,⁶¹⁵ potvrdila je u razgovoru Mintas Ljerka. Ona je obavljala dužnost predsjednika Odbora za međunarodne odnose pri Predsjedništvu SS Zagreba. Između ostalog, njen zadatak je bio da organizira kontakte sa stranim studentima koji studiraju u Jugoslaviji, te našim studentima koji studiraju izvan Jugoslavije. S tim u vezi željela je susret sa američkim studentima, te se obratila na Calaweya u dva navrata. Pri drugom susretu, koji je kako ona kaže, trajao kao i prvi oko 20 minuta, on je dao odobrenje za takovu suradnju. Navodi, da ga poslije više nije posjećivala.

U razgovoru je bila neiskrena. Nije htjela odgovoriti, tko je posredovao njenom susretu sa Calaweyem. Pretpostavljamo, da je to učinio Nenad Čičak, brat Ivana – Zvonimira, s obzirom da je već ranije kontaktirao sa Calaweyem zbog navodne razmjene knjiga za čitanje.

Od strane Mičije Josipa uočeno je često hvalisanje Dražena Budiše koji je napominjao svoje veliko poznanstvo sa Mikom Tripalom. Nakon jednog od „napada” na Savez studenata, Budiša je rekao da su se generali, misleći na Tripala i sebe, dogovorili da takovih napada na studentski pokret neće više biti. Svoju vezu sa Tripalom, Budiša je tumačio blizinom njihovih rodnih mjesta, tj. Drniša i Sinja.

U svojoj izjavi Jelača Zlatko pouzdano tvrdi, da je Djuro Despot autor teksta „Dolje puč Milutina Baltića”, na plakatima koji su se pojavili za vrijeme studentskog štrajka.

U okviru studentskog pokreta značajnu ulogu imali su klerikalno orijentirani studenti na čelu sa Ivanom – Zvonimirom Čičkom.

⁶¹⁵ Gilbert R. Callaway.

Prema riječima Vučak Filipa, on je upoznao Ivana Zvonimira Čička u Institutu za teološku kulturu laika, kojeg su zajedno pohađjali. U okviru tog Instituta oni su, prema Vučaku, pripadali tzv. progresivnoj grupi laika.

Veću aktivnost u studentskom štrajku ispoljio je Brkić Ivan, rodom iz Djakova, ima sestru – časnu sestru u Subotici, posjećuje mise i vjeronauk na Kaptolu kod franjevaca, gdje je 1968. godine upoznao I. Z. Čička.

Bračić Miro je, kako kaže, odgajan u klerikalnoj sredini, te je vjersku gimnaziju završio na Braču. Na Braču je boravio u mladjim danima i Sever Ivan, student filozofije, rodom iz Lištice. Kaže, da je tamo po završetku osmogodišnje škole proveo četiri godine u dječaćkom sjemeništu. Kao vjernik stvorio je dobro poznanstvo sa I. Z. Čičkom. U razgovoru je bio suzdržan. Prema našoj procjeni ideološki je čvrsto vezan uz „pokret”.

Prema riječima Gmaz Berislava, studenta veterine sklonog nacionalističkim ispadima putem pjesme, on je završio vjersku gimnaziju u Rijeci 1967. godine.

Jerko Ivanković je rekao da je pohađao Visoku bogoslovnu školu u Dubrovniku, koju je prije završetka napustio.

Jedan od organizatora štrajka na Strojarskom fakultetu Čuvalo Milan je također naveo da ima brata svećenika.

U svojim istupima, kako kaže Mičija Josip, I. Z. Čičak je često naglašavao da govori u ime tri miliona katolika – Hrvata. Predlagao je, da svi Hrvati članovi SK istupe iz te organizacije i da tako pridonese njenom propadanju.

Vanja Čičak, sestra I. Zvonimira, diplomirani stomatolog, zaposlen u Domu narodnog zdravlja Maksimir je izjavila, kako su se u njihovom stanu u Kuhačevoj br. 15 proteklu godinu dana dolazili svakodnevno oko 20 lica. Između ostalih, navela je Putanec Tihanu, Budišu Dražena, Paradžik Antu, Zaninović Nadu, Čurić Jakova i Vučak Filipa. U razgovoru nije željela dati konkretnija obavještenja o aktivnosti navedenih lica.

Jedan od pravaca pri vođenju informativnih razgovora je i pronalaženje lica, koja bi se željela kao svjedoci pojaviti u krivičnom postupku prema okrivljenim studentskim liderima. Navodimo interesantnija izlaganja o toj temi.

Prgomet Ante, novinar „Vjesnika”, blizak Djerek Jerku i Nedeljku, je izjavio da ne želi svjedočiti protiv okrivljenih studentskih lidera, zbog neugodnosti koje bi tada doživio u svom rodnom mjestu. Naglasio je, da će određena obavještenja dati samo za potrebe SDS. S tim u vezi, dostavio je jednu magnetofonsku vrpču, ali je naglasio da ne želi da to bude prezentirano kao dokazni materijal u sudskom procesu.

Raos Predrag, student PMF-a, nekadašnji novinar „Studentskog lista”, sada u pritvoru je o problemu svjedočenja rekao slijedeće: „Iako sam prisustvovao mnogim studentskim zborovima na kojima sam čak govorio, ne bih želio svjedočiti na sudu protiv bilo kojeg poznanika. Znam da je to moja građanska dužnost, koju teško prihvaćam, jer sam prilično vezan uz ove ljude, pa smatram da to ne bi bilo ni ljudski, ni pošteno od mene”.⁶¹⁶

⁶¹⁶ Dodani navodnici.

Kao član Predsjedništva SSH, a kasnije i tajnik tog foruma Majstorović Zlatko je bio u žarištu svih zbivanja u studentskoj organizaciji i oko nje. Međutim, on se u informativnom razgovoru ponašao dosta neiskreno. Napomenuo je, kako ne želi da ga se poziva na sud kao svjedoka protiv okrivljenih Budiše, Paradžika i drugih.

Sesar Branko, student filozofije, koji prema operativnim podacima takodjer pripada nacionalistički orijentiranoj grupi studenata i posjeduje određena saznanja o njihovoj aktivnosti izričito je napomenuo da ne želi na sudu svjedočiti protiv nikoga.

Nekolicina lica se u razgovoru ponašala prilično drsko i neiskreno, dok su pojedinci svojim izjavama potvrdili dosljednost i privrženost kontrarevoluciji.

Student tehnologije, organizator štrajka na tom Fakultetu Horvat Dražen, odazvao se pozivu na informativni razgovor, ali je naglasio da ne želi razgovarati s organima Službe sigurnosti bez prisustva njegovog advokata dr Grujičić Ladislava.

O svom članku „O Münchenskim pivnicama i beogradskim kavanama“ koji je štampan u „Studentskom listu“ za vrijeme štrajka, a govori o pljački hrvatske radničke klase, Raos Predrag je te svoje misli potvrdio i u informativnom razgovoru. Rekao je, da smatra da je radnička klasa Hrvatske eksploatirana od beogradske buržoazije. Spominjući nasilno izbacivanje FOS PMF u maju mjesecu 1971. godine od strane nacionalističko orijentiranih studenata, koji su ga etiketirali kao „leglo unitarista“, Raos kaže: „Ustavno pravo mi daje ovlaštenje da kao građanin mogu inicirati smjenjivanje onog koga sam izabrao“.

Ručević Andrija je iznio neke svoje poglede na protekla zbivanja, koji otkrivaju njegovu privrženost deklasiranim nacionalističkim elementima. On i sada smatra, da dr Savka Dabčević i Miko Tripalo nisu djelovali sa nacionalističkih i šovinističkih pozicija. Ističe, da većina studenata i sada ima povjerenje u bivše studentsko rukovodstvo na čelu sa Budišom i da takvo mišljenje neće promjeniti sve dotle dok se ne dokaže njihova povezanost sa političkom emigracijom u cilju neprijateljskog djelovanja protiv naše samoupravne socijalističke zajednice.

Po mišljenju Rendulić Krešimira, studenta prava, staro studentsko rukovodstvo na čelu sa Budišom uživa još uvijek povjerenje velike mase studenata. On smatra, da promjene u političkom rukovodstvu u SRH nisu najbolje rješenje. Ističe, da je dr Savka Dabčević u svojim govorima iznosila, po njegovom mišljenju, izvrsne stavove. Kaže, „da se uvijek borio za demokratičnost u radu i zbog toga zamjera organizaciji SK na Pravnom fakultetu što sada u novije vrijeme pokušava naturiti svoje kandidate na pojedine izborne liste, te se na taj način mimoilazi mišljenje većine studenata“.

Razgovor sa Prelas Andjelkom, studentom filozofije i jednim od organizatora štrajka na tom Fakultetu, protekao je u posebno teškoj atmosferi. On i sada uporno brani ideje i teze pripadnika „maspoka“ i žali što i on nije u pritvoru.

Krajnju neiskrenost ispoljila je Baotić Lucija, student FEN, organizator štrajka i demonstracija u studentskom domu „Nova Sava“. Ona je negirala podatke koji ukazuju na takvu djelatnost, a zbog čega je na svom fakultetu isključena iz SK.

Neiskrenost je ispoljila i Šarić Marica, student filozofije, kojoj su studenti zbog sličnosti ponašanja sa dr Savkom Dabčević – Kučar na javnim istupima nadjeli nadimak „Savka”.

Svoje učesće u studentskim nemirima demantirao je i Škare Miljenko, student gradjevine, iako je baš zbog toga organizacija SK na Fakultetu raspravljala njegov slučaj.

Kao nekadašnji predsjednik Odbora za dodjelu mjesta u studentskim domovima Ante Slišković je pridonio da se ne poštuju važeći kriteriji, a preferiraju pripadnici „hrvatske nacije”. Provjera upitnika stanara domova, utvrđeno je da je čak oko hiljadu studenata bilo bespravno useljeno. Slišković u razgovoru nije priznao gore navedene detalje, a i o ostalim okolnostima je bio neiskren.

Juroš Ante, koji je takodjer bio izabran za člana Predsjedništva SS Zagreba u Budišinoj eri, ali je zbog familijarnih razloga podnio ostavku, iznio je svoje mišljenje o njemu: „Ne mogu vjerovati, da je on takav kakve mu se karakteristike sada daju”.

Iako je bio aktivni učesnik u štrajku, član akcionog odbora na FEN-u Tunjić Andrija je bio u razgovoru neiskren, isto kao i Glavaš Nino, student istog Fakulteta. Ista konstatacija vrijedi za Kovač Josipa, nekadašnjeg tajnika FOS-a Fakulteta ekonomskih nauka i bliskog suradnika Jukić Mije, koji je sada u pritvoru.

Kolobarić Ivan, student FEN-a je u nedavnom razgovoru izjavio, kako smatra da je u dnevnoj štampi lažno prikazana situacija u studentskom domu „N. Maraković” u posljednje vrijeme od strane pojedinaca, koji na taj način ubiru političke poene i teže ličnoj afirmaciji.

II/ Vidović S.

Josip Drpić
(potpis)

9.11.

STROGO POVJERLJIVO

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
REPUBLICKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
CENTAR Z A G R E B
25. 5. 1972.

Dostavljeno
I sektoru SDS 1 primjerak
V sektoru SDS 1 primjerak
Centar Zgb. – načelnik
Centar Zgb. – II odjel arhiva

Centar Zgb – II odjel obradivaci⁶¹⁷

I N F O R M A C I J A broj 86 _____

VEZA: INFORMACIJA broj _____

Obrada „Tuškanac”

Izvori:

Kontrola telefona i informacija SJS Zagreb

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:
3. Predmet: MINTAS LJERKA i dr. – aktivnosti i komentari.-

SADRŽAJ:

U posljednje vrijeme registrirano je nekoliko telefonskih kontakata između Ljerke Mintas i Tone Renca, nekadašnjeg predsjednika Saveza studenata Ljubljane i učesnika akcije „25 poslanika” u Sloveniji, a koji je za vrijeme studentskog štrajka u Zagrebu bio u stalnom doticaju sa tadašnjim zagrebačkim studentskim liderima, savjetovao im način i metod političkog djelovanja, te imao namjeru da slične studentske nemire pokuša organizirati i na teritoriji SR Slovenije.

Dana 18. 5. 1972. godine Mintas Ljerka ga je nazvala. U toku razgovora stekao se dojam da je Renc vrlo dobro informiran o svim zbivanjima u studentskoj sredini u Zagrebu. Upoznat je i sa incidentom Ante Rumore u prostorijama Okružnog suda Zagreb za vrijeme sudjenja studentu Ivanu Marohniću. Pretpostavlja se, da su Ljerka i on neke razgovore prethodno obavili sa nekog drugog mjesta. Između ostalog Ljerka ga je zamolila da joj „nešto” pošalje. Renc je također to isto tražio od nje. Na kraju razgovora Renc je napomenuo da je zabranjeno daljnje izlaženje lista studenata Ljubljane „Tribune”.

Saznajemo da je odlukom Okružnog suda Ljubljane trajno zabranjeno izlaženje najnovijeg broja studentskog glasila „Tribune” zbog članka „Povampirena vlast” Jaše Zlobeca,⁶¹⁸ jer se protagonisti „maspoka” u Hrvatskoj prikazuju kao žrtve sadašnjeg političkog rukovodstva. Čitav članak ima prizvuk obrane nacionalističkih ekstremista.

Stan Mintas Ljerke predstavlja prema našim saznanjima glavni punkt, na koji sa obraćaju pripadnici „maspoka”.

Rančić Ante, student prava /u nedavno obavljenom informativnom razgovoru neiskren/ nazvao Ljerku i saopćio joj prijem poziva da se na sudu on pojavi kao svjedok u krivičnom predmetu Čičak Ivan Zvonimira. S tim u vezi zamolio je da mu ona kaže telefonski broj i adresu advokata Očića, koji zastupa Čička.

⁶¹⁷ Ispred riječi Centar ručno je napisana kvačica (✓), što najvjerojatnije označuje organizacijsku jedinicu kojoj je *Informacija* dostavljena.

⁶¹⁸ Jaša Zlobec, slovenski književnik, prevoditelj i političar (Ljubljana, 21. siječnja 1951. – Ljubljana, 2. prosinca 2011.).

Radi se o očitoj namjeri da se s njim konzultira, kako bi svojih iskazom što manje „naškodio” okrivljenom.

U nekoliko navrata razgovore su obavili Mintas Ljerka i Elza Kraljević. Svaki put dogovorili su sastanak, da razmjene saznanja o novostima.

Putanec Tihana, djevojka Ivana Zvonimira Čička i kolegica Jadranka /neidentificirana/ su u razgovoru dana 18. 5. 1972. komentirala pripreme u vezi dočeka štafete na Trgu Republike. Tihana napominje da će na mitingu biti mnogo agenata i provokatora. Obje tvrde da je taj miting izrežiran, te napominju da su prošle godine išle s velikim oduševljenjem na govor dr Savke Dabčević Kučar. Po mišljenju Tihane pljesak prisutnih će se moći jedino čuti ukoliko organizatori to učine sa magnetofonskim vrpcama.

U vrijeme održavanja prvog dana festivala zabavnih melodija „Zagreb 72” zapažena je grupa koja je pri najavi Đordja Marjanovića⁶¹⁹ od strane voditelja festivala, zviždala i negodovala. Čuli su se povici: „Hoćemo Vicu”. Iz te grupe identificirani su Širić Miro i Šimić Mila, studenti fakulteta ekonomskih nauka.

Trećeg dana održavanja festivala došlo je do sličnih ispada. Izgrednici su privedeni i identificirani, te je protiv njih podnešena prekršajna prijava. Radi se o studentima Fakulteta ekonomskih nauka Bilić Stipan i Jurišić Radoslavu, studentima prava Majica Tončiju i Bukarica Mladenu, studentu defektologije Bralić Mladenu, te braći Duvnjak Marku i Boži.

Duvnjak Božo i Marko su lica, koja su se takodjer eksponirala u proteklim studentskim događajima.

Svi navedeni studenti su stanari studentskog doma „Stjepan Radić” što ukazuje na moguću organiziranost te grupe.

II/ Vidović S.

Josip Drpić
(potpis)

9.12.

STROGO POVJERLJIVO

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
REPUBLICKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
CENTAR Z A G R E B
29. 5. 197⁶²⁰

⁶¹⁹ Đorđe Marjanović, jugoslavenski i srpski pjevač zabavne glazbe (Kučevo, 30. listopada 1931. – Beograd, 15. svibnja 2021.).

⁶²⁰ Nije upisana godina, ali je iz sadržaja *Informacije* jasno da je riječ o 1972.

Dostavljeno

I sektoru SDS 1 primjerak

V sektoru SDS 1 primjerak

Centar Zgb. – načelnik

Centar Zgb. – II odjel arh.

Centar Zgb. – II obrađ.⁶²¹

I N F O R M A C I J A broj 88 _____

VEZA: INFORMACIJA broj _____

Obrade:

„Meteori” i

„Tuškanac”

Izvori:

Veza V. D.

Lična zapažanja

kontrola telefona

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:
3. Predmet: Aktivnost studenata pripadnika „lijevog pokreta” na Zagrebačkom sveučilištu.

SADRŽAJ:

U okviru slobodne tribine „Misao i zbilja” na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, dana 24. 5. 1972. s početkom u 19,00 sati održala se rasprava na temu: „Aktuelni položaj studentskog tiska kod nas” uz učešće četvorice studenata i jedne studentice koji su predstavljani kao članovi redakcije lista ljubljanskih studenata „Tribune”.

Prisutno je bilo oko 120 studenata. Zbor je protekao pod ideološkom i političkom parolom: „Sloboda je sloboda onih, koji drugačije misle”, a koja je u toku diskusije implicitite i eksplicitite više puta ponavljana. Pored te parole na školskoj tabli su bili nacrtani simboli koji simboliziraju anarhistički pokret konca 19. stoljeća i savremeni pokret „krajnje ljevice” Zapada i to: A (što znači anarhija, kao osnovni motiv i cilj političkog djelovanja), te uzdignuta šaka i proleterska zastava. Pored ovih simbola, bila je ispisana i parola „Proleter i svih zemalja – ujedinite se”.

Prije početka zbora, jedna grupa oko Drakulić Slobodana uz pratnju gitare otpjevala je anarhističku pjesmu nepoznatog naslova iz doba procvata anarhizma u Rusiji. Ta je pjesma nedavno aktualizirana, pa se smatra da predstavlja himnu pripadnika „ljevice”.

⁶²¹ Ispred riječi Centar ručno je napisana kvačica (✓), što najvjerojatnije označuje organizacijsku jedinicu kojoj je *Informacija* dostavljena.

Raspravu je otvorio Lino Veljak. Bez najave, zatim je govorio član redakcije „Tribune” Darko Štrajm.⁶²² Osvrnuo se na historijat lista, naglasivši da je u nekoliko navrata bio već privremeno zabranjivan, te da je redakcija „Tribune” dugo i uspješno odoljevala napadima postojeće političke strukture, sve do nedavno kada je list presudom Okružnog suda Ljubljane – trajno zabranjen. On je naglasio da list „Tribuna” ustaje protiv postojeće društveno-političke strukture, koja ne dozvoljava političko ponašanje, koje ide mimo službenog, te guši svaki, pa i najmanji glas protesta. Po njegovom mišljenju jedna od koncepcija lista bila je borba protiv političkih procesa, ali ipak smatra da je nacionalistički pokret u Hrvatskoj štetio učvršćenju „lijevog studentskog pokreta” Jugoslavije. Naveo je da su se na godišnjoj skupštini Saveza studenata Ljubljane studenti povoljno izrazili o „Tribuni”. Smatra da je Savez komunista monopolizirao političko djelovanje i istine, a ti su okviri preuski za slobodnu političku akciju.

Nakon toga Mario Rebac je pročitao inkriminirani članak Jaše Zlobeca „Povampirena vlast” zbog kojeg je list „Tribuna” zabranjen. Isto tako pročitao je rješenje Okružnog javnog tužilaštva Ljubljane o privremenoj zabrani raspačavanja lista. Smatra da se zbog političkih procesa i sudskih zabrana Jugoslavija sada ubraja u red zapadnih zemalja sa minimalnim stepenom demokracije, gdje se svaka slobodna misao guši.

Kod većine sudionika diskusije provejavalo je glasno izraženo pitanje: „Da li je naše društvo slabo, pa ga je moguće jednim člankom, aludirajući na članak Jaše Zlobeca, uzdrmati ili je primitivan pravosudni sistem”?

Jedan od pripadnika „lijeve orijentacije” iz Ljubljane, kojeg nije moguće identificirati, jer je govorio nenajavljen, spomenuo je svoje prisustvo na sastanku Univerzitetskog komiteta SK Ljubljane, gdje se raspravljalo o političkoj odgovornosti Jaše Zlobeca. Iznio je nekoliko insinucija na račun sekretara universitetskog komiteta SK Ljubljane – Gojka Stanića.⁶²³

U svojoj diskusiji Vinko Zalar se također osvrnuo na obrazloženje Okružnog javnog tužilaštva Ljubljane o zabrani raspačavanja lista „Tribune”, naglasivši da je nedovoljno argumentirano. Iznio je svoj stav, prema kojem se očituje, da se u SR Hrvatskoj, pored političkih procesa, pojavljuju tendencije prema izolaciji pojedinih bivših političkih lidera iz javnog života, spomenuvši pri tom slučaj Srećka Bijelića, koji se natjecao za mjesto direktora jedne radne organizacije. Kao slučajeve progona slobodne misli, naveo je procese studentima u Beogradu i Novom Sadu. Naglasio je nužnost izmjene političkog sistema, koji se nije mijenjao već 30 godina, a to povlači pad političke elite, koja se sada nalazi pod snažnim pritiskom. Mišljenja je da se stvara „mit Tita” i nastavio: „Svojevremeno je list „Tribuna” bio zabranjen upravo zbog toga što je ustao protiv te mitomanije”.⁶²⁴

Popović Antonije, se kritički osvrnuo na pisanje lista „Tribune”. Predložio je da „Tribuna” objedinjuje sve lijeve pokrete u Jugoslaviji, a ne da brani birokratiziranu nacionalističku

⁶²² Ispravno je Darko Štrajm, slovenski filozof (Veles, 18. rujna 1949.).

⁶²³ Gojko Stanić, slovenski politolog, političar, publicist i pedagog (Ljubljana, 15. svibnja 1940.).

⁶²⁴ Dodani navodnici.

strukturu u Hrvatskoj, kako je to učinio Jaša Zlobec u posljednjem broju. On je uvjerenja da SK odbacuje „lijeve pokrete“, umjesto da ih prihvata i razvija.

Neidentificirani student iz Ljubljane (lični opis: nosi naočale sa svijetlim okvirom, ima dugu kosu i bradu) je istakao da jedan socijalistički sistem u kojem dominira marxistička ideologija, na što pretendira naš sistem, ne smije dozvoliti političke progone. Ocjenjujući to, on kaže da je to na nivou građanske, a ne socijalističke demokracije.

Prema Anti Rumora u Jugoslaviji nije dopušteno slobodno isticanje svog uvjerenja. On je negirao vodeću ulogu SK, koji po njemu monopolizira političku aktivnost na birokratski način, te primjenom represije i koristeći se obilato krivičnim zakonikom – ostvaruje taj primat.

Dušan Čizmić-Marović je ukazao na nužnost političkog obračuna sa nosiocima kontra-revolucije u SR Hrvatskoj. Shematski je prikazao politizaciju masa u nacionalističkoj euforiji i poslije XXI sjednice Predsjedništva SKJ. On kaže da je bitan srednji – mediokritetski sloj, koji se u nacionalističkoj euforiji zatalasao u desno, dok sada nalazi zajednički jezik sa nosiocima unitarističke koncepcije. Konstatira, da budućnost kod nas upravo ovisi o tome, tko će preuzeti vodstvo apolitičnog srednjeg sloja.

Prema telefonskim razgovorima između Mintas Ljerke i Tone Renca zaključuje se da je Tone bio u Zagrebu dana 24. 5. 1972. Ne može se decidirano tvrditi da li je bio prisutan na tribini Filozofskog fakulteta toga dana, s obzirom da identitet dvojice ljubljanskih studenata nije utvrđen, dok je uočeno prisustvo Ljerke Mintas, koja je sa Linom Veljakom izmijenila diskretno nekoliko riječi.

Posljednjih dana intenzivnije se odvijaju razgovori na relaciji Mintas Ljerka – Tone Renc i Mintas Ljerka – Ante Rumora. Dana 23. 5. 1972. Ljerka Mintas obavještava Tonu Renca o svojim dogovorima sa Antom Rumorom i ponovo mu skreće pažnju da mu je „ono“ već poslala. Renc odgovara, da je učinio sve što su se već dogovorili, a kada bude došao u Zagreb, donijet će sa sobom „neke stvari“. On se interesirao da li je Ljerka razgovarala sa Linom (op. op. Veljakom).

U razgovoru sa Antom Rumorom dana 24. 5. 1972., Ljerka ponovo spominje neki materijal za koji kaže da ga je čitala. Rumora je obavještava da ja Linu Veljaku rekao „ono“ tek danas.

II/ Vidović S.

Zmijarević M.

Josip Drpić
(potpis)

9.13.

STROGO POVJERLJIVO

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
 REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
 SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
 CENTAR ZAGREB
15. 6. 1972.

Dostavljeno
 I sektoru SDS 1 primjerak
 V sektoru SDS 1 primjerak
Centar Zagreb – načelnik
Centar Zagreb – II odjel obradj.
 Centar Zagreb – II odjel arhiv⁶²⁵

I N F O R M A C I J A broj 117

VEZA: INFORMACIJA broj _____

Obrada „Tuškanac”

Izvori:

- kontola tel.
- informacija SJS
- inform. aktiva SK stud. doma⁶²⁶ „Djuro Salaj”
- informacija aktiva SK stud. doma „N. Maraković”
- „Vlado”
- „Ivo”
- „Pop”
- „Viktor”

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:
3. Predmet: Aktivnost studenata pripadnika „masovnog pokreta”.-

SADRŽAJ:

Mintas Ljerka nastavlja kontakte sa svojim istomišljenicima. U tri navrata obavila je razgovor sa Antom Rumorom, u kojima je pravi sadržaj kamufliran, ali se nazire njihova zajednička angažiranost oko neke akcije. U to je uključen i Tone Renc. On je Ljerki dana 1. 6. 1972. godine najavio svoj dolazak iz Ljubljane u Zagreb. Skrenuo joj je pozornost, da

⁶²⁵ Ispred riječi Centar ručno je napisana kvačica (✓), što najvjerojatnije označuje organizacijsku jedinicu kojoj je *Informacija* dostavljena.

⁶²⁶ Informacija aktiva Saveza komunista studentskoga doma.

mu svakako aranžira sastanak sa Rumorom, ali zbog njegove odsutnosti iz Zagreba kontakt nije ostvaren. Renc se zadržao u Zagrebu do dana 6. 6. 1972. godine. U tom vremenu odsjeo je u Ljerkinom stanu. Dana 8. 6. 1972. godine komentirali su članak „Vjesnika“ u kojem se navode elementi optužnice protiv Bušić Brune. Renc je začudjen, a Ljerka mu napominje da ga to ništa ne treba zbunjivati, jer danas se sve može „režirati“, aludirajući na sudske postupke, koji se trenutno vode.

Utjecaj Ljerke Mintas na rad studentskih organa Pravnog fakulteta je još uvijek dosta snažan. Na osnovu toga Miljević Veljko je podnio ostavku na dužnost u Fakultetskom odboru Saveza studenata, a kao njegova zamjena predviđen je Žužul Josip, pripadnik „masovnog pokreta.“

Dana 9. 6. 1972. godine Olujčić Krunoslav i Valentić Nikica pozvali su Ljerku na večeru u restauraciju „Medulić“, poznato sastajalište sada uhapšenih studentskih lidera. Odgovorila im je da tamo neće dolaziti sve dotle dok njeni prijatelji ne izađu iz zatvora.

U studentskim domovima nastavlja se i dalje ekstremno nacionalističko djelovanje.

Takovo djelovanje se u studentskom domu „Nina Maraković“ očituje kroz nekoliko oblika: javne pretnje članovima SK, u čemu se naročito ističu Ikica Ante i Lovinčić Marko, pisanje nacionalističkih parola i parola kojima se vredja naše najviše partijsko i državno rukovodstvo, te uništavanje imovine u zajedničkim prostorijama.

Primjećeno je, da u domu ponovo ilegalno borave lica koja su bila u pritvoru kao npr. Primorac Ante, Petrić Petar i Kraljević Elza.

Stanar toga doma, student II godine FEN-a Zekanović Marijan je nakon 21. sjednice Predsjedništva SKJ za vrijeme TV dnevnika izrazio mržnju prema drugu Vladimiru Bakariću slijedećim riječima: „Od ovog ćemo praviti sapun“. Protiv njega će podnijeti prekršajnu prijavu, budući je Vukadinović Čedo voljan navedenu okolnost posvjedočiti.

Iako je od suca za prekršaje kažnjen sa 60 dana zatvora /uložio žalbu Republičkom vijeću za prekršaje/ zbog dosadašnje aktivnosti, Kolobarić Ivan, student FEN-a nastavlja i dalje istu aktivnost. Dana 3. 6. 72. godine oko 24. sata on je sa grupom pjevao pjesme u kojima se veličaju dr Savka Dabčević-Kučar, Miko Tripalo, Djodan i ban Jelačić.

Uprava studentskog doma „Cvjetno naselje“ održala je dana 22. 5. 1972. godine sastanak na kojem se raspravljalo o načinu davanja preporuka za smještaj u domove nakon nedavno izvršene revizije upitnika. Sastanku su prisustvovali i članovi SK. To je izazvalo revolt ostalih studenata, pa je s tim u vezi istog dana započelo bacanje flaša iz soba, te galama koja je trajala do 03,00 sati. Velik broj stanara izašao je na terase paviljona, gdje su pjevali pjesme „Vilo velebita“ i „Ustani bane“.

Zbog učinjenih nereda Uprava je iz doma izbacila slijedeće studente: Tojčić Alojza, Kapović Jozu, Križanec Matu, Žilić Željka, Marić Tomislava, Pavković Branka, Jukić Zehrudina, Hamgazić Seida, Mostarček Dragutina, Ferizović Mensura i Borić Davorina.

Na sastanku aktiva SK studentskog doma „Djuro Salaj“ održanom dana 29. 5. 1972. godine, donesen je zaključak u kojem se traži smjenjivanje sa dužnosti upravitelja doma

Šetke Vjekoslava, zbog toga što je nakon proglašenja štrajka na Zagrebačkom sveučilištu dao poticaj za održavanje zbora stanara doma, gdje je odlučeno da se da podrška Predsjedništvu SS Zagreba. Osim toga on je dao odobrenje za postavljanje štrajkaških straža u domu, te dozvolio štrajkaškom odboru da koristi njegovu kancelariju i telefon. Na otvorena vriedjanja druga Vladimira Bakarića od strane pojedinaca, iako je bio prisutan, nije reagirao.

II/ Vidović S.

Josip Drpić
(potpis)

9.14.

Centru Zagreb

Tuškanac

1007⁶²⁷

STROGO POVJERLJIVO

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
REPUBLICKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
CENTAR SPLIT
26. VI 1972

Dostavljeno
I sektoru SDS 1 primjerak
V sektoru SDS 1 primjerak

I N F O R M A C I J A broj 257

VEZA: INFORMACIJA broj _____

Vid.⁶²⁸

Izvori:

- Lice koje nije u saradničkom odnosu sa SDS, a pruža podatke i obavještenja.

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:

⁶²⁷ Broj je napisan ručno u krugu otisnuto pečatom.

⁶²⁸ Vjerojatno se odnosi na Slobodana Vidovića, operativnog radnika SDS-a.

3. Predmet:

GRUPA NEGATIVNIH STUDENATA DISKUTIRA O POTREBI STUDENTSKIH DEMONSTRACIJA NA DAN SUDJENJA OKRIVLJENIM PROFESORIMA I STUDENTIMA U ZAGREBU.-

SADRŽAJ:

Izvor je došao do saznanja da se u grupi bivšeg rukovodstva studenata Filozofskog fakulteta u Zadru – KUTLEŠA MATE (PI), BARIČEVIĆ ANTE (PI) i MAMIĆ TOMISLAV (PPR), vode diskusije o potrebi organiziranja studentskih demonstracija za dan sudjenja okrivljenim profesorima i studentskim liderima u Zagrebu. Cilj demonstracija bio bi da se utječe na javno mijenje i sudstvo radi ublažavanja pa čak i oslobađanja od krivične odgovornosti. Spominju kako se u tom pravcu vrše pripreme u Zagrebu, a o sebi kritički govore da ništa nisu poduzeli već samo o tome razmišljaju i razgovaraju. Nagadjaju kako bi se milicija ponašala, da li bi intervenirala ili bi ostala kao pasivni posmatrač u slučaju eventualnih demonstracija. Za sada su ostali na tome da se ne izlažu nikakvoj opasnosti.

Bez obzira što izvor nije provjeren, smatramo da ova saznanja zaslužuju pažnju naše službe.

MJERE SDS: – Provjeravanje

Ivan Maršić

Napomena: Informacija upućena SDS Centra Zagreb.

9.15.

STROGO POVJERLJIVO

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
CENTAR Zagreb
30. 6. 1972.

Dostavljeno

I sektoru SDS 1 primjerak

V sektoru SDS 1 primjerak

Centar Zagreb – načelnik

Centar Zagreb – II odjel arhiva

Centar Zagreb – II odjel obrađivač^{x629}

⁶²⁹ Ispred riječi Centar ručno je napisana kvačica (✓), što najvjerojatnije označuje organizacijsku jedinicu kojoj je *Informacija* dostavljena.

I N F O R M A C I J A broj 131 _____

VEZA: INFORMACIJA broj _____

Obrada „Tuškanac”

Izvori:

- XI odjel
- XII odjel
- lična zapaž.
- „Ivo”
- „Joško”

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:
3. Predmet: Aktivnosti u vezi predstojećeg sudjenja bivšim studentskim liderima i druge informacije.-

SADRŽAJ:

U vezi sudjenja studentskim liderima početkom srpnja zapaženi su komentari iz kojih se razabire, da zasada postoji dvojako mišljenje medju nacionalistički orijentiranim studentima. Prema ekstremnijim shvaćanjima stanara stud. doma „N. Maraković” ističe se, da bi bilo potrebno organizirati neredu u sudnici i izvan nje, dok oprezniji smatraju da bi takvo reagiranje znatno pogoršalo položaj optuženih.

Na tom planu uočena je aktivnost Ante Rumore, koji je dana 26. 6. 1972. godine u razgovoru sa Dodig Goranom i Elzom Kraljević izjavio da treba obavijestiti što više studenata, koji bi prisustvovali sudjenju dana 5. 7. 1972. godine. To da je potrebno učiniti zbog toga što javnost još nije oficijelno obavještena.

Studentski dom „N. Maraković” predstavlja i nadalje mjesto okupljanja studenata koji su bili u sukobu s politikom SKJ. Dodig Goran, Slišković Ante, Matić Ivan, Primorac Ante i Kraljević Elza okupljaju oko sebe veći broj istomišljenika. Sastaju se na klupama izmedju paviljona, dok se nekolicina izdvaja iz grupe i čuva stražu. Kraljević Srećko, brat Elzin i Sušac Ivan, koji takodjer pripadaju spomenutoj grupi, posjeduju dva pištolja.

Predsjednik Kluba albanskih studenata Sapaie Muhamed u svojim istupima postavlja se obranaški u odnosu na Muju Krasničija, tvrdeći da nije nacionalista, kako mu se pripisuje. Takodjer nekritički gleda na ekscese studenata Albanaca.

U posljednjih 10-tak dana Mintas Ljerka je ostvarila kontakte s Antom Rumorom, Goranom Dodigom i Krunoslavom Šutom.

Krajem svibnja, prilikom verifikacije materijala pronadjenog pretresom stana Raos Predraga u prisustvu istražnog suca Juranić Ivana, advokata Znidaršić Lava i op. radnika iznio je niz uvreda na račun SDS. Pritom, istražni sudac Juranić nije uopće reagirao i ev. spriječio takvo ponašanje okrivljenog.

S obzirom da je Raos Predrag dana 22. 6. 72. pušten iz istražnog zatvora, a dana 23. 6. 72. ostvario zajedno sa svojim ocem i bratom privatni susret u trajanju od 2 sata sa sucem Juranićem u restoraciji „Dvije lipe” na Trgu oktobarske revolucije,⁶³⁰ opravdano se sumnja u kvalitet provedenih istražnih radnji od strane spomenutog suca.

II/ Vidović S.

Majetić J.

Josip Drpić
(potpis)

9.16.

Obradeno

STROGO POVJERLJIVO

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
CENTAR Z A G R E B
11. 7. 1972.

Dostavljeno
I sektoru SDS 1 primjerak
V sektoru SDS 1 primjerak
Centar Zgb. – načelnik
Centar Zgb. – II – arhiva
Centar Zgb. – II – Obrad.⁶³¹

I N F O R M A C I J A broj 137 _____

VEZA: INFORMACIJA broj _____

Obrada „Tuškanac”

Izvori:

- K. T.
- „Miki”
- „Joško”
- „Pop”
- Inf. razg.

⁶³⁰ Današnji Trešnjevacki trg u Zagrebu.

⁶³¹ Podcrtano ručno.

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:
3. Predmet: Aktivnost studenata pripadnika „masovnog pokreta” prvog dana suđenja bivšim studentskim liderima Budiši i dr.-

SADRŽAJ:

U okviru akcije „Raduša”, a zbog osiguranja suđenja bivšim studentskim liderima operativno-preventivnim mjerama dana 1. 7. 1972. godine zahvaćena je i grupa studenata ekstremnih nacionalista.

Mintas Ljerka, koja je također privedena i zadržana, po izlasku iz pritvora u razgovoru sa svojim bratićem Hanžeković Marijanom, napominje „da je sada stekla još jedno iskustvo više”, dok je Ani Poslan, djevojci od Ganza Kreše saopćila, da ih je tim postupkom policija u stvari tek počela uznemiravati”.

Iz razgovora Mintas Ljerke sa njenim momkom Miljević Veljkom, može se zaključiti da je on detaljno obavijestio njihove poznanike o njenom držanju i verbalnom kontaktu sa SDS za vrijeme boravka u pritvoru. Veljko joj napominje da su poznanici oduševljeni njenim dosljednim ponašanjem, smatrajući je herojem uz komentar od strane informiranih: „Joj, što je ta cura strašna”.

U informativnom razgovoru obavljenom dana 1. 7. 1972. Ljerka je između ostalog izjavila: „Mene uz Tomu Renca veže jedna stvar, a to je što on kao i ja smatra da naše vrijeme nije zauvijek prošlo. Zbog toga on u svom pismu upućenom meni piše o budućnosti koja nas čeka kad se Budiša i Paradžik vrate iz zatvora. Kao pripadnicu studentskog pokreta na aktivnost me tjerala, prije svega, svijest o ekonomskoj eksploataciji Hrvatske, ali također i neke izvan ekonomske nepravde, npr. neproporcionalna zastupljenost našeg naroda u nekim državnim institucijama npr. u Armiji. Po mom mišljenju hrvatski narod ne želi da participira u rukovodećem kadru JNA, jer JNA ne osjeća kao svoju Armiju, zbog toga je slab odaziv na vojne akademije i slično. Pored toga hrvatski vojni kadar sporije napreduje nego ostali, a to je posljedica smišljene kadrovske politike na jugoslavenskom nivou. Te informacije kruže Zagrebom, mogu se čuti u „Gradskoj kavani”. Za mene su to vjerodostojne stvari. Ustavni amandmani koji reguliraju to područje ostat će mrtvo slovo. Dalje, postoji i jezična neravnopravnost. Hrvatski jezik ne postoji.

Zbog svega toga ja si zadržavam pravo da po svojoj savjesti djelujem u borbi za hrvatska prava. Historija će pokazati tko je imao pravo. Budiša i Čičak istinski su heroji našeg naroda. Povremeno čujem da su oni marionete. To je laž.

Da je naša linija pobjedila sigurno ne bi zatvori bili ovako puni kao sada. Ne znam zašto bi samo neki ljudi na vrhu imali monopol na revolucionarnost. Nosioci ideja X sjednice SKH izgubili su političku bitku i postali žrtve kao i njihovi najodaniji sljedbenici, ne zato jer je to historijski ispravno, već zbog toga što je to politička računica jugoslavenskog političkog rukovodstva koji se ravna po birokratskim zakonitostima.

Nipošto ne želim pomoći organima Sigurnosti, a svoje buduće ponašanje vjerojatno ću uskladiti sa mojim odlučnim političkim uvjerenjem”.

Dana 5. 7. 1972. godine pred zgradom Okružnog suda u Zagrebu za vrijeme suđenja bivšim studentskim liderima okupilo se oko 50 studenata, koji su se uz manju fruktuaciju zadržali do 14 sati. Uočeno je prisustvo jednog dijela ekstremno-nacionalistički orijentiranih studenata eksponiranih u proteklim studentskim zbivanjima i to: Mintas Ljerka, Znidarčić Zvezdana, Kraljević Elza, Migoti Ksenija, Brozičević Ljerka, Mikšić Jadranka, Primorac Ante, Đerek Nedeljko, Hološ Rene, Jukić Mirko, Čelan Dinko, Ante Božikov, Anić Nikola i Emer Edo.

Oni su ispoljili nezadovoljstvo zbog toga što im je uskraćena mogućnost ulaska u sudnicu. U grupi studenata Mikšić Jadranka, studentica prava je predlagala da se organizira dovođenje 1000 ljudi pred zgradu suda u znak tihog protesta zbog zatvorenog suđenja.

Istog dana obavljen je informativni razgovor sa Mikšić Jadrankom, koja nije priznala gore navedenu izjavu. Od svojih poznanika u inostranstvu navela je Markus Zlatka, nekadašnjeg stalnog suradnika „Hrvatskog tjednika“, koji je 16. 12. 1971.⁶³² legalno otišao u Englesku i sada se nalazi u Londonu. Upoznala ga je posredstvom Mintas Ljerke. Sada se dopisuju. Karakter tog odnosa je prema Jadranki čisto intimnog karaktera. Obecala je dostaviti SDS na korištenje i uvid spomenutu korespondenciju.

Migoti Ksenija, apsolvant⁶³³ filozofije i španjolskog jezika, stalno je naglašavala kako u SFRJ vlada formalna a ne stvarna demokracija, te nastavila: „Političke prilike u SFRJ prisiljavaju me da budem ustašica“.

Aludirajući na zatvoreno suđenje netko je postavio pitanje: „Zar je to demokracija“. Reagirala je Ljerka Mintas riječima: „Da sam pristala na saradnju sa policijom, sada bi i ja imala propusnicu za ulaz na suđenje“.

U pauzi suđenja advokat Ivo Glavacki⁶³⁴ je u restauraciji „Zrinjevac“ razgovarao sa grupom studenata, koji su mu se požalili, zbog toga što publici nije dozvoljen pristup u sudnicu. On ih je savjetovao da protestiraju kod sekretara Vrhovnog suda Hrvatske, što je grupa u kojoj su bili Anić Nikola, Migoti Ksenija i Brozičević Ljerka poslušala. Tamo im je rečeno, da se pokušaju žaliti u SJS Matičina 4, s obzirom da oni vrše potpuno osiguranje sudskog procesa. Zbog bojazni da ih ne pritvore, na što ih je upozorio advokat Mintas Ljerke u prekršajnom postupku, grupa je odustala od daljnjeg protesta. Advokat Faruk Kapetanović se grupi obratio slijedećim riječima: „Vi nemate što ovdje tražiti, jer samo pogoršavate položaj okrivljenih. Od mrtvih heroja se ne živi“, aludirajući time da je vrijeme javnog djelovanja prošlo.

Odvjetnica koja je branila nedavno optuženog Marohnić Ivana, je u razgovoru sa Migoti Ksenijom, izjavila da će pokušati organizirati sve odvjetnike, kako bi zajedno protestirali protiv zatvorenog suđenja studentskim liderima.

⁶³² U izvorniku je strojem napisan datum 16. 12. 1972. Uz to je ručno napisan ? i godina 1971.

⁶³³ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *apslovent*.

⁶³⁴ Ivo Glowatzky.

U grupi studenata uočene su i supruge Vlade Gotovca i Šime Đodana. Žena od Vlade Gotovca, koja toga dana nije imala odobren razgovor na sudu sa suprugom, je zajedno sa Mintas Ljerkom željela smicalicama obmanuti dežurnog milicionara na ulazu u zgradu suda, kako bi na taj način mogla prisustvovati suđenju.

II/ Vidović S.

Josip Drpić
(potpis)

9.17.

STROGO POVJERLJIVO

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
REPUBLICKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
CENTAR Zagreb _____
28. 7. 1972.

Dostavljeno
I sektoru SDS 1 primjerak
V sektoru SDS 1 primjerak
Centar Zgb – načelnik
Centar Zgb – II odjel obrađivač
Centar Zgb – II odjel arhiva⁶³⁵

I N F O R M A C I J A broj 144

VEZA: INFORMACIJA broj _____

Obrada „Tuškanac”

Izvori:

- „Pop”
- Lična zapaž.
- Inf. razgovori
- Kontr. telef.⁶³⁶

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:
3. Predmet: Sudjenje Sučić Stjepanu i dr., i druge informacije.-

⁶³⁵ Ispred riječi Centar ručno je napisana kvačica (✓), što najvjerojatnije označuje organizacijsku jedinicu kojoj je *Informacija* dostavljena.

⁶³⁶ Lična zapažanja, informativni razgovori, kontrola telefona.

SADRŽAJ:

Interes javnosti, a posebno studenata, za sudjenje bivšim studentskim liderima Sučić Stjepanu i dr. je neznatno. Osim rodbine optuženih uočeno je prisustvo 30-tak studenata od kojih većina samo povremeno navraća. Kao svakodnevne posjetioce možemo navesti Korlaet Jadranku, Paro Mariju, Živković Elidu, Bašić Zorana, Blaumiler Miljenka i Galić Hrvoja. Zapaženo je da Galić Hrvoje,⁶³⁷ student PMF, pravi iscrpne bilješke toka glavne rasprave. On pripada grupi aktivnih učesnika studentskog štrajka u Zagrebu.

Povremeno dolazi i Sinčić Davor, koji je za vrijeme studentskog štrajka u Zagrebu davao svoja privatna kola na korištenje Draženu Budiši, dok je dana 12. 7. 72. godine, nakon glavne rasprave, prevezio rodbinu Stjepana Sučića.

Od stranih državljana registrirano je prisustvo američkog advokata Kenneth N. Kripke sa suprugom, koji je u pauzi sudjenja kontaktirao sa advokatom Davorina Pamića. Provjerom u Uredu za strance utvrđeno je da lice sa tim imenom nije prijavljeno u Zagrebu.

U pauzi sudjenja advokati optuženih povremeno kontaktiraju sa prisutnim studentima. Ante Božikov, bratić Veljkov, obećao je donijeti advokatu Grujičić Ladislavu za potrebe odbrane komplet „Studentskih listova“ izdanih u 1971. godini.

Do sada nije učinjen niti jedan eksces od strane prisutnih promatrača.

MINTAS LJERKA je dana 11. 7. 1972. godine otputovala zajedno sa majkom na odmor u Supetar na Braču, gdje posjeduju vikend-kućicu. Zadržat će se do kraja kolovoza. Neposredno prije odlaska razgovarala je s Antom Rančićem, studentom prava, pripadnikom „maspoka“, koji joj je napomenuo da odlazi na rad u Zap. Njemačku.

Obavljen je informativni razgovor sa MIGOTI KSENIJOM, studentica filozofije i španjolskog jezika, koja je u posljednje vrijeme uočena po svojim ekstremnim nacionalističkim istupanjima. Prema njoj je primijenjena operativno-preventivna mjera zadržavanja u trajanju od 8 dana.

Ksenija je u razgovoru ispoljila drskost i neiskrenost. Ona otvoreno ističe da ostaje na pozicijama ideologije masovnog pokreta. Na primjedbu op.⁶³⁸ radnika da će izaći iz pritvora tek kad ispolji iskrenost, odgovorila je: „Onda mogu ostati doživotno na robiji“. Kao djevojka Bušić Ferde, kojem je sudjenje u toku, ističe da je on nevin zatvoren. U potvrdu njenoj dosljednosti kontrarevoluciji, govori i tekst pisma kojeg je preko operativnog radnika iz pritvora željela uputiti Ferdi Bušiću, a ono glasi: „Dragi Ferdo, žao mi je što ne mogu ovo vrijeme biti u sudnici, ali ma da sam fizički nenazočna, u mislima sam stalno s tobom i ostalim prijateljima. Vjerujem da imaš hrabrosti i živaca izdržati do kraja. Želim ti svu sreću i puno pozdrava“. Osim toga, napomenula je da ocjene druga Tita date na XXI sjednici Predsjedništva SKJ prihvaća samo djelomično, zbog toga što se nikako ne može složiti s onim dijelom u kojem se napadaju studenti i gdje ih se označava kao nacionaliste.

⁶³⁷ Ručno podcrtano. Ta se napomena odnosi i na druge dijelove teksta u nastavku dokumenta.

⁶³⁸ Operativnog.

Pretragom njenog stana pronađen je tekst sa naslovom „Moja čestitka drugu Titu” u kojem se između ostalog kaže: „... znam družu Tito, da jedan čovjek ne može biti uzrok i krivac svemu, ali kao što ste bili vrhunac zanosa i ideala naše borbe i života nekad, ne tako davno, isto se tako ime vaše stvorilo na vrhuncima naših razočarenja. A to je ne znam kako bi to nazvala, ali to je mučno i teško družu Tito”. Na pitanje kako je došla do tog teksta odgovorila je da ga je dobila od jednog muškarca čije ime nije htjela reći.

U cilju utvrđivanja boravišta Boras Ivana, bivšeg studentskog predstavnika u Prosvjetno-kulturnom vijeću Sabora SRH, a protiv koga je podnešena krivična prijava, obavljen je dana 18. 7. 1972. godine informativni razgovor sa njegovom djevojkom Paradžik Anom, liječnicom.

Izjavila je da su njih dvoje oko 1. maja 1972. godine iselili iz studentskog doma „I. L. Ribar” i smjestili se kod njene prijateljice Jelene Živković, službenice SDK,⁶³⁹ koja stanuje u Vlaškoj ulici. Navodi da je Ivan nakon tjedan dana boravka kod Jelene napustio Zagreb, rekavši da putuje u Vitinu kod roditelja. Prema Aninim riječima, ona ga od tada više nije vidjela, niti zna gdje se nalazi. Za telegram koji je dana 16. 7. 1972. godine stigao iz Offenburga, Zap. Njemačka na adresu njene tete Horvat Mandice, Trg M. Oreškovića 11, Zagreb, sa potpisom Ivan, a u kojem piše: „Da li je Ana diplomirala, kada će biti promocija”, Ana kaže da lično sumnja da bi pošiljalac mogao biti Ivan, već smatra da je to netko drugi njoj nepoznat.

Na taj telegram Ana je odgovorila dana 17. 7. 72. i navodi da ga je uputila na adresu Ivanovog brata Boras Ante, Rudolf Wachen 76 – Offenburg, uz tekst: „Danas sam imala promociju – Ana”, uz svoju punu adresu.

II/ Vidović S.

Josip Drpić
(potpis)

9.18.

STROGO POVJERLJIVO

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
REPUBLICKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
CENTAR ZAGREB _____
9. 8. 1972.

Dostavljeno
I sektoru SDS 1 primjerak
V sektoru SDS 1 primjerak

⁶³⁹ Služba društvenog knjigovodstva.

Centar Zgb. – načelnik _____

Centar Zgb. – II odjel arhiva _____

Centar Zgb. – II odjel obrađivači⁶⁴⁰

I N F O R M A C I J A broj 157 _____

VEZA: INFORMACIJA broj _____

TUŠKANAC

Izvori:

– Sar. „Zora”

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:
3. Predmet: BORAS IVAN, javio se iz Stuttgarta.-

SADRŽAJ:

Boras Ivan iz Zagreba, student Medicinskog fakulteta, koji je emigrirao u aprilu o. g. javio se iz Stuttgarta.

Boras je dana 30. 7. 1972. godine u 19,30 sati iz Stuttgarta nazvao telefonom saradnicu „Zoru”. Interesirao se da li se njegova djevojka, liječnica Paradžik Ana nalazi kod „Zore”, jer je Ana zajedno s Borasom privremeno stanovala kod „Zore” do Borasovog bijega u inostranstvo.

„Zora” je informirala Borasa da Ana više kod nje ne stanuje, već da stanuje kod svoje sestre Paradžik Marije i da se trenutno nalazi u rodnom mjestu.

Boras je u daljnjem razgovoru najavio da će se uskoro zaposliti, da nema još stana, niti stalne adrese. Ukoliko ga bude netko tražio da ga može naći preko nekog vjerskog udruženja (rekao je kako se zove to udruženje, ali „Zora” nije zapamtila) koje pomaže zbrinjavanje izbjeglica i preko kojeg će dobiti posao u Stuttgartu.

Paradžik Ana je posjetila „Zoru”, drugi dan što je bila pozvana na informativni razgovor. Ana je izjavila da o Borasu nije ništa znala dok se nije telegramom javio iz Njemačke. Ona sumnja u telegram, da ga je Boras poslao i u to će se uvjeriti kad joj se javi pismom.

II/ Budimir S.

Josip Drpić
(p. o. potpis) 3

⁶⁴⁰ Ispred riječi Centar ručno je napisana kvačica (✓), što najvjerojatnije označuje organizacijsku jedinicu kojoj je *Informacija* dostavljena.

9.19.

STROGO POVJERLJIVO

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
 REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
 SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
 CENTAR Z A G R E B
31. 8. 1972.

Dostavljeno
 I sektoru SDS 1 primjerak
 V sektoru SDS 1 primjerak
Centar Zagreb – načelnik
Centar Zagreb – II arhiva
 Centar Zagreb – II obradj.⁶⁴¹

I N F O R M A C I J A broj 177

VEZA: INFORMACIJA broj _____

Obrada „Tuškanac”⁶⁴²

Izvori:

Pisma.

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:
3. Predmet: Sudjenje Budiša Draženu i drugima
 prijeteća pisma upućena Okružnom javnom tužilaštvu u Zagrebu.-

SADRŽAJ:

U toku sudjenja Budiša Draženu i drugima pristiglo je nekoliko prijetećih pisama adresiranih na predsjednika Sudskog vijeća MILJENKA MIHALJEVIĆA i zastupnika javne optužbe STJEPANA BOKORA od, za sada, nepoznatih autora.

Nakon iskaza svjedoka Gvozdića, radnika SJS Vukovar, koji je teretio prvooptuženog Budišu iz Vukovara je stigla dopisnica naslovljena na Budišu u kojoj stoji: „Dragi Budiša, Čičak i ostali patrioti Hrvati, Hrvati Vukovara su ogorčeni na Gvozdića i ostale četnike iz Vukovara – što svjedoče protiv vas. To su sve četnici. Mi Hrvati iz Vukovara ćemo se osvetiti. Smrt Srbima”.

⁶⁴¹ Ispred riječi Centar ručno je napisana kvačica (✓), što najvjerojatnije označuje organizacijsku jedinicu kojoj je *Informacija* dostavljena.

⁶⁴² Ručno podcrtano. Ta se napomena odnosi i na druge dijelove teksta u nastavku dokumenta.

Zamjeniku Okružnog javnog tužilaštva Bokor Stjepanu „poručuje“ animus: „Ti si – taj Hrvat, koji optužuje Hrvate, koji se bore za Hrvatsku. Znaš li, što je to izdajica svoga naroda. Bolje je biti lopov, bolje je biti krvnik, ali nikada ne bih bio izdajica hrvatskog naroda“.

Autor sa inicijalima Ž. S. „upozorava“ suca Miljenka Mihaljevića da će „platiti glavom ukoliko se njihovim liderima dogodi nešto, jer ogromna većina ljudi stoji iza tih mladih ljudi“. On se ne zadovoljava time, što već daje do znanja da će ista sudbina zadesiti i sučevu porodicu.

Pismo pod naslovom „Posljednja opomena“, na kojem je marka NDH od 3,50 krune sa likom Ante Pavelića javio se tzv. „Zoro“ – osvjetnik, koji ističe da će se osvetiti porodici suca Mihaljevića i tužioca Bokora na najokrutniji način, ukoliko ne puste iz zatvora sve Hrvate. Vrijedja druga Tita nazivajući ga „banditom“.

Iz Sunje je stiglo pismo sa potpisom Jure Meštrovića. On piše: „Plaćenici, prestanite sa svojim terorom, koji smišljeno i mučki sprovodite nad nevinim narodom Hrvatske Dolje teror, laž izmišljotine, lopovluk i militarizam. Dolje izdajnici svoga naroda i domovine. Zašto ne sudite u Srbiji. Tamo ne smijete jer ste lakeji srpske buržoazije“.

Nepoznati autor „savjetuje“ sucu Miljenku Mihaljeviću „da se izvuče iz jedne tragedije u koju ga je uvukla njegova profesija i na taj način izbjegne fizičko uništenje drugih, ukoliko ne želi da ga svi ljudi preziru“.

Osoba iz Varaždinskih Toplica, koja se potpisala pseudonimom „Komunist“ negira postojanje nacionalizma u Hrvatskoj. Smatra da se radi o mračnjačkom uništenju „mladih inteligentnih ljudi“. Sa istim pseudonimom, ali drugačijim rukopisom javlja se iz Čakovca osoba, koja navodi da je sudjenje u Zagrebu režirano, te daje usporedbu sa stanjem u SSSR za vrijeme policijske vladavine – Berija.⁶⁴³ Smatra da političko rukovodstvo SRH nema podršku naroda što je pokazala i Pirkerova sahrana.⁶⁴⁴ Po njemu, nacionalizam je montaža da se prikrije pljačka novca i krah tvornica.

Od strane Sekretarijata Javne sigurnosti – Zagreb podnesena je krivična prijava protiv nepoznatog autora navedenih pisama.

II/ Vidović S.

Josip Drpić
(potpis)

⁶⁴³ Lavrentij Pavlovič Berija, sovjetski političar (Merkheuli, Gruzija, 29. ožujka 1899. – Moskva, 23. prosinca 1953.). Vidjeti opširnije: „Berija, Lavrentij Pavlovič“, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021), pristupljeno 5. listopada 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=7082>.

⁶⁴⁴ Pero Pirker umro je u Zagrebu 1. kolovoza 1972.

9.20.

STROGO POVJERLJIVO

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
 REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
 SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
 CENTAR ZAGREB
16. 11. 1972.

Dostavljeno
 I sektoru SDS 1 primjerak
 V sektoru SDS 1 primjerak
Centar Zagreb – načelnik
Centar Zagreb – II odjel obradj.
 Centar Zagreb – II odjel arhiv⁶⁴⁵

I N F O R M A C I J A broj 229

VEZA: INFORMACIJA broj _____

Obrada „Tuškanac”⁶⁴⁶

Izvori:

„G. P.”, „Miki”, „Mićo”, informacija SJS, anonimka i kontrola telefona

1. Kvalifikacija neprijateljske djelatnosti:
2. Metode i sredstva rada neprijatelja:
3. Predmet: Nova saznanja o aktivnosti lica na Zagrebačkom sveučilištu.-

SADRŽAJ:

Uz izjavu Ljerke Mintas „da će⁶⁴⁷ Služba sigurnosti u buduće imati dosta posla sa sveučilištarcima, te da se od studenata Pravnog fakulteta može očekivati i dalje neprijateljsko ponašanje”, vezujemo aktivnost nekih studenata tog Fakulteta u proteklom periodu s jasno izraženim kontinuitetom.

Tako je dana 1. 11. 1972. na grobu Pere Pirkeru na Mirogoju vidjen vijenac izradjen od bijelih i crvenih karanfila u obliku starog hrvatskog grba sa trakom na kojoj je pisalo – sveučilištarcu Pravnog fakulteta. U tu svrhu sakupljani su novčani prilozi, kojeg je dala, između ostalih i Ljerka Mintas, dok Čurić Jakov govori da je on nosio taj vijenac na grob. Osim toga u hodnicima Pravnog fakulteta na zidu je ispisano ime Tripala, da bi nedugo iza toga

⁶⁴⁵ Ispred riječi Centar ručno je napisana kvačica (✓), što najvjerojatnije označuje organizacijsku jedinicu kojoj je *Informacija* dostavljena.

⁶⁴⁶ Ručno podcrtano.

⁶⁴⁷ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *se*.

bila izvršena provalna kradja od strane nepoznatog izvršioca u prostorije dekanata, odakle su otudjeni lični radni dosjei Tripala, Djodana i Ivičević-Bakulića.

Komentirajući posljednje političke događaje u SR Srbiji, Ljerka Mintas smatra da je to pobjeda „Rankovićevaca”, izražavajući pritom priznanje Nikeziću⁶⁴⁸ i Latinki Perović⁶⁴⁹ za vođenje dosadašnje politike. Ona prepričava i vic na račun Pisma predsjednika Tita i Izvršnog biroa po kojem „svatko tko ga je pročitao spada u nepristojne, budući nije lijepo čitati tuđja pisma”. Po mišljenju Krunoslava Šute, razvoj događaja u SFRJ ukazuje na očit zaokret u politici prema Istoku, što potvrđuju ostavke ličnosti u najvišim organima Federacije, a koji su bili prozapadno orijentirani, misleći pritom na Nikezića, Tepavca i K. Popovića.⁶⁵⁰ Povodom sudjenja „grupi Zagreb” on kaže da je to nastavak staljinističkih procesa u SRH sa mnoštvom insinucija, naročito na spregu sa ustaškom emigracijom.

Registriran je telefonski kontakt Ante Maslaća, bivšeg člana Predsjedništva SS Rijeke koji je nedavno osuđen na jednu godinu strogog zatvora i Martinec Kreše. Izrazio je želju da se konzultira sa Krešom o tome da li da se žali na presudu, s obzirom da su on i njegov odvjetnik zadovoljni krajnjim ishodom. Dogovorili su sastanak u Zagrebu za dana 10. 11. 1972. godine. Saradnik „Mićo” susreo je Maslaća u Zagrebu toga dana, ali se razgovor vodio u okviru konvencionalnih tema.

Prilikom izricanja presude studentu ekonomije Jukić Miji, optuženom za kriv. djelo iz čl. 100 KZ u Okružnom sudu u Zagrebu dogodio se incident, akter kojeg je bio Čurić Jakov, student ekonomije protiv kojega je takodjer vođen krivični postupak, ali je zbog nedostatka dokaza obustavljen. Nakon što je sudac Ilija Ivanić pročitao presudu Jukiću na kaznu strogog zatvora u trajanju od dvije godine, Čurić je demonstrativno napustio sudnicu. Izjavljuje, da je Jukić nevino osuđen, pa zbog toga ne želi dalje slušati nepravdu. Protiv njega će biti podnešena prekršajna prijava od strane SJS Zagreb. Istog dana Mijo Jukić je telefonski obavijestio Davora Pamića o ishodu sudjenja, komentirajući to slijedećim riječima: „Ništa mi nije dokazano, sve je bilo unaprijed izrežirano”.

Na adresu Okružnog javnog tužilaštva u Zagrebu – stiglo je anonimno pismo sa potpisom – studenti agronomije u kojem se govori o grupi nacionalista iz redova profesora i studenata, koja djeluje već nekoliko godina, a u euforiji „masovnog pokreta” su pokazali svoje pravo lice. Poimenično se navode profesori Car, Pavlek, Šikić, Kišpatić, Verner, Ro-

⁶⁴⁸ Marko Nikezić, srpski političar (Beograd, 13. srpnja 1921. – Beograd, 6. siječnja 1991.). Vidjeti opširnije: „Nikezić, Marko”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021), pristupljeno 5. listopada 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=43773>.

⁶⁴⁹ Latinka Perović, srpska povjesničarka, politologinja i političarka (Kragujevac, 4. listopada 1933.). Vidjeti opširnije: „Perović, Latinka”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021), pristupljeno 5. listopada 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=47708>.

⁶⁵⁰ Mirko Tepavac, srpski političar (Zemun, 13. kolovoza 1922. – Beograd, 28. kolovoza 2014.). Vidjeti opširnije: „Tepavac, Mirko”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021), pristupljeno 5. listopada 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=60900>; Koča Popović, srpski političar i general (Beograd, 14. ožujka 1908. – Beograd, 20. listopada 1992.). Vidjeti opširnije: „Popović, Koča”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021), pristupljeno 5. listopada 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=49489>.

mić, Brčić i Čížek.⁶⁵¹ Napominje se, da oni još uvijek čvrsto drže svoje katedre i da vrše znatan uticaj na daljnje vodjenje kadrovske politike, šireći pritom neprijateljske ideologije i truju međjuljudske odnose.

II/ Vidović Slobodan

Majetić Josip

Josip Drpić
(potpis)

⁶⁵¹ Milivoj Car, Većeslav Pavlek, Mile Šikić, Josip Kišpatić, Vladimir Verner, Stjepan Romić, Josip Brčić, Jan Čížek.

10.

Informacije o poduzimanju operativnih radnji Državne i Javne sigurnosti grada Zagreba u vezi krivičnih prijava protiv M. Veselice i dr., kao i podnašanje krivičnih prijava za neka druga lica u vezi (Marin Ante, Mikočić Krešimira,⁶⁵² Stipac Drage i dr.) (šifra 016.1/4-22)⁶⁵³

10.1.

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
G R A D Z A G R E B
SEKRETARIJAT JAVNE SIGURNOSTI

I N F O R M A C I J A

o podnošenju krivične prijave protiv Veselice dr Marka i dr
zbog krivičnih djela protiv naroda i države.

U toku 11. siječnja 1972. godine biti će podnešena krivična prijava zbog osnovane sumnje da su izvršili krivična djela protiv naroda i države u smislu člana 100, 117, 118, 119. i 174. Krivičnog zakonika protiv:

1. Veselica dr Marka, profesora Fakulteta ekonomskih nauka,
2. Tadjman dr Franje, generala u penziji,
3. Džodan dr Šime, docenta Fakulteta pravnih nauka,
4. Bušić Brune – Ante, novinar „Hrvatskog tjednika”,
5. Gotovac Vlatka, književnika – glavnog urednika „Hrvatskog tjednika”,
6. Šošić dr Hrvoja, službenika Ekonomskog instituta u Zagrebu,
7. Ivčević – Bakulić Joze, urednika „Hrvatskog tjednika”,
8. Komarica Zvonimira, publicista,⁶⁵⁴
9. Glibota Ante, tajnika „Hrvatskog gospodarskog glasnika”,⁶⁵⁵
10. Bačić Ante, pravnik i
11. Pavletić Vlatka, književnika.⁶⁵⁶

⁶⁵² Dodan zarez.

⁶⁵³ Signatura dodijeljena u HDA-u jest HR-HDA-1561.1.8.2.3.4.22.

⁶⁵⁴ Zvonimir Komarica, hrvatski publicist i političar (Banja Luka, BiH, 28. siječnja 1920. – Zagreb, 11. travnja 2004.). Vidjeti opširnije: „Komarica, Zvonimir”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021), pristupljeno 5. listopada 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=32540>.

⁶⁵⁵ Ante Glibota, povjesničar umjetnosti i izdavač (Slivno pokraj Imotskog, 15. lipnja 1945.). Vidjeti opširnije: „Glibota, Ante”, *Hrvatski biografski leksikon, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2009. – 2020.), pristupljeno 5. listopada 2021., <http://portal.lzmk.hr/clanak.aspx?id=58561>.

⁶⁵⁶ Vlatko Pavletić, hrvatski književni kritičar, književni teoretičar, esejist i političar (Zagreb, 2. prosinca 1930. – Zagreb, 19. rujna 2007.). Vidjeti opširnije: „Pavletić, Vlatko”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021), pristupljeno 5. listopada 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=47144>.

Ove osobe bit će predvedene istražnom sucu Okružnog suda u Zagrebu uz primjenu pritvora.

Kod navedenih osoba izvršen je pretres stana. Kod svih osoba pronadjeno je veća količina pisanog i štampanog materijala o njihovim napisima i istupima u javnosti, čija analiza je u toku u cilju izvodjenja dokaza o neprijateljskoj djelatnosti.

Tako je pronadjeno kod:

- Tudjman Franje raznog štampanog materijala emigrantskih organizacija, kao na pr. „Hrvatska država” od Vinka Nikolića,⁶⁵⁷ „Hrvatska revija”, djela Ciliga⁶⁵⁸ Ante, Pavelić – Schmit,⁶⁵⁹ Radica Bogdana⁶⁶⁰ i dr. istaknutih emigranata neprijateljski nastrojenih prema našoj zemlji, kao i pištolj bez dozvole;
- Ivičević – Bakulić Joze emigrantske novine „Hrvatski glas”, rukopisi članaka objavljenih u štampi s tendencijom širenja nacionalističkog pokreta u Hrvatskoj i dr.;
- Komarica Zvonimira prijedlozi za formiranje ogranka „Matice Hrvatske” u zemlji i inozemstvu, kao na pr. u Baselu, Stocholmu i drugdje, čije je rukovodstvo i članstvo sastavljeno od ekstremnih emigranata;

Na osnovu prikupljenih informacija o kontaktima navedenih osoba sa nizom drugih osoba takodjer je izvršen pretres stana kod:

1. Babić Stjepana, profesora Filozofskog fakulteta u Zagrebu,
2. Veselica dr Vladimira, dekana Visoke škole za vanjsku trgovinu,
3. Juras dr Jure, filozofa, člana Enciklopedije Moderne,
4. Lajtman Ivana, novinara „Vjesnika”,
5. Milas Ivana, službenika poduzeća „Sljeme”,
6. Gamulin Grge, profesora Filozofskog fakulteta,
7. Knežević Brune, službenika poduzeća „Mineral”,
8. Gaži Ivice, direktora poduzeća „Vinoprodukt”,

⁶⁵⁷ Vinko Nikolić, hrvatski književnik, kulturni djelatnik i političar (Šibenik, 2. ožujka 1912. – Šibenik, 12. srpnja 1997.). Vidjeti opširnije: „Nikolić, Vinko”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021), pristupljeno 5. listopada 2021., <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=43816>; „Nikolić, Vinko”, u *Leksikon hrvatskoga iseljenništva i manjina*, str. 784-785., pristupljeno 5. listopada 2021., https://www.pilar.hr/wp-content/uploads/2020/10/Leksikon_hrvatskoga_iseljenistva_i_manjina_full.pdf.

⁶⁵⁸ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *Ciliga*. Ante Ciliga, hrvatski političar i publicist (Šegotiči pokraj Vodnjana, 20. veljače 1898. – Zagreb, 21. listopada 1992.). Vidjeti opširnije: „Ciliga, Ante”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021), pristupljeno 5. listopada 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=11854>; „Ciliga, Ante (Antun)”, u *Leksikon hrvatskoga iseljenništva i manjina*, str. 171-172., pristupljeno 5. listopada 2021., https://www.pilar.hr/wp-content/uploads/2020/10/Leksikon_hrvatskoga_iseljenistva_i_manjina_full.pdf.

⁶⁵⁹ Ante Smith Pavelić, diplomat i publicist (1903. – 1985.). Bio je sin hrvatskoga političara Ante Pavelića, zubara (Gospić, 19. svibnja 1869. – Zagreb, 11. veljače 1939.).

⁶⁶⁰ Bogdan Radica, hrvatski publicist, novinar i povjesničar (Split, 26. kolovoza 1904. – New York, SAD, 5. prosinca 1993.). Vidjeti opširnije: „Radica, Bogdan”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021), pristupljeno 5. listopada 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=51430>; „Radica, Bogdan”, u *Leksikon hrvatskoga iseljenništva i manjina*, str. 871., pristupljeno 5. listopada 2021., https://www.pilar.hr/wp-content/uploads/2020/10/Leksikon_hrvatskoga_iseljenistva_i_manjina_full.pdf.

9. Baletić Zvonimira, profesora Fakulteta političkih nauka,
10. Vogler Merike, službenika „Matice Hrvatske”,
11. Kovačević Dalibora, direktora OZ-a⁶⁶¹ „Croatia”,
12. Pejović Danijela, glavnog urednika „Nakladnog zavoda”,
13. Vukov Vice, pjevača,
14. Vaupotić Miroslava, člana upravnog odbora „Matice Hrvatske”,
15. Šercel Tvrтка, stručnog tajnika „Matice Hrvatske”,
16. Mutak Vlade, general-potpukovnika u penziji,
17. Butković Mladena, direktora trgovačkog poduzeća „Zvijezda”,
18. Mikulić Franje, bivšeg predsjednika Skupštine općine Jastrebarsko,
19. Čop Mate, direktora poduzeća „Industrogradnja”,
20. Ladan Tomislava, filozofa, službenika Leksikografskog zavoda,
21. Kramer Fredija, sportskog izvjestitelja radio Zagreba,
22. Matasić Drage, tajnika Skupštine općine Jastrebarsko,
23. Ivanković Zvonka, penzionera, člana SUBNOR-a⁶⁶² Zagreb,
24. Marin Ante, bivšeg direktora „Školske knjige” i
25. Dominković Ivana, asistenta Fakulteta ekonomskih nauka.

I kod ove grupe osoba pronadjena je izvjesna količina pisanog i štampanog materijala i korespondencije, koja ukazuje na njihovu medjusobnu vezu. Analiza tog materijala je u toku. Izmedju ostalog pronadjeno je kod:

- Vogler Merike, emigrantska štampa „Hrvatska država” i dr., kao i dio korespondencije upravnog odbora „Matice Hrvatske”;
- Šercel Tvrтка, razna korespondencija o kontaktima Društva prijatelja „Matice Hrvatske” posebno emigranta Salaj Juraja sa „Maticom Hrvatskom” u Zagrebu;
- Butković Mladena 3.950 DM,⁶⁶³ 1.400 belgijskih franaka, 265 US⁶⁶⁴ dolara i neprijavljeni pištolj;
- Matasić Drage, 12.500 DM;
- Marin Ante, pored ostalog materijal koji se analizira u pravcu utvrđivanja krivičnih djela protiv narodne privrede;
- Dominković Ivana, popis rukovodilaca srpske nacionalnosti u Željezari Sisak, koje je prozvao „Velikosrbima” sa nizom primjedbi izrazito šovinističkog karaktera, te strane valute u vrijednosti od oko 100.000 dinara.

Protiv Dominkovića će takodjer biti podnešena krivična prijava uz predvodjenje istražnom sucu i primjenu pritvora.

⁶⁶¹ Osiguravajući zavod.

⁶⁶² Savez udruženja boraca narodnooslobodilačkog rata.

⁶⁶³ *Deutsche Mark* (njemačka marka).

⁶⁶⁴ Američki dolar.

Budući je izvjestan broj navedenih osoba radio u pojedinim institucijama bilo je interesa izvršiti pretres i u institucijama kao što su:

1. „Matica Hrvatska”,
2. „Hrvatski tjednik”,
3. Nakladni zavod „Matice Hrvatske”,
4. „Hrvatski gospodarski glasnik”
5. Društvo ekonomista i
6. Udruženje pravnika u privredi.

Pretresom prostorija ovih institucija pronadjena je takodjer veća količina pisanog materijala čija je analiza u toku.

10.2.

Samo za lično
korištenje!

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA

G R A D Z A G R E B

SEKRETARIJAT JAVNE SIGURNOSTI

Strogo pov. 3/B-1 od 12. I 1972.

REPUBLIČKOM SEKRETARIJATU ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE SRH

Sekretaru drugu Huzjak Valentu

Z A G R E B

PREDMET: Informacija o podnešenim krivičnim prijavama protiv Veselica dr Marka i dr.

U prilogu pisma Šaljemo Vam slijedeće materijale:

1. Informaciju o podnesenim krivičnim prijavama protiv Veselica dr Marka i drugih od 11. I 1972. godine;
2. Nacrt izjave za javnost koja će biti data od strane predsjednika Okružnog suda Zagreb 12. I 1972. godine oko 14 sati;
3. Fotokopiju krivične prijave za Dr Marka Veselicu i druge;
4. Fotokopiju krivične prijave protiv Dominković Ivana;⁶⁶⁵

⁶⁶⁵ U izvornome predmetu, preslika kaznene prijave protiv Ivana Dominkovića nalazi se uz Informaciju Sekretarijata javne sigurnosti Grada Zagreba, Str. pov. 10/B-1 od 20. siječnja 1972. godine (prilog 10.8. u ovom izdanju). Riječ je o stranicama u izvornome predmetu numeriranim brojevima 63 – 68. Radi ujednačenosti pristupa, prijepis te kaznene prijave u ovom je izdanju izostavljen jer se ne objavljuju ni kaznene prijave protiv drugih sudionika studentskoga pokreta. S obzirom na opseg i vrstu dokumenata, kaznene bi prijave mogle biti predmet zasebnoga izdanja. Prema primopredajnome popisu, unutar tematskog dosjea Obrada Tuškanac, prijedlozi za pokretanje kaznenih postupaka, optužni prijedlozi i kaznene prijave čine više od 1100 stranica teksta (šifre 016.1/4-40., 016.1/4-41., 016.1/4-42. i 016.1/4-43.).

5. Izvještaj o podacima potrebnim za krivičnu prijavu koja će tokom današnjeg dana biti podnešena protiv Marin Ante, bivšeg direktora „Školske knjige”;⁶⁶⁶
6. Kronologiju podataka za: Komarica Zvonka, Dominković Ivana,⁶⁶⁷ Marin Antu i Tujman dr Franju;⁶⁶⁸
7. Spisak lica za koja predlažemo da se u toku danas i sutra kod njih izvrši pretres stanova i radnih prostorija u kojima rade, radi pronalazjenja materijala neprijateljske sadržine u vezi gore navedenih krivičnih prijava.

Ukoliko se kod navedenih pronadje prilikom pretresa dokaznog materijala koji upućuje na njihovu neprijateljsku djelatnost i protiv navedenih će biti podnijete krivične prijave.

Analiza materijala i predmeta koji su pronadjeni pretresom stanova i ostalih prostorija kod lica protiv kojih su podnešene krivične prijave, kao i ostalih lica je u toku. Informaciju za 12. I 1972. godine po onom što je do sada utvrđeno i pronadjeno u tim materijalima, a od interesa za vođenje krivičnog postupka dostavit ćemo vam danas /12. I 1972./ do 18 sati.

Prilog: 7 komada.

S E K R E T A R
Mato Markiš
(pečat, potpis)

I Z V J E Š T A J

Sastavljen dana 12. 1. 1972. g. u Sektoru za suzbijanje kriminaliteta Zagreb u vezi Marin Ante, direktora poduzeća „Školska knjiga”.

Marin Ante, sin Frane, i majke Marije, r. Andrić, rođen 11. 6. 1926. u Žrnovnici, OS Split, zanimanjem profesor, posjeduje ličnu kartu broj 63861, oženjen, otac jednog djeteta, sa stalnim prebivalištem u Zagrebu, Sailijeva 26 /Knežija/⁶⁶⁹ osnovano je sumnjiv u vezi sa njegovim neprijateljskim djelovanjem, pa je kod istog 11. 11 1972. godine izvršen pretres stana i radnog stola. Pronadjena je dokumentacija u vezi njegovog neprijateljskog djelovanja, pa će u vezi toga biti podnešena krivična prijava.

Pored navedenog pronadjena je dokumentacija iz koje je vidljivo da je Marin Ante 1964. g. dok je radio kod Centralnog komiteta SKH dobio u Primorskoj ulici br. 7, trosobni stan. U toku 1968. g. dobio je od Skupštine grada trosobni stan na Knežiji u koji je uselio sa svojom ženom Brankom, a stan u Primorskoj dao je Pap Romani. U toku 1969.

⁶⁶⁶ U izvornome predmetu izvještaj i kronološki pregled podataka o Anti Marinu nalaze se uz Informaciju Sekretarijata javne sigurnosti Grada Zagreba, Str. pov. 6/B-1 od 13. siječnja 1972. (prilog 10.4. u ovom izdanju). Riječ je o stranicama u izvornome predmetu numeriranim brojevima 20 – 24. U ovom se izdanju objavljuju uz predmetnu Informaciju u kojoj su navedeni kao materijali pod točkama 5 i 6.

⁶⁶⁷ U izvornome predmetu kronološki pregled podataka o Ivanu Dominkoviću nalazi se uz Informaciju Sekretarijata javne sigurnosti Grada Zagreba, Str. pov. 10/B-1 od 20. siječnja 1972. godine (prilog 10.8. u ovom izdanju). Riječ je o stranicama u izvornome predmetu numeriranim brojevima 81 – 85. U ovom se izdanju objavljuju uz predmetnu Informaciju u kojoj je naveden kao materijal pod točkom 6.

⁶⁶⁸ Imena Zvonka Komarice i Franje Tujmana ručno su prekrizižena.

⁶⁶⁹ Današnja Ulica Rudolfa Bičanića.

g. razveo se od žene Branke i ostavio joj stan na Knežiji, a on se vratio natrag u Primorsku br. 7 kod Pap Romane koju je oženio i s kojom je još i sada u braku.

Početakom 1971. g. mijenjao je stan iz Primorske za trosobni stan na Srednjacima, sada Sailijeva ul. 26, a kako je taj stan bio etažno vlasništvo kupio ga je kao neuseljiv za 27.000,00 dinara. Nedugo zatim, prošle godine taj stan prodao je za iznos od 280.000,00 dinara, a da na to nije platio nikakav porez.

U jesen 1970. g. kupio je gradilište Pantovčak 158-a, od Beg Marije za iznos od 200.000,00 dinara, gdje je odmah počeo graditi kuću koju je nedavno dovršio. Utvrđeno je da je do sada za kupnju zemljišta i gradnju kuće utrošio preko 700.000,00 dinara.

Budući da Beg Marija nije mogla prodati građevnu parcelu sastavila je sa Marin Antom fiktivni ugovor o ortakluku, kao da zajednički grade kuću, pa su na ovaj način Beg Marija i Marin Ante utajili porez na spomenuti iznos od 200.000,00 dinara, gdje svota utajenog poreza iznosi preko 40.000,00 dinara.

Nadalje je utvrđeno da je Marin Ante koncem 1970. godine u poduzeću „Školska knjiga” dobio kredit u iznosu od 450.000,00 dinara za navodno rješavanje stambenog problema i taj kredit mu je odobren potpuno nezakonito kako u pogledu općih propisa, tako i u pogledu internih propisa poduzeća „Školska knjiga”.

Nadalje smo utvrdili da Marin Ante ima na deviznom računu kod Kreditne banke Zagreb, strane valute u vrednosti 70.000,00 dinara, a pretresom stana pronadjena mu je i oduzeta štedna knjižica⁶⁷⁰ iz koje je vidljivo da sada u Kreditnoj banci ima nešto preko 90.000,00 dinara.

Imajući u vidu navedeno napisana je krivična prijava protiv Marin Ante, jer postoji osnovana sumnja da je počinio kriv. djela iz čl. 255 u vezi čl. 314-a te čl. 235 i 226-c KZ-a. Prijava nosi broj K-12/1972. g. Ujedno se napominje da će protiv Marin Ante biti podnesena i kriv. prijava u vezi njegovog neprijateljskog djelovanja i to pod brojem K-344/71.

VIŠI REFERENT

Čikeš Ivan, v. r.

PREDMET: MARIN ANTE – kronologija.

Marin Ante, sin Frane i Marije, rođene Andrić, rođen 11. 6. 1926. u Žrnovnici, općina Split, sa stanom u Zagrebu, Sailijeva 26. (Knežija), po zanimanju profesor, bivši direktor „Školska knjige”, Član Upravnog odbora Matice hrvatska, i član savjeta „Hrvatskog tjednika”.

PEJOVIĆ DANILO, je nazvao 6. 9. 71. godine PERICA BRANKA u „Školsku knjigu” i interesirao se da li su dobili odobrenje za pravopis. Branko je odgovorio da još nisu,

⁶⁷⁰ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *njižica*.

jer da iz CK SKH, odnosno drug Mišković⁶⁷¹ postavljaju pitanje Srba u Hrvatskoj, pa su zatražili od DJETELIĆA⁶⁷² jedan detaljniji izvještaj, kojeg će prosljediti Izvršnom komitetu, a onda će oni odlučiti da li će pravopis ići ili ne. U međuvremenu je čuo da su momci u Savjetu za prosvjetu napravili referate i da su navodno vrlo pozitivni. Obojica smatraju da je to i normalno, da drugačije i nemože biti i da će se sve povoljno riješiti, a ako ne „utoliko gore za one koji budu donijeli negativnu odluku“.

Pejović mu je zatim čestitao na intervjuu u VUS-u koji je „odmjeren, ironičan gdje treba i isformuliran da se nemože ništa prigovoriti, osim, dakako, s pozicije zna se koje“. Pejović će se u 11 sati sastati sa MARIN ANTOM, direktorom „Školske knjige“, pa će mu Ante o tome više reći.

U razgovoru od 3. 11. 1971. godine Marin Ante i Pejović Danilo kažu da su Bakarićev govor sa Sjednice medjuopćinske konferencije SKH za Dalmaciju obojica očekivali onakvim kakav je bio, s obzirom da je Bakarić već ranije najavio kakav će biti njegov stav, pa su konstatali da je bilo strašno, da se Bakarić postavlja frontalno i da ih je dosta špotao.

Izjavu Društva književnika Hrvatske ocjenili su kao dobru, a za situaciju u Matici Hrvatskoj Pejović je rekao da je konfuzna, da spremaju jednu „glupu dugu kobasicu, da je on protiv nje, ali da nemože ništa učiniti“. Ovi tamo (misli na matičare) se izivljavaju pišući svoje ustave, koji su glupi, a Jonke dopušta neka svatko radi svoje. Čak ima i zahtjeva za ulazak Hrvatske u UN“. Smatra da će ih ljudi ismijati zbog toga. Samo on, Frangeš Ivo i Gotovac Vlado su bili protiv toga, jer smatraju da će time pokvariti sve. Slikovito se izrazio ovako: „Nemaš niti bicikl, a tražiš Concorde“.

Oba dvojica su negativno ocjenili sastanak na Filozofskom fakultetu, za koji Pejović kaže da je bio kretenski, da to nije bez vraga, to očito netko namješta i time manevrira. Za Ivana Zvonimira Čička, studentskog prorektora, kaže da ga treba izjuriti i da je sada sigurno, da je to provokator.

Dana 20. 11. 1971. godine Pejović Danilo i Marin Ante obavili su kraći telefonski razgovor o članku Vjekoslava Kaleba (rječ je o napisu objavljenom u Hrvatskom tjedniku) za koga kažu da je dugo šutio, ali da je sada rekao. Zatim su govorili o SARIĆ JURI i njegovom isključenju iz Sindikata, konstataliraju da je to dobro a bilo bi loše da je otišao VESLICA MARKO.

Doktor Danilo Pejović i Marin Ante, razgovarali su 6. 12. 1971. o događajima nastalim poslije 21. sjednice Predsjedništva SKJ u Karadjordjevu, događajima i postavljanju Matice hrvatske u nastaloj situaciji kao i o svom postavljanju i ponašanju. Za događaje u SRH i SFRJ kažu da su možda gori od onih iz 1948. godine. Veoma su zabrinuti i kažu kako se nikoga nemože čuti ni vidjeti (misli na rukovodstvo SRH), vjerojatno se negdje natežu ili su pak u karanteni. Marin smatra da u svemu ovome treba ostati hladnokrvan i sačuvati živce, jer to može samo škoditi ovim ljudima i nama svima, pa dodaje: „Znaš Ti,

⁶⁷¹ Milan Mišković.

⁶⁷² Pero Djetelić.

mislim, netrebate u to uvjeravati. Nesmijemo se dati. Čuješ, ako netko nešto ima nesmiije se iza toga stati, jer ono što je Srećko Bijelić govorio to ipak daje platformu i to treba prihvatiti”. Pejović: „Sigurno, ali to su manji glasovi, a veći su ovi drugi, da je sve gotovo. Da je juriš na Siget jedini preostao. Ja kažem da ovo nije romantična opera, nego Kafkijanska situacija – da svi ispadaju glupi koji to hoće. Samo, tamo je loše, loše”. (misli na situaciju u Matici Hrvatskoj). Marin na kraju savjetuje i moli Pejovića da utječe na raspoloženja u Matici hrvatskoj – Izvršnom odboru i da se ne zalijeću u ovoj situaciji, da je stvar ipak preozbiljna, da bi takav forum mogao donositi ovako važne odluke što bi protivnici jedva dočekali. Pejović obećaje da će pokušati djelovati razborito i umirujuće, ali nevjeruje mnogo u uspjeh, zbog raspoloženja koja on ne razumije i nemože obuzdati.

Radnički savjet izdavačkog poduzeća „Školska knjiga” u Zagrebu jednoglasno je odlučio 25. 12. 71. da se sa svojih dosadašnjih dužnosti smjene glavni direktor ovog poduzeća Ante Marin, direktor izdavačkog sektora STJEPAN ŠEPAROVIĆ i urednici BRANKO PERICA i DRAGUTIN PAVLIČEVIĆ.⁶⁷³ Smjenjeni funkcioneri školske knjige odgovorni su – kako je istaknuto – za vrlo snažan prodor nacionalizma u ovaj kolektiv, kao i za organizaciju dva savjetovanja, o hrvatskoj književnosti i historiji, – jer su ona bila nacionalistički intonirana.

Članovi radničkog savjeta prethodno su raspravljali o političkoj odgovornosti ove četvorice rukovodilaca tog najvećeg poduzeća za izdavanje školskih udžbenika u Hrvatskoj u skladu s ocjenama i stavovima zauzetim na Sjednici rajonskog komiteta SK Centar u Zagrebu, od 24. 12. 1971. godine.

DOMINKOVIĆ IVAN

28. 4. 1971.

Kontrolom telefona je utvrđeno da je Marko Veselica telefonom zvao Šimu Đodana i preko njegove žene Sonje prenio poruku da dana 29. IV 1971. godine u 21, sat bude na Fakultetu Ekonomskih nauka, gdje će zajedno sa nekim Vladom, Šošićem i Ivanom Dominovićem⁶⁷⁴ dogovoriti strategiju za simpozij o tržištu koji se održava 21. 5. 1971. godine.

1. V. 1971

Kontrolom telefona⁶⁷⁵ je utvrđeno da je Dominkovića telefonom nazvao nepoznati student. Razgovarali su o XVII Sjednici CK SKJ, koja je održana na Brionima. Konstatirali su da je taj Plenum korak nazad u odnosu na početnu stvar, da je odnos snaga očajno loš, te da treba razviti vlastitu energiju. Dominković kaže: „Vlastiti narod treba osposobiti i onda ono. Slažem se sa Šimom /Djodanom – primjedba naša/ u potpunosti, što kaže držati u rezervi onu alternativu i sa time izaći”.

⁶⁷³ Dragutin Pavličević, hrvatski povjesničar (Luka Krmpotska, 15. siječnja 1932.). Vidjeti opširnije: „Pavličević, Dragutin”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021), pristupljeno 5. listopada 2021., <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=47146>.

⁶⁷⁴ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *Dokinkovićem*.

⁶⁷⁵ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *tefona*.

7. V 1971.

Kontrolom telefona utvrđeno je da je Bačić Ante iz Bjelovara obavjestio suprugu Marka Veselice da je sve ugovoreno i spremno za dolazak u Bjelovar Veselice, Đodana, Dominkovića i Luke Pulića, 9. V 1971. Po svojoj prilici na osnivačkoj skupštini Matice Hrvatske.

18. V 1971

Kontrolom telefona je utvrđeno da je Veselica Marko, raspravljajući sa Đodanom o diskusijama na XX sjednici CK SKH izjavio: „Dominković Ivan mi je rekao da je to bio organizirani napad na njih i na nas, da su oni to uglavnom odbili, a da će kad prođu amandmani dalje. To je u stvari bilo preko nas na ucavanje na njih”.⁶⁷⁶ Ovdje se po svoj prilici misli na tok XVII sjednice CK SKJ.

14. VI 1971.

Kontrolom telefona utvrđeno je da je Dominković nazivao Veselica Marka, ali ga nije dobio na telefon.⁶⁷⁷

10. VII 1971

Dominković u razgovoru sa ženom Marka Veselice Boženom, za Marka kaže: „Mislim da će ovo dobro proći, on se mora povući”. Radi se o akciji da se Veselica isključi iz SK zbog svojih neprijateljskih istupa.

Istog dana mu je Veseličina žena saopćila da će Veselica doći kod njega da se dogovore u vezi konferencije koja se održava u ponedjeljak. Ona moli Dominkovića da utječe na Veselicu da ide na put, jer će se na konferenciji samo nervirati, a „ako mu ne mogu pomoći oni koji su prisutni na konferenciji što onda može, neka ide k vragu i Partija”, kaže Božena Veselica.

16. VII 1971

Kontrolom telefona je utvrđeno da su Veselica i neki Luka, po svojoj prilici Veseličin emisar, u telefonskom razgovoru spomenuli Dominkovića kao čovjeka koji je upućen u njihove planove, jer je Luka od Dominkovića tražio savjete za svoju djelatnost na terenu.

16. 7. 1971. Veselica Marko upoznao je Ivana, brata njegove supruge Božene iz Makarske, da je u vezi njegova slučaja dogovoreno sa Srećkom Bijelićem da se najprije vodi razgovor na nivou Sveučilišnog komiteta SK s time da tom razgovoru prisustvuju od strane Veselice Marka, Dobrić,⁶⁷⁸ Medarić,⁶⁷⁹ Dominković Ivan, Skala – sekretar ogranka, predsjednik konferencije i sekretar aktiva nastavnika, a tek kasnije da se to razmotri na Gradskom komitetu SK.

⁶⁷⁶ Zadnji dio rečenice nejasno je napisan u izvorniku.

⁶⁷⁷ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *telegon*.

⁶⁷⁸ Adalbert Dobrić, hrvatski pravnik i ekonomist (Split, 20. prosinca 1913. – Zagreb, 14. prosinca 1975.). Vidjeti opširnije: „Dobrić, Adalbert”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021), pristupljeno 5. listopada 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=15660>.

⁶⁷⁹ Jura Medarić.

20. 7. 1971. Dominković je bio u Varaždinu, ali nije poznato kod koga i s kime.

21. 7. 1971. Dominković je razgovarao s Dobrić Adalbertom i interesirao se za situaciju oko slučaja Marka Veselice. Složio se s mišljenjem Dobrića da se o Markovom isključenju ne može odlučivati bez njegova prisustva i da je trebalo postupiti kao i na Pravnom fakultetu, gdje nisu našli Đodana, pa su sve skupa odgodili. Zatim se Dominković interesirao da li je Marko Veselica prisutan na FEN-u i napomenuo da ga nije vidio od njihovog zajedničkog sastanka. Na kraju su se dogovorili da se nađu 22. 7. u 9 sati na FEN-u zajedno sa Banom⁶⁸⁰ – sekretarom Sveučilišnog komiteta SK.

22. 7. 1971. Turek Stjepan, direktor Medicinske naklade, upoznao je Dominkovića sa saopćenjem SOH i zatim se složili da izdaju saopćenje kojim se ograđuju od Predsjedništva Saveza studenata. U nastavku razgovora bilo je riječi o proteklom Plenumu SS Hrvatske i njihovom saopćenju u „Borbi” u kojem, pored ostalih zaključaka stoji zahtjev o naoružanju studenata, odnosno formiranju studentskih jedinica i drugo, što je Dominković ocijenio kao stvari koje „nisu u redu”, a nastup Predsjedništva ocijenio „čudnim”, situaciju nazvao „špičastom”, a stavovi studenata nisu prema njihovom očekivanju.

3. 8. 1971. Marko Veselica javio se iz Sinja Ivanu Dominkoviću i interesirao se za političku situaciju u Zagrebu, te da li mu misle praviti kakve komplikacije. Zatim je Marko rekao da ima zahtjeva da se smijene neke ličnosti „sa fakulteta na Medveščaku” (vjerojatno misli na Medicinski fakultet), a Dominković je odgovorio, da je u vezi s time već govorio (nije rekao s kime) i da to nema veze sa Veseličinim slučajem. Nadalje je Dominković naveo da je čitao Veseličinu i Dobričinu diskusiju i da smatra da su dobre. Na kraju je Dominković dao Veselici broj telefona Tuđman Franje i rekao da nema primjedbi na Veseličino držanje.

16. 8. 1971. Gaži inž. Ivica upoznao je Marka Veselicu da je 15. 8. u Fažani razgovarao s Dominkovićem i da su rezultati dobri.

24. 11. Neki profesor sa FEN-a u razgovoru sa Boženom, suprugom Marka Veselice, informirao ju je da se na zboru studenata FEN-a nalazi Dominković Ivan.

10. 12. Kriste iz Dubrovnika moli Dominkovića intervenciju za upis svastike na slijedeću godinu, ali ovaj to uvjetuje svojim ostankom na fakultetu, navodeći „vidiš kako ide”. Kriste je obećao doći u Zagreb između 20. i 22. 12. i javiti se Dominkoviću.

12. 12. Glibota Ante nazvao je Dominkovića i pozvao ga u lov u Popovaču, ali ovaj je to odbio s obrazloženjem da mora prisustvovati sastanku Komiteta u 14,30. Dogovorili su se da se navečer nađu na Trgu Republike da bi razmotrili političku situaciju za koju su konstatirali da nije dobra i da se zbog toga moraju sastati.

12. 12. Orlić „Koka”, Riječanka, preporučila je Dominkoviću da tu noć zbog sigurnosti prespava kod nje u stanu.

14. 12. Garo se najavio za razgovor s Dominkovićem za 15. 12. poslije 12 sati.

⁶⁸⁰ Nikola Ban.

15. 12. Pero Potrebić dogovorio se za sastanak s Dominkovićem poslije 12 sati na FEN-u. Istog dana neki Emil izrazio je želju da se nađe s Dominkovićem.

„Koka” Orlić nazvala je Dominkovića s namjerom da ga probudi i pri tome rekla: „Dobro da smo sinoć otišli, jer je bilo gužve”.

10.3.

Samo za lično
korištenje

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA

G R A D Z A G R E B

SEKRETARIJAT JAVNE SIGURNOSTI

Strogo pov. 4/B-1 od 12. 1. 1972.

I N F O R M A C I J A

o poduzimanju operativnih radnji Državne i Javne sigurnosti grada Zagreba u vezi krivičnih prijava protiv Dr Marka Veselice i drugih,

za dan 12. 1. 1972. g.

1. Podnešena je krivična prijava protiv Dominković Ivana zbog krivičnih djela: kontrarevolucionarni napad na državno i društveno uređenje iz člana 100 KZ-a, krivičnog djela udruživanja protiv naroda i države iz člana 117 KZ-a st. 1. a u vezi s čl. 100 KZ-a, te drugih krivičnih djela protiv naroda i države opisanih u našoj krivičnoj prijavi protiv Veselice dr Marka i drugih.

Dana 11. 1. 1972. godine kod prijavljenog je izvršen pretres stana i pronađeno:

a/ spisak rukovodećih radnih mjesta i imena osoba koja ih zauzimaju, po nacionalnosti u Željezari Sisak. U tom spisku koji je sačinjen u obliku tabelarnog pregleda naglašeno je prezime i ime, stručna kvalifikacija, školska sprema, položaj koji zauzima, nacionalnost u dva oblika i to: „deklarativno” i „djeluje kao”, opaska u kojoj je navedeno niz podataka o svakom pojedincu iz čega se jasno vidi razbijanje bratstva i jedinstva. Spisak uglavnom sadrži lica srpske nacionalnosti, a među njima ima i izvjestan broj lica hrvatske nacionalnosti za koje je kod oznake nacionalnosti označeno da djeluju kao Srbi. Spisak datira od IV mjeseca 1971. godine, pisan na mašinu, a umjesto potpisa stoji: „grupa radnika Željezare Sisak”.

b/ Jedan primjerak brošure „Hrvatska revija” München ožujka 1970, posebni otisak iz broja 1/70 sa naslovom „Beogradski centralizam se oslanja na SSSR, Moskva favorizira Bugarsku na štetu velikosrpske politike”. Na početku naslovne strane stoji tekst: „pročitaj i pošalji u domovinu”.

- c/ Jedna brošura „pismo mojoj Hrvatskoj iz tudjine” od Nikolić Vinka štampana u Münchenu 1970. godine. Brošura sadrži pjesmu o Hrvatskoj i njenim patnjama, ugnjetavanju, hrabrosti, jer se navodi da vjekovima nije ubijena.
- d/ Jedan list papira iz kojeg je vidljivo da on tj. Dominković predlaže u studentsko rukovodstvo kao kandidate Budiša Dražena i Puhovski Žarka.
- e/ Jedan proglas o sazivanju zbora studenata Zagrebačkog sveučilišta.
2. 12. 1. 1972. godine podnijeta je krivična prijava protiv Marin Ante, bivšeg direktora „Školske knjige” zbog krivičnog djela pljačke iz čl. 255 KZ-a, a u vezi s zloupotrebom službenog položaja iz koristoljublja i utaje poreza iz čl. 235. KZ-a.
- Dana 11. 1. 1972. godine izvršen je kod navedenog pretres stana u cilju pronalaska predmeta i stvari koje potiču iz krivičnih djela protiv naroda i države, pa je tom prilikom pronadeno i oduzeto: 140 US dolara, 4170 austrijskih schilinga, štedna knjižica na njegovo ime s ulogom od 91.024,02 dinara. Utvrđeno je da on i njegova žena imaju otvorene devizne račune u banci i to u vrijednosti od 70.000,00 dinara. Pored toga prikupljeni su podaci i dokumentacija da mu je od strane „Školske knjige” 10. 9. 1970. godine odobren kredit za stambenu izgradnju u iznosu od 450.000,00 dinara. Navedeni je dobio dva velika stana u društvenom vlasništvu kojima je manipulirao i ostvarivao imovinsku korist. Utajio je poreza u iznosu od 48.000,00 dinara.
3. Pretresom stanova i ostalih prostorija lica protiv kojih je podnesena krivična prijava, kao i lica iz institucija navedenih u informaciji od 11. 1. 1972. godine pronadjeni su i oduzete veće količine pisanih materijala i predmeta.
- Pregledom i analizom tih materijala, koja je još u toku, do sada je utvrđeno slijedeće:
- BAČIĆ ANTE, u pretragi stana i prostorija nisu pronadjeni predmeti i druge stvari od interesa za potvrdu krivičnog djela;
 - BUŠIĆ BRUNO, u pretresu stana pronadjeni su podaci o funkcionarima društveno političkih organizacija Zagreba, kadrovska struktura Službe javne sigurnosti grada Zagreba prema nacionalnom sastavu, školskoj spremi i kvalifikaciji, kronološki prikaz odluke i događaja – toka i razvoja studentskog štrajka, te veća količina koncepata neobjavljenih članaka u kojima se tretira nacionalno pitanje i „masovni pokret”;
 - DJODAN dr ŠIME, pri pretresu stana pronadjeni su slijedeći materijali: Pravila „Matice Hrvatske”, pregled članova pomagača „Matice Hrvatske” unutar ogranaka sa stanjem na dan 30. 7. 1971. godine, teze u rukopisu pozdravnog govora u ime upravnog odbora „Matice Hrvatske” održano na skupštini Saveza studenata u aprilu 1971. godine, zapisnik sa sjednice Savjeta za narodnu odbranu Skupštine općine Orahovica održan 26. 1. 1971. godine u vezi karakteristika vojnih obveznika, letak „Priopćenje Predsjedništva saveza studenata Zagreba i predstavnika fakultetskih odbora Saveza studenata sa sjedištem u Zagrebu” od 30. 11. 1971. godine, knjiga „Crvena Hrvatska” od Dominika Mandić⁶⁸¹ a izdanje 1967. godine, izdato u emi-

⁶⁸¹ Dominik Mandić, hrvatski povjesničar (Lise pokraj Širokoga Brijega, BiH, 2. prosinca 1889. – Chicago, SAD, 23. kolovoza 1973.). Vidjeti opširnije: „Mandić, Dominik (Andrija)”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksi-

- graciji, knjiga „Na izvorima neistina“ Vatroslava Murvara⁶⁸² izdanje „Matice Hrvatske“ iz 1941. godine, knjiga „Hrvatska na mučilištu“ autora dr Rudolfa Horvata,⁶⁸³ izdanje kulturno historijskog društva „Hrvatski rodoljub“ štampano 1942. godine;
- GLIBOTA ANTE, pretresom stana pronadjeno je slijedeće: magnetofonska vrpca sa sastanka koji je održan 10. 7. 1971. godine u stanu Mike Tripala u Zagrebu, a kome su prisustvovali Mika Tripalo, Veselica Vlado, Glibota Ante, Bekić Darko⁶⁸⁴ i Stančić Mladen. Na sastanku je razradjivana koncepcija „masovnog pokreta“ u Hrvatskoj, njegovi ciljevi i budući zadaci i dr; magnetofonska vrpca sa govorom Vice Vukova studentima u Studentskom centru u Zagrebu, u kojem on iznosi svoje poglede na hrvatsvo i dr; dva pisma upućena iz SAD na adresu Glibota Ante, u kojima se nalazi po jedan letak „Osmo“ i „Deseto“ pismo neprijateljskog sadržaja; tekst razgovora Ante Glibote sa Zvonkom Petričevićem emigrantom iz Zagreba, o potrebi da se Hrvatska organizira i zatvori u nacionalne okvire, da se u ambasadama SFRJ u inostranstvu oforme odjeljenja za Hrvate i dr; osam stranica rukopisa autora Glibota Ante u kome se govori o stvaranju političke tribine na FEN-u, zatim razgovor sa Šimom Đodanom i dr.
 - GOTOVAC VLADO, u pretresu stana pronadjeni su slijedeći podaci: nekoliko blok-noteza sa bilješkama koje se odnose na teze njegovih napisa iz govora objavljenih u „Hrvatskom tjedniku“; zapisi i reprodukcije s magnetofonskih vrpca govora održanih na pojedinim sastancima ogranaka „Matice Hrvatske“; bilješke o njegovoj aktivnosti u „Hrvatskom tjedniku“; koncepti nekih djela koje je namjeravao objaviti; 240 pisama iz lične korespondencije; emigrantski časopis „Hrvatska revija“ i „Ognjište“; zabranjenu brošuru „Široki brijeg“ i dr.
 - IVIČEVIĆ – BAKULIĆ JOZO, u pretresu stana pronadjeni su slijedeći podaci: emigrantski list „Hrvatski glas“ kojim se Ivičević služi pri pisanju članaka za „Hrvatski tjednik“; gramofonska ploča koja je snimljena u Australiji, a čija oprema i sadržaj predstavlja izražaj nacionalizma – šovinizma; niz skica rukopisa za objavljene i neobjavljene članke u novinama i časopisima, a koji mogu poslužiti kao predmet krivičnog djela; letak „Otvoreno pismo IX Kongresa SKJ“; skica rasprave o pojedinim ličnostima iz naše povjesti i KPJ, pisana na način da se pojedina lica prikažu kao unitaristi i dr.

kografski zavod Miroslav Krleža, 2021), pristupljeno 5. listopada 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=38570>.; „Mandić, Dominik (Andrija)“, u *Leksikon hrvatskoga iseljeničtva i manjina*, str. 712-713., pristupljeno 5. listopada 2021., https://www.pilar.hr/wp-content/uploads/2020/10/Leksikon_hrvatskoga_iseljenictva_i_manjina_full.pdf.

⁶⁸² Vatroslav Murvar, hrvatski pravnik (Mostar, 21. ožujka 1920. – Brookfield, 12. lipnja 1997.).

⁶⁸³ Rudolf Horvat, hrvatski povjesničar i političar (Koprivnica, 14. ožujka 1873. – Zagreb, 25. svibnja 1947.). Vidjeti opširnije: „Horvat, Rudolf“, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021), pristupljeno 5. listopada 2021., <https://enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=26210>.

⁶⁸⁴ Darko Bekić, hrvatski politolog i diplomat (Zagreb, 18. siječnja 1946.). Vidjeti opširnije: „Bekić, Darko“, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021), pristupljeno 5. listopada 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=6667>.

- KOMARICA ZVONKO, u pretresu stana pronađeno je: „Vjesnik” „Hrvatskog akademskog kluba” štampan u SAD.
- PAVLETIĆ VLATKO, u pretresu stana pronađeno je slijedeće: jubilarni broj „Hrvatske revije”, sabrane pjesme emigranta Viktora Vide; veći broj rukom pisanih članaka pod nazivima „Srbi su svuda”, „Hrvati pravoslavci – Radićeva poruka”, napis „što je i što hoće HSS” koji je primio od emigranta Jure Krnjevića⁶⁸⁵ iz Londona; članak „Hegemonizam u praksi jugoslavenske PTT”; informacija o inicijativi za osnivanje nove gospodarske banke; isječki iz emigrantske štampe; veći broj pisama primljenih iz zemlje i inostranstva i dr.
- ŠOŠIĆ DAVOR, u pretresu stana pronađeno je slijedeće: niz napisa Šošić dr Hrvoja koji su objavljeni u raznim listovima i časopisima, posebno u „Hrvatskom tjedniku”, „Hrvatskom gospodarskom listu”, „Kolu” i dr.
- TUDJMAN FRANJO, u pretresu stana pronađeno je slijedeće: niz magnetofonskih vrpci nepoznatog sadržaja; nekoliko fascikli sa rukopisima i dokumentima koji predstavljaju osnov za krivično gonjenje; niz bilježaka – tekstova objavljenih u raznim listovima i časopisima; bilješke o nacionalnom pitanju; hrvatskoj republici, Stjepanu Radiću, hrvatskom putu, „Gledišta srpskih predstavnika” i razni propagandni materijal; dva elaborata o četništvu; brošura „Što je HSS”; zabranjena brošura „Široki brijeg”,⁶⁸⁶ 32 komada emigrantskog časopisa „Hrvatska revija”, nekoliko knjiga koje su izdali ekstremni emigranti u Zapadnoj Evropi i SAD, niz knjiga raznih autora objavljenih za vrijeme okupacije, 23 mikrofilma nepoznatog sadržaja, velika količina propagandnog materijala neprijateljskog sadržaja dobivena od istaknutih političkih emigranata Vinka Nikolića, Pavelić Šmit Ante, Ciliga Ante, Bogdana Radice, Karla Mirtha,⁶⁸⁷ Ivana Prepolca i dr; primjerak izvanrednog broja „Hrvatskog tjednika” kojeg su odbili štampati radnici „Vjesnika” i drugo.
- VESELICA MARKO, u pretresu stana pronađeno je slijedeće: tekst govora u Zadru održanog travnja 1971. godine, tekst njegovog govora održanog studentima u Studentskom centru 27. 3. 1971. godine, veće količine njegovih rukopisa i koncepta članaka koji su objavljeni ili trebali biti objavljeni u raznim listovima i časopisima posebno u „Hrvatskom tjedniku”, „Hrvatskom gospodarskom listu” i dr; niz pisama iz zemlje i inostranstva; bilješke i adrese iz kojih je vidljiv njegov kontakt sa Tujdman Franjom i drugim licima iz „Pokreta”; knjiga emigranta Vidov Božidara⁶⁸⁸

⁶⁸⁵ Juraj Krnjević, hrvatski političar i pravnik (Ivanić-Grad, 19. veljače 1895. – London, 9. siječnja 1988.). Vidjeti opširnije: „Krnjević, Juraj”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021), pristupljeno 5. listopada 2021., <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=34131>.

⁶⁸⁶ Dodani navodnici.

⁶⁸⁷ Karlo Josip Mirth, novinar, publicist i kulturni djelatnik (Otočac, 15. srpnja 1917. – Farmington, SAD, 21. prosinca 2013.). Vidjeti opširnije: „Mirth, Karlo Josip”, u *Leksikon hrvatskoga iseljeništvu i manjina*, str. 762., pristupljeno 5. listopada 2021., https://www.pilar.hr/wp-content/uploads/2020/10/Leksikon_hrvatskoga_iseljenistva_i_manjina_full.pdf.

⁶⁸⁸ Božidar Vidov, svećenik (Novalja, 2. siječnja 1913. – Toronto, Kanada, 28. lipnja 2000.). Vidjeti opširnije: „Vidov, Božidar”, u *Leksikon hrvatskoga iseljeništvu i manjina*, str. 1035., pristupljeno 5. listopada 2021., https://www.pilar.hr/wp-content/uploads/2020/10/Leksikon_hrvatskoga_iseljenistva_i_manjina_full.pdf.

iz Italije; isječak iz emigrantskog lista „Iskra”; spisak članova SK Općinskog suda u Zagrebu sa određenim primjedbama na pojedine ličnosti, kojemu je prema njegovoj izjavi dostavio Musa Krešimir sudac Općinskog suda u Zagrebu i niz materijala koji predstavlja dokazno sredstvo njegovih krivičnih djela.

Naknadno pritvoreni kod kojih je izvršen pretres stana i prostorija na radnom mjestu.

- DOMINKOVIĆ IVAN, u pretresu su pronadjeni slijedeći podaci i predmeti: Pored već napred spomenutog spiska rukovodilaca srpske nacionalnosti u Željezari Sisak, navedenih brošura neprijateljskog sadržaja, pronadjen je jedan plinski pištolj, 500 švicarskih franaka, 15.260 DM, 254.000 talijanskih lira, 4970 austrijskih schilinga i dr.
- MARIN ANTE, u pretresu su pronadjeni slijedeći podaci: dokumentacija koja ukazuje da je izvršio krivično djelo pljačke, zloupotrebe službenog položaja i ovlaštenja, time što je bespravno i bez odobrenja organa samoupravljanja u poduzeću „Školska knjiga” dobio kredit za izgradnju stana u iznosu od 450.000,00 dinara, kao i podaci da je dobio dva stana koje je preprodavao i na tome zaradio oko 260.000,00 dinara; koncept za članak objavljen u „Hrvatskom tjedniku” i dr, koncept diskusije za sastanak poslije čitanja materijala sa XXI Sjednice Predsjedništva SKJ, iz kojeg je vidljivo da je htio diskusiju prebaciti na druge probleme, niz članaka i pismena iz kojih je vidljiva njegova nacionalistička orijentacija i raspoloženje i dr.

Za osobe kod kojih je vršen pretres stana i ostalih prostorija, a nije podnešena krivična prijava, podatke o pronadjenim materijalima i stvarima dati ćemo u informaciji tokom sutrašnjeg dana.

4. Prema ocjeni Službe državne sigurnosti i Javne sigurnosti grada Zagreba postoji potreba da se u narednom periodu u Zagrebu izvrši pretres stanova, radnih prostorija i institucija za 64 osoba.
5. Putem RSUP-a SRH zatražen je pretres za 46 osoba u ostalim mjestima SR Hrvatske i za pretres prostorija ogranaka „Matice Hrvatske” u cilju pronalaženja predmeta i stvari koje potječu od krivičnih djela protiv naroda i države. Ova akcija je već u toku, a prohode ih teritorijalni organi javne i državne sigurnosti.
6. Republički sekretarijat za unutrašnje poslove u zajednici sa Sekretarijatom javne sigurnosti grada Zagreba u toku 11. 1. 1972. godine otpočeo je sa radom na upravnom nadzoru poslovanja „Matice Hrvatske” u Zagrebu. Već do sada je utvrđeno da ima oko 36.000 članova uključujući i podupirajuće članove. Postoje podaci koji ukazuju na financiranje iz inozemstva kao i članstva iz inozemstva. Posao oko upravnog nadzora trajat će dulje vrijeme i tek nakon toga moći ćemo dati iscrpan izvještaj i prijedlog mjera koje treba poduzeti.

S E K R E T A R
Mato Markiš
(potpis)

10.4.

Samo za lično
korištenje

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
G R A D Z A G R E B
SEKRETARIJAT JAVNE SIGURNOSTI
Strogo pov. 6/B-1 od 13. 1. 1972.

Drugu Valentu Huzjaku
Sekretaru RSUP-a SRH-e

PREDMET: Informacija o poduzimanju operativnih radnji Državne i Javne sigurnosti grada Zagreba u vezi kriv. prijava protiv M. Veselice i drugih, za dan 13. 1. 1972. dostavlja se.-

U prilogu Vam dostavljamo slijedeće materijale:

1. Informaciju o poduzimanju operativnih radnji Državne i Javne sigurnosti grada Zagreba u vezi krivičnih prijava protiv Dr Marka Veselice i drugih od 13. 1. 1972. godine;
2. Fotokopiju krivične prijave protiv Juras dr Jure;
3. Fotokopiju krivične prijave protiv Marin Ante.

Prilog: 3 /tri/.⁶⁸⁹

za SEKRETARa
Mato Markiš
Pecar Mirko
(pečat)

⁶⁸⁹ U izvornome predmetu preslike kaznenih prijava protiv Jure Juras i Ante Marina nalaze se uz Informaciju Sekretarijata javne sigurnosti Grada Zagreba, Str. pov. 10/B-1 od 20. siječnja 1972. (prilog 10.8. u ovom izdanju). Riječ je o stranicama u izvornome predmetu numeriranima brojevima 69 – 76. Radi ujednačenosti pristupa prijepis te kaznene prijave u ovom je izdanju izostavljen jer se ne objavljuju ni kaznene prijave protiv drugih sudionika studentskoga pokreta. S obzirom na opseg i vrstu dokumenata, kaznene bi prijave mogle biti predmet zasebnoga izdanja. Prema primopredajnome popisu, unutar tematskog dosjea Obrade Tuškanac, prijedlozi za pokretanje kaznenih postupaka, optužni prijedlozi i kaznene prijave čine više od 1100 stranica teksta (šifre 016.1/4-40., 016.1/4-41., 016.1/4-42. i 016.1/4-43.).

Samo za lično
korištenje

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA

G R A D Z A G R E B

SEKRETARIJAT JAVNE SIGURNOSTI

Strogo pov. 6/B-1 od 13. 1. 1972.

I N F O R M A C I J A

o poduzimanju operativnih radnji Državne i Javne sigurnosti grada Zagreba u vezi krivičnih prijava protiv dr Marka Veselice i drugih, za dan 13. 1. 1972. godine.

1. Dana 12. 1. 1972. godine podnesena je krivična prijava protiv JURAS dr JURE zbog krivičnih djela: kontrarevolucionarni napad na državno i društveno uređenje iz čl. 100 KZ-a, udruživanje protiv naroda i države iz čl. 117 st. 1. KZ-a u vezi s članom 100 KZ-a, te zbog drugih krivičnih djela protiv naroda i države opisanih u našoj krivičnoj prijavi protiv Veselica dr Marka i drugih.

Prijavljeni nije priveden Okružnom sudu u Zagrebu, već se nalazi na slobodi.

Dana 11. 1. 1972. godine kod prijavljenog je izvršen pretres stana i pronadjeno je slijedeće: kopija Jurasovog pisma upućenog Budiši Draženu u kojem ga podržava u njegovoj aktivnosti; kopija govora kojega je Juras održao studentima studentskog doma „Nina Maraković“ na dan 12. 5. 1971. godine, te niz članaka i pisama objavljenih i dobivenih iz zemlje i inozemstva.

2. Daljnjim pregledom i analizom materijala, pronadjenih prilikom pretresa stanova lica navedenih u našoj informaciji od 11. 1. 1972. godine, do sada je utvrđeno slijedeće:
 - BABIĆ dr STJEPAN, prilikom pretresa stana pronadjeno je slijedeće: veći broj pisama i članaka koji su objavljeni u „Hrvatskom tjedniku“ i drugim listovima i časopisima, svi brojevi „Hrvatskog tjednika“, niz pisama iz zemlje i inostranstva i dr;
 - BALETIĆ ZVONIMIR, prilikom pretresa stana pronadjeno je slijedeće: skripta o popisu stanovništva, skripta o pregledu dokumenata i stavova studenata u Zagrebu, drugi pisani materijal, te 3.900 DM;
 - BUTKOVIĆ MLADEN, prilikom pretresa stana pronadjeno je slijedeće: jedan pištolj bez dozvole za nošenje oružja, 39.900,00 dinara, 4.950 DM, 1.400 belgijskih franaka, 265 USA dolara, 10 kanadskih dolara i 330 mađarskih forinti, referat pisan o ulozi poduzeća „Zvijezda“ u formiranju hrvatske državnosti i dr;
 - LADAN TOMISLAV, prilikom pretresa stana pronadjeno je slijedeće: više pisama lica iz zemlje, te više pisama lica iz inostranstva, koja ukazuju na Ladanovu vezu sa ekstremnom emigracijom, kao na pr: pismo emigranta Salaj Branka⁶⁹⁰ iz Švedske s

⁶⁹⁰ Branko Salaj, hrvatski ekonomist i političar (Zagreb, 8. kolovoza 1932.). Vidjeti opširnije: „Salaj, Branko“, u *Leksikon hrvatskoga iseljenništva i manjina*, str. 903., pristupljeno 5. listopada 2021., https://www.pilar.hr/wp-content/uploads/2020/10/Leksikon_hrvatskoga_iseljenništva_i_manjina_full.pdf.

prilogom „Prijedlog za osnivanje društva prijatelja Matice hrvatske” u Švedskoj, čiji su članovi najvećim dijelom emigranti, pismo emigranta Borić Gojka⁶⁹¹ iz Köllna usko vezanog uz aktivnost jedne strane obavještajne službe, pismo emigranta Ru-nac Mirka i dr;

- MATASIĆ DRAGUTIN, prilikom pretresa stana pronađeno je slijedeće: 12.160 DM, 26 komada pristupnica sa članstvo u Maticu hrvatsku i dr;
- MILAS IVAN, prilikom pretresa stana pronađeno je slijedeće: dva zapisnika sa sastanaka u PIK „Sljeme” u kojima se govori o Milasu i njegovim traženjima i pi-smenima u vezi nacionalne strukture zaposlenih, kao i o sukobu Milasa s pojedinim članovima istog poduzeća, grafikon o nacionalnoj strukturi radnika zaposleni u PIK „Sljeme”, knjigu F. Tadjmana „Velike ideje – mali narodi”, knjigu V. Pavletića i J. Juras „Preporod hrvatskih sveučilištaraca – anatomija slučaja Čičak” i dr;
- ŠERCAR TVRTKO, prilikom pretresa stana pronađeno je slijedeće: teze za referat „Prilog istraživanja – sukob na ljevici”, izjavu Upravnog odbora Matice hrvatske o pripremama za popis stanovništva SFRJ i SRH, zabranjena brošura „Široki brijeg”, nekoliko pisama emigranata iz SAD i dr;
- VAUPOTIĆ MIROSLAV,⁶⁹² prilikom pretresa stana pronađeno je slijedeće: 39 primjeraka emigrantskog časopisa „Hrvatska revija”, koje primio od književnika Kulundžić Z.⁶⁹³ iz Zagreba, dvije studije emigranta Mandić Dominika, dvije knjige emigranta Kordić Lucijana,⁶⁹⁴ knjigu emigranta A. S. Pavelića, brošuru emigranta Buć Stjepana⁶⁹⁵ „Problemi etnogeneze Hrvata”, niz pisama emigranata iz Zapadne Evrope, te adrese ekstremnih emigranata Jure Petričevića, Vinka Grubišića,⁶⁹⁶ Lucijana Kordića, Hazler Dragana i dr;

⁶⁹¹ Gojko Borić, hrvatski novinar i publicist (Podgora, 29. rujna 1932.). Vidjeti opširnije: „Borić, Gojko”, u *Leksikon hrvatskoga iseljeništa i manjina*, str. 118., pristupljeno 5. listopada 2021., https://www.pilar.hr/wp-content/uploads/2020/10/Leksikon_hrvatskoga_iseljenistva_i_manjina_full.pdf.

⁶⁹² Miroslav Vaupotić, hrvatski književni kritičar i povjesničar (Petrovaradin, 22. listopada 1925. – Zagreb, 12. lipnja 1981.). Vidjeti opširnije: „Vaupotić, Miroslav”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021), pristupljeno 5. listopada 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=64015>.

⁶⁹³ Zvonimir Kulundžić, hrvatski publicist i bibliolog (Osijek, 16. siječnja 1911. – Zagreb, 27. prosinca 1994.). Vidjeti opširnije: „Kulundžić, Zvonimir”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021), pristupljeno 5. listopada 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=34582>.

⁶⁹⁴ Lucijan Kordić, književnik i teolog (Grljevići kraj Ljubuškoga, BiH, 9. lipnja 1914. – Široki Brijeg, 16. lipnja 1993.). Vidjeti opširnije: „Kordić, Lucijan”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021), pristupljeno 6. listopada 2021., <https://enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=33142>; „Kordić, Lucijan (Ante)”, u *Leksikon hrvatskoga iseljeništa i manjina*, str. 625., pristupljeno 6. listopada 2021., https://www.pilar.hr/wp-content/uploads/2020/10/Leksikon_hrvatskoga_iseljenistva_i_manjina_full.pdf.

⁶⁹⁵ Stjepan Buć, pravnik, političar i publicist (Orašac pokraj Dubrovnika, 7. ožujka 1888. – München, Njemačka, 8. travnja 1975.). Vidjeti opširnije: „Buć, Stjepan”, u *Leksikon hrvatskoga iseljeništa i manjina*, str. 144., pristupljeno 6. listopada 2021., https://www.pilar.hr/wp-content/uploads/2020/10/Leksikon_hrvatskoga_iseljenistva_i_manjina_full.pdf.

⁶⁹⁶ Vinko Grubišić, jezikoslovac i pisac (Pošuški Gradac, BiH, 5. travnja 1943.). Vidjeti opširnije: „Grubišić, Vinko”, u *Leksikon hrvatskoga iseljeništa i manjina*, str. 340., pristupljeno 6. listopada 2021., https://www.pilar.hr/wp-content/uploads/2020/10/Leksikon_hrvatskoga_iseljenistva_i_manjina_full.pdf.

- VOGLAR MERIKA, prilikom pretresa stana pronadjeno je slijedeće: niz zapisnika i bilježaka Matice hrvatske, pravilnik Matice hrvatske, emigrantske novine „Hrvatska država“, pisma emigranta Tadijanac Nikole i drugih, pisma vlasništvo V. Pavletića i F. Tadjmana, pisma „grupe hrvatskih intelektualaca“ iz Duvna od 5. 12. 1971., tekst razgovora sa članstvom Matice hrvatske u inostranstvu i predstavnika RTZ⁶⁹⁷ od 3. i 4. travnja 1970. godine, nalog za službeno putovanje prof. Jonke Ljudevita kao delegata Matice hrvatske iz Zagreba na simpozijumu emigranata u Clevelandu – na kojem je trebao biti održan simpozij „O hrvatskim emigracijama“, dvije dopisnice neprijateljskog sadržaja pisane pisaćom mašinom od strane anonimnog skriptera i dr;
 - VICE VUKOV, prilikom pretresa stana pronadjeno je slijedeće: pismo emigranta Cilić Mile s prilogom članka „Hrvatska republikanska načela i jugoslavenski komunizam“, te geografskom kartom Jugoslavije bez SR BiH, pismo Bosnić K., koji u ime C.A.C.F. iz Australije traži uspostavu suradnje sa Maticom hrvatske u Zagrebu, pismo ogranka Matice hrvatske iz Švicarske – Basela u kojem se podržava Matica Hrvatska u Zagrebu u pogledu osnivanja „Saveza društva prijatelja Matice hrvatske“ sa sjedištem u Frankfurtu na Majni s prilogom članske iskaznice, 3 knjige Tomičić Z., dvije knjige Tadjman F., dvije knjige Ricov J.⁶⁹⁸ i dr;
 - U pretresima stanova i drugih prostorija kod MIKULIĆ FRANJE, MUTAK VLADDE, PEJOVIĆ DANILA, VESELICA VLADIMIRA, ČOP MATE, GAMULIN GRGE, GAŽI IVICE, IVANKOVIĆ ZVONKA, KNEŽEVIĆ BRUNE, KOVAČEVIĆ DALIBORA, KRAMER FREDIJA i LAJTMAN IVANA, nisu pronadjeni materijali koji bi se mogli koristiti u krivičnom postupku protiv pritvorenih i drugih osoba.
3. Daljnjim pregledom i analizom materijala, pronadjeni prilikom pretresa u nekim institucijama, u kojima rade pojedina lica navedena u našoj informaciji od 11. 1. 1972. godine, do sada je utvrđeno slijedeće:
- „Matica hrvatska – nakladni zavod – Hrvatski tjednik“, pretresom je pronadjeno: više pisama pojedinih emigranata iz inostranstva, kao na pr: Gabelica Marijana iz New Yorka, Šime Rogića iz Bostona – upućeno glavnom uredniku „Kritike“ Pavletiću,⁶⁹⁹ gdje se spominje Marka Belinića,⁷⁰⁰ „Rankovčevce“ i da mnoge Hrvate treba bez suda pobiti, te se dalje navodi da Hrvatska nema branitelja, a ima puno prijatelja i sl, narudžba emigranta Marija Lovrića iz Frankfurta za knjigu Hrvoja Šošića „Za čiste račune“, pismo upućeno po Miloradu Kovačeviću iz ogranka Matice hr-

⁶⁹⁷ Radiotelevizija Zagreb.

⁶⁹⁸ Joja Ricov, hrvatski književnik i prevoditelj (Kali na Ugljanu, 25. ožujka 1929. – Zagreb, 23. siječnja 2017.). Vidjeti opširnije: „Ricov, Joja“, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021), pristupljeno 6. listopada 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=52805>.

⁶⁹⁹ Vlatko Pavletić.

⁷⁰⁰ Marko Belinić, hrvatski političar (Jakovlje pokraj Donje Stubice, 13. kolovoza 1911. – Zagreb, 19. prosinca 2004.). Vidjeti opširnije: „Belinić, Marko“, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021), pristupljeno 6. listopada 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=6731>.

vatske Valpovo naslovljeno Peri Budaku, a koje pismo se odnosi na dostavljanje propagandnog materijala i dr; u kasi redakcije „Hrvatski tjednik” pronadjeno je pet fascikala neobjavljenog materijala u vezi „slučaja Alilovića”,⁷⁰¹ zatim fascikl sa materijalima o „Slučaju Žanka”,⁷⁰² razna korespondencija koja se odnosi na poslovanje „Hrvatskog tjednika” u zemlji i inozemstvu i na veze; brošura „Ekonomska politika Jugoslavije” od Šime Đodana sa popratim pismom naslovljenim na jednu adresu u Parizu; fascikli sa 72 članka vanjskih suradnika „Hrvatskog tjednika” i druga pismena;

- „Savez udruženja pravnika u privredi”, pretresom je pronadjeno: zapisnik sjednice o raspravi o Ustavu Hrvatske sa prijedlogom Milas Ivana da se otvori tribina „Zeleni stol” u kojoj bi učestvovali: Miko Tripalo, Šime Đodan, Marko Veselica, Vlado Veselica, Slobodan Budak, Zvonimir Baletić i dr;
 - „Hrvatski gospodarski glasnik”, pretresom je pronadjeno: sedam magnetofonskih vrpce /snimljeni na sastancima/ sa govorima o nacionalističkom pokretu, rukopisi Glibota Ante sa naslovom „Platforma i strategija HGG-a”,⁷⁰³ rukopis Gelo Jakova⁷⁰⁴ sa naslovom „Pola milenija hrvatskog iseljeničtva”, rukopis Smailagića⁷⁰⁵ sa naslovom „Kontinuitet zaostajanja”, rukopis Jure Sarića sa naslovom „Hrvatski Ustav”, „Čimbenici integracije hrvatskog narodnog bića”, – od Marka Veselice i druga pismena kontrarevolucionarnog karaktera.
 - „Društvo ekonomista Zagreb”, pretresom je pronadjeno: rukopis Marka Veselice u kojem govori o političkom gospodarstvu i aspektima odlaska naših radnika u inozemstvo.
4. Materijal koji je pronadjen prilikom pretresa u stanovima lica i prostorijama institucija i dalje se pregledava i analizira. O onom što bude utvrđeno i pronadjeno u tim materijalima, a od interesa je za vođenje krivičnog postupka, dostavit ćemo vam informaciju.

za SEKRETARA
Mato Markiš
Pecar Mirko

⁷⁰¹ Ivan Alilović, hrvatski književnik i povjesničar književnosti (Ružići, 25. veljače 1925. – Mostar, 11. veljače 2003.). Zbog optužbi za nacionalizam 1970. godine na montiranome sudskom procesu osuđen je na kaznu zatvora od tri godine. O tome vidjeti opširnije: Igor Zidić, *Slučaj Alilović* (Zagreb: Matica hrvatska – Grude: Matica hrvatska, Ogranak, 2011).

⁷⁰² Miloš Žanko.

⁷⁰³ Hrvatski gospodarski glasnik.

⁷⁰⁴ Jakov Gelo, hrvatski ekonomist i demograf (Kovačići pokraj Livna, BiH, 12. ožujka 1947.). Vidjeti opširnije: „Gelo, Jakov”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021), pristupljeno 6. listopada 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=21546>.

⁷⁰⁵ Nerkez Smailagić.

10.5.

Samo za lično
korištenje

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA

G R A D Z A G R E B

SEKRETARIJAT JAVNE SIGURNOSTI

Strogo pov. 7/B-1, od 14. 1. 1972.

Drugu Valentu Huzjaku
Sekretaru RSUP-a SRH-e

PREDMET: Informacija o poduzimanju operativnih radnji Državne i Javne sigurnosti grada Zagreba u vezi kriv. prijava protiv M. Veselice i drugih, za dan 14. 1. 1972. godine dostavlja se.

U prilogu Vam dostavljamo slijedeće materijale:

1. Informaciju o poduzimanju operativnih radnji Državne i Javne sigurnosti grada Zagreba u vezi krivičnih prijava protiv dr Marka Veselice i drugih, od 14. 1. 1972. godine.
2. Fotokopiju bilješke, koju je vlastoručno napisao novinar Bekić Darko.
3. Fotokopiju napisa iz bilježnice koju je vlastoručno napisao Goldštajn Slavko.⁷⁰⁶

Prilog: 3 /tri/.

za SEKRETARa
Mato Markiš
Pecar Mirko
(pečat)

⁷⁰⁶ Slavko Goldstein, hrvatski novinar i nakladnik (Sarajevo, 22. kolovoza 1928. – Zagreb, 13. rujna 2017.). Vidjeti opširnije: „Goldstein, Slavko“, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021), pristupljeno 6. listopada 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=22547>.

Samo za lično
korištenje

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA

G R A D Z A G R E B

SEKRETARIJAT JAVNE SIGURNOSTI

Strogo pov. 7/B-1, od 14. 1. 1972.

I N F O R M A C I J A

o poduzimanju operativnih radnji Državne i Javne sigurnosti grada Zagreba u vezi krivičnih prijava protiv dr Marka Veselice i drugih, za dan 14. 1. 1972. godine.

1. Dana 14. 1. 1972. godine izvršen je pretres stana i drugih prostorija za 47 lica, i to:
 - BOHUTINSKI EMIL, prilikom pretresa pronadjeno je: jedna knjiga „pred vratima domovine”, koju je napisao emigrant Vinko Nikolić, dva primjerka emigrantskih novina „Nova Hrvatska” i dva primjerka biltena „Hrvatskog narodnog odbora”, adrese ekstremnih emigranata Kušan Jakše,⁷⁰⁷ Bogdan Radice i drugih, i dr;
 - MIKOLČIČ KREŠIMIR, prilikom pretresa pronadjeno je: tri primjerka emigrantskog časopisa „Hrvatska revija”, jedna knjiga „Hrvatska danas i sutra”, koju je napisao emigrant Vinko Nikolić, jedna knjiga „Poslanica Hrvatima u ljetu 1941” koju je napisao Zlatko Tomičić, tri pisma upućena Mikolčiću od emigranta Vinka Nikolića, i dr;
 - STIPAC DRAGO, prilikom pretresa pronadjeno je: dva pisma upućena Stipcu od emigranta Bauera Ernesta⁷⁰⁸ iz Münchena, dva primjerka knjige „Sjaj i bjeda Hrvatske” koju je napisao emigrant Bauer Ernest, jedan primjerak brošure ustaškog emigranta Stjepana Buća „Problemi etnogeneze Hrvata”, jedna knjiga govora Ante Pavelića pod naslovom „Putem hrvatskog državnog prava” – izdana 1942. godine, i dr;
 - POTOČANEC JOSIP, pretresom je pronadjeno: jedna članska iskaznica HSS-a iz 1936. godine, jedan primjerak brošure „Put k ostvarenju hrvatske države i međusobni odnosi država – nasljednica Jugoslavije” koju je izdao emigrant Jure Petričević 1966. u Parizu, jedan primjerak brošure „Hrvatski nacionalni problemi i ciljevi” koju je izdao emigrant Petričević Jure 1964. godine u Buenos Ayresu, jedan primjerak knjige „Preporod hrvatskih sveučilištaraca – anatomija slučaja Čičak”, i dr;
 - BOŠNJAK MLADEN, prilikom pretresa pronadjeno je: jedan primjerak emigrantskog lista „Hrvatska revija”, dva članka koja sadrže odgovor književniku Z. Kolundžiću – pisana mašinom i dr;

⁷⁰⁷ Jakša Kušan, nakladnik i publicist (Zagreb, 23. travnja 1931. – Zagreb, 29. srpnja 2019.). Vidjeti opširnije: „Kušan, Jakša”, u *Leksikon hrvatskoga iseljništva i manjina*, str. 665., pristupljeno 6. listopada 2021., https://www.pilar.hr/wp-content/uploads/2020/10/Leksikon_hrvatskoga_iseljnistva_i_manjina_full.pdf.

⁷⁰⁸ Ernest Bauer, povjesničar, publicist i kulturni djelatnik (Zagreb, 4. travnja 1910. – Zagreb, 29. prosinca 1995.). Vidjeti opširnije: „Bauer, Ernest”, u *Leksikon hrvatskoga iseljništva i manjina*, str. 75-76., pristupljeno 6. listopada 2021., https://www.pilar.hr/wp-content/uploads/2020/10/Leksikon_hrvatskoga_iseljnistva_i_manjina_full.pdf.

- FUKS MIHOVIL, prilikom pretresa pronadjeno je: jedan primjerak emigrantskog lista „Hrvatska revija” iz 1970. godine, jedan letak čiji je autor emigrant Branko Jelić, jedno pismo nepoznatog autora koje je upućeno iz Pariza, nacionalističkog je sadržaja, a odaslano je raznim novinarskim redakcijama na području SRH i dr;
- BEKIĆ DARKO, po zanimanju novinar, prilikom pretresa pronadjeno je: pet primjeraka časopisa „Hrvatski krugoval” iz 1941. godine – na naslovnoj strani sa slikama Ante Pavelića, bilježica koju je Bekić vlastoručno pisao, a odnosi se na razmišljanja i razgovore Bekića, Djure Despota i drugih o razgovoru kojega je Predsjednik SFRJ vodio u VII mj. 1971. godine sa rukovodstvom SRH /fotokopija ove zabilježke dostavlja se u prilogu/, i drugi pisani materijal, te jedan pištolj bez dozvole;
- GOLDŠTAJN SLAVKO, prilikom pretresa pronadjeno je: jedna knjiga emigranta Ciliga Ante „Sam kroz Evropu u ratu” – izdana u Parizu 1964. godine, jedna knjiga autora Johna Milтона „Izgubljeni raj” – izdana u New Yorku i prevedena po Milovanu Djilasu sa osobnom Djilasovom posvetom, bilježnica sa vlastoručnim uvredljivim napisom Goldštajna o predsjedniku SFRJ /fotokopija ovog teksta dostavlja se u prilogu/, i dr;
- VEZILIĆ IVO, prilikom pretresa pronadjeno je: više isječaka iz emigrantskih listova „Danica”, „Hrvatski glasnik”, „Srpska borba” i „Hrvatska zora”, jedan primjerak strogo povjerljivog imenika br. 391 iz 1959. godine, u kojem su navedena imena i prezimena, brojevi lokalnih, specijalnih i vanjskih telefona i adrese stanovanja za čitav sastav RSUP-a SRH, SUP-a grada Zagreba i DB-a, jedan pištolj bez dozvole /Napomena: imenovani radi u servisnim radionicama na Borongaju, a njegova supruga je blagajnica u Domu zdravlja RSUP-a SRH. Vezilićeva sestra je supruga od Marka Veselice/;
- MEIĆ SLAVKO, prilikom pretresa pronadjeno je: dokumentacija o tzv. „karlovačkom slučaju”, napisi o istupima imenovanog na nacionalističkoj liniji i dr;
- TUREK STJEPAN, prilikom pretresa pronadjeno je: dvije magnetofonske kasete i dvije magnetofonske vrpce za sada neutvrđenog sadržaja, 11 letaka „Studenti radnicima” – iz 1971. godine, privatni spiskovi studenata Medicinskog fakulteta u Zagrebu sa rukom napisanim mišljenjima o pojedinim studentima sa spiska, i dr;
- MILIĆ JOSIP, prilikom pretresa pronadjeno je: veća količina raznog pisanog materijala koji se odnosi na aktivnost Matice hrvatske i dr, te predmeti vlasništvo Vučkojević Vice: pisani materijal, 24 komada pristupnica za upis u Maticu hrvatsku sa unesenim imenima naših građana na radu u inozemstvu, i dr;
- SABOL MILAN, prilikom pretresa pronadjeno je: veća količina pisanog materijala, više magnetofonskih vrpce neutvrđenog sadržaja, knjiga Adolfa Hitlera Mein Kampf, spisak članova SK „Vjesnik” iz 1962. godine sa dopisanim mišljenjima o pojedinim članovima, i dr;
- PERICA BRANKO, prilikom pretresa pronadjeno je: veća količina pisanog materijala;

- VUKASOVIĆ ANTE, asistent na Filozofskom fakultetu, prilikom pretresa pronadjeno je: više pisanog materijala, 41 primjerak lista „Hrvatski tjednik”, 29 primjeraka lista „Hrvatsko sveučilište”;
- KAIĆ NIKOLA, prilikom pretresa pronadjeno je: manja količina pisanog materijala šovinističkog karaktera, te nekoliko primjeraka lista „HKL”;⁷⁰⁹
- ZANE TVRTKO, prilikom pretresa pronadjeno je: više pisama iz zemlje i inozemstva, tri magnetofonske vrpce nepoznatog sadržaja, pisani materijali iz vremena objavljivanja „deklaracije o nazivu i položaju hrvatskog jezika”;
- KARADJOLE ANTE, prilikom pretresa pronadjeno je: partijska dokumentacija SK ŽTP-a.⁷¹⁰ U toku razgovora rekao je da je imao kontakte sa Markom Koprtnom i ocjenjeno je da u tom pravcu želi pružiti informacije;
- LISINSKI ZVONIMIR, prilikom pretresa pronadjeno je: 18 kopija članaka objavljenih u „Hrvatskom tjedniku”, više primjeraka časopisa „Kritika”, „Književne novine”, „Hrvatski tjednik” i „HKL”, jedan primjerak pravila središnjice Matice hrvatske, kopija pravila ogranaka Matice hrvatske sa područja SRH, i dr;
- ŠČUKANEC DRAGUTIN, prilikom pretresa pronadjeno je: tri pisma koja imenovani uputio Vuglen Stephenu – agentu američke ob. službe iz SAD, pet pisama upućenih od Vuglena Šćukancu, tri pisma upućena Šćukancu od Bušić Brune iz Pariza, brošura Vlatka Mačeka „Bit hrvatskog seljačkog pokreta”, korespondencija sa Franjom Tudjmanom i Zvonkom Komaricom i dr;
- BARIŠIĆ MIRKO, prilikom pretresa pronadjeno je: emigrantska brošura „Naša riječ”, jedna magnetofonska vrpca neutvrđenog sadržaja, i dr;
- HOFMAN OTO, prilikom pretresa u prostorijama NK⁷¹¹ „Dinamo” pronadjeno je: emigrantski list „Nezavisna država Hrvatska” iz 1971. godine – sa slikom Dr Ante Pavelića na naslovnoj strani i člankom „Povodom 15-godišnjice HOP-a”, jedan primjerak emigrantskog lista „Hrvatska država” iz 1971. godine – na naslovnoj strani članak i slika Branka Jelića, dva primjerka emigrantske brošure „Adria”, knjiga Franje Tudjmana „Velike ideje – mali narodi” sa ličnom Tudjmanovom posvetom, jedna knjiga sa ličnom posvetom Marka Veselice i dr;
- ŠUTO KRUNOSLAV, prilikom pretresa pronadjeno je: jedan letak nacionalističkog sadržaja upućen iz New Yorka, adresar sa imenima Djodana i Veselice, jedan pištolj i 32 komada metaka bez dozvole, i dr;
- VITEZ IVAN, prilikom pretresa pronadjeno je: korespondencija sa Markom Veselicom, Hrvojem Šošićem i drugima, i dr;
- VEDRIŠ MLADEN, prilikom pretresa pronadjeno je: diskusija Marka Veselice i drugih na partijskom sastanku osnovne organizacije SK Fakulteta ekonomskih nauka i dr;

⁷⁰⁹ Hrvatski književni list.

⁷¹⁰ Savez komunista Željezničkog transportnog poduzeća.

⁷¹¹ Nogometni klub.

- VUKSAN VINKO, prilikom pretresa pronadjeno je: pisani materijali o javnim istupima Vuksana nacionalističko – separatističkih tendencija;
 - BUCALO BRANKO, prilikom pretresa pronadjeno je: dvije magnetofonske vrpce o razgovoru Bucala sa neidentificiranim licem u Matici hrvatskoj i dr; /Pretres je izvršen u odsutnosti Bucala koji se nalazi u Švicarskoj/;
 - ČIZMIĆ IVAN, pretresom je pronadjeno: dokumentacija „Matice iseljenika“, pet magnetofonskih vrpca na kojima je snimljen razgovor sa emigrantom prof. Vinkom Tomašićem u SAD,⁷¹² jedna magnetofonska vrpca dobivena iz Australije – snimljena na nekom emigrantskom zboru i dr;
 - CEROVAC IVICA, prilikom pretresa pronadjeno je: pet komada magnetofonski kasete neutvrđenog sadržaja od kojih se jedna navodno odnosi na govor Čička u Splitu, zabranjeni broj lista „Hrvatski tjednik“, i dr;
 - DESPOT DJURO, prilikom pretresa nije pronadjeno ništa značajnijeg osim magnetofonskih vrpca, gdje su snimljeni neki govori Pere Pirkerera, te drugarice Eme Derossi – Bjelajac, navodno na sjednici CK SKH. Ove vrpce i magnetofon imenovani je navodno dobio uz revers od Gradskog komiteta SKH Zagreba i vratit će ga 14. 1. 1972. godine. Despot je izrazio negodovanje izjavljujući da mu je strašno doći na informativni razgovor. Posebno je naglasio da nema ništa protiv postupaka organa sigurnosti, već protiv politike koja omogućava ovakove mjere;
 - BUDAK SLOBODAN, prilikom pretresa pronadjeno je: dva primjerka lista „Hrvatski tjednik“, „Studentski list“, „Hrvatski sveučilištarci“, novogodišnja čestitka od Glibota Ante i materijali saborske podkomisije za unutrašnje poslove. Budak je odbio svaki informativni razgovor izjavivši da ga ne može prihvatiti. Pored toga pravio je poteškoće prilikom pretresa⁷¹³ protestirajući na razne načine. Posebno je izjavio da su pretres kod njega zadnji puta vršili ustaše 1943. godine, te da za vrijeme dok je on /Budak/ bio na funkciji tužioca ovakva bezakonja da se nisu mogla vršiti;
 - U pretresima stanova i drugih prostorija kod Filipović Vladimira, Todorčić Ante, Staničić Mladena, Vučić Petra, Puškar Nikole, Pavelić Kreše, Handl Hinka, Batarelo Ante, Brandt Miroslava, Bazala Aleksandra, Tendžera Veselka, Smailagić Nerkeza i Freindlich Srečka nisu pronadjeni materijali koji bi se mogli koristiti u krivičnom postupku protiv pritvorenih i drugih osoba.
2. BRODARAC DJURO, nije pronadjen u Zagrebu, već u Sisku, gdje je pretres u toku od strane Centra SJS Sisak.

⁷¹² Umjesto o Vinku, najvjerojatnije je riječ o Dinku Tomašiću, hrvatskome sociologu (Smokvica na Korčuli, 23. travnja 1902. – Bloomington, SAD, 7. kolovoza 1975.). Vidjeti opširnije: „Tomašić, Dinko“, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021), pristupljeno 6. listopada 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=61676>; „Tomašić, Dinko“, u *Leksikon hrvatskoga iseljništva i manjina*, str. 996., pristupljeno 6. listopada 2021., https://www.pilar.hr/wp-content/uploads/2020/10/Leksikon_hrvatskoga_iseljništva_i_manjina_full.pdf.

⁷¹³ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *pretresta*.

NOVAK VLADO i KASTRATOVIĆ – TOVIĆ DRAGO nisu pronadjeni na adresama gdje su prijavljeni /prema dobivenim informacijama udaljili su se prije nekoliko dana u nepoznato.

3. Sva lica obuhvaćena ovim mjerama, a posjeduju putne isprave i vatreno oružje /bez obzira na dozvolu/, isto im je oduzeto.
4. Karakteristično je kod izvjesnog broja lica da su prethodni pretresi kod njihovih poznanika i prijatelja stvorili kod njih uvjerenje da će organi sigurnosti i kod njih vršiti pretres.
5. Materijal koji je pronadjen prilikom pretresa u stanovima lica i drugim prostorijama i dalje se pregledava i analizira. O onom što bude utvrđeno i pronadjeno u tim materijalima, a od interesa je za vođenje krivičnog postupka, dostavit ćemo vam informaciju.

za SEKRETARA
Mato Markiš
Pecar Mirko

Vlastoručna bilješka Darka Bekića⁷¹⁴

8. 7. 1971.

Situacija je teška ... Sinoć sam sa Đurom Despotom, Zvonkom Berkovićem, Nerkezom Smailagićem, Vladom Gotovem bio kod Ede Murtića, u njegovoj kući. Otišli smo tamo nakon večere u „Gradskom podrumu”, „da se napijemo do besvijesti” – kako je to ogorčeno predložio Đuro. Čini se da je veliki politički pokret u Hrvatskoj, nastao nakon 10. sjednice (siječanj 1970) došao ozbiljno u pitanje. Prekjučer je Tito boravio u Zagrebu i održao „težak” sastanak sa našom republičkom garniturom. „Stari” je potpuno izgubio orijentaciju i ponaša se krajnje reakcionarno. Priča se da ih, kada su došli u vilu „Zagorje”, čak nije ponudio da sjednu, tako da je to morala učiniti Jovanka. Sastanak je trajao od 5 popodne do sitnih jutarnjih sati i navodno je „dobro” završio (da se na kraju čak Tito ispričavao našima).⁷¹⁵ Svi su diskutirali osim Baltića i Đoke Jovanića. Bakarić je rekao samo 3-4 rečenice (on je pratio Tita od Beograda do Zagreba u autu!!) i najavio svoju diskusiju na 4. Konferenciji SKH što će se održati 12. i 13. o. m. Za Miku kažu da se držao „muški”, Savka također. To je navodno bilo odlučno za prevagu naše linije na ovom opasnom sastanku. Međutim, čini se da je cijena, plaćena za to, previsoka. Đuro Despot kaže da je odlučeno da se iz partije izbace Đodan Šime i dr. Marko Veselica. Pošto je jasno da ih njihove osnovne organizacije neće htjeti baciti iz SK, zadatak je dobio jadni Nikola Ban, sekretar Sveuč. kom. SKH, ali je on, poučen svojim neslavnim „vladanjem” na Sveučilištu ipak to hrabro odbio, tako da će ekzekuciju morati sprovesti, izgleda, Predsjedništvo Gradske konferencije SK Zagreba. Zato je sinoć Đuro (kao predsjednik komisije za izgradnju političkog sistema GK SKH) bio tako ogorčen i vidno razočaran. Edo Murtić, također član Predsjedništva, također je zbog toka događaja koje za Hrvatsku ocjenjuje „katastrofalnim” bio

⁷¹⁴ Naslov oblikovao priređivač. Izvorni je dokument pisan ručno i nema naslova.

⁷¹⁵ U ravnini te rečenice na margini je napisano: 14. 1. 1972. D. Bekić.

deprimiran. Najteže, stanje podnosi Vlado Gotovac – sinoć je bio spreman na sve (doduše, pili smo, ali razumno!). Ispovijedao se krajnje ogovčeno, popljuvao je život i nekad da mu nije stalo, najozbiljnije, do te „biološke splačine“, i da mu, zaista, ne bi bilo teško umrijeti, za nekakav, zamišljeni, metafizički ideal. On potpisuje sutrašnji „Hrvatski tjednik“ prvi puta kao gl i odg. urednik. Kaže da u sutrašnjem broju ima jedan „perverzni“ komentar na račun Bakarića, a Đuro mu je sarkastično dodao: „Taj list je, veliš, sutra TREBAO izaći?“ Svi smo se kiselo nasmi-jali, a Vlado je nastavio triadu o Bakariću potsmjeshljivo analizirajući „povijest kao šetalište dra Vladimira Bakarića“, a njegove političke interpretacije kao bogomdane „samom činjenicom što ih je on blagoizvolio izgovoriti“ i na kraju se retorički zapitao: „ako već ne crkne, zašto se ne nađe neko iz te pišljive Partije koji bi na njega izvršio uspješni atentat“.

Tonči Vrdoljak koji nam se u Gradskom podrumu na trenutak pridružio pokušao je uliti malo optimizma ocjenom da je odluka o likvidaciji Đodana i Veselice dio „dobro isplanirane taktičke varijante“ našeg rukovodstva, što je za našim stolom izazvalo opću i otvorenu poru-gu.⁷¹⁶ Svi su složni da je taj čin početak rasula linije X sjednice i da je, poslije toga, pitanje vremena, kada će pasti Miko, Savka i ostali. Đuro je rekao da je njemu apsolutno jasno da taj zalogaj „unitarističku aždaju“ ne može zdaovoljiti i da ta žrtva možda ne pomaže, već je, na-protiv, početak općeg kraha.

Kod Murtića kući, nastavio se ovaj neveseli dijalog pa se prisjećam još jedne misli Vlade Gotovca. Kaže da je tragedija hrvatskog naroda u njegovoj povijesti, u činjenici da ga okolnosti naprosto tjeraju da svako toliko vreme postane životinja da bi se održao i dokazao svoju egzi-stenciju, za razliku od blažene povijesti drugih naroda u svijetu koji su u svojoj povijesti uvijek imali manje – više normalne prilike i normalni „instrumentarij“ vlastitog samopotvrđivanja, jer da današnji tok događaja „u Hrvatskoj otvoreno raspiruje i jača desnicu, kao metodu rješe-nja narodnog pitanja“.

Vlastoručne bilješke Slavka Goldsteina⁷¹⁷

Na početku 1972.

Ovo sam pisao kao privatne bilješke početkom 1972. po datumima koji su vidljivi u tekstu Slavko Goldstein

30. XII. 1971.

Večeras na televiziji Tito pročitao svoju novogodišnju poruku. Ostarjeli, ishlapjeli čovjek, koji zamuckuje kod čitanja: gubi riječi, krivo pročita malo neobičniji slog, ne spaja rečenicu u smisao. Zar je moguće da ga je senilija ipak toliko nagrizla? Ili on naprosto nikad u životu nije ni znao sasvim tečno čitati?

Na svaki način, u znaku tog i takvog čovjeka, pod njegovim apsolutističkim žezlom, ova je zemlja proživjela još jednu godinu i očekuje novu.

⁷¹⁶ U ravnini te rečenice na margini je napisano: 14. 1. 1972. D. Bekić.

⁷¹⁷ Naslov oblikovao priređivač. Izvorni je dokument pisan ručno i nema naslova.

U njegovoj okolini nema ni jednog jedinog čovjeka koji bi imao petlje da svom ostarjelom šefu kaže: „Izvinite, družo predsjedniče, ne možete ovako zamuckivati, morali biste malo više uvježbati vaš govor. Neugodno je da vas pet milijuna Jugoslavena vidi kako zamuckujete kod čitanja”. Takvog čovjeka nema, a ne može ga ni biti, jer da se kojim slučajem pojavio – već bi davno bio izbačen iz okoline druga predsjednika. Tito je sebi stvarao svoj dvor pažljivim izborom vjernih, poslušnih izvršilaca za koje iznad svih pravila stoji najnepovredivije pravilo: šefu se ne smije prigovoriti. Njegova se volja može izvršavati s manje ili više žara, manje ili više dosljednosti, može se čak s vlastitim interpretacijama ponekad u provedbi i izokrenuti šefova volja, ali šefu se direktno nikada i nigdje ne smije prigovoriti. On je neprikosnoven. Dvadeset i pet godina njemu direktno nitko ništa nije prigovorio, a u domaćoj je štampi čitao samo slavopojke svojoj genijalnosti – nikad kritičke primjedbe, čak ni najblaže, a Tito nije intelektualac sklon preispitivanju i sumnjama u samoga sebe i smisao svega. Bilo je neizbježno da mu postepeno oslabi osjećaj autokritičnosti, da pomalo izgubi osjećaj za neka vrlo važna mjerila.

Porazni rezultat nam je već prilično dugo poznat, a s promicanjem godina osjećamo ga sve bolnije. Dok je u tom čovjeku živio zdravi instinkt i snažan pokretački duh, ova se zemlja od svoje vlade mogla nadati i ponekom zdravom potezu. Otkad su ti zdravi instinkti u prirodnoj degeneraciji, Titova vlast sve više postaje kočnica svakom napretku. I još gore od toga: postaje opasna šaka primitivizma koja bezosjećajno udara kako joj se sviđi.

14. I. 1972.

Priča mi Danko kako je jednom zapitao Đilasa:

- Pa dobro, Milovane, zar mu nitko nikad nije mogao reći da je nezgodno što tjera taj luksuz, ili da mu bilo kako prigovori.

- Jednom sam mu ja prigovorio, ali samo jednom, – priča M. Đ. – Išli smo zajedno u neku tvornicu (ili neku drugu siromašniju sredinu?). On se pred ogledalom dotjerivao u svojoj super – bijeloj admiralskoj uniformi i upravo je navlačio bijele rukavice. Primijetio sam: „Zar nije nezgodno, družo Stari, da među njih, sirotinju, ideš baš u ovoj uniformi?” Drug Stari se na to još jednom samozadovoljno odmjerio u ogledalu. Eto, Đido, baš – imam, hoću i mogu. I nadmoćno mi je mahnuo neka ništa ne brinem i samo ga slijedim ... Naravno, poslije toga više nikad nisam prigovorio uniformama i luksuzu!

Moj komentar:

Eto, u toj davnoj lakonskoj rečenici pred ogledalom – „imam, hoću i mogu!” – sadržana je bitna karakterna crta tog čovjeka na čijim voljama i voljicama jedna zemlja živi već 26 godina!

10.6.

Samo za lično
korištenje

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA

G R A D Z A G R E B

SEKRETARIJAT JAVNE SIGURNOSTI

Strogo pov. 8/B-1, od 15. 1. 1972. g.

DRUGU VALENTU HUZJAKU

Sekretaru RSUP-a SRH-e

PREDMET: Informacija o poduzimanju operativnih radnji Državne i javne sigurnosti grada Zagreba u vezi kriv. prijava protiv M. Veselice i drugih, za dan 15. 1. 1972. godine dostavlja se.-

U prilogu Vam dostavljamo slijedeće materijale:

1. Informaciju o poduzimanju operativnih radnji Državne i Javne sigurnosti grada Zagreba u vezi krivičnih prijava protiv dr Marka Veselice i drugih, od 15. 1. 1972. godine.
2. Fotokopiju krivične prijave protiv Mikolčić Krešimira i Stipac Drage, sa priloženom fotokopijom popisa materijala pronadjenog kod prijavljenih.

Prilog 2 /dva/.

za SEKRETARa

Mato Markiš
Pečar Mirko
(pečat)

Samo za lično
korištenje

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA

G R A D Z A G R E B

SEKRETARIJAT JAVNE SIGURNOSTI

Strogo pov. 8/B-1, od 15. 1. 1972.

I N F O R M A C I J A

o poduzimanju operativnih radnji Državne i Javne sigurnosti grada Zagreba u vezi krivičnih prijava protiv dr Marka Veselice i drugih, za dan 15. 1. 1972. godine.

1. Dana 15. 1. 1972. godine podnesena je krivična prijava protiv MIKOLČIĆ KREŠIMIRA i STIPAC DRAGE zbog krivičnih djela: učestvovanje u neprijateljskoj djelatnosti protiv Jugoslavije iz člana 109 KZ-a i neprijateljske propagande iz člana 118 KZ-a. Obojica prijavljeni privedeni su Okružnom sudu u Zagrebu – istražnom sucu. Dana 14. 1. 1972. godine izvršen je pretres stana i drugih prostorija kod Mikolčić Krešimira i Stipac Drage /vidi Informaciju od 14. 1. 1972. godine – str. 1./.
2. Materijal koji je pronađen prilikom pretresa u stanovima i ostalim prostorijama drugih lica i dalje se pregledava i analizira. O onome što bude utvrđeno i pronađeno u tim materijalima, a od interesa je za vođenje krivičnog postupka, dostavit ćemo vam informaciju.

za SEKRETARa

Mato Markiš
Pečar Mirko

10.7.

Samo za lično
korištenje

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA

G R A D Z A G R E B

SEKRETARIJAT JAVNE SIGURNOSTI

Strogo pov. 9/B-1, od 19. 1. 1972.

DRUGU VALENTU HUZZAKU

Sekretaru RSUP-a SR Hrvatske

Z A G R E B

PREDMET: Informacija o poduzimanju operativnih radnji Državne i javne sigurnosti grada Zagreba u vezi kriv. prijava protiv M. Veselice i drugih, za dan 19. 1. 1972. godine dostavlja se.-

U prilogu Vam dostavljamo slijedeće materijale:

1. Informaciju o poduzimanju operativnih radnji Državne i Javne sigurnosti grada Zagreba u vezi krivičnih prijava protiv dr Marka Veselice i drugih, od 19. 1. 1972. godine.
2. Fotokopiju krivične prijave protiv Vukojević Vice.
3. Fotokopiju krivične prijave protiv Marohnić Ivana.

Prilog 3 /tri/.⁷¹⁸

za SEKRETARa

Mato Markiš
Pečar Mirko
(pečat)

Samo za lično
korištenje

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA

G R A D Z A G R E B

SEKRETARIJAT JAVNE SIGURNOSTI

Strogo pov. 9/B-1, od 19. 1. 1972.

I N F O R M A C I J A

o poduzimanju operativnih radnji Državne i Javne sigurnosti grada Zagreba u vezi krivičnih prijava protiv dr Marka Veselice i drugih, za dan 19. 1. 1972. godine.

1. Dana 17. 1. 1972. godine podnesena ja krivična prijava protiv VUKOJEVIĆ VICE, zbog krivičnih djela: učestvovanje u neprijateljskoj djelatnosti protiv Jugoslavije iz čl. 109 KZ-a i neprijateljska propaganda iz čl. 118 st. 1. KZ-a.

Prijavljen je lišen slobode dana 17. 1. 1972. godine i sproveden Okružnom sudu – istražnom sucu dana 18. 1. 1972. godine.

Dana 14. 1. 1972. godine prilikom pretresa stana MILIĆ JOSIPA pronadjeni su i predmeti vlasništvo Vukojević Vice /vidi informaciju od 14. 1. 1972. – strana 3/.

2. Dana 18. 1. 1972. godine podnesena ja krivična prijava protiv MAROHNIĆ IVANA zbog krivičnih djela: kontrarevolucionarni napad na državno i društveno uređenje iz čl. 100 KZ-a i neprijateljska propaganda iz čl. 118. st. 1. KZ-a.

Prijavljeni je lišen slobode dana 17. 1. 1972. godine i sproveden Okružnom sudu – istražnom sucu dana 18. 1. 1972. godine.

Prilikom pretresa Marohnićeve sobe u studentskom domu „Ivo Lola Ribar” pronadjeni su pisani materijali koji se navode u krivičnoj prijavi na strani 3 pod c.

3. Na zahtjev Okružnog suda u Splitu – suca istražitelja dana 18. 1. 1972. godine lišen je slobode MARČINKO MATO, zaposlen u poduzeću „Kemoboja”, nastanjen u Zagrebu, Šubićeva 15.

Dana 18. 1. 1972. godine izvršen je pretres stana Marčelko Mate i njegovog radnog stola u poduzeću, kojom prilikom je pronadjena veća količina pisanog materijala, a iz-

⁷¹⁸ Radi ujednačenosti pristupa, prijepisi kaznenih prijava protiv Vice Vukojevića i Ivana Marohnića u ovom se izdanju ne objavljuju jer se ne objavljuju ni kaznene prijave protiv drugih sudionika studentskoga pokreta. S obzirom na opseg i vrstu dokumenata, kaznene bi prijave mogle biti predmet zasebnoga izdanja. Prema primopredajnome popisu, unutar tematskog dosjea Obrade Tuškanac, prijedlozi za pokretanje kaznenih postupaka, optužni prijedlozi i kaznene prijave čine više od 1100 stranica teksta (šifre 016.1/4-40., 016.1/4-41., 016.1/4-42. i 016.1/4-43.).

među ostalog: članska knjižica Matice hrvatske na ime Marčelko Mate, rukom načinjen crtež kupljenog zemljišta za vikendicu na kojem su na dva mjesta obilježene vikendice čiji su vlasnici srpske nacionalnosti, idr.

4. Dana 19. 1. 1972. godine izvršen je pretres prostorija za 5 lica, i to:
 - DJODAN dr ŠIME, prilikom pretresa prostorije na Pravnom fakultetu u Zagrebu pronadjeno je: prijepis Djodanovog napisa „Ekonomska politika u Hrvatskoj u zadnjih 100 godina” – objavljenog u listu mladih „Zoranić” iz 1971. godine.
 - IVIČEVIĆ-BAKULIĆ JOZO, prilikom pretresa prostorije na Pravnom fakultetu u Zagrebu nije ništa pronadjeno;
 - VESELICA dr MARKO, prilikom pretresa prostorije na Ekonomskom fakultetu u Zagrebu pronadjeno je: više primjeraka emigrantskog časopisa „Posev” štampano u Frankfurtu na ruskom jeziku, jedan primjerak zabranjene brošure „Široki brijeg”, pisani materijal koji se odnosi na javne istupe Marka Veselice, veća količina korespondencije, veća količina rukom pisanog materijala koji se odnosi na tzv. „masovni pokret”, nekoliko desetaka kartica sa pitanjima studenata upućenim Marku Veselici na temu tzv. „masovnog pokreta” i dr. Napomena: pisci stol u prostoriji Marka Veselice pronadjen je nasilno otvoren.
 - DOMINKOVIĆ IVAN, prilikom pretresa prostorije na Ekonomskom fakultetu u Zagrebu pronadjeno je: nekoliko osobnih zabilješki koje se odnose na sastanke i dogovore u vezi tzv. „masovnog pokreta” sa Markom Veselicom, Mutak Vladom i drugima, te dr;
 - TUDJMAN FRANJO, prilikom ponovnog pretresa stana pronadjeno je: prepiska između Tudjmana i nekih ekstremnih emigranata iz Evrope i SAD-a kao što su: Pavelić-Smith Ante iz Francuske, Radica Bogdan, Jareb Jere i Prepolec George – sva trojica iz SAD-a, knjiga ekstremnog emigranta Prpić George-a „Hrvatska emigracija u Americi” sa osobnom Prpićevom posvetom, knjiga ekstremnog emigranta Jure Petričevića „Hrvatski nacionalni problemi”, knjiga ekstremnog emigranta Ante Cigliga „Jugoslavija”, 54 primjerka emigrantskog časopisa „Croatia press”, više primjeraka emigrantskih časopisa i brošura – „Hrvatska država”, „Hrvatska revija”, „Danica”, „Slobodni dom”, „Studia croatica”, i dr.
5. Materijal koji je pronadjen prilikom pretresa u stanovima i ostalim prostorijama drugih lica i dalje se pregledava i analizira. O onome što bude utvrđeno i pronadjeno u tim materijalima, a od interesa je za vođenje krivičnog postupka, dostavit ćemo vam informaciju.
6. Napomena: Za dane 16, 17. i 18. 1. 1972. godine nije pisana informacija.

za SEKRETARa

Mato Markiš
Pečar Mirko

10.8.

Samo za lično
korištenje

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA

G R A D Z A G R E B

SEKRETARIJAT JAVNE SIGURNOSTI

Strogo pov. 10/B-1, od 20. 1. 1972.

DRUGU VALENTU HUZJAKU

Sekretaru RSUP-a SR Hrvatske

Z A G R E B

PREDMET: Informacija o poduzimanju operativnih radnji Državne i Javne sigurnosti grada Zagreba u vezi kriv. prijava protiv M. Veselice i drugih, za dan 20. 1. 1972. godine dostavlja se.

U prilogu Vam dostavljamo slijedeće materijale:

1. Informaciju o poduzimanju operativnih radnji Državne i Javne sigurnosti grada Zagreba u vezi krivičnih prijava protiv dr Marka Veselice i drugih, od 20. 1. 1972. godine.

Prilog: 1 /jedan/.

za SEKRETAR*a*

Mato Markiš
Pečar Mirko
(pečat)

Samo za lično
korištenje

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA

G R A D Z A G R E B

SEKRETARIJAT JAVNE SIGURNOSTI

Strogo pov. 10/B-1, od 20. 1. 1972.

I N F O R M A C I J A

o poduzimanju operativnih radnji Državne i Javne sigurnosti grada Zagreba u vezi krivičnih prijava protiv dr Marka Veselice i drugih, za dan 20. 1. 1972. godine.

1. Dana 20. 1. 1972. godine izvršen je pretres stana i drugih prostorija za 10 lica, i to:
 - TOLIĆ BENJAMIN, prilikom pretresa pronadjeno je: pismo upućeno Toliću od „Hrvatskog centra” u Londonu, dopisnica naslovljena na ekstremnog emigranta Juru Knezovića, izvješće s plenuma Saveza studenata Hrvatske i zaključak zbora studenata Filozofskog fakulteta u Zagrebu – oba iz XI mjeseca 1971. godine;
 - HIRC MIROSLAV, prilikom pretresa pronadjeno je: kopija Hircovog pisma upućenog dr Miroslavu Branttu⁷¹⁹ o problemima u Matici hrvatskoj, kopija pisma kojega ja Hirc 8. 12. 1971. godine uputio emigrantu Hazler Dragi – predsjedniku „Društva prijatelja Matice hrvatske” u Baselu, a u kojem pismu se između ostaloga navodi: „... Kako ste sigurno iz štampe razabrali uvidjet ćete da proživljavamo vrlo, vrlo teške dane, da smo napadnuti kao nikada do sada i da se hrvatskom narodu ništa dobro ne piše. Možda je stoga bolje da u ovom času ne dolazite u Hrvatsku – ukoliko se situacija do božića ne razbistri! ...”, i dr;
 - GAŽI ing. FRANJO, prilikom pretresa pronadjeno je: dva primjerka emigrantskog časopisa „Hrvatska revija”, knjiga emigranta Pavelić – Smith Ante „Kairska afera”, i dr;
 - TOMIČIĆ ZLATKO, prilikom pretresa pronadjeno je: veća međusobna korespondencija Tomičića sa bivšim suradnicima „HKL-a”,⁷²⁰ više primjeraka prve, druge i treće „Poslanice” Zlatka Tomičića, veća međusobna korespondencija Tomičića i emigranta Ante Miletića iz Kanade – bivšeg predstavnika „HKL-a” za Kanadu i SAD, veća međusobna korespondencija Tomičića i Mate Meštrovića iz SAD-a,⁷²¹ više isječaka iz emigrantskih listova „Nova Hrvatska”, „Hrvatski glas” i sl., više primjeraka emigrantskog lista „Nova Hrvatska” i dr. Napomena: Tomičić nije pronadjen u stanu, jer se već tri dana nalazi u Imotskom.
 - BALEN ŠIME, prilikom pretresa pronadjeno je: knjiga Milovana Djilasa „Une société imparfaite”,⁷²² emigrantska brošura „Slovenija hoće neodvisnost” – tiskana u Trstu 1965. godine, pregled naše iseljeničke štampe – kucano na pisačkoj mašini, optužba protiv Frajtić Vladimira u postupku kod Vojnog suda u Beogradu – iz 1952. godine;
 - VRKIĆ IVICA, pretres je obavljen od strane Centra javne sigurnosti Osijek.
 - U pretresima stanova i drugih prostorija kod Prevendar Janka, Gabelica Ivana, Mijatović Andjelka i Kastratović – Tović Dragutina nisu pronadjeni materijali koji bi se mogli koristiti u krivičnom postupku protiv pritvorenih i drugih osoba.

⁷¹⁹ Ispravno je Miroslav Brandt.

⁷²⁰ Hrvatski književni list.

⁷²¹ Mate Meštrović, povjesničar i političar (Zagreb, 13. rujna 1930.). Vidjeti opširnije: „Meštrović, Mate (Matthew)”, u *Leksikon hrvatskoga iseljeničtva i manjina*, str. 746., pristupljeno 6. listopada 2021., https://www.pilar.hr/wp-content/uploads/2020/10/Leksikon_hrvatskoga_iseljenictva_i_manjina_full.pdf.

⁷²² Nesavršeno društvo.

2. NOVAK VLADO nije pronadjen na adresi gdje je prijavljen /vidi informaciju od 14. 1. 1972. godine – strana 7/.
3. Sva lica obuhvaćena ovim mjerama, a posjeduju putne isprave i vatreno oružje /bez obzira na dozvolu/, isto im je oduzeto.
4. Materijal koji je pronadjen prilikom pretresa u stanovima i ostalim prostorijama drugih lica i dalje se pregledava i analizira. O onome što bude utvrđeno i pronadjeno u tim materijalima, a od interesa je za vođenje krivičnog postupka, dostavit ćemo vam informaciju.

za SEKRETARa

Mato Markiš
*Pečar Mirko*⁷²³

⁷²³ Nakon tog dokumenta, u izvornom je predmetu odložena i preslika kaznene prijave protiv Nevena Šimca (u izvornom dokumentu stranice numerirane brojevima 77 – 80). Radi ujednačenosti pristupa, njezin se prijepis u ovom izdanju ne objavljuje jer se ne objavljuju ni kaznene prijave protiv drugih sudionika studentskoga pokreta. S obzirom na opseg i vrstu dokumenata, kaznene bi prijave mogle biti predmet zasebnoga izdanja. Prema primopredajnome popisu, unutar tematskog dosjea Obrada Tuškanac, prijedlozi za pokretanje kaznenih postupaka, optužni prijedlozi i kaznene prijave čine više od 1100 stranica teksta (šifre 016.1/4-40., 016.1/4-41., 016.1/4-42. i 016.1/4-43.).

Na početku
1972.

60 listi

Ovo sam pisao
kao mišine bigeste
po početku 1972.
ko datum mi
hoji su
mali i se
tek su

MINERVA - SUBOTICA

Stavio
Goldstein

2

pet milijuna Jugoslavena videli kako
 ravnokružje kod čitanja." Takvog
 čovjeka nema, a ne može pa ni
 biti, jer bi da se kojim slu-
 čajem pojavio - veći bi davno bio
 ubačen iz ~~škole~~ okoline drugog
 tredsjeleulca. Tito je sebi stavio
 svoj dovolj partijom izboru ~~svak~~
~~svak~~ vjernik, poslušnik izvršilaca
~~koji su imali prava~~ na koje
~~postoji~~ imad svih pravila stoji.
 najnepovredivije pravilo: reku se
 ne smije prigovoriti. Njegov
 se volja može izvršavati s manje
 ili više čara, manje ili više
 dosljednosti, ~~što~~ može se čak
~~doneti prilagoditi u provedbi~~
~~inter~~ s vlastitim interpreta-
 cijama et prihvatiti i izvršiti
 u provedbi i izvršiti sefova

39

3

vođa, ali sefa se direktno
 nikada i nigdje ne smije
 pripovoriti. On je neprkosnovan.
~~Prati~~ svaderet, pet godine
 njemu direktno nitko ništa nije
 pripovorio, a u domaćoj je štampi
 čitao samo slavopojke svojoj pe-
 nijalnosti - nikad kritičke pri-
 mjedbe, čak ni najblare, čim je
 je ~~moćna~~ ~~izgubiti~~ ~~općaj~~ ~~za~~
 za ~~na~~ ~~autoriteti~~ a Vito nije
 intelektualac shlou ~~pr~~ ~~sumnjaj~~
 freispitavanja i sumnjama
 u samoga sebe i svijeta svega.
 To bi je neizbježno da mu
 postepeno oslabi općaj auto-
 kritičnosti, da pomalo izgubi
 općaj za neka vrlo važna
 mjesta.

~~Prati~~ ~~net~~ ~~vitalno~~ ~~rezultat~~.

40

4
 Porami rezultat
 Resultat krasu je veli
 približno duplo pomat, a ~~objektano~~
~~pa iz podine~~ i promicanjem
 godina osjećamo pa sve
 ljubije. Sok je u tom
 čovjeku živio zdrav i instinkti
 i ~~shranu~~ pohrebnički duh, ~~već je~~
~~strukt~~ ova ~~se~~ se reuje
 od svoje vlade mogla nadati
 i pouzdom zdravom potere.
 Othad su ti zdrav i instinkti
 u prirodnoj degeneraciji;
 Vitova vlast ~~se ma samo~~
~~ra kao~~ sve više postaje ka
 avalom napretku i još pre
 od toga: postaje ^{opasna} saha primitivizacijom
 koja besvjedajno udara kako
 17 se vidi.

41

14 I 1972.

Priča mi saudio kako je jednom
zapitao ~~Stasa~~:

- Pa dobro, historane, zar mi
niko nikad nije mogao reći da
je nepodno ⁵⁷⁰ ~~Stasa~~ taj bekus,
ili da je ~~to~~ da mi bilo kako
prigovori.

- Jednom saue mi ja
prigovorio, ali saue jednom jednom,
priča M.D. - Isti su zajedno u
neku kormice ~~it~~ (ili neku
drupu aromatičije sredine?). On
se pred ogledalom dotjerivao u
svojim super-bijelim ^{admiralstvoj} ~~uniformama~~
uniformi i upravo je navlačio
bijele ruha vice. Primijetio sam:
„Kak nije nepodno, dnuše Stari, da
inestu njih, tamo, sirotinja, ides bai
u ovoj uniformi?“ Brup Stari
se na to još jednom sauradovoljno

6

odmjerio u ogledalu; pa
~~lupio~~ ~~u~~ ~~po~~ ~~ramenu~~ ~~has~~
~~uak~~ ~~neha~~ ~~se~~ ~~brine~~,
~~samo~~ ~~brine~~ i, Eto, J. do,
 baš - imam, koću i mope
~~u~~ ~~dao~~ ~~je~~ ~~uak~~ ~~u~~ ~~nadno~~ ~~ću~~
 mi
 Vje malineo ~~zidi~~ neha sa
 ništa ne brineu i samo
 pa ~~stijedim~~... Naravno,
 poslije ~~više~~ topa više niha
 nišam pripovorio uniformam
 i luksuram!

koj komeu ~~tan~~ ^{slavnoj}
 Eto, u toj ~~kalou~~ ^{slavnoj}
 rečenici pred ogledalu
 - u imam, koću i mope!
 - sadržana je ~~sao~~ ^{sao} karakter
 bitna karakterna orfa top
 vojha na čijim ~~uak~~
~~živimo~~ ~~ve~~ ~~st~~ ^{vojama}
 i rožicama jedna zemlja živi
 neć 26 godina!

43

Slike 28-34. Preslika bilježnice s vlastoručnim bilješkama Slavka Goldsteina pronađene prilikom pretresa njegovog stana, 14. siječnja 1972. godine ((HR-HDA-1561. SDS RSUP SRH. Unutarnja problematika, oznaka 016.1/4-22)

11.

Informacije RSUP-a SRH i ostalih Centara SDS u SRH (šifra 016.1/4-23)⁷²⁴

11.1.

„TUŠKANAC“⁷²⁵

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
OPĆINA OSIJEK
OPĆINSKI SEKRETARIJAT JAVNE SIGURNOSTI

Odjel za kriminalističku obradu

BROJ: II/02-210-152/72. KB

Osiijek, 1. marta 1972. g.

REPUBLIČKI SEKRETARIJAT UNUTRAŠNJIH POSLOVA

II/1

Z A G R E B

VEZA: VAŠ BROJ II/1-3764/72. ŠČ

U prilogu, dostavljamo vam zabilješku, sastavljenu o obavljenom razgovoru sa MARKOTA MARTINOM, rođen 1945. u Poklečanima, SO Mostar, student Ekonomskog fakulteta u Osijeku, predsjednik Saveza studenata Osijek, sa stanom u Osijeku, Frankopanska 44.

Razgovor je obavljen dana 21. 2. 1972. i snimljen na magnetofonsku vrpču. Neki odgovori Markote nisu potpuno jasni, tj. nisu se mogli prepisati sa vrpce zbog nejasnoće.

Ovaj razgovor vođen je u vezi odnosa i pritiska koga su vršili lideri pokreta Budiša, Paradžik i Čičak na studentsku organizaciju u Osijeku.

U vezi s tim, upoznali smo Markotu da postoji mogućnost da se on na sudu pojavi kao svjedok protiv navedenih lica u vezi sa njegovom izjavom. Izjavio je da je on na to spreman i ukoliko bude pozvan da će se pozivu odazvati.

U istom cilju obavljen je razgovor i sa METER MIJOM, rođen 1947. u Prološću – Imotski, tajnik Saveza studenata u Osijeku, nastanjen u Osijeku, Štrosmajerova 186. Me-

⁷²⁴ Signatura dodijeljena u HDA-u jest HR-HDA-1561.1.8.2.3.4.23.

⁷²⁵ Prema otisnutom prijemnom pečatu, dokument je u RSUP-u zaprimljen 3. ožujka 1972. i evidentiran pod brojem 3764/3, org. jed. II/1.

đutim, zabilješku o tom razgovoru ne dostavljamo, jer ništa značajno nije dao u svojoj izjavi, što bi moglo korisno poslužiti u postupku protiv navedenih lica.

Prilog: službena bilješka.

NAČELNIK ODJELA
Pero Ostović
(potpis, pečat)

SLUŽBENA BILJEŠKA
REPRODUKCIJA VRPCE

Razgovor obavljen 21. II 1972. god. Razgovarali Boro Buzadžić, Bogdan Kričković i Martin Markota.

B. = Buzadžić

K. = Kričković

M. = Markota

B. – Druže Markota, ja bih vas molio da mi kažete od kada ste vi predsjednik Saveza studenata u Osijeku?

M. – Od 21. 5. 1971.

B. – Budite ljubazni pa mi recite kako je došlo do toga izbora i tko je vas predložio?

M. – Kao i obično, bili su zborovi, netko me predložio iz mase, ja neznam tko, jer je tu bilo dosta ljudi. Mene su predložili sa ekonomije, a imao sam protukandidata sa poljoprivrede, pedagoška ima malo studenata pa nije ni predlagala svoga kandidata. S obzirom da je ekonomski najbrojniji imao je i najviše kandidata.

B. – Vi ste član predsjedništva u Zagrebu, kao predsjednik Saveza studenata Osijeka automatski ste i član toga tijela, da li ste vi ranije poznavali koga od članova predsjedništva prije ovoga vašeg izbora za predsjednika?

M. – Crnčića ⁷²⁶ i to kad je dolazi tu.

B. – Odakle vi Čička poznajete, mislim od kada to datira?

M. – Ne poznajem ga ja osobno, bio je on tu na Sveučilištu i onda je bio na jednom zboru ovdje kod nas i na poljoprivredi, mislim da je bio dva tri puta.

B. – Kako ste vi gledali na njegovu aktivnost, na njegovu politiku, kako ste to doživljavali kao student, kao čovjek ?

M. – Kada smo mi čuli da se bira student-prorektor i bio je predložen mislim Grubiša, ili kako se zove. Medjutim, njemu je odmah televizija, radio dali odmah publicitet, prije skupštine, normalno, to je izazvalo određeni revolt, ovo je demokratsko društvo, a tamo već unaprijed kandidat koji još nije biran već mu je dan strahovit publicitet i to je izazvalo određena neslaganja među ljudima. Ja sam se tada bacio u političke vode prvi put, do tada

⁷²⁶ Prema nastavku razgovora, umjesto na Crnčića, vrlo se vjerojatno misli na Ivana Zvonimira Čička.

sam bio apolitičan sto posto. Bilo je tu određenih neobičnosti baš zbog toga i da je u tom momentu bio predložen bilo tko drugi, bez obzira na ličnost, samo da bude protukandidat onome čovjeku koji je bio već unaprijed reklamiran, mislim da bi isto prošao kao i Čičak, to je moj stav, a mislim i mnogih drugih.

B. – Za Čička se znalo i ranije da je on student teologije i da je on osoba koja⁷²⁷

M. – Čujte, to se znalo sve u ono vrijeme kad je on već bio izabran, kad se vodila kampanja protiv njega da ga se treba maknuti. Medjutim, tu nije stvar ležala na nama da bi mi davali takve inicijative.

B. – U to vrijeme se na fakultetu osjećala jedna struja, a to znate i vi, koja ga je podržavala.

M. – Pazite, ne radi se tu o podržavanju Čička kao Čička u današnjem smislu riječi. Mi smo podržavali čovjeka koji je protukandidat onome čovjeku koji je unaprijed reklamiran, bar je mene to rukovodilo. U stvari mi ga nismo apriori ni podržavali, mi smo tražili argumente da li je on član HOP-a /?/ da li je on ovo, da li je on ono što mu se sve skupa prišivalo.

B. – Da li su i ostali vaši kolege na fakultetu imali isti stav kao vi?

M. – Ja to ne znam.

B. – Naime, to je slobodna ocjena, ali na osnovu onoga što se zna kako je podržavan Čičak u Osijeku, onda se jasno vidi da je to jedna grupacija vodila smišljeno, grupa studenata i vi vjerovatno znate bolje nego ja, a bilo bi nelogično da i vi kao budući predsjednik itd.

M. – Ne može se tu govoriti o grupi ako sam ja na zboru dobio 85 % glasova.

B. – Ne mislim ja na vaš izbor, ja mislim na podržavanje Čička kao ličnosti i kako se to grubo kaže jedan vid propagande u smislu davanja podrške Čičku.

M. – Mislim da se ne slažemo u terminu, ne mogu ja vama objasniti kako smo mi podržavali Čička, jer dok je bila hajka oko Čička mi još nismo bili u rukovodstvu. Medjutim, kad se hajka oko Čička smirila, kad je CK dao svoju ocjenu, šta ja znam, da ga se pusti na miru, onda smo mi tek došli. Prema tome mi nemožemo govoriti o podršci Čičku u onoj akciji kad je bila gužva oko njega – protiv njega, jer u to vrijeme uopće nismo bili u rukovodstvu i ja ne mogu govoriti o nekakvoj podršci Čičku, jer ju nisam mogao niti dati, jer nisam imao funkciju niti sam bio na čelu toga foruma. Čičak je kod nas dobio simpatije prvo što ga nismo poznavali, a drugo što je bio protukandidat čovjeku unaprijed reklamiranom i mislim da je bila jedna velika greška što se toga čovjeka unaprijed reklamiralo.

B. – Recite mi molim vas, ako se sjećate, kad je sve Čičak dolazio ovamo?

M. – Mislim da je to bilo negdje u četvrtom mjesecu, datum stvarno ne znam.

B. – Kako ste vi njega doživljavali kod njegovih izjava.

M. – Moram vam biti iskren da je on meni odmah izgledao kao jedan robustan tip, naprasti, čovjek koji neda nikome pardon, to kod mladih ljudi nekako malo i imponira, da

⁷²⁷ Neodvršena rečenica u izvorniku.

budemo otvoreni do kraja, ne da sam ja u njemu gledao nekakvog idola, ali mi je ličio na čovjeka koji se ničega ne boji i koji je slobodan kazati sve što želi. Mislim ja sam ga bar tako doživio, međjutim, s njim se nikad nije dalo razgovarati, njega niste mogli uhvatiti ni za glavu ni za rep, jer je on uvijek imao neke svoje ideje i koliko ga znam, najviše ga znam po njegovim govorima. Ti govori su bili na mjestu, koliko sam ja mogao čitati da je on govorio vrlo korektno. Međjutim, on je znao mijenjati govore, ja sam ga slušao u Rijeci kad je govorio, a na Sveučilišti kad je bio tu govorio je sasvim drugačije. Znalo se desiti da je na jednom mjestu govorio izvanredno, kao pravi marksist, kao pravi komunist, a drugi put govori kao pravi reakcionar.

B. – Kako mislite kao reakcionar, mislim u kojim vidovima se to ispoljavalo?

M. – Recimo u Rijeci, kad sam bio tamo, bilo je to negdje jesenas jedno dva mjeseca prije štrajka, kad je on govorio da su amandmani papazjanija, da treba mijenjati Sabor i šta ja sve znam, a to se ipak nije moglo prihvatiti. Ako se treba mijenjati Sabor onda se zna tko ga može mijenjati i tko ga treba mijenjati. Nisam se ja čak ni iznenadio s obzirom da sam znao da je on čovjek koji hoće sve da kaže. Pazite, ima tu nešto kod njih gore, ne samo kod Čička, Budiše, Paradjika i šta ja znam, kod njih je postalo međusobno trvenje, nekakvo međusobno natjecanje tko će biti radikalniji, pod navodnim znacima, ja sam to barem tako shvatio među njima. Recimo, sjećate se onoga kad je netko izvalio ono da treba Hrvatska u Ujedinjene nacije.

B. – Da li znate tko je to rekao?

M. – Ne bih vam znao reći, vjerovatno Budiša ili Šošić bili su obadva, mislim da su čak obadva. Mislim kad se masa zaljulja, onda masa više ne misli. Ja uvijek kažem masa je masa bez obzira bila ona intelektualna ili obična masa, da tako kažem, s njom se uvijek može manipulirati i to potvrđuje to da je dobio aplauz kad je rekao da Hrvatska treba ići u Ujedinjene nacije, onda opet rivalstvo s druge strane ako je on pobrao veći aplauz ovaj je onda morao izvaliti još veću glupost.

B. – Kakav je to bio skup u Rijeci kad je Čičak govorio o amandmanima?

M. – To je bio Savjet sveučilišta, ja mislim da je to bilo, gdje se govorilo o donošenju statuta sveučilišta, Čičak je bio tamo prisutan, a mi smo bili u Rijeci preko hrvatske

B. – Da li je bio Budiša i Paradjik, kako su oni gledali na to kad je Čičak, po vašoj ocjeni i gdje ga vi doživljavate i gdje se on prvi put predstavlja u tom svjetlu, da na političku temu skreće cijelu stvar, pomalo odudara od naše stvarnosti.

M. – Nije to njemu bio prvi put, taj politički ispad, da tako kažem, prvi je bio što sam ga ja čuo. Recimo jedamput u Zagrebu ljetos na zboru. Meni je bilo nelogično, trideset tisuća ljudi gore koji izbacivaju kojekakve parole, a što me je posebno smetalo što nisu imali nikakvog kontakta sa gradskim komitetom, pa sam iks puta upozoravao na to da bi trebalo imati kontakta i da bi trebalo imati nekakav blagoslov od starije vlasti za njihov rad, oni su se uvijek izvlačili, jer faktično nisu bili ni u kakvim forumima, sindikalnim, Socijalističkog save., Saveza komunista. U stanovite forume su bili pozivani, barem su mi tako govorili.

B. – Hoćete mi molim vas pokušati nekako reproducirati te njegove riječi iz Rijeke sa tog savjetovanja, odnosno sastanka.

M. – Bilo je to i u štampi, možda se neću moći sjetiti svega, uglavnom da govori u svoje lično, odnosno osobno ime, znači ogradio se da govori samo u svoje ime, zatim da je prijedlog amandmana jedna papazjanija koja ništa ne govori, ništa ne znači i da bi trebalo donijeti nove amandmane, ali prethodno treba promijeniti Sabor koji nije sposoban donijeti ni zakon a kamo li Ustav, uglavnom to bi bio siže toga govora. Tu je i Paradjik govorio, samo on se u svom govoru osvrnuo na ekonomsku problematiku, on se inače više osvrće na ekonomsku problematiku,⁷²⁸ govorio je o radnicima u inozemstvu.

B. – Šta mislite da li je to u redu da recimo, vi studenti koji imate jednu svoju određenu problematiku, veže se recimo Paradjik, za jedno pitanje koje rješavaju određeni forumi i koje je u postupku, da li on sa takvog mjesta, u ime sebe ili u ime predsjedništav ili neznam koga, baca jednu iskricu koja je već naslućivala nečemu.

M. – Moj sud o tome, ja se ne slažem sa onim kad se kaže da student mora samo učiti, ja zastupam ono da student mora biti aktivan i u političkom životu i u ekonomskom i u svim društvenim aktivnostima, ali da aktivnosti ne istupaju iz okvira Saveza komunista, iz okvira linije Saveza komunista, mislim da je nama tu bila osnovna orijentacija. Mi nismo puno dozvolili da nama Partija soli pamet, ali nismo dozvolili da izadjemo iz okvira Partije.

B. – Šta mislite da li je ovo društvo, Čičak, Paradjik i drugi, da li je ono izašlo iz toga okvira?

M. – Normalno je da su izašli. Izašli su možda prije, o Čičku ne govorim, govorim

B. – Izvinite što vas prekidam, toliko da znate da nam je poznato vaše držanje za vrijeme studentskih događaja, ne mi kao policija, nego određeni društveni faktori su to vrlo pozitivno ocijenili, posebno vas kao ličnost, iako je bilo provokacija i pokušaja, samo da najprije raščistimo oko predsjedništva i ovoga sastanka u Rijeci. Da li je uopće u redu što su oni tako istupali, da li je u redu da pored postojećih organizacija, pored Partije, pored Saveza omladine, Saveza studenata i ostalih, postoji još neki „pokret“. Ja nisam političar, ali mi se čini da je taj pokret bio usmjeren u smislu rušenja državnog sistema.

M. – Vidite, to i ja sada mogu razmišljati, ali u ono vrijeme ja nisam mogao razmišljati, a vjerujem ni drugi nisu tako razmišljali. Kao što sam prije rekao, ja jesam za to da se student uključi u političku aktivnost, ali da ne istupa iz postojećih okvira. Medjutim, normalno je da su istupi pojedinaca Budiše, Čička i ostalih poslije, a njih dvojice posebno i jedan dio nas, ja sam otvoreno rekao, još jedan istup i ja ću izaći. Poslije ispada Čička i poslije ovih ispada da Hrvatska udje u Ujedinjene nacije, rekli smo jednostavno da ćemo se ograditi od njih. Onda još gore kad smo bili, to je bilo dva ili tri dana prije štrajka, nitko nije znao da će biti, ni ja nisam znao, niti mi je itko govorio išta i nakon dva dana preko radia čujem štrajk, poslije smo obaviješteni od predsjedništva, poslali su telegram i pozvali su sve studente Hrvatske da štrajkuju, još isti dan kad sam trebao otići u Zagreb stigla nam je gomila materijala.

⁷²⁸ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *problemati*.

B. – Tko je to donio?

M. – To su donijeli neki dečki ja ih nisam vidio i to još uvijek stoji u predsjedništvu.

B. – Vi znate da je ovo društvo – Čičak, Budiša i ostali u istražnom zatvoru, da li ste vi, kad ste saznali da je štrajk, stupali s njima u kontakt poslije saznanja da je štrajk?

M. – To se sve desilo u jednom dosta brzom periodu, tako kad sam ja saznao za štrajk ja sam odmah ugovorio plenum za pet sati.

B. – Kakva je bila situacija na plenumu.

M. – Bila je dobra, nismo se mogli odmah skupiti, nismo mogli skupiti predsjedništvo, to znate mislim, osudili smo štrajk, došli smo u Zagreb, mislim da je to Vjesnik u posebnom izdanju tiskao, gore su nas dočekali Normalno da sam se nelagodno osjećao, jer ja sam u ono vrijeme taj pokret shvaćao kao jedan intelektualni pokret koji ima za cilj da pomogne realizaciju određenih komponenata u društvu, čisto u skladu Saveza komunista. Normalno, takve etikete mi onda nisu došle kao neka satisfakcija nego kao nešto sasvim deseto, međjutim, ja sam ipak našao snage da sam gore govorio, iako su mi zviždali, morao sam čekati da se stišaju.

B. – Da li bi mogli u vezi štrajka biti malo konkretniji, ja sam napomenuo da je razgovarano s njima i određene stvari mi znamo, ja ću vam reći, vi ste telefonski razgovarali, onda ste u smislu toga i spomenuli zašto se nije ranije obavijestilo.

M. – Ja sam govorio ako ste tražili našu suradnju zašto nas niste ranije obavijestili, meni je to osobno bilo nisko, da tako kažem, ali sama naša ocjena o štrajku je jasna i konkretna. Tu nema dileme da mi nismo mogli organizirati štrajk, mi smo poslije održali zbor-podršku 21. sjednici i Centralnom komitetu, doduše za Savku i ostale nismo znali šta će se s njima desiti, mislim da se to zna, ne zato što smo mi imali neko posebno mišljenje, u stvari imali smo ga, ja sam u svemu imao dobro mišljenje o Savki, ali ne zato što je to Savka, nego zato što je to bila koncepcija, a mislim ako je ostala koncepcija, a vjerujem da je, mislim da nema razloga

B. – Nešto ste govorili o Paradjiku, mislim da je kao marioneta, tako sam vas otprilike shvatio, odigrao ulogu u štrajku.

M. – Pazite, mi smo išli u Rijeku, ja sam išao skupa s njima, s njim i sa ?/ Mi smo cijelo vrijeme pričali do Rijeke i ja sam non stop govorio Ante nemoj, nevalja ti to, nevalja to, je, je, ko bog, ko bog, sad ću ja uhvatiti Budišu, moramo se ograditi od Čička, bio je oduševljen, kad smo došli u Rijeku on je našao Budišu.

B. – Šta je to bilo zbog čega ste se vi htjeli od njih

M. – Evo vidite, Čička i Budiše, ja sam Budišu s oprostjenjem poslao u rodni kraj još u Rijeci, jer istupi mi se nisu sviđjali, jer Ujedinjene nacije to je za mene apsurd, jer Ujedinjene nacije ni jednom narodu nisu dale slobodu pa ne mogu ni nama, mislim da je to bio jedan demagoški potez. Čičkov istup je od prije poznat od početka da Hrvatska ide u Ujedinjene nacije, Savka – ovo, ono i šta ja znam, ja sam bio za to da se mi od toga ogradimo.

B. – Dakle jedna koncepcija koja bi trebala da bude izražena kao separatizam koji su oni zastupali.

M. – Jednostavno ga napraviti operacijom, jednostavno ga amputirati, mislim i Paradjik se s tim složio zbog Čička i to treba i to tako. Mi moramo riješiti, sem toga mi se stalno zbunjujemo, treba podrška Centralnom komitetu, onda nema nikakve logike tom priči, sa nekakvim sad suprotnim ciljem, iako sam ja znao da Budiša Paradjiku mnogo znači, Budiša je intelektualno sposobniji, a to je često puta nezgodno govoriti, ali mislim to je bilo očito, a onda je on u mnogo čemu ovisio o Budiši. Mi smo se složili da treba govoriti s Budišom i da se treba jednostavno od toga ograditi, od ispada pojedinaca i da smo mi uvijek protiv onoga globalnog etiketiranja ljudi. Medjutim, kad sam došao u Rijeku sve se to okrenulo

B. – Ja bih htio da mi više objasnite o ličnosti Budiše, Paradjika i Čička u odnosu što su oni zahtijevali na Osijek ovdje.

M. – U svakom slučaju bilo je pritiska, recimo kada je trebalo dati podršku Plenumu studenata protiv Gradske konferencije, bilo je pritisaka i od strane Gradske konferencije grada Zagreba, mislim kad su isključeni Djodan i Veselica, s jedne strane vršili su pritisak oni, a s druge strane Općinski komitet. Medjutim, desilo se to da sam ja preko ljeta ostao sam da mi je kompletno predsjedništvo otišlo ća, jedino mi se tajnik vratio pod kraj osmog mjeseca, tako da smo opet dvojica bili čitav mjesec sami i opet nisam imao predsjedništvo i nisam mogao zauzeti stav, a nekakvu namještaljku nisam htio praviti kao što se dogodilo u Rijeci, da se sastalo njih pet ili šest pa dalo podršku, a poslije opet opovrgli i šta ja znam, ja sam imao sve te materijale oko Rijeke, gdje je predsjednik sakupio⁷²⁹ šest ljudi i dali podršku Gradskom komitetu pa je poslije kad je došlo predsjedništvo onda nešto drugo. Takve cirkuse nisam htio praviti, u stvari mogao sam ja u ime predsjedništva, ali mi se to činilo nelogičnim, tim više što taj Gradski komitet nema s nama ama baš nikakve veze. S druge strane mi nismo imali ni potrebnih materijala, mi smo tražili u Socijalističkom savezu i Komitetu materijale sa Gradske konferencije i takav smo stav kasnije zauzeli na predsjedništvu da proučimo te materijale pa da donesemo stav da ne prihvaćamo nikog apriori niti da apriori odbacimo. U krajnjoj liniji ne ići iz okvira Saveza komunista, a ne dozvoliti /jedna riječ nedostaje/. Medjutim, kasnije taj materijal nismo dobili, došla je ova gužva tako je to sveskupa i ostalo. Ne može se tu govoriti o nekom posebnom pritisku, da nam je netko prijetio, svi smo mi to trebali vidjeti.

B. – Da li su bili nosioci Čičak, Budiša ili netko drugi?

M. – Pa oni, sigurno da su bili, oni su bili nosioci Budiša, Paradjik, s Čičkom mi nismo imali nikakve veze, da se razumijemo, ne radi se tu o nekom klasičnome pritisku, nego se izražavala želja da bi to bilo dobro, da bi to trebalo i sl. to su više bile sugestije, nije nas nitko prisiljavao da to mora biti. Čujte, rekli ste da bih vam mogao osvijetliti Paradjika, koliko sam ja doživio Paradjika, kako sam već rekao, on je jedna osoba jako ovisna i na koju

⁷²⁹ U izvorniku je napisano *sakupiš*.

se može strahovito utjecati, ja sam mu neke stvari rekao kad smo putovali u Rijeku, on kaže da ti imaš pravo to tako moramo učiniti, međutim to se okrenulo kad smo došli.

B. – Šta je to bilo, mislim bit svega toga?

M. – Ako primamo te istupe pojedinaca /?/ da o tome napišemo kompletno student-skom pokretu /?/, mislim bit je u svemu tome, da se ne bi uvjeravalo Čička, istupa, ovdje, ondje i šta ja znam, istupa Budiša, to je međjusobno natjecanje, to nema nikakvog smisla ni sadržine.

B. – Tko je još bio prisutan – Paradjik i

M. – Paradjik i

B. – Koliko je meni poznato Paradjik je imao drugačiji stav bez obzira na ono što ste ga vi ubijedili.

M. – Da, pa to sam vam baš htio reći, mi dolazimo u Rijeku i on se sastaje s Budišom i stvar je jednostavno kao da nismo ni razgovarali i onda sam rekao više se nećemo igrati.

B. – Kako ste vi doživjeli taj štrajk.

M. – Ja sam ga jako nezgodno doživio

B. – Da li ste vi kad ste bili na predsjedništvu svojim istupom u odnosu na ovakav način, na ovakav metod.

M. – Jesam, jesam, tu je bio moj akcenat gore među njima, da takav način pritiska, onda je bila nešto prije toga XXII sjednica CK

B. – Znači vi ste se više postavljali kao štrajkbreher u smislu neslaganja.

M. – Čujte, ja to nisam mogao spriječiti, mislim da nebi čak ni oni spriječili, jer je bila takva situacija gdje je bilo oko pet hiljada ljudi koji samo zvižde i urliču, to je bio jedan pakao i tu više nitko ne bi mogao izaći, nego ja sam dobio poziv za Plenum gdje sam rekao da ovo nije dobro, takva akcija je nemoguća

B. – Mene bi zanimalo kako ste vi doživljavali ovdje na fakultetu kod kolega, pokušaj naturanja, nama je poznato da ste vi razgovarali u više navrata sa drugom Špikom⁷³⁰ i normalno je, on je predsjednik Saveza komunista ovdje u Osijeku i član CK, mislim da li ste vi tu na fakultetu imali kakvih problema?

M. – Čujte, ja mislim da smo mi u Osijeku odigrali jednu strahovito veliku ulogu, masa je bila opijena i ja sam siguran da ih je bilo mnogo koji su bili za to da bi uspjeli izvesti, a posljedice neka podnose sami, ja da sam bio uvjeren da je štrajk ispravan ja bih išao u štrajk bez obzira na posljedice. Ja sam ocijenio da to ne valja, a to nije bilo lako ocijeniti, to je bilo očito, pritisaka je bilo.

B. – Hoćete mi molim vas reći pojedinačno koji su to studenti bili koji su na vas ovdje u Osijeku

⁷³⁰ Ivan Špika.

M. – Čujte, o čemu se tu radi, ja sam u to vrijeme prilično održavao kontakte, posebno sa pojedincima /jedan dio razgovora se ne čuje/

B – Mene bi sada interesiralo da nam kažete ko su ta lica bila koja su na vas, koja vi sigurno znate, s kojima ste vi razgovarali?

M. – Neznam, s obzirom da je to bila grupa od 50 ljudi i što je to bila grupa manje više s prve i druge godine.

B. – Bilo je i sa vaše grupe, nezgodno je govoriti o kolegama, ja sam toga svjestan, u Osijeku je pozitivna ocjena i mi sada nećemo vaditi iz naftalina neke stvari, to nećemo i to ne bi bilo ni preporučljivo u današnjoj situaciji.

M. – Pazite što ću vam ja sada reći, mi kad smo ovdje imali zbor, hoću vam reći to, da je svaki pojedinac koji je htio djelovati na onom suprotnom pravcu do te mjere da je mogao izaći van i iskoristiti, međutim, zahvaljujući aktivnosti nije to niko učinio, mislim našoj. Prema tome nismo mi imali nekih posebnih zagriženjaka koji su htjeli pošto poto ići u štrajk, ali da ih netko podrži oni bi išli, normalno da su oni tražili da se održi zbor pa da onda odluče tamo ili vamo.

B. – Koji su to? Ja bih vas molio da se nekako pokušamo otvoriti i da budemo do kraja iskreni. Ja normalno, baratam nekim činjenicama, u Osijeku nije ni bilo nekih većih problema, ali da je bilo pokušaja to je točno.

M. – Pazite o čemu se radi, ja nemam ništa protiv ali ja vam tvrdim, ne radi se o tome da ja vama neću kazati, radi se o tome da ja određene ljude poznam iz vidjenja, koji su bili najaktivniji i osobno na mene vršili pritisak, ja mu neznam ime i prezime.

B. – Da li poznajete Kaći i kakvo imate mišljenje o njemu?

M. – Da, znam ga, pa čujte poslije štrajka on samnom ne govori više.

B. – Zašto, zbog čega ne govori, šta je on osobno očekivao?

M. – Možda je očekivao štrajk.

B. – Meni su poznate neke stvari, ja znam tko još vršio pritisak na vas.

M. – Vi mene podsjetite, ja se sigurno ne bih sjetio na Katića, jer smo prije mi jako malo kontaktirali, jedino zdravo, kako si i šta ja znam i poznat mi je onaj njegov slučaj od ljetos kad je u novinama pisalo, poslije štrajka, odnosno prije štrajka ja sam smatrao za normalno zdravo za zdravo kao što je i prije bilo, međutim

B. – Mi smo pratili te događaje i vjerujte ja sam osobno bio vrlo zadovoljan⁷³¹ da je u Osijeku u odnosu na druge centre bilo povoljnije u odnosu na predsjedništvo studentske organizacije, odnosno vas kao nosioca studentskog pokreta, ne da vas sad svrstavamo u neki pokret koji je pokušao Paradžik, Budiša i Čičak, a vidite na vašem fakultetu je bilo snaga koje su vršile na vas jedan strašan pritisak, ne znam zbog čega sada to želite zatvoriti.

M. – Ne želim zatvoriti, ali ja vam jednostavno ne mogu dati čovjeka po imenu i prezimenu, ne mogu vam dati jer ga se ne sjećam.

⁷³¹ U izvorniku je napisano *zadovoljan*.

B. – Ja sam htio samo neke stvari da utvrdim, recimo, vi znate Brkića?⁷³²

M. – Znam, on je otišao ima već godinu dana, radi negdje preko serviza i još završava studije.

B. – Da li poznajete Vukovića? On je na trećoj godini, Filip.

M. – Filipa znam, on je bio samnom, mislim da je on sto posto bezopasan, on je jedan brbljivac koji samo priča o ženama, barem ga ja tako poznajem.

B. – Vi ste imali vrlo neugodnih doživljaja za vrijeme tih studentskih događaja. Pritisci su vršeni sa određenom namjerom to je sasvim sigurno. Želim da shvatite i stav naše službe, u tom slučaju mi smo glat mogli podvesti sve pod slovo zakona, tj. određena lica na ekonomskom fakultetu koji su bili podstrekači i koji su svojim radom htjeli da pokrenu masu, da vrše utjecaj na rukovodstvo i na vas, da ljudi obustave rad, da su određeni profesori tu bili malo ovako

M. – Naši su profesori apolitični, koliko ja znam.

B. – Ali tu i tamo možda je bilo želja, mi smo tu mogli napraviti jedan birokratski činovnički potez. Imali smo ovaj slučaj sa Katićem pa jedan sa prve godine koji je pokušao da lijepi plakate, proglase po hodniku.

M. – To su i mene obavijestili.

B. – Mi smo mogli poduzeti neke određene radnje, ali sam smatrao da to nije potrebno zbog toga što ste zaista uspjeli vi, vas nekolicina drugova da svojim držanjem i svojim radom, da se stvar smiri. Ja dozvoljam sebi da to kažem, da je većina studenata apolitična još uvijek u Osijeku, nema potpunog mirovanja, ali je ipak nezainteresirana toliko koliko nekolicina vas koji ste u toku zbivanja i pratite sve, ta masa se mogla pokrenuti.

M. – Mogla se.

B. – Molim vas, htio bih još neke stvari o Budiši, Paradjiku i Čičku.

M. – Ja bih želio još samo, da ne ostane da ja želim neke stvari sakriti, što se tiče nisam ga se sjetio stvarno, vi ako imate još nešto ja ću vam rado reći. Recimo konkretno Brnića /?/, ja sam Brnića u posljednjih godinu dana jako malo vidio, zdravo za zdravo, on je uvijek kuburio s parama.

B. – Kako bi vi njega svrstali s obzirom na politički stav?

M. – Pa tako, ja mislim da se on neće lako eksponirati, ali se ima osjećaj da on masu stvari u sebi doživljava, on jest na našim zborovima govorio u ono vrijeme poslije Desete sjednice, on je Imoćanin pa je govorio da je Imotski kula i šta ja znam, to mu ja nisam mogao ništa zamjeriti s obzirom na tisak i tako mislim da se ne bi moglo nešto definitivno kazati, jako je zatvoren tip i masu stvari proživljava sam sa sobom, možda je to i zbog teškog materijalnog stanja.

⁷³² Najvjerojatnije se misli na Ivicu Brkića, predsjednika Zavičajnog kluba studenata Đakovštine.

B. – Ja sam to samo nabacio, meni je bitnije da mi sada neke stvari za Budišu i Paradjika raščistimo.

M. – Dobro, ja ću se truditi koliko mogu.

B. – Ja bih vas molio da se pokušate sjetiti još nečega pored ovoga što je bilo u odnosu na njih, da se sjetite u ličnom kontaktu u predsjedništvu, u njihovim javnim istupanjima u dolascima u Osijek

M. – Čujte, tu je, recimo oni su par puta dolazili u Vukovar i u Djakovo, na Djakovačke vezove, ja nisam bio prisutan i meni je bilo krivo recimo kad su išli u Vukovar zašto nisu mene pozvali, ne zato što sam želio biti s njima, jer ja nikada nikoga ne potcjenjujem, a još manje ga precjenjujem, bilo mi je krivo, jer sam ja u Vukovaru išao u gimnaziju i poznajem Vukovar i da je sasvim drukčije pričati tamo o nekim stvarima u Vukovaru, a drukčije i jednoj sredini koja je nacionalno homogena, govorim otvoreno, logično je da se ne može u Vukovaru govoriti o nekim posebnim problemima, a posebno jezika, kao što se to može govoriti u nekoj čistoj sredini bilo ovoga ili onoga, homogena sredina može biti i ova i ona, zavisi koja nacija je pretežna i zbog toga mi je bilo krivo zašto me nisu pozvali s obzirom da poznajem situaciju. Medjutim nitko me nije obavijestio i kasnije sam čuo za ispade, ovi su bili i šta ja znam, Budiša se branio da to nije točno i da navodno traka puštana preko radio stanice u Vukovaru je isjeckana da nije puštana kompletna nego su pojedine misli izvučene iz konteksta.

B. – Da li vam je poznato šta je bilo na tom sastanku u Vukovaru?

M. – Ja sam njega pitao, medjutim on kaže da to nije točno i on je ponovo išao u Vukovar kod tih ljudi šta ja znam kojih, da vidi zašto je ta traka puštana tako, ako je to tako kako mi je on rekao. Medjutim, ja neznam što je on točno pričao, navodno da je pričao o projektiranju studentske da je bilo nešto riječi o sredstvima koja je općina sad da li će to biti sredstva za studente samo sa područja općine Vukovar ili cijele Hrvatske to neznam, mislim to je bio jedan aktualan problem, prije toga naime Vukovar je takvo područje gdje jedan dio studenata ide u Beograd, a drugi u Zagreb, jedan u glavnom na području Srbije, jedan Hrvatske, jedan dio sredstava tamo jedan tamo, prema tome vuk sit i kože cijele

B. – Da li vam je poznata ova činjenica, recimo da je Budiša i Čičak, da su zastupali stav ovakav da studenti koji su po nacionalnosti Hrvati da imaju veće mogućnosti da udju u studentske domove u Zagrebu i da dobivaju poene

M. – Ja neznam da li su oni to rekli, ali s obzirom da je to jedan aktualan problem koji se krivo tumači, točno je vodjena lista na nivou republike – bodna lista i daju se bodne prednosti studentima sa teritorije Socijalističke republike Hrvatske, ne radi se tu da te bodove dobije student Hrvat, nego studenti sa područja teritorije Hrvatske bez obzira na nacionalnost i oni studenti iz drugih republika čije su općine uložile sredstva u fond za kreditiranje, tu se radi o čisto jednoj ekonomskoj stvari s obzirom da investicije teku od ovih i da prednost imaju ljudi sa teritorije Hrvatske, a ne Hrvati. To su i nama ovdje pokušali prišiti, medjutim mi smo znali o čemu se radi i prema tome nismo stali ni u kakvi diskriminatorski položaj.

B. – Vi ste to dobro obrazložili i tako i jest, ali je činjenica da su oni to baš na takav način prikazali u Vukovaru, mislim da bi bilo dobro da čujemo šta vi mislite o takvom njihovom stavu

M. – Mislim da tu ne treba nikakav komentar, jer to bi odvelo u jednu strahovitu krajnost, jer ljudi koji to prihvaćaju zna se kako ih treba tretirati, to je usmjereno protiv zajedničkog života, a mi znamo što to znači i povijest nas uči tome kako je bilo za vrijeme Austrougarske, Turske i sl.

B. – Vama su poznate te povijesne stvari. Budišina koncepcija, Čičkova, Paradjikova itd. u odnosu na sastanke Saveza studenata Jugoslavije u Novom Sadu i šta ja znam gdje su bili, ne znam da li poznajete Sučića ...

M. – Da poznajem, u Novom Sadu sam bio i u Beogradu sam bio u delegaciji Hrvatske, ima tu obostranih stvari, posebno što se tiče, dobro ja ne tvrdim da Sučić nije pretjerao, ja to sigurno ne bih nikada rekao što je on rekao da se prevodi na hrvatski jezik, iako ja zastupam da treba poštivati i hrvatski i srpski jezik, jezik Hrvata i Srba je toliko sličan.

B. – Ovaj Sučićev stav je toliko provokativan da i nepismenom čovjeku daje legitimaciju da vidi s kim ima posla. Ako ja kažem da se prevodi na hrvatski jezik, mi svi govorimo i možemo se razumjeti i razumjeli smo se i prije 200 godina i sada se razumijemo, šta to znači?

M. – Pazite sad ovo, ta krilatica, ta fraza koju je on izbacio nemože imati pozitivno dejstvo to bez daljnega, recimo mi smo konkretno i u Novom Sadu i u Beogradu kompletna delegacija mislim da je tamo bio sudar jedne određene struje s ovog područja koja je normalno na čelu sa Budišom i Paradjikom išla u određeni ekstrem s jedne strane, a s druge strane se sudarila jedna birokratska etatistička struktura, tako da smo mi kompletno bili izloženi provokacijama nisu nam dozvoljavali snimanje na naše magnetofone, a navodno zbog toga da bi se moglo krivo tumačiti. Jednostavno, kažem vam s jedne strane ova krajnost, a s druge strane ona, a kod nas se u Hrvatskoj, barem ja tako osjećam, uvriježilo mišljenje, naročito o nekakvim mračnim snagama etatizma i birokracije ja ne želim umanjiti težinu istupa, ali sama spoznaja o etatizmu i birokraciji to je bio jedan element koji je pospješio takvo ponašanje. Kažem, sukob dviju krajnjih koncepcija koje su obje možda jednako štetne. Sasvim je svejedno da li je to birokracija ili neka šovinistička struja koja ima svoje posebno interesovanje.

B. – Da li ste vi tokom kontakata koji datiraju iz prošle godine, da li su oni osobno ili službeno kada tražili od vas kako da se postavljate u Osijeku?

M. – Ja vam moram reći da oni, naročito kasnije, da su imali jako malo povjerenja u nas, ja sam barem imao takav osjećaj, tako da mi nismo baš bili jako prisni, ono službeno što je trebalo dobili smo poziv, otišli smo gore i vratili se, čujte mi iz centara nismo niti diskutirali, nije bila takva situacija.

B. – Interesantno je to, naime, meni nešto nije jasno pa vas molim da mi objasnite, vi ste rekli da za štrajk niste znali, ja ne mogu shvatiti kad se ovakva jedna stvar priprema, ona se ne može za jedan dan organizirati, da se to tako ilegalno provelo, jer po svemu sudeći vi

niste znali, masu ljudi nije znalo na terenu, najedanput za dva dana saznajete da je štrajk. Koliko je već bilo stvari, štampano u vezi sa štrajkom koliko je bilo na fakultetima u Zagrebu organizirano grupa.

M. – To se preko noći može, pazite o čemu se radi, kada smo se mi vratili iz Rijeke, ja sam išao u jutro, oni su ostali pa su navodno išli u podne i trebalo je u Zagrebu odmah sutra dan

D. – Da li je bilo u Rijeci govora o štrajku?

M. – Ne, nije bilo,

B. – Koja je bila svrha sastanka u Rijeci?

M. – Mislim da je tu obuhvaćena i problematika studenata u Rijeci, standarda ili šta, neznam, uglavnom bili su prisutni svi predstavnici iz Hrvatske i naravno, predstavnici Rijeke. Problematika o kojoj se raspravljalo mislim da se radilo nešto oko amandmana. Mislim da je bilo pokrenuto i pitanje onoga Grubeše /?/ predsjednika iz Rijeke, oko njegovog istupa negdje u ljeto, onda je Budiša sam diskutirao, vidio sam da to više nema smisla tako da sam ja odmah sutra dan ujutro oni su išli u podne, a odmah dan poslije toga trebalo je da se u Zagrebu održi završni zbor i raspravi o amandmanima.

B. – Tko je prvi počeo na zboru u Rijeci govoriti o amandmanima, da li je to bio Čičak ili Budiša.

M. – Čičak uopće nije bio tu. Čičak je bio samnom na savjetu u Sveučilištu, bio je Paradžik, Budiša, Mikš /?/ i ja.

B. – Kako je uopće došlo do toga da se raspravlja o amandmanima?

M. – Ja vam to ne bih znao da kažem, to je bila aktualna tema, to se lupalo na svakom ćošku u ono vrijeme.

B. – Iz govora Paradžika i Budiše u Rijeci vi ste osjetili prvi put da oni pomalo zalaze u političke vode.

M. – Rekao sam da se Paradžik više držao ekonomskih problema i teškoća.

K. – Da li možete navesti neke konkretne stvari iz Paradžikovog govora?

M. – Govorio je o broju stanovnika koji žive vani u inozemstvu, koji rade tamo pod teškim uvjetima, o odlijevanju deviza.

B. – Šta je Paradžik govorio u vezi deviza?

M. – Kakav je onda bio stav, tj. da devize ostaju tamo gdje se zaradjuju, onome tko ih zaradjuje.

B. – On je zastupao mišljenje, mislio je vjerovatno na turizam i ostalo, da bi sredstva ostala tu u Hrvatskoj, dakle to je bio bit govora.

M. – Da, da.

B. – Interesantno je što je jedan vaš kolega isto postavio, ne na tom skupu, a šta mislite odakle mi dobivamo kruh.

M. – Tko je postavio?

B. – Jedan student na jednom drugom skupu, odakle dobivamo kruh, dobivamo iz Vojvodine, Vojvodina je uglavnom žitnica koja snabdijeva jugoslavensko tržište s kruhom, kad pogledamo neke industrijske objekte u drugim republikama, mislim kako vi to doživljavate?

M. – Ja studiram ekonomiju i interesiraju me te stvari, ja nisam bio za to da se bukvalno shvati, devize onome tko ih ostvari, jer je logično da je Jugoslavija jedna cjelina i da nas vežu mnoge stvari i tu nemože doći do onoga bukvalnog principa devize onome tko ih ostvaruje.

B. – Da li je to bila teza Paradjkova?

M. – To je bila teza ne samo Paradjkova, nego i Tripalova i Savkina, to je bila teza službenih političkih foruma.

B. – Da li ste se vi složili s tim?

M. – Pazite, ja sam se nelogično složio, ja se i danas nelogično /?/ slažem, dobro, danas je to popravljeno, retenciona kvota je 20 %, mada se tu po mome mišljenju mogla i malo povećati retenciona kvota, bitno je to da se taj devizni sistem tako regulira da organizacije koje ostvaruju devizni priliv ne budu oštećene, nego da jednostavno mogu planirati svoj dohodak. Ne vjerujem da je ovo najidealnije kako je sada, ali to ne znači da se neće popraviti i da neće ići na bolje, jer se ne može sve preko noći.

B. – Paradjik je u odnosu na taj momenat bio moglo bi se reći ne samo radikalan nego možda i reakcionaran u izvjesnom smislu, jer je svojim istupom i autoritetom – studentskim, djelovao ne ono do kraja lijevo, ali je malo skrenuo s kolosjeka. On mijenja svoje političke stavove kad ga se upozori.

M. – I te kako mijenja, recimo njegov govor za vrijeme⁷³³ štrajka i njegov govor na završnici štrajka, sasvim suprotno. To sam vam rekao, to je jedna labilna osoba koju može svatko vući za nos.

B. – Do 21. sjednice javnost njega sasvim drugačije doživljava.

M. – Kad bi mogla javnost sve vidjeti i biti upoznata, ne može o njemu imati kakvu takvu sliku kao ja koji sam s njim kontaktirao. Javnost nije znala da li mu je taj govor pisao Budiša ili ga je on pisao ili netko treći, a ja pretpostavljam da mu je netko pisao s obzirom da poznajem njegove kapacitete.

B. – Mislite da mu ih je pisao Budiša?

M. – Ja neznam, ja izvlačim zaključak iz toga, što je on u više navrata znao reći da Budiša ne valja, a nikad nije uspio da lupi šakom i kaže dosta je toga.

K. – U kom smislu da Budiša ne valja?

M. – U tom smislu njegovih ispada – Hrvatska u Ujedinjene nacije i slično.

⁷³³ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *virjeme*.

B. – Da li je on još negdje po dolasku u Osijek o takvim stvarima raspravljao.

M. – Osijek je mali sveučilišni centar, nema iskustva ni tradicije, nismo imali dosta smještajnih kapaciteta, red i disciplina nije na nivou. Mi smo na predsjedništvu usvojili bodnu listu. Imali smo problematike oko toga, upozoravali smo Komitet i onda su na predbacivali, imali smo primjedbe ljudi koji su bili pogodjeni našim odlukama ili nisu podnijeli dokumentaciju, ili su bili prošlogodišnji izgređnici. Komitet je oformio jednu komisiju, ta komisija je pregledala kompletnu dokumentaciju i molbe od prve do posljednje. Medjutim kasnije se postavlja opet problem izvršenja te odluke onda ono mi tražili intervenciju Općinske skupštine, medjutim Općinska skupština niti je imala uvid Traže ponovo uvid u dokumentaciju mi nismo dali. Tražili smo intervenciju odozgo, onda je na jednom sastanku bio prisutan i Paradjik i

B. – Kad je to bilo ?

M. – Ne bih vam znao tačno reći, to je bilo negdje u desetom mjesecu

B. – Ovo je dobro da ste dali jedan presjek da se vidi zašto su njih dvojica boravili ovdje u desetom mjesecu. Šta su njih dvojica konkretno?

M. – Oni su se držali konkretno onoga što je određeno,⁷³⁴ ako netko ne zadovoljava ne može biti ni primljen

B. – Da li se sjećate još nekih detalja iz toga njegovog govora?

M. – Bio je to onaj njegov standardni govor o ekonomskoj situaciji.

B. – Kako vi osobno ocjenjujete taj njegov istup na tom sastanku?

M. – Imao sam osjećaj da je malo skrenuo da se nije držao striktno teme, nego da je malo skrenuo, mislim zašao što je govorio o privrednoj problematici, što nije imalo veze ili barem konkretne veze.

B. – Da li su oni još dolazili u Osijek osim ovoga u desetom mjesecu?

M. – Bili su kad smo mi imali konferenciju, to je bilo 21. V prošle godine.

K. – Da li je Paradjik uzeo učešće samo na tom skupu i poslije toga otišao ili je još kontaktirao s nekim?

M. – Bili smo svi skupa, bio je tu i novinar neki

B. – 21. V, mislim na toj skupštini bio je Paradjik i Budiša, a da li je bio Čičak?

M. – Nije, bio je Paradjik Budiša i Sušić, došli su kombijem

K. – Ja bih se vratio još na onaj prvi momenat, vi ste rekli da je Paradjik kontaktirao s Partijom, u kom smislu to?

M. – Da upozna problematiku, njemu nije bilo jasno da su svi digli ruke od potpunog problema, jer to je bio problem cijelog grada, mislim u tom smislu, nikako ga nisu mogli uvjeriti da Partija neće ili nemože ništa učiniti Ekonomski fakultet ima svoju partijsku organizaciju

⁷³⁴ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *oredjeno*.

/Dio razgovora ne razumljiv/

B. – Da li je govorio Budiša na toj skupštini?

M. –

B. – Da li su oni osim u ova dva slučaja, bilo još koji put, u petom mjesecu su bili pozvani radi skupštine, a u desetom mjesecu⁷³⁵ ste ih pozvali radi ovoga u studentskom domu.

M. – Budiša je svratio kad ja išao u Vukovar, onda je navratio kad je išao ono

B. – Kad je to bilo?

M. – To je bilo negdje u dvanaestom mjesecu

B. – Da sada ovo sve zaokružimo, kako vi sada nakon sveg ovoga što se dogodilo gledate na ovu stvar s studentskim pokretom i dali su po vašem mišljenju ovi ljudi Budiša, Paradik i td. s obzirom na istupe zaslužili da se nalaze u istražnom zatvoru?

M. – Pa, sigurno je da su zaslužili, samo zavisi u kojoj mjeri ali su u svakom slučaju zaslužili jesu. Ali ja vam kažem da nisu bili tako otvoreni prema nama i recimo ako su oni bili manipulirani s druge strane

B. – Koje su to snage bile?

M. – Dali je netko njima davao instrukcije a oni mladi i zanešeni ili su to bile njihove ideje. Normalno ako su bile njihove onda će biti težina daleko veća.

B. – Po vašem mišljenju gdje je bit toga što je njih okarakteriziralo i što ih je dovelo u zatvor?

M. – To je jako teško reći.

B. – Dali su oni išli na separatizam, dali su išli na stvaranje nekog drugog poretka, dali su njihovi istupi bili protiv postojećeg društvenog uređenja itd...? Vi ste rekli da su to zaslužili bez obzira dali je to njihovo ili dali je to bilo pod uticajem drugih osoba. Prema tome kako vi lično doživljavate te njihove presteupe i u kojoj formi?

M. – Ja opet moram poći od onoga, recimo ako bi Hrvatska bila primljena u Ujedinjene nacije, ja to ne prihvaćam konkretno i tu se zna šta to povlači za sobom, da bi se Hrvatska zatvorila nekako u samo stalne okvire tu je strahovit jedan ekonomski momenat, jer mi danas imamo otvoreno ekonomsko tržište, šire ekonomske poduhvate, što bi bilo da se zatvori na svoje ekonomske regije, a druga stvar je sa povijesnog stajališta

Znači automatski ono prvo povlači i ono drugo, e sad, stvar je u tome da li je on to gledao tako ili on nije ništa gledao nego ga je netko drugi

B. – Ja smatram da bi ta Hrvatska, prema njihovom samostalna država, taj pojam shvatili da ta država raspoláže sa svim potrebnim za egzistenciju jednog društva, privrednim blagom

M. – I zatvoriti je u svoje sopstvene okvire.

⁷³⁵ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *mjesecu*.

B. – Ako smo svjesni toga da nemože samostalno egzistirati što zaista nema svih baza i sirovina. Ja koliko znam samo jedna zemlja u svijetu može takova biti, a možda dvije, potpuno zatvorene, samostalne bez obzira na svoje mogućnosti i one se otvaraju, traži se izlaz. Prema tome ona misao Budiše, možda i Paradjika i Čička, da oni u stvari politički boje stvari. Jasno, da ekonomika diktira sve. Ja njih doživljam kao ideologe jednog pokreta koji je imao za cilj razbijanja onog što je do sada postignuto.

M. – Pazite, vi ako gledate šta se manifestiralo njihovom akcijom, ali je tipanje da li je on ta sam kreirao, ako je on to sam kreirao onda je sigurno da je on to, ali ako je on prihvatio nekoga. Ja se ovdje pozivam na Titove riječi kad je rekao o komitetu pedesetorice, naime ta poenta se uvijek ostvaruje, ne znam o kome se radi, ali može se pretpostaviti da je tu jedan Veselica i dr.

B. – Koliko su oni imali utjecaja na njih, šta vi mislite?

M. – Mislim da su imali dosta, s obzirom da je Veselica dolazio na njihov zbor i da je govorio, on je bio i tu u Osijeku

B. – Kad je to bilo?

M. – Negdje u sedmom mjesecu.

B. – Kako ste vi doživjeli njegov govor?

M. – On je čitao

B. – Šta je to bilo kod njega svojstveno?

M. – Meni posebno nije nešto, on je govorio ukoliko bi se ostvarile koncepcije koje oni zamišljaju priliv od turizma onda su to velike svote, da bi Hrvatska, ma to je jedna strahovita demagogija koja uopće nema smisla, jer onakva ideja se nemože nikad ostvariti, ali recima da je to jedna strahovita fraza koja je mogla da povuče

B. – Da li je to pomalo ovako govorilo

M. – Samo malo, samo malo da se ne prekinem. On je govorio da se treba točno znati koliko se treba davati i da se daje prema ključu nacionalnog dohotka, ako je nacionalni dohodak Hrvatske u ukupnom jugoslavenskom dohotku 30 % da onda Hrvatska daje 30 % za izdražavanje Tako da je nešto na što se može i hvatati.

B. – Kako ste vi gledali na ovo što je držao govore na zborovima ogranaka Matice, da li vam je ovako kao ekonomisti, ja vas ne mogu smatrati da ste vi apolitičan, da li vam je govorilo da je to upravljeno protiv nekoga i da li se tu već mogla nazreti želja da se dodje do određene pa čak i vlasti.

M. – Ja sam kasnije doznao neke stvari o njemu, da je on svojevremeno bio strahoviti unitarista i tek kad sam to saznao onda sam ja to tumačio da je on ipak karijerista, sad dali je to tačno da je on bio unitarista ili nije, ipak nije mi bilo logično to su bile ličnosti koje nisu odgovarale CK-u

B. – Da li nam možete dali sliku zbivanja i momenata koji su vezani za Osijek, nama su neke stvari poznate, npr. ja znam da je Paradjik i Budiša nekako pokušavali vršiti utjecaj

ovdje u Osijeku na vas da se priključite tom pokretu i to na jedan takav način kakav oni ostvaruju.

M. – Ja ne mogu dati neki generalni sud, ali možda je upravo baš to što smo mi bili

B. – Vama su poznate stvari koje su oni javno iznosili na skupovima, na predsjedništvu i sl. vi doživljavate određeno mišljenje o njima tek prije početka štrajka. Dakle, nismo razjasnili samo još ovu stvar, kako vi gledate na štrajk kao sredstvo za ostvarivanje određenih

M. – Pazite, bez obzira na društvo ja mislim da je štrajk jedno sredstvo borbe radničke klase protiv birokracije, naša radnička klasa Ja isto nisam bio za štrajk studenata, jer štrajk studenata bi konkretno recimo mogao doći tek kad bi se iscrpile sve druge mogućnosti, ali mi smo imali 22. sjednicu koja je jako dala mogućnosti Ja sam za štrajk, ali samo kad se iscrpe sve demokratska metode.

B. – Konkretno štrajk studenata, šta je taj sloj društva trebao dobiti ovim štrajkom.

M. – Ja vam opet mogu reći samo ono koliko je to i javnosti poznato.

B. – Radnici u Ljevaonici štrajkuju što im se lični dohotci nisu isplatili, dakle postoje određeni razlozi, šta je studente, Budišu i društvo ponukalo da štrajkuju, jer oni ne ostvaruju neko studentsko parvo.

M. – Vidite jednu stvar, to je opet ono što sam rekao malo prije da studenti nisu apolitični, znači, ja nemam direktne koristi, ali imam interes, ja danas ili sutra dodjem u privredu i od jačine privrede ovisit će i jačina moga društvenog položaja, dakle, ja sam zainteresiran da se sve privredne poteškoće što prije rješavaju, jer ja ću danas – sutra raditi za 120.000 kao diplomirani ekonomista ili ću dobiti 250, prema tome ja moram biti zainteresiran. To je druga stvar što se to izrodilo u nešto sasvim deseto. Ja sam podržavao zahtjev za rješavanjem deviznog sustava, ali ne za metodu, ali metodu nisam zato što sam vjerovao da to može doći na drugi put i što je recimo naša radnička klasa u prilično nezgodnom položaju i da se recimo ona povukla sa studentima da štrajkuje i da je recimo štrajkovala radnička klasa mene je i to rukovodilo da ne idemo u štrajk, pet dana stati privreda Hrvatske, a problem bi i dalje ostao neriješen.

B. – Dobro vi gledate, slaba analiza i proračun studentskih lidera, slab proračun bez obzira što su očekivali podršku, podrška je očekivana od radničke klase i na to se išlo, svi emisari koji su išli po poduzećima na određen način su tražili pomoć. Moglo bi se shvatiti u jednom drugom društvenom sistemu, ali u jednom sistemu kao što je kod nas, jednom socijalističkom odnosu kakav je naš, gdje je svakom čovjeku dozvoljeno u svim porama društvenog života da iznaša svoje mišljenje, nelogično je da se ne kaže da je taj štrajk imao i drugi cilj koji sasama sigurno vodi u separatizam i koji vodi u krajnjoj liniji do preuzimanja vlasti.

M. – Normalno je da jedno drugo povlači, samo je sada pitanje tko stoji iza koga, da li su to samo lideri ili je to netko treći ili su lideri bili pioniri u rukama određenih

K. – Interesantna je stvar da upravo radnička klasa ostala izvan tih događaja koja je najviše bila zainteresirana i trebala da bude zainteresirana, ne da je bila nezainteresirana, ali je ostala van događaja

M. – Ostala je van događaja zato što je vjerovala u društvo, a ne zato što je bila nezainteresirana.

K. – Radnička klasa je ipak tražila rješenja u Savezu komunista, studentski pokret je samo jedan i to najmanji razlog da dodje do štrajka, to je bila najprikladnija metoda, ali najprikladnija metoda ali za ostvarivanje drugih ciljeva.

M. – Jedno povlači drugo.

K. – Prije toga se o tome raspravljalo gore na najvišem nivou u Savezu komunista i tražilo se što brže rješenje, dakle svakom je bilo jasno da se rješava pitanje deviznog sistema kod nas, a onda je upravo uslijedio ovaj štrajk, jer se na neki način htjelo to objasniti kao da je to jedan od pritisaka, odnosno da se s tim želi ubrzati i pripisati to kao stvar pritiska na rješavanje ovog problema.

M. – Vjerovatno ima i toga, vjerovatno. Ja imam jednu informaciju oni se pitaju kako je došlo do toga pritiska, da je to o amandmanima, gdje su oni bili obavješteni da komisija koja je radila na rješavanju deviznog sustava da je odustala i da navodno to je navodno bio povod da⁷³⁶ se ide u štrajk.

B. – Ta komisija koja je rješavala devizni sustav, čija je to komisija i zbog čega je raspuštena?

M. – Savezna, dan ranije je raspuštena, navodno nije moglo doći do sporazuma. Pogodvalo im je vrijeme, 29., da se razmisli, smatraju, ljudi su bili masovno van Zagreba, a oni najagresivniji su čuvali straže. Ta komisija nije mogla dovesti do sporazuma i to je bilo kao povod, a uzroci, barem sam ja tako upoznat.

B. – Mi smo vas pozvali da nam neke stvari raščistite, a do sada nismo s vama razgovarali, jer smo smatrali da nije ni potrebno u odnosu na vas lično, da ste vi drugačije držali u vrijeme studentskih događaja, budite uvjereni da vi kao lider u Osijeku bi određene posljedice snosili.

M. – Ja vam kažem, da sam bio uvjeren u stvarnost da bih išao u štrajk, jer ja nemam šta izgubiti, nije to da sam se ja plašio posljedica, nego jednostavno nisam bio uvjeren.

B. – Da li vi ostajete kod svojih stavova u odnosu na Budišu i Paradjika?

M. – Ostajem.

B. – Činjenica je da je na tim javnim istupima Budiša bio jasniji od Paradjika i da su njegovi govori i njegov utjecaj na studente na terenu bili možda politički opasniji. Čičak je opet stvar za sebe.

M. – On je poseban tip ja vam kažem on će se danas boriti, da sutra dodju fašisti, sutra će se boriti protiv fašizma, to je čovjek kojemu ne odgovara ni jedno društveno uređenje, ja sam ga tako doživio i vjerujem da je on u stanju uvijek nešto rušiti i ja vjerujem da se upravo ostvarilo ono što je on želio.

B. – Kako se onda uspjelo ostvariti da on bude predložen?

⁷³⁶ U izvorniku je napisano *na*.

M. – To sam vam rekao, uspio je samo zato što je bio protukandidat onome čovjeku koji je bio unaprijed reklamiran. Onaj je već davao izjave za televiziju, za radio i to ih je revoltiralo i onda je netko izbacio Čička.

B. – Tko je predložio Čička?

M. – To neznam. Mislim da su se ta glasanja ponavljala, nisam bio prisutan, uglavnom bilo je gužve oko toga, netko ga je navodno predložio, onda je on uzeo mikrafon i iskoristio pet minuta.

B. – Da li ste vi poznavali Budišu i Parađjika i ranije, od kada se vi znate?

M. – 21. V smo se upoznali, onda smo se baš upoznali, a prije toga sam ih u novinama video.

B. – Znači vaša saznanja su od 21. V pa do sada, da li su oni posebno nešto insistrali kod vas u vezi štrajka, da li su vas zvali telefonom i tražili od vas da i vi stupite u štrajk?

M. – Ja sam vam odmah na početku rekao da je to izbilo sasma na vrhu i da oni nisu uspjeli kontaktirati sa nama nego su nam treći dan kada sam trebao ići u Zagreb poslali tri čovjeka koji su donijeli propagandni materijal.

B. – Ja ne znam ali mislim da ste tada obavjestili dekana ili nekoga u Komitetu kada ste taj materijal primili.

M. – Ja sam obavjestio Dekana, s njim sam bio u stalnom kontaktu. Komitet sam djelomično obavjestio, za materijal je znao Špika i Kovačević načelnik SUP-a. Onda sam ja poslije pitao /ime nerazumljivo/ šta da stim radim, on je rekao da spalim i ja onda više nisam stigao spaliti tako to stoji, u petrinjskoj školi /?/

K. – Šta je bilo u tim materijalima?

M. – Parole, onda je ono izbilo gore oko Sarića nešto, krilatica ... Milutina Baltića, onda je bilo još nešto oko studenata srpske nacionalnosti da ih podrže jer je to zajednički cilj.

B. – Dobro, posle svih tih studenskih događaja kako je vaše mišljenje kako se sada studenti drže na fakultetu?

M. – To je ipak ako tako mogu reći gledali su ako ne kao šok onda kao iznenađenje jer nitko nije očekivao ovakve stvari.

B. – Dali reagiranje našeg Partijskog rukovodstva ili sam štrajk?

M. – I sam štrajk je došao iznenađa, mislim sve je zatekao onako a mislim i kasnije iz govora Tita

B. – Da zaokružimo to što ste nam rekli o Parađiku, Budiši i Čičku, Budiša, Parađik i Čičak s obzirom na svoje postupke do sada sasma sigurno zaslužuju jednu osudu i ta osuda će biti takve prirode da se završava kao što vidite u istražnom zatvoru. Njihova djelatnost je bila u suprotnosti sa pozitivnim našim ustavnim rješenjima u odnosu⁷³⁷ na momenat, istup

⁷³⁷ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *odnosu*.

Paradišov je vezan za ekonomske momente koje je on zastupao, njegova ličnost – on je osoba koja je pod nečijim uticajem pod čijim nebi se moglo zaključiti i ako ne lično s takvim ubjedenjem da bi on bio protiv sistema ali da je ipak svojim postupcima i izjavama išao jednom linijom koju ste vi osjetili da on udara na sadašnju politiku i da je on bio također jedan kao i Budiša na stajalištu od prilike stvaranja samostalne države.

M. – S obzirom na njihove akcije i postupke, ja ne mogu davati nekakav sud o nekome, ali ono što sam rekao ostaje ali mi nekako nezgodno pada da ja sada sudim nekome.

B. – Ja mislim da je Budiša kudi kamo bio agresivniji u svojim postupcima, neznam kakovo je vaše mišljenje, ali ja mislim da je bio jači i teoretski od Paradjika, da je on u stvari bio,

M. – Samo momenat, on je zno stvari umotati

B. – Na osnovu vašeg mišljenja može se zaključiti da je Budiša bio taj, ona teza oko odlaska u Ujedinjene nacije i ostalog, da je na neki način, da li je on to samoinicijativno ili je bio pod utjecajem, ali je sasvim sigurno da je njegova teza išla

M. – Vidite vi koliko je, recimo ona teza da studenti dobiju oružje, to se i danas može saznati, kad je ta teza izbila ja sam je smatrao normalnom s obzirom na koncepciju općenarodne odbrane, mislim meni je to bilo logično. Medjutim, sad se tek to vidi da bi se iskoristilo u druge svrhe, ali vidite koliko je čovjek mogao biti u zabludi u ono vrijeme, po koncepciji općenarodne odbrane tu nema ništa nepovjerljivo ali hoću reći koliko su ljudi mogli biti zavedeni bilo je govora čak o mogućnosti upada stranih trupa u zemlju.

B. – To bi bila katastrofa, onda nebi moglo biti ni normalnog studija. Hoću vam reći to, da će vas možda sudac istražitelj pitati za neke stvari jer ste vi član predsjedništva i oni će sigurno na samo sa vama neko sa svakim razgovarati i po našim zakonskim propisima vi ste dužni da kažete ono što znate.

Vi ste rekli da ste da ste i socijalist, svaki građanin Jugoslavije⁷³⁸ u koncepciji Narodne odbrane i da svaki građanin bude spreman makar ga nikada nebi upotreбили ali neka se nađe. Oko naših granica se još uvijek pletu, postoje pretenzije bilo sa Zapada ili Istoka itd.. prema tome mi ne možemo biti mirni.

K. – Kakvo je vaše mišljenje iz tih kontakata sa njima, kakvu su oni Hrvatsku htjeli da li Hrvatsku sa socijalističkim uređenjem, dali sa Komunistima?

M. – Znao to je jako teško reći u ono vrijeme, ja sam imao osjećaj da oni nisu odmah, recimo razvojem događaja možda bi bila sasvim druga stvar jer kada kažemo da jedna stvar povlači drugu, a i sama koncepcija štrajka, metode i šta ja znam dade se navesti zaključak na nekeakvu separatističku

/Dio razgovora ne razumljiv/

⁷³⁸ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *Jugoslavije*.

..... Ja sam to shvatio ne kao atak na tekovine revolucije nego kao rehabilitaciju naše prošlosti.

B. – Šta je to kočilo od 45. god. od oslobođenja pa do danas da se razlikujemo u srednjim i osnovnim školama, zbog čega to prenatraglašeno isticanje?

M. – Dali je to prenatraglašeno ili nije ne znam, ja sam to shvatio da je to momenat gdje se treba rehabilitirati ta hrvatska

B. – Koliko je meni poznato nastavni program je to sve obuhvatio, obuhvatio je i Zrinjskog i Radića

M. – Ja se opet ne mogu staviti u ulogu nekakvog pedagoškog impulsa, jedino mogu kao posmatrač sa strane.

B. – Vi prihvaćate ideje koje je „Tjednik” dao?

M. – Ne radi se o tome da ja to prihvaćam, nego se radi o tome da sam ja to čitao, a čitao sam glasilo koje je u to vrijeme bilo legalno. Prema tome ja nisam razmišljao onda da je „Hrvatski tjednik” separatistički. Ja sam kupovao i „Večernje novosti” i NIN i VUS pa sam čitao koliko sam stigao.

K. – Koliko je meni poznato, ja nigdje nisam pročitao od oslobođenja do danas da je nekom piscu bilo zabranjeno da piše o ovome ili onome. Prema tome nije to bilo zapostavljeno nekim pritiskom

M. – Ne radi se o tome, radi se o tome

K. – Ne radi se o nikakvom pritisku i sada ako povežemo to, tu prenatraglašenost u 70-71 godini dali je baš pronađeno pogodno vrijeme, da se ta dva momenta povežu.

M. – MH je osnovana još 1804 god.⁷³⁹ po mom mišljenju ona je ta organizacija koja je trebala da gaji nacionalne tradicije, to je njena stvar. Ja sam je kao takvu zamišljao.

K. – Kada bi se ona bavila samo tim onda bih uvijek rado, rado bio i član i pomagao i saradivao i koliko bih god mogao i plaćao i sve skupa kada bi samo to njoj bila svrha. Jer mene kao čovjeka interesuju tradicije ali samo ono pozitivno.

M. – U svakom slučaju, nacionalna vrijednost ne može nikada gubiti. Medjutim, stvar je programa da li će jednoj osobi posvetiti, povijesnoj, posvetiti pet sati ili će posvetiti pola sata, mislim da je tu bit, prema tome ne radi se o tome da je netko diktirao

/Dio razgovora nerazumljiv/

B. – Kako vi lično gledate na ovaj pokret Matice?

M. – Ja sam Maticu shvatao kao kulturnu instituciju i imao sam namjeru kupovati knjige, a inače ima povijesnih i kulturnih vrijednosti. Medjutim, Matica je skalirala i kao takva mora se osuditi. Ja nemam ni danas protiv Matice ništa, ali Matici treba staviti one okvire u kojima će ona obavljati ono što je njezin posao, a ne baviti se pokretom.

⁷³⁹ Matica hrvatska utemeljena je 1842. godine.

B. – Pokušajte nam molim vas objasniti momenat – šta je vas rukovodilo kao predsjednika Saveza studenata, da se upetljate oko slučaja Mobilije i da tražite od tajnika Matice, kao jednog kulturnjaka, naprosto da tražite savjet kako da studenti reaguju. Postoji niz drugih momenata u Osijeku, ja nemogu ovako, vi ste bili zaokupljeni svojim studentskim problemima, tu je studentski dom i bit će ih i sada vas kao ličnost zanimaju slučajevi oko Mobilije, koje su rješavali određeni faktori koji su za to plaćeni i dužni da rješavaju, to je bila konkretno policija i Partija, mislim tu mi nešto nije jasno pa vas molim pokušajte to objasniti?

M. – Pazite, vi ste dobro rekli da smo mi imali problema, ali kako sam rekao da smo mi zainteresirani i za druge probleme i pročitavši Hrvatski tjednik i onaj napis, po mom mišljenju ono je trebalo osuditi. Međutim, rekli su nam to da je ono pomalo i bilo tako, da je to bila u sve pore i tokove života. Mi smo došli na predsjedništvo, stavili smo i problem Mobilije, to je prihvaćeno i u diskusiji je predloženo da mi pošaljemo protestno pismo Mobiliji, Partiji i Socijalističkom savezu i političkim forumima u gradu zašto se to ne objelodani. Tekst smo napisali tu i otišli kod tajnika Matice, ne zato da nas on savjetuje, nego zato da nam on to gramatički dotjera. Međutim kasnije smo mi saznali, on je rekao da je to stara stvar, da je to prošlo. Ja sam se informirao u Komitetu da li je to stara stvar pa su rekli da je komisija bila i da je partijska komisija radila i da je prije dvije godine o tome donijela svoj stav. Međutim to je opet rukovodilo da ne ponavljamo stvari koje su okončane.

B. – Kod Mobilije je bila stvar, sasvim sigurno, skrenuta na temu nacionalizma, tu dileme nema. U ovom slučaju se nije radilo o nikakvim dobrim namjerama i željom da studenti udju u rješavanje problema sa ekonomskog stanovišta, sa stanovišta narodne odbrane i sl. U Mobiliji je bio jedan specifičan slučaj u Osijeku, to je objelodanjeno do kraja. Tu je bilo stanovište da se studenti uključe u društveni život

M. – Pazite samo da vam kažem, ako hoćete nacionalne odnose i to je društveni život i zašto ne bi i mi mogli razrješavati i nacionalne slabosti ako ih ima.

B. – Naša štampa, sva ostala, i stav političkog i društvenog rukovodstva u Osijeku, mislim na vlast u komuni i Komitet je jasan bio u slučaju Mobilije.

M. – To mi nismo znali, kad smo saznali mi smo stvar prihvatili.

B. – Kad bi za mene bilo mjerilo samo ono što je Hrvatski tjednik donosio i da smatram to kao apsolutno, onda je to promašaj. Onda je to jednostrano primanje.

M. – Nije on meni bio mjerilo, ali ga ja nisam ni prihvatio. Sjećam se onog, mislim da je to pisalo „Krivci i okrivljeni” ili ona zastava to je bio nacionalni problem.

B. – Kako ga je dao Hrvatski tjednik.

M. – Kako ga je dao, a mi smo se ogradili u onom napisu o Mobiliji „Ako je točno ono što piše Hrvatski tjednik”, mislim da taj napis postoji, mislim, odnosno išli smo u javnost s tim da nismo saznali da je Partija već donijela određeni stav i kad smo saznali to, to smo objasnili na predsjedništvu.

K. – Običaj je ako se jedna stvar namjerava iznijeti u javnost, takve se stvari moraju dokumentovati, moraju se provjeriti.

B. – Još jednu stvar, šta je vas iniciralo da vi udjete u Partiju i zbog čega su članovi Saveza komunista fakulteta vas odbili?

M. – Šta ja znam, mene je iniciralo je iniciralo – mogu ja i danas da udjem u Partiju Da mi imamo stabilnu situaciju na ekonomskom planu

/potpuno nerazumljivo/

veći dio

B. – Čujte, dok nisam zaboravio, da li vi poznajete Zniku, kako vi njega doživljavate, s političkog gledišta i kao čovjeka?

M. – Šta ja znam, čovjek koji nema jasnu orijentaciju i koji tako luta. Ja ga znam toliko koliko je bio predsjednik omladinske organizacije

B. – Šta je njega rukovodilo, šta je on htio da postigne?

M. –

B. – On je pun samo jednog, on je toliko nacionalan da ne vidi oko sebe, naprosto slijep, da ne vidi ništa drugo samo jednog velikog Hrvata i kad bi Hrvatska na ovakvima počivala.

M. – Jednom smo bili zajedno na političkom aktivu Slavonije i Baranje, tamo je on diskutirao, ali pravo da vam kažem ja ga nisam puno pratio. Bio je i kod nas na našoj godišnjoj konferenciji.

B. – Da li ste bili sada uskoro s njime, da li je on pokušao da utječe na vas?

M. – Ne, nije.

Dalje je govorio o sukobu s Balabanom, ali je potpuno nerazumljivo, razumije se tu i tamo po koja riječ.

B. – Šta vi predlažete, recimo, kakova bi trebala biti organizacija na ekonomskom fakultetu?

M. – Trebalo bi se postaviti tako

B. – Hvala vam lijepo, ja se nadam da ćemo još koji put porazgovarati, ako vam na smeta i ako nam neke stvari ne budu jasne bit ćemo slobodni da vam sa obratimo.

Razgovor vodili:

1. Buzačić Boro
 2. Kričković Bogdan
- (potpis)

11.2.

SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI

CENTAR PULA

Broj: Sp. 90/1-72-GM.

Pula, dne 22. II 1972. g.

224⁷⁴⁰

Socijalistička Republika Hrvatska

REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE

SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI

CENTAR ZAGREB

Primljeno 1. 3. 72.

Broj 321

Org. jedinica II⁷⁴¹

„TUŠKANAC”

CENTRU SLUŽBE DRŽAVNE SIGURNOSTI

Z a g r e b

PREDMET: Rekonstrukcija boravka delegacije Saveza studenata Zagreb na čelu sa Ivanom Zvonimirom ČIČKOM i BUDIŠA Draženom, na području Istre u razdoblju od 20. – 24. VII 1971. godine.-

Veza: vaša depeša broj 321, od 17. II 1972.

Dana 12. VII 1971. godine Predsjedništvo Saveza studenata Zagreba uputilo je cirkularno pismo svim društveno-političkim organizacijama Istre, potpisano po GANZA Krešimiru, u kome najavljuju dolazak delegacije studenata na čelu sa studentom-prorektorom Ivanom Zvonimirom ČIČKOM i BUDIŠA Draženom s ciljem obilaska Istre i razgovora sa predstavnicima društveno-političkih organizacija. U prilogu su dostavili Okvirni program akcije pod nazivom „Hrvatski sveučilištarci Istri”. Pisma su dobili svi općinski komiteti SKH. Nakon konsultacije i dogovora svi općinski komiteti SKH zauzeli su stav da odbiju program studenata o čemu su pismeno obavješteni od strane Labina, Pazina, Pule i Rovinja. Još dok se raspravljalo i dogovaralo kakav stav da se zauzme Ganza Krešimir je lično obišao Pulu, Labin, Pazin, Buzet i Umag s ciljem da i usmeno dogovori provođenje predložene programa. Svugdje je bio odbijen. U Buzetu i Pazinu čak nije uspio ni doći u kontakt s predstavnicima društveno-političkih organizacija, dok su ga u Labinu, Puli i Umagu primili predstavnici Saveza omladine i Općinskog komiteta SKH. Sa Ganzom u

⁷⁴⁰ Broj je napisan ručno u krugu otisnutu pečatom.

⁷⁴¹ Otisnuto pečatom uz ručno napisane podatke o broju predmeta, datumu i organizacijskoj jedinici.

Puli je bio i student STOJAN Ante, student u Zagrebu, nastanjen u Puli, P. Budičin 13.⁷⁴² U razgovorima Ganza se ponašao samouvjereno i nakon što mu je bilo saopćeno da se odbija program posjete studenata Istri, rekao je da delegacija će ipak doći na teren i po svom programu učiniti ono što budu mogli.

U vezi s ovom akcijom Predsjedništvo Saveza studenata Zagreba uputilo je cirkularno pismo i svim organizacijama Matice hrvatske na području Istre, ograncima Umaga, Poreč, Rovinj i Pazin, kao i Pododboru Pula, u kome najavljuju dolazak delegacije studenata i traže da se u okviru, u prilogu dostavljenog programa, organiziraju neke priredbe koje bi se mogle uklopiti u spomenuti program. Pismo je potpisao u ime Predsjedništva tajnik FERDO BUŠIĆ. Iako su bili najavili da će njihov predstavnik lično obići sve predstavnike Matice hrvatske, utvrđeno je da je GANZA Krešimir jedino posjetio predsjednika Pododbora Matice hrvatske u Puli KALČIĆ Maria koji je odbio da se Pododbor a i on lično angažira na provođenju bilo kakve akcije studenata.

Dana 20. VII 1971. godine u Odmaralištu Ferijalnog saveza u Puli odsjela je grupa od 15 studenata Zagrebačkog sveučilišta, koju je predvodio BUDIŠA Dražen – predsjednik SS Zagreba, a 22. VII 1971. u Pulu su doputovali ČIČAK Ivan Zvonimir i MINTAS Ljerka.

Grupu su sačinjavali slijedeći studenti:

1. BUDIŠA Dražen
2. ČIČAK Ivan Zvonimir
3. GANZA Krešimir
4. BUŠIĆ Ferdo
5. LJUBIČIĆ Mate
6. SOSA Vjekoslav
7. DULČIĆ Krešimir
8. MARTINEC Krešimir
9. BRLOBUŠ Krešimir
10. HODŽIĆ Milan
11. SUČIĆ Stjepan
12. KUJUNDŽIĆ Ivan
13. MANDAC Franko
14. LEVSTEK Ivan
15. ZRILE Zdenka
16. MINTAS Ljerka
17. BRLOBUŠ Josipa

Posjedovali su automobil „Kombi” ZG-103-682 te koristili „Kombi” rent-a-car iz Pule.

20. i 21. VII 1971. odmarali su se u Odmaralištu ferijalnog saveza u Puli. Po dolasku Čička tj. 22. VII 71. u prijepodnevrim satima grupa na čelu sa Budišom i Čičkom sa na-

⁷⁴² Ulica Pina Budicina u Puli.

vedenim automobilom i još jednim kombijem kojeg su iznajmili od rent-a-cara u Puli, otputovala je u Buje i Oprtalj.

U Bujama su u prijepodnevnim satima položili vijenac na spomenik palim borcima. Vijenac je bio bez zvijezde petokrake s vrpcom trobojnicom na kojoj je pisalo „U povodu 30-te obljetnice ustanka – Hrvatski sveučilištarci”. Iz Buja su otišli u Oprtalj,⁷⁴³ gdje je Čičak sa još 5 – 6 studenata posjetio svećenika BRUMNIĆ Zvonimira, interesujući se za kupnju starih napuštenih kuća u Oprtlju. Brumnić se sjeća da je jedan iz te grupe rekao „Hrvati trebaju sami sebi komandovati, a ne da im komanduju „Srbi”. U tom trenutku kod svećenika je došla jedna nepoznata žena koja je pozdravila na talijanskom jeziku „Buongi-orno”, našto je jedan od prisutnih studenata primjetio upadicom „što ovdje nije Hrvatska, kada govore talijanski”. Čičak je Brumniću poklonio 10 knjiga: šest Enciklopedija Moderna, 4 primjerka Kritika broj 6. U Oprtlju su se zadržali od 12 – 14 sati. Iz Oprtlja su otišli za Poreč.

U Poreču su uočeni istog dana u 15 sati, gdje su ulicama starog grada u povorci pjevali pjesme „Vila Velebita”, „Još Hrvatska nije propala dok mi živi smo” i druge kojih se građani ne sjećaju, a bile su nacionalističkog sadržaja. Na lice mjesta izašli su radnici Stanice javne sigurnosti Poreč drugovi Ivetić Lino i Devčić Đuro, koji su upozorili grupu od 10-tak studenata u kojoj su bili Budiša i Čičak. Tada su se Budiša i Čičak predstavili navedenim radnicima JS da su oni vođe puta, da im je bila namjera posjetiti predsjednika Općinske skupštine koji ih nije htio primiti, te da će položiti vijenac na spomenik palim borcima u Poreču. Položili su vijenac istog opisa kao i u Bujama. U Poreču su razgovarali sa MILIČEVIĆ Josipom tajnikom Ogranaka Matice hrvatske. S Miličevićem je obavljen razgovor te je izjavio da ranije nije bio upoznat o dolaska ove grupe studenata, već da su ga oni sami tražili i da su sa sobom imali spisak svih tajnika ogranaka Matice hrvatske. Od Miličevića su tražili pomoć za organizaciju kulturnih i sportskih takmičenja na području Istre. Miličević im je rekao da im on u ovom slučaju ne može ništa pomoći već da su to trebali organizirati preko Kluba studenata Istre u Zagrebu. Kontakt je bio održan na ulici i kratko je trajao.

Iz Poreča su u oko 16 sati otputovali za Rovinj. U Rovinju su uočeni u 17 sati sa pomenutim automobilima. Odmah po dolasku u Rovinj uputili su se „Dom mladih”, gdje su tražili predsjednika konferencije Saveza omladine. Pošto ga nisu našli, automobile su parkirali ispred spomenika palim borcima te se podijelili u nekoliko grupa i otišli u obilazak staroga grada, pjevajući stare hrvatske pjesme, od kojih pjesama građani nijednu nisu upamtili. U 18,15 sati okupili su se svi ispred spomenika palim borcima gdje su uz pjevanje i kraći govor položili vijenac već navedenog opisa. Sadržaj pjesme i govora nije dokumentiran, jer jedini očevidac pomenutog čina, Mirković Božo, zbog prilične udaljenosti i buke automobilskog saobraćaja nije mogao čuti. U oko 18,30 sati krenuli su za Pulu.

Dana 23. VII 1971. u oko 10 sati navedena grupa na čelu sa Budišom i Čičkom otišla je u Rabac i Labin sa svojim automobilom i kombijem rent-a-cara. U Labinu su primjećeni u 14 sati na ručku u „Dubrovi”. Pjevali su stare hrvatske pjesme nacionalističkog sadržaja-

⁷⁴³ Ručno podcrtano. Ta se napomena odnosi i na druge dijelove teksta u nastavku dokumenta.

ja od kojih su građani upamtili samo jednu „... Hrvatska je naša, još Hrvatska nije propala ...”. Račun ručka iznosio je 75.000 dinara kojeg je potpisao Krešimir Ganza. Ovdje su ostali do 16 sati kada su se vratili za Pulu.

U Labinu istog dana se odvojio Čičak, Sučić i još jedan student iz grupe koji su autostopom otišli u Pazin. Iz Pazina je ovu trojicu ĆUS Nevio iz Pazina svojim automobilom odvezao u Motovun i Oprtalj. U Oprtlju su Čičak i Sučić podnijeli molbe Mjesnoj zajednici za kupnju tri zgrade. Čičak i Sučić pojedinačno za sebe i Sučić posebno u ime Saveza studenata Zagreba, o čemu prilažemo faksimile molbi. Iz Oprtlja Ćus ih je odvezao u Žminj gdje je Čičak namjeravao kontaktirati književnika Zvanu ČRNJU. Pošto ga nije našao Ćus ih je odvezao u Odmaralište ferijalnog saveza u Pulu.

Dana 23. VII 1971. u 20 sati, nakon što je u TV dnevniku dato saopćenje da su Veselica i Džodan isključeni iz SKJ, iz Odmarališta ferijalnog saveza grupno su svi otišli u privatnu gostionicu „Naše malo misto” u Puli. Bili su ogorčeni sa isključenjem iz SKJ Veselice i Džodana pa su u toj gostionici svi glasno izvikivali „Živio Džodan, Živio Veselica”. Pjevali su svi zajedno nacionalističke pjesme od kojih su građani zapamtili neke stihove: „... vezak vezla hrvatska djevojka ..., prva grana kralja Tomislava, druga Zrinjskih i Frankopana, treća Jelačića bana, četvrta Stjepana Radića, peta Veselice i Džodana, šesta grana to je naša grana, sedma još nedopjevana ...”. Ovim događajima u gostionici „Naše malo misto” bili su prisutni ZUBAN Nikola, KUZMANIĆ Ante, MAKOVAC Dino, MAKOVAC Petar i vlasnik gostionice MILOŠEVIĆ Rade, koji su voljni svjedočiti pred sudom.

Pošto je vlasnik gostionice Milošević Rade po nacionalnosti Srbin, upitan od jednog studenta iz grupe, koji je inače hrom – što ima od specijaliteta, našta je Milošević rekao pored ostalih da ima i pasulja – ovaj mu je primijetio „ne kaže se ovdje pasulj, već grah i ne zove se ovdje kašika već žlica”. Podrugljivo mu je netko iz ove grupe primjetio „vlasnik „Malog mista” je iz Beograda”. U gostionici su se zadržali do oko 23 sata kada su otišli na spavanje.

Dana 24. VII 1971. u oko 9 sati Čičak je sa još nekolicinom iz navedene grupe navodno otputovao za Zagreb autobusom, a druga grupa u kojoj se nalazio Budiša i Ganza Krešimir, kombijem navedene zagrebačke registracije otputovali su u Žminj gdje su spomenik palih boraca opasali trobojnicom bez zvijezde petokrake. Na ulicama Žminja djelili su besplatno prolaznicima knjige a pred crkvom pjevali neku nacionalističku pjesmu „... vezak vezla hrvatska majka ...”. Nastavničkom osoblju Osnovne škole u Žminju poklonili su nekoliko knjiga. Između ostalih u grupi je primjećen Budiša koji se predstavio profesorici Primorac Kseniji. U Žminju su tog dana podijelili knjiga u vrijednosti od oko 4.000 novih dinara. Dijelili su slijedeće knjige: „Preporod hrvatskih sveučilištaraca – anatomija slučaja Čičak”, Branimir Donat – „Osporeni govor egzotika svakodnevnog”, Ante Starčević – „Misl i pogledi – pojedinac, Hrvatska, svijest”, Albert Goldstein – „Pamfilos ili povijesti dokonjaka”, Đuro Šnajder – „Uvod u najnoviju hrvatsku prozu”, Branko Despot – „Filozofija Đure Arnolda”, Ivan Kujundžić – „Izvori za povijest Bunjevačko-šokačkih Hrvata”, Bruno Popović – „Ikat iz hada”, Vera Ciliga – „Slom politike narodne stranke (1865-1880)”, „Kolo

1/2”, „Hrvatski narodni preporod u Dalmaciji i Istri”, „Enciklopedija Moderna” brojevi 2, 12, 13 i 14.

U Žminju su se zadržali od 10,30 do 13,30 sati, kada su otputovali za Labin, a iz Labina u 14,45 sati krenuli prema Rijeci.

Napominjemo da su za čitavo vrijeme boravka na području Istre na automobilima s jedne i druge strane bile naljepljene trake-trobojnice bez zvijezde petokrake širine oko 15 cm i dužine oko 1 m.

Za čitavo vrijeme boravka u Odmaralištu ferijalnog saveza u Puli u večernjim satima pjevali su poluglasno pjesme o Frankopanima, Jelačiću banu, Radićima, kao I „... vezak vezla hrvatska djevojka ...”, „Lijepa naša” i druge koje građani nisu upamtili. Pjevanje nacionalističkih pjesama u Odmaralištu ferijalnog saveza u Puli svjedočit će IKOVIĆ Veljko i DRANDIĆ Atilio.

Radničko sveučilište „Jurica Kalc” iz Pule na ime BIZJAK Martina predsjednika Festivalnog odbora Međukluskog festivala amaterskog filma u Puli, primilo je dopis br. 06/51/1-71 od 2. VII 1971. Saveza studenata Zagreb – Savez za tehnički odgoj studenata Zagreb, kojim ga obavještavaju da je Predsjedništvo Skupštine SS Zagreba dalo prijedlog da se dodijeli nagrada na Međukluskom festivalu amaterskog filma u Puli u visini od 1.000 novih dinara za film koji najrevolucionarnije iskazuje težnje sadašnjeg studentskog pokreta u Hrvatskoj. Radničko sveučilište „Jurica Kalc” je prihvatilo nagradu međutim nije se složilo s njihovom formulacijom teme koje treba da bude nagrađena, pa je dalo svoju formulaciju, što je vidljivo iz faksimila oba dopisa koje vam u prilogu dostavljamo.

U vezi prikupljenih materijalnih dokaza o neprijateljskom djelovanju navedene grupe za vrijeme njihovog boravka na području Istre, predlažemo listu svjedoka sa naznakom na koje okolnosti mogu biti saslušani:

1. IKOVIĆ Veljko, profesor na Osmogodišnjoj školi „Vuk Karadžić” u Titogradu i
2. DRANDIĆ Atilio, rođ. 1933., nastanjen u Puli – Valseline 4, saslušati ih na okolnosti pjevanja nacionalističkih pjesama u Odmaralištu ferijalnog saveza u Puli i dekoraciju automobila sa trobojnicama bez petokrake.
3. BRUMNIĆ Zvonimir, svećenik u Oprtlju – Buje, u odnosu na nacionalistički istup jednog studenta te grupe, gdje je bio prisutan i Čičak.
4. IVETIĆ Lino – radnik Stanice JS Poreč, sada u Višoj školi unutrašnjih poslova u Zagrebu,
5. IVETIĆ Severina, Poreč – Marafor 2/2,
6. DEVČIĆ Đuro, radnik Stanice JS Poreč. Saslušati ih na okolnosti pjevanja nacionalističkih pjesama i dekoraciju automobila.
7. MIRKOVIĆ Božo, rođ. 1919. iz Rovinja – Carrera 26. Saslušati na okolnosti ceremonijala prilikom polaganja vijenca na spomenik palim borcima u Rovinju.
8. MAKOVAC Dino, nastavnik iz Pule – Benusieva 56,

9. ZUBAN Nikola iz Pule – Benusieva 39,
10. KUZMANIĆ Ante iz Zagreba – Leskovačka bb, inženjer u Mornaričkom institutu u Zagrebu,
11. MILOŠEVIĆ Rade iz Pule – Benusieva 41,
Od rednog br. 7 – 11 saslušati na okolnosti pjevanja nacionalističkih pjesama i izvikivanja parola „Živio Džodan, Živio Veselica” u gostionici „Naše malo misto” 23. VII 71.
12. PRIMORAC Krešimir, nastavnik iz Žminja – Pazinska cesta bb,
13. PRIMORAC Ksenija, profesor iz Žminja – Pazinska cesta bb,
Saslušati na okolnosti pjevanja nacionalističkih pjesama, dekoraciju automobila i polaganja trobojnice na spomeniku palim borcima u Žminju.
14. DŽANGRAĐOVIĆ Ante, radnik Stanice JS Labin,
Saslušati na okolnosti dekoracije automobila.
15. ĆUS Nevio, student Više tehničke škole u Karlovcu, nastanjen kod familije Štrpnjak – Ul. Žarka Čujića 107 *SADA STANUJE KOD OBITELJI LONČARIĆ, TEL. 3982, KLOBUČARSKA 1, KARLOVAC*
Saslušati na okolnosti prevoza Čička, Sučića i još jednog studenta u Oprtalj, zatim u Pulu, kao i na usmeni poziv Čička da se pridruži grupi, te o telefonskom pozivu Sučić Stjepana i Petrić Damira iz Splita koji su ga pozivali da dođe u Split na Sjednicu Predsjedništva SS Hrvatske koju se trebala održati u Splitu 27. VII 71. u 21 sat, o čemu vam u prilogu dostavljamo prijepis službene bilješke o obavljenom razgovoru sa Ćus Neviom.

PRILOG:

- Službena bilješka o obavljenom razgovoru sa Ćus Neviom,
- Faksimil cirkularnog pisma Predsjedništva SS Zagreba s Okvirnim programom „Hrvatski sveučilištarci Istri”, dostavljen društveno-političkim organizacijama,
- Faksimil cirkularnog pisma Predsjedništva SS Zgb svim ograncima Matice hrvatske s Okvirnim programom akcije,
- Faksimil odgovora Općinskog komiteta SKH Pula Predsjedništvu SS Zagreb,
- Faksimil informacije sekretara Općinskog komiteta SKH Pula o razgovoru sa Ganza Krešimirom i Stojan Antom,
- Faksimil odgovora Općinske konferencije SSRN⁷⁴⁴ Pazin Predsjedništvu SS Zgb,
- Faksimil odgovora OK⁷⁴⁵ SKH Labin Predsjedništvu SS Zagreb,
- Fotografije položenog vijenca na spomenik palim borcima u Poreču i Rovinju,
- Faksimil molbe Saveza studenata Zagreb za kupnju kuće u Oprtlju i odgovor Mjesne zajednice,
- Faksimil molbe Čička za kupnju kuće u Oprtlju,

⁷⁴⁴ Socijalistički savez radnoga naroda.

⁷⁴⁵ Općinski komitet.

- Faksimil molbe Sučić Stjepana za kupnju kuće u Oprtlju i odgovor Mjesne zajednice Oprtlj,
- Faksimil prepiske između Predsjedništva SS Zagreba i Radničkog sveučilišta „Jurice Kalc” Pula.

Načelnik Centra DS:
Josip Gregorić
(potpis, pečat)

11.3.

„TUŠKANAC”

SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
CENTAR PULA

Broj: Sp-104/1/72.
Pula, 2. III 1972.

224⁷⁴⁶

Socijalistička Republika Hrvatska

REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI

CENTAR ZAGREB

Primljeno 9. 3. 72.

Broj 321

Org. jedinica II⁷⁴⁷

*II – Kralj*⁷⁴⁸

CENTRU SLUŽBE DRŽAVNE SIGURNOSTI
Z A G R E B

Veza: vaša depeša broj 321 od 29. II 1972.

U prilogu vam dostavljamo u dva primjerka službene bilješke o obavljenom informativnom razgovoru sa sekretarom Općinskog komiteta SKH Pula Lorencin Justinom i sekretarom Općinskog komiteta Saveza omladine Pula Gorički Ivicom, u vezi odbijanja suradnje sa delegacijom SS Zgb u akciji pod nazivom „Hrvatski sveučilištarci Istri”.

⁷⁴⁶ Broj je napisan ručno u krugu otisnutu pečatom.

⁷⁴⁷ Otisnuto pečatom uz ručno napisane podatke o broju predmeta, datumu i organizacijskoj jedinici.

⁷⁴⁸ Najvjerojatnije Albert Kralj, operativni radnik SDS-a.

Informativni razgovor sa Percan Ivicom nismo u mogućnosti obaviti, jer se nalazi u Holandiji na službenom putu, gdje će se zadržati duže vrijeme.

Načelnik Centra DS:
 Josip Gregorić
 (potpis, pečat)

CENTAR SDS PULA

Pula, 1. III 1972.

SLUŽBENA BILJEŠKA

O obavljenom informativnom razgovoru sa GORIČKI Ivicom – sekretarom Općinskog komiteta Saveza omladine Pula u vezi odbijanja suradnje sa delegacijom Saveza studenata Zagreb u akciji „Hrvatski sveučilištarci”, koji je u vezi s tim izjavio slijedeće:

Dana 12. VII 1971. godine drugarica Lorencin Justina – sekretar Općinskog komiteta SKH Pula upoznala je predsjednika Općinskog komiteta SO PERCAN Ivicu i sekretara Općinskog komiteta Saveza omladine Gorički Ivicu s dopisom Predsjedništva Saveza studenata Zagreb koji je bio adresiran na Općinsku konferenciji SKH Pula, kojim obavještavaju sve društveno-političke organizacije u Istri da će potkraj VII mjeseca 1971. u Istru doći jedna delegacija SS Zagreba u kojoj se nalazi student prorektor I. Z. ČIČAK i predsjednik SS Zgb BUDIŠA Dražen, s programom akcije „Hrvatski sveučilištarci Istri”. S obzirom na pretencioznost i ambicije političkog djelovanja što se vidjelo iz njihovog programa, Općinski komitet SO zauzeo je jedinstven stav kao i sve druge društveno-političke organizacije pulske općine, da se sa navedenom delegacijom odbije suradnja na provođenju njihove akcije.

Dana 14. VII 1971. u Općinski komitet SO su došli studenti GANZA Krešimir iz Labina i STOJAN Ante iz Pule s namjerom da utanače razgovor sa predstavnicima Saveza omladine općine Pula i jedne delegacije Saveza studenata Zagreb u kojoj se nalaze Čičak i Budiša.

Budući da Općinski komitet SO prethodno nije službeno bio upoznat od SS Zgb o navedenoj akciji, to su drug Gorički i Percan pozvali sekretara Op. komiteta SKH Pula, drugaricu J. Lorencin, da prisustvuje razgovoru.

Ganza i Stojan su u razgovoru iznijeli otprilike ono što je bilo navedeno u pismu Predsjedništva SS Zgb i da su došli da utanače tačan datum razgovora s njihovom delegacijom. Na pitanje drugarice Lorencin, Percana i Goričkog, s kakvim ciljem dolaze u Istru i kakav im je program, jer je bilo očito da se radi o političkom programu, Ganza i Stojan odgovorili su neodređeno, naime da prosto žele razgovarati, da im je situacija u Istri najmanje poznata, a da u Zagrebu ima dosta istarskih studenata. Tada su rekli da se valjda slažemo da imamo dosta zajedničkih problema i interesa i o tome da bi razgovarali. Na upit koji bi to bili zajednički interesi, nisu određeno odgovorili, već su rekli da oni zapravo nisu ništa unaprijed konkretno pripremili i da su prilično na brzinu sve to organizirali. Na pitanje da

li za ovu akciju zna Univerziteti komitet SKH, odgovorili su da smatraju da znaju, a ukoliko ne zna, vjerojatno to zbog brzine nisu stigli obavjestiti i da je to „tehnički propust“.

Budući da su očito izbjegavali da o bilo čemu konkretno razgovaraju, Lorencin Justina, Percan Ivica i Gorički Ivica odgovorili su im da je stav svih društveno-političkih organizacija općine Pula da se njihovu delegaciju ne želi primiti. Ganza i Stojan su rekli da se čude ovakvom stavu društveno-političkih faktora pulske općine, da su oni bili i na drugim područjima: Šibeniku, Zadru, Drnišu i drugim područjima, a usput su naveli da su bili i u Austriji, jer da i tamo ima naših studenata. U jednom trenutku Ganza i Stojan povezali su svoju akciju sa Ivanom Šiblom na jedan vrlo nejasan način, naime, rekli su da dolaze u Istru upravo sada nakon govora druga Šibla u jednom mjestu (nitko od prisutnih nije upamtio mjesto) da će on tamo govoriti na mitingu u vezi sa 30-godišnjicom ustanka u Hrvatskoj i da će nakon toga njihova⁷⁴⁹ delegacija posjetiti Istru.

Tokom cijelog razgovora Ganza i Stojan ponašali su se samouvjereni i u jednom trenutku rekli: „Vi se nas bojite, no, mi ćemo svejedno doći i učiniti što budemo mogli“.

Razgovor se završio na tome da se njihov dolazak na područje Istre i saradnja sa tom delegacijom odbija.

Sekretar Općinskog komiteta SKH Pula, drugarica Justina Lorencin, je u ime svih društveno-političkih organizacija općine Pula pismeno izvjestila Predsjedništvo SS Zagreb da se odbija bilo kakva saradnja sa njihovom delegacijom u akciji „Hrvatski sveučilištarci Istri“.

Razgovor obavio:
Mario Grgorinić
(potpis)

CENTAR SDS PULA

Pula, 1. III 1972.

SLUŽBENA BILJEŠKA

O obavljenom informativnom razgovoru sa sekretarom Općinskog komiteta SKH Pula drugaricom LORENCIN Justinom u vezi odbijanja suradnje sa delegacijom Saveza studenata Zagreb u akciji „Hrvatski sveučilištarci Istri“, koja je u vezi s tim izjavila slijedeće:

Dana 13. VII 1971. godine stigao je dopis Predsjedništva Saveza studenata Zagreb adresiran na Općinsku konferenciju SKH Pula, a u prilogu je bio okvirni program akcije „Hrvatski sveučilištarci Istri“. Pošto je u tom dopisu bilo navedeno i ime Ivana Zvonimira ČIČKA, drugarica Lorencin Justina, znajući da je Čičak u svom ideološkom opredjeljenju klerikaln, a iz samog programa akcije vidjela se pretencioznost i ambicija političkog djelovanja, apriori je stala na stanovište da se odbija svaka suradnja u navedenoj akciji. O cijeloj ovoj stvari drugarica Lorencin kao sekretar OK SKH Pula upoznala je rukovodioce društvenopolitičkih organizacija Općine Pula koji su zauzeli jedinstven stav da se odbija akcija

⁷⁴⁹ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *njihova*.

„Hrvatski sveučilištarci Istri” i ovlastili je da pismeno odgovori Predsjedništvu Saveza studenata Zagreba, da sve društveno-političke organizacije Općine Pula, odbijaju suradnju u navedenoj akciji. Pored toga Lorencin Justina je i telefonski razgovarala o cijeloj ovoj stvari sa drugom Josipom VRHOVCEM tadašnjim članom IK CK SKH, koji se složio sa ovakvim stavom drugarice Lorencin i društveno-političkih faktora Pule. O odbijanju saradnje o akciji Saveza studenata Zagreba upoznata je bila i Medjuopćinska konferencija SKH u Rijeci koja je zauzela identičan stav.

Dana 14. VII 1971. godine u OK SO Pula došli su studenti GANZA Krešimir iz Labina i STOJAN Ante iz Pule s namjerom da utanače tačan datum razgovora sa delegacijom Saveza studenata Zagreb u akciji „Hrvatski sveučilištarci Istri”. Pošto je Lorencin Justina prethodno upoznala predsjednika SO PERCAN Ivicu i sekretara SO GORIČKI Ivicu o namjerama akcije Saveza studenta Zagreb, to su njih dvojica na razgovor pozvali i Justinu. Ganza i Stojan su iznijeli otprilike ono što je i navedeno u cirkularnom pismu Predsjedništva SS Zagreba i da su došli da utanače tačan datum razgovora s njihovom delegacijom. Na pitanje Lorencin Justine s kakvim ciljem dolaze u Istru i kakav im je program, jer je bilo očito da se radi o političkom programu, Ganza i Stojan odgovorili su neodređeno, naime da prosto žele razgovarati, da im je situacija u Istri najmanje poznata, a da u Zagrebu ima dosta istarskih studenata. Rekli su da se valjda slažemo da imamo dosta zajedničkih problema i interesa i o tome da bi razgovarali. Na upit drugarice Lorencin koji bi to bili zajednički interesi, nisu određeno odgovorili, već su rekli da oni zapravo nisu ništa unaprijed konkretno pripremili i da su prilično na brzinu sve to organizirali. Na pitanje da li za ovu akciju zna Univerzitetski komitet SKH, odgovorili su da smatraju da znaju, a ukoliko ne zna, vjerovatno to zbog brzine nisu stigli obavjestiti i da je to „tehnički propust”.

Budući da su očito izbjegavali da o bilo čemu konkretno razgovaraju Lorencin Justina – sekretar OK SKH Pula, Percan Ivica i Gorički Ivica, odgovorili su im da je stav svih društveno-političkih organizacija Općine Pula da se njihovu delegaciju ne želi primiti. Ganza i Stojan rekli su da se čude ovakvom stavu društveno-političkih faktora pulske općine, da su oni bili i na drugim područjima: Šibeniku, Zadru, Drnišu i dr. područjima, a usput su naveli da su bili i u Austriji, jer da i tamo ima naših studenata. U jednom trenutku Ganza i Stojan su povezali svoju akciju sa Ivanom Šiblom na jedan vrlo nejasan način, naime, da dolaze u Istru upravo sada nakon govora druga Šibla u jednom mjestu (nitko od prisutnih nije upamtio mjesto) da će on tamo govoriti na mitingu u vezi sa 30-godišnjicom ustanka i da će nakon toga njihova delegacija posjetiti Istru.

Tokom cijelog razgovora Ganza i Stojan ponašali su se samouvjereno i u jednom trenutku rekli: „Vi se nas bojite, no, mi ćemo svejedno doći i učiniti što budemo mogli”.

Razgovor se završio na tome da se njihov dolazak odbija i da će o tome biti pismeno izvješteni, što je učinjeno 15. VII 1971. godine dopisom OK SKH Pula broj 01-203/1-1971.

Razgovor obavio:
Mario Grgorinić
(potpis)

11.4.

„TUŠKANAC”

Socijalistička Republika Hrvatska
REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
CENTAR RIJEKA

Broj *Sp* 29/12

Datum 9. III 72

224⁷⁵⁰

Socijalistička Republika Hrvatska
REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI

CENTAR ZAGREB

Primljeno 13. 3. 72.

Broj 321

Org. jedinica II⁷⁵¹

*II – Kralj*⁷⁵²

CENTRU SLUŽBE DRŽAVNE SIGURNOSTI
Z A G R E B

Veza: vaša depeša broj 321 od 29. II 1972. god.

U prilogu dopisa dostavljamo vam slijedeći material:

1. Zapisnik sa IX sjednice Medjuopćinske konferencije SKH Rijeka, održane 15. IX 1971. godine. Molimo da iz ovog zapisnika izvadite što vam je potrebno, te nam ga nakon toga vratite, jer smo iste posudili u MOK Rijeka.⁷⁵³
2. Fotokopiju dopisa broj 947/71 od 17. IX 1971. godine, koji je Medjuopćinska konferencija SK Rijeka, primila od Predsjedništva Saveza studenata Zagreb u vezi spomenute sjednice.
3. Fotokopiju dopisa broj 948 od 17. IX 1971. godine, kojeg je Predsjedništvo Saveza studenata Zagreb uputilo „Vjesniku”, „Večernjem listu” i „Novom listu”.
4. Fotokopiju dopisa 946 od 17. IX 1971. godine, kojeg je Predsjedništvo SS Zagreb uputilo Savezu studenata Rijeke.

⁷⁵⁰ Broj je napisan ručno u krugu otisnutu pečatom.

⁷⁵¹ Otisnuto pečatom uz ručno napisane podatke o datumu, broju predmeta i organizacijskoj jedinici.

⁷⁵² Najvjerojatnije Albert Kralj, operativni radnik SDS-a.

⁷⁵³ Ručno podcrtano.

Napominjemo da ćete zapisnik o saslušanju svjedoka Rubeša Alenka dobiti od Općinskog javnog tužilaštva Rijeka, kao i od drugih studenata u vezi boravka u Rijeci ostalih „lidera” studentskog pokreta.

NAČELNIK CENTRA DS
Davor Srdoč
(potpis, pečat)

11.5.

ZAGREB

RSUP SRH ZAGREB
SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
CENTAR SPLIT
Broj: 268/4 – 01 – FD
Split, 26. V 1972. godine

526⁷⁵⁴

Socijalistička Republika Hrvatska
REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
CENTAR ZAGREB

Primljeno 31. 5. 72.
Broj 749
Org. jedinica II⁷⁵⁵

CENTRU SLUŽBE DRŽAVNE SIGURNOSTI
ZAGREB

PREDMET: Tudjman Franjo, Veselica dr Marko i Komarica Zvonimir, dokumentacija se dostavlja.-

Veza vaše depeše broj 749 od 24. IV 1972. godine

Dostavljamo vam list „Imotska krajina” brojeve:⁷⁵⁶ 34, 35, 36, 37 i 38 u kojima je objavljeno u nastavcima predavanje Dr Franje Tujmana pod naslovom: „Stjepan Radić i hrvatska državnost”, održanog u Imotskom dana 17. VI 1971. godine, broj 13 u kome je objavljen članak pod naslovom „Dr Marko Veselica govorio u Imotskom”, od dopisnika (I. G.) Ivana Gudelja i brojeve: 23, 24 i 25, u kojima je objavljen u nastavcima govor Zvo-

⁷⁵⁴ Broj je napisan ručno u krugu otisnutu pečatom.

⁷⁵⁵ Otisnuto pečatom uz ručno napisane podatke o datumu, broju predmeta i organizacijskoj jedinici.

⁷⁵⁶ Ručno podcrtano. Ta se napomena odnosi i na druge dijelove teksta u nastavku dokumenta.

nimira Komarice pod naslovom „Povijesna pouka o hrvatskim selenjima”, održanog prigodom osnivačke skupštine matice hrvatske dana 20. XII 1970. godine u Imotskom.

Originalni tekst „Informacije” koju je Božidar Žaja sačinio i dostavio MOK-u⁷⁵⁷ Split, nismo uspjeli pronaći. Od Općinskog komiteta SK-a Imotski dobili smo prijepis te „Informacije”, što prilažemo.

Dostavljamo u prilogu službenu zabilješku o razgovoru s Mikulić Andrijom, direktorom „Pionirke” u Imotskom i zabilješku o razgovoru s Lešina Ivanom zv. „Mijukić”, koje se odnose na predavanje Dr Marka Veselice i Dr Franje Tujdmana u Imotskom.

Dostavljamo vam zabilješke o razgovorima sa:

- Zdilar Markom, sekretar Općinskog komiteta SK Imotski;
- Škaro prof. Brankom, direktorom gimnazije u Imotskom⁷⁵⁸
- Knezović Jozom iz Aržana – Imotski i
- Tonković Ljubom, koje se odnose na predavanje Dr Marka Veselice održanog 14. kolovoza 1970. godine u Imotskom.

Dostavljamo vam zabilješku o razgovoru sa Puljiz Stjepanom zv. „ZeLe”, komercijalnim direktorom poduzeća „Napredak”, a odnosi se na istupanje Dr Franje Tujdmana za vrijeme večere.

Zabilješke dostavljamo u dva primjerka. Svi dolaze u obzir da svoje iskaze sadržane u zabilješkama potvrde pred sudom, jer je na to skrenuta pažnja prilikom razgovora.

Prilog:

- 9 brojeva lista „Imotska krajina”,
- 8 službenih zabilješki u dva primjerka,
- 1 prijepis „Informacije” Božidara Žaje.-

NAČELNIK CENTRA:
Ivan Pervan
(potpis, pečat)

⁷⁵⁷ Međuopćinska konferencija.

⁷⁵⁸ Dopunjena riječ. U izvorniku je napisano *Imot*.

11.6.

DISKUSIJA

za sastanak Osnovne organizacije SK Komiteta SK uključno i CK Hrvatske po pitanjima dolje navedenim:⁷⁵⁹

1. Drug Tito u svojim govorima na Tjentištu – Sutjesci, Prvomajskoj u Zagrebu na Po-dravsko-varaždinskoj regiji (Koprivnica-Varaždin) na manevru sloboda 1971. itd.
 - pozvao sve rezervne starješine bivše borce, ratne vojne invalide, komuniste da stupe u borbu protiv svih neprijatelja svih vrsta i boja, nažalost i protiv onih koji su bili sa nama na Sutjesci i borili se širom Jugoslavije, a danas više to nisu. Nego vode bitku i kamufliraju se protiv svega što smo stekli u toku rata i poslije rata, a to je Bratstvo-Jedinstvo Naroda Jugoslavije.
2. Mjesec dana; poslije popisa stanovništva a prije pet⁷⁶⁰ mjeseca ove godine izvršen je popis u čitavoj Jugoslaviji, a mjesec dana poslije toga izvršen je popis djece u Hrvatskoj u srednjim i višim školama. Po nacionalnom pitanju sa formularima gdje se izričito tražilo od strane direktora škola, – gimnazija, da se djeca nacionalno izjasne i upišu u priloženim formularima. Mnoga djeca nisu znala koje su nacije, a naročito djeca iz mješanih brakova, te je bilo primjera u Zagrebu kod djece u III i IV razredu gimnazije, gdje su ustajali Hrvati – Srbi, a jedan dio takvih mladića i djevojaka ostao je da sjedi i na pitanje direktora zašto ne ustanu koje su oni nacije? Nastalo je gundjanje smješno i više od smješna i djeca odnosno djevojke i mladići rekli su da su oni Jugoslaveni, kada je direktor pokupio formulare koje su ispunili u dotičnom razredu onda je nastalo komentarisanje u razredu i djeca su rekla Vi Srbi na jednu stranu Hrvati na drugu, a mi Jugoslaveni ćemo preko Vas. Strašno za mene kao komunistu oficira JNA u penziji nosioca spomenice i onog što me je najviše dirnulo kao takovog da ovo pišem jeste pitanje pod ovom tačkom. Ovo je izvršeno i u Rijeci, gdje je sin iz mješanog braka došao iz škole plaćući jer ga je tražilo da se nacionalno izjasni i ispuni formular što nije znao jer potiče iz mješanog braka, a to je sin oca banjelučanina, majke slovenke i zove se pukovnik u penziji Pando Mladen.
 - Roditelji po Ustavu odgovorni su za nacionalno opredjeljenje djece do 15 godina i ovo je suprotno amandmanima i Ustavu u cjelini. Roditelji su odgovorni za svoju djecu za održavanje i sve ostalo do njihove punoljetnosti, takodjer po Ustavu.
 - Tko je naredio ovaj nezakoniti popis, zašto i u koje svrhe da mi se objasni? Predlažem i dajem mišljenje da se ovi nezakoniti izbori djece – omladine ponište od strane Sabora i Ustavnog suda Hrvatske, a krivce da se uzme na najstrožiju krivičnu političku i materijalnu odgovornost.

⁷⁵⁹ Prema informaciji Centra Službe državne sigurnosti u Osijeku od 15. studenoga 1971., riječ je o pamfletu koji je sastavio i na području Osijeka dijelio Đoko Mamula, umirovljeni pukovnik iz Zagreba. Vidjeti opširnije prilog 7.61. u ovome izdanju.

⁷⁶⁰ Strojem je napisano *dva* i potom ručno ispravljeno u *pet*.

3. HRVATSKI TJEDNIK napada naše najodgovornije i najjemenitnije drugove iz Hrvatske, druga Bakarića i druga Blaževića, dok nitko od članova CK, Izvršnog komiteta CK i kompletnog CK nije poduzeo mjere za klevetanje naših rukovodioca sem u VII mjesecu što je drug Jure Bilić član CK Hrvatske dao izjavu za štampu i po mom dubokom mišljenju u potpunosti na mjestu i kursu naše partije. U vezi sa klevetanjem i utrkivanjem štampe prema simpatiji pojedinih rukovodioca, generala – Blaževića, Bakarića i kako koga simpatiše toliko mu posveti stupaca u štampi ili strana (riječii druga Jure Bilića). Nažalost, da sabor ovaj tjednik dotira financijski. I kada se sve ovo uzme u obzir onda je jasno da pojedinci pa i časopisi, po ovome mogu da rade što hoće, a gdje su odgovorni urednici i odgovorne redakcije listova, a do danas nisam pročitao da je itko suspendovan ili uzet na odgovornost ma koju bilo. Čemu ovo služi i u koje svrhe, mislim lično da Jugoslaviji ne, Republici Hrvatskoj ne, već služi stranoj obavještajnoj službi i neprijateljima u zemlji i inostranstviu, a to su u inostranstvu ustaše na čelu sa doktorom Jelićem i četnici a u zemlji proustaškoj i pročetničkoj orjentisanoj protiv naše zemlje. Da je ovo tačno slučaj ubistva Vladimira Rolovića narodnog heroja našeg diplomate i ambasadora, a tko ga je ubio mladići jugoslaveni stari od 20 do 27 godina, znači djeca rođena poslije rata.
4. Studentsko rukovodstvo iz Zagreba održali sastanak sa studentskim rukovodstvom iz Splita i tom prilikom izdali proglas svoj i osudili zagrebačku partijsku organizaciju putem štampe na čelu sa njenim predsjednikom Srećkom Bijelićem, članom CK Hrvatske i Jugoslavije, zbog isključena iz SK Šime Đodana i Marka Veselice koji nažalost i danas drže svoje katedre u Zagrebu. Ova studentska rukovodstva i dalje sjede i rukovode našom studentskom omladinom i istu truju naročito po nacionalnom pitanju i ko bojage držu predavanja, i bacaju kamen smutnje medju našu studentsku i omladinu u cjelini, kao i naše narode. Čemu ovo služi u socijalističkoj republici Hrvatskoj gdje su naše mjere socijalističke, komunističke, privredne i administrativne. Mislim lično, da su zajatile. Bar do sad nisu poduzete mjere jer rukovodioci studentskih Budiša i Čičak sjede u svojim foteljama. Logično da i rukovode, a kako rukovode vidi se iz napred navedenog. Zašto mi da dozvolimo da nam ovakvi rovaru u našoj Republici Hrvatskoj i ruše krvlju stvoreno bratstvo-jedinstvo, za koje smo dali u toku II Svjetskog rata milion i sedamsto hiljada naših najboljih sinova, kćeri, majki i očeva i pored toga odluke u toku rata ZAVNOHA i AVNOJA⁷⁶¹ koje su lijepo citirale prava svakog naroda u Jugoslaviji, a danas mi moramo ponovno u borbu za to bratstvo i jedinstvo iako je od rata prošlo punih 26 godina.
5. ŠIROKI BRIJEG brošura izdata od strane Popova – fratera gdje je Okružni sud Splita svojom presudom zabranio rasturanje – prodaju imenovane brošure, a Bosna i Hercegovina čitava zabranila na čelu sa republičkim tužiocem i sve ostale političke organizacije na čelu sa socijalističkim savezom, dok Vrhovni sud Hrvatske je ukinuo presudu

⁷⁶¹ Zemaljsko antifašističko vijeće narodnog oslobođenja Hrvatske, Antifašističko vijeće narodnog oslobođenja Jugoslavije.

Okružnog suda Split i dozvolio prodaju brošure Široki Brijeg, a studenti – omladina brošure prodaju kako tko hoće i po kojoj cijeni 4.- 6.- i 7.- dinara novih te iz znatizelje naših građana brošura ide kao alva, i ne pita se po kojoj cijeni, te su isti za par sati na Trgu Republike u Zagrebu prodali 5000-8000 primjeraka. Mene interesuje lično sa čime se je služio Vrhovni sud Hrvatske kada je ukinuo presudu Vrhovnog suda Split i dali su odgovorni iz suda – pravde na kursu CK Hrvatske, vlade Hrvatske i Jugoslavije.

6. Slučaj Vice Vukov, zabrana njegovih ploča od strane Televizije i radia Sarajevo, zabrana nastupa u Mostaru, Ljubuškom, Zenici i Sarajevu kao nepoželjnom od strane društveno-politič. organizacija na čelu sa Socijalističkim Savezom radnog naroda. Komanda pete vojne oblasti iz Zagreba na traženje svojih komandi starješina iz jedinica da Vice Vukov ne nastupa u domovima JNA jer je nepoželjan. Društveno-politička organizacija iz Opatije zabranile su Vici Vukovu, kao nepoželjnom da nastupa u Opatiji zbog njegovih incidenata u Opatiji u hotelu „Ambasador” sa jednom djevojkom.
 - Televizija Zagreb i pored zabrane politič. organizacija Opatija na čelu sa Soc. sav. RN⁷⁶² uvrstila je Vice Vukova u program za trideset godišnjicu formiranja naše mornarice, civilne i vojne i Vice je i pored zabrane pjevao svoje šlagere 10. IX 1971. g, a OS Rijeka je imala sastanak skupštine i odredila komisiju da stupi u vezu sa televizijom Zagreb i odgovornim faktorima političkim u Opatiji, te riješi pitanje nastupa Vice Vukova, no međutim i pored toga Vice je pjevao kako je napred navedeno. Žalosno, ali tako je i još je žalosnije da je jedan director televizije Zagreb član CK Hrvatske koji je svakako po svojoj dužnosti morao program odobriti, i prekontrolisati.
 - Krapina 1971, dodjeljuje glavnu i prvu nagradu u IX. mjesecu Vici Vukovu, za nastup prošle godine, a nagradu i povelju uručuje predsjednik skupštine grada Zagreba Josip Kolar kao izaslanik. Sve ovo putem televizije na svečan način. Sada mi nije jasno, kako je ovo, koje na liniji –kursa naše partije SKJ dali faktori Bosne ili Hercegovine, Opatije ili ovi drugi iz Hrvatske da mi se objasni, jer ovo mislim nije na liniji CK SKJ prve konferencije SKJ, devetog kongresa SKJ i ostalih naših mjera i postavki. Lično mislim da su nečije mjere izostale, a čije molim odgovor.
7. Slučaj Vidović,⁷⁶³ Bulat, i Šibl, sva trojica generali, narodni heroji, veliki rukovodioci u toku II. svjetskog rata i poslije rata, kao i dan danas, a posebno drug Bulat Rade i Drug Šibl Ivan su članovi CK Hrvatske, i predsjednik SUBORA⁷⁶⁴ Hrvatske Šibl a Bulat član CK Hrvatske i narodni zastupnik za Kordun, – Vrgin Most.

Naša štampa se utrkuje za svakog posebno kako koga šimpatije ili po nacionalnom pitanju gleda jer trećeg nema toliko im posvećuje stupaca stranica u štampi. O ovome je lijepo govorio član CK Jure Bilić. Smatram, da su mjere našeg državnog i partijskog rukovodstva po ovim pitanjima izostale u tome što nisu pozvali svu trojicu generala

⁷⁶² Socijalistički savez radnog naroda.

⁷⁶³ Nikola Vidović.

⁷⁶⁴ Ispravno bi bilo SUBNOR – Savez udruženja boraca narodnooslobodilačkog rata.

narodnih heroja rukovodioca i raščistili, ako ne drugačije onda na CK Hrvatske čiji su članovi Bulat i Šibl.

Već je CK sa mjerama zatajio i tako dozvolio razna pričanja naših gradjana, naše omladine i naših političkih faktora po komunama u republici Hrvatskoj, te tako se jasno vidilo da netko pa čak i organizacije tipuju za jednog drugog ili trećeg i tako se stvara zabluda kod naših naroda, naročito u Hrvatskoj gdje postoje više nacija i nacionalnih manjina. Konkretno: Savez boraca Vrgin Most, Vojnić, Slunj, Nova Gradišta, Osijek, Podrav. Slatina⁷⁶⁵ osudjuju druga Šibla, i traže da podnese ostavku na dužnost predsjednika Saveza boraca Hrvatske i da ne može kao takav svojim istupima predstavljati napred navedene. Dok Izvršni komitet CK održava vanredni sastanak i daje zaključak da nema mjesta gore navedenih za opoziv druga Šibla. Pored toga SUBOR grada Zagreba održava svoja dva sastanka i zahtjeva da Rade Bulat podnese svoj alibi na kojoj je liniji i traži smjenu istoga kao i za Vidovića.

CK Hrvatske po pitanju Šibla – Bulata čiji su oni članovi čuti do sada nije poduzeo mjere, ako jest ali za javnost ne, zašto je ovo i kako mogu borci, rezervne starješine, ratni vojni invalidi, članovi SK da se orjentišu. Lično mislim, ako postoji još ona stara parola briga za čovjeka da je onda trebalo poduzeti najhitnije mjere i riješiti to na jedan jednostavan način bez štampe i naklapanja pojedinih urednika listova, a samim time što je najvažnije da se napred navedeni ne dovode zajedno sa svojim narodom u zabludu.

Na sastanku SUBORA na kojem je bio i general pukovnik Srećko Manula,⁷⁶⁶ Komandant glavnog štaba Hrvatske, koji je govorio o ličnosti generala Vidović Nikole i tom prilikom pored ostalog rekao da je Vidović pojam i ličnost bio u toku revolucije i jednom rječju govorio o istom u superlativu, dok za generala Šibla Ivana je rako da ako je Šibl pogriješio u odnosu na Vidovića da svi mi u svom radu griješimo pa onda mogao je da pogriješi i drug Šibl.

8. Drug Šibl Ivan je govorio na mitingu Goranovo proljeće u Lukov Dolu 1971. godine, za 30-et godišnjicu Ustanka našeg naroda, a to je moja komuna gdje sam rođen Vrbovsko, i tom prilikom je doslovice rekao.

U vezi amandmana kojeg smo izglasali ovih dana, doživili smo drugovi – drugarice prvi put u historiji hrvatskog naroda da smo dobili slobodnu našu državu Hrvatsku, dobili smo prvi put svoje nacionalne grbove, svoju nacionalnu zastavu a to što smo dobili i postigli možemo samo zahvaliti našem voljenom drugu TITU, jer nam je on tu puno i puno pomogao.

Koliko ja znam i koliko mi je poznato da se naša Hrvatska država oslobodila od svih neprijatelja a to je bilo 9. – 15 maja 1945. g. tj. ništa manje ni više nego prije punih 26 godina, kada i sve ostale Republike, pokrajine u našoj FNRJ. Nije mi jasno pod čijom okupacijom je bila Hrvatska naša do Goranovog proljeća a to je 1971. godina, zato

⁷⁶⁵ Podravska Slatina.

⁷⁶⁶ Srećko Manola, hrvatski general-pukovnik (Travnik, BiH, 6. listopada 1914. – Zagreb, 25. veljače 1979.). Vidjeti opširnije: „Manola, Srećko“, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021), pristupljeno 6. listopada 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=38674>.

molim odgovor? Podravska Slatina, SUBOR kaže pored ostalog i traži ostavku da podnese drug Šibl, na dužnosti predsjednika SUBORA Hrvatske, da je kod osnivanja pododbora Matice Hrvatske u Virovitici bio bučan, što nije bio slučaj kod deklaracije koju je ranije prije par godina izdala Matica Hrvatska, a koju deklaraciju je osudio čitav narod u našoj Hrvatskoj.⁷⁶⁷

9. Slučaj naš savezni poslanik generaln idirektor ŽTP-a⁷⁶⁸ Zagreb, koji je na čelu naše najveće radne organizacije koja broji 33 tisuće zaposlenih u Hrvatskoj, a koji je šikaniran tako od strane RS-a⁷⁶⁹ i organa upravljanja kao i od strane dve komisije koje su radile par mjeseci na ispitivanju njegovih grešaka o štampi da ne govorimo itd.

Izvršni komitet CK Hrvatske odbacio je ove optužbe u vezi Tomca Josipa u cijelosti, i njegovih saradnika koji su zajedno optuženi sa njim (štampa isječak iz novina) piše „da Tomc Josip piše bijelu knjigu i navodi u toj knjizi da ovo zašto se on optužuje snosi odgovornost društveno-političke organizacije u Hrvatskoj na čelu sa predsjednikom CK Hrvatske drugaricom Dr. Savkom Dapčević-Kučar, lično.” Sada neznam i nije mi jasno tko je ovdje skrenuo sa kursa CK Hrvatske i CK Jugoslavije prve konferencije, IX Kongresa i lično kursa druga Tita koje on vodi već decenijama. Zato najozbiljnije molim kompletan odgovor.

Ujedno predlažem da naš savezni poslanik Tomc Josip Dodje lično i da govori biračima područja Trnje Zagreb koji su glasali za njega i birali ga medju ostalim i ja sam glasao te zbog toga kao birač-gradjanin imamo puno pravo po Ustavu da tražim da položi račun o svom radu. Iskreno rečeno da se ponavlja ona stara metoda naših poslanika sa ovog područja da ih biramo za zastupnike u Sabor ili saveznog poslanika, mandat prodje a birači gradjani mnogi ne poznaju dotičnu ličnost.

10. Slučaj bogaćenja: Ovo postavljam u vezi govora druga Tita prije jedne decenije u Splitu, a sada ponovno je to u svojim govorima pokrenuo i rekao da neće ove mjere koje će se poduzeti proći kao onaj govor moj odnosno njegov u Splitu.
- po ovome i u vezi bogaćenja radi se u Hrvatskoj da ne govorim u Jugoslaviji tko šta hoće i štampa piše a naš narod se zgraža. Slučaj braće Vučković, slučaj Baum – Osijek, itd.
 - Mjere su i kontrole po tom pitanju i zatajile i mislim potpuno izostale (Dalmacija, Crkvenica)⁷⁷⁰ i ostala mjesta na Jadranskom moru, vile, automobili u familiji po dva pa negdje tri da ne govorimo o mehanizaciji u stanu po najnovijim katalogima.
 - privatnici, prevoznici i ostali koliko mi imamo braće Vučkovića u našoj Republici koji se rasipaju sa državnim društvenim parama a naši radnici (radnička klasa) kako krpi kraj s krajem sa svojim primanjima 60.000 – 70.000 st.⁷⁷¹ dinara a takovih je najviše i Republici.

⁷⁶⁷ Deklaracija o nazivu i položaju hrvatskoga književnog jezika, sastavljena u Matici hrvatskoj 9. ožujka 1967.

⁷⁶⁸ Željezničko transportno poduzeće.

⁷⁶⁹ Radnički savjet.

⁷⁷⁰ Crkvenica.

⁷⁷¹ Starih.

11. Lik komuniste (Statut, program SKJ I SK Hrvatske)
- Komunisti članovi SK, njihov rad kod mnogih je potpuno izbljedio.
 - Kakav komunista treba da bude zna se, šta rade isto se zna prosto je neshvatljivo i gadjenje koji nisu članovi SK pitaju se jeli moguće da to baš rade komunisti.
 - Agituju i šire propagandu u korist poduzeća a naročito u svoju ličnu korist, prodaju majke božije, isusa, kupuju i farbaju jaja i ostale artikle za Božićne i Uskrsne stvari. Lično sam čuo da ne komunisti kažu eto takovi su naši hrvatski i jugoslaven-ski komunisti.
 - plaćanje članarine, SK ima i nažalost i u našoj organizaciji koji su odstupili od Statuta SKj i SKH prime milione a ne plate članarinu na sva primanja, (zašto ovo i dokle ovako, molim odgovor)
12. Naših radnika imamo jedan milion na radu u inostranstvu a od tih najviše je iz naše Republike Hrvatske. To je ništa manje nego dvije armije kompletne i to u najjačim godinama života prosjek od 20 – 47 godina ž.⁷⁷²
- mnogo imamo koji su navršili puni radni staž i starosne godine a ima ih koji su noseći partizanske spomenice borca 1941. godine, ali ne daju i neće da napuste svoje fotelje u kojima duboko dišu a samim time primaju i velika beriva. Pored toga imamo penzionere (oficire i ostale) sa prosječnim primanjima te se dešavaju anomalije da se isti putem veze i protekcije zaposle te pored penzije primaju dobre plate, čak i švercuju, a pored toga ti su uspjeli da zaposle i supruge ponekoji i dijete koje je odraslo i takovi primaju milione mjesečno i godišnje i mislim da nema govora da se takav može i mora obogatiti, a sve na zakonite načine. Gdje je naša kontrola mjere i ostale sankcije mislim da su potpuno zatajile.
13. Iz štampe sam pročitao spisak članova Federacije i lično znam ima članova federacije koji su penzionisani sa velikim primanjima. Tko iste financira, plaća iz kojeg budžeta? Zašto se ovako radi te ispada da su pojedinci oslobodili našu FNRJ, a ostali narod koji steže kajiš u odnosu na ove cijene koje divljaju u čitavoj Jugoslaviji.
14. Napomena
- Lična biografija moja i moje uže porodice:
- Prije trideset godina ja lično, moja braća raščistila su sa religijom, nacionalizmom, šovinizmom, a porodica kao takva sva je istom učestvovala u II. svet. ratu.
- Dva brata nas smo nosioci spomenice borca 1941. godine
 - Jedan brat i dve sestre učesnici rata od 1941. do 1945. te kao takvim priznat od mjerodavnih faktora radni staž u duplom iznosu.
 - Petero nas braće i sestara imamo mješanih brakova od mogućih živih sedmero.
 - Majku su mu četnici i ustaše zaklali (živoj iskopali oči) zbog nas djece koji smo bili protiv njih i fašizma.

⁷⁷² Života.

- Otac, pokojni Mamula Vasin i sestra Darinka bili su u logoru uhvaćeni po četnicima i predani talijanima a bili su u logoru zatvor Vrbosko, Bakar-logor, Padova i Venecija u Italiji dvije godine i nešto, tj. sve do kapitulacije Italije 9. 9. 1943. kada su pobjegli iz zatvora i dva mjeseca putovali u Jugoslaviju kao i majka sa njima odvojena i tako moji drugovi poznati su iste primili i prihvatili u Delnicama u Gorskom Kotaru.
- Oca svog Mamula Vasilija sam sahranio 1954. godine u Čakovcu na čakovačkom groblju a moji drugovi kolege oficiri pitali su me zašto to radim jer da imam pravo od države (DSNO)⁷⁷³ selidbene i ostale troškove, uključno i vagon za mrtvački sanduk, istim rekao tom prilikom da ga sahranjujem u Čakovcu radi bratstva-jedinstva i tada koliko znam jedini je on bio zakopan kao Srbin u groblju u kojem su sahranjeni Hrvati-Madžari, možda i još neka nacija ali ovo primjera radi. Istom sam podigao spomenik.

Prema tome mene ne muči a niti bolujem po šovinističkom i nacionalističkom pitanju kao i pitanju religije, jer sve to za mene i moju porodicu je riješeno prije trideset godina. dok mi nažalost bijemo bitku a naročito u zadnje dvije godine po tim pitanjima a ne da se uhvatimo u koštac sa ekonomskim pitanjem, privredom i ostalim administrativnim mjerama.

Pjesme koje se pjevaju i parole koje se pišu po drumovima, kućama, svatovima, sa grbovima i zastavama koje nisu naše, već ustaške primjer svatova zastave i grbova, govor druga Liker Zvonka člana predsjedništva CK SKJ na radu u fabrici Janko Gredelj Zagreb.

- Pjesma Jelačiću Banu, Hrkač Miljenko, Blagoj Majci koja rodi heroja. Taj isti Miljenko podmetnuo mine u kino „20. Oktobar” Beograd željez. stanica Beograd i grobnica narodnih heroja Zagreb. Božo Hrkač oslobođen po Okružnom sudu Maribor i prebjegao u inostranstvo, a brata Miljenka primio u HOP ustašku organizaciju po sudu oslobođen kakava je to politika u našem sudstvu-pravdi.
15. Omladina, Matica Hrvatska – Srpska prosvjeta, Budiša, Čičak održavanje mitinga i demonstracija u Vukovaru i ostalim mjestima šta rade omladina i studenti naše mjere i dali se ovakovim tipovima može suprotstaviti ovo naše socijalističko društvo. Ja lično mislim da može i mora, inače ovako ne može da hoda, jer isti truju naše narode, studentsku i ostalu omladinu i bacaju medju iste kamen smutnje. Mislim pod parolom zavadi pa vladaj, a to meni lično miriši na službu CIJA⁷⁷⁴ i ostale kao i na emisarenje nasljednika poglavnika Ante Pavelića, a to je nama poznat krvnik u Jugoslaviji pored Draže Mihajlovića, a to je Dr. Jelić u zapad. Njemačkoj.

Drugarski pozdrav!

Đoko Mamula
(potpis)

⁷⁷³ Državni sekretarijat za poslove narodne obrane.

⁷⁷⁴ Vjerojatno se misli na Središnju obavještajnu agenciju (*Central Intelligence Agency*, CIA), obavještajnu službu Sjedinjenih Američkih Država.

11.7.⁷⁷⁵

SDB RSUP Srbije
 Inf. br. 3127/10
 5. 11. 1971. godine

Povodom Dana oslobođenja Beograda, u Beogradu je boravila grupa studenata iz Zagreba, koju su predvodili Dražen Budiša,⁷⁷⁶ prorektor Ivan Zvonimir Čičak i Ante Paradžik.⁷⁷⁷

Tim povodom organizovan je zajednički sastanak predstavništava Saveza studenata Beograda i Zagreba. Pored ostalih, na sastanku je govorio Dražen Budiša i Ivan Zvonimir Čičak. Budiša je najpre ponovio svoju poznatu tezu o položaju Savezu studenata Jugoslavije, a zatim kategorički izjavio da je protiv ustavnih amandmana i svega onoga što se u amandmanima predlaže za novi Ustav SR Hrvatske. Naglasio je da se takva „njihova pozicija” odražava i na politiku koju vode u Savezu studenata, a zatim rekao: „Pošto je moj predgovornik Pejić Nenad izjavio da ih ovde u Beogradu čeka posao – nastavio je Budiša – ja bih rekao da nas po povratku u Zagreb ne čeka posao, već pokret i akcija”.

O samoupravljanju i položaju radničke klase u Jugoslaviji Budiša je izjavio da u našoj zemlji nema ni govora o samoupravljanju, a da se radnička klasa nalazi u izuzetno teškoj položaju. U vezi s tim napomenuo je da su zagrebački studenti spremni da žive još siromašnije, „jer je besmislena borba za naš standard u uslovima teškog položaja radničke klase”. Istakao je i to da oni u Zagrebu nemaju kome da se obraćaju za izgradnju domova, pa zato moraju da se oslanjaju na emigraciju.

„Nas su politikanti i političari u Zagrebu pokušali da ocrne i dezavuišu kao pokret koji je izrastao iz masa – nastavio je Budiša – ali su se prevarili, jer mi nismo podležni manipulacijama političara, jer smo pokret, a ne veštački stvorena organizacija. Mi imamo protivnike među studentima. Oni su lično vrlo poštene ljudi, ali su izmanipulisani, jer su se oko njih okupili unitaristički elementi. Mi nikada nismo bili jaki kao danas i bićemo sve jači”.

Zatim je govorio Zvonimir Čičak, koji je, pored ostalog, rekao: „U ovoj zemlji je nemoguće bilo šta sprovesti dok se starci nalaze na vlasti. Badava galamimo, vićemo i demonstriamo. Vuk dlaku menja, ali ćud ne. Jedni isti manipulišu nama od rata. Imao sam neke ideale, ali sada ne. Bakarić izjavljuje da se u ratu borio za vlast, a ja sam bio ubedjen da se borio za komunizam. Ispada da su se i komunisti borili za vlast”.

I Budiša i Čičak su isticali da podržavaju svoje profesore Djodana i Veselicu, „koji su istinski predstavnici naprednog pokreta” i da se ne slažu sa odlukom Gradske konferencije Saveza komunista Zagreba o njihovom isključenju iz Saveza komunista.

⁷⁷⁵ Prijepis Informacije SDS-u RSUP-a SRH dostavila je SDS Saveznoga sekretarijata za unutrašnje poslove dopisom str. pov. br. 8908/1 od 15. studenoga 1971. Centru SDS-a Zagreb prosljeđena je na uporabu dopisom broj 494/6 od 25. studenoga 1971. i evidentirana pod brojem 1200 od 26. studenoga 1971. Dodijeljena je u rad operativnim radnicima Albertu Kralju i Slobodanu Vidoviću.

⁷⁷⁶ Ručno podcrtano. Ta se napomena odnosi i na druge dijelove teksta u nastavku dokumenta.

⁷⁷⁷ Ta tri imena i prezimena napisana su ručno na lijevoj margini dokumenta.

11.8.

„*Tuškanac*”

RSUP SR HRVATSKE
SDS – I Sektor
Depeša br. 671
Zagreb, 24. 12. 1971.

Kurirom!

CENTAR DRŽAVNE SIGURNOSTI
Z A G R E B

Od RSUP SR Makedonije primili smo slijedeću informaciju:

„Na jubilarnoj proslavi SSM⁷⁷⁸ održanoj 11. 12. 1971. godine kao predstavnik studenata iz Zagreba prisustvovao je Veljko Božikov, rukovodilac koordinacionog odbora.

Rukovodećim licima iz SSM Božikov je objasnio da je odluka o studentskom štrajku bila donijeta 22. 11. 1971. godine na sjednici Predsjedništva a na prijedlog Dodiga. Razlog štrajka nije bio unaprijed predviđen, kao povod uzet je devizni režim i ekonomski sistem u SFRJ. Još iste noći počele su organizacione pripreme i izolirali su sekretara Mičija. Mimo njega, veći broj funkcionera studentske organizacije bila su pozivana od radnih kolektiva da govore ispred radnika, no oni su se plašili da to prihvate. U akciji dobili su podršku od Hrvata iz Kalifornije i radnika iz Holandije i Švedske. O štrajku piše zapadna štampa a to očekuju i od Bugarske i Poljske. Uoči Dana Republike bili su pozvani u CK SKH kod Savke Dabčević i Mike Tripala gdje im je rečeno da nisu trebali organizirati štrajk, jer da im time stvaraju poteškoće.

Interesirao se da li će ih SSM podržati ako Budiša bude uhapšen, jer se time narušavaju autonomna prava univerziteta (sveučilišta). Rekao je da izražava žaljenje za slabu informiranost SSM i obećao je da će im poslati sve brojeve „Studentskog lista”, „Hrvatskog sveučilišta” i „Telegrama”.

Znao je da će doći do zabrane „Telegrama” od 11. 12. 1971. godine, jer se vredja ličnost Tita. Dva dana nakon otpočetog štrajka osjetili su strah jer su se bojali da ne uvuku radnike u generalni štrajk.

Iz Skoplja namjeravao je otići u Prištinu radi sagledavanja tamošnje situacije i mogućnosti za podršku.

Predstavnici SSM dobili su utisak da je Božikov bio dosta uplašen u prvom redu radi neizvjesnosti što će se desiti studentskom rukovodstvu u Zagrebu”.

Melkior Baranović
(pečat, potpis)

⁷⁷⁸ Savez studenata Makedonije.

11.9.

Nije za obradu

963⁷⁷⁹

KURIROM – HITNO

SDS ZA SR HRVATSKU

I Sektor

Broj: 671

Zagreb, 22. 12. 1971.

CENTRU SDS – Z a g r e b

Socijalistička Republika Hrvatska

REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE

SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI

CENTAR ZAGREB

Primljeno 23. 12. 71.

Broj 1614

Org. jedinica II⁷⁸⁰

Od SSUP SFRJ primili smo 22. 12. 1971. godine slijedeću depešu:

„Raspoložemo podacima iz jednog inostranog izvora, koji je posljednjih dana boravio u Zagrebu, da je otpor neprijateljskih snaga u SR Hrvatskoj ustavnom poretku u SFRJ „strogo dirigitan iz jednog punkta” i da mu je sada cilj da samo „drži odredjenu temperaturu” putem studentskih čarki do 24. decembra, kada u Zagreb pristiže više desetina hiljada radnika iz inozemstva. Prema istom izvoru „u tom momentu bi se pokrenule brojnije studentske mase koje bi „zapalile” radnike i došlo bi do kulminacije krize”. U svom zaključku izvor navodi: „S toga su slijedeći dani odlučujući. Da li će novo rukovodstvo uspjeti s jedne strane ubjediti stanovništvo Zagreba da oстане po strani od eventualnih nereda i drugo, da razbije ovaj rukovodeći punkt opozicije. Ukoliko se nebi uspjelo u tome, 24. decembra bi moglo biti ozbiljne gužve”.

Smatramo da podaci zaslužuju odredjen stepen respekta, s obzirom da je njihov izvor veoma informirana ličnost (što se pokazalo posebno u davanju tačnih prognoza pred IV plenum SKJ 1966. godine) i da njegove pretpostavke imaju svoju logiku, kao i da su rezultat mišljenja i nekih njegovih kolega.

Prednje vam dostavljamo radi informiranja i poduzimanja odgovarajućih mjera, ukoliko se provjerom utvrdi da su ovi podaci tačni”.

Srećko Šimurina
(pečat, potpis)

⁷⁷⁹ Ručno napisano u krugu otisnutu pečatom.

⁷⁸⁰ Otisnuto pečatom uz ručno napisane podatke o datumu, broju predmeta i organizacijskoj jedinici.

11.10.*II/ Vidović⁷⁸¹**– pošalji fotokopiju Srećku Šimurini**(potpis)***I N F O R M A C I J A**

Službe javne i državne sigurnosti o stanju na Zagrebačkom sveučilištu

ZAGREB, 14. 4. 1972.

I N F O R M A C I J A

Službe Državne i Javne sigurnosti o stanju na Zagrebačkom sveučilištu i studentskim domovima, sa posebnim osvrtom na značaj događaja i mjere koje su u vezi s tim poduzete.

Inicijativni odbor SSZ

Nakon poduzetih akcija na suzbijanju neprijateljske djelatnosti i poslije zatvaranja nekih članova Predsjedništva SSZ, osnovan je Inicijativni odbor koji sačinjavaju po jedan predstavnik sa svakog fakulteta visoke i više škole Zagrebačkog sveučilišta. Osnovan je sa zadatkom da obavlja funkciju Predsjedništva do izbora novog rukovodstva SS, te da koordinira sa svim Fakultetskim odborima kako bi se izvršile što bolje pripreme za godišnju skupštinu SS. Osim toga Inicijativni odbor osnovao je komisiju koja je radila na rebedovanju smještaja u studentske domove i nakon završenog rada komisija je utvrdila da u studentskim domovima ima smješteno preko 1000 studenata koji prema postojećim kriterijima nisu trebali dobiti mjesto u domu.

Inicijativni odbor u svom radu nailazio je i još uvijek nailazi na niz poteškoća kao što su dugovi bivšeg Predsjedništva, neodgovornost nekih članova, slaba saradnja sa nekim fakultetima, nesnalazhenje u radu i sl. Sve ovo doprinjelo je da do danas još uvijek nisu izvršene pripreme za godišnju skupštinu, gdje bi se trebalo izabrati novo legalno studentsko rukovodstvo.

Studentski domovi

- Neposredno poslije studentskog štrajka u Studentskom domu „Nina Maraković” smjenjen je Savjet stanara i oformljen Inicijativni odbor od članova koji su poznati kao protivnici masovnog „studentskog pokreta”.

Grupa studenata predvodjena sa Matić Ivanom i Mandić Dragom /bratom od Srećka Mandića/ namjeravaju izazvati nered i spriječiti rad godišnje skupštine SSZ, gdje se treba izabrati novo studentsko rukovodstvo. Mišljenja su da u novo studentsko rukovodstvo provokativno treba predložiti studente srpske nacionalnosti, a svakog Hrvata koji bi ušao u taj forum trebalo bi pretući.

⁷⁸¹ Slobodan Vidović, operativni radnik SDS-a.

Utvrđuje se jedna grupa studenata kompromitiranih u studentskom štrajku, a stanuju u studentskim domovima „Nina Maraković“ i „Stjepan Radić“, koju sačinjavaju: Mandić Drago, Slišković Ante, Šošo Tomica, Đerek Nedeljko, Mandac Branko zv. „Đendo“ i Grgić Pero. Jedan dio grupe dana 2. 3. 1972. godine u sobi Grgić Pere diskutirali su o proteklim studentskim događajima i pjevali pjesme „Ustaj bane“, „Marjane, Marjane“ u raznim verzijama i „Vezak vezla hrvatica mlada“, spominjući i Antu Pavelića. Prema našim saznanjima ova grupa održala je dva sastanka na Savskom nasipu uzvodno od sportskih terena „Mladost“, isto tako organizirali su izlet na Sljeme početkom marta mjeseca.

U domu „Nina Maraković“ dosta je snažna grupa albanskih nacionalista, koji su u sprezi sa hrvatskim, pa nastupaju gotovo identičnom platformom. Nakon izlaganja Marinović Ive, studenta tehnologije na konferenciji Sveučilišnog komiteta SK, a koje je štampano u „Vjesniku“ od 30. 3. 1972. godine, gdje je govorio o sprezi albanskog i hrvatskog nacionalizma, našao je na vratima svoje sobe naljepljen novinski izrezak sa podcrtanim riječima „bila je to sprega albanskih i hrvatskih nacionalista“, a Muje Krasnići je bio nosilac. Istog dana kod njega su došla dva albance i zaprijetila mu da se on ne kači za šiptare.

Dana 25. 3. 1972. godine jedna veća grupa studenata albanske nacionalnosti fizički je napala redare na plesu u domu „Nina Maraković“, te pretukli Macan Matu, Antu Mihanovića i još jednog studenta. Među njima su uočeni Gaži Zuber, Sahid Šalja, Tafilaj Muhamed i Bekaj Avdyl, a pretpostavlja se da je inicijator ovog nereda Muje Krasnići. Protiv identificiranih lica podnešena je prijava sucu za prekršaje, a za ostala lica, koja će se naknadno identificirati, prijava slijedi.

Prilikom pada našeg aviona u Čehoslovačkoj,⁷⁸² u TV dvorani nastalo je oduševljenje. Ovaj podatak iznio je Ivo Marinović na Sveučilišnoj konferenciji. Do sada se nisu mogli utvrditi nosioci ovih zbivanja iz razloga, što je tog momenta u dvorani bilo mnoštvo studenata, a dvorana je bila zamračena.

U domu „Nina Maraković“, za vrijeme gledanja TV dnevnika, grupa ekstremista okupljena oko Slišković Ante i braće Hrkač, pri pojavi na ekranu druga Josipa Vrhovca zviždi i viče „izdajica“.

- U Studentskom domu „Ivo Lola Ribar“ zapaženo je da se vrlo često sastaje jedna grupa nacionalista, koja se je eksponirala u proteklim studentskim zbivanjima. Tu grupu sačinjavaju: Ivan Boras, Kraljević Elza, Erceg Marinko, Rakić Mladen, Vištica Ante, Burić Jure i Štefanac Ljiljana. Obično se sastaju kod Štefanac Ljiljane /djevojka Burić Jure/.

Saborski zastupnik⁷⁸³ Boras Ivan došao je u sukob sa upraviteljem doma, koji mu je saopštio odluku da mu je otkazan boravak u domu. Na njegovo upozorenje oštro je reagirao rekavši, da za njegov slučaj neka se obrati potpredsjedniku Sabora Mirku Božiću.

⁷⁸² Zrakoplovna nesreća dogodila se 26. siječnja 1972. Zrakoplov u vlasništvu Jugoslavenskog aerotransporta (JAT-a) koji je letio iz Stockholma preko Zagreba do Beograda, srušio se u blizini sela Srbská Kamenice u tadašnjoj Čehoslovačkoj. Od 28 osoba (23 putnika i 5 članova posade) poginulo je njih 27. Nesreću je preživjela stjuardesa Vesna Vulović. Jugoslavenske su vlasti za nesreću optužile hrvatsku političku emigraciju.

⁷⁸³ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *sastupnik*.

- U Studentskom domu „Stjepan Radić” još uvijek egzistira Savjet stanara, koji sačinjavaju uglavnom studenti poznati kao pristalice „masovnog pokreta”, a predsjednik Savjeta je Vuknić Milan, koji je ujedno i sekretar SK u domu. Vuknić je zapažen svojom aktivnošću za vrijeme studentskog štrajka, te govori da će godišnja skupština SS biti bojkotirana. Radi se na tome da pri izboru novog savjeta u domu budu ponovno izabrani učesnici „masovnog pokreta” koji do sada nisu bili uočeni. Za predsjednika imaju namjeru predložiti Ljubičić Ivana studenta FEN-a, rodom iz Imotskog, koji je bio aktivni sudionik štrajka.

Doznali smo da se u nekim sobama u domu pjevaju pjesme „Ustaj bane”, „Vilo Velebita”, „Druže Tito mi ti se kunemo, bježat ćemo dok ne pobjegnemo”, „Nije ovo vojska Đoke Jovanića, već je vojska Ante Pavelića” i sl. Na ove okolnosti obavljani su razgovori sa nekim studentima koji stanuju u sobama gdje su pjesme pjevane, no međutim nismo mogli utvrditi nosioce, odnosno ne priznaju da su takove pjesme pjevane u njihovim sobama.

- U Studentskom domu „Cvjetno naselje” situacija je slična kao i u domu „Stjepan Radić”. Stari Savjet nije smjenjen i pored toga što se zna koji studenti sačinjavaju taj Savjet i njihovo učešće u proteklim studentskim zbivanjima.

Trenutačno stanje u studentskim domovima može se okarakterizirati kao loše i nesređeno. Zatišje u domovima bilo je privremenog karaktera. Promijenio se samo način rada, sa javnih manifestacija prešlo se na ilegalni rad i grupašenje.

Stanara studenata tzv. ilegalaca u domu je sve više, što je posebno došlo do izražaja poslije ukidanja stalnih portirskih službi. Došli smo do saznanja da svi oni studenti koji su prilikom kontrole u domovima predvođeni sucu za prekršaje i kažnjeni, nakon izdržane kazne ponovno se vratili u dom, i smjestili se kod svojih istomišljenika.

Upravitelji domova sa postojećim aktivistima članovima SK, kojih je u domu jako malo, nisu u stanju sazvati niti jedan zbor sa studentima bilo kog karaktera, jer postoji bojazan da se sastanak ne pretvori u politička razračunavanja.

Na osnovu zahtjeva Sekretarijata za zdravstvenu zaštitu /Štab za karantenske bolesti grada broj 07-377/10/72. od 7. 4. 1972. godine/ dana 8. 4. 1972. godine izvršena je kontrola u Studentskom domu „Nina Maraković”, „Stjepan Radić” i „Cvjetno naselje”, u sobama studenata albanske nacionalnosti. Tom prilikom pronadjeno je 44 osobe tzv. ilegalaca, koji su upućeni u zdravstvenu ambulantu na kontrolu i eventualno cjepljenje. Po završenoj kontroli 33 osobe je zadržano i predano sucu za prekršaje, jer nisu bili prijavljeni za boravak na području grada Zagreba. Sva zadržana lica kažnjena su novčanom kaznom u iznosu od 30 dinara.

Fakulteti, visoke i više škole

Nakon poduzetih akcija i zatvaranja studentskih rukovodilaca, kao i nekih članova Matice hrvatske i „Hrvatskog tjednika”, poduzeto je niz akcija na visokoškolskim ustanovama Zagrebačkog sveučilišta radi normaliziranja stanja. Održavaju se sastanci po godinama, a zatim zborovi svih studenata na fakultetu, gdje se uglavnom govori o dosadašnjem radu i kritizira se rad pojedinaca koji su se eksponirali u studentskom štrajku. Na nekim fakulte-

tima grupe nacionalista, pristalice „masovnog pokreta” pokušavaju razbiti skupove i u novo studentsko rukovodstvo predložiti svoje istomišljenike.

- Na Pravnom fakultetu početkom 1. mj. 1972. g. smjenjen je kompromitirani FOSS i izabran Inicijativni odbor od 5 članova. Za predsjednika Odbora predložen je student Miljević Veljko. U jednom razgovoru Mintas Ljerka rekla je Miljeviću da će njegovi istomišljenici pobijediti samo ako budu imali podršku „pendreka”.

Dana 2. 3. 1972. godine održani su na Pravnom fakultetu zborovi studenata po godinama, gdje su predlagani kandidati za novi FOSS. Zapaženo je da je na drugoj godini predložen student Žužul Josip, a na četvrtoj Dujmić Mirko, koji su poznati kao pristalice „masovnog pokreta”.

Dana 7. 3. 1972. godine održan je zbor studenata na Pravu, na kojem su u okviru studentske trećine predloženi studenti u Znanstveno nastavno vijeće i Savjet fakulteta. Taj zbor su pokušali razbiti neki studenti, a inicijator je bio Rendulić Krešimir, koji je predložio da se izglasa nepovjerenje Radnom predsjedništvu i izabere novo. U novo Predsjedništvo ušli su studenti Tepić, Zukanović Esad, Granić Miro i Ivica Vrkić. Nakon izbora Predsjedništva prešlo se na utvrđivanje kandidacione liste. Od eksponiranih lica na kandidacionoj listi za Savjet fakulteta predloženi su Mintas Ljerka, Mikšić Jadranka, Vrkić Ivica, Olujić Krunoslav, Rendulić Krešimir i Ivančić Jozo, a za Znanstveno nastavno vijeće predloženi su Mintas Ljerka i Olujić Krunoslav.

Dana 18. 3. 1972. godine održana je godišnja skupština na Pravnom fakultetu, gdje su izabrani novi članovi FOSS-a i delegati za Sveučilišnu konferenciju SSZ. Na samoj konferenciji nacionalistički orijentirana grupa pokušala je predložiti svoje kandidate Vrkić Ivicu i Granić Miru, u čemu nisu uspjeli zbog malog broja glasova. Student Mirko Jelić, sekretar SK četvrte godine predložio je da se sa liste kandidata brišu Rendulić Krešimir i Dujmić Mirko, rekavši da su oni bili aktivni učesnici u „Studentskom štrajku”. Nakon ovog prijedloga Dujmić je pismenim putem odustao od kandidature, dok se je Rendulić pokušao opravdavati, a u tome je bio potpomognut od Mintas Ljerke. U svojoj diskusiji Rendulić je branio stavove Ivana Zvonimira Čička, a Mintas Ljerka je govorila o stvaranju elite na fakultetu, rekavši: „Ovo će biti država elite, a ne država naroda”. Takvo mišljenje zastupao je i Rančić Ante, koji je poslije 21. sjednice Predsjedništva SKJ isključen iz Saveza komunista. Rekao je, da na fakultetu vlada „klika” /članovi SK/, koji stvaraju jaz između članova SK i onih koji to nisu.

Dana 27. 3. 1972. godine održan je Plenum FOSS-a Pravnog fakulteta, kojemu su prisustvovali članovi Inicijativnog odbora, novoizabrani FOSS i sekretarijat SK /ukupan broj 70/. Inicijativni odbor predložio je Miljević Veljka za predsjednika FOSS-a, no međutim jedna grupa studenata, predvodjena sa Ljerkom Mintas, predložila je protukandidata Olujić Krunoslava. Nakon glasanja velikom većinom za predsjednika je izabran Olujić /Miljević dobio svega 14 glasova/, za potpredsjednika Fleš Predrag, a za tajnika Tuškan Branimir. U Odbor za socijalna pitanja predloženi su Ivančić Jozo, Šimić Josip i Šimić Nada.

- Na Višoj školi za socijalne radnike dana 3. 3. 1972. godine održan je sastanak SK, na koji su pozvani članovi FOSS-a, te se od njih zahtjevalo da podnesu ostavku radi

sudjelovanja nekih članova u štrajku. Blažeković Ratimir rekao je, da on ne daje ostavku i pored toga što zna da se to mora jer zahtjeva SK.

- Dana 18. 1. 1972. godine na Filozofskom fakultetu održana je godišnja izborna konferencija SK. Raspravljalo se o političkoj i moralnoj odgovornosti članova SK na fakultetu u proteklim studentskim događajima. Na zahtjev više delegata poništen je sastanak SK od 25. 6. 1971. godine, kada su u SK primljeni Dražen Budiša, Jure Juras i još neki student. Student druge godine Jugoslavenske književnosti Prelas Andjelko, pocjenjujući rad konferencije, rekao je da je to političko nazadovanje, bez obzira što ta konferencija provodi i nastavlja politiku druga Tita. Kada je upitan od kada je on član SK odgovorio je da je primljen 25. 6. 1971. g., pa je tada maknut sa govornice i udaljen iz dvorane, jer su sudionici konferencije smatrali da on i nije član SK.

Prateći zbivanja na Filozofskom fakultetu zapažena je aktivnost Miljenke Vuković, bivše predsjednice FOSS-a, sa grupom studenata koji su se eksponirali u proteklim studentskim zbivanjima.

- Dana 9. 3. 1972. godine održana je godišnja konferencija SK Šumarskog fakulteta, gdje se je raspravljalo o odgovornosti pojedinaca u studentskom štrajku. Iz članstva je isključeno 6 studenata. Na tom fakultetu nije održana skupština SS, nego su zborovi održavani po godinama i izabrani novi članovi FOSS-a. U FOSS su izabrani studenti za koje se smatra da nisu imali nikakvo učešće u proteklim zbivanjima.

U januaru mj. 1972. godine sekretarijat organizacije SK Fakulteta ekonomskih nauka organizirao je zborove studenata po godinama, gdje bi se trebali izabrati novi članovi FOSS-a, jer su se dotadašnji kompromitirali u studentskom štrajku.

Dana 12. 1. 1972. godine organiziran je zbor na drugoj godini, a u ime sekretarijata SK zborom su trebali rukovoditi Pecotić Vedran i Hranilović Vesna. Student Duvančić Vlado je protestirao što je Radno predsjedništvo unaprijed određeno i zahtjevalo da se od prisutnih članova izabere novo. U tom zahtjevu podržali su ga Simončić Radovan, Čolak Stanko, rodom iz Ljubuškog, i Vicić Neven, rodom iz Drniša. Nakon toga u dvorani je nastala galama i pod tim uslovima zbor se nije mogao nastaviti i Pecotić Vedran zatražio je da svi članovi SK napuste dvoranu, što su i učinili. Iza toga zborom su nastavili voditi Simončić Radovan, Čolak Stanko i Ivanković Branko, koji su se zajedno sa studentima Bilušićem i Tunić Andrijom uspjeli nametnuti kao kandidati za nove članove FOSS-a. Vicić Neven poznat je kao učesnik štrajka, jer je zajedno sa Duvančić Vladom nosio letke u Drniš, gdje su ih zajedno raspačavali.

Sekretarijat SK ovaj zbor proglasio je nevažećim, a učesnike nereda isključio je iz članstva SK.

Dana 25. 2. 1972. godine održana je godišnja skupština SS FEN-a. Pojedini diskutanti osvrnuli su se na rad Kovač Josipa, nekadašnjeg tajnika FOSS-a, a sada predsjednika Koordinacionog odbora udruženja ekonomskih fakulteta Jugoslavije, te zahtjevali njegov opoziv. Vujković Branko rekao je, da je Kovač Josip bio član Akcionog odbora na FEN-u, te da se je dana 1. i 2. 12. 1971. godine na zborovima studenata protivio prekidu štrajka. Predstavnicima Ekonomskog fakulteta Niša, Rijeke i Subotice, koji su prisustvovali zboru kao go-

sti, izjavili su da će oni istupiti iz Koordinacionog odbora ukoliko Kovač i dalje ostane na toj funkciji. U svojoj diskusiji Kovač nije priznao angažiranost u štrajku. Neki od sudionika zbora predložili su za novi FOSS Ujević Filipa i Jerković Mladena, koji su zbog učešća u štrajku isključeni iz članstva SK. Ova dva studenta nisu došli u obzir za FOSS jer su dobili mali broj glasova.

Dana 4. – 5. 2. 1972. godine u neutvrđeno vrijeme nadjena je razbijena Titova slika i bačena u WC, koja je stajala iznad vrata ulaza u I dvoranu u zgradi Visoke privredne škole. U to vrijeme u dvorani su održavani ispiti iz statistike i engleskog jezika. Ova Služba podnijela je krivičnu prijavu protiv nepoznatog i poduzela određene radnje na otkrivanju učinioca kriv. djela, no međutim izvršilac je do danas ostao nepoznat.

- Dana 21. 3. 1972. godine održan je zbor studenata Prirodoslovno-matematskog fakulteta. Student Galić Hrvoje predložio je za novi FOSS neke studente koji su se kompromitirali u studentskom štrajku. Njegov prijedlog nije usvojen, jer se s tim nije slagala većina studenata.

- Do danas na Medicinskom fakultetu nije održana godišnja skupština SS, jer u par navrata neidentificirana grupa uspijeva razbiti skupove na II i III godini. Na tom fakultetu djeluje grupa studenata koju sačinjavaju Du⁷⁸⁴ Branko, Budinščak Zdenko, Franković Tanja, Goja Veljko, Grilec i neka Arijana, a koji su se izolirali od ostalih. Oni su i dalje na pozicijama „studentskog pokreta“, što se može zaključiti iz njihovog razgovora.

Dana 21. 2. 1972. godine održana je godišnja Izborna konferencija Medicinskog fakulteta. Na konferenciji je zatraženo od VI ogranka SK da se bolje obrazloži prijedlog za isključenje iz SK Boras Ivana i Erceg Marinka. Osim toga, dat je prijedlog da se kazni Josip Mićija nekadašnji tajnik SSH.

- Na Fakultetu političkih nauka dana 13. 3. 1972. godine održana je godišnja skupština SS. Raspravljalo se o zbivanjima na Zagrebačkom sveučilištu i o odrazu tih događaja na fakultetu. Na skupštini je Malenica Pero predložen za novog predsjednika Sveučilišnog odbora SSZ.

Ova Služba pratila je kretanja u studentskim redovima i u razdoblju od 21. 1. do 10. 4. 1972. godine podnijela je protiv studenata 6 kriv. prijava radi kriv. djela iz čl. 118 KZ 1 13 prekršajnih prijava protiv 18 lica iz čl. 2 tač. 2 Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira.

Okružno javno tužilaštvo stavilo je zahtjev za prikupljanje prethodnih obavještenja zbog poznatih događaja u studentskim domovima „Nina Maraković“ i „Sava“, gdje se pjevaju ustaške pjesme i gdje su priredjene ovacije nakon vijesti da su ustaše podmetnule bombu u naš avion koji se srušio nad Čehoslovačkom. Na osnovu tog zahtjeva do sada je poduzeto niz radnji, obavljani su razgovori sa pojedinim studentima koji bi mogli pružiti korisne informacije za utvrđivanje inicijatora ovakvih zbivanja u studentskim domovima. Još predstoje neke radnje koje su u toku, a i dalje se prate sva zbivanja u studentskim sredinama.

Zagreb, 14. 4. 1972. god.

⁷⁸⁴ Ispravno je Buj. Vidjeti prilog 3. u ovom izdanju.

11.11.

„Tuškanac”

213⁷⁸⁵

Socijalistička Republika Hrvatska
 REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
 SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI

Broj 121/5 (I)

Datum 11. 2. 72

ZAGREB

CENTRU SLUŽBE DRŽAVNE SIGURNOSTI

Z A G R E B

Socijalistička Republika Hrvatska

REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
 SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI

CENTAR ZAGREB

Primljeno 14. 2. 72.

Broj 310

Org. jedinica II⁷⁸⁶

Dostavljamo vam na korištenje informaciju koju smo primili od SSIP-a:⁷⁸⁷

„Od Informativnog centra u New Yorku obavješteni smo da su Veselica, Djodan i deset zagrebačkih studenata imali sastanak sa B. Radicom⁷⁸⁸ jula – augusta 1971. godine na njegovom imanju nedaleko od Verone, Italija (vlasništvo Radičine žene).

Poslije Ljudevita Jonkea, koji je trebao nastupiti 30. novembra na Kolumbija univerzitetu, „Hrvatski akademski klub” iz Clevelanda planirao je dolazak Čička. Cilj dolaska je bio da pomenuti obidju katoličke univerzitete i sakupe novac za akciju borbe „za slobodu u Hrvatskoj”.

⁷⁸⁵ Ručno napisano u krugu otisnutu pečatom.

⁷⁸⁶ Otisnuto pečatom uz ručno napisane podatke o datumu, broju predmeta i organizacijskoj jedinici.

⁷⁸⁷ Savezni sekretarijat za vanjske (inostrane) poslove.

⁷⁸⁸ Bogdan Radica.

Informacija koja potječe od provjerenog izvora sa Kolubija univerziteta na odredjen način potvrđuje i ranije naše informacije o kontaktima nekih predstavnika Matice hrvatske sa Bogdanom Radicom na njegovom imanju u okolini Verone”.

Š. S.

Melkior Baranović
(potpis, pečat)

BUDIŠA

ČIČAK I. Z.

BRADARIĆ M.? URBINO U AUGUSTU

ČIČAK ĐUKA?

PARADIK?⁷⁸⁹

11.12.

Socijalistička Republika Hrvatska

REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI

Primljeno 29. 5. 1972.

Broj br. 127/1

Org. jedinica I⁷⁹⁰

SLUŽBA DRŽAVNE VARNOSTI PRI RSNZ SR SLOVENIJE⁷⁹¹

Št.: V.-Z-3/70

Dne: 24. 5. 1972

Samo za osebno informaciju!

Po uporabi vratiti!

STROGO ZAUPNO

I N F O R M A C I J A

O „JUGOSLOVANSKEM ALTERNATIVNEM SIMPOZIJU”

⁷⁸⁹ Ručno napisano na donjoj margini dokumenta.

⁷⁹⁰ Otisnuto pečatom uz ručno napisane podatke o datumu, broju predmeta i organizacijskoj jedinici. Dokument je napisan na slovenskom jeziku.

⁷⁹¹ Republički sekretarijat za unutrašnje poslove Socijalističke Republike Slovenije (*Republički sekretariat za notranje zadeve*).

V Ljubljani je bil v okviru „alternativne univerze“⁷⁹² v času od 12. do 14. 5. 1972 „Jugoslavenski alternativni simpozij“, ki je pod naslovom „Vloga univerze v družbi“ raspravljala o štirih tematskih področjih:

1. položaju univerze in študentskega gibanja v trenutni politični konstelaciji
2. vlogi inteligence v jugoslovanski družbi
3. „levici“ v SFRJ in
4. možnosti sodelovanja jugoslovenskih „levih“ gibanj

Delo simpozija je spremljalo ca 40 študentov iz Ljubljane, Beograda, Zagreba in Novega Sada ter nekateri profesorji (seznam udeležencev je priložen).

V predavalnici ljubljanske filozofske fakultete, kjer je potekal simpozij, so bili na tabli pod naslovom „Prvi jugoslovanski alternativni simpozij“ še naslednji napisi:

- PROLETARCI VSEH DEŽEL, ZDRUŽITE SE!
- FIGHTING FOR FREEDOM IN VIETNAM IS LIKE FACKING FOR VIRGINITY
- FREEDOM FOR NIKOLIĆ, IMŠIROVIĆ, KLJAJIĆ⁷⁹³
- FBI IN UDBA VEN (ter antiatomski znak)
- NIKOLIĆ, IMŠIROVIĆ IN KLJAJIĆ – ŽRTVE ZA 25. MAJ

Prvo srečanje, petek dne 12. 5. 1972 ob 15.30 uri

Prvi dan simpozija, ki je obravnaval položaj univerze in študentskega gibanja v sedanjih političnih konstelaciji, je temeljil na dveh referatih: „Srušiti sve centre moći, otudjene od proletera“ zagrebškega študenta Nenada PETERNACA (objavljen v posebni številki Študentskega lista) in „Politična institucija sodnih procesov“ Toneta REMCA iz Ljubljane. Nenad PETERNAC ugotavlja konstantno krizo revolucije, pogojeno v nerealiziranih reformah in nevzdržni dvojnosti med samoupravljanjem in državo pod partijskim vodstvom in ugotavlja kontinuiteto študentskega gibanja od junija 1968, katerega cilj je vseskozi realizacija postavljene družbene in ekonomske reforme ter dejanska sprememba vloge proletarca, ki mora nujno postati družbeni subjekt. Tone REMC pa ugotavlja po 21. seji predsedstva ZKJ⁷⁹⁴ nerealizirane sklepe, česar posledica je stanje, ki je v pogledu demokratizacije slabše kot po IV. brionskem plenumu:⁷⁹⁵ to je stanje politične prisile, političnih procesov, politične manipulacije, elitističnih institucij.

⁷⁹² * se odnosi na tekst koji je u izvorniku napisan u bilješki: „Alternativno univerzo“, ki so jo ustanovili nekateri ljubljanski študentje, opredeljuje študentski list Tribuna (št. 21) takole: „O alternativni univerzi je mogoče govoriti tam, kjer se končuje tradicionalna univerza ... Vsebinsko je opredeljena s predavanji, debatami „v vse smeri“, kritikami, napadi in iskanji, končuje pa se z utopijo, to je ukinitvijo inteligence kot družbenega sloja ... Največjo nevarnost za obstoj alternativne univerze predstavlja njena institucionalizacija, kajti sleherna institucionalizacija (kakršne koli oblike) bi avtomatično privedla do prenehanja alternativne univerze...“.

⁷⁹³ Milan Nikolić, Pavluško Imširović i Jelka Kljajić, studenti osuđeni u Beogradu 1972. godine zbog „neprijateljske propagande“ i pokušaja osnivanja „revolucionarne radničke partije“ te javno proskribirani kao trockisti.

⁷⁹⁴ Savez komunista Jugoslavije (Zveza komunistov Jugoslavije).

⁷⁹⁵ Brijunski plenum, četvrti plenarni sastanak Centralnoga komiteta Saveza komunista Jugoslavije, održan 1. srpnja 1966. na Brijunima.

V razpravi so navzoči z različnih zornih kotov osvetljevali pojem levice in levičarstva ter opredeljevali svoje revolucionarno delovanje v smeri povezovanja teorije s praktičnim revolucionarnim delovanjem. Tako so beograjski študentje očitali zagrebškim, da so se po zadnjih dogodkih na Hrvaškem integrirali v obstoječe institucije, medtem ko ostajajo beograjski levičarji študentje zunaj obstoječih institucij (čeprav si niso povsem na jasnem, ali zaradi negacije institucij nasploh ali samo določenih). Obrad SAVIĆ je ugotavljal, da ni enotnega jugoslovanskega študentskega gibanja in da obstajajo le posamezne skupine z nekaterimi skupnimi interesi ter da Zveza študentov, ki je apologet obstoječih struktur in partije, ni okvir za rešavanje študentskih zahtev. Obrad SAVIĆ vidi smisel ljubljanskega srečanja v povezovanju posameznih skupin, ki so se zaradi neenotnosti vezale na druge strukture, kjer pa so bile napačno tolmačene. Tone REMC je v institucijah ugotavljal prevladavanje politične elite, ki teži k segmentaciji in zato te institucije nimajo ničesar skupnega z institucijami organiziranih socialnih organizmov (ali sploh obstaja in kako se odraža organizacija delavskega razreda).

Del razprave so navzoči posvetili tudi vprašanju političnih procesov, o katerih vrednotenju so se mnenja razhajala. Nekateri (Slobodan ŽUNIĆ) so menili, da je treba upoštევati tudi konkretno politično situacijo in pogoje, ki so jih narekovali, zato jih ni mogoče ocenjevati kot absolutno negativne, kar so spet drugi ironizirali (Milenko VAKANJAC iz Ljubljane), češ da očitno obstajajo „prosvetljeni“ politični procesi, ki da v „prosvetljenem“ socializmu služijo v poduk.

Drugo srečanje, sobota, 13. 5. 1972 ob 11.00 in 17.00 uri

Drugi dan simpozija sta vpeljala referata: Laszla SEKELJA iz Novega Sada „Vloga inteligence v jugoslovanski družbi“ in Darka ŠTRAJNA iz Ljubljane „Fenomenologija jugoslovanske levice“.

Laszlo SEKEL je opredelil bistvo levice in ga nahajal v konstantnem negiranju obstoječe politične sfere (levica se lahko realizira samo v „nedržavnem“ stanju), njena vsebina pa je v socialni, ekonomski in politični enakosti, torej v absolutni svobodi, ki pa je ni mogoče realizirati z nasiljem. Kot primer levice je opredelil dogodke leta 1968, ki da so najčistejša varianta levice v praksi. Darko ŠTRAJN pa je iskal levico v jugoslovanski partiji. Elemente levice ugotavlja posebno v letu 1948, kasneje, ugotavlja ŠTRAJN dalje, pa se je levičarstvo deformiralo v socialno diferenciacijo, spričo katere sta delavski in kmečki razred ostala na dnu družbene lestvice. Novo upanje za jugoslovansko levico je po mnenju ŠTRAJNA vzkliko leta 1968, ko je celotna jugoslovanska družba krenila v levo, vendar se je ta orientacija kmalu sprevrgla v še ostrejšo zapiranje.

V razpravi so udeleženci ugotavljali, do komunistom in trockistom ne morejo priznavati levičarstva, ker se opredeljujejo za ideje nasilja in diktature proletariata (Slobodan ŽUNIĆ), da pa obstajajo pri nas skupine, predvsem med intelektualci, ki bi jih lahko opredeljevali kot leve (primer revije Praxis) in da se mora levica pri nas, če hoče postati subjekt, najprej najti in se definirati (Laszlo SEKEL). MLADENOVIC iz Beograda je ugotavljal, da je bila levica pri nas izrinjena iz politike z represalijami in da se je zato zatekla v kulturo,

kjer se vse bolj uveljavlja želja po konkretni svobodi, kar je glavni kriterij levice. Svojo razpravo je nadaljeval z zahtevo po večji demokratični svobodi in priznanju z ustavo zagotovljenih svoboščin in pravic, po drugi strani pa z zahtevo po zrušitvi vseh struktur, ki takšne sprostitev onemogočajo. Cilj levice je torej zrušitev enopartijskega sistema, kar bo lahko osnova za graditev nove študentske organizacije.

Popoldanska razprava je poudarjala zahtevo po analizi študentskega gibanja, s čimer bi prišli do stičnih točk, sprejemljivih za vse posamezne skupine in do skupne organizacije oziroma enotnega jugoslovanskega „levega gibanja“. Drugi spet so poudarjali nujnost organizacije na ravni posameznih univerzitetnih središč, ker bi enotna organizacija izzivala obtožbe, da gre za organiziranje razrednega sovražnika (Marjan PUNGARTNIK iz Ljubljane), razen tega pa tudi ni mogoče aplicirati na specifičnih razmerah temelječih posameznih akcij na ostala študentska središča. Zagrebški predstavniki Mario REBAC, Nenad PETERNAC, Lino VELJAK) so ob primerih zagrebških dogodkov ugotavljali nujnost skupnega glasila in razmeram odgovarajoče akcije, menili pa so, da na spontanost ni več mogoče računati in da je spontanost lahko tudi nevarna, ker lahko akcije hromi. Sonja LIHT Iz Beograda je menila, da jugoslovanskega študentskega gibanja sploh ni in da ga kmalu tudi ne bo, ta svojo trditev pa je opirala na primer Beograda v letu 1968, kjer so se študentom vsilili kot vodje posamezni konservativci in da se še danes beograjski študentje branijo pred obtožbami, ki so jim bile leta 1968 vsiljene. Slobodan MILOVANOVIĆ je osvetljeval politiko „trde roke“ v Novem Sadu in politične represalije, spričo česar so posamezniki prešli iz sfere politike v sfero kulture, kjer lahko mirneje izražajo svoje ideje. Predlog Tone- ta REMCA, da bi levo usmerjeni intelektualci izdali skupen razglas (le-tega je imel pripravljenega in je želel, da bi udeleženci sprejeli njegovo besedilo) je bil zavržen. Obrad SAVIĆ je menil, da je bistvo levice prav v tem, da nima ne svojega programa in ne strategije ter da je prav v njeni neorganiziranosti njena moč in upanje, perspektiva. Eden od razlogov, da niso sprejeli nikakršnega akta, je bil tudi v tem, da so ugotavljali odsotnost študentov iz ostalih jugoslovanskih univerzitetnih središč.

Zadnje srečanje, nedelja, 14. 5. 1972 ob 11.00 uri

Tretji dan simpozija, ki ga je začel študent iz Beograda Obrad SAVIĆ z referatom „Levo gibanje kot vržena rokavica“, je v bistvu nadaljevanje razprav prvih dveh dni. Obrad SAVIĆ je v referatu postavil vprašanje, ali je levo gibanje v resnici antiteza jugoslovanske družbe in birokratskega socializma. Če hoče levo gibanje karkoli storiti, mora biti legalizirano, kajti če ne bo realiziralo svojih revolucionarnih idej, bo to dokaz njegovega propada. Levo gibanje se mora torej izoblikovati in popraviti napake poražene inteligence.

V razpravi so govorili o možnostih reforme univerze v pogojih omejene revolucionarne levice in ugotavljali, da je univerza tista, ki reproducira nove sile in je torej že zato področje, kjer so spremembe mogoče, saj predstavlja najšibkejši člen v družbi. Laszlo SEKEL je na primeru berlinske univerze dokazoval omejenost reform, če je univerza zaprta vase. Nenad PETERNAC je menil, da bi morali omogočiti vsaki univerzi, da bi opravila reformo na svoj, specifični način. MLADENOVIĆ iz Beograda pa je predlagal ustanovitev alternativ-

ne univerze tudi v Zagrebu in Beogradu, zavzemal pa se je tudi za skupni levičarski list, ki bi združeval levo študentsko gibanje.

Ob koncu razprave je Tone REMC ponovno opozoril na vprašanje političnih procesov proti študentom. Ob tem vprašanju je Laszlo SEKEL zahteval ukinitvev vseh političnih procesov, češ da ta oblast nima pravice nikomur soditi, pač pa je treba soditi njoj, ker je njeno delovanje na kolektivni ravni povsem kriminalno.

Zaključek in ocean

„Jugoslovanski alternativni simpozij“ omogoča nekatere ugotovitve, ki zadevajo študentsko gibanje oziroma študentsko levico:

- kljub nekaterim represivnim in političnim ukrepom (zaplemba nekaterih številnk Tribune, aktivnost predsednika CK ZKS ipd.)⁷⁹⁶ so možnosti za delovanje levega študentskega gibanja v Ljubljani razmeroma najugodnejše, kar daje slutiti tudi koncentracijo delovanja levice v Sloveniji;
- levičarsko študentsko gibanje si na vso moč prizadeva ostati na idejno visoki ravni oziroma osnovi (filozofski pristop), zato je tudi neenotno;
- beograjski študentje si prizadevajo za večjo in enotnejšo programsko akcijo, ki naj bi jo v okviru alternativne univerze izvajali akcijski odbori;
- jedro „Ljubljanske skupine“ predstavljajo Darko ŠTRAJN in Pavel ZGAGA (organizatorja simpozija) ter Franko ADAM, Vinko ZALAR in Jaša ZLOBEC, katerih dosedanja aktivnost je znana. Našteti imajo – kot aktivni člani IO SŠ LVZ (Izvršni odbor skupnosti študentov ljubljanskih visokošolskih zavodov) – stalne možnosti navezovanja stikov s študenti drugih univerz (Darko ŠTRAJN je tudi član predsedstva Zveze študentov Jugoslavije, Pavle ZGAGA pa dela v nekaterih komisijah ZŠJ), teh stikov pa ni mogoče ugotavljati;
- čeprav niso dokončno ničesar sklenili o organizaciji skupnih interesov, so vendarle (kljub razmeroma naključnemu sestavu udeležencev simpozija) vzpostavili stike, ki jih bodo še vnaprej razvijali, zato lahko pričakujemo nadaljnje podobne akcije;
- na jesen lahko pričakujemo ponovitev takšnega zbora levičarjev, le da bo pripravljen v večjem obsegu in manj naključno;
- v bližnji prihodnosti (morda ob obletnici „junija 1968“, ki je med levičarji fetišiziran) lahko pričakujemo večje študentske nemire;
- med aktivnimi levičarji se še vedno pomembno uveljavlja Tone REMC, ki je v pripravi simpozija navezoval številne stike po jugoslovanskih univerzah (čeprav ni omenjen med organizatorji simpozija)*,⁷⁹⁷ za simpozij je tudi pripravljaj „deklara-

⁷⁹⁶ Centralni komitet Saveza komunista Slovenije (*Centralni komite Zveze komunistov Slovenije*).

⁷⁹⁷ * se odnosi na tekst koji je u izvorniku napisan u bilješki: Tone REMC meni, da obstaja v Beogradu močna skupina, ki deluje s pozicij velikosrbstva, njeno jedro pa sestavljajo predvsem profesorji filozofske fakultete, eksperti za pravo in ustavnost, skupini pa naj bi pripadali tudi nekateri visoki funkcionarji. Le-ti da so povezani s konservativnimi krogi v drugih republikah (tudi v Sloveniji). Tega velikosrbstva, meni REMC, politični vrh bodisi sploh ne pozna, ali pa ni sposoben voditi borbo na dveh frontah obenem. V Zagrebu pa, meni REMC, so razmere le vedno neure-

- cijo svoboščin” (verjetno skupna stališča študentov do „političnih procesov”, o čemer je tudi razpravljaj na srečanju);
- Jaša ZLOBEC na simpoziju ni pokazal posebne aktivnosti in tudi njegova ocena (Radio Študent) odraža razočaranje spričo velike abstraktnosti razprav in izogibanja konkretnih problemov;
 - dr. Dušan PIRJEVEC je po zborovanju prvega dne ugotavljal, da so se ljubljanski študentje dokaj slabo izkazali, da pa so zagrebški študentje s svojim visokim nivojem razpravljanja in analiziranja, pa tudi beograjski študentje, čeprav so bolj pragmatično usmerjeni, pokazali visok teoretično eksistencialni nivo, ki je slovenskim študentom (katerih nastopi so bili brez kulture in discipline, prav vaški) povsem neznan; njih paradiranje brez realne osnove je bilo očito;
 - Tone REMC ocenjuje simpozij kot interesanten, da pa je pokazal samo to kje kdo stoji, bil je skratka nekakšen test levičarstva;
 - Pavle KRISTAN je bil nad simpozijem silno razočaran, zdi se mu povsem neuspešen, organizacijsko slabo pripravljen, nekonkreten, razen tega pa tudi slabo voden;
 - člani ZK na filozofski fakulteti so na konferenci ugotavljali pozitivnost simpozija, ki da je v tem, da je razgibal študentsko populacijo; čeprav to stališče bržkone ni stališče konference, je vendarle značilna stopnja tolerantnosti, saj je bila vrsta na simpoziju izkristaliziranih mnenj in stališč dokaj sporna.

Bolj kompleksna ocena tega zbora „levičarjev” bo možna šele, ko bo v celoti analitično obdelano gradivo iz referatov in razprave.

PRILOGA: Seznam udeležencev simpozija

DOSTAVLJENO:

tovariš BISIĆ Milorad

tovariš UGRČIČ Jovo

tovariš ŠOUŠ Joakim

PRILOGA 4

Seznam udeležencev „Jugoslovanskega alternativnega simpozija”

Iz Ljubljane:

Franko ADAM, roj. 23. 11. 1948, Pivka, stan. Ljubljana, Tacen 75

Boris CIZEJ, roj. 7. 1. 1948 v Celju, stan. Ljubljana, Gestrinova 3/V

Pavle GANTAR, roj. 26. 10. 1949, Gor. vas, Škofja Loka, zač. stan. Ljubljana, Titova 102

Pavle KRISTAN, roj. 11. 8. 1943, Ljubljana, stan. Medvode, Preska 71

Blažka LOVŠIN, roj. 19. 7. 1946, stan. Ljubljana, Goriška 35

Marjan PUNGARTNIK, roj. 28. 7. 1948 v Slov. Gradcu, stan. Legen 157

jene in deviantne, sam politični vrh pa je razdeljen na levo, sredino in desno, pri čemer je levo z vrsto nekompromitiranih zagovornikov, najmočnejša.

Tone REMC, roj. 5. 3. 1943, Vaše pri Medvodah, stan. Ljubljana, Tabor 9
 Leopold ŠEŠERKO, roj. 13. 10. 1948, Slemec, Maribor, zač. stan. Ljubljana, Titova 102
 Darko ŠČERNJAVIČ, roj. 20. 10. 1947, stan. Ljutomer, Kidričevo naselje 3
 Darko ŠTRAJN, roj. 5. 4. 1949, Titov Veles, stan. Črnomelj, Pod smreko 2
 Drago ZAJC, roj. 11. 10. 1949, Ljubljana, Linhartova 94
 Vinko ZALAR, roj. 9. 7. 1947 na Rakeku, stan. Rakek, Ul. heroja Iztoka 9
 Pavle ZGAGA, roj. 30. 6. 1951, Jesenice, stan. Huda Južina 11 pri Tolminu
 Jaša ZLOBEC, roj. 21. 1. 1951 v Ljubljani, stan. Ljubljana, Vošnjakova 10
 Milenko VAKANJAC, roj. 2. 9. 1939 v Ljubljani, stan. Ljubljana, Štembalova 11
 dr. Božidar DEBENJAK, roj. 7. 5. 1935, Ljubljana, Zupančičeva 2
 dr. Dušan PIRJEVEC, roj. 20. 3. 1921 v Solkanu, stan. Ljubljana, Tacen 67, navzoč samo na otvoritvi

Iz ostalih republik:

Nikola ANDRIJEVIĆ, roj. 4. 5. 1945 v Novem Sadu, Beograd, Uralska 11
Željko BREZIC, roj. 3. 8. 1951, Zagreb, Čuliniška 22⁷⁹⁸
 Dragan GLUMIČIĆ, roj. 7. 2. 1950, Keuzina, Novi Bečej, Maršala Tita 60
 Spomenko JOVANOVIĆ, roj. 26. 3. 1942, Knjaževac, Beograd, Trska 20
 Liljana JOVKOVIĆ, roj. 9. 10. 1946, Beograd, Zaplanska 73
Zlatko KOS, roj. 16. 3. 1949, Samobor, Veliki Lipovec 24
 Sonja LIHT, roj. 26. 5. 1947, Subotica, Ž. Zrenjanina 8
Jadran MATIJEVIĆ, Sarajevo, Zagreb
 Mihajlo MIHAJLOVIĆ, roj. 21. 8. 1933, Beograd, Golsvortijeva 29
 Aleksandar MILENKOVIĆ, roj. 25. 11. 1949, Beograd, B. Revolucije 55
 Slobodan MILOVANOVIĆ, roj. 5. 2. 1945, G. Milanovac, Davidovila 42
 Dragiša PAUNOVIĆ, roj. 13. 6. 1950, Čačak, Kidričeva 54
Nenad PETERNAC, roj. 7. 3. 1949, Belišće, Zagreb, Ročkoga 10
 Dragoljub POPOSKI, roj. 30. 5. 1949, Struga, Vevčani
Sunčana RADIĆ, roj. 6. 6. 1947, Split, Beogradska 9
Mario REBAC, roj. 10. 2. 1949, Rijeka, A. Kolonelja 2
Ante RUMORA, roj. 3. 12. 1944, Poveljana, Pag 1767
 Obrad SAVIĆ, roj. 2. 11. 1948, G. Milanovac, Beograd, R. Budovića 14
 Laszlo SEKEL, roj. 4. 8. 1949, Subotica, Novi Sad, Liman I. zgr. 3
Lino VELJAK, roj. 15. 9. 1950, Rijeka, A. Mihića 54
 Svetlana VIDAKOVIĆ, roj. 16. 11. 1947, Beograd, M. Sokolovića 49
 Slobodan ŽUNIĆ, roj. 20. 10. 1949, Priština, N. Beograd, L. Adamića I/16

⁷⁹⁸ Ručno podcrtano. Ta se napomena odnosi i na druga imena i prezimena u nastavku dokumenta. Uz podcrtana imena i prezimena, na lijevoj su margini izvornika ručno upisani brojevi od 1) do 7). Redni broj nije napisan uz ime Sunčane Radić.

11.13.

„Tuškanac”

OSNOVNA ORGANIZACIJA SKH
VIŠE ŠKOLE ZA SOC RADNIKE
Z A G R E B ⁷⁹⁹

6. I. 1972.

SLUŽBI JAVNE SIGURNOSTI

Z A G R E B

Ova osnovna organizacija SKH vodi akciju razotkrivanja neprijateljskog djelovanja jedne grupe naših studenata za vrijeme proteklih događaja na zagrebačkom Sveučilištu.

Obratili smo se za pomoć općinskim komitetima⁸⁰⁰ SKH onih općina iz kojih ovi studenti dolaze na studij, ali nismo dobili odgovarajuću pomoć.

Molimo vas, ako raspolazete nekim podacima da nam pomognete u razotkrivanju neprijateljskog rada studenata koji su se posebno isticali u organiziranju i vođenju štrajka, i to:

1. BLAŽEKOVIĆ RATIMIR, rođen u Zrinskom Topolovcu, Bjelovar, otac Slavko zemljoradnik, adresa stalnog boravka Zr. Topolo. 232. Adresa u Zagrebu Nazorova 31. Blažeković je završio gimnaziju u Bjelovaru 1969. godine. Navodno je jedno vrijeme bio u nekoj vojnoj školi. Predsjednik je studentskog odbora na školi. Prošle godine predloženo mu je da udje u SKH što je ironično odbio. Prije štrajka okuplja u stud. odbor studente reakcionarno orjentirane. Dovodi u školu na zbor o amandmanima Ferdu Bušića. 23. XI. na dan štrajka saziva stud. odbor i iza zatvorenih vrata vrši na njih pritisak za proglašenje štrajka. Dolazi istog dana na sastanak organizacija SK koja ga upozorava da je štrajk neprijateljski akt, što on sa podsmjehom prima. Drugi dan na zbor studenata dovodi Bušića, Budišu, i još dvojicu drugih iz stud. rukovodstva. Govori na zboru Bušić i Blažeković, koji na argumente sekretara osnovne organizacije i direktora škole odgovaraju neprijateljskim parolama. Jedan dio studenata izjasnio se za štrajk, a drugi dio za nastavak nastave. Budiša i Blažeković vrše pritisak na sekretara osnovne organizacije da prestane nastava i da se škola zatvori što je ovaj energično odbio. Blažeković i štrajkaška strana pokušavaju sprečiti dolazak studenata na nastavu pretnjama i vrijeđanjem. Kasnije nije pristao na zahtjev zbora radnih ljudi da dade ostavku i da prizna odgovornost za štrajk dijela studenata „jer nije uvjeren da nije u pravu”. I dalje djeluje neprijateljski.
2. BARAĆ IVA, rođena 29. XI. 1950. u selu Rasno, općina Lištica, otac Stanko, zemljoradnik. Završila⁸⁰¹ gimnaziju u Lištici 1969. Stalna adresa Mokro-Lištica.

⁷⁹⁹ Osnovna organizacija Saveza komunista Hrvatske Više škole za socijalne radnike.

⁸⁰⁰ Ručno podcrtano. Ta se napomena odnosi i na druge dijelove teksta u nastavku dokumenta.

⁸⁰¹ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *Zvaršila*.

Adresa u Zagrebu Studom „Stjepan Radić“. Koristi kredit republ.⁸⁰² Zavoda za kreditiranje studenata Sarajevo. Bila jedno vrijeme u Zap. Njemačkoj.

Za vrijeme štrajka i ranije isticala se izrazitim neprijateljskim stavovima prema SKJ, prema studentima srpske nacionalnosti. Vršila pritisak na studente da se izjasne za štrajk, i vrijedjala studente koji su polazili nastavu.

3. JONJIĆ KRISTINA, rođena 9. XII. 1948. u selu Grubine, Imotski, otac Mate, mesar u Grubinama. Adresa Kamenmost, Grubine, Imotski. Adresa u Zagrebu Maksimirska 14/IV.

Završila je gimnaziju u Sl. Brodu 1967. godine. Navodno je tamo zbog neprijateljske aktivnosti osuđena na pet mjeseci zatvora, ali je kazna izmjenjena u uvjetnu.

Bila upisana u Osijeku u Višu stomatološku školu 1967 godine, ali je iz nama nepoznatih razloga napušta.

U ovu školu upisuje se kao vanredni student, na osnovu potvrde o radnom odnosu sa Osnovnom školom „M. Gubec“ u Zagrebu, što nije bilo tačno. Potvrdu potpisao direktor škole Ivan Dujmović.

Već prije štrajka stalno se druži sa Blažekovićem i grupom oko njega. Daje protusrpske izjave. Izgleda da se poznaje sa Bušićem i nekim iz studentskog rukovodstva. Demagoški nastupa da su joj roditelji siromašni radnici u Njemačkoj i da ih ne vidi čitave godine, to nije istina. Za vrijeme štrajka vrlo agilna i agresivna. Uz Blažekovića glavni rukovodilac štrajka.

4. MIŠIĆ JANJA, rođena 6. VIII. 1951. u selu Orguz, Livno. Otac Blaž, radnik, stalno mjesto boravka Pleternica, Prilaz 19. Završila gimnaziju u Sl. Požegi 1970. godine. Adresa u Zagrebu Studom „N. Maraković“.

Spada u grupu uz Blažekovića. Vrlo agresivna i netrpeljiva prema članovima SKJ i Srbima. U štrajku aktivno nagovarala druge studente da štrajkaju, i vrijedja i napada one koji polaze nastavu.

5. KOPEC Štefica, rođena 2. V. 1950. u Jakšiću, Sl. Požega. Otac Bernard, obrtnik u Jakšiću. Završila gimnaziju u Sl. Požegi 1970. Stanuje u Studom „Cvjetno naselje“.

Već ranije, posebno u štrajku ističe se ekstremnim stavovima protiv SKJ. Napada i vrijedja studente koji su protiv štrajka.

6. JURICA JOSIP, rođen u Klancu, Gospić, 2. XI. 1949. od oca Luke. Završio VI. gimnaziju u Zagrebu.

Kao član studentskog odbora rukovodio pripremanje za štrajk, sudjeluje u štrajkaškim stražama i akcijama na školi.

7. VLAŠIĆ ANTE, rođen 24. 7. 1952. godine u Sovićima, općina Grude. Otac Ferdo učitelj /službenik/, u Ježdovcu, pošta Hrv. Leskovac. Završio X. gimnaziju u Zagrebu 1971. godine. Stanuje kod roditelja. Član stud. odbora. Vrlo agresivan prema članovi-

⁸⁰² Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *rapubl*.

ma SKH i Srbima. Vrlo aktivno sudjelovao u pripremama štrajka i štrajkaškoj straži. Napadao i prijetio studentima koji nisu za štrajk.

8. FERBEŽAR MIRJANA, rođena 18. II. 1950. godine u selu Radovec, Varaždin, majka Verica učiteljica u selu Cestica, Varaždin. Završila gimnaziju „B. Ogrizović” u Zagrebu.⁸⁰³ Stanuje u Klaićevoj 9a kod Bahata. Prije štrajka vrlo neprijateljski i šovinistički istupa. U štrajku vrlo aktivna i agresivna, prema studentima koji ne štrajkaju.
9. FLOJHAR MIRJANA, rođena 5. XI. 1950. u Zagrebu, otac Zvonko, stroj. tehničar, Ulica Stj. Flajpana 4a. Završila VI. gimnaziju u Zagrebu 1970. godine. Prije i u toku štrajka pripada pomenutoj neprijateljskoj grupi, i vrlo aktivno sudjeluje u rukovodjenju štrajkom. Agresivna prema studentima koji ne štrajkaju. Vrijedja i prijeti.
10. IVANDIĆ IVANKA rođena 27. II. 1970 u Strizivojnoj, otac Mijo na radu u Njemačkoj. Adresa Strizivojna, Braće Radića 226. Završila gimnaziju u Sl. Brodu 1969. godine. Adresa u Zagrebu Studom „S. Radić”. Prije i u toku štrajka pripada pomenutoj neprijateljskoj grupi. Aktivna u toku štrajka, napada i vrijedja ostale studente. Poslije 21. sjednice CK SKJ izjavila da bi „Starog” trebalo srediti.

S e k r e t a r

(potpis)⁸⁰⁴

⁸⁰³ Današnja V. gimnazija u Zagrebu. Od 1946. do 1991. godine nosila je ime Bogdana Ogrizovića.

⁸⁰⁴ U tom predmetu, na stranicama numeriranim brojevima 75 – 76, nalazi se još *Informacija o događajima i zapažanjima Službe javne sigurnosti od 16/17. 12. 1971. godine*. Prijepis te *Informacije* na ovome je mjestu izostavljen jer se nalazi i u predmetu *Razne informacije vezane za neprijateljsku nacionalističku djelatnost na zagrebačkom sveučilištu i studentskim štrajkom* (šifra 016.1/4-14). Vidjeti prilog 7.49. u ovome izdanju.

12.

***Dopis Službe dežurstva IVS-a od 16. XII 1971 godine
Zahtjev Okružnog JT KT 1711/71 od 15. XII 1971 god. za provođenje
istrage nad Čičak Ivanom, Budiša Draženom, Paradžik Antom,
Dodig Goranom, Hodžić Milanom, Bušić Ferdom i drugima
Izveštaj o prijavljenim i pritvorenim osobama
Informacija o broju osoba lišenih slobode i o pretresima stanova
i poslovnih prostorija
Informacija o pokrenutom krivičnom postupku protiv osoba
koja su počinila krivično djelo i drugo
(šifra 016.1/4-24)⁸⁰⁵***

12.1.

SLUŽBA DEŽURSTVA IVS-a⁸⁰⁶

Broj: Pov. _____

Zagreb, 16. 12. 1971.

U prilogu vam dostavljamo kao informaciju Republičkog javnog tužilaštva fotokopiju izvještaja Okružnog javnog tužilaštva Zagreb o prijavljenim i pritvorenim osobama zbog ekscenog političkog ponašanja u razdoblju od 11. do 15. 12. 1971. godine i fotokopiju zahtjeva istog tužilaštva za provodjenje istrage protiv jednog broja pritvorenih lica.

Zahtjev za provodjenje istrage protiv Drobnić Ognjena (u popisu pritvorenih naveden pod 19) stavljen je sudu 14. 12. o. g.

U vezi s prijavama protiv osoba navedenih u popisu pritvorenih pod red. brojem 15-18, odluka u vezi s prijavom protiv njih bit će u Okružnom tužilaštvu donesena tokom sutrašnjeg dana.

Služba dežurstva IVS-a

Prilog: Popis prijavljenih i lišenih slobode i zahtjev za provodjenje istrage.⁸⁰⁷

⁸⁰⁵ Signatura dodijeljena u HDA-u jest HR-HDA-1561.1.8.2.3.4.24.

⁸⁰⁶ Izvršno vijeće Sabora.

⁸⁰⁷ Vidjeti priloge 12.2. i 12.3. u ovome izdanju.

12.2.

P R I T V O R

OKRUŽNO JAVNO TUŽILAŠTVO

Z A G R E B

BROJ: KT 1711/71

Zagreb, 15. 12. 1971. god.

Mr DM/SL

OKRUŽNOM SUDU ISTRAŽNOM SUCU

Z A G R E B

Temeljem člana 147. stav 1. i 2. ZKP u prilogu vam dostavljam krivičnu prijavu operativno-preventivnog sektora SJS Zagreb K. 2069/71 od 11. i 12. 12. 1971. godine i stavljam

zahtjev za provodjenje istrage

protiv:

I ČIČAK IVANA-ZVONIMIRA, sina Ante i Marije r. Supin, rođen 10. 8. 1947. u Zagrebu, gdje stalno i boravi u Kuhaćevoj br. 15, Hrvat, drž. SFRJ, student III godine na Filozofskom fakultetu, neoženjen, bez imovine, neosudjivan, u pritvoru od 12. 12. 1971. godine u 0,30 sati.

II BUDIŠA DRAŽENA, sina Mate i Marije r. Mrdjen, rođen 25. 7. 1948. u Drnišu, prebiva u Zagrebu, Studentski dom „N. Maraković”, Paviljon B/, Hrvat, drž. SFRJ, apsolvent filozofije i sociologije, neoženjen, bez imovine, za vojsku stalno nesposoban, neosudjivan, u pritvoru od 12. 12. 1971. godine u 0,2 sata.

III PARADŽIK ANTE, sina Blaža i Milice r. Mlinarević, rođen 10. 2. 1943. u Predgradju SO Ljubuški, prebiva u Zagrebu, Trg žrtava⁸⁰⁸ fašizma br. 11, Hrvat, drž. SFRJ, apsolvent prava, neoženjen, bez imovine, vojsku nije služio, u pritvoru od 13. 12. 1971. u 12 sati.

IV DODIG GORANA, sina Milana i Anke r. Bećir, rođen 25. 5. 1947. u Ugljanu SO Zadar, prebiva u Zagrebu, Horvatinova poljana br. 6, Hrvat, drž. SFRJ, apsolvent medicine, oženjen, otac jednog djeteta u dobi od 1 i pol mjesec, bez imovine, vojsku nije služio, neosudjivan, u pritvoru od 12. 12. 1971. godine u 0,2 sata.

V HODŽIĆ MILANA, sina Petra, i Zdenke r. Sklenar, rođen 24. 1. 1948. u Kaštel Starom SO Split, prebiva u Zagrebu, Gortanova br. 29. Hrvat, drž. SFRJ, student geofizike III god., neoženjen, bez imovine, vojsku nije služio, neosudjivan, u pritvoru od 11. 12. 1971. u 22,15 sati.

VI BUŠIĆ FERDE, sina Mije i Biserke r. Kukulj, rođen 14. 10. 1948. u Imotskom, Hrvat, drž. SFRJ, apsolvent filozofije, prebiva u Zagrebu, Studentski dom „Stj. Radić”

⁸⁰⁸ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano žrtafa.

Horvaćanska bb, neoženjen, bez imovine, vojsku nije služio, neosudjivan, u pritvoru od 12. 12. 1971. u 0,30 sati.

VII GANZA KREŠIMIRA, sina Marka i Stele r. Feretner, rođen 21. 2. 1948. u Poreču, prebiva u Zagrebu, Trg žrtava⁸⁰⁹ fašizma br. 11, Hrvat, drž. SFRJ, absolvent fizike, neoženjen, bez imovine, neosudjivan, u pritvoru od 11. 12. 1971. u 23,50 sati.

VIII VUČAK FILIPA, sina Vicka i Blaženke, r. Babačić, rođen 6. 12. 1951. u Vodica-ma SO Šibenik, prebiva u Zagrebu, Stud. dom „A. Starčević“, Hrvat, drž. SFRJ, student II god. filozofije, neoženjen, bez imovine, vojsku nije služio, neosudjivan, u pritvoru od 12. 12. 1971. u 0,30 sati.

IX PAMIĆ DAVORINA, sina Stjepana i Blaženke r. Kučan, rođen 29. 4. 1948. u Zagrebu, gdje stalno i boravi Novomarofska kbr. 43, Hrvat, drž. SFRJ, absolvent poljoprivrede, neoženjen, bez imovine, vojsku nije služio, neosudjivan, u pritvoru od 11. 12. 1971. u 23 sata.

X PRIMORAC ANTE, sina Franje i Vide r. Pervan, rođen 16. 10. 1949. u Mostaru, prebiva u Zagrebu, Stud. dom „N. Maraković“, Hrvat, drž. SFRJ, student I god. elektrotehnike, neoženjen, bez imovine, vojsku nije služio, neosudjivan, u pritvoru od 12. 12. 1971. u 0,1 sat.

XI ČURIĆ JAKOVA, sina Petra i Jake r. Šarić, rođen 16. 4. 1949. u Koritu SO Duvno, prebiva u Zagrebu, Laščinska kbr. 10, Hrvat, drž. SFRJ, absolvent ekonomije, neoženjen, bez imovine, vojsku nije služio, neosudjivan, u pritvoru od 12. 12. 1971. god. u 0,30 sati.

XII DJEREK NEDJELJKA, sina Mije i Moluca r. Kukavica, rođen 13. 4. 1947. u Vinjanima gornjim SO Imotski, prebiva u Zagrebu, Horvaćanski zavoj bb, Hrvat, drž. SFRJ, student Visoke škole za vanjsku trgovinu, neoženjen, bez imovine, vojsku nije služio, u pritvoru od 11. 12. 1971. u 23,30 sati.

XIII IGNJATOVIĆ IGNJE, sina Koste i Joke r. Djurdjević, rođen 4. 10. 1948. u Kuškom polju⁸¹⁰ SO Bos. Šamac, prebiva u Zagrebu, Tvrtkova br. 5, Srbin drž. SFRJ, zemljoradnik,⁸¹¹ neoženjen, bez imovine, vojsku nije služio, neosudjivan, u pritvoru od 11. 12. 1971. u 22,30 sati.

XIV PETROVIĆ JOSIPA, sina Ivana i Kate r. Grbeš, rođen 26. 11. 1952. u Dobroši SO Prozor, prebiva u Zagrebu, Stud. dom „Dj. Salaj“ Tvrtkova 5, Hrvat, drž. SFRJ, student I god. ekonomije, neoženjen, bez imovine, vojsku nije služio, neosudjivan, u pritvoru od 11. 12. 1971. god. u 22.30 sati.

radi osnovane sumnje, da su i to:

I okr. ČIČAK IVAN ZVONIMIR, II okr. BUDIŠA DRAŽEN, III okr. PARADŽIK ANTE i IV okr. DODIG GORAN, – zajedno

⁸⁰⁹ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano žrtava.

⁸¹⁰ Točno ime naselja je Kruškovo Polje.

⁸¹¹ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *zemljoradnik*.

1) u vremenskom razdoblju od 20. 11. do 3. 12. 1971. godine, u Zagrebu, u namjeri da izazovu zastoj u proizvodnji i drugoj privrednoj djelatnosti, otpor prema zakonskim odlukama predstavničkih tijela i njihovih političko-izvršnih organa, da putem pritiska i sile svrgnu zakonito izabrana predstavnička tijela i njihove organe i u krajnjoj konzekvenci izazovu protuustavnu promjenu društvenog i političkog uređenja, koristeći položaje koje su zauzimali i to okr. Čičak Ivan prorektora Zagrebačkog sveučilišta, okr. Budiša Dražen predsjednika Saveza studenata Zagreba, okr. Paradžik Ante, predsjednika Saveza studenata Hrvatske i okr. Dodig Goran potpredsjednika Saveza studenata Zagreba, pod parolom borbe za brže rješavanje deviznog, bankarskog i vanjsko-trgovinskog sustava, koristeći pri tome i neke stavove SKH i vlade SR Hrvatske oduzimajući i dodavajući im dijelove prema svojoj želji i potrebi, organizirali obustavu rada svih studenata u Zagrebu, pozvali na obustavu i sve studente u SR Hrvatskoj, redigirajući unaprijed zaključke studentskog zbora te proglas za obustavu rada u kojem se, između ostalog navodi, da do revolucionarnih i radikalnih promjena u našem društvu ne može doći dotle, dok se ne pristupi korjenitim kadrovskim izmjenama u svim društveno-političkim i ostalim strukturama, kako u Hrvatskoj tako i u cijeloj Jugoslaviji, i pozivaju svi radni ljudi SR Hrvatske da se i oni njima pridruže u obustavi rada,

- d a k l e, učinili djelo upravljeno na to, da se silom ili drugim protuustavnim putem svrgnu izabrana ustavom utvrđena predstavnička tijela društveno-političkih zajednica kao i političko-izvršni organi odgovarajućih predstavničkih tijela i da se razbije jedinstvo naroda Jugoslavije;

I okr. ČIČAK IVAN ZVONIMIR, II okr. BUDIŠA DRAŽEN, IV okr. DODIG GORAN, V. okr. HODŽIĆ MILAN, VI okr. BUŠIĆ FERDO, VII okr. GANZA KREŠIMIR, VIII okr. VUČAK FILIP, IX okr. PAMIĆ DAVORIN, X okr. PRIMORAC ANTE, XI okr. ČURIC JAKOV, XII okr. DJEREK NEDJELJKO, XIII okr. IGNJATOVIĆ IGNJO i XIV okr. PETROVIĆ JOSIP, – zajedno

2) dana 11. 12. 1971. godine u Zagrebu, u prostorijama Predsjedništva Saveza studenata Zagreba, Savska c. br. 25, u namjeri da miniraju poziv Izvršnog vijeća Sabora SR Hrvatske od 10. 12. 1971. godine, u kojem Izvršno vijeće pored ostalih gradjana poziva i studente da pruže podršku republičkom rukovodstvu SR Hrvatske i u kojem se posebno naglašavaju socijalni problemi studenata, te daju smjernice za njihovo rješavanje, na geštetneru umnožili i rasturili po studentskim domovima i javnim površinama neutvrđen broj letaka, kojima se pozivaju studenti da se okupe 12. 12. 1971. godine, u 8,30 sati, ispred zgrade Društveno-političkih organizacija na Šetalištu Karla Marksa, i da tu javno podrže pojedine ličnosti kojima je javnost nakon 21. sjednice Predsjedništva SKJ uskratila povjerenje,

- d a k l e, napisom pozivali na otpor prema odlukama političko-izvršnih organa predstavničkih tijela koje su od značaja za zaštitu i razvitak socijalističkih društvenih odnosa;

3) istoga dana i na istom mjestu kao pod toč. 2), u namjeri da prikažu da su danas društveno-političke prilike u SR Hrvatskoj takve kao što su bile za vrijeme Austro-ugarske monarhije i da se za promjenu tih prilika treba boriti kao u vrijeme Austro-ugarske, kori-

steći publikaciju Augusta Cesarca „Djački pokret“, Zagreb, 1912. god. u kojoj je Cesarec pozivao na oslobodjenje od austro-ugarskog kolonijalizma, iz iste pomoću geštetnera umnožili u vidu točno neutvrđenog broja letaka izvod pod nazivom „Naša konačna riječ“, koji započinje riječima: „Borba je započela, ona se mora i dovršiti“, nakon čega su te letke rasturili po studentskim domovima i javnim površinama,

- d a k l e, napisom pozivali na nasilnu i protuustavnu promjenu društvenog uređenja i zlonamjerno i neistinito prikazivali društveno-političke prilike u zemlji;

I okr. ČIČAK ZVONIMIR IVAN – sam

4) dana 19. 6. 1971. godine u Zagrebu, na svečanoj akademiji povodom 100-godišnjice rođenja Stjepana Radića, održanoj u velikoj dvorani Studentskog centra pred oko tri tisuće studenata i građana, u govoru što ga je održao, između ostalog, rekao: „Možda će ova jesen biti burnija od proteklih, ali moramo izdržati bez obzira na ono što nas čeka, jer mi moramo vratiti dug svome narodu, dug svima onima čije su oči uprte u hrvatske sveučilištarce danas. S tog hrvatski sveučilištarci, kao najradikalniji dio radničke klase moraju izdržati ove kritične trenutke za svoj narod. Studenti moraju biti sposobni za demonstracije, pobune i štrajkove, jer njihova mladost i njihov radikalizam jedini su garant njihovom narodu za bolju i svijetliju budućnost“;

- d a k l e, govorom podsticao na nasilnu i protuustavnu promjenu društvenog uređenja;

5) dana 29. 10. 1971. godine na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, pred auditorijem od oko tisuću studenata, prilikom rasprave o ustavnim amandmanima na Ustav SR Hrvatske, između ostalog, rekao: „Kako možemo govoriti o amandmanima, kada trebamo garanciju ustavnosti, slobodu građana, ali kakvu slobodu? Da li onu koju su mnogi studenti imali u ranijem razdoblju ovog režima? Koliki su studenti tada zatvarani, a da nikada kasnije nisu bili rehabilitirani. Postavljam pitanje zašto su bili zatvarani studenti, i dok mi se na to pitanje ne odgovori, nema ustava. Ne mogu se složiti time da ustav donose oni koji su ga 25 godina gazili, koji su gazili najeminentnija ljudska prava, garantirana ne samo ustavom nego i poveljom Ujedinjenih nacija. Takva se situacija ponavlja i danas. Nikada neću na ove i slične amandmane staviti svoj potpis, jer smatram, a to sam već rekao 15. 10. 1971. godine u Rijeci, da je ovaj hrvatski Sabor što ga danas imamo nesposoban da donese bilo koji zakon a kamo li ustavne amandmane. Novi hrvatski ustav mora donijeti i novi hrvatski Sabor“;

- d a k l e, zlonamjerno i neistinito prikazivao društveno-političke prilike u zemlji i izložio poruzi najviši organ vlasti Socijalističke Republike Hrvatske;

II okr. BUDIŠA DRAŽEN, – sam

6) Dana 29. 10. 1971. godine na zboru studenata na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, pred oko tisuću studenata održao govor u kome, između ostalog, je izjavio: „Mi studenti na Hrvatskom sveučilištu prije nekoliko mjeseci raspravljali smo o Ustavu SR Hrvatske i između ostalog tražili smo da svaka republika kao suverena država ima svoju vojsku i da službeni jezik vojske bude i službeni jezik naroda gdje je jedinica stacionirana. Mi studenti

tražili smo da Republika kao suverena država ima pravo na svoje tržište. Hrvatska ima negativnu trgovinsku bilansu sa svim republikama, ali ima pozitivnu bilansu sa zapadnom Evropom. Ona ne može prodavati svoje proizvode u druge republike, a svi očijukaju o hrvatskom tržištu. U takovoj situaciji zalagati se za jedinstveno jugoslavensko tržište znači zalagati se za reproduciranje ovog negativnog odnosa. Republika kao suverena država mora imati pravo zaštite vanjskog tržišta i o tome odlučivati sama, jer na postojećem jugoslavenskom tržištu ne mjeri se produktivnost nego se mjeri pokvarenost. Završit ću ovu interpretaciju riječima jednog našeg kolege-studenta koji je rekao, da su aspiracije Sparte rasle sve dotle dok je Atena bila popustljiva. Aspiraciju Sparte na račun Atene treba spriječiti, pa čak i oružanim sukobom. Hitlerova nezajzljivost i njegove aspiracije prema teritorijama drugih naroda uvijek su rasle dok je Chamberlain⁸¹² popuštao. Ne treba tu pameti pa da se vidi tko je u ovom trenutku Hitler i tko je u ovom trenutku Sparta”,

- d a k l e, govorom podsticao na protuustavnu promjenu društvenog uređenja, na razbijanje bratstva i jedinstva naroda Jugoslavije i zlonamjerno i neistinito prikazivao društveno-političke prilike u zemlji;

7) dana 26. 11. 1971. godine u Zagrebu, u „Studentskom listu” br. 26, objavio članak pod naslovom „Štrajk” u kojem, između ostalog, navodi: „Zbiljski revolucionaran čin ne može se temeljiti na poštivanju i uvažavanju legaliteta, jer je legalitet svagda, kao takav, uvjetovano ograničenje istinski humanističkog odnosa. Hrvatski sveučilištarci općim štrajkom na Sveučilištu ne samo da ruše već ionako poljuljani legalitet u našoj sredini, nego i prije svega prestaju priznavati kao razumnu, opravdanu moralnu i svrsishodnu jednu sramotnu političku igrariju koja se s ovim narodom i s ovim Sveučilištem vodi već doista predugo, da bi se moglo mirno i poslušno to dalje podnositi”;

- d a k l e, napisom podsticao na otpor prema odlukama predstavničkih tijela i njihovih političko-izvršnih organa koje su od značaja za zaštitu i razvitak socijalističkih društvenih odnosa i zlonamjerno i neistinito prikazivao društveno-političke prilike u zemlji,

- pa da su time počinili:

I okr. Čičak Ivan Zvonimir, II okr. Budiša Dražen, III okr. Paradžik Ante i IV okr. Dodig Goran, – zajedno djelom pod toč. 1) krivično djelo protiv naroda i države kontrarevolucionarnog napada na državno i društveno uređenje, označeno i kažnjivo po članu 100. KZ,

I okr. Čičak Ivan Zvonimir, II okr. Budiša Dražen, IV okr. Dodig Goran, V okr. Hodžić Milan, VI okr. Bušić Ferdo, VII okr. Ganza Krešimir, VIII okr. Vučak Filip, IX okr. Pamić Davorin, X okr. Primorac Ante, XI okr. Čurić Jakov, XII okr. Djerek Nedjeljko, XIII okr. Ignjatović Ignjo i XIV okr. Petrović Josip, – zajedno djelom pod toč. 2) i 3) krivično djelo protiv naroda i države neprijateljske propagande označeno i kažnjivo po članu 118. stav 1. KZ,

I okr. Čičak Ivan Zvonimir, – sam djelima pod toč.4) i 5) krivično djelo protiv naroda i države neprijateljske propagande, a pod toč. 5) u stjecaju sa krivičnim djelom protiv časti

⁸¹² Arthur Neville Chamberlain, britanski premijer od 1937. do 1940. godine.

i ugleda povredom ugleda države, njezinih organa i predstavnika, označeno i kažnjivo po članu 118. stav 1. i članu 174. KZ, i

II okr. Budiša Dražen, – sam djelima pod toč. 6) i 7) krivično djelo protiv naroda i države neprijateljske propagande, označeno u članu 118. stav 1. KZ.

Osnovanost sumnje da su svi okrivljeni izvršili krivična djela koja im se inkriminiraju rezultira iz navoda krivičnih prijava operativno-preventivnog sektora SJS Zagreb od 11. i 12. 12. 1971. godine pod br. K 2069/71, zaplijenjenog tiskanog materijala koji je po nekim od njih umnožavan i rasturan, kao i djelomičnim priznanjem i međusobnim terećenjem nekih od okrivljenih.

Predlažem da se u istrazi pored okolnosnog ispitivanja okrivljenih preslušaju kao svjedoci Vukasović Ante, Popović Antonije, Pandža Ivan, Kalinić Luka, Ručević Andrija i Radman Božo, novinar „Vjesnika“ iz Zagreba, kao i sve druge osobe koje bi u tom pravcu bile ponudjene kako od strane okrivljenih tako i od naprijed navedenih svjedoka. Predlažem nadalje, da se okrivljenima predoče letci, koji su po njima umnožavani i rasturani, kao i sve tiskane stvari u kojima je objavljena njihova neprijateljska djelatnost. Naročito predlažem, da se po mogućnosti pribave zapisnici sa zborova i skupova na kojima su okrivljeni Čičak Ivan Zvonimir i Budiša Dražen govorili, ili u protivnom da se pribave magnetofonske vrpce sa kojih da se u prisustvu okrivljenih i njihovih branitelja, kao i javnog tužioca, reproducirao njihovi govori na tim skupovima.

Predlažem, da se zahtjev ovoga tužilaštva pod br. KT 1660/71 za sprovođenje istrage protiv okr. Čičak Ivana Zvonimira zbog kriv. djela iz člana 174. KZ, koji se vodi kod naslova pod br. Kio 1278/71, spoji sa ovim predmetom, budući da mu je to djelo inkriminirano u ovom zahtjevu.

Najzad, predlažem, da se protiv sviju okrivljenih, pored razloga zbog kojih ste odredili pritvor, isti odredi i iz razloga predviđenih u članu 176. stav 2. toč. 4. ZKP, dok u ostalom postupite u smislu člana 154. ZKP, nakon čega spis vratite na odluku.

ZAMJENIK OKRUŽNOG JAVNOG TUŽIOCA

Mr Dragan Marković
(potpis)

12.3.

IZVJEŠTAJ

o prijavljenim i pritvorenim osobama zbog ekscesno-političkog ponašanja u vremenskom razdoblju od 11. do 15. 12. 1971. godine.

1) ČIČAK IVAN-ZVONIMIR; rođen 1947. godine, Hrvat, student III godine Filozofskog fakulteta u Zagrebu, prijavljen zbog kriv. djela iz člana 100, 118. i 174. KZ, – u pritvoru od 12. 12. 1971. god. u 0,30 sati,

2) BUDIŠA DRAŽEN, rođen 1948. godine, Hrvat, absolvent filozofije i sociologije, prijavljen zbog kriv. djela iz čl. 100. i 118. KZ, – u pritvoru od 12. 12. 1971. god. u 0,2 sata,

3) PARADŽIK ANTE, rođen 1943. godine, Hrvat, absolvent prava, prijavljen zbog kriv. djela iz člana 100. i 118. KZ, – u pritvoru od 13. 12. 1971. god. u 12 sati,

4) DODIG GORAN, rođen 1947. godine, Hrvat, absolvent medicine, prijavljen zbog kriv. djela iz člana 100. i 118. KZ, – u pritvoru od 12. 12. 1971. god. u 0,2 sata,

5) HODŽIĆ MILAN, rođen 1948. godine, Hrvat, student geofizike III godine, prijavljen zbog kriv. djela iz čl. 118. KZ, – u pritvoru od 11. 12. 1971. god. u 22,15 sati,

6) BUŠIĆ FERDO, rođen 1948. godine, Hrvat, absolvent filozofije, prijavljen zbog kriv. djela iz člana 118. KZ, – u pritvoru od 12. 12. 1971. god. u 0,30 sati,

7) GANZA KREŠIMIR, rođen 1948. godine, Hrvat, absolvent fizike, prijavljen zbog kriv. djela iz člana 118. KZ, – u pritvoru od 11. 12. 1971. god. u 23,50 sati,

8) VUČAK FILIP, rođen 1951. godine, Hrvat, student filozofije II godine, prijavljen zbog kriv. djela iz člana 118. KZ, – u pritvoru od 12. 12. 1971. god. u 0,30 sati,

9) PAMIĆ DAVORIN, rođen 1948. godine, Hrvat, absolvent poljoprivrede, prijavljen zbog kriv. djela iz člana 118. KZ, – u pritvoru od 11. 12. 1971. god. u 23 sata,

10) PRIMORAC ANTE, rođen 1949. godine, Hrvat, student elektrotehnike I godina, prijavljen zbog kriv. djela iz člana 118. KZ, – u pritvoru od 12. 12. 1971. god. u 0,1 sat,

11) ČURIĆ JAKOV, rođen 1949. godine, Hrvat, absolvent ekonomije, prijavljen zbog kriv. djela iz člana 118. KZ, – u pritvoru od 12. 12. 1971. god. u 0,30 sati,

12) DJEREK NEDJELJKO, rođen 1947. godine, Hrvat, student Visoke škole za vanjsku trgovinu, prijavljen zbog kriv. djela iz člana 118. KZ, – u pritvoru od 11. 12. 1971. god. u 23,30 sati,

13) IGNJATOVIĆ IGNJO, rođen 1948. godine, Srbin, zemljoradnik, prijavljen zbog kriv. djela iz člana 118. KZ, – u pritvoru od 11. 12. 1971. god. u 22,30 sati,

14) PETROVIĆ JOSIP, rođen 1952. godine, Hrvat, student ekonomije I godine, prijavljen zbog kriv. djela iz člana 118. KZ, – u pritvoru od 11. 12. 1971. god. u 22, 30 sati,

15) ZNIDARČIĆ ZVJEZDANA, rođena 1950. godine, Hrvatica, student prava III godina, prijavljena zbog kriv. djela iz člana 118. KZ, – u pritvoru od 13. 12. 1971. god. u 18 sati,

16) BRLOBUŠ KREŠO, rođen 1943. godine, Hrvat, student Muzičke akademije IV godina, prijavljen zbog kriv. djela iz člana 118. KZ, – u pritvoru od 14. 12. 1971. god. u 21,30 sati,

17) ŠINKO DRAGUTIN, rođen 1948. godine, Hrvat, tehničar, prijavljen zbog kriv. djela iz člana 174. KZ, – u pritvoru od 13. 12. 1971. god. u 15,30 sati,

18) ČOLIĆ MILORAD, rođen 1953. godine, Hrvat, učenik u privredi, prijavljen zbog kriv. djela iz člana 174. KZ, – u pritvoru od 15. 12. 1971. god. u 0,2 sata,

19) DROBNIĆ OGNJEN, rođen 1946. godine, Hrvat, pomoćni radnik, prijavljen zbog kriv. djela iz člana 118. KZ, – u pritvoru od 13. 12. 1971. god. u 0,1 sat.

Protiv prijavljenog Drobnić Ognjena stavljen je zahtjev za provodjenje istrage 14. 12. 1971. godine, dok će za sve ostale prijavljene osobe navedene pod toč. 1-18) zahtjev za provodjenje istrage biti stavljen tokom današnjeg ili sutrašnjeg dana.

U Zagrebu, 16. 12. 1971. godine

ZAMJENIK OKRUŽNOG JAVNOG TUŽIOCA

Mr Dragan Marković
(potpis)

OKRENI !!!!

NAPOMENA:

Tokom pisanja ovoga izvještaja zaprimljena je i krivična prijava protiv

BUŠIĆ BRUNE, rođenog 1939. godine, Hrvata, novinara „Hrvatskog tjednika”, zbog krivičnog djela iz člana 118. i 119. KZ, – u pritvoru od 12. 12. 1971. godine u 12,30 sati, protiv koga će se tokom današnjeg ili sutrašnjeg dana također staviti zahtjev za provodjenje istrage zbog u prijavi navedenih krivičnih djela.

ZAMJENIK OKRUŽNOG JAVNOG TUŽIOCA

Mr Dragan Marković

12.4.

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
REPUBLICKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE

Broj: str. pov. 15/1972.

Zagreb, 2. II 1972.

IZVRŠNOM KOMITETU⁸¹³ CK SKH

Z A G R E B

U prilogu vam dostavljamo informaciju o broju osoba lišenih slobode i o pretresima poslovnih prostorija Matice hrvatske, radnih mjesta i stanova pojedinih osoba u vremenu od 22. XI 1971. do 31. I 1972. godine.

S E K R E T A R

po Valent Huzjak

(potpis)

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
REPUBLICKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE

Zagreb, 2. II 1972.

I N F O R M A C I J A

o lišavanju slobode i pretresima koje je Služba javne sigurnosti poduzela od 22. XI 1971. do 31. I 1972. g.

I Zbog kontrarevolucionarne i druge neprijateljske djelatnosti na teritoriju SRH, Služba javne sigurnosti poduzimala je prema pojedinim osobama i represivne mjere i to:

1. Lišeno je slobode 189 osoba, a od toga:
 - a) puštena na slobodu 51 osoba
 - b) sada se nalazi u pritvoru odnosno zatvoru 138 osoba

II Izvršen je pretres poslovnih prostorija Matice hrvatske, radnih mjesta i stanova pojedinih osoba kako slijedi:

1. U poslovne prostorije Matice hrvatske izvršeno je pretresa44
2. Na radnim mjestima pojedinih osoba izvršeno je pretresa148
3. U stanovima pojedinih osoba izvršeno je pretresa353
4. Prilikom pretresa pronadjeno je kompromitirajućeg materijala u.....105 slučajeva.

Napominjemo da brojke o pronadjenom kompromitirajućem materijalu nisu potpuno točne, jer se još vrši analiza tih podataka, a posebno se to odnosi na magnetofonske trake.

⁸¹³ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *KONITETU*.

U prilogu 1 i 2 dajemo pregled osoba lišenih slobode i izvršenih pretresa po centrima, odnosno sekretarijatima javne sigurnosti.

Prilog 1

P R E G L E D

osoba lišenih slobode po centrima, odnosno sekretarijatima JS

Centar	broj osoba lišenih slobode	Pušteno na slobodu osoba	Sada se nalazi u pritvoru odnosno zatvoru
Bjelovar	-	-	-
Gospić	-	-	-
Karlovac	-	-	-
Kutina	-	-	-
Osijek	27	18	9
Pula	1	-	1
Rijeka	16	-	16
Sisak	4	1	3
Split	68	24	44
Umag	-	-	-
Varaždin	17	7	10
Zagreb	56	1	55
Ukupno:	189	51	138

Prilog 2

P R E G L E D

o izvršenim pretresima poslovnih prostorija Matice hrvatske,
radnih mjesta i stanova pojedinih osoba po centrima, odnosno sekretarijatima JS

Centar	Pretres poslovnih prostorija MH	Pretres rad. mj. pojed. osoba	Pretres stanova	Pronadjeno kompromitirajućeg mat.
Bjelovar	4	2	3	-
Gospić	1	-	2	-
Karlovac	2	3	7	-
Kutina	3	-	3	-
Osijek	10	51	146	5
Pula	3	3	3	-
Rijeka	1	-	7	3
Sisak	1	7	16	11
Split	12	13	51	30
Umag	-	-	-	-
Varaždin	1	7	71	-
Zagreb	6	62	114	56
Ukupno:	44	148	353	105

12.5.

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
 REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
 Zagreb, 17. II 1972.

I N F O R M A C I J A

o pokrenutom krivičnom postupku protiv osoba koje su učinile krivično djelo protiv naroda i države od 21. sjednice CK SKJ do 15. II 1972.

Na teritoriju SRH pokrenut je krivični postupak protiv	731 osobe
u pritvoru se nalazi	129 osoba
sa slobode se brani	602 osobe

Pregled krivičnih djela po centrima.

ZAGREB

Na području Okružnog suda Zagreb pokrenut je krivični postupak s otvaranjem istrage protiv 72 osobe.

Od tog broja 59 osoba je bilo pritvoreno, a naknadno je pritvor ukinut protiv 8 osoba. Od ovog broja 13 osoba se brani sa slobode.

Pregled po krivičnim djelima:

1. Za krivično djelo neprijateljske propagande iz čl. 118. 41 djelo.
2. Krivično djelo kontrarevolucionarnog napada na državno i društveno uređenje iz čl. 100. KZ 22 djela.
3. Krivično djelo povrede ugleda države, njenih organa i predstavnika iz člana 174. – 15 djela.
4. Krivično djelo neprijateljske djelatnosti protiv Jugoslavije iz čl. 109. KZ – 6 djela.
5. Krivično djelo izazivanja nacionalne netrpeljivosti, mržnje i razdora iz člana 119. – 6 djela.
6. Krivično djelo širenja lažnih vijesti iz člana 292a. KZ – 6 djela.

Pregled po zanimanju:⁸¹⁴

1. Studenata	30
2. Radnika	9
3. Tehničari, automehaničari, šoferi, bolničari	9
4. Naučni radnici	7
5. Pravnici, advokati	3
6. Književnici	2

⁸¹⁴ Broj 13 preskočen je u izvornoj numeraciji.

7. Inženjeri gradjevine	2
8. Službenici	2
9. Zemljoradnici	2
10. Novinari	1
11. Učenika u privredi	1
12. Ekonomista	1
14. Penzionera	1
15. Gradjanskih lica u JNA	1
16. Bivši predsjednik SO ⁸¹⁵	1

BJELOVAR

Krivični postupak je pokrenut protiv 44 osobe.

Sve osobe se brane sa slobode.

Pregled po krivičnim djelima:

1. Za krivično djelo neprijateljske propagande iz člana 118. KZ 7 osoba.
2. Za krivično djelo izazivanja rasne ili vjerske netrpeljivosti, mržnje i razdora iz čl. 119. KZ – 27 osoba.
3. Za krivično djelo povrede ugleda države, njenih organa i predstavnika⁸¹⁶ iz člana 174. – 10 osoba.

Pregled po zanimanjima nemamo.

KARLOVAC

Krivični postupak je pokrenut protiv 23 osobe.

Sve osobe se brane sa slobode.

Pregled po krivičnim djelima:

1. Za krivično djelo neprijateljske propagande iz člana 118. – 2 osobe.
2. Za krivično djelo izazivanja rasne ili vjerske netrpeljivosti, mržnje i razdora iz čl. 119. KZ – 14 osoba.
3. Za krivično djelo povrede ugleda države, njenih organa i predstavnika iz čl. 174. KZ – 10 osoba.

Pregled po zanimanjima:

1. Radnika	12
2. Zemljoradnika	1
3. Inženjera	2
4. Učenika	6
5. Penzionera	2

⁸¹⁵ Skupština općine.

⁸¹⁶ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *predstavnica*.

KUTINA

Krivični postupak pokrenut je protiv 11 osoba.

Sve osobe se brane sa slobode.

Pregled po krivičnim djelima:

1. Za krivično djelo izazivanja rasne ili vjerske mržnje, netrpeljivosti i razdora iz čl. 119. KZ – 7 osoba.
2. Za krivično djelo povrede ugleda države, njenih organa i predstavnika iz čl. 174. KZ – 4 osobe.

Pregled po zanimanjima:

1. Radnici	4
2. Zemljoradnici	3
3. Ostali	4

OSIJEK

Krivični postupak pokrenut je protiv 217 osoba.

U pritvoru se nalazi 8 osoba.

Sa slobode se brani 209 osoba.

Pregled po krivičnim djelima:

1. Za krivično djelo neprijateljske propagande iz člana 118. – 13 osoba.
2. Za krivično djelo izazivanja rasne ili vjerske netrpeljivosti, mržnje i razdora iz čl. 119. KZ – 173 osobe.
3. Za krivično djelo povrede ugleda države, njenih organa i predstavnika iz čl. 174. KZ – 23 osobe.

Pregled po zanimanjima:

1. Funkcioneri	1
2. Radnici uprave	4
3. Studenti	12
4. Nastavnici	2
5. Učenici	13
6. Radnici	96
7. Zemljoradnici	22
8. Ostali	77

SPLIT

Krivični postupak pokrenut je protiv 210 osoba.

U pritvoru se nalazi 47 osoba.

Sa slobode se brani 163 osobe.

Pregled po krivičnim djelima:

1. Za krivično djelo kontrarevolucionarnog napada na državno i društveno uređenje iz člana 100. KZ – 10 osoba.
2. Za krivično djelo ugrožavanja teritorijalne cjeline i nezavisnosti države iz člana 101. KZ – 2 osobe.
3. Za krivično djelo neprijateljske propagande iz člana 118. KZ – 63 osobe.
4. Za krivično djelo izazivanja rasne ili vjerske netrpeljivosti, mržnje i razdora iz člana 119. KZ – 98 osoba.
5. Za krivično djelo povrede ugleda države, njenih organa i predstavnika iz člana 174. KZ – 33 osobe.
6. Za krivično djelo širenja lažnih vijesti iz člana 292a. KZ – 4 osobe.

Pregled po zanimanju:

1. Funkcioneri društveno-političkih organizacija	5
2. Rukovodioci u upravi	2
3. Zastupnici u Saboru	1
4. Studenti	4
5. Pripadnici klera	3
6. Oficiri u JNA	1
7. Učenici	6
8. Radnici	82
9. Nastavnici	4
10. Slobodna zanimanja	5
11. Zemljoradnici	5
12. Ostali	91

Od toga broja članovi Matice hrvatske su njih 13.

PULA

Krivični postupak pokrenut je protiv	22 osobe.
U pritvoru se nalazi	1 osoba.
Sa slobode se brani	21 osoba.

Pregled po krivičnim djelima:

1. Za krivično djelo neprijateljske propagande iz člana 118. KZ – 6 osoba.
2. Za krivično djelo izazivanja rasne ili vjerske netrpeljivosti, mržnje i razdora iz člana 119. KZ – 9 osoba.
3. Za krivično djelo povreda ugleda države, njenih organa i predstavnika iz člana 174. KZ – 4 osobe.
4. Za krivično djelo širenja lažnih vijesti iz člana 292a. KZ – 3 osobe.

Pregled po zanimanju:

1. Radnici, službenici	14
2. Nastavnici	3
3. Penzioneri	1
4. Ostali	4

VARAŽDIN

Krivični postupak pokrenut je protiv 21 osobe.

U pritvoru se nalazi 10 osoba.

Sa slobode se brani 11 osoba.

Pregled po krivičnim djelima:

1. Za krivično djelo neprijateljske propagande iz člana 118. KZ – 9 osoba.
2. Za krivično djelo udruživanja protiv naroda i države iz člana 117. KZ – 1 osoba.
3. Za krivično djelo izazivanja rasne ili vjerske mržnje, netrpeljivosti i razdora iz člana 119. KZ – 5 osoba.
4. Za krivično djelo povrede ugleda države, njenih organa i predstavnika iz člana 174. KZ – 6 osoba.

Pregled po zanimanjima:

1. Radnika	13
2. Zemljoradnika	3
3. Studenti i učenici	2
4. Advokat	1
5. Nastavnik	1
6. Vojno lice – vojnik	1

Od ukupnog broja član Matice hrvatska je jedna osoba.

UMAG

Krivični postupak pokrenut je protiv 6 osoba.

Sve osobe brane se sa slobode.

Pregled po krivičnim djelima:

1. Zbog krivičnog djela izazivanja rasne ili vjerske netrpeljivosti, mržnje i razdora iz člana 119. KZ – 6 osoba.

Pregled po zanimanjima:

1. Samostalna privredna djelatnost	3
2. Radnika	2
3. Penzioner	1

SISAK

Krivični postupak pokrenut je protiv 66 osoba.

Sve osobe brane se sa slobode.

Pregled po krivičnim djelima:

1. Za krivično djelo kontrarevolucionarnog napada na državno i društveno uređenje iz člana 100. KZ – 5 osoba.
2. Za krivično djelo neprijateljske propagande iz člana 118. KZ – 1 osoba.
3. Za krivično djelo izazivanja rasne ili vjerske netrpeljivosti, mržnje i razdora iz člana 119. KZ – 50 osoba.
4. Za krivično djelo povrede ugleda države, njenih organa i predstavnika iz člana 174. KZ – 10 osoba.

Pregled po zanimanjima:

1. Zemljoradnika	6
2. Zastupnika u Saboru	1
3. Samostalne djelatnosti	3
4. Penzionera	1
5. Direktor	1
6. Radnika	24
7. Ostalo	30

Od ukupnog broja njih 3 su članovi Matice hrvatske.

RIJEKA

Krivični postupak pokrenut je protiv 39 osoba.

U pritvoru se nalazi 12 osoba.

Sa slobode se brani 27 osoba.

Pregled po krivičnim djelima:

1. Za krivično djelo kontrarevolucionarnog napada na državno i društveno uređenje iz člana 100. KZ – 2 osobe.
2. Za krivično djelo udruživanja protiv naroda i države iz člana 117. KZ – 26 osoba.
3. Za krivično djelo izazivanja rasne ili vjerske netrpeljivosti, mržnje i razdora iz člana 119. KZ – 11 osoba.

Pregled po zanimanjima:

1. Studenata	16
2. Radnika	14
3. Učenika	3
4. Profesora	1
5. Penzionera	1

6. Zemljoradnika	2
7. Samostalne djelatnosti	2

Od ukupnog broja članovi Matice hrvatske su njih 9.⁸¹⁷

12.6.

Pregled krivičnih i administrativnih mjera protiv nosilaca neprijateljske djelatnosti

Zbog učešća u kontra-revolucionarnom napadu na društveno-politički sistem i zbog djelatnosti protiv linije zacrtanoj na XXI sjednici Predsjedništva CK SKJ najviše s pozicija nacionalizma i šovinizma, organi unutrašnjih poslova u SRH podnijeli su od 1. 12. 1971. do 27. 1. 1972. godine ukupno _____⁸¹⁸ krivičnih prijava i _____ prijava sucu za prekršaje. Inače tokom 1971. godine zaključno s 27. 1. 1972. godine podnešeno je ukupno _____ krivičnih prijava i _____ prijava sucu za prekršaje za razne neprijateljske istupe ili neprijateljske djelatnosti.

Od istaknutih nosilaca kontrarevolucionarne djelatnosti, zbog počinjenih kriv. djela protiv naroda i države u istražnom zatvoru nalazi se:

U ZAGREBU

1. Bačić Ante,
2. Bakulić-Ivičević Jozo
3. Bušić Bruno
4. Dominković Ivan,
5. Djodan Šime,
6. Glibot Ante
7. Gotovac Vlado,
8. Komarica Zvonimir,
9. Marin Ante,
10. Mikolčić Krešimir
11. Stipac Drago
12. Šošić Hrvoje,
13. Tudjman Franjo,
14. Veselica Marko
15. Vukojević Vice,

⁸¹⁷ U nastavku tog dokumenta, na stranicama numeriranim brojevima 24 – 26 sadržan je *Nacrt obavještenja za javnost* za koje je, prema napomeni na kraju Nacrta, bilo planirano da ga predsjednik Okružnog suda u Zagrebu obznani 12. siječnja 1972. u 14.00 sati. Prijepis tih triju stranica za ovo izdanje nije bilo moguće prirediti jer je tekst koji je napisan strojem na smeđem papiru izbljedio i samo je mjestimice čitljiv.

⁸¹⁸ Prazna crta u izvorniku. Ta se napomena odnosi i na druga mjesta u nastavku dokumenta.

a od studenata

1. Čičak Ivan Zvonimir,
2. Budiša Dražen
3. Paradžik Ante,
4. Dodig Goran
5. Bušić Ferdo
6. Primorac Ante
7. Djerek Nedeljko
8. Pamić Davor
9. Hodžić Milan
10. Ganza Krešo
11. Vučak Filip
12. Ćurić Jakov
13. Ignjatović Ignjo
14. Petrović Josip
15. Žnidaršić Zvezdana
16. Brlobuš Krešo
17. Djerek Veljko
18. Hološ Rene
19. Stojanović Ivan
20. Kraljević Elza
21. Martinec Krešo
22. Petrić Petar
23. Mandić Srećko
24. Sučić Stjepan.

Osim navedenih u istražnom zatvoru se nalazi i grupa Peruzović ing. Franje sa 6 osoba – od toga dvije studentice – zbog umnožavanja i rasturanja „Himna štrajkaša” i ostalog neprijateljskog materijala i 5 učesnika u demonstracijama na Trgu Republike – dakle ukupno u Zagrebu 51 osoba.

U RIJECI

U istražnom zatvoru nalazi se 13. studenata i to:

1. Deković Darko,
2. Biočić Ivica
3. Meštrović Slavko
4. Houra Zlatko
5. Maslač Ante,

6. Radas Krste
7. Matijević Zlatko
8. Tešinski Ivan,⁸¹⁹
9. Buljević Andrija
10. Horvat Juraj,
11. Tomljenović Marijan,
12. Žmak Vlado
13. Vučemilo Stipe

U SPLITU:

U istražnom zatvoru nalaze se studentski rukovodioci

1. Štambuk Ante
2. Petrić Damir

i 4 društveno-politička radnika iz Omiša i to:

1. Laušić
2. Marušić
3. Bekavac i
4. Kuvačić,

te skripter anonimnih pisama (akcija Palma):

1. Vučetić

Zbog nacionalističkog i šovinističkog djelovanja u istražnom zatvoru nalaze se

U OSIJEKU

1. Gregorić Ivica

U RIJECI

1. Maras⁸²⁰ Ante, predstavnik „Ličkih novina” i

U SPLITU

1. Franić

Ukupno u istražnom zatvoru trenutno se nalaze 74 osobe od kojih je 39 iz studentskih rukovodstava.

Osim protiv navedenih krivični⁸²¹ postupak je pokrenut protiv još 10 osoba⁸²² koje se nalaze na slobodi

⁸¹⁹ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *Tošinski*.

⁸²⁰ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *Marax*. Riječ je o Anti Marasu, djelatniku *Ličkih novina* u riječkoj Radnoj jedinici.

⁸²¹ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *krivičnih*.

⁸²² Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *soboba*.

1. Šale Petar iz Zadra
2. Krmpotić – radio u Senju na osnivanju ogranka MH⁸²³
3. Vrtodušić – profesor⁸²⁴ iz Rijeke
4. Marasović Milica iz Omiša
5. Brkić Bošo, sa Krka,
i grupa od 5 nastavnika iz Imotskog.

Paralelno sa pokretanjem kriv. postupka i pritvaranjem nosioca neprijateljske aktivnosti, vršeni su pretresi sjedišta pododbora ogranaka i povjereništava MH ukupno 52 i pretresi stanova pojedinih osoba. Prilikom pretresa pronadjeno je raznog materijala koji će se moći koristiti za sudsku dokumentaciju. Ocjena vrijednosti ukupnog materijala sada se nemože dati obzirom da se materijali nalaze još u obradi.

⁸²³ Milan Krmpotić, Matica hrvatska.

⁸²⁴ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *proferos*.

13.

**Informacije RSP⁸²⁵ SRH o događajima na fakultetu vezanih
za 23. Sjednicu CK SKH
(šifra 016.1/4-25)⁸²⁶**

13.1.

teleprinterom DX

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
REPUBLICKI
SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE

Broj: SP 89

Zagreb, 13. XII 1971.

SAVEZnom SEKRETARIJATU ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE

B e o g r a d

INFORMACIJA
o događajima vezanim za 23. sjednicu
CK SKH⁸²⁷

Studentske grupe koje su se povremeno okupljale na Trgu Republike dana 12. XII 1971. definitivno su se razile oko 23. sata.

Raspolagali smo s informacijom da će se u toku noći 12/13. XII 1971. rasparčavati leci s pozivom na obustavu nastave i stavljanju hrvatskih zastava na pola koplja na svim studentskim domovima i mjestima gdje rade i žive studenti. Međutim do toga nije došlo, osim što je jedan takav letak naljepljen u Radničkom domu „Đuro Salaj”. Nastava se održava redovno na svim fakultetima i drugim višim školama.

Oko 9 sati na ekonomskom fakultetu došlo je do oštre prepirke između manje dvije grupe studenata zbog toga što je jedna od tih grupa tražila i inzistirala da se nastava obustavi i pri tom nosila sliku Savke Dabčević-Kučar.

U Zagrebu, kao i na ostalom dijelu SRH, nema nikakvih pojava narušavanja javnog reda i mira ni drugih ekscesa.

u. z. REPUBLICKI SEKRETAR

Valent Huzjak

(potpis)

⁸²⁵ Iz sadržaja dokumenta razvidno je da je riječ o Republickom sekretarijatu za unutrašnje poslove (RSUP).

⁸²⁶ Signatura dodijeljena u HDA-u jest HR-HDA-1561.1.8.2.3.4.25.

⁸²⁷ Ta sjednica Centralnoga komiteta Saveza komunista Hrvatske održana je 12. prosinca 1971.

13.2.

INFORMACIJA o studentskim događajima vezanim za 23. plenarne sjednice CK SK Hrvatske

Uoči 23. plenarne sjednice CK SK Hrvatske rasturani su leci SSZ, kojima su pozivani studenti, da se dana 12. XII 1971. godine, u 8,30 sati, okupe pred zgradu društveno-političkih organizacija, u Zagrebu, šetalište Marksa i Engelsa, kako bi na miran i „dostojanstven“ način iskazali svoju podršku dr Savki Dabčević-Kučar, Miki Tripalu, Ivanu Šiblu, Srećku Bijeliću, Peri Pirkeru, Marku Koprtli, Janku Bobetko i ostalima.

Dio letka je odmah zaplijenjen, a protiv deseterice studenata su podnesene krivične prijave.

U jutarnjim satima, 12. prosinca, studenti su se okupljali u studentskim domovima: „Sava“ (oko 500), „Nino Maraković“ (oko 300) i „Cvijetno naselje (oko 200 osoba), a u 8,40 sati su krenuli prema navedenoj zgradi. Međutim, bili su spriječeni od radnika javne sigurnosti, bez primjene fizičke sile.

Prethodno su dana u domu „Cvijetnom naselju“ skandirali: „Savka – Tripalo“, i „Tito – Bakarić“, kao i igrali su kozaračko kolo i pjevali državnu himnu: „Hej Slaveni“.

U SD „Sava“, u prvom paviljonu, izvještene⁸²⁸ su parole: „Dolje Bakarić“, a u SD „Nino Maraković“ u „A“ paviljonu, ispisane su parole: „Savka, Tripalo“, „Bolje umrijeti stojeći nego živjeti klečeći, Savka, Tripalo, Pirker, Šibl, Savka, Tripalo referendum, Savka, Tripalo, Čičak, Budiša, Paradžik – sloboda narodu“.

U SD „⁸²⁹Đuro Salaj“, nalijepljen je plakat Predsjedništva SSZ sa slijedećim sadržajem: „Kolege, dođite danas u 17 sati na Trg republike, a takav poziv je uputio i Koordinacioni odbor SSZ.

U zakazano vrijeme grupa od oko 500 studenata skandiralo je: „Savka-Tripalo“ i vikala je: „Hoćemo Savku, hoćemo Tripala“, kojom prilikom su bacali letke, ispisane rukom na komadićima papira, što glase: „Hoćemo Budišu, hoćemo Čička, pustite studente iz zatvora, hoćemo referendum naroda, Savka, Tripalo tražimo da se narod izjasni referendumom“.

Na poziv radnika javne sigurnosti studenti se nisu htjeli razići, zbog čega je milicija upotrebila gumene palice, dok su trojica najbučnijih izgradnika odmah predvedena u SJS, gdje su zadržani, kao što su 12. om. zadržani Čičak, Budiša, Dodig (organizatori štrajka) i još jedanaestorica (zbog rasturanja letaka u stud. domovima).

Poslije intervencije milicije, studenti su u grupama navraćali na Trg Republike, tj. nastavljali narušavati javni red i mir, gdje su lijepili parole na stubove, oglasne ploče i vrata, te bacali razne predmete (drveta, kamenje i petarde).

⁸²⁸ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *izvjesene*.

⁸²⁹ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je umjesto navodnika napisan zarez.

Petarde i letke su bacali i sa nebodera, u Ilici 1, čiji su rasturači identificirani i predvedeni SJS.

Od 18,30 – 20 sati grupice studenata su se pojavljivale u prilaznim ulicama prema Trgu Republike, izvikujući navedene parole, ali su se razilazili, čim se pojavljivala milicija.

Za održavanje javnog reda i mira i suzbijanje težih ispada, kod SJS Zagreb angažirano je i 812 radnika SJS sa terena.

Zagreb, 13. XII 1971.
 REPUBLIČKI SEKRETAR
 Valent Huzjak
*dostavljeno Z. Uzelač*⁸³⁰

13.3.

SOCIJALISTIČKA REPUBLIKA HRVATSKA
 REPUBLIČKI
 SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
 Broj: 89
 Zagreb, 13. XII 1971.
 SAVEZNOM SEKRETARIJATU ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
 B e o g r a d

I N F O R M A C I J A

o događajima vezanim za 23. sjednicu CK SKH

Studentske grupe, koje su se povremeno okupljale na Trgu Republike dana 12. XII 1971. godine, definitivno su se razile oko 23 sata.

Raspolagali smo s informacijom, da će se u toku noći 12/13. XII 1971. rasparčavati letci s pozivom na obustavu nastave i stavljanju hrvatskih zastava na pola koplja na svim studentskim domovima i mjestima, gdje rade i žive studenti. Međutim, do toga nije došlo, osim što je jedan takav letak naljepljen u Radničkom domu „Đuro Salaj” u kome se po koordinacionom odboru predsjedništva Saveza studenata Zagreb, studenti pozivaju na opći štrajk zbog zatvaranja studenata i nesnošljive situacije. Međutim, u užem dijelu grada pronađeni su letci koji su rasturani noću 12/13. XII 1971. Letci su pisani rukom na običnom papiru sa slijedećim sadržajem: „Savka – Tripalo – volja naroda, hoćemo Tripala, oslobodite Budišu i Čička, dosta pljačkanja naroda, sloboda štampe, sloboda govora, sloboda narodu, Savka – Tripalo – narod je uz vas, hoćemo plebiscit, Jugoslavija da, ali ne ovakva, dolje socijalistički fašizam, štrajkujmo do oslobođenja naših kolega, student – radnici – referendum naroda, itd.”

⁸³⁰ Zlatko Uzelač.

Zbog pisanja i rasturanja letaka u toku 12. i 13. XII 1971. godine predvedene su 53 osobe u SJS Zagreb. Protiv 15 osoba podnešena je krivična prijava, protiv 14 osoba podnešena je prekršajna prijava, a ostali su nakon obavljenog razgovora pušteni.

Službenica Generalnog konzulata SAD u Zagrebu, predala je SJS Zagreb letak, koga je nepoznati muškarac donio u konzulat, a bio je namjenjen Generalnom konzulu. Na letku je pisalo: „Ameriko, Hrvatska te zove“. Tekst je pisan rukom štampanim slovima.

Nastava se održava redovno na svim fakultetima i drugim višim školama u Zagrebu. Oko 9 sati na Ekonomskom fakultetu došlo je do oštre prepirke između manje dvije grupe studenata, zbog toga, što je jedna od tih grupa tražila i inzistirala da se nastava obustavi i pri tom nosila sliku Savke Dabčević-Kučar. Međutim, do obustave nastave nije došlo.

Oko 19,30 sati u Petrinjskoj ulici ispred broja 20 bačena su tri letka pisana rukom štampanim slovima, slijedećeg sadržaja: „Savka – Tripalo mi smo uz vas, bitka je izgubljena, ali rat nije, naša demokracija je krv na Trgu Republike, budalaši otidite kući, Savka – Mika – Bijelić, Savka – Mika – Bobetko (ljudi), Bakarić, Planinc, Blažević, Baltić – kukavice“.

U 19,10 sati počele su se kretati u pravcu Trga Republike grupe studenata. Oko 20 sati okupilo se na Trgu Republike oko 250-300 studenata, koji su klicali Savki i Tripalu i narušavali javni red i mir. Kako na poziv organa javne sigurnosti nisu prestali s narušavanjem javnog reda i mira, došlo je do intervencije radnika Javne sigurnosti pri čemu je grupa razbijena, ali se oni – studenti u manjim grupama ponovno okupljaju u ulicama koje vode prema Trgu Republike.

REPUBLIČKI SEKRETAR
Valent Huzjak

Dostavljeno: Dr Vladimiru Bakariću
Dragutinu Haramiji
Milanu Mišković

13.4.

TELEPRINTEROM DX

Socijalistička Republika Hrvatska
 REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE

Kabinet republičkog sekretara

Br. *SP 89* / _____

Dne 14. XII 19____ god.

ZAGREB⁸³¹

SAVEZONOM SEKRETARIJATU ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE

B e o g r a d

Veza naša Informacija od 13. XII 1971. godine.

Na Trgu Republike okupilo se u 19,30 sati oko 2.000 građana pretežno studenata i omladine, koji su skandirali: „Čičak, Budiša, Savka, Mika”. Pri tome su vrijeđali radnike javne sigurnosti.

Postepeno se grupa povećavala i u 21,15 sati dostigla je brojku od oko 3.000 – 4.000, dobar dio kao promatrači. Pojedini studenti su palili novine i tako upaljenim novinama trčali po Trgu Republike. Pored vrijeđanja radnika javne sigurnosti, pojedinci su na njih bacali i razne predmete.

Pozivu da se raziđu i prekinu s narušavanjem javnog reda i mira nisu se odazvali, tako da je došlo do intervencije radnika javne sigurnosti. Prilikom intervencije upotrebljena je gumena palica prema jednom broju učesnika, ali težih povreda nije bilo. U intervenciji je povrijeđen jedan radnik javne sigurnosti, koga su učesnici nereda gurnuli na zaustavljeni tramvaj.

Zbog narušavanja javnog reda i mira u SJS Zagreb privedeno je 76 osoba. Nakon razgovora sa privedenim 38 osoba je zadržano radi daljnjeg postupka, a 38 je pušteno.

Grupu izgreznika predvodila su dva mladića, koja su identificirana. To su Strukić Dubravko, student geodezije i Hren Ivan, radnik bez zaposlenja.

REPUBLIČKI SEKRETAR

Valent Huzjak

⁸³¹ Otisnuto pečatom. Godina nije napisana, ali je iz sadržaja dokumenta jasno da je riječ o 1971.

14.

Depeše SDS RSUP SRH u vezi studentskog štrajka.- (šifra 016.1/4-26)⁸³²

14.1.

TELEPRINTEROM

RSUP SR HRVATSKE

Broj dep. 4062

Zagreb, 23. XI 1971.

SSUP SFRJ KABINETU SEKRETARA – B e o g r a d

CENTRIMA SDS – S v i m a

CENTRIMA SJS – S v i m a

SEKRETARIJATIMA JAVNE SIGURNOSTI – Umag, Rijeka i Zagreb

Dana 23. XI o. g. na gotovo svim fakultetima i višim školama Sveučilišta u Zagrebu održavaju se zborovi o obustavi nastave.

Na fakultetu Političkih nauka na zboru se raspravljalo da li podržati ili ne poziv studentskog rukovodstva da se bojkotira nastava. Zaključeno je da se 24. XI održi novi zbor na kojem će se referendumom odlučiti da li se prihvća štrajk. Inače je nastava započela normalno i odvijala se bez incidenata.

Ispred Pravnog fakulteta bile su štrajkaške straže, a na zidovima oglasi o štrajku. Ipak su neki studenti mogli polagati ispite.

Na Tehnološkom fakultetu studenti i osoblje fakulteta su stupili u štrajk.

Na Prirodno-matematskom fakultetu zbor⁸³³ studenata prihvatio je štrajk do 3. XII 1971. Na fakultetu je plakat kojim se pozivaju studenti na bojkotiranje nastave i traži se da se devize ostave radnicima koji su ih i ostvarili.

⁸³² Signatura dodijeljena u HDA-u jest HR-HDA-1561.1.8.2.3.4.26. Dokumenti u prilogima označenima u ovom izdanju brojevima od 14.2. do 14.12. pisani na način da su slova s dijakritičkim znakovima, u pravilu, zamijenjena onima bez njih. Tako je č zamijenjen s ch, ć s cc, š sa ss, ž sa zz. Također, mjestimično se u rečenicama dvaput ponavljaju iste riječi ili ubacuju nepotpune riječi (riječi bez značenja). Početna slova rečenica, nazivi gradova, imena osoba i sl. u izvorniku u pravilu su napisani malim početnim slovima. Dokumenti se donose u prijepisu kako su izvorno napisani, bez jezičnih i pravopisnih intervencija. Ispravljene su samo očite slovne pogreške, što je naznačeno u bilješkama.

⁸³³ U izvorniku je prvo napisano *zbog* i potom ispravljeno u *zbor*.

Na Filozofskom fakultetu studentskom zboru prisustvovalo je oko 1100 studenata. Zbor se nastavlja 24. XI, a do tada sve akcije studenata ovog fakulteta koordinirati će štrajkaški odbor.

Na Medicinskom fakultetu proveden je štrajk. Za 24. XI zakazan je zbor na kojem će se odlučiti o eventualnim drugim akcijama.

Na Visokoj školi za fizičku kulturu na zboru je zaključeno da se nastava održava redovno.

Na Višoj školi za cestovni saobraćaj provodi se štrajk, ali su studenti mogli polagati ispite.

Na Fakultetu ekonomskih nauka zboru je prisustvovalo oko 2500 studenata. Prisustvovali su prorektor Ivan Zvonimir Čičak i predsjednik Saveza studenata Zagreb Dražen Budiša. Kako neki nastavnici nisu bili za štrajk, zakazan je za 24. XI sastanak nastavničkog vijeća radi usaglašavanja stavova.

Neki studenti iz predsjedništva Saveza studenata Zagreb interesirali su se kod dežurnog oficira Visoke tehničke škole u Zagrebu na koji način bi njihovi predstavnici mogli ući bez propusnice da prisustvuju zboru studenata koji se na toj školi održava u 15 sati. Dogovoreno je da mogu ući sa iskaznicama Saveza studenata i pozivnicama za zbor. Od predsjedništva zboru su prisustvovala njegova tri člana.

U predsjedništvo Saveza studenata Hrvatske došli su predstavnici studenata iz Rijeke i Splita. U oba ova grada, kao i u Zadru, danas se fakultetska nastava normalno održavala. Kako studenti u Rijeci nisu prihvatili štrajk, protiv kojeg su ustali i dekanati i politički aktiv Rijeke, student Meštrović,⁸³⁴ predstavnik riječkih studenata u predsjedništvu, zatražio je od predsjedništva Saveza studenata Hrvatske da netko dodje u Rijeku i pomogne im u ostvarenju štrajka.

Studenti bliski Predsjedništvu Saveza studenata Hrvatske tražili su od direktora Studentskog centra u Zagrebu da se uputi zahtjev svim privrednim organizacijama u Zagrebu u kojima rade studenti – da oni prekinu rad i solidariziraju se sa ostalim studentima. Direktor Studentskog centra je ovaj zahtjev odbio.

Na zboru na Filozofskom fakultetu u Zagrebu bio je prisutan i Tone Renec,⁸³⁵ predsjednik Saveza studenata Ljubljane, koji je studentskom „pokretu” i akciji obustave nastave zaželio potpun uspjeh. Prema nekim informacijama, zagrebački studenti su dobili podršku studenata iz Ljubljane, Maribora i jedne studentske grupe iz Beograda.

Premda su studentski rukovodioci pozvali radničku klasu da im se pridruži, nema indikacija da je njihov poziv naišao na bilo kakav odjek u radnim kolektivima.

Današnji zborovi i sastanci na Zagrebačkom sveučilištu i drugim fakultetima u SR Hrvatskoj protekli su bez incidenata i nereda.

⁸³⁴ Slavko Meštrović.

⁸³⁵ Tone Remc.

Večeras su obustavu nastave energično osudili politički aktiv Zagreba i političko rukovodstvo SR Hrvatske.

Večerašnjem sastanku predsjedništva Saveza studenata Hrvatske prisustvuju i neki članovi Gradskog komiteta SRH Zagreb.

Dekani fakulteta i drugih visokoškolskih ustanova Sveučilišta u Zagrebu na sastanku sa članovima Gradskog komiteta SKH Zagreb distancirali su se od štrajka.

Republički sekretar
Valent Huzjak v. r.

14.2.

Socijalistička Republika Hrvatska

REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
CENTAR ZAGREB

Primljeno 26. 11. 71.

Broj 1501

Org. jedinica II⁸³⁶

895⁸³⁷

*II – Kralj – Vidović*⁸³⁸

sds za sr hrvatsku
kabinet sekretara
broj: 4062
dana 25. 11. 1971

ssup sfrj – kabinetu sekretara – beograd
centrima⁸³⁹ sds – s v i m a
centrima sjs – s v i m a
sekretarjatima js – umag, rijeka i zagreb⁸⁴⁰

⁸³⁶ Otisnuto pečatom uz ručno napisane podatke o datumu, broju predmeta i organizacijskoj jedinici.

⁸³⁷ Broj je napisan ručno unutar kruga otisnuta štambiljem.

⁸³⁸ Albert Kralj i Slobodan Vidović, operativni radnici SDS-a.

⁸³⁹ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *entrima*.

⁸⁴⁰ Savezni sekretarijat za unutrašnje poslove Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, centri Službe državne sigurnosti, centri Službe javne sigurnosti, sekretarijati Javne sigurnosti.

grupa studenata iz rijeckog predjsejenisstva /messtrovicc, pon. messtrovicc, tomljenovic, dekovicc, i houra/⁸⁴¹ organizirali su u toku danassnjeg dana nekoliko zborova studenata. u 17 sati odrzvan je zbor na vipss-u.⁸⁴² kako je dekan zabranio odrzavanje zbora u sskoli oni su odluccili da se okupi bar izvjestan broj studenata. na skupu se nassloceee nasslo 30-40 studenata uglavnom hercegovaca. chlanovi predsjednistva ss rijeke na tom zboru nisu osigurali podrssku pa su ponovo zakazali zbor sutra tj. 26. 11. o. g. u toku je zbor na ekonomskom fakultetu u rijeci na njemu je prisutna skoro ccitava grupa iz pretsjednistva ss rijeka, za taj sastanak grupa se posebno pripremila. darko dekovicc sa grupom iz synaxisa vrssi stalno dogovaranje o njihovim⁸⁴³ akcijama te se prebacuju sa jednog fakulteta na drugi kako bi biti prisutni na svim zborovima. kao pretsjednik kluba sveuchilissta – raca⁸⁴⁴ pri matici hrvatskoj u rijeci dekovicc izjavljuje da za sada klub necce ukljuciti u akciju sstrajka, ali cce odredjenom momenutu dati odgovarajuce saopccenje o ovom dogadjajima.

zlatko markus iz hrvatskog tjednika iz zagreba najavio je dolazak u rijeku radi dogovora sa grupom iz pretsjednistva koja podrzava ss hrvatske. grupa mu treba pripremiti matrijal o situaciji u rijeci.

na ekonomskom fakultetu u osijeku, grupa oko 10 studenata na chelu apsolvantom brnicc marijanom vrssi pritisak na pretsjednika ss studenta markotu da sazove zbor studenata. po njima studenti bi trebali aklamacijom da se izjasne za obustavu nastave ili obratno.

markota odbija da sa zove skup. u studentskim prostorijama gdje se raspravlja, studenti su podijeljeni na dvije grupe, rasprave su vrlo zzustve, i jedni i drugima eee pon. i jedni drugima upuccuju najpogrdnije rijechi.

na zboru pravnog fakulteta u splitu /24. 11/ donessena je odluka o obustavi nastave do 3. 12. o. g. imenovan je sstrajkasski odbor uvedeno stalno ddeee dezzurstvo. zbor je protekao u opcem kausu i neredu tako da su bili onemogucceni svi oni koji su htjeli recci protiv sstrajka. u tom smislu pokussalo je govoriti nekoliko profesora i to dr andrija duicc, dr karli leonard⁸⁴⁵ i dr. buducci je zapazzeno da je na zboru bilo prisutnihee e prisutno dosta lica koji nisu studenti pravnog fakulteta, a upravo ti su bili najbuccniji, dr duicc je predlozvio da se zbor prekine i za drugi dan sazove novi zbor na kojem bi uchestvovali samo studenti pravnog fakulteta. medjutim taj prijedlog izazvao je jossm vecci nered i nije prihvacen, ali nije dosslo do fizicckog obrachunavanja.

nastavnichko vijeccc, organizacija sk i ostalo osoblje visse ekonomske sskole u splitu jednoglasno je odbilo zahtjev pon. zahdjeve ssh tako da se nastava danas normalno odvija. 24. 11 na zboru studenata te sskole takodjer je donesena ista odluka ali je kasnije dosslo do polarizacije, pretsjednik saveza studenata splita i chlanova pretsjednistva petricc izvrssili su

⁸⁴¹ Slavko Meštrović, Marijan Tomljenović, Darko Deković, Zlatko Houra.

⁸⁴² Visoka industrijsko-pedagoška škola u Rijeci.

⁸⁴³ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *njobovim*.

⁸⁴⁴ Misli se *sveučilištaraca*.

⁸⁴⁵ Andrija Dujčić, Leonard Karli.

pritisak na članove studentskog odbora tako da je za danas sazvan zbor studenata, sastambuk je misljenja da su odluke većinom studenata splita, a naročito podrškom studenata pravnog fakulteta usutkane snage njihovih protivnika koje su bile krenule u ofanzivu te da će definitivno biti poražena na općem saboru studenata splita – u koliko ga uspiju održati.

dana 24. 11. o. g. studenti pedagoške akademije iz petrinje zajedno sa profesorima osudili su stav saveza studenata zagreba i podržali stav društveno političkih organizacija zagreba.

25. 11. o. g. na tehničkom na tehnološkom fakultetu u sisku na zboru studenata i profesora donesen je zaključak da se podržavaju stavovi studenata zagrebačkog sveučilišta za riješavanje deviznog sistema, ali je odbijen zahtjev da se na fakultetu obustavi nastava.

istog dana kolektiv željezare sisak osudio je stav studenata zagrebačkog sveučilišta.

dana 25. 11. o. g. održani su zborovi u visim školama u varazdinu i to: visu školi za tekstilne kadrove, visoj geografskoj školi i visoj ekonomskoj školi. studenti visse tekstilne i visse geografske škole podržali su stav škola i ogradili se od metode pritiska. za obustavu nastave izjasnili su se samo 4 studenta. studenti visse ekonomske škole prihvatiti su stav saveza studenata hrvatske i izjasnili su se za obustavu nastave. nastavničko vijeće te škole podržava stavove škola ostajući pri stavu da se nastava održava redovno.

dana 25. 11. o. g. u 13 sati predsjednik saveza studenata pravnog fakulteta split vidović mladen donio je u sekretarjat split matricu sa stampanim zaključcima zbora studenata pravnog fakulteta split. vidović je izjavio da dolazi namjerno da obavjesti o odluci zbora i da apelira da se kod eventualne intervencije naših organa izbjegne upotreba sile. upozoren je da tekst ne raspachava dok ga prethodno ne preda nadležnom javnom tužiocu.

u toku dana funkcioneri društveni političkih organizacija zadar sastali su se sa sstrajkaskim odborom filozofskog fakulteta i pedagoške akademije zadar. na sastanku je zatraženo da se obustavi sstrajk i nastavi sa radom i da se u toku noći poskidaju eventualno preostali plakati ljepljeni po studentima. sstrajkaski odbor je obećao da će pokušati i natojati da ove zaključke izvrši.

republicki sekretar

valent huzjak

predao mikan dana 25 11 1971 2248 sati za c sds zgb primio:

lalovic

14.3.

Socijalistička Republika Hrvatska

REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
CENTAR ZAGREB

Primljeno 25. 11. 71.

Broj 1501

Org. jedinica II ⁸⁴⁶

III/ Kralj – Vidović ⁸⁴⁷

ds za sr hrvatsku
kabinet sekretara
broj 4062
dne 25. 11. 1971. godine

ssup sfrj – kabinetu sekretara b e o g r a d
centrima sds s v i ma
centrima sjs s v i ma
sekretarjatima js – umag – rijeka i zagreb

mada je prredsjednisstvo ss rijeka nadpolovichnom veccinom prihvatilo odluku plenu-
ma ss hrvatske, zborovi studenata je nisu prihvatili, izuzev visse pomorske sskole, i nastava
se odvija normalno. stoga su solidarizirani chlanovi predjednsistva ss rijeka na poticaj iz
predsjednisstva ss hrvatske prissli ponovnom aktiviranju odredjenih snaga medju studenti-
ma obrazlazzucci potrebu za novim zborom studenata i proglassavajucci neuspjeli odrzzani
zbor⁸⁴⁸ nelegalnim jer ga je organizirala partija. na nagovor predsjednika ss hrvatske ante
pradzzika, predsjednisstvo ss rijeka vrssi pripreme za opcci zbog⁸⁴⁹ studenata za danas /25.
11./ u 19 ili 20 sati na kojem bi govorili paradzzik i michija.

u zadru je 24. 11. odrzzan zbor studenata uz prissutvo 300 studenata. zborom je ruko-
vodio ssale petar,⁸⁵⁰ predsjednik zavichajnog kluba zadarskih studenata u zagrebu. na zboru
se glasalo o odluci predsjednissva ss hrvatske za obustavu nastave. svi prisutni su glasali za
odluku, osim 13-ice koji su glasali protiv i 10-ice suzdrzzanih. osim toga na zboru je zaklju-
cheno da se ide u tvornice sa svrhom pridobivanja radnika za akciju studenata, da se orga-
nizira prihvat dolazecce radne snage iz inozemstva i da se radi na njihovom uvjeravanju u
to, da su studenti na njihovoj strani.

⁸⁴⁶ Otisnuto pečatom uz ručno napisane podatke o datumu, broju predmeta i organizacijskoj jedinici.

⁸⁴⁷ Albert Kralj i Slobodan Vidović, operativni radnici SDS-a.

⁸⁴⁸ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *zbog*.

⁸⁴⁹ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *zbog*.

⁸⁵⁰ Petar Šale.

danas u jutro /25. 11./ u zadru su se pojavili leci umnozzeni ciklostilom koje je izdao odobro⁸⁵¹ sveuchilisstaraca u zadru pod nazivom zakljucchci zbora studenata ff i pedagogoske akademije. u zakljuchicima izmedju ostalog stoji da cce obustava rada u zadru trajati do 4. 12, trazzi se hitan sastanak sabora srh, osstro se sodudjuje⁸⁵² rtv zagreb, nip vjesnik,⁸⁵³ zaduzzuju se studenti da putuju kuccama i tumacce o toku i svrsi njihove akcije, zathejavaju hitne i temeljite izmjene u svim kadrovskim strukturama srh, trazzi ukklanjanje unitarstisthkih⁸⁵⁴ elemenata iz nastavnichkih redova, podrzzava zakljuchke zbora hrvatskih sveuccilisstaraca srh od 22. 11. o. g. itd.

odjeljenja ekonomskog i gradjevinskog fakuleta u splitu prihvatili su odluku ss hrvatske o sstrajku. za danas 25. 11./ u 18 sati sazvan je opcci sabor studenata u splitu. ss zagreb uputio je na saobor izvjesnog pavicc miju koji sa sobom nosi propagandni materijal i koji bi prema telefonskoj najavi iz ss hrvatske trebao nastupiti kao govornik, a ss hrvatske napominje u razgovoru sa predsjednisstvom studenata u splitu „da cce im poslati joss o dobrih govornika, ako imaju potrebu za njima“.-

studenti elektrotehnickkog fakulteta u splitu na svom zboru odbili su velikom veccinom odluku ss hrvatske o sstrajku i noramalno nastavljaju sa nastavom.-

na pravnom fakultetu u splitu dijeljeni su leci „zakljuchci sindikalne podruzznice poduzecca „chistocca“ iz zagreba“ u kojima se pruza podrsska akcije studenata. isti leci dijeljeni su i u svim drugim fakultetskim centrima u hrvatskoj.

bozzikov iz predsjednisstva ss hrvatske obavijestio je splitsko studentsko rukovodstvo o pccem sstrajku⁸⁵⁵ u zagrebu, te o podrssci dekana svih fakulteta sveuchilissta.

zapazeno je nametljivo manipuliranje sa radnim organizacijama iz zagreba: „chistocca“ „rade konchar“ i „nikola tesla“ od strane predstavnika predsjednisstva ss hrvatske kad razgovaraju sa studentiskim rukkvodstvom na terenu. ochigledeno se zzeli potacci ove na aktivnost prenaglassavajucci u tim razgovorima kako su im ove radne organizacije dale bezre e e e bezrezervnu podrssku.-

predsjednik ss vojvodine balticc, nazvao je predsjednisstvo ss zagreb i razgovarao sa primorac antom. trazzio je da mu possalju rp r e e e proglase, jer da su nedovoljno informirani i nemogu se izjasniti kako gledaju na cijelu akciju zagrebačkih studenata. naime, telegram ssto su ga dobili da im nije dovoljno jasan, a novisnke iformacije u smislu da se preko njih informiraju nap e e e unaprijed su odbacili.-

zapazeno je i nekoliko provokatora koji ochigledno potichju studente na osstrija gledanja kao na pr, chizmicc – marovicc dussan, koji je potpuno lijevo orijentiran.-

dana 24. 11. o. g. – studenti visse poljoprivredne sskole u krizzevcima odrzzali su zbor i izdali saopccenje da se solidariziraju sa studentima zagreba i obustavljaju nastavu. stanici js

⁸⁵¹ Vjerojatno se misli *odbor*.

⁸⁵² Vjerojatno se misli *osuduje*.

⁸⁵³ Radiotelevizija Zagreb, Novinsko izdavačko poduzeće Vjesnik.

⁸⁵⁴ Vjerojatno se misli *unitarističkih*.

⁸⁵⁵ *O općem štrajku*.

krizeevci uputili su pismo i upozorili ih da ne poduzimaju bilo kakve mjere prema studentima, a radnici sjs koji su studenti visse sskole da ne dolaze u sskolu , jer da su oni sspijuni.-

danas 25. 11. o. g. – u 9 sati na ekonomski fakultet u osijek dossla su tri, za sada ne-dientificirana studenta, iz zagreba koji vrse pritisak na studente da bojkotiraju nastavu. ta grupa pokussala je izvjesiti letke „odbor za koordinaciju ss zagreb – dnevno glasilo br .1” „zakljuchici zbora studenata ff od 23. 11. o. g.” –„izvjessce s plenuma ssh” – „zakljuchici zavrssnog zbora hrvatskih sveuccilisstaraca o promjenama hrvatskog ustava” „studenti hrvatskog sveuchilissta” „sinovi ove zemlje, uzdanica njenih naroda”. uprava fakulteta sprijechila je lijepljenje letaka .-

republichki sekretar
valent huzjak

cabraja 25. 11. 1971. u 1655 pfi primio za cds zagrbec zagreb:
laskovicc hvala zdr.-

14.4.

*III/ Kralj – Vid.*⁸⁵⁶

rsup sr hrvatske
kabinet sekretara
broj: 4062/71
zagreb, 26. 11. 1971.

ssup – sfrj – kabinet sekretara – b e o g r a d
centrima sds – s v i ma
centrima sjs – s v i ma
sekretarijatima javne sigurnosti – umag, rijeka i zagreb

predsjednik ssh paradzzik ante u razgovoru sa grupom studenata u predsjednisstvu ssh dana 24. 11. og. izmedju ostalog je rekao, da su studentski događaji pali u „izvanredno vrijeme, bass pred dan republike. tito cce govoriti u beogradu i primati chestitke, dok cce radio Moskva, vassington, albanija i sspanija javljati o sstrajku u hrvatskoj. bit cce to veliki udarac i bruka pred chitavim svijetom. sigurno znam da tito necce dopustiti sstrajk preko praznika. ako se ne bi tako desilo dosslo bi do primjene sile. zamislite kakva je to bruka, slavi se rođ. jedne republike, a na drugoj strani sstrajk naroda u hrvatskoj. mi sstrajkamo zato ssto oni ne izvrssavaju svoje obaveze. smatramo da treba sstrajkati preko praznika, ali ccemo to uchiniti kao ssto se chini u svijetu, gdje se za praznike takve manifestacije preki-

⁸⁵⁶ Albert Kralj i Slobodan Vidović, operativni radnici SDS-a.

daju i nastavljaju kasnije. chestitat ccemo radnim narodima hrvatske i jugoslavije praznik, zahvalit ccemo se na njihovoj podrsci.

interesantno je u ovom kontekstu istacci da postoji namjera inicijatora sstrajka da izidju pred javnost sa prossirenim zahtjevima, tj. o „chissccenju“ rukovodstva sr hrvatske od unitarista, rankoviccevaca i veliko – srba. s ovim stavom namjeravaju uvjetovati prekid sstrajka.

od 26. 11. og. u studentskom centru u zagrebu pocinju tzv. radni zborovi s predavanjima pojedinih profesora. tako je za 26. o. mj. najavljeno predavanje hrvoja sssossicca.

u studentskom domu „stjepan radicc“ u zagrebu odrzvan je 24. 11. zbor stanara na kojem je usvojen proglas od 6 tachaka u kojem se daje podrsska ssh, osudjuju sredstva javnog informiranja zbog „neobjektivnog“ informiranja javnosti o studentskim zbivanjima, trazzi smjenjivanje milutina balticca sa duznosti i iskljuchenje iz sk, daje „podrsska“ ck skh, posebice dr savki dabchevic kuchar i predsjedniku titu. u tachki 6. proglasa pozivaju se „revolucionarne snage u ovom drusstvu, od privrednih organizacija pa sve do republichkih foruma, da se pridruzzu ovoj dostojanstvenoj borbi“.

predsjednistvo ssh uspostavilo je kontakt sa redakcijom „studenta“ u beogradu 24. 11., interesirajucci se ssto oni znaju o zbivanjima na hrvatskom sveuchilisstu. urednisstvo (vrbanicc) ocijenjuje da su im informacije vrle ssture, samo iz sstampe i rtv, te da cce zbog toga poslati u zagreb svog dopisnika bosska grbicca.

24. 11. registriran je neuspjio pokussaj chlana predsjednistva ssh bussicc ferde da angazira srednjoskolsku omladinu u zagrebu za pruzzanje podrsske studentima.

25. 11. 1971 godine sluzzba javne sigurnosti u sl. brodu oduzela je 150 komada letaka pod nazivom „dnevno glasilo broj 1 i 2“ i drugi od boricc davorina iz bosanskog broda, studenta vise sskole za rachunske strojeve i djurdjevic ivice iz sl. broda, studenta visse socijalne sskole iz zagreba. oni su osim ovih letaka lijepili parole po gradu, medju kojima su bile dvije, u kojima se poziva studente, nastavnike i radne ljude na opcci sstrajk.

u nocci 25/26. 11. u drnissu i karlovcu lijepljene su po ulicama parole slijedecceg sadrzaja :

- „nass program je platforma xxii sjednice ck skh“,
- „zzivjelo jedinstvo naroda“,
- „studentski sstrajk je znak nasse solidarnosti sa radnichkom klasom“,
- „zahtjevamo h i t n o rjessavanje deviznog rezzima“,
- „studenti srpske nacionalnosti budite s nama – interesi su nam zajednichki“,
- „dolje unitaristichki puch milutina balticca“.

25. 11. u 18 sati odrzvan je sabor svih studenata splita u velikoj dvorani pedagogske akademije na kojem je raspravljana situacija na hrvatskom sveuchilisstu. uvodno izlaganje podnio je e je sstambuk ante, predsjednik ss splita, a zaeec zborom je rukovodio petricc damir, chlan splitskog predsjednistva. zboru su prisustvovali martinec kresso, zzuzzul zzuzzul ante, bozzikov veljko i pavicc mijo, svi iz ssh iz zagreba i uchestvovali u

diskusiji. sstambuk je u svom izlaganju obavijestio zbor, koji su se sve fakulteti solidarizirali sa zagrebachkim studentima, a zatim je govorio o ekonomskoj situaciji u hrvatskoj, posebno o deviznom i vanjsko-trgovinskom sistemu. petricc je apelirao na studente spl. pon. studente splita da i ovog puta pokazzu solidarnost sa zagrebachkim studentima i na taj nachin dokazzu da postoji jedinstvo i kohezija hrvatskog naroda. na ovom zboru usvojeni su slijedecci zakljuchci:

- da plenum svih studenata splita u buducce guee bude jedino sredstvo meritornog odluchivanja,
- da se prihvati obustava nastave do 3. 12. og.
- da devize treba zadrzzati u hrvatskim tresorima dok se ne rijessi devizni sistem,
- da se odrzzi prijedlog o smjenjivanju milutina balticca sa polozzaja predsjednika sindikata i za njegovo iskljuchenje iz sk,
- da se sazove sastanak predsjednistva ss peee splita i pon. ss splita i dekana na kojem bi se upoznali sa zakljuchcima ssreee ss hrvatske.

i u splitu su se pojavile iste parole i leci kao i u karlovcu i drnissu.

zbor ssto ga je zakazala grupa iz predsjednistva ss rijeke jucher poslije podne na ekonomskom vee fakultetu (25. 11.) nije odrzzan. bili su izbacheni iz prostorija, mada su pokussali nasilno odrzzati zbor. profesor dezzelin u ime ekonomskog fakulteta strogo se pridrzavao zakljuchaka zbora tog fakulteta od 24. 11. na kojem je bilo zakljucheno da se bojkotira sstrajk i nastavi s nastavom. prenio im je zajednichko saopsteeeee saopscenje studenata i nastavnika tog fakulteta, te izjavio, da cce zatrazziti intervenciju milicije ukoliko budu narussavali postojeccc zakljuchke. nakon toga grupa iz predsjednistva se povukla na nova dogovaranja.

iako su dozzivjeli neuspjehe, grupa iz predsjednistva ss rijeka vrssi chesta konzultiranja sa svojim istomissljenicima iz zagreba. po ocjeni ove grupe u rijeci se do kraja spoeeee sprovode zakljuchiee zakljuchci zborova rijeckih studenata i dekana svih fakulteta, osnovnih organizacija sk na visokoskleeee visokoskolskim ustanovama i politicckog aktiva rijeke. ganza iz zagrebachkog studentskog rukovodstva hrabri ovu grupu u rijeci, te poruchuje studentu ivanu poee puljizu iz rijeckog predsjednistva ss, da oni u zagrebu stoje u izvanredno dobroj situaciji.

zbog takve situacije u rijeci , gdje grupa iz predsjednistva ss nije u stanju isforsirati sstrajk, ganza savjetuje puljizu, da ne forsiraju mnogo sa sstrajkom, ali da je bitno da se ne odvajaju.

zbog indifirentnog ponassanja „vjesnika” prema studentskim saopccenjima, prema rije-chima ganze, nakon ovog sstrajka pripremit cce se novi sstrajk protiv „vjesnikove” kucce i to demonstrativni u trajanju od tri dana.

kako su na zborovima u rijeci jucher izgubili sve ssaseee ssanse za dobivanje podrsske, chlanovi predsjednistva ss rijeke u dogovoru s buriccem iz studentskog rukovodstva u zagrebu pokussat cce dobiti podrssku drugim metodama. houra iz rijeke smatra, da cce saku-

pljanjem potpisa i slanjem peticija rukovodstvu u zagrebu najbolje izraziti solidarnost. buric to podrzava smatrajucci, da cce to biti od njih sasvim dovoljna podrsska.

osim toga buricc predlazze da se osstrije postavljaju prema onima koji im ne dozvoljavaju zborove. Chak im predlazze da sakupe hercegovce i imoccane i da preko njih pokussaju nessto uraditi.

u vezi sinocnjeg govora druga mike tripala na rt eee rtv zagreb, iz rukovodstva ssh poruchuju grupi u rijeci da se ne osvrcu na to, jer oni ostaju pri svom.

jucher ujutro (25. 11.) pojavili su se na vipss-u⁸⁵⁷ u rijeci leci u kojima studenti – protivnici studentskog sstrajka trazze da se kazne „teisti, jezuiti, sinaxisti, kontrarevolucionari“, kako su nazvani organizatori sstrajka u rijeci.

u predsjednistvo predsjednistvo ss rijeke iz zagreba stalno stizzu „vijesti“ o bezbrojnim podrsskama koje rukovodstvo studenata iz zagreba tobozze dobiva sa svih strana.

grupa iz rijeckog predsjednistva naizeee nailazi na potesskocce oko raspachavanja letaka i plakata i zbog gee toga, ssto se pojavljuju grupice omoaeee omladinaca koje im unistavaju plakate i odnose letke. ogorcheni su, jer su im nocci od 25/26. nestali svi proglasi i plakati iz predsjednisstva. nessto prije toga dok su se pripremali da na sspeee ssapirografu izvliche proglase, nestalo im je matrica.

chlan predsjednisstva ss rijeka houra zlatko prichao je prije nekoliko dana josipu sspanjelu, predsjedniku saveza omladine u rijeci, da je bio obavjessten od ganze iz ssh iz zagreba joss 11. 11. og., da cce biti sstrajk, ali mu ganza nije precizirao datum.⁸⁵⁸

nekolicina nekolicina studenata, koji su se eksponirali u studentskim nemirima 1968 i 1969. godine, kao lijevo orijentirani (puhovski, marovicc-chizmicc, planchicc) povelu su medjusobne razgovore o svom programu politichkog djelovanja u sadassnjem trenutku i o tome zzele razgovarati sa lchnostima okupljenim oko „praxisa“ petrovicc gajem, kangrgom, supek rudijem i drugima. Medjutim, petrovicc i ostali protive se njihovom angaziranju oko beee obustave nastave na zag. sveuchilisstu, jer „ake nessto poduzmu, bit cce sa obadvije strane likvidirani“.

ambasador francuske u beogradu zatrazzio je 23. 11. od francuskog konzulata obavjesstenje o obustavi nastave na zg. eee zag. sveuchilisstu. konzula marcel martina zamolio je da telegramom obavijesti pariz o nastaloj situaciji, kako tamo nebi dramtizirali stvar, i da ne zzeli da se u parizu stvari preuvelichavaju. ujedno je obavijestio konzula da 23. 11. u zagreb dolazi romanski, dopisnik france pressa. konzula upozorava da se u beogradu medju novinarima osjecca izvjesna nervoza i komessanje.

republichki sekretar
valent huzjak

⁸⁵⁷ Visoka industrijsko pedagoška škola.

⁸⁵⁸ Taj je odlomak ručno podcrtan.

14.5.

Socijalistička Republika Hrvatska
 REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
 SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
 CENTAR ZAGREB

Primljeno 27. 11. 71.

Broj 1501

Org. jedinica II ⁸⁵⁹

Kralj – Vidović⁸⁶⁰

rsup sr hrvatske
 kabinet sekretara
 depesa broj: 4062
 zagreb, 26. 11. 1971.

„dx”

ssup sfrj – kabinet sekretara – beograd
 centrima sds – s v i ma
 centrima sjs – s v i ma
 sekretarijatima javne sigurnosti – umag, rijeka i zagreb

u noći 25/26. 11 oko 23 sata satali su se budissa, paradzik mate,⁸⁶¹ jurissicc⁸⁶² i ivan car sa medicinskog fakulteta. possto ih je car informirao da je ssime djodan „nestao”, da su u jaski tenkovske jedinice u pripravnosti” i da bi bilo najbolje da se prekine sa sstrajkom, budissa je rekao da su to potezi za zaplassivanje i da se od sstrajka nesmije odustati.

26. 11. ujutro jukicc mijo sa ekonomskog fakulteta u zagrebu obavjestio je predsjednistvo ssh da neki studenti pripremaju na ekonomskom fakultetu protuudar i da bi trebalo poslati pojačanje ali bez chichka, jer da bi on uzbudio duhove. u vezi zakazanog zбора, na kojem bi se trebala donijeti odluka o obustavi sstrajka nam ekonomskom fakultetu, djerek iz predsjednistava ssh dao je direktivu fakultetski odboru da pazi da ne dodje do izgreda, da se postavi strazza i da se dovede „ne 200 nego 2000 ljudi” ako treba da se osigura daljnje provodjenje sstrajka.

oko 10 sati na fakultetu su se pocele okupljati grupe studenata – pristassa chichka i budesse i grupe studenata koje su se odlucile za prekid sstrajka. possto je oko 10 sati dosslo do napete atmosfere a snage oko chichka i budisse bile su ocigledno jache,⁸⁶³ dekan fakul-

⁸⁵⁹ Otisnuto pečatom uz ručno napisane podatke o datumu, broju predmeta i organizacijskoj jedinici.

⁸⁶⁰ Albert Kralj i Slobodan Vidović, operativni radnici SDS-a.

⁸⁶¹ Ispravno je Ante.

⁸⁶² Najvjerojatnije Radoslav Jurišić, student ekonomije.

⁸⁶³ Ručno podcrtano i na lijevoj margini napisano: *nije točno*.

teta fedor roko donio je pismenu odluku kojom jem zabranio odrzzavanje zbora i zatražio od konfrotiranih snaga da napuste fakultet, da se domah povuku studentske strazze i da se fakultet zakljucha. tom prilikom grupa studenata vezana za chichka i budissu uputila je pozdravna pisma dr dabchevicc – kuchar savki i drugu titu, sa istovremenim zahtjevom da se primi delegacija studenata.

na veterinarskom fakultetu odrzzan je 25. 11. oko podne sastanak studenata na kojem je sekretar osnovne organizacije sk na fakultetu pajtl⁸⁶⁴ zahtjevao prekid sstrajka. bio je medjutim izzvizzdan od oko 300 prisutnih studenata dok je istovremeno chichak prihvacen skandiranjem. medju prisutnim isticao se jedan dosad neidentificirani student koji je govorio o tome da hrvatsku treba odmah primiti u ujedinjene nacije, da se un⁸⁶⁵ ssto prije posaljje prestavnik, kao i da admiralitet jrm⁸⁶⁶ treba odmah preseliti u split.

u splitu je danas nastava odrzzana na vissoj ekonomskoj sskoli elektrotehnickom fakultetu, kemijsko-tehnoloskom fakultetu i pedagogskoj akademiji. nastava jedino nije bila na pravnom fakultetu, ali se ispiti odrzavaju normalno. studenti studenskog doma „s. radicc“ sstrajkaju gladju a u zakljuchcima njihovog zbora stoji da su potpuno solidarni sa hrvatskim sveuchilisstarcima koji su stupili u sstrajk , a ukoliko se do 1. 2. 1972. ne pochne samizgradnjom studenskog doma, da se ponovno stupi u sstrajk.

danas u 15 sati predsjednisstvo ss splita sazvalo je sastanak sa dekanima i direktorima fakulteta i vissih sskola iz splita na kojem ce im se dati na uvid zakljuchci prenuma ss splita i hrvatske i da iznesu svoj stav o obustavi nastave.

navopccem zboru studena⁸⁶⁷ zaključeno je da se za vrijeme praznika necce odrzzati nekakve manifestacije a preko radia i sstampe ogradit ce se od pojave bilo kakvih letaka i parada i priznavati samo one sa pechatom ss splita.

dana 25. 11. jedan od chlanova pastoralnog vijecca u splitu sugerirao je dr deliccu⁸⁶⁸ u sjemeništu u splitu da se studenti teoloskog fakulteta odnosno visoke teoloske sskole uključe u akciju saveza studenata hrvatske,⁸⁶⁹ ssto dr delicc nije prihvatio izgovarajucci se da nisu ni formalni clanovi ss hrvatske.

odvjetnicki zbor pripravnika uputio jev splitskoim studentima pismenu podrssku, koju je od 40 advokatskih pripravnika splitskog podrucja potpisalo njih 30.

politicko rukovodstvo zadra uz podrssku profesora vijeccalo je u toku danassnjeg jutra sa sstrajkaskim komitetom u zadru. odbor se slozzio da u zagreb posaljju svoja dva cglana s prijedlogom kojeg ce iznijeti 27. 11. savezu studenata hrvatske da oni ostaju riješeni u trazenju konacnog rjesavanja sustavnih pitanja, ukljucivssi i devizni, ali da odustaju od

⁸⁶⁴ Mirko Pajtl.

⁸⁶⁵ Ujedinjeni narodi.

⁸⁶⁶ Jugoslavenska ratna mornarica.

⁸⁶⁷ Na općem zboru studenata.

⁸⁶⁸ Josip Delić.

⁸⁶⁹ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *brtavske*.

sstrajka jer su se uvjerali da hrvatskom rukovodstvu chene „medvjedju uslugu” u nastojanju da se rijese ta pitanja.

zlatko markus, novinar „hrvatskog tjednika” obilazi u rijeci pojedine grupe studenata,⁸⁷⁰ kejevrade⁸⁷¹ na stvaranju atmosfere za obustavu nastave. pored sakupljanja podataka⁸⁷² o toku zbivanja na zborovima posljednjih dana, markus objasnjava situaciju u zagrebu, stvarajući pri tom atmosferu da ova grupa iz predsjedništva nastavi sa svojim akcijama. markus je prikazao situaciju u vezi zaključaka rukovodstva studenata iz zagreba tako da je iznio vese podataka, da se strajkaju samo studenti, nege i vise radnih organizacija u zagrebu i slavoniji.

markus je jednoj grupi sudenata od koje je trazio izjave o situaciji na zborovima studenata u rijeci, pesebno podvlacio da ne trebaju ocekivati da ce ih podrzati rijeckhi „novi list” jer da u redakciji tog lista radi samo jedan Hrvat – fotograf.

zato je trazio da slobodno prikazu situaciju u rijeci, jer ce „hrvatski tjednik” to prezentirati hrvatskoj javnosti. osim toga objasnjavao im je da ni dekani zagrebackih fakulteta nisu bili za štrajk, ali se akcijom chichka i drugih iz studentskog rukovodstva stanje promjenilo u priloge studentskog rukovodstva.

jedan dio predsjedništva ss u rijeci koji rade na obustavi nastave tokom dana sakupljali su potpise koje bui u vidu peticije slali zagrebackom studentskom rukovodstvu po fakultetima, studentskim domovima i drugim visokoskolskim institucijama. studen tessinski⁸⁷³ iz predsjedništva ss rijeke od juce /25. 11./ nalazi se u zagrebu. jutros je svojim istomisljenicima u predsjedništvu javio da je situacija u zagrebu neizvjesna a oko 14 sati javio je da predsjedništvo ss rijeke ne poduzima nissta, da otkazu sve zborove, da zaključaju vrata predsjedništva i da se povuku kućama, sto su clanovi predsjedništva i ucinili.

u krizevcima na vissoj poljoprivresnoj sskoli je 26. 11. sastanak društveno-politickih rukovodilaca općine sa oko 40 studenata, s ciljem da se studenti odvrte od štrajka. sastanak je završen bez rezultata, jer su prisutni zauzeli stav da ne predstavljaju kvorum i da ne mogu donijeti maritocnu odluku.

dana 25. 11. u imotski je iz zagreba doputovao predsjednik zavicajnog kluba imotske krajine sa dvojicom clanova upravnog odbora. nakon toga održan je sastanak studenata i predstavnika društveno-politickih organizacija. studenti nisu prihvatili sugestije rukovodstva vec su odlucili da 26. 11. u 16 sati održe zbor. u toku noci 25/26. 11. po imotskom su izvjesene pozivi za zbor „na kojem ce se raspravljati o deviznom rezzimu” na zbor su pozvani i gradjani. osim poziva za zbor u toku noci su izljepljene studentske parole i leci , koji su ljepljeni i u ostalim mjestima srh. na zbor u imotskom posli su iz predsjedništva ssh martinac kresso, zzuzzulj ante i bozzikov veljko.

dvojica studenata iz zagreba /pulezzani/ donijeli su 25. 11. u pulu 134 komada plakata i letaka koje su dobili od sstaba za propagandu u studentskom centru u zagrebu sa zadat-

⁸⁷⁰ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *stidenata*.

⁸⁷¹ Koje rade.

⁸⁷² Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *poetaka*.

⁸⁷³ Student Ivan Tešinski.

kom da iz istaknu na oglasne ploche u školama u puli. dolaskom u pulu predomislili su se i odustali od izvršenja zadatka. sav propagandni materijal samo su predali stanici milicije u puli. boricc davorin, student vise skole za računske strojeve u zagrebu koji je nosio propagandni materijal u sl. brod izjavio je da je 23. 11. u studentskom domu „a. starcevic” u zagrebu studentima receno da prilikom odlaska kuci za dan republike ponesu letke koje mogu podicci u koordinacionom odboru ssh – zagreb

tom rpikom skrenura im je pažnja⁸⁷⁴ da zborovima studenata, u koliko se budu održavali u mjestima u koja odlaze apeliraju da se podrži strajk studenata zagreba. prema izvavi boricca leci u koordinacionom odboru ssh bili su sistematizirani po gradovima i oznaceni brojevima kao npr. sl. brod 14, bos. brod 15 itd.

marksistička grupa studenata filozovskog fakulteta u zagrebu održala je u dubravi u klubu omladine sastanak na kojem su zaključili da u stampi objave saopćenje da su oni protiv obustave rada na fakultetima i da se na svim fakultetima oformi marksistička grupa sa zadatkom da djeluje protiv strajkassa.

republicki sekretar: valent huzjak

bjelic, 27. 11. 1971 u 0005 primio:

tko: sds centar zagreb tko je primio: glumac

14.6.

Socijalistička Republika Hrvatska

REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
CENTAR ZAGREB

Primljeno 28. 11. 1971.

Broj 1501

Org. jedinica II⁸⁷⁵

Vid.⁸⁷⁶

rsup sr hrvatske
kabinet sekretara
broj: 4062
dana 28. 11. 1971 godine

⁸⁷⁴ Vjerojatno se misli: tom prilikom skrenuta im je pažnja.

⁸⁷⁵ Otisnuto pečatom uz ručno napisane podatke o datumu, broju predmeta i organizacijskoj jedinici.

⁸⁷⁶ Slobodan Vidović, operativni radnik SDS-a.

ssup – sfrj – kabinet sekretara – b e o g r a d
 centrima sds – s v i m
 centrima⁸⁷⁷ sjs – s v i ma
 sekretarijatima sjs – umag, rijeka i zagreb

nakon sastanka splitskih dekana i direktora visih škola sa predsjedništvom ss split (26. 11.) na kojem je usvojeno saopćenje o prekidu sstrajka i početku nastave 1. 12. og., predsjednik ss split sstambuk i drugi članovi predsjedništva stupili su u vezu sa predsjedništvom ss hrvatske i ss zagreb budissom, paradzzikom i dr. obavijestlie obavijestili su ih o ishodu sastanku naglasivssi da su sastanci plod pritiska koji je na njih izvrssen. smatraju da je u splitu ideja o sstrajku propala jer su mnogi zbog pritiska pokolebani i spremni da pokleknu, a na elektrotehničkom fakultetu gdje su smatrali da su najachi, izgubili su bitku. zato trazze da budissa dodje u split i da im pomogne. budissa je obeccao da cce docci 28. 11. og. – ukoliko bude mogao.

paradzzik je upozorio članove splitskog studentskog rukovodstva da se na rachun studentskog sstrajka ssire razne dezinformacije kojima ne bi trebalo nasjedati. upozorava da ne vjeruju nikome nissta osim ssto im saopcci on ili budissa. u vezi pritiska paradzzik kazze da se i na njih vrsse jaki pritisci, ali zahvaljujucci njihovoj upornosti i ustrajnosti, pritisci su odbijeni i nema nikakvog odstupanja do 3. 12. og. zato apelira na predsjedništvo ss splita da izdrzzi do kraja, jer odustanak splita ili bilo kog drugog centra u hrvatskoj znachilo bi razjedinjenje studentskog pokreta.

nakon sastanka sa dekanima predsjedništvo ss splita dogovorilo se da dadu prijedlog za hitno sazivanje plenuma ss hrvatske na kojem bi nakon predochenja situacije u splitu, zadru i rijeci predlozili da se sstrajk obustavi 1. 12. og., a plenum da se odrzzi 30. 11. og. i to u splitu.

nakon te odluke povezali su se sa zadrom i zadarsko studentsko rukovodstvo upoznali sa idejem o plenumu trazzecci zadrane da ih podrzze. u tom kontaktu spliccni su iznijeli da moraju priznati da nemaju veccinu studenata uz sebe, da o tome govori činjenica da je samo pravni fakultet prihvatio sstrajk i to na jednom zboru o chijoj legalnosti bi se moglo prichati, kao i o plenumu svih studenata splita. kazzu da je i jedan i drugi skup bio isforsiran i odluke donesene na njihma ee njima nisu izraz realnog stanja. zato da bi u ovom trenutku trebalo donijeti jednu zaista pametnu odlkee odluku, kako bi prema javnosti ispalo da su oni ipak dobili bitku.

predsjedništvo ss splita cce na plenumu ssh izacci sa svojim prijedlogom sa ciljem da kako zadovolje politichare u splitu ponavljam ----- kako kazzu zadovolje politichare u splitu sa kojima su kontaktirali. na plenumu cce zahtjevati da se sa nastavom pochno 1. 12. og. pozivajucci se i na saopćenje iz zadra. u sluchaju da traj prijedlog na plenumu ssh ne prodje, onda cce delegati iz splita zbog slozzenosti situacije zahtjevati da se obaee objavi slijedecece njihovo saopćenje:

⁸⁷⁷ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *trima*.

„buducci da nass prijedlog na plenumu ssh nije usvojen, mi se smatramo obaveznim pram onoga ssto je taj plenum demokratski i samoupravno donio. ali, buducci je u splitu tijekom izvee izjassnjavanja o sstrajku dosslo do suprotnih opredjeljenja studenata apeliramo u prvom redu na sve redare da ne pokussavaju fizichki i u drugom vidu provocirajuccim oblicima sprechavati pokussaj pochetka nastave 1. 12. og. takodjer apeliramo na sve dekane i direktore vissih sskola u splitu da se dopusti onim studentima, koji to takvim smatraju, da njihov stav bude odredjen po odlukama plenuma ss splita i ssh, te da im se omogucci sva ona nastava koju bi eventualno izgubili, bez obzira da li su to studenti onih fakulteta na kojima je sstrajk u vidu zbora studenata izglasan ili odbijen”.

sstambuk smatra da bi ovim ponudjenim rjessenjem oni u stvari u sstrajku izdrzzali do 3. 12. og, a s druge strane bi opet sachuvali jedinstvo hrvatskog studentskog pokreta. u koliko se ovako ne napravi smatra da cce split biti likvidiran u smislu hrvatskog studentskog pokreta, a njihova struja ukoliko bi htjela da ostane na vlasti i poslije predstojećee skupsstine, morala bi icci u grozno ponizzavajućee kompromise sa onima koji za sada imaju joss uvijek vise vlasti od njij eee njih.

27. 11. og. u jutro sastao se sstrajkasski odbor pravnog fakulteta u splitu i donio saopćenje u kojem stoji da je sstrajkasski odbor legitimno tijelo izabrano na zboru studenata 24. 11. og, koje ima zadatak drzzati sreee strazzu, paziti i chuvati zgradu fakulteta, da je konstituiran kao izvrsno tijelo i nije kompetentan donijeti nikakvu olee odluku do 3. 12. og. upoznajucci se s tim zakljuchcima sstambuk (predsjednik ss split) rekao je predsjedniku sstrajkasskog odbora da ne nasjedaju bilo kakvim pritiscima te da svaki pokussaj nagovaranja na povlachenje smatraju provokacijom. osim prednjih zakljuchaka sstrajkasski odbor pra. pravnog fakulteta u splitu zakljuchio je da odluku sa sastanka dekana i direktora vissih sskola smatraju elegaleee nelegalnom te da cce joj se suprotstaviti svim moguccim sredstvima te da vecc sada odbacuju bilo kakvu odgovornost. dekanu pravnog fakulteta dr ivi petrinoviccu uputit cce delegaciju i zahtjevati da im dade pismenu i osobno potpisanu izjavu u kojoj se on kao nosilac vlassti eee vlasti pravnog fakulteta obavezuje i garantira da ako svi studenti budu mirno i bez ikakvog protivljenja od sree strane sstrajkasskog odbora pussteni u zgradu fakulteta, da cce nastava pocheti tek onda i u onom sluchaju ako se ustanovi prema popisu da predavanju prisustvuju preke 50 % studenata koji su duzzni da na tom predavanju budu. ukoliko na predavanje ne bi dosslo preko 50 % studenata onda im dr petrinovicc vecc sada treba u obliku pismene i potpisane izjave garantirati da cce proglasiti produzetak sstrajka do 3. 12. og.

valent huzjak

predala bobic desa dne 28. 11. 1971 godine u sati 1307

za teren primio

musati 2 1345 primio za lds:

za ds zga zagreb: andreani

ok

14.7.

centar sds zagreb
 detassman varazzdin
 dep. br. 85/71.
 dana 28. 11. 1971.

centru sds – ii. odjelu – z a g r e b

*Vidović – Kralj*⁸⁷⁸

obavijestili smo vas telefonski 26. 11. 1971. godine o odluci studenata visse ekonomske sskole u varazzdinu, da obustave nastavu dog emqwmqouqm⁸⁷⁹ godine.

dana 25. 11. 1971. godine, studenti spomenute sskole⁸⁸⁰ dossli su redovno na nastavu. nezadovoljni sa vijessccu preko tv i radio veze da su se i oni ogradili od podrsske ssh, nastala je opssta guzzva i galama. profesori su ih pokussali smiriti ali bez uspjeha. ovom prilikom od pojedinih studenata chule su se rijechi, kako je sds do sada zatvarala nevine ljudieee ljude i kako je rankovicc dao pobiti 5000 ljudi nevinih. radi spomenutog stanja nastava nije odrzzana. istog dana oko 14 sati rukovodstvo student. organizacije doneslo je odluku da se nastava obustavlja do 3. 12. 1971.⁸⁸¹ ova odluka saopsstena je studentima putem pismenog oglasa na ulaznim vratima vess. u nastavku oglasa s studenti se pozivaju da 26. 11. 1971. u 10,30 sati dodju u vess na svechanu akademiju ieee u povodu dana republike, prisustvo samo uz indeks studentski.

prema planu student. rukovodstva 26. 11. 1971. odrzzana je akademija uz prisustvo vecceg broja studenata i profesora. nije bilo incidenata, a niti ekscesa. na kraju svechane akademije nastavnichko vijeccce vess ponovilo je svoj stav, da se nastava nastavi 1. 12. 1971. predstavnici studentskog rukovodstva izjavili su da cce preporuku razmotriti i prenijeti ju svim studentima. dana 27. 11. 1971. godine oko 12 sati rukovodstvu student. org. vess u varazzdinu, objavilo je pismeni proglas i odluku o prestanku obustave pohadjanja nastave. pozivaju sve studente da 1. 12. o. g. dodju na redovnu nastavu.

na pedagogoskoj akademiji u chakovcu, te vissoj geoistrazzivachkoj i vissoj tekstilnoj sskoli u varazzdinu nije do sada bilo zahtjeva za obustavu nastave.

o novim saznanjima obavijestiti cceme vas na vrijeme
 ivo duicc

predala masssinovicc dana 28. 11. 1971. u 16,50 sati primio:

a ja bi vas molio da joss jednom ponovite depessu jer gore na pocetku nessto nije bilo u redu

⁸⁷⁸ Slobodan Vidović i Albert Kralj, operativni radnici SDS-a.

⁸⁷⁹ Tako je napisnao u izvorniku. Vidjeti ispravak na kraju prijepisa dokumenta.

⁸⁸⁰ Iznad tog dijela rećenice ručno je dopisano *VŠE EK. ŠKOLE*.

⁸⁸¹ Ručno podcrtano.

pa ne treba zato cijelu ponoviti ccu samo pochetak onda

obavijestili smo vas telefonski iee 26. 11. 1971. ueee od o odluci studenata visse ekonomske sskole u varazzdinu, da obustave nastavu do 3. 12. 1971. godine.

dalje je dobro?

izgleda da je dober o primio andreani

hv sksksksksk

ok zd zzh

14.8.

rsup sr hrvatske

kabinet sekretara

broj 4062

zagreb, 29. 11. 1971. godine

*III/ Vid. – Kralj*⁸⁸²

ssup – sfrj – kabinet sekretara – b e o g r a d

centrima sds – s v i ma

centrima sjs – s v i ma

sekretarijatima sjs – umag – rijeka i zagreb

predsjednisstvo saveza studenata splita zajedno s koordinacionim odborom saveza studenata zadra predlozilo je da se 30. 11. 1971 sazove plenum saveza studenata hrvatske. prijedlog je prihvacen i plenum zakazan za 15 sati. kao razlog za sazivanje plenuma, petri-cc damir, potpredsjednik saveza studenata hrvatske⁸⁸³ navodi opasnost zbog konstalacija raznih snaga i pritiska, ssto bi moglo zavrssiti na najgori mogucci nachin donassanjem parcijalnih odluka na nekim fakultetima, nakon ssto je – sstrajak postigao vecc svoj efekat. petri-cc je student u splitu i prema njegovom missljenju, ako stvari budu na plenumu dobro postavljene, savez studenata hrvatske biti cce u moguccnosti da rijessi lokalne probleme koji su u ovom trenutku izbili. naime, likvidirat cce sve fakultetske odbore, koji za njih nisu dobri i razrachunati se sa pojedinim uchmalim i unitaristichkim snagama u nekim ccelijama sk, jer su upravo te snage uspjjele na elektrotehничkom fakultetu u splitu da se veccina izjasni protiv sstrajka. plenum bi trebao polkza e e pokazati prema tvrdnji sstambuka da je ovo studentsko rukovodstvo u stanju sachuvati jedinstvo i provoditi sve odluke do kraja. bez obzira na pritiske sa strane likvidirat cce svakoga tko im se u tom procesu suprotstvai, tako cce se zadrzzati generalna linija i sachuvati struja koja je sada na vlasti u svim forumi-

⁸⁸² Slobodan Vidović i Albert Kralj, operativni radnici SDS-a.

⁸⁸³ Ručno podcrtano. Ta se napomena odnosi i na druge podcrtane dijelove teksta u nastavku dokumenta.

ma hrvatskog sveučilišta. na pe e e plenumu treba osuditi unitarsitički puch michije na medicinskom fakultetu u zagrebu i trazziti njegov opoziv i svih studentiskih foruma.

dana 28. 11. 1971 godine oko 13 sati na studentskom domu „ivo lola ribar” u zagrebu bili su izljepljeni plakati sa sadržajem upernim protiv sadasnjeg studentskog rukovodstva /chichak i dr ./ i protiv sstrajka u cjelini. ugledavssi ove plakate trojica studenta – stanara toga doma /brahcicc miro, senta zoran i marohnicc IVAN/ pocheli su uzrujano ih kidati i premazivati. istovremeno prisiljavali su studenticu, koja je vrssila duzznost na ulazu da otkrije osobe koje su te plakate nalijepili.

dana 29. 11. 1971. g. – oko 01,30 sati nalijepljeni su plakati na nekoliko zgrada u u ilici sa ovim sadržajem: „ne priznajemo lidere. sudbina hrvatskih sveučilištaraca nemoz-ze biti u rukama trojice studentskih lidera”. patrola js zatekla je chlanove predssjedništva saveza studenata sussicc stjepana i holoss rene – a gdje skidaju ove plakate. sluzbza js pod-nijela je u vezi s tim prijavu sucu za prekrassje zbog povrede zakona o javnom redu i miru.

amerikanci iz usa konzulata u zagrebu pokazali su ocekivan interes za sstrajak studenata. od niza pitanja koja ih interesiraju najizrazitija su slijedecca: konfronatacija studenata i koja cce linija prevagnuti, reagiranje profesora i ostalog nastavnichkog osoblja, kako reagiraju radne organizacije smatrajucci da bi to trebao biti njihov problem, te dali cce politichko rukovodstvo sr hrvatske prihvatiti sstrajak kao podrssku i razloge za efikasnije rjessavanje deviznog sistema.

u cilju ssto boljeg i efikasnijeg informiranja u konzulatu su pojachali dezzurstvo uz prisustvo jedne od povjerljivih sekretarica radi hitnog izvjesstavanja. stalno se slussaju i chitaju sva sredstva javnog informiranja a jedan od vicekonzula pokussao je da se osobno iformira na pojedinim fakultetima, ali je po redarima bio sprijechen.

francuski ambasador u beogradu upozorava konzula u zagrebu da redovno prati tok zbivanja da o tome obavjesstava pariz, ali realno i bez panike.

sovjetski konzularni predstavnici u zagrebu kontaktirali su studenta tehnike iz sssr novoselchev borisa koji studira u zagrebu.

u ruskom generalanom konzulatu i generalnom konzulatu ddr⁸⁸⁴ u zagrebu uvedeno je redovno dezzurstvo zbog sstrajka.

generalni konzul, te konzul chessr⁸⁸⁵ u zagrebu trazze pravi razlog sstrajka, jer parola za devizno rjessenje nije prava, po njihovom missljenju pravi razlozi su politichke naravi. trazze kolekciju svih moguccnih plakata, parola obavijesti itd.

od 22. 11. pa nadalje u zagrebu boravi visse obavjesstajno – interesantnih osoba iz ambasade ie zemlja e e zemalja /dva oficira poljske armije iz vojnog izaslanstva poljske ambasade te 2 sluzbenika iste ambasade, pet sluzbenika sssr iz beograda na chelu sa savjetnikom ambasade verjasovim/.

⁸⁸⁴ Njemačka Demokratska Republika (*Deutsche Demokratische Republik*).

⁸⁸⁵ ČSSR – Čehoslovačka Socijalistička Republika.

u noći 28/29. 11. 1971. g. – u osnovnoj školi sela padjan – knin održana je priredba sa zabavom. oko 24 sata ugassena su svjetla u dvorani i odmah nakon toga upaljena. kada su svjetla upalejena na podu dvorane pronadjeno je oko 100 komada letaka s prochetnich-kim sadrzajem /potpisani: vojvoda momchilo r. djujicc/. sluzzba js uspjela je zaplijeniti 4 komada ovih letaka. sadrzaj ovih letaka je slijdedi e e slijedecci/: „za slobodu i jedinstvo srpstva. sloboda, duhovno, kulturno i nacionalno jedinstvo srpskog naroda u svim srpskim zemljama jugoslavije na balkanu. srbi vjekovima nastanjeni na ognjisstima svojih predadjedova u srpskim pokrajinama koje su uokvirene u sastavu sadassnje republike hrvatske moraju dobiti svoju autonomnu pokrajinama sa svim pravima i suverenostima, koje imaju ap⁸⁸⁶ vojvodina i kosovo. svako odvajanje republike hrvatske iz jugoslavije automaski – povlachi od sebe odvajanje srpske autonomne pokrajine iz republike hrvatske i njezino prikljuchenje u sastav bosne i hercegovine. u sluchaju oruzzanog sukoba, izmedju hrvata i srba u sadassnoj republici hrvatskoj, cjelokupno i ujedinjeno srpstvo u jugoslaviji i slobodnom svijetu stajat cce tvrdo uz svoju braccu u republici hrvatskoj i po cijnu zzivota ili smrti boriti cce se za krst i slobodu srpstva”.

16 komada tih letaka s istim sadrzajem bacheno je u gostoiunu ssaricc ilije u kninu. svih 16 komada zaplijenjeno je po javnoj sigurnosti.-

republicih

republichki sekretar
valent huzjak

predala vera dne 29. 11. 1971. g. – u 2200 sati

zagreb – ds –
sds zgb 118lasqoicu tko
zagreb tko – laskovicc

⁸⁸⁶ Autonomna pokrajina.

14.9.

rsup sr hrvatske
kabinet sekretara
broj 4062
zagreb, 30. 11. 1971

*III/ Kralj – Vidović*⁸⁸⁷

ssup sfrj – kabinet sekretara – b e o g r a d
centrima sds – s v i ma
centrima sjs – s v i ma
sekretarijatima sjs umag, rijeka i zagreb

dana 30. 11. og. u studentskom centru u zagrebu okupili su se chlanovi plenuma ssh i ss zagreb. pocetku pocetku rada plenuma mogli su prisustvovati novinari i ostala javnost. nakon glasanja o tome, da li da sjednica bude javna ili tajna, odluceno je da se odrzzi tajni sastanak. nakon te odluke chlanovi plenuma otisli su na elektrotehniccki fakultet, gdje su nastavili radom.

predstavnici studentskog rukovodstva splita petricc damir, sstambuk ante, puljicc zvonko, mladineo mladineo nenad i dulchicc kresso prije polaska za zagreb, dogovorili su se da cce se u zagrebu prije pocetka plenuma sastati sa predstavnicima iz rijeke i zadra radi usaglassavanja stavova te da medjusobno kazzu joss jednom ono ssto javno necce mocco recci. sstambuk cce predlozziti da se sstrajk, buducci je postigao svoj cilj, u znak solidarnosti i podudarnosti stavova sa pozitivnim jezgrom ck skh, obustavi 1. 12. 1971 u 12 sati. u tom smislu da bi trebalo donijeti odluku, s tim ssto bi se ta odluka morala striktno posstivati na svim fakultetima i visokim i vissim sskolama u hrvatskoj, tamo gdje je sstrajk izgla-san. dogovoreno je da ukoliko takva odluka bude doneseheee donesena, da cce oni odmah nakon plenuma avionom letjeti za split i ako bude trebalo da cce se tucci na vratima prav-nog fakulteta 1. 12. od 12 sati.

komentirajucci izlaganje drugarice dabchevicc na tv sstambuk tvrdi da im ck skh time pruzza ssansu koju treba iskoristiti i nastavlja: „a pruzzaju nam je jer smo im u ovom trenutku potrebni.”

huzjak valent

predala bobice dne 30. 11. 1971 godine u sati
2120 za sds Zagreb: glumsc w

⁸⁸⁷ Albert Kralj i Slobodan Vidović, operativni radnici SDS-a.

14.10.

Socijalistička Republika Hrvatska

REPUBLIČKI SEKRETARIJAT ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
SLUŽBA DRŽAVNE SIGURNOSTI
CENTAR ZAGREB

Primljeno 2. 12. 71.

Broj 1501

Org. jedinica II⁸⁸⁸

*Kralj – Vid.*⁸⁸⁹

TUŠKANAC

rsup sr hrvatske

kabinet sekretara

broj 4062

zagreb, 1. 12. 1971.

ssup – sfrj – kabinet sekretara – b e o g r a d

centrima sds – s v i ma

centrima sjs – s v i ma

sekretarijatima sjs – umag, rijeka, zagreb

plenum ssh održan je na elektrotehničkom fakultetu u zagrebu pod jakim osiguranjem samih studenata. plenum je bio zatvorenog karaktera. predsjednici studentskih centara podnijeli su izvjesstaj i dali ocjenu dosadasnjeg uspjeha obustave faeee rada stuenata. predstavnik ss splita je iznio da je obustava rada samo djelomichno uspjela jer je potpuna obustava bila jedino na pravnom fakultetu. tvrdi da je na pojedinim fakultetima izvrssen veliki pritisak po politichkim faktorima i chlanovima komiteta sk na svim fakultetima i visokim sskolama, a da je pritisak sk bio generalno na sve predstavnike ss splita. ne daje garanciju da cce uspjeti na pravnom fakultetu zadrzzati sstrajk.

predstavnik rijeke istako je da je izvrssen nevjerojatan pritisak na studente sa strane sk Rijeka, a ni profesori nisu bili posstedjeni. izrazio je zzaljenje, ssto obustava rada u rijeci nije mogla biti sprovedena.

predstavnici drugih sveuchilissnih centara srh neuspjeh da provedu sstrajk prebcivali su uglavnom na politichki pritisak drusstveno politichkih faktora.

predsjednik ss zagreba draozen budissa je iznio da je obustava u zagrebu postignuta gotovo svudje, da je postignut veliki uspjeh, a kritichki se osvrnuo na slabu aktivnost pojedinih predstavnika i studenata na izvjesnim fakultetima i visokim sskolama. podvlachi da

⁸⁸⁸ Otisnuto pečatom uz ručno napisane podatke o datumu, broju predmeta i organizacijskoj jedinici.

⁸⁸⁹ Albert Kralj i Slobodan Vidović, operativni radnici SDS-a.

on nije protiv politike ck skh kao ni protiv rukovodilac skh (ck skh), da ih podrzava u njihovim nastojanjima da se problemi bolje i brzje i kvalitetnije rjessavaju.

predsjednik ssh paradzzik dao je ocjenu da je obustava rada postigla svoju svrhu, da im je bio cilj dati veliku podrssku svim rukovodeccim faktorima u sr hrvatskoj za brzje rjessavanje goruccih problema.

sa ogromnom veccinom glasova dosadassnji tajnik ssh michija smjenjen je, jer da je izdao studentski pokret.

predsjednistvo ssh i ss zagreba donijeli su zakljuchke koje je objavila dnevna sstampa.

tone remc iz Ljubljane zzali se budissi da nije uspio uvjeriti svoje kolege u ljubljani i mariboru o reee pravoj istini ovog studentskog pokreta. remc je pozvao budissu da odrzzi govor ljubljanskim studentima, ssto budissa za sada nije prihvatio bojecci se da ga ljubljanski studenti ne provociraju po nacionalnim pitanjima. remc obavjesstava budissu, da cce ga ck sk slovenije pozvati u chetvrtak na odgovornost radi njegovih istupa u zagrebu.

jutros su se u zagrebu pojavili leci usmjereni na pojedine rukovodioce ck skh sa potpisom izvrsnog odbora fo ss⁸⁹⁰ pravnog fakulteta u zagrebu. Letak je dat na uvid okruzznom javnom tuzziocu koji je odluchio da nema razloga za peee zaplijenu.

u unutrassnosti sr hrvatske svi fakulteti i visoke sskole rade osim filozofskog fakulteta u zadru, koji cce navodno sutra otpocheti radom. u zagrebu su otpocheli sa nastavom ssu-marski, stomatoloski, medicinski, politichkih nauka i akademija likovnih umjetnosti te neke visoke i visse sskole.

valent huzjak

jedna ispravka na strani prvoj i to dole gde

ee na pochetku 4 pasusa

samo treba staviti slovo i kao npr. i predstavnici drugih sveuchilissnih itd.

predala bobice dne 1. 12. 1971 godine u sati 2133 primio

2145 primio:

kutina: i onu esplozivnu

to je odneso tvoj dez

varazdin:

karlovac:

zagreb ds: agbaba

t

⁸⁹⁰ Fakultetski odbor Saveza studenata.

14.11.

rsup sr hrvatske
kabinet sekretara
zagreb, 2. 12. 1971 godine
broj: 4062

*Kralj*⁸⁹¹

ssup – sfrj – kabinet sekretara – b e o g r a d
centrima sds – s v i ma
centrima sjs – s v i ma
sekretarijatima sjs – umag, rijeka, zagreb

dana se održala redovna nastava na slijedećim fakultetima: političkih nauka, stomatološkom, tehnološkom, rudarsko-geodetsko-naftnom, defektologijskom, strojarstva i brodogradnje, medicinskom, zatim na visoj pedagoškoj akademiji, visokoj školi za vanjsku trgovinu, visoj ptt školi, visoj tehničkoj konfekcijskoj školi, visoj tehničkoj tekstilnoj, visoj školi za socijalne radnike, visokoj fiskulturnoj, visoj upravnoj i visoj statističkoj školi.

danas oko 10,00 sati na fakultetu ekonomskih nauka održan je zbor studenata, koji je trajao do skoro 14,00 sati, zapaženo je da je taj fakultet i dalje zaposjednut studentskom strazom i da se vrši uvid pri ulasku u indekse studenata. incidenata nije bilo, osim jednog nesmotrenog fizičkog pomjeranja, kojom prilikom je razbijeno jedno staklo.

na pravnom fakultetu nije održana nastava. u 10,00 sati, prema obavijesti, imao se održati zbor studenata. na fakultet je uslo oko stotinu studenata koji su pri ulazu pokazivali indekse.

na prirodoslovno-matematičkom fakultetu nije održana nastava, a fakultet je i dalje pod studentskom strazom.

na visse fakulteta, koji tokom danasnjeg dana nisu počeli s nastavom, izvješteni su oglašiti da nastava počinje 3. 12.

fakultetski odbor ss medicinskog fakulteta sveučilišta u zagrebu izdao je pismeni proglašenje u kojem skreću studentima pažnju na ozbiljnost situacije ukoliko se s obustavom nastave ne pekinе.

sekretar:
valent h u z j a k

predala bobić dne 2. 12. 1971 godine u sati 2 2253 primio:
posle ovoga imam još
zagreb ds: andreani
za nil

⁸⁹¹ Albert Kralj, operativni radnik SDS-a.

14.12.

sup sr hrvatska
kabinet sekretara
broj 4062/71
zagreb, 3. 12. 1971 godine

ssup – sfrj – kabinet sekretara b e o g r a d
centrima sds s v i m a
centrima sjs – s v i m a
sekretarijatima sjs – umag – rijeka – zagreba

*Vid*⁸⁹²
obrađeno
BUDIŠA

danas /3. 12./ u 11 sati u studentskom centru u zagrebu održan je masovni zbor studenata zagrebachkih fakulteta i visoko – sškolskih ustanova. procjenjuje se da je na zboru prisustovalo nekoliko tisuća studenata /oko 3000 u dvorani i nešto van nje/.

zbor je otvorio predsjednik ss zagreb dr. dr. budissa. u svom izlaganju budissa je naglasio da se hrvatska i hrvatsko sveučilište nalaze u vrlo teškoj i situaciji. predsjedništvo uskoro proglašilo ih je kontra-revolucionarima. istakao je da se ne slazemo sa ocjenom o situaciji na sveučilištu u hrvatskoj, i postavio pitanje „kako to da prije mjesec dana u hrvatskoj nije bilo ssovinizma, a sada po najnovijim izjavama proizlazi da u hrvatskoj prevladava ssovinizam i nesredjeno političko stanje”.

izrazivši sumnju u tu ocjenu, budissa je rekao, da ne trebaju tutora izvana bilo iz koje republike. suprotstavljajući se ocjeni da cijeli slučaj ima u vezi i sa vanjskim faktorima, budissa je rekao: „mi ako imamo vezu sa inozemstvom, imamo je sa hrvatskim radnicima”.-

na kraju svoga govora budissa je izjavio /i kod toga zaplakao/ da mu je to možda posljednji govor pred ovakvim skupom. poslije tih riječi dvoranom su odjeknule riječi: „budissa, ti ostajess među nama studentski vođa”.

predsjednik ssh paradžik rekao je da se kao predsjednik organizacije studenta od sveg srca zahvaljuje studentskim strazama na uspješno obavljenom poslu, na budnosti i oduhuvanju mira na sveučilištu, a potom, obracajući se svim studentima, zahvaljuje se na mirno provedenom sstrajku i dodaje, da tokom sstrajka nije bila napisana ni jedna nacionalistička parola, a na kraju naglašava e e naglašava ...

„ovim svećanim zborom proglašavam prekid sstrajka na svim fakultetima u hrvatskoj i molim skup studenata da se mirno i spokojno razidje i danassnjim danom da otpochnu sa redovnim radom na fakultetima”.-

⁸⁹² Slobodan Vidović, operativni radnik SDS-a.

slijedeći govornik prorektor – student i. z. Chichak odao je puno priznanje i podršku studentskom rukovodstvu Zagreba i hrvatske dodajući, da će se on i dalje boriti a za progresivne ideje studentskog pokreta i da će i dalje biti uz politiku progresivnog dijela CK SKH. obracujući se ponovno studentima, zamolio ih je da nastave borbu za ideje koje je započeo on i studentsko rukovodstvo, istodobno za e e zaprijetivši da će sve one, koji ne nastave tu borbu proglasiti izdajicama hrvatskog naroda. na njegov zahtjev otpjevana je hrvatska himna.

posljednji govornik e e govornik dodig Goran, istupivši na govornicu, istakao je, da je on prvi proglasio štrajak na hrvatskom sveučilištu i da ga obustavlja daskinim danom, te poziva studente da nastave sa redovnim radom.

zbor je završen u 12,15 sati, a prisutni su se mirno razišli bez ijednog ekscesa ili nereda u dvorani ili na ulici.-

sekretar:

Valent Huzjak

predala vera dne 3. 12. 1971. g. – u 1907 primio

14.13.

RSUP SR HRVATSKE

SDS – I SEKTOR

Dep. 671 _____

Zagreb, 10. XII 1971.

Šifrirano DX!

SSUP SFRJ – SDS – III SEKTOR –

B e o g r a d

Akteri studentskog štrajka Ante Paradžik i Dražen Budiša i dalje ostaju pri svojoj tvrdnji da je štrajk bio opravdan i da je postigao svoju svrhu. Budiša navodi da će studentsko rukovodstvo nastaviti kao da ništa nije bilo ali dokle će na tome uspijevati da još nezna. Sa štrajkom da su definitivno prekinuli. Paradžik navodi da je početak štrajka bio planiran u tajnosti te da je bilo odlučeno da se u većim gradovima Hrvatske podijeli 40.000 plakata kojima bi se označio početak štrajka. Paradžik nadodaje da je on proglasio štrajk ali da u ovakve avanture više neće ići. U jednom razgovoru sa Paradžikom jedna osoba koju nismo uspjeli identificirati, vjerojatno student, sugerira da se sada treba angažirati na fakultetima i tamo nametati svoje ideje. Smatra da je studentski pokret bio progresivan i opravdan, ali da im to nitko neće priznati. Po njegovom mišljenju treba ustrajati barem pet godina i dokazati javnosti tko je bio u pravu.

Sučić Stjepan odgovorni urednik „Studentskog lista” obustavio je daljnje izlaženje lista obrazlažući da je to zbog Budišinog članka koji po njegovom mišljenju u ovom trenutku nije prihvatljiv. Međutim, Budiša stoji na tome da list mora izići jer se ne slaže sa ocjenom Sučića.

Gudelj Vesna jedan od aktivnih učesnika u rukovođenju štrajkom kaže da je u ovom trenutku bolje šutjeti i spremati se za ozbiljnu stvar. Studenti se, po njenoj ocjeni, drže jako dobro i sigurno neće dozvoliti da se njihov pokret razbije.

Dne 4. XII Tone Remc iz Ljubljane nazivao je Budišu, a kada ga nije našao ostavio mu je poruku da se istog dana u 15 sati nađu u Čateškim Toplicama. Nije nam poznato da li je do ovog sastanka došlo.

Pejović Danilo upozorio je Antu Marina, direktora „Školske knjige” u Zagrebu da je u Matici hrvatskoj održan sastanak da li će se dati izjava povodom Titovog govora. Nije rekao kakova je bila odluka, ali je naglasio da je situacija veoma nejasna, te je zamolio Marina da preko nekog svog prijatelja ispita da li će se u napadima ići dalje, jer je to sada od posebnog interesa da se zna.

Književnik Zane Tvrtko navodi da se studenti u Zagrebu nisu složili sa ocjenama situacije u SR Hrvatskoj što je s moralnog stanovišta simpatično. Naglašava da nije pesimista zbog toga što bi se nekom nešto moglo dogoditi, već zato što se hrvatski narod nalazi u tako teškoj situaciji. Urednik „Hrvatskog tjednika” Vlado Gotovac smatra da se treba smiriti, a iz Matice hrvatske poručuju svojim članovima da ostanu na svojim mjestima i budu mirni čekajući okončanje situacije. To isto poručio je književnik Šegedin Petar profesora Juliu Derossiu. Književnik Pavletić Vlatko smatra da je u ovome svemu najopasniji Jure Bilić koji da će ih sve sahraniti. Slično misli i dekan Arhitektonskog fakulteta Neven Šegvić.

Među licima koja su podržavala studentski štrajk kao što su Knežević Bruno i Vlatko Pavletić stvara zabunu „komitet pedesetorice”. Nije im jasno na koga je sve Maršal mislio pod tom pedesetoricom. U vezi s tim Knežević navodi da je to velika igra povezana s vanjsko-političkom situacijom. Smatra da se ovo ne radi slučajno. Bakarić da također nezna neke stvari. Javno se kaže samo ono što se želi da se zna, a što je pozadina to još nitko nezna.

Glibota Ante, član uredništva „Hrvatskog tjednika” već sada planira mogućnost pokretanja novog lista. Smatra da bi u tom listu trebalo angažirati poznate ličnosti iz poduzeća i ustanova.

Milovan Đilas obavijestio je 5. XII o. g. Goldštajn Slavka da se g. Moldenu dopao čitav plan, te da je izrazio želju da razgovara sa Ivin Danijelom. O refleksima XXI sjednice Predsjedništva SKJ Đilas je rekao da je to velika konfuzija u kojoj će nekako, ali sa teškoćama prevladati Titova linija. Goldštajn namjerava prije nove godine doći u Beograd i posjetiti Dilasa.

Radetić Joco, penzionirani oficir, koji je bio suđen 20 godina, a koga su posjećivali i neki građani SSSR-a, okrivljuje političko rukovodstvo Hrvatske i kaže da su Savka Dabčević i Tripalo krivi za šovinističke pojave u zemlji. Smatra da bi ipak netko trebao doći i

napraviti reda u zemlji kada to nismo u stanju sami napraviti. Cvitković Mate, kažnjavani IB-ovac kaže da su Bakarić i drugi rukovodioci u Hrvatskoj doveli do ovakve političke situacije. Šteković Luka, novinar „Virovitičkog lista” kaže da je velika greška što je uklonjen Ranković. Smatra da ne bi nikada došlo do ovakovog nereda da je Ranković ostao na svom položaju. Na sličan način hvali Rankovića i Kranjčević Miljenko iz Bjelovara.

SŠ.

(vlastoručni potpis)

Melkior Baranović

15.

Dopis Okružnog javnog tužilaštva Zagreb od 24. 2. 1972. godine
*(šifra 016.1/4-28)*⁸⁹³

OKRUŽNO JAVNO TUŽILAŠTVO

Z A G R E B

BROJ: Str. pov. 2/72

Zagreb, 24. 2. 1972. god.

BZ/SL

U toku krivičnih postupaka koji se vode protiv kontrarevolucionarnih grupa u Zagrebu zbog krivičnog djela iz člana 100. KZ nailazimo na slijedeće ozbiljne teškoće u provodjenju istrage:

1) Novela ZKP izvršena 1968. godine, koja je istragu povjerila sudu, nije bila praćena sa odgovarajućim organizacionim i kadrovskim mjerama, koje bi osigurale da se osposobi u okviru suda istražiteljski aparat koji bi bio sposoban da kraj vrlo liberalnog u pogledu zaštite okrivljenog noveliranog ZKP omogući i efikasnu zaštitu interesa oštećenog, u konkretnom slučaju socijalističkog društvenog uređenja i postojećeg državnog ustrojstva. Iz te činjenice izviru osnovni problemi u provodjenju navedenih istraga.

Oni se manifestiraju u tome što se većina istražnih sudaca (postoje izuzeci sudaca-istražitelja koji vrlo efikasno i uspješno provode istragu) u provodjenju istrage ponaša kao da su u poziciji raspravnog suca. Umjesto da se istražni sudac maksimalno angažira u smislu utvrđivanja i dokazivanja da li postoji ili ne postoji krivično djelo za koje se vodi istraga, nerijetko se povlači u ulogu pasivnog i nedovoljno zainteresiranog posmatrača, koji istražne radnje obavlja na način kao da se pred njim odvija kontradiktorna rasprava. Takvo ponašanje istražnog suca ne samo da je suprotno samom pojmu provodjenja istrage, već je i u direktnoj suprotnosti sa odredbama člana 146. stav 2. i 154. ZKP, koji glase:

„Svrha je istrage prikupljanje dokaza i podataka koji su potrebni da bi se moglo odlučiti da li će se podići optužnica ili će se obustaviti postupak” (član 146. stav 2. ZKP), odnosno

„Poslije donošenja rješenja o sprovođenju istrage istražni sudac i bez prijedloga strana-ka poduzima radnje koje smatra da su potrebne za ostvarivanje svrhe istrage” (član 154. ZKP).

Takvo ponašanje istražnog suca koje je odraz psihologije raspravnog suca u stvari dovodi do toga da se istraga zapravo i ne provodi. Kod saslušanja okrivljenih odnosno svjedoka izostaje za istragu neophodna inicijativa i angažiranost voditelja istrage, tj. istražnog suca, pa se saslušanje bilo okrivljenog bilo svjedoka često svodi na obično registriranje izjava

⁸⁹³ Signatura dodijeljena u HDA-u jest HR-HDA-1561.1.8.2.3.4.28.

okrivljenog odnosno svjedoka, a nerijetko je kod toga težište na ostvarivanju prava obrane, pa se dešava da ona zbog pasivnog stava istražnog suca nametne pravac i tok istrage.

Tipičan primjer takvog vođenja istrage je krivični postupak protiv Mikulić Franje, biv. predsjednika SO⁸⁹⁴ Jastrebarsko, koji se vodi zbog krivičnog djela neprijateljske propagande iz člana 118. KZ.

Krivični postupak protiv Mikulić Franje pokrenut je na temelju prijave Općinskog komiteta SKH Jastrebarsko. Pojedini svjedoci, koji su dali svoje izjave pred članovima Općinskog komiteta SKH protiv okrivljenog Mikulić Franje, saslušani pred sucem-istražiteljem, od njih su bitno odstupali u korist okrivljenog, a da sudac-istražitelj nije poduzeo sve potrebne istražne radnje da takvo odstupanje svjedoka od ranije datih izjava i terećenja objasni, da daljnjim istražnim radnjama, kao što su međusobna suočenja, pozivanje novih svjedoka, bilo prisutnih kod inkriminiranih događaja bilo kod davanja izjava u Komitetu, kao i upozoravanje svjedoka koji su mijenjali svoje iskaze, da su ranijom izjavom činili krivično djelo lažnog prijavljivanja ili čine krivično djelo davanja lažnog iskaza kao svjedoka, da raščisti razilaženje između prijašnjih i kasnijih izjava svjedoka i da na taj način dodje do materijalne istine, već jednostavno dostavlja spis javnom tužiocu kao dovršen na odluku.

U tom predmetu istražni sudac ne samo da nije poduzeo sve potrebne radnje da na nedvojbeni način razjasni okolnosti zbog kojih su svjedoci, sasvim ili u velikoj mjeri, u istražnom postupku odustali od svojih izjava kojima su teretili okr. Mikulića i na temelju kojih je i pokrenut krivični postupak i otvorena istraga, već se je dobar dio provedene istrage sveo na saslušanja velikog broja svjedoka, koje je predložila obrana, a koji su izjavili da okrivljeni Mikulić nije šovinista, iako je težište istrage trebalo usmjeriti, ne na tzv. negativne svjedoke koji nisu prisustvovali inkriminiranim događajima, već na raščišćavanje da li je okr. Mikulić zaista govorio ili nije ono o čemu su ga teretili svjedoci u izjavama koje su dali Općinskom komitetu SKH Jastrebarsko.

(Posebno je pitanje koje je na svoj način indikativno da su članovi SK, koji su dali odmah nakon 21. sjednice Predsjedništva SKJ u Komitetu svoje izjave, kojima se ozbiljno tereti okr. Mikulić za šovinizam, kada su se našli pred sucem-istražiteljem, a u prisutnosti okrivljenog i njegovog branitelja, te svoje ranije izjave većim dijelom bitno izmijenili u korist okrivljenog. Ističemo, da su čak takvi svjedoci, koje je doduše predložila obrana okrivljenog, kao što je Koren Stjepan, član CK SKH i Manola Srećko, generalpukovnik, dali iskaz iz kojeg proizlazi da okrivljeni Mikulić nije šovinista).

2) Kada zbog takve pasivne, „registratorske“ uloge istražnog suca prisutni zamjenik javnog tužioca nastoji, koristeći svoje zakonsko pravo stranke u postupku (iako aktivnost javnog tužioca na saslušanjima ne može obzirom na njegovu procesnu situaciju zamijeniti istražiteljsku ulogu istražnog suca), da ipak utiče na tok istrage u pravcu dokazivanja postojanja krivičnog djela, dolazi ponekad do neosnovanih intervencija istražnog suca. Tako je kod saslušanja svjedoka Vuković-Bušić Miljenke u krivičnom postupku protiv okrivljenih studenata istražni sudac (kao što je vidljivo iz priložene uredovne zabilješke pod 1/) zabra-

⁸⁹⁴ Skupština općine.

nio svjedoku da odgovori na pitanje zamjenika javnog tužioca, da li je svjedok, koji je inače pisao zapisnike sastanaka koordinacionog odbora Saveza studenata Zagreba na jednom od sastanaka izjavio, da je partijska organizacija na Filozofskom fakultetu trula i da ju treba rušiti, iako u smislu člana 213. ZKP jedino svjedok sam cijeni da li je na pojedina pitanje dužan ili nije dužan odgovoriti.

S druge strane dešava se da se dopušta branitelju okrivljenog, da nakon pitanja javnog tužioca, upada svojim pitanjima, a da istražni sudac to ne sprečava odnosno, da osigura javnom tužiocu pravo da kao stranka u istražnom postupku može nesmetano vršiti svoja zakonska ovlaštenja.

3) Nadalje, specifičnost krivičnih postupaka koji su u toku, kod kojih se vrlo često javljaju kao svjedoci osobe koje su sa okrivljenima bile povezane u političkom i javnom djelovanju, pa čak koje su bile u bliskim osobnim vezama s okrivljenima, dovodi do jakog izražaja dilemu svjedoka da govore istinu – iako je po članu 215. stav 2. ZKP dužan da govori istinu, – pred sucem-istražiteljem kada tom saslušanju prisustvuje u smislu člana 156. stav 4. ZKP, kako okrivljeni osobno, tako i njegov branitelj.

Takvi svjedoci koji su spremni da u obavještenjima koja u smislu člana 142. stav 2. ZKP vode organi unutrašnjih poslova na zahtjev javnog tužioca, ili kada okrivljeni nije prisutan, da govore istinu o onome što znaju o okrivljenom, nerijetko takve svoje izjave, saslušavani kao svjedoci pred sucem-istražiteljem u prisutnosti okrivljenog, znatno ublažavaju u korist okrivljenog ili ga čak i ne žele teretiti.

Gore navedeni slučaj krivičnog postupka protiv Mikulić Franje takvu tendencu nedvojbeno potvrđuje.

Navedene procesne garancije u korist okrivljenog nisu u pravilu smetnje kod utvrđivanja materijalne istine u krivičnom postupku za djelo kojim je povrijeđen nečiji privatni interes, ali je drugačija situacija kad se radi o krivičnom djelu kojim je povrijeđen opći, društveni interes.

4) Kakva shvatanja o zaštiti društvenog interesa u krivičnim postupcima protiv kontra-revolucionarnih grupa, dolaze do izražaja ilustrira i slučaj, kada je istražni sudac u zapisnik o saslušanju okr. Pavletić Vlatka dana 15. veljače 1972. godine (fotokopija zapisnika priložena pod br. 5) konstatirao slijedeći prigovor branitelja:

„Branitelji okrivljenog primjećuju da činjenica što materijali koji su pronađeni prilikom pretrage stana okrivljenog a upravo ih je spomenuo zamjenik javnog tužioca, još uvijek nisu na sudu pokazuje protuzakornost postupka u odnosu na okrivljenog, jer je od te pretrage prošlo više od 30 dana. Ova činjenica pokazuje da postoji mimo nadležnosti jedan paralelni postupak izvan okvira suda i ZKP-a”.

Nezavisno od toga, da li se takav prigovor uopće unosi u zapisnik o saslušanju okrivljenog, smatramo da je istražni sudac bio dužan da nakon takve izjave branitelja zatraži od njega konkretno objašnjenje o kakvom se „paralelnom postupku izvan okvira suda i ZKP” radi, posebno, jer je i njemu samom poznato, da se nikakav „paralelni postupak izvan okvi-

ra suda i ZKP” ne može voditi niti vodi, a takva izjava branitelja predstavlja u stvari pokušaj diskreditiranja istrage koju vodi sam istražni sudac.

5) Organizaciona i kadrovska nedovoljna osposobljenost istražne službe Okružnog suda u Zagrebu za vođenje takvih istraga otežana je još i činjenicom da Okružni sud Zagreb od početka istrage pa sve do danas faktički nema predsjednika suda.

6) Po našem mišljenju gore navedeni problemi ne osiguravaju da će istraga protiv kontrarevolucionarnih grupa u Zagrebu biti u zakonskom roku uspješno dovršena.

Prema dosadašnjim iskustvima ove istrage:

a) okrivljeni uopće nisu ni najmanji izvor bilo kakvog saznanja o njihovoj kontrarevolucionarnoj djelatnosti,

b) u pogledu svjedoka kao dokaznog sredstva – a čiji su iskazi za određene ključne inkriminacije presudni dokazi – kraj ovakvog načina istrage ne postoji garancija da će se oni u istrazi i na glavnoj raspravi zaista moći uspješno koristiti,

c) jedini sigurni dokazi jesu materijalni dokazi, ali je veliko pitanje da li će se određene ključne inkriminacije moći samo na temelju materijalnih dokaza, bez dokazivanja i putem svjedoka, doista dokazati.

Istragu je objektivno otežala i činjenica da se u krivični postupak krenulo a da prethodno nisu bili u dovoljnoj mjeri osigurani dokazi, što naročito vrijedi za prvu fazu istrage protiv studenata, obzirom da materijali oduzeti prilikom pretresa nisu mogli biti na vrijeme adekvatno pregledani, sredjeni i osposobljeni za korištenje kao dokazi u istrazi. Slična konstatacija može se dati i u odnosu na grupu kontrarevolucionera oko Matice Hrvatske, jer je trebalo obaviti ogroman posao na sredjivanju i proučavanju vrlo obimnog dokaznog materijala oduzetog kod mnogobrojnih pretresa.

OKRUŽNI JAVNI TUŽILAC

Bogumil Zuccon

(potpis, pečat)

PRILOG:

1. Uredovna zabilješka zamj. okr. JT Zagreb Vinterštajger Djurdjice od 21. 2. 1972;
2. Uredovna zabilješka zamj. okr. JT Zagreb Ivančević Mladena od 23. 2. 1972;
3. Izvod iz zapisnika o saslušanju svj. Vuković Miljenke od 17. 2. 1972;
4. Izvod iz zapisnika o saslušanju okr. Sušić Stjepana od 18. 2. 1972;
5. Izvod iz zapisnika o saslušanju okr. Pavletić Vlatka od 15. 2. 1972.

D O S T A V L J E N O:

1. Izvršnom komitetu CK SK Hrvatske
2. Republičkom sekretarijatu unutrašnjih poslova SR Hrvatske
3. Službi javne sigurnosti grada Zagreba
4. Službi državne sigurnosti grada Zagreba
5. Okružnom sudu Zagreb.

16.

***Kronologija događaja na fakultetima i studentskim domovima
za vrijeme obustave nastave u Zagrebu
(šifra 016.1/4-35)***⁸⁹⁵

16.1.

*obrađeno
vrati Bost*⁸⁹⁶

PREDMET: Izvještaj o našim saznanjima na Elektrotehničkom fakultetu i PMF Sveučilišta u Zagrebu u vezi obustave rada.-

Poslije održanog zbora studenata Zagrebačkog sveučilišta dana 22. 11. 1971. godine na kome je zaključeno da studenti na svim visokoškolskim ustanovama u Zagrebu obustave rad.

Taj zaključak i ideja prenešena je i na Elektrotrejnički i Prirodoslovno-matematički fakultet u Zagrebu. Na fakultetima su održani sastanci studenata na kojima je zaključeno da se obustavi rad na Elektrotehničkom i Prirodoslovno-matematičkom fakultetu. Po donesenim zaključcima o obustavi rada zavedena je straža na ulaznim vratima u Elektrotehnički i PMF koja je imala zadatak da identificira sve nepoznate osobe koje bi ulazile na fakultete. Vršeno je legitimiranje i uzimanje osnovnih generalija.

Dana 2. 12. 1971. godine odmah po obustavi rada /nastave ispita/ izljepljene su po ulaznim vratima i na sama vrata parole koje su studente pozivale na obustavu rada, „dohodak radniku” i slično.

Na Elektrotehničkom fakultetu dana 30. 11. 1971. godine održan je zbor rukovodstva Saveza studenata Zagreba i SSH od 15.30 do 22.30 sati. Zbor je organizirao Ante Paradžik, predsjednik SSH i Budiša Dražen, predsjednik SSZ /o tome je napisan izvještaj/⁸⁹⁷

Dana 1. 12. 1971. godine održan je zbor studenata Elektrotehničkog fakulteta u Zagrebu na kome je sem studenata ovog Fakulteta prisustvovao i predsjednik SS Zagreba Dražen Budiša, koji je uzeo riječ u diskusiji. On je u svojoj diskusiji pozvao studente da ne obustavljaju štrajk nego da ostanu dosljedni ranijim zaključcima. Podijelio je rukovodstvo SK-a Hrvatske u dvije grupe: na unitariste i progresivne. /O tome je napisan izvještaj/.

⁸⁹⁵ Signatura dodijeljena u HDA-u jest HR-HDA-1561.1.8.2.3.4.35.

⁸⁹⁶ Vjerojatno Bosa Čogurić. Vidjeti prilog 7.2. u ovome izdanju.

⁸⁹⁷ Pokraj tog odlomka, na lijevoj margini izvornika, jedno ispod drugoga ručno su napisana imena: *Budiša D., Paradžik A., Sučić Stjepan, Tomaš M.* Uz svako ime napisana je kvačica.

Dana 4. 12. 1971. godine na Elektrotehničkom fakultetu zasjedalo je vijeće nastavnika godina. Na sastanku je razmatrana situacija u vezi normalizacije rada na Fakultetu, te kako da se nadoknade izgubljeni satovi i predavanja, koji su trebali biti održani za vrijeme obustave rada.

Svi napisi i parole koje su ljepljene na ulaznim vratima i oko njih donešene su iz Studentskog centra.

U petak i subotu na Elektrotehničkom fakultetu kao i na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu nastava je počela normalno.

Kao pomagači – saučesnici i organizatori obustave rada na Elektrotehničkom fakultetu eksponirali su se: Sučić Stjepan, rođen 23. rujna 1948. godine u mjestu Čađavica, Podravska Slatina, student Elektrotehničkog fakulteta – urednik „Studentskog lista”, sa stanom u Zagrebu, studentski dom „S. Radić”, Horvačanska bb.

Sučić je još 1968. godine na Elektrotehničkom fakultetu nametao i predlagao neke ideje koje su odbijene i nisu prihvaćene od studenata na ovom fakultetu.

Prilikom obustave rada bio je među najaktivnijim licima, pomagao u sprovođenju zacrtanih odluka i mjera SSZ. Koliko je našem izvoru poznato učestvovao je u pisanju parola i napisa koji su djeljeni studentima u Studentskom centru ili na fakultetu. Kako Sučić ranije nije uspio da zadovolji svoje ambicije na fakultetu gdje studira i bude izabran u studentsko rukovodstvo to je učinio zaobilaznim putem i plasirao se u studentske forume. Izabran je za urednika „Studentskog lista” na kojoj se dužnosti i sada nalazi.

Tomaš Marijan, student Elektrotehničkog fakulteta, sin Dragice, r. 15. 5. 1943. godine u Zagrebu, drž. SFRJ, sa stanom u Zagrebu, Tuškanova br. 17.

Bio veoma aktivan za vrijeme štrajka, držao je stražu na ulazu u Elektrotehnički fakultet, kada je održana zatvorena sjednica SSZ i SSH.

„PMF”

Na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu od početka obustave rada do 3. 12. 1971. godine našim mjerama i sredstvima utvrdili smo lica koja su se eksponirala kao pomagači ili organizatori štrajka, držali straže na ulazu u fakultet i slično.

Ganza Krešo, r. 21. 2. 1948. g. u Poreču, student PMF, sa stanom u Zagrebu, studentski dom „M. Pijade”, Trg žrtava fašizma 11.

Ganza je bio jedan od učesnika u provali koja je učinjena u uredništvu „Studentskog lista” u srpnju 1971. godine. Prilikom pripremanja i obustave rade na Zagrebačkom sveučilištu bio je u stalnom kontaktu sa SSZ. Veliki je obožavalac prorektora Zvonimira Ivana Čička.⁸⁹⁸

⁸⁹⁸ Pokraj tog i prethodnih dvaju odlomaka, na lijevoj margini izvornika, jedno ispod drugoga, ručno su napisana imena: *Budiša*, Čičak, Ganza K., Raos P., Hodžić M., Elezović, Duvnjak B. i Duvnjak M. Uz svako ime napisana je kvačica.

Raos Predrag, sin Ivana, r. 23. 6. 1951. u Zagrebu, student kemije, sa stanom u Zagrebu, Ulica proleterskih brigada 52/I-1.

Član je uredništva redakcije „Studentskog lista”. Na ovu dužnost došao je neposredno poslije smijene ranijeg uredništva u srpnju mj. o. g. Poslije izbora Zvonimira Čička za prorektora Zagrebačkog sveučilišta na planu agitiranja Čička kao ličnosti i novog pokreta na Sveučilištu bio je u stalnom kontaktu sa Draženom Budišom, predsjednikom SSZ. Aktivno je učestvovao u pripremi i obustavi rada na PMF i na Sveučilištu. Jedan je od sastavljača letaka koji su dijeljeni i rasparčavani na fakultetu za vrijeme obustave rada na Sveučilištu.

Hodžić Milan – Mile, sin Petra, rođ. 24. 1. 1948. godine u mjestu Kaštel stari, Split, student PMF.

Iz nacionala je vidljivo da je Mile stipendista JNA. /Podaci uzeti iz nacionala – nije prijavljen kod Prijavnog ureda SJS Zagreb/. Prema saznanju našeg izvora Hodžić je loš student. Kolege i studenci smatraju ga priglupim. Na zatvorenom zboru Saveza studenata Hrvatske i SS Zagreba na kojem je suspendiran Mičija Josip sa dužnosti tajnika SSH u predsjedništvo je kooptiran Hodžić Milan. Za vrijeme obustave rada na fakultetu ponašao se kao vlast prema svojim poznatim kolegama sa fakulteta, pomagao u organiziranju štrajka, lijepljenju parola.⁸⁹⁹

Dana 3. 12. 1971. godine održan je sastanak studenata Prirodoslovno-matematičkog fakulteta u Zagrebu. U radnom predsjedništvu nalazio se je Hodžić Milan, koji je uzeo riječ u diskusiji. On je rekao: „Noćas se je nešto strašno dogodilo, što je ovaj pokret i narod iznevjerilo”. On je kazao da je pozitivno to što se kod naroda i sveučilištaraca razvio slobodarski duh. Kao važan momenat naveo je to što je CK Hrvatske, kako on to kaže progresivni dio ostao jedinstven.

Slobodarski duh je usađen kod naroda i sveučilištaraca sa kojim se ubuduće neće moći lako dispirirati.

Elezović Mustafa, r. 10. 9. 1951. godine, Gacko – Ljubuški, BiH, student Prirodoslovno-matematičkog fakulteta, sa stanom u Zagrebu, studentski dom „Nina Maraković”, Šarengradska.

Aktivno je radio za vrijeme obustave rada na PMF. Izvor ga smatra kao lice pataloški bolesno za vlast. Za vrijeme obustave rada na Sveučilištu držao je stražu na ulazu u fakultet.

U srpnju o. g. bio je na godišnjem odmoru na Krku u studentskom odmaralištu, zajedno sa Mičija Josipom – tajnikom SSH. Za pretpostaviti je da su i tamo pravljene neke kombinacije oko obustave rada na Zagrebačkom sveučilištu.

Duvnjak Božo, rođen 22. 1. 1949. godine u mjestu Gorjak, Sinj, SR Hrvatska, student, sa stanom u studomu „S. Radić” Horvaćanska c. bb.

Duvnjak Marko, rođen 5. 12. 1949. godine, Lug – Virovitica. Student, sa stanom u studomu „S. Radić” Horvaćanska c. bb.

⁸⁹⁹ Uz taj odlomak na lijevoj margini ručno je napisano: *ovo na 3 stranu.*

Duvnjak Marko i Božo vode klub studenata Đakovštine u Zagrebu. Za vrijeme obustave rada na fakultetu pomagali su i bili aktivni.

Redovna nastava na Elektrotehničkom i Prirodoslovno-matematičkom fakultetu počela je 3. 12. 1971. godine.

Zagreb, 7. 12. 1971.

Nikica Radaković
(potpis)

16.2.

PREDMET: Izvještaj o obustavi nastave studenata na Veterinarskom fakultetu.-

Na Veterinarskom fakultetu štrajk studenata počeo je 23. 11. 1971. godine. Naime, tog dana zbor studenata Veterinarskog fakulteta održao je sastanak i nakon sastanka izdao saopćenje u pismenoj formi gdje se upoznaju svi studenti tog fakulteta, da se podržavaju zaključci završnog zbora hrvatskih sveučilištaraca održanog 22. 11. 1971. godine u dvorani Studentskog centra, tako da je tog dana nastava je i obustavljena.

Dana 24. 11. 1971. godine na Veterinarskom fakultetu održan je sastanak sa studentima gdje je uvodnu riječ uzeo docent Pajtl Mirko, sekretar partijske organizacije. Tom prilikom govorio je i docent Sviben.⁹⁰⁰ Pokušali su studentima objasniti da je način njihove borbe kao što je štrajk nepopularan i neprihvatljiv, međutim obojica su bili izviždani po studentima.

Ponovno je 25. 11. 1971. godine održan sastanak sa studentima na zahtjev nastavničkog vijeća. Sastanku je prisustvovao i drug Bobetko. Na tom sastanku studenti su postavljali drugu Bobetku pitanje, kao što su koliko je poslije rata izgrađeno bolnica, zatim su postavljali pitanje o standardu studenata i o lošem smještaju. Na tom sastanku bio je prisutan i prorektor student Čičak koji je prilikom ulaza u dvoranu doživio veliki pljesak od prisutnih studenata.

Od prvog dana štrajka tj. od 23. 11. bilo je po zidovima i stubovima na ulazu u fakultet izlijepljeno par parola i to: „Dolje unitaristički puč Milutina Baltića”, „Dohodak radnicima”, „Studenti Srbi budite uz nas, jer nam je zajednički cilj”. Dogodilo se u dva navrata da su neke parole preko noći nestajale, ali su ponovno stavljene druge i to najvećim dijelom noću od 21,00 do 23,00 sata.

Dijeljeni su i leci studentima o početku štrajka. Odmah u početku istakao se u dijeljenju letaka Petak Tomislav, apsolvent o kojem ćemo kasnije napisati podatke.

U vrijeme praznika tj. od 26. 11. pa sve do 1. 12. o. g. nije bilo nikakvih sastanaka na fakultetu, niti je bilo uobičajenog dežurstva. Dolazili su preko dana pojedinačno par studenata koji su se većinom interesirali kada će početi nastava. Pošto je bilo riječi putem radia i

⁹⁰⁰ Marijan Sviben.

televizije da će nastava početi 1. 12. Franković Jozo predsjednik fakultetskog odbora na Veterinarskom fakultetu nazvao je još 30. 11. o. g. studentski dom na Lašćini i rekao Baković Ivi, studentu pete godine i Vukšić Franji da ujutro 1. 12. o. g. budu u 6 sati na dežurstvu i ne dozvole nikom da ulazi na nastavu. Ujutro su studenti dolazili, ali nisu mogli ući u fakultet, jedino je apsolventima dozvoljeno da mogu polagati ispite. Redovna nastava počela je 3. 12. o. g.

Lica koja su se eksponirala u vrijeme štrajka

1. FRANKOVIĆ JOZO, r. 4. 3. 1948. godine u Splitu, student V godine, sa stanom, stud. dom „Nina Maraković”. Na Fakultetu vrši dužnost predsjednika Fakultetskog odbora Veterinarskog fakulteta. Od početka štrajka jedan od najaktivnijih i organizator za sprovođenje štrajka na tom fakultetu.
2. SKENDŽIĆ VLADIMIRA, kći Milana i Mile, r. 2. 7. 1951. godine u Rijeci, sa stanom u Zagrebu, Stančićeva 9. Nalazi se u organizacionom odboru za demonstracije na Fakultetu. Prisustvuje svim sastancima, gdje vodi zapisnike.
3. KARAMARKO ANTE, r. 1. 6. 1945. godine u Kruševu, student IV g. stanuje u domu „Stjepan Radić”. Smatraju ga idejnim vodjom za sprovođenje demonstracija na fakultetu. Na fakultetu se pričava da je učestvovao u izgredu u Karinu.
4. BAKOTA IVAN, sin Ante, r. 27. 2. 1945. godine, student veterinarstva, na prijavnom nije prijavljen, niti smo do sada uspjeli saznati gdje stanuje. Na jednom sastanku na fakultetu govorio da bi admiralitet iz Beograda trebalo premjestiti u Split i Hrvatsku primiti u Ujedinjene nacije.
5. GMAZ BERISLAV, r. 27. 3. 1944. godine u Mrkopalju, student V g. nije prijavljen u Zagrebu. Jedan od najekstremnijih studenata, nacionalista, pisao plakate da se nastavlja štrajk. Još prije štrajka studenata često je isticao kako Srbi pljačkaju Hrvatsku i govorio o velikoj ulozi u historiji Hrvatske Stjepana Radića. Našoj vezi u povjerenju rekao da mu je otac bio ustaša.
6. LEŠKIĆ IVICA, r. 5. 9. 1950. godine u Grubišnom polju, student II godine. Bio vrlo aktivan u vrijeme štrajka studenata. Deset dana prije početka štrajka došao u kontakt sa našom vezom „Kastro” i govorio mu kako je pretučen od dva milicionara Srbina, te ga pitao za mišljenje šta da učini. Budući da nije na sebi imao nikakvih povreda „Kastro” smatra da je to bila provokacija, tj. pokušao ga je pridobiti kao svog istomišljenika. „Kastro” je mlađji čovjek, asistent na Veterini.
7. PETAK TOMISLAV, r. 10. 11. 1946. godine u Karlovcu, apsolvent, sa stanom Bogovićeve 4. Prvog dana štrajka došao je sa svojim osobnim kolima i dijelio letke o početku štrajka studenata.
8. IVANETIĆ MILAN, bez ostalih podataka. U vrijeme demonstracija poduzimao sve da se izvrše naredjenja studentskog rukovodstva.
9. ČOVIĆ ANDRIJA, r. 30. 11. 1948. godine u Splitu, student V g. stanuje u domu na Lašćinskoj 32. Najjuži saradnik Franković Jozu. Vrlo aktivan u vrijeme štrajka i neprijateljski raspoložen prema sadašnjem uređenju u zemlji.

10. BAKOVIĆ IVO, r. 16. 7. 1948. godine Mrkonoge, student V g. stan stud. dom Lašćinska 32. Dana 30. 11. zvaog ga Franković Jozo radi dežurstva na fakultetu, jer ga smatra kao povjerljivog.
11. VUKŠIĆ FRANJO, r. 8. 5. 1948. godine u Studencima kod Splita, student V godine, sa stanom stud. dom. Lašćinska 32. Dana 30. 11. zvaog ga Franković Jozo radi uspostave dežurstva na ulazu u fakultet.
12. ŠEKORONJA BORIS, sin Franje, r. 17. 11. 1945. godine, sa stanom u Zagrebu, Sokolgradska 62. Svaki dan dolazio sa osobnim kolima pred fakultet i dovezio sa sobom studente koji su dežurali na ulazu u zgradu fakulteta.⁹⁰¹
Navedena lica ne prolaze kroz našu evidenciju niti je tko od njih član SK-a.

Da li je obustava nastave – štrajk studenata pripreman ranije na Veterinarskom fakultetu za sada nemamo saznanja. Takodjer vjerujemo da na istom fakultetu još ima lica koja su se isticala u svojoj aktivnosti da se štrajk nastavi, ali ih naša mreža i dosadašnje saznanje nije utvrdilo.

Zagreb, dne 6. 12. 1971. godine.-
Marijan B.

16.3.

S P I S A K

Aktivnih studenata Ekonomskog fakulteta u studentskom štrajku – novembra 1971. godine i to:

1. DJEREK NEDELJKO – JURE, sin Mije i Luce Kukavice, rođen 15. 4. 1947. godine u Gornjoj Vijani – Imotski, student Visoke škole za vanjsku trgovinu, sa stanom u Zagrebu u studentskom domu „Ivo Lola Ribar“, na Lašćini br. 32. Član SK, radi u uredništvu „Studentskog lista“. Evidentiran je kao izgređnik u kaznenoj evidenciji SJS Zagreb, nije u kazalu vidljivo zbog čega – niti da li je kažnjen.
2. VEDRIŠ MLADEN, sin Josipa i Ružice, r. 29. 12. 1950. u Zagrebu, gdje i stanuje na Trgu žrtava fašizma br. 3, student Ekonomskog fakulteta. Član SK. Član studentskog odbora na Ekonomskog fakultetu. Za taj odbor studenti čl. SK kažu da nije legalni njihov forum, jer da nije biran ni na jednom skupu studenata, već da im se sam nametnuo, poslije ožujjskih i travanjjskih skupština. Dana 25. 11. 1971. oko 17,45 sati sa grupom tzv. „jurišnika“ ušao je u medjustotinjak studenata, ispred zgrade Ekonomskog fakulteta. Onemogućili su tu grupu da udje u zgradu i podrži odluku OO SK⁹⁰² o prekidi obustave. Ne prolazi kroz kaznenu evidenciju.

⁹⁰¹ Ispred svih imena, osim posljednjeg, ručno je napisana kvačica.

⁹⁰² Osnovna organizacija Saveza komunista.

3. JUKIĆ MIJO, sin Ivana, r. 18. 4. 1948. u Runoviću – Imotski, student Ekonomskog fakulteta. Dana 22. 8. 1970. godine prijavio se privremeno u stud. domu „Stjepan Radić”. Tokom 1970. godine pritvoren je po SJS radi prekršaja, u kazalu evidencije nije vidljivo, da li je kažnjavan. Član SK. 2. 12. 1971. rukovodio je zborom studenata na FEN-u.

Kakve su njihove bile uloge na fakultetu za vrijeme štrajka, u toku su provjere.

Zgb, 6. 12. 1971.

Sovilj Lazo

16.4.

*uložiti Veselica Marko
„Tuškanac”*

PREDMET: Kronološki prikaz događaja oko obustave nastave na FEN-u.-

Na planu provjeravanja i istraživanja uzroka koji su prethodili štrajku, kao i pojavama koje su pratile tok štrajka na Fakultetu ekonomskih nauka (FEN-u) Zagreb, dajem slijedeći prikaz:

1. Saznanja o štrajku – ideja od prije, sam štrajk

Poznato je da su još u srpnju ove godine idejni začetnici štrajka Veselica Marko⁹⁰³ i Djodan najavljivali „vruću jesen” na Zagrebačkom sveučilištu. Sam tok događaja potvrdju je da su već tada mislili da štrajk ili na sličan oblik antisocijalističkog organizovanog djelovanja.

Najprvi za realizaciju te ideje javno je istupio dr Hrvoje Šošić na Filozofskom fakultetu Zagreb, polovicom studenog 1971. godine.

Dana 22. studenog 1971. zbor studenata Zagrebačkog sveučilišta na prijedlog sekretara plenuma SS Zagreba Goran Dodiga donio je odluku da obustave nastavu na Sveučilištu.⁹⁰⁴

2. Prikaz štrajka na FEN-u

Dana 23. 11. 1971. godine u 9,00 sati na FEN-u je održan zbor studenata i nastavnika kojem je prisustvovalo oko 200 studenata, dekan fakulteta sa nekoliko nastavnika i od studentskog rukovodstva Budiša i Čičak.

Odlučeno je da se na FEN-u prekine nastava, a po proteku predstojećih praznika da se dogovore o daljnjim mjerama da li će prekinuti obustavu nastave ili produžiti.

Dekan FEN-a obavjestio je zbor da ima profesora i asistenata koji su protiv obustave nastave. Obecao je da će sazvati nastavničko vijeće i inzistirati da se stavovi usuglase.

⁹⁰³ Ručno podcrtano. Ta se napomena odnosi i na druge dijelove teksta u nastavku dokumenta.

⁹⁰⁴ Na lijevoj margini izvornika, jedno ispod drugoga, ručno su napisana imena: *Veselica M., Dodan, Šošić Hrvoje, Dodig Goran, Budiša, Čičak, Vedriš Mladen, Jukić Mijo, Čičak Zvonimir, Frauva Ranko – asistent.*

Po završetku zbora koordinacioni odbor je zaključao ulazna vrata matične zgrade FEN-a i uspostavio stražu, tz. redare. Ulaz u zgradu bio je dozvoljen samo uz predocjenje indeksa FEN-a studentima, dok je nastavničko i drugo zaposleno osoblje moglo nesmetano ulaziti.

Dana 24. 11. 1971. godine u 11,00 sati na FEN-u je ponovo održan zbor studenata kojem je prisustvovalo nekoliko profesora i asistenata. Po dolasku Veselice Marka, prisutni su ga pozdravljali, aplauzom i skandiranjem Marko, Marko On je ovom prilikom održao govor o deviznom sistemu u onakvom stilu izlaganja kakvim on gleda devizni sistem i kako misli da ga se riješi. Njegovo izlaganje, a naročito završetak prisutni su aplauzom pozdravili.

Takodjer istog dana u 16,00 sati na FEN-u je održan zbor zavičajnog kluba drniških sveučilištaraca, na kojem se raspravljalo o položaju kluba.

Dana 25. 11. 1971. u 10,00 sati ponovo je na FEN-u održano predavanje o deviznom sistemu.

Istog dana u 17,00 sati na FEN-u je održan sastanak Osnovne organizacije SK, kojem su prisustvovali i članovi Nastavničkog vijeća. Na ovom zajedničkom sastanku trebala se donijeti odluka o prekidu obustave nastave. Dok se sastanak održavao ispred zgrade okupilo se oko 100 studenata, koji nisu podržavali stavove svog rukovodstva, medju njima bilo je i nekoliko mlađjih ekonomista iz radnih organizacija, te desetak aktivista Gradskog komiteta Saveza omladine Zagreba. Svi su oni trebali ući zajedno u zgradu, priključiti se sastanku i podržati odluku OO SK o prekidu obustave nastave, te za sutradan 26. 11. 1971. godine u 10,00 sati organizirati zbor studenata na kojem se trebalo potvrditi zaključak Osnovne organizacije SK o prekidu obustave nastave.

Prema aktivnostima koje je rukovodstvo studenata poduzelo, pretpostavlja se da ih je netko upoznao o sadržaju rada sastanka⁹⁰⁵ OO SK i Nastavničkog vijeća. Studentsko rukovodstvo je ocijenilo da bi to mogao biti protuudar i poduzelo konkretnu aktivnost. Izmedju 17,30 i 17,45 u grupu studenata ispred zgrade ubacuje se Vedriš Mladen, poznat od ranije studentskoj sredini kao ekstremista, sa tzv. „jurišnicima“, koji su se razišli izmedju prisutnih studenata i svojom prisutnošću djelovali na njihovu pasivnost.

Oko 18,00 sati u matičnu zgradu FEN-a gdje se održavao sastanak OO SK i Nastavničkog vijeća, upao je Budiša u pratnji sa oko 15 „jurišnika“. Njihov dolazak imao je za posledicu da su prisutni u grupicama napuštali Fakultet, a oni okupljeni ispred zgrade su se razilazili.

Dekan Fakulteta Alferdo Roko,⁹⁰⁶ ocjenio je opisano previranje vrlo ozbiljnim iz kojih bi se moglo izroditi i fizičko obračunavanje, pa je donio dekret o zabrani održavanja skupova na Fakultetu o čemu je i pismeno obavijestio rektorat Sveučilišta.

Skupina studenata koja je pratila Vedriša i Budišu, nije identificirana poimenično osim što je za njih utvrđeno da su jedni bili naoružani orudjem – noževima, a drugi pištoljima.

Oko 23,00 sati čuvari na FEN-u primjetili su, po njihovom, nešto sumnjivo i o tome obavijestili Budišu i od njega zatražili pomoć. On je sa porte studentskog doma u Šaren-

⁹⁰⁵ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *sastnka*.

⁹⁰⁶ Fedor Rocco.

gradskoj ulici pozvao dobrovoljce „jurišnike”, koji trebaju pomoći čuvarima na FEN-u. Na njegovu inicijativu oko 23,00 sati oko zgrada FEN-a šetala je skupina studenata, njih oko 30 do 01,30 sati. Utvrđeno je da je jedna grupica koristila automobil ZG 463-97 marke „Peugeot 404” vlasništvo PIK-a „Sljeme” iz Heinzelove ulice, a druga automobil ZG 102-376 marke „Ford”, vlasništvo asistenta Fraua Ranka, sa stanom Dobri Dol 52 – Zagreb. Poznato je iz tri izvora i za ovu skupinu studenata da su bili naoružani orudjem – noževima, a neki i pištoljima. Dosadašnjim provjeravanjima, nisam uspio utvrditi zbog čega su bili pozvani na FEN, niti na čiju su se inicijativu povukli.

Već od ranije bio je zakazan zbor studenata na FEN-u za 26. 11. 1971. godine u 10,00 sati, ali je taj zbor otkazan na inicijativu dekana Fakulteta. Istoga dana u 10,30 sati neidentificirana dvojica studenata su otvorili prozore na III katu ispred kojih su visile državna i partijska zastava. Skinuli su državnu zastavu SFRJ i SRH, dok su partijsku ostavili. Poslije 20-tak minuta, takodjer neidentificirana lica su postavili zastave na prvobitno mjesto.

Od 27. 11. do 1. 12. 1971. godine u matičnoj zgradi FEN-a nalazila se straža od oko 15 studenata, koji su naizmjenično dežurali kod ulaznih vrata i u zgradu preko praznika nisu dozvoljavali ulaz nikome osim zaposlenim na FEN-u. Dekan je zahtjevao da napuste zgradu i da mu predaju ključeve, ali su oni to odbili i izjavili da će u zgradi ostati do 3. 12. 1971. godine dok bude trajao štrajk.

Dana 1. 12. 1971. u 6,30 sati prorektor-student Čičak, došao je u obilazak straže. Zadržao se na FEN-u do 8,20 sati, kada je sa tri djevojke i jednim mladićem otišao u pravcu centra grada. Nisam mogao ustanoviti da li je u tom međuvremenu Čičak kontaktirao sa još kojim licima na FEN-u osim straže.

U međuvremenu koordinacioni odbor je pojačao stražu na ulaznim vratima matične zgrade. Ulaz je dozvoljavao samo zaposlenom osoblju na FEN-u. Kada je oko 7,00 sati se skupilo oko 70 studenata sa namjerom da udju u zgradu i prisustvuju nastavi o čijem su početku bili obaviješteni preko sredstava javnog informiranja, stražari im nisu dozvoljavali da ulaze u zgradu, iako su imali indekse i iskaznice. Dijelili su im propagandni materijal i usmeno objašnjavali o produžetku štrajka do 3. 12. 1971. godine.

Istoga dana u 9,30 sati jedan između prisutnih studenata ušao je kroz prozor u matičnu zgradu FEN-a, stražari su ga uhvatili na hodniku i primjenom sile izbacili kroz vrata van.

Za 10,00 sati bio je zakazan zbor studenata, ali stražari ni to nisu prihvatili za opravdani razlog za ulazanje u zgradu. Zbog toga je dekan sa nekoliko nastavnika i okupljenim studentima – njih, oko 200 ispred ulaznih vrata matične zgrade, otišli su u bivšu zgradu Visoke privredne škole, gdje su razgovarali nepuna dva sata.

Oko 10,10 sati prorektor Čičak ponovo je došao na FEN u inspekcijski obilazak i zadržao se sa stražarima oko 15 minuta.

Obzirom da se zbor studenata zakazan za 10,00 sati iz objektivnih razloga nije mogao održati, studenti su se sa dekanom dogovorili da se zbor održi u 17,00 sati. U to vrijeme ispred ulaznih vrata matične zgrade FEN-a bilo se okupilo oko 350 studenata, očekujući da im se dozvoli ulazak u zgradu i održavanje zakazanog zbora pojavio se prorektor Čičak i

objasnio: „Kolege i kolegice, od zбора danas nema ništa, on se odgadja za sutra u 11,00 sati”. Nakon Čičkova objašnjenja studenti su se razišli kućama, a nastavničko i drugo osoblje napustilo je zgradu FEN-a.

Dana 2. 12. 1971. već oko 9,00 sati počeli su na FEN pristizati studenti da prisustvuju zakazanom zboru. Stražari su ih puštali uz prethodno predocjenje indeksa, dok drugima nisu dozvoljavali. Oko 10,00 sati nestalo je električne energije u zgradi, zbog čega je održavanje zбора pomaknuto za jedan sat unaprijed. Baš u to vrijeme pristigao je i prorektor Čičak, ali ga redari nisu pustili, jer nije imao indeks FEN-a. Između njega, njegove pratnje i redara došlo je do gužve, gurali su se na ulaznim vratima i razbili jedno staklo. Netko je od Koordinacionog odbora intervenirao i omogućio ulazak Čičku u zgradu, gdje se zadržao kratko vrijeme na vratima u razgovoru sa stražarima, a zatim je otišao na zbor, gdje je ostao do 12,20 sati, tada je izašao iz zgrade u pratnji jedne djevojke i jednog mladića. Zajedno su sjeli u osobni automobil marke „Moris” ZG 425-45, s kojim su otišli u pravcu grada. Prilikom sjedanja u automobil, Čičak je dao znak rukom šoferu – taxisti, koji ga je dovezao na ovaj zbor da može ići.

Zborom je u ime koordinacionog odbora rukovodio Jukić Mijo. Nakon njegove uvodne riječi riječ je dao dekanu Fakulteta, iza koga su se redali i drugi govornici, među kojima je bio i Čičak. Jedan od njih govorio je o Veselici i Djodanu, da njihove ideje treba podržati i ostati im dosljedan. Prisutni su to izlaganje pozdravili aplauzom. Bilo je nekoliko uzvikivanja – parola, tj. davanja prijedloga za opozivanje ličnosti iz partijskog rukovodstva, pomenično su nabrojili: dr Vladimira Bakarić, Milutina Baltića, dr Dušana Dragosavca, inž. Radu Bulata i još neke.

Ovom zboru prisustvovalo je oko 700 studenata, što se vidi iz podijeljenih listića za referendum, putem čega su neposredno odlučivali tajnim glasanjem o obustavi nastave. Rezultat glasanja bio je slijedeći: od 700 glasalih – 320 je bilo za produžetak štrajka, 270 da se prekine obustava nastave, a 50 listića je bilo nevažećih.

Zbor je završio u 13,30 sati, iza njega se straža sa FEN-a povukla, sa čime su stvoreni preduvjeti za normalan rad na FEN-u.

3. Naša saznanja o propagandi

Dana 23. 11. 1971. nakon što je donesena odluka o obustavi nastave na svim ulaznim vratima zgrada FEN-a o štrajku su izvješena slijedeća pismena saopćenja:

1. „Poziv na generalni štrajk”.
2. „Živjelo bratstvo”.
3. „Dohodak radnicima”.
4. „Dolje puč Milutina Baltića”.
5. „Saopćenje koordinacionog odbora o razlozima za štrajk i pozivu na štrajk”.

Dana 28. 11. 1971. godine u popodnevним satima na ulaznim vratima zgrada FEN-a, vjerojatno na inicijativu Sveučilišnog komiteta, skinuta su ranija pismena i postavljene parole sa ciljem prekida obustave nastave, i to:

1. „Nedajmo da naš štrajk iskoriste neprijateljske snage prema našem narodu i našoj zemlji”.
2. „Dokažimo da se hrvatski sveučilištarci neće dati izazvati na pozicije protiv svog naroda”.
3. „Obavijest studentskog odbora Medicinskog fakulteta o prekidu obustave i početku nastave 1. prosinca”.
4. „Dajmo punu podršku CK SKH”.
5. „Ne priznajmo lidere”.
6. „Sudbina sveučilištaraca ne može biti u rukama trojice lidera”.
7. „Povjerenje u CK SKH dokazuje našu snagu”.
8. „Provodimo zaključke od 27. ožujka i 4. travnja 1971 godine”, i još četiri parole čiji se sadržaj nije mogao pročitati zbog oštećenja.

Dana 29. 11. 1971. godine sa ulaznih vrata zgrada FEN-a, odnosno matične zgrade, skinute su sve naprijed opisane parole i postavljene:

1. „Dolje puč Milutina Baltića”.
2. „Radnici, studenti, seljaci – na istim pozicijama”.

Dok su na ulaznim vratima zgrada bivše Visoke privredne škole i Visoke škole za vanjsku trgovinu, potpuno ili djelomično uništene slijedeće parole:

1. „Obavjest studentskog odbora Medicinskog fakulteta”.
2. „Ne priznajmo lidere”
3. „Sudbina sveučilištaraca ne može biti u rukama trojice lidera”.

Dana 1. 12. 1971. godine na vratima zgrada FEN-a ispisano je bilo: „Štrajk se nastavlja do 3. prosinca, koordinacioni odbor”.

Istoga dana stražari su okupljenim studentima dijelili slijedeća pismena:

1. „Priopćenje predsjedništva SSH”,
2. „Priopćenje Fakultetskog odbora Saveza studenata fakulteta sa sjedištem u Zagrebu”.
3. „Akcionog odbora fakulteta, gospodarskih znanosti” – čiji naslov glasi: „Kolege i kolegice Fakulteta gospodarskih znanosti”.

Kroz sva ta pismena studenti se pozivaju na produžetak štrajka do 3. 12. 1971. godine i dodaje da sva obavještenja o prekidu obustave nastave i početku nastave ne odgovaraju istini, već da su to izvještene dezinformacije.

Osim pismenog dijela propagande preko stražara se širila i usmena propaganda koja se ispoljavala u slijedećem: Kada su se povremeno ispred ulaznih vrata okupljale grupe studenata, među njih je izlazio netko od stražara, bez oznake redara i poslije podijeljenih pismena usmeno objašnjavalo kakvo je stanje na drugim fakultetima i visokim i višim školama o produžetku obustave nastave. Govorili su da je stanje odlično, što je po njima značilo da su studenti visokih i viših škola produžili obustavu nastave za 3. 12. 1971. godine, kada će se na zajedničkom zboru u Studentskom centru donijeti definitivna odluka.

U prilogu prikaza dajem podatke za trojicu lica koja su se eksponirala u štrajku, kao njegovi organizatori na FEN-u.

Aktivnostima štrajka, odnosno njegovih nosioca na FEN-u suprotstavili smo se sa tri veze. Preko jedne od njih pokušat ću pribaviti spisak Fakultetskog odbora studenata i spisak štražara, te sa 4 inf. razgovora.

Zagreb, 6. 12. 71.

Sovilj Lazo

16.5.

obrađeno

PREDMET: Kronologija zbivanja⁹⁰⁷ na Medicinskom fakultetu nakon donošenja odluke o obustavi nastave.-

Na inicijativu Saveza studenata 23. 11. o. g. na Medicinskom fakultetu u Zagrebu obustavljena je nastava. Odluku o obustavi potvrdio je dekan Medicinskog fakulteta dr pro. Zimolo. Zakazan je zbor svih studenata, koji je održan 24. 11. od 10 do 14,00 sati. Zborom su rukovodili članovi fakultetskog odbora Dodig Goran (sin Milana r. 25. 5. 1947. u Ugljanu – Zadar, student IV godine, stanuje u studomu „Nina Maraković“ u Šarengradskoj, soba broj 207. Kroz kaznenu i evidenciju SDS RSUP SRH ne prolazi), Boras Ivan (sin Tonke, r. 4. 3. 1946. u Vitini – Mostar, student medicine IV godina, stanuje u studomu „Ivo L. Ribar“, Lašćinska 32. Zastupnik studenata u Prosvjetno-kulturnom vijeću Sabora SRH. U kaznenoj i evidenciji SDS RSUP SRH nije evidentiran.) Burić Jure (sin Bože, r. 21. 11. 1946. u Trebinju – Mostar, student IV godine Medicinskog fakulteta, stanuje u studomu „Ivo Lola Ribar“, Lašćinska br. 32. Član je Fakultetskog odbora i raznih komisija. Kroz kaznenu i evidenciju SDS RSUP-a SRH ne prolazi.), Božikov Veljko (sin Nikole, r. 10. 9. 1947. na Murteru, stanuje u Valjavčevoj 10. Predsjednik je koordinacionog štaba studenata. U kaznenoj i evidenciji SDS RSUP SRH nije evidentiran.), Mičija Josip (sin Ivana, r. 19. 3. 1945. u Derventi, student IV godine Medicinskog fakulteta, stanuje u studomu „Sava“, Horvaćanska b. b., bio zamjenik tajnika Saveza studenata Zagreba, 30. 11. zatražena suspenzija Mičije sa tog položaja. Kroz kaznenu i evidenciju SDS RSUP SRH ne prolazi.), Čović Dinko (sin Mirka, r. 16. 11. 1946. u Karlovcu, stanuje u Zagrebu, ulica Dinka Šimunovića 15, član fakultetskog odbora Saveza studenata Medicinskog fakulteta.⁹⁰⁸ Kroz evidenciju SDS RSUP SRH i kaznenu ne prolazi.) i drugi, dekan Medicinskog fakulteta sa nekim profesorima, drugovi Šibl Ivan i Božić Drago, te Čičak sa grupicom mladića.

Većina diskutanata opravdavala je obustavu nastave i bila je za produljenje iste. Uz isticanje raznih pitanja, kao što je devizni režim, tražili su smjenu Milutina Baltića, a Dodig i

⁹⁰⁷ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *zbivanja*.

⁹⁰⁸ Na lijevoj margini izvornika, jedno ispod drugoga, ručno su napisana imena: *Dodig G., Boras I., Burić J., Božikov V., Mičija J., Čović D., Čičak I., Šibl I.*

smjenjivanje Marinka Grujića. U odgovoru Šiblu Dodig je između ostalog rekao da su studenti „uzeli pamet u glavu, ali i sudbinu svoje ruke”.

Burić Jure uz ostalo, naglasio da gdje su ranije bili studenti, bila je i milicija, dok danas su tu profesori. Naglašava studentima da ako koji od njih bude zatvoren da će 35.000 sveučilištaraca stupiti u demonstracije. Spominje „hercegovački zid” i kaže da se s njim ne slaže, ali naglašava da će se on pretvoriti „u neprobojni hrvatski bedem”.

Čičak je govorio u svom stilu, naglašavajući da je „današnji dan štrajka, blagdan na Sveučilištu”. Poziva medicinare da budu „30-ti potpisivač” štrajka, a za sastanak dekana kaže da dekanima nije ništa drugo preostalo nego da prihvate stajalište studenata. Dao podršku – pohvalu radniku iz tvornice „N. Tesla”, koji je pozdravio štrajk. Za X sjednicu kaže da nije ničija „prćija” i da „X sjednica je katarozni oplemenitelj društva”.⁹⁰⁹

Boras Ivan zamolio je Čička, gotovo plačućim glasom, da ostane, jer on će odgovoriti na njegovo izlaganje, a ne bi htio da to ispadne kao da mu govori iza leđa. Rekao mu je da on nema pravo tako govoriti, jer da on sam zna tko ga je tu poslao.

Sekretar organizacije SK Medicinskog fakulteta molio je studente da ne štrajkuju, a Čičku je rekao da se s jedne strane poziva na rukovodstvo SK, dok s druge strane je protiv tog istog rukovodstva.

Pošto su se izredali svi diskutanti, odbor je predložio zaključke:

- Da studenti Medicinskog fakulteta podržavaju odluku plenuma Saveza studenata Zagreba o štrajku na „Hrvatskom sveučilištu”,
- da se štrajk produži do 4. 12. 1971.,
- da se preporuči rukovodstvu Saveza studenata Zagreba da do 4. 12. održe sastanak na kome bi se odlučilo o produženju štrajka,
- da se održi zbor svih studenata Medicinskog fakulteta, 4. 12., na kome će se zauzeti stav o daljnjim mjerama,
- da se smijeni Milutin Baltić.

Zbor je uputio telegrame drugu Titu, drugarici Savki Dabčević, te članovima Predsjedništva SFRJ iz SR Hrvatske.

Zbor je završen pjevanjem „Lijepe naše”.

Na Fakultetu su izvještene parole s pozivom na štrajk i „Dohodak radnicima”, „Mi smo na liniji XXII plenuma CK SKH”, i „Živjelo bratstvo naroda”.

Dana 25. 11. u prostorije Fakulteta moglo se ulaziti, međutim nastava nije trajala, dok 26. 11. ulazna vrata bila su zaključana, a na njima je preko natpisa o pozivanju studenata na štrajk, bilo istaknuto da je ulaz na zadnja vrata, međutim, na tom ulazu stajala su dvojica mladića – stražara, koji nisu nikoga puštali u zgradu, pozivajući se na naredbu dekana.

⁹⁰⁹ Misli se na Desetu sjednicu Centralnoga komiteta Saveza komunista Hrvatske održanu od 15. do 17. siječnja 1970. Ta sjednica smatra se jednom od temeljnih točaka hrvatskoga proljeća jer su na njoj prvi puta javno i sveobuhvatno iznesena stajališta hrvatskoga komunističkog vodstva o smjeru daljnjeg razvoja Hrvatske unutar Jugoslavije.

U to vrijeme zasjedao je Fakultetski odbora Saveza studenata⁹¹⁰ Medicinskog fakulteta, kojemu je prisustvovao i dekan. Na tom sastanku došlo je do konfrontacije snaga sa Borasom, Mičijom i Turekom sa jedne strane, te Božikovim i Dodigom na drugoj strani. Boras i njegova strana bila je nešto brojnija i tražila je prekid štrajka, pa su u tom smislu izborili i donijeli slijedeće zaključke:

- Da rukovodstvo Medicinskog fakulteta ne odstupa od osnovnih⁹¹¹ zahtjeva za rješenje deviznog sistema i Sveučilišnih problema,
- konstatirali su da je štrajk dosadašnjim trajanjem postigao svrhu, te da produljenje nema osnova, pa s obzirom na to upućuju poziv studentima Medicine da s 26. studenim prekinu obustavu nastave, a da 1. 12. normalno prisustvuju nastavi,
- utvrdili su da su nizom akcija u kojima su se suprotstavili unitaristima, šovinistima, neostaljinistima, studenti tog fakulteta dokazali da su na kursu partijskog rukovodstva SKH i SKJ i da ne mogu dozvoliti da se dovede u pitanje povjerenje tom rukovodstvu,
- naglasili da poštenje najvećeg dijela studentske matice žele iskoristiti za ostvaranje svojih mračnih ciljeva, snage koje se u nju ubacuju, a kojima medju njima nije mjesto,
- uputili preporuku Savezu studenata Zagreba i Savezu studenata hrvatske da smjesta obustave štrajk, jer da će u protivnom imati razloga da posumnjaju u njihovo poštenje i političku odgovornost.

Odluku da nastava počinje 1. 12. FOSSMF⁹¹² izvjesio je na ulaznim vratima zgrade dekanata Medicinskog fakulteta, a zaključke su poslali „Vjesniku“ i RTV Zagrebu.

Nadglasana strana sa predsjednikom koordinacionog odbora Božikov Veljkom ne miri se sa porazom, već nastavlja agitacijom za produženje štrajka do ranije zakazanog zbora za 4. 12. ove godine. Pronose u Studentskom centru glasove da do prekida štrajka na Medicinskom fakultetu nije niti došlo, skinuli su s vrata i zgužvali natpis Fakultetskog odbora SS Medicinskog fakulteta da nastava počinje 1. 12., poslali demant o prekidu štrajka „Vjesniku“, štampali i rasturali letke „Obavijest studentima, tisku i svim sredstvima javnog informiranja“ kojim proglašavaju – stavljaju „van legaliteta“ odluku FOSSMF i tvrde da su tim činom tj. proglašenjem prekida štrajka uzurpirana samoupravna⁹¹³ prava zbora od 24. 11. Pozivaju da na zboru od 4. 12. razmotre vid djelovanja osmorice članova Fakultetskog odbora. Letci su potpisani po predsjedniku Kooordinacinog štaba Božikov Veljku.

Od 27. 11. do 1. 12. s obzirom na „vikend“ i praznike, zgrada dekanata Medicinskog fakulteta bila je zaključana i osim ponovnog isticanja plakata s pozivom na štrajk – nije bilo nikakvih novosti.

Dana 1. 12. ove godine, na ulaznim vratima dekanata, preko poziva za štrajk, stavljeno je obavještenje dekana da nastava počinje 1. 12., s istim obavještenjem pozvani su studenti

⁹¹⁰ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *studenata*.

⁹¹¹ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *osnovnih*.

⁹¹² Fakultetski odbor Saveza studenata Medicinskog fakulteta.

⁹¹³ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *samoupravna*.

da dogovore s profesorima naknadno izvršenje vježbi i programa, kojega su⁹¹⁴ štrajkom propustili izvršiti.

Gotovo svi studenti došli su na Fakultet. Studente I godine, koji su imali predavanje u predavaonici kabineta kemije, bilo ih je oko 50 (gotovo svi) oko 8,00 SATI iz učionice istjerao je Božikov sa dva mladića, pri tome govoreći im da se trebaju držati donešenih odluka njihovih predstavnika. Neki studenti protestirali su negirajući značaj tih odluka i govoreći da oni žele raditi i ispunjavati svoje obaveze. Medjutim na inzistiranje Božikova pokorili su se i izašli na hodnik, gdje su nastavili sa negodovanjem. Božikov ih je uvjeravao da moraju dati podršku studentskom pokretu, da moraju biti jedinstveni i sl. Ubrzo je prekinio s ubjedjivanjem, jer ga je jedan student pozvao da hitno dodje u zgradu anatomije, jer da je tamo došlo do incidenta, naime studenti su se oduprli redarima štrajkaša i zahtjevali da ih puste da normalno uče i rade, pa da taj spor on – Božikov izglati. Spomenuta dvojica nastavili su Božikovu ulogu, tjerajući i ubjedjivajući studente u svrsishodnost nastavka štrajka, isticali su da su predstavnici studenata u FO, te da su 30. 11. učestvovali i na sjednici Saveza studenata Zagreba, na kojoj je zaključeno da se štrajk produži do 3. 12. kada će ga na velikom zboru u dvorani Studentskog centra u 11,00 sati prekinuti.

Poslije istjerivanja studenata spomenuta dvojica dijelili su letke „Priopćenje Predsjedništva SS Zagreba i predstavnika Fakultetskih odbora SS sa sjedištem u Zagrebu. Uz to su pozivali sve na podršku, jer da su „u Hrvatskoj svi uz njih”. Sead Karlica student I godine, demantirao ih je riječima da je on Splitsanin i da je došao jutros iz Splita i vidio da tamo nitko ne štrajka niti štrajku daje podršku, a da to jedino oni i Pravni fakultet prave pomutnju. Na to je došlo do oštrog dijaloga između Seada i jednog od djelilaca letaka, Sead mu je rekao da to njihovo nije nikakav stav, a nije niti pozitivno, stvar je prekinuo drugi djelilac letaka, učutkavši svog kolegu. Seadove kolege sa I godine (oko 10-tak) govorili su mu da ih pusti, jer s njima se ne može pametno razgovarati, a i sam vidi „da su budale”.

U zgrade na Šalati tog dana došlo je oko 150 studenata s ciljem da prisustvuju nastavi. Djelomično ih je u tome spriječila, kao što je slučaj s I godinom, i anatomijom, grupa s Božikovim na čelu. Medjutim, nastava se u nekim drugim dijelovima odjelima, kao i na Klinici Rebro, Veterinarskom fakultetu i Školi „M. Štampar”⁹¹⁵ uglavnom normalno odvijala.

Sutradan 2. 12. nastava je normalno tekla uz izuzetke, gdje zbog neobavještenosti nije došao dovoljan broj studenata (uglavnom I godina, koji su jučer istjerani sa nastave). Redara na Fakultetu nije bilo, a skinuti su svi plakati o štrajku i poziv na zbor studenata, koji se trebao održati 4. 12. o. g. u biološkoj sali zgrade dekanata.

Zagreb, 6. 12. 1971.

Majetić Josip
(potpis)

⁹¹⁴ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *gu*.

⁹¹⁵ Umjesto M., ispravno je A. (Andrija) Štampar.

16.6.

Z A B I L J E Š K A

sastavljena u vezi obustave rada i događaja na
Stomatološkom fakultetu

Pored događaja opisanih u službenoj zabilješci od 26. 11. 1971. g. valja napomenuti sastanak fakultetskog⁹¹⁶ odbora od 27. 11. 1971. g. na kojem se raspravljalo o situaciji na Fakultetu i produženju štrajka. Ovom sastanku, pored svih članova fakultetskog odbora, bili su prisutni sekretar Organizacije SK na Fakultetu, dekan i prodekan te još neki profesori. Članovi fakultetskog odbora uporno su tražili obustavu nastave, jer službeno od strane Fakulteta nije prihvaćena obustava. Pojedini članovi fakultetskog odbora kao što su: Lončar Ante,⁹¹⁷ Kujundžić Ivan i Blažević Željko, izrazili su krajnju drskost i založili se za potpunu obustavu nastave te sekretara Organizacije SK i dekana Fakulteta, koji je član CK SKH, gotovo istjerali sa sastanka, rekavši njim da oni nemaju šta tražiti od štrajka i da su zadovoljili sve svoje apetite.⁹¹⁸

Uz Martinić Ivicu, student Filozofskog fakulteta i Božikov⁹¹⁹ Veljka, student Medicine, koji su održavali kontakt sa studentima Stomatološkog fakulteta i Predsjedništva SS Zagreba i SR Hrvatske, posebno su se istakli studenti Filozofskog fakulteta i to:

Lončar Ante, rođen 1. 12. 1949. g. u Gornjim Vinjanima – Imotski – sa stanom u studentskom domu „Nova Sava“, Horvačanski zavoj bb.

Kujundžić Ivan, rođen 5. 2. 1950. g. u Ivan-Begovini – Imotski, sa stanom u Zagrebu Trg žrtava fašizma 11 – studentski dom „Moša Pijade“.

Blažević Željko, rođen 25. 7. 1950. g. u Ljubuškom, predsjednik fakultetskog odbora, sa stanom u studentskom domu „Nina Maraković“ Šarengradska bb – Zagreb.

Zvonarek Krešo, rođen 8. 8. 1951. g. u Zagrebu, gdje i stanuje Vodnikova br. 10.

Škrinjarić Ilija, rođen 22. 9. 1949. g. u Vrgin Mostu, sa stanom u Zagrebu Zapruđe 17/c.

Derek Marijan, rođen 8. 12. 1949. g. u Vinjanima – Imotski, sa stanom u studentskom domu „Stjepan Radić“ br. 138/3.

Prije izbijanja samog štrajka, na Stomatološkom fakultetu nisu zapažene nikakve pripreme niti se o tom štrajku, koliko se za sada može reći, znalo. Od samog početka štrajka Stomatološki fakultet za cijelo to vrijeme nije prekidao nastavu, već se nastava redovno održavala uz znatno manji broj prisutnih studenata. Vjerovatno je odaziv studenata na predavanje

⁹¹⁶ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *fauktetskog*.

⁹¹⁷ Ručno podcrtano. Ta se napomena odnosi i na druge dijelove teksta u nastavku dokumenta.

⁹¹⁸ Na lijevoj margini izvornika, jedno ispod drugoga, ručno su napisana imena: *Lončar Ante, Kujundžić Ivan, Blažević Željko, Martinić Ivica, Božikov Veljko, Zvonarek Krešo, Škrinjarić Ilija, Derek*.

⁹¹⁹ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *Božitkov*.

bio manji iz razloga što su neposredno nakon obustave štrajka prethodili praznici 29. 11., tako da je jedan velik broj studenata, obzirom da je ranije saznao za štrajk povezao te događaje sa praznicima i otišli kući. Prije početka obustave nastave, kao i za vrijeme trajanja obustave, na Stomatološkom fakultetu nisu zapažene nikakve propagandne aktivnosti osim što je nekoliko neidentificiranih studenata (s drugih fakulteta) destruktivno djelovalo na prisutne studente koji su željeli prisustvovati nastavi i od toga ih odvraćali.

Zapazilo se da studenti Stomatološkog fakulteta, a naročito naprijed navedeni, koji su bili najglasniji i opredjelili se za štrajk, nisu bili samoinicijativni u njegovom provođenju već su direktive⁹²⁰ dobivali najviše od Predsjedništva SS Zagreba i Saveza studenata SR Hrvatske. To se naročito zapazilo iz njihovih izjava kada ih se je pokušalo upozoriti da od takovog štrajka nema ništa, Kujundžić Ivan je izjavio da se to mora provesti i da moraju izvršiti naloge svojih vođa. Na Fakultetu nije bilo nikakvih straža niti ograničenog pristupa, pismenih parola i oglasa također nije bilo, osim jednog oglasa napisanog rukom i nalijepljenog na ulazna vrata učione na kojem je pisalo: „predavanja neće biti”.

Naprijed navedeni studenti Stomatološkog fakulteta bili su jedinstveni u svojim zahtjevima prekida nastave i u svojim istupima, uglavnom, govorili da je SR Hrvatska u potčinjenom položaju, da se devizni, bankarski i vanjskotrgovački sistem mora mijenjati, a poneki od njih kao što je Kujundžić Ivan izbacivali su i druge parole te govorio da ima u Zagrebu 50.000 studenata i da će ići, ako bude potrebno, i na tenkove.

Šestorica najglasnijih koje smo obuhvatili u ovom izvještaju provjereni su kroz Operativnu evidenciju SDS ali nijedan od njih nije evidentiran. Obzirom na njihova zalaganja i učešća u štrajku zatražit ćemo podatke sa terena.

Zagreb, 7. 12. 1971. god.

Špiro Lalić

16.7.

PREDMET: KRONOLOGIJA događaja na Fakultetu političkih nauka, tokom štrajka na Zagrebačkom sveučilištu.-

22. 11. 1971.

Poslije studentskog skupa, koji je održan u Studentskom centru, rukovodstvo Saveza studenata Hrvatske na Fakultetu, poslije povratka iz Studentskog centra razgovaralo je sa dekanom Fakulteta Pažanin Antom s ciljem da odobri održavanje studentskog zbora na Fakultetu. U kraćem razgovoru sa studentima dekan se nije složio sa održavanjem zbora, rekavši da je to prebrzo i da se u tom slučaju ne bi moglo nešto konkretno raspraviti i utvrditi na tom zboru.

⁹²⁰ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *dierktive*.

23. 11. 1971.

U 10,00 sati održan je studentski skup, koji je jučer dogovoren sa dekanom. Skupu su pored dekana prisustvovali i profesori Fakulteta. Protekao je bez ikakvih incidenata, a prije skupa nastava je normalno održavana. Skup je trajao do oko 14,00 sati i na njemu se uglavnom vodila diskusija sa ciljem da se prisutni odluče da li podržati ili ne zahtjeve studentskog rukovodstva za obustavu nastave i uopće šta poduzeti u tom slučaju. Konačni zaključak bio je da se 24. 11. među studentima na Fakultetu održi referendum, koji bi trebao dati definitivni odgovor o podršci studentskom rukovodstvu Zagreba ili će referendum odbiti da se provede ta akcija. Nakon toga nastava je i dalje normalno nastavljena, a takodjer i za 24. 11. normalno je planirana. Na Fakultetu nije bilo nikakvih parola, grupiranja, a niti je bilo naknadnog sakupljanja studenata poslije održanog referenduma na Fakultetu.

24. 11. 1971.

Održan je planirani referendum među studentima kojih je bilo prisutno oko 210. Izglasana je obustava nastave sa 123 glasa za i 84 protiv. Kada se uzme broj prisutnih studenata, onda to iznosi 43 % od ukupnog broja upisanih studenata na Fakultetu. Referendumom je odlučeno da se nastava obustavi do 3. 12. 1971. godine. Referendum je prošao bez incidenata, a odlučeno je takodjer da se naknadno planiraju novi rokovi za nastavu i ispite, kako bi se nadokanio gubitak vremena koji je izazvan ovom obustavom nastave. Na Fakultetu i dalje nema parola, okupljanja studenata i takodjer nikakvih straža ili zabranjivanja ulaza u zgradu. U stvari, nema nikakvih vanjskih znakova obustave nastave na Fakultetu.

25. 11. 1971.

Prvi dan obustave nastave na Fakultetu bio je miran, bez posebnih aktivnosti studenata koje bi bile izvan dogovorenih na prethodnom referendumu. Obustava nastave provodi se aktivno, tj. na taj način da pojedini profesori održavaju svakog dana po jedno predavanje sa aktuelnom temom. Za 25. 11. na tzv. štrajk-raspravi predviđena je tema aktualna situacija u našoj socijalističkoj zajednici. Ulaz na Fakultet i dalje je slobodan, a osim sakupljanja na navedenim predavanjima, koja se smatraju dijelom nastave bez službenog karaktera, drugih okupljanja studenata poslije toga na Fakultetu nema.

26. 11. 1971.

Veza me je informirala da je jučer na predavanju, koje je održao prof. Rendić, bio prisutan manji broj studenata koji su se po završetku predavanja razišli.

Danas na fakultetu nije bilo planirano nikakvo predavanje niti studentski skup. U stvari ništa se nije dešavalo i dan je prošao potpuno mirno, uglavnom kao i svi dosadašnji. Na fakultetu je bilo svega oko 10-tak studenata, koji su navratili u biblioteku ili u upravu Fakulteta radi svojih studentskih pitanja. Službenici Fakulteta radili su danas, zadnji dan prije praznika do 12,00 sati, kada su počeli napuštati prostorije Fakulteta, a u 13,00 sati, kako je već prije dogovoreno zgrada je zaključana i fakultet će ostati zatvoren kao obično za svakoga do 1. 12. 1971. godine.

27. 11. do 30. 11. 1971.

Tokom praznika za Dan republike na Fakultetu nije bilo nikoga, zgrada je bila zaključana.

1. 12. 1971.

Prvi dan poslije praznika na Fakultetu su bili svi službenici, nastavno osoblje, a ujutro je već bio prisutan manji broj studenata. Odmah ujutro na Fakultet su stigli Despot Djuro i Veselko Velčić, kao predstavnici društveno-političkih organizacija grada, koji su na neki način bili zaduženi za razrješavanje, situacije na Fakultetu. Tokom jutra u dogovoru sa prisutnim drugovima, odlučeno je da se ide na referendum, koji bi trebao na demokratski način potvrditi, tj. izglasati prekid obustave rada na Fakultetu. Na referendumu je bilo oko 30 % studenata Fakulteta političkih nauka (80) od čega je za obustavu štrajka glasalo 52, a protiv 30. Također je odlučeno da se odmah danas u okviru mogućnosti održi redovna nastava. Referendum je snimila ekipa RTV, koja je tamo bila prisutna sa snimateljem – i novinarom. Televizija je svoje gledaoce istog dana navečer informirala o tom razgovoru i referendumu na Fakultetu političkih nauka u svom večernjem programu. Poslije referenduma na zgradi Fakulteta bio je izvješten specijalni broj „Omladinskog tjednika” od 1. 12. 1971. kroz kojega se apelira na studente svih zagrebačkih fakulteta da se pridruže obustavi štrajka.

2. 12. 1971.

Vijest o obustavi štrajka na Fakultetu političkih nauka, koja je objavljena preko Televizije, izazvala je reakciju elemenata koji su pokrenuli studentski štrajk na taj način što je odmah lansirana dezinformacija o navodnom „protestu studenata Fakulteta političkih nauka, što je prisilno izglasana obustava štrajka”. O toj dezinformaciji bili su informirani i na Fakultetu i veza mi je rekla da su poduzeli mjere u okviru njihovih mogućnosti da se izbjegnju eventualni pokušaji pojedinaca, bez obzira odakle su da izazovu eventualno ponovno zategnutu situaciju na Fakultetu. Jučer 1. 12. kao i danas u toku jutra, nastava na Fakultetu odvijala se normalno i dalje nema nikakvih smetnji niti akcija od strane studenata. Jučer je umjesto navodnog zbora, na kojem su studenti „protestirali” ustvari bila održana normalna nastava iz studija žurnalistike, a predavači su bili profesor Čaldarević,⁹²¹ a nakon njega prof. Novosel.⁹²² Poslije predavanja studenti su se normalno razišli i Fakultet je bio zatvoren.

2. 12. 1971.

Sa vezom sam ponovno razgovarao i pretresao dosadašnju situaciju na Fakultetu, kako bi eventualno mogao da mi dade informaciju o studentima, koji su se posebno eksponirali u ovoj situaciji, kao gorljivi pobornici obustave rada. U vezi sa tim veza mi je rekla da za

⁹²¹ Mladen Čaldarović, hrvatski sociolog (Zagreb, 22. prosinca 1916. – Zagreb, 20. prosinca 2010.). Vidjeti opširnije: „Čaldarović, Mladen”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021), pristupljeno 6. listopada 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=13149>.

⁹²² Pavao Novosel, hrvatski psiholog (Muo pokraj Kotor, Crna Gora, 21. siječnja 1929. – Zagreb, 11. rujna 2003.). Vidjeti opširnije: „Novosel, Pavao”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021), pristupljeno 6. listopada 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=44325>.

sada ne bi mogao istaći niti jednog pojedinca koji bi u tom smislu bio interesantan. Na Fakultetu je, kako sam već prije napisao, sve polazilo od Fakultetskog odbora SSH, koji je kontaktirao redovno sa dekanom, koji je situaciju imao, može se reći, u rukama. Na prijašnjem zboru, održanom prije praznika, situacija je bila normalna, nije bilo diskutanata koji bi eventualno provocirali i žestoko podržavali obustavu nastave. Nije bilo nikakvih akcija ni pritisaka na studente od bilo koga, a obustava nastave izglasana je dan kasnije nego na ostalim fakultetima, malom većinom od ionako malog broja studenata i tajnim glasanjem. Veza napominje, da je među studentima na skupu na kojem je izglasana obustava nastave, uglavnom bila najveća dilema u diskusiji da li obustaviti nastavu ili ne samo zato što se nisu mogli odlučiti da li da ostanu jedini u onom momentu, koji se ne bi složili sa obustavom, ili da ipak podrže akciju koja je u to vrijeme već bila prihvaćena na skoro svim fakultetima u Zagrebu. Međutim, ako je zasada potrebno da se daju detaljni podaci o članovima Fakultetskog odbora SSH, to se može dati.

6. 12. 1971.

Ponovno sam kontaktirao sa vezom na Fakultetu, koji mi ovom prilikom nije mogao dati novih podataka, koji bi ukazivali na daljnje zadržavanje aktivnosti studenata vezane za akciju obustave nastave. Nastava se normalno odvija bez ekscesa, nema parola, nema okupljanja i uopće može se reći da je, kako sada stvari stoje, situacija normalizirana.

Zagreb, 6. 12. 1971.

Željko Hećimović
(potpis)

16.8.

Nije za obradu

Kronologija događaja na Arhitektonskom fakultetu u Zagrebu, Kačićeva 26, za vrijeme obustave nastave.-

Dana 23. 11. 1971. godine održan je zajednički sastanak Arhitektonskog, građevinskog i geodezijskog fakulteta sa svim studentima i nastavnim osobljem, na kojem su se svi zajednički suglasili za štrajk, jedino se javno izjasnio protiv štrajka prof. Andjelić Milutin, asistent na katedri statistike na Građevnom fakultetu, član SK.

Sastanak su vodili studenti fakultetskog odbora. Odredjena su dežurstva, na ulaznim vratima fakulteta. Dežurali su uglavnom studenti iz fakultetskog odbora. Izljepljene su parole sa kojima se poziva na štrajk i sl. Prva dva dana nije bilo zabrane ulaska na fakultet, međutim, nakon sastanka, koji je održan 25. 11. na kojem su upozoreni daje izdata naredba od Sveučilišta da je zabranjen ulazak svim osobama, koje nisu sa navedenih fakulteta. U protivnom ući se može samo uz odobrenje dekana fakulteta ili uz legitimaciju osoba.

Za red i mir na fakultetu, da ne bi *DOŠLO* do nekih ekscesa određen je dekan dr Kostrenčić Zlatko,⁹²³ član SK, sa Gradjevinskog fakulteta.

Na Arhitektonskom fakultetu nema predsjednika fakultetskog odbora. U sklopu drugih odbora fakulteta, sa Arhitekture⁹²⁴ se nalazi student Lončarić i Hebar. Sastanak ovog fakulteta uglavnom vodio je Lončarić. Od njegove strane nije uočena ekstremnost, jer za čitavo vrijeme štrajka nije došlo do nikakvih ekscesa.

Dana 3. 12. 1971. godine u 9 sati održan je zbor studenata arhitekture na kojem su donešeni slijedeći zaključci:

1. Obustava nastave kao manifestacija podrške progresivnim snagama našeg društva u rješavanju vitalnih problema protekla je mirno, dostojanstveno u potpunom jedinstvu studenata i nastavnika našeg fakulteta.
2. ZBOR JE JEDNOGLASNO ODLUČIO DA S OBUSTAVOM NASTAVE PREKINE ZAKLJUČNO 3. PROSINCA 1971.
3. Predstavnici pojedinih godišta dogovorit⁹²⁵ će se sa predsjednicima godina o načinu nadoknade predavanja i vježbi.
4. Koordinacioni odbor sazvat će zbor studenata na kojem će biti oformljen novi fakultetski odbor.

Zagreb, 6. 12. 1971.

S. Ajduković⁹²⁶

16.9.

PREDMET: Prikaz razvoja događaja u vezi sa štrajkom na Gradjevnom i Geodetskom fakultetu Zagrebačkog sveučilišta.-

Kao i na svim fakultetima Zagrebačkog sveučilišta tako i na Gradjevnom i na Geodetskom fakultetu došlo

je do obustave nastave 22. 11. 1971. godine. Toga dana održan je spontani zbor svih studenata oba fakulteta, a bili su prisutni i studenti Arhitektonskog fakulteta, jer se sva tri fakulteta nalaze u istoj zgradi Kačićeva br. 26.

Poslije ovog zbora koji je protekao bez nekih vezanih diskusija, studenti su se razišli, a od profesora jedino je na zboru govorio Širca inž. Stanislav, asistent na Gradjevnom fakultetu. Od ostalih profesora nije bilo zapaziti da je tko govorio, jer su i sami bili iznenadjeni

⁹²³ Zlatko Kostrenčić, hrvatski inženjer građevinarstva (Zagreb, 10. veljače 1915. – Zagreb, 11. ožujka 1991.). Vidjeti opširnije: „Kostrenčić, Zlatko”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021), pristupljeno 6. listopada 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=33394>.

⁹²⁴ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *Arhitektute*.

⁹²⁵ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *dogovort*.

⁹²⁶ Stevo Ajduković.

štrajkom svojih studenata. Od profesora na Gradjevnom fakultetu na ovom zboru bili su prisutni Anđelić, Simović i Djurović (Crnogorci) koji uopće nisu diskutirali.⁹²⁷

Drugi dan postavljene su straže – redari na ulazu u zgradu gdje se nije moglo utvrditi sa kojih se fakulteta ovi studenti bili, a po izjavi naše veze „Branke”, to su mahom studenti sa I godine svih fakulteta koji neredovno daju ispite i kojima je u stvari ovaj štrajk i dobro došao.

Na Gradjevnom fakultetu u odbor fakulteta biran je student IV godine Mihanović Ante – ostalo nepoznato, koji je uglavnom i organizirao i vodio brigu za sve vrijeme štrajka od 22. 11. do 3. 12. o. g. na Gradjevinskom fakultetu. Asistirao mu je student istog fakulteta Marušić,⁹²⁸ čije ime nepoznato, jer veza nije mogla da dodje do određenih podataka, iako je veza „Branka” asistent na Fakultetu, ali kraće vrijeme svega 7 mjeseci.

Kao što je napomenuto da u jednoj zgradi imaju tri fakulteta, oni su za sva tri fakulteta na ulaznim vratima ispisali parole raznog sadržaja, kao što su: „Riješimo devizni sistem”, „Živjelo bratstvo”, itd.

Za napomenuti je da je Širca inž. Stanislav kao asistent jedini govorio na zboru studenata, ali nije neprijateljski istupao, izuzev što je podržao taj štrajk da bi kasnije u razgovoru sa našim saradnikom izjavio:

„Vidiš li šta se radi u Zagrebu i cijeloj Hrvatskoj. Štrajkuju 35.000 studenata mladića od 18 do 25 godina najpoštenija i najorganizovanija djeca u Hrvatskoj, to je partijska avangarda koja zna šta hoće. Oni hoće smijeniti – smjenu partijskog rukovodstva Hrvatske koje je nesposobno da dalje vodi narod Hrvatske, naročito u ekonomskom pogledu. Više neće imati netko jedan i dva mercedesa, a radnik nema kruha koji nosi najveću tegobu na svojim leđjima i radi za naše trutove. Šta će nama Anka Berus, Krajačić, Šibl, Tripalo, Savka, koji su zakuhali cijelu stvar, a sada bacaju ljagu na našu hrvatsku djecu. Ja da nisam Slovenac preuzeo bi vlast u Hrvatskoj i sve uspio za 24 sata i pokazao kako se može živjeti, a ne da preko noći skaču cijene na sve artikle od hrane i ostalo. Pitam se gdje su ti naši ekonomisti, šta rade, ako ne znaju da obezbjede hrvatski narod da pristojno žive, neka podnesu ostavku”.

Širca inž. Stanislav, r. 22. 2. 1922. godine u Ljubljani, asistent na Gradjevinskom fakultetu u Zagrebu, neoženjen, stalno nastanjen u Zagrebu, Križanićeva br. 16/I. Do 1964. godine uočavan je njegov kontakt sa predstavnicima sa DKT zapadnih zemalja,⁹²⁹ a njegov posljednji istup u vezi sa štrajkom govori da je i danas neprijateljski raspoložen prema društvenom uređenju u našoj zemlji. Na osnovu njegovog istupa stavili smo predmet kroz PI i zaveli kontrolu telefona kojeg posjeduje na stanu.

Kako nas izvještava veza „Krst” Širca Stanislav se ne nalazi u svom stanu od prekida štrajka na fakultetu do danas. Njegova rodjakinja koja živi u Ljubljani privremeno boravi u Zagrebu, stanuje u njegovom stanu, izjavila je našem izvoru da je Stanislav u Zagrebu, ali da ne zna kod koga se nalazi. Kako izvor stanuje u istoj zgradi, a međjusobno se posjećuju

⁹²⁷ Milutin Anđelić, Veselin Simović.

⁹²⁸ Vidoslav Marušić.

⁹²⁹ Vjerojatno se misli na diplomatsko-konzularna predstavništva.

čim se Stanislav pojavi u svom stanu on će sa njim razgovarati, kako bi saznao gdje je proveo ove dane poslije obustave štrajka. Takodjer veza „Branka” sa fakulteta nije ga primjetila na fakultetu.

Zagreb, dne 6. 12. 1971. godine

Halilić Asim

16.10.

Obradeno

PREDMET: Kronološki prikaz događaja obustave nastave na Poljoprivrednom i šumarskom fakultetu.-

Na planu provjeravanja i istraživanja uzroka koji su prethodili štrajku, kao i pojavama koje su pratile tok štrajka na Poljoprivrednom i Šumarskom fakultetu, dajemo slijedeći prikaz:

Saznanja o štrajku – ideja od prije, sam štrajk

Poznato je da su još u srpnju o. g. idejni začetnici štrajka Veselica i Djodan najavljivali „vruću” jesen na Zagrebačkom sveučilištu. Sam tok događaja potvrđuje da su već tada mislili na štrajk ili na sličan oblik antisocijalističkog organiziranog djelovanja.

Prikaz štrajka na Poljoprivrednom i Šumarskom fakultetu

Dana 23. 11. 1971. godine u 9 sati održan je zajednički zbor studenata Poljoprivredno-šumarskog fakulteta jer se ova dva fakulteta nalaze u istoj zgradi. Na zboru je bilo prisutno oko 300 studenata i manji broj nastavnika.

Ispred radnog predsjedništva zbor je otvorio student Poljoprivrednog fakulteta Marohnić⁹³⁰ Ivan, koji je pročitao proglas odbora SS Poljoprivrednog fakulteta o štrajku studenata od 23. 11. do 6. 12. o. g. /prilog ovom prikazu Proglas odbora SS Poljoprivrednog fakulteta/.

Nakon pročitanog proglašenja Marohnić je u svom govoru prisutne upoznao o odlukama Plenuma studenata, održanog 22. 11. 1971. godine u Studentskom centru o štrajku studenata.

Na zboru je odlučeno da se formiraju koordinacioni odbori Fakulteta koji će rukovoditi štrajkom studenata i da se formira zajedničko dežurstvo u zgradi fakulteta.

Od 23. 11. do 26. 11. o. g. studenti redari su dežurali u zgradi fakulteta. Na ruci su nosili crvene trake i bilo ih je od 4-6 lica. Istog dana, nakon održanog zbora, na ulaznim vratima fakulteta izvješten je plakat na kojem je označeno vrijeme trajanja štrajka od 23. 11. do 6. 12. 1971. godine.

⁹³⁰ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *Maroknić*.

Istog dana u 12 sati trebao se održati sastanak osnovnih organizacija SK-a nastavnika Poljoprivrednog i Šumarskog fakulteta, koji je bio zakazan prije štrajka. Na tom sastanku trebalo se razmotriti situaciju o štrajku, ali zakazani sastanak nije održan zbog⁹³¹ izostanka većine članova.

Dana 24. 11. 1971. godine koordinacioni odbori ovih fakulteta odlučili su da se za vrijeme štrajka zatvori restoran društvene prehrane, koji se nalazi u zgradi fakulteta, i da će se naknadno odlučiti da li će taj restoran uopće postajati na fakultetu. Također su odlučili da se dana 25. 11. o. g. zaključa zgrada fakulteta i da se nikom od nastavnika i osoblja personala fakulteta ne dozvoli ulazak za vrijeme trajanja štrajka.

Ove dvije odluke koordinacionih odbora nisu sprovedene zbog⁹³² suprotstavljanja osnovnih organizacija SK-a fakulteta i dekana fakulteta.

Dana 24. 11. 71. godine održani su sastanci osnovnih organizacija SK nastavnika fakulteta zajedničko s nastavničkim vijećima. Na ovim sastancima je dogovoreno da se prekine sa štrajkom i da redovna nastava počne 1. 12. o. g.

Za vrijeme praznika zgrada fakulteta je bila zatvorena, ali je postojalo dežurstvo uspostavljeno od koordinacionih odbora.

I pored ovakvih odluka koordinacionih odbora na Šumarskom fakultetu su održavani pojedinačni ispiti u vremenu od 23. do 26. 11. o. g.

Dana 1. 12. 71. godine manji broj studenata došao je na fakultet s namjerom da prisustvuje nastavi, kako je pred praznike bilo najavljeno od strane dekana i nastavničkih vijeća da će nastava na ovim fakultetima početi 1. 12. o. g.

Pokušaju ove grupe studenata energično su se suprotstavili organizatori i glavni ideolozi koordinacionih odbora u sprovođenju štrajka studenata Poljoprivrednog i Šumarskog fakulteta studenti Marohnić Ivan, Pamić Davorin i Dundjer Luka, koji su onemogućili prekid štrajka i održavanje redovne nastave.

Dana 1. 12. u 9 sati održani su sastanci osnovnih organizacija SK zajedno s nastavničkim vijećima fakulteta. Na sastanku na Poljoprivrednom fakultetu prisustvovao je i Marohnić Ivan, kao član nastavničkog vijeća i glavni organizator koordinacionog odbora studenata Poljoprivrednog fakulteta. Na sastanku je Marohnić kritikovan, ali na njega kritika nije uticala, već na protiv, Marohnić je toliko bio žučljiv i ekstreman u svojim nastojanjima da umalo nije došlo i do fizičkog incidenta između njega i dekana Poljoprivrednog fakulteta.

Uz Marohnića kao glavni ideolog u sprovođenju štrajka i suprotstavljanju odlukama i stavovima osnovne organizacije SK-a i nastavničkog vijeća uočen je Pamić Davorin, koji se nije eksponirao ispred Marohnića.

Dana 1. 12. u 9 sati, nakon suprotstavljanja Marohnića, Pamića i Dundjera da se otpočne s redovnom nastavom, izvješten je novi plakat na vrata fakulteta, kojim se oglašava

⁹³¹ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *zbor*.

⁹³² Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *zbor*.

da štrajk traje do 6. 12. o. g. i da će se istog dana održati zbor studenata na kojem će se odlučiti o daljnjem trajanju štrajka.

Dana 1. 12. 71. godine održan je sastanak osnovne organizacije SK Šumarskog fakulteta. Na sastanku je bio prisutan i Djundjer Luka, član SK-a, član Komiteta SK fakulteta, predsjednik ogranka SK fakulteta, ranije je bio član, Predsjedništvo SS Zagreba ili Hrvatske /do sada nije poznato zbog čega je napustio članstvo u Predsjedništvu SS/.

Na ovom sastanku u svojoj diskusiji Djundjer je rekao, da je on intimno za to da se prekine sa štrajkom, ali da on ne može samoinicijativno donositi takve odluke bez suglasnosti najvišeg studentskog rukovodstva u Zagrebu i da on sprovodi ono što od njega traži najviše studentsko rukovodstvo.

Nakon ovog sastanka sa Dundjerom je razgovarao i sekretar osnovne organizacije. Dundjer je obećao da će se suglasiti sa prekidom štrajka, ali nije održao obećanje i izbjegavao je daljnje razgovore sa sekretarom osnovne organizacije.

Dundjer je takodjer izjavio da bi CK SKH najlakše mogao paralizirati studentski štrajk da se samo onemoguću glavne ličnosti u studentskom rukovodstvu Budišu i Sučić⁹³³ Stjepana, za koje je rekao da su glavni ideolozi u studentskom rukovodstvu, kao i u samom štrajku. Ža Čička je rekao da nije opasan u odnosu na Budišu i Sušca.⁹³⁴ A za Antu Paradžika je izjavio da je on najmanje opasan jer da je plašljiv i kolebljiv, te da intelektualno nije ravan Budiši, Šušiću⁹³⁵ i Čičku.

Ovo svoje mišljenje Dundjer je obrazložio da su mu te okolnosti poznate iz vremena dok je bio član SS Zagreba ili Hrvatske i da je lični prijatelj sa Paradžikom, sa kojim je stanovao ili stanuje u istoj sobi u studentskom domu.

Osim Dundjera članovi koordinacionog odbora na Šumarskom fakultetu su bili: još jedna studentica I godine i dva studenata, koji do sada nisu identificirani.

Naša saznanja o propagandi

Dana 23. 11. o. g. nakon što je donešena odluka o štrajku na ulaznim vratima zgrade fakulteta izvještene su slijedeće parole:

1. Štrajk studenata od 23. 11. do 6. 12. 1971.

Dana 25. 11. 71. izvještene su još parole:

1. „Dohodak radnicima”
2. „Dolje unitaristički puč Milutina Baltića”
3. „Proglas koordinacionog odbora studenata Poljoprivrednog fakulteta”.

⁹³³ U izvorniku je strojem napisano *Sušac* i potom ručno ispravljeno u *Sučić*.

⁹³⁴ Misli se na Stjepana Sučića.

⁹³⁵ U izvorniku je strojem napisano *Šušcu* i potom ručno ispravljeno u *Šušiću*. Misli se na Stjepana Sučića.

S P I S A K

aktivnih studenata Poljoprivrednog i Šumarskog fakulteta u studentskom štrajku – novembar 1971. godine.

1. Marohnić Ivan, sin Ante, r. 9. 2. 1948. u mjestu Brestoči – Novska, student IV godine, stanuje stud. dom Laščinka. Član odbora SS Poljoprivrednog fakulteta, član nastavničkog vijeća fakulteta.
2. Pamić Davorin, sin Stjepana, r. 29. 4. 1948. godine u Zagrebu, apsolvent, sa stalnim prebivalištem u Zagrebu, Novomarofska 43.
3. Dundjer Luka, student Šumarskog fakulteta, član Komiteta SK fakulteta, predsjednik ogranka SK fakulteta.

Zagreb, 7. 12. 71.

S. Budimir

16.11.

obrađeno

PREDMET: Strojarsko-brodogradjevni fakultet, izvještaj o obustavi nastave.-

Saznanja o štrajku – ideja:

Prema dobivenim podacima nikakve prethodne pripreme nisu vršene, nije bila ranije planirana akcija, a niti je bilo saznanja o štrajku. Ideja je došla nakon obavijesti Predsjedništva SS Zagreba da se stupi u štrajk. Motivi su bili dok se ne riješi devizni sistem itd. Nakon primljene obavijesti predsjednik Fakultetskog odbora studenata, student strojarstva Car Ivan, sazvaio je sastanak studenata. Sastanak je održan 23. 11. i na njemu je bilo prisutno oko 300 studenata. Jednoglasno je data podrška SS Zagreba da se stupi u štrajk, tj. da se obustavi nastava do daljnjega. Sastanak je prošao bez incidenata i ekscesa. Izabran je, kako su ga tada nazvali, inicijativni odbor, u njega su ušli studenti Car Ivan, Čuvalo Milan, Kovačić Nikola, Martinko Vjekoslav i još neki drugi, čija imena nismo saznali. Nakon sastanka studenti su se razišli bez gužve.⁹³⁶

Tok štrajka:

Nakon prvog sastanka na fakultetu nije bilo nikakvih drugih skupova studenata sve do 2. 12. o. g. 24. 11. održana je izvanredna sjednica nastavnčkog vijeća fakulteta, na kojoj je zaključeno da se svi nastavnici – profesori založe da na fakultetu ne dodje do bilo kakvih nepoželjnih ispada. Da se omogućni svim studentima, koji su prijavili ispite da istima pristupe bez obzira na obustavu. Dekanat je uveo dežurstvo na ulazu s ciljem da na fakultet ne

⁹³⁶ Na lijevoj margini izvornika, jedno ispod drugoga, ručno su napisana imena: *Car Ivan*, *Čuvalo Milan*, *Kovačić Nikola*, *Martinko Vjekoslav*, *Čičak I. Z.*, *Dodig Goran*, *Primorac Ante*, *Đojić Đuro*, *Begović*, *Bulić*, *Logar*, *Majić*.

puštaju studente sa drugih fakulteta, kako bi se izbjegli eventualni ispadi do kojih je u ranijim slučajevima dolazilo. Dekan je o tome obavijestio prisutne profesore i nastavnike. Dežurstvo, dakle, na fakultetu nije ideja studenata i ako su oni dežurali, već dekanata s ciljem preventive.

Stanje na fakultetu u toku štrajka:

Nakon prvog zbora studenata gdje je odlučeno da se prekine s nastavom i solidarno stupi u štrajk nikakvih skupova studenata nije bilo sve do 2. 12. u 12 sati. Organizator prvog zbora – tada predsjednik Fakultetskog odbora, student Car Ivan, sutradan nakon obustave, došao je u sukob sa članovima inicijativnog odbora, sa kojima pojedinačno ne znamo. Car je pričao tj. širio dezinformacije⁹³⁷ kako će armija biti upotrebljena za suzbijanje studentskog štrajka, da su u tu svrhu pripremljene dvije divizije koje su stacionirane u Jastrebarskom. Šta je htio sa tom dezinformacijom nije nam poznato, ali nakon toga on se sukobio sa ostalim članovima odbora, zahvalio se na članstvu predsjedništva Fakultetskog i inicijativnog odbora i potpuno se povukao iz svih aktivnosti vezanih za štrajk iako je on sazivač prvog zbora kojom prilikom je pozvao studente da stupe u štrajk.

U toku štrajka na fakultetu nije bilo javnih skupova studenata ni bilo kakvih ekscesa izuzev propagande koja je bila izvještena u okviru letaka i parola po ulaznim vratima i haulama.

Za vrijeme 4 dana praznika Fakultet je bio zatvoren. 1. 12. u 10 sati počeo je sastanak SK na fakultetu na kojem je analizirano stanje na fakultetu, dogovoreno u vezi sa otpočinjanjem nastave, kao i način kako nadoknaditi nastavu studentima koji su obustavom oštećeni.

Sastanku je prisustvovao i student Car Ivan, koji je član SK, nije uzimao učešće u diskusiji.

Dana 2. 12. u 12 sati održan je drugi zbor studenata na Fakultetu strojarstva i brodogradnje. Zbor je bio posvećen pripremama za zajednički zbor svih studenata Hrvatskog sveučilišta, koji je bio zakazan za 3. 12. u Studentskom centru i na kojem je podržana odluka Predsjedništva SS Hrvatske i SS Zagreba o prekidu štrajka na svim sveučilištima.

Zboru studenata na navedenim fakultetima prisustvovao je Zvonimir Ivan Čičak, Dodig Goran, kao i jedan broj profesora i nastavnika sa fakulteta. Čičak je govorio /vidi izvještaj „Toni” od 2. 12./ o potrebi saradnje i dogovaranja. Odao je zahvalnost studentima na podršci i akademskom držanju u toku štrajka. U govoru je spomenuo zmiju za koju je rekao da joj treba glavu zdrobiti, ali da smo ju mi do sada samo hvatali za rep, a ona da nas je i dalje grizla. Dosta povišenim tonom na kraju je rekao: „Dosta je bilo ovih svinjarija koje se rade sa Hrvatskom”. Od studenata sa fakulteta jedino je upao u oči istup studenta strojarstva Kovačić Nikole, koji je između ostalog, govorio o, kako on to kaže, unitarističkom puču Milutina Baltića. Rekao je da ljudi kao što je Baltić nisu za Hrvatsku. Svi ostali diskutanti uglavnom su istakli potrebu da se prekine sa štrajkom i da se otpočne sa normalnim

⁹³⁷ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *dezinofornacije*.

radnom na fakultetu. U tom pravcu je svoju diskusiju orijentirao i student s Medicinskog fakulteta Dodig Goran.

Propaganda:

Na fakultetima nakon donošenja odluke o stupanju u štrajk došlo je do ljepljenja velikih plakata i parola različitog sadržaja. Na fakultetu ne postoje strojevi za štampanje sličnih parola, tako da su sve štampane parole došle sa strane – od Predsjedništva SS Hrvatske i SS Zagreba. U parolama se poziva studente da istraju u svojim zahtjevima. Poziva se studente Srbe da budu jedinstveni uz studente Hrvate, jer su im ciljevi isti, bilo je i ovakvih: „Devize onome tko ih zaradjuje“, „Dolje unitaristički puč Milutina Baltića“, „Studenti tudje neće, a svoje njeguju“ itd. Bilo je istaknuto nekoliko hrvatskih grbova na parolama i bez, odnosno samo grb, ali svi grbovi su bili bez zvijezde petokrake. U hauli fakulteta bilo je izvješteno nekoliko parola koje su pisane rukom. Autori su nepoznati, na fakultetu je orijentirana veza „Ing“ i „Toni“ da pokušaju utvrditi tko su autori jer je sigurno da su autori sa dotičnog fakulteta.

Glavni organizatori:

Glavni organizator prvog zbora bio je predsjednik Fakultetskog odbora, student strojarstva, a koji je na prvom zboru izabran za predsjednika inicijativnog odbora, a to je Car Ivan, r. 16. 3. 1946. u Kninu, sin dr inž. Car Milivoja, sveučilišnog profesora. Ivan je student strojarstva, član SK-a, nakon obustave došao je u sukob sa ostalim članovima inicijativnog odbora, zahvalio se na dužnosti i povukao se od svake aktivnosti. Prethodno je širio dezinformacije⁹³⁸ o tome da će armija biti upotrebljena na studente. Prikazivao teror i represalije koje slijede. Car je vlasnik trosobnog konfornog stana u Zagrebu, Leskovačka 20/VII. Postoje nepovjereni⁹³⁹ podaci da je održavao neke sastanke u svom stanu, kroz naše evidencije ne prolazi.

Kovačić Nikola, r. 19. 3. 1947. u Turčinoviću, Lištica, Mostar, sin Mirka, student strojarstva, član SK-a, na fakultetu član fakultetskog i inicijativnog odbora za štrajk, stanuje u stud. domu „N. Maraković“, Šarengradska bb, ne prolazi kroz evidenciju. Uočen je sa diskusijom na drugom zboru kada je govorio o Milutinu Baltiću i njegovom, kako on kaže unitarističkom puču. Inače je aktivan na organiziranju studenata za zbor, a također se nalazio za vrijeme drugog zbora u Predsjedništvu koje je rukovodilo zborom.

Primorac Ante, r. 16. 10. 1949. – Mostar, student II godine strojarstva, stanuje u Stud. domu „N. Maraković“, Šarengradska bb. Primorac je uočen po svojoj aktivnosti na fakultetu, a posebno u domu. Zavedena je nad njim obrada kroz PI /Žegarac/.⁹⁴⁰

Martinko Vjekoslav, r. 12. 10. 1947. Marinci, Krapina, student strojarstva, stanuje u stud. domu „N. Maraković“, Šarengradska bb. Martinko nije uočen po svojim ispadima, jer nije uzimao učesće u diskusiji, već je uočen kao član inicijativnog odbora koji je pred-

⁹³⁸ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *dezinfoformacije*.

⁹³⁹ Vjerojatno se misli *neprovjereni*.

⁹⁴⁰ Najvjerojatnije Nikola Žegarac, operativni radnik SDS-a.

sjedavao drugom zboru umjesto studenta Car Ivana, koji se na dužnosti predsjednika zahvalio ranije, nemamo nikakvih podataka za Martinka.

Čuvalo Milan, r. 11. 10. 1948. u Proboju, Ljubuški, student strojarstva,⁹⁴¹ član SK-a, Fakultetskog i inicijativnog odbora studenata na fakultetu. Jedan je od organizatora studentskog zbora, kako prvog, tako i drugog na fakultetu, stanuje u studentskom domu „N. Maraković”, Šarengradska bb. Nikakvih podataka o djelovanju i istupanju Čuvala, nismo mogli čuti. Kao članovi inicijativnog odbora još se spominju Djojić Djuro – nije prijavljen u gradu Zagrebu, te lica za koja samo posjedujemo prezime kao što su: Begović, Bulić, Logar i Majić.⁹⁴² Spomenuti su članovi Fakultetskog i inicijativnog odbora, te su se nalazili među onim studentima koji su organizirali, kako prvi tako i drugi zbor studenata. Lično nisu uočeni da su istupali na fakultetu.

Za studente Car Ivana, Kovačić Nikolu i Primorac Antu jedino se moglo čuti da su se izdvajali po svojoj organizacionoj djelatnosti, te javnim istupima. Kako smo već iznijeli, Car se nakon prvog zbora povukao, pa za njega nikakvih novih podataka o aktivnosti nismo mogli čuti.

Ovdje moramo reći i to da je naše prisustvo na fakultetu od 27. 11. tako da smo u poteškoćama da dodjemo do pravog stanja o stvarnim nosiocima aktivnosti prvih dana štrajka, kao i o pravom stanju na prvom studentskom zboru, na kojem je odlučeno da se obustavi nastava.

O štrajkaškom odboru:

O štrajkaškom smo odboru samo mogli čuti da je na prvom zboru 23. 11. bilo govora o formiranju štrajkaškog odbora. Kako nije bilo nikakvih drugih javnih skupova nakon prvog zbora sve do 2. 12. do drugog zbora, naše veze nisu mogle da nam dadu bilo kakve podatke o tome da je takav odbor na fakultetu uopšte postojao jer njihovo djelovanje nije uočeno.

Dežurstva:

Inicijativu za dežurstvo nisu dali studenti već dekanat i to radi preventive. Dežurstvo je postojalo od 24. do 26. 11., a zadatak im je bio da legitimiraju sve studente, te na taj način onemogućće pristup studentima sa drugih fakulteta ulazak na njihov fakultet. Veza „Ing” ističe da je ranije bilo slučajeva da su studenti sa drugih fakulteta dolazili radi pravljenja raznih ispada pa da je to i rukovodilo dekanat da zavede dežurstvo. Dežurstvo je bilo kampanjsko, dežuralo je više studenata, a nije vodjen spisak, ni bilo kakva evidencija što čini nemogućim da dodjemo do imena i prezimena onih studenata koji su dežurali.

Koja su lica uočena:

Car Ivan, student strojarstva, član SK-a /podaci i generalije napred navedene/.

⁹⁴¹ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *strojartva*.

⁹⁴² Damir Begović, Mile Majić.

Kovačić Nikola, student strojarstva, član SK-a.

Primorac Ante, student strojarstva II godina.

Čuvalo Milan, student strojarstva, član SK-a.

Podaci i generalije prethodno su za spomenuta lica data, a uočeni su kao organizatori i učesnici na studentskim zborovima na fakultetu.

Tko je korišten za obradu fakulteta:

„Ing” – ranija veza Bilušića. Dobar.

„Toni”, student III godine strojarstva, novoangažirana veza – odličan.

Veza Majetića koja je djelomično rezultirala.

Veza Lalića, nije rezultirala.

Tajnik fakulteta Lešić Ivo, na prijedlog Bilušića.

Zagreb, 6. 12. 71.

D. Čeko

16.12.

obrađeno

Tehnološki i Rudarski fakultet –

podaci o obustavi nastave.-

Ideja i saznanja o obustavi, te prikaz po objektima:

Dana 23. 11. o. g. fakultetski odbori Tehnološkog i Rudarskog fakulteta sazvali su zbor studenata oba fakulteta i obavijestili ih o odluci Sveučilišnoj odluci SS, da se na svim fakultetima obustavi nastava. Prisutno je bilo 600-800 studenata sa oba fakulteta. Već na samom zboru studenti nisu bili jedinstveni. Prema izjavi prisutnih gotovo 50 % nije bilo raspoloženo za obustavu, ali je konačno prevladala ideja o solidariziranju sa ostalim fakultetima i poštivanje odluke SS.

Istog dana poslije podne održan je zajednički sastanak nastavnčkog kolegija i predstavnika studenata na kojem su nastavnici ukazali na protuzakonitu odluku zbora studenata, budući zbor nije nikakvo samoupravno tijelo, te je kao takav mogao dati samo preporuku studentima da bojkotiraju nastaju, a ne odluku o prekidu nastave. Nakon takvih zaključaka donjet je zajednički proglas o neprihvatanju odluka zbora. Od tog momenta nastavno osoblje fakulteta obavljalo je svoju dužnost, tj. izvršene su neke vježbe i održani diplomski ispiti.

Na Rudarskom fakultetu takodjer je došlo do drugog sastanka, gdje je zaključeno da se nastava redovito održava. Studenti rudarstva nisu učestvovali ni u rudarskim dužnostima na ulazu u fakultet.

Studenti Tehnologije organizirali su straže, ali na osnovu zaključaka donesenih na zajedničkom sastanku sa profesorima, ne u cilju sprečavanja dolazaka studenata na fakultet, nego u cilju sprečavanja dolazaka provokatora i emisara. Navedene straže bile su postavljene samo jedan dan, dok već drugog dana mogao je svatko ući u fakultet. Važno je konstatirati da su studenti oba fakulteta bili u stalnom dogovoru sa profesorima i da osim prvog zbora nisu donosili nikakve odluke bez njihove suglasnosti.

Propagandna aktivnost:

Osim letaka izvještenih na staklenim vratima ulaza u fakultet, te agitacije na službenim zborovima studenata, druge aktivnosti nije bilo. Leci su jednakog sadržaja kao i na drugim fakultetima. Na pr. „Hrvatska je eksploatirana”, „Hoćemo hrvatski jezik”, „Devize onima tko ih ostvaruje”, „Pozivamo vas na opći štrajk”, „Dohodak radnicima”, „Dolje unitaristički puč Milutina Baltića”, te nekoliko poziva za produženje štrajka do 3. 12. Parola o Milutinu Baltiću bila je izvješena samo nekoliko sati, a onda je skinuta od strane nepoznatih lica.

Aktivisti:

U organizaciji zborova studenata redarske službe, te propagande o štrajku isticalo se nekoliko lica, mahom studenata Tehnološkog fakulteta, dok je sa Rudarskog fakulteta uočeno samo jedno lice. Interesantno je napomenuti da su sa Tehnološkog fakulteta bili aktivni studenti III godine, tj. studenti bivše II godine, koju je kao predsjednik Vijeća vodio sveučilišni prof. Ivan Bach. Prema izjavama nekih studenata, navedeni profesor nekoliko je puta istupao na nacionalno-šovinističkoj bazi. Kao ilustracija može poslužiti ovaj primjer: Lično je precrtavao u indexima onih studenata koji su u rubrici nacionalnost napisali Jugoslaven i upisivao im Hrvat.

Aktivnost niže navedenih studenata sastojala se bilo u javnim istupima na zborovima ili diskusijama po hodnicima. Zapaženi su slijedeći studenti:

Dražan Horvat, r. 11. 9. 1949. godine, student III godine BTO⁹⁴³ – Tehnološkog fakulteta i student Filozofskog fakulteta u Zagrebu, stanuje u Zgb, Mlinarska 12. Jednu je godinu ponavljao, ali je upisao III godinu iako nema sve položene ispite iz I godine.

Batistić Ante, r. 22. 2. 1951. u Žrnovu, Korčula, student III godine, BTO – Tehnološkog fakulteta, stan u Zagrebu Goljak 21.

Briški Berislav, r. 1. 1. 1951. godine, student IV godine BTO – Tehnološkog fakulteta, stan u stud. domu Šarengradska bb.

Maleković Zlatko, student III godine Kemijsko-tehnološkog fakulteta. On je jedini dobar student. Nakon Titova govora rekao je: „Pasoš mi je u džepu, pa ću otići u Italiju”.

Grđjan Ivan, r. 15. 6. 1948. godine u Salinovcu, Ivanec, student III godine, stan u Salinovcu 35.

⁹⁴³ Biotehnoški odjel.

Sa Rudarskog fakulteta posebno se isticao u propagiranju obustave rada Slišković Ante, student IV godine, r. 30. 10. 1949. u mjestu Trn, Lištica, sin Bože, stipendista „Energoinvesta“, stanuje u stud. domu „N. Maraković“, Šarengradska bb.

Gore navedene studente javno su podržavali, ali nisu bili posebno aktivni slijedeći studenti:

Bedenko Ljiljana – student Kemijsko-tehnološkog odjela.

Ahel Marijan, student Biotehnološkog odjela.

Pozderović Andrija, student Biotehnološkog odjela.

Kao redar primjećena je studentica Makrović, koja je u rodu sa svećenikom Makrovićem iz Zagreba.

Zagreb, 6. 12. 71.

T. Drndelić

16.13.

Obrađeno za Bušića i Gabelicu, dok
je za ostale ranije obrađeno

I Z V J E Š T A J

o toku štrajka studenata Pravnog fakulteta u Zagrebu.

Dana 22. 11. na stepeništu u zgradi fakulteta istaknut je oglas kojim se pozivaju studenti prava da prisustvuju završnim razgovorima studenata o amandmanima na Ustav SRH koji su se tog dana u 12 sati održavali u Studentskom Centru i na kojima je donesena odluka o štrajku studenata.

Slijedeći dan započeli su ispiti normalno, ali u 9 sati postavljene su straže pred ulazom u obe zgrade fakulteta i studenti su tražili od nastavnika da u 9 sati prekinu ispitivati. Straže su bile postavljene svakog dana ujutro od 7 do 18 sati do završetka neformalnog zbora studenata i nastavnika koji je održan 1. 12. od 8-12 sati izuzev dana 27., 28. i 29. kada su obe zgrade bile zaključane. Studentske straže imale su zadatak da u zgradu ne puštaju nikog osim nastavnog i drugog osoblja zaposlenog na fakultetu. One su se toga dosljedno pridržavale, dozvoljavale su ulaz samo svojim najvatrenijim pristašama. Straže su objašnjavale studentima koji su pokušavali ući u zgradu da je odluka zbora studenata od 22. 11. u Studentskom centru neopoziva i da se nje moraju svi pridržavati. Mnogi su studenti prigovarali da njih ta odluka ne obavezuje, jer nisu prisustvovali tom zboru, a da ni na Pravnom fakultetu nije održan zbor na kome bi bila data mogućnost svim studentima da se izjasne za štrajk ili protiv njega. Kada su rukovodioci FOSS uočili da je na takva pitanja teško davati odgovore koji bi zadovoljili studente, tražili su od stražara da ne vode nikakvu polemiku sa studentima.

Za čitavo vrijeme štrajka na obim zgradama fakulteta bili su izvješteni oglasi u odluci zbora u Studentskom centru o stupanju u štrajk, a studentima koji su dolazili pred zgradu dijeljeno je „Dnevno glasilo” koje štampa Odbor za koordinaciju SSZ. Na zgradama je bilo izlijepljeno više parola kao na pr. „Dohodak radnika”, „Živjelo bratstvo naroda”, „Devize onome tko ih ostvaruje” i druge. Isto tako svakodnevno se lijepilo na ulazna vrata „Dnevno glasilo”.

Karakteristično je za napomenuti da je 26. 11. oko 12 sati pred zgradu Pravnog fakulteta na Trgu M. Tita 14 došao Gabelica Ivan /DL, obrada „Klek”/. Nije poznato da li je imao namjeru ući u zgradu, jer se u to vrijeme održavala promocija diplomiranim studentima ili je došao samo da se informira o štrajku. Sa stražarima je razgovarao oko pola sata, a za čitavo to vrijeme pogledavao je na sat kao da nekog očekuje. Tog istog dana oko 9 sati stigla je ekipa RTV Zagreb s kamerama radi snimanja promocija, ali ih stražari nisu pustili u zgradu i čak im kategorički tvrdili da nikakve promocije neće biti iako je ona održana. Ekipa RTV se povukla, ali nije poznato da li je naknadno došla. Studenti redari puštali su na promociju samo najbliže rođjake promoviranih studenata.

Slijedećeg dana tj. 27. 11. oko 10,30 sati pred zgradu Pravnog fakulteta došao je Bušić Bruno /DL – obrada „Klek”/, suradnik „Hrvatskog tjednika”, koji je nakon što je pročitao parole i oglase otišao u Studentski centar gdje se u to vrijeme održavao sastanak Predsjedništva SSZ.

Dana 1. 12. oko 8 sati okupilo se na Pravnom fakultetu oko stotinjak studenata. Većina njih željela je ići na predavanje, ali straže to nisu dopuštale. Razvila se i oštra diskusija između stražara i studenata koji su željeli ući na fakultet. Neki su studenti videći da ne mogu ući otišli, ali je većina ostala da čeka i vidi što će se dogoditi. Nešto iza 8 sati otvorena su sporedna vrata i asistent Sokol Smiljko pozvao je okupljene studente da uđu u zgradu, što su oni i učinili. Većina stražara potrcala je s ostalim studentima i odmah od osoblja Fakulteta počela tražiti ključ kako bi onemogućili da studenti ulaze na ova sporedna vrata.

Okupljene studente i nastavnike dekan Zlatić dr Bogdan i Sokol uveli su u dvoranu II u kojoj se prisutnima najprije obratio dekan, koji se ispričao što nije bio prisutan u Zagrebu od samog početka obustave nastave i ispita, ali je naveo da je pred kraće vrijeme slušao apele najviših političkih rukovodilaca Hrvatske da je daljnja obustava nastave postala štetna našem rukovodstvu koje ovih dana treba na federacijskom stolu sjedne i s ostalim predstavnicima republika riješe devizni sustav i ostala nerješena sistemska pitanja, te smatra da na fakultetu treba stvoriti uvjete nastavnicima da normalno rade, a studenti koji žele da mogu pristupiti predavanjima i ispitima. Nakon toga dao je riječ Nedi Krmpotić. Ona je naglasila da je član političkog aktiva CK SKH koji je od danas razaslao svoje članove po fakultetima da objasne studentima zašto je u ovom trenutku nastavljanje štrajka postalo neoportuno, pa čak i štetno delegaciji Hrvatske koja ovih dana sjedi za federacijskim stolom i treba da brani prijedloge rješenja deviznog sustava i drugih nerješениh pitanja od vitalnog interesa za Hrvatsku.

Nakon izlaganja drugarice Nede govorio je predstavnik zavičajnog kluba Imočana, koji je inzistirao na tome da se štrajk nastavi do 3. 12. kada će se sastati predsjednici svih fakul-

tetskih odbora Saveza studenata, predstavnici zavičajnih klubova i drugi predstavnici, te donijeti odluku o prekidu štrajka ili o njegovom nastavljanju, ukoliko ne dobiju garanciju da je njihovim zahtjevima udovoljeno. Branio je stanovište da je vrijeme trajanja štrajka donešeno na zboru studenata od 22. 11. u Studentskom centru i da nitko sa strane nema pravo da tu odluku krši.

Na takvo stanovište reagirala je Neda Krmpotić obrazlažući mu da je političko rukovodstvo Hrvatske ocijenilo da je štrajk studenata do sada dovoljno pokazao javnosti Hrvatske i Jugoslavije da postoje problemi koji traže hitno rješenje i da u Hrvatskoj postoje snage koji žele i mogu da to pokrenu, ali da nasljedjenu hipoteku od 25 godina nije moguće preko noći riješiti, ali da delegacija Hrvatske ima dovoljno argumenata da na nivou Federacije uspije sa svojim prijedlogom deviznog sustava i ostalih problema.

Na skupu je zatim govorilo više učesnika koji su iznosili svoja stanovišta o štrajku i o raznim drugim problemima. Naročito se isticala i više puta uzimala učešća Znidarčić Zvezdana, predsjednik FOSS Pravnog fakulteta. Njezina diskusija svodila se na postojanje nerješениh kadrovskih problema u Hrvatskoj, inzistirala je na nastavljanju sa štrajkom, a neke od pitanja prenijela je na svoje istomišljenike koji su ih kasnije iznosili i na koje je Neda Krmpotić odgovorila. Za čitavo vrijeme trajanja tog skupa Zvezdana je dolazila do dra Šime Djodana i s njime debatirala o pitanjima koja će se postavljati. U jednom trenutku čulo se kako je rekla Djodanu da je u svojoj diskusiji naznačila kadrovske probleme, ali Djodan vjerojatno nije bio zadovoljan kako je to ona postavila.

K Djodanu su dolazili i s njime u toku trajanja skupa razgovarali predsjednik kluba Imočana, Stjepan Sučić, član Predsjedništva SSH, Mintas⁹⁴⁴ Ljerka, Primorac Ante i drugi koji su se u svojim izlaganjima zalagali za nastavak štrajka do 3. 12. 1971.

Stjepan Sučić u svom dužem izlaganju pokušao je prezentirati skupu stajališta svog Predsjedništva, a na kraju je konstatirao da oni ne mogu prihvatiti zaključke Sveučilišnog komiteta SK od 26. 11. kojim od studenata članova SK traže da prekinu sa štrajkom. Isticao je da studenti Zagreba imaju podršku iz Križevaca, Varaždina, Splita i drugih mjesta.

Čičak Zvonimir-Ivan, student – prorektor Hrvatskog sveučilišta, posebno je napao Djuru Despota i prisutnima ga prikazao kao čovjeka koji je onemogućavao kontakt CK SKH sa rukovodstvom studenata. U diskusiji je posebno napadao sekretara ogranka SK Sokol Smiljka, da se navodno služi nedemokratskim metodama i da im nameće obustavu štrajka, s kojim se nije slagao od samog početka.

Primorac Ante, član predsjedništva SSZ i dopisnik „Studentnskog lista“, prigovarao je sredstvima javnog informiranja /„Vjesniku“ i RTV Zagreb/ da neobjektivno informiraju javnost o stanju na Sveučilištu, a posebno je naglasio da članovi Predsjedništva rade pod otežanim okolnostima, pa čak da ih i policija prati ovih dana po gradu. Naveo je čak i broj kola koja su ih pratila /SI 71-48/.

⁹⁴⁴ U izvorniku je napisano *Mitae* i potom ručno ispravljeno u Mintas.

U diskusiji je sudjelovao i Muje Krasnići, član Predsjedništva SSH. Zalagao se za nastavak štrajka.

Mintas Ljerka u nekoliko navrata javljala se za riječ i osporavala svaku legalnost skupu i na kraju predložila zbor studenata prava za 2. 11.⁹⁴⁵ u 9 sati.

Nastavnik Stjepan Pulišelić rekao je da se u samom početku obradovao odluci o štrajku, ali da je kasnije slušajući apele rukovodilaca Hrvatske, došao do zaključka da treba početi s radom, jer rukovodstvo vjerojatno ima dosta razloga da tako reagira.

Neidentificirani student tražio je od Nede Krmpotić da iznese argumente koji uslovljavaju nastavak štrajka neoportunim i štetnim za političko rukovodstvo Hrvatske. Neda je napomenula da su predstavnici Hrvatske /ekipa stručnjaka/ u rješavanju deviznog sustava naišli ovih dana na to da su se predstavnici ostalih Republika „povukli u busiju” i da ima znakova da će zbog ovih događaja u Hrvatskoj biti manje popustljivi, a da ima i drugih štetnih posljedica, koje bi mogle da se očituju ovih dana ili su već nastupile, ali da se o njima ne može govoriti.

Skup je završen bez incidenata oko 12 sati s odlukom da FOSS sazove zbor studenata za 2. 12. u 9 sati na kome treba da se odluči o nastavku ili prekidu štrajka.

Dana 1. 12. poslije održanog skupa tajnik Pravnog fakulteta A. Vučetić nazvao je broj druga Olića i tražio da se poveže sa sekretarom Sokol Smiljkom. Nakon toga spojio sam se sa Sokolom koji mi je u dužem razgovoru interpretirao tok ovog skupa i stanje na fakultetu. Po njegovom mišljenju nosioci aktivnosti koja je suprotna politici SK su Mičić Tomislav, bivši apsolvent Bogoslovnog fakulteta, a sada tajnik FOSS Pravnog fakulteta, a sada tajnik FOSS Pravnog fakulteta,⁹⁴⁶ član SK, ali pred isključenjem, zatim Vjekoslav Čule, sinovac mostarskog biskupa Čule,⁹⁴⁷ nedavno predložen za prodekana, Znidarčić Zvezdana, Mintas Ljerka, Čičak Zvonimir-Ivan i drugi.

Na zboru studenata održanom 2. 12. zaključeno je da se redovna nastava počinje održavati od 6. 12., a da studenti 3. 12. prisustvuju zboru svih studenata u Studentskom centru, gdje će se donijeti odluka o obustavi štrajka na Hrvatskom sveučilištu. Zboru je prisustvovalo oko 400 studenata tj. koliko ih je maksimalno moglo ući u najveću dvoranu fakulteta. Zbor je protekao bez incidenata.

Zagreb, 6. 12. 71.

F. Domjanić

⁹⁴⁵ Ispravno bi bilo 2. 12.

⁹⁴⁶ To je ponavljanje navedeno u izvorniku.

⁹⁴⁷ Petar Čule, mostarsko-duvanjski biskup od 1942. do 1980. godine. Vidjeti opširnije: Anđelko Babić, „Dr. Petar Čule – životni put”, *Hercegovina: časopis za kulturno i povijesno nasljeđe* 4 (2018): str. 327-356.

16.14.

ULOŽITI: ZVONIMIR IVAN ČIČAK

Predmet: Kronologija zbivanja na Farmaceutsko-biokemijskom fakultetu nakon donošenja odluke o obustavi nastave.-

Na inicijativu SS 23. 11. 1971. godine na Farmaceutsko-biokemijskom fakultetu u Zagrebu obustavljena je nastava.

Isti dan na Fakultetu održan je zbor studenata kojem je prisustvovalo oko 250 studenata i skoro svi profesori na čelu s dekanom. Osim toga zboru su prisustvovali i neki članovi Predsjedništva SS /Primorac, Čičak Zvonimir, i još neki kojima se ne zna ime/. Na zboru su se zadržali vrlo kratko. Održali kraće govore, tražeći podršku obustave nastave.

Zborom su rukovodili članovi FOSS-a /Fakultetskog odbora saveza studenata/. Zaključeno je da se nastava obustavi, ali nije precizirano do kojeg datuma i da se daje podrška SS. S tom odlukom zbora složila se većina prisutnih studenata, nastavnika i profesora na čelu s dekanom dr prof. Aršpergerom,⁹⁴⁸ koji je bio apsolutno uz studente govoreći im da su oni uz njih. Sekretar FOOSK /Fakultetska osnovna organizacija SK/, bio je uz prisutne članove protiv obustave nastave, ali su bili u manjini, a sam sekretar je za vrijeme svog govora ismijan od ostalih studenata ne članova SK.

S obzirom da studenti nisu na prvom zboru donijeli odluku dokle će obustava nastave trajati, održana su još dva zbora i to 24. i 25. 11. 1971. godine /24. 11. bilo prisutno oko 200 studenata, a 25 oko 150/, na kojima također nije ništa o trajanju obustave zaključeno, već je jedino zaključeno da se uvede dežurstvo studenata u Fakultetu /24. 11./, koje su uglavnom obavljali članovi FOSS-a i to dosta neozbiljno i još par studenata koji su to prihvatili na nagovor nekih članova FOSS-a i to najviše iz razloga da netko nepozvan ili tko nije njihov student, nastavnik, profesor ili službenik ne uđe u zgradu.

Dana 24. 11. zboru je bio prisutan i Budiša Dražen, a 25. 11. ponovo je bio prisutan Čičak Zvonimir, koji je vrlo kratko govorio, ponovo tražio njihovu podršku o obustavi nastave, te je izjavio da je svaki onaj tko je protiv štrajka izdajica. Po završenom zboru Čičak isprovociran po nekim studentima /ne znaju se njihova prezimena/ rekao je da SS priprema još jedan štrajk u I ili II mjesecu 1971. godine.⁹⁴⁹ Na tome zboru donesena je odluka da obustava traje do 3. 12. 1971. godine. Ponovo je pružena podrška SS, a naknadno će se dogovoriti o svojim akcijama, ako Predsjedništvo SS zaključi da se obustava produži. Dana 1. 12. 1971. sastanak je održalo i nastavničko vijeće. Na sastanku u diskusiji nastavnici i profesori na čelu s dekanom bili su u principu protiv obustave nastave, ali bojeći se incidenta od strane studenata zaključeno je da obustava traje najduže do 3. 12. 1971. godine.

⁹⁴⁸ Smiljko Ašperger, hrvatski kemičar (Zagreb, 25. siječnja 1921. – Zagreb, 3. svibnja 2014.). Vidjeti opširnije: „Ašperger, Smiljko”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021), pristupljeno 6. listopada 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=4352>.

⁹⁴⁹ Ispravno bi bilo 1972. godine.

Već od prvog dana /23. 11./ na ulazu u zgradu Fakulteta bile su naljepljene parole s pozivom na obustava nastave, kao i „dohodak radnicima” i druge koje su se tih dana vidale na fakultetima.

26. 11. na Fakultetu se ništa nije događalo. U zgradi je bio vrlo malen broj studenata i redari koji nisu konstantno bili na ulazu.

Od 27. 11. do 1. 12. tj. preko vikenda⁹⁵⁰ i praznika zgrada Fakulteta bila je⁹⁵¹ zatvorena, a nisu bili primjećeni ni redari.

Dana 1. 12. 1971. zgrada Fakulteta bila je otvorena, redara nije bilo, dok je vrlo malen broj studenata bio u zgradi.

Nastavno osoblje i ostalo osoblje koje je zaposleno na Fakultetu bilo je u sve radne dane na svojim radnim mjestima, bez obzira na obustavu nastave.

2. 12. u prijepodnevnim satima održan je četvrti zbor studenata kojem je prisustvovalo 80 – 100 studenata, ali pravo prisustva nije imao nitko sa strane, pa čak ni profesori ni nastavnici. Na zboru je zaključeno da se s obustavom prekine istog dana i da nastava normalno počinje 3. 12. 1971. godine.

Kroz sve vrijeme trajanja obustave na Fakultetu za vrijeme održavanja zborova i u ostalo vrijeme nije došlo do nikakvih incidenata.

Na svim zborovima koji su održani na tome Fakultetu posebno su se isticale u davanju podrške SS i agitiranju za obustavu nastave Šimunić Mirna /rođena 31. 10. 1948. u Zagrebu, sa stanom u Zagrebu, M. Pijade 126/, studentica IV godine, predsjednica FOSS. Kroz kaznenu i evidenciju SDS RSUP SRH ne prolazi, nije član SK i vrlo je klerikalna.

Drugi vrlo aktivni član FOSS-a bila je Krešić Dragica /rođ. 20. 6. 1950. Vinine – Mostar, sa stanom u Zagrebu, Tolminska 8, /studentica III godine, nije član SK, kroz kaznenu i ev. SDS RSUP SRH ne prolazi. Ostali članovi FOSS-a kao i pojedini studenti redari nisu se isticali nikakvim svojim djelatnostima i diskusijama u prošlim događajima.

Za vrijeme svih tih događaja oko obustave nastave na Zagrebačkom sveučilištu na Farmaceutsko-biokemijskom fakultetu, a ni u blizini nije primjećen ni jedan strani državljan, a po informacijama s kojima raspoložemo ni studenti,⁹⁵² ni nastavnici, a ni drugo osoblje fakulteta nisu bili atakirani od bilo koga sa strane.

Od 3. 12. 1971. godine nastava i sve druge djelatnosti na Fakultetu odvijaju se najnormalnije.

Zagreb, 7. 12. 1971.

Vogleš Franjo

⁹⁵⁰ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *vikedna*.

⁹⁵¹ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *bija za*.

⁹⁵² Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *dustenti*.

16.15.

OBRAĐENO

PREDMET: Visoka defektološka škola – podaci o obustavi nastave.-

Visoka defektološka škola u Zagrebu, Kušlanova broj 59-a, broji oko 300 studenata iz raznih krajeva Jugoslavije. Odmah na početku potrebno je napomenuti da na ovoj školi u proteklom razdoblju njenog postojanja nisu uočeni širi politički ekscesi studenata.

Dana 23. 11. 1971. tj. nakon objave štrajka studenata na Zagrebačkom Sveučilištu, studentica IV godine Visoke defektološke škole (VDSŠ) Pažin Kata⁹⁵³ donijela je u prostori- je škole već poznate parole i proglas solidarnosti studenata o štrajku. Parole je nalijepila na vidnim mjestima u predvorju škole, pri čemu je u velikom dijelu skrenula pozornost stude- nata na solidarnost sa studentima ostalih fakulteta u Zagrebu.

Istoga dana u 10,00 sati Kata je kao član Fakultetskog odbora studenata (FOS) sazvala zbor studenata u prostorijama škole. Na zboru je bilo prisutno 94 studenata, među kojima i trojica koji nisu pripadali ovoj školi, a to su: Sučić Stjepan, Dodig Goran i Bušić Ferdo. Zborom je rukovodila Pažin Kata. Odmah na početku upoznala je studente sa delegatima iz rukovodstva Predsjedništva Saveza studenata Zagreba, Sučićem, Dodigom i Bušićem. Nakon toga pozvao⁹⁵⁴ je prisutne da se solidarišu sa studentima Zagrebačkog sveučilišta u obustavi nastave na Školi. Nakon njenog izlaganja za riječ se javio Sučić, koji je u svom izlaganju zahtijevao solidarnost u obustavi nastave u znak protesta zbog sporog rješavanja deviznog sistema, neriješenim studentskim problemima oko smještaja studenata. O slič- nim stvarima govorio je i Dodig Goran. Na njihovo izlaganje dobili su aplauzom podršku prisutnih studenata. Njihovom izlaganju pred skupom suprotstavio se jedan broj članova SK i članova FOS-a, među kojima dekan i tajnik ove Škole. Nakon izlaganja sekretara partijske organizacije ove Škole da nastavu ne bi trebalo prekidati obzirom na težinu studi- ja i posljedica koje bi nastale iza toga, riječ je uzela Pažin i izjavila da je sekretarovo izlaganje stav dekanata, a ne stav FOS-a i studentskog rukovodstva Zagrebačkog sveučilišta. Na kraju je ponovo aplauzom dobila široku podršku prisutnih studenata da se nastava obusta- vi. Osim napred spomenutih lica nije bilo pojedinačnih istupa od strane prisutnih stude- nata. Odmah nakon ovog zbora, FOS je odredio dežurstvo u školi, čiji je zadatak da ne dozvoli pojedincima, ukoliko bi se pojavili u vršenju nereda. Na ovom skupu bilo je prisut- no oko 8 članova SK od ukupno 37 koliko ih ima na ovoj školi.

26. 11. o. g. na inicijativu sekretara partijske organizacije škole, FOS je sazvao zbor studenata na kojem je donijeta odluka da nastava počne najkasnije do 4. 12. o. g. I na ovom skupu Pažin Kata suprotstavila se ovakvom prijedlogu dok se konačno ne vidi kakav će stav zauzeti rukovodstvo Saveza studenata Zagreba. Odluka da nastava počne najkasnije do 4. 12. bila je izvješena na dva mjesta u predvorju Škole.

⁹⁵³ Ručno podcrtano. Ta se napomena odnosi i na druge dijelove teksta u nastavku dokumenta.

⁹⁵⁴ Ispravno bi bilo *pozvala*.

1. 12. 1971. Nastavničko vijeće predložilo je FOS-u da sazove zbor studenata u 9,00 sati radi donošenja konačne odluke o prekidu štrajka, i početku nastave 4. 12. o. g. Na zboru je bilo prisutno 85 studenata, od kojih je bilo 10 protiv obustave, jedan uzdržan i ostali za prekid štrajka. Na ovom skupu bili su također prisutni Sučić, Dodig i Pažin Kata, koji i pored odluke većine nisu bili zadovoljni odlukom glasanja za prekid štrajka.

Zagreb, 6. 12. 1971.

Ostojić Miloš

16.16.

PREDMET: Studentski dom „Nova Sava” – podaci o obustavi nastave.-

U studentskom domu na „Novoj Savi” u toku štrajka studenata na fakultetima nije bilo posebnih *istupa*,⁹⁵⁵ osim uobičajenih parola, koje su studenti nalijepili na dom.

U istom domu zapaženo je nekoliko lica koja su se isticala svojom aktivnošću i podršci organizatora štrajka na fakultetima, a to su:

1. Jukić Mijo, r. 18. 4. 1948. godine u Runovićima Imotski student ekonomije, stavljen u obradu kroz PI.
2. Mišević Marijan, r. 9. 9. 1948. u Kamen Most, Imotski, student prava.
3. Vuknić Milan, r. 20. 1. 1947. u Runovićima, Imotski, student filozofije.
4. Baotić Lucija, r. 6. 11. 1950. u D. Mahala, Orašje, BiH, student filozofije.
5. Škaro Miljenko, r. 7. 4. 1949. u Mirlovićima, Drniš.

U ovoj grupi studenata pored Jukića je zapažen i Škaro Miljenko, koji je učestvovao u pisanju i ljepljenju parola po studentskom domu. Poslije donošenja odluke o obustavi štrajka Škaro je na staklima ulaznih vrata u stud. dom „N. Sava” napisao sa plavom kre- dom: „Štrajk se nastavlja” i „Dolje izdajice”.

Osim ovoga ništa značajnije nije uočeno.

Zagreb, 6. 12. 71.

D. Velisavljević

⁹⁵⁵ U izvorniku je napisano *ispita* i potom ručno ispravljeno u *istupa*.

16.17.

12 mj. 1971. g.

PREDMET: Kronološki prikaz događaja u studentskom domu „Ivo Lola Ribar“, Lašćinska 32 u vezi obustave nastave.

U pripremnom periodu štrajka u domu „Ivo Lola Ribar“ Lašćinska 32 zapažena je živa aktivnost pojedinih stanara doma i česti dolasci u dom Paradžik Ante, Ivana Zvonimira Čička, te nekih drugih studenata iz Predsjedništva SS Zagreba i Predsjedništva SS Hrvatske. Ovi su okupljali oko sebe pojedine studente i sastanke održavali u sobi Gudelj Vesne, student filozofije i Radičević Zlate, student Visoke defektološke škole.⁹⁵⁶

Stanari doma koji su se okupljali oko Ivana Zvonimira Čička, Paradžik Ante i Budiše u pripremnom periodu i koji su aktivno učestvovali u provođenju štrajka su slijedeći:

1. Gudelj-Velaga Vesna, kći Milana i Matije, rođena 12. 12. 1941. godine u Imotskom, student filozofije, ranije bila u obradi zbog učešća u stvaranju ilegalne organizacije i veze sa emigracijom, evidentirane u op. evidenciji SDS SRH.
2. Burić Jure, sin Bože i Jelene, r. 21. 11. 1946. godine u Ravnu, Trebinje, student medicine.
3. Boras Ivan, sin Tome i Ive, r. 4. 3. 1946. godine u Ljubuškom Vitina, apsolvent medicine.
4. Djerek Veljko, sin Mije i Luce, r. 14. 7. 1944. godine u Gornji Vinjani, Imotski, apsolvent filozofije.
5. Mandić Srećko, sin Rude i Ive, r. 4. 10. 1947. godine u Ljubuškom, student filozofije.
6. Radičević Zlata, kći Filipa, r. 5. 11. 1945. godine u Zagrebu, student Visoke defektološke škole.
7. Vištica Ante, sin Ivana i Matije, r. 12. 5. 1946. godine u Podgradini-Metković, apsolvent filozofije.
8. Marohnić Ivan, sin Antona i Barice, r. 9. 2. 1948. godine u Brestaći, Novska, student poljoprivrednog fakulteta.
9. Sesar Ivan, sin Grge i Milke, r. 19. 7. 1945. u Lištici, apsolvent filozofije.
10. Čović Andrija, sin Nikole i Neve, r. 30. 11. 1948. godine u Omišu, student veterine.
11. Petrošić Ilija, sin Ivana, r. 12. 10. 1947. u Bijaču – Ljubuški, student medicine.
12. Anušić Ante, sin Josipa i Milice, r. 1. 1. 1947. u Glavicama, Sinj, student poljoprivrednog fakulteta.
13. Erceg Marinko, sin Mirka i Ive, r. 13. 3. 1947. u Vrgorcu, student medicine.
14. Bračić Miro, sin Ilije, r. 1. 3. 1944. u Ljubuškom, student medicine.

⁹⁵⁶ Na lijevoj margini izvornika, jedno ispod drugoga, ručno su napisana imena osoba koje se spominju u dokumentu: *Paradžik A., I. Z. Čičak, Budiša D., Radičević Z., Gudelj V. V., Burić J., Boras I., Djerek V., Mandić S., Vištica A., Marohnić I., Sesar I., Čović A., Petrošić I., Anušić A., Erceg M., Bračić M.*

Pored navedenih studenata koji su bili akteri štrajka, podržala ih je grupa od oko 20 studenata stanara doma, dok su ostali bili pasivni, ili su se suprostavljali njihovoj akciji, podržavajući upravu doma, koja je zabranila ljepljenje plakata i tražila u noćnim satima održavanje reda.

Dana 29. 11. oko 22 sata Franjković Joso iz Predsjedništva SS Zagreba, telefonom je pozvao stanare doma: Vištica Antu, Bračić Miru, Djerek Veljka, Anušić Antu i Šteko Branka i naredio im da odmah idu skidati plakate Sveučilišnog komiteta kojima se pozivaju studenti na prekid štrajka.

Ovo je ujedno bila i jedina aktivnost koja je provodjena u domu. Naime studenti aktivni u štrajku za čitavo vrijeme štrajka nalazili su se uglavnom na fakultetima i u studentskim organizacijama. U dom su dolazili kasno u noći, kratko prespavali i zatim ponovno odlazili iz doma. Uprava doma je 30. 11. 1971. godine poskidala sve plakate i napise sa porte i ovoj mjeri nisu se suprostavili stanari doma.

Vojo Dimitrijević

16.18.

Šetka Vjekoslav

PREDMET: Studentski dom „Djuro Salaj”, Tvrtkova br. 5 – aktivnost studenata za vrijeme štrajka.-

Od samog početka štrajka pa do obustave istog u domu „Djuro Salaj” nije primijećena štrajkaška aktivnost niti jednog studenta, stanara, osim što su studenti iz Sveučilišnog odbora na ulazna vrata i hodnik doma nalijepili nekoliko parola i to: „Devize onima tko ih ostvaruje”, „Studenti srpske nacionalnosti budite s nama, zajednički nam je interes”, „Štrajk je solidarnost⁹⁵⁷ s radničkom klasom” i „Dolje unitaristički puć Milutina Baltića”.

Dana 27. 11. 1971. godine dogodio se incident između nekoliko stanara i dvojice ilegalaca koji su ilegalčili u sobi od stanara⁹⁵⁸ Jelovac Djordja.⁹⁵⁹ Ta dvojica ilegalaca bili su u pripitom stanju, jedan od njih je galamio po hodniku, nazivajući vodje štrajka ustašama. Zbog te izjave okupilo se više studenata na tom hodniku da vide šta se događa i da ih smire. Još za vrijeme gužve na hodniku stigao je upravitelj doma Šetka Vjekoslav i smirio situaciju. Kasnije na⁹⁶⁰ nazvao miliciju, obavijestio ih o tom incidentu i zatražio njihovu intervenciju. Zbog narušavanja kućnog reda upravitelj je odmah otkazao stan Jelovac Djordju. Ovaj incident nije u vezi sa obustavom štrajka.

⁹⁵⁷ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *solidarnost*.

⁹⁵⁸ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *stranara*.

⁹⁵⁹ Ručno podcrtano.

⁹⁶⁰ Ispravno bi bilo *je*.

Veza je u nekoliko navrata zapazila svojevrzne stavove novog upravitelja Šetka Vjekoslava. Pred mjesec dana trebao je iseliti jednog studenta Hrvata zbog neplaćanja stanarine. Čim je to napravio saopćio je da sad mora izbaciti jednog Srbina, jer taj navodno nije dobio legalno mjesto u studentskom domu.

Kad mu je veza prigovorila da nema potreba da se spominju nacionalnosti, upravitelj joj je rekao da je to vrlo važna stvar, a to će i ona kasnije uvidjeti, jer se stvari sada drugačije gledaju.

Posebno se zalagao da u domu ne stanuju studenti iz afričkih i azijskih zemalja, jer mu je dosta kad ih vidi.

Boško Djukić

16.19.

PREDMET: Stanari studoma „Nina Maraković”, prikaz aktivnosti tokom štrajka na Sveučilištu u Zagrebu.-

U ovom Domu stanuje oko 1200 stanara – studenata raznovrsnih fakulteta, pretežno su Hercegovci. Uoči praznika Dana Republike, njih oko 600 otputovali su svojim kućama. Preostalih 600 plus oko 300 tzv. ilegalaca sakupljenih sa raznih strana, boravili su u Domu. Tu su uglavnom bili neposredni izvršioци redarstva i stražarstva koje su rigorozno sproveli do dana prestanka, štrajka. Radili su i na ljepljenju parola i proglasa po zidovima doma, učestovali u ispomoći za pojačanje redarstva na Ekonomskom fakultetu. Vjerojatno, zbog ekstremno-nacionalističko-šovinističkih pozicija poznati su pod imenom tzv. „Udarна brigada” ili „Hercegovački zid”, kojem navodno pripadaju:

1. PRIMORAC ANTE (PI), rođjen 16. 10. 1949. godine u Mostaru, student II godine Strojarsko-brodogradjevnog fakulteta u Zagrebu, stan dom „Nina Maraković”.
2. SLIŠKOVIĆ ANTE (PI), sin Bože, rođjen 30. 10. 1949. godine u Trnu, Lištica, student Rudarskog fakulteta IV godine, stanuje u „Nina Maraković” soba br. 133-a, stipendista „Energoinvesta” i drugi neidentificirani. Primorac i veći broj njih su navodno naoružani pištoljima.

(Gornji podaci primljeni su od neprovjerenog izvora, pa ih treba uzeti sa rezervom).

Inače Primorac se istakao u koordiniranju aktivnosti usmjerene na pripremu i sprovođenje štrajka. To potvrđuje njegovo prisustvo zboru studenata održanom 24. studenog 1971. godine na Višoj upravnoj školi u Zagrebu, na kojem mu nije bilo dozvoljeno da govori. S toga je u izvanrednom broju „Tjednika studenata SR Hrvatske” od 26. studenog 1971. godine, na drugoj stranici objavljen njegov članak pod naslovom „Sramota”, kojim napada i optužuje profesore i studente te Škole, posebno profesora Bjelajca.⁹⁶¹

⁹⁶¹ Boško Bjelajac.

U istom broju ovog „Tjednika” na stranici 9 pod naslovom: „Studentski dom Nina Maraković” vidljivi su potpisi stanara ovog doma (od rednog broja 1 do 46) kojim se kao članovi SKJ pridružuju i podržavaju Zaključke završnog zbora hrvatskih sveučilištaraca održanog 22. studenog 1971. godine u Studentskom centru, gdje je odlučeno da se obustavi nastava na Hrvatskom sveučilištu. Kao takav, potpisao se i „Ante Primorac (PSS Zgb.) FSB”⁹⁶² pod rednim brojem 46.

Razgovarao je i s pojedincima o slijedećem:

- 25. 11. 1971. predsjedniku SS Vojvodine Baltiću veličao je uspjeh štrajka i obećao mu poslati telegram, proglaše.
- 26. 11. Neki Branko iz FOS-a Strojarskog fakulteta, povoljno je ocijenio odvijanje situacije na ovom fakultetu i upozorio Primorca da je on (Branko) od Cara čuo neke važne stvari koje ukazuju na opreznost.
- 27. 11. na interesovanje docenta Pravnog fakulteta Primorac je kazao da se na sastanku nisu složili zbog saopćenja Sveučilišnog komiteta.
- 30. 11. na pitanje Mate Marjanovića Primorac je odgovorio da će oko pola noći trebati ljudi (redari) po fakultetima.

Istog dana Štef rekao je Primorcu da nije bilo Dodiga i da on (Primorac) hitno sazove sjednicu SS Zagreba za 21 sat.

16.20.

Fakultet političkih nauka

Nacionalistička aktivnost ispoljila se na Fakultetu političkih nauka kroz djelatnost prof. BALETIĆ ZVONIMIRA, BABIĆ IVANA i BRKLJAČIĆ IVE. Oni su kroz duže vrijeme aktivno radili u Redakcijama tzv. opozicione štampe gdje su i objavljivali svoje radove, koji su objektivno pridonosili širenju nacionalizma u Hrvatskoj. Baletić Zvonimir i Brkljačić Ivo bili su članovi redakcije HGG-a, a Babić član redakcije Hrvatskog sveučilišta.

Građevinski fakultet

U obustavi nastave na Građevinskom fakultetu u Zagrebu, istakli su se Mihanović Ante, Znidarčić Dobroslav, Škaro Miljenko i Sremec Tomo. Mihanović Ante i Znidarčić Dobroslav su bili najaktivniji u organiziranju zborova na fakultetu, te organiziranju studentskih straža, dok se je Škaro Miljenko istakao u pisanju parola po stud. domu „Stjepan Radić” u vrijeme štrajka i poslije štrajka. Neke od tih parola bile su: „Štrajk se nastavlja” i „Dolje izdaice”. Sremec Tomo je 12. XII 1971 godine samoinicijativno sazvao sastanak omladine u Zlataru s ciljem stvaranja omladinskog aktiva. Pod drugom točkom dnevnog reda tog sastanka bilo je davanje podrške grupi građana iz Zlatara za osnivanje ogranka Matice hrvatske.

⁹⁶² Predsjedništvo Saveza studenata Zagreb, Fakultet strojarstva i brodogradnje.

Filozofski fakultet

Filozofski fakultet predstavlja jedan od najvažnijih punkteva nacionalizma u Hrvatskoj. Na njemu su zaposleni i studiraju najpoznatiji nosioci nacionalističke politike na Zagrebačkom sveučilištu. Tokom prošlih događaja na Filozofskom fakultetu istakli su se:

1. BUDIŠA DRAŽEN, predsjednik SS Zagreba, bio je jedan od najvažnijih nosilaca nacionalističke politike. Pored niza javnih nastupa koji su poznati, Budiša je bio jedan od glavnih organizatora štrajka na Zagrebačkom sveučilištu. Skupa sa Paradžik Antom i Ivan Zvonimir Čičkom predstavljao je osnovno jezgro studentskog pokreta, te je s njima organizirao štrajk studenata u Zagrebu, utjecao na razvoj štrajka u cijeloj Hrvatskoj, organizirao štrajkaške straže, te pozvao sve radne ljude u Hrvatskoj na generalni štrajk. U izvanrednom broju „Studentskog lista” od 26. 11. 1971 godine objavio je članak „Štrajk” u kojem poziva na rušenje „već poljuljanog legaliteta” u ovoj zemlji. Dana 11. 12. 1971 godine Budiša je sazvao plenum SS Zagreba na kojem je donesena odluka da se za 12. 12. 1971. pozovu studenti na demonstracije pred zgradom društveno-političkih organizacija kako bi se na taj način dala podrška Savki Dapčević, Miki Tripalu, Peri Pirkeru, Ivanu Šiblu i drugima.
2. ČIČAK IVAN ZVONIMIR i njegovo djelovanje poznato je takorekući cijeloj javnosti. Na ovom mjestu potrebno je istaći da je Čičak bio uz Dražena Budišu i Paradžik Antu glavni organizator studentskog štrajka. Pod izlikom bržeg rješenja deviznog sustava pozvao je studente, nastavnike i pomoćno osoblje Sveučilišta na generalni štrajk. Organizirao je štrajkaške straže, te sa tzv. „jurišnim odredima” vršio fizički pritisak na one studente koji su se protivili politici studentskog rukovodstva. Skupa sa Draženom Budišom pozvao je studente za 12. 12. 1971 godine na demonstracije u znak podrške bivšem rukovodstvu SK Hrvatske.
3. BUŠIĆ FERDO, tajnik Predsjedništva SS Zagreb je imao vrlo utjecajnu ulogu u studentskom pokretu, kako za vrijeme do samog štrajka, tako i u samom štrajku. Dana 11. 12. 1971 godine na plenum Predsjedništva SS Zagreba Bušić Ferdo, Budiša, Čičak i drugi pozvali su studente na prije pomenute demonstracije i štampali letak s tekstom Augusta Cesarca „Naša konačna riječ”. Letak su umnožili i rasparčavali na javnim mjestima.
4. MANDIĆ SREĆKO, pripadnik „Hercegovačkog zida” i „jurišnih odreda” (posjedovao je pištolj) bio je jedan od inicijatora štrajka na Zagrebačkom sveučilištu u kojem je bio maksimalno uključen kroz ulogu „jurišnih odreda”. Dana 12. 12. 1971 godine u studomu „Cvjetno naselje” organizirao je studentske demonstracije da se izađe pred zgradu društveno-političkih organizacija u znak podrške rukovodstvu SK Hrvatske kojem je javnost nakon 21. sjednice Predsjedništva SK Jugoslavije uskratila povjerenje.
5. ĐEREK VELJKO, maksimalno angažiran u nacionalističkom pokretu na Zagrebačkom sveučilištu, suglasio se sa odlukom o štrajku na Zagrebačkom sveučilištu, organizirao štrajkaške straže, djelovao u pravcu dizanja generalnog štrajka na Zag. sveučilištu i u Hrvatskoj. Dana 11. 12. 1971 godine prisustvovao je sastanku Predsjedništva SS

Zagreba i suglasio se s odlukom o demonstracijama za 12. 12. 1971 godine kao i rasparčavanju letka „Naša konačna riječ”. Dana 12. 12. 1971. je u studomu „Cvjetno naselje” organizirao je studente na demonstracije u znak podrške bivšem rukovodstvu SK Hrvatske.

6. MARTINEC KREŠIMIR, aktivni sudionik i organizator nacionalističkog pokreta, učestvovao je u organiziranju štrajka studenata u SR Hrvatskoj, organiziranju straža i u pozivanju na generalni štrajk svih radnih ljudi u Hrvatskoj. Dana 11. 12. 1971 godine Martinec Krešimir se potajno dogovorio sa Ganza Krešimirom i drugima o daljnjoj neprijateljskoj aktivnosti. Tom prilikom sastavili su i umnožili članak Augusta Cesarca „Naša konačna riječ” i kao letak rasparčavali.
7. ŠARIĆ MARICA, istakla se u raznovrsnim aktivnostima na sprovođenju štrajka na Zagrebačkom sveučilištu. Dana 12. 12. 1971 godine na terasi paviljona „A” studoma „Nina Maraković” održala je jedan od niza svojih govora kojim je pozivala studente na demonstracije pred zgradom društveno-političkih organizacija.
8. NOVAKOVIĆ ANĐELKO, je u vrijeme štrajka na Filozofskom fakultetu bio organizator štrajka i veliki propagator teze o pljačkanju Hrvatske.
9. VUKNIĆ MILAN, sekretar osnovne organizacije SK u studomu „Stjepan Radić”, sudjelovao je aktivno u studentskom štrajku. Dana 15. 12. 1971 godine u domu su organizirane demonstracije, pisane neprijateljske parole, razbijana vrata i prozori od čega su pravljene batine za eventualnu tuču s milicijom, ako bi se pojavila u domu. Jedan od najaktivnijih u organiziranju i provođenju demonstracija bio je Vuknić Milan.
10. DUMANČIĆ TIHOMIR, istakao⁹⁶³ se na organiziranju studentske straže na fakultetu.
11. VUČAK FILIP je aktivno radio na organizaciji štrajka, a posebno se istakao u Predsjedništvu SS Zagreba gdje je iz idejnih razloga radio na umnožavanju letaka i drugog pisanog materijala za potrebe štrajka.

Od profesora na Filozofskom fakultetu svojom aktivnošću istakli su se:

1. GAMULIN GRGA posebno se angažirao svojom djelatnošću u tzv. „opozicionoj štampi” gdje je svojim pisanjem pridonio porastu nacionalizma u Hrvatskoj. Uzeo je aktivnog učešća u studentskoj raspravi na temu Ustavnih amandmana u SR Hrvatskoj. U jeku studentskog štrajka solidizirao se sa štrajkom u svom istupu na prvom zboru studenata Filoz. fakulteta. Dana 27. 11. 1971 godine u dvorani ABK kabineta održao je predavanje na temu „Period stvaranja naprednog studentskog pokreta u Jugoslaviji”. Vrlo je aktivni funkcioner Matice hrvatske, te je kao takav učestvovao u nizu akcija, kao što su formiranje ogranaka Matice hrvatske i dr.
2. BABIĆ STJEPAN, član Upravnog odbora Matice hrvatske i glavni urednik jezične rubrike „Hrvatskog tjednika”. Aktivno je učestvovao u središnjem odboru Matice hrvatske od 1967., a dva mandatna perioda po dvije godine biran u Upravni odbor MH u Zagrebu. Kao član UO Matice hrvatske učestvovao na sastancima odbora i pretežno

⁹⁶³ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *istekao*.

diskutirao o jezičnoj problematici, posebno nakon izbora za glavnog urednika jezične rubrike „Hrvatskog tjednika“. Kao član UO odlazio je sa pojedinim članovima u pojedina mjesta na oformljenje ogranaka Matice hrvatske kao npr. u Donjem Miholjcu, Đakovom i Vinkovcima, a prisustvovao je i nekim godišnjim skupštinama ogranaka MH, Đakovo, Osijek i Sl. Brod.

3. VUKASOVIĆ ANTE se istakao u prošlim događajima na taj način što je učestvovao na nekoliko studentskih zborova na kojima se diskutiralo o ustavnim amandmanima. U svojim istupima potencirao je nacionalni momenat. Energično je podržao studentski štrajk, te u svom istupu na Filozofskom fakultetu davao savjete studentima, kako organizirati štrajk da bi što bolje uspio. Za vrijeme štrajka 2. 12. 1971 godine Vukasović je održao predavanje u Stud. centru na temu „Moralno ozračje političke situacije na Sveučilištu Hrvatske“. Tom prilikom je nastojao teoretski objasniti i opravdati štrajkaški i drugi politički pokret studenata. Blizak je prijatelj s Veselica Markom i usko povezan s najistaknutijim nosiocima nacionalizma u Hrvatskoj.
4. FRANGEŠ IVO je imao istaknutu ulogu na Filozofskom fakultetu s obzirom na svoj položaj u Društvu književnika Jugoslavije i Hrvatske. Održavao je kontakte s političkom emigracijom, te je među ostalim Nikolić Vinku, emigrantu i uredniku „Hrvatske revije“, izjavio da je „Hrvatska revija“ veoma dobra, ali da je previše ustaški obojena, što bi trebalo ispraviti. U vezi Mostarskog slučaja, Frangeš se je stavio u obranu Ivana Alilovića. Skupa s Tuđmanom, konstatirao je da je hrvatski narod jedini koji nije ustavan, jedini koji nije nosilac svog suvereniteta. Frangeš je kao član UO Matice Hrvatske aktivno radio na širenju aktivnosti Matice hrvatske. Održavao je pozdravne govore, a svojim napisima u štampi i časopisima izazivao je i širio nacionalnu netrpeljivost.
5. JONKE LJUDEVIT, predsjednik Matice hrvatske i jedna od najistaknutijih figura u kulturnim krugovima Hrvatske.
Na sjednici Upravnog odbora Matice hrvatske, održanoj dana 24. 11. 1971 godine kojoj su prisustvovali Jonke Ljudevit, Djodan, Tuđman, Šegedin, Gotovac i dr. – odlučeno je da taj forum podrži štrajk studenata, ali da Matica hrvatska vezano stim ne izdaje nikakvo zvanično saopćenje. Jonke je preuzeo na sebe obavezu da obavi potrebne razgovore s dekanima fakulteta, te da utječe na njih kako bi prihvatili zahtjeve studentskog rukovodstva.
Na sastanku Upravnog odbora Matice hrvatske, održanog dana 2. 12. 1971., kojem je prisustvovao Jonke Ljudevit, živo se reagiralo na zaključke 21. sjednice Predsjedništva SKJ. Smatra da je to vraćanje na stare pozicije i zavođenje politike „čvrste ruke“. Zajedno sa svojim suradnicima, Jonke je zaključio da „Hrvatski tjednik“ treba i dalje izlaziti, ali da se mora izmjeniti fizionomija lista. Na prvoj strani „Hrvatski tjednik“ treba objaviti saopćenje Matice hrvatske da ona djeluje samo kao kulturna organizacija.
6. VAUPOTIĆ MIROSLAV, književnik i profesor, aktivan član Matice hrvatske. Do sada je bio urednik „Kola“, predsjednik komisije za časopise Matice hrvatske, član šire redakcije „Hrvatskog tjednika“, član redakcije Hrvatskog sveučilišta. Tokom 1970. boravio je

u Švicarskoj kraće vrijeme kao profesor slavistike i tom prilikom kontaktirao je istaknute političke emigrante, kao npr. Juru Petričevića, Lucijana Kordića, Nikolić Vinka i dr. Poslije 21. sjednice Predsjedništva SKJ nije promjenio svoje stavove i ne odobrava nastale promjene.

7. PEJOVIĆ DANILO je imao istaknutu ulogu u proteklim događajima kad je djelovao s nacionalističkih pozicija. Bio je aktivan član Matice hrvatske, te je držao predavanja u nekim ograncima Matice hrvatske. U svojim napisima u tzv. opozicionoj štampi neposredno je pridonio eskalaciji nacionalizma u Hrvatskoj. Bio je član redakcije „Hrvatskog tjednika”.

Kontaktirao je sa ekstremnim političkim emigrantima u Švicarskoj i Francuskoj. Držao je predavanja u ogranku Matice hrvatske u Parizu i kontaktirao sa ogrankom Matice hrvatske u Bazelu gdje se susretao sa Hazlerom, Šimac Nevenom i Vukojevićem.⁹⁶⁴

Arhitektonski fakultet

Na Arhitektonskom fakultetu najistaknutiji nacionalisti su: ŠIRCA ing STANISLAV i ŠEGVIĆ NEVEN. Širca se je pohvalno izražavao o štrajku i vređao najviše društveno-političke rukovodioce, a posebno Predsjednika Tita. Šegvić Neven je pored podrške štrajku imao česte i bliske kontakte sa Vladom Gotovcem, Jurom Sarićem, a poslije 21. sjednice Predsjedništva SKJ posjećuje Srećka Bjelića u njegovu stanu.

Akademija likovne umjetnosti

Na Akademiji za likovnu umjetnost nacionalistički se eksponirao HOLOŠ RENE, koji je ujedno bio i jedan od najzapažnijih organizatora štrajka na Akademiji. Hološ je kao član Predsjedništva SS Hrvatske sudjelovao u donošenju odluke da se stupi u štrajk na Zagrebačkom sveučilištu. U vremenu od 22. 11 do 16. 12. 1971 godine, Hološ Rene aktivno je sudjelovao u nizu akcija koje je provodilo studentsko rukovodstvo, pisanju i rasturanju letaka: „Naša konačna riječ” od Augusta Cesarca i letak „Kolegice i kolege”. Dana 11. 12. 1971 godine, kao član Predsjedništva, suglasio se da se rasturaju letci kojim se studenti pozivaju 12. 12. 1971. u 8,30 sati da izađu ispred zgrade društveno-političkih organizacija, gdje se održavala 23. sjednica SK Hrvatske.

Visoka škola za vanjsku trgovinu

Na ovoj školi nacionalistički su se eksponirala slijedeća lica:

1. ĐEREK NEDELJKO, aktivno je sudjelovao u sprovođenju štrajka na Sveučilištu. Dana 11. 12. 1971 godine u Predsjedništvu SS Zagreba Đerek Nedeljko i dr. potajno su se dogovorili uoči održavanja sjednice CK SK Hrvatske zakazane za 12. 12. 1971 godine da se za 12. 12. 1971. pozovu svi studenti na demonstracije u znak podrške onim ličnostima kojima je javnost nakon 21. sjednice Predsjedništva SKJ uskratilo povjerenje. Prema ovakovom dogovoru sastavljeni su, umnoženi i rasparčavani: Letak kao čla-

⁹⁶⁴ Dragan Hazler, Vice Vukojević.

nak Augusta Cesarca „Naša konačna riječ“, letak koji započinje riječima „Kolegice i kolege“.

2. BENAKOVIĆ MARKO, je u vrijeme štrajka podržao štrajk, te javno izjavljivao da želi drugu Hrvatsku. Usto je prijateljima pokazivao emigrantsku štampu, kao što su „Hrvatska gruda“, vjesnik hrvatskih oslobodilačkih boraca za domovinu i emigraciju, štampan u Münchenu. Pokazujući na ovom vjesniku kartu Jugoslavije rekao je: „Ako ovakva Hrvatska ne bude, ne treba nikakova“.
3. Najistaknutiji nacionalista na Visokoj školi za vanjsku trgovinu bio je njezin dekan Vladimir VESELICA. Skupa sa svojim bratom Markom, Šimom Đodanom, Antom Glibotom i drugim najistaknutijim nacionalistima djelovao je u pravcu proširenja nacionalizma u sve strukture u Hrvatskoj. Skupa sa pomenutim licima razrađivao je taktiku masovnog pokreta, protežirao svoje istomišljenike na značajna radna mjesta, te održavao predavanja uglavnom s područja ekonomske problematike kojima je pokazivao eksploatiranost Hrvatske. Bio je glavni i odgovorni urednik HGG-a.

Muzička akademija

1. BRLOBUŠ KREŠO je bio najistaknutiji pobornik štrajka na Muzičkoj akademiji. Dana 27. 11. 1971 godine u prostorijama Predsjedništva SS u Zagrebu Brlobuš Krešo je uglazbio tekst pjesme „U štrajk“, kojom se poziva u štrajk. Ovako uglazben tekst umnožen je i rasparčavan.

Visoka defektološka škola

Na ovoj školi istaknuti nosioci štrajkaške aktivnosti bili su:

1. PAŽIN KATA je kao član FOSS-a bila jedna od glavnih nosioca propagandne aktivnosti na pridobivanju studenata ove škole za obustavu nastave. Dosljedno se borila za provođenje odluke o prekidu nastave do 3. 12. 1971 godine, te na školi ljepila poznate parole i proglase.
2. KRALJEVIĆ ELZA se istakla u širenju propagandne⁹⁶⁵ aktivnosti u vrijeme štrajka. Dana 16. 11. 1971 godine prilikom pretresa njene sobe, pronađene su veće količine različitih letaka kojima se poziva na štrajk.

Viša škola za socijalne radnike

1. Blažeković RATIMIR se u prošlim događajima eksponirao kao nacionalista i odlučni pobornik štrajka na Zagrebačkom sveučilištu. Usprkos protivljenju partijske organizacije na školi sazvaio je zbor studenata na koji je doveo Dražena Budišu, Bušić Ferdu i druge i energično se borio za obustavu nastave. Poslije štrajka postao je i dalje pri svom stavu da je djelovao pravilno.

⁹⁶⁵ U izvorniku je napisano *propaganden*.

Stomatološki fakultet

Štrajk na Zagrebačkom sveučilištu pokazao je među ostalim da su na Stomatološkom fakultetu najistaknutiji nacionalisti i pobornici štrajka bili:

1. LONČAR ANTE se kao član FOSS-a energično borio za sprovođenje štrajka na Stomatološkom fakultetu, te zahtjevao da se štrajka ad definito. Govorio je da je Hrvatska u kolonijalnom položaju. Sekretara osnovne organizacije SK-a na fakultetu i još neke profesore gotovo je istjerao sa sastanka na kojem su ga ovi upozoravali da nema smisla štrajkati.
2. KUJUNDŽIĆ IVAN je 23. 11. 1971 godine na godišnjoj skupštini studenata Stomatološkog fakulteta zajedno s Lončar Antom, Blažević Željkom, Đerek Marijanom i Zvonarek Krešom uzeo aktivnog učešća u podršci studentskog štrajka. Na tom skupu Kujundžić je isticao da ima 50 000 studenata koji su, ako budu u štrajku sprečavani, spremni ići na tenkove za ostvarenje svojih ciljeva. Zajedno sa naprijed pomenutim licima gotovo je istjerao sekretara osnovne organizacije SK i neke profesore na sastanku FOSS-a od 27. 11. 1971 godine koji su bili protiv štrajka.
3. BLAŽEVIĆ ŽELJKO se kao predsjednik FOSS-a studenata stomatologije aktivno uključio u studentski štrajk i istog podržao na godišnjoj skupštini studenata Stomatološkog fakulteta koja je održana 23. 11. 1971 godine.
4. ŠKRINJARIĆ ILIJA uzeo je aktivnog učešća u studentskom štrajku. Pored verbalnog i agitatorskog propagiranja i sprovođenja studentskog štrajka fizički je sprečavao studente, da u periodu dok štrajk traje posjećuju nastavu.

Šumarski fakultet

U proteklim događajima na Šumarskom fakultetu uočeni su:

1. DUNĐER LUKA nakon proglašenja studentskog štrajka rukovodi štrajkaškim odborom i kordinira sve akcije sa rukovodstvom SS Zagreba i Hrvatske. Na sastanku OO SK-a⁹⁶⁶ pokušali su Dunđera ubjediti da prekinu sa štrajkom, međutim on je to odbio s obrazloženjem da ne može samoinicijativno mjenjati odluke najvišeg studentskog rukovodstva Hrvatskog sveučilišta.
2. PAVLEK VEČISLAV prof. je za vrijeme štrajka usko surađivao sa uhapšenim studentima Pamić Davorom i Marohnić Ivanom, koji su neprijateljski istupali i puno prije štrajka studenata, a za vrijeme štrajka bili glavni organizatori na Poljoprivredno-šumarskom fakultetu.

Veterinarski fakultet

Na Veterinarskom fakultetu u proteklim događajima, a posebno u vrijeme štrajka istakli su se:

1. GMAZ BERISLAV je u vrijeme studentskog štrajka bio vrlo aktivan da se štrajk do-sljedno sprovede. Pisao je plakate za nastavljanje štrajka, a prije početka štrajka često je govorio da Srbi pljačkaju Hrvatsku, te da mu je otac bio ustaša.

⁹⁶⁶ Osnovna organizacija Saveza komunista.

2. FRANKOVIĆ JOZO, predsjednik FOSS-a Veterinarskog fakulteta. Bio je vrlo aktivan na provođenju štrajka. Usko je surađivao sa Predsjedništvom SS Zagreba i Hrvatske, te je velik dio vremena provodio u prostorijama Predsjedništva odakle je davao upute i obavjesti fakultetima i domovima.
3. KARAMARKO ANTE, idejni vođa i aktivni organizator studentskog štrajka na Filozofskom fakultetu.

Poljoprivredni fakultet

Na Poljoprivrednom fakultetu svojom intenzivnom aktivnošću u vrijeme do štrajka, kao i za samog štrajka, uočeni su:

1. PAMIĆ DAVORIN, organizator štrajka na Poljoprivrednom fakultetu. Dana 11. 12. 1971 godine u prostorijama Predsjedništva SS Zagreba Pamić Davorin i drugi potajno su se dogovorili da uoči održavanja sjednice CK SKH zakazane za 12. 12. 1971 godine pozovu studenti na demonstracije u znak podrške rukovodećim ličnostima kojima je javnost nakon 21. sjednice Predsjedništva SKJ uskratila povjerenje.
2. MAROJNIĆ IVAN, je bio najaktivniji nosioc nacionalističke politike i organizator štrajka na Poljoprivrednom fakultetu. Pod njegovim utjecajem održavani su zborovi i donášani zaključci, koje on uglavnom sam kreirao.
3. ZANINOVIĆ NADA (djevojka od Budiše Dražena) istakla se u vrijeme štrajka kao dežurna u studomu „N. Maraković“. Dana 12. 12. 1971 godine pridružila se je većoj grupi studenata u studomu, koja je izvikivanjem imena davala podršku Savki Dapčević i Miki⁹⁶⁷ Tripalu.
4. ŠIKIĆ DANE je podržao studentski štrajk. Već duže vrijeme kontaktira sa Đodanom i Markom Veselicom s kojim je dobar prijatelj.

Elektrotehnički fakultet

Jedan od najutjecajnijih eksponenata nacionalističkog pokreta na Elektrotehničkom fakultetu bio je:

1. SUČIĆ STJEPAN, koji je kao član Predsjedništva SS Zagreb bio idejni začetnik štrajka na Sveučilištu. Aktivno je učestvovao u pisanju letaka i drugih publikacija u svrhu pozivanja studenata da se pridruže štrajku. Obilazio je fakultete i postavljao štrajkaške straže i vršio kontrolu istih. Odlazio je u radne organizacije radi nagovora radnika da se priključe štrajku („Nikola Tesla“ – Zagreb). Dana 1. 12. 1971. godine na zboru studenata Pravnog fakulteta Sučić je javno odbacio zaključke Sveučilišnog komiteta SK od 26. 11. 1971, kojim se od studenata – članova SK-a traži da prekinu štrajk.
Pored Sučića na Elektrotehničkom fakultetu je za vrijeme studentskog štrajka bio veoma aktivan i
2. TOMAŠ MARIJAN, koji je u vrijeme održavanja zatvorene sjednice SS Zagreba i SS Hrvatske u zgradi Elektrotehničkog fakulteta držao stražu na ulazu u fakultet. Vršeći tu

⁹⁶⁷ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *Maki*.

dužnost kao povjerljiva osoba bio je veza za prenošenje informacija između Predsjedništva SS i studenata. Za vrijeme osiguranja ulaza u fakultet omalovažavao je i vrijeđao Predsjednika Republike.

Pravni fakultet

Na Pravnom fakultetu nacionalističke snage su imale jak punkt poglavito zbog toga što su za njega bila vezana neka od najistaknutijih nacionalističkih imena koja su na njemu bila zaposlena ili su studirala. U proteklim događajima uočeni su od nastavnog osoblja kao najviše eksponirani:

1. ĐODAN ŠIME, koji je zajedno sa Veselica Markom, Veselica Vladimirom, Tuđman Franjom, Glibota Antom i drugima sudjelovao u izgradnji koncepcije tzv. masovnog pokreta. Svoje nacionalističke, šovinističke i separatističke ideje plasirao je kako na radnom mjestu profesora na Pravnom fakultetu i na Fakultetu političkih nauka, tako i kroz tzv. opozicionu štampu. Bio je vrlo aktivan funkcioner Matice hrvatske gdje je imao jednu od najutjecajnijih uloga u kreiranju politike Matice hrvatske. Često je išao na formiranje ogranaka Matice hrvatske gdje je govorio o ekonomskoj eksploitanosti Hrvatske i o biološkom izumiranju hrvatskog naroda. Zajedno s gore spomenutim licima protežirao je na značajne funkcije svoje istomišljenike. Dana 6. 12. 1971 godine u prostorijama Matice hrvatske prisustvovao je sastanku članova redakcije „Hrvatskog tjednika” i u zajednici s Gotovac Vladom, Bušić Brunom, Veselica Markom, Ivičević-Bakulić Jozom i drugima sudjelovao u donošenju odluke da se u izvanrednom broju „Hrvatskog tjednika” štampaju uvodni članak pod naslovom „Čuvanje nade” i Izjava Izvršnog odbora Matice hrvatske, kao provokativan odgovor na uvodno i završno izlaganje Predsjednika Tita na 21. sjednici Predsjedništva SKJ.
2. IVIČEVIĆ-BAKULIĆ JOZO je svojim djelovanjem u Matici hrvatskoj i pisanjem u tzv. opozicionoj štampi direktno pridonio širenju nacionalizma u Hrvatskoj. Bio je najuže povezan sa već od prije apostrofiranim licima koji su provodili nacionalističku i šovinističku politiku u Hrvatskoj. Dana 6. 12. 1971 godine prisustvovao je sastanku članova redakcije „Hrvatskog tjednika”,⁹⁶⁸ te s Gotovac Vladom, Đodanom i drugima sudjelovao u donošenju odluke da se u izvanrednom broju „Hrvatskog tjednika” štampaju uvodni članak pod nazivom „Čuvanje nade” i „Izjava Izvršnog odbora Matice hrvatske”, kao provokativan odgovor na uvodno i završno izlaganje Predsjednika Tita na 21. sjednici Predsjedništva SKJ i da se u uvodnom članku objavi između ostalog: „... napuštajući „Hrvatski tjednik”, mi ne napuštamo nadu koja nas je u njemu skupila. Uvjereni smo da je ona zajednička svima koji⁹⁶⁹ budućnost naše zemlje i budućnost svijeta zamišljaju kao doba slobode i pravde ...”.
3. ČULIĆ ĐORĐE je odlučno podržao štrajk studenata govoreći da studenti imaju pravo da štrajkaju, jer da u suprotnom devizni režim neće nikada riješen. Isto tako javno je govorio, da su u Hrvatskoj na vlasti Srbi i da sva rukovodeća mjesta zauzimaju Srbi.

⁹⁶⁸ Dodani navodnici koji nedostaju u izvorniku.

⁹⁶⁹ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *ko i*.

4. PARADŽIK ANTE je 16. 8. 1971 godine u Ljubuškom izjavio da treba likvidirati dr Vladimira Bakarića. Dana 22. X 1971 godine organizirao je akciju Predsjedništva SS Zagreba u pravcu donošenja odluke za štrajk. U vremenu 20. 11 do 3. 12. 1971 godine u zajednici sa Čičak⁹⁷⁰ I. Z. i drugima pozvao na štrajk sve studente u SR Hrvatskoj, organizirao štrajkaške straže na svim fakultetima u Zagrebu i pozvao sve radne ljude u SR Hrvatskoj da se pridruže studentima obustavom rada. U „Hrvatskom sveučilištu“ broj 29 od 26. XI 1971. Paradžik Ante napao je amandmane na Ustav SR Hrvatske i stavio zahtjev, da sjedište Adminiraliteta ratne mornarice bude u Splitu.
5. ZNIDARČIĆ ZVJEZDANA je jedan od autora proglasa upućenog „Studentima Pravnog fakulteta Hrvatskog sveučilišta“ u kojem se veći broj članova Izvršnog komiteta CK SKH (Dušan Dragosavac, Josip Vrhovec, Milutin Baltić, Čedo Grbić i Jure Bilić) naziva unitaristima i neprijateljima SR Hrvatske i traži da se oni isključe iz CK. Ona je također autor Proglasa od 23. 11. 1971., kojim se studenti pozivaju na obustavu nastave.
6. ANTIĆ DELFA je za vrijeme studentskog štrajka bila redar na Pravnom fakultetu. U svojoj sobi je imala spisak organizatora straže i neposrednih stražara, kojeg je kasnije spalila.
7. MIŠEVIĆ MARIJAN je aktivno sudjelovao u štrajku. Bio je jedan od najaktivnijih učesnika izvanrednog zbora stanara student. doma „Stjepan Radić“ na kojem je donešen proglas kojim se daje bezrezervna podrška Predsjedništvu SS Zagreba. Organizirao je štrajkaške straže u studomu „Stjepan Radić“.
8. ČULE VJEKOSLAV jedan od najistaknutiji nacionalista u pokretu Hrvatskih sveučilištaraca. Odlučno je i aktivno sudjelovao u štrajku, te je tako među ostalima i lijepio plakate po gradu.
9. MINTAS LJERKA je bila jedna od najaktivnijih članova Predsjedništva SS Zagreba. U samom štrajku maksimalno se angažirala, te među ostalim prijetnjom upotrebom fizičke sile onemogućila nastavu i održavanje ispita. Samoinicijativno je 15. 12. 1971. pozvala na ilegalni sastanak u studom „N. Maraković“ rektora Supek Ivana.

Fakultet strojarstva i brodogradnje

Na ovom fakultetu istaknuti protagonisti poznatih događaja bili su:

1. PETRIĆ PETAR je aktivno učestvovao u studentskom štrajku, čuvanju straže na Strojarskom i brodarskom fakultetu i rasturanjem propagandnog materijala neprijateljskog sadržaja.
2. PRIMORAC ANTE je aktivno sudjelovao u studentskom štrajku. Širio je dezinformacije pričavajući da u Zagrebu štrajkuju 32 fakulteta i da su nastavnici i profesori podržali akciju studenata. Dana 11. 12. 1971 godine u prostorijama Predsjedništva SS Zagreb Primorac Ante i drugi potajno su se dogovorili i pozvali studente na demonstracije pred zgradu društveno-političkih organizacija na demonstracije u znak podrške

⁹⁷⁰ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano Čičan.

rukovodećim ličnostima kojima je javno nakon 21. sjednice Predsjedništvo SKJ uskratilo povjerenje.

3. CAR IVAN glavni je organizator prvog zbora studenata na Strojarsko-brodograđevnom⁹⁷¹ fakultetu gdje je bio i predsjednik FOSS-a. Nakon prvog zbora došao je u sukob s Budišom i to zbog toga što je Car htio da bude glavni vođa, a to mu Budiša nije odobrio. Poslije toga Car je podnio ostavku na položaj predsjednika FOSS-a, a ujedno i Inicijativnog odbora, potpuno se povukao, tako da je njegova aktivnost u demonstracijama od 26. 11. 1971 godine potpuno prestala.
4. KOVAČIĆ NIKOLA je bio jedan od organizatora studentske aktivnosti u štrajku na Strojarsko-brodograđevinskom fakultetu. Bio je član Inicijativnog odbora koji je rukovodio štrajkom.
5. BEGOVIĆ DAMIR je podržao štrajk na Zagrebačkom sveučilištu. Bio je član Fakultetskog inicijativnog odbora, te organizirao prvi i drugi zbor na fakultetu.
6. LONČAR IVAN je aktivno sudjelovao u štrajku. Dana 12. 12. 1971 godine u krugu studoma „N. Maraković” je izvikivao razne parole kao npr. „Živjela slobodna Hrvatska”, „Dolje režim”, „Dolje Tito” i druge.
7. DONJERKOVIĆ PETAR (nastavnik) je u toku štrajka istupao s tezom da je potrebno sačuvati jedinstvo studentskog pokreta. Na sastanku organizacije SK na fakultetu pokušao se suprostaviti glasanju o isključenju Primorac Ante iz SK-a.

Medicinski fakultet

Uz Pravni i Filozofski fakultet Medicinski fakultet je predstavljao jedan od najznačajnijih punktova nacionalizma na Zagrebačkom sveučilištu. Tokom vremena na ovom fakultetu svojom nacionalističkom aktivnošću eksponirali su se:

1. DODIG GORAN je u vremenu od 20. XI do 3. 12. 1971. godine u zajednici sa Čičak I. Zvonimirom, Budiša Draženom i drugima organizirao štrajk studenata u Zagrebu i pozvao na štrajk sve studente u SR Hrvatskoj, organizirao štrajkaške straže na svim fakultetima i pozvao sve radne ljude u SR Hrvatskoj da se pridruže studentima obustavom rada. Dana 11. 12. 1971 godine Goran Dodig je u zajednici sa Čičak I. Zvonimirom i drugima organizirao skup sastavljen pretežno od Predsjedništva na kojem je sastavljen i umnožen, pa zatim rasparčavan letak kao članak Augusta Cesarca „Naša konačna riječ”.
2. BURIĆ JURE jedan od najistaknutijih nacionalista na Medicinskom fakultetu. Aktivno je podržavao izbor I. Z. Čička za prorektora. Predložio je Dražena Budišu za predsjednika SS Zagreba. Sudjelovao je u donošenju odluke o počinjanju štrajka, te je kao pripadnik „Hercegovačkog zida” fizički priječio da se nastava ne održava. Radi pridobivanja radnika na generalni štrajk išao je u poduzeća „Čistoća” i „Nikola Tesla”.
3. BORAS IVAN istaknuti nacionalista je nakon izbora Ivana Z. Čička za prorektora Sveučilišta aktivno radio na rušenju starog Predsjedništva SS. Fizički je onemogućio

⁹⁷¹ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *Strojarsko-brodograđevnom*.

- vršioca dužnosti predsjednika SS Zagreba Lapaine Damjana da govori na skupštini SS od 4. 4. 1971 godine, uzevši mu mikrofon i guravši ga sa govornice, te pozivanjem redara, koji su silom Lapaina uklonili. Učestvovao je u nasilnom zauzimanju prostorija „Studentskog lista“. Podržavao je istupe Dražena Budiše i drugih.
4. BOŽIKOV VELJKO je odlučno i organizirano radio na provođenju štrajka. Kroz čitavo vrijeme obustave rada na Sveučilištu u Zagrebu Božikov se je nalazio u grupi organizatora i vrlo aktivno sudjelovao u donošenju odluka i planova u Predsjedništvu SS. Bio je na čelu koordinacionog štaba pri Predsjedništvu SS Zagreba i kao takav rukovodio nizom akcija na Sveučilištu. U zajednici sa drugima sprečio je početak nastave na Medicinskom fakultetu koji je bio planiran za 1. 12. 1971.
 5. FRANJKOVIĆ TANJA tzv. „Ustašica“. Druži se sa već spomenutim licima. Studente srpske nacionalnosti i članove SK provocira dovikujući im „crveni komunisti“, pozitivisti i izmišlja slična imena.
 6. ŠUPE JAKOV, apsolvant medicine, aktivno je sudjelovao na strani Dražena Budiše i grupe. Istupao je na zborovima i vrlo oštro napadao, ne samo rukovodstvo studentske organizacije, već i rukovodstvo SRH i SFRJ. Na jednom razgovoru u „Studentskom listu“ u svojoj diskusiji je rekao, između ostalog: „Da je Tito najmanji Hrvat, što ga je ikad Hrvatica rodila“. Posebno je žestoko istupao na zboru studenata u Stud. centru od 27. 3. 1971 godine i govorio o mračnom periodu prije X sjednice CK SKH i o potrebi ponovno Kroatizacije Hrvatske. Na Medicinskom fakultetu je bio u grupi koju su još sačinjavali: Ivan Boras, Jure Burić, Marinko Erceg, Goran Dodig i dr.
 7. BUJ BRANKO nacionalistički orjentiran student, pripadnik je „Hercegovačkog zida“ i veliki šovinista. Bio je Čičkov „tjelohranitelj“.

Fakultet farmacije i biokemije

Nakon proglašenja štrajka na Zagrebačkom sveučilištu, na zboru studenata Farmaceutskog fakulteta, govorili su Primorac Ante i Ivan Zvonimir Čičak uglavnom o zapostavljenosti SR Hrvatske u Federaciji. Apelirali su na studente da prihvate štrajk. Nakon toga dekan tog Fakulteta Ašperger Smiljko je hrabrio studente, te ih indirektno podstrekavao da stupe u štrajk, govoreći da im se ništa neće dogoditi ukoliko pristupe toj akciji. Identični stav zauzeo je i Biruš Mladen, asistent kod profesora Ašpergera. On je rekao da su svi oni koji ne prihvate štrajk izdajice hrvatskog naroda. Podršku studentima dao je također javnim istupom asistent Bradić Zdravko. Prof. Iveković Hrvoje⁹⁷² je javno branio prijedlog Šošić Hrvoja da Hrvatska bude članica Ujedinjenih nacija. Njegov asistent Janeković je također vršio medju studentima agitaciju za štrajk. On je izjavio da se ulaskom u štrajk borimo i za budućnost svoje djece.

Glavni organizatori štrajka medju studentima su bili Krešić Dragica i Šimunić Mirna. Prva je bila upoznata, kako ona kaže, idejom štrajka prije njegove realizacije, dok je Šimu-

⁹⁷² Hrvoje Iveković, hrvatski kemičar (Zagreb, 9. svibnja 1901. – Zagreb, 13. prosinca 1991.). Vidjeti opširnije: „Iveković, Hrvoje“, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021), pristupljeno 6. listopada 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=28223>.

nić Mirna bila pristalica najekstremnijeg stava, tj. da štrajk traje sve dotle dok se devizni režim u potpunosti ne riješi.

Fakultet ekonomskih nauka

Na tom fakultetu kontrarevolucionarne snage su imale jako uporište, te su već razrađenom taktikom provodili svoje ideje. Zauzeli su ključne pozicije u organizaciji SK, te se kao posljedica toga javlja sve snažnija podrška štrajku od strane studenata i profesora toga fakulteta.

1. VESELICA MARKO, koji je imao najistaknutiju ulogu, pripadao je štabu ljudi, koji su režirali djelatnost studentskih lidera Budiše i Paradžika, pa je s tim u vezi zastupao tezu da su studenti najrevolucionarniji segment u ovoj „situaciji”, ali da nemaju dovoljno kadrova, te da se u svojoj aktivnosti moraju ugledati na inozemstvo. S tim u vezi on je dana 30. 11. 1971. sudjelovao na sastanku što je održan u povodu isključenja Jure Sarića iz Republičkog vijeća SS⁹⁷³ Hrvatske u studomu „Cvjetno naselje”, gdje je u zajednici sa ŠOŠIĆ dr Hrvojem, Paradžik Antom, Dodig Goranom, Budiša Draženom i dr. sudjelovao u donošenju odluka da studenti stupe u štrajk.

Kao idejni vođa „maspoka” i konzultant nacionalistički obojenih studenata, on se dana 1. 12. 1971. sastao sa studenticom prava Znidarčić Zvezdanom, te primio od nje na uvid letak „Studenti Pravnog fakulteta Hrvatskog sveučilišta – stupili smo u štrajk”, u kojem se apostrofira da je neprihvatljiva daljnja tolerancija „unitarista” Josipa Vrhovca, Eme Derossi, Jure Bilića i dr. jer da „truju” našu političku klimu i pomažu eksploataciju radničke klase Hrvatske, te dao ocjenu da je letak dobar i rekao joj da treba „samo gurati”.

Ohrabrena takovim savjetom Zvezdana je letak dala umnožiti i učestvovala je u njegovom rasturanju.

Nakon proglašenja štrajka Marko Veselica je u kontaktu sa Vedriš Mladenom, studentom FEN-a izrazio želju za češćim kontaktima, kako bi se mogli međusobno informirati o razvoju daljnjih događaja. Marko Veselica je prisustvovao štrajkaškim zborovima na FEN-u, gdje je i javno nastupio govoreći o deviznom sistemu iznašajući već poznate svoje stavove. Njegov ulazak u dvoranu je grupa studenata nacionalista popratila dugotrajnim skandiranjem: „Marko, Marko!” Zajedno sa svojim bratom Vladom, te Vitez Ivom i Vukasović Antom, stupio je u kontakt sa štrajkaškim štabom u Predsjedništvu SS Zagreb, te dogovorio sastanak sa Sučić Stjepanom radi daljnjeg usmjeravanja studentske akcije. Nije poznato da li je do tog sastanka došlo.

Svojim napisima u „Hrvatskom tjedniku”, te zastupanjem neprijateljskih teza kao član UO Matice hrvatske u mnogome je doprinio širenju nacionalizma na FEN-u.

2. DOBRIĆ ADALBERT, sekretar osnovne organizacije SK FEN-a je već prvog dana štrajka na zboru studenata dao podršku takovoj akciji, a istovremeno onemogućavao održavanje sastanaka ogranaka SK-a.

⁹⁷³ Savez sindikata.

3. FRUA RANKO, asistent, je dao na korištenje svoj automobil grupi Čičkovich i Budišinih tzv. „jurišnika”, za prebacivanje iz studoma „N. Maraković” na FEN, a koji su imali zadatak da štrajkaškim stražama na tom fakultetu pruže pomoć od eventualnog upada protivnika štrajka u zgradu fakulteta.⁹⁷⁴
4. DOMINKOVIĆ IVAN, asistent, je u više navrata učestvovao sa Veselica Markom i drugima u razradi ideja kontrarevolucionarnog pokreta i djelovao u pravcu tzv. prebrojavanja s namjerom raspirivanja nacionalne mržnje i netrpeljivosti. U tu svrhu između ostalog koristio je spisak sastavljen za rukovodeća radna mjesta u Željezari Sisak, a uz svako ime stavio opaske o nacionalnoj pripadnosti i ostalim „svojstvima” uz lica srpske nacionalnosti.
5. VITEZ IVO, asistent, bio je član UO Društva ekonomista Zagreba, čije je glasilo bio i HGG. On je sudjelovao u pripremi platforme toga lista. Vršeći svoju odgojno-obrazovnu funkciju na fakultetu, on je antisocijalističke teze, koje su u tom listu objavljivane unosio među student.
6. BAZALA ALEKSANDAR, profesor, koji je imao i funkciju predsjednika sindikalne organizacije na Sveučilištu, je nakon 21. sjednice Predsjedništva SKJ zajedno sa Sarić Jurom izrazio želju da razgovara sa Budiša Draženom.
7. BLAŠKOVIĆ VLADIMIR, profesor, je kao predsjednik nadzornog odbora Matice hrvatske u kontaktima sa studentima vršio negativan uticaj na njih, pothranjujući na taj način kontrarevolucionarni pokret.
8. Najaktivniju ulogu od studenata imao je JUKIĆ MIJO, student IV godine. Prvog dana štrajka on je predsjedavao zboru studenata FEN-a. Objašnjavao je opravdanost takove metode. Poslije zbora pozvao je studente da se dobrovoljno jave na dužnost u štrajkaški odbor i stražu. Nakon toga je formirao straže sastavljene od nekoliko grupa po četiri studenta, koji su imali zadatak da ne dozvoljavaju ulazak studenata na fakultet. Istog dana je zahtjevao da ispitivači VUKOJEVIĆ TEODOSIJE i MIKIĆ MATO, prekinu sa već započetim ispitima. Akcioni odbor, čiji je predsjednik bio Jukić obljepio je oko ulaznih vrata parole: „Poziv na opći štrajk”, „Živjelo bratstvo”, „Dohodak radnicima”, „Dolje puč Milutina Baltića”. Jukić Mijo je sve svoje akcije dogovarao sa Markom Veselicom. Osim toga bio je u stalnom kontaktu sa Koordinacionim štabom Predsjedništva SS Zagreba od kojeg je dobio uputstva za nove akcije.
9. Iako su članovi Predsjedništva SS Zagreba naglašavali da za vrijeme studentskog štrajka nije bilo na fakultetima ekscesa pojedinaca navodimo slušaj na FEN-u. Dio studenata, koje stražari na FEN-u nisu pustili u prostorije fakulteta, željeli su to svakako učiniti. Studentu Palačković Miloradu je uspjelo da se preko otvorenog prozora na I katu ubaci unutra, ali ga je dočekala grupa stražara među kojima i KOLOBARIĆ IVAN, koji je navedenog studenta udario pesnicom po licu. Osim toga Kolobarić je bio neobično privržen studentskom rukovodstvu na čelu s Budišom. Na inicijativu Hodžić Milana (sada u pritvoru) tri puta je za vrijeme štrajka držao stražu u prostorijama Predsjedništva

⁹⁷⁴ Pokraj tog odlomka na lijevoj margini izvornika ručno je napisano *NE*.

SS Zagreba. Sklonost vršenju fizičkih napadaja potvrđuje i hladno oružje (bokser), koje je pronađeno u njegovoj sobi u studomu „N. Maraković”.

10. BAOTIĆ LUCIJA, studentica IV godine pokazala je veliku aktivnost dana 11. 12. 1971 godine uoči održavanja sjednice CK SKH na Šetalištu Karla Marksa u Zagrebu. Pozivala je studente da izađu pred zgradu CK SKH i da javno daju podršku dr Savki Dabčević-Kučar. Preko razglasa u studomu „Stjepan Radić” je tražila da studenti masovno demonstriraju i da budu jedinstveni. Zajedno sa Jukić Mijom uzela je od skladištara u domu sedam uniformi civilne zaštite i podjelila ih studentima, koji su držali stražu u domu.
11. ODŽAK JAKOV, student IV godine surađivao je u glasilu studenata FEN-a „Gospodarska misao”, gdje je objavio članak: „Dokle će devizni režim, služiti za eksploataciju Hrvatske”. On je bio na čelu grupe studenata, koja je odlazila u radne organizacije radi dobivanja podrške radnika studentskom štrajku, te zbog novčane pomoći štrajkaškom odboru, čiji je on bio član.

Aktivnost nacionalističko-orijentiranih studenata nastavljena je i nakon 21. sjednice Predsjedništva SKJ.

Kao razbijači zbora Simončić Radovan, Čolak Stanko, Tunjić Andrija i Bilušić su isključeni iz članstva u SK. Nakon toga Simončić je izjavio da namjerava na organizirani način razbiti i narodni zbor.

Dana 14. 5. 1972 godine održana je godišnja skupština Saveza studenata FEN-a. Pojedini diskutanti su se, između ostalog, osvrnuli na dosadašnji rad i aktivnost u štrajku Kovač Josipa, nekadašnjeg tajnika FOSS-a, a sada predsjednika koordinacionog odbora Udruženja ekonomskih fakulteta Jugoslavije, te zahtjevali njegov opoziv. S tim u vezi Vujaković Branko je izjavio da je Kovač Josip bio član Akcionog odbora na FEN-u, te da se dana 1. i 2. 12. 1971. na zborovima studenata protivio prekidu štrajka. On je tražio da se Kovač Josip, zbog nacionalističkog djelovanja, opozove sa dužnosti predsjednika koordinacionog odbora. Predstavnici Ekonomskih fakulteta Niša, Rijeke i Subotice, koji su kao gosti prisustvovali godišnjoj skupštini FEN-a u Zagrebu su izjavili da će oni istupiti iz koordinacionog odbora ukoliko Kovač ostane i dalje na toj funkciji. Kovač Josip je također uzeo riječ u diskusiji. Branio se od napada, iznašajući periferne stvari, nepriznavajući svoju angažiranost u studentskom štrajku, što su prisutni primili s negodovanjem. Pri izboru kandidata za FOSS i delegata za skupštinu SSZ i novi Sveučilišni odbor SSZ, uočen je prijedlog kojim se kao kandidate pokušalo naturiti Ujević Filipa i Jerković Mladena – studente, koji su zbog aktivnog učešća u studentskom štrajku isključeni iz SK. Pri glasanju su dobili neznan broj glasova, pa tako nisu izabrani.

Početak siječnja 1972. godine sekretarijat organizacije SK na Fakultetu ekonomskih nauka, organizirao je odvojeno zborove studenata po godinama, koji su imali cilj predlaganja studenata – kandidata za novi Fakultetski odbor, budući su se dosadašnji članovi svojim antisocijalističkim djelovanjem za vrijeme studentskog štrajka – kompromitirali.

Dana 12. I 1972. godine organiziran je zbor studenata II godine FEN-a. U ime sekretarijata SK, zborom su kao članovi radnog predsjedništva, trebali rukovoditi Pecotić Vedran i Hranilović Vesna. Student Duvančić⁹⁷⁵ Vlado je protestirao što je radno predsjedništvo unaprijed određeno i zatražio da se iz redova prisutnih izabere novo vodstvo zbora. U tom zahtjevu podržali su ga Simončić Radovan, Čolak Stanko, rodom iz Ljubuškog i Vicić Neven, rodom iz Drniša. Nakon toga u dvorani je nastalo komešanje i vika, te u takvim uslovima zbor nije mogao nastaviti radom. Predsjedavajući na zboru Pecotić Vedran je zatražio od člana SK da napuste dvoranu, što su oni jednim dijelom i učinili. Poslije toga zbor su nastavili voditi Simončić Radovan, Čolak Stanko i Ivanković Branko, koji su se zajedno sa studentima Bilušićem i Tunić Andrijom uspjeli nametnuti kao kandidate za nove članove FOSS-a.

Navedeni Vicić Neven je za vrijeme studentskog štrajka odnio u Drniš 50 letaka, u kojima stoji da studenti Drniške krajine bezrezervno podržavaju štrajk, te je posredstvom Duvančić Vlade sudjelovao u njihovom rasparčavanju.

Od strane sekretarijata organizacije SK FEN-a, pomenuti zbor studenata je proglašen nelegalnim, a zaključci zbora nevažeći, te se zbog toga morao održati novi zbor.

⁹⁷⁵ Ispravak slovne pogreške. U Izvorniku je napisano *Duvančić*.

17.

Aktivnosti i veze političke emigracije, stranaca i drugih lica na zagrebačkom sveučilištu i nekim institucijama u Zagrebu /Centar SDS Zagreb – 14. i 25. 1. 1971. g./ (šifra 016.1/4-37)⁹⁷⁶

STROGO POVERLJIVO

NAKON KORIŠTENJA VRATITI⁹⁷⁷

CENTAR SDS ZAGREB

Zagreb, 25. 1. 1971.

AKTIVNOSTI I VEZE POLITIČKE EMIGRACIJE,
STRANACA I DRUGIH LICA NA ZAGREBAČKOM
SVEUČILIŠTU I NEKIM INSTITUCIJAMA U ZAGREBU

/pisano u 6 primjeraka/

U prikazu o sadašnjem djelovanju političke emigracije, stranaca i drugih lica na Zagrebačkom sveučilištu i nekim institucijama u Zagrebu želimo prikazati razvojni put i sadašnju aktivnost svih onih snaga, koje su u sklopu raznih političkih aktivnosti uticale na izbor studenta Čičak Ivana za prvog prorektora studenta na Zagrebačkom sveučilištu.

U prikazu ćemo se morati ponekad vratiti i malo unazad da bi se bolje uočio slijed djelovanja i povezanost određenih lica – kako onih koji su odgojeni u krilu ekstremne hrvatske emigracije, tako i onih koji žive i djeluju u zemlji, ali koji su u stalnoj ili povremenoj sprezi sa hrvatskom političkom emigracijom, a ponekad i sa stranim obavještajnim službama ili strancima.

Potrebno je naglasiti da se način političkog djelovanja svih tih lica stalno mijenja, da se oni stalno prilagođavaju postojećim prilikama, a što je uvjetovano razvojem političke i ekonomske situacije u Jugoslaviji i Hrvatskoj i političkom situacijom u svijetu.

Ukratko ćemo obraditi najkarakterističnije organizacije, grupe i pojedince, čija je djelatnost, po našem uvjerenju i informacijama, dovela direktno ili indirektno do raznih javnih političkih istupa, pa i izbora Čičak Ivana za prorektora.

U posljednjim godinama nismo se susreli sa klasičnom ilegalnom organizacijom /neke kao što su Hrvatski oslobodilački pokret i Hrvatski pokret otpora uključile su prije 5-6 godina oko 200 studenata u razne kažnjive aktivnosti/, ali smo zapazili povremene javne

⁹⁷⁶ Signatura dodijeljena u HDA-u jest HR-HDA-1561.1.8.2.3.4.37. Predmet sadržava dva pregleda (dokumenta) koja je Centar SDS-a Zagreb sastavio 14. i 25. siječnja 1971. Dokumenti nisu potpuno istovjetni, ali su sadržajno vrlo slični. S obzirom na ponavljanje znatnog dijela sadržaja, u ovom se izdanju objavljuje novija verzija, tj. pregled sastavljen 25. siječnja 1971.

⁹⁷⁷ Oznaka tajnosti i uputa o povratu dokumenta otisnuti su pečatom.

političke istupe i manifestacije hrvatskog šovinizma i separatizma. Svi ti događaji uslovljeni su recidivnim ponašanjem ranije utvrđenih šovinista, ali i nekih novih lica koji su mijenjali metode i forme djelatnosti, a sadržaj prilagodili koliko je to bilo moguće „dozvoljenom“ ili „tolerantnom“ /uslovno rečeno nekažnjivom/ javnom istupu. Od vremena do vremena zadnjih godina organizirano se prilazilo forsiranju javnih nacionalističkih i šovinističkih istupa, kako bi se oko takvih događaja polarizirale snage, pa i na Zagrebačkom sveučilištu. Protagonist i idejni začetnik takvih aktivnosti je emigrant Kušan Jakša, koji već duže vremena djeluje u Londonu i izdaje emigrantski list „Nova Hrvatska“, u kojem napada politički sistem u Jugoslaviji, tražeći otcjepljenje Hrvatske iz SFRJ. On je već prije 4 godine tražio da djelovanje hrvatske političke emigracije treba usko povezati sa snagom u zemlji, a tu je u prvom redu želio angažirati studente i neke intelektualce. Zalagao se za javne tribine i političke istupe, preko kojih se treba boriti i izboriti za nezavisnu Hrvatsku.

Želimo konstatirati da sve grupe, grupice i pojedinci koriste demokratičnost i slobodu u našem političkom, društvenom i javnom životu, da bi djelovali iz različitih pozicija, ali sa istim ciljem, s naglašenom težnjom da svoja istupanja i raznovrsnu djelatnost prikriju plaštem borbe za progres i afirmaciju hrvatskog naroda, pa idu tako daleko da se uspoređuju sa stavovima Saveza komunista Jugoslavije i Saveza komunista Hrvatske, naglašavajući da su im stavovi slični ili pak da je Savez komunista prisvojio njihove ideje i programe, iako se eksponiraju u biti u direktnoj borbi protiv daljnjeg razvoja samoupravnog socijalističkog društva i političkog sistema SFRJ.

Sve te snage politički osuđene i raskrinkane na X sjednici Centralnog komiteta Saveza komunista Hrvatske nastavile su sa istim ili sličnim aktivnostima, ali u izvjesnom smislu opreznije i taktičnije. Rezultanta tih aktivnosti je izbor Čičak Ivana za studenta prorektora, kojem se događaju od antipartijskih i šovinističkih elemenata želi dati politička dimenzija i publicitet.

Podaci i informacije o prorektoru
studentu Čičak Zvonimir
Ivanu, događaji i aktivnosti
klera, nekih nacionalista i drugih

Dana 21. prosinca 1970. godine izabran je za prvog prorektora studenta na Zagrebačkom sveučilištu student Ivan Zvonimir Čičak.

Rođen je u Zagrebu 1947. godine, gdje je završio osnovnu školu i gimnaziju. U IV razredu gimnazije „Vladimir Vitasović“ isključen je iz škole zbog pisanja školskih zadaća koje su ocjenjene kao nacionalističke. U to vrijeme već je pripadao ekstremnoj ilegalnoj organizaciji „Hrvatski oslobodilački pokret“, kojoj je na čelu stajao bivši ustaški bojničnik emigrant Biošić Josip. Ogranak organizacije u Zagrebu kome je pripadao, na vrijeme je otkriven i prekinuta je njihova aktivnost. Organizacija je imala u programu vršenje terorističkih i drugih akcija u zemlji.

Sa aktivnostima u ilegalnoj organizaciji „Hrvatski oslobodilački pokret” bio je upoznat njegov otac i svećenik Trčak Ivan iz crkve „Sv. Petra” u Vlaškoj ulici, koji je bio veliki prijatelj porodice, a Ivan je bio u to vrijeme ministrant u crkvi „Sv. Petra”. Odgajan u nacionalističko-klerikalnoj porodici uzeo je učešća tako reći u djetinjstvu u spomenutim šovinističkim aktivnostima. Nakon završene gimnazije upisao se na Pravni fakultet, te paralelno na Filozofski fakultet, gdje je studirao književnost i francuski jezik. Školske 1968/69. napušta studij prava i francuskog jezika, te kao redovni studij upisuje I godinu na Filozofskom fakultetu i to komparativnu književnost i filozofiju. Na fakultetima je pokazao dosta loš uspjeh, te njegov prosjek ocjena iznosi 2,9. Pored studija paralelno pohađa Institut za teološku kulturu laika. Od 1968. godine član je međunarodne organizacije „Pax Cristi”, u kojoj je obavljao neke dužnosti.

Iste godine 1968. bio je potpredsjednik fakultetskog odbora studenata Filozofskog fakulteta, ali je istupio iz odbora i Saveza studenata, jer se nije slagao sa programom Saveza.

U toku 1969/70. god. primjećena je živa aktivnost Ivana Čička u organiziranju raznih skupova posvećenih književniku Tomićić Zlatku, kao tadašnjem uredniku „Hrvatskog književnog lista”. Pokazao je posebnu aktivnost u organiziranju studenata Zagrebačkog sveučilišta da daju političku podršku „Hrvatskom književnom listu” i da dobrovoljno organiziraju distribuciju lista.

Početak 1970. godine primjećeni su njegovi česti kontakti sa bračnim parom Tolić Benjaminom i Dubravkom, koji su se vratili iz Austrije, gdje su pripadali emigrantskoj organizaciji „Hrvatski socijalisti”, te je Benjamin zbog neprijateljskog djelovanja protiv SFRJ iste godine po svom dolasku u Zagreb osuđen na 10 mjeseci zatvora.

Iste godine mjeseca veljače Čičak je uzeo učešća u organiziranju nereda u Hrvatskom narodnom kazalištu prilikom prikazivanja drame „General i njegov lakrdijaš”. On je svojim prijateljima studentima dijelio besplatno karte i omogućavao na taj način prisustvo većeg broja svojih istomišljenika i time pridonio organiziranjem i bučnijem šovinističkom ispadu u Kazalištu.

Dana 5. i 6. 12. 1970. godine u Rijeci je organiziran skup laika od strane Instituta za teološku kulturu laika, kome je prisustvovao i Čičak. Udaljujući se od teme on je skupu pokušao nametnuti diskusiju o problemu naše radne snage u inozemstvu. S jednom ekstremnom grupom isticao je potrebu efikasnijeg angažiranja katolika u raznim ekonomsko-političkim situacijama nasuprot komunistima, jer da je za to sada povoljna prilika. Pokušao je skup usmjeriti na diskusiju o ekonomskom osiromašenju Hrvatske. U tom smislu zalagao se da skup izglasa rezoluciju koja bi se poslala radnicima u inozemstvo. U njoj bi se istaklo da će katolici u ovoj zemlji stvoriti uvjete za povratak radne snage u domovinu.

Dana 19. 12. 1970. godine održana je godišnja skupština stanara studentskog doma „Nina Maraković”. Tom prilikom diskutiralo se o studentskom standardu, kao i drugim pitanjima studentskog života. Bilo je raznih prijedloga, a između ostalog i da studenti izađu na ulice i demonstriranjem ukažu na nerješene svoje probleme. Čičak se je izjasnio protiv izlaženja na ulice, jer po njegovom mišljenju, to ničemu ne vodi, a samo bi se dalo povoda „smrdljivoj policiji” da upotrijebi pendreke.

Dana 21. 12. 1970. godine održana je godišnja skupština Sveučilišta u Zagrebu. Savez studenata Hrvatske za svog kandidata predložio je Damira Grubišu, a Đerek Veljko zvani Jerko predložio je za studenta prorektora Čičak Zvonimir Ivana. Od predloženih kandidata u nominaciji za Grubišu se izjasnilo 184 delegata, a za Čička 57. U toku trajanja skupštine Čičku je omogućeno da govori i na taj način utiče na prisutne, dok ta mogućnost Grubiši nije dana zbog navodnih proceduralnih razloga. Tako je prilikom glasanja Čičak dobio 174 glasa, a Grubiša 166 i na taj način izabran je za prvog studenta prorektora.

Istog i slijedećeg dana štampa, radio i televizija obavijestili su građane o izboru organa skupštine. „Vjesnik“ je donio članak pod naslovom „Studenti protiv „studentskog prorektora“ i objavio neslaganje Saveza studenata Zagreba sa izborom Čička.

Čičak je već slijedeći dan reagirao na pisanje „Vjesnika“, kojem je uputio protestno pismo u kojem osporava navode u članku, iznosi svoja gledišta i zahtijeva da se to objavi. Drugog dana istom uredništvu uputio je i drugo pismo u kojem navodi, da podržava reformu Sveučilišta, program „300 dana“, politiku Centralnog komiteta SKH i prema sjećanju interpretira govor što ga je održao na skupštini Sveučilišta.

Ovaj politički blef nakon izbora za prorektora je veoma karakterističan. Dosljedno тумачити političku i idejnu platformu Čička može se jedino na osnovu njegovih šovinističkih istupa i aktivnosti /istupi u gimnaziji, učesće u radu šovinističke i nacionalističke organizacije, aktivnosti u crkvenim organizacijama, politička podrška ekstremno-nacionalističkom „Hrvatskom književnom listu“ i Tomičić Zlatku i drugo/. Nije moguća politička i idejna transformacija Čička na politici i ideologiji SK koju deklarira u pismima „Vjesniku“.

Nakon izbora na nekim fakultetskim godišnjim skupštinama studenata u Zagrebu, te na skupu stanara studentskog doma „Nina Maraković“ Čičak Ivan sa grupom svojih prijatelja tražio je u svojim govorima podršku na dužnosti studenta prorektora. Sa grupom birača obilazio je skupštine studenata i nametao se je diskusijom o političkim, ekonomskim i studentskim problemima.

Dana 8. 1. 1971. u studentskom domu „Nina Maraković“ Čičak je prisustvovao sa grupom svojih pristalica skupu stanara. Skupu je, pored stanara doma, prisustvovalo i više stotina studenata iz drugih domova, tako da ih se okupilo preko hiljadu. U diskusiji koja je trajala preko šest sati, više učesnika odbacilo je ocjenu studentskog rukovodstva, prema kojoj student prorektor Ivan Zvonimir Čičak na osnovu svog dosadašnjeg djelovanja ne može garantirati reformu Sveučilišta. Veoma bučnu atmosferu stvorili su prijatelji Čička skandiranjem i odobravanjem govora svojih pristalica, a negodovanjem i stvaranjem nemogućće atmosfere za vrijeme govora onih koji su podržavali ocjenu studentskog rukovodstva. Na zboru je govorio i Čičak. Iskoristio je nastalu situaciju i predložio skupu da je došao na pomisao da podnese ostavku na položaj prorektora. Njegovi su prijatelji bučno reagirali protiv podnošenja ostavke, i kada je video da ima većinu na svojoj strani, izjavio je da ostaje na položaju dok ima ovakvu podršku. U nastavku svog izlaganja govorio je o kretanjima u katoličkoj crkvi, iznosio sadržaj razgovora sa većim brojem kardinala Evrope s kojima je u toku prošle godine razgovarao, od kojih mu je navodno jedan dio prigovarao zbog inter-

nacionalističkog opredjeljenja. Tek na primjedbu članova predsjedništva skupa formalno je iznio neke svoje poglede na reformu Sveučilišta. Ovakvom Čičkovom izlaganju suprostavilo se više studenata, ali je skup na kraju diskusije većinom glasova podržao njegov izbor za prorektora, a za novog predsjednika Saveza studenata Zagreba umjesto Slobodana Langa predložio je Dražena Budišu.

Isti dan Čičak je prisustvovao godišnjoj skupštini studenata Medicinskog fakulteta. Njegova grupa, iako u manjini, uspjela je svojim reagiranjem onemogućiti rad skupštine. Čičak se obratio dekanu Medicinskog fakulteta tražeći riječ, koja mu od strane predsjedništva nije dana, zbog čega je nastalo bučno reagiranje njegovih pristalica, tako da je skupština morala biti prekinuta. Slobodana Langa i Đakula Miroslava oba iz Saveza studenata fizički su onemogućili da istupe na skupštini studenti Burić Jure i Petrušić Ilija. Čičak je uspio izjaviti samo to da traži podršku svojih pristalica.

Sa Medicinskog fakulteta požurio je na godišnju skupštinu studenata Pravnog fakulteta, koja se tog dana održavala nešto kasnije. Dok je stigao na Pravni fakultet sa grupom svojih pristalica, skupština je već bila prekinuta zbog toga što je jedan, do sada neidentificirani student, silom htio nametnuti da se u dnevni red unese rasprava o studentu prorektor, što većina prisutnih nije podržala, pa je nastao nered kojeg su izazvali pristalice Čička.

Čičak je dana 14. 1. 1970. godine prisustvovao godišnjoj skupštini studenata Fakulteta ekonomskih nauka, ali nije učestvovao u diskusiji. Na ovoj skupštini opet je bilo bučnog reagiranja u prilog Čičku i izglasana je rezolucija u kojoj se daje podrška Čičku kao prorektor, zahtjeva se ostavka predsjedništva Saveza studenata Zagreba i uredničkog kolegija „Studentskog lista”, te traži izmjena Statuta Saveza studenata Zagreba.

Istog dana održana je godišnja skupština studenata Filozofskog fakulteta na kojoj je Čičak dobio podršku od gotovo polovine prisutnih, a posebno od istomišljenika Đerek Veljka i Budiše Dražena. Njegovi istomišljenici pokušali su proturiti parolu da je drugarica Ema Derossi na zboru studenata st. doma „Nina Maraković” podržala Čička, što bi trebalo da znači da onaj koji je protiv Čička je ujedno i protiv CK SKH. Skupština je završena bez donošenja određenih zaključaka.

Godišnja skupština studenata Strojarskog fakulteta završena je zaključkom da Čičak ne može kao prorektor zastupati interese studenata strojarstva. Sekretara partijske organizacije poslije skupštine dočekala je grupica studenata za koju je izjavio da ga je namjeravala fizički napasti, ali je to izbjegao.

Slijedeći dan po održanoj skupštini studenata Medicinskog fakulteta, na kojoj je student medicine Gnjidić Živko suprotstavio Čičku, našao je na vratima svoje sobe u studentskom domu „Sava” ceduljicu s natpisom: „Seli što prije iz Zagreba inače ćeš uvjetovati skraćenje vlastitog života. Dani su ti odbrojani”. Drugi dan našao je pisao poslano poštom sa slijedećim tekstom: „Ne zaboravi da si upozoren, na raspolaganju imaš jedan dan manje”. Dana 19. 1. 1971. g. ponovno je dobio prijeteće pismo slijedećeg sadržaja: „Trebao si nas odmah poslušati i nikom ništa ne pričati. Još uvijek imaš mogućnosti da nas poslušaj”.

Nakon izbora Čička za prorektora, počela je živa aktivnost Šime Đodana, Marka Veselice, Danila Pejovića, Petra Šegedina, Ive Frangeša, Ivana Supeka, Tuđman Franje i drugih. Međusobno su se posjećivali i izmjenjivali svoja gledišta o momentalnoj situaciji, kako bi „pronašli najbolja rješenja i u javnosti istupili sa identičnim gledanjima po svim pitanjima“.

Iz razgovora Šegedina i Supeka, proizlazi njihova platforma i procjena situacije. Za njih nije bitan Čičak kao ličnost, kao ni sama funkcija prorektora – studenta. Bitno je da „buntovna omladina“ želi jednu novu Hrvatsku, da ta omladina ulaskom u Savez studenata treba faktično preuzeti određene funkcije i odgovornosti i na tom planu usmjeriti svoje akcije.

Dana 23. 12. 1970. godine Pejović Danilo i Frangeš Vera razgovorajući o Čičku kao prorektor, čude se što studenti obilaze fakultete i institucije i što negoduju. Po njihovom mišljenju Čičak je izabran na legalan način, studenti su sami izgubili bitku, a izgubili su je zbog „stvari koja nije nigdje zapisana“. Smatraju, da će Čičak imati podršku s jedne i s druge „ultraške strane“.

Razgovarajući o istoj temi s Frangeš Ivom, Pejović ga upozna je da se o tome u Matici hrvatskoj vodila „žučna diskusija“ i da sada svatko hoće da „nosi zastavu“. Obojica smatraju da „status quo nigdje ne može biti“, a Čičak im se ne sviđa, kao ni Grubiša, ni Lang.

Dana 28. 12. 1970. godine Đodan Šime razgovarao je sa Pađen Ivicom. Upoznao je Pađena da ga je Matko Bradarić informirao da jedna grupa studenata želi Pađena kandidirati za prorektora. Pađen je Đodanu rekao da nema pretenzija za tu funkciju. Đodan je iznio da je poznato da je ideja o studentu prorektor bila njegova, ali da je na skupštini Sveučilišta konzervativna struja reagirala protiv službenog kandidata i birala onog koji nije službeno nametnut. Smatra, da je nezgoda u tome što se na sve to „naljepila“ unitaristička štampa. Zbog toga treba pustiti da se stvar smiri, a onda izaći na skupštinu i ne dozvoliti da „NIN“, „Borba“ i „Politika“ stalno „montiraju“ nekakve zavjere i nekakve nacionalizme. Đodan hvali „Studentski list“ i Pađenov doprinos u njemu i dodaje, da na fakultetu treba širiti studentsku organizaciju, jer se oko 80 % studenata nalazi van Saveza studenata i da ne treba dozvoliti da nekontrolirani ljudi prave ovakve ekscese.

Dana 8. 1. 1971. godine Đodan je preporučio Mili Borasu da razgovara sa Čičkom i da mu sugerira ostavku, a da na njegovo mjesto dođe Pađen. Smatra, da se sada događaju takve stvari koje nisu normalne, a ne zna ni da li je i Čičak normalan, jer odlazi u Petrovu crkvu i pred čitavom masom traži, „da se pomole za Savku, da joj Bog prosvijetli pamet“. U vezi godišnje skupštine studenata Pravnog fakulteta, o kojoj smo već pisali, Borasu je predložio da ako bude govorio da to čini diplomatski, jer se razbijanjem hrvatskih snaga na više frakcija ne može nikad ništa postići. Rekao mu je da je to isto rekao Marku Veselici u njegovom stanu pred većom grupom ljudi, dodajući da Hrvatska danas ima jednu organiziranu snagu, a to je CK SKH, koji, „kakav je da je, svaki dan je bolji“.

Dana 13. 1. 1971. godine Asija Petrović, supruga Gaje upoznala je jednu svoju kolegicu da joj je Rudi Supek⁹⁷⁸ ispričao kako je njegov brat Ivo na skupštini Sveučilišta govorio

⁹⁷⁸ Rudi Supek, hrvatski sociolog, filozof i psiholog (Zagreb, 8. travnja 1913. – Zagreb, 2. siječnja 1993.). Vidjeti opširnije: „Supek, Rudi“, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021), pristupljeno 6. listopada 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=58813>.

protiv Damira Grubiše i glasao za Čička. Asija smatra, da je to karakteristično za njegov karakter, jer po njezinom mišljenju Ivo nije čovjek nego lopov kad se ovako ponaša. Zamjerala mu je što je govorio protiv Grubiše studenta svog fakulteta i člana SK.

Dana 14. 1. 1971. godine Čičak je u razgovoru sa Šegedin Petrom istog upoznao da su mu rekli da bi on želio s njime razgovarati. Na upit Šegedina, tko mu je to rekao, Čičak odgovara: „Veliki šef” /pretpostavljamo da se radi o Supek Ivanu/ dodajući da je on uvijek govorio otvoreno. Čičak je pitao Šegedina da li žele da postane Radić ili „izdajnik” iz njegove priče, jer da druge solucije nema. Šegedin mu je odgovorio da se u ovim alternativama ne može razgovarati, jer je Radić nešto drugo, a „izdajnik” da ne smije biti već pame-tan čovjek.

Istoga dana Šegedin je upoznao Ivana Supeka o razgovoru sa Čičkom. Nakon toga Supek je informirao Šegedina o rezultatima razgovora sa Šagi-Bunić Tomislavom i Turčinović Josipom. Konstatirao je da su oni bili iznenađeni izborom Čička, ogorčeni na njegovo držanje, a iz razgovora s njima da je stekao utisak da, prema njihovom mišljenju, Čičak nije uravnotežen čovjek.

Supek smatra, da se u sadašnjoj situaciji njegov plan sastoji u tome da „oni” moraju dati Čičku rehabilitaciju, naime da je krivo optužen i na kraju on treba izaći potpunoma častan. Kako je to sve skupa jedan nesporazum, treba raditi na sjedinjavanju studenata i u tom jedinstvu ponovo izabrati nove funkcionere. Sve ovo izaziva slijedeće: da Lang podnese ostavku što analogno izaziva ostavku Čička, s tim što njegova ostavka ne stupa na snagu, jer njegovu ostavku može da primi samo Skupština, koja će se održati u martu ove godine.

Šegedin se interesirao da li Turčinović i Šagi imaju neka sredstva s kojima mogu utjecati na Čička. On je svoju strategiju iznio nekom profesoru, koji je istu prihvatio i obećao da će utjecati na Čička.

Nadalje su u razgovoru konstatirali da je u ovom momentu važno da se u Hrvatskoj održi mir, da se studenti trebaju naći na zajedničkoj platformi i izabrati svoje rukovodstvo nakon ostavke Langa koja bi bila realna, i Čičkove koja bi bila simbolična.

Šegedin smatra da o svemu treba dobro razmisliti, jer on želi da iz toga „izađe nešto treće”, samo nije siguran da li je to sada moguće. Izrazio je svoje zadovoljstvo što su Turčinović i Šagi o tome razgovarali sa Supekom. Supek je na ovo dodao: „Mi smo njega pozvali, oni su pred nama s njim razgovarali, rekli mu priličan broj oštrih riječi. Samo „mali” se je postavio sada kao da je on vođa hrvatskog naroda. Iza njega da stoji hrvatski narod i da mora učiniti ono što narod od njega traži”. Također je rekao da će se prije ubiti nego primiti ostavku. Supek smatra, da je kod njega nastupilo ludilo veličine i da, ako tako nastavi, neće se moći naći rješenje, jer tada ni Lang me može dati ostavku. Partija, prema Supeku, ne smije priznati jedan takav poraz, jer bi to Partiju upropastilo u očima Srbije. Izrazio je zadovoljstvo što je imo priliku čuti stav najjače katoličke grupe u Hrvatskoj i takvo njihovo rezoniranje.

Šegedin je izjavio Supeku da do danas nije postojao jedan nacionalni, zagrebački studentski pokret sa svojim koncepcijama, već je uvijek do sada svaki studentski pokret bio refleks Beograda. Sada da se ovdje otprilike formira taj pokret koji ima specifičnosti ovoga

ambijenta-nacionalnog. To da je jedna pojava koja bi se mogla u ovom momentu manifestirati na jedan negativan način, ali „u osnovi nije negativna“.

Prema Supeku, Čičak je govorio da će ići i do Pape, što su oni ocijenili da se kreće na relacijama koje su njima nedokučive. Šegedin je konstatirao da se ista stvar desila svojevremeno i sa Tomičić Zlatkom.

O stanju nakon izbora Čička, Šime Đodan razgovarao je sa Markom Veselicom. Iznio mu je svoj stav da je u ovoj situaciji najbolje da Čičak podnese ostavku, nakon čega bi izgledalo kao da je sve išlo normalno. Dodao je, da se oko Daga Strpića, urednika „Studentskog lista“ okupilo mnogo studenata koji su došli iz Beograda i da mu je Šime Balen rekao, da su došli sa zadatkom „da mute stvar“. „Naši dečki“ – rekao je Đodan, „žele u uredništvo, a ovi im nedaju i sve ih nazivaju šovinistima“.

Na kraju su konstatirali, da je ostavka Čička stvar njega samoga, a da bi ostavka koja bi se tumačila kao kapitulacija sveučilišne skupštine neprihvatljivim a ostavka Čička kao čovjeka koji nije podesan za tu funkciju, da je sasvim normalna.

Veselica je obavijestio Đodana da se je dogovorio sa Šikić Danom o tome tko koga treba da obavijesti na vrhu o situaciji na Sveučilištu. Mišljenja je da bi on „hvatao“ Peru Pirkeru, Josipa Đerđu i Savku Dabčević, Šikić Miku Tripala, a da bi Đodan razgovarao sa Bačunom i Rukavinom.⁹⁷⁹

Ljudevit Jonke, Vlatko Pavletić, Tomislav Ladan, Ivo Frangeš i još neki smatraju, da Čičak nije najpogodnija ličnost za prorektora zbog svoje neurednosti u studiju, demagogije, nekorektnosti prema Grubiši za koga smatraju da je iskreno na liniji X sjednice CK SKH. Smatraju, da je Čičak na prepad izveo ovu akciju, da je podijelio nacionalne snage, da je doveo u opasnost odnose između CK SKH i Matice hrvatske s jedne strane i crkve s druge strane /boje se da to ne bi njih i CK posvadilo s crkvom/, bar ne u početku, odgovorni crkveni faktori, osim možda kojeg starog konzarvativca ili kojeg previše vatrenog mladog popa. No, ipak općenito je mišljenje da je kompromitantno i neozbiljno bilo pokrenuti kampanju protiv svršenog čina, jer u toj kampanji Ema Derossi na skupu u studentskom domu „Nina Maraković“ pokazala je nedoraslost i na taj način izazvala studente. Većina njih smatra da bi najbolje bilo stišati stvar i pustiti Čička na miru do idućih izbora, iako nitko s njime nije zadovoljan.

Profesor Filozofskog fakulteta Filipović Vladimir rekao je, da je izbor Čička klerikalna podvala. Čitavu tu situaciju nastalu nakon toga nazvao je cirkusom i blamažom. Za taj propust otkriva i politički sistem u zemlji.

Šnajder Slobodan smatra, da je put i način reagiranja grupe oko Čička neprihvatljiv, te da ih on ni u jednom momentu ne želi podržati, jer smatra, da još nije nastupilo vrijeme za promjene izražene u lipanjskim događajima 1968. godine. Njihove ideje ne smatra svojim.

Ratković prof. Milan, izražava podršku Čičku i naglašava potrebu da mu se u ovoj situaciji pruži pomoć kroz savjetovanje kako da se ponaša u cilju održanja.

⁹⁷⁹ Ivan Bačun, Milivoj Rukavina.

Slično postupa i Žnidarčić dr Lav, označavajući to što se dogodilo s Čičkom „fantastičnim”, a u ovom trenutku najvažnije je „pametno ga savjetovati”.

Dana 13. 1. 1971. godine zagrebački nadbiskup Kuharić Franjo razgovarao je sa Čičkom. Čičak se interesirao za razgovor kojeg je Kuharić vodio sa predsjednikom komisije za vjerska pitanja Frid Zlatkom i tajnikom Lazić Ivanom. Kuharić ga informirao o tom razgovoru kao i o primjedbama koje su njemu tj. Kuhariću upućene. Rekao mu je, da mu je Lazić saopćio da se Čičak ponašao kao „firer” i da okuplja oko sebe vjernike. Frid Zlatko da je primijetio da se previše angažira, bez obzira na tok izbora i način kako je izabran. Čičak je na to rekao da je nastala situacija da ga ljudi pozdravljaju na ulici i u tramvajima i javno uzvikuju: „Hoćemo Čička”. Kuharić ga je upozorio da za sve ovo treba imati smisla i savjetovao ga da se previše ne angažira, kako ne bi postao instrument pojedinaca. Govorio mu je, da je upoznao predsjednika IV Haramiju s time da je dobar vjernik i katolik, ali da to ipak nije dovoljno. Pitaو ga je šta misli o povlačenju s dužnosti prorektora, a ovaj mu je odgovorio da je odlučeno da se makne on i Grubiša i da se izabere Pađen Ivica.

Dana 15. 1. 1971. nadbiskup Kuharić je razgovarao sa biskupom Salač Josipom. Kuharić ga je upoznao da je Čičak sposoban i dobar, ali da mora biti savršeno slobodan i ne smije dozvoliti utjecaj kojekakvih napada. Salač se je složio da umjesto Čička može biti izabran i netko drugi, ali da je potrebno da se crkva bori za ono što „oni sami traže i žele”. On se je interesirao da li će unitarističke snage izvesti neku gužvu oko Čička. Kuharić je odgovorio da „oni” imaju silu u rukama i da „naši” će njih ostaviti po strani. Salač je rekao da mu je to jasno, ali se boji komunista i strah ga je od velike buke i unitarista koji bi, po njegovom mišljenju, mogli da se umješaju u ovu situaciju, a i neke druge struje. Kuharić je rekao da postoji jedna formula kojom bi trebalo baciti prašinu u oči, ali da treba šutjeti, jer komunisti imaju gužvu sa intelektualcima što je za njih daleko teže. Salač je rekao da Haramiju i Dabčević Savku treba razlikovati, jer su u pitanju dvije struje, pa mali potres ili kakva igra može dovesti do pada cijelog CK. Kuharić je dodao da CK neće pasti zbog njihovih reakcija, a Salač je dodao da se ne radi o katolicima, nego o reakciji u Hrvatskoj.

Kada bi se pojavile demonstracije i Čička moglo osuditi zbog ilegalne djelatnosti, a na temelju njegovih govora i istupa, on po mišljenju Kuharića, tada gubi sve i cijela stvar propada. Kuharić je dodao da je savjetovao Čička da zbog toga mora biti promišljen u svakoj izjavi i na svakom mjestu, pa mu je zbog toga rekao primjebdu Lazića da se ponaša kao „firer”. Zbog svega ovoga Čičak bi morao postupati mirno, otvoreno, javno, ali ne opet tako da se sve greške pripisuju njemu. Salač je dodao da bi preko Kuharića, Šagija ili Škvorca trebalo porazgovarati sa Čičkom i pokušati ga usmjeriti i opametiti, da se vidi da to dolazi preko crkvenih ljudi. Kuharić je dodao da je savjetovao Čičku da ne podnese ostavku i to je Čičak prenio drugarici Savki Dabčević. Salač mu je predbacio da je učinio glupost, jer da ne bi bilo zgorog da podnese ostavku i tako dokaže da katolici podržavaju politiku Savke Dabčević. To bi značilo da poručuju upravo ono što mu se ne vjeruje, pa da bi to što je katolik bila drugorazredna stvar. Kuharić je rekao da je Čičak napadnut upravo zato što je katolik, a Salač je kazao da je to osobna stvar i da ne može nastupati na fakultetu kao takav, jer da to znači izigravanje nekakve političke stranke koja ne postoji. Nadbiskup Ku-

harić je nadalje rekao da su Šagija nazivali potpredsjednik Sabora Milivoj Rukavina i Ivo Supek i tražili da nagovori Čička da podnese ostavku, što bi po njegovom mišljenju značilo da su funkcioneri nadbiskupije ti koji sa tim stvarima manipuliraju.

Juras Jure dolazio je biskupu Miji Škvorcu, tražiti dozvolu da umjesto Čička postave Pađen Ivicu, koji je dobar katolik i jedan od urednika „Studentskog lista”. Kuharić je rekao da je Pađen u vezi s tim posjetio biskupa Škvorca. Na kraju su konstatali da ne znaju kolika je istina u informaciji da bi isključivanjem Čička mogao da padne dio štampe i da oko toga sada ima raznih ucjenjivanja. Salač je konstatirao da su uz Čička „praxisovci”, koji su poznati kao unitaristička grupacija i da za vrijeme izbora nisu bili uz njega.

Za Juras Juru rekli su da je u početku bio protiv Čička, a da mu je sada glavni savjetnik i menadžer i da pravi nemire i skandale.

Za studenta Ergić Ljubu, koji je pokušao samoubojstvo rekli su da je ostavio nekakvo pismo u kojem stoji da se gube građanska prava i da je pokušaj izvršio zato da skrene pažnju javnosti, kako Srbi gube građanska prava i ravnopravnost, ali da Čičak ne dozvoljava takvo tumačenje, jer da je taj student došao u nekakav sukob i da je to bio motiv za pokušaj samoubojstva. Ovaj slučaj unitaristi, prema njihovom mišljenju, tumače na svoj način.

U listu „Aksa” od 9. 1. 1971. godine objavljena je politička izjava Šagi-Bunić Tomislava i Turčinović Josipa, dana povodom izbora Čička za prvog studenta prorektora. Oni oštro zamjeraju dnevnoj štampi koja je tome dala znatan publicitet i što je Čičku pridjevala naslove kao npr. „član klerikalističke skupine”, vođa klerikalne grupe, „ekstremni nacionalist”, „crkvenjak”, „kleronacionalist” i slično. Podsjećaju na izjavu dra Ivana Supeka datu grupi studenata iz Splita da je Sveučilišna skupština na kojoj je izabran Čičak bila „potpuno legalna” te da ne shvaćaju zašto se sada vodi kampanja protiv njega kao apsolutista Instituta za teološku kulturu laika, kad je on izabran kao student i delegat Filozofskog fakulteta. Sadašnje postupanje prema Čičku ocjenjuju kao harangiranje protiv Bogoslovnog fakulteta. Doslovno su izjavili: „Izvlačenje starih optužbi protiv naših ljudi pruža samo šansu onim snagama u hrvatskom narodu koje još nisu umrle i koje nam svima mogu samo nanijeti neprocjenjive i nedogledne štete”. Dodaju da „raspirivanje strasti i nekontrolirani ispadi srdžbe koji su se javili povodom Čičkova izbora moraju jako zabrinuti sve građane, pogotovo paušalno etiketirane vjernike i u njima probuditi duboke sumnje u mogućnost njihove ravnopravnosti u ovom društvu i u šansu da im se priznaje dostojanstvo ljudske samoupravne osobe”. Na kraju izjave stoji: „Mi duboko žalimo što se takve pojave događaju i zajedno s rektorom Ivom Supekom pozivamo na „razum i smirenost”, smatrajući da bez uzajamne tolerantnosti i poštovanja svih građana ove zemlje nema nade u istinsku budućnost samoupravnog socijalizma”.

Pomoćni biskup Zagrebačke nadbiskupije Mijo Škvorc populariše Čičak Ivana kao do brog Hrvata i katolika. U tim pohvalama posebno ističe njegovu namjeru da se založi za izgradnju 4 studentska doma i poboljšanje studentskog standarda.

Svećenik Bajsić Tomislav, profesor Bogoslovnog fakulteta u Zagrebu, suprotstavio se izboru Čička za prorektora, jer je, po njegovom mišljenju u sadašnjem momentu Čičak kao

katolik i kao Hrvat kočnica daljnjeg razvoja političkog sistema u Jugoslaviji, a naročito u razrješavanju problema koji ekonomski i politički pritišću Hrvatsku. On je rekao da su ga informirali da će u Rim otputovati delegacija katolika, koja bi od pape zahtijevala zaštitu Čička kao katolika i Hrvata. Svećenici smatraju da je to inicijativa dekana Bogoslovnog fakulteta Šagi Tomislava i predstojnika Instituta za teološku kulturu laika Turčinović Josipa, koji su i javno uzeli u zaštitu Čička, objavivši izjavu o tome u listu „Aksa” od 9. 1. 1971. godine. Nadbiskup Franjo Kuharić ne slaže se s tom inicijativom i navodno onemogućuje organiziranje i odlazak delegacije u Rim.

U zauzimanju za Čička prije izbora, a i u podršci nakon toga posebno su se istakli slijedeći studenti: Đerek Jerko, Budiša Dražen – student filozofije, Burić Jure, student medicine, Đurković Petar, student prava, Ikica Ante, student filozofije, Paradžik Ante, apsolvant prava, Anušić Ante, student agronomije, Vuknić Milan, student filozofije, Mandić Srećko, student filozofije, Sučić Stipe, student elektrotehnike, Šalinović Marko, student PMF, Bušić Ferdo, student filozofije, Džida Ivan, student elektrotehnike, Bušić Jerko, student VŠVT,⁹⁸⁰ Jukić Petar, student medicine, Marjanović Mato, apsolvant filozofije i drugi. Oni su na skupštinama studenata svojih fakulteta i na zboru studenata u studentskom domu „Nina Maraković” bučno podržali Čička.

Ikica Ante i Đurković Petar dočekivali su delegate skupštine Sveučilišta iz Dubrovnika, Splita, Zadra, Rijeke i Osijeka, prilikom njihova dolaska u Zagreb već na kolodvoru i vršili propagandu u korist Čička. Đurković otvoreno je kazao da su protiv Čička samo Srbi i unitaristi.

Upravitelja doma „Sava”, gdje većina od spomenutih stanuje, studenti su ga više puta informirali da je u posljednje vrijeme učestalo pjevanje pjesama slijedećeg sadržaja: „Na vrh gore Romanije stoji bure od rakije, a na kojem piše da Partije nema više”, zatim „Oni koji nose „U” neka ostanu tu”, a čuju se i verbalne parole: „Srbi u Srbiju”, „Rusi u Rusiju”, „Živjela bratska mladež”, „Živio Čičak”, „Padaju komunisti, pobjeda je na vidiku”.

Posjedujemo informaciju da je Čičak pohranio jedno pismo u nekom konzulatu u Zagrebu, naslovljeno na papu Pavla VI, u kojem izražava zabrinutost za svoju ličnost.

Isto tako informirani smo da prilikom kretanja po gradu nosi pištolj, a ponekad i nož u rukavu, a majci ostavlja poruku da će u slučaju smrti na njegovom grobu biti prisutna braća Hercegovci.

U posljednje vrijeme ističe da će se založiti za borbu kojom bi se ostvarila državnost naroda, a ne republika. U kontekstu toga, smatra da problem Hrvata u Hercegovini treba riješiti organiziranjem referenduma na kome bi se stanovništvo izjasnilo za pripojenje Hrvatskoj.

Ladan Tomislav izjavio je da ga je posjetila delegacija studenata i tražila mogućnost da Čičak objavi članak u „Kritici” u kojem bi dao odgovor na sve napade koji mu se upućuju. Ladan je obećao da će preko Pavletić Vlatka i Šercar Tvrтка utjecati da mu omoguće objavljivanje članka u „Kritici” ili u novom glasilu koje će uskoro izdavati Matica hrvatska.

⁹⁸⁰ Visoka škola za vanjsku trgovinu.

Aktivnosti i veze političke emigracije na Zagrebačkom sveučilištu i nekim institucijama u Zagrebu

U zadnje dvije do tri godine u neprijateljskoj djelatnosti hrvatske političke emigracije, radi odabiranja taktike i metoda u provođenju aktivnosti, posebna se pažnja posvećuje praćenju i izučavanju političkih zbivanja u zemlji. To posebno kod onih grupacija i pojedinaца čije su aktivnosti, uz uvažavanje postojećih okolnosti, sračunate na dužu stazu i koje dolaze do zaključaka o neophodnosti promjene klasičnih metoda borbe i s nekih zastarjelih i politički neprihvatljivih pozicija. Posljedice ove orijentacije jesu sve češće odbacivanje ekstremnog i kompromitentnog ustaštva kao polaznog osnova, na osnovu čega i distanciranje od grubog terorizma kao metoda borbe. Od tuda pojava sve češćeg usvajanja izvjesnih „socijalističkih elemenata“ u ideološkom konceptu, što se pokušava odraziti i nazivima nekih grupacija kao „Hrvatski socijalisti“, „Hrvatska stranka“ i slično. Prisustvo ovakvih shvaćanja najizrazitije je kod većeg dijela, u širem smislu, intelektualne emigracije. Ovo je i jedan od kamena za spoticanje u naporima oko ujedinjavanja emigrantskih grupacija. Treba odmah istaći da unatoč tome ne treba smatrati beznačajnim i one grupacije i pojedince koji kao osnovno sredstvo borbe preferiraju diverzije i terorizam ili one koje javno oponiraju toj metodi, a ilegalno je prihvaćaju kao jedno od sredstava. Kalkuliranje s unutrašnjim kretanjima u zemlji u biti nameće shvaćanje da određeni procesi kao kroz razvoj demokratskih odnosa, veća autonomnost i osamostaljivanje republika, određeni postojeći politički i ekonomski sukobi u društvu, pristupačnost i otvorenost određenih institucija i niz drugih pojava, ostavljaju prostor za organizirano infiltriranje u ove procese, do procjene da neke akcije u ovom času realiziraju u izvjesnoj mjeri neke od ideja koje zastupa emigracija. Zbog toga se podešava taktika od toga da određenu pojavu ili akciju u zemlji treba direktno podržati /npr.: s tom idejom često se nastupalo u slučaju X sjednice CK SKH/ kao nešto što privremeno pomaže ili postaje okolnost ili čak parola iza koje se kamuflirano može nastupati, do akcija koje su usmjerene na direktno uvlačenje u određene institucije ili strukture društva, u predmetnoj materiji npr. održavanje, stvaranje veza i uključivanje u HKL,⁹⁸¹ neke aktivnosti Matice hrvatske, studentske organizacije i rukovodstva, do najsmjelijih – stupanje u članstvo SK.

Važno je konstatirati registrirano prisustvo nekih stranih obavještajnih službi u ovim kretanjima, očitovano u najdirektnijoj povezanosti pojedinih istaknutih emigranata sa stranim službama, do identifikacije koncepcija nekih službi u potezima određenih emigranata i grupacija.

Djelatnost usmjerena na osiguravanje ovakvog prisustva zapažena je u nisu slučajeva koje navodimo, a na određeni način na toj liniji našao se Ivan Zvonimir Čičak.

⁹⁸¹ Hrvatski književni list.

U krugu tzv. hrvatske intelektualne emigracije u povezanosti se pojavljuje niz istaknutih emigranata kao: Petričević Jure, Rađa Tihomil,⁹⁸² Nikolić Vinko, Kušan Jakša, Pavelić-Smith Ante, s boravkom i djelovanjem u Evropi i u posljednje vrijeme čvršće povezivanje i zajedničko nastupanje s navedenima i nekih emigranata iz Amerike, među kojima Bogdan Radica, Stanko Vujica⁹⁸³ i neki drugi. U tom krugu intenzivno je prisutan Meštović Mato. U posljednje vrijeme užu dio grupe uglavnom spomenuti s boravkom u Evropi, pojavljuju se pod nazivom „Hrvatska demokratska opozicija – unutrašnja i vanjska”. Ova grupa ima veliki broj veza u zemlji, a naročito u Zagrebu i na Zagrebačkom sveučilištu preko kojih vrši znatan utjecaj na neke političke izgrede u zemlji. Pravac djelovanja ove grupe usmjeren je na kulturne, javne i znanstvene ustanove i u širem smislu intelektualne sredine prvenstveno u Zagrebu. Na takvoj osnovi uočena je prisutnost navedene emigrantske grupe, koja se ispoljava u slijedećem:

- Izrazita propagandna djelatnost, koja je zastupljena u neprijateljskom djelovanju ove grupacije, očitovana pisanom propagandom kroz stalne publikacije kao što je časopis „Hrvatska revija” – glasilo za iznošenje koncepcija, povremene brosure u kojima se iznose uža gledanja i programi djelovanja npr. „Program hrvatske demokratske opozicije” i niz letaka i pamfleta u kojima se povremeno reagira na događaje u zemlji i emigraciji, predstavlja materijal koji je kontinuirano usmjeren i na lica koja obuhvaća Sveučilište.

Organizirane akcije na ovom planu za rasturanje znatnih količina ovakvih materijala, u programu su imale rasturanje po fakultetima /većina akcija spriječena je po Službi državne sigurnosti/, a posebno se vrši pribavljanje adresa i izbor sveučilišnih institucija i pojedinih profesora i drugog nastavnog osoblja, koji se obavezno uzimaju kao adresanti na koje treba upućivati ovakav materijal.

Utvrđeno je, da je „Hrvatska revija”, kao časopis kamufliran tobožnjim tretiranjem književne problematike, često pojavljuje kod više lica koja ga povjerljivim vezama upućuju na čitanje, uz istovremeno angažiranje nekih lica da ovaj časopis posredstvom određenih institucija na stanovit način legalno pribavljaju. Tako Puškar Marijana u okviru biblioteke Pravnog fakulteta, Bošnjak Mladen u okviru biblioteke Strojarskog fakulteta ili npr. Kulundžić Zvonimir, kompletna izdanja ovog časopisa u svrhu tobožnjeg izučavanja historijskog materijala, čime se, utvrđeno je, nije koristio sam.

Ovakvi i slični materijali nude se i upućuju preko svake novostvorene veze, pa su tako i utvrđeni slučajevi širenja kod nekih studenata /Pinjatelja, Klepaš, Jelić/, zbog rasturanja između ostalog i ovakvog materijala osuđivan je i Velić Ante, student prava.

⁹⁸² Tihomil Rađa, publicist, ekonomski stručnjak i političar (Sinj, 2. ožujka 1928. – Sion, Švicarska, 19. ožujka 2002.). Vidjeti opširnije: „Rađa, Tihomil (Radja)”, u *Leksikon hrvatskoga iseljenništva i manjina*, str. 876., pristupljeno 6. listopada 2021., https://www.pilar.hr/wp-content/uploads/2020/10/Leksikon_hrvatskoga_iseljenistva_i_manjina_full.pdf.

⁹⁸³ Stanko (Mirko) Vujica, filozof (Busovača, BiH, 27. studenoga 1909. – London, Ontario, Kanada, 5. rujna 1976.). Vidjeti opširnije: „Vujica, Stanko (Mirko)”, u *Leksikon hrvatskoga iseljenništva i manjina*, str. 1058., pristupljeno 6. listopada 2021., https://www.pilar.hr/wp-content/uploads/2020/10/Leksikon_hrvatskoga_iseljenistva_i_manjina_full.pdf.

Organizirana i smišljena propagandna aktivnost sa sračunatim vršenjem utjecaja stalan je elemenat u upornom nastojanju, da se dođe u direktan i neposredan kontakt sa što većim brojem lica i na takav način dovođenje u poziciju da se izvrši vrbovanje za suradnju i uključivanje u aktivnost koju provode.

- Akcent na djelovanju među intelektualnim krugovima u okviru ove grupacije paralelno se izražava u nastojanju za objedinjavanjem aktivnosti takvih lica u inozemstvu i istovremeno u zemlji. Otuda u posljednje vrijeme konkretne akcije koje su okupile veći broj intelektualaca emigranata iz raznih zemalja Evrope i dijela takvih emigranata iz SAD. Produkt toga je održan simpozij „Hrvatska danas i sutra“ na kojem je učestvovalo petnaestak istaknutih emigranata uz učešće dvojice lica iz zemlje, koja djeluju i imaju veze na Sveučilištu /trenutno jedno boravi u inozemstvu/, a s kojim se nastoji objediniti i sinhronizirati aktivnost utjecajnih emigranata, čime i intenzivirati zajednički nastup među svojim vezama u zemlji, među kojima je i dvadesetak lica koja djeluju na području kulture ili na Sveučilištu u Zagrebu. Tome treba da služi i izdana knjiga nakon simpozija pod nazivom „Hrvatska danas i sutra“, namijenjena kao propagandno sredstvo za zemlju i inozemstvo.

Na ovakav način pristupa se i stvaranju veza i uporišta u Zagrebu kod lica koja djeluju na Sveučilištu u kulturnim institucijama ili u širem na znanstvenom području.

Utvrđeni su neposredni kontakti pojedinih od ovih emigranata s nekim licima koja najdirektnije djeluju na Zagrebačkom sveučilištu. Tako, između emigranata Petričević Jure i Rađa Tihomila sa Miroslavom Vaupotićem, asistentom na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, koji iako član Saveza komunista, obećaje suradnju ovim emigrantima. Direktan kontakt između Rađa Tihomila i Danila Pejovića, sveučilišnog profesora na Filozofskom fakultetu, iz čega proizlazi obećanje određene suradnje uz sličan kontakt i sa emigrantom Pavelić Smith Antom. Na sličan način iz istih motiva utvrđen je kontakt Ratković Milana, sveučilišnog profesora na Filozofskom fakultetu sa emigrantom Vinkom Nikolićem, urednikom emigrantskog časopisa „Hrvatska revija“ kao i Gotovac Vlade, književnika s istim emigrantom, a koji između ostalog aktivan odnos prema Sveučilištu ima i kroz časopis „Razlog“ u izdanju Studentskog centra.

Utvrđeno je nastojanje ovih emigranata da se stupi u kontakt sa još pet lica koji spadaju u red nastavnog osoblja na Sveučilištu i s isto tolikim brojem lica koja djeluju u kulturnim sredinama – /Društvo književnika Hrvatske ili u okviru Matice hrvatske/ i to sa osnova njihove procjene da se radi o licima, koja ispoljavaju nacionalističko-šovinističku orijentaciju. U tom smislu upućeni su posrednici, koji treba da omoguće vezu između ovih lica i emigracije. Polazeći od toga ova grupacija vrši pripreme za održavanje drugog ilegalnog skupa u inozemstvu, koji bi trebao da bude nastavak spomenutog simpozija „Hrvatska danas i sutra“ s time da se izuzetan napor ulaže da na skupu uzme učešća znatno veći broj lica iz zemlje i to uglavnom naprijed spomenutih. Neka od spomenutih lica obećala su suradnju na takvom planu, bilo direktnim učešćem, bilo upućivanje svojih pisanih priloga.

Identično je nastojanje da se stvori uporište i kod studenata. Zato se posebno koristi stupanje u direktan kontakt sa mlađim licima koja studiraju u inozemstvu ili se nalaze na-

kon završenog fakulteta na postdiplomskim studijima ili specijalizaciji. Pošto se u ovakvom slučaju radi o licima koja imaju veze na Sveučilištu i vraćaju se u zemlju, traže se forme i za što organiziraniji utjecaj na njih. Uz uspostavljanje ličnih kontakata, snabdjevanje pisanim propagandnim materijalom, iznalaze se mogućnosti za razne organizirane oblike okupljanja u kojem utjecaj zadržavaju emigranti, pa tako u nekim slučajevima u okviru tzv. ogranka Matice hrvatske, u Švicarskoj inicijativom emigranta Petričevića, Rađe i Grubišića, vrše se pokušaji stvaranja neke vrsti studentske organizacije, u koju bi bili istovremeno uključeni studenti koji imaju status emigranta, studenti nosioci naših putnih isprava, kao i studenti koji u okviru svećeničkih institucija borave u ovoj zemlji.

Iz istih razloga osnovano je u Münchenu i tzv. „Društvo hrvatskih sveučilištaraca”, koje vodi Jurčić Hrvoje, pripadnik ove grupacije i jedan od urednika „Hrvatske revije”.

- Stalno prisutna tendencija kod ove grupacije jeste sugeriranje vezama u zemlji da najneposrednije pružaju direktnu podršku raznim časopisima u zemlji za koje procjenjuju da su u određenoj mjeri na liniji njihovih koncepcija, tako u slučaju bivšeg „Hrvatskog književnog lista”, nekih časopisa u izdanju Matice hrvatske – kao „Kritika”, uz istovremeno nastojanje da ove veze pod raznim pseudonimima upućuju svoje napise emigrantskim listovima i časopisima. Isto tako, sugerira se najdirektnije uključivanje u institucije za koje također procjenjuju da na izvjestan način potpomažu njihovu aktivnost kao npr. ocjenjivanje Matice hrvatske na takav način.

Nekim od veza sugerira se i uključivanje u Savez komunista i to kao mogućnost za kamufliranje, djelovanje u takvoj organizaciji s pozicija nacionalizma i šovinizma i istovremeno kao mogućnost za dolaženje do korisnih informacija. U jednom slučaju u okviru ove obrade lice koje je najdirektnije vezano za ilegalnu neprijateljsku aktivnost, angažiralo se na bazi ovakvih sugestija u Savezu studenata i trenutno se nalazi na funkciji predsjednika Fakultetskog odbora u Akademiji likovnih umjetnosti – radi se o studentu Hološ Reni.

Ovakvom taktikom u praktičnom djelovanju koriste se i drugi. Ratković Milan npr. u svakoj prilici nastoji da sa nacional-šovinističkih pozicija poduzme korake u praktičnom djelovanju na Sveučilištu. Posredstvom svojih veza utječe na izbor asistenata otvoreno se suprostavljajući licima srpske nacionalnosti, a na isti način vrši uticaj kod dodjeljivanja stipendija, upućivanja lektora u inozemstvo ili kod kontakta sa svojim bivšim studentima, sada profesorima na srednjim školama u Zagrebu. Zalaže se za protežiranje lica koja podržavaju njegova shvatanja i ideje i na drugim punktovima, tako npr. i prilikom formiranja i izbora raznih tijela na nedavnoj skupštini Matice hrvatske. Na ovakav način npr. i Petar Šegedin svojom funkcijom i autoritetom izborio je stipendiju za studij u Francuskoj za Pandžić prof. Ivu, bivšeg pripadnika studentske ilegalne organizacije.

Nastavili bi sa prikazom nekih karakterističnih aktivnosti i veza bivših ili još uvijek studenata Zagrebačkog sveučilišta, koji su ranije u ilegalnim nacionalističkim organizacijama, a sada neki u inostranstvu, a neki u zemlji, odnosno neki u inostranstvu i zemlji nastavljaju sa neprijateljskim djelovanjem.

Obradit ćemo neprijateljsku aktivnost tih lica sa aspekta njihova djelovanja i ponašanja u Beču, Parizu, Rimu, SR Njemačkoj, USA i u zemlji.

U toku 1965. godine u Beču se je formirala grupa koja je obuhvatila studente i mlađe intelektualce. Kao organizatori i rukovodioci pojavljuju se emigranti Arapović Rudolf,⁹⁸⁴ Knezović Jure, Bagarić fra Ivo i Grubišić Vinko. Zajedno s Arapović Rudolfom emigrirao je 1966. godine Bušić Bruno, koji je također pripadao toj grupi do povratka u zemlju.

Ova emigrantska grupa nastala je iz ustaške emigrantske organizacije HOP – ogranak „Velebit” u Beču iz koje su se zbog zastarjelih koncepcija i preživjelih formi djelovanja izdvojili mlađi članovi (Knezović Jure, Bušić Milan i drugi).

Grupa se brojno povećavala, ali pretežno studentima koji su dolazili iz zemlje. Tako su toj grupi pripadali i u njoj aktivno djelovali slijedeći studenti i intelektualci: Bušić Milan, Vokić Mirko, Čuljak Miljenko, Čorić Branko, Bušić Zvonko, Abičić Drago, Tolić Benjamin i Dubravka, Crnogorac Zvonko i drugi. Tolić Benjamin i Dubravka emigrirali su odmah nakon publiciranja „Deklaracije o nazivu i položaju hrvatskog književnog jezika”. Crnogorac Zvonko je emigrirao 1969. godine jer je već bio identificiran da je oformio grupu za rasturanje propagandnog materijala u Zagrebu.

U zemlji su ostale njihove veze među kojima su najznačajniji Gabelica Ivan i Mijatović Anđelko.

Grupa je počela izdavanje tzv. „Biltena hrvatskih socijalista” kojim imenom žele politički identificirati svoju aktivnost. Grupa je u politički program unosila separatističke zahtjeve, ali je idejno i politički se izjašnjavala za socijalističko društveno uređenje Hrvatske i višepartijski sistem.

Pored „Biltena” koji je rasturan u inostranstvu i u zemlji štampali su i rasturali veće količine letaka kao npr. dvije vrste letaka kojima je davana podrška „Deklaraciji o nazivu i položaju hrvatskog književnog jezika”, letak pod naslovom „Građani i Građanke grada Zagreba” i letak – parolu „Hrvatskoj samostalnost”. Rasturači su osuđeni.

Neki pripadnici grupe (Knezović, Arapović, Tolić) prikupljali su oružje i eksploziv radi vršenja diverzantskih akcija.

U toku djelovanja ova grupa povezala se je i surađivala sa tzv. „Hrvatskom demokratskom opozicijom” (Petričević, Nikolić) u Švicarskoj, „Hrvatskim demokratskim odborom” u SR Njemačkoj (Pavičić, Orlović) i „Hrvatskim oslobodilačkim pokretom” u SR Njemačkoj (Rukavina, Kulenović).

Članovi ove grupe Knezović Jure i Tolić Benjamin, pored istaknutih emigranata iz zapadne Evrope, prisustvovali su seminaru, koji je održan od 1. do 6. januara 1968. godine u Bad Kissingenu na temu „Borba za oslobođenje podjarmljenih naroda u istočnoj Evropi”. Rukovodilac seminara bio je sudetski Nijemac Kuckuk. Ovaj seminar je imao za cilj okupljanje i organiziranje i buduće postavljanje političkih emigranata u borbi protiv društveno-političkog uređenja u socijalističkim zemljama istočne Evrope. Na seminaru je Tolić

⁹⁸⁴ Rudolf Arapović, publicist (Busovača, BiH, 8. prosinca 1937. – Savrščak pokraj Samobora, 3. kolovoza 2007.). .). Vidjeti opširnije: „Arapović, Rudolf” u *Leksikon hrvatskoga iseljenštva i manjina*, str. 34., pristupljeno 6. listopada 2021., https://www.pilar.hr/wp-content/uploads/2020/10/Leksikon_hrvatskoga_iseljenstva_i_manjina_full.pdf.

podnio referat kojeg je pregledao i korigirao prof. Filozofskog fakulteta u Zagrebu Vladimir Filipović. Tolić je pored pomenutog seminara prisustvovao i skupu „Paulus društva”, gdje je otvoreno napadao naše zvanične predstavnike, koji su nastupali s referatom na temu samoupravljanja.

Pretpostavljamo da su neki iz grupe pod raznim uticajima stranih službi. Arapović Rudolf vezan je najvjerojatnije uz američku ob. službu, pa je u toku boravka u Beču u dva navrata odlazio u USA, gdje je pohađao „neke” kurseve. Knezović Jure je bio pod uticajem njemačke ob. službe, koja mu je nakon odlaska iz Beča dala utočište u SR Njemačkoj i vršila s njime „izvjesnu obuku”, dok za Tolić Benjamina posjedujemo informaciju da je ostvario izvjesne kontakte s licima iz američke ob. službe, a skupa sa suprugom Dubravkom kontaktirao je i sa Rusima i predstavljao vidan interes za njih.

Suprotstavljanjem naše službe neprijateljskoj aktivnosti ove grupe, uspjeli smo da izvršimo uticaj na raseljavanje pojedinih pripadnika i svedemo njihovu aktivnost na najmanju moguću mjeru. Zato su se u USA iselili Arapović Rudolf, Vokić Mirko, Čuljak Miljenko, Čorić Branko, Bušić Zvonko, Crnogorac Zvonko i drugi, dok su se u SR Njemačku preselili Knezović Jure i Bagarić fra Ivo. U Beču su ostali Bušić Milan, Abičić Drago i drugi, ali manje aktivni članovi, a Tolić Benjamin i Dubravka su se u 1970.⁹⁸⁵ godini vratili u zemlju.

Po dolasku u USA Arapović Rudolf nastavio je djelovanje sa grupom lica koja je iselila u USA. Povezao se je sa tamošnjim emigrantskim grupama, kao npr. sa „Hrvatskom akademijom” u USA, Mašina Krunom i drugima. Osnovao je sa svojom iseljeničkom grupom tzv. „Hrvatsku republikansku stranku”, u kojoj djeluje tzv. „Hrvatska republikanska mladež”, koja izdaje list „Naš put”. U posljednje vrijeme aktivnost ove grupe se sve više osjeća prema zemlji, jer šalju veće količine njihovog lista „Naš put”. Oni su organizirali nedavno bacanje letaka s nebodera u Zagrebu po Amerikankama Schulz i Melody.⁹⁸⁶

Knezović Jure nakon dolaska u SR Njemačku boravi ilegalno do 1970. godine. Do hapšenja poznate grupe emigranata Šarca, Odaka, Kutuzovića⁹⁸⁷ i drugih, podržava i uzima učesće sa njima zajedno u diverzantskim akcijama. Sam učestvuje u nabavci i krađama eksploziva iz njemačkih vojnih skladišta. Za sve to vrijeme njemačka policija tobože traga za njime, dok ga obavještajac Kuckuk skriva i štiti i konačno dobiva dozvolu boravka.

Početkom 1970. godine najavljuje novi politički kurs svojoj aktivnosti. Bavio se je mišlju o osnivanju tzv. „Hrvatske socijalističke stranke”. U tom smislu izjavljivao je da hrvatska emigracija treba odbaciti terorizam kao metod borbe za samostalnost Hrvatske. Po njegovom mišljenju mlađi emigranti trebaju poći putem političke aktivnosti. Ta pitanja izjavio je da su razmatrana s grupom u Parizu, s Tolić Benjaminom u Beču, Grubišić Vincom u Švicarskoj, Kušan Jakšom u Londonu i drugima. Prema njihovoj ocjeni stanje stvoreno u Hrvatskoj, posebno aktivnostima hrvatskih nacionalista oko „Hrvatskog književnog

⁹⁸⁵ U izvorniku je napisano 1971., a potom ispravljeno u 1970. na način da je ručno prekrizhen broj 1 i napisana 0.

⁹⁸⁶ Julienne Eden Schulz, Ann Livesley Melody.

⁹⁸⁷ Dane Šarac, Krešimir Odak, Ivan Kutuzović.

lista”, Matice hrvatske, aktivnošću odgovarajućih časopisa, potrebno je podržati političkom akcijom iz inostranstva u okviru prihvatljivog političkog programa. Kazao je, da su njegovi politički saradnici mišljenja da je potrebno podržati sve tendencije unutar zemlje, koje teže osamostaljivanju Hrvatske i njezinom prosperitetu. Posebno je naglasio potrebu ograđivanja od ustaštva i organizacija koje zasnivaju svoju djelatnost na tim načelima, jer je to kompromitirano. Nasuprot tome da se treba približiti socijalističkim idejama i pokušati ih uokviriti u granice Hrvatske.

Bagarić fra Ivo po dolasku u SR Njemačku nastavio je s izdavanjem „Biltena hrvatskih socijalista”, a svoje koncepcije prilagodio je separatističkoj politici Jelić Branka i podržava njegovu tzv. „istočnu politiku”.

Grubišić Vinko prišao je Petričević Juri i grupi u tzv. „Hrvatskoj demokratskoj opoziciji”.

Tolić Benjamin i Dubravka nakon „raseljavanja” „bečke grupe”, vraćaju se u zemlju. U zemlju je prva doputovala Tolić Dubravka na dodjeljivanje nagrade za poeziju. Zatim se je njezin suprug Tolić Benjamin odlučio na povratak u zemlju, uz prethodni dogovor i pristanak Knezovića i drugih s time da nastavi neprijateljsku aktivnost. Po dolasku u zemlju Tolić je suđen na 10 mjeseci zatvora, radi širenja neprijateljske propagande u emigrantskim listovima.

U toku svoje aktivnosti tzv. „bečka grupa” se je povezala s grupom lica – studenata u Parizu od kojih su najznačajniji Vice Vukojević, Neven Šimac i Milić Josip. Ovoj grupi u toku 1970. godine, nakon prestanka izlaženja „Hrvatskog književnog lista”, pridružio se je Bušić Bruno. Odnosi lica koja smo spomenuli u Beču i Parizu datiraju iz zemlje, tj. iz studentskih dana i zajedničke pripadnosti ilegalnim organizacijama „Hrvatski oslobodilački pokret”, „Hrvatski pokret otpora”, „Hrvatska revolucionarna mladež” i drugima koje su djelovale u Zagrebu.

Napuštajući terorističku i političku aktivnost koja je bila potpuno identična sa djelovanjem „bečke grupe” tokom 1970. godine zapažena je izrazitija politička aktivnost na propagandnom planu i povezivanje sa nacionalistima u Zagrebu. U Parizu stvorili su mnoge veze sa našim studentima i radnicima, isto tako s istaknutijim političkim emigrantima. Redovito posjećuju crkvene zborove i mise u cilju kontakata s našim građanima i propagandne djelatnosti.

Uz pomoć Dragašić Mate, svećenika u Parizu, Bušić, Vukojević, Šimac, Milić i drugi u mjestu Pierrue kraj Pariza, adaptirali su jednu kuću vlasništvo časnih sestara, koja im služi kao sastajalište.

Članovi grupe vezani su sa brojnim licima iz zemlje i inostranstva, a po dolasku Bušić Brune u Pariz, krug veza se je daleko više proširio. Utvrđeno je, da u zemlji intenzivno kontaktiraju i saraduju sa Tomičić Zlatkom, Tuđman Franjom, Pejović Danilom, Gabelica Ivanom, Mijatović Anđelkom, Podrug Tomislavom i drugima, a u inostranstvu sa istaknutijim političkim emigrantima Pavelić Šmit Antom iz Pariza, Nikolić Vinkom iz Španije, Radica Bogdanom, Meštrović Matom, Arapović Rudolfom, svi iz USA, Vidović Mirkom iz Liona, Ostojić Zdravkom iz Pariza, Bušić Mirkom iz SR Njemačke i drugima.

U aprilu 1970. godine Vukojević i Bušić zajedno su proputovali skoro čitavu Španiju, gdje su ujedno proslavili godišnjicu osnivanja NDH i ostvarili niz kontakata, među kojima i kontakt s aktivnim emigrantom Marić fra Brankom. Željeli su posjetiti grob Ante Pavelića, ali ih Marić nije htio voditi.

Po povratku u Pariz nastavili su pripreme za odlazak u Rim na kanonizaciju Tavelića.⁹⁸⁸ Za vrijeme boravka u Rimu koristili su stan Milić Stanka za kontakte s licima iz zemlje. U Rimu su boravili Bušić, Vukojević, Šimac, Ostojić i drugi iz Pariza. Kako je već poznato emigracija je ovaj skup iskoristila za dijeljenje neprijateljskog propagandnog materijala – letaka, brošura, slika i drugog. Vukojević je učestvovao u rasturanju tog materijala, dok je Bušić ostvario niz kontakata s istaknutijim političkim emigrantima iz USA i evropskih zemalja. Najzapaženiji kontakt imao je s Nikolić Vinkom iz Španije, koji inače ima o njemu vrlo visoko mišljenje zbog njegovih aktivnosti u „Hrvatskom književnom listu”, a i zbog toga jer piše članke za emigrantsku štampu.

U pronalaženju novih formi „legalnog” političkog djelovanja ova grupa smatra da je za to pogodna Matica hrvatska, a naročito neka lica kao što su Pejović Danilo, Đodan Šime i Tuđman Franjo. Radi ilustracije navodimo izjavu Šimac Nevena, koji je bio nekad pobornik stvaranja ilegalnih grupa i organizacija u zemlji: „Prošla su ta vremena i treba se prilagoditi novom načinu i mogućnostima djelovanja”. Radi ostvarivanja tih političkih aktivnosti još 1969. godine pismeno su od Matice hrvatske tražili suglasnost za osnivanje ogranka Matice hrvatske u Parizu. Matica se je složila da se osnuje „Društvo prijatelja Matice hrvatske”. U drugoj polovini listopada 1970. godine održana je osnivačka skupština kojoj su iz Matice prisustvovali: Šime Đodan, Danilo Pejović i Ivan Cerovac. Prisutnima se je obratio Danilo Pejović, Šime Đodan i Vice Vukojević. Pejović je govorio o hrvatskoj kulturi, Đodan o privrednoj situaciji u Jugoslaviji i izrabljivanju hrvatske privrede, a Vukojević o hrvatskoj povijesti. „Društvo” je u času osnivanja brojilo oko 40 članova.⁹⁸⁹

Dana 17. i 18. oktobra 1970. godine Vukojević Vice, Bušić Bruno, emigrant Vidović Mirko i svećenik Ostojić Zdravko iz Pariza, prisustvovali su hodočašću u Einsiedeln – Švicarska, gdje su ostvarili kontakte s također prisutnim emigrantima ili aktivistima iz inostranstva i to: Bušić Markom, Došen Dragutinom, dr Lučićem, Hazler Dragom, Kordić Lucijanom, Šušnjarem i drugima.

Bušić Bruno je nedavno posjetio Zapadni Berlin radi dogovora sa Brumnjak Lucijanom i Tomulić Velimirom o eventualnom preuzimanju ekonomske rubrike u budućem časopisu „Croatia”, odnosno u izdavačkom poduzeću „Verlag Istra” iza kojeg stoji Branko Jelić.

⁹⁸⁸ Nikola Tavelić (Šibenik, oko 1340. – Jeruzalem, 1391.), prvi je proglašeni hrvatski svetac. Svetim ga je 1970. godine proglasio papa Pavao VI.

⁹⁸⁹ Osnivački skup Društva članova Matice hrvatske u Parizu održan je 7. studenoga 1970. Društvo je osnovano inicijativom hrvatskih studenata i radnika iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Za prvog predsjednika Društva izabran je Petar Rubić, za tajnika Slaven Mikulić, a za blagajnika Mauricij Frka Petešić. Vidjeti opširnije: Mauricij Frka Petešić i Neven Šimac, „Pedeset godina od osnutka Društva članova Matice hrvatske u Parizu”, *Vijenac* 697 (2020), pristupljeno 19. kolovoza 2021., <https://www.matica.hr/vijenac/697/pedeset-godina-od-osnutka-drustva-clanova-matice-hrvatske-u-parizu-30974/>.

Vice Vukojević je 20. 12. 1970. godine doputovao u zemlju, a u Zagrebu je ostvario kontakte sa Tuđman Franjom, Đodan Šimom, Pejović Danilom, Tolić Benjaminom i Dubravkom, Gabelica Ivanom, Mijatović Anđelkom i drugima. Prisustvovao je skupu studenata u studentskom domu u Šarengradskoj, gdje je podržao Čičak Ivana kao studentskog prorektora.

„Hrvatska akademija“ je kvazi naučna, ali i politička organizacija hrvatskih emigranata – intelektualaca u SAD. Pod vidom naučnog rada Akademija se uglavnom bavi političko-propagandnim i obavještajnim radom. Publiciraju svoj bilten „Journal of Croatian Studies“.⁹⁹⁰ Organizacijom rukovodi desetak eksponiranih lica koji se izmjenjuju na rukovodećim funkcijama organizacije. „Akademičari“ danas su relativno homogeni, iako se ideološki znatno razlikuju, već prema tome iz kakve su sredine došli. U redovima hrvatske emigracije „akademičari“ sebe smatraju intelektualno nadmoćnima, nastoje steći izvjestan renome u američkim kulturnim krugovima, a zvanično se ograđuju od djelovanja emigrantskih grupacija, iako usko suradjuju s njima preko pojedinih svojih članova. Tako Mate Meštrović redovno kontaktira emigrantske rukovodioce Branka Jelića, Kušan Jakšu, Juru Petričevića i Antu Smith – Pavelića.

Bogdan Radica i Mate Meštrović aktivno su učestvovali u radu simpozija „Hrvatska danas i sutra“ kojeg su organizirali hrvatski emigranti – intelektualci 1968. godine u Švicarskoj.

Vodeća lica u „Hrvatskoj akademiji“ su: Karlo Mirth, Miroslav Gal,⁹⁹¹ Stanko Vujica, Krsto Spalatin,⁹⁹² Bogdan Radica, Mate Meštrović, Jere Jareb,⁹⁹³ Krunoslav Mašina⁹⁹⁴ i dr. Veći broj ovih lica su sveučilišni profesori na raznim američkim sveučilištima. Oni imaju čvrste veze sa vodećim ličnostima u administraciji predsjednika Nixona. Miroslav Gal, inače usko vezan s Brankom Jelićem, ušao je u Nixonovu administraciju i postao suradnik Kiessingera,⁹⁹⁵ a s kojim je u prisnim odnosima i Bogdan Radica. Karlo Mirth, dugogodišnji predsjednik Akademije, bio je svojevremeno u čestoj korespondenciji s pok. Robertom

⁹⁹⁰ *Journal of Croatian Studies* (Časopis hrvatskih studija) godišnja je revija Hrvatske akademije Amerike koja izlazi od 1960. godine.

⁹⁹¹ Miroslav Gal, altetičar i javni djelatnik (Zagreb, 26. kolovoza 1921. – New York, SAD, 8. lipnja 1985.). Vidjeti opširnije: „Gal, Miroslav (Gall)“, u *Leksikon hrvatskoga iseljenništva i manjina*, str. 305., pristupljeno 6. listopada 2021., https://www.pilar.hr/wp-content/uploads/2020/10/Leksikon_hrvatskoga_iseljenništva_i_manjina_full.pdf.

⁹⁹² Krsto Spalatin, jezikoslovac (Ston, 15. listopada 1909. – Punto Gordo, SAD, 16. prosinca 1994.). Vidjeti opširnije: „Spalatin, Krsto“, u *Leksikon hrvatskoga iseljenništva i manjina*, str. 934., pristupljeno 6. listopada 2021., https://www.pilar.hr/wp-content/uploads/2020/10/Leksikon_hrvatskoga_iseljenništva_i_manjina_full.pdf.

⁹⁹³ Jere Jareb, povjesničar (Prvić Šepurine na Prviću, 3. svibnja 1922. – Charlottesville, SAD, 21. studenoga 2017.). Vidjeti opširnije: „Jareb, Jere (Jerome)“, u *Leksikon hrvatskoga iseljenništva i manjina*, str. 559., pristupljeno 6. listopada 2021., https://www.pilar.hr/wp-content/uploads/2020/10/Leksikon_hrvatskoga_iseljenništva_i_manjina_full.pdf.

⁹⁹⁴ Krunoslav Mašina, politički emigrant i kulturni djelatnik (Preko na otoku Ugljanu, 8. rujna 1934. – blizu Splita na putu prema Zadru, 18. studenoga 2004.). Vidjeti opširnije: „Mašina, Krunoslav“, u *Leksikon hrvatskoga iseljenništva i manjina*, str. 728., pristupljeno 6. listopada 2021., https://www.pilar.hr/wp-content/uploads/2020/10/Leksikon_hrvatskoga_iseljenništva_i_manjina_full.pdf.

⁹⁹⁵ Henry Alfred Kissinger, američki politolog, državnik i diplomat (Fürth, Njemačka, 27. svibnja 1923.). Vidjeti opširnije: „Kissinger, Henry Alfred“, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021), pristupljeno 6. listopada 2021., <https://enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=31651>.

Kenedyem.⁹⁹⁶ Također su utvrđeni kontakti Mate Meštrovića sa ličnostima u vladi Nixona. Meštrović radi za američku ob. službu i po njezinim instrukcijama dolazi redovito svake godine u Jugoslaviju. Po odlasku iz zemlje piše članke neprijateljskog sadržaja u emigrantskoj štampi, te u listovima u SAD i V. Britaniji.

U cilju sprovođenja svojih šovinističkih i separatističkih političkih ideja i koncepcija ostvaruju kontakte s našim naučnim radnicima, sveučilišnim profesorima i književnicima, bilo u SAD prilikom njihovog boravka tamo ili u Evropi, odnosno u zemlji preko Mate Meštrovića i Krste Spalatina, koji dolaze u zemlju, te Bogdana Radice koji se često nalazi na svom imanju u Italiji. Tako su svojevremeno u SAD kontaktirali Franju Tuđmana, Danila Pejovića i Petra Šegedina. „Akademičari” općenito nastoje uspostaviti što šire veze sa političkim i kulturnim krugovima iz Hrvatske. Za sada najtješnje odnose podržavaju sa Maticom hrvatskom i krugom lica oko nje. Sa Maticom hrvatskom imaju kontakte uglavnom preko Mate Meštrovića, Ante Kadića i donekle preko Radice. Izjašnjavali su se da ih zanimaju ljudi koji se nalaze u političkom raskoraku između CK SKH i Matice hrvatske i koji imaju stanovitu „težinu”. U tom pogledu njima su interesantni razgovori s Pavletićem, Šegedinom, Tuđmanom, Đodanom i njima sličnim licima.

O političkoj taktici Akademije, Mate Meštrović govori ovako: „Vrijeme je došlo da se podvuče crta na suprotnosti. Ljudi koji nisu opterećeni trebaju danas prihvatiti SR Hrvatsku kao svoju stvarnu domovinu i izraziti joj osnovnu lojalnost. S obzirom na visoki udio velikosrpskih, unitarističkih, IB elemenata i slično u jugoslavenskoj politici, ne treba činiti ništa što bi moglo naškoditi Hrvatskoj u njejoj borbi, kompromitirati pojedine ličnosti, akcije i sl. Treba čuvati zakonitost „fer playa”. Bitno je da domovinska i inozemna elita, uključujući čak i partijsko rukovodstvo ne mora biti direktno upetljano, treba da dođu u poziciju da za odlučan trenutak mogu operativno računati s osnovnom masom hrvatskog, pretežno seljačkog elementa dinarskih krajeva, jer je to jedini element koji je fizički spreman prihvatiti odlučnu borbu pod bilo kojom bojom”.

„Akademičari” ne žele u zemlji stvarati nikakve formalne organizacije, već žele biti detaljno informirani o prilikama u zemlji i to od strane za to kvalificiranih lica. Oni također žele da ta lica kao npr. Danilo Pejović, Šime Đodan, Franjo Tuđman, Petar Šegedin, Vlatko Pavletić, Zlatko Tomičić, Ivo Frangeš – djeluju u zemlji u duhu njihovih ideja i programa. Nastoje da im ova lica dadu ocjenu pojedinih političkih događaja ili ukupne političke situacije u Jugoslaviji, kako bi oni u emigraciji mogli zauzeti određene stavove, lansirati ih u zapadnu štampu i poduzeti određene korake pri vladama zapadnih zemalja.

Bivši „Hrvatski književni list” „akademičari” su svesrdno moralno i politički podržavali, jer je provodio u život i njihove ideje. Kontakti Mate Meštrovića i Bogdana Radice sa Zlatkom Tomičićem su intenzivni. Grupa studenata u Parizu, koju sačinjavaju bivši pripadnici ilegalne organizacije HOP u Zagrebu, nacionalisti i klerikalci, a među kojima se ističu Vice

⁹⁹⁶ Robert Francis Kennedy, američki političar i pravnik (Brookline, 20. studenoga 1925. – Los Angeles, 6. lipnja 1968.). Vidjeti opširnije: „Kennedy, Robert Francis”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021), pristupljeno 6. listopada 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=31200>.

Vukojević, Bruno Bušić, Neven Šimac i dr., „akademičari” su kontaktirali preko Mate Meštrovića – potpredsjednika Akademije u ljeto 1970. godine. Oni se slažu s njima i podržavaju političke ideje ove grupe studenata i nastoje ih uključiti u svoj program političkog djelovanja. Inače za svaku pojavu među studentima u zemlji „akademičari” su živo zainteresirani.

U Zagrebu djeluje grupa intelektualaca u vezi sa ekstremnom i terorističkom organizacijom „Ujedinjeni Hrvati” SR Njemačke, kojoj je rukovodilac poznati ustaša Vukić Ante. Članovi grupe su: Slavić Branko, rođen 1932. u Zagrebu, skladištar u poduzeću „Palma” u Zagrebu, Čutvarić Dragutin, rođ. 1941. u Zagrebu i Škunca Ivica, rođ. 1942. u Zagrebu, diplomirani ekonomista. Sva trojica prisustvovali su sredinom listopada 1970. godine sastanku emigrantske organizacije u Loibachu i stupili u kontakt sa Vukić Antom. Slavić je tada Vukiću predao pismo sa imenima „svojih prijatelja” članova grupe nacionalista iz „zapadnog dijela”, a kad se vratio u zemlju u jednom drugom pismu mu je poslao imena lica koja „predstavljaju zapravo jednu grupu iz središta grada” Zagreba.

Kod svog imena i imena Čutvarić Dragutina, pored ostalog navada da su oni studenti Ekonomskog fakulteta u Zagrebu.

Na sastanku u Loibachu⁹⁹⁷ Slavić, Čutvarić i Škunca su obećali Vukiću da u svako doba može na njih računati, te da će pričati prijateljima i znancima o svom kontaktu „sa hrvatskim vođama, najvećim junacima hrvatske emigracije”. Slavić je Vukiću izrazio želju da njega i članove njegovih grupa pozove na godišnju skupštinu emigrantske organizacije „Hrvatski narodni odbor” i naglasio da će i Jelić dr Branku, predsjedniku te organizacije uputiti takvu molbu.

Vukić je Slavića i njegove drugove prihvatio sa izvjesnim nepovjerenjem, ali ih je ipak uputio u osnovne principe ilegalnog rada.

Na osnovu dosadašnjih saznanja ocjenjujemo da Slavić animira za članove grupe još Šišul Dražena, rođ. 1940. u Ogorju, Split, dipl. pravnik u Zavodu za zaštitu pri radu i Sotmek Zlatka, rođ. 1933., ekonomista, komercijalni rukovodilac poduzeća „Palma”.

Slavićevo isticanje da su on i Čutvarić studenti nije bez razloga i sa time Vukiću daje do znanja da im je prostor za širenje i djelovanje upravo u tim krugovima. To potvrđuje i njihov interes za najnovije događaje na Zagrebačkom sveučilištu kad neki od njih, kao npr. Škunca, uporno dokazuju da je Čičak Ivan jedini pravi borac za prava hrvatskog naroda. Muslim Nikola je prije dvije godine otpušten iz poduzeća „Palma” zbog šovinističkih istupa. Dana 8. 1. 1971. godine objavio je u „Vjesnik”-ovoj rubrici „Tribina čitalaca” polemiku sa Stankom Pekećom u vezi istupanja člana Izvršnog biroa SKJ druga Krste Crvenkovskog u „Vjesniku u srijedu”.

Nemamo potvrde da su neki izgredi krajem prošle godine u vezi sa inicijativom ili organizirani od političke emigracije, ali pretpostavljamo da to mogu biti. Naime, dana 15. 9. 1970. godine neposredno prije boravka predsjednika USA Nixona u Jugoslaviji upućeno je anonimno tzv. „Memorandum” američkom ambasadoru u Beogradu. Sadržaj je separa-

⁹⁹⁷ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *Liobachu*.

tistički i šovinistički, gdje se iznosi mnogo tobožnjih podataka o privrednom izrabljivanju Hrvatske i autor se zalaže za stvaranje „konfederacije balkanskih zemalja”.

Dana 14. 12. 1970. godine upućeno je anonimno pismo prijetećeg sadržaja drugu Vladimiru Bakariću.

Anonimno pismo je potpisano: „Nismo sami – sedam gnjevnih studenata Hrvatske – bivših komunista (po srcu) od kojih su 3 pravoslavca”.

Autori „Memoranduma” i prijetećeg pisma su ista lica.

Uticaj i aktivnost šovinista
okupljenih u bivšoj „Zajednici
samostalnih pisaca Tin” i
„Hrvatskom književnom listu”

Grupa tzv. samostalnih hrvatskih književnika osnovala je 1968. g. književno društvo pod nazivom „Zajednica samostalnih pisaca Tin”, a zatim odmah počela izdavati i svoje glasilo „Hrvatski književni list”.

Oko ovog lista i Društva okupila se ekipa po svemu veoma heterogena, ali složna u potkopavanju i slabljenju jugoslavenske društvene zajednice uz stalan atak na njenu važnu komponentu – bratstvo i jedinstvo naših naroda.

Među navedenom ekipom nalazili su se pripadnici neprijateljskih vojnih formacija i to: Pavlović Boro, književnik, bio na izobrazbi u Stockerau i surađivao u listovima NDH, Antunović Tomislav, bivši ustaša, Balenović Ivo, pripadnik ustaškog pokreta, Dominić Stanko, pripadnik ustaškog pokreta, Puhlovski Boris, pripadnik ustaškog pokreta, Dulčić Ivo, pripadnik domobrana, Jelašić Zvonimir, pripadnik domobrana, Knežević Ante, pripadnik domobrana, Lohnar Vlado, pripadnik ustaškog pokreta, Plemenčić Božidar, pripadnik domobrana, Puhlovski Vera, agent UNS-a, Sudeta Mato, pripadnik domobrana, Sunić Mirko, pripadnik domobrana i drugi. Pored ovih u navedenoj ekipi nalazili su se i pripadnici ilegalnih neprijateljskih organizacija, koje su poslije rata otkrivene u zemlji i to: Ricov Joja, književnik, pripadnik ilegalne organizacije „Tomislav”, Gabelica Ivan, advokatski pripravnik, Mijatović Anđelko, student filozofije, Burić Tomislav, student ekonomije, Bušić Bruno, diplomirani ekonomist, Čičak Ivan, student, Vlašić Ljubo, diplomirani pravnik i Bušić Josip – svi pripadnici organizacije „Hrvatski oslobodilački pokret”.

Uz njih su i suradnici listova NDH: Štedimlja Savo, Maruševski Mihajlo, Balenović Ivo i Alić Salih. Najdirektniji uticaj na ovo društvo vršili su emigranti: Borić Gojko, Andrić Petar, Cecelja dr Vilim, Ciliga dr Ante, Čović dr Mirko, Kordić fra Lucijan, Kušan Jakša, Nikolić prof. Vinko, Peranić dr Miljenko, Radica dr Bogdan, Škrinjarčić Miro, Trogranić prof. Franjo, Vujica Stanko i Neda, te kao posebno aktivan Miletić Ante.

Glavni cilj im je bio da preko Društva, a posebno kasnije preko lista sistematski djeluju sa pozicija hrvatskog šovinizma, služeći se zato prigodnim i prikladnim situacijama. Poseb-

no su bili angažirani na praćenju, te uveličavanju raznih nepravilnosti i slabosti našeg društva, te tako preko „Hrvatskog književnog lista“ nastojali javno diskreditirati naše društveno-političko uređenje, a posebno bratstvo i jedinstvo naših naroda.

Posebnu pažnju su posvetili odnosima između naroda republika i federacije, s posebnim naglaskom na položaj Hrvatske i Hrvata u Jugoslaviji.

U ovim aktivnostima posebno su se isticali Tomičić Zlatko kao glavni urednik „Hrvatskog književnog lista“, te članovi redakcije istog lista: Bušić Bruno, Ricov Joja i Maruševski Mihajlo, a izvan Zagreba Vuković Stipe iz Splita i Derossi Julije, profesor iz Gospića.

„Zajednica samostalnih pisaca Tin“ i „Hrvatski književni list“ imali su velikog uticaja na studente Zagrebačkog sveučilišta, jer su preko Čičak Ivana, Mijatović Anđelka, Burić Tome, Bušić Brune i Vlašić Ljube i drugih širili list među studentima, tražili nove pretplatnike i suradnike, a kao najvažnije inzistirali na podršci. Ta podrška došla je do punog izražaja kako u prvim danima izlaženja i djelovanja „Hrvatskog književnog lista“, tako još više u času prestanka njegovog izlaženja, nakon poznate odluke Radničkog savjeta štamparije „Ljudska pravica“ u Ljubljani koncem 1969. g.

Posebno poglavlje u navedenom društvu predstavlja Kulundžić Zvonimir, književnik iz Zagreba, koji je sa svojim knjigama „Tragedija hrvatske historiografije“, „Smrt Stjepana Radića“, te brošuram „Novinarski banditizam“ angažirao sve tuđe snage na fakultetima i drugim kulturnim institucijama kako u Zagrebu, tako i u cijeloj Hrvatskoj.

Ovom društvu treba još pribrojiti i Ladan Tomislava, koji već godinama nastoji da uz svog velikog prijatelja i istomišljenika dr Šimu Đodana vodi glavnu „kadrovsku politiku“ na Zagrebačkom sveučilištu i u svim drugim kulturno-prosvjetnim (ali ne i samo u tim) institucijama Zagreba, Hrvatske pa čak i Jugoslavije. Njegovo društvo sačinjavaju još Zane Tvrтко, Knežević Bruno i drugi. Oni se gotovo svake subote sastaju na organiziranim večerama gdje pretresaju i po svom ukusu kroje cjelokupnu politiku Hrvatske i Jugoslavije. Njihovi susreti obiluju dijalozima i komentarima. Npr. jedan od najnovijih glasi: „Neka političari pričaju šta hoće, ali Srbi drže glavne tačke u ovom društvu, kao što su vojska, policija i diplomacija, a to znači da otimaju vlast Hrvatima. Mi se moramo riješiti partizana, koji koče, onda će sve ići kako treba, pogotovo kada dodje Đodanova generacija“. Osvrćući se na problem Srba u Hrvatskoj, Knežević Bruno je izjavio: „Srbi su dužni da se pokoravaju svim hrvatskim običajima i da ih poštuju, a Hrvati treba da imaju sva prava nad njima“. On smatra da hrvatska državnost ne može egzistirati bez samostalne vojske za koju se treba imperativno boriti.

U posljednje vrijeme ovo društvo, ali ne samo ovo, dopunjuje i Vice Vukov. Utvrđeno je da prilikom svojih čestih gostovanja u inozemstvu kontaktirao s licima iz emigracije, a po povratku u zemlju njihove poruke prenosio Tomičić Zlatku, Tuđman Franji, Đodan Šimi, prof. Frangešu i drugima. Posebno je uočena njegova negativna djelatnost među studentima i mladim ljudima uopće, koji ga obožavaju kao pjevača. On često puta na tim skupovima sa mladima raspravlja o političkim temama, kojima pridaje isti tretman kao i gore navedena lica.

Neki politički stavovi i aktivnost
lica okupljenih oko Tuđman
Franje, Đodan Šime i Matice hrvatske

Dosadašnje nepotpuno praćenje aktivnosti Tuđman Franje, Đodan Šime, Pejović Danela, Šegedin Petra i drugih lica okupljenih oko Matice hrvatske ne dozvoljava nam da budemo do kraja egzaktni i iscrpni, odnosno utočnjeni u iznošenju njihove djelatnosti. Međutim, naša saznanja upućuju na njihovu veću povezanost, grupno sastajanje na bazi jednakog prilaženja pojedinim političkim problemima i spremnost da se u datom momentu uključe u, po njima, osmišljenu političku ili društvenu akciju, odnosno u njihovu samostalnu akciju. Najnovije političke i društvene promjene, posebno one vezane za rješavanje političkog i privrednog sistema SFRJ, tumače kao svoju pobjedu i doprinos borbi hrvatskog naroda protiv unitarizma.

Takve i slične karakterističnosti primjećene su u njihovim reagiranjima na odluke X plenuma CK SKH, kojima daju pozitivnu i prolaznu ocjenu, kao i podršku Plenumu, da bi se istovremeno ovakav stav gradili na konstataciji da se Plenum našao na liniji njihove borbe i nastojanja te da su odluke u uzročnoj vezi s njihovom dugogodišnjom aktivnošću.

Posebno mjesto u sklopu djelatnosti ovih lica na Sveučilištu i u pojedinim značajnijim institucijama zauzima Tuđman Franjo. On je taj koji najčešće dogovara sastanke, kojeg konzultiraju za mišljenje po određenim pitanjima, koji u svojim čestim kontaktima sa nekim licima iz inozemstva, a posebno sa političkom emigracijom daje i prima razne informacije o zbivanju u zemlji, odnosno svijetu. Poseban interes pokazuje za odjek određenih političkih odluka donešenih na unutrašnjem planu ili za sadržaj napisa, koji se odnose na navodno ugroženi položaj Hrvata u zemlji ili inozemstvu. Tuđman ostaje na stanovištu tzv. Podunavske konfederacije i slobodne Hrvatske. Izjavljuje da je razbijanje Jugoslavije jedino rješenje za oslobođenje Hrvata, da su Hrvati na kulturnom polju podjeljeni, da je privreda još uvijek u rukama Srba, a da CK SKH još uvijek manevrira i ne usuđuje se do kraja igrati na „hrvatsku kartu”. U njegovim veoma čestim kontaktima sa drugim licima, interesira se za materijale o Stjepanu Radiću i HSS-u, jer navodno želi postati „glavni stručnjak za seljačka pitanja”.

Zapažena je također zainteresiranost Tuđmana za određene probleme vojne naravi i tu se koristi kao uvaženi konzultant. Tako ga je Stilinović Žarko informirao da je dobio zadatak da formira redakciju za vojno-stručni časopis na liniji općenarodne odbrane. Tom prilikom Tuđman je predložio da u redakciju uđu Kaić Nikola, kao glavni i odgovorni urednik, Srncić Đuro, Ščetarić Štef, Šćukanec Drago, Reljić Jelena – sve lica njegovi prijatelji. Rad ovih lica u Institutu za historiju radničkog pokreta obadvojici je od ranije dobro poznat. Protivi se da u redakciju ulaze nekakvi „Steve” i „Dušani”, jer ukoliko u tome uspiju to će biti „divna djelatnost”.

Paralelno s navedenom aktivnošću Tuđmana, uočeni su kao njegovi veoma česti konzultanti i istomišljenici Pejović, Šegedin, Frangeš, Pavlović, Đodan i drugi. U raznim prilikama utvrđena je identičnost njihovih negativnih stavova i želja za što širim međusobnim

informiranjem i organiziranjem posebnih sastanaka, gdje se određene teme sveobuhvatno analiziraju i zauzimaju zajednički i identični stavovi.

U posljednjim godinama primjećena je velika zainteresiranost ovih lica za položaj i ulogu pojedinih kulturnih institucija, ka npr. za Maticu hrvatsku, DKH⁹⁹⁸ i druga javna sredstava informiranja. Nastoje da iste postanu legalno sredstvo borbe za ostvarivanje i plasiranje njihovih političkih stavova. Svi polaze od toga da pronalaze slabosti u našem političkom, društvenom i privrednom razvoju, a zatim takve probleme u raznim napisima publiciraju putem sredstava informiranja. Djelujući u širokim okvirima našeg demokratskog sistema, vjeruju da za takav vid djelatnosti neće odgovarati.

U rukovodeća tijela Matice hrvatske i drugih institucija uspjevaju plasirati ljude koji najbolje odgovaraju njihovim političkim koncepcijama, tim više što neki od njih, kao Tuđman, smatraju da Matica treba biti jedna „politička organizacija“ i glavni pobornik „hrvatske politike“. S tog stanovišta uočena je njihova aktivnost i konzultiranja o izboru sadašnjeg rukovodstva u Matici, kao i o događajima koji su uslijedili nakon istupa Đodana na samoj skupštini. Većina njih uglavnom opravdava istup Đodana, samo mu osporavaju neaktičnost i krivo vrijeme istupa, jer ima i „gorih istina“ (po mišljenju Pejovića) od onih o kojima je govorio Đodan, ali da ih to u ovom trenutku ne zanima, jer bi im to sada nanijelo samo štetu.

Zbog značaja kojeg pridaju Matici s jedne strane i uloge mladih, posebno studenata s druge strane, utvrđena je njihova angažiranost na uključivanju istih u redove Matice. Tako je npr. Upravni odbor Matice predložio da student Glibota Ante bude predsjednik studentskog ogranka Matice na Zagrebačkom sveučilištu. Đodan o odluci izjavljuje da je Glibota njegov student, veliki organizator i da bi se njegovim imenovanjem za predsjednika navedenog ogranka, pridobilo nekoliko hiljada studenata za članove Matice.

Tuđman, Đodan, Pejović i drugi veoma često kontaktiraju sa licima iz inozemstva, bilo to pismeno ili lično. Zapažen je kontakt sa političkim emigrantima, a naročito sa Matom Meštrovićem. Meštrović ulaže posebne napore i koristi određene mogućnosti da navedena lica informira o svojim stavovima sa kojima često nastupa u napisima u nekim stranim novinama ili raznim emigrantskim listovima.

Na karakter veze u izvjesnom smislu ukazuje sadržaj štampe, koja je slana ovim licima kao izvorni isječci ili fotokopije. Tako npr. izvadak iz emigrantskog lista „Hrvatski glas“ pod naslovom „O nekim problemima hrvatske politike“ od autora Meštrovića, izvadak iz „The Guardian“ s člankom „Titove nevolje“ od Victor Zorzera i „Beogradski nervni napad“ od Wiliama Shawcrossa, iz „Le Monda“, napis „Jugoslavija na raskršnici – sukob generacije“, od Paula Yankovithea, izvadak iz talijanskog profašističkog časopisa „Il Borghese“ s člankom „Italija i skora jugoslavenska kriza“ od Piero Buscarolia, izvadak iz emigrantskog lista „Danica“ s člankom „Tuđman naspram Nikolišu“,⁹⁹⁹ zatim novinski izresci iz londonskog „The ekonomista“, iz „New York Tims“-a, u kojima su zastupljeni članci u vezi X

⁹⁹⁸ Društvo književnika Hrvatske.

⁹⁹⁹ Odnosi se na polemiku Franje Tuđmana i Gojka Nikoliša iz 1969. godine.

Sjednice CK SKH o odnosima Jugoslavije s ZET-om, o odnosima Jugoslavije i Vatikana i o 10-godišnjici smrti kardinala Stepinca, kao i mnogi drugi izresci i članci.

Karl Mirth, emigrant, član odbora „Hrvatske akademije Amerike” upućuje Tuđmanu napise iz emigrantske štampe s popratnim komentarom iz kojeg se daje zaključiti da je upoznat s njegovom aktivnošću. Mirth je uputio izvatke iz emigrantskih novina „Danica” s njegovim napisom o „Hrvatskoj akademiji Amerike i njenom historijatu”, izvadak iz emigrantskog lista „Glas kanadskih Srba”, s napisom „Žanko kontra Bakarića”, napis iz emigrantskog lista „Sokolski vjesnik”, s člankom „Jugokomunisti i međunacionalni odnosi” i dr.

Zapaženo je pismo Tadijanac Nikole iz Švicarske, koji u jednom od svojih pisama upućenih Tuđmanu, a u vezi Tuđmanovih napisa u časopisu „Kolo”, koja se odnose na doprinos Hrvatske, odnosno Hrvata u zajedničkoj borbi s ostalim narodima i o prigodnim proslavama vezanim uz NOP i naš poslijeratni razvitak piše: „Proslave značajnih datuma naše novije historije ne mogu slaviti Srbi i Hrvati zajedno i istovremeno. Hrvatski narod slaviti će zajedničke datume posebno, kao hrvatske proslave za razliku od jugoslavenskih proslava, jer su zajedničke proslave političke proslave pod hegemonizmom srpskog nacionalizma”.

Obrazlažući potpuno nakaradno svoje shvatanje o podčinjenosti i nejednakosti Hrvata u SFRJ, Tadijanac predlaže Tuđmanu da povodom ovog njegovog pisma organizira simpozij, na kojem bi se donijele odluke u pravcu separatnijih proslava za budućnost, te predlaže da na navedenom simpoziju učestvuju Šegedin, Đodan, Špoljar Zvonimir, Tomičić, Tuđman i drugi.

Pismima se Tuđmanu javlja niz lica koja veličaju njegovu knjigu „Velike ideje i mali narodi”, bodre ga ili izražavaju želju za susretom. Tako mu se iz SAD javlja Meheš Mirko, član odbora „Hrvatske akademije Amerike”, koji ga obavještava o njegovim nastojanjima na angažiranju Tuđmana kao predavača na jednom od univerziteta u SAD.

U proteklom periodu Tuđman je primio emigrantski list „Hrvatska država”, s dijelom novina u kojima su članci posvećeni godišnjici NDH, članak „Referendum ili obračun” od emigranta Čolak Nikole (prije emigriranja radio u Institutu za historiju radničkog pokreta u Zagrebu),¹⁰⁰⁰ zatim članci „Putovima hrvatske državne misli” i „Udbin teror po Hrvatskoj” u kojem se piše o progonima „Hrvatskog književnog lista”, Matice hrvatske, „Glasa koncila”, pretećim pismima Bušić Bruni, Petru Šegedinu, Joji Ricovu i drugima, te o „komunističkim poštenjacima Tuđmanu, Holjevcu,¹⁰⁰¹ Đodanu i drugima”.

Posljednjih godina Matica hrvatska u inozemstvu formira društva, koja se pojavljuju pod nazivom „Ogranak Matice hrvatske” ili „Društvo prijatelja Matice hrvatske”. Nepo-

¹⁰⁰⁰ Nikola Čolak, hrvatski povjesničar i publicist (Janjevo, Kosovo, 14. travnja 1914. – Padova, Italija, 23. kolovoza 1996.). Vidjeti opširnije: „Čolak, Nikola”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021), pristupljeno 6. listopada 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=13454>; „Čolak, Nikola”, u *Leksikon hrvatskoga iseljeničtva i manjina*, str. 194., pristupljeno 6. listopada 2021., https://www.pilar.hr/wp-content/uploads/2020/10/Leksikon_hrvatskoga_iseljenictva_i_manjina_full.pdf.

¹⁰⁰¹ Većeslav Holjevac, hrvatski general i političar (Karlovac, 22. kolovoza 1917. – Zagreb, 11. srpnja 1970.). Vidjeti opširnije: „Holjevac, Većeslav”, *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje* (Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021), pristupljeno 6. listopada 2021., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=25994>.

sredni dogovori ostvaruju se bilo zvaničnim posjetama odgovornih lica iz Matice hrvatske, ograncima u inozemstvu, bilo posjetama Matici koje poduzimaju osnivači ogranka.

Javno i naglašeno se ističe kod pristupanja formiranju ogranka, odnosno društva, da im je svrha masovnije okupljanje Hrvata koji borave u inozemstvu na zvaničnim programima „kulturno-prosvjetiteljske aktivnosti“ ili „pomoći i podrške djelatnosti Matice hrvatske“. Ovi ogranci u suštini su postali maska iza koje stoje određeni nacionalisti i klerikalci, pa kao takovi uzimaju učešća u organiziranom neprijateljskom radu.

U Baselu formiran je „Ogranak Matice hrvatske“, koji prema nekim podacima broji oko 300 članova. Među ovim licima dobar dio njih su politički emigranti. Inicijator i rukovodilac ovog ogranka je Hazler Dragutin, koji je u neposrednoj vezi sa političkim emigrantima Petričevićem, Kordićem, Grubišićem i drugima.

U toku 1970. godine formirano je „Društvo prijatelja Matice hrvatske“ u Stockholmu, koje prema našim saznanjima broji oko 80 članova, među kojima se nalazi i nekoliko emigranata. Akciju oko osnivanja društva vodio je Salaj Branko, bivši emigrant, koji je usko povezan sa političkim emigrantom Kušan Jakšom iz Londona, a najvjerojatnije i sa američkom obavještajnom službom.

Također u toku 1970. godine formirano je „Društvo prijatelja Matice hrvatske“ u Parizu, koje broji oko 40 članova. Jedan od glavnih organizatora bio je Šimac Neven, Vukojević Vice i Bušić Bruno – svi bivši članovi ilegalnih organizacija, koji su u direktnoj vezi i aktivnostima sa političkim emigrantom Pavelić-Smith Antom, a koji ih ujedno materijalno pomaže.

U zadnje vrijeme takva ili slična društva postoje i u SR Njemačkoj i Austriji, ali nam određeniji pokazatelji nisu poznati, već su u toku provjeravanja.

Posljednjih godina zapaženi su veoma česti javni istupi i komentari Đodan Šime, kao i njegove diskusije sa Veselica Markom. U svojim diskusijama jednodušni su u osudi dosadašnjeg rukovodstva na Zagrebačkom sveučilištu i izražavaju spremnosti za smjenjivanje pojedinih rukovodilaca Sveučilišta. S tim u vezi aktivno rade i kalkuliraju, odabirajući ona lica koja odgovaraju njihovim političkim koncepcijama ili su njihovi istomišljenici. Radi ilustracije spominjemo neka njihova reagiranja.

Raspravljajući o situaciji na Sveučilištu, zalažu se za smjenjivanje pojedinih funkcionera i postavljanje radikalnih ljudi. Međusobno se zadužuju da svaki na svom fakultetu iznađe i predloži kandidate za budući Sveučilišni komitet. Tako npr. Đodan je već odabrao dvojicu asistenata, a Veselica ima kombinaciju da Nedelića „gurne“ za predsjednika Sveučilišnog odbora. Razgovarali su o predstojećoj sveučilišnoj konferenciji, sadašnjoj situaciji na Sveučilištu i kadrovskoj komisiji, te konstatirali da je situacija „očajna“, da to sve vodi drugarica Derossi, koja vodi čistu unitarističku politiku, da je na Žankovoj liniji i ogorčeni neprijatelj hrvatskog naroda. Njezine govore uspoređuju sa napisima u nekom četničkom listu. Konstatiraju da je Derossi izvukla sve gadove i sav unitaristički ološ na Sveučilište, da nisu htjeli praviti aferu dok ne padne Žanko, ali sada će ići otvoreno u borbu. Navode da su u kadrovskoj komisiji Derossi, Sardelić, Ban, Caratan, za koje kažu da su banda, da se ne zna tko je gori i da treba otvoreno reći da je to zavjera protiv CK SKH i „progressivne elite“.

Nadovezuju da je to sve Puharićeva kadrovska politika i čista unitaristička linija. Veselica dodaje da sada treba strpljenja, da se treba boriti, a Miletu predložiti za predsjednika Sveučilišnog komiteta.

Diskutirajući o situaciji na Pravnom fakultetu, Đodan je isticao da je potrebno mnogo raditi sa studentima, jer se osjeća da su to „naše snage”, ali da poteškoće dolaze od Derossi, koja je mobilizirala onu drugu stranu, koja je eliminirala Veselicu, a „izvukla” Martić Ljubu i Škrbića, koji su najveći među kninskim četnicima. Ona je, po Đodanu, polarizirala snage na fakultetu i ohrabrila najreakcionarnije snage i tako podigla glave rankovićevcima na fakultetu. Đodan i Veselica slažu se u ocjeni da treba organizirati jednu studentsku tribinu o ekonomsko – političkoj situaciji u SRH, a o tome je već dogovoreno sa Glibota Antom, koji bi trebao organizirati takvu tribinu na Pravnom i Ekonomskom fakultetu. Na tom skupu trebalo bi diskreditirati Caratana, Derossi i Bana.

Đodan i Veselica razgovarali su o položaju Hrvatske u okviru jugoslavenske federacije. Đodan je rekao da smo „mi smješteni između Talijana, Mađara i Srba i tako prisiljeni da variramo između njih, pa treba reći neka svaki u svojoj kući bude gospodar i tako ćemo biti ravnopravni”. Jugoslavija da mora biti zainteresirana za razvoj Hrvatske, u protivnom mi ćemo reći: „Gospodo platit ćemo kvotu za narodnu odbranu i vanjske poslove, a ostalo ne damo ništa, kupit ćemo svoje poreze, voditi svoju ekonomsku politiku, ne tražimo tuđi novac, a tražimo da nas pustite na miru. Đodan je nastavio: „O hegemoniji možemo govoriti samo principijelno, jer sam protiv svake hegemonije, kad sam protiv hegemonije Amerikanaca u Kambodži, kako onda ne bi bio protiv hegemonije Srba u Hrvatskoj”. Jednom drugom prilikom Đodan je izjavio: „Mi nemamo sreće da se odvojimo od Srba i da Hrvatska uspostavi granicu na Drini, nema drugog izlaza nego sa njima saobraćati preko pasoša”.

Ovakve ili slične izjave daje svakom prilikom, djelujući nekad javno ali i ilegalno.

Obzirom da se u dosadašnjem prikazu često spominje ime dr Šime Đodana, iznosimo neke biografske podatke.

Rođen je u Benkovcu. Potječe iz siromašne seljačke porodice. Godine 1944. otac mu je kao ustaša likvidiran. Đodan je okupaciju dočekao u svom rodnom mjestu, a 1944. godine stupio je u ustašku omladinu. Krajem iste godine odlazi u partizane, a 1956. god. demobilisan je u činu poručnika. U toku 1952. godine počeo se ispoljavati kao nacionalista i kažnjen je u Savezu komunista posljednjom opomenom.

Iz vremena 1960. g. postoje saznanja da Đodan odbacuje marksizam kao nauku, da je isti preživio, zastupa višepartijski sistem, kritikuje socijalizam kao sistem, a na unutrašnjem planu govori o ekonomskom izrabljivanju Hrvatske i o drugim momentima vezanim na tu temu.

Godine 1965. zbog svojih nacionalističkih istupa isključen je iz Saveza komunista na Pravnom fakultetu. Međutim, Kontrolna komisija Gradskog komiteta Zagreb, preinačila je ovu kaznu na ukor, te je i dalje ostao član SK.

Za vrijeme nedavnih studentskih nemira u Zagrebu bio je od prvih koji je držao govor u Studentskom centru. Jedno vrijeme izjašnjavao se uz grupu Gaje Petrovića, Mladena Čaldarovića i dr., a kasnije kad su isti bili napadnuti ogradio se od njih. Takodjer je zapa-

žena njegova angažiranost i kontakti sa licima koji su učestvovali u donošenju „Deklaracije o nazivu i položaju hrvatskog književnog jezika“.

Lijeva ekstremna strujanja na Sveučilištu

Pored navedenih snaga, koje djeluju u zemlji i inozemstvu, a čija se djelatnost reflektira na Zagrebačko sveučilište, potrebno je iznijeti i djelatnost grupe lica koja su isključivo vezana za Sveučilište, a djeluju sa ekstremnih lijevih pozicija.

Lipnja 1968. godine u glavnim jugoslavenskim sveučilišnim centrima izbili su studentski nemiri. Oblici ovog „studentskog pokreta“ u prvoj fazi bili su mitinzi, pozivi na demonstracije, demonstracije i pasivne forme otpora. Već u toj ranoj fazi studentskih previranja, vidnije su se ispoljile ekstremne tendencije i njihovi nosioci, koji su se intenzivno uključivali u „studentski pokret“. Analiza nosilaca ekstremnih tendencija pokazala je da se radi o homogenoj skupini koja se u cjelini nije polarizirala spontano u tom trenutku, već je od ranije vezana istim pogledima i čak zajedničkim radom u istim forumima.

Uporedo s manifestacijama u travnju i lipnju 1968. pojedini ekstremisti boravili su u zapadnoevropskim zemljama baš u vrijeme kad su i tamo bila u toku intenzivna studentska previranja. Praktična povezanost ekstremista sa zapadnoevropskim ljevičarskim studentskim pokretima nije dovoljno istražena, ali je svakako izuzetnu pažnju zasluživao poseban odnos prema SDS (Der Socialistische Deutsche Studentenbund)¹⁰⁰² koja se postavljala kao teoretski pokrovitelj ostalih pokreta u Evropi (prof. Marković Mihajlo sa Filozofskog fakulteta u Beogradu posjetio je u to vrijeme Pariz, prof. Kangrga Milan posredstvom Petrović Gaje posjetio je DR¹⁰⁰³ Njemačku.)

Poslije faze drastičnih oblika djelovanja nosioci „studentskog pokreta“ prišli su intenzivnom informiranju javnosti o ciljevima i zadacima „nove ljevice“ i stvaranju pogodnog javnog mijenja kao brane za poduzimanje represije državnih organa. U ovoj fazi organiziraju predavanja, diskusije, seminare, tribine i slične skupove i štampaju proglose s ciljem da se kroz kritičke osvrte dovedu u pitanje postojeće vrijednosti društva. Za ovu djelatnost koriste svoju ključne pozicije, koje su od ranije imali u nekim listovima („Praxis“, „Razlog“, „Student“, „Filozofija“, „Naši dani“, „Index“, „Susreti“, „Vidici“ itd.).

Od 1968. godine do danas aktivnost eksponiranih ekstremista slijedi trend opadanja. Poduzete političke mjere poslije demonstracija suzbile su mogućnost djelovanja i dovele do osipanja i diferencijacije. Diferencijacija među nosiocima aktivnosti formirala je tri tipa aktivista:

- najekstremniji, koji su zagovarali otvoren sukob s društvom;
- grupa za djelovanje unutar sistema organiziranjem tribina i sprovođenjem politike „samoorganiziranja pokreta“;
- grupa profesora oko časopisa „Praxis“, koji izbjegavaju direktno angažiranje.

¹⁰⁰² Socijalistički savez studenata Njemačke.

¹⁰⁰³ Demokratska Republika.

Karakteristika ovog „studentskog pokreta” je i nepostojanje vlastitih studentskih lidera. Iako ni jedan pojedinac nije izrastao u lidera „pokreta”, a teško je govoriti i o nekoj vodećoj grupi, ipak se, bar u ideološkom smislu, iskristalizirala određena elita. Tako su u sklopu teoretskog konstituiranja „lijevog pokreta” u Jugoslaviji ističu neki hrvatski i srpski intelektualci, okupljeni oko časopisa „Praxis” i Korčulanske ljetne škole. Ovo je jedinstvena grupa koja je angažirana u nastavnom radu na Filozofskim fakultetima u Beogradu i Zagrebu. Posebno je sastanak Korčulanske škole 1968. godine bio teoretski nastavak studentskih demonstracija. Na neslužbenim skupovima u školi raspravljalo se o studentskom „pokretu” u Jugoslaviji i pitanju jedinstva studenata u Beogradu i Zagrebu. Tu je nikla ideja o formiranju međuuniverzitetskog odbora za koordinaciju. Zagrebački profesori tom prilikom doživjeli su napad od strane studenata, jer, navodno, nisu prešli s teorije na praksu. Već 1969. god. ovaj skup je pokazao opadanje aktivnosti na planu „pokreta”. Posjet mnogih eminentnih svjetskih imena filozofije je izostao, a i studenata je bilo znatno manje. Ovaj skup 1970. godine obilježava daljnju stagnaciju aktivnosti i pasivizaciju aktera lipanjskih zbivanja. Burni događaji u Beogradu 1970. godine oko ekstremista V. Mijanovića¹⁰⁰⁴ naišli su u Zagrebu na sasvim blijedi refleks. Situacija ekstremističkog „pokreta” u ovom trenutku može se označiti, bar što se Zagreba tiče, kao period latencije.

Pojedini protagonisti studentskih nemira imali su kontakte s licima koja obavještajno djeluju prema SFRJ /Stela Aleksander, Deakin Nataša, Grift Wilis i Warner Williams/. N. Deakin, koja je funkcioner Fordove fundacije za specijalizaciju u SAD, u svom povjerljivom izvještaju navodi: „Uvjerila sam se da su Pejović, Čaldarović i Petrović, zahvaljujući svojim susretima u SAD, postali dobri prijatelji i saradnici. Oni su 1964. godine pripremili „Praxis” koji treba da odražava zapadnu filozofsku misao”.

Niz lica, koja su se eksponirala u lipanjskim događajima, prošla su ranije tretman različitih zapadnih stipendija. Na pr. stipendisti Fordove fundacije bili su Petrović i Pejović, Salzburški seminar /privatna organizacija koju financira Fordova fundacija/ prošao je dr Antun Čičin – Šain,¹⁰⁰⁵ Djodan Šime i drugi.

U posljednje vrijeme široke veze sa strancima, koje su velikim dijelom osnovane na profesionalnom interesu, još se više produbljuju. Angažirajući te veze, neki od aktera dobivaju stipendije /Petrović i Kangrga, stipendija od Humboldta, Grlić Danko i Milić Vojin, podnijeli molbu za istu stipendiju, Vranić Šime stipendija od DAAD/.¹⁰⁰⁶ Neki od njih odlaze na višemjesečni boravak u SAD /Supek Rudi i Marković Mihajlo/, gdje djeluju u svojstvu profesora – gosta. U toku tih boravaka oni su dolazili u dodir i produbljivali poznanstva sa strancima, čiji interes nije samo naučne naravi. Na pr. Supek Rudi se u New Yorku zblizao sa Denich Bogdanom, Petrović Gajom u Kölnu stupio je u intimnije poznanstvo s Berberich Thomasom, tajnikom Humboldtove zaklade.

¹⁰⁰⁴ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *Mijatovića*. Misli se na Vladimira Mijanovića, vođu studentskih događaja u Beogradu 1968. godine, koji je 1970. godine osuđen na dvogodišnji zatvor.

¹⁰⁰⁵ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano *Pain*.

¹⁰⁰⁶ Njemačka služba za akademsku razmjenu (DAAD – *Deutscher Akademischer Austauschdienst*).

Današnja društvena i politička kretanja u velikoj mjeri izbijaju argumente za eventualno oživljavanje „pokreta” sa platformom kakva je bila lipanjska. Ovo se posebno odnosi baš na sveučilišna kretanja, gdje je u toku izvršenje reforme putem „programa 300 dana”. Ekstremistička platforma ostaje prisutna u latentnim oblicima naročito među njenim starijim nosiocima. Eventualne buduće akcije ovih anarhističkih snaga treba posmatrati u izraženoj sprezi sa inostranim snagama, a s druge strane primjetna je tendencija povezivanja sa radničkom klasom.

U cjelini uzevši stoji ocjena da je problem koji je ovdje izražen veoma složen, da ga je teško uprostiti, da je nužna velika selektivnost pri rješavanju i sagledavanju njegovih uzroka. Zbog toga je vrlo teško dati jedinstvenu, a istovremeno tačnu etiketu ovim snagama.

Studentskom „pokretu” od 1968. godine do danas priključivali su se pojedinci sa nacionalističkim i šovinističkim koncepcijama /studenti Tomičić Ilija, Juroš Ante i Rumora Ante/, ali je simptomatično da nisu bili trajno na takvim pozicijama. Izuzetak je primjer Gudelj Vesna, koja je svojim nacionalističko-šovinističkim istupima zapažena i na položaju predsjednika Sveučilišnog odbora SSJ na Zagrebačkom sveučilištu 1968. godine i na tim pozicijama ostala i nakon aktivnog uključivanja u „lipanjski pokret”. Može se tvrditi da je nacionalistička nota sasvim strana osnovnoj platformi „pokreta”.

Ovakvu ocjenu potkrepljuju i reagiranja na situaciju nastalu nakon izbora Čička za prorektora. Npr. Šnajder Slobodan /istaknuti student Filozofskog fakulteta – protagonist nemira 1968. godine/ revoltiran ovakvim rezultatom izbora, izrazio je žaljenje što se nakon 1968. godine pasivizirao u političkom životu studenata. Od sada nastoji organizirati jednu manju grupu studenata koji bi bili uz njega, ili se na bilo koji drugi način pojaviti među studentima. Isto tako Šnajder se slaže sa namjerom Marović Dušana /bio aktivni učesnik na konspirativnim sastancima studenata u vezi obilježavanja godišnjice „lipnja”/ da ga u ime nekih studenata Filozofskog fakulteta kandidiraju za delegata izvanredne skupštine Sveučilišta. Svojim djelovanjem Šnajder se namjerava uključiti u politički život na Sveučilištu, kako bi na neki način pokazao svoje nezadovoljstvo izborom Čička. Pojedine pristalice Čička pokušale su Šnajdera uvući u svoje redove, misleći da je on „čičkovac”.

Strane obavještajne službe – interes
i djelovanje prema Zagrebačkom sveučilištu
i pojedinim intelektualcima

Američka obavještajna služba u svojoj aktivnosti prema Zagrebu, nastoji preko svojih agenata kontaktirati i približiti se onim licima koja se negativno i destruktivno konfrontiraju ili neprijateljski se ponašaju prema razvoju našeg političkog i privrednog sistema, koje imaju perspektivu napretka u naučnom smislu, ali i mogućnosti zauzimanja određenih pozicija u političkom i privrednom životu Zagreba i Hrvatske.

Čestim slanjem naučnih radnika iz pojedinih sveučilišta Sjedinjenih Američkih Država u Jugoslaviju – napose lica jugoslavenskog porijekla /registrirani kao nosioci antikomuni-

stičkih ideja i borci za „slobodnu Hrvatsku”, a istovremeno u direktnoj sprezi sa obavještajnom službom Sjedinjenih Američkih Država – Kadić dr Ante, Vuglen Stephen, Meštrović prof. Mate i dr./, u cilju proučavanja specifičnog izgradnje socijalizma u SFRJ, unutarnjih političkih suprotnosti i dr. – oni nastoje postići svoj cilj. Pripreme za put ovih lica vrše organi američke obavještajne službe i bivši službenici diplomatsko – konzularnih predstavništava SAD u Jugoslaviji /Trinka Frank i dr./.

Naglašena aktivnost pojedinaca – javni istupi na nacionalističkim i drugim osnovama /Šegedin Petar, Tudjman Franjo, Tomičić Zlatko, Ladan Tomislav, Vice Vukov i dr./ doprinose tome, da obavještajna služba SAD, putem svojih agenata pokazuje određeni interes za nosioce ovakvih aktivnosti u SFRJ. Oni proučavaju ličnosti, mogućnost utjecaja na sredine u kojima djeluju, mogućnost njihova utjecaja na formiranje javnog mnijenja i sl.

Sa nekima se je otvoreno kontaktiralo u zemlji, a neki su pozivani na studij i specijalizaciju u SAD. Često se podsticalo ne samo na učvršćenje već postojećih ideja kod pojedinaca, već se radilo i na raspirivanju suprotnosti u našem društvu, razbijanju komunističkih ideja, propagiranju ideja o višepartijskom sistemu i dr. /Vuglen, Brežinski, Tudjman, „Jerzy”, dr Supek Rudolf i dr./.

Netom što je objavljena Deklaracija o položaju hrvatskog književnog jezika, u zemlju dolaze lica usko vezana uz američku obavještajnu službu /James Conly, Kadić dr Ante/, pokazujući otvoreni interes, dajući podršku autorima i nosiocima ove manifestacije, orijentirajući se na susrete i izmjene misli sa nizom lica. /Filipović Vladimir, Šegedin Petar, Šoljan Antun, Frangeš Ivo, Ladan Tomislav, Tudjman Franjo, Pavletić Vlatko, Zane Tvrtko, Vice Vukov i dr./ U toku posjeta Zagrebu Kadić dr Ante, imao je niz kontakata na Teološkom fakultetu i Družbi Isusovaca. Njegova aktivnost posebno je ocjenjena, zbog čega je i protjeran iz SFRJ.

Kasnije je za vrijeme posjeta Jugoslaviji posebno registrirana aktivnost Vuglen Stephen, prof. Coledga u Princetonu i Meštrović Mate, profesora iz New Yorka, bliskih prijatelja i suradnika dr Krnjevića, Jelić dr Branka, Kušan Jakše i drugih nosilaca neprijateljske aktivnosti iz redova hrvatske emigracije. I njihova aktivnost usko je povezana s interesom američke obavještajne službe u našoj zemlji.

Vuglen Stephen je prilikom dolaska u Jugoslaviju izjavio da po nalogu Amerikanaca želi proučavati ekonomski i politički sistem, unutarnju situaciju i međunarodne odnose s pozicija analitičara, ali ne i agenata CIA, iako je prije odlaska na put kontaktirao niz emigranata u SAD – napose grupaciju okupljenu oko Radice Bogdana u „Hrvatskoj akademiji Amerike” i dr. On je u Jugoslaviji pokazao otvoreni interes za rad Korčulanske ljetne škole, uredništvo časopisa „Praxis”, te omladinskih časopisa „Pitanja” i „Tlo”. Kontaktirao je i testirao niz lica iz redova studenata i profesora Filozofskog fakulteta, Fakulteta političkih nauka i drugih, a posebno ona lica koja su poznata po raznim negativnim političkim istupima /Tudjman Franjo, Djodan Šime, Grlić Danko, Petrović Gajo, Pavletić Vlatko, Ladan Tomislav, Zane Tvrtko i dr./ U kontaktima je davao do znanja da se lično ne slaže s prezentiranjem stanja u našoj zemlji od strane „pripadnika vladajuće strukture”, već da je za-

interesiran za politiku nacionalista /Djodan Šime/. Naglasivši da se situacija u Jugoslaviji tako razvija da počinje biti interesantna i za određene krugove u SAD, upozorio je Franju Tujmmana da su tamo posebno zainteresirani za sve ono što on radi ili napiše, zainteresirani upravo za one ljude koji misle drugačije od službenih krugova. Obećao je da će na američkom potrošnom tržištu plasirati članke Šime Djodana, Franje Tujmmana i njihovih istomišljenika. Tumačio je da Jugoslavija poslije odlaska Tita nema nikakve perspektive, jer da je razjedinjena neriješenim nacionalnim pitanjem i izrazio svoju zabrinutost pitanjem: „Da li bi u novonastaloj situaciji JNA mogla postati glavni faktor sredjenja prilika u zemlji? Prilikom odlaska iz zemlje nekolicini profesora Zagrebačkog sveučilišta ponudio je usluge oko dobivanja stipendije u SAD.

Meštrović Mate, za vrijeme čestih putovanja po Evropi, kontaktira istaknute emigrante s kojima se dogovara o oblicima neprijateljske aktivnosti prema SFRJ /dr Jelić Branko, Kušan Jakša, Bogdan Radica i dr./. On uzima aktivno učešće u radu „Hrvatske akademije Amerike“ u SAD. Zapažena je njegova prisutnost i u radu simpozija „Hrvatska danas i sutra“ u Švicarskoj, koja je organizirala ekstremna grupa hrvatskih emigranata, okupljenih oko Jure Petričevića, Tihomila Radje i drugih. Ovaj simpozij je sa strane emigrantske štampe ocjenjen kao „značajan za hrvatski narod“, jer je raspravljao o svim društveno – političkim, privrednim, kulturnim i nacionalnim problemima sadašnje i buduće Hrvatske, nakon čega je publicirana knjiga referata prisutnih referenata o stvaranju buduće hrvatske države. Za vrijeme posjeta našoj zemlji on pokazuje interes za pitanja političkih, ekonomskih i nacionalnih suprotnosti, da bi ta saznanja kasnije objavljivao u emigrantskoj štampi. On je i autor vijesti o generalskom puču u Jugoslaviji. U zemlji kontaktira i podstiče na aktivnost Milovana Djilasa, Zlatka Tomičića, Šimu Djodana, Franju Tujmmana, Petra Šegedina, Ladan Tomislava, Zanu Tvrtka, Ricov Joju, Vukov Vicu i dr. Dakle, gotovo ista lica koja kontaktiraju i ranije nosioci aktivnosti i interesa američke obavještajne službe u Zagrebu.

Posljednjih godina u SAD koristili su američke stipendije Danilo Pejović, Gajo Petričević, Ivir Vladimir, Djodan Šime, Filipović Vladimir, Šegedin Petar, Tujman Franjo, Vice Vukov i dr., a nekima se pripremao ili se priprema odlazak u SAD /Šoljan Ante, Tomičić Zlatko, Grlić Danko i dr./. To su lica čija se politička aktivnost u Zagrebu posebno uočava. Njih kontaktiraju i podstiču na aktivnost Kadić dr Ante, Vuglen Stephen, Meštrović Mate i drugi čija je djelatnost usko povezana s interesom američke obavještajne službe na ovom području. Očito je da je opravdano pretpostaviti uzročnu vezu između njihovih aktivnosti i interesa američke obavještajne službe.

Službenici Generalnog konzulata SAD u Zagrebu došli su do zaključka da trebaju pojačati svoju aktivnost među studentima Zagrebačkog sveučilišta. Oni testiraju naše građane o tome koji su fakulteti revolucionarni, o stupnju povezanosti fakultetskih centara, političkim idejama kojima se studenti zanose na unutarnjem političkom planu, o tome da li će studenti prema koncepciji opće-narodne odbrane biti naoružani i sl.

Lica vezana uz američku obavještajnu službu u cilju sticanja određenih saznanja o aktivnostima studenata Zagrebačkog sveučilišta, u zemlji i inostranstvu služe se širokim spektrom legalnih metoda za pristup i kontakte. Oni vrše izučavanje, pa čak i klasična angaži-

ranja pojedinaca za rad sa američkom obavještajnom službom /u posljednje vrijeme registrirana su dva pokušaja/.

Njemačka obavještajna služba usmjerena je na intenzivan obavještajno-informativni rad prema našem području za račun svojih državnih i vojnih organa i u okviru programa NATO pakta.¹⁰⁰⁷

Prisustvo i interes obavještajnih službi SR Njemačke za strujanja kod intelektualne elite i studenata registrirana je u manjem opsegu nego što je to slučaj kod američke obavještajne službe.

Službenici Konzulata SR Njemačke, koji djeluju u Zagrebu, koriste pojedina utjecajna lica radi vršenja usluga agenturnog tipa. Osnov ovog odnosa bio je određeni materijalni interes i germanofilstva.

Na pr. profesor Filipović Vladimir, šef katedre za čistu filozofiju na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, u stalnom je kontaktu sa generalnim konzulom SR Njemačke Kurtom Laqueurom. Često je njegov gost na prijemima i koktelima. Ranijih godina bio je u prinsnim odnosima sa generalnim konzulom Klewitz Wilhelmom i šefom privrednog odjela Konzulata Herfried dr Koppom. Filipović je izvještavao Klewitzu i Koppu o značajnijim političkim zbivanjima kod nas, kao što je bio slučaj Mihajla Mihajlova, „Praxisa”, „Deklaracije”, VIII Kongresa SKJ itd. Na traženje Klewitzu, Filipović je izvršio provjeru i dostavio podatke za Šehović Šerifa, zaposlenog u Institutu za historiju radničkog pokreta SRH. Šehović je veza Franje Tudjmana. Filipović je bio glavni suradnik Konzulata u odabiranju kandidata za stipendije Humboldtove zaklade i za stipendije DAAD /Njemački akademski ured za razmjenu/. Uz njegovu pomoć Humboldtovu stipendiju dobili su i profesori Gajo Petrović, Milan Kangrga, Danilo Pejović i dr., a i sam je 1969. i 1970. godine boravio više mjeseci kao stipendista Humboldta u SR Njemačkoj. Po povratku u zemlju podnio je Laqueuru izvještaj o svom boravku u SR Njemačkoj. Filipovićeva aktivnost ima još jednu dimenziju, a to su kontakti sa istaknutim emigrantima intelektualcima kao što su Nikolić Vinko, Matković dr Drago, Knežević prof. Ante, Kadić prof. Ante, Crnić inž. Ivan.

Kurt Laqueuer, generalni konzul, posvećuje naročitu pažnju održavanju stalnih kontakata sa lektorima, profesorima i nastavnicima njemačkog jezika, dr Heldom iz Ljubljane, dr Bauom sa Filozofskog fakulteta u Zagrebu, prof. Žmegačem i Škrebom sa Pedagoške akademije u Zagrebu, sa prof. Veselijem i prof. Muhvićem sa Pedagoške akademije u Rijeci, prof. Simichen Ljerkom i drugim nastavnicima na narodnim sveučilištima u Splitu, Kranju itd.

Pojedini Humboldtovi stipendisti danas djeluju neprijateljski prema Jugoslaviji. Na pr. Knežević dr Ante ostao je 1943. godine kao stipendista u Njemačkoj, gdje je poslije rata doktorirao i sada je lektor hrvatskog i slovenskog jezika u Münsteru. Organizator je seminara njemačkog jezika u Münsteru na koji dolaze mnogi naši studenti i profesori. Utvrđeno je da medju njima stvara veze u cilju prikupljanja raznih podataka obavještajnog karaktera.

¹⁰⁰⁷ Sjevernoatlantski savez ili Organizacija Sjevernoatlantskoga sporazuma (*North Atlantic Treaty Organisation*), vojno-politički savez sjevernoameričkih i zapadnoeuropskih država osnovan 1949. godine u Washingtonu.

Na obavještajnom planu je posebno interesantan Carl Gustav Ströhm, Nijemac, koji je veza raznih emigranata i njihov rukovodilac na Radio-stanici „Deutsche Welle“. Postoje podaci da on radi na obavještajno – informativnoj djelatnosti prema SFRJ u korist američke i njemačke obavještajne službe. Prema našim izvorima, nedavno osudjeni Hans Peter Rullmann, koji je inače bio saradnik Radio stanice „Deutsche Welle“, predavao je Ströhm povjerljive podatke iz Jugoslavije. Ströhm dobro govori hrvatskosrpski, često posjećuje Zagreb, Beograd i druga mjesta i ostvaruje velik broj kontakata sa institucijama javnog informiranja, Maticom hrvatskom, fakultetima i nekim gradjanima od kojih legalnim putem crpi razna saznanja. U emisijama „Deutsche Welle“ obilato se služi dezinformacijama o stanju u našoj zemlji.

Interes i djelovanje obavještajnih službi istočno – evropskih zemalja na području Zagreba registriran je u znatno slabijoj mjeri nego što je to slučaj sa zapadnim službama. Navodimo neka od interesantnijih saznanja, koja se odnose na problematiku ovog prikaza.

Sovjetska obavještajna služba pokazala je velik interes za studentska previranja 1968. godine i od tada je trajno prisutna u tim sredinama. Sovjetska obavještajna služba je posredstvom Cvetković Radomira, utvrđenog agenta sovjetske obavještajne službe i sada savjetnika za informacije Generalnog konzulata SSSR-a u Zagrebu pokušala provoditi aktivnost među omladinom i studentima.

Službenici Generalnog konzulata SSSR-a u Zagrebu, odmah nakon otvaranja konzulata, uspostavili su kontakt sa sovjetskim studentima koji se nalaze u Zagrebu. Posredstvom njih nastoje doći do saznanja o zbivanjima među našim studentima.

1970. godine boravio je na području Zagreba veći broj kulturnih i naučnih radnika iz SSSR-a za koje je Služba državne sigurnosti utvrdila da su interesantni. Tako su u Zagrebu u augustu 1970. boravili Milunić dr Josip i Očak dr Ivan. Očak i Milunić poznati su od ranije kao agenti sovjetske obavještajne službe, te su za vrijeme svog boravka u Zagrebu ostvarili niz kontakata sa poznatim ličnostima političkog i kulturnog života, među kojima se nalazi i nekoliko sveučilišnih profesora. U tim kontaktima oni su se zanimali za aktuelna zbivanja kod nas, za društvenu i privrednu reformu. Karakteristično je da dr Milunić u Zagrebu obavezno posjećuje Franju Tujmmana i vodi s njim duže razgovore. Svoje razgovore sa Tujmmanom ocjenjuje veoma korisnim i vjeruje da o istim stvarima i problemima, s kojima je on preokupiran, razmišlja i Tujmman. Posjeta Tjagunjenko Ljudmile, zaposlene u Institutu za izučavanje svjetskih socijalističkih sistema u Moskvi, imala je slične okvire. Ona je izrazila sumnju u uspjeh našeg samoupravljanja i političkog sistema. Osim toga, već duže vremena se bavi izučavanjem i prikupljanjem podataka iz naše kulturne, političke i naučne problematike. Također se bavi izučavanjem ličnosti koje su poznate na naučnom planu, te izučava njihovu političku orijentaciju. Zapažen je kontakt Nalik Nenada, IB emigranta iz Lenjingrada u Zagrebu, sa dvojicom inženjera Jojkčić Dušanom i Ferenčić Antunom, zaposlenim na Rudarsko-geološko-naftnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.

U posljednje vrijeme, a naročito od čehoslovačkih događaja, na području Zagreba zapažena je velika fluktuacija bugarskih državljana, uglavnom studenata i nekih slobodnih

profesija. Posebno je izražena aktivnost Konstantina Djurova Kostova među našim studentima. On u razgovoru sa studentima uveličava borbenu moć SSSR-a, negira našu sposobnost i moć teritorijalne odbrane, stvarajući na taj način psihozu među studentima Akademije likovnih umjetnosti u Zagrebu. Istupao je sa šovinističkih pozicija, govoreći da je SR Hrvatska eksploatirana od Beograda i da bi hrvatski studenti na tom planu trebali nešto konkretno poduzeti i na taj način se oduprijeti velikosrpskom hegemonizmu. Iznosio je mišljenje da je Jugoslavija u raspadanju, te da Bugari i Talijani imaju opravdanja za svoje aspiracije na pojedine dijelove Jugoslavije, kao što su Makedonija i područja koja su se nalazila pod vlašću Talijana.

Pohner Helmuth, konzul Generalnog konzulata DDR u Zagrebu, pokazivao je interes 1968. godine za studentske demonstracije, ističući da je jugoslavenska štampa premalo pisala o stvarnim zahtjevima studenata, donoseći manje važna pitanja i zahtjeve, kao što su materijalni položaj studenata, samoupravljanje i reforma Sveučilišta, a izostavljajući ono /a za njega bitno / da su studenti tražili ostavku Vlade i pojedinih partijskih i državnih funkcionera. Po njegovim riječima, na osnovu parola koje su nadjene na Zagrebačkom sveučilištu, za vrijeme lipanjskih događaja, može se zaključiti da američka i zapadnonjemačka obavještajna služba imaju svoj utjecaj u zbivanjima na Zagrebačkom sveučilištu i da u Jugoslaviji imaju svoja velika uporišta. Pohner je zajedno sa Müller Ortvinom, lektorom na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, bio angažiran na prikupljanju obavještenja o zahtjevima studenata, o njihovoj većoj zastupljenosti u sveučilišnim samoupravnim tijelima, kao i procjenama o strujanjima među studentima. Pokazivali su interes i za stavove profesora na Sveučilištu u vezi dodjele počasnog doktorata filozofu Ernestu Blochu, bivšem drž. DDR-a.

Poslije održane Sveučilišne skupštine 21. 12. 1970. godine i izbora Ivana Zvonimira Čička za studentskog prorektora, o svim napisima u štampi obavještena je Ambasada DDR. Nastala situacija oko Čička podstakla je Ambasadu DDR da preko Müller Ortvina dodje do tačnih obavještenja o političkoj situaciji nastaloj izborom Čička. Ambasadu interesiraju pitanja o pojedinostima koje nisu objavljene u štampi. Konkretno, to je pitanje na koga se odnose predbacivanja rukovodstva SKH, da li na samu ličnost nacionalistički nastrojenog Čička ili na čitav zvanični studentski pokret i Savez studenata Hrvatske.

Uticaj klera i vjerske aktivnosti među studentima

Kler i crkva pokušava da se izvuče iz sprege sa ilegalnim i protuzakornim aktivnostima neprijateljskih elemenata. Medjutim, ima pojava da pojedini pripadnici klera prilikom boravka u inostranstvu kontaktiraju svećenike emigrante /Čovića, Cecelju, Zorića, Borošaka, Vukinu i dr./, kao i emigrante /Nikolića, Petričevića i dr./ koji od njih traže razne podatke o političkim, ekonomskim i drugim prilikama u zemlji. Po povratku u zemlju isti im služe kao emisari za prenošenje raznih obavještenja, emigrantske štampe i propagandnog materijala. Ima i takvih pojava da emigranti i svećenici emigranti prilikom raznih hodočašća i

drugih crkvenih proslava u inostranstvu šovinistički istupaju, koristeći takve skupove kao tribinu za iznošenje svojih stavova i neprijateljsko propagandno djelovanje. Radi ilustracije navodimo nekoliko primjera takve aktivnosti:

U toku listopada 1969. godine nadbiskup Kuharić Franjo vodio je procesiju i održao propovijed povodom proslave „Čudotvorne Gospe Einsiedelnske“ /u Švicarskoj/, na kojoj je učestvovalo više stotina emigranata iz Evrope, Južne i Sjeverne Amerike. Ta svečanost, iako je bila vjerskog karaktera, poprimila je sve osobine ustaške manifestacije. Takovoj svečanosti 1970. godine prisustvovao je zagrebački pomoćni biskup Škvorc Mijo, koji sa oduševljenjem govori o toj proslavi, koja se svojim političkim karakterom nije razlikovala od prethodne.

Žnidarčić Lav, u toku 1969. godine, za vrijeme boravka u Austriji, sastao se s Cecelja Vilimom, Čović Mirkom, Prusac Ivanom i dr. On održava pismeni kontakt sa Nikolić Vinkom i Petričević Jurom. Redovito prati „Hrvatsku reviju“ i ostalu emigrantsku štampu. U lipnju 1970. godine za vrijeme kanonizacije bl. Nikole Tavelića, kontaktirao je svećenike emigrante Zorić Krešimira, Tomas Ivana i Grgec dr Radovana. U toku listopada i studenog 1970. godine boravio je u Parizu na usavršavanju francuskog jezika. Tom prilikom kontaktirao je Bušić Brunu, Vukojević Vicu i Milić Josipa.

Šimecki Josip, svećenik odražava pismeni kontakt sa Ceceljom. U travnju 1970. godine boravio je sa crkvenim pjevačkim zborom Sv. Marije iz Zagreba u Rimu. Tom prilikom kontaktirao je svećenike emigrante Borošak Josipa i Vukina Ivana. Šimecki je u stalnom pismenom kontaktu sa Cecelja Vilimom iz Salzburga. Cecelju povremeno posjećuju Salač dr Josip, pomoćni zagrebački biskup, Bajsić dr Vjekoslav, prof. Teološkog fakulteta iz Zagreba, Labaš Danijel, vicerektor Bogoslovskog sjemeništa u Zagrebu i dr Šajbel Egon, spiker Radio Vatikana.

Lajoš Zorislav, u toku 1970. godine bio je u stalnom pismenom kontaktu sa svećenikom emigrantom Zorićem s obzirom da je kao tajnik Interdijecezanskog odbora iz zemlje bio zadužen za kanonizaciju bl. Nikole Tavelića, a po istom poslu u Rimu je bio zadužen Zorić. Za vrijeme kanonizacije u Rimu je kontaktirao Zorića, Borošaka, Vukinu i dr.

Osim takvih pojava, slična djelatnost se ispoljava i kroz djelovanje katoličkih centara u inostranstvu /Krašić Ljubo u Zürichu/, gdje se okupljaju pored naših radnika iz zemlje i razni emigrant koji s njima dolaze u kontakt, vrše neprijateljski uticaj, dijele propagandni materijal, a pojedine pripremaju za neprijateljsku djelatnost prema zemlji. Takve katoličke centre posjećivao je i odredjeni broj studenata, koji su se nalazili u inostranstvu na doškolovanju ili po privatnom poslu. Mnogi od njih su danas u zemlji, zaposleni u raznim društvenim i crkvenim institucijama gdje djeluju kao laici /Zorić Djurdjica, lektor francuskog jezika, član je redakcije Svesci – „Kršćanska sadašnjost“, Ivan Zvonimir Čičak, član je Marulićeve enciklopedije, koju izdaje Hrvatsko kulturno društvo „Sv. Ćirila i Metoda“, a ujedno usko povezan sa prof. Teološkog fakulteta Turčinović dr Josipom, urednikom „Kršćanske sadašnjosti“, Ricov Joja, član bivše redakcije Hrvatskog književnog lista, usko je povezan s društvom „Sv. Ćirila i Metoda“, a posebno s Grgec Radovanom, glavnim funkcionerom tog društva.

U sklopu navedene aktivnosti klera djeluje organizacija „Pax Romana”, koja je povezana sa Medjunarodnom laičkom organizacijom „Pax Romana”. Ova organizacija proširila je u zadnje vrijeme aktivnost prema Zagrebu, nastojeći okupiti širi krug istaknutih katoličkih intelektualaca i studenata. Tako je došlo do međusobne razmjene posjeta funkcionera iz te organizacije, razmjene grupe studenata iz Zagreba sa grupom iz Austrije, Italije i Njemačke. U toku kolovoza i početkom rujna 1969. godine na kampovanju u Jugoslaviji boravila je grupa 15 talijanskih studenata. U kolovozu iste godine grupa od 15 studenata iz Jugoslavije bila na seminaru „Pax Romana” u Austriji, a grupa od 7 jugoslavenskih studenata boravila je na takvom seminaru u SR Njemačkoj. U ljetu 1970. godine grupa od 16 studenata iz Jugoslavije boravila je na seminarima u organizaciji „Pax Romane” u Austriji. U isto vrijeme posjet je uzvratila grupa od 17 studenata iz Austrije. Pored ovih vidova djelatnosti ove organizacije bave se osiguranjem stipendija intelektualcima i studentima, te slanjem vlastitih predstavnika na razne seminare, konferencije i kongrese u inostranstvo. Poznato je da su u ovim organizacijama u inostranstvu infiltrirane razne obavještajne službe i emigrantske organizacije, koje koriste svaku priliku za kontakt sa članovima organizacije iz Zagreba, te od njih traže podatke obavještajnog karaktera. Neki od članova „Pax Romane”, kao što je Šajbel Egon, spiker Radio Vatikana za hrvatski jezik, upućuje anketne listiće svim katoličkim župama u zemlji sa pitanjima statističke naravi iz kojih se mogu crpsti obavještajna saznanja.

Pored ovakve aktivnosti pojedinih lica koja je vezana uz uticaj klera, naročito se zapaža legalna aktivnost klera nakon normalizacije odnosa između Vatikana i SFRJ, koja se obavlja kroz laički apostolat. Aktivnost klera odvija se kroz obuku vjeronauka /25 centara/ naročito među srednjoškolskom i studentskom omladinom, te zahvaća oko 15.000 omladinaca sa područja grada. Ostali oblici djelovanja jesu predavanja i konferencije za intelektualce i studente /Palmotićeva, Kaptol, Sv. Blaž, Vrbanićeva, bl. Marko Križevčanin/, duhovne vježbe, crkveni zborovi, župska pastoralna vijeća i razna hodočašća u zemlji i inostranstvu. Jedan od najznačajnijih vidova djelovanja ispoljava se kroz crkvenu štampu, čiji tiraž je u stalnom porastu.

Sva ova vjerska i druga aktivnost ima znatnog uticaja na ponašanje većeg broja studenata u raznim političkim i idejnim aktivnostima na Zagrebačkom sveučilištu.

II/ Zelembaba Vid

Mustać Zdravko

Pešut Djuro

Bilušić Sveto

Šijan Dmitar

Erdelez Miljenko

Jurčić Grga

Lacković Zlatko

Mihaljević Ivo

Domjanić Franjo
Lalić Špiro
Kralj Albert
Budimir Slobodan
Mataić Dane
Tesla Branko
Josip Drpić

I N D E K S

Značajnija lica sa boravkom u inozemstvu koja se pojavljuju u neprijateljskom organiziranom radu političke emigracije i inostranih obavještajnih službi

ANDRIĆ PETAR,	emigrant u Francuskoj
ARAPOVIĆ RUDOLF,	student, emigrant SAD
BAGARIĆ fra IVAN,	svećenik emigrant, SR Njemačka
BIOŠIĆ JOSIP,	emigrant, bivši ustaški vojnik
BRADAŠIĆ MATO,	svećenik u Parizu
BORIĆ GOJKO,	emigrant, zaposlen na Radio stanici „Deutsche Welle“
CECELJA dr VILIM,	svećenik emigrant, Austrija
CONLEY JAMES,	diplomatski službenik SAD u Nizozemskoj
CRNIĆ IVAN,	emigrant u SAD
CRNOGORAC ZVONKO,	student u SAD
DEAKIN NATAŠA,	sekretar Fordove fundacije
DENICH BOGDAN,	profesor Sveučilišta, SAD
ČOLAK NIKOLA,	emigrant u Padovi, ranije radio u Institutu za radnički pokret
ČOVIĆ dr MIRKO,	svećenik emigrant, Austrija
GRUBIŠIĆ VINKO,	emigrant, Švicarska
HAZLER DRAGUTIN,	farmaceut, predsjednik ogranka Matice hrvatske u Baselu
JELIĆ dr BRANKO,	liječnik, emigrant, rukovodilac emigrantske organizacije Hrvatski narodni odbor
KADIĆ dr ANTE,	profesor sveučilišta, SAD
KNEZOVIĆ JURE,	student emigrant, SR Njemačka

KORDIĆ fra. LUCIJAN, KRASIĆ LJUBO, KRNJEVIĆ dr JURAJ, KUŠAN JAKŠA, KUTUZOVIĆ IVAN, MARIĆ fra BRANKO, MAŠINA KRUNO, MELODY ANN LIVESLEY,	svećenik emigrant, Švicarska Zürich – Einsiedeln emigrant, rukovodilac HSS u emigraciji emigrant u Engleskoj, urednik „Nove Hrvatske” emigrant, terorista, SR Njemačka svećenik emigrant, Španija emigrant, SAD američka državljanka, bacala letke s nebodera u Zagrebu
MEŠTROVIĆ MATO,	profesor u SAD, funkcioner „Hrvatske akademije Amerike”
MILETIĆ ANTE,	emigrant, predstavnik Hrvatskog književnog lista za Kanadu
MILIĆ JOSIP,	diplomirani pravnik, na postdiplomskom studiju u Francuskoj
MILUNIĆ dr JOSIP, MIRTH KARL,	liječnik, IB emigrant, ČSSR profesor, emigrant, član odbora „Hrvatske akademije Amerike”
NALIK NENAD, NIKOLIĆ VINKO, OČAK dr IVAN, ODAK KREŠIMIR, OSTOJIĆ ZDRAVKO, PANDŽIĆ IVO, PAVELIĆ-ŠMIT ANTE, PERANIĆ dr MILJENKO, PETRIČEVIĆ JURAJ, POHNER HELMUTH, RADICA dr BOGDAN,	IB emigrant, SSSR profesor, publicista, emigrant, Španija profesor na Moskovskom sveučilištu emigrant, terorista, SR Njemačka svećenik u Parizu profesor, specijalistički studij u Francuskoj emigrant, Francuska muzičar, emigrant, Francuska inženjer agronomije, emigrant, Švicarska konzul Generalnog konzulata SSSR emigrant, funkcioner u „Hrvatskoj akademiji Amerike”
RADJA TIHOMIL, SALAJ BRANKO,	ekonomista, emigrant, Švicarska emigrant, drž. Švedske, rukovodilac ogranaka Matice hrvatske u Stockholmu
SCHULZ EDEN JULIENNE,	američka državljanka, bacala letke s nebodera u Zagrebu
STELLA ALEKSANDER, STRÖHM CARL GUSTAV, ŠARAC DANE, ŠIMAC SMILJAN, ŠIMAC NEVEN,	naučni radnik novinar, funkcioner Radio stanice „Deutsche Welle” emigrant, terorista, SR Njemačka diplomirani pravnik, Belgija magistar prava, postdiplomski studij u Francuskoj

<p>TJAGUNJENKO LJUDMILA, VIDOVIĆ MIRKO, VUGLEN STEPHEN, VUKIĆ ANTE, VUKOJEVIĆ VICE, ŠAJBEL dr EGON,</p>	<p>stručni savjetnik u institutu za izučavanje svjetskih socijalističkih sistema u Moskvi pjesnik, emigrant, Francuska profesor Koledža u Princetonu emigrant, rukovodilac emigrantske organizacije „Ujedinjeni Hrvati Njemačke“ diplomirani pravnik, postdiplomski studij u Francuskoj spiker radio Vatikana</p>
---	---

Značajnija lica u Zagrebu koja su posredno ili neposredno povezana sa neprijateljskom emigracijom ili inostranim obavještajnim službama, a navode se u ovom prikazu

<p>ANTUNOVIĆ TOMISLAV, BAJSIĆ dr VJEKOSLAV, BOŠNJAK MLADEN, BURIĆ TOMISLAV, BUŠIĆ BRUNO, CVETKOVIĆ RADOMIR, ČALDAROVIĆ MLADEN, ČIČAK IVAN ZVONIMIR, DEROSI JURJE, DRAGANOVIĆ KRUNOSLAV, DJODAN ŠIME, DJUROV KONSTANTIN KOSTOV, FERENČIĆ ANTUN, FILIPOVIĆ VLADIMIR, GABELICA IVAN, GAŽI IVICA,</p>	<p>penzioner iz Kaštel Sućurca, saradnik Hrvatskog književnog lista profesor Teološkog fakulteta u Zagrebu profesor, bibliotekar na Strojarskom fakultetu student Fakulteta ekonomskih nauka u Zagrebu diplomirani ekonomista, član bivše redakcije Hrvatskog književnog lista, privremeno u Parizu novinar, savjetnik za informacije Generalnog konzulata SSSR u Zagrebu profesor Fakulteta političkih nauka u Zagrebu student Filozofskog fakulteta u Zagrebu, prorektor profesor iz Gospića, bio dopisnik Hrvatskog književnog lista svećenik profesor Pravnog fakulteta u Zagrebu, potpredsjednik Matice hrvatske slikar, Likovna akademija u Zagrebu inženjer, zaposlen na Rudarsko-geološko-naftnom fakultetu u Zagrebu profesor Filozofskog fakulteta u Zagrebu advokatski pripravnik inženjer agronomije, direktor „Agrokombinata“, funkcioner u Matici hrvatskoj</p>
---	---

GOTOVAC VLADO,	književnik
GRLIĆ DANKO,	službenik Leksikografskog zavoda
GUDELJ VESNA,	student Filozofskog fakulteta
HOLOŠ RENO,	student Akademije likovnih umjetnosti
IVIR VLADIMIR,	docent Filozofskog fakulteta u Zagrebu
JOJKIĆ DUŠAN,	inženjer, zaposlen na Rudarsko-geološko-naftnom fakultetu u Zagrebu
JUROŠ ANTE,	student Filozofskog fakulteta
KANGRGA MILAN,	profesor Filozofskog fakulteta u Zagrebu
KNEŽEVIĆ BRUNO,	ekonomista, funkcioner u „Jugomineralu”
KOMARICA ZVONKO,	publicist, funkcioner u Matici hrvatskoj
KRIŽANAC ŠIMUN,	student Medicine u Zagrebu
KUHARIĆ FRANJO,	zagrebački nadbiskup
KULUNDŽIĆ ZVONIMIR,	književnik i publicista
LABAŠ DANIJEL,	vicerektor bogoslovnog sjemeništa u Zagrebu
LADAN TOMISLAV,	književnik i publicista u Zagrebu
LAQUEUR KURT,	lingvista, generalni konzul SR Njemačke u Zagrebu
LEKO MILJENKO,	nedavno diplomirao na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu
MARUŠEVSKI MIHAJLO,	bivši urednik Hrvatskog književnog lista
MAROVIĆ-ČIZMIĆ DUŠAN,	student Filozofskog fakulteta
MIJATOVIĆ ANDJELKO,	profesor, bivši pripadnik ilegalne organizacije „Hrvatski oslobodilački pokret”
MÜLLER ORTVIN,	lektor za njemački na Filozofskom fakultetu u Zagrebu
PAVLETIĆ VLATKO,	književnik, funkcioner u Matici hrvatskoj
PAVLOVIĆ BORO,	književnik
PEJOVIĆ DANILO,	sveučilišni profesor, potpredsjednik Matice hrvatske
PETROVIĆ GAJO,	profesor Filozofskog fakulteta u Zagrebu
PINTARIĆ STANKO,	docent Pravnog fakulteta
PODRUG TOMISLAV,	književnik
PUŠKAŠ MIRJANA,	profesor, bibliotekar na Pravnom fakultetu
RATKOVIĆ MILAN,	profesor Filozofskog fakulteta u Zagrebu
RICOV JOJA,	profesor Defektološke škole u Zagrebu, bivši urednik Hrvatskog književnog lista, pjesnik
RUMORA ANTE,	diplomirani student akademije za kazališnu umjetnost
SLAVIĆ BRANKO,	izvanredni student Fakulteta ekonomskih nauka
SUPEK RUDI,	profesor Filozofskog fakulteta
ŠEGEDIN PETAR,	književnik

ŠEHOVIĆ ŠERIF,	historičar, bio zaposlen u Institutu za historiju radničkog pokreta
ŠNAJDER SLOBODAN,	student Filozofskog fakulteta u Zagrebu
ŠOLJAN ANTUN,	književnik
TOLIĆ DUBRAVKA,	profesor, bivši emigrant
TOLIĆ BENJAMIN,	profesor, bivši emigrant
TOMIČIĆ ILIJA,	student Filozofskog fakulteta
TOMIČIĆ ZLATKO,	književnik, bivši urednik Hrvatskog književnog lista
TRČAK IVAN,	svećenik
TUDJMAN FRANJO,	general u penziji, publicista
TURČINOVIĆ dr JOSIP,	profesor teologije
VAUPOTIĆ ¹⁰⁰⁸ MIROSLAV,	asistent na Filozofskom fakultetu
VELIĆ ANTE,	student Pravnog fakulteta
VLAŠIĆ LJUBO,	pravnik u „Jugomineralu”
VRANIĆ ŠIME,	politolog na postdiplomskom studiju u Kölnu
VUKOV VICE,	pjevač
VUKOVIĆ STIPE,	bivši dopisnik Hrvatskog književnog lista iz Splita
ZANE TVRTKO,	književnik i kritičar iz Zagreba
ŽNIDARČIĆ dr LAV	advokat

S A D R Ź A J

- <i>NAPOMENA</i>	1
- Podaci i informacije o prorektorstu studentu Čičak Ivanu, događaji i aktivnost klera, nekih nacionalista i drugih	4
- Aktivnosti i veze političke emigracije na Zagrebačkom sveučilištu i nekim institucijama u Zagrebu	24
- Uticaj i aktivnost šovinista okupljenih u bivšoj „Zajednici samostalnih pisaca Tin i „Hrvatskom književnom listu”	45
- Neki politički stavovi i aktivnost lica okupljenih oko Tadjman Franje, Djodan Šime i Matice Hrvatske	49
- Lijeva ekstremna strujanja na Sveučilištu	60
- Strane obavještajne službe interes i djelovanje prema Zagrebačkom sveučilištu i pojedinim intelektualcima	66
- Uticaj klera i vjerske aktivnosti među studentima	77
- Indeks	82

¹⁰⁰⁸ Ispravak slovne pogreške. U izvorniku je napisano Vaupotić.